

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆ - ೨೧೬
ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರ ಮಾಲೆ - ..

ಆವಿಗೆ

'ವ್ಯಾಸ ಸಮ್ಮಾನ' ಪಡೆದ
ಮೂಲ ಹಿಂದಿ 'ಆವಾಂ' ಕಾದಂಬರಿ

ಆವಿಗೆ

'ವ್ಯಾಸ ಸಮಾನ್' ಪಡೆದ
ಮೂಲ ಹಿಂದಿ 'ಆವಾಂ' ಕಾದಂಬರಿ

ಹಿಂದಿ ಮೂಲ :
ಚಿತ್ರಾ ಮುದ್ದಾಗಲ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ :
ಆರ್. ಪಿ. ಹೆಗಡೆ

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕಲಾಗ್ರಾಮ, ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಆವರಣದ ಹಿಂಭಾಗ, ಮಲ್ಲತ್ತಹಳ್ಳಿ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೫೬

AVIGE, Published by Sri P. Narayana Swamy, Registrar, Kuvempu Bhasha Bharathi Pradhikara; Kalagrama, Jnanabharathi, Behind Bangalore University Campus, Mallattahalli, Bengaluru - 560 056; 2015; Pp. ... + ...; Price /-

© : ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೧೫
ಪುಟಗಳು : + ...
ಬೆಲೆ : ರೂ.
ಪ್ರತಿಗಳು :

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕಲಾಗ್ರಾಮ, ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಆವರಣದ ಹಿಂಭಾಗ

ಮಲ್ಲತ್ತಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೫೬

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ : ವಿಶ್ವನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ್

ಮುದ್ರಕರು :

ರಾಜಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್

ನಂ. ೫೯, ೪ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ,

ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರೋಡ್, ಕೆ.ಎಸ್. ಗಾರ್ಡನ್,

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೫೭. ದೂ : ೨೨೨೩೪೦೬೬

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನುಡಿ

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಪ್ರತಿ ವರುಶ ಅನುವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಪಮ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಗಣ್ಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದಿಂದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ, ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಹಲವರು ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವ ವೇಳೆ ಅವರೊಡನೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದೆವು. ಇದರೊಡನೆ ಅವರ ಒಂದು ಅನುವಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಈ ಸಾಲಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅವರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕವೂ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗೆ ಈ ವರುಶದ ಎಲ್ಲ ಗೌರವಾನ್ವಿತರೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

—ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನುವಾದಕರ ಮಾತು

ನಾನು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ 'ಆವಿಗ್' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ 2009 ರಲ್ಲಿ 'ಆವಿಗ್' ಯನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ರವೀಂದ್ರ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಚಾಮರಾಜ ಪೇಟೆ ಸಾಗರ (ಶಿವಮೊಗ್ಗ) ಇದರ ಮಾಲಕರೂ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ವೈ. ವಿ. ದಂತಿ ಅವರು ಮರುಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಆವಿಗ್'ಯ ಎರಡನೆ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಚಿತ್ರಾ ಮುದ್ದಲ ಅಕ್ಕನವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿದ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀಧರ್ ಅವರಿಗೂ, ಹೊದಿಕೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ, ಮುದ್ರಕರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಓದುಗರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

—ಆರ್.ಪಿ. ಹೆಗಡೆ

234, 'ಸೃಷ್ಟಿ'
ಕಾಲೇಜ್ ಸ್ಟಾಫ್ ಹೌಸಿಂಗ್ ಕಾಲೋನಿ,
ಅವರಗುಪ್ಪಾ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ (ಉ.ಕ.) 581355

ಆವಿಗೆಯ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ

‘ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೋ, ಅಷ್ಟೇ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಓದುಗರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಲ್ಲ, ವಾಸ್ತವ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ’ – ಎಂದಿದ್ದರು ಚಿತ್ರಾ ಮುದ್ದಾಗಲ.

ಮೃದುವಾದ ಸಂವೇದನೆ, ತೀವ್ರವಾದ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ನಾವು ಚಿತ್ರಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರದು ಅಷ್ಟೇ ಬಹುಮುಖಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಆಧುನಿಕ ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವಂತೆಯೇ, ಬದ್ಧತೆಯುಳ್ಳ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯಾಗಿ, ಜಾಗೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟಗಾತಿಯಾಗಿ, ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಹೆಂಗಸರ ಮಮತೆಯ ಮಾತೆಯಾಗಿ, ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ, ತಾಯಿಯಾಗಿ ಆಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಚಿತ್ರಾ ಅವರ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಆವಿಗೆ’ (ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ‘ಆವಾಂ’) ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಭಟ್ಟಿ, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂಡತೆಗೆದು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿ, ಹಸಿಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದಾಗ ಸುಟ್ಟು ಪಕ್ಷವಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಡಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಪುಡಿ ಪುಡಿ. ಕಾರಖಾನೆಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಮಾಜೋ-ರಾಜನೈತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತ ಕಾಯುವ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನುಗಳ ಒಳಜಗಳ, ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಒಡೆದು ಬೇಳೆ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ರಾಜಕಾರಣ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಕಂಪನಿಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯ ಅಧಮತನ, ಅಸಹಾಯಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಲೈಂಗಿಕ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಬಗೆಯ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಟುವಾದ ಬಣ್ಣ ತುಂಬಿರುವ ಚಿತ್ರಾ ಮುದ್ದಾಗಲ ಸ್ವಯಂ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬರೆಯುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳಿಸುವ, ವಾಸ್ತವ, ಓದಿದ ನಂತರವೂ ಬಹುಕಾಲ ಕಾಡುವ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ರಾಚನಿಕ ಕೌಶಲ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ.

ಕತೆಯ ಹೆಣೆಕೆಯ ಕೊಂಡಿಗಳು, ನುಗ್ಗಿ ಬರುವ ಹಿನ್ನೋಟದ ತಂತ್ರ, ಉಪಮೆ-ರೂಪಕಗಳ ಸರಮಾಲೆ, ತನಗೆ ತಾನೇ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಆಮೂರ್ತ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ, ಸಶಕ್ತ ವೈಚಾರಿಕ ಒಳನೋಟಗಳುಳ್ಳ ಸಂಭಾಷಣೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸತ್ವವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿವೆ. ಬರೆಹಗಾರನಾದವನು ಜನರ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಇದರಿಂದ ಓದುಗರು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಚಿತ್ರಾ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯಶಸ್ಸು ಇರುವುದೇ ಅವರು ಜನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ. ಅವರ ಕತೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಗುಜರಾತಿ, ಮರಾಠಿ, ತೆಲುಗು, ಮಲಯಾಳಂ, ಓರಿಯಾ, ಬಂಗಾಲಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ಅಸಾಮಿ, ತಮಿಳು, ಕನ್ನಡ ಮುಂತಾದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಇಟಾಲಿಯನ್, ಜರ್ಮನ್, ಚೆಕೊಸ್ಲೋವಾಕಿಯನ್, ಜಪಾನಿ, ಚೈನೀ ಮುಂತಾದ ಅನ್ಯ ದೇಶಗಳ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರ ಕತೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಹಾಗೂ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ೨೭ ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಗಳು ೩೨ ಎಂ.ಫಿಲ್‌ಗಳು ನೊಂದಣಿಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆಹಾರವೊದಗಿಸಿವೆ. ಕೇವಲ 'ಆವಾಂ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಂ.ಫಿಲ್-ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದರೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹಲವು ಕತೆಗಳು ಸಿನಿಮಾ ಕೂಡ ಆಗಿವೆ.

ನನಗೆ ಚಿತ್ರಾ ಮುದ್ದಾಗಲ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕತೆಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸುವಾಗ. ಆನಂತರ ನಾನು ಅವರ 'ಆವಾಂ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಮತಿಬೇಡಿ ಪತ್ರ ಬರೆದೆ. ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಆನಂತರದ ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆ-ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹತ್ತಿರ ತಂದಿತು. ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಏಳು ಬಗೆಯ ಹಿಂದೀ ಭಾಷಿಕ ರೂಪ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ 'ಆವಾಂ'ದಂತಹ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದ ಒಂದು ಆಹ್ವಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಅವರೇ ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ. ಹಾಗೂ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬದುಕಿನ ಸಮಸ್ಯೆ, ಕೊಳಗೇರಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳರ 'ಬಂಡಾಯ'ದಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾದಂಬರಿ ಇದೆ. ಆದರೆ 'ಆವಿಗೆ'ಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಹಿಸತ್ಯದ ಒಳನೋಟಗಳಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಸಮೀಪದಿಂದ ಕಂಡ ಅನುಭವ ವಿಸ್ತಾರವಿದೆ.

ಸುಮಾರು ಆರು ನೂರು ಪುಟಗಳ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಸಾಹಸ ಬೇಕು. ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ವೈ.ಎ. ದಂತಿಯವರು ತಮ್ಮ ರವೀಂದ್ರ ಪುಸ್ತಕಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಹಾರ್ಡಿಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ನನ್ನ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಓದಿ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಧರ್ ದಂಪತಿಗಳಿಗೂ, ಈ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರನಾಥ ಆಚಾರ್ಯ ಅವರಿಗೂ, ಅತ್ಯಂತ ಅಂದವಾಗಿ-ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರಿಗೂ ನನ್ನ ಓದುಗ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

—ಆರ್. ಪಿ. ಹೆಗಡೆ

ಯಾಕೆ?

ನಾನು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಚೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು ಬಹಳ ಅಲ್ಪಕಾಲ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳ ಚೊತೆಗಿನ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧ ದೀರ್ಘವಾದದ್ದು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಾಚೆಯೇ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಗಳು ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಮನೆಯೇನೋ ಪ್ರತಾಪನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಹನುಮಾನ ಟೇಕರಿ, ಜೋಜಿಂಮ ಕಂಪೌಂಡ, ಪಠಾನ ಕಾಲನಿ, ಮಂಗತರಾಮ ಪೆಟ್ರೋಲಪಂಪ್.... ಭಾಂಡುಪ್ ಸ್ಪೇಶನ್ ಹಾಗೂ ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಕಂಜೂರ ಮಾರ್ಗ ಸ್ಪೇಶನ್‌ವರೆಗೆ ವಸತಿಗಳು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು! ಅವು ಅವರು ಸ್ವಯಂ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯ ಮನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು- ತಮ್ಮ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯಲಾದ ಬರೆಹದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬದಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸನ್ ೧೯೬೪ರ ವಿಚಾರ. ಪೂರ್ವ ಮುಂಬಯಿಯ ಈ ದಟ್ಟ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ವಸತಿಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಲಾಟೀನುಗಳು ಹಾಗೂ ಬುಡ್ಡಿಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಕ್ಕಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಯಿಖಾನೆಗಾಗಿ ಕೂಲಿಕಾರ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ತಂಬಿಗೆ ಹಿಡಿದು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ 'ನೇವಲ್ ಡಾಕ್ ಯಾರ್ಡ್' ಕಾಲನಿಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ದಟ್ಟ ಅಡವಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂರು ಮೂರು ಚಾಳುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿ ಒಂದೊಂದು ನಲ್ಲಿ! ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಚಾಳಿನ ಜಗುಲಿಯವರೆಗೆ ಕೊಡ-ಬಾಲ್ಡಿಗಳ ಉದ್ದನೆಯ ಸಾಲು ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ನೀರೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬತ್ತಿದ ನಳದ ಆರಿದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸೂಂಸೂಂ ಸದ್ದು ಮಾತ್ರ ಕೇಳುತ್ತ ಒಣ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮ್ಮ ಬಂಗಲೆಯ ಹಿಂದಿನ ಗೇಟು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು, ಕುಡಿಯಲು ಬೇಕಾಗುವ ನೀರನ್ನಾದರೂ ಒಯ್ಯಲಿ ಎಂದು. ಆದರೆ ಕೊಡಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ನೀರಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಕೂಡ ಠಾಕುರ ಸಾಹೇಬರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಹೊತ್ತಿಸಿದ ಸಿಗಡಿ ಒಲೆಯ ಹೊಗೆಯ ಮೋಡವು ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂಜೆ ಬಂಗಲೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಿಡಕಿಗಳನ್ನು ತಟ್ಟದಿದ್ದಾಗ ಇನ್ನಾವ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಕ್‌ಔಟ್ ಆಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಆತಂಕಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೀರಾ ತಾಯಿ ಒಂದು ಸಂಜೆ ಡಾ. ದತ್ತಾ ಸಾಮಂತರೊಂದಿಗೆ ಠಾಕುರ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಅವರನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೆ. 'ಇಂಡಿಯನ್ ಲಿಂಕ್ ಚೈನ್' ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಲಾಕ್‌ಔಟ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾ ಅಂಕಲ್ ಠಾಕುರ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು. ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಇದ್ದ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ನ ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೋನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಕಾಲೋನಿಯ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬರಹೋಗಲು ಬಳಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಅವರು ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ನಿರ್ಣಯ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಕೂಲಿಕಾರರು ಘೋರ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬರಲು ಅವರು ಮಂಗತರಾಮ ಪೆಟ್ರೋಲು ಪಂಪ್‌ನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಬರಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಮೈಲಿಗಿಂತ ಸುತ್ತು ಬಳಸಿ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಎಂಟು ಪೂಟು ಎತ್ತರದ ಗೋಡೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಪಾಯಖಾನೆಗೆ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಲು ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಠಾಕುರ ಸಾಹೇಬರು ಈ ಅಡ್ಡಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲಿ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಾಪನಗರ ಅವರದು. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವರ ಕಷ್ಟದ ಬಗೆಗೆ ಅವರೇ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಸ್ವೇ ತಂದರೆ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ತಡೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವರು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆದಾರರಾಗಿರುವ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಲಿಂಕ್'ನ ಎಷ್ಟು ಜನ ಕೂಲಿಕಾರರಿದ್ದಾರೋ, ಲಾಕ್‌ಔಟ್‌ನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಖೋಲಿಗಳ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಫಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಗಂಜಿಗಾಗಿ ಒಲೆಯನ್ನೂ ಹೊತ್ತಿಸಲಾರದ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಖೋಲಿಯಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ? ಮೂರನೆಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ನಗರಪಾಲಿಕೆಯು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹೌಸ್‌ಟ್ಯಾಕ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಟ್ಯಾಕ್‌ನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯಾದರೆ, ನೀವು ಈ ಕೂಲಿಕಾರರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಬಗೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಘೇರಾವೋ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಬಸ್, ನೀವು

ಅವರ ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು—ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರು. ತಾಕುರ ಸಾಹೇಬರು ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಮೀರಾ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಡಾ. ದತ್ತಾ ಸಾಮಂತರೊಂದಿಗಿನ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಭೇಟಿ ನಡೆದದ್ದು ಹೀಗೆ. ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನ ಮುಂಚೆ - ೩ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೬೪ರಂದು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ನಾನು ಮೀರಾತಾಯಿಯವರ 'ಜಾಗರಣ' ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಅದು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ಮುಸುರೆ ಮಾಡುವ, ಕೂಲಿಕಾರರ ಹೆಂಡತಿಯರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯಾವಾಗ ಬೇಕೆಂದರೆ ಆಗ ಅವರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಲೆಯ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ವರ್ತನೆ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ ತೋಷಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂರು ರಜೆ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ರಜಾ ಇತ್ಯಾದಿ... ಇತ್ಯಾದಿ....

ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಬಂದವಳು ನಾನು ಖಾಲಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು ಎಂಬುದು ಮೀರಾಬಾಯಿಯ ಒತ್ತಾಯ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಫಾಟಕೋಪರನ ಸೋಮೈಯಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸೆಕೆಂಡ್ ಈಯರ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಕೇಶಾ ಸಾಯಿನ್ಸ್ ಓದುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಇಡೀ ದಿನ ಕಾಲೇಜು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೀರಾಬಾಯಿಯವರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ನಾನು ಮಂಗಳರಾಮ ಪೆಟ್ರೋಲ್‌ಬಂಕ್‌ನ 'ಶಿವಾ' ಚಾಳಿನ ಒಂದು ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ 'ಜಾಗರಣ'ದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಶುರುಮಾಡಿದೆ - ತಾಕೂರ ಸಾಹೇಬರ ವಿರೋಧವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ! 'ಜಾಗರಣ'ದ ಎಂಟೂ ಬೈ ಎಂಟರ, ಬಹುವರ್ಣದ ಜಮಖಾನೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಸಿದ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಹಿಳೆಯರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಜಯಹಿಂದ್ ಆಯಿಲ್ ಮಿಲ್' ರಸ್ತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗಿತ್ತು ಡಾ. ದತ್ತಾ ಸಾಮಂತರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಜಾಗರಣದ ಆ ಆಫೀಸು ರೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ, ಮತ್ತು ಸೇಂಟ್ ಜೆವಿಯರ್ಸ್ ಸ್ಕೂಲಿನ ಎದುರಿನ ಟೆಂಟ್ ಹಾಕಿ ಧರಣಿಗೆ ಕುಳಿತ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಟ್ರೇಡ್ ಲಿಂಕ್'ನ ಹರತಾಳ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೂಲಿಕಾರರೊಡನೆ ಆಗಾಗ

ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಲಿಂಕ್ ಚೈನ್'ನ ಜನರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮಿ| ತಿವಾರಿ ತಮ್ಮ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗೇಟಿನಿಂದ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರು ನೋಡಿದರು. ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಪೊಲೀಸರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೈಮರೆತಿದ್ದರು. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇದೇ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ ಅವರ ಕಾರಿನ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಎಸೆದರು. ಕೆಲವರು ಜಿಗಿದು ಗಾಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ತಿವಾರಿಯವರನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದರು. ಈ ಘಟನೆ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಲಿಂಕ್ ಚೈನ್' ಗೆ ತಾಗಿ ಇದ್ದ ಸೀಬಾ ಕಂಪನಿಯ (ಈಗ ಸಿಬಾಕಾ ಕಂಪನಿ) ಆವರಣದ ಗೋಡೆಯ ಸಮೀಪ ನಡೆಯಿತು. ಕೂಲಿಕಾರರ ಈ ಒರಟು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ನಾನೂ ಕೂಡ ಮೀರಾಬಾಯಿಯವರ ಹಿಂದೆ ಹೋದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ದುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹುಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಕೂಲಿಕಾರರು ಆಗಲೇ ಮಿ|| ತಿವಾರಿಯವರನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಗುದ್ದು - ಹೊಡೆತಗಳಿಂದ ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪೊಲೀಸರು ಬಂದರು. ಅವರು ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿದ್ದರು ಅಥವಾ ಮೂರ್ಛಿತರಾದ ನಾಟಕ ಮಾಡಿದರು. ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಅವರ ಕೊಲೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಪರಾಧದ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ನಾಯಿ-ಬೆಕ್ಕುಗಳಂತೆ ಎಳೆದು ತಳ್ಳಿ ವ್ಯಾನ್ ತುಂಬಿದರು. ಭಾಂಡುಪ್ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಒಯ್ದು ಲಾಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ್ ಮಾಡಿದರು.

ಲಾಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಘೋಷಣೆ ಕೂಗಿದರು. ಅವರ ಮುಂದಾಳುತನವನ್ನು ಮೀರಾಬಾಯಿ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಪಕ್ಕದ ಲಾಕಪ್ಪಿನಿಂದ ಮೀರಾಬಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಹಸಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆಕ್ರೋಶದ ಮೊದಲ ಪರಿಚಯ ನನಗಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಆಗ ನಡೆದ ದುರ್ಘಟನೆಯೊಂದು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಜೀವನದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನುಗಳ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವ, ಅಂತರ್ ವಿರೋಧ ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿನ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಗುಂಪಿನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ.

....ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಭಾಂಡುಪ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ರೋಡಿನ ತುಂಬಿದ ಬಜಾರದ ಮಧ್ಯೆ ನಾಲ್ವರು ಗುಂಡಾಗಳು ಸೇರಿ ಮೀರಾಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಶರೀರದ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕಿದರು, ಅವರನ್ನು

ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದೂ ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಚೂರಿ ಹಾಕಿದರು. ಅವರು ತಮಗಾದ ಅಪಮಾನದ ನೋವಿನಿಂದ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದರು. ನಾನು ಒಂದು ವಾರ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗಿನಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ದ್ವಂದ್ವ ನನ್ನ ಕರ್ಣಪಟಲವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸೂಜಿ ಮೊನೆಯಂತೆ ಚುಚ್ಚತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಮೀರಾಬಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕೊಲ್ಲಲಿ. ಆದರೆ ತುಂಬಿದ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಅವರ ಸ್ತ್ರೀತ್ವವನ್ನು ಅಪಮಾನ ಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನಿತ್ತು?

ನಾನು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಮೇಲಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದು ದತ್ತಾ ಅಂಕಲ್ ಬಯಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನನಗನ್ನಿಸಿತು-ನಾನೇನಾದರೂ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ಅದು 'ಜಾಗರಣ'ದ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತ್ರ ಹೋರಾಡುವೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಮೀರಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿರುವ ಈ ರೂಢಮೂಲವಾದ ರೋಗಿಷ್ಠ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸವು ಯಾರ ಹೆಗಲಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ?

ಪ್ರಾಯಶಃ ಮೀರಾಬಾಯಿಯ ನಿರ್ಮಮ ಹತ್ಯೆಯೊಂದಿಗೇ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಸಂಗತಿಗಳ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತುವ ಬೀಜವೊಂದು ನನ್ನ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಊರಿ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹಾಕಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೆ!

'ಆವಾಂ'ವನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಕಲಕತ್ತಾದ ೨೦೦, ಪಿನ್ಸ್, ಅನ್‌ವರಶಾಹ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಆಪ್ತಸ್ನೇಹಿತೆ ಕಾಮ್ರೇಡ್ ಉಷಾ ಗಂಗೂಲಿಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಮನೆಗೆ ಮರುಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಚಿದುರಿಬಿದ್ದ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಸರನೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಗಡುಸು ದನಿಯಲ್ಲೇ ಕ್ಲಾಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು- 'ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಪೇಜ್ ಬರೆದಿರಿ?' ಉತ್ತರದೊಂದಿಗೇ ಅವರ ಹಣೆಯನಿರಿಗೆಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. "ಇಷ್ಟೇ ನೀವು ಬರೆದಿದ್ದು?" ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಯೋಗವೆಂದರೆ ಅವರ ಮನೆಯೆದುರಿಸ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯ ಆಚೆ ಕಡೆಗೇ 'ಉಷಾ' ಕಂಪನಿಯ ಆವಾರದ ಗೋಡೆಯಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದ ಎತ್ತರದ ಜೊತೆ ಅಲ್ಲಿನ ಹೊಗೆ ಕೊಳವೆಯಿಂದ ಚಿಮ್ಮುವ ಹೊಗೆ

ಸ್ವರ್ಧ್ವ ನಡೆಸಿದ್ದುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸತತ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಸಿಯುವ ಬೆವರೂ ಕೂಡ. ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸ್ವರವನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು ಥೇಟ್ ಮುಂಬಯಿಯ ವಿಕೋಲಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಉಷಾ' ಕಂಪನಿಯ ಹಾಗೆಯೇ! ಯೋಗಾಯೋಗ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಎಲ್ಲ ಬಿರುಗಾಳಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಲೇ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಕೊನೆಯ ವಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು 'ಆವಾಂ' ದ ಅಂತಿಮ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, 'ಉಷಾ' ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಾವುಟ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದವು... ಹೊಗೆ ಕೊಳವೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯುಗುಳುವುದು ನಿಂತಿತ್ತು.

ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಂಕಿತಗೊಳಿಸುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಒತ್ತಡವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಅದು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಲಿನವಾದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರಕ್ಷರ ಅಂಕಿತವಾಗಿದೆ.

ಬಿ-೧೦೫, ವರ್ಧಮಾನ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್
ಮಯೂರ ವಿಹಾರ ಫೇಸ್ ೧,
ದಿಲ್ಲಿ- ೧೧೦ ೦೯೧

-ಚಿತ್ರಾ ಮುದ್ದಾಗಲ

ಆಭಾರ

- ಬಿಶನ್ ಟಂಡನ್
- ಡಾ|| ಪಿ.ಡಿ. ಗುಪ್ತಾ
(ಸಿ.ಸಿ.ಎಂ.ಬಿ. ಹೈದ್ರಾಬಾದ್)
- ಪ್ರತಿಮಾ ಗುಪ್ತಾ

ಕಾದಂಬರಿಯ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿವೆ.
ಯಾರದೇ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಅವುಗಳಿಗೂ ಯಾವ
ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮ, ವರ್ಗ,
ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಘಾಸಿ ಮಾಡುವ ಇರಾದೆಯೂ ಇಲ್ಲ.
ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಮ್ಯದ ಆಭಾಸ ಕೇವಲ
ಸಂಯೋಗ ಮಾತ್ರ.

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರು

- ೧) ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ನಂ. ೩೨೯, 'ಗೌರಿ'
ಡಿಯೋ ಮಾರ್ಷಲ್ ಲೇಔಟ್
ಅನಂತಪುರ ರಸ್ತೆ, ಯಲಹಂಕ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೬೪
narayana48@gmail.com
- ೨) ಪ್ರೊ. ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿ
೧೧೫, ೧೩ನೇ ಕ್ರಾಸ್,
ವಿಲ್ಸನ್ ಗಾರ್ಡನ್
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೨೭
olnswamy@gmail.com
- ೩) ಡಾ. ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್
೫೭೩/ಎ, ೧ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ೨ನೇ
ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ,
ಬಿ.ಇ.ಎಂ.ಎಲ್. ಲೇಔಟ್,
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೯೮
natarajhuliyar@gmail.com
- ೪) ಶ್ರೀ ಅಬ್ಬಾಸ್ ಮೇಲಿನಮನಿ
ಆಸ್ಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ
ದುರ್ಗಾ ವಿಹಾರದ ಹತ್ತಿರ
ಬಾಗಲಕೋಟೆ-೫೬೮೭೧೦೧
ashifmelinamani@gmail.com
- ೫) ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಅನುಪಮಾ
ಜಲಜಾ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಹೆರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ಕವಲಕ್ಕಿ
ಕವಲಕ್ಕಿ ಅಂಚೆ-೫೮೮೧೩೬೧
ಹೊನ್ನಾವರ ತಾ||
ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ-೫೮೮೧೩೬೧
anukrishna93@gmail.com
- ೬) ಪ್ರೊ. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ
೧೭೨, ಹೊಂಗೆ ಸಾಲು ಮನೆ
ನಾಗರಭಾವಿ ಗ್ರಾಮ, ಐಸೆಕ್ ರೋಡ್
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೭೨
- ೭) ಡಾ. ವಿನಯಾ ಒಕ್ಕುಂದ
'ನೆಮ್ಮದಿ', ೧೨೪,
ಸಿ.ಐ.ಟಿ.ಡಿ. ಕಾಲೋನಿ
ಶ್ರೀನಗರ, ಧಾರವಾಡ-೦೩
nabhapavimd@gmail.com
- ೮) ಡಾ. ಆರ್. ಪೂರ್ಣಿಮಾ
೧೫೫೪೧, ಸಿರಿಗಂಧ
೧೬ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ,
ಎಂ.ಸಿ. ಬಡಾವಣೆ, ವಿಜಯನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೪೦
poornima54@gmail.com

೯) ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿರಾಜ್ ಅಹಮದ್
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು,
ವಿದ್ಯಾನಗರ,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ-೫೭೭೨೦೩
sirajahmeds@gmail.com

೧೦) ಡಾ. ಪ್ರೀತಿ ಶ್ರೀಮಂಧರ್ ಕುಮಾರ್
೪೯೨, ಚಿತ್ರಭಾನು,
ಎ ಮತ್ತು ಬಿ ಬ್ಲಾಕ್
ಕುವೆಂಪು ನಗರ, ಮೈಸೂರು-೨೩
priti.shubhachandra@gmail.com

೧೧) ಶ್ರೀ. ಕೆ.ಎ. ದಯಾನಂದ, ಕ.ಆ.ಸೇ.
ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ
ಕನ್ನಡ ಭವನ
ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೨
kanbhavblr@gmail.com

೧೨) ಶ್ರೀ ಕೆ. ಹೈದರ್ ಆಲಿಖಾನ್
ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು
ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಕಲಾಗ್ರಾಮ, ಬೆಂಗಳೂರು
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ಆವರಣದ ಹಿಂಭಾಗ, ಮಲ್ಲತ್ತಹಳ್ಳಿ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೫೬

೧೩) ಶ್ರೀ ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್
ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಕಲಾಗ್ರಾಮ, ಬೆಂಗಳೂರು
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ಆವರಣದ ಹಿಂಭಾಗ, ಮಲ್ಲತ್ತಹಳ್ಳಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೫೬
ದೂ: ೦೮೦-೨೩೧೮೩೩೧೧/೧೨
kbbpbengaluru@gmail.com

ಪರಿವಿಡಿ

ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದಾಗ,
ನಾನು ತುಂಬ ಹೋರಾಡಿದೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ.
ನೀನು ಕಿಡ್ನಿ ದಾನ ಮಾಡುವ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬಿದಾಗ,
ನಾನು ಫಾರ್ಮ್‌ನ್ನು ಹರಿದು ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿ ಮಾಡಿದೆ,
ನೀನು ಹೇಳಿದೆ,
ನೀನು ಬರೆದದ್ದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿಯೇ?
ನಿನ್ನ ವಂಚನೆಯಿಂದ ನೀನು ಯಾವಾಗ ಮುಕ್ತಳಾಗುವೆ, ಅಮ್ಮಾ?
ನಾನು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡಿದ್ದೆ!
ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಭರವಸೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ
ನಿನಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೌದು, ಅಪರ್ಣಾ!
ಸೋಲನ್ನಪ್ಪಲಿಲ್ಲ....
ಬರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಹೇಳುವುದರ ನಡುವೆ
'ಮೊದಲ' ಹಾಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ನಂಬರ್ ನಾಲ್ಕರ ಮೇಲೆ ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚರ್ಚ್‌ಗೇಟ್ ಲೋಕಲ್ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಅದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂದಣಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ, ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಐದನೆಯ ನಂಬರಿನ ಮೇಲೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತ ವಿರಾರ ಲೋಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡುವೆ ಇರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಎರಡನೆ ದರ್ಜೆಯ ಡಬ್ಬಿಯ ಕಡೆ ಜೀವವನ್ನೇ ಪಣವಾಗಿಟ್ಟು ಅವಳು ನುಗ್ಗಿದಳು.

ಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಕಾಲುಗಳು ಓಟದ ಧಾವಂತದಿಂದಾಗಿ ಜೀವಶಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿದಿರಿನಂತಾಗಿದ್ದವು. ರೈಲು ಡಬ್ಬ ಅವಳಿಂದ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು. ಆಚೆಯದಲ್ಲ ಮತ್ತೂ ಆಚೆಯೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಗಾಡಿಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಅವಳ ಅಳವಿಗೆ ನಿಲುಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಚಂಚಲ ವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಡಬ್ಬಿ ಅವಳ ಎದುರೇ ನಿಂತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿದಿದ್ದರೆ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಸಮಯದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವರ ಗಡಿಬಿಡಿ ಶುರುವಾಗಿತ್ತು.

ಬುದ್ಧಿ ಹಾಳಾಗಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಮಾನು ಹೇರಿದ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಹೊಂದಿಯೇ ಇದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಅವಳು ಹತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪು ಅವಳಿಂದ ಆಗಿದ್ದು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನೇರಲು ಒಂದೇ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ಟೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುವಾಗ ಸೇತುವೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಜನಪ್ರವಾಹ ಸರಿದಾಡುವ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗತ್ತಿನಿಂದ ತನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಸೇತುವೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿದಿರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸಂದರ್ಭದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಕಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಲೇ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಎಸೆದಾಗ, ಕಲ್ಲಿನ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಜೇನುಹುಟ್ಟಿನ ಸಾವಿರಾರು ಜೇನು ಹುಳುಗಳಂತೆ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ನುಗ್ಗುವ ಜನಸಂದಣಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂಥ ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಗೆಲ್ಲ ಅವಳ ತಲೆ ಮುಂಡದಿಂದ ಮಾಯವಾದಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಅವಳ

ದೇಹವು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮೊಳಕೈಯ ತಿವಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತ, ಬೆರಳುಗಳ ಆಟಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತ, ಲೋಲುಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತ, ಒಳಗೊಳಗೇ ಆದ್ರ್ವವಾಗುವ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತ, ತನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಒತ್ತುತ್ತ ತಳ್ಳುತ್ತ ಸಂಭೋಗವನ್ನು ಉದ್ದಿಪನಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಡುಗಡೆಯ ಚಡಪಡಿಕೆ ಅವಳ ಕಂಪಿಸುವ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ದ್ರವವಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತ - ಕಿರುಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿದು ಉಕ್ಕುತ್ತ, ಅವಳು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯಂತೂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ದೇಹದ ಚರ್ಮವಾಗಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು....

ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನ ವೈತರಣಿಯನ್ನು ದಾಟುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಸೀತಾಮಾತೆಯ ಕಲಿಯುಗದ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಪಟ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದರಿಂದ, ಮನೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಡಬಲ್ ಡೆಕರ್ ಬಸ್‌ನ ಮೆಟ್ಟಲಮೇಲೆ ಕಾಲಿಡಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹರ್ಷಾ ಅವಳ ನಾಚುಗುಳಿತನದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಳು.

“ಅಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕು ಅಂತಲೇ ಇಟ್ಟುಕೋ. ಆಗ?”

ಅವಳು ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತಲೆಯಲುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಶೇಖ ಮುಹಮ್ಮದನ ಕನಸು ಕಾಣೋವಳಲ್ಲ ನಾನು...”

“ಭೂಮಿ - ಆಕಾಶಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟೊಂಡಿದೀಯಾ ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು, ಹಿಂದೋ ಮುಂದೋ ನೌಕರಿ ಸಿಗುತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ...?”

“ಯಾವಾಗ ಸಿಗುತ್ತೋ ಸಿಗಲಿ, ಈಗಿನಿಂದ ನಾನು ಯಾಕೆ ತಲೆ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ?”

“ಈಗಿನಿಂದ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ, ನೀನೇನು ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಏರಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಹೋಗೋವಳಾ?”

“ನಮ್ಮ ಡಬಲ್ ಡೆಕರ್ ಬಸ್ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಏನು? ಗಳಿಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಖರ್ಚುಮಾಡ್ತೇನೆ” ಹರ್ಷಾಳಿಗೆ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ದನಿಯಲ್ಲಿನ ಪೊಳ್ಳುತನ ತನಗೇ, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಖರ್ಚುಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಜಂಬದ ಘೋಷಣೆಯು, ತುಸು ಹೊತ್ತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದ ನಂತರ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪುಸ್ ಹೇಳುವ ಗ್ಯಾಸಿನ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬಲೂನುಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇನು?”

ಹತಾಶ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತನ್ನ ಮಾತುಕತೆಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಕೂಲಿಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯ ಇದೆ.”

“ಅಂದರೆ...”

“ಅಂದರೆ ಹೆಂಗಸರಿಗಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು- ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ.”

“ಎರಡನೆಯದು?...”

“ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರು ಬಂದು ಹೋಗಿ ಮಾಡೋ ಸೇತುವೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಕೂಡ”

“ನೀನು ಪೇಪರ ನೋಡದೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದವು?”

“ಬಹಳ ಸಮಯ ಆಯ್ತು, ಅಪ್ಪ ಕಾಯಿಲೆ ಮಲಗುತ್ತಲೇ ಮೊದಲು ಕತ್ತರಿಬಿದ್ದದ್ದು ಪತ್ರಿಕೆಗೆ. ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರನಿಂದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳೋನೆ.”

“ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್‌ನಿಂದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳೋದನ್ನು ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ?”

“ಯಾಕೆ?”

“ನೀನು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರೋವಳಲ್ಲ ಅಂತ ಅನಿಸಿದೆ” ಬಾವಿಯೊಳಗಿನ ಕಪ್ಪೆಯಹಾಗೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೆಗೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು ಹರ್ಷಗಳಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನ್ನಿಸಿತು.

“ಇರೋದೇನೋ ನಾನು ಇದೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರೋನೆ...”

“ಇದೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರೋಳಾಗಿದ್ದೆ ರೇಲ್ವೆಯವರು ಮಾಡಿರೋ ಕೆಲಸ ಆಗಲೇ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಮರ್ಜಿ ಏನು ಅನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಆಗಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಆಫೀಸಿನ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಚರ್ಚ್‌ಗೇಟ್ ಮತ್ತು ಭತ್ತಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಟರ್ಮಿನಸ್ ಈ ಎರಡೂ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಲೋಕಲ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಾರೆ. ಆಗಲೇ ಬಹಳ ಸಮಯ ಆಯ್ತು!”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ ಇದೊಂದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸುದ್ದಿ.”

“ಹೌದು, ಆದರೆ ಕಳೆದ ವಾರ ನಡೆದ ಭಯಾನಕವಾದ ರೈಲು ದುರ್ಘಟನೆ ಗೊತ್ತಾ ನಿನಗೆ? ಅದಾದ ಮೇಲೆ ರೈಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡೋ ಯೋಚನೆಲಿದಾರೆ.”

“ಹಾಗಂದರೆ?...” ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅಲ್ಪ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮುಜುಗರವಾಯಿತು.

“ಒಂದು ಡಬ್ಬಾದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಮಾಮೂಲಿ ಕಿಡಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ತಡ, ಸ್ಪೋಟವಾಗುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕಾಗಿ ಡಬ್ಬಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಜಿಗಿದರು. ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬರ್ರಾ ಇದ್ದ ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿ ಕೆಳಗಡೆ ಸಿಕ್ಕು ಕತ್ತರಿಸಿಹೋದರು.”

ಅವಳು ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

“ರೇಲ್ವೆ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞರು ದುರ್ಘಟನೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು.”

ಭಯ ತುಂಬಿದ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ಅವಳು ಹರ್ಷಾಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

“ವಿಶೇಷಜ್ಞರ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಡಬ್ಬಾದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಪುರುಷ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ ಭಯಾನಕ ದುರ್ಘಟನೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗಂಡಸರು ಸಂಕಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವೇಕಶೀಲರೂ ಸಾಹಸಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಅವರು ಹೇಳಾರೆ.”

“ಹುಂಹ! ದುರ್ಘಟನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದವರು ಗಂಡಸು ವಿಶೇಷಜ್ಞರಿರಬಹುದು. ಎಷ್ಟೊಂದು ನೋವಿನ ಘಟನೆಯಾದರೂ, ಪದಕ ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ನಿಂತುಬಿಡ್ತಾರೆ!”

“ಯಾಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಬಾರದು? ನಾಚುಗುಳಿಯಾದ ನೀನು ತನಗೇ ಬೇರೆ ಟ್ರೇನು, ಬೇರೆ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್, ಸೇತುವೆ, ಮೆಟ್ಟಿಲು, ದಾರಿ, ಪೂರಾ ಪ್ರತಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಯಾಕೆ ಮರೀತೀಯಾ! ಸ್ವಯಂ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಪದಕ ಹಾಕಾ ಇಲ್ಲವಾ?”

ಹರ್ಷಾ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಳು ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಜನಸಂದಣಿಯೊಡನೆ ಬಡಿದಾಡಲು - ಬಚಾವಾಗಲು ಅವಳ ಬಳಿಯೇನಾದರೂ ಅಮೋಘ ಅಸ್ತ್ರ ಇದೆಯೇ? ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಚುಟುಕಿ ಬಾರಿಸೋದರೊಳಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳೋದು ಸಾಧ್ಯವಾ?

“ನೀನು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡೋದಾದ್ರೆ ನಾನೊಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಡಲಾ-ಫಾರ್ಮ್ಯುಲಾ ಫಾರ್ಮಿಪೋರ್?” ಹರ್ಷಾ ಗುಸುಪುಸು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು-“ಚಿಕ್ಕದಾದ ಸೂಜಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೋ ನಿನ್ನ ಪರ್ಸನಲ್ಲಿ. ಮತ್ತು ಗಾಡಿ ಹತ್ತುವಾಗ ಇಳಿಯುವಾಗ ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಸೂಜಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೋ.”

ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಆಕೆ ಹರ್ಷಾಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

“ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಪೂರಾ ಹೊರಟುಹೋಯ್ತಾ?”

“ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಾ ಇದ್ದೆ? ಹುಸಿಹೋಗದ ಉಪಾಯ ಇದು ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ! ಜನಸಂದಣಿ ಒತ್ತೋದಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡುತ್ತಲೇ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೀನು ಸೂಜಿ ಹಿಡಿದ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡು. ನಂತರ ನೋಡು ಥಕಥೈ ಕುಣಿತ-ಛೂಮ್ ಛನನ ಛನನ, ಛೂಮ್ ಛನನ...”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಡಬ್ಬಿಯ ಎದುರಿಗೆ

ತಲುಪಿದ್ದಳು. ಮತ್ತು ಗಾಡಿ ಹೊರಡುತ್ತಲೇ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿತ್ತು.

ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆಕೆ ವಿದ್ಯುದ್ದೇಗದಿಂದ ಬಾಗಿಲಕಡೆ ಜಿಗಿದಳು. ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಂಡಲ್ ಕೈಗೆ ನಿಲುಕುತ್ತಲೇ ವೇಗ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿಯೊಂದಿಗೇ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಓಡುತ್ತ, ಸರ್ಕಸ್ಸಿನ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ದೇಹದ ಸಮತೋಲ ಹಿಡಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಡಬ್ಬಿಯ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದಳು. ಧಡಧಡನೆ ಸಾಗುವ ಓಟ ಒಂದುಕ್ಷಣ ಎದೆಯಲ್ಲಿನ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿತು. ನಂತರ ಮೇಲಿನ ಶ್ವಾಸ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ದುಸ್ಸಾಹಸದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳವರೆಗೆ ಪುಪ್ಪುಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂದನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಿದ್ದಳು. ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿತ್ತೋ!

“ಏಯ್ ಹುಡುಗೀ... ಸಾಯಬೇಕಾಗಿದೆಯೇನೇ ನಿನಗೆ?” ಓಡುತ್ತಿರುವ ಗಾಡಿಯನ್ನೇರುವ ಅವಳ ಮೂರ್ಖತನದ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪಳಾದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೌಢ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಸೀಟಿನಿಂದಿದ್ದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಗಿದಳು.

ತಿದಿಯಂತೆ ಆಗಿದ್ದ ದೇಹ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗುತ್ತ, ಪಕ್ಕದ ಕಿಡಕಿಯ ಕಡೆ ಬಾಗಿ ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿತು. ತಕ್ಷಣ ಒಂದುಬಾರಿ ಶ್ವಾಸ ಮೇಲಕ್ಕೇಯಿತು. ನೇರವಾಗಿ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮೊಳೆ ಕೀಲಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಯಾವುದೋ ಸಮೃದ್ಧ ಮನೆಯ ಸೌಮ್ಯ ಬೈರಕ್ಕಿನ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ, ಮತ್ತೆಯ ಸೀಟುಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಡಬ್ಬಿ ಅವಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಹಿಚುಕಿ ಹಿಂಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಮುಷ್ಟಿ ಅನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಅವಳಿಗೆ ಎರಡನೆ ದರ್ಜೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಏರುವ ಡಬ್ಬಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಗಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಡಬ್ಬಿಯ ಹೊರಗಡೆಯ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಂಕಿತಗೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯ ಚಿತ್ರ ನೋಡಿ ಭ್ರಮಿತಳಾಗಿ ಹತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮೊದಲಶ್ರೇಣಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಏರುವ ಡಬ್ಬಿಯಾಗಿರುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು. ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆಯ ಟಿಕೆಟ್ ಮೇಲೆ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವುದು ಅಪರಾಧವೆಂಬುದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಟಿಕೆಟ್ ಚೆಕರ್ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹಿಡಿದರೆ, ಯಾವ ಕಾರಣದ ನೆವವನ್ನು ಒಪ್ಪಲು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಗಡಿಬಿಡಿಯ ಕ್ಷಣದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ತಪ್ಪು!

ಪರಪರ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ತಂಪಿನ ಸಾಂತ್ವನದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ದೇಹದ ಕಂಪನವು ನಿಲ್ಲುವುದರ ಬದಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆನಿಸಿತು.

ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮರೀನಲ್ಯೆನ್ಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಇಳಿದು ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯ

ಮಹಿಳೆಯರ ಡಬ್ಬಿಯ ಕಡೆ ಓಡಬೇಕು. ಡಬ್ಬಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲೋ ಇರಬೇಕು. ಕಷ್ಟವೇನೆಂದರೆ ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ಮಧ್ಯದ ಡಬ್ಬಿಯ ಸರಿಯಾದ ಅರಿವು ಅವಳಿಗಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪರಿಣಾಮ, ಮತ್ತೂ ಅರ್ಥಗಂಟಿಯ ತಡ. ಮತ್ತೆ ಯಾರದೂ ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆಯಿರುವುದು ಕೇವಲ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ತಂದೆಯದು ಮಾತ್ರ, ಅವರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ಚಿಂತೆ ಬೇರೆ. ಮಲ-ಮೂತ್ರ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮುಂಬಯಿ ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿಯ ವೇಗ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಗಾಡಿ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಂತಿತು ನಿಂತಿತು ಅನ್ನುವ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಓಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟು ಅಲ್ಪ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಅದರ ರಭಸದ ಗಾಳಿ ನಿಲ್ಲುವುದರೊಳಗೆ, ತಾನು ಹತ್ತಬೇಕಾದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಆ ಸಂದಣಿಯ ನಡುವೆ ಹತ್ತುವ-ಇಳಿಯುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಮಧ್ಯೆ ಮೇಲೇರಿ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಬೇಕು. ದೂರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕಾಲುಗಳು ರೆಕ್ಕೆಗಳಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಆಗ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಯಾಕೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ? ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಲ ಉದುರಿಹೋಯಿತು. ಅದು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಅವಶ್ಯಕತೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳದು... ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಜನನಿ ಅಲ್ಲವೇ?

ವಿಚಾರಗಳೇನೋ ಮನದಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಬಾಯಿತೆರೆದು ನಿಂತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಎದುರು ಅವಳು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಹಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಧಡಧಡ ಸದ್ದು ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿರುವುದರ ಆಚೆ ಚಲನಚಿತ್ರದಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದವು. ಆಕಾಶವಾಣಿಭವನ ಸರಿದುಹೋಯಿತು. ಮರೀನ್ ಲೈನ್ಸ್ ಇನ್ನೇನು ಬರಲಿತ್ತು. ಇಳಿಯಲು ಅವಳು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಕೂಡ ಇತ್ತು ಅವಳಿಗೆ - ಬಯಸಿದ ಡಬ್ಬಿ ಸಿಗದೆ ಹೋದರೆ ಅವಳು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಗಂಡಸರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹರ್ಷಾ ಹೇಳಿದ ಫಾವುರ್ನಿಲಾದಿಂದ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಹೊರಡದಿದ್ದರೇನಾಯಿತು! ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಸಂದಣಿ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಹುದು. ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಭ್ಯರೂ ಇರಬಹುದು! ಸಭ್ಯ! ಸಂದಣಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿರಬಹುದು, ಅವಳ ಬೆರಳ ಉಗುರಿನ ಆಕ್ರಮಣ ಕಡಿಮೆಯದೇನೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಡಲ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೇಹದ ಜೋಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು

ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಜೋತುಬಿದ್ದು ಕತ್ತು ಉದ್ದಮಾಡಿ ಅವಳು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಯಾವ ಕಡೆ ಬರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಗಾಳಿಯ ಬಲವಾದ ಅಪ್ಪಳಿಸುವಿಕೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ತೆರೆಯಲೂ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಮೆಯ ಚುರುಕಿನಿಂದ ಅವಳು ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಹಳಿಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುವುದಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು.

ಡಬ್ಬಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಲೇ ಟಿಕೆಟ್ ಚೆಕರ್ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಕುಟಿಲವಾದ ದೃಷ್ಟಿಬಾಣ ಎಸೆದು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು...

“ಟಿಕೆಟ್ ಪ್ಲೀಜ್”

ಟಿಕೆಟ್ ಚೆಕರ್ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಘಟನೆ-ಕತೆಗಳ ಖಳನಾಯಕ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಂತರವೇನೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಗಳು. ಮತ್ತು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಯಾವಾಗಲೋ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚುಕುವ ಸಮರ್ಥರು.

ಪರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಟ್ಟೂ ಇರುವ ಹಣ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಮೂರು-ಮೂರುವರೆ ರೂಪಾಯಿ-ಮೂರೂ ಅಲ್ಲ... ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ, ಹಣದ ತೊಂದರೆ-ಬಹಳವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಪೈಸೆ ಪೈಸೆ ಲೆಕ್ಕ ಬಾಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೆ ಮೂರುಪಟ್ಟು ದಂಡ ತುಂಬಬೇಕಾಗುವುದು. ತುಂಬಲಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದರೆ ಜೈಲೇಗತಿ!

ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರದಿಂದಾಗಿಯೇ ಬೆನ್ನು ಹುರಿಯಿಂದ ನಡುಕ ಎದ್ದಿತು.

ಹನುಮಾನ್ ಚಾಲೀಸಾದ ನಾಲ್ಕೈದು ಚೌಪದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಸಂಕಟ ವಿಮೋಚನನಾದರೂ ಆಪತ್ಕಾಲದ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಕೆ ಬಂದಾನು? ಬರದಿದ್ದರಿಲ್ಲ! ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ನಿರಂತರ ಬೆದರಿಕೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಹನುಮಾನ ಚಾಲೀಸಾದ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ! ತನಗೆ ತಾನೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವಳು ಅವಳು. ಗಾಡಿ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವಳು ದೇಹವನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗೆ ಜಿಗಿಯಬೇಕು, ಮತ್ತು ರೈಲು ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತ ಜನಸಂದಣಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕು, ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಇವಳೂ ಒಬ್ಬಳು ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ನಿಂತುಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಚಾವಾಗುವ ಈ ವಿಕಟ ಉಪಾಯವಾದ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿಯುವ ಅಪಾಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಲಾಕಪ್ಪಾದರೆ ಆಗಲಿ. ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಕೈ-ಕಾಲಾದರೂ ಶಾಬೀತ ಉಳಿಯುವ ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಇದೆಯಲ್ಲ!

ಶಿಷ್ಯಳ ಸುಳ್ಳಿನ ಹಾಗೆ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ನ ಅಂಚನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಲೇ ಲೋಕಲ್‌ನ ವೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾದದ್ದು ಚಾಟಿಯೇಟು ತಿಂದ ಎತ್ತಿನಹಾಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಪಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಆಕೆಗೆ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಗಾಡಿಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ? ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಆಕೆ ಸೀಟಿನ ಕಡೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಳು. ಒಬ್ಬ ಸಂಪನ್ನ-ಒಳ್ಳೆಯವಳಂತೆ ಕಾಣುವ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಇವಳ ಚಲನವಲನವನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆ ಅವಳೊಡನೆ ಕೇಳಿದಳು

“ಮರೀನ ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಲೇ ಇಲ್ಲ...?”

“ಫಾಸ್ಟ್ ಟ್ರೇನ್ ಇದು!”

“ಫ...ಫ... ಫಾಸ್ಟ್? ಚರ್ನಿರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಲ್ಲವಾ?” -ಕೇಳುತ್ತ ಆಕೆ ತೊದಲಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಗಾಡಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಚಿಕ್ಕ ಸ್ಟೇಷನ್‌ದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನುತ್ಪರವಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಲೆ ಆಡಿಸಿದಳು. ನಂತರ ಅವಳ ಮ್ಲಾನವಾದ ಮುಖ ನೋಡಿ, ಅವಳ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದ ಮೃದು ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ?”

ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದಿಗೇ ಅವಳು ಈಕೆಯ ಹೌಹಾರಿದ ಲಕ್ಷಣದಿಂದಾಗಿ ಜಾಗೃತಳಾದಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬಂದು ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬೀಳಬಹುದಾದಷ್ಟು ಆಕೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಿರುವುದು ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂತು. ತಾನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಆಕೆ ಇವಳಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಉದಾರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಗಲವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಇತರ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೂ, ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅವರು ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಯಿಂದಲೇ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಆ ಮಹಿಳೆ ಈಕೆಗೆ ಸ್ಥಳ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಿಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತಮಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಕೇತ ನೀಡಿದರು. ಅದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು - ಹೀಗೆ ಮುದುಡಿ ಕೂರಲೆಂದೇನೂ ಅವರು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಸಂದಿಗ್ಧದ ಪೆಂಡ್ಯೂಲಮ್ ಆದ ಅವಳು ಒಂಟಿ ಎಲುಬಿನವಳಂತೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಬಹುತೇಕ ಶೂನ್ಯಳಾದವಳಂತೆ ಅವರ ನಡುವೆ ಕರಗಿಹೋದಳು. ತಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಆ ಮಹಿಳೆಯ ಔದಾರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆಯೇ, ಬಾಯಿತೆರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

“ಸಾಂತಾಕ್ರುಚ್?”

“ಸಾಂತಾಕ್ರುಚ್‌ಗೆ ಈ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲೋದಿಲ್ಲ. ಹೇಳಿದನಲ್ಲ ಇದು ಫಾಸ್ಟ್ ಟ್ರೇನ್ ಅಂತ. ಕೇವಲ ಐದು ಸ್ಟಾಪ್ ಇವೆ ಇದಕ್ಕೆ. ಬಾಂಬೆ ಸೆಂಟ್ರಲ್, ದಾದರ್, ಬಾಂದ್ರಾ, ಅಂಧೇರಿ, ಬೋರಿವಿಲಿ.”

ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನೌಕರ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಮಾಧಾನ ಮತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ಕಂಗೆಡಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಅಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆಪಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ದಾದರನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಗಾಡಿ ಬದಲಿಸು” ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಿಳೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದಳು.

“ದಾದರ ಇಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರೋ ಟಿಕೆಟ್ಟು ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯದು. ಬಾಂಬೆ ಸೆಂಟ್ರಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಟಿ.ಸಿ. ಹತ್ತಿ ಬಂದರೆ....” ಹಿಂಜರಿಕೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿತ್ತು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಬಾಂಬೆ ಸೆಂಟ್ರಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಬಿಡು. ಆದರೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೂತುಕೋ... ಚಲಿಸ್ತಾ ಇರೋ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಟಿ.ಸಿ. ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಬಂದರೂ ನಿಶ್ಚಿತಳಾಗಿರು, ದಂಡವನ್ನು ನಾನು ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ... ಆಯಿತಾ! ಓದ್ದಿದೀಯಾ ನೀನು?”

“ಹೌದು...” ಸಂಕೋಚದ ಹೊಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿತು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳಿಗೆ ವಿಚಾರಬಂತು, ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಆಕೆ ತಪ್ಪು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಹೇಳಿದಳು—“ಅಂದರೆ, ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮಿರೀಬಾಯಿ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಬಿ.ಎ. ಪಾರ್ಟ್ ಟೂ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ಈಗ ಈವನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು ಸೇರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ.”

“ಓಹೋ... ಹಾಗಾದರೆ ನೌಕರಿ ಮಾಡ್ತರಬಹುದು...”

“ಇಲ್ಲ, ನೌಕರಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ...”

ಮೈ ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಬೆವರಿದ ಅಂಗೈಗಳನ್ನು ಅವಳು ನಮಸ್ಕಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ತಿಕ್ಕಿದಳು. ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಮುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದಳು.

ಧೈರ್ಯ ಕೆಲವು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೇಲೆ ಜಾರಿತು.

“ಈಗಿನ್ನೂ ಓದುವ ವಯಸ್ಸು ನಿನ್ನದು... ನೌಕರಿ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನು ಬಿದ್ದಿದೆ?” ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಬಹುಶಃ ಅವಳು ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಒಬ್ಬ ಮುಗ್ಧ, ಭ್ರಮೆಯಿಂದಾಗಿ ತಪ್ಪು ಡಬ್ಬಾ ಹತ್ತಿರುವ, ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಹುಡುಗಿಯೊಡನೆ, ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದ ತೀರ ಖಾಸಗಿಯಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. “ಅಂದರೆ ನನ್ನರ್ಥ, ನೀನು ಈಗಲೂ ನಿನ್ನ ಓದನ್ನು

ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯ ಇದೆ.”

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ಸಂದಿಗ್ಧದಿಂದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಕೊಂಡಿ ಈಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹತ್ತಿರವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಯಾವುದೋ ಸಹೃದಯ ಮಹಿಳೆಯ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಭಾವುಕತೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಮೀಪ್ಯದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ, ಮನೆಯ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು, ಅಭಾವಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಭಾವದ ಒತ್ತಡದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜಾದ, ಹಳಿತಪ್ಪಿದ ಬದುಕಿನ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಲೇ?

ಹೇಳಲೇನೋ ಆಕೆ ಸುಳ್ಳು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೊಸೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದೋ-ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೋ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮುರಿದುಬಿದ್ದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಸಹಜ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ತಾನು ಒಟಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಅನುಭವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದಾಗ, ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಸಂಭವವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ತೆರೆದು ಹೇಳಿಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಾಂಬೆ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಬರುತ್ತಲೇ ಆಕೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲಸಮಯದ ಆನಂತರ ಅವಳು ಅವಳ ನೆಲೆ ತಲುಪುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ದಾಟಿದ ಈ ಮಹಾನಗರದ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ.

“ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್...” ಇದೇನು? ಹೇಳುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳು ಭಾವುಕಳಾಗಿ ಕಂಠ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದದ್ದಾದರೂ ಯಾಕೆ?

ಅವಳು ವಿಚಲಿತಳಾದುದನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಮಹಿಳೆ ಅಪರಾಧೀಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಖಿನ್ನಳಾದಳು.

“ಸಾರಿ....! ನಾನು ಕೇಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು...”

ಅವಳು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಅರಿತ ಈಕೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದಳು.

“ಇಲ್ಲ... ಹಾಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಇದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ, ಅವರ ಬಲಭಾಗದ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಾ ಹೊಡೆದಿದೆ....!”

“ಓಹ್” ಅವಳು ಕರುಣೆ ತುಂಬಿ ಹೇಳಿದಳು-“ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಹಿರಿಯವಳಾ?”

“ಹಾಂ, ನನ್ನ ನಂತರ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮ-ತಂಗಿಯರಿದ್ದಾರೆ”. ತಮ್ಮ-ತಂಗಿ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದೇನೂ ಅವಳು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಅವಳ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಈ ಸಹಜಭಾವನೆ ಮರುಕ್ಷಣವೇ ತುಸು ಅನುಚಿತವಾಯಿತೇನೋ ಎಂದೆನಿಸಿತು-ಬಹುಶಃ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನ ದಿನ ಸಹಜತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಯನೀಯವಾದಂತೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನುವುದೇನೂ ಉಳಿದೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಅನಿಸಿತು. ತಾನು ಇಷ್ಟು ದೀನಳಾಗಬಾರದಿತ್ತು. ಅವಳು ಕೇಳಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ತಾನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲು

ಆತುರಪಡುವುದು ಅವ್ಯವಹಾರಿಕವಲ್ಲವೇ?

“ಇಬ್ಬರೂ ಓದುತ್ತಿರಬಹುದು... ಅಲ್ಲವಾ?”

ಉತ್ತರ ‘ಹಾಂ’ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳ ಮಾತು ಗೇಣುದ್ದ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

“ಭಾರವಾದ ಶುಲ್ಕದಿಂದಾಗಿ ಅಮ್ಮ ತಂಗಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಹಿಂದೀ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂತೂ ಓದು ನಿಂತಿಲ್ಲ, ಅದೇ ದೊಡ್ಡದು!”

“ತಮ್ಮ?”

“ಅವನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.”

“ಏನು ಕೆಲಸ ಗೊತ್ತು ನಿನಗೆ?”

“ಟ್ರೈಪಿಂಗ್ - ಶಾಟ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್..”

“ಸ್ವೀಡ್ ಎಷ್ಟಿದೆ?”

“ನಲವತ್ತರ ಆಸುಪಾಸು... ನನಗೆ ಗೊತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ವೀಡ್ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಸ್ವೀಡ್ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಟ್ರೈಪಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ತೊಂದರೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಮತ್ತೂ ಕೆಲಸಗಳ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದೇನೆ...”

ಆ ಮಹಿಳೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿತು.

“ಅಂದರೆ...”

“ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚುತ್ತೇನೆ. ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರು-ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿ ಶಾಹಬೇನ್ ಹೆಸರು ಕೇಳಿರಬಹುದು ನೀವು. ಎರಡು ಟ್ಯೂಶನ್ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾವು ಇರೋ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವ ತಾಕತ್ತು ಇಲ್ಲ.”

“ನೌಕರಿ ಮತ್ತು ಓದು ಎರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೇ ಮಾಡಬಲ್ಲೆಯಾ?”

ಆ ಮಹಿಳೆಯ ಒಳ್ಳೆಯತನ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿತು.

“ಮಾಡಬಲ್ಲೆ! ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡೋದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಮೈಗಳ್ಳತನ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸೇರಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಡಚಣೆಯೊಂದೇ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಿತು... ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಾಳಾಯ್ತು-ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಲು ನಾನು ನೌಕರಿಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಜೊತೆಗಿಡಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೊಂದಿಸಿದ್ದರು.” ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಗು ಬಂದಿತು. ತಪ್ಪು ತರ್ಕವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಕೆಗೆ ಸಂಜೆಯ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ದಾಖಲಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ

ಬರುತ್ತಿತ್ತಾ? ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಮತಾಳ ಹಾಗೆ, ಗರ್ವದಿಂದ ಎರಡನೇ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಪೆನ್ನಿಲ್ ಅಟ್ಟಿಯ ಚಪ್ಪಲಿ ಧರಿಸಿ ಟಕಟಕ ಎರುತ್ತ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾ? ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಯ ಮಗಳು ಮಮತಾ! ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಕ್ಲಾಸಿನವರಲ್ಲವಾದರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಬಸ್ ಹಿಡಿಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಮತಾ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ಅವಳು ಬಾಗಿಲಿನ ಗಂಟಿಯ ಸ್ವಿಚ್ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಡುತ್ತಲೇ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಸಮಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮಮತಾ ಬೆಲ್ ಬಾರಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರ ಸಲುವಾಗಿ ತವಾ ಮೇಲೆ ಪರಾಠಾ ಬೇಯಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅದೇ ಮಮತಾ ಈಗಲೂ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕರಕಮರಕರ ಆಂಟಿ ತನ್ನ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೊಸ ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಮಮತಾಳ ಜೊತೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೀರೆಯನ್ನು ತಂದ ಮಮತಾ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯೊಡನಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಅಂಗಡಿಕಾರನ ಎದುರು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಒಂದೈವತ್ತು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಅಂಚು ದಪ್ಪ ಮಾಡಬೇಡ... ತಿಳೀತಾ? ಮತ್ತೆ ಕೇಳು, ನಿರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಫಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ?... ”

“ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ” ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರಮಗ್ನಳಾದ ನಂತರ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆ ಮಹಿಳೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಮೇಡಂ, ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ ಅಂತ... ನಮಿತಾ ದೇವೀಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯ”. ಅವಳು ತತ್ತರತೆಯಿಂದ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಹೇಳಿದಳು-ಯಾವುದೋ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೋ ಅನ್ನುವಂತೆ.

“ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೌಕರಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೀಯಾ?”

ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿದ್ದ ಉತ್ಸಾಹ-ಹುರುಪು ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಉರುಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆಕ್ರೋಶ ಹೆಚ್ಚಿತು.

“ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೆಸರು ದಾಖಲು ಮಾಡಿದೇನೆ. ಈವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಕರೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ಸುತ್ತು ಹಾಕೋದಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.”

“ಜನರನ್ನು ಮೂರ್ಖರನ್ನಾಗಿಸಲು ಸರಕಾರದ ನಾಟಕ ಅಷ್ಟೇ ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ!” ಅವಳ ಬಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು ಹೇಳಿದಳು ಆ ಮಹಿಳೆ.

ಹಿತವೆನಿಸಿತು.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸಿತು, ಪರಿಚಯ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೆಳೆದಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು 'ಆಂಟಿ' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಈ ಸಂಬೋಧನೆ ಅವಳ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು ಮತ್ತು 'ಮೇಡಮ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಾಯಿ ತುದಿಗೆ ಬಂದರೂ, ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಅದು ಅಸಮರ್ಥವೆನ್ನಿಸಿತು - ಬರೀ ಔಪಚಾರಿಕವೆನ್ನುವಂತೆ.

“ನೋಡೋಣ ಏನಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ. ಇಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರು.”

“ದೂರದ ಕನಸು! ಅಲ್ಲಿಂದಾನೇ ಬರಿದೀಯಾ?”

“ಹೂಂ”

“ಆಗಲೇ ತಪ್ಪು ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೀಯ. ಆಸೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆತಂಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರಬಹುದು....”

ಆ ಮಹಿಳೆ ಫಕ್ಕನೇ ತುಸು ನಕ್ಕಳು. ಜುಗಲಬಂದಿಯಾಗಿ ಇವಳೂ ತುಟಿ ಅಗಲಿಸಿದಳು.

ನಗು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಗುರ ಮಾಡಿತು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹೆಂಗಸರು ಇವರು ನಕ್ಕಾಗ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು. ಅವರು ಇವರಿಬ್ಬರ ಬಗೆಗೆ ಅಲೋಚಿಸಿರಬಹುದು. ಎಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ಭೇಟಿಯಾಯಿತು ಇಬ್ಬರೂ. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಚಿತರೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗಿದಾರೆ!

“ನೋಡು ನಮಿತಾ, ನಿನಗೆ ನೌಕರಿ ಕೊಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನೇನೋ!” ಆತಂಕ ಮೂಡಿಸುತ್ತ ಆಕೆ ತನ್ನ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಚರ್ಮದ ಪರ್ಸನ್ನು ತೆರೆದು ತನ್ನ ಪರಿಚಯದ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದಳು. ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು-“ಆಂ... ನಾಳೆ... ಅಲ್ಲ, ನಾಡಿದ್ದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತರಿಂದ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯ ನಡುವೆ ಮೇಲಿರುವ ನಂಬರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡು.” ಕಾರ್ಡನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಿದ್ದ ನಂಬರಿನ ಕೆಳಗೆ ಗೆರೆ ಎಳೆದಳು-“ಇದಕ್ಕೆ”.

ಅವಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಅವಳು ದೃಷ್ಟಿನೆಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಓದಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡ ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿಯಿತು. ಬಸ್, ನೌಕರಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು ಅನಿಸಿತು.

ಅವಿಶ್ವಾಸ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ, ದೂರುತ್ತಿದ್ದ, ಅದರ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಗ್ಯವು,

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಿತು. ಇಂದು ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಈ ಸಂಕಟದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಿಳೆಯ ರೂಪ ತಳೆದು ಅವಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂರಿಸಿತ್ತು.

“ನೀವು ಹೇಳಿದರೆ, ನಿಮ್ಮ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬರೆದು ಕಳಿಸಲಾ?”
ಆ ಮಹಿಳೆ ಅವಳ ಅಧೀರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮುಗುಳುನಕ್ಕಳು.

“ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ...”

ಆನಂತರ ಅವಳು ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗೆ ಇಣುಕಿ, ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದಳು.

“ಬಾಂಬೆ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಹತ್ತಿರವಾಗ್ತಾ ಇದೆ. ಮತ್ತು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ಇಳಿಯುವಾಗ ಟಿಕೆಟ್ ಚೆಕ್‌ರ್ ಎಂದುರಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ. ಹೊರಳಿ ಬಾ, ದಾದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿ. ದಂಡವನ್ನು ನಾನು ತುಂಬುತ್ತೇನೆ.”

“ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಪರಿಚಯದ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರ್ಸಿನೊಳಗೆ ಇಡುತ್ತ, ಅವಳು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಬಾಗಿಲಕಡೆ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಮುನ್ನ ವಿನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.”

“ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಹಿಡೀತೀರಲ್ಲವಾ ನನ್ನನ್ನು?”

“ನೀನು ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ, ಮರೆತೆನಾ?”

ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದನೇನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಅವಳು ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

“ನಮಸ್ತೆ”

“ನಮಸ್ತೆ”

ಇದು ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲ... ಅವಳ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಮುಗುಳ್ಳುಗುವಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ - ಆದ್ರ್ವಾವಾದ ತನ್ನತನದ ಅನುಭವ ಉಂಟುಮಾಡುವ, ಹಾಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಏನೋ ಅದ್ಭುತವಿದೆ....!

ಯಾವುದೋ ವಿಶಾಲವಾದ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರಿನ ಒಡತಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವಳ ಆಧೀನದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು ಅನಿಸಿತು.

ಪ್ರೊಡಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿದ ಸ್ಥಾಯಿಯಾದ ಮೃದು ಮುಗುಳ್ಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಕೌಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಇರುವಂಥದೇ ಮುಗುಳ್ಳಿಗೆ, ಇವರ ಮುಖದ ಮೇಲೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಗಿರಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ, ಅವರಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗೆಗೆ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವರು.

ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿಯೂ ಆಗಿರಬಹುದು ಅವರು!

ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿ ಟ್ರೇನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಲಿ, ಅಥವಾ ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ನಡೆಯಲಿ, ಯಾವುದೇ ಮೊಹಲ್ಲಾದ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತಿರಲಿ, ಅಥವಾ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗರಣೆಯ ಘಾಟನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರಲಿ, ಅವಳ ಹರಿತವಾದ ಕಣ್ಣನೋಟದಿಂದ ಬಣ್ಣಗೆಟ್ಟ ಬರೆಯುವ ಮೇಜೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಬಿಳುಪಿನ ಮೇಲೆ ಶೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಚಿಂತೆಯ ಮುದುಡುವಿಕೆ, ಭಯಾಕ್ರಾಂತ ಲೇಖನ ಕೆತ್ತಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವಳು ಹಾಗಲ್ಲ.

ಊಹೂಂ! ಹಸಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನ ಹಾಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅವಳ ಭಕ್ತಿರಸದಿಂದ ಓತಪ್ರೋತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಜಸೇವಕಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿಯ ಕಿವಿಯ ಓಲೆ ವಜ್ರದ್ದು, ಮಾಂಸಲ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಆಭರಣ, ವಾಚಿನ ಚೈನು ಬಂಗಾರದ್ದು ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಾಹಬೆನ್ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರೂ ಸಮಾಜಸೇವಕಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಶೋಷಿತರು, ಸಂಕಟಗ್ರಸ್ತರು, ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರು. ಉದ್ದು, ಇಂಗು, ಹಪ್ಪಳದ ಖಾರದ ಮಸಾಲೆಯ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಾಹಬೆನ್ ಯಾವಾಗಲೇ ಕಾಣಲಿ, ಅವರ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಖಾದಿಯ ಬಿಳಿ ಸೀರೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪಾರಂಪರಿಕ ಲಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಇದೆ-ದಪ್ಪನೆಯ ಒರಟು ಸೀರೆ, ಖಾದಿಯ ಉದ್ದತೋಳಿನ ಜಂಪರ್, ಒಡಕು ಹಿಮ್ಮಡದ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಸ್ಲಿಪರ್! ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು-ಶಾಹಬೆನ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ದಿನಗಳ ಅವಶೇಷದ ಹಾಗೆ, ಉಪವಾಸದಿಂದ ಬೇರ್ಣ-ಶೀರ್ಣವಾದ ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿಯಿರಬೇಕು ಬಹುಶಃ! ಲಯನ್-ಲಯನೆಸ್ ರೀತಿಯ ನವರತ್ನ ಕೆತ್ತಿದ ಒಡವೆ ಧರಿಸುವ ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿ-ಸೇವಕಿಯಂತಲ್ಲ!

ಅಂಗೈ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯೇಕೆ? ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದ ನಂತರ ಅವಳ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ನೋಡಿದರಾಯಿತು. ಅವಳು ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ಓದುವುದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದೇ ಈವರೆಗೆ ಓದುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೇ ಬೇರೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಏರುವುದಾಗಲಿ, ಇಳಿಯುವುದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಏರಲು ಇಳಿಯಲು ಮೊದಲು ಕುಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂದಣಿಯು ಇರುವೆಯ ಹಾಗೆ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ದಬ್ಬಿ ಒಳ ತೂರುತ್ತದೆ, ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಬಾಗಿಲ ಹ್ಯಾಂಡಲ್ ಮೇಲೆ ಮುಷ್ಟಿಯ ಹಿಡಿತ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಟಿ.ಸಿ. ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಡುಕುಡುಕಿ ಗಾಬರಿಯಿಬ್ಬಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಗಾಡಿ ನಿಧಾನಾಯಿತು. ನಿಂತಿತು. ಆರಾಮಾಗಿ ಇಳಿದು ಆಕೆ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಮೇಲೆ ನಿಂತಳು.

ಕೆಳಗಿಳಿಯುವಾಗ ಅವಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

ಬಾಗಿಲ ಮೂಲಕ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಮೇಲೇರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಿಳೆ ಇವಳನ್ನು ಕಂಡು ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಂತು ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕತ್ತು ಕೊಂಕಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ತಾನು ಸರಿಯಾದ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಲವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮೀಟರಿನ ಅಗ್ಗದ-ಉಳಿತಾಯದ ದಾದರನ ಫುಟ್‌ಪಾಥಿನ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಿದ ಅವಳ ಮಾಮೂಲಿ ಸಲವಾರ ಕಮೀಜ ನೋಡಿ ಆಕೆಗೆ ಅನುಮಾನ ಬಂತು. ತಾನೇನಾದರೂ ಕಣ್ಣಪ್ಪಿನಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ದರ್ಜೆಯ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ತಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೇ? ಆ ಮಹಿಳೆಯ ವರ್ತನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ರಕ್ತದ ಹನಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಸಿರಿಂಜಿನ ಸೂಜಿಯ ಹಾಗೆ ಚುಚ್ಚಿತು.

ಯಾಕೆ? ಅವಳಿಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿದ್ದು ಯಾಕೆ? ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉದಾಸಗೊಳಿಸಿತು. ತಾನೇ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆಯೇ? ಅಥವಾ ಆಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ ತಾನು ಹತ್ತಿದ ಡಬ್ಬಿ ಸರಿಯಾದುದೇ ಎಂದು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಮ್ಮನೇ ನೋಡಿರಬಹುದೇ? ಅವಳಿಗೂ ಸಮಾಧಾನ ದೊರೆಯಬೇಕಲ್ಲ! ಯಾಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಾಧಾರಣದ್ದಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು, ತನ್ನ ಹಾಗಿನ ತನ್ನದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯರು ಯಾವ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ಫುಟ್‌ಪಾಥಿನ ಬಟ್ಟೆಯ ರೋಗ ಹಿಡಿದಿದೆ, ಅದು ಲಿಂಕಿಂಗ್ ರೋಡ್ ಫುಟ್‌ಪಾಥ್‌ನದ್ದು ಇರಬಹುದು, ಫ್ಯಾಷನ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್‌ನದ್ದು ಇರಬಹುದು.

ಬಂದರೆಕ್ಷಣ ಈ ಧ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆ ಗಾಡಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ಹೊರಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಸಭ್ಯ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಅವರ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಒಣ 'ನಮಸ್ತೆ' ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಬಹುಶಃ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಭಾವನೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿ ಹೇಗೂ ನಿಂತಿದೆ. ಕಿಡಕಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಇಣುಕಿ ನೋಡಲೇ? ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅವರು ಈ ಕಡೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ವಿನೀತಭಾದಿಂದ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಬಹುದು. ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆಭಾರ ಮನ್ನಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯ ಹಿಂದೆ ತುಸು ಅಗಲುವಿಕೆಯ ನೋವೂ ಇದ್ದುದು ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಿಡಕಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾನು ಇಳಿದ ನಂತರ ಕಿಡಕಿಯ ಸಮೀಪ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನುಮಾನವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅವರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಕೈಜೋಡಿಸಿದಳು. ಪ್ರತಿಕಿಯೆಯಾಗಿ ಅವರೂ 'ಬಾಯ್ ಬಾಯ್' ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗುಳುನಗುತ್ತ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಸಿದರು.

ವಿಶ್ವಾಸ ಆಳವಾಯಿತು. ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಗುರುತುಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗಾಡಿ ಹೊರಟು ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಕಿಡಕಿಯ ಸರಳು ಹಿಡಿದು ಆಕೆ ಸಾಗಿದಳು. ಅವಳ ಬೆರಳುಗಳೂ ಬೀಳೊಡುಗೆಗಾಗಿ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು.

ಗಾಡಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನ ಛಾವಣಿಗೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ ನೋಟೀಸ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಳು. ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡಳು. ಮೂರು ಮೂರು ಬಾರಿ ಓದಿಕೊಂಡು ತಾನು ಮೂರನೆಯ ನಂಬರಿನ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ನಂಬರ್ ನಾಲ್ಕರ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ನಿಲ್ಲುವ ವಿರಾರ ಲೋಕಲ್ ಬರಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ನಂಬರಿನ ಟೀ ಸ್ಟಾಲ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಹೆಂಗಸರ ಸಮೂಹದ ಕಡೆ ಅವಳು ವೇಗವಾಗಿ ಹೋದಳು. ದಪ್ಪಗಿರುವವಳು, ತೆಳ್ಳಗಿರುವವಳು, ಹದ ನಿಲುವಿನವಳು, ಬಗೆಬಗೆಯ ದೇಹದ-ಆಕೃತಿಯವರು, ಮಿಡಿ-ಸೈಟ್, ಸಲವಾರ-ಕಮೀಜ ಮತ್ತು 'ಪೂನಮ್' 'ಗಾರ್ಡನ್' ಸೀರೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೋ-ಉಲ್ಟಾ ಆಗಿಯೋ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡವರು, ಹೊಕ್ಕುಳವರೆಗೆ ಮಂಗಲಸೂತ್ರ ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರು, ಹೆರಳು ಹಾಕಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡವರು, ಗಿಡ್ಡ ಕೂದಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ದರ್ಜೆಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗೊಳಗೇ ತುಸು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯವರಿಗೆ ಫುಟ್‌ಪಾಥ್‌ನ ಪೋಷಾಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು, ಅವಳ ದರ್ಜೆಯವರಿಗೆ 'ರೂಪಮ್', 'ಕಲಾನಿಕೇತನ್', 'ರೂಪಮಿಲನ್'ಗಳ ಉತ್ತಮ ಕ್ವಾಲಿಟಿಯ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಸೆಳೆತಗಳಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅವೆಲ್ಲ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಧರಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾದ ಕನಸುಗಳಷ್ಟೇ.

ಕಸಿವಿಸಿಪಡುತ್ತ ದೇಹದ ದಣಿವನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗಲಿನಿಂದ ಪಾಂಡ್ಸ್ ಮತ್ತು ಲಕೆಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ಬೆವರಿನ ದುರ್ವಾಸನೆ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ

ಅನಿಸಿತು -ಮೂರು ದಿನಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಅವಳು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದು ಶ್ರಮವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದೂ ಹೌದು. ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಹಾಕಿ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೂರಿಸಿ, ಶಿಶುವಿನಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ - ಹುಷಾರಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಹದ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಅವರೇ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ಕುರ್ಚಿಯಸಮೇತ ಸ್ವಲ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ನೀರಿನಬಾಲ್ಡಿ, ಮಗ್ಗು ಸಾಬೂನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಶ್ರಮಪಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಂಕೋಚ ಪಡುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಜೀವವುಳ್ಳ ಶರೀರವನ್ನು ಯಾರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾಗ, ಅವಳು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ದು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಅವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಬಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಮ್ಮನೂ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಇತರ ಕೆಲಸಗಳ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಅವಳು ಬೇಗನೇ ತನಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ತಾನು ಈ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು.

“ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಸಾಯಲಿ? ಮತ್ತೆ ಏನೇನು ನಾನು ಮಾಡಲಿ? ಯಾರನ್ನೇ ನೋಡು, ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟವರೇ, ನಾನೊಬ್ಬಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಅಶಿಕ್ಷಿತಳು-ಗವಾರಳು-ಅಗ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡ ದಾಸಿ...”

ಆಕ್ರಮಣ ನೇರವಾಗಿ ಅವಳ ಮೇಲೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಅಮ್ಮನದು.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಆತಂಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರದಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಓದಿನ ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಡಿಶನ್ ಆಗುತ್ತಲೇ ಮೊದಲ ಟರ್ಮಿನ ಫೀಸ್ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಳಿದದ್ದು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ದೀಪಾವಳಿ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ಟರ್ಮಿಗೇ.

ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ, ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಏನೋ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಜನರಿಗೆ ಸಬೂಬು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ಓದು ನಿಂತಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಒಂದು ವರ್ಷ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋದದ್ದರ ದುಃಖವು, ಒಳಗೊಳಗೇ ಗೆದ್ದಲು ತಿಂದಹಾಗೆ ಅವಳನ್ನು ಪೊಳ್ಳುಗೊಳಿಸಿತ್ತು.

ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಹಿಂದೀಶಾಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದೂ

ಕೂಡ ಅವಳಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕೇವಲ ತನ್ನದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದರೂ-ತೊಂದರೆಯಾದರೂ ಅವಳ ಓದಿನ ವೆಚ್ಚವನ್ನೂ ಭರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಭರವಸೆ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಳು.

ಅಮ್ಮನ ಹಟದ ಪರಿಣಾಮ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಾಧ್ಯಮ ಬದಲಾದದ್ದರಿಂದ ಕಷ್ಟ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಮುನಿಯಾ ಹೇಗೋ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಿದ್ದಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಮೇಲಿನ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಮುನಿಯಾಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಸರದಿಂದ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೂ ಚಿಂತೆ ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಜಭಾವದಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಳು.

“ಆಕಾಶ ಹರಿದು ಬಿದ್ದುದಾದರೂ ಏನು ಈಗ? ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಸರೀನೇ ಆಯ್ತು, ಪಾಸಂತೂ ಆಗಿದೀಯಲ್ಲ! ಈಗ ಯಾತಕ್ಕೆ ಸೂತಕದ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಾ ಕಠಿಣತಾ ಮನೇಲಿ ಕೂತಿದೀಯ ಅಶುಭದ ಹಾಗೆ. ಮುಂದಿನ ಬಾರಿ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲೇ ಬರಬಹುದಂತೆ ಬಿಡು...!”

ಅವಳ ಕಿರಿದಾದ ಹಣೆಯಿಂದ ನಿರಿಗೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೈರಾಣಾದವಳಂತೆ ಅವಳ ಮುಖದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದಳು.

“ಹಾರಬೇಡ! ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕೊಂಡು ಕೂತಿಲ್ಲ ನಾನು! ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೇನೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೀನು ಮನೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಯುತ್ತಲೇ, ಅತ್ತ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ತಮ್ಮನ ಮಗ ತಲೆಗೂದಲು ಸುರುಳಿ ತೆಗೆದು ರಸ್ತೆಗೆ ಇಳೀತಿರಾನಲ್ಲ! ಏನು ವಿಷಯ?”

ವೇಳೆಯಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ, ಅಥವಾ ಅವರ ಕರೆಯಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವುದೂ ಕೂಡ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅವಳ ಚಾರಿತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಿಂದಿನ ಸಾರಿ ಮನೆಗೆ ತಡವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಕಾರಣ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ, ತಡವಾದದ್ದು ಯಾಕೆ ಏನು ಎಂದು ಕೇಳದೆ ಅವಳನ್ನು ಸಂಶಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೂ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಸರವನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಲೋಕಲ್‌ನ ಬಾಗಿಲಿಂದ ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಸತ್ತವರ ಜೊತೆ ಆಕೆಯೂ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎಂದೆನಿಸಿತ್ತು!

ಪೈಸೆ ಪೈಸೆಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಹಳಿಯುತ್ತ, ಅವರನ್ನು ಬೈಯುತ್ತ, ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅವಶ್ಯಕತೆಗೂ ಕತ್ತರಿ ಹಾಕುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ಅಮ್ಮನ ತೊಂಬತ್ತೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ಐವತ್ತು ಪೈಸೆಯ ‘ಕೆಸರಿ ಕಲ್ಪ’ ಕಿಲೋ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ‘ಅಭಯಂಕರ ಕೆಮಿಸ್ಟ್’ರಿಂದ ತರುವುದನ್ನು ಆಕೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಈ ಕೆಸರಿಕಲ್ಪದ ಒಂದು ಚಮಚಿಯ ಬಲದ ಮೇಲೆಯೇ ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಂದೋ ಕುಸಿದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಪ್ಪಳದ ಮೂರುವರೆ ಕಿಲೋನಷ್ಟು ಕಲ್ಲಿನಂಥ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ದಿನಾಲೂ ಬೀಸುವುದು ಅಂದರೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಕಾಲು ಆಡಿಸುವುದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದೀಯಾ?”

ಅವಳು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ತಾಯಿಯ ಆರೋಗ್ಯ, ವಿಪತ್ತುಗಳ ಮಾರಕ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಹೇಗೋ ಪಾರಾಗುವುದು ಅವರ ಚಿಕ್ಕ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಬಚಾವಾಗುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ಒಬ್ಬಳೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಸಂಸಾರದ ನೋಗಕ್ಕೆ ಹೆಗಲುಕೊಟ್ಟವಳು! ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯೂ ನೀಲಿಯಾಗಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ?

ಅಮ್ಮ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ದಿನವೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ.

“ಆ ನಮ್ಮ ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ಇದಾಳಲ್ಲ, ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆಯದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.”

“ಏನದು ನನಗೂ ಹೇಳು....” ತಾಯಿಯ ಹವ್ಯಾಸ ಗೊತ್ತಿದೆ ಆಕೆಗೆ. ತನ್ನೊಳಗೆ ಸದ್ದು ಮಾಡುವ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಸಂಶಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತುಂಬ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಯಾರದಾದರೂ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಲ್ಲೆಸೆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಹಿಯಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ.

“ಅಷ್ಟೇ, ಅವಳ ಮಗಳು ಮನೋರಮಾಳಿಗೆ ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್‌ಬ್ಯೂರೋದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ದಾಖಲಿಸಿದ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೇ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಂತೆ.”

“ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದು, ಮನೋರಮಾ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಓದಿದವಳಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅವಳು ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ವಿಶೇಷ ಕೋರ್ಸ್ ಮಾಡಿರಬಹುದು.”

ತಾಯಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚಲು ಅವಳು ಸ್ವಯಂ ಅಮ್ಮನ ಜೊತೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಆಂಟಿಯ ಭೇಟಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಿನವೂ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಎಂದೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ದಿನ ಮನೋರಮಾಳ ಭೇಟಿಯೂ ಅಲ್ಲೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಅವಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಉತ್ತುಕತೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಂಟಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿದಳು. ಅಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಕೆ ಹೇಳಿದ್ದರು- “ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸುವುದೂ ಮನೋರಮಾಳಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ‘ಲಿಜ್ಜತ್’ ಮಾಲಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಬಹಳ ಇದೆ. ಎಷ್ಟೇ ತೊಂದರೆ ಬಂದರೂ ಅದರ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅದು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಇರಬೇಕಾದ

ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಹತ್ತಿರದ ಒಬ್ಬ ಸಿಂಪಿಗನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮಾತುಕತೆ ಆಗಿದೆ. ದರ್ಜಿ ತನ್ನ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಕಾಜ-ಬಟನ್ ಕೆಲಸ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬ್ಲಾಜ್-ಶರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ರೊಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತೇ ಮನೋರಮಾಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಳಿಕೆಯಿದೆ.”

ಆಂಟಿ ಇದನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದರು.

“ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ದೂರ ಇದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ರೊಟ್ಟಿ-ಚಪಾತಿ ಮುಂತಾದ ತಿಂಡಿ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಮಾಡಿ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಸಪ್ಲಾಯಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಳಿಕೆಯ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ನಡೀತದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೀತದೆ. ಸಮಯ ಉಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಲಿಕಾರ ಜನರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಬಹಳ ಇದೆ.”

ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಆಂಟಿಯ ಸಲಹೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತರ್ಕಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗಿರುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಅಂದರೆ ತಂದೆಯವರ ಶುಶ್ರುಷೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಮಾಡಲು ಸ್ಥಳವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ? ಮನೆಯ ಎದುರಿನ ಜಾಗ ಮೂರು ಜನ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟಿದೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿ ವಸ್ತು ಮಾರಾಟವಾಗದಿದ್ದರೆ! ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಖರ್ಚಾಗುವಷ್ಟು ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಆಗುವವರೆಗೆ ಅದರ ಹಾನಿಯನ್ನು ಸಹಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾನಿಯ ಭಾರವೇ ದೊಡ್ಡದು. ಮಾರಾಟದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಮರಳಿ ಬಂದರೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಮನೆಯ ಊಟ-ತಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಆಂಟಿ ಆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಆಂಟಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಳು ಎಂದೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯ ಮಾತು ಬೇರೆ. ತಾಯಿಯೇ ಒಂದು ಬಾರಿ ಅವರನ್ನು ದೂರಿದ್ದಳು. ತಾನು ತಟ್ಟಿದ ಹಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಆಂಟಿ ಮಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಅಂತ ತನಗೆ ಸಂದೇಹವಿದೆ. ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅವರು ತಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆಯವರ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲೂ ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಾಳೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಾರಾಡತೊಡಗುತ್ತಲೇ ಅವಳ

ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಫಸಲಿನ ವ್ಯವಹಾರಕೌಶಲದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬರ-ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವಳು ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ರಸ್ತೆಗೆ ಬಂದಾಗ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡುವ ತೀವ್ರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ಅವಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸದ್ದಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಿದಳು. ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿಯಲು ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಪೌಢ ಪ್ರೌಢೆಯರು, ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರು, ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದ ಸ್ಕೂಲ್ ಸಮವಸ್ತ್ರದ ಕಿಶೋರ-ಕಿಶೋರಿಯರು ಕಂಡರು.

ಗಡಬಡಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ನವಯುವಕರಲ್ಲಿ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುವವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೂ, ಕೂದಲನ್ನು ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನಮಗ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಲಜ್ಜವಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೇಳಿಬಿಡಬೇಕು ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ, ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ತರುಣ ಮಗನು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕೇವಲ ಅವಳಷ್ಟೇ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಲದು, ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಅವನನ್ನು ತನಗೂ ಭೇಟಿಮಾಡಿಸು, ಅದರಿಂದ ಅನಂತರ ಸರಿಯೆನಿಸಿದರೆ ತಾನೂ ಅಂಥ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬೆಡಗನ್ನು ಮಾಡುವಂತಾಗಲು ಹಾಗೂ ಅವಳ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗೆ ಒಂದು ವಾಸ್ತವಿಕ ರೂಪಕೊಟ್ಟು, ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ-ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡಬೇಕು ಅನಿಸಿತು.

“ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು ನೀವು?” ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ರೋಸಿದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

“ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್”

“ನಾನು ಖಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು, ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಿಗೆ ಸರೀತೀರಾ?”

ಅವಳು ಹಟಮಾರಿಯಂತೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಅನುವಾಗುವಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿರುಗಿದಳು. ಖಾರ್ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಗೇಟಿ, ಗೆಲಾಕ್ಸಿ ಥಿಯೇಟರುಗಳು ಹಿಂದಾದವು. ಮುಂದಿನ ಸ್ಟೇಷನ್ನು ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್. ಇಳಿಯಲು ಅವಳು ಕಡಿಮೆ ಪರಾಕ್ರಮ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರು ಸುಮ್ಮನೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಂತೂ ನಿಜ, ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒಳನುಗ್ಗುವ ಸಂದಣಿಯು ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಇಳಿಯಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಮುಂದೆ ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಸ್ವೇಶನ್ ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಖಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನಸಂದಣಿ ಇಳಿಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬುದುಗುಟ್ಟುವ ಜನ ಎರಡುಪಟ್ಟು ಹತ್ತುತ್ತಾರೆ.

ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಜನರ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕ್ಷೀಣಿಸಿದೆ!

ಏನೂ ಯೋಚನೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೇನೇ ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಯ ಸಂದಣಿ ಕಾಸ್ಮೊಪಾಲಿಟನ್ ಎಂದು ಘೌತವಾ ನೀಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಜನಸಂದಣಿಯ ಎರಡು ರೂಪಗಳಷ್ಟೇ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ದುರ್ಯೋಧನನದು ಹಾಗೂ ಪಾಂಡವರು! ಭಾರತದ ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಅಂದರೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿದೆ, ಮತ್ತು ಅದು ಮುಂಬಯಿಯದೇ ಆಗಿದೆ.

ಖಾರ್ ದಾಟಿಹೋಯಿತು.

ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಅವಳು ಬಾಗಿಲಕಡೆ ತಳ್ಳಿಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಾನಿಟಿ ಬ್ಯಾಗನ್ನು ತುಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಒತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇಳಿಯುವ ಸಂದಣಿಯೊಳಗಾದಳು.

ಇಳಿಯುವಾಗ ಅವಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಸಿಯಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬಗಲಲ್ಲಿ ಅವುಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬ್ಯಾಗ್ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ....

೨

ಬಾಗಿಲ ಕದವನ್ನು ದೂಡಿ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಲು ಕಾತರದಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡು ಸಿದ್ಧಳಾದ ಅಮ್ಮ ಒಳಗಿನ ಕುದಿತದಿಂದ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಟ್ಟಲಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಉಲಿದಳು

“ಬಹಳ ತಡಮಾಡಿದೆ. ಈಗ ಬಟ್ಟೆ-ಬರೆ ನಂತರ ಬದಲು ಮಾಡಬಹುದಂತೆ. ಅದೇ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಅರ್ಧ ಕಪ್ ಚಹಾ ಮಾಡು... ಕುಡೀಬೇಕು...”

“.....”

“ಒಂದು ಚುಟುಕು ಶುಂಠಿ ಹಾಕು. ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟ ನೀರು ಬರ್ತಾ ಇದೆ ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ.... ಬೆಂಕಿಬೀಳಲಿ.”

ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ಟೆರಿವಾಯಿಲ್ ಸೀರೆಯ ಹೊಳಪು ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿತು. ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಹಿಂದೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ತಂದಿದ್ದ ತೆಳು ನೂಲಿನ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಒಳ್ಳೆಯ ಸೀರೆಗಳು ಅವಳ ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿ ಮಡಿಕೆ ಮಾಡಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ವರ್ಷಕ್ಕೋ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೋ ಒಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಉಟ್ಟು ತೊಳೆದು ಮತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಗಂಜಿ ಹಾಕಿ ಇಸ್ತಿ ಹಾಕಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪನ ಉತ್ತಮ ಅಭಿರುಚಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಉಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ

ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಉಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ ಸುಖ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೀರೆ ಧರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಟ್ಟು, ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿನಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಟೆರಿವಾಯಿಲ್ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಿತರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಂಗಿ ಕುಂತಿ ಅಮ್ಮನ ಜನ್ಮದಿನದಂದು 'ಬಾಬುಭಾಯಿ ಭುವಾನಜಿ' ಶೋರೂಂನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅಲಂಕಾರದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಿಟ್ಟು ಚಿಟ್ಟು ಸೀರೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಂದಣವಿಟ್ಟಹಾಗೆ, ಬಲಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತರದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುವ ಹೂ! ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಹೇಳಿಯಾಯಿತೇನೋ, ಮುಂಬಯಿಯ ಹನ್ನೆರಡೂ ತಿಂಗಳಿನ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ತೇವವುಳ್ಳ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರುವುದು ಬಾಳದ ಬೇರಿನ ಸುಗಂಧ! ಆದರೆ ಕೇಳುವವರು ಯಾರು? ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಯಾವುದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೋ ಅದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ! ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಬೇಡವೆಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಆಕಾಶಕುಸುಮ!

“ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ-ನಲದ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡೋ ಹಕ್ಕಿ...”

“ಹಕ್ಕಿ...”

ಮೇಜಿನ ಡ್ರಾಅರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರ್ಸು ಇಡಲು ಕೋಣೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅಮ್ಮನ ತಕರಾರು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅದು ಅಪ್ಪಣೆಯಲ್ಲ. ಒತ್ತಾಯ! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಗೆಂದು ಅಮ್ಮನ ಸಿಡುಕು, ಅವಹೇಳನೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿ ಸಹಿಸಿ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಕುಂತಾಗ, ನಿಂತಾಗ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇದೆಲ್ಲ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದೊಂದು ದಿನನಿತ್ಯದ ಕಟಕಟೆ.

ಹುಚ್ಚಿ! ಚಹಾ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಒತ್ತಾಯ ಅವಳಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಿದೆಯಾ? ಮುನಿಯಾ ಇನ್ನೂ ಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲಿನ ದೀವಾನಾದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಮುನಿಯಾ ಅಥವಾ ಅವಳ ಬದಲಿಗೆ ಅವರೇ ಸ್ವತಃ ಚೌಕಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ತಾಯಿಯ ಮಮತ್ವದ ಪ್ರವಾಹ ಈಗ ಕೇವಲ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಗೊರಕೆಯು ಅವರ ನಿಶ್ಚಿಂತವಾದ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಿದ್ರೆಯ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ನುಂಗದೆ ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ಮಲಗುವುದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ಕೂಡ, ಲಕ್ಷಾಹೊಡೆದ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಒಪ್ಪಂದ ಅದು! ನ್ಯೂರೋ ಫಿಜಿಶಿಯನ್‌ರಿಗೆ ಈ ವಾರ ಅವರನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ತೊಂದರೆಯೆಂದರೆ 'ಹಿಂದೂಜಾ' ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್ ಫೀಸ್!...

ಫೀಸ್‌ನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಸ್ವತ್ತೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ

ಇರಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದೆ. ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಹಾಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಅಮ್ಮ ಹತ್ತಿರಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

“ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯೆನೇ... ಇಂದು ಶುಕ್ರವಾರ ಅಲ್ಲವಾ?”

ಶೆಲ್ಫ್ ಮೇಲಿಂದ ಚಹಾಪುಡಿಯ ಡಬ್ಬಾವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಾಯಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗ್ರಹಿಸಲು ಅವಳತ್ತ ನೋಡಿದಳು.

“ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ಅಲ್ಲವೇನೇ ಇವೊತ್ತು ಸಂಜೆ?”

“ಇರಬಹುದು” ಎಂಬಂತೆ ನಿರಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ, ಬಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ನೀರಿಗೆ ಚಮಚೆ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಮಧುಮೇಹ ಇರುವುದರಿಂದ ಡಾಕ್ಟರರು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸಿಹಿ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾಲಗೆಯ ರುಚಿಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಅಮ್ಮ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಕ್ಕರೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ದಿನವೂ ಹೊಸಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೆಂತೆಯಪುಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಶುರುಮಾಡಿದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಸಿ ಹಾಗಲಕಾಯಿ ರಸ! ಅಂತೂ ಸಿಹಿ ಬಿಡುವುದು ಅವಳಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಗಲಿನಿಂದ ತೂಗುಬಿಟ್ಟ ಚರ್ಮದ ಚೀಲದಿಂದ ಅಮ್ಮ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ಬಾಕ್ಸಿನ ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆದು ಅವಳ ಎದುರು ಹಿಡಿದಳು.

ಡಬ್ಬಿಯ ಒಳಗಡೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವು.

“ಇವು ನನ್ನ ಕಾಲಗೆಜ್ಜೆ ಅಲ್ಲವಾ.... ಪಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿಸಿದೆಯಾ?”

“ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಅಂದರೆ ಏನಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೀ? ಹೊಸದು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಹದಿನೈದು ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ಅಂದ. ಇಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಖೇರವಾಡಿ ಸೊನಗಾರ, ಒಂದುಗಂಟಿ ಅಂಟವಾಳದ ಪುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆನಸಿ ನಂತರ ನನ್ನ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕೋ ಬ್ರಶ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿದೆ.”

ತುಟಿಯನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವಳು ಕುದಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಚಹಾಪುಡಿ ಹಾಕಿದಳು.

“ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರೋ ಈ ಕಾಲುಗೆಜ್ಜೆ ನಿನಗೇನು ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದದ್ದಲ್ಲ. ಮತ್ತಿದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವವರೂ ಸದ್ಯ ನಮ್ಮನೇಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.”

ತಾಯಿಯ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಹಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದಳು.

“ಧರಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಇರದಿದ್ದರೂ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಬೆಲೆಯಂತೂ ಇರುತ್ತಲ್ಲವಾ?”

“ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ್ದು ಆಗಿದ್ದರೆ ನೀನೀಗ ಅಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಇದ್ದವಳು ಇಷ್ಟು

ದೊಡ್ಡೋಳಾಗಿರೋದು, ಈವರೆಗೆ ಇದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ?”

“ಈವರೆಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮುಂದೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದಲ್ಲ!”

“ಹೂಂ.... ರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಬೇಕು.... ಮುನ್ನಿಯ ಮಗುವಿಗೆ ನಾನೂ ಅಜ್ಜಿ ಆಗ್ತೇನಲ್ಲವಾ?.... ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಬಂದಿರುವಾಗ ನಾನೊಬ್ಬಳು ಫಕೀರಳ ಹಾಗೆ ನಿಂತೊಂಡಿರಲಾ?”

“ಹೊಸ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕಾದರೂ ಹೆಸರು ಬರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಲ್ಲ...”

“ಹೊಸ ಪಾತ್ರೆ.... ಇಟ್ಟಿದ್ದಿದೆಯಾ?”

“ಯಾಕಿಲ್ಲ? ಮೂರು ಡಬ್ಬಾದ್ದು ಹೊಸ ಟಿಫಿನ್ ಕ್ಯಾರಿಯರನ್ನು ಹಳೆ ಬಟ್ಟೆಕೊಟ್ಟು ಮೊನ್ನೆ ಹಿಂದಿನವಾರ ನೀನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಲ್ಲವಾ?”

“ಹೌದು, ತಗೊಂಡಿದೇನೆ.... ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಬ್ಬಿಣ-ಗಿಬ್ಬಿಣದ್ದೆಲ್ಲ ಕೊಡೋ ರಿವಾಜು ಇಲ್ಲ.”

“ಟಿಫಿನ್ ಕ್ಯಾರಿಯರ್ ಕಬ್ಬಿಣದ್ದಾ?”

“ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವೇನೇ? ಸ್ಪೀಲ್ ಅಂದರೆ ಬೆಳ್ಳಿಯೋ ಬಂಗಾರಾನೋ ಆಗೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾ? ಮತ್ತೆ ಅವರೆಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ನನ್ನ ಮೂಗಿನ ತುಂಡು ಇರಬೇಕಾ ಬೇಡವಾ?ಕುಂತಿ ಕೊಡೋದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎಂದೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದವಳಲ್ಲ...”

“ಅವರು ನಾವು ಸಮಾನರಾ?”

“ನನ್ನ ತಂಗಿಯೇನು ಗಣಿ ಅಗೆಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳಾ?”

“ಹಾಗಲ್ಲ.... ಕಾಲುಚೈನಿನ ವಿಚಾರಬೇರೆ. ಅದು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲವಾ? ಸರಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೇ ಕಾರಣ ಸಾಲದಾ?”

ಚಹಾದ ಲೋಟಿಯನ್ನು ಅಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವಾಗ, ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡದೆಯೇ, ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ನಿರಿಗೆಗಳು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಎಷ್ಟು ಸಹಿಸುವುದು? ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನದ ಮಾತಾ? ಒಂದು ಶಿಥಿಲವಾದ ಭಾವನೆ ಅವಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆಡೆಬಿಚ್ಚಿತು. ಅಮ್ಮನ ನಿರಂಕುಶತೆಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ವ್ಯಕ್ತಳಾದ ಅವಳಿಗೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಸಡಿಲವಾದ ಭಾವನೆ ಅವಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ವಯಂ ಅವಳಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ತುಟಿಗಳು..... ಬೈರಕ್ಕಿನ ದೀವಾನಾದ ಮೇಲೆ ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಅಪ್ಪಾಜಿ. ಈಗ ಆಗಿದ್ದೂ ಅದೇ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೇನೋ ಹೇಳಲು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡ ಅವಳ ತುಟಿಗಳು ನಸುಮಾತ್ರ ಚಲಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದವು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಗೊರಕೆಯ ಸದ್ದು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯನ್ನು

ದಾಟಿ ಅವಳವರೆಗೆ ತಲುಪಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದವು. ಮತ್ತೂ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು. ಅಮ್ಮನ ಕೂಗುವಿಕೆ, ಚೀರುವಿಕೆ ಯಾವುದೂ ಅಪ್ಪನ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವಳ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದನಿ ಅವರ ಕಿವಿಯಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಶಾಂತ, ಅಸ್ವಸ್ಥ ಗೊಗ್ಗರುದನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಏನಾಯ್ತು ನಮೀ, ನಿನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಅಂದರಾ?”

ಅವಳಿಗೆ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು

“ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ನಿನ್ನ ತವರುಮನೆಯ ಮೋಹ ಎದ್ದುಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್ತ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೆಲೆಯೂ ಇಲ್ಲವಾ? ಪೆನ್‌ಶನ್ ತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧವೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಬಳಿ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲು ಗಳಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರಲ್ಲವಾ? ಹಳ್ಳಿಯ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ, ಏನು ಸಾಧ್ಯವೋ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿದಳು. ನಾನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳಾದೆ. ನನ್ನ ಕೈಗೋ ಕೊರಳಿಗೋ ಏನಾದರೂ ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಾ? ಅಪ್ಪಾಜಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಸಿಗೆಹಿಡಿದೇ ಇದ್ದವರಾ?”

ಕಂಕುಳ ಹಾಗೂ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆವರಿನೊಂದಿಗೆ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದ ಅಮ್ಮ ಬೀರುವಿನಿಂದ ಏನು ತೆಗೆದಳೋ ಏನು ಬಿಟ್ಟಳೋ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಖ ತಿರುವಿದಳು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ. ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಇವಳ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎರಡು ಗಂಟೆ ಆಗಲಿದೆ. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನುಚ್ಚಿನ ಗಂಜಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಅನಂತರ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಸೀಟಿ ಆಗುತ್ತಲೇ ಕುಕರ್‌ನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟು, ಬೇಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಜಗಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಚಮಚಿಯಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬೇಳೆ ಬೇಳೆಯೆಂದು ಅನಿಸಬೇಕಲ್ಲ!

ಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಛುನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಮುನಿಯಾ ಈಗ ಬರಲಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ತಿನ್ನುವ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಎಂಪ್ಲಾಯಿಮೆಂಟ್ ಬ್ಯುರೋಕ್ಕೆ ನೌಕರಿ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳಲು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಾಷ್ಟಾಕಾಗಿ ಮಸಾಲೆ ಅನ್ನ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಈಗ ಅದನ್ನೇ ಸಣ್ಣ ಗ್ಯಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು.

ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮನ ದನಿ ಕೇಳಿಸಿತು.

“ನಮೀ! ನಿನ್ನ ಹೊಸ ಚಪ್ಪಲಿ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡು, ನನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಯ

ಬಲಗಾಲಿನ ಅಂಗುಷ್ಠ ಯಾಕೋ ಬಹಳ ನಾಜೂಕಾಗಿದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಹರಿದುಹೋದರೆ... ಅಲ್ಲೇ ಮೋಚಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಅವಳು ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು.

“ಆಯ್ತು ತೆಗೆಯೋದೇನೋ ತೆಗೆದುಕೊಡ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಒಂದೂವರೆ ಇಂಚಿನ ಎತ್ತರದ ಅಟ್ಟಿ ಇದೆ, ನಿನಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲವಾ? ಆಮೇಲೆ ಮೋಣಕಾಲಿನ ಮೀನಖಂಡ ನೋಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೊಣಗಬೇಡ.”

“ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಡು... ದಿನಾ ಎದ್ದು ಕೂತು ಮಾಡುವಾಗ ಮೀನಖಂಡ ಏನು ಕಡಿಮೆ ನೋಯುತ್ತದೆಯಾ?”

“ನನಗೇನು?” ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ಹೋದಳು. ಚಪ್ಪಲಿ ತೆಗೆಯಲು ಮೇಜಿನ ಕೆಳಗೆ ಬಗ್ಗಿದಾಗ ಅಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಪೋಲೀಸು ದಫೇದಾರನ ಹಾಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ಬಹುಶಃ ನನ್ನ ಕಾಲು ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ನಾನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದ ಅಮ್ಮ ಬೇರೇನಾದರೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇಂದ್ರಣ್ಣನ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹುಡುಕಿ ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಾಲಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಏನೋ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ಅವಳು ಮಾತು ಬದಲಿಸಿದಳು—

“ಅಥವಾ ಕಾಲು ಚೈನಿನ ಬದಲು ಇಂದ್ರಣ್ಣನ ಮಗನಿಗೆ ನಗದಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದಲ್ಲ! ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮ ಸಿಡಿದೆದ್ದಳು.

“ನನ್ನ ಕೈ-ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಹೋಗಿದೆ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನಾನು ಕುಂತು-ನಿಂತು ಮಾಡಬೇಕಾ? ನಿನಗೊಂದು ಚಟವೇ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸುರಳೀತ ಮಾಡಲು ನೀನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಳೋದು ಕರೆಯೋದು ಇದ್ದೇ ಇದೆ....”

ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಗ್ಗಿದವಳು ಮೇಲೆದ್ದಳು. ಬಹುಶಃ ಅವಳು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೈದಿರಬಹುದು. ಮೊಮ್ಮಗಳು ಕಾಲಿನ ಚೈನಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಾನೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡವಳ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಯೌವನದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರಿದ ಮಾವನ ಗಳಿಕೆಯ ಬೆಳ್ಳಿ ರೂಪಾಯಿ ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಅತ್ತೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗೆಲ್ಲ ಮಾರಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದ್ದಳು. ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾದರೂ ಏನು ಮಹಾ ಖಜಾನೆಯನ್ನು! ಒಂದೆರಡು ಖಾಲಿ ಬಾಕ್ಸುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಂಚು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ತಂಬಿಗೆ-ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು! ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದ

ಕನ್ಯಾಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮಗನ ಪದವಿ ತೋರಿಸಿ ಮರುಳು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಪ್ಪನೂ ಹಾಗೇ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಯೋಚಿಸದೆ ಈ ಕಂಗಾಲರ ಮನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಹಾಕಿದ. ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ!

ಕಾಲು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ಸೆರಗನ್ನು ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬೈರಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗಿನ ಅಮ್ಮನ ನಿಂದೆಯ ಮಾತುಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಾಬೂಜಿ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ನೆನಪು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಉಪದೇಶ ಹೊರಬಂತು. ಬಾಬೂಜಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಕೊಟ್ಟು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೋಂವರ್ಕ್ ಮಾಡಿಸಿ, ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಶಾಹಬೆನ್‌ಳ ಮನೆಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಲು ಹೋಗಬೇಕು.

ಅವಳು ತಾನು ಬರದಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಳೆಯೇ?

ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವರ ಪುನಃ ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಎತ್ತತೊಡಗಿತು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಲು ಯಾವ ಸಂದೇಶವಾಹಕ ಅವಳ ತಾಬೇದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ! ಸ್ವಯಂ ಹೋದಳು. ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಎರಡು ಕಿಲೋ ಉದ್ದಿನಹಪ್ಪಳ ತರಿಸಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ರಜಾ ಅಂದಕೂಡಲೇ ಶಾಹಬೇನಳಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಲಟ್ಟಿಸುವವರಿಗೆ ಏನು ಕೊರತೆ-ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ! ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಮರೆತಿದ್ದೇನೋ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು-“ಕುಂತಿ ಇರಲು ಹಟಮಾಡಿದರೆ ನಾಳೆ ಸಂಜೆಯೊಳಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀಯಲ್ಲವಾ? ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗೋದರೊಳಗೆ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಕಾಲು ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.”

ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಧುರತೆಯಿತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಅಮ್ಮ ಮಾಡಿದಾಗೆಲ್ಲ ಬಾಬೂಜೀ ಸಮೇತ ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೂ ಭುನ್ನೂವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುತೂಹಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ಸೀರೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಸುವಾಸನೆಯ ಅತ್ತರು ಪೂಸಿಕೊಂಡು, ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಅಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಸೆಯುತ್ತ, ಉಪದೇಶಗಳ ಸುರಳಿಯನ್ನು ಬಾಗಿಲಾಚೆ ಮೆಟ್ಟಲು ಇಳಿಯುವವರೆಗೂ ಬಿಚ್ಚುತ್ತ ಹೊರಟಳು.

ಒಳಗೆ ಧಾವಿಸಿದ ಆಕೆ ಕೆಲಸಮಯದವರೆಗೆ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಳು.

ಉಪದೇಶಗಳು ಆಷಾಢದ ಮೋಡಗಳಾದವು. ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ

ಅವಳೇ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ! ಇಡೀ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾಬೂಜಿ ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದೇನಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಅವರ ಲಕ್ಷಗ್ನಾಸ್ತ ದೇಹದ ಬಲಭಾಗದ ಮಾಲಿಶ್ ಆಗಿದೆಯೇ? ಅವರು ದಿನಾ ಮೂರುಹೊತ್ತು ಬೇಳೆ-ಅನ್ನ ತಿಂದು ಬೇಸರ ಪಡುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಹಠಮಾರಿ ಭುನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಮಿತಭಾಷಿ ಮುನಿಯಾ ಹೋಂವರ್ಕನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಪರಿಣಾಮ ಒಳ್ಳೆದಾಗಿದೆಯೇ? ಅವಳಿಗಿದೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾಗಿದೆ? ಅವಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪಕ್ಕದವರ ಕೈಯ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಲಸಿನಕಾಯಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಅಮ್ಮನ ಪವಿತ್ರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮ ದಣಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಂದು ಪರಿಶ್ರಮದ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಾಲಿಗೆ ಆಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಳಲ್ಲ ಅದರಿಂದ. ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರೆ ಹೇಗೆ?

ಅಂತೂ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕಳೆಯಬಹುದಲ್ಲ.

ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಬೇಳೆ ಅನ್ನ ಒಲೆಯಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಹಾಲಿನಿಂದ ಸಿಹಿಯಾದ ಖೋವಾ ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ? ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಲುಗೆಜ್ಜೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡತೊಡಗಿತು.

“ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಮ್ಮ ತಕ್ಷಣ ಓಡಿದಳು. ಉಳಿದ ಮೂರು ಪಕ್ಕಾ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೊನಗಾರನ ಬಳಿಗೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಚೈನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮರಳಿಬಂದಳು. ಆಗ ಕಾಲುಗೆಜ್ಜೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ದಾರ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಚಿಕ್ಕದು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಗುಲಾಬಿ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತಟ್ಟಿ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿದಳು”.....

“.....ಟೊಂಕದ ಚೈನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ಆಸೆಯಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳು ತೀರಿಕೊಂಡಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಿನ್ನ ಟೊಂಕಕ್ಕೊಂದು ಕಪ್ಪುದಾರವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಳು....”

ಹೂ-ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ ಅಜ್ಜಿಯ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಾಕ್ಸನ್ನು ಅಮ್ಮ ತೆರೆದಿದ್ದಳು. ಯಾರದೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತಂಗ ನಡಸಲು ಜಮಖಾನೆ ಬೇಕು ಅಂದಿದ್ದರು. ಬಾಕ್ಸ್ ಒಳಗಡೆ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಡಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿತ್ತು. ಅಜ್ಜಿಯದು ಅದು, ಯಾವ ಕಾಲದ್ದೋ ನಕ್ಷೆ ಕೆತ್ತಿದ ಗೋಲಾಕಾರದ ಮುರಾದಾಬಾದನ ವೀಳ್ಯದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ? ಅದನ್ನು

ನೋಡಿ ಕುಣಿದುಬಿಟ್ಟಳು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ಅದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಕುಕ್ಕಿದಳು. ಬೂದಿಹಾಕಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹೊಳಪು ಬಂತು. ಮುರುಕು ಮೇಜಿನ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟಂಗಿ ಇಟ್ಟು, ಅಜ್ಜಿ ಕೈಯಿಂದ ಹೇರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಟೇಬಲ್ ಕ್ಲಾತ್ ಹಾಸಿ, ಸರಿಯಾಗಿ ದೀವಾನಾದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಎಲೆ-ಆಡಿಕೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಇಟ್ಟಳು. ಆ ವೀಳ್ಯದ ಡಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಬಾಬೂಜಿ ಕಣ್ಣು ಆದ್ರ್ವವಾಯಿತು.

“ಅಮ್ಮ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಅಲ್ಲವಾ ಇದು!” ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅದರ ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆದು, ಚಿಕ್ಕ ತಂತಿಕಟ್ಟಿದ ಅಡಕತ್ತರಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. “ಆಟದ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಡಕತ್ತರಿ ಚಾಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತಿತ್ತು, ಹಾಗೆ ಆಡಾಡುತ್ತ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಪಕ್ಷವಾತದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಹಿಡಿದು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಬರಹೋಗುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಮೊದಲಾದರೆ ಮನೆಯ ಬಂಧುಗಳು-ಹಿತೈಷಿಗಳು ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಯಲು ಬಂದರೆ, ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜುಮಾಡಿದ ವೀಳ್ಯದ ಡಬ್ಬಾ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಪ್ರಶಂಸಾತ್ಮಕ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಅವರ ಮುಖ ತುಂಬಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಮನೆತನದ್ದು ಅಲ್ಲವಾ ಪಾಂಡೇಜಿ...!”

ಬಾಬೂಜಿಯವರಿಗೆ ಗರ್ವ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಹೌದೂರೀ, ಅಪ್ಪ-ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ...”

ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಂಜೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಇಂದ್ರಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಹಿಲ್‌ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೋ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಿತ್ರನ ಕಚೇರಿಗೆ ತನ್ನ-ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವಶ್ಯಕ ಮಾತುಕತೆ ಆಡಲು ಬಂದಿದ್ದ. ಬಾಂದ್ರಾಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಸಮಯ ಉಳಿದರೆ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಮ್ಮ-ತಾನು ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದಾಗ, ಅಪ್ಪನ ಬಳಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಕೂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರಣ್ಣ ಕಾಣಿಸಿದ. ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಲೆ ಅಲುಗಿಸಿಯೋ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೈ ಆಡಿಸಿಯೋ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿಳಿಸುವುದಿದ್ದರೆ ಸ್ಲೇಟು ಮತ್ತು ಚಾಕ್ ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಮೊದಲು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬರೆಯುವುದು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತೊಡಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಕೈ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಅವಳು

ಅಮ್ಮನ ಎದುರು ಆಡಲಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ನೇಹಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರಿಂದ ಉತ್ತರ ದೊರಕುತ್ತಲೇ ಸ್ನೇಹ್ ಒರೆಸಿ ತಲೆಯ ಬಳಿ ಇಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ತಮಾಷೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಅವಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾವನೆಯೇ ಬರದಿರಬಹುದು. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ರೋಗಿ ರೋಗಿಷ್ಠನೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದ.

ಇಂದ್ರ ಭೈಯಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ನೋಡಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ದೇವರೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ತನ್ನದೇ ನೋವು-ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ದುಸುಮುಸು ಅಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯ ಮಗ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನೋವು-ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾದವು. ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಇಂದ್ರಭೈಯಾನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಬೇಸನ್ ಹಲವಾ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಬೇಸನ್ ಹುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪರಿಮಳ ಮನೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿ, ತವರುಮನೆಯ ಪ್ರಭಾವೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಿತು.

ಸಂತುಷ್ಟಗೊಂಡ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಕೈಯಿಂದ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಲವಾದ ಪ್ಲೇಟನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಇಂದ್ರಭೈಯಾನ ಪರೀಕ್ಷಕ ದೃಷ್ಟಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಡಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಉದ್ಗಾರ ಹೊರಬಿತ್ತು.

“ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಆಂಟಿಕ್ ಪೀಸ್ ಇದು, ದೊಡ್ಡಮ್ಮಾ ಮೊಗಲರಕಾಲದ ಇಂಥ ಮುರಾದಾಬಾದೀ ಕುಶಲ ಕಲೆ ಈಗಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ?” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಆಗ್ರಹಗೊಂಡಂತೆ ಕಣ್ಣು ಕಿರಿದು ಮಾಡಿದ-“ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡಮ್ಮಾ ಮೊಗಲರ ಕಾಲದ ನಕ್ಷೆ, ಕೆತ್ತನೆ, ಕುಶಲಕೈಗಾರಿಕೆ, ಸುಳಿವಿನ ಕೆಲಸ, ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ನಾಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ.”

ಒಂದು ಚಮಚೆ ಹಲವಾ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೇ ಇಂದ್ರಣ್ಣ-“ವಾಹ್” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದ, ಅಮ್ಮನ ಆವರೆಗಿನ ತಪ್ಪ ಮನಸ್ಸು ಈ ಒಂದು ಉದ್ಗಾರದಿಂದಲೇ ಶಾಂತವಾಯಿತು.

ಒಂದು ಪ್ಲೇಟ್ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಇಂದ್ರಭೈಯಾ ಬೇಸರಗೊಂಡವನಂತೆ ನುಡಿದ.

“ಹಿಂದಿನ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸದ ಸಲುವಾಗಿ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ದೊಡ್ಡಮ್ಮಾ, ಕೆಂಪುಕೋಟೆಯ ಮೀನಾ ಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥದ್ದೇ ಒಂದು ಪೀಸ್ ನೋಡಿದೆ. ಆದರೆ ಬೆಲೆ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮನಸ್ಸು ಇಳಿದುಹೋಯ್ತು.”

ಅವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಮ್ಮ ಮೇಜಿನತ್ತ ನೋಡಿದಳು.

ಇಂದ್ರಭೈಯಾನಿಗೆ ಹಲವಾ ಇಷ್ಟವಾಯಿತೆಂಬುದು ಅವಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ತೂಗಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಹುಬ್ಬನ್ನು ವಕ್ರಗೊಳಿಸಿ ಒಣದನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು-“ಹಳೆಯ ಮಾಲಿನ ವಿಚಾರ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಹದಿನಾರಾಣೆ ನಿಜ. ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ- ಅಮ್ಮ ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದು. ಅವಳು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ತಂದಿದ್ದಳು... ನೋಡು, ಅವಳಿಗೆ ಮನೆತನದ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಅಂದರೆ ಅವಳ ಅಜ್ಜಿ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಬಾಬೂಜಿಗೆ ಹಲವಾ ತಿನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಮೋರೆ ಅರಳಿತು.

“ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಸರಿ”

“ಬಹಳ ಕೆದಕಬೇಡ!” ಅವನು ಮಧ್ಯೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಇಂದ್ರಭೈಯಾನಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಲೋಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಲು ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿದ್ದಳು. “ಹೀಗೇನೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ತಾಯಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಮಗಳಿಗೆ, ಮಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅವಳ ಮಗಳಿಗೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಮಮ್ಮಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಯಾಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ವೀಳ್ಯದ ಡಬ್ಬಿ?”

ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅಮ್ಮ ಹಲ್ಲು ತೋರಿಸಿ ನಕ್ಕಳು.

“ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಗೋ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಬಂತು.... ಅರೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಹಳ್ಳಿ-ಹೊಲದ ಸಂಬಂಧ ಎರಡು ತಲೆಮಾರಿನ ಹಿಂದೆಯೇ ಮುಗಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಅಜ್ಜ ಮಾಮೂಲಿ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರ ಆಗಿದ್ದ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ದೊಡ್ಡದು..”

“ಏನೇ ಹೇಳು ದೊಡ್ಡಮ್ಮ! ಅಜ್ಜ-ಮುತ್ತಜ್ಜರ ಕಾಲದ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೆತ್ತನೆಯ ವಸ್ತು ಹುಕ್ಕಾ; ಮತ್ತೊಂದು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ! ನಾನು ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೇ ಎಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಲಿ, ಹಳೆಯ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ-ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕ್ಕಾ ತಿರುಗ್ತೇನೆ...”

“ಇಶ್ಶಿ... ಬರೇ ಮಜಾಕ್ಕೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳ್ತಿದೀಯಾ” - ಹಳೆಯಕಾಲದ ರದ್ದಿ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಇಂದ್ರಭಯ್ಯಾನ ಹುಚ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಮ್ಮ ಅಚ್ಚರಿಪಟ್ಟಳು.

“ಯಾಕೆ?... ಮನೆಯ ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಹಂಡೆಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲವಾ ನೀವು?” ಇಂದ್ರಣ್ಣ ಕೈ ಅಗಲಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದ- “ಒಂದು ಹಂಡೆ ಎಂಟು ಕಿಲೋ ತೂಕ ಇದೆ”

“ಯಾವಾಗ ತಂದೆ! ದಸರಾದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ...”

“ಅಂದರೆ ಇದರರ್ಥ, ಬಹಳ ಸಮಯದಿಂದ ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲವಾ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ!”

ದಿವಾನಾದ ಮೇಲೆ ಅರೆ ಒರಗಿ ಮಲಗಿ ಹಲವಾ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಬೂಜಿ ಕಡೆ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ನೋಡಿದಳು.

“ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್‌ಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಮೊದಲು ಜಯಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ಹಳೆಯ ಅಂಗಡಿಕಾರನ ಬಳಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಅದನ್ನು ಏನೋ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದು ಗಿರವಿ ಇಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ.”

ಅಮ್ಮನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ಹೊಳೆಯಿತು.

“ಮಮ್ಮಿ ಅದನ್ನು ಉಜ್ಜಲಿಲ್ಲ, ಬೆಳಗಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಹ್ಯಾಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದಳು.”

“ಮ್ಲೇಂಫ!”

“ಕಾಲ ಮಸಕು ಮಾಡುತ್ತಲ್ಲ, ವಸ್ತುವನ್ನು ಅದೇ ಆ್ಯಂಟಿಕ್ ಮಾಡುತ್ತದೆ ದೊಡ್ಡಮ್ಮಾ, ಉಜ್ಜಿ ಹೊಳಪು ಮಾಡೋದರಿಂದ ಅದರ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಶೇಷತೆಯೆಲ್ಲ ಹಾಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.”

“ನನ್ನ ಆ ಮಾತೇನೋ ಸರಿ ಮುನ್ನೂ, ಆದರೆ ಯೋಚನೆಮಾಡು, ಸ್ವಶ್ಯರು—ಅಸ್ವಶ್ಯರು, ಯಾವ ಯಾವ ಜಾತಿ ಮನೆತನದವರದ್ದೋ ಏನೋ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವರು....”

ಇಂದ್ರಭೈಯ್ಯಾ ತಕ್ಷಣ ಮಾತು ಕತ್ತರಿಸಿದ.

“ಇರಲಿಬಿಡಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮಾ, ನಮಗೇನು ಭಟ್ಟಿ ಏರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ?”

“ಸರಿ ಬಿಡು...”

“ಮಮ್ಮಿ ಏನು ಮಾಡಿದಳು ಗೊತ್ತಾ? ಮರುದಿನವೇ ನರ್ಸರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಸುಂದರವಾದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ರಬ್ಬರಿನ ಗಿಡ ಖರೀದಿಸಿ ತಂದು ಆ ಹಂಡೆಯೊಳಗೆ ಜೋಡಿಸಿದಳು.”

ಅಮ್ಮನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ತೋಟವೇ ಅರಳಿ ನಿಂತಂತಾಯಿತು.

“ಅವಳು ಹೌದು ಬಿಡು.... ಕುಂತಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೂದೋಟದ ಖಿಯಾಲಿ ಇದೆ.”

ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಗುಣವಂತ ಮಕ್ಕಳು!! ಎದ್ದರೆ ಕುಂತರೆ ಅವರದೇ ಗುಣಗಾನ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಕಿವಿ ಹಣ್ಣಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಮುನಿಯಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಹೂವನ್ನು ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ಹೂದೋಟದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಯ್ದು ತರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತು ತಂದು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಲು ಲೋಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಬೈರಕ್ಕಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುನಿಯಾ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಹೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಣಿಸುವುದು ಆಕಾರಣವಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಸ್ವೀಲ್ ಲೋಟಾ ಮಾತ್ರ.

“ಮಾಂಸಿ... ಬರ್ತೇನೆ” ಇಂದ್ರಭೈಯಾ ಗಡಿಯಾರದತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದ.

“ಯಾವತ್ತಾದರೂ ಪುರಸೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರ್ತೇನೆ. ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಬಳಿ ಗಪ್ಪು ಹೊಡೀಬೇಕು.”

“ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು... ನಿನಗೆ ಈ ವೀಳ್ಯದ ಡಬ್ಬಾ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆಯಾ?”

ಅಮ್ಮ ಮೇಜಿನ ಕಡೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರಭೈಯಾನಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಇಷ್ಟಾನಾ?... ಬಹಳ ಅಂದರ ಬಹಳಾ... ಮಾಂಸಿ....” ಅಮ್ಮನ ಭಾವನೆಗಳು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತು ಇಂದ್ರಭೈಯಾ ಚೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಿದ.

“ನನ್ನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅಂತ ತಿಳಿಕೋ. ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲು, ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ಒಯ್ಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತೇನೆ...”

ಅವಳ ಕಿವಿ ನಿಮಿರಿತು.

ಪಾತ್ರೆಯ ತಳಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಮಚೆಯಷ್ಟು ಹಲವಾ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಗಂಟಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯದಾಯಿತು. ಬೇಡವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅವರ ಕಂಠದಿಂದ ಗೊರ್‌ಗೊರ್ ಸದ್ದು ಹೊರಬಂತು. ಅವಳು ಉದ್ದಿಗ್ನಳಾಗತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಬೇಸಿನ್ ಹಲವಾ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಣ. ಯಾಕೆ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ? ಅವರಿಗಾಗಿ ತಂದದ್ದಾದರೂ ಎಷ್ಟು! ಅವಳು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಒಂದು ಲೋಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದಳು. ನೀರು ಕುಡಿಯಲೂ ಅಪ್ಪ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಂಠ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದಿರಬೇಕು!

“ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ಯಾಕೆ ಮಗನೆ, ಯಾವುದು ಯಾರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೋ ಅವರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ನಾವೇನು ಹುಕ್ಕಾದವರೂ ಅಲ್ಲ, ಪಾನಬೀಡಾದವರೂ ಅಲ್ಲ...” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅಮ್ಮ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಪ್ರೆಶರ್ ಕುಕ್ಕರ್‌ನ ರಟ್ಟಿನ ಬಾಕ್ಸನ್ನು ಕೊಡವಿ ಚೊಕ್ಕಟಗೊಳಿಸುತ್ತ ತಂದಳು. ಚೊತೆಗೆ ಸುತಲಿ ದಾರವನ್ನು.

ವಿಚಿತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅಮ್ಮ. ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿವೇಕಶೂನ್ಯಳಾಗಬೇಕೇ? ವಿಚಲಿತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಬಂಡಾಯವೇಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಗೆಗೆ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಆಂತರಿಕ ಆಸಕ್ತಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದೆ, ಇಂದ್ರಭೈಯಾನ ಮನೆಯ ಬೈರಕ್ಕನ್ನು ಅಂದಗೊಳಿಸಲು, ಅಜ್ಜಿಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಗುರುತಾಗಿ ಉಳಿದ ಪಾನದಾನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇ? ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಪ್ರತಿದಿನ ವೀಳ್ಯದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆದು ಅಡಗತ್ತರಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಆಡಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ!

ಅವಳ ದೇಹದ ಕಾವು ಏರತೊಡಗಿತ್ತು. ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಡೆ ಹರಿಸಿ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನುಂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಬಿಡು, ವೀಳ್ಯದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು” ಇಂದ್ರಭೈಯಾನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವರವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಸಂಯಮಗೊಳಿಸಿ ಅಂದಳು.

“ನಿನ್ನ ನಾಟಕ-ಆಟ ಎಲ್ಲ ನಿಲ್ಲಿಸು. ನಾನು ಕೇಳೇನೆ, ಮಾಯಾ-ಮಮತೆಯ ಹೊಳೆಯನ್ನೇ ಹರಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದೀಯಲ್ಲ, ಬಾಬೂಜಿಯವರನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿದೀಯಾ? ಅಜ್ಜಿಯ ರಜಾಯಿ, ಥಡಿ, ಪಲ್ಲಂಗ, ಪೀಕದಾನಿ, ಬೀಸಣಿಕೆ, ಅಡಿಕೆ, ಹಿತ್ತಲೆಯ ಬೀಸಣಿಗೆ-ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೀಯಾ? ಇಡು ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ...”

ಇಂದ್ರಭೈಯಾ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿದ್ದ.

“ಇರಲಿ ಬಿಡಿ... ಮಾಂಸಿ...” ಇಂದ್ರಣ್ಣ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ. ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಿಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲವೇ? ಮನಸ್ಸು ಹುಳ್ಳಗಾಯಿತು.

ಅಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ದೂರ ಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಒಬ್ಬರು ಮೀರಿಸಿದ ನಟ ಸಮ್ರಾಟರೇ ಅಲ್ಲವಾ? ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ ಅಮ್ಮನಿಗೆ?

“ನೀನು ಯಾಕೆ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡ್ಕೋತೀಯೋ?... ಆ ಅಬ್ಬರ ಮಾಡೋ ನಾಯಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಹೆದರಬೇಡ.” ಅಮ್ಮನ ಆಹ್ವಾನ ತುಂಬಿದ ದನಿ ಒಮ್ಮಲೇ ಹೊರಬಿತ್ತು.” ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದಾಗಿನಿಂದ ಈ ಪೋರಿ ಮಹಾತಾಯಿಯದೇ ದರ್ಬಾರು ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇವಳಿಗಾಗಿ ಕಾಲಿಗೊಂದು ಕಾಲೊರಸು ಮಾಡಿಸ್ತಾ ಇದಾರೆ”ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ನಗುವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಸೆರಗು ಒತ್ತಿ ತಡೆದಳು ಅಮ್ಮ.

ಈ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಇಂದ್ರಭೈಯಾ ಯೋಚಿಸಿದ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮುಂದುವರಿದು ಬಾಬೂಜಿಯ ಕಾಲುಮುಟ್ಟಿ, ತಿರುಗಿ ಅಮ್ಮನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿ, ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಬಾಣದ ಹಾಗೆ ಹೊರಗೋಡಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರಾನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ, ತಣ್ಣಗೆ ನಿಂತ ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೂ ಛನ್ನೂ ಬಳಿ ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಇಂದ್ರಭೈಯಾನ ಎದುರು ತಾಯಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಕೆ ಅವಾಕ್ಯದಳು.

“ಆಊಂ...sss.....ssss” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಕರುಣಾರ್ಥ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಸಂಕೇತದ ಮೂಲಕ ಅಮ್ಮನ ಜೊತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡಿದಾಟ ಬೇಡವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಏನಾಗುವುದಿತ್ತೋ ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಸರಿ, ಅವರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿ ಮಗ್ಗುಲು ಬದಲಿಸುವುದು.

ಮಗ್ಗುಲಾಗಿ ಮಲಗುವುದು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆನ್ನುಹುರಿ ಚುಳುಕು ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ತುಂಬ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಗೋಡೆಯಕಡೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಹೊರಳಿಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ ಕೆಲವು ದಿನ.

ಇಂದು ನಡೆದ ಕಾಲುಗಜ್ಜೆಯ ಪ್ರಕರಣ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಎದುರು ಬರದೇ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇಂದೂ ಮತ್ತೆ ಗೋಡೆಯಕಡೆ ಮಗ್ಗುಲು ಬದಲಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಚ್ಚರಾಗುತ್ತಲೇ ಸ್ಲೇಟು ಬಳಸ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ತುಂಬ ಅಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಮುಖ ಗುಮಾಸ್ತರಾದ ದೀಕ್ಷಿತರು ಅವಳ ನೌಕರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದರು? ಉತ್ತರವನ್ನು ಅವಳು ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿದ್ದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುವಂತಾದರೂ ಆಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಬಾರಿಯ ಹಾಗೆ ಈ ಬಾರಿಯೂ ದೀಕ್ಷಿತರು ಅವಳಿಗೆ ಖಾಲಿ ಭರವಸೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಅವಳ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಳ ಆದದ್ದೆಂದರೆ ಈ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಔಷಧ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಗರ್ಲ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕರೆಬರುತ್ತಿದೆ. ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ರೇಲ್ವೆ ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ರೇಲ್ವೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ-ಅಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಶ್ಯಹೋಗಲಿ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ರೇಲ್ವೆಯ ಲೋಕಲ್ ರೇಲ್ವೆ ಸರ್ವಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಈಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಧಾರಣೆ ಆಗಿದೆ. ಅಮರನಾಥ ಹಾಗೂ ಕರ್ಜತ್‌ಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಫಾಸ್ಟ್ ಗಾಡಿಗಳು ಶುರುವಾಗಿವೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರು ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷವಶಾತ್ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಔಷಧಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ರೇಲ್ವೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಅದು 'ಸೀಬಾ' ಆಗಿರಲಿ, 'ಮೇ ಆಯ್ಡ್ ಬೇಕರ್' ಅಥವಾ 'ಪಾರ್ಕ್ ಡೆವಿಸ್' ಅಥವಾ 'ಸ್ಯಾಂಡೋಜ್' ಅಥವಾ 'ಜಾನ್ಸನ್.'

ಮೆಟ್ಟಲಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿಸಿತು.

ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಛುನ್ನೂ ಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಬೈಠಕ್ಕಿನ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಲೇ ಪುಸ್ತಕದ ಚೀಲ ಎಸೆದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಲು ಶುರುಮಾಡುತ್ತಾರೆ- "ಜೋರಾಗಿ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಕಾ... ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕು..." ಸವೆದ ರಿಕಾರ್ಡಿನಂತೆ ಅದೇ ಮಾತು-ಅದೇ ಧಾಟಿ. ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತು ಬಿದ್ದಹೊರತು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಅವಳು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಶಾವಿಗೆ ತಿನಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶಾವಿಗೆ ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಛುನ್ನೂ ಅವರಿಗೂ

ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾದುದೇ. ಅವರು ಹಟ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟ್-ಬಳಪ ಹಿಡಿದು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು-“ಯಾಕೆ ಆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸಿಯಾ! ಅವರಿಗೇ ಶಾವಿಗೆ ಕೊಡು-ನನಗೆ ಬರೇ ಬೇಳೆ ಸಾಕು....” ಶಾವಿಗೆ ಹುರಿಯುವಾಗ ಮಕ್ಕಳ ಲಕ್ಷ್ಯ ಆ ಕಡೆ ಹರಿದಿತ್ತು. ಹಾಲುಕಡಿಮೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕೈ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಅವಳು ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸ ಎಳೆದಳು, ಬಿಟ್ಟಳು. ಅಮ್ಮನ ಜೊತೆಗೇ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪರಿಮಳವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎನಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

ಅವಳು ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲು ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಅವರು ಪಟ್ಟೆಂದು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರು.

೩

ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಬಂಗಾರವರ್ಣದ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು-ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ತಾನಿ. ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಹುದ್ದೆ-ಮ್ಯಾನೇಜಿಂಗ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಬಾಬಾ ಜ್ಯುವೆಲರ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ವಿಳಾಸ ನಾಪತ್ರೆ! ಯಾಕೆ? ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ ಏನರ್ಥ? ಬಹುಶಃ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮೇಲೆ ಅಡ್ರೆಸ್ ಕೊಡುವ ವಿಧಾನ ನಿಂತುಹೋಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಆಕೆ ನೋಡಿದ್ದಾದರೂ ಎಷ್ಟು? ಬಹಳ ಮೊದಲು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಚಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಳಾಸ ಮಾತ್ರವಿತ್ತು. ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ತಾನಿ ಮೇಡಮ್ ಅವರ ಪರಿಚಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ಐದು ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರ್‌ಗಳಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ ನಂಬರ್ ಕೂಡ. ಟೆಲಿಗ್ರಾಮ್ ಕೋಡ್ ಜೊತೆಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪರ್ಕ ನಂಬರುಗಳಿರುವಾಗ ವಿಳಾಸದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಳಾಸದ ಮಹತ್ವ ಈಗ ಉಳಿದೂ ಇಲ್ಲ. ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಪರಂಪರೆಯೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಗಿದುಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಭೇಟಿಯಾಗುವ ವೇಳೆಯನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಹೊರತು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ವಿಳಾಸ ಬರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ- ಏನಿಲ್ಲ. ಏನು ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲಿ!

ಪರಿಚಯ ಕಾರ್ಡ್ ಎನ್ನುವುದು ಗುಂಗಿಹುಳುವಿನ ಹಾಗೆ. ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ಸದ್ದು. ತನ್ನ ಜೀರ್ಣವಾದ ಪರ್ಸನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಾದ ಮೇಲೆ, ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ

ತೋರಿಸಿದ ಹೊರತಾಗಿ ಅಮ್ಮನ ಕಣ್ಣತಪ್ಪಿಸಿ ಕನಿಷ್ಠ ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಪರ್ಸ್ ತೆರೆದೂ ತೆರೆದೂ ನೋಡಿದ್ದೇ. ರಾತ್ರಿ ಮೂತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಎದ್ದಾಗ ಒಂದು ಸೆಕೆಂಡ್ ಪಾಯಿಖಾನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಗೇ ತೆರೆದಿಟ್ಟು ಬಲ್ಲಿನ ಮಂದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಡ್ರಾಅರ್‌ನಿಂದ ಪರ್ಸ್ ತೆಗೆದು ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ನೋಡಲು ಮರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕಾತರತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೇ ಹೈರಾಣಾಗಿದ್ದಳು. ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಿದ್ದೆಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ ಎಂದು ಜಾಗೃತಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಈ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಭಾರ ಹಾಕಿತ್ತು.

ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ 'ನಾಡಿದ್ದು' ಗಡಿಯಾರದ ಅಲಾರ್ಮ್‌ಗಿಂತ ಮುನ್ನವೇ ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳಕು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಂಡಿತ್ತು.

“ನಾಡಿದ್ದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತು-ಹನ್ನೊಂದರ ಮಧ್ಯೆ ಮೇಲಿನ ನಂಬರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡು” ಲೋಕಲ್ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಡುತ್ತ ಅಂದಿದ್ದರು.

ಮೇಲಿನ ನಂಬರ್ ಬಹುಶಃ ಅಂಜನಾ ಆಂಟಿಯದಾಗಿರಬಹುದು.... ಅಲ್ಲಲ್ಲ.... ಅಂಜನಾ ಮೇಡಂ ಅವರ ಸ್ವಂತ ನಂಬರ್ ಇರಬಹುದು.

ನಂಬರನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಓದಿದಳು ಅವಳು.

ಅಂಕಗಳನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ತೊಂದರೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಗಾಬರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ನಂಬರುಗಳನ್ನು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ಇಳಿಕೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಡಯಲ್ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಂಬರ್ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಯೋಗ್ಯ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ರಿಸೀವರ್ ಹಿಡಿದು, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಡ್ ಅಥವಾ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಎರಡು ಬೆರಳಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಮಧ್ಯದ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಡಯಲ್ ಮಾಡುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಉಂಟು. ಅಂಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ, ಬೆರಳು ಎಡವಿದರೆ, ಮುಗಿಯಿತು ಒಂದು ನಾಣ್ಯ ಹೋದ ಹಾಗೆಯೇ.

ಫೋನ್ ಮಾಡುವ ಹೆಸರಿತ್ತಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಸಹನೆ. ತಮ್ಮ ಬಾರಿ ಯಾವಾಗ ಬರುವುದೋ ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದರೂ, ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದವರ ಹಾಗೆ ರಿಸೀವರ್ ಹಿಡಿದು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಗಪ್ಪಹೊಡೆಯುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸೂಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಅವಳು ಫೋನ್ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ

ಇರಬೇಕು. ಅಸಹಜತೆಯಿಂದ ಗೊಂದಲವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸರದಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ, ಬಂದ್ ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನ ಆಚೆ ಬೆನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತ ನಿಂತ ಕ್ಯೂ ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಶಾಂತ-ಒತ್ತಡರಹಿತ ವಾತಾವರಣವೇ ಆಗಬೇಕು ಅವಳಿಗೆ.

ಶುಭ ಲಕ್ಷಣವಿದ್ದಂತಿದೆ. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಾಗ ಅಮ್ಮನ ಕೆಟ್ಟ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬೂತ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಳಗಡೆ ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಂದರೆ ಅವಳು ಫೋನ್ ಮಾಡುವಾಗ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಬೂತ್‌ನ ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ಕಾಣುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದಪ್ಪವಾದ ಕೂದಲಿನ ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಗಡಿಯಾರದ ಪೆಂಡ್ಯುಲಮ್‌ನ ಹಾಗೆ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಬಹುಶಃ ಅವನು ಕುಡಿದಿರಬಹುದು. ಕುಡಿದವರನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲವಾ ಅವಳು? ಎಂದಾದರೂ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ರಸ್ತೆಯಂಚಿನ ಫುಟ್‌ಪಾಥ್ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವಲಿನಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತೂರಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವವರಿಲ್ಲವೇ!!

ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮುಂಜಾನೆಯೇ! ಅವಳ ಕೈ ಬೆವರತೊಡಗಿತು.

ಫುತ್! ಬೆಳಗು ಸಂಜೆಯೆಂಬುದೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರ ಇರುವವರಿಗಾಗಿ. ಅಮಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕುವವರಿಗಲ್ಲ! ಕುಡಿಯುವವರು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಏಳಬೇಕಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮಲು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಲಾಸ್‌ಮೇಟ್ ಗೆಳತಿ ಸ್ಮಿತಾ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವಾ, ಅವಳ ಕುಡುಕ ಅಪ್ಪನಿಂದಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಸುಖ-ಶಾಂತಿ ನಾಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಅಂತ. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ರಾತ್ರಿಗಷ್ಟೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂತೋಷ ಪಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಏಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಕುಡಿಯಲೇಬೇಕು. ಕುಡಿಯದಿದ್ದರೆ ಕೈ-ಕಾಲು ನಡುಗಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ಮಿತಾಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಅಂಕಲ್ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದರೆ, ಅಥವಾ ಅವರು ಎದುರಾದರೆ ಅವರ ಕದಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಮುಜುಗರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ 'ನಮಸ್ತೆ' ಹೇಳಿ, ಮುದುಡುತ್ತ ಅವಳು ಸ್ಮಿತಾಳ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ಮಿತಾಳ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಅವಳಿಂದ ನೋಟ್ಸ್ ಕೇಳುವಾಗಲೂ, ಅಂಕಲ್‌ನ ಕದಡಿದ ಕಣ್ಣು ಕೋಣೆಯತ್ತಲೇ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಕಲ್ ಬಹುಶಃ ಹೆಂಡವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನ-ತೊಳೆಯುವುದು ಎಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ. ಇಡೀ ಮನೆ ತುಂಬಾ ತುಂತುರು ಹನಿಯಾಗಿ ಒದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಬಹುಶಃ ಆಗ ಅಂಕಲ್ ಮಾತ್ರ ಪೆಂಡ್ಯುಲಮ್ ಹಾಗೆ ತೂಗಾಡುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡ ಕುಟುಂಬವೆಲ್ಲ ಪೆಂಡ್ಯುಲಮ್ ಹಾಗೆ ಅಲುಗಾಡುತ್ತ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ಕೆರೋಸಿನ್ ಮೈಮೇಲೆ ಹೊಯ್ದುಕೊಂಡು ಆಯಿ ಎರಡುಬಾರಿ ಈ ನರಕದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ.”

“.....”

“ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಏನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತೇನೆ ಗೊತ್ತಾ?”

ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡದೆ ಅವಳ ದುಪಟ್ಟಾದ ಅಂಚಿನಿಂದ ಸ್ಮಿತಾಳ ತುಂಬಿ ಬಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬರೆಸುತ್ತ, ಅವಳ ಆಳವಾದ ವಿಷಾದ ತುಂಬಿದ ಮುಖವನ್ನು ಅಸ್ಮಿತೆಯಿಂದ ತುಂಬುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಕೇಳಿದರೆ ನಿನಗೆ ಭಯಾನಕ ಅನಿಸಬಹುದು! ರಾಕ್ಷಸನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಅರೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಯಾವುದೇ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ‘ಬೋರ್ನ್‌ವಿಟಾ’ ಅಥವಾ ‘ಹಾರ್ಲಿಕ್ಸ್’ ನ ಸುಖೀ-ಸಂತುಷ್ಟ ಪರಿವಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ.... ನನ್ನ ಈ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಾಗೆಲ್ಲ, ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಲುಗದೆ ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತೇನೆ...”

“ಈಗಲೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವಾ ನೀನು, ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು?”

“.....”

“..... ಕೇಳಬೇಡ ಬಿಡು... ನಾನೇ ಹೇಳೋನೆ....”

“ನನಗೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕ ದಿನ ನಮಿ, ತಂದೆಯ ರೂಪದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನಾನು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ತಳ್ಳಿ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಾವು ಸಾಯುವುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.”

“ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೇನೇ ನಿನಗೆ?....” ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನವಿರೆದ್ದು, ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು ಅವಳು. “ಆಯಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಇರಬಹುದಲ್ಲ ನೀನು...!”

“ಆದರೆ ನನ್ನ ಈ ಅಮಾನುಷ ಬಯಕೆ ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲ.”

“ಕ್ರೂರನಿರ್ಣಯ ನಿಜ, ಆದರೆ ದಿನವೂ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ ರೋಲರ್‌ನಡಿ ಅರೆದುಹೋಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ, ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ ಮಾಡಿ ಅವರ ರೂಪವನ್ನೇ ಕಿತ್ಕೊಂಡಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕ್ರೂರವೇನೂ ಅಲ್ಲ!”

“ಅಕ್ಕ....?”

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಸ್ಮಿತಾ ಆವೇಗ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಿಕ್ಕಳಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಕಟ್ಟಿಯೊಡೆದ ದುಃಖದಿಂದ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿದ ಸ್ಮಿತಾಳ ಅಳುವಿನಿಂದ ಹತಪ್ರಭಳಾದ

ಅವಳು ಜಿಗಿದು ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಬೋಲ್ಡ್ ಏರಿಸಿದಳು. ಅಂಕಲ್ ಅಥವಾ ಆಂಟಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ಸ್ಮಿತಾಳ ಅಳುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ.

ಸ್ಮಿತಾಳ ನೋವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಿಸುವುದು ಎಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನಗೆ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡು, ಆತ್ಮಬಲ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಏನು ಹೇಳುವುದು ಅವಳಿಗೆ?

ಅವಳ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಬೋಗಸೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತ, ಕಾತರದಿಂದ ಅವಳು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲು ಶಕ್ತಳಾದಳು.

“ಅಂಕಲ್‌ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಯಾಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು... ಅವರ ಮಗಳಲ್ಲವಾ ನೀನು?”

“ಅದನ್ನೂ ಮಾಡಿಯಾಯ್ತು...”

“ಅನಂತರ...?”

“ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋದೇ ಇಲ್ಲ... ತಿಳಿಯೋದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆಯಿ ಮೈಮೇಲೆ ಕೆರೋಸಿನ್ ಹುಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಯಾಕೆ ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಸಸ್ ಕುಡುಕ ಅನ್ನೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಕುಡುಕರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಬೇಸತ್ತ ಹೆಂಡಂದಿರು ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ನಮಿ! ಹೆಂಡದೊಡನೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಹೋರಾಡಬಹುದು, ಆದರೆ ಸೈತಾನನೊಡನೆ ಅಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದಾದರೂ ಏನು? ಅಕ್ಕ ಈ ರಾಕ್ಸಸ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಹೆದರುತ್ತಾಳೆ.”

ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳು ದಿಜ್ಮೂಢಳಾದಳು. ಅಷ್ಟನಿಗೆ ಮಗಳು ಕೇವಲ ದೇಹ ಮಾತ್ರವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸ್ಮಿತಾಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಗೊಂದಲವಿದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಪ್ರೇತಾತ್ಮ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಆಗ ಅವಳು ಏನೇನೋ ಬಡಬಡಿಸತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ.

ಇಡಿಯ ಚೈತನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಕವಿದ ಅಸಹಜತೆಯು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಆತಂಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿವಾಗುತ್ತಲೇ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು.

ಬೂತ್ ಒಳಗಡೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ಮಿತಾಳ ತಂದೆಯೇ ಆಗಿರಬಹುದೇ? ಯಾಕೋ ವಿಷಯ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗತೊಡಗಿದೆ ಅವಳಿಗೆ.

ಅಂಕಲ್‌ನ ತಲೆ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು

ಅವಳು. ಚಿತ್ರ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತು. ಬೂತ್‌ನ ಹೊರಗಡೆ ಗಾಜಿನ ಕಿಡಕಿಯ ಮೂಲಕ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ, ಥೇಟ್ ಅವನ ಹಾಗಿನದೇ ತಲೆ.... ದಪ್ಪ ಕೂದಲು, ಕೆದರಿದ ತಲೆ, ಅವನದೇ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಜುಗಲಬಂದಿ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಕಠೋರವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಸಾಮಾಜಿಕರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರ ಬಹುದು ಎಂದೇಕೆ ಅನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ಅವನ ಎಂ.ಐ.ಜಿ. ಕಾಲನಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಮರ್ಥರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಬೂತ್‌ನ ಬಾಗಿಲ ಸಮೀಪ ಜರುಗುತ್ತ ಮೌನವಾಗಿ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ಗಜ ದೂರದಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥವಾಗಿ ನಿಂತಳು.

ಏನೂ ಘಟಿಸಬಹುದು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ಗುಂಡಾ ಓಡುತ್ತ ಬೂತ್‌ನ ಕಡೆ ಬರುವುದು ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣ-ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಿತಾಳ ತಂದೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ 'ಧುಪ್ಪ' ಎಂದು ರಾಮಪುರಿ ಚೂರಿ ಇಳಿಸಿಬಿಡೋದು, ಮತ್ತು ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯೋದರೊಳಗೆ ಓಡಿಬಿಡೋದು.... ಹೀಗೂ ಆಗಬಹುದು!

ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಗಾಡಿಗಳು ಬಸ್‌ಗಳು ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ಓಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವುಗಳಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡ ಆಕೆಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ನವಿರೆದ್ದು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವು- ತುಟಿಗಳಿಂದ ಭಯಾಕ್ರಾಂತ ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ ಸೂಸುತ್ತ.

ಕಾಲೇಜು ಬಿಡುತ್ತಲೇ ಸ್ವಿತಾಳೊಡನೆ ದಿನಾಲೂ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದೂ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಿಯಮಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿತಾಳೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಟದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಕಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿ ತನಗಾಗಿ ಕೂಲಿಯ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಮತಾಳಿಂದ ತಿಂಗಳು ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿದಾಗ, ಸ್ವಿತಾ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಾರ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದುದು, ಈಗ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕಾರಣವನ್ನು ಕೆದಕಿದಾಗ, ಸ್ವಿತಾಳ ತಾಯಿಯ ಮೊಳಕೈ ಗಂಟು ಜಾರಿಹೋಗಿತ್ತು ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ಕೈಗೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಿತಾ ಅಷ್ಟು ದಿನ ಗೈರುಹಾಜರಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸಂದೇಹ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿತು. ಮಮತಾಳೊಡನೆ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಿತಾ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವಾ- ಅಕ್ಕ ಒಬ್ಬಳೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಗಾಬರಿಪಡುತ್ತಾಳೆ ಅಂತ. ಮನೆಯಲ್ಲೇ

ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಹಿಂದೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಕರಣ ಇರಬಹುದಾ? ಆಂಟಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಇರುವಾಗಲೂ, ನಿರಂತರ ನೋವು ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಮಿತಾ ತನ್ನ ಓದನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳಲ್ಲ!

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ, ತಾನು ಸ್ಮಿತಾಳ ಬಗೆಗೆ ತಪ್ಪು ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ತಾಳಿರುವುದಾಗಿ. ಅವಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ ಆಕ್ರೋಶವೊಂದೇ ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಸಮತೋಲದ ಹುಡುಗಿ! ಸ್ಮಿತಾ ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ಹೃದಯದ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪ ಏನಿದ್ದರೂ ಅಪ್ಪನೇ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದೆಯೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಆಧಾರವಾಗುವುದು ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಭಾವವೇ. ಒಳ್ಳೆಯ ನೌಕರಿಯೇ ಅವಳ ಗುರಿ ಹಾಗೂ ತಂದೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ ಅವಳ ಬಾಧ್ಯತೆ.

ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಹುಡುಕಬೇಕು—ಮನೆ ಅಥವಾ ಕಾಲೇಜು, ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಅವಳು ಪಿತೃಹತ್ಯೆಯ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಬಚಾವಾದಳು ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಮುಂಬಯಿಯ ಮಾಫಿಯಾ ಅವಳ ಅಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸೈತಾನ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅಪ್ಪನಾಗಿದ್ದ, ಅಂಕಲ್‌ನ ಅಸಾಮಯಿಕ ಮರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸತ್ಯದ ಕಂದರದಿಂದ ಅವಳು ಅಪರಿಚಿತಳೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಪ್ಪನ ಮರಣದಿಂದ ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಸೈತಾನನ ರಕ್ತ ಹೀರಲು ಕಟಿಬದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳೇ ವಿನಾ ಅಪ್ಪನದಲ್ಲ.

ಸ್ಮಿತಾಳ ಅಪ್ಪ ಮುಂಬಯಿಯ ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್. ಚರ್ಚೆಗೇಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬೋರಿವಿಲಿಯವರೆಗೆ, ಭತ್ತಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಟರ್ಮಿನಸ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಲ್ಯಾಣದವರೆಗೆ ಅವನ ಅಖಂಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿದೆ. ದರಿದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಕನಸಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಮಟಕಾದ ವ್ಯಾಪಕ ಆಟ! ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆ ಅಂಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರ ಆಸೆಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ—ಮುಚ್ಚುತ್ತವೆ, ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ನೆಪ ಹೇಳುವುದು ಅನಂತರ ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನೂ ಬೂತ್‌ನೋಳಗೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ಛೀ! ಎಂಥಾ ತಲೆ—ಬುಡವಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ ಅವಳು! ಸ್ಮಿತಾಳ ಅಪ್ಪ ಮನೆಯಿಂದ ಫೋನ್ ಮಾಡದೆ ಅವಳ ಕಾಲೋನಿಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್‌ನಿಂದ ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ? ಏನೋ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈ ಕಡೆ

ಬಂದು, ಇಷ್ಟೊಂದು ದೂರದ ಟೆಲಿಫೋನ್‌ನಿಂದ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಅಂತಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೆ ಮುಂಬಯಿಯ ಮಾಫಿಯಾ ಇದೇ ಬೂತ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಘಾತ ಮಾಡಲು ಹೊಂಚುಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ಪತ್ತೇದಾರಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅವಳು ಓದುವುದಿಲ್ಲ. ಟಿ.ವಿ. ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವಳು ಫಿಲ್ಮ್ ನೋಡುವ ಸಂಭವವೂ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗುವ ಮೊದಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಮತಾಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭುನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮುನಿಯಾರೊಂದಿಗೆ ಭಾನುವಾರ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭುನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮುನಿಯಾ ಈಗಲೂ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಓಡುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರೂ ಹೋಗಲಾರದವಳು ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ. ಜಡವಾದ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆ ಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತಂದೆಯವರ ಅನಾರೋಗ್ಯವು ಅವಳು ಹೋಗದಿರಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಓದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಮಮತಾಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಅವಳ ಉಪೇಕ್ಷೆ, ವಿರಕ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಅವಳ ಮಿತ್ರಮಂಡಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆಯಾದದ್ದೇ-ಕಾರು ಬಂಗಲೆ ಇರುವವರದು! ಇವೆಲ್ಲದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಮಮತಾಳ ಬಳಿ ಇವಳಿಗೊಂದು ಜಾಗವಿತ್ತು. ಈಗ ಅದೂ ಇಲ್ಲ.

ಓಹ್! ಇಂಥ ಹಿಂಸೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಯಾಕೆ ಅವಳ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಡಲ್ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯತೊಡಗುತ್ತವೆ! ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್ ಗುಜರಾತಿಗಳ ಪ್ರದೇಶ. ಗುಜರಾತಿಗಳು ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯರು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಹಿಂಸಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಅಂಧೇರಿಯಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಲೋಖಂಡವಾಲಾ ಅವಳ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ದುಷ್ಟಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅವಿಶ್ವಸನೀಯ ಘಟನೆಗಳು ಹಾಡೇ ಹಗಲು ತಾಂಡವವಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮೊನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ನಡೆದ ಘಟನೆ. ತುಂಬಿದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತು. ಲೋಖಂಡವಾಲಾ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸನ ಗಗನಚುಂಬಿ ಕಟ್ಟಡ 'ಅಗ್ರದೂತ'ದಲ್ಲಿ ಅರುಣ ಗಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಛೋಟಾರಾಜನ್ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಘನಘೋರ ಕಾದಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಗಾವಳಿಯ ಗುಂಪಿನ ಇಬ್ಬರು ಹೊಡೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರು. ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ತೊಯ್ಯುವು. 'ಅಗ್ರದೂತ' ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ 'ಅಭಿಷೇಕ' ಹಾಗೂ 'ನೂತನ ಅಭಿಷೇಕ' ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರೂ ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗುಂಡಿನ ಸುರಿಮಳೆಯ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿದರು. ಯಾರದೋ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪೊಲೀಸರು ಘಟನಾಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಎರಡೂ ಗುಂಪಿನ ಅಪರಾಧಿಗಳೂ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದರು. ಅಪರಾಧಿಗಳ ಕಾಲಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ರೆಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಡೈರಿ ಹಿಡಿದ ಒಬ್ಬ ಆರೋಗ್ಯವಂತ

ಸರದಾರಿಣಿಯಂತಹ ಹೆಂಗಸು ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಪೊಲೀಸ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ರೂಮಿನ ಜಿಪ್ಪಿ ಬಂದು ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿದಳೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಭವವಾಯಿತು.

ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘ ವಸೂಲಿ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಈಗ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅಮ್ಮ ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆ ಕಡಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೆಯುಳ್ಳುತ್ತಿರಬಹುದು.

“ಸಣ್ಣ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ಯಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನೀರು ಬಿಸಿಮಾಡಲು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅಮ್ಮಾ. ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನ ಇರಲಿ ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಪೋನ್ ಮಾಡಿ ನಾನು ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆ.” ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ತವನಿಯವರ ವಿಜಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಾಗಿಲಕಡೆ ಓಡಿದ್ದಳು ಅವಳು.

“ಒಂದಲ್ಲ, ಐವತ್ತು ಅವಶ್ಯಕ ಪೋನ್‌ಗಳಾದವು ಈವರೆಗೆ. ಆದರೆ ಪೈಸೆ ಸ್ವಾಹಾ ಆಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.” ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಂತೆ, ಅವಳು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದಳು, ಆಯಿತು. ಮೊದಲ ತುತ್ತಿಗೆ ನೋಣ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಉತ್ತರಕೊಡುವ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ತಿರುಗಿದಳು.

“ಪ್ರಯೋಜನ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಅಂಗೈ ಮೇಲಿನ ಮೋದಕವಲ್ಲ ಅಮ್ಮ.”

“ಅಂದಮೇಲೆ ಶಾಹ್‌ಬೆನ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಲು ನಿನ್ನ ಮೋಣಕ್ಕೆ ಮುರಿದುಹೋಗಿದೆಯೇನೇ?”

“ಲಟ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟನ್ನು ನಾನು ಲಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವಾ?”

“ಸುಮ್ಮನೆ ನೆವಹೇಳೋದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು. ನಾಲ್ಕಾಣೆ-ಎಂಟಾಣೆಯದು ಲಟ್ಟಿಸಿದರೆ-ಲಟ್ಟಿಸಿದ ಹಾಗಾಯ್ತಾ? ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಬೊಕ್ಕೆ ಎದ್ದವೇನೋ!”

“ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀನು ಅದನ್ನು ಬದಲಿಸಲಾರೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಶುಭ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರೂ ಬೈಯದೆ, ದೂರದೆ ನೀನು ಕಳಿಸಿದ್ದು ಇದೆಯಾ?”

“ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸ್ತಾ ಇದೇನೆ..... ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಒಡೆದ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಡೆದ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ಬರಿದಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಏನಾಗಿಯೋ ಆಗಲಿ.... ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಲು ಹೊರಟಿದ್ದೀಯಾ...”

“ಸಾಕು ಸಾಕು ನಿನ್ನ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ನೀನು ನನ್ನ ಹಣೆಬರೆಹವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೀಯಾ?”

“ನೀನೇ ಬರೆದುಕೋ ಮಾರಾಯ್ತಿ”

“ಬರೆದುಕೋತೇನೆ! ನೋಡ್ತಾ ಇರು ಒಂದಿನ! ಒಳ್ಳೆಯ ನೌಕರಿಯನ್ನೇ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ನಿಂತು ಹೋದ ಓದನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸ್ತೇನೆ...”

“ಸೊಕ್ಕು ನಿನಗೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿ ಜೋರು” ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತ ಅಮ್ಮ ಅವಳತ್ತ ನುಗ್ಗಿದಳು.

“ಓ ಆsss.... ಓ ಆsss.... ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ವಕ್ರವಾದ ಮುಖದಿಂದ ನರಳುವಿಕೆಯ ದೀನಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹೊರಟಿತು. ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಮ್ಮ ಕೈ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ವ್ಯಗ್ರವಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಯತೊಡಗಿದಳು. ಮರಳಿ ಬಂದು ಸ್ನಾನದ ಮನೆ ಹೊಕ್ಕು ಚಿಲಕ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಮತ್ತು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ನೋವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿ ಕಳೆದುಬಿಡೋಣ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಚಿವುರಿದ ಮುಖ ಹಾಗೂ ಅದುಮಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ಪಾನಿ ಮೇಡಂ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಅಮ್ಮ, ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ಎಸೆಯಲು ವಿವಶಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದೊಡನೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಸ್ವಯಂ ಸುರಕ್ಷಿತ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಅಮ್ಮ ಬಯಸುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಬ್ಬಂದಿತನ ದ್ವಂದ್ವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಯ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ಚಕಿತಳಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ದುರದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅಳುತ್ತ, ಅವರನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾಳಲ್ಲ, ತನ್ನ ಯೌವನದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹಾಕಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅವಳು ಮಾಡಿದ್ದಳಲ್ಲ, ಈಗ ಏನಾಯಿತು? ಕತ್ತರಿಸಿದ ಉಗುರಿನಷ್ಟಾದರೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ಅವಳು ಸಮರ್ಥಳೇ! ಅಸಮರ್ಥಳಾದರೆ ಯಾಕೆ?

‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ಐವತ್ತು ಬಾರಿ ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತುನೋಡುವ ಖಿಯಾಲಿಯ ಅಮ್ಮ, ಎಂದೂ ತನ್ನ ಮುಖದ ಕಡೆ ಗಮನವೇಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ? ಮಕ್ಕಳು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ವಿಕಾಸವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಸಹಜತೆಯನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವ, ಚಶ್ಮಾವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಧರಿಸಿ, ಜರ್ಜರಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಖ ಹೊತ್ತಿರುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಆ ಕಡೆ ಯಾಕೆ ಅವಳ ಗಮನ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ? ಬಹುಶಃ ಅಮ್ಮನ ಒಳಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಅಮ್ಮನ ಸಮಾನಾಂತರ ಪ್ರತಿದ್ವಂದಿಯಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಂಗಸಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೇ, ನಾವು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಸಹನೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಾ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಯೌವನದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ದಂಭ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಮ್ಮ ತನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಯಾಕೆ ವಂಚಿತಳನ್ನಾಗಿ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು? ಬಹಳವಲ್ಲವಾದರೂ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ಆಭರಣಗಳಿವೆ. ಅವಳ ಫೀಸು ತುಂಬುವುದು ಆಕೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಅಲ್ಲವಾ! ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನು ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಬರುವವರೆಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ನಂತರವಾದರೂ ತಾನು ಹಿಂತಿರುಗುವುದು ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವಾ? ಓದಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಬಿದ್ದದ್ದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ! ನಾಲ್ಕನೇ ಮಹಡಿಯ ಮಮತಾ ಕರಮರಕರ ಹಾಗೂ ಸ್ಮಿತಾ ಇಬ್ಬರೂ ಈ ವರ್ಷ ಫೈನಲ್ ಈಯರ್‌ಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಮಿತಾ ಮತ್ತು ತಾನು ಒಂದೇ ಕ್ಲಾಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ತನ್ನಿಂದಾಗಿ ಅಮ್ಮನ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗದು. ತಾನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಮ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಶಾಹಬನ್‌ರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು. ತಡವಾಗಿ ಬರುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಆಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮ್ಮನೊಡನೆ ಜಟಾಪಟಿಯಾದದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಬೇಸರ ತಂದಿತ್ತು. ಅಮ್ಮನ ಸ್ವಭಾವ ಅವಳಿಗೇನೂ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಅವಳ ಸ್ವಭಾವ ಅಂದರೆ ತಾನು ಹೊಸಿಲು ದಾಟಿದರೆ ಸಾಕು, ಅಮ್ಮನ ಸಂಶಯದ ರೈಲು ಸ್ಟೇಶನ್ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೇಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆ?

ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ನಿರಂಕುಶಳಾದದ್ದು ಯಾಕೆ? ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇಂದು ಅವರಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂಜನಾ ಮೇಡಂ ಅವರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಟೈಮ್ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿ ಅವರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಆಗಿದೆ. ಹಕೀಮ ಮುನ್ನೆ ಮಿಯಾಕೊಟ್ಟ ತೈಲವನ್ನು ಅವರ ದೇಹದ ನಿರ್ಜೀವ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ತೈಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಚಿತ್ರ ವಾಸನೆ. ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸದೇ ಹೋದರೆ, ಅವರ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಕೀಮ ಮುನ್ನೆ ಮಿಯಾ ಶಪಥ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿನೈದು-ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಅವರ ನಿರ್ಜೀವ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿದರೆ ತೈಲದ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತೈಲವಲ್ಲ. ದುರ್ಲಭವಾದ ಬೇರು-ನಾರುಗಳಲ್ಲದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಡವಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಅವಯವ ಮತ್ತು ರಕ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿ ಟೈಂ ನೋಡಿ ನಲವತ್ತೆಂಟುಗಂಟೆ ಬೇಯಿಸಿದ್ದು. ಅದನ್ನು ಬಿಸಿಮಾಡಿ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಿದಾಗ, ರೋಮ ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ನಿರ್ಜೀವ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

“ಇಷ್ಟೇ, ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರ-ಜುಗುಪ್ಸೆ ಬರಲು ಕೊಡಬೇಡಿ.

ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಏಡಿ ಮತ್ತು ಪಾರಿವಾಳದ ಸಾರು ಮಾಡಿ ಕುಡಿಸಿ. ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಜೀವನವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬೋದು ಮುಖ್ಯ...”

ಊಟ-ತಿಂಡಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ, ಬಾಂದ್ರಾ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನ ಬಳಿಯ ಮಸೀದಿಯ ವಿಖ್ಯಾತ ಹಕೀಮ ಮುನ್ನೆಮಿಯಾ, ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಲು ಈ ವಿಶೇಷ ಕೆಂಪು ತೈಲವನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಬಳಸಿ ತಾವೇ ಸ್ವಯಂ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮುನ್ನೆ ಮಿಯಾರ ಕೈಗುಣ, ನಾಸಿಕದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪೂನಾ, ಬಲಸಾಡ, ಸೂರತವರೆಗೆ ಲಕ್ಷಾ ಹೊಡೆದ ರೋಗಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಬಾಂದ್ರಾ ಮಸೀದೆಗೆ ಎಳೆದು ತರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವೇ ಮಾಲಿಶ್ ನಂತರ ‘ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದ್ದರು.’

“ನೀನಿದಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು ತೈಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದೀಯಾ, ಇದರ ವಾಸನೆ ಕೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಇದು ತಿಗಣಿಯ ಎಣ್ಣೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ತಿಗಣಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಮನೆಯ ಚಿಕ್ಕ ತಿಗಣಿಗಳು ಉಳಿಯಲಾರವು....” ಸ್ಲೇಟಿನ ಬರೆಹವನ್ನು ಓದಿ ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೂ ಛುನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಕ್ಕಿದ್ದರು.

ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ವಾನಿ ಮೇಡಂ ಅವರ ಭೇಟಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಆಗಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಶಾಭರಿತರಾಗಿದ್ದರು!

ಅದೇ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅವರ ಭೇಟಿ ಆಗಿದ್ದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ತಪ್ಪು ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಆದ ಗೊಂದಲ-ಗಾಬರಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ದ್ರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ನಗು ಮೂಡಿತು! ಅನಂತರ ಅವರು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಬಹುಕಾಲ ಆಳವಾದ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು.

ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುತ್ತಲೆ, ಅವರು ತಲೆಬದಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸ್ಲೇಟನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು ಮತ್ತು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಚಾಕ್ ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಕೈ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕ್ ಹಿಡಿದು ಅವರು ಅಂಕುಡೊಂಕು ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯ ತೊಡಗಿದರು. ಕೈ ಉತ್ಸಾಹದ ಅತಿರೇಕದಲ್ಲಿ ನಡುಗತೊಡಗಿತ್ತು-ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲತೆ ಯಿಂದಲೋ ಅಂದಾಜಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ನಾಡಿದ್ದು ಮರೆಯದೆ ಅವರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡು. ಪರೋಪಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ದೊರಕುತ್ತಾರೆ. ಭೇಟಿಯಾದ ಅನಂತರ ಉಚಿತ-ಅನುಚಿತದ

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡು. ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಸಂದರ್ಭ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಎಂಪ್ಲಾಯಿಮೆಂಟ್ ಬ್ಯೂರೋದ ದೀಕ್ಷಿತರು ನೀಡಿದ ಬರಿಯ ಆಶ್ವಾಸನೆಯ ಬಗೆಗೂ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅವಳನ್ನು ಎಂದೂ ನಿರುತ್ಸಾಹಿತಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.”

ವಿರಕ್ತ-ಕಹಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾರಾಡಿತು.

“ಸಮಯ ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಬರೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಅಪ್ಪಾಜಿ!”

“ಹುಚ್ಚಿ! ಯಾಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಬರುತ್ತದೆ....” ಕರುಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅವಳ ಹತಾಶೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಹೇಗೆ?”

“ನಾನು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸಲು ಬಂದ ಶಾಹಬೆನ್ ನಿಮಗೆ ಅವಕಾಶವಾದಾಗ ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದು ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮುಕ್ತ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ನೀನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಾಗ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಆಂಟಿಯರು ಸೀರೆಯ ಅಂಚು ಹೊಲಿಯುವುದು, ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವಾ?”

“ದೂರ ಹೋಗಲು ನಿನಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾದಾಗ, ಅದಕ್ಕೂ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕಲು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಟ್ಯೂಶನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಕಾಲ ಯಾವಾಗಲೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮಬಲವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಅದು ತನ್ನ ಒರೆಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು.”

ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡ ಮೀನುಗಳ ಹಾಗೆ ಚಡಪಡಿಸತೊಡಗಿದವು.

“ಕಡಿಮೆ ಓದಿದ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಲವೇ ತನ್ನ ಕಸೋಟಿಯಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು, ಗರಜು ಬಿದ್ದಾಗೆಲ್ಲ ತಂಗಿ ಕುಂತಿಯ ಮನೆಗೆ ಓಡುವುದು ಇಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಹೋಗಿದ್ದಿಯಾ?”

“ಆದರೆ ಅಂತರವಿಷ್ಟೇ, ಅಲ್ಲಜ್ಜಳಾದವಳು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಅವಕಾಶಗಳು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರೂ ಸಮಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭಗಳು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರೂ ಆಕೆ ಅದನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.”

“ಸಂಕಟಗಳ ಬೆಟ್ಟ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮೊದಲೇ ಏನಾದರೂ ಜಡಕು-ಗಂಟು ಇದ್ದದ್ದೇ. ಅದು ಅವಳ ಸ್ವಭಾವ. ಅವಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ಕೈಗೂಡುವ ಕೆಲಸವೇ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳದು ಕೂಡಿಡುವ ಸ್ವಭಾವ ಬೇರೆ.”

“ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಟ್ಟು ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿಯೇ ನಾನು ಅವಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವಳು ನಿಮಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಅವಳು ತನಗೆ ತಾನೇ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನು ತಾನೇ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

“ಈಗ ಸಾಕು.....” ಅವಳು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕೈಯ ಚಾಕ್ ಕಸಿದು ಸ್ಲೇಟ್ ಒರೆಸಿ ತಲೆಬದಿಗೆ ಇಟ್ಟಳು.

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಹಳ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ದಣಿವಾಗೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ...”

“ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ...”

“ಬಿಡಿ, ನಾನಿನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ನಾನಾಗಿಯೇ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೇನೆ.”

ಮಾಳಿಗೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಸೀಮಿತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಗಾಳಿ ಪಟದ ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸ್ಲೇಟು-ಬಳಪ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಬರೆದವು ಮತ್ತು ಅವಳು ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಓದಿದಳು. ಬರೆದೇ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

“ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಲಾಂಗ್ ಪ್ಲೇಯಿಂಗ್ ರೆಕಾರ್ಡಿನ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ಫೋನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೂತುಕೋಬೇಕು...” ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಹೆಂಗಸು ಬೂತಿನ ಒಳಗಡೆಯ ಕೊಂಡಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರಬಂದು ಒದರಿದಳು. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರದಾರಿಣಿ ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ಅದುಮಿಟ್ಟ ಸಿಟ್ಟು ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ತಲೆದೂಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

“ನಾನಿಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅರ್ಧಗಂಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಹೊರಬೀಳುವ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ.”

ಆ ಮಹಿಳೆ ದರ್ಪವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಸಂಕೋಚ ತೆಗೆದೊಗೆದು ಮುಂದುವರಿದು ಕ್ಯಾಬಿನಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ದಬದಬನೆ ಬಡಿದಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡದನಿಯಲ್ಲಿ ಒದರಿದಳು.

ಪ್ರಶಂಸೆ ತುಂಬಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸರದಾರಿಣಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಹರ್ಷಾಳ ಹಾಗೆಯೇ ದುಸ್ಸಾಹಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಈ ಹೆಂಗಸು. ಇಲ್ಲ, ಇಬ್ಬರ

ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅಂತರವಿದೆ. ಹೆಂಗಸು ಕ್ಯಾಬಿನ್ನಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ದಡಬಡನೆ ಬಡಿದಳು ಅಷ್ಟೇ. ಹರ್ಷಾ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಬಿಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಪಕ್ಕೆ ಬಿಸಿನೀರು ತಾಕಿದ ಹಾಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕ್ಯಾಬಿನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಗೋಡಿ ಬರುವಂತೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಒದೆಯ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನು ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು— “ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್ ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯ ಆಸ್ತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ?” ಹರ್ಷಾಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳಿಗೆ ನಗುಬಂತು. ಅವಳು ನಗುವನ್ನು ತುಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆದು ಉಗುಳಿನ ಹಾಗೆ ನುಂಗಿಕೊಂಡಳು. ಆ ಮಹಿಳೆಯು ಎದುರು ಅಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು?

ಪ್ರತಿಭಟನೆಯು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಪ ಕ್ಯಾಬಿನ್ನಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಹೊರಬಂತು. ತಕ್ಷಣ ಅವಳು ಕ್ಯಾಬಿನ್ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದಳು. ಆ ಮಹಿಳೆಯೇನಾದರೂ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಸರಿಸಿ ಒಳನುಗ್ಗಿದರೆ—ಅನಿಸಿತು. ವೇಳೆ ಎಷ್ಟಾಗಿತ್ತೋ ಅಂದಾಜಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಾಚನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಂತೂ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ‘ಸಾರಿ’ ಹೇಳಿದ.

ಅವಳಿಗೆ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದ ಕಲ್ಪನೆ—ಅನುಮಾನಗಳು ಸುಳ್ಳು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ತೂರಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕದಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಗೂದಲು ಅದೇತಾನೇ ಸಲೂನ್‌ನಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅಂಗಿಯೂ ದುರ್ವಾಸನೆಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೈದು ಬಾರಿ ಶ್ವಾಸ ಎಳೆದು ಮಾತನಾಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದ ಅವನು.

ಕದಡಿದ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸ್ಥಿತಾಳ ಕುಡುಕ ಅಪ್ಪನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಯುವಕ ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅಂದಾಜಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ಕ್ಯಾಬಿನ್ನಿನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ತರುಣ ಅವಳ ಮೊಹಲ್ಲಾದವನಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ತನ್ನ ಮೊಹಲ್ಲಾದ ಎಷ್ಟು ಜನ ತರುಣರ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ? ಬೇರೆಯವರು ಹಾಗಿರಲಿ, ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗ ಅವಳ ಮನೆಯ ಎದುರಿಗೇ ಇದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅಮ್ಮ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಎಷ್ಟು ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡ್ತಾಳೆ ಅಂದರೆ, ಬಾಲ್ಕನಿಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಒಣಗಿಸುವಾಗ, ಗುಡಿಸುವಾಗ— ಒರೆಸುವಾಗ, ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಬಾಲ್ಕನಿಯ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೌರ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ಸಿಕ್ಕರೆ ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚಲು ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಅಕ್ಕನ ಮಗ ಎಂದೂ ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಆತಂಕ

ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ತರುಣಿಯರಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರುಣರೂ ಇರಬಾರದೆಂದು ಆಕೆ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದವನು ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗನೇನೂ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ?

ಅಮ್ಮನ ಅಪಶಕುನದ ಆನಂತರವೂ ಫೋನ್ ಡಯಲ್ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಮೇಡಂ ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ತಾನಿ ಅವರ ನಂಬರು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಯಾವುದೋ ನೇಪಾಳಿ ಹುಡುಗ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿದ, ಮತ್ತು ಅವಳೊಡನೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

ಆ ಕಡೆಯಿಂದ 'ಹಲೋ' ಹೇಳುತ್ತಲೇ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಹಾಕುವಾಗ ಏನಾದರೂ ಎಚ್ಚರಗೇಡಿತನ ಆಗಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನುಂಗಿದ ಫೋನ್ ಮೂಕವಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವಿತ್ತು. ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ. ಕೇವಲ ಎರಡು ನಾಣ್ಯ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಮನೆಯಿಂದ. ಒಂದು ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ಅಂಚು ಹೊಲಿದಿದ್ದಳು. ಅದರ ಅರ್ಧ ಬಿಲ್ ಅದು.

ಅವಳು ಬಹಳವೇನೂ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮರುಕ್ಷಣ ಅಂಜನಾ ಮೇಡಂ ಫೋನ್ ಮೇಲಿದ್ದರು.

“ಯಾರು?”

‘ಯಾರು’ ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅನುರಣಿಸಿದ ಅಪರಿಚಿತತೆಯ ಭಾವವು, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ಇದ್ದ ದರ್ಪದ ಮಹಿಳೆಯಿಂದ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಂಗೈ ತಣ್ಣಗಾಗತೊಡಗಿತು.

ಬರಪೀಡಿತವಾದ ಹಾಗೆ ಗಂಟಲು ಒಣಗಿತು. ಶಬ್ದ ಗಂಟಲಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು.

ಹೆಸರು, ಪರಿಚಯ, ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಆನಂತರವೇ ಆ ನೇಪಾಳಿ ನೌಕರನು ಅವಳನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳಿದ್ದ—“ಹೋಲ್ಡ್ ಮಾಡಿ, ಮೇಡಂ ಅವರನ್ನು ಕರೀತೇನೆ” ತನ್ನ ಹೆಸರು ದೆಸೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಹುಶಃ ಅವನು ಹೇಳಿರಲಾರ. ಅಥವಾ ಅವರೂ ಯಾರ ಫೋನು ಎಂದು ಕೇಳಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ನಾನು.... ನಾನು... ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ ಮಾತನಾಡಿದೇನೆ. ಆಂಟಿ...ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಸಾರಿ... ಮೇಡಂ! ತಮ್ಮೊಡನೆ ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿತ್ತು...”

“ನೆನಪಿದೆ ನನಗೆ... ಹೇಳು”

ಈಗ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲ, ನಾಲಗೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ದ್ರವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡಳು.

“ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿತ್ತು”.

“ಹೂಂ... ಆಗಿತ್ತು, ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ?”

“ಮೇಡಂ, ಟೈಪಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ಬಿಡುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಟೈಪಿಂಗ್ ಸ್ಪೀಡ್

ನಲವತ್ತು ಇತ್ತು. ಒಂದು ವಾರ ಸ್ವಡಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವೀಡ್ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಬಹುದು. ಶಾರ್ಟ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್ ಕೂಡ ಗೊತ್ತು.”

“ಹಾಂ... ಹೇಳಿದ್ದೆ ನೀನು...”

ಎಲ್ಲವೂ ನೆನಪಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅಪರಿಚಿತತೆಯ ಭಾವದ ನಾಟಕ ಯಾಕೆ?

“ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸ ಸರಿಯೆನಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾನು ತಯಾರು ಇದೇನೆ ಮೇಡಂ.”

‘ಮೇಡಂ’ ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಆಂದೋಲಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಸವರಿತು. ಮೃದುಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಹೂಂ.....”

“ಇಷ್ಟೇ, ಒಂದು ರಿಯಾಯತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ತಮ್ಮಿಂದ”

“ಹೇಳು”

ಸಂಜೆಯ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು... ಹಾಗೆ ಆಗ್ರಹ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳುವಾಗ ಅವಳು ಜಾಗ್ರತಳಾದಳು, ತನ್ನ ಆತುರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮೇಡಂ ಸಿಡುಕಿದರೆ...!!

“ನನ್ನ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ತಂದಿದೀಯಾ ಜೊತೆಗೆ?”

“ಹೌದು, ಮೇಡಂ”

“ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಳಾಸ ಇದೆಯಾ?”

“ಊಹೂಂ... ಇಲ್ಲ ಮೇಡಂ.”

“ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬರೆದುಕೊ...”

ನಾಚಿಕೊಂಡವಳಂತೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಪೆನ್ ಜೊತೆಗೆ ತರೋದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಮೇಡಂ.”

“ಬಾಯಿಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ನೆನಪಿರುತ್ತದೆಯಾ?”

“ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೇನೆ...” ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಬಂತು. ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಕಾಯುತ್ತ ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತಿದ್ದ ದಿಟ್ಟ ಹೆಂಗಸಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಡೈರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಳು. ಡೈರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅವಳ ಬಳಿ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಪೆನ್ನೂ ಇರಬಹುದು “ಒಂದು ಮಿನಿಟು ತಡೆಯಿರಿ ಮೇಡಂ, ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತ ಹೆಂಗಸಿನಿಂದ ಪೆನ್ ಕೇಳೋನೆ...”

“ನೋಡು ಹಾಗಾದರೆ”

ಸ್ವರ ಈಗ ಗುಹೆಯಿಂದಹೊರಬಂದಂತೆ ಸಹಜವಾದದ್ದು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅವಳ ಮೂರ್ಖತನದ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಡಂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಮನದಲ್ಲ

ಮುಗುಳುನಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಾಗದ-ಪೆನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಿಳೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಡೈರಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗಡೆ ದಾರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕವಳ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಸ್ವಯಂ ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಳನುಗ್ಗಿದಳು. ಅಂದರೆ? ಇವಳ ಡೈರಿಯನ್ನು ನಾನು ನುಂಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದೇ?

“ಹಾಂ... ಮೇಡಂ”

“ಪೆನ್ ಸಿಕ್ಕಿತಾ?” ಪರಿಹಾಸದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು ಮೇಡಂ.

“ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.”

“ಕಾರ್ಡಿನ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಬರೆದುಕೋ- ೧೧೬೪, ಪಾರೀಕ ಮೆನ್ಯನ್, ಪರೇಲ, ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ಸೇತುವೆ ದಾಟಿ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆಗೆ ಬಂದರೆ, ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ ಎಡಗಡೆ ಫರ್ಲಾಂಗ್ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಪಾರೀಕ ಮೆನ್ಯನ್.”

“ಹಾಂ”

“ಹ್ಯಾಗೆ ಬರ್ತೀಯೆ?”

“ಮೇಡಂ... ಲೋಕಲ್...”

ಅವಳ ಮಾತು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅವರು. ಆ ಕಡೆ ನಗು ಹೊರಚಿಮ್ಮಿತು.

“ಬೇಡ... ಲೋಕಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನೀನು ತಪ್ಪಿ ಏನಾದರೂ ಮೊದಲನೆ ದರ್ಜೆಯ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಹತ್ತಿದರೆ...!”

ಅರಿವಾಗಿ ಅವಳು ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡಳು.

“ಇಲ್ಲ ಮೇಡಂ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಂಥ ತಪ್ಪು ಆಗೋದಿಲ್ಲ”.

“ನೋಡು, ಸೆವೆನ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಬಸ್ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಖಾರ್, ಇಲ್ಲ ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್ ಈಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀನು ಇರ್ತೀಯಾ. ಪಾರೀಕ ಮೆನ್ಯನ್‌ನ ಸರಿಯಾಗಿ ಎದುರುಗಡೇನೇ ಬಸ್ ನಿಲ್ಲುತ್ತೆ ನಾಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು-ಹನ್ನೆರಡರ ಮಧ್ಯೆ ಬಂದುಬಿಡು ನೀನು. ಓ.ಕೆ. ಬಾಯ್.”

ಕಾಣದ ಎರಡು ಬೆರಳುಗಳು ನರ್ತಿಸಿದವು.

ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲ ನವಿರ್ದಿತು. ಸ್ವರ ನಡುಗಿತು.

“ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬರ್ತೇನೆ ಮೇಡಂ.”

“ನರ್ವಸ್ ಆಗಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ...”

ಕೆಟ್ಟ ಚಾಡಿ ಹೇಳುವ ತನ್ನ ದನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೇ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. ಏನನ್ನೂ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಜನ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆರಾಮಾಗಿರುತ್ತಾರೆ? ತಾನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ?

ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಫೋನ್ ಇಟ್ಟ ಸದ್ದಾಯಿತು. ತನಗೇ ಧಿಕ್ಕಾರ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ದಡ್ಡಿ, ಮೇಡಂಗೆ ಧನ್ಯವಾದ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ? ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಯಾವಾಗ?

ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನಿಂದ ಹೊರಬರುವಾಗ, ಬಡಿಸಿಟ್ಟ ಊಟದ ತಾಟಿಗೆ ಹಸಿದವನು ನುಗ್ಗುವ ಹಾಗೆ ಫೋನ್ ಕಡೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಿಳೆಗೆ ಪೆನ್‌ನಿಲ್‌ಗಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ರಸ್ತೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಹರ್ಷಾ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೆಂಡಳು ಅವಳ ಮೇಲೆ.

“ನೀನು ಕನ್ಯಾಪಾಠಶಾಲೆಯ ಅಕ್ಕೋರ ಹಾಗೆ, ದೀನ-ಹೀನ, ದಣಿದ, ಒಣಗಿದ ಕೊಳೆತವಳ ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ತಿರಗ್ತಾ ಇರ್ತೀಯೆ ಯಾವಾಗಲೂ?”

“ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ-ಇಂಗಿನ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟೆ, ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿ, ಟ್ಯೂಶನ್ ಹಿಡಿದು-ಬಿಟ್ಟು, ಮಾಡುವ ನಾನು ದೀನಳ ಹಾಗೆ ಕಾಣದೆ ಜಬರ್ದಸ್ತ್ ಆಗಿ ಕಾಣೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾ?”

“ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳನ್ನೇ ಸದಾ ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚೊಂಡು ತಿರುಗಬೇಡ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನೀನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡ್ತೀಯೆ.”

“ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಲ್ಲವಾ?”

“ನಿನ್ನ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ತಗೊಂಡು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ?”

“ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ...”

“ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಯ್ತಾ?” ಹರ್ಷಾಳ ಸ್ವರ ಉಗ್ರವಾಯಿತು...

“ಅಪ್ಪಾಜಿ....”

“ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿ ಕೂತಿರಬೇಡ. ಅವರು ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿ ಉಳಿದೂ ಇಲ್ಲ. ಶಕ್ತಿ ಇರುವಾಗಲೂ ಅವರು ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಲೋಕಲ್ ಟ್ರೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಾಡುವ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನಲು ಬರ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ತಾನಿಯವರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಬದಲಿಗೆ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂ ಕೊಡಲಾರರು. ಕೊಡಬಲ್ಲರು ಅಂತಾದರೆ ಹೇಳು! ಹೇಳಬಾರದಾ?”

ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿತೆಗೆ ಆಕೆ ಸಿದ್ಧಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಹರ್ಷಾ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇತಾಳ ಆಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಓಡಾಳೆ... ಯಾವಾಗಂದರೆ ಆಗ!!

ಹರ್ಷಾಳ ಎದುರು ಅವಳು ಕೈಯೆತ್ತಿದಳು.

“ಉಪಾಯವೇನು ದೇವಿ?”

“ಈಗ ಬಂದೆಯಾ ದಾರಿಗೆ?... ಬೋಲ್ಡ್ ಆಗು!”

“ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ.”

“ಬೋಲ್ಡ್ ಹುಡುಗಿಯರು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇದು ನನ್ನದಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರ ಧೋರಣೆ!”

“ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಗುಂಡುಹಾಕು! ಬಾವಿಯ ಕಪ್ಪೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಬೋಲ್ಡಿನ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದುರಬೀನು ಅವರಿಗೆ ಶುಭ. ನಿನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದ ನೀನೇ ಒಂದು ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೋ. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೋ. ಈ ದೈನ್ಯತೆಯನ್ನು ಝಾಡಿಸು, ಪೂರೆ ಕಳಚಿ ಒಗೆ!”

“ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳ ಜೊತೆಗೇನೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೇಗೆ ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ?”

“ಯಾಕೆ ಬಿಸಾಕಲಾರೆ?”

“ಹೇಗೆ?”

“ಹಸುಳೆ! ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವಾಗ ಯಾವನಾದರೂ ಸುಂದರವಾದ ತರುಣ ಕಂಡರೆ, ಪಟ್ ಅಂತ ಕಣ್ಣು ಹೊಡಿ.”

“ಫಠ್...!” ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹಾಗೆ, ಲಾವಾರಸ ಸಿಡಿದ ಹಾಗೆ, ನಗು ಅರಳಿತು. ಆಚೆ ಈಚೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದರು.

“ಊಂ.... ಇದು ನಿನ್ನಿಂದ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಇಲ್ಲ” ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿ ನರಾಕಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು ಅವಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡು. ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗು. ಸುವರ್ಣಾಕಾಶವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಡ. ಅಮ್ಮಂದಿರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕ್ತಾರೆ-ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ತಲಾಶ್ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ತನಗೆ ತಾನೇ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಎಂದಾದರೂ ಭೇಟಿಯಾಗ್ತಾನೆ.”

“ಎಂದಾದರೂ ಅಲ್ಲ, ಇಂದೇ, ಈಗಲೇ, ಈ ಕ್ಷಣ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸಿಗು!”

“ಸಂಭವವಿಲ್ಲ ಗ್ಯಾಸ್ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲು ನೀರು ಇಟ್ಟು ಬಂದಿದೇನೆ.”

“ನೀರನ್ನು ಅಮ್ಮ ನೋಡ್ತಾಳೆ.”

“ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯರ್ಥ ಗ್ಯಾಸ್ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಆಗಲಿಬಿಡು. ನಿಂತುಕೋ. ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಡ. ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತು.”

ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡ ಅವಳು ಒಂದುಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ಜಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹರಿಸಿ, ಅವಳು ದೃಢವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತತೊಡಗಿದಳು.

ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಮನೆ ಮೂರನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವಳದು ಎರಡನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಸರಿಯಾಗಿ ಎದುರು ಬದುರು, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಗೆ-ಮೇಲೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಮತಾಳ ಬಾಲ್ಕನಿಯಿದೆ. ಹೃಷ್ಯ-ಪುಷ್ಯ, ಮಿಡಿ ಜೀನ್ಸ್ ಹಾಕುವವಳು. ಎತ್ತರವಾದ ಹಿಮ್ಮಡದ ಚಪ್ಪಲಿ ಟಕಟಕ ಸದ್ದುಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವವಳು. ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆಯೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಮೇಲೆ ಹೋಗಲು ಬಿಡುವುದು ತನ್ನ ಸುರಕ್ಷಿತ ಖಜಾನೆಗೆ ತಾನೇ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದೀತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಮಮತಾಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಬಾಯ್‌ಫ್ರೆಂಡ್ ಇದ್ದಾನೆ. ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸ್‌ನ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಮತಾಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಅಪಾಯ ಯಾರ ಕಡೆಯಿಂದ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ತಾನೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವೇಗವಾಗುತ್ತಿರುವ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸದ ಮಧ್ಯೆ ಸಂದೇಹಿತಳಾದ ಅವಳು ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾದರೂ ನಾನು ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಅವರ ಕಟೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬಚಾವಾಗಲು ಏನು ಸಬೂಬು ಹೇಳಬೇಕು?

ಹಾಗೆ ನೆವ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಆಂಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ, ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಅವರ ಅಕ್ಕನ ಮಗನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು, ಅದನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನಿನ್ನಂಥ ಉದಾರ ಆಧುನಿಕ ತಾಯಿಯ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ನಿನ್ನ ಔದಾರ್ಯದ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಡವೇ?

ಬೆಲ್‌ಸ್ಪಿಚ್ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಡುತ್ತಲೇ ಜೈಲಿನ ಒಳಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಬಾಗಿಲ ಗಂಟೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಿಗಿಲು ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಹುಟ್ಟಿದ ದಿಗಿಲನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಅವಳು ಮುಂಬರಲಿರುವ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಬಣ್ಣ ಹಾರಿಹೋದ, ಒಣಗಿದ ಮುಖದಿಂದ, ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು

ಬಂದವರಿಗೆ ಈಕೆ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಬೆದರಿದಂತಿದ್ದಾಳೆ, ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅನಿಸಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರೂ ನಮ್ಮ ಹಿತಚಿಂತಕರಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು ಅಂಕಲ್ ಆಂಟಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಅವರ ಅಕ್ಕನ ಮಗ ಬಂದರೆ! ಈಗ ವೇಳೆ ಹನ್ನೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಅವನು ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಅಂಕಲ್ ರಿಟಾಯರ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ಅವರು ಸದಾ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ (ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ ಅಮ್ಮ) ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ, ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಮನುಷ್ಯ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವನು ಪುರಸೊತ್ತು ಸಿಕ್ಕಾಗೆಲ್ಲ ಚೆಜ್ಜಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕೂತಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಿದಾನವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಪ್ಪಳ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ಮನಸ್ಸಿನ ತಳಮಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಜೀವ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ವಂಚಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವ ಳಾಗಿದ್ದಳು. ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿ, ತುಟಿಗಳನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಸವರಿಕೊಂಡು ತೇವಗೊಳಿಸುತ್ತ, ತೆಳುವಾದ ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್‌ನ್ನು ತಾಜಾಗೊಳಿಸುವಂತೆ ತುಟಿಗೆ ತುಟಿ ಅಂಟಿಸುತ್ತ, ನಗುವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಎಳೆದು ತಂದಳು.

ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲ ಆಚೆ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆಂಟಿಯ ಬಾಡಿದ, ನಿರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಉಲ್ಲಾಸಹರಡಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟದ ಬಿಳಿಯ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಮುಖವನ್ನು ಬಯಲಿನ ಮ್ಲಾನ ಹಾಗೂ ನಿರಿಗೆಗಳ ಪೆಟ್ಟು ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಣ್ಣಗೆಡಿಸುವ, ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

“ನೀನು ನಮ್ಮೀ, ದಾರಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಮರೆತೆಯೇ ಆಂಟಿ ಮನೆಯದು? ಬಾ... ಒಳಗೆ ಬಾ.”

ಬೈಠಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ ದೀವಾನಾದ ಮೇಲೆ ಕೂರುತ್ತ ಅವಳು ಆಂಟಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ದೂರನ್ನು ಆಚೆ ಈಚೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮರೆತಳು.

“ಬರಬೇಕೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಯೋಚಿಸ್ತಾನೇ ಇದೇನೆ. ಆದರೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಲ್ಲ ಆಂಟಿ, ಉಸಿರು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲ...”

“ಗೊತ್ತು ಮಗಳೇ... ಗೊತ್ತು! ಪಾಂಡೆಯವರು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಲೇ ನೀನು ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಏಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಅಪ್ಪ ಆಗಿದ್ದರೂ ಈ ರೀತಿಯ ಸೇವೆ ಶುಶ್ರೂಷೆ ನಸೀಬದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.”

“ಅಂಕಲ್ ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಆಂಟಿ” ಅವಳು ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡಿದಳು.

“ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಗೆ ಕೂತಿದಾರೆ. ಅವರು ಈಗ ಬೆಳಗು-ಸಂಜೆ ದೇವರ

ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಫಿ...ಚಹಾ...ಏನು ತಗೊಳ್ಳೋಯಾ ಮಗಳೇ...”?

“ಬಹುಶಃ ನೀವು ಮರೆತಿದೀರಿ ಆಂಟಿ, ಚಹಾ ಕಾಫಿಗಳನ್ನು ನಾನು ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಕುಡೀತೇನೆ.”

“ಅರೆ...ಹಾಂ, ಹೌದು ಹಾಗಾದರೆ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನ...”

“ನೀವೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಆಂಟಿ. ಅಮ್ಮ ಕುಂತಿ ಮಾಸಿಯ ಮನೆಗೆ ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದಿದಾರೆ ಅಂದರೆ ಬೆಳಗಿನ ನಾಷ್ಟಾದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಂಜೆವರೆಗೂ ಅದೇ ತಿನ್ನೋದೇ ಆಗಿದೆ. ಮಿಠಾಯಿಗಳನ್ನು ಡಾಲ್ಡಾದಲ್ಲಿ ಕರಿಯುತ್ತಾರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಂಟಿ! ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ನಾಷ್ಟಾ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ತೇಗಲು ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಅದು ಹೌದು ಬಿಡು...” ಆಂಟಿ ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತ ತಮ್ಮ ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. “ಶುಪ್ಪ ಜೀರ್ಣವಾಗ್ತದೆ, ಡಾಲ್ಡಾ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಅದನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಶುಪ್ಪ ಬಳಸೋದಿಲ್ಲ.”

“ಸತೀಶ ಭೈಯಾ ಹಾಗೂ ಅತ್ತಿಗೆ ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಯಾವಾಗ ಬರ್ತಾರೆ?”

ಇವರ ಅಕ್ಕನ ಮಗ ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇನಾದಾರೂ ಕುಳಿತಿರಬಹುದಾ?

“ಕಳೆದ ವರ್ಷವಷ್ಟೇ ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲ, ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲ ಭೇಟಿಯಾಗೋದಕ್ಕೆ...”

“ಹಾಂ...ಹಾಂ...” ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಆಕಾರಣ-ಅರ್ಥಹೀನ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕತೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು.”

“ಬರಲಾ ಆಂಟಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಗಿಲು ಹಚ್ಚುವುದಿದ್ದರೆ ಕೊಡಿ... ಒಯ್ಯುಬಿಡ್ತೇನೆ.” ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತ ತಗ್ಗಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಳು ಅವಳು.

“ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪು ಮಾಡಿದೆ ಬಿಡು... ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಸೊಸೆ ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಎರಡು ಸೀರೆ ತಂದಿದ್ದಳು. ಎತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತ ಉಡೋದು! ಈಗ ಅನಿಸ್ತದೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಂದಿದಾರೆ ನನಗಾಗಿ, ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿಸಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಡೋಣ ಅನ್ನಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಮಗಳೇ ಅದರ ಮ್ಯಾಚಿಂಗ್ ಫಾಲ್ ನೀನೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.”

ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ನಿಂತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆಂಟಿ ಸೀರೆ ತರಲು ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಳು. ಮರಳಿದಾಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಲಿಥಿನ್ ಬ್ಯಾಗ್‌ನಿಂದ ಎರಡು ಸಾದಾ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಜೊತೆಗೆ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು.

“ಟೆರಿಕಾಟ್ ಫಾಲ್‌ನೇ ಹಾಕು. ಮೇಲಿನಿಂದ ಏನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳು...”

“ಅರ್ಜಿಂಟೀನೊ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಸೀರೆಯದು...?”

“ಏನೂ ಅರ್ಜಿಂಟೀನೊ ಪಾಂಡೆಯವರನ್ನು ಹಿಂದೂಜಾದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದೆಯಾ?”

“ಎಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿಸಿದಾರೆ ಆಂಟಿ, ಒಂದು ಬಾರಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ಐದೋ-ಹತ್ತೋ ಸಾವಿರ ಬಿಲ್ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಂತೆ ಅವರಿಗೆ. ಕೇವಲ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಯೋಗ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೂ ಆಗಬೇಕಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಫಂಡಿನ ಹಣ ಸಿಕ್ಕರೆ, ಅವರಿಗೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಹಕೀಮಮುನ್ನೆಮಿಯಾ ಅವರ ತೈಲದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಫರಕ್ ಕಾಣಿಸ್ತಾ ಇದೆ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಾಲಿಕರೊಡನೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಲು ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವರ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದಲೇ ಏನಾದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದೀತು ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ...”

“ಹಾಂ, ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಹೀಗಾಯ್ತಲ್ಲ, ಆದರೆ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಬಿಡು. ಈಗಿನ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಹಾಗೆ.”

“ಆಂಟಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಮಗ ಕಾಣಿಸ್ತಾ ಇಲ್ಲ...” ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಾಗ ಅವಳು ಕೇಳುವ ದುಸ್ಸಾಹಸ ಮಾಡಿಯೇಬಿಟ್ಟಳು.

“ಯಾರು? ವೀರೇಂದ್ರನ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿದೀಯಾ ನೀನು?”

“ಹಾಂ...ಹೌದು ಆಂಟಿ” ಉತ್ಸಾಹಿತಳಾಗಿ ಅವಳು ತಲೆ ಅಲುಗಿಸಿದಳು. ಹೆಸರೇನೋ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ.

“ವೀರೇಂದ್ರ ಹಲ್ಲಾನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮೇಲಾಯ್ತು. ತುತ್ತು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಇರಿದ್ದನೋ ಏನೋ. ಅಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಹಟ ಹಿಡಿದ. ನೌಕರಿ-ಚಾಕರಿ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ವೃಥಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋದು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿ. ಹೊಲ-ಮನೆ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ. ಅವನು ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂಗೆ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೈಕೊಟ್ಟಿತು.” ಖಿನ್ನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಆಂಟಿ ಕೇಳಿದಳು-“ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಇತ್ತಾ ಅವನೊಡನೆ?”

“ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಆಂಟಿ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಕಾಣ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಕೇಳಿದೆ.”

“ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಗಿದೆ. ವೀರೇಂದ್ರ ಕೃಷಿ-ಒಕ್ಕಲುತನಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೇನೋ ಸಂತೋಷ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿದ್ದಾನೆ-ಹುಡುಗ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿದ್ದ...”

ಮೌನವಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು, ಅವಳು ಚೂರಾದ ಹೃದಯದೊಂದಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಮಹಡಿಯ ಸಾಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಯತೊಡಗಿದಳು.

ತಾನು ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಸಾಲುಗಳನ್ನಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಗಗನಚುಂಬಿ ಇಮಾರತಿನ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ತೂಗಾಡುತ್ತ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಸೊಯ್ ಸೊಯ್ ಮಾಡುತ್ತ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಲು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ತೋಚಲೇ ಇಲ್ಲವಾ?

೪

ಒಳಗಿನಿಂದ ಏರಿಸಿದ ರಕ್ಷಣಾ ಸರಪಳಿಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಇಣುಕುತ್ತ ನೇಪಾಳಿ ನೌಕರನು ಪಟ್ಟಿ ಓದಿದ, ಗಿಳಿಯ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ಉಲಿದ.

“ಯಾರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಶಾಬ್?”

“ಮೇಡಮ್ ಅವರೊಡನೆ... ಮೇಡಮ್ ಇದಾರಾ?...”

“ಟೈಮ್ ತಗೊಂಡಿದೀರಾ?”

“ಹಾಂ... ತಗೊಂಡಿದೆನೆ...”

“ಕಾರ್ಡ್?...”

“ಕಾರ್ಡ್ ಇಲ್ಲ...”

“ಶಾಬ್.... ಹೆಸರು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ?...”

“ನಮಿತಾ... ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ....”

“ಕೆಲಸ?”

“ಕೆಲಸ... ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ, ನೌಕರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ.”

ನೌಕರನಿಗೆ ಅವಳ ಪರಿಚಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ‘ಶಾಬ್’ನ್ನು ಆಕೆ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಕರ್ತವ್ಯತತ್ಪರ ‘ಶಾಬ್’ ಊಹಾಪೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ತಡೆದು ನಿಂತೇ ಇದ್ದ. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆಯೇ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಧಡಾರನೆ ಬಂದ್ ಮಾಡಿ, ನಿರ್ಮಮವಾಗಿ ಅವನು ನುಡಿದ.

“ಮೇಡಂ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಬರ್ರೇನೆ, ಶಾಬ್.”

ಮಾಂಸದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದ ಮೊಳೆಯ ಹಾಗೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಯಿತು ವ್ಯವಹಾರ. ಕನ್ನ ಹೊಡೆದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಹಾಗೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹುರಿದುಂಬಿಸಬೇಕಾ?

ಎಷ್ಟೊಂದು ಜತನದಿಂದ ಇಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಸುಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಸಲವಾರ ಕಮೀಜ ಮತ್ತು ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು-ಕೆನೆ ಮೊಸರುಗಳಿಂದ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮುಖದ ಸ್ನಿಗ್ಧತೆಯ ಕವಚವನ್ನು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಕಳ್ಳನ ಹಾಗೆ ಠಕ್ಕನ ಹಾಗೆ ಕಂಡೆನಾ?

ಸರಪಳಿ ಏರಿಸಿದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ತೆರೆದಿಟ್ಟಾದರೂ ಹೋಗಬಾರದಾಗಿತ್ತಾ, ನೀಚ!

ತಣ್ಣಗಿನ ಬೆವರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದ ಅಂಗೈಯನ್ನು, ಅಂಗಿಯ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಸಲವಾರಿನ ಅಂಚಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ದುಪ್ಪಟ್ಟಾವನ್ನು ಬದಲಿಸಿದಳು. ಕೊರಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಎದೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪಕ್ಕಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಮಾರರ ಸ್ವೈಲು! ಹೊದೆದ ವೇಲಿನ ರೀತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವಮಾನದ ಭಾವನೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ದೋಷ ನೌಕರನದಲ್ಲ. ನೌಕರಿಯದು!

ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಕೆತ್ತನೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸವು ನಿರಾಶೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿತು. ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ಬಾಗಿಲನ್ನು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಬಂಗಲೆಯ ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ನೋಡಿದ್ದಳು.

‘ಟ್ರೀಡ್ ಯೂನಿಯನ್’ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನೌಕರಿಯ ಮೊದಲ ದಿನ ಕಾಲಿಡುವಾಗ, ಹೀಗೆಲ್ಲ ನಿಗೂಢ ಗುಹೆಯ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಹ ಅನುಭವ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆತಂಕದ ಬಾವಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲೆ ಏರಿಸಿದ ಸರಪಳಿ ಸ್ವಾಗತದ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಿತು.

ಶ್ವಾಸ ಮರಳಿತು.

ಅರ್ಥಾತ್ ಮೇಡಂ ಅವಳ ಗುರುತು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು.

“ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ ಶಾಬ್.”

ಅರಮನೆಯಂತಹ ಭವ್ಯ ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತ ನೇಪಾಳಿ ನೌಕರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಎಡಗಡೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟ.

ಸಣಬಿನ ಉದ್ದ-ಅಗಲದ ಕಾಲೊರೆಸುವಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಗೋಡೆಯಿಂದ ಗೋಡೆಯವರೆಗೆ ಹಾಸಿದ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು ಚಪ್ಪಲಿಯಲ್ಲಿ ತುಳಿಯುತ್ತ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕೂರಲೇ, ಅಥವಾ ಚಪ್ಪಲಿ ಕಳಚಲೇ? ಅಲ್ಲಿನ ರಿವಾಜುಗಳು ಆಕೆಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನ ಶುಂಠಿಯ ಕೊಂಬಿನಂತಹ ಕಾಲಿನ ಬಳಕೆಯಿಂದ ರೂಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಡಿಲವಾದ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಕಾಲೊರೆಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದೇ ಒಳಿತು

೬೪ / ಆವಿಗೆ

ಅನಿಸಿತು.

ಆಳವಾದ ಕಿರಿಕಿರಿಯಿಂದ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿತ ಆಕೆಗೆ, ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಟ್ಟೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಚಪ್ಪಲಿಗಳೇ ಚಾಡಿ ಹೇಳುವವಾಗಿ ಕಂಡವು.

ಏನೂ ಆಗದಿರಬಹುದು.

ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಕಾಲೊರಸುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು, ದೂರದ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಕುಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯ ಎಲ್ಲೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕುಗ್ಗಿದ ಮುಜುಗರಪಡುವ ಆಕೆ ಸೋಫಾದ ಒಂದು ಬದಿಯ ತೋಳಿಗೆ ಆತುಕೂತು, ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಮೇಡಂ ಬರುತ್ತಲೇ ಎದ್ದುನಿಂತು ಅವರನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲೇ?

ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳು ದುರ್ಬಲಳಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಕೊರತೆಯಿದ್ದರೆ, ನಾಲ್ಕನೇ ಮಹಡಿಯ ಮಮತಾಳ ಹಾಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಭುಜ ಹಾರಿಸುವುದು, ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ ಹೊರಳಿಸುವುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಮಮತಾಳನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ಕೇಳಿಯೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು!

“ಮಿಲ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಬೂನ್ಸ್‌ರ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ನಾವೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ಓದು” ಮಮತಾ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಸಲಹೆಯ ಜೊತೆಗೆ ‘ಮಿಲ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಬೂನ್ಸ್’ರ ನಾಲ್ಕೈದು ರೋಮಾಂಚಕ ಕಾದಂಬರಿ ಗಳನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ತಪ್ಪಿಸಿ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಳು ಅವಳು. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯದರ ಪುಟ ತೆರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊರ ರಕ್ಷಾಕವಚದ ಮಲೆ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಜೋಡಿಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವ ರಂಪಾಟದಿಂದ ನಡುಕ ಉಂಟಾಯಿತು.

“ಛೀ ಥೂ! ಮರ್ಯಾದೆಗೆಟ್ಟ ಇವಳ ಅಸಾಧ್ಯ ಧೈರ್ಯ ನೋಡು! ಹಾಡೆ ಹಗಲು ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಮೆಣಸು ನುರಿಯೋ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿಯನ್ನು! ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ ನೀವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕುಂಡೆ ಅಡಿಯ ಧೋತ್ರ ಒಗೀತಾ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಕುಲಕಂಟಕಿ ಕುಟುಂಬದ ಮೂಗು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಹುರಿಯೋ ಕಡಾಯಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಉರ್ಮಿಳಾಳೇ ಅಲ್ಲ. ಮುದಿಚರ್ಮದ ಒಳಗೆ ಬೂಸಾ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.”

“ನೋಡಿ... ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ... ಯಾವ ವೇದ ಪುರಾಣದ ಪಠಣ ನಡೆದಿದೆ ಅಂತ...”

“ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ... ಬೆತ್ತಲೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು! ಬೆತ್ತಲೆ ಚಿತ್ರಗಳು! ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ...”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹತಪ್ಪಭರಾಗುವುದರ ಬದಲು ಸಂಯಮದಿಂದಿದ್ದರು.

“ವ್ಯರ್ಥ ಬೊಮ್ಮಡಾ ಬಾರಿಸ್ತಿದೀಯಾ. ಚಿತ್ರಗಳದ್ದೇನು? ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗುತ್ತವೆಯಾ? ಓದೋ ವಯಸ್ಸು, ಓದಲಿಬಿಡು. ಏನಾದರೂ ಓದಲು ಬಯಸ್ತಿದಾಳಲ್ಲ, ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿ.”

“ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಅಶ್ಲೀಲವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸದೆ ಸುಂದರತೆಯ ಅನುಭವ ನೀಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಗ್ನತೆ ಸುಂದರ ಎಂದಾಗಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಯಂ ತನ್ನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ವಸ್ತ್ರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸ್ತೀರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಂತರಂಗವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

“ಆದರೆ ಯಾವ ಅಂತರಂಗ ತನ್ನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಮನನಗಳಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲದೋ, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅರಿವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅದೇ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುವುದು.”

“ತಂದಿದ್ದಾಳೆ, ತಂದ ಮೇಲೆ ಓದಲಿ ಬಿಡು” ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ಕುಕ್ಕಲಾಯಿತು. ಮಿಲ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಬೂನ್ಸ್‌ನ ಕೊಳಕು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಸರಿಸಿದರು. “ನಾನು ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳೋಣೆ. ಕಾಲೇಜ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನೂ ಓದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ.”

“ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದದೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.”

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮನೋಭಾವ ಅವಳಿಗೆ ಹೊಸತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಸಹನೆಯಿಲ್ಲ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ತನ ಅವರನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಅಳಿಸಿ ಹಾಕುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ತನದ ವಿರುದ್ಧ ಅವರು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಷಾ ರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಡೆಸುವ ದೇಶವ್ಯಾಪಿ ಆಂದೋಲನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ?

“ಗಾಂಧೀ-ಲೋಹಿಯಾ ಅಭಿಲಾಷೆ-ದೇಶಕ್ಕೊಂದು ತನ್ನದೇ ಭಾಷೆ ಇರಬೇಕು.”

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ನಿಶ್ಚಸ್ತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳು ದೇವಿಶಂಕರ, ಬರಿದಾದ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾವುದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ?”

“ಆಂದೋಲನದ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲವಾ ನೀನು? ಮುಷ್ಟಿಯಷ್ಟು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ತನ ತಗೊಂಡು ನನಗೇನೂ ಚಿಂತೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲ. ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದು ಇಲ್ಲೇ. ನಮಗೆ ಯಾವುದರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಯ ತಗೋಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.”

“ಕಲೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೋರಾಟವೂ ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು.”

ಸಂಕಟ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ತನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಪೂರ್ತಿ-ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವೂ ಆಗಿದೆ.

‘ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್ ಮೇಡಂ’ ಎಂಬುದೇ ಉಪಯುಕ್ತವಾದೀತು. ‘ಸುಪ್ರಭಾತ’ ಲಾಡಿ ಎಳೆದ ಪಾಯಜಾಮಾ.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಈ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ ಸಪ್ಪಳ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಆಕೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿತು. ಕೂತಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಜರುಗಿಕೊಂಡಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಏಳಲು ತಡವಾಗಬಾರದು. ಡುಕುಡುಕಿ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಂತಿ ಉಡುಗಿದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಗುಳ್ಳುಗುವನ್ನು ಎಳೆದುತಂದಳು. ಮುಗುಳ್ಳುಗೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ತೇವಗೊಳಿಸಿದಳು. ಮಧುರಗೊಳಿಸಿದಳು. ನಾಲಗೆ ಹೇಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಹೊರಳಿಸಿದರೆ ಹಾಗೆ ಬಣ್ಣಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕಂಠದ ಒಳಗಡೆಯೇ ‘ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್’ ವಿವಿಧ ದನಿ-ಏರಿಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ರಿಹರ್ಸಲ್ ಮಾಡಿದಳು. ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಪಿಚ್ ಎಂದು ಉಗುಳಿದ ಹಾಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಂದಸ್ಥಿತದೊಂದಿಗೆ ಮಂದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ‘ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್’ ಹೇಳಿದರೆ ಮೇಡಂ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸಬಲ್ಲದು.

ಚಪ್ಪಲಿಗಳು ಯಾವುದೇ ರೂಪ-ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿರಲಿ, ಅವು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ಯೋಗ್ಯ. ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ದೇಹದ ಬೆನ್ನುಹುರಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸರಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಕೈ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ ಅವಳವು. ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದು ತಿರುಗಿಸುವುದರ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ಕೈಗಳು ಏಳುತ್ತ-ಬೀಳುತ್ತ ಇರುತ್ತವೆ. ‘ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್’ ಹೇಳುವಾಗ ಮೂರ್ಖರ ಹಾಗೆ ‘ನಮಸ್ತೆ’ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಬಾರದು. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಬೆರಳುಗಳು ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲ, ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರಲಿ, ಈಗಿನಿಂದಲೇ.

ಹೆಜ್ಜೆ ಸಪ್ಪಳ ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಒತ್ತಿದ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್‌ನಂತೆ ಜಿಗಿದದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಕಾತರತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಕುಳಿತಳು. ನೇಪಾಳಿ ನೌಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಟ್ರೇ ಹಿಡಿದು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು.

ಸರಿ, ಇದೂ ಒಂದು ಟ್ರಯಲ್ ಆಯಿತು. ನಗುವನ್ನು ಹೇಗೋ ತಡೆದುಕೊಂಡಳು.

“ನೀರು.. ಶಾಬ್”

ಕಂಠ ಒಣಗಿರುವುದನ್ನು ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆವಶ್ಯಕ ಅನಿಸಿತು. ನೀರನ್ನು

ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು ಅವಳು. ಬಾಯಿಗೆ ತಾಗಿಸುತ್ತಲೇ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು—ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತೇ ಅವಳಿಗೆ?

ನೌಕರನು ಮರಳುತ್ತಲೇ ಯಾಕೋ ಬರಿಗಾಲು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅರಮನೆಯಂತಹ ಭವ್ಯ ಬೈರಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಅವಳ ಐದು ಪೂಟು ಐದೂವರೆ ಇಂಚು ಎತ್ತರದ ದೇಹ ಪೀಚಾಗಿ ನಾಲ್ಕುಪೂಟು ಆಗಿದೆಯೇನೋ ಅನಿಸಿತು. ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಚಪ್ಪಲು ಒಂದೂವರೆ ಇಂಚು ಹಿಮ್ಮಡ ಇದ್ದದ್ದು ಸವೆದು ಮುಕ್ಕಾಲು ಇಂಚು ಎತ್ತರ ಉಳಿದರೂ, ಹಿಮ್ಮಡ ಮೇಲೇಳಲು ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಷ್ಟ ಏನೆಂದರೆ, ಈ ಕಡೆ ಅವಳು ಬಾಗಿಲಬಳಿ ಬಿಟ್ಟ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗಲೇ ಮೇಡಂ ಬೈರಕ್ತಿನೊಳಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಅವಳಿಗೆ ಫಜೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಬಳಿ ಹಣದ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಕೊರತೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿರುಚಿಯದು. ಈ ಅಂತರವನ್ನು ಮೇಡಂ ಅವರ ಉತ್ತಮ ಅಭಿರುಚಿಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಬೈರಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸ್ಮಿತಾಳ ಅಪ್ಪ ಮುಂಬಯಿಯ ಮಟಕಾ ದೊರೆ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಖಚುಮಾಡಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಫ್ಲಾಟಿನ ಇಂಟೀರಿಯರ್ ಡೆಕಾರೇಶನ್‌ನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಲಂಕಾರ ತಜ್ಞರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಫ್ಲಾಟಿನ ಒಳಹೊಗುತ್ತಲೆ, ಹೊಗುತ್ತಿರುವುದು ಮನೆಯೊಳಗಲ್ಲ, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರಿನಲ್ಲಿ ಅನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಅವಳ ಮನೆ ಹೇಗಿರಬಹುದು!

ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಒಡೆದ, ಚೂರಾದ ಹಂಚುಗಳ, ಯಾವುದೋ ಹಲೆಯ ಚಾಳಿನ ಎಂಟು ಬೈ ಎಂಟರ ಕೋಣೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಿಡಕಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ.

ಮನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಓದು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು.

ಮನೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಫ್ಲಾಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆಯ ಜನಗಳು ನೌಕರಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನೇ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾತರದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ನೌಕರಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಮದುವೆಯ ಭವಿಷ್ಯ ಉಜ್ವಲ! ಈಗ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಮತಾಳ ಮನೆಯಿಂದ ಅವಳು 'ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಟೈಮ್ಸ್' ಹಾಗೂ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್' ತಂದು ಓದುತ್ತಾಳೆ. ವಿವಾಹದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರರಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತರಷ್ಟು ನೌಕರಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಣಯ ಏನೆಂದರೆ, ಹುಡುಗಿಯರು ಉತ್ತಮ ನೌಕರಿ ಪಡೆದು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗುವುದು ಅವರ ಉತ್ತಮ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾತ್ರ. ಚೆನ್ನಾಗಿ

ನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಅವಳಿಗೆ. ಹುಡುಗಿಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸಾಮೂಹಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ವೈವಾಹಿಕ ಜಾಹೀರಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ಇಂತಹ ಅಸಂಬದ್ಧಗಳನ್ನು ಬಂದು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅನಿಸಿದೆ. ಇದು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅಪಮಾನ. ಹುಡುಗಿಯರು ಆತ್ಮನಿರ್ಭರವಾಗುವುದು ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆ ಮತ್ತು ವರ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂದು. ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಮನೆ ಮಾರು ಸಾಧಾರಣದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅಂತರ ಏನಾಗುವುದು? ಮದುವೇನೇ ಆಗದಿದ್ದರೂ ತೊಂದರೆಯೇನಿದೆ? ನೌಕರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆರಾಮಾಗಿ ಇದ್ದರಾಯಿತು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬೈರಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಗುಲಾಬಿಗಳ ತರುಣ ಫಸಲು ನಳನಳಿಸಿತು.

ಸುಗಂಧದ ತೆಳುವಾದ ಅಲೆಯೊಂದು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ಅವಳ ಬಳಿ ಸಾರಿದ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಅವಳು ಕಮಲದ ಎಲೆಯ ಹಾಗೆ ಕಂಪಿಸಿದಳು.

“ಗುಡ್‌ಮಾರ್ನಿಂಗ್ ಮೇಡಂ” ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಮಾಧುರ್ಯವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಮಿಳಿತವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಬೆರಳುಗಳು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದವೆಂದು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

“ವೆರಿ ವೆರಿ ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್... ನಮಿತಾ”

“ಬಹಳ ಚನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ್ತೀರೀಯೆ. ಚನ್ನಾಗಿ ತಯಾರಾಗಿ ಬಂದಿರೀಯೆ. ಕೂತ್ಕೋ... ಕೂತ್ಕೋ ಯಾಕೆ ನಿಂತಿರೀಯೆ?”

ಅವಳು ಥ್ಯಾಂಕ್‌ಯು ಮತ್ತು ಧನ್ಯವಾದಗಳ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಳು.

“ಮನೆ ಹುಡುಕಲು ತೊಂದರೆಯಾಯಿತಾ?” ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವರು ತಮ್ಮ ತೆರೆದ ಉದ್ದನೆಯ ಕೂದಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಆಡಿಸಿದರು—ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬಂತೆ.

“ಇಲ್ಲ ಮೇಮ್. ಬಹಳ ಸುಲಭವಾದ ವಿಳಾಸ ನಿಮ್ಮದು, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ ನೀವು. ಅದು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಂತು.” ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸೋಫಾದ ಅಂಚಿಗೆ ಕುಳಿತಳು.

ಅವರು ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ತನ್ನತನವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ನವಿರಾಗಿ ಗದರಿಸಿದರು.

“ಆರಾಮಾಗಿ ಕೂತುಕೋಬಾರದಾ?”

ಸೋಫಾಗಳೋ ಅಥವಾ ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್ ಹಚ್ಚಿದ ಮೆತ್ತೆಗಳೋ! ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದ ಕೂಡಲೇ ಹುಗಿದು ಹೋದಳು. ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದ ಬರಿಗಾಲುಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರ ತಂದವು. ಈಗ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸಾಬೂನು ಹಚ್ಚಿದರೂ ಬ್ರಶ್‌ನಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಯಾಕೆ ತಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ? ಸ್ಮಿತಾ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕುಟುಕುತ್ವಾಳಿ—“ಮೂರ್ಖ! ಕಾಲನ್ನು ಅಗಸನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ

ಇಟ್ಟಿದೀಯೆ? ಮುಖಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಕೆನೆಹಾಕಿ ತಿಕ್ಕು...”

“ಎಷ್ಟೊಂದು ಬದಲಾದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸ್ತಿದೀಯಾ! ಆವೊತ್ತಿನ ಉದ್ದಿಗ್ನತೆಗಿಂತ ತುಂಬ ಭಿನ್ನ. ಟ್ರೇನಿನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಟಿಕೆಟ್ ಇತ್ತಾ?”

ಗ್ರಹಿಸಿದಳು, ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹಿಡಿದಳು.

“ಟಿಕೆಟ್ಟೇನೋ ಇತ್ತು ಮೇಮ್... ಸೆಕೆಂಡ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ದು ಇತ್ತು... ಹಾಗಾಗಿ ಮುಖ ಮಂಕಾಗೋದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಹಾಂsss ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ, ಆದರೆ ರಹಸ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಟಿಕೆಟ್ಟು ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇರದೇ ಇದ್ದಾಗ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಟಿಕೆಟ್ ಇಲ್ಲದವರು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಟಿಕೆಟ್ಟು ಇರೋವರನ್ನು ಟಿಕೆಟ್ ಚೆಕರ್ ತಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆ”

“ಹೌದು ಮೇಮ್” ಏನೂ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭಸೂತ್ರ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿಹೋಗಿತ್ತು.

“ಹೇಳು... ಏನು ಕುಡಿತೀಯಾ?”

“ಏನಾದರೂ...”

“ಚಿಲ್ಡ್ ಬಿಯರ್...?”

ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚಗೊಂಡಳು.

“.....”

“ಕುಡಿದು ನೋಡು....”

“ಊಹಾಂ... ಇಲ್ಲ... ಬೇಡ...”

“ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಯಾವತ್ತೂ ಮಾಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು, ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕು” ಅವಳ ಹಿಂಜರಿಕೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಲು ನೋಡಿದರು.

“ಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಷಯ ಇದು ಮೇಡಂ! ಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲುವುದು ನನಗೆ ಸಹಜವಾದುದಲ್ಲ.” ಅವಳು ನೌಕರಿಗಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಮಾಲಿಕರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನಿದ್ದರೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ತನ್ನತನ ಅನ್ನುವುದಿದೆ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ. ಟ್ರೇನಿನ ಅನುಭವವು ಅವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಭಾವಿಸಲು ಅವಕಾಶವೀಯಲಿಲ್ಲ.

ಮೇಡಂ ಅವಳ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟವಾದರು.

“ಸರಿ, ಹೇಳು... ಬಿಯರ್‌ನ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ನೋಡಿದೀಯೆ?”

ನಗು ಹೊರಬೀಳಲು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅವಳು.

“ಅದನ್ನು ನೋಡಿದೇನೆ, ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಸ್ಮಿತಾಳ ಫಿಜ್‌ನಲ್ಲಿ.”

“ಹೇಗಿರದೆ?” ಕೇಳುತ್ತ ಅವರು ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು. “ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಭೇಡಿಸಿದೆ.

ಹೇಳು, ಏನು ಕುಡಿತೀಯಾ? ಚಹಾ, ಕಾಫಿ, ಕೋಲ್ಡ್ ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್.... ಬಾಕಿದಕ್ಕಂತೂ ನೀನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ತೀಯೆ”

“ತಣ್ಣಗಿನದು....” ಅವಳು ನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ತಣ್ಣಗಿನದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು?”

“ಥಮ್ಸ್ ತಗೋತೀನಿ ಮೇಡಂ” ಮೇಡಂ ಅವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಧೈರ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬಗೆಗೆ ಕಾಳಜಿಯೂ ಕೂಡ.

ಅವರು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ನೇಪಾಳಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕೂಗಿದರು.

“ಬಹಾದುರ್...”

ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಹಾದುರ ತಕ್ಷಣ ಬಂದ. ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಗ್ಲಾಸ್ ಥಮ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಜೊತೆಗೆ ಪೈನಾಪಲ್ ಪೆಸ್ಟಿ ತರುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅವಳು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ವಿರೋಧಿಸಿದಳು.

“ಮನೆಯಿಂದ ನಾಷ್ಟಾ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದಿದೇನೆ ಮೇಡಂ

“ಪೈನಾಪಲ್ ಪೆಸ್ಟಿ ತಿಂದುಕೊಂಡೇನೂ ಹೊರಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ” ಅವರ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಎರಡನೆಯಬಾರಿ ಆದ್ರ್ವವಾದಳು.

ಶುಟಿಗಳ ನಡುವೆ ಮೇಡಂ ವಾಸ್ತಾನಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನನಗೇನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಬಯಕೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತಿನಿಸುತ್ತೇನೆ.” ತಮ್ಮ ತಿನಿಸಿನ ಖಯಾಲಿಯನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು “ನೋಡುತ್ತಿದೀಯಾ?” ಅವರು ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸುತ್ತ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಳೆದ ದೇಹದತ್ತ ಇಂಗಿತ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರು—“ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮಾಂಸದ ಮಡಿಕೆಗಳು ನಾನು ವಾರದಲ್ಲಿ ಆರು ದಿನ ಕೇವಲ ಸೂಪ್ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿವೆ.”

“ಏನು ಮಾಡಲಿ?” ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು ಅವರು. “ನಮ್ಮ ಮೊಹಮ್ಮದ ಯಾಸೀನ ಸಾಹೇಬರ ‘ಜಹಾಂಪನಾಹ’ ಬೇಕರಿಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪೆಸ್ಟಿ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಆತ್ಮೀಯಳಾದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಮೇಮ್, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಾಡಿದ ನಾಷ್ಟಾದ ತೂಕವನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಡಬೇಕು.”

“ನನ್ನ ಅನುಮಾನ ತಪ್ಪಾಗಲಿಲ್ಲ ನೀನು ಯೋಚಿಸಿದಂತೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯಾ”

“ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದಾ ಮೇಮ್.”

“ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಾಗೆ ಜನ ಮಾತನಾಡೋದಿಲ್ಲ”

ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹಿಂಜರಿಕೆ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆಗುತ್ತ

ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವಾ? ನಂತರ ಸ್ವಯಂ ಭರವಸೆ ತಂದುಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದೇನೂ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನು. ಕೇವಲ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ ಅಲ್ಲವಾ? ನೌಕರಿ ಕೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ. ದಡ್ಡಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ನೌಕರಿ ಕೊಡುತ್ತಾರಾ? ಅವಳು ಬೆಳೆದ ವಾತಾವರಣವೇ ಅವಳನ್ನು ಬಾವಿಯೊಳಗಿನ ಕಪ್ಪೆಯಾಗಿಸಿದೆ. ಮೇಡಂ ಮನೆಯ ಭವ್ಯತೆ ಅವಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿಗ್ಗಿಲುಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ, ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಟ್ರಿಪಿಂಗ್‌ವರೆಗೆ ಬೆರಳಿನ ಕೌಶಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಬೇರೆಯವರೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆಯ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುವವಳಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಬೇಕು.

“ಏನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದೀಯಾ?” ಮೇಡಂ ಅವಳ ಗಾಬರಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. “ಒಂದು ನಿಮಿಷ... ಒಂದು ಪೋನ್ ಮಾಡಿ ಬರ್ತೇನೆ” ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಏನೋ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದವರ ಹಾಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಏಳುತ್ತ ತನ್ನ ವಜ್ರ ಖಚಿತ ರಿಸ್ಟ್ ವಾಚ್ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಹಾದುರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಟ್ರೇ ಹಿಡಿದು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ತುಸು ತಡೆದರು.

“ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ಪೆಸ್ಟಿ ತಿನ್ನು, ನಮಿತಾ ನಾನು ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಕಂಪನಿ ಕೊಡ್ತೇನೆ.”

“ಇಲ್ಲ ಮೇಮ್... ನೀವು ಬನ್ನಿ” ಅವಳು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು.

“ವ್ಯರ್ಥ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ.... ನೀನು ತಿನ್ನು” ಮೇಡಂ ತಿರುಗಿ ಒಳಗೆ ಹೋದರು.

ಮೇಡಂ ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗಿನ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಹಾಗೂ ವಿನೋದಗಳಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂದೇಹ-ಭಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇರಬಹುದು, ತಾನು ಚಿಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಅವರು ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ತಂತ್ರವೂ ಇದಾಗಿರಬಹುದು. ನೋಡುವ, ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ, ತೂಗುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಅಂದಿನ ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿಯ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತಾನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹುಡುಗಿಯೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ವಿಶ್ವಾಸ ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಠಿಣಾತಿಕಠಿಣ ನೌಕರಿಗೂ ಅವಳು ಉಪಯುಕ್ತಳು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ಬರೆಹ ಹೇಗೆ ಬರೆದಿದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈವರೆಗೆ ಅವರು ತನ್ನ ನೌಕರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ವಿಳಾಸವಿಲ್ಲದ ಲಕೋಟಿಯ ಹಾಗೆ ಮರಳಿ ಕಳಿಸಬಹುದೆ”. ಬಹಳ ಆಸೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಅವರ ಬಳಿಗೆ. ಯಾವುದೇ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂ ಕೊಡುವ ಮೊದಲ ಸಂದರ್ಭ ಇದಾಗಿದೆ. ಅದೂ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನ

೭೨ / ಆವಿಗೆ

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಿಮೆ ವಿಚಿತ್ರದ್ದಲ್ಲ!

ಕುಡಿಯೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಶಯದ ಎದುರು ಅವಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಳ್ಳಿಹಾಕಿ.

ಸುಮ್ಮನೇ ಮರಳಿ ಕಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಪೋನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಿಳೆ ಅವರೊಬ್ಬರೇ ಏನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೊದಗಿದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರೇ ಯಾಕೆ ಉತ್ಸುಕತೆ ತೋರಿದರು? ಮತ್ತು ಅವಳೂ ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು? ಅಮ್ಮ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ವೇದವಾಕ್ಯ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ವಂಶಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಶ್ರೀಮಂತರು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟೇ. ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತು! ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವಳ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿಜಮಾಡುವ ಸ್ವಪ್ನ ಉದಾಹರಣೆಯಾದ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಕಡೆ ಅವಳ ಗಮನ ಯಾಕೆ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ! ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಟ್ಟರೂ ಯಾಕೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

“ಓಹ್.... ಏನುಡ್ತಾ ಇದೀಯಾ ನಮಿತಾ? ನೀನು ಪೆಸ್ಟ್ರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೈಯನ್ನೇ ಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲವಾ? ಸರಿ, ಎತ್ತಿಕೋ ಪ್ಲೇಟು? ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂಜರಿತೀಯಾ” ಅವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತದ್ದು ನೋಡಿ ಅವರು ಮೆಲ್ಲನೆ ಗದರಿಕೊಂಡರು.

ವಿಧೇಯತೆಯಿಂದ ಅವಳು ಟಿಪಾಯಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಟ್ರೇಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅವರ ಎದುರು ಹಿಡಿದಳು.

“ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಪಠ್ಯ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಜೆ ಸೂಪ್ ಕುಡಿದುಬಿಡಿ.” ಅವರು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು.

“ನೀನು ಅದೇ ಟ್ರೇನಿನ ಹುಡುಗಿ ನಮಿತಾ ಅಂತ ಅನಿಸೋದೇ ಇಲ್ಲ”

“ಇರಲಿ, ನನ್ನಿಂದಲೇ ಮೊದಲಾಗಲಿ. ಗಾಡಿಯನ್ನಂತೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ...” ಅವರು ಒಂದು ಪ್ಲೇಟ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಇಟ್ಟರು.

“ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಆರೋಗ್ಯ ಹೇಗಿದೆ?”

ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನೆನಪಿದೆ ಅಲ್ಲ ಸಮಯದ ಭೇಟಿಯಾದರೂ, ಹಿತವೆನಿಸಿತು.

“ಹಾಗೆಯೇ ಇದಾರೆ ಮೇಮ್?” ಅನಾನ್ ಪೆಸ್ಟ್ರಿ ಏಕದಂ ತಾಜಾ ಮತ್ತು ರುಚಿಕರವಾಗಿದೆ. ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಟ್ಟ ತುಣುಕು ಅನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಅರ್ಧ ಪೆಸ್ಟ್ರಿ ತಿಂದು ಅವರು ಪ್ಲೇಟನ್ನು ಟಿಪಾಯಿ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸರಿಸಿದರು. ಅವಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ತಾವೂ ತಿನ್ನಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಾದರೇನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ.

“ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ ಮೇಡಂ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೀರಿ” ಅವಳು ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

“ಹಾಂ, ಮುಂದೂ ಪಠ್ಯ ಮುರಿಯಲು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇರಬೇಕಲ್ಲ...”

ಈಗ ಅವರೊಬ್ಬರೇ ನಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಕೂಡ ಸಂಕೋಚ ತ್ಯಜಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದಳು.

ನಗು ನಿಂತಮೇಲೆ ಅವರೇ ಥಮ್ಸ್ ಗ್ಲಾಸ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಥಮ್ಸ್ ಗ್ಲಾಸ್ ತುಟಿಗಿಟ್ಟು, ಗುಟುಕು ಗುಟುಕಾಗಿ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಅವಳು ಪೆಪ್ಪಿ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

ಸರಿ, ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಹಜತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಅವಳು ತಿನ್ನುವಾಗ ಯಾರಾದರೂ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಕೂಡ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೇನೋ, ಪ್ಲೇಟ್ ಮುಗಿಸುತ್ತಾಳೋ, ಇಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಳಿಸುತ್ತಾಳೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾಗೆ. ಕಣ್ಣುಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರತ್ತ ನೋಡಿದಾಗ ತಾನು ತಪ್ಪಾಗಿ ತುಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಮೇಡಂ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರವಿದೆ. ಅವರು ಇರಿಯುವ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವಳ ಕೂದಲು, ಕೆನ್ನೆ, ಕುತ್ತಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೌಂದರ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಅಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೇನೋ ಅನಿಸಿತು. ಸ್ವರ್ಶ ಮಾಡದೆಯೇ ಯಾರೋ ಅವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೇನೋ ಎಂಬಂತಹ ಅನುಭವ ಅವಳಿಗಾಯಿತು.

“ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರೋದು ಎಲ್ಲಿ?” ಈಗ ಅವರು ಬಹುಶಃ ಬಲಗಿವಿಯ-ಕಣ್ಣಿನ ಕೊನೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

“ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು... ‘ಬಿಟರಮ್ ಗ್ಲಾಸ್’ ನಲ್ಲಿ.”

“ಓಹ್... ಅದೇ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಅಲಂಕಾರದ ಟೈಲ್ ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಲ್ಲ...”

“ಹಾಂ... ಹೌದು.”

“ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಎಲ್ಲಿದೆ?”

“ವಿಕೋಲಿಯಲ್ಲಿ” ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ, ಬಹುಶಃ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

“ವಿಕೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ?”

“ಪವಯೀ ಲೇಕ್ ಇರುವ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊದಲಿಗೇ.”

ಮೇಡಂ ನೌಕರಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ, ಯಾಕೆ?

“ಯಾವ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು?”

“ಭಟ್ಟಿ ಸುಪರವೈಜರ್! ಕೆಲಸಗಾರ ಸಂಘದ ಮಹಾಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಇದ್ದರು ನಮ್ಮ ತಂದೆ.”

ತನ್ನ ಪರಿಚಯದ ಮೇಲೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪೇಪರ್ ವೇಟ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅನ್ನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ.

“ಓಹ್.... ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್? ಹದಿನೆಂಟು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೂ ನಡೆದ ಬಟ್ಟೆಮಿಲ್ಲುಗಳ ನೌಕರರ ಆತ್ಮಘಾತುಕ ಹರತಾಳವನ್ನು ಯಾರು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ? ಹತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ಮೆರವಣಿಗೆ ತೆಗೆದಿದ್ದರು ಕೂಲಿಕಾರರು! ಲಂಡನ್ನಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೆ ತಲೆಬರಹ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು ‘ವಿಶ್ವದ ಎಂಟನೆಯ ಆಶ್ಚರ್ಯ!’”

ಮೇಡಂ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಾಭಾವದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಇಂಥ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಜನ, ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ-‘ಆತ್ಮಘಾತುಕ’ ಶಬ್ದದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟರು ಅವರು. ಅದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಬ್ದದ ನಿಲ್ಲುವಿಕೆಯ ಹಾಗಿನದಲ್ಲ.

ಬಿ.ಬಿ.ಸಿ. ಬಹಳ ಮೋಜಿನ ಅವಕಾಶವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತು. ಲಾಕ್‌ಔಟ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಕೂಲಿಕಾರರು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಚಡಪಡಿಸುವುದನ್ನು, ಬೆತ್ತಲೆ ಮಕ್ಕಳು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು... ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ಬೇಸತ್ತ ಹೆಂಗಸರು ಕೊರಳಿಗೆ ಉರುಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತೂಗಾಡಿದರು...

“ನನಗೆ ಇಂಥ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರ ಬಗೆಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವಿದೆ... ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಬಗೆಗೆ, ಮೊದಲದರ್ಜೆಯ ತಲೆತಿರುಕ ಮನುಷ್ಯ ಅವನು. ಕೊಲೆಗಡುಕ...”

“ಎಲ್ಲ ಮಿಲ್‌ಗಳನ್ನೂ ಬಂದ್ ಮಾಡಿಸಿದನು. ದೇಶದ ಉದ್ಯೋಗದ ಸೊಂಟ ಮುರಿದ. ಈಗಲೂ ಮತ್ತೆ ಮುರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಹುಚ್ಚು ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ. ಸ್ವಯಂ ಹಸಿದು ಮಲಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಅವನು...”

ಅವಳಿಗೆ ಮೇಡಂ ಅವರ ನಿರರ್ಗಳ ಆಕ್ರೋಶ ಚುಚ್ಚಿತು. ಸ್ವಯಂ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಯಮದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಮಂಡಿಸಿದಳು ಅವಳು.

“ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಪಾಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲವಾ ಮೇಡಂ? ನಾವೆಲ್ಲ ಸಂವೇದನಾರಹಿತರಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕರಾಗಿ ಬದುಕಿದೇವೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಸಮಾಜದ ಅನ್ಯವರ್ಗಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿನ ಹೋರಾಟವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದರೆ, ಹದಿನೆಂಟು ತಿಂಗಳುಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಎಳೆದ ಆ ಲಾಕ್‌ಔಟ್ ಎಂದೂ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಷ್ಟೊಂದು ಉದ್ದ ಆಗ್ತಾನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಾಜದ ವಿಭಿನ್ನ ವರ್ಗಗಳ ಜನರು ಪಾಲಾಗೋಳ್ಳೋ ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಥನೆ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸೋ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂಬಯಿಯ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೇಬಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟವರೇ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಎಂಬುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ! ಮನೆಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮಾಶೆ ನೋಡೋದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಮಿತಿಗಳಿವೆ.”

ಮೇಡಂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಡೆದು ಅಂದರು.

“ಯಾಕೆ... ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಈ ತಲೆತಿರುಕ ಮುಂದಾಳುವಿನ ಅನ್ಯ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ನಿನ್ನೆದುರು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲೇ ಇಲ್ಲವಾ? ಗೋದ್ರೆಜ್‌ದಲ್ಲಿ ಲಾಕ್ ಔಟ್ ಆಯ್ತಲ್ಲ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಹುಚ್ಚಮನುಷ್ಯ ಎನ್.ಪಿ. ಗೋದ್ರೆಜ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸೊಸೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿದ್ದ.”

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಹೇಳಿಕೆಯೇನೂಂತಂದ್ರೆ, ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಕಲಂಕ ಹೊರಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಅವರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಅವಿವೇಕಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.... ನಂತರ ಅವರು ನಿರ್ದೋಷಿಗಳೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತಲ್ಲ!”

“ಇರಲಿಬಿಡು... ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಹೇಗೆ ನಡೀತಾ ಇದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳು. ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ನೀನು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲ...”

ಅವಳು ಉದಾಸಳಾದಳು.

“ನಡೀತಾ ಇಲ್ಲ... ಎಳೀತಾ ಇದೆ.”

ಅವಳ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಂಬಾಳಿಸಲಾಗದ ಕಷ್ಟಗಳ ಯಾತನೆಯ ಆಳವಾದ ಗಾಯ ಬಿರಿದು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು...

.....ಹಂಗಾಮಿ ನೌಕರರನ್ನು ಕಾಯಂಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಜದೂರ ಆಕ್ಟ್‌ನಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆಡಳಿತ ನೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ‘ಬಿಟರಮ್ ಗ್ಲಾಸ್’ನಲ್ಲಿ ಹರತಾಳಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆದ ಈ ಹರತಾಳದ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಲಿಕರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಈ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಲು ತಯಾರಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ-ಹೊತ್ತಿಸುವ ಹಂಗಾಮಿ ನೌಕರರ ಪರವಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬೇರೆ ದಾರಿಕಾಣದೆ, ಆಮರಣಾಂತ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ಗೇಟ್ ಬಳಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಶುರುಮಾಡಿದ ಮೂರನೆಯ ದಿನ

ಆಗಿತ್ತು. ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆಂದು ಅವರು ನೆವಲ್ ಡಾಕ್ ಯಾರ್ಡ್ ಹಿಂಬದಿಯ ಅಡವಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಯಾರೋ ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವರಿಗಾದರೂ ಏನು ಗೊತ್ತು? ಕೊಲೆಪಾತಕ ಅವರ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹರಿತವಾದ ಚೂರಿಯಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಘಾತಕ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿಯೇಬಿಟ್ಟು, ಆರ್ತನಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದರು. ಕಲ್ಲು ಕುಟ್ಟುವ ಮಶಿನ್‌ನ ಕಾವಲುಗಾರ ಪಾಂಡುರಂಗ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕೂಗು ಕೇಳಿ ಓಡಿದ, ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವರ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅವನೇ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆಂದು ತಂಬೂವಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಇತರ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನಂಬಲಾಗದ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಗಾಬರಿಯಾದ ಜನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ತಕ್ಷಣ ಅವರನ್ನು ಘಾಟಕೋಪರದ ರಾಜಾವಾಡಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಅದೇ ಸಂಜೆ ಸುರಕ್ಷಾ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ, ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಸಾಯನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸ್ಥಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಯಾವಾಗಲೂ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ಬಾಬೂಜಿ ಎದ್ದು ತಿರುಗಾಡಲು ಶಕ್ತರಾಗುತ್ತಲೇ, ಗಾಢವಾದ ಬೇಸರದಿಂದಾಗಿ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಾಸುಗಟ್ಟಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕೆಲಸಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಅವರು ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪದಾಧಿಕಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಗಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಅಫೀಸಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಹಾಗೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಡೀ ದಿನ ಸಂಘದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವಷ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತರಾದರು. ಜರ್ಜರಿತವಾದ ದೇಹವು ಮಿದುಳಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಒತ್ತಡವನ್ನು ಸಹಿಸದಾಯಿತು. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಂಜೆ ಹಂಗಾಮಿ ನೌಕರರ ಹಿತಕಾಯಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ರಣನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಾ ಹೊಡೆದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದರು.

ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಸಾಯನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

“ಅವರ ಮೇಲೆ ಘಾತಕವಾದ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಯತಲ್ಲ ಆಗ ಕಂಪನಿಯ ನೀತಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನಿತ್ತು?” ಮೇಡಂ ವಿಚಲಿತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸುವಾಗ ಅವಳ ಕಂಠ ಬಿಗಿದುಬಂತು.

....‘ಬಿಟರಮ್ ಗ್ಲಾಸ್’ನ ಮಾಲಿಕ ಸಿ.ಡಿ. ಮೋದಿಯ ಧೋರಣೆ ಅಸಡ್ಡೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕಷ್ಟಗಳ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ಸಹಾನುಭೂತಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಬಹುಶಃ ಅನಿಸಿರಬಹುದು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಒಂದು ಕೊಳೆತ ಮೀನು, ಅವರಿಂದ ಇಡಿಯ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನೇ ಅವರು ದುರ್ಗಂಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು

ಬದುಕಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖದಾಯಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆಯಲು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದು ಅವರ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಯಾರೋ ಮಾಡಿದ್ದು ಎಂಬುದೂ ಮೋದಿಯವರ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ಕಂಪೌಂಡ್ ಒಳಗೆ ಇಂಥ ದುರ್ಘಟನೆ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಹಾನಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ಅವರು ವರಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರಾದುದರಿಂದ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯು ಅವರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಯ ಉಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೋ ಮಾಡಿದರು. ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಮಿಕನ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜೀವಾವಧಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಖರ್ಚುಮಾಡುವುದು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಾಯನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಿತು ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದೀಯಾ. ಕಂಪನಿಯು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಏನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು?”

“ವಿಶೇಷ ವಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಅವರನ್ನು ಅಷ್ಟೆ.”

ಅವಳು ಮತ್ತೂ ಮೇಡಂ ಕೆದಕಿ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಮನೆ ಖರೀದಿಸಲುವಾಗಿ ಅವಳ ತಂದೆ ಭವಿಷ್ಯನಿಧಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ರಕಮನ್ನು ಮೊದಲೇ ತೆಗೆದಿದ್ದರು. ಉಳಿದಿದ್ದರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ತಕ್ಷಣ ನಿಯಮದ ಹೊರತಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಕಂಪೆನಿ, ದೇವಿಶಂಕರ ಪಾಂಡೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣಮುಖರಾಗುವವರೆಗೆ, ಮತ್ತು ಅವರು ಪುನಃ ನೌಕರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗುವವರೆಗೆ, ಅವರ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಸಂಬಳ ರಹಿತ ರಜೆಯೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿತು.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು, ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಮುಂದಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಕಂಪನಿಯ ಆಡಳಿತ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರಂತರ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈವರೆಗೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.

“ಆ ಮನುಷ್ಯನಾ... ನನಗೆ ಅವನ ನಡತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವಿದೆ...” ಮೇಡಂ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ... ನಮಗೆ ಹಾಗೇನೂ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ.”

“ಕಾರಣ?”

“ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಬಲಗೈ ಆಗಿದ್ದರು.”

“ಆಗಿದ್ದರು, ಈಗಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವವೇ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ಕೆಲಸ ಏನು ಆಗಬಲ್ಲದು?”

ಅವಳು ನಿರುತ್ತರಳಾದಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳಿಗೂ ಹೀಗೇ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ.

“ನೀನು ನೌಕರಿ ಹುಡುಕ್ತಾ ಮನೆ ಮನೆ ಅಲೀತಾ ಇದೀಯೆ. ಇದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿನಗೆ ಏನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಾರೆ? ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆಯಲ್ಲ!” ಮೇಲಿನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿದವು. ಅವು ಹಲ್ಲುಗಳಲ್ಲವೇನೋ ಬೀಗದ ಗೊಂಚಲೇನೋ!

“ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ... ನಮಿತಾ” ಮೇಡಂ ಅವರ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂತ್ವನ ತುಂಬಿತ್ತು.

“ನಾನೀಗ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು ನಿನಗೆ! ಅವರಂಥ ಸಮರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಬಲಗೈಯ ಮಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ಯಾಕೆ? ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತೀಯಾ?”

“ಅರ್ಧ ಮುಂಬಯಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನ ಆರ್ಭಟಕ್ಕೆ ಒಂಟಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತೋ, ಬಹುಶಃ ಇಂದು ಅವರ ದನಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿರಬಹುದಾದರೂ, ಬೆಕ್ಕು ಮ್ಯಾಂವ್ ಅನ್ನುವಷ್ಟಾದರೂ ಅರೆಜೀವ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಮೇಡಂ ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪಾತ್ಮಕ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕೆರಳಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅದೇ ಅದೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯ ಕನ್ನಡಕದಿಂದ ಸದಾ ನೋಡುತ್ತ ತಿಳಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ರಾಜಕೀಯ ನಾಶವಾಗಿದೆ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಯಾರೆಲ್ಲ ಪ್ರವಾಹದ ವಿರುದ್ಧ ಈಜುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ, ಆ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆವಾದಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠರನ್ನು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ತುಳಿಯಲಾಗುವುದು. ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಲ್ಲ ಮುಂದಾಳಾಗಲಿಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಲಿಕ್ಕಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೇ ಇಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲರೂ ನಾಯಕರೇ ಆದರೆ, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಕೊಟ್ಟು ಮುರಿಯುವ-ತುಳಿಯುವ ಷಡ್ಯಂತ್ರದ ರಾಜಕಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಈ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

“ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಯಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲ, ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು, ಲಕ್ಷಾಂತರ ಇಂಧನ ರಹಿತ ಆ ಒಲೆಗಳು, ವಾರ ವಾರ ಬೆಂಕಿಯ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡದಿರುವಂಥವುಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದು...”

“ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಆದದ್ದು ನಾನು ಯಾವಾಗ?”

“ಇದೇ ಈಗ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದಿಂದ ಅಲ್ಲವಾ?!”

“ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಾನು ಏನಾಗಿದ್ದೆ?”

“ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ...”

“ಎಂಭತ್ತೆರಡರ ಘಟನೆ ಹೇಳಲಾ?...”

ಭಾಂಡುಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಬಡವ್ಯಾಕ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಚಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕೂಲಿಕಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಲವು ಚಾಳುಗಳ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾಲಿಕರು ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ತರುವ ಕೂಲಿಕಾರರ ಜೋಪಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಬಿಲ್ಲರುಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ತರುವ ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಚಾಳ ಮಾಲೀಕರ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಬಾಡಿಗೆದಾರರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಕರೆ ನೀಡಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದೂ, ಸೂಚಿಸಿದರು. ಚಾಳಿನಲ್ಲಿರುವವರು ಮಾಲಿಕರ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳಬಾರದೆಂದೂ, ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆ ಕೊಡದೆ ಖೋಲಿಗಳನ್ನು ಖಾಲಿಮಾಡಿದರೆ ಚಾಳ ಮಾಲಿಕರು ಅವರಿಗೆ ಗಗನಚುಂಬಿ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹೇಳಿದರು.

ಅಲ್ಲದೆ ಚಾಳಮಾಲಿಕರ ಕತ್ತಲು ದರ್ಬಾರದ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹೂಡುವುದಾಗಿಯೂ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಭರವಸೆ ಹೇಳಿದರು. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸ್ಟೇ ಆದೇಶ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ, ಆಗ ಯಾರೂ ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಾರರೆಂದೂ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಅವರು ಧರಣಿ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ, ಚಳುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೊಲೀಸರ ಸಹಕಾರ ಪಡೆದು ಅಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡದಿರಲು ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಾಳ ಮಾಲಿಕರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಹಕಾರಕೊಡಲು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಿಲ್ಡರ್‌ಗಳ ಸಹವಾಸ ಬಿಡಲಿ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರ ಮನೆಗಳೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಾರವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಪಠಾನ ಕಾಲೋನಿಯ ಆಠವಲೆಯನ್ನು ಅವನ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಲ್ಲರುಗಳ ಗುಂಡಾಗಳು ರಕ್ತಸಿಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಚೂರಿಯ ಮೊನೆ ತೋರಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿ ಚಾಳಿನ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಖೋಲಿಗಳಿಂದ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಮರಳು ಕಲ್ಲುಗಳ ಅಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಜಜ್ಜಿ ಸತ್ತುಹೋದರು.

ಕಂಪನಿಯ ಲಾಕ್ ಔಟ್, ಖೋಲಿಗಳಲ್ಲಿನ ಈ ಬಗೆಯ ತೊಂದರೆ, ಮುಗ್ಧಮಕ್ಕಳ ದುಃಖದಾಯಕ ಸಾವುಗಳನ್ನು ಆಠವಲೆ ಸಹಿಸದಾದ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಸುಳ್ಳೆ ಮಾತನಾಡಿ ಬಡಾಯಿಕೊಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಏನೂ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ಹಂದಿಗಳ ಹಾಗೆ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದರಾ?

ಆ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಮಂಗತರಾಮ ಪೆಟ್ರೋಲ ಪಂಪ್‌ನ ಎದುರು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಬಿರ್ರಾ ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರ ವೇತನ ಹೆಚ್ಚಳದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದರು. ಆಠವಲೆ ಚೋಚಿಮ್ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮುಸ್ಲಿಂ ಗೆಳೆಯ ಕರೀಮನಬಿ ಮನೆಯಿಂದ ಕೋಳಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ನೆಪದಿಂದ ಹರಿತವಾದ ಚಾಕು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಭಾಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರಿಗಾಗಿ ಹೊಂಚುಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಸಭೆ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಗಾಡಿಯಕಡೆ ಮುಂದುವರಿದರು, ಚಿರತೆಯ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಜನರನ್ನು ಇಬ್ಬಾಗ್ಗ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದ ಆಠವಲೆ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಅವರ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಜೀವಘಾತಕ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಈ ಮಧ್ಯೆ ಜಾಗ್ರತರಾದ ಕೆಲವರು ಅವನನ್ನು ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದರು. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಗೀರುಗಳಾದವು.

ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಮೇಲೆ ಕೊಲ್ಲುವ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದ ಆಠವಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ಕ್ಷುಬ್ಧರಾದ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಆಠವಲೆಯನ್ನು ಬಚಾವು ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸದಾ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮಬಳಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅವನಿಗೆ ಡ್ರೈವರ್ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಿಸಿದರು.

“ಯೋಚನೆ ಮಾಡು, ಉದ್ದಿಕ್ತಗೊಂಡ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದಹಾಗೂ ಪೊಲೀಸರಿಂದ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಕೊಲೆಗಡುಕ ಆಠವಲೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಚಾವು ಮಾಡಿರಬಹುದು!”

“ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಠವಲೆ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಕ್ತಸಿಕ್ತ ಚೂರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಚೂರಿಯನ್ನು ಅವರು ಆಠವಲೆಗೆ ತಾವೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇರುವ ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಪೊಲೀಸರು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ತಾವು ಆಠವಲೆಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಆಠವಲೆಯ ಚೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅವರು ಅಂದು ಆಠವಲೆಯಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು.

“ಆ ಘಟನೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಆಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರಾಣಾಪಿಪಾಸೆಯ ಅದೇ ಆರವಲೆ ಇಂದು ಅವರ ನೆರಳಿನಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕೂ ಗಂಟೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಇಂದು ಒಂದು ಗೀರುಮಾಡಲೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.”

ಘಟನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆನಂತರ ಅವಳು ಆರವಲೆಯನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ಸಂಜೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಮರಳುವಾಗ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆರವಲೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಭೇಟಿಮಾಡಿಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದರು....

ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಡಂ ಯಾವುದೋ ಫೋನ್ ರಿಸೀವ್ ಮಾಡಲು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಚಿಟಿಕೆ ಬಾರಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು.

“ಲಖನೌದ ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯೂಹ ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆಯಾ ನಮಿತಾ; ಯಾಕೆ? ನಾನು ಬಂದರೂ ನಿನಗೆ ಪತ್ತೆಯೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ...?”

ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು.

“ಸಾರಿ ಮೇಡಂ”

“ಆಗಲಿ.... ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದೇನೆ...”

ಮೇಡಂ ಅವರ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸರಳ ಸ್ನಿಗ್ಧತೆಯಿದೆ. ಯಾರ ಹಾಗೆ? ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು ವಹೀದಾ ರೆಹಮಾನ್ ಹಾಗೆ. ಒಂದು ದಿನ ಸ್ಮಿತಾಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಫಿಲ್ಮ್ ನೋಡಿದ್ದೆ-‘ಕಾಗಜ ಕೆ ಪೂಲ್’.

“ನೀನು ನನ್ನ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ನಮಿತಾ! ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೌಕರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ?” ಮೇಡಂ ಅವರ ಸೂಜಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಯಾಕೋ ತುಸುಕಾಲ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕಾದಳು. ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ? ಯಾಕೆ ಅವರು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ನನಗೆ ನೌಕರಿ ಕೊಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೇ ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ? ತಾವು ಸ್ವಯಂ ಅವಳಿಗೆ ನೌಕರಿ ಕೊಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಹೊರಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ? ಅಮ್ಮ ಕೂಡ ನೂರಾರು ಬಾರಿ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹಟ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವಾ?

ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಬೇಕಾಯಿತು.

“ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಕುಡಿದ ಹೊರತು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಅನುಕಂಪ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಲಿಕರ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ಹೋದಾಗೆಲ್ಲ

೮೨ / ಆವಿಗೆ

ಅವರದೊಂದು ನಿಯಮವಿದೆ. ಅವರಿಂದ ಒಂದು ಕಪ್ ಚಹವನ್ನೂ ಅವರು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.”

ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮ ಕೊಡಲಿಯ ಬೀಸುವಿಕೆಯ ಹಾಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಹುಂಹ! ಕುಡಿಯದಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಕುಡಿಯದಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವರ ಸತ್ಯನಾಶ ಮಾಡಲು ವಿಷ ಕುಡಿಸಿದರೆ! ಏನು ಭರವಸೆ? ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಅವರ ಜೀವನವಿಡೀ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಪುಡಿ ಸೇರಿಸಿ ಕುಡಿಸಿದರೆ!”

“ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಹುಶಃ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವುದೋ ತೊಡಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿತು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ” ಅವಳ ಬೆವರುವ ಮೌನದ ಬಗೆಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೀಸಣಿಗೆ ಆಡಿಸುತ್ತ ಮೇಡಂ ಕೇಳಿದರು.

“ಇಲ್ಲ... ಅಂತಹದೇನೂ ಸಂಗತಿಯಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನನಗೇ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ”...

“ನೌಕರಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ...”

“ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೌಕರಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಗೌರವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ...” ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ವಾಸ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು.

ಬೆಳಕಿನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಅವಳ ಮುಖ ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿತು. ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗದ ಹಾಗೆ! ಅಸಹಾಯಕ!

ಅವಳ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಅಳು ಮೇಡಂ ಅವರನ್ನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿತು. ವಿಪ್ಲವರಾದ ಅವರು ಅವಳು ಕುಳಿತ ಸೋಫಾದ ಹಿಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಅವಳನ್ನು ಹೆಗಲನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು, ಎದೆಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು, ಮಮತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬೆನ್ನು ಸವರಿದರು.

“ಶಾಂತಳಾಗು ನಮಿತಾ! ನಿನಗೆ ನೋವು ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಕೆದಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾನು ನೌಕರಿಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮುಂದಾಳು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಗ್ಗುಲನ್ನು ತಿಳಿಯಲು-ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಅವರನ್ನು ನಿಜವಾದ ಮಾಂಸ-ಮಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವ ಅವರ ಘೋಷಿತ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಮಾನ ರೂಪ ಇದೆ? ಮತ್ತು ಒಂದು ವಿಷಯ! ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಅಹಿತಕರವಾದದ್ದು ನಡೆದಿದೆ, ಬೆಟ್ಟದ ಹಾಗೆ ಅದು ನಿನ್ನನ್ನು ಅದುಮಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಿದೆ, ಅದರ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚು. ಆಚೆ ಈಚೆ ಅದನ್ನು

ತಳ್ಳಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಮುಕ್ತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅದು ಅವಶ್ಯಕವಾದದ್ದು. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಾಗ ಅದುಮಿ ಹುಗಿದುಹಾಕಿದ ಆ ಕಲ್ಲಿನ ಅಡಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.” ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ, ಸುಗಂಧಿತ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅವಳ ಒದ್ದೆಯಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿದರು.

“ನೀರು ತರಿಸಲಾ?”

ಮೂಗಿನಿಂದ ಶ್ವಾಸ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಬೇಸಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು.

“ಒಳಗಡೆ ಎಡದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬೆಡ್‌ರೂಂನಲ್ಲಿ ಹೋಗು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ತರಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.”

ಅವಳು ಏಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಬಹಾದುರನನ್ನು ಕೂಗಿದರು. ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿ ತರಲು ಹೇಳಿದರು.

ಅಮ್ಮನ ನಿರಂತರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದಾಗಿ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ನೌಕರಿ ನೋಡದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು.

ಒಂದು ಸಂಜೆ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು—“ಅತ್ತಿಗೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೇವಿಶಂಕರ ಅವರಿಗೆ ನಿಗದಿತವಾದ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತಲ್ಲ, ಅದು ನಮಿತಾಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ—ಯುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯ ನಾತೆಯಿಂದ. ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮ್ಮತ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೊರಕಿದೆ. ಒಂದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ—ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಅಭಿರುಚಿ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕ್ಷೇಮಚಿಂತನೆಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಕ್ರಿಯವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾಳೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ? ನಾನೇನೋ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ಭಾವನೆಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಂತಿಮ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉತ್ಸಾಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಕನಸುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಉರಿಯುವ ಒಂದು ಭಟ್ಟಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸುಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಭೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಸುತ್ತದೆ. ಬೇರೇನಾದರೂ ವಿಕಲ್ಪಗಳಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿಗೆ ಬರುವಂತಾಗಬಾರದು. ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ಸಂಕಲ್ಪವೆನ್ನುವುದು ಮರುಭೂಮಿಯ ಕುದಿಯುವ ಬೆನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಶುಷ್ಕ ಸಂವೇದನೆಯ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹಿಸಲಾರದು.

೮೪ / ಆವಿಗೆ

ಮನುಷ್ಯನ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತಿಸುವ ಮತ್ತು ಸದ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅಸಂತುಷ್ಟನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಯಸುವವನಾಗಿರಬೇಕು.”

“ಅದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತು. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ವಿಷಯಕ್ತವಾದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಅಪ್ಪನ ಬೈಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳತಾ ಯಾವ ಕುರುಡುಮಕ್ಕಳು ತಾನೇ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಾರೆ?” ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಭಾಷಣದಿಂದ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅಮ್ಮ ನಂಜಿನ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

“ಅದು ಹೇಳಲಾ ಅತ್ತಿಗೆ, ಅದು ಅವರವರ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು.”

“ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿಸಬಾರದು... ಸರಿ... ಆದರೆ ಹೇಳಿ. ಸಂಬಳ ಎಷ್ಟು ಕೊಡ್ತೀರಿ?”

“ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಯಾರು ಅತ್ತಿಗೆ, ಸಂಘಟನೆ ಕೊಡ್ತದೆ. ದೇವಿಶಂಕರ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ಸಂಬಳ ತಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನಮಿತಾಳಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ಸಿಗ್ತದೆ.”

“ವಿನೋದ ಮಾಡ್ತಿದೀರಾ ಬಾವಾಜಿ, ಒಂಟಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಜೀರಿಗೆ ಇದ್ದಹಾಗೆ, ಹರಕು ಮುರುಕು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸ್ತಾಳಾ? ಹಸಿ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟಿಯೇ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸ್ತಾಳೆ...”

ಸಂಘಟನೆಯ ಅನುಕಂಪದ ತುಣುಕು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುತಂದಿತು. ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತಿದಾರಾ ಅಥವಾ ತುಣುಕು ಎಸೀತಿದಾರಾ?

ಅಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದು ನೋಡಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಸರಸವಾದರು.

“ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತದೆ ಅತ್ತಿಗೆ! ನಮಿತಾ ಮೊದಲು ಕೆಲಸ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ನೀವು ಮರೆತುಬಿಡ್ತೀರಿ ಅತ್ತಿಗೆ! ದೇವಿಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯರಂತಹ ಧೀರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ನೀವು! ಕಷ್ಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ವಹಿಸಬೇಕು.”

ಅಮ್ಮನ ಸಿಟ್ಟು ಕೋಲಿನ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಗಿಲ್ಲಿಯಹಾಗೆ ನೆಗೆಯಿತು.

“ಈಗ ನಾನು ಮಾಡ್ತೀರೋದೇನು? ಯಾವುದೇ ನನಮಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹಿಟ್ಟು-ಬೇಳೆಯ ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ತಂದುಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ ವಹಿಸದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬಾವಾಜಿ, ಹೀಗೆ ಹಪ್ಪಳ-ಸಂಡಿಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಗಲ್ಲಿ-ಮೊಹಲ್ಲಾ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಅಲೀತಿದ್ದೆನಾ?”

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಚಿಲ್ಲಿ, ಧೈರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಿಪಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಕೈಯೆತ್ತಿದರು.

ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. ಏನೇನೋ ಒದರತೊಡಗಿದಳು.

“ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಚೇಳು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೀವನವೇ ಕಳೆಯಿತು. ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು

ಸಹಿಸಲಿ?”

“ದಿನ, ತಿಂಗಳು ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ, ಧರಣಿ-ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶಿರೋಮಣಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. ಕೇಳಿ, ನಾನೇನಾದರೂ ಪೀ-ಪಿಟ್ ಅಂದೆನಾ? ಈಗ ಕಷ್ಟದ ವೇಳೆ ಬಂದಿದೆ. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸಂಘಟನೆಯ ಆಸರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡವರು ಮುಂದೆ ಬರಬಾರದಾ? ಇನ್ನೂ ಅದರ ಬಾವುಟವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು, ಅದರ ಸೇವಕನನ್ನೇ ಕೊಂದು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಯಾರದು? ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಚೂರಿ ಹಾಕಿ ಓಡಿಹೋದನಲ್ಲ, ಅವನದಾ?”

“ಓಂ...ಓಂ...ಓಂ...” ದಿಂಬಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ದಿವಾನಾದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಕೂತಿದ್ದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಮ್ಮನ ನಿರರ್ಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಎಡಗೈ ಎತ್ತಿ ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಲೇಟ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಚಾಕ್‌ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬರೆದರು.

“ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಂಧುಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಗಂಟನ್ನು ಕಷ್ಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರಲ್ಲ...”

ಬರೆದ ಸ್ಲೇಟನ್ನು ಅವರು ಅಮ್ಮನ ಎದುರು ಹಿಡಿದರು.

“ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಲ್ಲ, ಯಾರು ಅಲ್ಲಗಳೇತಾರೆ? ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳು ಮೂಸಲಿಕ್ಕಾಯಿತು ಆ ಖಜಾನೆಯಿಂದ? ನನ್ನ ಬಾಯಿ ತೆಗೆಸಬೇಡಿ. ಕುಂತಿ ಮತ್ತು ಬಾವ ಇರದಿದ್ದರೆ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಅನ್ನ ಕಾಣೋದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.”

“ಶ್ರಮಜೀವಾದಿಂದ ನಮಿತಾ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲವಾ?” ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡಿದರು.

ಹುಬ್ಬು ಮೇಲೇರಿಸಿದ್ದ ಅಮ್ಮ ಮಂಕಾದ ಗೋಡೆ ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಳು.

“ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ನನ್ನ ನಂತರ ಅವಳು ಹೋಗ್ತಾಳೆ. ಮರಳಿ ಬರೋ ಸಮಯ ಆಯ್ತು. ಬರ್ತಾ ಇರಬಹುದು.”

ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಘನಘೋರ ಮಾರಾಮಾರಿಯ ನಂತರವೂ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರ ಕೈಯ ರುಚಿಕರವಾದ ಶುಂಠಿ ಬೆರೆಸಿದ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ನೌಕರಿಯ ಶುಭಸಂದೇಶ ಹೇಳಿಹೋಗಲು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ

೮೬ / ಆವಿಗೆ

ಆಗಿದ್ದೇ ಬೇರೆ. ವಿರೋಧಿಗಳು ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಅವರನ್ನು, ಹಾಗೇ ಅವರಿಗೆ ನೀರಿಳಿಸಿ ಅತ್ತಿಗೆ ತೊಳೆದರಲ್ಲ ಅವರನ್ನು.

ಹಠಾತ್ತನೇ ಜಾದೂ ಭಡಿ ತಿರುಗಿತು. ಅಮ್ಮ ಎರಿಸಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸಿ ಒಳಗಡೆ ಹೊರಟಳು. ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳು ಮಧುರವಾದ ಪರಿಮಳ ಚೆಲ್ಲಿದಳು.

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ ಬಾವಾಜಿ, ನಾಟಕ! ನಿಮ್ಮ ಚರ್ಮ ಬಹಳ ದಪ್ಪ!!”

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಮುಂಗೈಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕೈಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಬ್ಬರ್‌ನ ಹಾಗೆ ಎಳೆದರು.

ಕೋಣೆಯ ಒಳಗೆ ವಿನೋದ ಹರಡಿತು.

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮೊಣಕೈಯಿಂದ ಸ್ಲೇಟ್ ಒರಿಸಿ ಬರೆದರು.

“ನನ್ನ ಹುದ್ದೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದೀರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ—ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬ. ನಮಿತಾಳ ಬದಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನೇ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಚಮತ್ಕಾರಿಯಾದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿತ್ತು. ವಿರೋಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ನೀವು ಎಷ್ಟೇ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರೂ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಲಾರಿರಿ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಕೌಶಲ ಹಾಗೂ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆ ಅವರನ್ನು ರಣರಂಗ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ನೋಡಿ.”

ಸ್ಲೇಟು ಓದುತ್ತಲೇ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ನಕ್ಕರು.

“ನನ್ನದೇನೂ ತಕ್ಕಾರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಭಸ್ಮಾಸುರನಾಗುವ ಸಂಕಟವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ ದೇವಿಶಂಕರ! ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅತ್ತಿಗೆಯಾವಾಗಬೇಕಾರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅವರು ನನ್ನನ್ನೇ ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ದ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ...”

‘ಓ....ಓ....ಓ....ಓ....’ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ನಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕರುಣ ನಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರು.

ನಗುವಿನ ಅನುರಣನದ ಮಧ್ಯೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಶಿವಹರೆ ಬಾಬೂ ಅವರದೇನಾದರೂ ಸುದ್ದಿ ಇದೆಯಾ?”

“ನ್ಯೂಸ್‌ಪೇಪರ್ ನೋಡ್ತಿದೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ” ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಸ್ವರ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರ ಲಾಲಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನನ್ನು ದಾರಿತಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಕುರ್ಚಿಗಾಗಿ ಅವನು ಯಾರೊಡನೆಯಾದರೂ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗ್ತಾನೆ. ದೇವಿಶಂಕರ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು! ಗೆದ್ದಲು ಎಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಲಿ, ಯಾರ ಜೊತೆಗೇ ಇರಲಿ, ತನ್ನ ಗುಣ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ.”

“ನಾನು ಪಾರ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವನು ಗೆಲ್ಲಿದ್ದ... ಆದರೆ ಅಪರಾಧಿ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅವನ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ನನ್ನ ಕಿವಿ ನೆಟ್ಟಗಾಗಿಸಿದವು..”

“ಅವನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಪಾರ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನಿಂದ ವಿಮುಖಗೊಳಿಸಲು ನಾನು ಪ್ರಧಾನಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಯಾಕಾಯ್ತು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಅವನು ಯೋಚಿಸಲೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಯಾರ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದನೋ, ನಾಳೆ ಅವರೇ ಅವನ ಗಾಳಿಪಟದ ರೆಕ್ಕೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅದನ್ನು ನೆಲದ ದೂಳಿನಲ್ಲಿ ಕೆಡವುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಅವರು ಬಯಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡೋದು, ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ವರ್ಷ ತಡಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಬಹುಶಃ ಒತ್ತೆ ಬೀಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದ.”

“ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಣಿವರೆಗೆ ಅವನು ಕನ್ನ ಹಾಕಿದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಲನ್ನೇ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವರೆಲ್ಲ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಕಿವಿ ಊದಿದವರೇ. ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಹೆದರಿಸೋ ಬೆದರಿಸೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಶಿವಹರೆ ಬಾಬುವಿನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಓಟುಗಳಿವೆ. ಇದು ಬ್ಲಾಕ್ ಮೇಲಿಂಗ್. ಶಿವಹರೆ ಕಾಮಟೆಕರ ಬಾಬೂ ರಾಜಕೀಯದ ಮುಖ್ಯ ಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಬಯಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಿ. ನನಗಂತೂ ಅವನಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾಯವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.”

“ಸ್ವಯಂ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಬದಲಿಸಿದ. ಪಾಪ, ಮುಗ್ಧರಾದ ನಿಷ್ಣಾವಂತರಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದು, ನನಗಂತೂ ಸಹಿಸಲಿಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವನ ಸಮರ್ಥಕರಾದರೆ ಏನು ಮಾಡೋದು?”

“ಅವನು ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅವರ ಹಿತರಕ್ಷಕ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಆ ಮುಗ್ಧರು ಅವನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು.”

“ಅವನು ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೀನೂ ಓದಿರಬಹುದು. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಎರಡು ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ತೀ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಇದೆ. ಜೊತೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ. ತನಗೆ ಎಂಬತ್ತು ಪ್ರತಿಶತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೆಂಬಲ ಇದೆ. ಮೇ ಒಂದನೇ

೮೮ / ಆವಿಗೇ

ತಾರೀಕು ಕಾರ್ಮಿಕರ ದಿನದಂದು ಆಜಾದ್ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ವಿಭಜಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ರ್ಯಾಲಿ ಇದೆ.. ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ..”

“ಆದರೆ ರ್ಯಾಲಿಗೆ ಎಂಬತ್ತು ಜನ ಕೂಡ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಟೀನ್ ಹತ್ತಲು ನಾನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ. ನನ್ನ ಗುಂಪಿನ ಜನ ಅವರನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಮನೆಗೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ರ್ಯಾಲಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆದರು ಅಂತೆಲ್ಲ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿದ.”

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಬೇಸರದಿಂದ ದೀರ್ಘ ಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟರು.

“ನಾನು ಜೀವಂತ ಇರೋವರೆಗೆ ಅವನ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂಡೆ ಆಗಿರೋನೆ ಎಂದು ಆ ಬೇವಕೂಘ ತಿಳಕೊಂಡಿದಾನೆ. ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು... ಆದರೆ ಈಗ ಅವನೇ...”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲು ಕೈ ಅಲುಗಿಸಿದರು. ‘ಯಾರಿಗಾಗಿ ನೀವು ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿದ್ದೀರಿ? ಆ ಕುತಂತ್ರಿ ಅದಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ’ ಅನ್ನುವುದು ಅವರ ಭಾವವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋದವರಂತಿದ್ದರು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಮಮತಾಳ ಮನೆಯಿಂದ ಕೈಗಡವಾಗಿ ತರುವ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನೂ ಕುಡಿದು ಬಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುಟ ತಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮಡಿಸಿಕೊಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಆರ್ದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗೀಗ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಓದುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುನಿಯಾ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಆಳವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಗೊಂದು ಟಿ.ವಿ. ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅನಿಸಿತು. ರೇಡಿಯೋದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಆಗಾಗ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಂದಾದರೂ ಮಮತಾಳ ಮನೆಗೆ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆ ಬರದೇ ಇದ್ದಾಗ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ‘ಸ್ವಲ್ಪ ರೇಡಿಯೋ ಹಚ್ಚು’

ನೋವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಟ್ಯೂಶನ್ ಆದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ದಿನವೂ ಪೇಪರ್ ತರಿಸಿಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ದಿನವಿಡೀ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗೆಲ್ಲ ಓದಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟೆ ಭುಜಗಳು ನೋಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದಣಿದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಗುಂಪು ಉರುಳಿಗೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ ಕುತ್ತಿಗೆಗಳ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮೂಕ ಆರ್ತನಾದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇತಗಳ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ಅವಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂರಲು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಕಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ವೇಗವಾಗಿ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ತರಿಸಿಕೊಡಲು ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಹನೀಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಸೋಹನಿಯ ಹಾಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನಿಸಹತ್ತಿತ್ತು. ಸೋಹನಿ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಸಣ್ಣದನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ವರ್ಷ ಎರಡು ವರ್ಷ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮೇಣೆಯನು ಇಟ್ಟುಬಿಡಿ ಬೋವಿಗಳೇ...'

ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಆಂಟಿ ಹೇಳಿದ್ದರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಹುಡುಗರು ಸೋಹನಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದವರು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೂ ಅವಳು ಇಷ್ಟವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆ, ಕಸೂತಿ, ಕಸ ಮುಸುರೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಹಾಡುವುದು ಬಾರಿಸುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಸೋಹನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಹದಿಮೂರು ಜನ ನೋಡಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಷ್ಟು ಸೋಹನಿ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ದುರದೃಷ್ಟಿ ಅವಳನ್ನು ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚಲು ಹಚ್ಚಿತ್ತು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರದ ಸುಳಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಚಿಂತಾನಿಮಗ್ನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಹೇಳಿದರು "ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಶಿವಹರೆ, ಸಮಾಜವಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾನೆ."

"ಹಾಗಾದರೆ ಒಪ್ಪಂದದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ."

"ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ದೇವಿಶಂಕರ? ಒಮ್ಮೆಲೇ ಚಡಪಡಿಸಿ ಎದ್ದು ಕೂರುತ್ತೇನೆ. ಎದ್ದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡತೊಡಗುತ್ತೇನೆ. ಆತ್ಮತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಕೂದಲು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಆತ್ಮಪೀಡಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಥ ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆದೆ! ಎಲ್ಲ ಗಿಡಕ್ಕೂ ನೀರು ಬೇಕು ನಿಜ. ಸತ್ಯ ನನಗೆ ಸರಳವೆನಿಸುತ್ತದೆ, ವಾಸ್ತವ ಜಟಿಲವಾಗಿದೆ! ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕ ಬಂದು ಕೇಳಿದಳು—"ಏನು ವಿಷಯ? ಯಾಕೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ?" ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದೆ. "ಈಗಷ್ಟೇ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಾಗಿದ್ದೇನೆ."

"ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಹೇಳಿದಳು...."

"ಒಳ ಸುದ್ದಿ ಏನೆಂದರೆ, ಬಾಂದ್ರಾ ಈಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಬಂದಾಗಿರುವ ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿವೆಯಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಬೆಂಕಿ, ದೇವಿಶಂಕರ, ಯಾವುದೋ ಕಾರ್ಮಿಕಳ ಜೋಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಟೋವ್ ಸ್ಟೋಟಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ,

ಹಾಗೆಂದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ವಾಸ್ತವದ ಮೇಲೆ ಪರದೆ ಎಳೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅದು. ನಿಜವನ್ನು ಯಾರು ಶೋಧ ಮಾಡುವವರು? ಯಾರು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು? ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾದ ಸಾಲಿಗೆ ಸಾಲು ಜೋಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಸ್ಪೋವ್‌ಗಳೂ ಸ್ಪೋಟಗೊಂಡಿದ್ದವು. ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕುಲ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ತಾಯಂದಿರು ಬಿಟ್ಟ ಹಾಲುಗಲ್ಲದ ಹಸುಳೆಗಳ ಹಾಗೆ...

“ಓಹ್, ಸಂಜೆಯ ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಷ್ಟು ಹೆಂಗಸರು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಗೇಟ್ ಕೀಪರ್‌ನಿಂದ ಭಯಾನಕ ಬೆಂಕಿಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ, ಅದು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ, ಅವರದೇ ಗರ್ಭದ ಜೀವಿತ ಚಿತ್ತೆಗಳಾಗಿದ್ದವು... ನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದ್ದಲ್ಲ, ಶಿವಹರೆಯ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದು. ನಾಯಕತ್ವದ ಕಿರೀಟಧಾರಣೆ ಮಾಡಲು.

“ಓ...ಓ...ಓ...” ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ದುಃಖಿತಪ್ಪರಾದ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರ ನೀರು.

“ಗೊತ್ತಾ ನಿನಗೆ... ಸುದ್ದಿತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ತಲುಪಿದವರು ಯಾರಾಗಿದ್ದರು ಅಂತ?... ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಮಾಜ ಸೇವಕ-ಶಿವಹರ ಕಾಮಟಿಕರ!!

“ದುಃಖಪಡಬೇಡ ದೇವಿಶಂಕರ” ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದರು- “ಅಳುವುದು ಕರೆಯುವುದರಿಂದ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಗಲಾಟೆ ಎಬ್ಬಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಏನಾದರೂ ಆಗುವುದು!”

“ಹಾಂ, ಕಾಮಟಿಕರನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಆನಂತರ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅವನು ಮಿತ್ರ ಡಾ. ಕೆ.ಸಿ. ಪಾಟೀಲರ ಎಂ.ಐ.ಜಿ. ಕಾಲೋನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ದಳಕ್ಕೆ ಅವನೇ ಸೂಚನೆಕೊಟ್ಟ. ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಅವನೇ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟ. ಬಾಬಾ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆ್ಯಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಇವೆಯೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಅವನೇ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ. ಪಿ.ಟಿ.ಐ. ಯು.ಎನ್.ಐ. ಬಿ.ಬಿ.ಸಿ. ಗಳಿಗೂ ಅವನೇ ಈ ಭಯಂಕರ ಅಗ್ನಿಕಾಂಡದ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟ.

“ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನದೇ ಮುಂದಾಳುತನದ ಅವನ ಚೀಲಾಗಳ ದಂಡು ಕೊಡ-ಹಂಡೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಟ್ರಕ್ಯುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದಿಳಿದರು? ಅವರೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು, ನಿಸ್ಸಂದೇಹ! ಜನರ ಪಾತ್ರೆ ಪಡಗ ಹೊರ ತೆಗೆಸಿದ. ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಮಡಲ ಮಕ್ಕಳು ಆಟಗೆಗಳ ಹಾಗೆ ಅಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರಲ್ಲ. ಅವರ ಶವಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿದ. ಹುರುಪಳಿಸಿ ಹೋದ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅವರ ತಾಯಂದಿರಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ‘ಗಾಂಧಿನಗರ’

‘ಪತ್ರಕರ್ತನಗರ’ ‘ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಹವಾಸ’ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜನರಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದರು. ಊಟ, ನೀರು, ಹಾಸಿಗೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಹಿಟ್ಟು, ಬೇಳೆ, ಅಕ್ಕಿ, ಔಷಧ ಯಾರಿಂದ ಏನೇನು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೋ, ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೋ ಅಷ್ಟು. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ನಡಿಗೆಯಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ‘ಕಲಾನಗರ’ ದಲ್ಲಿ ಸೇನಾ ಪ್ರಮುಖರ ಮನೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಬಟಾಟೆ ವಡಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಸದಾಶಿವನ ತಳ್ಳುಗಾಡಿಯಿಂದ. ಸಂಕಟಗ್ರಸ್ತರಾದವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಎಲ್.ಕೆ. ಸಾಳ್ವೆಯವರಿಗೆ ಅವನು ಛಾಲೆಂಜ್ ಮಾಡಿದ. ನಾಶವಾದ ಜೋಪಡಿಯವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿ ಪರಿಹಾರ ಧನಕೊಡದೆ ಹೋದರೆ ಅವನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಎದುರು ಆತ್ಮದಹನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.... ಅವನ ಈ ಛಾಲೆಂಜನ್ನು ಸರಕಾರ ಬಡಬಡಿಕೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಆತ್ಮದಹವನ್ನು ತಡೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವನ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕ ಆತ್ಮದಹನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಾರೆ. ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ....

“ಧಮಕಿ ಫಲದಾಯಕವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಸೇವಕ ಸಂಸದ ಸಿನಿಮಾ ನಟ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ದತ್ತಾ ನಿಸ್ವೃಹಭಾವದಿಂದ ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಭಾರೀ ಸಭೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ. ಅಭಾವಗ್ರಸ್ತ ಜನರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸುವುದು ಅವರ ಧೈಯ. ದೋಷ ಅವರದಲ್ಲ, ದೇವಿಶಂಕರ! ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯರು. ಶಿವಹರೆಯ ನಿಜವಾದ ರೂಪ ಅವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತ! ಏನು ಮಾಡೋದು?”

“ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಸಾಳ್ವೆಯವರು ಪರಿಹಾರಧನ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಯ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಸದ್ಯವೇ ಮಹಾಡಾ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹೌಸಿಂಗ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಥಾರಿಟಿ)ದ ಕಡೆಯಿಂದ ವಸತಿಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು ಎಂದೂ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯ್ತು!

“ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಶಿವಹರ ಕಾಮಟಿಕರ ದಲಿತರ, ಶೋಷಿತರ, ಬಡವರ ದೇವರಾಗಿಬಿಟ್ಟ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಬದಲಾಯ್ತು. ಜೋಪಡಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಮುಂದಾಳು ಪಾನೀವಾಲೀಬಾಯಿ ಕೂಡ ಶಿವಹರೆಯ ತಂತ್ರದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಪೇಟು ನಿನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತಾ ದೇವಿಶಂಕರ?”

“ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಪಾನೀವಾಲೀ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗ್ತೇನೆ. ಸೂಚನೆ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಳ್ಳೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಾವಂತ -ಕಲಂಕರಹಿತ ಮುಂದಾಳು ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವದ ಭಾವನೆಯಿದೆ.”

“ಯಾಕೆಂದರೆ, ಒಳವಲಯದಿಂದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಕಾರ, ಸಮಾಜವಾದಿ ಗುಂಪಿನಿಂದ

ಶಿವಹರೆಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದೆ—ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚರಳು ತೋರಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅತ್ತಲೇ ಕಾಲು ಹಾಕುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತರ್ಪರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಪಾಪ, ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ! ತನ್ನ ಕಾರ್ಡ್ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹ ಶಿವಹರೆಯ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಪಾರ್ಟಿಯ ಖಾತೆಗೆ ಎಳೆಯಲು ವ್ಯಗ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಹರೆ ತನ್ನ ಅಮಾನುಷ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ತನ್ನ ಟ್ರಂಫ್‌ಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಕುರ್ಚಿ ತಂದುಕೊಡ್ತಾರಲ್ಲ, ಅದು ಅವನದೇ” ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹಾಗೂ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದವು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ತಮ್ಮ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡುವ ಆಕ್ರಮಣ ಯಾಕೆ ನಡೆಯಿತು ಗೊತ್ತಾ, ದೇವಿಶಂಕರ!”

“ಯಾಕೆಂದರೆ ಶಿವಹರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಿತ್ರ ವಿಹೀನನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು! ಸಾಕ್ಷಿಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಪೊಲೀಸರು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ, ನನ್ನ ಆತ್ಮವು ಜೀವಂತವಿರುವವರೆಗೂ ನಾನು ಜೀವಿತನಾಗಿರ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ನಾನು ಜೀವಂತ ಇರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಚಿಗುರಲು ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧವೇ ನನ್ನ ಹೋರಾಟ! ಹಾಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವವನು ಯಾವ ಜಾತಿಯವನಾದರೇನು, ಅವನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯಾಗಿರಲಿ, ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಮನುಷ್ಯ ಆಗಿರಲಿ, ರಾಜಕಾರಣಿ ಆಗಿರಲಿ, ಅಥವಾ ಡೋಂಗಿ ಸಮಾಜಸೇವಕ ಆಗಿರಲಿ.... ಸುಪಾರಿ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದ ಅವನು! ಅವನ ತಂತ್ರ ಏನಿತ್ತು ಅಂದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಬದಲಿಗೆ ತಾನೇ ನನ್ನ ಬಲಗೈಯಾಗಬೇಕು ಅಂತ! ಹೇಗಿರ್ದದೆ ರಾಜಕೀಯ ಷಡ್ಯಂತ್ರ!!”

ಬೆನ್ನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಏನೋ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ನೇರವಾದರು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು. ಮಾತನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

“ಹಿಡಿಯಿರಿ, ತಗೊಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ ಹಾಕಿದ ಚಹಾ.”

“ಚಹಾ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಿತಾ ಅತ್ತಿಗೆ!”

“ನೀವು ಬರ್ತೀರಿ ಅಂತ ಶುಂಠಿ ನಿಮ್ಮ ದಾರಿ ಕಾಯ್ತಾ ಕೂತ್ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಡೆ ಮುನಿಯಾಗೆ ಕಳಿಸಿ ತರಿಸಬೇಕಾಯ್ತು.”

ಚಹಾದ ಗುಟ್ಟುಕು ಹೀರಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಪ್ರಪುಲ್ಲರಾದರು.

“ಚಹಾ ಮಜಾ ಆಗಿದೆ. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಹಾಕಿದೀರಾ ಇದಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಗೆ!”

“ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪ್ಪು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ” ಅಮ್ಮ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದಳು.

“ಪೊಟ್ಟಾಶಿಯಂ ಸೈನ್ಯೆಡ್‌ನ್ನು ಹಾಕಿ ಕದಡಿಕೊಂಡೇನೂ ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ!”

“ಆ ಆಸೆಯನ್ನೂ ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸ್ತೇನೆ. ಚಹಾ ಕುಡೀಲಿಕ್ಕೆ

ಮತ್ತೆ ಬರ್ರಾ ಇರಿ. ಜಗಳದ ಬೇರು ನೀವೇ ಅಲ್ಲವಾ?”

ಬಾಬೂಜಿಯವರಿಗೆ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಹಾಕಿ ಕುಡಿಸುತ್ತ ಅಮ್ಮ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಅನಂತರ ಸರಸ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಗಲೇ ಮುಂದಿನ ಬಾಗಿಲ ಕದ ತೆರೆದ ಸದ್ದಾಯಿತು.

“ಅಹಾ, ನಮಿ ಬಂದಳು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ” ಅಮ್ಮ ತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಇಲ್ಲ ಅವಳ ಬದಲಿಗೆ ಆರವಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ-ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಲು.

“ಸಾಹೇಬರು ಎಂಟೂವರೆಗೆ ಖೇತಡಿ ಸಾಹೇಬರ ಭೇಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಎದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗೋದಿಲ್ಲ”.

“ನಾನು ಚಹಾವನ್ನು ಆರಾಮಾಗಿ ಮುಗಿಸಿಯೇ ಕೆಳಗೆಬರೋದು; ಆರವಲೆ! ನೀನು ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಐದು ನಿಮಿಷ ಕೊಡು.”

ಆರವಲೆ ಮುಗುಳುನಗುತ್ತ ಕೆಳಗಡೆ ಇಳಿದುಹೋದ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಹೇಬರು ಗೊತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಬೇಗ ಹೊರಡಲು ಮನಸ್ಸೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಂತೋಷವು ಅವಳನ್ನು ಬಹುರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ನಿದ್ರೆಮಾಡಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಹಪ್ಪಳದ ಮನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಕನಸು ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ದೈವೀ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದುದೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಜರ್ಜರಿತವಾದ ದೇಹವನ್ನು ತೂಗಾಡಿಸುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಕೆನೆಯಿಂದ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆಕ್ಕಿನ ಹಾಗಿನ ಅವಳ ಈ ಕೆನೆಯ ಶೋಕಿಯ ಬಗೆಗೂ ಅಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆನೆಯೊಂದು ಇದ್ದುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟದಲ್ಲಿ ತಂಗಳು ಕಟಕುರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅವಳು ಗಂಟಲು ಇಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಜಾ ಅನ್ನಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ. ಆದರೆ ಇವಳು ಕೆನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನು ಅಂಗೈಗೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಡುವಳೆಂದು ತಾಯಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು.

ಒಂದು ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಘೋಷಣೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರಳಾದ ಅಮ್ಮ ತುಂಬ ಕೌಶಲದಿಂದ ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಊಟ-ಉಣಿಸನ್ನು ಬರಿದುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚ್ಯವನಪಾಶವೂ ಕೊಡುವ-ತಗೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಪಾವು ಹಾಲು, ಒಂದೂವರೆ ಚಮಚಿ ಚಹಾವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗುಟುಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು-ಒಡೆದ ಹಾಲನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನೆಕ್ಕುವ ಹೆಣ್ಣುಬೆಕ್ಕಿನ ಹಾಗಿ.

ನೌಕರಿಯ ಸಂತೋಷದ ಪುಲಕದಲ್ಲಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವದ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು.

ಮುಚ್ಚಿದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಡಕಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಹಕ್ಕಿ ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ

೯೪ / ಆವಿಗೆ

ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುತ್ತ ಹಾರಾಡತೊಡಗಿತು. 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದ ಒರಟು ನೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಅವಳ ಮೊದಲ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಅವರ ಮೊಣಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಲೆಹುದುಗಿಸಿ, ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಪರಿಭಾಷೆಯಾದರೂ ಏನು? ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಯಾವ ರೀತಿಯದು? ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಲ್ಲವಾ! ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅವಳು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದೋ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಅದರ ಪರಿಚಯದ ಅಬಕಡಗಳಾದರೂ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲ. ವಿಚಿತ್ರ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಯಾವುದೇ ಸೇತುವೆ ಬೆಸೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿ ಜಿಗಿದು ಆ ಕಡೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾರದೋ ಕಳೆದುಹೋದ ಅಪರಿಚಿತನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸಾರ ಅವಳಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತ ಯಾಕಾಗಬೇಕು? ಅದು ಅವಳ ತಂದೆಯವರ ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಅಲ್ಲವಾ?"

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಬೈರಕ್ಕುಗಳು, ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳು, ಬಿಸಿಬಿಸಿ ತಕರಾರುಗಳು, ಆರೋಪ-ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳು, ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಡ್ಡಿಗಳು, ಕಾನೂನಿನ ಅಡಚಣೆಗಳು, ಸವಾಲುಗಳು, ರಣನೀತಿಯ ನಡೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಚಹಾದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿಸುತ್ತ-ಇಳಿಸುತ್ತ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಠಿಕಾಣಿ ಹೂಡಿರುವ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ದಂಡಿನವರು ಯಾವಾಗ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೋ, ಅರ್ಧಬಿಡಿಸಿರುವ ಅಂಕಣಿತದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ಕುಳಿತು ಪೂರ್ಣ ಬಿಡಿಸಬಹುದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ನನ್ನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಅಭಿರುಚಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಇವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಹೋದರೆ ನಾಳೆ ಇಡೀ ತಾಸು-ಇವಳನ್ನು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಆಲೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಂವರ್ಕ್ ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಾವುದೂ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಧರಣಿಕೂತಿರಲಿ, ಚಳವಳಿಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿ, ಅಮ್ಮ ತಾನು ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಬರುವುದನ್ನೇ ಉತ್ಕಂಠೆಯಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರೊಂದಿಗೆ ಸದ್ಭಾವನಾ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ದೋಷ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರದು ಮಾತ್ರವಾ? ತನ್ನ

ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವಾ? ಅಪ್ಪಾಜಿ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯವೇನು, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅದು ಯುದ್ಧವೇ ಅಲ್ಲವೇನು? ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಏನು?

ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬರಲು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ಅವಳು ಒಂದು ದಿನದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮೂಲಭೂತ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಇಡೀ ದಿನ ತಾನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗಿದ್ದಾಗ, ಈಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಳು. ಈವರೆಗೆ ಅನಿರ್ಬಂಧಿತವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ದಿನಚರೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಮ್ಮ ಹತ್ತೂವರೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚಲು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಒಣಸ್ನಾನ, ನಾಷ್ಟಾ, ಔಷಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳೇ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಧ್ಯೆ ಸಮಯ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಲು ಬಂದ ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹೊಲಿಯಬೇಕು. ಛುನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮುನಿಯಾ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದಮೇಲೆ ಅಪ್ಪನ ಪರಿಚಾಕರಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ವಹಿಸಿ ತಾನೂ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ದಿಂದ ಎಂಟು-ಎಂಟೂವರೆಯ ಒಳಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ಐದು ಗಂಟೆಗಿಲ್ಲಾ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಗೂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಈ ಕೆಲಸದ ವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಕಾರಣವನ್ನು ಶಾಹಬೆನ್ ಅವರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲಸದ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಕೂತ ಯಾವುದೇ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಳ್ಳ ಮಹಿಳೆಗೆ ಅವಳ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಅವಳಿಗೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಗಳಿಕೆಯ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ಕೂತಿರದಿದ್ದರೆ, ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಳ್ಳವರ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಡತನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸ ಬೇಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಡಚಣೆಯೆಂದರೆ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಾನದ ಕೊರತೆ. ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಆಗಾಗ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಆಶ್ವಾಸನೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ- ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯೊಳಗಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ಜಾಗಾವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವುದಾಗಿ. ಕುರ್ಲಾದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿತ್ತು. ಶಾಹಬೆನ್‌ಗೆ ಆ ಸ್ಥಳ ಸರಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜನ ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಮುಕ್ತಳಾಗಬಹುದಿತ್ತು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳು ಯೂರೋಪಿನ ಗೃಹ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ವಿಕಾಸ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲು ಯೂರೋಪ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸಮಾಜ ಸೇವಿಕೆ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬೆನ್‌ಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸುವವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ದೂರು ನೀಡಿದ್ದರು. ಸುಮಿತ್ರಾ ಬೆನ್ ತನಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಳಂತೆ.

ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಲು ನಾಳೆಯಿಂದ ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲು ಬೆನ್‌ಳಿಗೆ ಅವಳು 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ದಪ್ಪನೆಯ ಖಾದಿ ಧೋತಿ, ಯಾವಾಗಿನಂತೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಮುಚ್ಚುವವರೆಗಿನ ತುಂಬುತೋಳಿನ ಪೊಲಕಾ ಧರಿಸಿ, ಇಮಾರತಿನ ಹೊರಗಡೆಯ ಚಿಕ್ಕ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಗುದ್ದಲಿಹಿಡಿದು ಹುಲ್ಲು ಜಡ್ಡು ಕೆತ್ತುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಾಲಿಯೊಡನೆ ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತ, ಸೂಚನೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವಳ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಮಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಾವೂನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮುದುಕ ಮಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಾವೂ ಶಾಹಬೆನ್‌ಗಿಂತ ಹಿರಿಯನಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಕಿರಿಯನಂತೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಎದುರಿಗೆ ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಬಾಗಿ ನೆಲ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು ಅವನು ಮಾವಿನ ಒರಟಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಗಿಡದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ.

“ಹೇಳೋ ಮುದುಕಾ, ನಿನ್ನ ಸೊಸೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಕತ್ತಲೆಯಂಥವನನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಯಾಕೆ ಹೊಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೋ! ಹೊರಗೇ ತಡೆದು ಗುಡಿಸಲ ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಳೆ ಅಲ್ಲವಾ? ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಿದಾಳೆ! ನೀನು ಅದಕ್ಕೇ ಯೋಗ್ಯ!!”

“ನಾಚಿಕೆಯಿದೆಯೇನೋ ನಿನಗೆ? ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತದೆಯಾ ಸ್ವಲ್ಪ! ಸೊಸೆಗೆ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು! ಇಡೀ ದಿನ ಅವಳು ಹೇಗೆ ಕಳೀಬೇಕು? ಮೇಲಿಂದ ನೀನು ಕುಡಿದುಬಂದು ಜೋಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ ಎಬ್ಬಿಸ್ತೀಯಾ! ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಮಲಮೂತ್ರ ಎಲ್ಲ ಮಾಡ್ತೀಯಾ. ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

“ಅಲ್ಲಿಂದ ಒದೆತ ತಿಂದು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗ್ತೀಯಾ? ನನ್ನ ಬಳಿ ಕೇಳೋಯಾ?”

“ನಿನ್ನನ್ನ ನೀನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇನೋ. ಹಿಂದುಗಡೆ ಶ್ರಮಜೀವಾ ಧರ್ಮಶಾಲೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಯಾಕೆ ಮಲಗ್ತೀರಿ. ಶ್ರಮಜೀವಾ ಹೆಂಗಸರ ನೆಲೆ ಇದು. ಗಂಡಸರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ. ಬಾಪೂ ನನ್ನನ್ನು ಸಾವಿರದ ಒಂಬೈನೂರ ನಲವತ್ತೆ ದರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿಯ ದೀನಾಬಾಯಿ ಪಾಟೀಲರ ಜೊತೆ. ಬಾಯಿ, ನೀನು ಹೋಗಿ ಅನಾಥ, ಅಸಹಾಯಕ ಹೆಂಗಸರಿಗಾಗಿ ವಾಡೆಯನ್ನು ತೆರೆ. ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಲಿಸು ಅವರಿಗೆ ಎಂದು

ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದಾರೆ. ಎರಡುನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಂಗಸರು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರ್ದಾರೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಗ್ನವಾಗಿ ನೀನು ಕುಡಿದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಜನರು ಏನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ! ನೀನು ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದೀಯಾ, ಹೌದೇನೋ ಗಂಡಸೇ?”

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೇರಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು.

“ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡು, ಸೀದಾ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು.”

“ಇವತ್ತಿನ ನಂತರ ನೀನೇನಾದರೂ ಹೆಂಡದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದರೆ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೀತೇನೆ. ನಡೆ, ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಆಟ ಆಡು. ಅವರಿಗೆ ತೋಟ-ತುಡಿಕೆ ತೋರಿಸು. ಆಡಿದರೆ ಅವರಿಗೂ ಸಂತೋಷ ಆಗ್ತದೆ. ಆಗಲೇ ನೀನು ನಿಜವಾದ ಅಜ್ಜ ಆಗೋದು. ದಡ್ಡ ಮುದುಕ...!”

“ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳು ಇಲ್ಲಿ, ಗೇಟ್ ಕೀಪರ್ ಅಬ್ದುಲನಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೇನೆ. ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಈ ಮುದುಕನ್ನ ಗೇಟಿನೊಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡ ಅಂತ. ಅವನೇನಾದರೂ ಗೇಟಿನೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನ ಗತಿಯೂ ನೆಟ್ಟಗಾಗೋದಿಲ್ಲ”.

“ಕೇಳಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಸೊಸೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ದೂರು ಕೊಡಬಾರದು”.

“ಮತ್ತೆ ಈ ನಿನ್ನ ಹುಲ್ಲು ಯಾಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯೋದಿಲ್ಲ? ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದೇನೆ. ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಪುಕ್ಕಟೆ ಪಗಾರ ಬೇಕು ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಪಗಾರನ್ನು ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಗೆ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಅವಳಿಂದಾನೇ ಪ್ರೈಸೆ ತಗೋ. ಹಲಕಟ್...!”

ಜೋರಾಗಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬಾವೂನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿಂತೆಗೆ ನೂಕಿ, ಶಾಹಬೆನ್ ತೋಟದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತ ಕಟ್ಟಡದ ಜಗಲಿಯ ಕಡೆ ಬಂದಳು-ದಾಂಡೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟದಾಳೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ.

ಅವಳು ಅಷ್ಟೇ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಹೋದಳು-ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಓಡೋಡ್ತಾ ಜಗಲಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಲೆ, ಅವರು ಹಠಾತ್ತನೇ ನಿಂತರು.

“ದೇವೀಶಂಕರ ಸತ್ತುಹೋದನಾ?”

ಅವರ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಗಲಿಬಿಲಿಯಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು.

“ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲವಲ್ಲ... ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರಾಮಾಗಿದಾರೆ.”

“ದೇವಿಶಂಕರ ಆರಾಮಾಗಿದಾರಾ? ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು?”

ವಿಷಯ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು. ಅವಳು ಹಿಂಜರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು.

“ಈಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ಭೇಟಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬಳೇ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಅವಶ್ಯಕ ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.” ಒರಟುತನದಲ್ಲಿ ಮುದಿಯಮ್ಮನ ಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತಳು. ಮುದುಕ ಮಾಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು!

ಮೊದಲನೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಏರಿದವರು ಹೆಜ್ಜೆ ತಿರುಗಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ಅವಳ ಎದುರು ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅವಳಿಗೇನಾದರೂ ಹೇಳುವುದು-ಕೇಳುವುದು ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಲಿ ಎಂದು. ಹಿಂದೆ ತಿರುಗೋ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ.

“ಹೇಳು” ಉದಾರತೆಯ ಹನಿ ಅಕ್ಷತೆಯ ಹಾಗೆ ಚೆಲ್ಲಿತು.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ನನಗೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಬೆನ್. ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ನಿಮಗೂ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾಳೆಯಿಂದ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಲು ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ನನಗೆ.”

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡರು, ಪಾರಿವಾಳದ ಹಾಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೇ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ.

ಒಮ್ಮಲೇ ಅವರು ಪಂಚತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಲು ವ್ಯಾಕುಲವಾಗುವಂತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದಂತಿದ್ದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪುಲಕಗೊಳ್ಳುತ್ತ, ವಿಹ್ವಲವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಭಗವಂತ ತಡಮಾಡಬಹುದು, ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದೆ ನೀನು ಹುಡುಗಿ, ನೀನು ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸೋದು ನೋಡುವಾಗ ನಾನು ದಿನಾಲೂ ಬಾಪುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬಾಪೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಓದೋ ವಯಸ್ಸು, ನೌಕರಿ ಮಾಡೋ ವಯಸ್ಸು, ಅವಳ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ತೋರಿ, ನನ್ನಿಂದ ಸಹಿಸೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ ಬಾಪೂ... ಸಹಿಸೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ತಾವು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಗೋಣಿಗೊಂಡರು.

“ಯಾರು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಾರೆ ಬಾಪೂ. ತನ್ನ ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯದ ಝಾಂಸಿರಾಣಿ ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಿದರೆ!”

“ಯಾರು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಅದು ಸಿಗಬೇಕಲ್ಲವಾ? ಇಂದೂ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಆಗಬಲ್ಲಳು! ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಮಾಡಿದರು, ಆದಳು! ನಾನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆನಾಗಿದೆ? ನನ್ನನ್ನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಕಳಿಸಿದಿರಿ, ನಾನು ಮಾಡಿದೆ. ಕಳೆದ ಮೇನಲ್ಲಿ... ಅದೇನು ಹೆಸರು ಅವನದು...” ಹೆಸರು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಉಗ್ಗಿಗ್ಗತೆಯಿಂದ ಚಡಪಡಿಸಿದರು.

“ಅದು.... ಅವನು... ಹಾಂ...ಸ್ವಾಮಿ ಅಗ್ನಿವೇಶ್...!”

“ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದಿದ್ದ. ನಾನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅವನ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿದೆ. ನೀನು

ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆಯಲ್ಲವಾ? ನಾನು ಮುದುಕಿ ಆದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿರಿದ್ದೆ.”

“ಮೊದಲು ನಾನು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಮೂವರು ಹುಡುಗಿಯರ ಕೇಸ್ ಪತ್ತೆ ಆಯಿತು. ಅವರು ದಂಧೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು.... ಬಾಪೂ...” ಅವರು ನೀಲಿ ನರಗಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಣೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕೈ ಮುಗಿದಳು.

ದಪ್ಪ ಚಶ್ಮಾದ ಹಿಂದೆ ಅವರ ಹೃದಯದ ಕ್ಷೋಭೆ ಕರಗಿಹರಿಯಿತು.

ಅವರ ಅಸಂಬದ್ಧತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಬೇಸರ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ, ಅವಳು ಭಾವುಕಳಾದಳು.

ಕಠೋರ ಆಡಳಿತದ ಶಾಹಬೆನಳ ಇದು ಯಾವ ರೂಪ... ಗುರುತಿಸಲಾಗದ್ದು...! ಬಂಡೆಯಂತಹ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯ ಇಂಥ ಗುಪ್ತವಾದ ವಿಕಟ ಸ್ತೋತ!

ಕೆಲಸ ಬಿಡುವುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಬರುವಾಗ ಅವಳು ಹೆದರುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರ ಎದುರು ಅವಮಾನವಾಗಬಾರದೆಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಕೆಲಸ ಬಿಡುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅವಳು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಲ್ಲದವರಾಗಬಾರದು. ಸ್ವಯಂ ಹೋಗಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರು.

“ನಡಿ ಹುಡುಗಿ... ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವಾ ನೀನು! ಬೆಲ್ಲದ ಚಿಕ್ಕಿ ತಿನಿಸ್ತೇನೆ.”

ಚಶ್ಮಾ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆನ್ನೆಯ ಒದ್ದೆಯಾದ ನಿರಿಗೆಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿದದ್ದು ಅವರ ಮಂದವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲ್ಲ, ನಿರಿಗೆಗಳಿಂದ ಎನಿಸಿತು.

ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅವಳು ಹೋದಳು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ತಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಮೀರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಅವಳು ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಅವರು ಮತ್ತೆ ಆತ್ಮಸಂಭಾಷಣೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಣಗಿಕೊಂಡರು.

“ಇನ್ನು ದೇವೀಶಂಕರ ಸತ್ತರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾಯ್ತಾನೆ! ನಿನ್ನ ನೌಕರಿ ಅವನಿಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡುತ್ತದೆ.”

“ನಿಜವಾದ ಮಾತು, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯರು ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾರೆ?”

“ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಳ್ಳರು ಮೋಸಗಾರರು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.”

“ಬಾಪೂಜಿಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ. ದೇಶಕ್ಕೇನಾಗಿದೆ! ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ತಿನ್ನೋದೇ. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನಲ್ಲವಾ? ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದುತಿನ್ನಲು ಶುರು ಮಾಡಿದಾನೆ!”

“ನನಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಆಗಿದೆ. ನಾನು ಬಾಪೂ ಅವರಿಗೆ ಕೇಳೇನೆ. ಈಗ ನೀವಿರುವ

ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆ ಬರುತ್ತಾ? ಎಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ನಿಮಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?”

ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ, ಆದರೆ ಬಹಳ ಸಾದಾ ಆದ ಅವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಗ್ನರಾದ ಬಾಪುವಿನ ದೊಡ್ಡದಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೂಗುಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಚಿತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಳೆಯಾದ ಮಾಸಿದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಮೂವರು ಯುವತಿಯರೊಂದಿಗೆ ನಿಂತ ಬಾಪೂ ಚಿತ್ರವಿತ್ತು-ಎಂದಿನ ತಮ್ಮ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ.

“ಹುಡುಗಿ, ಏನು ನೋಡ್ತೀಯಾ? ನಮಸ್ಕರಿಸು.”

ಅವಳು ನಮಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದಳು.

“ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆಯಾ?”

ಅವಳು ಚಿಕ್ಕ ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುನೆಟ್ಟಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಹಿಡಿಯಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವಾ? ಅರೆ... ನಾನು ಆಗ ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಸುಂದರ ಇದ್ದೆನಲ್ಲವಾ?”

“ನಾನೇ ಹೇಳೋನೆ, ನೀನು ಹುಡುಕಲಾರೆ, ನೋಡು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆಯಾ, ಇವಳೇ ನಾನು!”

ಮೂವರು ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ, ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಒಂದು ದೇಹದತ್ತ ಅವರು ಬೆರಳು ಮಾಡಿದರು-ಕಂಪಿಸುತ್ತ!

ಹಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗಲೂ ನೇರವಾಗಿ ಸೆರಗು ಹೊದ್ದ ಹುಡುಗಿಯ ಮಸಕು ಇಂಕಿನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು, ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ತಪ್ಪಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದೀತು. ದೇಹ ಮನುಷ್ಯನದಾಗಲಿ, ಸರ್ಪದ್ದಾಗಲಿ, ಪೊರೆಗಳು ಕಳಚುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವಲ್ಲ!

ಖಾಸಿಯ ಕೊಳೆಯಾದ ಚಾದರ ಬಿಚ್ಚಿ, ಮುದುಡಿ ಕೂತರು. ಅವಳು ಈವರೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಆಡಂಬರ ರಹಿತ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವರ ಸ್ವಂತ ವಾಸದ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಿತ್ತು. ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳು ಕುಳಿತ ಮಂಚವೊಂದೇ ಇತ್ತು. ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ ಟಿಪಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಟೆಲಿಫೋನ್. ಗೂಟಕ್ಕೆ ಆಯ್ದ ಎರಡು ಪಂಚಿಗಳು. ತೆರೆದ ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರು-ಬಂಧುಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯನ್ನರು. ಆದರೆ ಅವರು ಶಾಹ ಆದದ್ದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗಿತ್ತು?

ಅಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಸುದ್ದಿ ತಂದಿದ್ದಳು...

ಯಾವುದೋ ಯುವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯೊಡನೆ ಅವರ ಪ್ರೇಮವಿತ್ತು. ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇರಿದ ಗೂಡ್ಸ್ ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಡಕಾಯಿತಿ ಮಾಡಿದ ಆರೋಪದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರೇಮಿಯವಕನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಅವನನ್ನು ಅವನದೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಅವನ ಮನೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆಯ ಬೇವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ನೇಣುಹಾಕಿದರು. ಇವರು ಅವನ ಚಿತೆಯ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಬೈತಲೆಗೆ ಸಿಂಧೂರವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಮಂಗಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದ್ದರು.

ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳ ರೋಮಗಳು ನಿಮಿರಿದ್ದವು. ಪ್ರೇಮದ ಇಂಥ ರೂಪವೂ ಇರಬಲ್ಲುದೇ? ಆತಂಕದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಆಗಿನಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಸೇವಕಿ ಗೌರಾಬಾಯಿಗೆ ಅವರು ಚಿಕ್ಕಿಯನ್ನು ತರಲು ಹೇಳಿದಳು. ಗೌರಾಬಾಯಿ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಿಯ ತುಣುಕು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಗ್ಲಾಸ್ ನೀರು ತಂದಳು.

“ಚಹಾವನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಯಂ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕುಡಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಹುಡುಗೀ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಲಿ, ನಾಯಕರು-ಸಂಸದರಾಗಲಿ! ಬೆಲ್ಲ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಅವರ ಆದರ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ದಲ್ಲಿ. ಹಿಂದೀ ಪ್ರಚಾರಸಭೆಯ ಜೊತೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಶುದ್ಧವಾಕ್ಯವನ್ನು ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ.”

ಅವಳು ಚಿಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬೀರುವಿನ ಕಡೆ ಹೋದರು. ಬೀರುವಿನಿಂದ ಒಂದು ದಪ್ಪ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಿಡಿದು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆರೆದು ಅವರು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಜೀರ್ಣವಾದ ಕಾಗದವೊಂದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದರು.

“ನೋಡು, ತಗೋ! ಹೇಳು, ಇದು ಯಾರ ಬರವಣಿಗೆ?”

ಹಳದಿಯಂಥ ಮಬ್ಬಾದ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಪಂಕ್ತಿಗಳ ಒಂದು ಬರವಣಿಗೆ ಗುಜರಾತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅವಳ ಜೀವ ಬಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಹಾಳೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಬರೆಹ ಅವರ ಪ್ರೇಮಿಯ ಪತ್ರವಾಗಿರಬಹುದೇ? ಗುಜರಾತಿಯನ್ನು ಓದುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಲಿನವಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಅವರು ಉತ್ಸುಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು.

“ಹುಡುಗೀss ಈ ಪತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಬಾಪೂಜಿಯವರದು. ನನಗಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ- “ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಒಂಟಿಯಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ತನಗೆ ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲದವನು ಮಾತ್ರ ಒಂಟಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ”

ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಜತನದಿಂದ ಅವರು ಮರಳಿ ಅದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟರು.

“ನಿಮಗೆಲ್ಲ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕು, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತನ ಕೈ ಬರೆಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ!”

ಅವಳಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಬಹುಶಃ ಶಾಹಬೆನ್ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರ ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಅವರು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ತೆರೆದು ಓದಬಹುದು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅದು ಮಂತ್ರದ ಹಾಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದು. ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಅವರ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರ ಬಳಿ ಆಸ್ಥೆ-ಶ್ರದ್ಧೆಗಳ ಮೂಲ್ಯಗಳಂತೂ ಇದ್ದವು. ಅವಳ ಪೀಳಿಗೆಯ ಬಳಿ ಏನಿದೆ? ಹತಾಶವಾದ ಮನಸ್ಸು ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತಲೇ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವ ಇಂಥ ಪತ್ರಗಳು ಇವರ ತಲೆಮಾರಿನ ಯಾರ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಇವೆಯಾ?

ನೀರಿನ ಒಂದು ಗುಟುಕು ಕುಡಿದು ಅವಳು ಎದ್ದು ನಿಂತಳು.

“ಅಮ್ಮನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಹೇಳು” ಅವರು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅವಳ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟರು.

“ಛುನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮುನಿಯಾ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ಅಮ್ಮ ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ಕ್ಕೆ ಬರಬಲ್ಲಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

“ಏನೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಇದ್ದಾಳೆ.”

ಅವಳು ಏಳಲು ಹೊರಟಾಗ ಅವರು ಕೇಳಿದರು.

“ನಿನಗೆ ನೌಕರಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಅಂತ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲೇ ಹುಡುಗೀ.”

“ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ”

ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರಿಗೆ ಮೂಡಿಸಿ ಅವರು ಸಾಪೇಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು.

“ಎಲ್ಲಿ? ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ... ಅಲ್ಲೇನಾ!”

“ಹಾಂ... ನನ್ನ ತಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲೇ.”

“ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಲಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಸಿ ಬಳೆಯಬೇಡ.”

“ಬರ್ರೇನ” ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬರತೊಡಗಿದಳು.

ಅವಳು ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ದಾಟುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಜಿಗಿದು ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹಿಡಿಸಿ, ಹೆಗಲನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತ ಹೇಳಿದರು—“ಹುಡುಗಿ, ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ ನಿನ್ನದೇ ಸಂಸ್ಥೆ, ಯಾವಾಗಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ಬಂದುಬಿಡು...”

ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳ ಪಾದಕ್ಕೇರಿದಳು.

ವಿಕೋಲಿ ಸ್ವೇಶನ್ನಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿನ ಏರು ರಸ್ತೆಯ ಬಲದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಉಡುಪಿಯವರ ಭವ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯ- ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಕುಗ್ಗಿತು.

ದೊಡ್ಡ ಹಾಲ್ ಹಾಗಿರುವ ಕೋಣೆಯ ಎದುರುಗಡೆ ದೊಡ್ಡ ಆಯತಾಕಾರದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜಿತಗೊಳಿಸಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬ, ವಿಮಲಾಬೆನ್, ಪವಾರ್ ಮುಂತಾದವರ ಜೊತೆಗಾರರೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳವಿದು. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಕ್ಯಾಬಿನ್ ಮಾತ್ರ. ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಗವಾನಿ ಮರದ ದೊಡ್ಡ ಮೇಜು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಗ್ಲಾಸ್ ಹಾಸಿದೆ. ಮೇಜಿನ ಬಳಿ ಅವರ ತಿರುಗುವ ಕುರ್ಚಿ. ಈ ಕಡೆ ಭೇಟಿಗೆ ಬಂದವರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಗೊದ್ರೆಜ್‌ರವರ ಹಿಡಿಕೆಯುಳ್ಳ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಗಳು. ಬಲಗೋಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಇಟ್ಟ ಗೊದ್ರೆಜ್ ಫೈಲರ್. ಆವಶ್ಯಕ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ಸುರಕ್ಷೆಗಾಗಿ, ಫೈಲರ್‌ಗೆ ಹೊಂದಿ ಇರುವ ಗೋದ್ರೆಜ್ ಬೀರು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಕೋಣೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೂ ಫೈಲುಗಳಿಂದ ಗಿಡಿಯಲ್ಲಟ್ಟು, ಯಾವುದೋ ಆಮೆಯ ಛಾಪ್ ಕ್ಲರ್ಕ್‌ನ ಪರಿಣತಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹೊರಡುವುದೆಂದರೆ, ವ್ಯರ್ಥ ತಾನಾಗಿ ವೈಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂರ್ಖತನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಜು, ಕುರ್ಚಿ ಹಾಗೂ ಬೀರುಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಒಂದು ಕಡೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಮಂಚವು ಆವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಂದೆ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರ ಚಿರಪರಿಚಿತ ಮುದ್ರೆಯ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ತೂಗುಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಹಾಗೂ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಅಂತರಂಗದ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಂದಿರಾಜಿ ಬದುಕಿದ್ದಾಗ, ಮುಂಬಯಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬ್ಯುಸಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ, ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿರಾಜಿ ಅವರ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಪತಿಗಳ ನಿರಂಕುಶತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಕುಶವಿಡಲು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹೋರಾಟದ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮೌನ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಈ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಸಹಮತವಿತ್ತು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಮತೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಮೂಲಾಧಾರ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಹೊರತು ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಇಂದಿರಾಜಿಯವರ ಸಂಬಂಧ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿತ್ತು” ತಂದೆಯವರು ಹೇಳಿದರು. ಇಡೀರಾತ್ರಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಮೌನವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು?

“ಘೋಷಣೆ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಉದ್ದಿಗ್ನಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು—“ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟಿದೆ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಗೆ ದೇವಿಶಂಕರ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ಘೋರ ಅಪಮಾನ ಇದು’ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸು ಸೋತ ಕೂಡಲೇ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿತ್ತು ರಾಜನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಛಾಲೆಂಜ್ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಗೆ ಹತ್ತುಜನ್ಮ ಬೇಕು.... ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ನನಗೆ ಸಹಿಸೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಹೋರಾಡ್ತೇನೆ, ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡ್ತೇನೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡೋರು, ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ತಿರೋ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೇ ಹೊಸಕಿಹಾಕ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಯಂಕರ ಮದ!”

“ಏನು ಮಾಡಿದರು ಅವರು ಗೊತ್ತೇನು? ಒಮ್ಮೆಲೇ ಉತ್ತೇಜಿತರಾಗಿ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದರು. ಹಿಂದುಗಡೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ್ದ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೆಗೆದರು. ಕಿಡಕಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರು. ಸರಳುಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ತೂರಿಸಿ ಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಹಾಕಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಎಸೆದರು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ತಡೆಯೋದರೊಳಗೆ ಏನಾಗಬೇಕಿತ್ತೋ ಆಗಿಹೋಗಿತ್ತು...”

“ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ. ಆದರೆ ಅವರು ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ...”

“ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಯವರ ಚಿತ್ರ ಅವರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಂತು? ಎಂಬತ್ತಾಲ್ಪರಲ್ಲಿ ಅವರ ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರ ಬೆಂದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರು.” ದೇವಿಶಂಕರ, ಸಾಯೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಒಂದುರಾತ್ರಿ ಬಾಯಿ ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು— ‘ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ತಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ದೇಶ ಅಂತಃಕಲಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆ. ಸಹಾಯಮಾಡಿ...’ ಅನಂತರ ನನ್ನ ಬಳಿ ಹೇಳಿದರು—ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಅಂಥದ್ದೇ ಚಿತ್ರ ತಗೊಂಡು ಬಾ. ಈಗ ನಾನು ಅದೇ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಬಾಯಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ—ಸದ್ಯ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬರ್ತೇನೆ ಅಣ್ಣಾ, ಜೀವಂತ ಉಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗ್ತೇನೆ...”

“ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿರಾಜಿಯವರ ಭೇಟಿಯಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಇಬ್ಬರು ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕರ ಮಧ್ಯೆ ಜೋರಾಗಿ ತಕರಾರು ಆಯಿತು...”

“ಅದು ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಅಧಿಕಾರ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು...”

ಸಂಘದ ಹಾಲ್‌ನಂತಹ ಕೋಣೆಗೆ ಹೊಂದಿದ ಉದ್ದನೆಯ ಬಾಲ್ಕನಿಯ ಕೊನೆಗೆ

ಚಿಕ್ಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ಒಲೆಯ ಗ್ಯಾಸ್ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಿಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಹಾದ ನೀರು ಕುದಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೆಲಸ ವಿಷ್ಣುರಾಮನದಾಗಿತ್ತು. ಬಾಲ್ಯನಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಡಾಸ (ಪಾಯಿಖಾನೆ) ಮತ್ತು ಸ್ನಾನದ ಮನೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿ ಇದ್ದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಯಿತು.

ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಅವಳಿಗೆ ಭರವಸೆ ಹೇಳಿದರು-ಪಾಯಿಖಾನೆ ನೋಡಿ ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾಗುವುದು ಬೇಡ. ತನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ಅವಳು 'ಉಡುಪಿ'ಯ ಒಳಗೆ ಗ್ರಾಹಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಚ್ಛ ಆಧುನಿಕ ಪಾಯಿಖಾನೆಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. 'ಉಡುಪಿ'ಯ ಮಾಲಿಕನಿಗೆ ಅವಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಹಾಗೆ 'ಉಡುಪಿ'ಯ ಮಾಲಿಕ ರಾಮಕೃಷ್ಣನ್ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿರಂತರ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಸಂಘದ ಮಹಿಳಾ ಮೋರ್ಚಾದ ಜನರಿಗಾಗಿ 'ಉಡುಪಿ'ಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂತ್ರಖಾನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಡಾಸನ್ನು ಆವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಅದರ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ನಗುತ್ತ ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಹೇಳಿದರು-ಹೊಸ ಮೂತ್ರಖಾನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಡಾಸನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೀಗಹಾಕಿ ಚಾವಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು, ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಲೀಜು ಇರುವ ಸಂಘದ ಈ ಸಂಡಾಸನ್ನು ಬಳಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಂಡಾಸಿನ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುವ ಗಂಡಸರಲ್ಲೂ ಕೆಲವರು ಸಂಡಾಸಿನ ಒಳಗಿನ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಮಹಿಳೆಯರು 'ದಾಡ್' ಎಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದರೆ ಲಘುಶಂಕೆಗೆ ಎಂದು ಕುಳಿತವರು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಹೊರಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ...

“ಯೋಚನೆ ಮಾಡು... ಎಂಥಾ ದಿವ್ಯ ದೃಶ್ಯ ಇರಬಹುದು...” ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಳ ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ, ಈಗ ಭಾರೀ ಗಾತ್ರದ ದೇಹ ನಗುವಿನಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಣ ತಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು.

“ಕಷ್ಟ ಏನೆಂದರೆ, ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಗೂ ನಾನು ಉಡುಪಿ ಹೋಟೆಲ್‌ನ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ತೋರಿಸದೇದರೆ, ರೇಶನ್ ಅಂಗಡಿಯ ಹೊರಗೆ ಕ್ಯೂ ನಿಂತ ಹಾಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಲು 'ಉಡುಪಿ'ಯಲ್ಲಿ

ಹೊರಗೂ ನಿಂತಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದು.

ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ 'ಉಡುಪಿ' ಹೊಟೆಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ಉಪಾಹಾರ ಹಾಗೂ ಭೋಜನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಬೋನಸಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣು ರಾಮಾ ಆಪದ್ಧರ್ಮ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಗಂಟಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಊಟವನ್ನು ಬೇಯಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದರೂ, ಹಣ ಒಯ್ದು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಊಟ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನುಗಳು ಬೇಡವೆ? ಹಾಗೆ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ದೋಸೆ, ಮೆದು ವಡಾ, ಇಡಲಿ, ಉತ್ತಪ್ಪ, ಮೊಸರೊಡೆ, ಯಾವುದೆಲ್ಲ ತಿನ್ನಲು ರುಚಿಕರವಾಗಿರುವುದೋ, ಆರ್ಡರ್ ಕೊಡುತ್ತಲೇ, ಉಡುಪಿ ಹೋಟೆಲ್‌ನಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಕೊಡುವವರು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ಜನ ಇರಬಹುದು. ಉಡುಪಿಯವರಿಗೂ ಸಂಘದ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅವರ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಯೋಚಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಂದಾಳುವಾಗಿದ್ದರೇ ವಿನಾ ಯಾವುದೇ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ಮಾಲಿಕರಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಧೈರ್ಯತುಂಬುವ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಅವರ ಗುರಿ. ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅನನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಕನಸಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ಸುತ್ತ ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಪ್ಪಾಜಿ ತನಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಾಗಿಯೂ ಯಾವುದೇ ಕನಸನ್ನು ಹಣೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವರ ಗುರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮ ಕುಂತಿಮಾಂಸಿಯ ಮೂಲಕ ಆಗೀಗ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಾಕಲೇಟ್ ಇಡುವಂತೆ, ಅವರ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಬೆತ್ತಲೆಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಮ್ಮನ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ರಾತ್ರಿ ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಹರದವರೆಗೂ ಎಚ್ಚರಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಉತ್ತುಕಳಾಗಿ ಆ ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುತ್ತ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು-ಕನಸಿನ ಬಣ್ಣ ಕೇವಲ ಕೆಂಪು ಯಾಕೆ?

ಬೇಳೆ ಬೇಕು ಅನ್ನಬೇಕು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟ, ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷ
ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ನೀವು ಕೊಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಲೆಕ್ಕ

ಕಾಲಕೆಳಗೆ ತುಳಿದಿದ್ದೀರಿ ನಮ್ಮ ಕನಸುಗಳ
ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸಿದವರು ಮಣ್ಣಲಿ ಮಣ್ಣಾಗಲೇಬೇಕು
ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ ಜಿಂದಾಬಾದ್, ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಜಿಂದಾಬಾದ್

“ಇದು ಪಾಂಡೇಯರ ಮೇಜು-ಕುರ್ಚಿ” ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪವಾರರು ಸೂಚಿಸಿದರು. ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುತ್ತಲೇ ಯಾಕೋ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಇರುವ ಮೇಜು-ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತು ಎದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ.

“ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ” ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಕಪ್ಪೆಯ ಹಾಗೆ ಜಿಗಿಯಿತು.
“ನಾನು”

“ನಾನೆಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಬೇಕು?”

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಜಾಗವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಬಹುದು. ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಇದೆಯಾ?” ಚಶ್ವಾದ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬೆದರಿಸುವ, ಚಕಮಕಿಸುವ ಮಿಂಚಿನಂತಿರುವ ಪವಾರನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವಳನ್ನು ಕುಕ್ಕಿದವು.

“ತೊಂದರೆಯೇನಿದೆ? ಎಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದರೂ ಕೂತುಕೊಂಡರಾಯಿತು.”

“ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿನಮ್ರತೆಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಮಗಂತೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದರೂ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ಇಲ್ಲದವರ ಹಾಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಡ್ರಾಅರ್ ತೆರೆದು ತನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.”

“ಜಾಗಾ ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರವಾದರೆ ಆಗಲಿ.”

“ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ... ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಯಾರು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಜೀವನವನ್ನೇ ಕಳೆದಿದ್ದಾನೋ ಅವನೇ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರಿ. ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಸೊತ್ತು ಅಲ್ಲ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್, ಕೈ ಕಾಲು ಆಡಿಸದೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಿಕ್ಕೆ”

“ಯಾಕೆ!... ನಾನು ಬಂದಿದ್ದು ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತಹ ಸಂಬಂಧವೇನಾದರೂ ನಮಗೂ-ನಿಮಗೂ ಇದೆಯಾ? ಏನಿಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಬೇಕಾದವರನ್ನು ಕೂರಿಸದೆ ಅವರ ಪಾತ್ರತೆಗೆ ವಂಚಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಆಯ್ಕೆ...”

“ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆಯವರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ನಿಮಗೆ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.”

“ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಜೀವನವಿಡೀ ಸೇವೆಗೆ ಬೆಲೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲವೇ?”

“ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಅಪ್ಪನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ. ಜನ ಹಾಗೆ

ಮಾಡಿದಾರೆ ಅನ್ನೋದು ಬೇರೆ ಮಾತು.”

ಅಪಮಾನಗೊಂಡ ಹೃದಯ ಅಳುವಂತಾಯಿತು. ಪವಾರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಅವಳ ಬಳಿ ಏನು ಉತ್ತರವಿದೆ! ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಅವರು ಅಸಂತುಷ್ಟರಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅಸಹಕಾರವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರರು. ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಮತ್ತು ತಾನು ಅವರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಯಾ? ಅರ್ಧ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಾಗಿ ಸವೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲಾರದವನಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕಿನ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ? ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ತಾನು ಈ ಕುರ್ಚಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯನೆಂಬುದನ್ನು ಅವನೇ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವಾ? ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೇರೆಯಿದೆ. ಅವಳು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ-ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ನೌಕರಿಗೆ ಬರುವುದಾದರೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮರ್ಜಿಯಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇರದಿದ್ದರೆ ಅವಳೂ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದು. ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ನೌಕರಿ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಪವಾರನ ಆಕ್ಷೇಪ ಅವಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಪೋಲ ಕಲ್ಪಿತ ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವಳ ಬಳಿ ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಆ ಸ್ಥಾನದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲರು? ನಿಯಮದ ರೀತ್ಯಾ ಅವಳು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವಳು. ಅರ್ಧ ಜೀವನವನ್ನೇ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವಳು ಹೇಗೆ ಎದುರಾಗಬಲ್ಲಳು? ಸ್ವಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಮಾತೆಂದರೆ, ಅಪ್ಪನ ಹುದ್ದೆ ಖಾಲಿಯಾದದ್ದು ಇಂದಾ? ಈ ಹುದ್ದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗೆ ಯಾಕೆ ನಿರ್ಣಯ ಆಗಲಿಲ್ಲ?

ಕಿತ್ತುಹಾಕುವ-ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಈ ಒಳ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಅವಳಿಗೇನು ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ಯಾರು ಏನು ಹೇಳ್ತಾರೆ-ಹೇಳಲಿ, ಅದನ್ನು ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಆ ಕಡೆ ಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಹಿತವಿದೆ.

“ನೀವು ನನಗೆ ಕೆಲಸ ತಿಳಿಸಿ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ?” ಅವಳ ದನಿ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಗಡುಸಾಯಿತು. ಆಫೀಸಿಗೆ ಇಂದು ಅವಳು ಮೊದಲ ದಿನ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಇಂದಾದರೂ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದೂ ಪವಾರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಏನಾದರಾಗಲಿ, ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ತಿಳಿಸಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ!

“ಸ್ವಪ್ನವಿದೆ, ನೀನಿಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ತಿಕ್ಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ..” ತಿರಸ್ಕಾರ-ಬೈಗುಳ ನಂತರವೂ ಪವಾರನ ಮನಸ್ಸು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮೆದುವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸ್ವಭಾವದ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು-

ನೀವು ಎಂದಿದ್ದದ್ದು ನೀನು ಎಂದು ಬದಲಾಗಿತ್ತು.

“ಅಷ್ಟು ಅಂದಾಜು ನನಗೂ ಇದೆ, ನೀವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ತಿಕ್ಕಲು ಬರ್ರಾ ಇಲ್ಲ ಅಂತ” ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ಬೆರೆತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೆಂದು ಸಹಿಸುವುದು? ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿಯುವವಳು ಎಂದು, ಇವರು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ...”

ಕೈ ಇರೋ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ಮೊದಲು ಪವಾರನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಎಳೆದ.

ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಉದ್ದಿಗ್ನಳಾದಳು.

ಪಕ್ಕಾ ಹುಚ್ಚನಂತಿರುವ ಸದಾ ಆಕ್ರೋಶ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ದೋಷಾರೋಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಏನಾದರೂ ಅವನಿಂದ ಕಲಿಯುವ ತಲ್ಲೀನತೆಯನ್ನು ತಾನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲೆನೇ-ಅವಳಿಗೆ ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡಕದ ಮೂಲೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುವ ಪವಾರನ ಕೆಂಪುಕಣ್ಣು ಅವಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸಲಾರದು. ಸದಾ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಕ್ರಮಣದ ಭಯದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಯಾವಾಗ, ಯಾವ ಮಾತಿಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕೆಕ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ, ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿದ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ತಲೆ ಒಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಶೋಭನಾಥ ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್ ಕೂಡ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ!

“ಈ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದೀಯಾ ನೀನು?”

ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಸರಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಬೇಸರದ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಳು ‘ವೂಮನ್ಸ್ ರಾಯಿಟ್ಸ್’ ಲೇಖಕ ಎಂ.ಜೆ. ಆಂಟೋನಿ. ಕಂಸದ ಕೆಳಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಿತ್ತು - ವಾಟ್ ಎವ್ವರಿ ವೂಮನ್ ಶುಡ್ ನೋ ಎಬೌಟ್ ಹರ್ ರೈಟ್ಸ್ ಆಂಡ್ ವಿಲ್.”

“ಓದಿದೀಯಾ?”

ಓದುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಈವರೆಗೆ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಕಂಠ ಒಣಗಿತು. ಅವಳ ಅಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇನೂ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ?

ಪುಸ್ತಕದ ಪುಟಗಳನ್ನು ಮಗುಚತೊಡಗಿದಳು.

ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಯಸಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು-ಅಪ್ಪಾಜಿ ಓದಿದ್ದರು. ಅವಳಿಗೆ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಧ್ಯಯನವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಓದು ಮಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಓದೋದು ಹೇಗೆ? ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ, ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.”

ತನ್ನ ಅನುಮಾನದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಗದಗದಗೊಂಡ ಪವಾರನ ಮುಖದ ಕೆತ್ತಿದ ಗಾಯ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮುಳುಕಹೊಡೆದ ದೊಡ್ಡ ಮೀನಿನ ಹಾಗೆ ಮಾಯವಾಯಿತು.

ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು.

“ಸರಿ, ಈಗ ಪುಸ್ತಕವೂ ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ಸಲಹೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅದೋ, ಚಹಾ ಬಂತು, ಮೊದಲು ಚಹಾ ಕುಡಿ”

ಗ್ಲಾಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್‌ನಿಂದ ಎರಡು ಗ್ಲಾಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣು ರಾಮಾ ಅವಳ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ. ಆದರೆ ಚಹಾ ಇಟ್ಟು ಯಾವಾಗಿನಂತೆ ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಿದುಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

“ನೀವು ನಮ್ಮ ಪಾಂಡೆ ಸಾಹೇಬರ ಮಗಳಲ್ಲವಾ?”

“ಹೌದು”

“ನೀವು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಿದಿರಿ. ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ. ನಾನು ಪಾಂಡೆ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಬಹಳ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೇನೆ. ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಿದ್ದರಲ್ಲ! ತಮ್ಮ ಕಡೆಯಹಾಗಿನ ಖಿಚಡಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದರು... ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಾ ಪಾಂಡೆ ಸಾಹೇಬರದು....?”

ಚಹಾದ ಗ್ಲಾಸ್ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವಳು ವಿಷ್ಣುರಾಮಾನ ಹೃದಯವಂತಿಕೆಗೆ ಆರ್ಧ್ರವಾದಳು.

“ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ...”

“ಏನು ಹೇಳಾರೆ ಡಾಕ್ಟರರು?...?”

ಪ್ರಶ್ನುತ್ವವಾಗಿ ಆಕೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಎಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು?

“ಬೇಗನೇ ಆರಾಮಾಗ್ತಾರೆ. ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ.” ಅವಳ ಮೌನ ವಿಷ್ಣುರಾಮಾನ ಹೃದಯವನ್ನು ಕರಗಿಸಿತ್ತು.

ಈ ಆತ್ಮೀಯತೆಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

“ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳೋನೆ ನಾನು. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಫ್ರೀ. ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಕುಡಿಯಲು ಮನಸ್ಸಾದಾಗ, ಬಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಇದ್ದರೆ ತಕ್ಷಣ ಕರೆಯಿರಿ...”

“ಹಾಂ...”

ವಿಷ್ಣುರಾಮಾ ಪಕ್ಕದ ಟೇಬಲ್ ಕಡೆ ನೋಡಿದ.

“ಪಗಾರೆ ಸಾಹೇಬರು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ...?”

“ನಾವೇನು ಅವರ ರಜಿಸ್ಪರಾ?” ವಿಷ್ಣುರಾಮಾನ ಅನವಶ್ಯಕ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಪವಾರ

ಸಿಟ್ಟಾದ.

ಚಹಾದ ಒಂದೊಂದೇ ಗುಟುಕು ಕುಡಿಯುತ್ತ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪವಾರ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ, ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯ ವಾಸವಾಡುವ ನರಕ ಸದೃಶ ಜೀವನದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಪರಿಚಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಕೇವಲ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಅಭಾವ-ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಷ್ಟೇ ವಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು. ಅವಳಿಗೆ ಘಾಟಕೋಪರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಾಂಜೂರ ಮಾರ್ಗ, ಭಾಂಡುಪ, ಮುಲುಂಡವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಬಸ್ತಿಗಳು, ಅವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ನಾವೆಷ್ಟು ದುರ್ಭರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಹಂದಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವಳು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ರಜಾದ ಮೇಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು, ಹಂಗಾಮಿ ಕೂಲಿಕಾರರು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಆವರಣ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರಬಹುದು. ಅವರು ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಉಗುರುಗಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹೇನುಗಳನ್ನು ಚಟ-ಪಟ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಪವಾರ ಅಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಸವತ್ತಾದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದ.

ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಈಸಲಹೆ ತನಗೆ ಬಹಳ ಅವ್ಯವಹಾರಿಕವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಪವಾರ ತಿಳಿಸಿದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಕಾನೂನನ್ನು ನಮಿತ್ತಾ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ಅವರ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ವಿಕಾರ ಸ್ಥಿತಿ, ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಅವರ ದಯನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಹೊರತು ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆ-ಪೇಚುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರ ದುಃಖ-ನೋವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೃದಯ ದ್ರವಿತವಾಗಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಕಾನೂನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ಹೋರಾಟದ ಕೆಚ್ಚು ಕಿಡಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.

“ನಿನ್ನ ಮೇಜಿನ ಡ್ರಾಅರನ್ನು ತೆರೆ.”

“ತೆರೆ... ಈಗ ಈ ಡ್ರಾಅರ್‌ಗಳು ನಿನ್ನ ರಣಕ್ಷೇತ್ರಗಳು” ಚಹಾದ ಕೊನೆಯಗುಟುಕು ಸೇವಿಸಿ ಗ್ಲಾಸನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸುತ್ತ, ನೀನೀಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದೀಯಾ, ಅರ್ಥಗಂಟಿಯವರೆಗೂ ನಿದಾನವಾಗಿ ಚಹ ಹೀರುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಕೆಲಸದಿಂದ ವಿಮುಖವಾಗುವುದು ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡುವವನಂತೆ ಮಾಡಿದ.

“ಒಂದು, ನನಗೆ ಚಹಾ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ, ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಕುಡಿಯೋದಾದ್ರೆ ನಿದಾನವಾಗಿಯೇ ನಾನು ಕುಡಿಯೋದು.” ಪವಾರನ ಆಶಯ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ.

ಚಹಾ ಮುಗಿದ ನಂತರವೇ ಅವಳು ಮೇಜಿನ ಡ್ರಾಅರ್ ತೆರೆದಳು. ಡ್ರಾಅರ್ ತುಂಬಾ ಫಾಯಿಲ್‌ಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಫೈಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನಂತರ ಅವಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಪವಾರನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

““ಕೇಸ್ ಹಿಸ್ಟರಿಯ ಫೈಲುಗಳು” ಅವನ ಅವಹೇಳನ ಅವಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿತು” ನಿನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಆಕ್ಟ್ ೧೯೬೧ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಆಕ್ಟ್‌ನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನಲ್ಲ. ಓದಿಕೊಂಡು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು.”

ಯಾವ ರೀತಿ ಇದು? ಅಲ್ಲಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಿದರೆ ಇವನದೇನು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ? ಖಿನ್ನಳಾದಳು. ಪರೋಕ್ಷ ಏಕಾಗ್ರತೆಯ ಮುಖವಾಡ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. “ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ನೋಡ್ತಿದೀಯಲ್ಲ ಫೈಲ್, ಅದು ಪಂಥರೀಬಾಯಿಯದು. ಜಯಹಿಂದ್ ಆಯಿಲ್‌ಮಿಲ್‌ನ ಮಹಿಳಾ-ಕಾರ್ಮಿಕರು.”

“ಪೋಸ್ಟಮನ್ ಎಣ್ಣೆ ಕಂಪನಿಯದಾ?”

“ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ” ಪವಾರ ದೃಷ್ಟಿಯ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣ ಎಸೆದ.

“ಹೆರಿಗೆ ಕೇಸ್ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕಂಪನಿ ಪಂಡರಿಬಾಯಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿತ್ತು. ತಕ್ಷಣ ಅವಳು ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೌಕರಿ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು! ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘರಜೆಯನ್ನು ಕಂಪನಿ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಡರ್ ಸೆಕ್ಯನ್ ಪೋರ್ ಕೇಸ್ ಇದು.”

“ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಆರು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.” ಪವಾರ ಫೈಲಿನ ಒಂದು ಹಾಳೆ ತೆರೆದು ಅಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪ್ಯಾರಾಗ್ರಾಫ್ ಕಡೆ ಅವಳ ಗಮನ ಸೆಳೆದ- “ಕಂಪನಿಯ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಹೆದರಿದ ಪಂಡರಿಬಾಯಿ ತಕ್ಷಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿ ಹೊಲಿಗೆ ತುಂಡಾಯಿತು.”

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹಾಜರಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪಂಡರಿಬಾಯಿ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.”

“ಜಟಿಲವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹನ್ನೆರಡು ವಾರದವರೆಗೂ ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಅವಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಸಂಘಕ್ಕೆ ಶರಣು ಬಂದಮೇಲೆ ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಪಂಡರೀಬಾಯಿಯ ಕೇಸ್ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು.

“ಕಂಪನಿಯ ಮ್ಯಾನೇಜರುಗಳಿಗೆ ದಬಾಯಿಸಿದಳು. ಕಂಪನಿ ತನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು

ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆರಿಗೆಯ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.

“ಎಂಟು ವರ್ಷ ಹಳೆಯ ಕೇಸು ಪಂಥರಿಬಾಯಿಯದು.”

“ಇಷ್ಟೊಂದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಇಂದಿಗೂ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ವಿಡಂಬನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಅವರು ಏನೂ ಬರೆಯದ ಬ್ಯಾಕ್ಟೆರಿಯೋಲೋಜಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಯಾರದೇ ತಂತ್ರಗಳಿರಬಹುದು, ಯಾರಿಗೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದಿರಬಹುದು.... ಸಂಘದ ಮಹಿಳಾ ಮೋರ್ಚಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಭಿಯಾನ ಇದೇ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕಳೂ ಲೇಬರ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ತೊಂದರೆ ಏನು ಗೊತ್ತೆ?”

“ಕೇವಲ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಿಳೆಯರದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆ! ಓದಿದ ಮಹಿಳೆಯರದೂ ಕೂಡ.” ಪವಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಹೇಳಿದ “‘ಸಿಬಾಕಾ’ ‘ಮೇ ಆಂಡ್ ಬೇಕರ್’ ದಂತಹ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುವ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಗರ್ಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಓದಿದವರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಈ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸದ ಮುಂದಾಳು ನೀನಾಗಬೇಕು. ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರೊಡನೆ ನಡೆಯುವ ಭೇದಭಾವದ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರೇ ದನಿಯೆತ್ತುವ ಹಾಗಾಗಬೇಕು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ಒಬ್ಬರ ವಿರುದ್ಧ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟುವ ಷಡ್ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಆಳುವವರದು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಟನೀತಿ-ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಲಿ, ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಲಿ, ಒಳಹೊಡೆತ ಹಾಕೋದು. ನಾಯಿಯ ಬಾಲ ಸವರೋದು, ಅನಂತರ ಛೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋದು. ತನ್ನ ಜನರನ್ನೇ ಕಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ...”

ಪವಾರ ಫೈಲುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಸರಿಸಿದ. ಡ್ರಾಅರನಲ್ಲಿರುವ ಫೈಲುಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ. ಆ ಫೈಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವಡಿ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ತುಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಕೋನದಿಂದ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಪುರುಷಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಅನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಪವಾರ ಪುನಃ ಕಟುವಾಗಿ ನುಡಿದ-“ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಖೋಲಿ ಖೋಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಸಮಯದ ಅಭಾವವೇ ಅದರ ಮೂಲಕಾರಣ ಅಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮುಂದಾಳು ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಘದ ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೇವಲ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ

ಮಾತ್ರ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಬೇಕು.”

ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕಹಿಯನ್ನು ಉಗುಳಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಅನಿಸಿತು. ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಅವಮರ್ಯಾದೆ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲವೆ?

ಫೈಲನ್ನು ಮಗುಚಿ ಹಾಕತೊಡಗಿದಳು.

ಪವಾರ ಮತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ತಡೆದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಶಿಕ್ಷಕನ ಹಾಗೆ.

“ಫೈಲುಗಳನ್ನು ನಂತರ ಓದಬಹುದಂತೆ ‘ವೂಮನ್ ರೈಟ್ಸ್’ ಮೊದಲು ಓದಿಕೋ.”

“ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಓದಬಹುದು. ಫೈಲುಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋದು ಕಷ್ಟ.”

“ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ... ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಫೈಲುಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂತೇ ಓದಬೇಕು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು. ಗಂಭೀರ ಮನನಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟ.”

ಅವಳು ಅವಾಕ್ಯಾದಳು. ಅವಳ ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣ ಪವಾರನಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ!

“ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೋಗಬೇಕು?”

“ಪುಸ್ತಕ ಹಾಗೂ ಫೈಲುಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಕೆಳಗಿನ ಡ್ರಾಅರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಫೈಲುಗಳಿವೆ. ಆ ಕೇಸುಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಆ ಕೇಸ್‌ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಶುರು ಮಾಡಬೇಕು.”

ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಪವಾರ ಕೇಳಿದ-“ಚಹಾ ಕುಡಿತೀಯಾ?”

ಇದೆ ಅಂತ ಕುಡಿಯೋದಾ? ಅಥವಾ ಪವಾರನನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನಿವಾರ್ಯವಾ?

ಅವಳು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿ ತಲೆ ಅಲುಗಿಸಿದಳು. ಯಾಕೋ ತಲೆ ಒಜ್ಜೆ ಅನಿಸಿದೆ. ಚಹಾ ಯಾಕೆ ಕುಡೀತಿದಾಳೆ ಇಷ್ಟೊಂದು? ಪುಕ್ಕಟೆ?

ಕಂಜೂರಮಾರ್ಗ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಪವಾರ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ದಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದ ಭಾಂಡುಪ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಸ್ಟೇಷನ್ ರೋಡ್ ದಾಟಿ ಆಗ್ರಾ ರೋಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆಗ್ರಾ ರೋಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಡಗಡೆ ತಿರುಗಿದರೆ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್‌ನಿಂದ ಹೋಗಬಹುದು. ಬಸ್ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುತ್ತದೆ-‘ಹನುಮಾನ್ ಟೀಕರಿ! ಕಂಜೂರಮಾರ್ಗ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ತಲುಪಬಹುದು. ಕಷ್ಟವೇನೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಶಾರ್ಟ್‌ಕಟ್ ರಸ್ತೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ್ದು

ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ್ನಡಿಗಿ! ಡಾಕ್ಯೂಡ್ಡ್ ಕಾಲನಿ ದಾಟಿದರೆ ಎಕ್ಯೂಗಾಡಿಗಲು ಆಟೋಗಲು ಹೋಗುತ್ತವೆಯಾದರೂ ಅತಿ ವಿರಳ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರದೇಶವಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪವಾರನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಮುಲುಂದ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಪವಾರನನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವಳು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪವಾರನಿಗೂ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗುವಾಗ ಅವನು ಎರಡುಗಂಟೆ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕರ್ಸನ್ ಕಂಪನಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದ. ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ನಿಂತಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕರ್ಸನ್ ಕಂಪನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಯಲಿ. 'ಕರ್ಸನ್' ನಿಂದ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಮರಳಿಬರಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ 'ಕರ್ಸನ್' ದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗಡಿಗರ ಭೇಟಿಯಾಗಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಭೇಟಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಘದ ಮಹಿಳಾ ಮೋರ್ಚಾ ಆಗಿದ್ದರೂ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಿ. ಸಂಬಂಧ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೇತುವೆ ಏರುವ ಮೊದಲು ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಪ್ರತಾಪನಗರದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಸ್ವೇಶನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಲೇ ಯಾವ ಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದ ಪವಾರ್.

ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸ್ವಾಲ್ನವರಿಂದ ಕೇಳುವುದೇ ಕ್ಷೇಮ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಬಹುತೇಕ ಜನರೇ ಇಲ್ಲದ ಸ್ವೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬುಕ್ಸ್ವಾಲ್?

ಪತ್ರಿಕೆ ಮಾರುವವರು ಅವಳಿಗೆ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

ಸೇತುವೆ ಏರಿ ಅವಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ಇಳಿಯಲಿ.

ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಎರಡು ದಾರಿಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಡಾಕ್ಯೂಡ್ಡ್ ಕಾಲನಿ ಮೂಲಕ. ಎರಡನೆಯದು ಆಗ್ರಾರೋಡಿನ ಅಂಚಿಗೇ ನಡೆದ 'ಸೀಬಾ' ಕಂಪನಿವರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದರೆ ಎಡಗಡೆ ತಿರುಗಿ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಕ್ಲಾಸ್ಟರ್ಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದವರೆಗೆ ಹರಡಿದ ಜೋಪಡಿ ಪಟ್ಟಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಇದೇ ಪ್ರತಾಪನಗರ ಎಂದು.

“ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರೋದು” ಅವಳು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ-“ಪ್ರತಾಪನಗರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ ನಿಮಗೆ?”

“ಶಿವಕುಮಾರಿ ದೇವಿಯ ಚಾಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಮತ್ತು 'ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ'ದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದಾಗ ಬುಕ್ಸ್ವಾಲ್ನ ಗಾಯತೊಂಡೆಗೆ

ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳತೊಡಗಿದ-“ನಾವು ಪ್ರತಾಪನಗರ, ಹನುಮಾನ ಟೀಕರಿ ಮತ್ತು ಚೋಚಿಮ್ ಕಂಪೌಂಡನ ವಾಸಿಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಋಣಿಗಳು.”

“ಯಾಕೆ?” ಅವಳಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮೂಡಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಋಣಿಗಳಾಗಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಸಮಸ್ತ ರಹವಾಸಿಗಳೂ ಋಣಿಗಳಾಗುವುದರ ಕಾರಣ?”

ಗಾಯತೊಂಡೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ. ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕೇಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ಎಂ.ಇ.ಎಸ್.ನ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಚ್ಛ ಸುಂದರ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಯ ಜನರು ಓಡಾಡುವುದು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೊಳೆಯಾದ ಬೆವರಿನ ದುರ್ವಾಸನೆಯಿಂದ ಅವರ ನಾಜೂಕಾದ ಹೆಂಡರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಡೇಹಗಲು ಬಂಗಲೆಗಳ ಅಂಗಳದಿಂದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಕಳ್ಳತನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಮುಜುಗರ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡೋದು ಹೇಗೆ? ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಿರುಗಾಡೋದು ಹೇಗೆ? ಮುದುಕರು, ಗೂಬೆಗಳಂತಿರುವ ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷಣ ಅವರ ಅಪಹರಣ ಮಾಡಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಂಗಲೆಯ ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯಲು ಒಂದು ಹನಿ ನೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ಸತಾಯಿಸುವುದು. ಹೂವಿನ ಮಡಿಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಲು ಬಳಸುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥ ಪೋಲಾಗುವ ನೀರನ್ನು ಪೈಪಿನಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಹಂಡೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಈ ಎರಡು ಕಾಸಿನ ಗುಂಡಾಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಸಹಿಸಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಬೇಕು? ನಮ್ಮ ನಳಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀರು ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡ ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಾ? ಯಾಕೆ ಬಂದುಕೊಂಡು ಅವರು ನಮ್ಮ ಕಂಪೌಂಡು ಗೋಡೆಯೊಳಗೆ ಇಣುಕುತ್ತಾರೆ? ನಾವು ನೀರು ಕುಡೀತೇವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಗಿಡಮರಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುತ್ತೇವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾ? ಕಲ್ಲಿನ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಮನೆಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲ. ಅವರು ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಅವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅವರಿಗೇ ಸರಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಲ್ಲಿನ ಚೀನಾ ಗೋಡೆಯಂತಹ ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಡೆ ಮಾಡಿಸಿ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರತಾಪನಗರದ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ನಿವಾಸಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು

ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ರೀತಿಯ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದ ಪ್ರತಾಪನಗರದ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಅವರೇನು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದು ಹೋಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾ? ಅಥವಾ ಮೈಲುಗಟ್ಟಲೆ ಸುತ್ತುಹಾಕಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ತಲುಪಬೇಕಾ? ರಾತ್ರಿ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಲೇ ಆಗ್ರಾ ರೋಡಿನ ಕಡೆ 'ಬಿರಲಾ' ಇಂಡಿಯನ್ ಲಿಂಕ್ ಚೈನ್ 'ಸಿಬಾಕಾ' 'ಮೇ ಆಂಡ್ ಬೇಕರ್' 'ಕರಸನ್' 'ಬಿಟರಮ್ ಗ್ಲಾಸ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಐವತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ಇವೆ.

ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿಯಾಗೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಷ್ಟಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಬೀರಲಿಲ್ಲ.

ಬಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಜನರೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಜೊತೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಗುದ್ದಲಿ ಹಿಡಿದು ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕೆಡುವುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೂಲಿಕಾರರೆಲ್ಲ ಗೋಡೆ ಕೆಡುವು ಈ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದರು. ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹನುಮಾನ ಟೀಕರಿ ಮತ್ತು ಜೋಚಿಮ್ ಕಂಪೌಂಡುಗಳ ಇತರ ನಿವಾಸಿಗಳೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಚಿಟಿಕೆ ಹೊಡೆಯುವುದರೊಳಗೆ 'ಗೋಡೆ ಕೆಡುವು ಅಭಿಯಾನ' ಜನಾಂದೋಲನದ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯಿತು.

ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟ ಆರೋಪದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕೆಡವಿಬಿಟ್ಟರು. ಬೆಳಗಿನ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಲ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಸಾಹೇಬರುಗಳು ಭಗ್ನವಾದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ, ತಮ್ಮ ತಲೆ ಜಜ್ಜಿಕೊಂಡರು. ರಾತ್ರಿ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ನಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕೋಲುಕುಟ್ಟುವ ಕಾವಲುಗಾರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವನಿಂದ ಜವಾಬ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಕಾವಲುಗಾರ ಮಿಶ್ರಾ ತನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾದದ್ದೆಂದರೆ, ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಡ್ಯೂಟಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕೆಡವಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಡವಿದ ಗೋಡೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲೇ ಕೆಡವಿದ್ದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಸಂಗತಿ ಸಾಹೇಬರುಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮದ್ಯದ ಮೇಜನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಗಡೆ ಏನಾದರೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮರುದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರು. ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರಕೊಟ್ಟರು. ಲೋಕಸತ್ತಾ, ಜನ್ಮಭೂಮಿ, ಪ್ರವಾಸಿಯಿಂದ

ಹಿಡಿದು ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾವರೆಗೆ ಗುದ್ದಲಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಜರೆದು ಬರೆದವು. ಮಾನವೀಯ ಅಧಿಕಾರದ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ವಿವಾದ ಬೆಳೆಸಲು ಹೋದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕೆಡವಲಾಗುವುದು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಗೋಡೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸೇಡಿಗೆ ಹೊರಟರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅವರ ಮನೆಯತ್ತಲೂ ಗುದ್ದಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟರೆ, ಹಾಡೆಹಗಲು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಇರುವ ಸೂರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಾಯತೊಂಡೆಯಿಂದ ಪರಾಕ್ರಮ ತುಂಬಿದ 'ಗೋಡೆಯ ಕತೆ'ಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ, ನಮಿತಾಳು ಕಾಗದದ ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ದಾರಿ-ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗುರುತು ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿದಳು.

ರಸ್ತೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಪವಾರ ಅಥವಾ ಗಾಯತೊಂಡೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ 'ಶಾರ್ಟ್‌ಕಟ್' ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನೇವಲ್ ಡಾಕಯಾರ್ಡ್ ಕಾಲೋನಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು.

ಕಲ್ಲುಗಳ ಭಗ್ನವಾದ ಗೋಡೆಯ ಒಡ್ಡಿನಂತೆ ಆಗಿರುವ ತಗ್ಗುದಿನ್ನೆಗಳ ಭಾಗವನ್ನು ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಜಿಗಿಯುತ್ತ, ಪ್ರತಾಪ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಅನಂತ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು 'ನಗರ'ವನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದಳು.

'ನಗರ' ಎಂಬುದು ಕೆವಲ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಮುಂದುವರಿಯುವ ಮುನ್ನ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಭಗ್ನಗೊಂಡ ಗೋಡೆಯನ್ನು ನಿಂತು ನೋಡಿದಳು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಗಾಗಿ ಚೀನಾದ ಗೋಡೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಗೋಡೆಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೂವರೆ ಘಂಟು ಅಗಲದ ಗಟ್ಟಿ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆ! ಒಂದೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿದ್ದ ಮೋಟುಗೋಡೆಯ ರೂಪ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಎತ್ತರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿತು.

ಅವಳು ಆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಚ್ಚರಿಪಟ್ಟ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಎದುರುಗಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಹತ್ತಿರ ನಿಂತುಕೊಂಡ.

“ನೀವೇನು ಪತ್ರಿಕೆಯವರಾ ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್?” ವಿಚಿತ್ರ ಮೂರ್ಖ ಮನುಷ್ಯ. ಲುಂಗಿಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದಾನೆ. ಹೆಂಗಸರಿದಾರೆ ಅಂತ ಸಂಕೋಚ ಬೇಡವಾ?”

“ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ಅನ್ನಿಸ್ತು ಗೊತ್ತಾ, ತುಂಬ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು

ಗೋಡೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿರಲ್ಲ, ಮೊದಲೂ ನಾನು ಪತ್ರಿಕೆಯವರನ್ನು ನೋಡಿದೇನೆ. ಪತ್ರಕರ್ತರು ಬಂದವರೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಗೋಡೇನ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ್ದರು.”

ಲುಂಗಿಯವನ ಉತ್ತರ ಅವಳನ್ನು ನಗಿಸಿತು.

ಅವಳು ನಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನೂ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ನಕ್ಕ.

“ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಿ” ಅವಳು ನಗುವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು—
“ಪತ್ರಿಕೆಯವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹೀಗೆ ನಿಂತು ಗೋಡೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇಂಥ ತೊಡಕಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಬಲ್ಲರು.”

ಅವಳಿಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಯಿತು.

“ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಯಾರು?”

“ಮಹಾಡಾ”

ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು.

“ಒಡೆದ ಗೋಡೆಯ ಬಗ್ಗೆ ‘ಮಹಾಡಾ’ದವರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಸಕ್ತಿ?”

“ಅದು ಏನಿದೆ ಗೊತ್ತಾ ಇವರೇ, ಪ್ರತಾಪನಗರ ಹಾಗೂ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ನಡುವೆ ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಭೂಮಿಯ ಪಟ್ಟಿ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಮಹಾಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಮಹಾಡಾದವರು ಎಮೀಸ್‌ದವರ (ಎಂ.ಇ.ಎಸ್.) ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಿದಾರೆ. ಅವರೇನಂತಾರೆ ಅಂದ್ರೆ, ಎಮೀಸ್‌ನವರು ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅದರ ಘೌಂಡೇಶನ್ನಿನ ಅರ್ಧ ಪೂಟು ಜಾಗ ಮಹಾಡದವರದು. ಈಗ ಸರಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸರಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಏರಿ ಹೋಗಿದಾರೆ. ಮೋಜಣಿ ಎಲ್ಲ ನಡೆದಿದೆ. ಬೆದರಿಕೆ ನಡೆದಿದೆ. ಬುಲ್‌ಡೋಜರ್ ತಂದು ಈ ಅವಶೇಷದ ಹಾಗಿರೋ ಗೋಡೋನ ಕಿತ್ತು ಹಾಕೇವೆ ಅಂತ ಅವರು ಅನ್ನಿದಾರೆ.”

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಗು ಚಿಮ್ಮಿತು.

“ಒಡೆದ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಡೆಯಲು ಏನು ಉಳಿದಿದೆ?” ಅವಳು ವಿನೋದ ಮಾಡಿದಳು.

“ಕಲ್ಲುಗೋಡೆಯ ಅವಶೇಷದ ಮೇಲೇ ಬುಲ್‌ಡೋಜರ್ ಹೊಡೆಸುತ್ತಾರಂತೆ. ಹೊಡೀಲಿ ಬಿಡಿ ಮೇಮ್ ಸಾಬ್! ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆಯ ಈ ರಸ್ತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗ್ತದೆ. ಹಾರ್ತಾ ಜಿಗೀತಾ, ಹತ್ತತಾ ಇಳೀತಾ ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ಕಾಲೆಲ್ಲ ಕೆತ್ತಿ ಹೋಗಿದೆ.”

“ನೀವು ಒಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತೀರಾ ನನಗೆ!” ಅವಳು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಮನುಷ್ಯ ಕೆಟ್ಟವನಲ್ಲ.

“ಯಾಕೆ ಆಗಬಾರದು? ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವಾ ನಾವಿರೋದು! ಕೂಲಿಕಾರನಾನು, ನನಗೆ ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಶೋಕಿಯೂ ಇದೆ.

“ಈ ಶಿವಕುಮಾರಿ ದೇವಿಯವರ ಚಾಳ ಎಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ?” ಸಮಾಜ ಸೇವಕನಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳೋದರಲ್ಲಿ ಏನು ಭಿಡೆ?

ಲುಂಗಿಯವನ ವಿನೋದ ಮಾಯವಾಯಿತು.

“ಅಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ?”

“ವಿಧವೆ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ಮಗಳು ಸುನಂದಾಳನ್ನು.”

ನಾಯಿಯ ಮೂಗು ಗುರ್ರೆಂದಿತು.

“ಸುನಂದಾ ಬಳಿ ನಿಮಗೇನು ಕೆಲಸ?”

ಗುರ್ರೆನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಜಾಗೃತಳಾದಳು. ಏನೋ ಪೇಚು ಇರಬೇಕು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿ ಅಲ್ಲವಾ?

“ಕೆಲಸ ಏನು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದು. ಅಣ್ಣಾ, ನನಗೆ ಕೇವಲ ನೀವು ದಾರಿ ಹೇಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು.”

“ನಾವು ನೋಡಿ, ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಹರಾಮಿ ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಬಸ್ತಿಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ, ಈ ನನಮಕ್ಕಳು ಕಳ್ಳರ ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ?”

ಬೈಗಳು ಅವಳ ಮಿದುಳಿಗೆ ತಟ್ಟಿತು. ಇವನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾನೆ! ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು.

“ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಾನು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಖಂಡಿತಾ ಬಂದವಳಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಯವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುವ ಕಾರಣವೇನು?”

“ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಂದ್ರೆ ಅವರ ತಲೆತುರುಕತನ! ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸೋ ಥರಾ ಬರೆದುಬಿಡ್ತಾರೆ. ಉರಿಯೋ ಬೆಂಕಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕೋದು ಬಿಟ್ಟು, ಎಣ್ಣೆ ಸುರೀತಾರೆ. ಹರಾಮಖೋರ, ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೆ ಬಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳದೆ ಹೋಗ್ತಿದೆಯಾ? ದಂಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿಯೇ ಕೈ ಬಿಡೋದು.... ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು!” ಲುಂಗಿಯವನ ಆಕ್ರೋಶ ಉಕ್ಕೇರಿದ್ದು ಅವಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು.

“ಮೊನ್ನೆಯ ಜನಸತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಳೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ— ಪ್ರತಾಪನಗರದ ಸುನಂದಾಳ ಮದುವೆ ಅವಳ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಪ್ರೇಮಿಯೊಡನೆ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಾವನ ಮನೆಯವರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಇಸ್ಲಾಂ ಸ್ವೀಕರಿಸೋದಕ್ಕೆ ಅವಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.”

ಅವನು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. “ಇದರಿಂದ ಆಗೋ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮ ನೋಡಿ! ಅಷ್ಟಾದ್ದೆ, ಮೊಹಲ್ಲಾದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಏರಲು ಶುರುವಾಯ್ತು. ಬೆಂಕಿ ಧಗಧಗ ಉರೀಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು— ಒಲೆಯಲ್ಲಲ್ಲ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ! ಭಯಗೊಂಡ ಅರೀಫ ಭಾಯಿ ಮಗನ ಸಮೇತ ಖೋಲಿಗೆ ಬೀಗಜಡಿದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಯವಾದನೋ—ಎರಡು ದಿನವಾಯ್ತು.”

ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಯಿಂದ ಆಚೆ-ಈಚೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದಳು. ದಿನದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದವರು, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೆಲಸಬಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಚಾಳಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಿತ್ತ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಒರಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ಮೊದಲು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಕುದಿತವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಪತ್ರಿಕೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಆಕ್ರೋಶವಿರುವುದರಿಂದ ತಾನು ಪತ್ರಿಕೆಯವಳು ಎಂಬ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಕೇವಲ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ-ತಾನು ಪತ್ರಿಕೆಯವಳಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಉರುಟುರುಟಾದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

“ನೋಡಿ ಅಣ್ಣಾ, ನಾನು ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಳಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಿಳಾ ಮೋರ್ಚಾ ವಿಭಾಗದಿಂದ. ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದಾರೆ! ಸುನಂದಾಳ ಕೇಸ್ ಫೈಲ್ ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ ಅಂತ.”

ಚಾಳಿನ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿದ. ತವಾದ ಹಾಗೆ ಚಪ್ಪಟೆ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಮೂಗಿನ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಮಿಂಚು ಹುಳುವಿನ ಹಾಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ತುಂಬ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅವನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡ. ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಕಿರುದಾರಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಂತೆ.

“ಸಂಘದಿಂದ ಬಂದಿದೀರಾ ನೀವು! ನೀವು ಮೊದಲೇ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ? ನೀವು ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧದೊಳಗೇ ಬರ್ತೀರಿ. ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಏನೆಲ್ಲ ಉಲ್ಟಾ-ಪಲ್ಟಾ ಮಾತನಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ ಧತ್ ತೇರೀಕೆ....

ಬಹಳ ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅವನು ತನ್ನ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ನೀವಿಕೊಂಡ.

“ನಡೆಯಿರಿ ನಮ್ಮ ಖೋಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. ನನ್ನ ಮಗಳ ಕೈಯಿಂದ ಒಂದು ಕಪ್ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವಿರಂತೆ ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್. ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಅವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ನೀವು ಕ್ಷಮಿಸಿದೀರಿ ಅಂತ ಭಾವಿಸ್ತೇನೆ.”

ಯಾವುದೇ ಸಂಕೋಚ ತೋರಿಸದೆ ಅವಳು ಚಾಳಿನ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಜೊತೆ ಹೊರಟಳು.

“ನೀವು ಭಾರೀ ಸಿಟ್ಟಿನವರು. ನಾನಿದೆಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆನಪ್ಪಾ ಎಂದು ಒಂದು ಬಾರಿ ಗಾಬರಿಯಾದೆ.”

“ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ತಪ್ಪು ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್” ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪುನಃ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

“ಸುನಂದಾಳ ಕೇಸಿನ ಯಾವ ಮಗ್ಗುಲು ಇದು? ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಸುನಂದಾ” ಮೇ ಆ್ಯಂಡ್ ಬೇಕರ್’ ನ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ‘ಜಯ್ ಹಿಂದ್’ ದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.”

ಜಾಳಿನ ಮನುಷ್ಯ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ತಡೆದ.

“ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿ... ನೀವೇನು ಹೇಳಿದರೂ ಅದು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ” ನಮಿತಾ ಅವನಿಗೆ ಭರವಸೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅದರ ಚಿಂತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತಮಾಶೆ ಜಗಜ್ಜಾಹೀರ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನೀವು ಹುಡುಗಿ ಅಲ್ಲವಾ ಮೇಮ್ ಸಾಬ್! ಅಂಥ ಮಾತನಾಡೋದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚ ಆಗಿದೆ...”

“ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಸುನಂದಾ ಗರ್ಭಿಣಿ ಆಗಿರೋದು ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದೆ, ಆರು ತಿಂಗಳು ಆದ ನಂತರ. ಅವಳೊಡನೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಸಾವಿರಸಾರೆ ಗದರಿಸಿದರೂ ಆ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಣ್ಣು ಬಾಯಿಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಶಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆ. ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಿ ಬಂದಳು. ದುಃಖ ತೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಯಾವುದೋ ಜಾರನ ಪಿಂಡವನ್ನು ಸುನಂದಾ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಹೇಳಿದರೂ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇರಿ. ಏನೋ ನೆಪಮಾಡಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸುನಂದಾಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ಗೆ ಹೋದಳು. ಅಪಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಡಾಕ್ಟರ್ ಹೊಟ್ಟೆ ಇಳಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುನಂದಾ ಕೈಕೊಟ್ಟಳು. ಹಟ ಹಿಡಿದಳು-‘ಮಗುವನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ನಾನು ದುಡಿದು ಸಾಕ್ಷೀನೆ.’ ಸುನಂದಾಳ ತಾಯಿ ಅವಳ ಗಂಟೆಕ್ಕಿದ ಹುಬ್ಬು ನೋಡಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಸುನಂದಾ ಎಂದಿನಂತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರತೊಡಗಿದಳು.”

“ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಕುದಿತಾ ಇದ್ದ ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಆರೀಫ್ ಭಾಯಿ ಮಗ ಸುಹೈಲ ಬಂದ. ಸುನಂದಾಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರೋದು ತನ್ನದೇ ಮಗು ಎಂದು ಸುಹೈಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಸುನಂದಾಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಅವನು ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮದುವೆ ಅವರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಆಗಿದೆ. ನಿರುಪಾಯಳಾದ ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದಳು. ನಾವೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ಈ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರು. ಯಾರಿಗೂ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳದೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡು ಸುಹೈಲ ಜೊತೆ. ಸುಹೈಲನಿಗೆ ದುಬೈನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ನಂತರ ಸುನಂದಾ ಕೂಡ ಸುಹೈಲ ಜೊತೆ ದುಬೈಗೆ ಹೋಗ್ತಾಳೆ. ಗೋಜಲು ಮುಗಿದು ಹೋಗ್ತದೆ.”

“ಸುನಂದಾಳ ಸಂತೋಷವೇ ತನ್ನ ಸಂತೋಷ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಮದುವೆಗೆ ತಯಾರಾದಳು. ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳ ಸುಖ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಅವಳದೆಲ್ಲಾ ಏನು? ಸಾಯಲಿ-ಬದುಕಲಿ ಮೊಹಲ್ಲಾದ ಜನ ನಾಳೆ ಹೇಗಾದರೂ ಅವಳಿಗಿಷ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಕಾಣಿಸ್ತಾರೆ ರಾಮನಾಮ ಉಚ್ಚರಿಸ್ತಾ.”

“ಅತ್ತಿಗೆ ಆರಿಫ್ ಭಯ್ಯಾನ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಿ ಮದುವೆ ತಾರೀಕು ನಿಕ್ಕಿ ಮಾಡಿದಳು. ಮಗು ಹುಟ್ಟೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹುಡುಗಿಯ ಮದುವೆ ಒಂದು ಮುಗಿದುಹೋದರೆ ಜನೇಶ್ವರ ಸಾಹೂನಿಗೆ ಅಂಟಿದ ಕಲಂಕ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸುನಂದಾಳ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಅವಳು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಇಲ್ಲ. ಆರಿಫ್‌ಭಾಯಿಗೆ ಆಕೆಯ ಹಟ ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಅವನು ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಬಾಗಲು ತಯಾರಾದ. ಅವಳು ಇಸ್ಲಾಮ್ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಸರನ್ನಷ್ಟೇ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಸಾಕು. ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದೂ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.”

ಅವನು ಶ್ವಾಸ ಖರ್ಚಾಗುವವರೆಗೂ ಮಾತನಾಡಿದ.

“ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್‌ವರೆಗೆ ಓದಿಸಿದಳು ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆ, ಏನು ಕೊಟ್ಟಳು? ತನ್ನನ್ನು ಒಂದು ವಸ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿದಳು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆಗಿ ಒಂದು ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ಆಗಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲೋ, ಏಳು ತಿಂಗಳಿಗೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಚೈತನ್ಯ ಇತ್ತು. ಮಗಳ ದೇಹ ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಕಿಶೋರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಮೊಮ್ಮಗಳ ಸೇವೆ-ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿದಳು. ಏಳು ತಿಂಗಳಾದರೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ, ಬದುಕಾಳೆ, ಇತ್ತ ‘ಮೆ ಆ್ಯಂಡ್ ಬೇಕರ್’ ಕಂಪನಿ ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ನೋಟೀಸ್ ಜಾರಿ ಮಾಡಿತು. ಕೆಲಸ ಮೇಲೆ ಹಿಂತಿರುಗಲಿ, ಮದುವೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಹಾಜರು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಕಂಪನಿ ಅವಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ರಜೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಜೆಯ ಸಂಬಳವೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಗಸರಿಗಷ್ಟೇ ಹೆರಿಗೆ ರಜಾದ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಹಕ್ಕು ಬರುವುದು.”

“ಬಿಸ್ಕೆಟ್ ಯಾಕೆ ತಗೊಂಡೆ ಇಲ್ಲ ಮೆಮ್‌ಸಾಬ್?” ಚಾಳಿನವನ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಸಂಕೋಚ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡ ಅವಳು ಬಟ್ಟಲಿನಿಂದ ಒಂದು ಬಿಸ್ಕೆಟ್ಟು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಕೊಳೆಯಾದ ಕಪ್ಪು-ಬಸಿಯಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಗುಟಕರಿಸುವುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನಗೇ ಧಿಕ್ಕಾರ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಅವಳು. ಚಹಾ ಅಲ್ಲ, ಸಂತೋಷವನ್ನು - ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಗುಟುಕರಿಸಲಿ. ಇಂಥ ಪ್ರೀತಿ-ಸಂತೋಷ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಅವಳಿಗೆ.

ಯಾದವ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಮುಗಿಸಿ ಕಪ್ಪು-ಬಸಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತು ಸುನಂದಾಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗಳ ಕೈಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ. ಹೇಳಿದ “ನಾನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದರಿ ಅಲ್ಲವಾ ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್? ಪತ್ರಿಕೆಯವರ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಿಟ್ಟು ಯಾಕೆ ಅಂತ?”

“ಸಿಟ್ಟಿನ ಕಾರಣ ನಿಮಗೀಗ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಸುನಂದಾ ಮತ್ತು ಸುಹೈಲರ ಪ್ರಕರಣ ಅವರ ಸ್ವಂತದ್ದು. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕರಣವೆಲ್ಲಾ ಬಗೆಹರಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ಕಿವಿಕಚ್ಚೋ ಮನುಷ್ಯ ಮುಂದಾಳಾಗುವ ಖಿಯಾಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದದ್ದೂ ತಿವಾರಿಯನ್ನು ಹಿಂದುತ್ವದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ನಿರ್ದಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ. ಅವನು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಈ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಮಸಾಲೆಬೆರೆಸಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟರು.

“ಈ ಸ್ಟೋರಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು, ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್! ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕತೆಯನ್ನು ಹೆಣೆಯಲಾಯಿತು. ನಿಷ್ಠುರ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಕೆರೋಸಿನ್ ಪೀಪಾಯಿಗೆ ಪೀಪಾಯಿನೇ ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿ ಗೀರೋದೊಂದು ಬಾಕಿ. ಒಮ್ಮೆ ಈ ಸಂಗತಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಸತ್ಯ ಅಂತಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಣ್ಣ ಕೊಡೋದು ಸರೀನಾ? ಬಸ್ತಿ ಹೇಗೋ ತನ್ನದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಟಾ-ಎಡವುತ್ತು ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿತ್ತು...”

ಚಾಳಿನವರ ತೊಡಕಿನ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ನಡುವಣ ಕಿರಿದಾದ ರಸ್ತೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿಳಿದ ನಲ್ಲಿಗಳ ಕಪ್ಪು ನೀಲಿ ಕೊಳಕು ನೀರಿನಿಂದ ಕೆಸರಾದ, ನಡೆದು ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲ. ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಹೋಗಲು ಬಾಧ್ಯಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅನಿಸಿತು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮೊದಲು ಕೇಳಿದ್ದಳು, ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಹೀಗೆಯೂ ಇರುತ್ತಾರಾ ಜನ? ಮನುಷ್ಯರು ಕೊಳಕಿನ ಮಧ್ಯೆ ಇದಾರಾ? ಕೊಳಕು ಮನುಷ್ಯರ ಮಧ್ಯೆ ಇದೆಯಾ? ಅವು ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಕೈಹಿಡಿದು ಸಹಚರಿಯಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ದಯನೀಯ ಪ್ರಗಾಢತೆಯನ್ನು ತುಸು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸುವುದಾಗಲಿ, ಮೂಕಗೊಂಡ ಮಿದುಳನ್ನು ಚಲನಶೀಲಗೊಳಿಸುವುದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ! ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಉಲ್ಲಸಿತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಇಲ್ಲಿನ ಜಟಿಲವಾದ ಗಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋದರೆ, ಓಲಂಪಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾದ ಅಡೆ-ತಡೆ ಓಟವನ್ನು ಚಿಟಕಿ ಹೊಡೆಯುವುದರೊಳಗೆ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬಹುದು.

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚಾಳುಗಳ ಎದುರು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗಮತೆಯ ಪ್ರಯೋಜನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಾಳಿನವರು ಹರಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ಕೆಸರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಎರಡು

ಜೋಡು ಇಟ್ಟಿಂಗಿಗಳ ಕಾಲುದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

“ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಷಾರಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡಿ ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್!”

“ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಜಿಗಿದು ಎದುರಿನ ಜಗಲಿಗೆ ಏರೋಣ. ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ, ನಡೆಯುವ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋದರೆ ಮುಂದೆ ಇದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಣನಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿದೆ.”

ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಯಾದವನ ರನ್ನಿಂಗ್ ಕಾಮೆಂಟರಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಎತ್ತಿದ ಕಾಲು ಇಡುವುದರೊಳಗೆ ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪಿ ಕೆಸರಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೂತುಹೋಯಿತು. ಯಾದವನು ಚಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಿಣಿಯನ್ನು ಕರೆದು ನೀರು ತರಲು ಹೇಳಿದ. ಚಪ್ಪಲ್ ತೊಳೆದಾಯಿತು. ಕಾಲನ್ನೂ ತೊಳೆದಾಯಿತು. ಅಸಹ್ಯಪಡುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ - ಇದ್ದುದರಲ್ಲೇ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಬಾರು ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಕೈ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕುತೂಹಲ ತುಂಬಿದ ದೃಶ್ಯ ನೋಡಲು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಎರಡು ಚಾಳುಗಳ ನಡುವೆ ಹರಿದುಹೋದ ಕಾಲುವೆಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಂದಿಯ ಮರಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರ ಇಬ್ಬರು ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಗೊಂದಲವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಆರಾಮಾಗಿ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಹೆಣ್ಣುಹಂದಿಯ ಮೊಲೆಗೆ ಮರಿಗಳೆರಡೂ ಲಗ್ಗೆ ಹಾಕಿದ್ದವು- ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತ-ನೂಕುತ್ತ. ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಸೀಸೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವರು ಆ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಗಳಂತಿರುವ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಪ್ರತಾಪನಗರದ ಪ್ರತಾಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಕುಮಾರಿದೇವಿಯ ಚಾಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದು ಭೂತದ ಕರುಳಿನ ಮೂಲಕ ಹೊಕ್ಕು ಕೊನೆಯೇ ಕಾಣದಂತೆ ತಿರುಗುವುದರ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಮರಳಿ ಬರಲು ಯೋಚಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಒಣಗಿದ ಹೊಂಡದ ದಡದ ಹೊರಗಡೆ ಶಿವಕುಮಾರಿದೇವಿಯ ಚಾಳು. ಚಾಳುಗಳು ಹಾಗೂ ಜೋಪಡಿಗಳ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರೀನಡೆ ವ್ರಾನ್ ಯಾವುದೇ ಭವ್ಯ ಇಮಾರತಿನ ದರ್ಪದಂತೆ ಉನ್ನತವಾದ ಪಂಕ್ತಿಬದ್ಧವಾದ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಸುಂದರವಾದ ತಾಜಾ ಕಾವಿಬಣ್ಣದ, ತನ್ನ ಹೊಸತನದ ಹೊಳಪಿನಿಂದ, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲು ಹಿಂಜರಿಯದ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಛಾವಣಿ ನವೀಕರಣಗೊಂಡುದರಿಂದ ಅದು ಮಾಮೂಲಿ ಚಾಳಲ್ಲ! ಕುಡರದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಣ್ಣ ರಾಜನನ್ನು ರಾಜನ ಪದವಿಯಿಂದ ಇಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾ? ಅವಳಿಗೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ತಲೆಗೆ ತಾಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊದ್ದ, ಹೆಂಚುಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ

ತಲೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅವರು ಇಬ್ಬರೂ ತೆರೆದ ಕಿಡಕಿಯುಳ್ಳ ಖೋಲಿಯ ಎದುರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅದು ವಿಧವೆ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯದಾಗಿತ್ತು.

ಯಾದವನು ಪರಿಚಯದ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡದೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಿನ ಚಿಲಕವನ್ನು ಖಿಟ್‌ಖಿಟ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿದನು.

“ಯಾರು?” ಒಳಗಡೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು.

“ಅರೆ...ನಾನು ಅತ್ತಿಗೆ... ಯಾದವ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬನ್ನಿ, ನೋಡಿ, ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಯಾರು ಬಂದಿದಾರೆ ಅಂತ. ಸಂಘದಿಂದ ಪಾಂಡೇಯ ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್ ಬಂದಿದಾರೆ. ಒಳಗೆ ಬರಲಾ?”

“ಬಾರಲ್ಲ, ಯಾಕೆ ಯಜಮಾನಿಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವವನ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡ್ತಿದೀಯಲ್ಲ!” ಚುಚ್ಚಿದಳು.

ಅವರು ಒಳಗಡೆ ಕಾಲಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಅವಳು ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಹೊಸ್ತಿಲವರೆಗೆ ಬಂದಳು. ಹೊಸ್ತಿಲಬಳಿಯೇ ನಿಂತಳು.

ಆದರದಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದಳು ಅವಳು.

“ನಮಸ್ತೆ.”

“ಸಂತೋಷವಾಗಿರು, ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ, ಬಾ” ಒಳಗೆ ಬರಲು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದಳು. ಮಾತು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹೊರಬಂತು. ಅರೆನರೆತ ಕೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸ್ನಿಗ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ! ಮೊದಲ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೋಗ್ತೇನೆ ಅತ್ತಿಗೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಪಾಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಊಟಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಆರೇಳು ತಾಸು ಮಲಗಬೇಕು. ಸುನಂದಾ ಹೇಗಿದಾಳೆ!”

“ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಜ್ವರ ಬಿಡ್ತಾನೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗಷ್ಟೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಹಿಂದೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿದೆ” ಅವಳ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಮನೆಮಾಡಿತ್ತು.

ಯಾದವ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಟರ್ಕ್..ಟರ್ಕ್... ಎಂದು ಸದ್ದು ಮಾಡಿ ಪುಸಲಾಯಿಸಿದ. ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಪುಸಲಾಯಿಸಿದ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

“ನೀವು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ಆಡಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗ ರಮೇಶನನ್ನು ಕಳಿಸ್ತೇನೆ. ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಭಾತನಗರದ ಹೊರಗೆ ಒಯ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಮಲಗೋ ಮೊದಲು ಅವನತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿಯೇ ಮಲಗುತ್ತೇನೆ. ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿ ಕಳಿಸಲು ಹೇಳ್ತೇನೆ. ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ಬೇಡಿ.” ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಯಾದವ ಖೋಲಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ. ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ “ಸ್ವಲ್ಪ ಚಾ ಕುಡಿದು ಹೋಗು” ಎಂದರೂ ಕೇಳದೆ ಹೊರಟುಹೋದ.

ಖೋಲಿಯ ಒಳಗೆ ಅವಳು ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದಳು.

ಬಹುಶಃ ಎಂಟು ಗುಣಿಲೆ ಎಂಟರ ಅಳತೆಯ ಖೋಲಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು.

ಸಾಮಾನುಗಳ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಿತು. ಯಾವುದೋ ಸಾಧಾರಣ ಕಂಪನಿಯ ಸ್ಟೀಲ್ ಬೀರು. ಬೀರುವಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಬದನೆ ಬಣ್ಣದ ಹೂವಿನ ಸ್ವಚ್ಛ ಚಾದರಹಾಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಳೆಯ ಮಂಚ. ಮಂಚದ ತಲೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿಸಿಟ್ಟ ಮಗುವಿನ ಲಂಗೋಟಿ, ಜಬಲಾ, ಸುತ್ತುವ ವಸ್ತ್ರ. ತಲೆಯ ಕಡೆಗೇ ಎತ್ತಿಟ್ಟ ಸೊಳ್ಳೆಪರದೆ. ಪಲ್ಲಂಗದ ನಡುವೆ ಹಾಸಿದ ಪ್ರಾಸ್ಟಿಕ್‌ನ ಚುಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಚಾದರ ಪಲ್ಲಂಗದ ಬಲಗಡೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲುಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಜೋಡಿಸಿದ ಅಡುಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಗ್ಯಾಸ್ ಜೋಡಿಸಿದ ಮೇಜಿಗೆ ಹೊಂದಿಯೇ ಕಬ್ಬಿಣದ ಜಾಳಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಚಿಕ್ಕ ಬೀರು. ಬೆಕ್ಕಿನಿಂದ ಹಾಲು ಹಾಗೂ ಇತರ ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥ ರಕ್ಷಣೆಗೆ. ಗೋದ್ರೆಜ್‌ನ ಎರಡು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿಚ್ಚಿದ ರಾಜಸ್ಥಾನೀ ಆಕರ್ಷಕ ಕುಶನ್-ಇವೆಲ್ಲ ಗೃಹೀಣಿಯ ಉತ್ತಮ ಅಭಿರುಚಿಯ ಕಡೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿತು.

ಮಗುವನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ ಮಡಿಕೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಗ್ಲಾಸ್ ನೀರು ತಂದಳು. ಮಗುವನ್ನು ತಾನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎನಿಸಿತು. ಅಲ್ಲ ಪರಿಚಯದಿಂದಾಗಿ ಸಂಕೋಚ ಕಾಡಿತು.

ಅವಳು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಗ್ಲಾಸನ್ನು ಪಡೆದು ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಮಗುವನ್ನು ಕಾಲಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚೌಕದ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಕೂಸು ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡಿತು.

“ನೋಡಿ ರಾಗ ರಗಳೆ ಶುರುವಾಯ್ತು, ಹಗಲು ಮಲಗಾಳೆ. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಎಚ್ಚರಬೇಕಾಗಿದೆ.”

ಅವಳ ಮನೋಭಾವ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು-“ಹೀಗೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟೋದರಿಂದ ಮಗು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳೋದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡ್ತದೆ.”

ಹಾಗೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ ತರುವಾಯ ಪಿಂಡದಂತಿದ್ದ ಆ ಪುಟ್ಟ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸುನಂದಾಳ ಎದೆಯಬಳಿ ಮಲಗಿಸಿದಳು.

“ಮಲಗೋದರಲ್ಲಿ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ ತಾಯಿ-ಮಗಳು!” ಮಧುರವಾದ ಛೇಡಿಸುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಗ್ಯಾಸ್‌ನತ್ತ ನಡೆದಳು, ಅವಳಿಗಾಗಿ ಚಹಾಕ್ಕೆ ನೀರಿದಳು.

ಅವಳ ಆಶಯವನ್ನು ಅರಿತು ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಆಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಪಡಿಸಿದಳು.

“ನಾನು ಬಹಳ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಸುಮ್ಮನೇ ಕಷ್ಟ ತಗೋಬೇಡಿ.”

“ಕೂತುಕೋ ಕೂತುಕೋ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಪಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಸುನಂದಾಗೂ

೧೨೮ / ಆವಿಗೆ

ಕೂಡ ಏಳುತ್ತಲೇ ಚಹಾ ಆಗ್ಲೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ನೀನೂ ಕುಡಿಯಬಹುದಂತೆ. ಇವಳಿಗೆ ಜ್ವರದ ಕಾರಣವಾಗಿ ರಜೆ ತಗೊಂಡು ಮನೇಲಿ ಇದೇನೆ.”

ಸುನಂದಾ ಮಗ್ಗುಲು ಬದಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಎದೆಗೆ ತಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಗೇಣುದ್ದದ ಮಗುವಿನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕಚಗುಳಿಗೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳಿಸಿತು. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಆಕೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ನಂತರ ಕತ್ತು ಮೇಲೆತ್ತುತ್ತ ತಾಯಿಯನ್ನು ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದಳು

“ಚಹಾ ಗಿಹಾ ಸಿಗುತ್ತದೆಯಾ ಅಮ್ಮಾ?”

“ಚಹಾನೂ ಸಿಕ್ತದೆ ಗಿಹಾನೂ ಸಿಕ್ತದೆ. ಎದ್ದು ಕೂತ್ಕೋ ನೋಡೋಣ. ನೋಡು ಯಾರು ಬಂದಿದಾರೆ...?”

ಸುನಂದಾ ಗಡಬಡಿಸಿ ಎದ್ದಳು. “ಅರೆ” ನೀವು ಬಂದಿದೀರಿ... ಅಮ್ಮ ನನ್ನ ಎಬ್ಬಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.”

ಸುನಂದಾಳ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿದಳು ಅವಳು. “ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ...”. ತನ್ನದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಗೆ ತಾವು ಹೇಳಬೇಕೋ ನೀವು ಹೇಳಬೇಕೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಅನಿಸಿತು, ಔಪಚಾರಿಕತೆ ಸರಿದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಎನ್ನಲು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಂಚದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸುನಂದಾ ಮಂಚದ ಮೇಲೆಯೇ ಜರುಗಿಕೊಂಡಳು.

“ಬೇಡ...ಬೇಡ ಕೆಳಗಡೆ ಇಳಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೋತೇನೆ...”

“ಇಂದು ನೀವು ಹತ್ತು-ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಭೇಟಿಗೆ ಬರ್ತೀರಿ ಅಂತ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ದಾರಿಕಾಯ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದೆನಲ್ಲ, ಯಾವಾಗ ನಿದ್ರೆಬಂತೋ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ.”

ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಸುನಂದಾ. ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುನಂದಾಳನ್ನು ಅವಳು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಳು.

“ಹಾಂ...ಸರಿ... ಜಯಹಿಂದ್ ನ ಯಶೋದಾಬಾಯಿ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿರಬೇಕಲ್ಲ...!”

“ಹಾಂ... ಹೌದು.”

“ನಿಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ಹೇಗಿದೆ?”

ಸುನಂದಾ ಒಂದುಕ್ಷಣ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮೌನವಾಗಿದ್ದಳು.

“ಶರೀರದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯವಾಗೇ ಇದೀನಿ ಅಕ್ಕಾ... ಬಸ್... ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಬೇಸರ... ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಕಲ್ಲು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಡೆಹೋದರೂ ಕೈಗೇನೂ ಹತ್ತೋದೇ ಇಲ್ಲ.” ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸಬಿಟ್ಟು ಸುನಂದಾಳ ಸ್ವರವಷ್ಟೇ

ಆರ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಬಹುಶಃ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಚ್ಚಿದ ಬದನೆ ಹೂವನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ತುಂಬಿಬಂದವು.

“ಹೇಳು ಪಾಂಡೆ ಮಗಳೇ, ನೀನು ಚಹಾ ಲಘುವಾಗಿ ಕುಡೀತೀಯೋ, ಕಡಕ್ ಕುಡೀತೀಯೋ?”

“ಈಗಷ್ಟೇ ಚಹಾ ಕುಡಿಯೋದನ್ನೊಂದು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದೇನೆ.” ಸುನಂದಾಳ ಉದಾಸವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವಾಗ ‘ಕಡಕ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ರಸ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಡಕ್ ಅಂದರೆ ಬಹುಶಃ ಅವಳ ಅರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು ಕುದಿಸಿರೋದು ಎಂದು ಆಗಿರಬಹುದು. ಬೇರೆ ಯಾರೋ ‘ಕಡಕ್’ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಂ, ನೆನಪಾಯಿತು. ಅಜ್ಜಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಗಾಗ. ನೀನು ತಿಕ್ಕಿರುವುದು ಬಹಳ ಕಡಕ್ಕಾಗಿದೆ ನಮಿತಾ.

ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ಮಂಚದಿಂದ ಇಳಿಯಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು ಅವಳು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದು ತಾಯಿಯಿಂದ ನೀಗುವುದಲ್ಲ.

“ನೌಕರಿಯ ನೇಮಕ ಪತ್ರ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಫೈಲ್ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಫೈಲಿನ ಬಂದು ಪ್ರತಿ ಝಾರಾಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ-ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಅವರಿಗಾಗಿ.”

ಮಂಚದ ಕೆಳಗೆ ಸರಿಸಿಟ್ಟ ಕಪ್ಪು ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಎಳೆದು ಅದರಿಂದ ಎರಡು ಫೈಲನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದಳು.

“ನಿಮಗೆ ಏನು ಅನ್ನಿಸಿದೆ ಸುನಂದಾ? ನೀವು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಹೆರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಿಣಿ ಅನ್ನಿಸಿದೆಯಾ?”

“ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಕ್ಕಾ!”

“ಹೇಗೆ?”

“ನೋಡಿ, ಅಕ್ಕಾ, ಸೌಲಭ್ಯದ ಅನುಕೂಲತೆಯಿರುವುದು ಗರ್ಭವತಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಮಗುವಿನ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ. ಅವಳು ಕುಮಾರಿಯಾದ ತಾಯಿಯೋ, ಮದುವೆಯಾದ ತಾಯಿಯೋ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಗಲ್ಲ. ಕುಮಾರಿಯಾದ ತಾಯಿಯೂ ಮದುವೆಯಾದ ತಾಯಿಯಂತೆಯೇ ಘೋರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅವಳಿಗೂ ಆರಾಮಿನ ಅಗತ್ಯ ಇರೋದಿಲ್ಲವಾ! ತಾಯಿಯಾಗುವುದು ಯಾರೊಬ್ಬಳ ಸ್ವಂತದ ವಿಷಯವೇ ವಿನಾ ಕಂಪನಿಯ ವಿಷಯ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ?” ಸುನಂದಾಳ ಸ್ವರ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಕಂಪಿಸಿತು.

“ರಜಾ ಬಗ್ಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಕಂಪನಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ವಿನಂತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ!...”

“ಮೊದಲು ನನಗೆ ಇದರ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದ್ದೇ

ಸಂಕೋಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು”

“ಗೊತ್ತಾದ ಅನಂತರ?”

“ಸಾಹಸ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡೆ ಅಕ್ಕಾ. ಸ್ವಯಂ ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಏಳನೇ ತಿಂಗಳು ತುಂಬುತ್ತಲೇ ಪರ್ಸನಲ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ ನಾನು. ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ..”

“ಪತ್ರದ ನಕಲು ಇದೆಯಾ?”

“ಎರಡೂ ಪೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ.”

“ಏನು ಬರೆದಿದ್ದಿರಿ... ನಾನು ಸ್ವಯಂ ಅದನ್ನು ನೋಡ್ತೇನೆ.”

“ನಂತರ ಓದುವಿರಂತೆ... ಹೆರಿಗೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬರೆದದ್ದು. ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಏಳನೇ ತಿಂಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸೋಣ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಹೆರಿಗೆಯಾಯ್ತಲ್ಲ, ಹಾಗಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳ ಮುಂಚೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಗೆಳತಿ ಸುನೀತಾಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಪರ್ಸನಲ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ—ಹನ್ನೆರಡು ವಾರಗಳ ರಜಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇಡಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಕಂಪನಿಯವರು ತಕ್ಷಣ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹಾಜರ್ ಆಗುವಂತೆ ಒಂದು ನೋಟೀಸು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದರು. “ನೀವು ಕುಮಾರಿಯಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮಗೆ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಹೆರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು.”

ಸುನಂದಾ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು.

“ನಾನು ತಕ್ಷಣ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಅವರ ಸಹಾಯಬೇಡಿ ಸುನೀತಾಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾದವು ನಾನು ‘ಮೇ ಆಂಡ್ ಬೇಕರ್’ ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ನನ್ನ ಮಗುವಿಗಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕ್ರಿಜ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಕಂಪನಿಯ ಇತರ ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರಾದ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ.”

“ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿದೇನೆ..ಅಕ್ಕಾ! ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ಮಾತೃತ್ವವು ಮದುವೆಯ ಅಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತೊಂದರೆ ಇರೋದು ಇಷ್ಟೇ. ಅಮ್ಮ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಾಕೋ ತಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಾಕೋ. ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ನಾನು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು.”

ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಆವೇಶವನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿದ್ದ ಸುನಂದಾಳ ಕೈ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಂಪಿಸಿತು. ಚಹಾದ ಕಪ್ಪು ಅಲುಗಾಡಿ ಚಲ್ಲದೆ ಉಳಿಯಿತು. ತನ್ನ ಕಪ್ಪನ್ನು ಸ್ಥೂಲನ ಮೇಲೆ ತಕ್ಷಣ ಸರಿಸಿ ನಮಿತಾ ಅವಳ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ವಿಚಲಿತ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು

ಹೇಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಸಂಬಾಳಿಸಬೇಕೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದಳು, ತನ್ನತನ ತುಂಬಿದ ಕೈಯಿಂದ ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಸವರಿದಳು. ಸುನಂದಾಳ ದೃಢತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು.

ಸುನಂದಾ ಅವಳಿಗೆ ಹಸಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಹೊರಗಣ ಗಟ್ಟಿ ಕವಚದ ಒಳಗಿನ ಕಾಣದ ಅಶ್ರುಸಂಗ್ರಹದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ಹೀರು ಕಾಗದದ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ಒಳಗಣ ಸಮಸ್ತ ಸಂಚಲನವನ್ನೂ ಹೀರಿ ತೆಗೆಯುವಂತಹ ಶಬ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಡಕಾಡಿದಳು! ಆದರೆ ಶಬ್ದಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗೆಲ್ಲ, ಅವು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಆಟವಾಡಿ ಮೋಸಗೊಳಿಸುವ ಕಷ್ಟ ಅವಳಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗೆಲ್ಲ ದಣಿದು ಅವಳು ಮೌನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೇಸರ ಚುಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಮಾತುಗಳಿಗೇನಾಗಿವೆ? ಶಬ್ದಗಳು ಅವಳನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು ಯಾಕೆ? ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂವೇದನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಳಿಂದಾದರೂ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ಭಾವನೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಡಲು ತನ್ನಿಂದ ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

“ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ನಡೆದ ಈ ಘಟನೆ ವಿಡಂಬನಾ ಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು. ಯಾದವ ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು. ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಿದುಳನ್ನು ಆಗಿನಿಂದ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದೆ— ಸುಹೃಲನನ್ನು ನೀವು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ, ಇಸ್ಲಾಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ತೊಂದರೆಯಿತ್ತು?”

ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಣ ಮೌನವು, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಕುದಿದ ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ಹಾಲಿನಹಾಗೆ ಒಳಗುದಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಸ್ವಯಂ ತನ್ನದೇ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು, ಅದರೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದು, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಎದುರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಷ್ಟು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ನಿರ್ವಸ್ತ್ರಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ನಮಗೆ ನಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೇವೆ. ನಮ್ಮದೇ ಕೈಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವಮಾನದ ಭಾವನೆ ಆಗಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ತುಂಬ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಸುನಂದಾ ಅಡುಗೆಯ ಮೇಜನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು— ಏನೋ ಉತ್ತರದ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಹಾಗೆ! ಅವಳ ಈ ರೀತಿಯ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಅವಳ ತಲ್ಲಿನತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಕೆದಕುವ-ಭಂಗಪಡಿಸುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವೆನ್ನಿಸಿತು ನಮಿತಾಳಿಗೆ.

“ಇಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನೊಂದರೆ ಅಕ್ಕಾ, ನಾನು ಬೇರೆಯವರ ಸುಖ-ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ನಿಜವನ್ನು ಹಿಚುಕುವುದು, ತನ್ನ ‘ಸ್ವ’ದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅದು ಚಿಗುರಿ ದೇಹ ಧರಿಸಲು ಕೊಡಬೇಕು, ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರೀರವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲು ಬಿಡುವುದು... ಸುಹೃಲ ಪ್ರೀತಿಸುವಾಗ ಯಾವ ಶರತ್ತನ್ನೂ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ.

ಮದುವೆಯಾಗುವುದಾದರೆ ಅವನೊಂದಿಗಲ್ಲ, ಇಸ್ಲಾಮ್‌ನೊಡನೆ ಆಗಬೇಕಾ... ಅಥವಾ ಹಿಂದುತ್ವದೊಡನೆ ಆಗಬೇಕಾ?”

“ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಮ್ಯಾರೇಜ್ ಆಗೋಣ! ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಆಡಂಬರಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ! ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಶರತ್ತು ಮೊದಲು ಶರತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ನಂತರಯಾಕೆ ಶರತ್ತಾಗಬೇಕು? ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ರಾಜಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ ಅಕ್ಕಾ, ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಗೆ ‘ಆದಿ’ ಇದೆಯೇ ಹೊರತು ‘ಅಂತ್ಯ’ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕೊಸರಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಗುವಿನತ್ತ ಅವಳ ಗಮನ ಹರಿಯಿತು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಯಲೆಂಬಂತೆ ಅವಳು ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ನಂತರ ಮಗುವಿನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಹುಡುಕಿದಳು.

ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಎಲೆಕೋಸು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗುಳಾದ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಕತ್ತು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅವಳಿಗೆ ಆಸ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದಳು.

“ಮಾಡಿದ ನಂತರವೇ ಮಲಗಿದಾಳೆ. ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಮೂತ್ರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೊಳ್ಳೆ ಮುಚ್ಚಳ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡು. ನೋಣಗಳು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಮಲಗಿದ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಳ ಮುಚ್ಚಿದ ಸುನಂದಾ ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಳು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆದ್ರ್ವವಾಗಿವೆ. ಚಿತ್ರಕೂಟದ ನಾವೆಯ ಹಾಗೆ. ತಳಕ್ಕಿಂತ ಆಳ.

“ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ನಾನು ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಬಹುಶಃ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ವರ ಇಳಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅಕ್ಕಾ. ಕುಮಾರಿ ತಾಯಿಯ ಹೆರಿಗೆಯ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೋರಾಡುವ ಮುನ್ನ ಅವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉನ್ನಾದವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಹೋರಾಟಮಾಡಲಿ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಖೋಲಿ ಖೋಲಿಯ ಒಳಗಡೆ ನುಗ್ಗಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಉನ್ನಾದಕಾರಿ ಗಂಡಸರ ಕೈಯಿಂದ ಅವರ ಚೂರಿಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅವರ ಸಂದಿಗ್ಧ ರೀತಿಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಲಿ. ಅವರೇನಾದರೂ ಉನ್ನಾದದಿಂದ ಉರಿದೇಳುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡರೆ, ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ-ತಮ್ಮ ಮನೆ ಕುಟುಂಬ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೇತ ಆತ್ಮದಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆತ್ಮದಾನದ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಬರಿಯ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯ ಬೆದರಿಕೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸದಿರಲಿ. ಹೆಂಗಸರ ನಿಶ್ಚಯ ಮತ್ತು ಅವರ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿಯ ಅಂದಾಜು ಅವರಿಗಿಲ್ಲ.”

ಚಾಳಿನ ಒಳಗೆ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಹುಡುಗಿಯ ಅಂತಶ್ಚೇತನ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಖರವಾಗಿದೆಯಾ? ಸುನಂದಾಳು ಎದುರು ತಾನು ಎಷ್ಟು ಕುಬ್ಜೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆನಿಸಿತು.

“ಧರ್ಮ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ನೀನು ಗಪ್‌ಚುಪ್ ರಾಜಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ದ್ವೇಷದ ಈ ಬೆಂಕಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉಗ್ರ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾ?...”

ಸುನಂದಾ ಅವಳಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

“ತಪ್ಪು ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತಿದೀರಿ ಅಕ್ಕಾ! ಧರ್ಮಾಂಧರಿಗೆ ನಾನು ಒಂದು ನೆವ ಮಾತ್ರ. ನಾನು ನೆವವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಅವರು ಬೇರಾವುದೋ ನೆವವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಪೀಪಾಯಿ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕಾ, ಅವರ ಮಣಿಕಟ್ಟನ್ನು ಶಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ- ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ, ಅವರು ಕೈ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಾರದು. ಮತ್ತು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ಬೇರಾರೂ ಅಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಲ್ಲರು!”

ಆಗ ಮುಂಚಾಚಿದ ಬಾಗಿಲ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಯಾರೋ ಬಡಿದರು. ಚಿಲಕದ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಬಾಲಕನು ಬಾಗಿಲ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತ ಹೇಳಿದ-

“ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ನಾನು ರಮೇಶ ಬಂದಿದೇನೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಳಿದ್ದರು-ಸಂಘದಿಂದ ಮೇಮ್ ಸಾಬ ಬಂದಿದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಎಮೀಸ್ ದಾಟಿಸಿ ಬರಬೇಕು ಅಂತ.”

ಕತ್ತರಿಸಿದ ಎಲೆಕೋಸನ್ನು ತುಂಬಿದ ಪರಾತವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಗ್ಯಾಸ್‌ನ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಳು. ನಂತರ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಕಡೆ ಮುಂದುವರಿದಳು.

“ದುರ್ವಾಸನೆ ಬರ್ರಾ ಇದೆ ನಿನ್ನಿಂದ, ರಮೇಶಾ, ಸ್ನಾನ-ತೊಳೆಯೋದು ಇಲ್ಲವೇನು? ತಗಣಿ ಹಾಗೆ ಕೊಳೆತ ವಾಸನೆ ಬರ್ರಾ ಇದೆ-ಕೊಳಕಾ!”

ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ನಿಂತಳು.

“ಸಮಯ ಎಷ್ಟಾಗಿರಬಹುದು ಸುನಂದಾ?” ಅವಳಿಗೆ ಪವಾರನ ಒತ್ತಾಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ವಾಚಿನ ಸಡಲವಾದ ಕೀಲಿಯನ್ನು ಗಡಿಯಾರ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವವನಿಂದ ಸರಿಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಎಷ್ಟೊಂದು ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೀರುವಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ತನ್ನ ಪರ್ಸಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಸುನಂದಾ ನೋಡಿದಳು.

“ಒಂದೂಕಾಲು ಗಂಟೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಅಕ್ಕಾ! ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆಯಾ ನಿಮಗೆ?”

ಅವಳು ಯಾಕೋ ಸತ್ಯ ಹೇಳಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಜರಿದಳು. ನಂತರ ಅನಿಸಿತು- ಸುನಂದಾಳೊಡನೆ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಬಾಯಿಂದ ನಿಜ ಹೊರಬಿತ್ತು.

“ಡಾರ್ಕ್‌ಯಾರ್ಡ್ ಕಾಲೋನಿಯ ಎದುರು ಯಾವುದೋ ಕರಸನ್ ಕಂಪನಿ ಇದೆಯಲ್ಲ!”

೧೩೪ / ಆವಿಗೆ

“ಹಾಂ...ಇದೆ.”

“ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದಾಗಿ ಪವಾರ್ ಹೇಳಿದಾರೆ.”

“ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೂರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಾಪನಗರದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲುವೆ ದಾಟಿದರೆ ಅಡವಿ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ಶಾರ್ಟ್‌ಕಟ್ ಇದೆ.”

ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕರಸನ್ ತಲುಪುತ್ತೀರಿ.”

“ಅಡವಿಯ ಮೂಲಕ?”

“ಈಗಿಲ್ಲ ಉಲ್ಟಾ ಆಗಿದೆ ಅಕ್ಕಾ! ಜನರಿಗೆ ಅಪಾಯ ಇರುವುದು ಅಡವಿಯಿಂದಲ್ಲ, ವಸತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭಯ ಹೆಚ್ಚು” ಇಬ್ಬರೂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಕ್ಕರು.

ನಗು ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಕರಸನ್‌ಗೆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚೆಯೇ ಹೋಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ಅವಳು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದಳು-“ನನಗೆ ಹೋಗಲುಬಿಡಿ. ಮತ್ತೆ ರಮೇಶನಿಗೆ ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಬಿಡಬೇಕು ಅಂತ.”

“ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ ಅಕ್ಕಾ, ಹೋಗುವಿರಂತೆ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡೋಣ. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚೆಯೇ ತಲುಪಿಸೋಣ. ರಮೇಶ್ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರಸನ್ ಗೇಟ್‌ವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.”

ಅವಳು ಅನುಮಾನ ಪಡುತ್ತ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸುನಂದಾ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿಸಿದಳು. ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ ಕೂಡ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

“ತರಕಾರಿ ಬೇಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ರೊಟ್ಟಿ ತಯಾರು ಮಾಡಲು ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಸಾಕು. ಒಮ್ಮೆ ಸುದಾಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿ ನೋಡು....”

ಚಹಾದ ಜೊತೆ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಮಿಠಾಯಿ ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೇ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

“ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರು ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನು ಮಾತಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಸುನಂದಾಳಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಬೇಡವಾ? ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಿಸಬೇಕು ಅಂತ...”

ಸುನಂದಾ ಬಟ್ಟಲು ಎತ್ತಿ ಅವಳ ಕಡೆ ಹಿಡಿದಳು.

“ಈಗ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಸಲಾದರೂ ಗುಲಾಬಜಾಮೂನ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಿ ಅಕ್ಕಾ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನ ಅಮ್ಮನ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನೀವು ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ನನ್ನನ್ನು ತೊಳೆದುಬಿಡ್ತಾಳೆ!”

ಅವಳು ಗುಲಾಬ ಜಾಮೂನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ರಮೇಶನ ಕಡೆ ಹಿಡಿದಳು.

“ಊಟ ನಾನೂ ಮಾಡ್ತೇನೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ” ಗುಲಾಬಜಾಮೂನ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಘೋಷಿಸಿದ ರಮೇಶ.

“ಊಟ ಮಾಡ್ತೀಯಾ?” ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಸೌಟಿಗೆ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ-

ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಳು.

“ಹಂ... ಊಟ ಮಾಡ್ತೇನಲ್ಲ..”

“ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗು, ಹೋಗಿ ಹೊರಗಡೆ ನೀರಿನ ಡ್ರಮ್ ತುಂಬಿ ಇಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ಸಾಬೂನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೇಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. ಒರೆಸೋ ವಸ್ತ್ರ ಅಲ್ಲೇ ತೂಗಾಡ್ತಿರಬಹುದು. ನಿನ್ನ ದೇಹ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಕೊಳೆಯ ತೂಕ ಒಂದೇ ಇರಬಹುದು. ಯಾಕೋ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ ನೀನು?” ಅವನ ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಕೊಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟೇರಿತು.

“ಅಮ್ಮಾಜಿ, ನೀರನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ.”

“ಈಗೇನು ಅಂಥ ಹಿಮ ಬೀಳ್ತಾ ಇದೆಯೇನೋ, ಬಿಸಿನೀರಿಲ್ಲದೆ ನೀನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೆದರೋದಕ್ಕೆ! ಹೋಗು ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಉಜ್ಜುವ ಬ್ರಶನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ರವೆಯಷ್ಟು ಕೊಳೆ ಉಳಿದರೂ ನಿನ್ನ ಕಿವಿ ಕಿತ್ತು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಡ್ತೇನೆ...”

ರಮೇಶ ಖೀಂ...ಖೀಂ ಗುಡುತ್ತ ಹೊರಜಗುಲಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ಗುಲಾಬ ಜಾಮೂನಿನ ರಸವನ್ನು ಬೆರಳಿನಿಂದ ನೆಕ್ಕುತ್ತ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

“ತಂದೆಯವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿ ಎಷ್ಟು ಸಮಯವಾಯಿತು?”

“ಈಗೇನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಆಗಿರಬಹುದು ಅಕ್ಕಾ”

“ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಾ?”

“ಅಲ್ಲ..”

“ಅಂದರೆ?”

“ನಾನು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ. ಅಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ. ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರು. ಮೂವರೂ ಗಂಡೇ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಮೂರನೆಯ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಮರಣಹೊಂದಿದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಕ್ಷಯವಾಗಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಸತ್ತಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಅವಳ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು ದೊಡ್ಡಮ್ಮ. ಅಜ್ಜಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಲು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು.

ಇತ್ತ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೇ ನನ್ನ ತಂದೆ ಬಾಲವಿಧವೆಯಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಪುನಃ ಹಳಿಯ ಮೇಲೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿ ಅಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅಪ್ಪನ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತಿತು. ಅಜ್ಜಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡಿದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು. ತಂದೆಯವರು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅಜ್ಜಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದೆಯವರ ಕಡೆ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿಯ ಬಳಿ ಸಾಧಾರಣ

ಜಮೀನು-ಆಸ್ತಿ ಇದ್ದವು. ಆದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಈ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ದೂರವಾಗಲು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಮನೆ-ಮಾರು ಬಿಟ್ಟು, ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದರು. ಬಹುಶಃ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಹೋದ ನೆನಪಿಲ್ಲ.”

“ತಗೋ... ತಾಟು ಹಿಡಿದುಕೋ ಮಗಳೇ. ಈಗ ಮಾತುಕತೆ ಬಂದ್ ಮಾಡಿ” ಅಪ್ಪಣೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ ಅವಳ ಕೈಗೆ ಊಟದ ತಾಟು ಹಿಡಿಸಿದಳು.

ಹಬೆಯಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಲೆಕೋಸಿನ ತರಕಾರಿಯ ಪರಿಮಳದಿಂದ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ-ಬೇಯಿಸಿದ ತೊಗರಿಬೇಳೆಯ ದಪ್ಪ ತಿರುಳು. ಸುನಂದಾಳಿಗೂ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಆಗಲೇ ತಾಟು ತಯಾರಿಸಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಮಿದುಮಾಡಿದ ಅನ್ನ-ತುಪ್ಪ ತುಂಬಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು.

“ನನಗೆ ಮದು ಅನ್ನ ಹಾಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಮಾಂಸಿ”

ಸುನಂದಾ ನಗುತ್ತ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದಳು.

“ಮಿದು ಅನ್ನ ನಿಮಗೆ ಹಾಕುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಮ್ಮನದೇನೂ ತಕರಾರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ; ಅಕ್ಕಾ! ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗಿಲ್ಲದರೂ ಹಾಲು ಇಳಿದರೆ...?”

ಬಾಯಿಯೊಳಗಿನ ತುತ್ತು ಹೊರಗೆ ಬಂದರೆ, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವಳು ಬಾಯಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗುಂಡಿನಹಾಗೆ ಹೊರಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ನಗುವನ್ನು ತಡೆದಳು. ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಗಬಗಬ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ರಮೇಶ ಅವಳ ನಗುವಿನ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದನೋ ಇಲ್ಲರೋ, ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಅವಳು ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ನಕ್ಕಂತೆಯೇ ನಗತೊಡಗಿದ್ದ.

“ಹೋಗೋಣ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು” ಎನ್ನುತ್ತ ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ ಬಡೆಸೋಪನ್ನು ಚಿಟಿಕೆಯಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ಜೊತೆಗೆ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯ ತುಣುಕೊಂದನ್ನೂ ಕೂಡ.

ಭಾವವಿಹ್ವಲಳಾದ ಸುನಂದಾ ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು.

“ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕೂಡಿಸಿದೆ. ನಿಮಗೀಗ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ” ಅವಳ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಿತ್ತು.

ಸುನಂದಾ ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಹುರಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಪನವು ಅವಳಿಗೆ ಪಿಸು ನುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು-ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು.

“ಏಯ್ ಕೇಳೋ ರಮೇಶಾ, ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕಾಲುವೆಯಾಚೆಯ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಕರಸನ್ ಕಂಪನಿ ಗೇಟ್‌ವರೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಬಾ. ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೇಳಿಹೋಗು, ಸರಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿಬಂದೆಯಾ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು!” ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ ರಮೇಶನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ಸುನಂದಾ ಅವಳಿಗೆ ದಾರಿ ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಆಚೆ ನಿಂತು ಅವಳು ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಕೈಮುಗಿದಳು.

ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆವೇಗ ತುಂಬಿ ಅವಳು ಜೋಡಿಸಿದ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹುರುಬುರುಕು ಕೈಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಳು.

“ಪಾಂಡೇಯಜೀ ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ಮಗಳೇ!” ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯವರ ಕಂಠ ಅನಾಯಾಸ ಕಟ್ಟಿಬಂದದ್ದು ಯಾಕೆ? ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳುವಾಗಿನ ಔಪಚಾರಿಕತೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಾವುಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಅವರಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಸ್ವಯಂ ಅವಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಭಾರವಾಯಿತು.

“ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಮಾತನಾಡಲಂತೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಡಗೈ ಸರಿಯಿದೆ. ಅದರಿಂದಾನೇ ಸ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಚಾರ್ಕಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.”

“ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂಬುದರ ಮುಂದೆಯೇ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ ಹಾಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

“ನನ್ನದೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತೀಯಾ ಮಗಳೇ?”

“ಹೇಳಿ, ಏನದು?”

ಒಂದುಕ್ಷಣ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೌನವಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರ ಕರುಣೆ ತುಂಬಿದ ಮುಖದಿಂದ ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸವೊಂದು ಹೊರಬಿತ್ತು.

“ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನಿಲ್ಲ, ಸುಮ್ಮನೇ ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆದುಬಿಡು-ಕಿಶೋರಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಹಳ ನೆನಪು ಮಾಡ್ತಾಳೆ, ಪಾಂಡೇಯಬಾಬೂ...”

ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ಬೆವರಿದ ಅಂಗೈಯ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಅವಳು ತಾನಾಗಿ ಕೈಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರೇ ಅವಳ ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಭಾವಾವೇಗದಿಂದ ತುಂಬಿ ಅವಳನ್ನು ಹತಪ್ರಭಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟಳು.

ರಮೇಶನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಅವಳು ಅರೆ ಒಣಗಿದ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಕಲ ಹರಿಯುವ ಬೊಗಸೆಯಷ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಜಾರುವುದರಿಂದ ಬಚಾವಾಗುತ್ತ, ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತ ಕಾಲುವೆ ದಾಟಿ ತೊಡಗಿದಳು. ಕಾಲುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಗಲವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನ ಸಮೀಪವೇ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮನೆಗಳು ಆ ದಟ್ಟ ಕಾಡನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕಾಡು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು

ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಅರಳಿದ ಕವಳಿ ಹಣ್ಣಿನ ಮುಳ್ಳು ಪೊದೆಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದವು. ಕೆಲವು ಕವಳಿ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಚಚ್ಚಿಗಾಗಿ ಕೊಯ್ದು ಒಯ್ಯಲೇ! ಆದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ?

ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ನಾಲ್ಕಾಣೆಗೆ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಕವಳಿ ಕಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಸುನಂದಾಳಿಂದ ಪೊಲಿಥಿನ್ ಬ್ಯಾಗನ್ನಾದರೂ ತರುತ್ತಿದ್ದಳು.

...ಬೆಟ್ಟದ ಆ ಕಡೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೆರೆ-ಪವಯೀ ಲೇಕ್. ಪವಾರ ಹೇಳಿದ್ದ. ಪ್ರತಾಪನಗರವನ್ನು ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರೆ, ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಯಾವುದೇ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಊರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಪವಾರ ಹೇಳಿದ್ದ.

ತನ್ನದೇ ತಪ್ಪು ಅವಳನ್ನು ಜಗ್ಗಿತು. ಚಪ್ಪಲ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾರಾದರೂ ನದಿ-ಕಾಲುವೆ ದಾಟುತ್ತಾರಾ? ಜಾರುವ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ...

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾರೋ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೂಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಹರ್ಷಾ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪಿತು.

“ಇದೆಂಥ ಕೆಟ್ಟತನ! ನಗೋದಕ್ಕೆ-ವಿನೋದ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಸಮಯ-ಸಂದರ್ಭದ ಜ್ಞಾನ ಬೇಡವಾ? ನಾನು ಹೇಗೋ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡೆ ಸರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿದ್ದುಗಿದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಬಟ್ಟೆ ಹಾಳಾಗೋದು ಹೋಗಲಿ, ಕಲ್ಲಿಗೆ ತಲೆಹೊಡೆದು ತಲೆ ಒಡೀತಿತ್ತು. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ!

“ಒಡೆದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಮಜಾ ಆಗ್ತಿತ್ತು. ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ನಿನ್ನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಇದೆಯಾ ಅಥವಾ ಏಕದಂ ಖಾಲೀನಾ ಅನ್ನೋದಾದ್ರೂ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು.” ಹರ್ಷಾ ನಕ್ಕಳು.

ಅವಳ ಸಿಟ್ಟು ನೋಟದಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

“ಹೌದು, ನಾನು ಪೊಳ್ಳು ಬುರುಡೆಯವಳೇ. ನಿನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಭರಪೂರ ತುಂಬಿರಬೇಕು! ನಿನಗೆ ಶುಭಾಶಯ!”

ಅವಳ ಸಿಡುಕನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಜೆನ್ನಿಸಿ ಹರ್ಷಾ ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕಳು. ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಮೇಶನೂ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ.

ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

ಹರ್ಷಾಳು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕದ್ದನ್ನು ರಮೇಶನು ಕೇಳಿದನೇ?

“ಸರಿ... ಸಿಟ್ಟು ಬಿಡು ಮಾರಾಯ್ತು!” ಹರ್ಷಾ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಹೇಳಿದಳು-
“ಕತೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತಾ?”

“ಕತೆ?”

“ಹೌದು ಕತೆ?”

“ಎಂತಹ ಕತೆ?”

“ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ಕತೆ?”

“ಅದರಲ್ಲಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಏನಿದೆ?”

“ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲೇ ಇಲ್ಲವಾ?”

“ತಿಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿಗೂಢವಾವುದೂ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಬಾಲವಿಧವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಜೀವನದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಬಹಳ ಸಾಹಸದಿಂದ ಮಾಡಿದಳು ಅಷ್ಟೇ... ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ....”

“ಅವಳು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಸ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಬರೆಯೋದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಳಲ್ಲ-ಏನದು? ಮತ್ತು ಯಾಕೆ ಬರೆಯಲು ಹೇಳಿದಳು ಯೋಚಿಸಿದೀಯಾ ನೀನು? ಅಂತಃ ಸಂಬಂಧಗಳ ಯಾವುದೋ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವಾ ನಿನ್ನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ!”

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಲೂ ಆರೆ” ಹರ್ಷಾಳ ಸಂಕೇತ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬ ಅಸಂಗತ ಎನಿಸಿತು.

“ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು-ಬಿಡು, ಸತ್ಯವೇನೂ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ನಮಿ!”

“ಇರಬಹುದು...”

“ಇರಬಹುದು ಅಲ್ಲ, ಇದೆ” ಹರ್ಷಾ ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು-“ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಲಕ್ಷಿಸು. ನೀನು ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ತಾನಿಯವರೊಡನೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸ್ತಾ ಹೊಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಿ ಹಾವು ಏಣಿ ಆಟದಲ್ಲಿ! ಬೇರೆ ದಾರಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ...”

“ಇದು ನನ್ನ ಮಿತಿ ಕೂಡ ಇರಬಹುದು...” ಅವಳು ಹರ್ಷಾಳ ಎದುರು ಸೋತಳು,” ತನ್ನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗೋದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಷ್ಟವೇ. ಆನಂತರ ಆತ್ಮನಿಯಂತ್ರಣ ಬರುತ್ತ ಬರುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತದೆ-ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಇಲ್ಲ, ಎಷ್ಟು ಹೋಗಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಬಾರದು?-ಅಂತಶ್ಚೇತನದ ಎಚ್ಚರದ ಜೊತೆಗೇನೇ.” ಹರ್ಷಾಳಿಗೆ ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ವಾಸನೆ ಬಂದಿತು.

“ನಾನು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ, ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೇಲಿಬಿಡುವುದು ತನ್ನತನದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರವಾಹ ತನ್ನ ಗುರಿಯೆಡೆಗೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ನಮಿ.”

“ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ... ಬರ್ತಾ ಬರ್ತಾ ಏನೂ ಬರೋದೇ ಇಲ್ಲ”

“ಪ್ರವಾಹದ ವಿರುದ್ಧ ಕೈ-ಕಾಲು ಬಡಿಯಲು ನಾವು ಸಮರ್ಥರಾದರೆ, ಪ್ರಾಶಸ್ತದ

೧೪೦ / ಆವಿಗೆ

ನಿರ್ಧಾರವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಸಮರ್ಥಳಾಗು... ನಡೆ... ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡು ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಬಿಡು, ಈಗ ಅಂಜನಾವಾಸ್ವಾನಿಯವರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬರತೊಡಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಹುಟ್ಟುವ ಹೊಸ ಕತೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿವೆ...”

“ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ವಾನಿಯವರನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೀನು ಭೇಟಿಯಾಗೋದು?”

“ಬೇಗನೇ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗಲು ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಬೈರಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ದಡ್ಡಿ! ನೀನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಧೈರ್ಯವಂತೆ ಯಾವಾಗ ಆದೆ ಅಂತ ನನಗಂತೂ ನಂಬೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಾ ನಿನಗೆ?”

“ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಖ ತೋರಿಸು ನೋಡೋಣ.”

ಕರಸನ್ ಕಂಪನಿಯ ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಗೇಟ್ ಕೀಪರ್‌ನಿಂದ ಪವಾರನ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಪವಾರ ಸಾಹೇಬರು ಎರಡುಗಂಟೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿಗೆ. ಭೇಟಿಯ ಸಮಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಆಗಲೇ.”

ಪವಾರ ಸಾಹೇಬರು ಕಂಪನಿಯ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಚಿಕ್ಕ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗೇಟ್‌ಕೀಪರ್ ತುಂಬ ವಿನಯದಿಂದ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡ. ಗೆಸ್ಟ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು ಕೇವಲ ಸಹಿ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು.

ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಎದುರು ಸಹಿಮಾಡಿ ಅವಳು ಗೇಟ್ ಕೀಪರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ದಾರಿ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಇದೆ?”

“ಬಲಗಡೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್, ಲಂಚ್‌ನ ಬಿಡುವು ಮುಗಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಐದು ನಿಮಿಷ ಇದೆ. ಜನ ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಚಹಾ ಕುಡೀತಾ ಇರೋದು ಕಾಣಿಸ್ತದೆ.”

“ಈಗಷ್ಟೇ ಬಂದಿದಾರಾ ಪವಾರ ಸಾಹೇಬರು?”

“ಇಲ್ಲ, ಒಂದು ತಾಸಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆಯಾಯಿತು.”

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು ಏಕೆ? ಮರುಕ್ಷಣ ತರ್ಕ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು—ಬಹುಶಃ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು, ಕೆಲಸ ಬೇಗ ಮುಗಿದಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅವಳಿಗಾಗಿಯೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ಎಂದು.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಜನರ ಸಂದಣಿ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತ ಪುರುಷರ ಜಮಾವಣೆಯ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವಾಗ, ಅವಳಿಗೆ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಒಳಗಡೆ ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಹೊರಗಡೆಯೇ ಅವಳು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಆ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನು ಇಬ್ಬಾಗಗೊಳಿಸುತ್ತ, ದಾರಿಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಬರಲು ವ್ಯಗ್ರವಾಗಿದ್ದ ಪವಾರನ ಮೇಲೆ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಪವಾರ್ ಆ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಬೀಳಲು ಜನ ದಟ್ಟಣೆಯು ಅವನಿಗೆ ತಾನಾಗಿ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪವಾರನು ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನೊಳಗೆ ಅವನು ಕುಳಿತಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ, ಮತ್ತು ಅವನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲಿದ್ದ.

“ಬಂದು ಬಹಳ ವೇಳೆ ಆಯಿತಾ?” ಸಮೀಪ ಬರುತ್ತಕಲೇ ಪವಾರನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

“ಈಗಷ್ಟೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ನಡೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಕರಸನ್ ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲವು ಹೋರಾಟಗಾರ ಕೆಲಸಗಾರರೊಡನೆ ನಿನಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳು ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾ, ಅಥವಾ ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾ? ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರ ಪರಿಚಯವಿದೆ.”

ಪವಾರನ ಅಂದಾದುದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಗುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿದವು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಸೂಜಿ ಚುಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಜನರ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅವ್ಯಕ್ತ ಆದರ ಉಕ್ಕಿಬರುವುದು ಅವಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಮಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜದ ಹಾಗೆ. ಲಾಭವೇ ಉಂಟು ಆದರಿಂದ.

ಅವಳ ಮೌನ ಪವಾರನನ್ನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿತು.

“ನಾನು ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದೆ ಎಂದು ನಿನಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಅನಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಿರುವ ಸಂಬಂಧ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಂತದ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಬೆರಗು ಪಡುವವರ ಭಾರೀ ಭರ್ಜರಿ ಪದಕಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಸ್ವಯಂ ನಮ್ಮನ್ನೇ ಹುಡುಕಲು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ.”

ಅವಳು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು. ತುಟಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

“ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಸಿರಿ.”

“ಅಂದರೆ ನೀನು ಕೇವಲ ನಮಿತಾ, ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ.

“ಏನೂ ಅಲ್ಲವೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ನಮಿತಾ ಆಗಿದ್ದು?”

೧೪೨ / ಆವಿಗೆ

ಅವಳು ಹಗುರವಾದ ಶಾಕ್ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಪವಾರ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟ ಶಬ್ದಗಳ ಆಟವನ್ನು ಕೇವಲ ಅವನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಆಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ!

ಚಿಕ್ಕದಾದ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತಗಡಿನ ಮೇಜು-ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಅದೇ ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಕೆಲವರು ಜೋರಾಗಿ ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತ ಯಾವುದೋ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪವಾರ ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ತೆರೆಬಿತ್ತು. ಮೌನ ಆವರಿಸಿತು. ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಒರಟುತನ ಮೃದುವಾಯಿತು. ಕಠೋರ ಚಹರೆಗಳೂ ಭಾವನೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೇಗೆ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳ ಇದೆ.

“ಇವರು ಆಕರಮ್, ಇವರು ಶೆವಾಡೆ, ಇವರು ನಾರಾಯಣ ಸುರ್ವೆ, ಇವರು ಚಂದ್ರನ್, ಇವರು ಫೋರ್ಷ್‌ಬಾಬೂ. ಇವರು ಮಕರಂದ ಪರಾಂಜಪೆ, ಇವರು ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ನಾನು ಪವಾರ್...!” ಅದ್ಭುತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪವಾರ ಅವಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ- “ಸಂಘದ ಹೊಸ ಸದಸ್ಯೆ ಕುಮಾರಿ ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ-ಮಹಿಳಾ ಮೋರ್ಚಿಯ ವಿಶೇಷ ಸದಸ್ಯೆ.”

“ಇವರೆಲ್ಲರ ದಾದಾ ಶ್ರೀರಾಮಬದನ ಯಾದವರನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುವುದು ಉಳಿದಿದೆ!” ಖಡ ಖಡ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗುತ್ತ ಪವಾರನು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಸದಸ್ಯರ ಪರಿಚಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮರನ್ನು ಸಂಪನ್ನಗೊಳಿಸಿದನು.

“ಯಾದವ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಪಾಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.”

“ಪ್ರತಾಪನಗರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರಾ?” ಅವಳಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿತು.

“ಅದು ಅವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ.”

“ಓ... ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಬರಿದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕಂಪನಿಗೇಟ್‌ನವರೆಗೆ ಅವರ ಮಗ ರಮೇಶನೇ ಕಳಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದ.”

“ದೇಸಿ ಬೋಪೋರ್ನ್ ತೋಪನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಏನು ಅನ್ನಿಸಿತು?”

ಪವಾರನ ವಿನೋದ ಚಟಾಕಿಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಂಪಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ನಕ್ಕರು. ಅವರ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗುವುದರಿಂದಾಗಿ ಕುರ್ಚಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಯ್ದಾಡಿದವು.

ಪವಾರನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಸ್ಫೋಟಕ ನಗು ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಏನೂಂತ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವಾ?” ಪವಾರ ಕೇಳಿದ.

“ಇಲ್ಲ”

“ಯಾದವ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನು 'ನನ್ನನ್ನು

ಶಕ್ತಿಹೀನ ಅಂತ ತಿಳೀಬೇಡಿ' ಅಂತ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಗದ್ದರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಬೋಪೋರ್ಸ್‌ಫಿರಂಗಿ ಬೋಪೋರ್ಸ್‌ ಫಿರಂಗಿ....”

“ನನ್ನೊಂದಿಗಂತೂ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.” ಅವಳಿಗೂ ನಗು ಬಂತು “ನನಗಂತೂ ಅವರು ಬಹಳ ಸಜ್ಜನರಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದರು.”

“ಹಾಂ... ಈ ದುರ್ಜನರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ...”

ನಗುವಿನ ಅಲೆಗಳು ಶಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ ಮಕರಂದನು ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಯಿಂದಲೇ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಟಾಪ್ ಲೀಡರ್ ಆಗೋದರಲ್ಲಿ ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಅವರ ಕೈಯಿದೆ ಎಂದು ಅನೇಕ ಜನ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳಾರೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಪವಾರ ಸಾಹೇಬರು ಟಾಪ್ ಲೀಡರ್ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.”

ಮತ್ತೆ ಎದ್ದ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ನಗುವಿನಿಂದ ಅವಳ ಶ್ವಾಸಕಟ್ಟಿತು.

ಪವಾರ ಅವನ ಕೊಳಕು ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಗ್ರಹಿಸಿದ. ಅವಳು ಏನೋ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ. ತಕ್ಷಣ ಅವನು ಮಕರಂದವನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ.

“ಏಯ್ ಮಕರಂದ! ಹುಚ್ಚು ತಲೆಗೆರಿದೆಯೇನು ನಿಮಗೆ? ತಲೆ-ಬುಡವಿಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದೀರಲ್ಲ! ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಡೋದನ್ನು ನೀವು ಯಾವಾಗ ಕಲೀತೀರಿ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೀರಿ, ಅಷ್ಟಾದರೆ ಸಾಕೇನು! ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಟ ತಕ್ಷಣ ಹಸಿದ ನಾಯಿಗಳಾಗಿ ಬಿಡ್ತೀರಲ್ಲ, ಯಾಕೆ?”

ಮಕರಂದ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕ್ಷಮಾ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದ.

“ನೀವು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಿ ಪವಾರ ಸಾಹೇಬರೇ! ನಾನು ಕೇವಲ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದೆ.”

“ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ! ವಿನೋದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು. ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆಯವರದಲ್ಲ?”

“ಸರಿ... ಹಾಗಾದರೆ ಹೊರಡೋಣವಾ?”

ಬೇಸರಗೊಂಡ ಪವಾರ ಕೈ ಮಣಿಕಟ್ಟು ತಿರುಗಿಸಿ ವಾಚಿನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದ. ನಂತರ ಶೆವಾಡೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಹೇಳಿದ—“ನಾಳೆಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ವೇಳೆಗೆ ಯಾದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮೀಟಿಂಗ್ ಕರೆಯಿರಿ. ಒತ್ತಡದ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಕ್ಷಣ ಒಂದು ರಣತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ...”

“ದದ್ದೂ ತಿವಾರಿಯ ಧೈರ್ಯ ಕುಸೀತಾ ಇದೆ. ಲಂಕೆಯ ವಿಭೀಷಣನ ಕತೆಯಾಗಿದೆ ಅವನದು”

೧೪೪ / ಆವಿಗೆ

ಆಕರಮ್ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟ.

“ಮುಂದಿನ ಸೋಮವಾರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಇಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇನೋ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ.”

“ಬರುವ ಸೋಮವಾರ ಯಾಕೆ! ಇದೇ ಸೋಮವಾರ ಯಾಕಾಗಬಾರದು? ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆ ನಿನ್ನದು ಆಕರಮ್, ಎಲ್ಲಿ ಇಡಿಸೋದು ಭಾಷಣವನ್ನು? ಮೊದಲು ಸ್ಥಳ ನಿಗದಿ ಮಾಡು.

“ಪಠಾಣ ಕಾಲನಿ?”

“ನನಗನಿಸ್ತದೆ, ಪ್ರತಾಪ ನಗರ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತ. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಸಲಹೆ ತಗೊಂಡರಾಯ್ತು! ನಾವು ನಾಳೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕು. ಆಗ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರಾಯಿತು.”

“ನಾನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡಲು ಬಯಸ್ತೇನೆ.” ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ತಾನೂ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಪವಾರ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ.

“ಆವಶ್ಯವಾಗಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕರೆದದ್ದರ ಉದ್ದೇಶವೇ ಅದಾಗಿತ್ತು...”

“ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ನಾನು ಸುನಂದಾಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಒತ್ತಡದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಕಾರ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಭೂಮಿಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಒಳಿತು ಎಂಬುದು ಅವಳ ವಿಚಾರ. ಸ್ತ್ರೀ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮಗಳು ಬಂಧಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ತಿಕ್ಕಾಟದಿಂದ ಅವು ಮುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಉತ್ತೇಜಿತನಾದ ನಾರಾಯಣ ಸುರ್ವೆ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ತನ್ನೊಳಗಿನ ವಿಷವನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದ.

“ನೂರು ನೂರು ಇಲಿ ತಿಂದು ಬೆಕ್ಕು ಕೊಬ್ಬಿ ಹೋಯಿತು! ಅದು ಯಾಕೆ ಕೊಬ್ಬಿತು ಅಂದರೆ ನಾವು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡೆವು. ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೇ ಕೆಡಿಸಿದ ಹೆಂಗಸು ಸ್ತ್ರೀ ಚೈತನ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಳಾ? ಯಾವ ಬಾಯಿಂದ? ಮತ್ತು ನಾವು ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದರೂ ಯಾಕೆ!”

“ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಲಿ-ಬಿಡಲಿ, ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯೇನಿದೆ?” ಆಕರಮ್ ತಕ್ಷಣ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಮಾತನಾಡಿದ. “ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ರೀತಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮರೆತಿರಬಹುದು. ಪವಾರ ಸಾಹೇಬರು ಮಕರಂದನ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿದರಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಅದು ನಮಗಿಲ್ಲರಿಗೂ ಲಾಗೂ

ಆಗ್ತದೆ. ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದೇವೆ, ಏನು ಮಾಡಿದೇವೆ, ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು.”

“ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ನಾವು ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾ?” ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಆಕರಮ್‌ನ ಸ್ವರ ಉತ್ತೇಜಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಪವಾರನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡವರ ಹಾಗೆ ವಿವಾದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಏನಾಗೋದಿತ್ತೋ ಅದು ಆಗಿದೆ. ಏನು ಆಗಬಾರದು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಕರಮ್‌ನ ಚಿಂತೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ದುರಾಗ್ರಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾದದ್ದು.”

“ಐವತ್ತು ಬಾರಿ ಹೇಳಿದೇನೆ ನಾನು...”

“ಮತ್ತೆ ಹಾಗಾದರೆ... ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ಸುನಂದಾಳಿಗಿಲ್ಲವಾ?”

“ಆ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀವು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಾ!”

“ಹೇಳು ನಮಿತಾ.... ಏನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಳೆ ಸುನಂದಾ?”

ಅವಳು ಏನೇನೋ ಊಹಾಪೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದಳು. ಆತಂಕ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಎಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸುನಂದಾಳ ಹೆಸರು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನಾರಾಯಣ ಸುರ್ವೆ ಮಿತಿ ತಪ್ಪಿದರೆ! ಆದರೆ ಸುನಂದಾ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮುಂದಿಡುವ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ವಂಚಿತಳೂ ಆಗಬಾರದು. ಅವಳು ಸ್ವಯಂ ತನ್ನದೇ ತರ್ಕದಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿದಳು-ಪುರುಷರ ಮಧ್ಯೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಇರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ್ದು. ಇರುವುದೇ ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಲವಾ? ಅಭ್ಯಾಸ ಆಗಬೇಕು. ಆ ಬಗೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದಷ್ಟೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು.

“ಸುನಂದಾಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನೆಂದರೆ, ವಿಮಲಾಬೆನ್ ತನ್ನ ಓಜಸ್ವಿ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಾನದ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಹೂಡಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ಒಮ್ಮೆ ಅಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ, ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ, ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿ ಸಮೇತವಾಗಿ ಆತ್ಮದಹನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಬೆದರಿಸಬೇಕು. ಕುಟುಂಬದ ಆತ್ಮದಹನದ ಭಯ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಅಂಕುಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಲಿರುವ ದಂಗೆ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ.”

“ಹೂಂ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ” ಪವಾರನಿಗೆ ಸುನಂದಾಳ ಸಲಹೆ ಅಸಂಗತ

ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ—“ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?” ಉತ್ತುಕವಾದ ಅವನು ಅಕರಮ್ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಇತರರನ್ನೂ ನೋಡಿದ.”

“ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ” ಅಕರಮ್ ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾಗಿ ನುಡಿದು ತಲೆಯೆತ್ತಿಡಿಸಿದ.

“ನನಗೆ ಇದು ಬಹಳಷ್ಟು ಅವ್ಯವಹಾರಿಕ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪತಿ ಅರಾಜಕ ತತ್ವಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದಾರೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?” ಶೆವಾಡೆ ಸಂಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು.

“ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋದಾಗಲಿ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರೋದಾಗಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅಲ್ಲ, ಒತ್ತಡ ತರುವ ವಿಧಾನ ಇದು. ಭೂಕಂಪ ಬರಲಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತಂಕ ಮನೆಮಾಡುತ್ತಲ್ಲ. ಭೂಕಂಪ ಆಗುತ್ತೋ ಬಿಡುತ್ತೋ ಬೇರೆ ಮಾತು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ರಕ್ಷಣೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ನೀನು ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ಆಡು ನಮಿತಾ.”

“ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ದೂರದರ್ಶಿತ್ವವಿದ್ದರೆ ಸುನಂದಾಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿವೇಕವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲಿ.”

“ಯಾವ ಹೆಂಗಸಿನ ಅಸ್ಥಿತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ಉನ್ನಾದದ ತಾಂಡವವಾಡಲು ಆತುರರಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಡಕಾಡಿ ನೋಡಬೇಡವೇ? ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆಯೇ-ಇಲ್ಲವೇ? ಅವಳು ತನ್ನ ‘ಸ್ವ’ದ ಬಿಡಿದಾಟವನ್ನು ಧರ್ಮಾಧರು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠರ ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿ ವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ಸುನಂದಾ ಸುಹೃಲನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಲ್ಲ-ಇದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ ಅವಳು ಮುಸಲ್ಮಾನಳಾಗಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಹಿಂದೂವಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನನೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆಕೆ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಏಕತೆಯನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ಇದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರವೇ?”

“ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಮೀರಿನಿಂತ ಇವರು ನಾಳೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಣ್ಣ ಸಮಾಜದ ಬೆನ್ನೆಲುಬು. ಮುಂದೆ ಬನ್ನಿ. ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯಕೊಡಿ-ಅವಳಿಗೆ ಅವಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ! ಹಾಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಂಥ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಾವು ನೀಡಲು ಬಯಸುವುದಾದರೆ, ಜಾತಿ-ಧರ್ಮಗಳ ಉನ್ನಾದದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ತಾನೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆವು!”

ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿ ಚಾವಿ ಕಳೆದುಹೋದ ಬೀಗದ ಹಾಗೆ ತೂಗಾಡಿತು.

ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಪವಾರನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನಲ್ಲ, ವಿಮಲಾ ಬೆನ್‌ಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಅವರ ನೀರ - ಕ್ಷೀರ ವಿವೇಕ ಬೆರೆತ ಉದ್ಬೋಧಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅನಿಸಿ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಳಾದಳು.

ಜನರ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಗಾಬರಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಪವಾರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರಿಸ್ಪ್ ವಾಚ್ ನೋಡಿಕೊಂಡನು-“ಓಹ್ ತಡವಾಗುತ್ತಿದೆ ನಡೆಯಿರಿ.”

ಪವಾರನಿಗೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಸಾಹಸವೂ ಅವರಾರಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಪವಾರ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದುನಿಂತರು.

ಅವರೆಲ್ಲ ಪವಾರನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ಸಮಯ ಮೀರಿತ್ತು. ಸಭೆ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಕಾಣೆಯಾಗುವಂತೆ ಸಂದಣಿ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಶೆವಾಡೆ ಹಾಗೂ ಮಕರಂದರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಗಡಬಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಅವರನ್ನು ಗೇಟಿನವರೆಗೆ ಕಳಿಸಲು ಬಂದರು.

ಕುಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಬೇಸರವನ್ನು ಕೊಡವಿ ಬಿಟ್ಟು, ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಕೈ ಜೋಡಿಸಲೇ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಅವರ ನಡತೆಯ ಜಾತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನಗೇನು ಮಾಡುವುದಿದೆ? ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವರ ನಡುವೆಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಯೋಚನೆಗಳಾಚೆ ನಾರಾಯಣ ಸುರ್ವೆ ಹಾಗೂ ಮಕರಂದರ ಕಿರಿಕಿರಿಯಿಂದಂಟಾದ ಅವಮಾನದ ಅನುಭವದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಗೇಟಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಅವರು ಸ್ವೇಷನ್ನಿನ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

ಪ್ರಖರವಾದ ಬಿಸಿಲಿನ ಕಣ್ಣುಕುಕ್ಕುವಿಕೆ, ಅದೇ ತಾನೇ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕಾಡಿಗೆಯ ಹಾಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ನಿಜವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬೆವರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ಲಾಸು ನೀರನ್ನಾದರೂ ಕುಡಿದಿದ್ದರೆ ಚನ್ನಾಗಿತ್ತು.

ಮುಖ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಯಾವ ಕಡೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಅವರು? ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸುಕತೆ ಗುನುಗುನಿಸಿತು, ಆದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತುಟಿಯವರೆಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಫಲಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪವಾರ ಗಾಢವಾದ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ.

“ಬಹುಶಃ ಊಟ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ”

ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಬಾಯಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಹೊರಬಿತ್ತು.

೧೪೮ / ಆವಿಗೆ

“ಇಲ್ಲ”

ಬೇಸರವಾಯಿತು, ಸುಳ್ಳುಯಾಕೆ ಹೇಳಿದೆ? ಬಹುಶಃ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕಳಾದ ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಮನೆಗೆ ಸುನಂದಾಳ ಕೇಸ್ ಫೈಲ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದಳೇ ಅಥವಾ ಆತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದಳೇ ಎಂದು ಪವಾರ ಅವಳ ನಡತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನ್ಯಥಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ!

“ಅಂದರೆ ಈಗ ನಿನಗೆ ಮೊದಲು ಏನಾದರೂ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸು ಆಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ..”

ನಂತರ ಪವಾರ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ.

“ಪವಯೀ ಲೇಕ್ ಹೋಗೋಣವಾ? ‘ಸಾಂಝು’ದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್ ಜೊತೆ ಫಿಲ್ಟರ್ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯೋಣವಾ?”

“ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಸ್ಥಳ. ನಿನಗೆ ತುಂಬ ಹಿಡಿಸಬಹುದು. ಮೂರೂಕಡೆ ಬೆಟ್ಟದ ಮಡಲಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ವಿಶಾಲ ಸರೋವರವನ್ನು ಮರಗಳ ಗುಂಪಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತ ಫಿಲ್ಟರ್ ಕಾಫಿಯ ಗುಟುಕು ಅದ್ಭುತ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಅಲಗಾಡುವ ನೀರಿನ ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ದೋಣಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ದೇಹ ತೇಲುತ್ತ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಅನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ.”

ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು ಪವಾರ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮಿಯೂ ಹೌದು. ಕಹಿಯಾದ, ಕಠೋರವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ತುಂಬಿದ, ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಪವಾರನ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯಮಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ್ದಲ್ಲ!

ಪವಾರನ ಸ್ವರ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅಸ್ಪುಟವಾಯಿತು.

“ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇಂದು ಅದೇ ನಿಶ್ಚಿಂತೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಬೇಸರದಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೀತು.”

ನಮಿತಾ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಳೆದುಹೋದವಳಂತಿದ್ದಳು.

“ಎಂದಾದರೂ ‘ಸಾಂಝು’ ದಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದೆಯಾ?”

ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿ? ಜೀವ ಮುಳುಗತೊಡಗಿತು. ಸಾಂಯ್ ಸಾಂಯ್ ಹಿಚುಕು ಹಿಡಿದಿದೆ. ತನ್ನ ಎದೆಬಡಿತದ ಸದ್ದು ಅವಳಿಗೇ ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿದೆ. ‘ಸಾಂಝು’ದಲ್ಲಿ ಪವಾರನೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೂರುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿತೆ? ಅವಳಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾದರೂ ಎಷ್ಟಿದೆ? ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ರೆಸ್ಪೂರಾದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಹೋಗಿ ಕೂತಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಸ್ಮಿತಾ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಶರತ್‌ನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಎಷ್ಟೋಬಾರಿ ಅವಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕ ‘ಜುಗನೂ’ಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಸ್ಮಿತಾಳು ಇರುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಏನೋ ದುಗುಡ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಲೂ ಇತ್ತು.

“ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದ್ದೇನೆ. ನೆನಪಿದೆ. ದಟ್ಟವಾದ ತೋಟವಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಕೂಲ್ ಪಿಕ್‌ನಿಕ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜೋಕಾಲಿ, ಅದೂ-ಇದೂ ಹುಡುಕ್ತಾರೆ ಹುಡುಗರು. ‘ಸಾಂಝು’ ಅಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೆಸ್ಪೂರಾ ಇರಲಿಲ್ಲವೇನೋ. ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.” ಅವಳು ಸ್ವಪ್ನನೆ ನೀಡಿದಳು.

“ಶಾಲೆಯ ಕಡೆ ಬಿಡು, ನೀನು ಮಿರಿಬಾಯಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಲ್ಲವಾ ಓದಿದ್ದು?”

“ಹೌದು”

“ನಿನ್ನ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರೇಮಿ ಜೋಡಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ ಸಾಂಝು.”

ನೋಯುವ ನರದಲ್ಲಿ ನೋವು ಚಿಮ್ಮಿತು. ಉದಾಸಕಾದಳು. ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗ ಊರಿಗೆ ಹೋದವನು ಎಂದೂ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ‘ನೀಲ ಕಮಲ’ದ ಹಾಗೆ ಚಂಚುವಿನಲ್ಲಿ ಚಂಚು ಇಟ್ಟು ರೆಸ್ಪೂರಾದ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುನುಗುನು ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು-‘ಸಾಂಝು’ ಆಗಲಿ ‘ಸವೇರಾ’ ಆಗಲಿ. ಎಂದಾದರೂ ಸಂಯೋಗವಶಾತ್ ಅವನೊಡನೆ ಭೇಟಿಯಾದರೆ, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಈ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ! ಅದರ ಹಾರಾಟ, ತೇಲಾಟ! ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ನೋಡಿರದ ಆ ಸಂಬಂಧಿ, ಹುಡುಗನ ಹೃಷ್ಣ-ಪುಷ್ಣ ಮಾಡೆಲ್ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾಡೆಲ್ ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಅವಳ ಸುಕೋಮಲ ಭಾವನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಟ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದೆ-ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!

“ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.”

“ನೀವು ಹೇಳುತ್ತೀರೆಂದ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಿರಬಹುದು” ಮತ್ತೆ ಅವಳೇನು ಹೇಳುವುದು?

“ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಮುದುಕನಾಗಿರಲಾರೆ. ನೀನು ‘ನೀವು’ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಬದಲುಮಾಡು.” ಹೋಗುತ್ತ ಪವಾರನು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ.

“ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣ್ತದೆಯಲ್ಲ ಗಾಂಧಿನಗರ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ‘ಪವಯ್ ಲೇಕ್’ಗೆ ಬಸ್ ಸಿಗುವುದು.”

“ಸಾಂಝು’ಗೆ ಹೋದರೆ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತಡವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?” ಪವಾರನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯೇ ಅವಳನ್ನು ತಳಕೆ ತಳ್ಳಿತ್ತು.

“ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ನೇರವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದರಾಯಿತು. ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಬಸ್ಸಿದೆ.”

ಯಾವುದೇ ಆಯುಧ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ ಅವರು ಕಲ್ಲು ಒಡೆಯುವ ಮಶಿನ್ ಕಡೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ಮಶಿನ್‌ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆಯೇ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ಕಾಣಿಸಿತು. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕಡುಬಿಸಿಲಿನ ಛತ್ರಿಯಿತ್ತು.

ಡಾಕ್‌ಯಾರ್ಡ್‌ ಕಾಲೋನಿಯ ಹಿಂದಿನ, ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿದ ಕಾಡಿನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಿತು. ಇದೇ ಸ್ಥಳ ಅದು. ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಯತ್ನ ನಡೆದಿದ್ದು. ಎಂಥ ಭಯಾನಕ ಬೆಳಗು ಆಗಿತ್ತದು! ಮನೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಜೀವವೇ ಇಲ್ಲದವರ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಜಡವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಇದೇ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಿಂದ ಇಳಿದ ಇಳಿಜಾರಾದ ಸಂದುಗೊಂದಿನ ಕಾಲುದಾರಿಯಿಂದ ಕೊಲೆಗಡುಕ, ಪವಯ್‌ಲೇಕ್ ಕಡೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿರಬೇಕು, ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ಓಡಿರಬೇಕು ಎಂದು ಜನ ಸಂದೇಹಪಟ್ಟಿದ್ದರು!

ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪವಾರ್ ಯಾಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ? ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವ ತಲಬಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ರೆಸ್ಪುರಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಗಮನಿಸಿದಳು, ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಪವಾರ ಮೌನವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೂ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ದುಃಖದ ಪ್ರಕರಣದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರಬಹುದೇ? ಬಸ್ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಕತ್ತು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಏನೋ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ.

“ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.... ಬಿಟರಮ್ ಗ್ಲಾಸ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ. ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಪಂಪಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿದೆ.”

ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು ಅವಳು. ತಾನು ಬಿಟರಮ್ ಗ್ಲಾಸ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬುದು ಪವಾರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂದಣಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಮೇಲಿನ ಹ್ಯಾಂಡಲ್ ಹಿಡಿದುತೂಗಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವಾಗ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಮರಳಿ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳು ಎರಡೆರಡು ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಪರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹಣ ಇದೆಯೇ?

ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್‌ನಿಂದ ವಿಕೋಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅವಳು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಕಂಜೂರ ಮಾರ್ಗ, ವಿಕೋಲಿಯಿಂದ ಒಂದು ಸ್ಟೇಷನ್ ಮುಂದೆ ಇದ್ದರೂ ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಆ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೂರಕ್ಕೆ ತೆರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ನಾಣ್ಯ ಅವಳ ಪರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಸಂಘದ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಸ್‌ಚಾರ್ಜ್‌ನ ಅನವಶ್ಯಕ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಪವಯ್ ಲೇಕನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಬಸ್ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಅನ್ಯ ಸಾಧನ ಇಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಪವಾರ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವವರೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಪರ್ಸ್ ತೆರೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇವಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಸ್ತರವಾದದ್ದು ಎಂದು ಪವಾರನಿಗಾದರೂ ಏನು ಗೊತ್ತು?... ನಿಜವಾಗಿ ಅವನು ಜೊತೆಗಿರದಿದ್ದರೂ

ಅವಳಿಗೆ ಪರ್ಸ್ ತೆರೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳಬಾರದು. ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಈಗ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನೌಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದು ಆಲ್ ರೂಟ ಲೋಕಲ್ ಪಾಸ್. ಸಂಘದವರಿಗಾದರೂ ತಿಳವಳಿಕೆ ಬೇಕು. ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಬೇಕಾದಾಗ ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಬೇಕು. 'ಕೆಂಪು ಬಾವುಟ ಜಿಂದಾಬಾದ್'ನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಎಂದು ತನ್ನ ಜೇಬನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರಬೇಕು?

ಪವಾರನೊಡನೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಅವಳು ಸ್ವಂತ ಊಟದ ಡಬ್ಬಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.

ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ನಿಗದಿತ ಸಮಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ಈವರೆಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಡಬ್ಬಿ ತಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ 'ಕೆಂಪು ಬಾವುಟ' ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳುತ್ತದೆಯೋ, ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿಷ್ಣುರಾಮನ ಪುಕ್ಕಟೆ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಹಸಿವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ವ್ಯಾನಿಟಿ ಬ್ಯಾಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಬ್ಬಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. 'ಉಡುಪಿ' ಯವರಿಂದ ಏನಾದರೂ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ತಳ್ಳುಗಾಡಿಯಿಂದ ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿಯ ಪಾವು-ಬಟಾಟೆ ಒಡೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಸಿವೆಯನ್ನು ದೂರತಳ್ಳಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುವಂತೆ ತಿರುಗಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದಿನಾಲೂ ಇಷ್ಟನ್ನೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಕಾಲುಗಳು ಬಂಡಾಯ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದವು, ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು, ತಲೆ ಸುತ್ತತೊಡಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪವಾರ ಅಥವಾ ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ನಿರಂತರ ಭೇಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವಳು ಏನಾದರೂ ತಿಂದಳೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ಮರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಬೇಡವೆಂದರೂ ತಕ್ಷಣ ನಾಷ್ಟಾ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುತ್ತ, ಅವಳು ಎಂಥ ಬಗೆಯ ಉಣಿಸನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುತ್ತಾಳೆ, ಎಂದು ಗಮನಿಸುತ್ತ, ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಾಷ್ಟಾವನ್ನು ತರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ಕೂಡ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಏನೂ ತಿಂದಿಲ್ಲ-ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಅವಳ ಊಟದ ಡಬ್ಬಿ ಬಿಸಿ ಹಾಗೂ ಶೆಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಳಸಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಸ್ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪವಯೀ ಲೇಕ್‌ನ ಮುಖ್ಯಗೇಟಿನ ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ಇಳಿಸಿತು.

'ಸಾಂಧ್ಯು' ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ಮರಗಳು ಹಾಗೂ ತೂಗುವ ಬಳ್ಳಿಗಳ ದಟ್ಟಣೆಯ ಕೆಳಗೆ, ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೇಜುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಜೆ

ಇಳಿದುಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ, ದಟ್ಟ ಮರಗಳ ಸಂದಿನಿಂದ ತೂರಿಬರುವ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳು ತಮ್ಮ ಉಜ್ವಲತೆಯಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡು, ಮನುಗುವ ಬಿಂದುಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಂಥ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ಥಳಗಳು, ತುಂಬಿದ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾಕೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ? ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಜನರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಜೇಬಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಬಿಳಿಯ ಟೇಬಲ್ ಕ್ಲಾತ್ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿದ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಬಿದ್ದ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕುಡಿಯಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಮೊಣಕೈಯನ್ನು ಊರಿ, ತನ್ನ ಹುಡುಕಾಟದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಸಲ್ಲಾಪದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮೇಜುಗಳನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದಳು. ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಿದಳು. ಆತಂಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಪರಿಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಳಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್ ಮತ್ತು ಕಾಫಿಗಾಗಿ ಬೆರರ್‌ನಿಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿ, ಪವಾರ್ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ. ಅದು ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾಕೆ ಆಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅಂಥದನ್ನು ಆಕೆ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಂದ ಅವಳು ಬಹಳ ದೂರವೇ ಇದ್ದಳು.

“ಸುನಂದಾಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇದ್ದೀಯಾ ಅಂದುಕೋ. ನೀನು ಯಾವ ಬಗೆಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀ?”

ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯ ಜಟಿಲವಾದ ಜಂಜಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಚಡಪಡಿಸಿದಳು. ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಟ್ಟೆ ತುರುಕಿ ಹೊರಗಿಣುಕುವಂತೆ, ಅವಳಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ಮೌನವನ್ನು ಪವಾರನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ.

“ಯೋಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ತೆಗೆದುಕೋ.”

ಅವಳು ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸಿದಳು.

“ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೇ?”

“ಆವಶ್ಯಕವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.”

“ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ನಾನು ಸುನಂದಾ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತನಗಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕೋ

ಎದುರಿಸುತ್ತಾನೆ ತನ್ನದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅವನು ತಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನ್ನು, ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸಾಹಸದ ಕೊರತೆಯಿಂದ, ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಅಥವಾ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಇರಬಹುದು....”

“ಅಲ್ಲದೆ, ನಾನು ಸುನಂದಾ ಅಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಆ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಏನೋ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿ, ಅದನ್ನೇ ಉತ್ತರವೆಂದು ಎದುರಿಗೆ ತರುವುದು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಆದೀತು.”

ಪವಾರ ಅವಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದಂತೆ ಕಂಡ-ಆದರೂ ತನ್ನದೇ ಹಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

“ನೋಡು ನಮಿತಾ! ಘಟಿತವಾದದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಅದರ ಆಂತರಿಕ ಭಯಾನಕತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾನವೀಯ ಸಂವೇದನೆಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಬಹುದು.”

ಬೇರರ್ ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್ ಹಾಗೂ ಕಾಫಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟು ಹೋದ.

“ತಗೋ... ತಿನ್ನು...” ಪವಾರ ಪ್ಲೇಟನ್ನು ಅವಳ ಎದುರಿಗಿಟ್ಟ.

ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಅಸಮ್ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದು ಬೇಡ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್ ಇಟ್ಟಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಮಾತಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವ ಮೋಟರಬೋಟಿನ ಆನಂದವನ್ನು ಸವಿಯುವ ಅವಕಾಶ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

“ಸುನಂದಾಳಂತಹ ಹೆಂಗಸರ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸುವ ಚೈತನ್ಯವು ಸಮಾಜವನ್ನು ತೊಳಲಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾ?”

ಬಾಯಲ್ಲಿನ ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್ ಕಹಿಯಾಯಿತಾ! ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪನೀರ್ ಸವಿಯನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದಳು.

“ತೊಳಲಾಟ? ಎಂಥದು? ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪರಂಪರೆ ನಾಶವಾದದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾ? ಹಾಗಾದರೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪರಂಪರೆಯ ನಾಶದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೇವಲ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದ್ದಾ?”

ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪವಾರ ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಹೊದಿಕೆ ಧರಿಸಿದ.

“ಹೆಂಗಸರದೇ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ....”

“ಅಂದರೆ ಯಾವ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ?”

“ತಾಯಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ.”

“ತಾಯಿಯಾಗುವುದು ಅವಳನ್ನು ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಷರತ್ತಾದರೆ ಈ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಮನುಷ್ಯನ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಿತ್ತುಹಾಕುವ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕೆ ಯಾಕೆ ಸಹಿಸಬೇಕು?” ಸ್ಮಿತಾಳ

ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವಳು ಆಯುಧವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಳು. ಬಹುಶಃ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಅವಳು ಸ್ವಯಂ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ.

“ತನಗೆ ತಾನೇ ತನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ, ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ-ವಿವೇಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಲ್ಲ!”

“ಗೊಂದಲ ಶುರುವಾಗಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲೆಂದ” ಕನ್ನಡಕದೊಳಗಿಂದ ಪವಾರನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವು.

“ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯೆಂಬುದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಕನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತು. ಗಂಡನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಕೈಗೊಂಬೆ ನೌಕರನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಅಡುಗೆಯ ಜಂಜಾಟದಿಂದಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವಳ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತು. ಸುನಂದಾಳ ಮಗಳು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬಳಾಗುತ್ತಾಳೆ!”

ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್‌ನ ಅಂತಿಮ ಭಾಗ ಹಲ್ಲಿನ ಜಗಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತು.

“ಎಲ್ಲ ಕೆಡುಕಿನ ಬೇರೂ ಹೆಣ್ಣೇ ಏನು?”

ಸಿಟ್ಟು ಸ್ಮಿತಾಳದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಒಂದು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಅಶ್ಲೀಲ ಮಾತು ಹೇಳಲಾ?” ಈವರೆಗೆ ಶಾಂತವಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪವಾರನ ಸ್ವರ ಈಗ ಉತ್ತೇಜಿತವಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬಿಸಿಲಿನ ವರ್ತುಲವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ನಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೀಯಾ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ.”

ಅವಳು ಬಿಸಿಲಿನ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲಿಲ್ಲ, ಹಾಂ-ಹಾಂ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ.

“ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಣ್ಣನಾಯಿ ತಿರುಗಾಡುವುದು ಕಾಣಿಸಿದರೆ, ಕಾಮೋತ್ತೇಜಿತ ನಾಯಿಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅದರ ಬಾಲ ಎತ್ತಿ...”

ಝನ್...ಝನ್...ಝನ್...ಝನ್

ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ಜಾಂಝ್‌ಗಳು ಸದ್ದು ಮಾಡತೊಡಗಿದವು.

“ಈ ಕ್ರಾಂತಿದೂತಿ ಸುನಂದಾಳ ಚೈತನ್ಯ ಬಹುಬೇಗ ಈ ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ...”

ಜಾಂಝನ ತೀವ್ರವಾದ ಸ್ವರ ಕಿವಿಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಇರಿಯತೊಡಗಿತು.

“ನಿಲ್ಲಿಸು...ನಿಲ್ಲಿಸು...” ಅವಳು ಕ್ಷುಬ್ಧ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗುವವಳಿದ್ದಳು. ಈಗಷ್ಟೇ ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಕರಸನ್ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಸುನಂದಾಳ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅವಳ ಮಾನವೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ವಕಾಲತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವನೇ ಏನು?....

“ಯಾರಾಗಿದ್ದ ಅವನು?”

“ನೀನೇನಾ?”

“ಯಾರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಿ?”

“ಮತ್ತೆ ಈಗಲೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊರಗಡೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಿಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ...”

ಅವಳ ಚೀರುವಿಕೆ ಕಂಠದ ಒಳಗಡೆಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಳು. ಏನಾಯಿತು ಅವಳ ದ್ವನಿಗೆ? ಅವಳನ್ನು ನಿರಾಶ್ರಿತಳನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋಯಿತು? ಎಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರಸಿಕೊಂಡಿತು?

ಇನ್ನು ಉಳಿದ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ಏಳಬಯಸಿದಳು, ಆದರೆ ವೇಗವಾಗಿ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಅನುಭವ ಆಗತೊಡಗಿತು—ಕಾಫಿಯನ್ನು ಅವಳು ಗುಟುಕಿಸಲೇಬೇಕು. ಬಿಡಲಾರಳು ಅವಳು.

ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಛುನ್ನೂ ಕೆಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲು ಕಟಕಟ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

“ಕಿರ್ಕ್... ಕಿರ್ಕ್...”

ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಂತುಗಳಾಗಿವೆ ಅವನಿಗೆ.

ಔಷಧಿ ಅಂಗಡಿಯವನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ಜಂತುವಿನ ಔಷಧ ತರಬೇಕೆಂದು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉದ್ದನೆಯ ಹುಳುವೊಂದು ಛುನ್ನೂವಿನ ಮಲದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಿತ್ತು ಅಮ್ಮ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ಎರಡು ಇರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಇರಬೇಕು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ. ಬೇಗ ಅವಳು ಔಷಧ ತಂದುಕೊಟ್ಟಷ್ಟೂ ಛುನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಏನೇ ತಿನ್ನಲಿ ಮಾಡಲಿ, ಅದು ಹುಳುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಹುಡುಗನಿಗಲ್ಲ!

ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು? ಸಂಘದಿಂದ ದಣಿದು ಕುಸಿಯುವಷ್ಟಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗುವುದು, ಅದೂ ತಡವಾಗಿ ಬರುವುದು, ಸೇತುವೆ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಓಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟವನ್ನಾದರೂ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಉಣಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲೇ ಅವಳು ಅರ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನೀರು ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಒರೆಸಿ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಿಸಬೇಕು. ಅಮ್ಮನದು ಅದೇ ಹಳೆಯ ರೀತಿ. ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೂ ಅವಳು ತನ್ನ ರೂಢಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಹುಡುಗಿಯರೇ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಂದಿರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಅನ್ನ-ಬೇಳೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರ ಬಾಯಿ ಒರೆಸಲು ಬಾಗಿದಾಗ,

ದೇಹದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಬೆವರಿನ ವಾಸನೆಸಹಿಸಲಾರದೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಬೀರುವಿನಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಅವರ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ತಂದಳು. ಒಂದು ಗಂಟೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ದೇಹವನ್ನು ತೊಳೆದಳು, ಒರೆಸಿದಳು, ಬನಿಯನ್ನು ಲುಂಗಿ ಬದಲಿಸಿದಳು. ಪಾಂಡ್ಯನ ಹಳೆಯ ಡಬ್ಬಾವನ್ನೇ ತಟ್ಟಿ ಕೊಡವಿ ಪೌಡರನ್ನು ಬಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ತೊಡೆಯ ಸಂದಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿದಳು. ಅವರ ತುಂಬಿ ಬಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿದಳು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಹೊರಟಿದ್ದಳು-‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ದಿಂದ ಮರಳುವಾಗ ಅಪ್ಪಾಜಿಗಾಗಿ ಪಾಂಡ್ಯ ಡಬ್ಬಾವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಜಂತುವಿನ ಮದ್ದನ್ನೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಒಂಬತ್ತರ ಮೇಲಾಯಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹುಶಃ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾನು ಉದಾಸೀನಳಾಗಿದ್ದೇನೆ-ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಇವತ್ತಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾಳೆಗೆ ದೂಡುತ್ತಾಳೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೆಲವು ಔಷಧ ಅಂಗಡಿಗಳಂತೂ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದರವರೆಗೂ ತೆರೆದಿರುತ್ತವೆ. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸುವ ಯೋಚನೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮನೆಗೆ ತಲುಪುವುದನ್ನೇ ಅದೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ತಡವಾದರೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅವಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವೇ ಮುತ್ತುಗದ ಮೂರು ಎಲೆಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಸುಸ್ತಾದ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಮುನಿಯಾಳ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ಪರಿವರ್ತನೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಬೇಗ ಅವಳು ತಾನಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು, ಬಹಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮನೆಗೆ ಅವಳು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಮುನಿಯಾ ಅಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

“ಇಂದು ಮತ್ತೆ ತಡ ಮಾಡಿದೆ ಅಕ್ಕಾ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಡು ತಿಂದು ಆಗಿದೆ. ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ನಿನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದೇನೆ.”

ಅವಳು ದಣಿದ ದೇಹ-ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದರೂ, ಮುನಿಯಾ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಗಲ್ಲ ಸವರಿದಳು.

“ನನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಮತ್ತಾರಿದ್ದಾರೆ ಈ ಮನೇಲಿ? ನಡೆ ಅಡುಗೆ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಅಮ್ಮ ಮಲಗಿದಳಾ?”

“ಮೂಗಿನ ನಗಾರಿ ಕೇಳಿಸೋದಿಲ್ಲವಾ?” ಮುನಿಯಾ ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತ ಸಪ್ಪಗಿನ ನಗು ನಕ್ಕಳು.

“ಅಪ್ಪಾಜಿ ಯಾವಾಗ ಊಟ ಮಾಡಿದರು?”

“ಒಂದು ತಾಸಾಗಿರಬಹುದು”

ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ತಲೆಗೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬೆರಳಾಡಿಸಿದಳು. ಕೂದಲು

ಸ್ವಚ್ಛ ಇವೆ ಅವರದು.

“ಆರೋಗ್ಯ ಹೇಗಿದೆ?” ಅಡುಗೆ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಅವಳು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಅಕ್ಕಾ, ಆದರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಈ ದಿನ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಉಂಡರು.” ಗ್ಯಾಸ್ ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತ ಮುನಿಯಾ ಮೆಲ್ಲಗಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ಕೈಗೆ ಸ್ಲೇಟ್ ಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳಿದೆ. “ಏನು ತಿನ್ನುತ್ತೀರಿ, ತಿಳಿಸಿ, ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನಾಯಿತು?”

“ಏನಂದರು?”

“ವಿನೋದ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬರೆದರು, ನಿನ್ನ ಪಪ್ಪಿ ತಿನ್ನಬೇಕು ಅಂತ ಆಸೆಯಾಗಿದೆ. ತಗೊಂಡು ಬಾ.”

ನಗು ಬಂದಿತು.

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ..”

ಬೇಳೆ ಬಿಸಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಮುನಿಯಾ.

“ಛುನ್ನೂನ ಮಂಥಲೀ ಟೆಸ್ಟ್‌ನ ಪೇಪರ್ ಸಿಕ್ಕವಾ?”

“ಬಹುಶಃ ನಾಳೆ ಸಿಗಬಹುದು”

“ರೇಶನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮೇಲೆ ರೇಶನ್ ಬಂತಾ?”

“ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ..”

“ಅವಳು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಅರೆ...ಹಾಂ... ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅಯ್ಯೋ....ಹ್ಯಾಗೆ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ ನಾನು!”

ಮುನಿಯಾ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. “ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು- ಅಂಗಡಿಕಾರ ಹೇಳಿದನಂತೆ, ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋದಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಹೊಸ ಮೂಟೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿದೆ. ಆಗ ಬಂದು ಒಯ್ಯುವಿರಂತೆ. ಈ ಬಾರಿ ರೇಶನ್ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ರೇಶನ್ ಬಂದಿದೆ...”

“ಮತ್ತೇನಾದರೂ...?”

“ಮೇಲ್ಯಾ ಬಂದಿದ್ದ. ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚೋದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಸೀರೆ ಒಯ್ಯೋದಕ್ಕೆ.”

“ಏನು ಹೇಳಿದೆ ನೀನು?”

“ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಸಮಯಾನೇ ಸಿಕ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ರಜೆ ದಿನ ಹಚ್ಚಿಕೊಡ್ತಾಳೆ ಅಂದೆ.”

“ಜಾಣೆ! ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಮೂಗು-ಕಿವಿ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡ್ತೀಯಾ?”

ಮುನಿಯಾ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಅತ್ತಿಯ ಹೂವಿನಂಥ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಡಿದಳು.

“ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚೋದನ್ನು ನನಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಿಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ಅಕ್ಕ?”

“ಕಲಿತು ಏನು ಮಾಡ್ತೀಯಾ? ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇವೆ ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ” ಅವಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು-“ನಾಳೆ ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡ್ತೇನೆ ಕೊತ್ಲೊಳ್ಳೋಕೇ ಪುರಸೊತ್ತು ಆಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ತಾಸಿನ ಕೆಲಸ. ಆಂಟಿ ಏನು ಯೋಚಿಸಿದರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ”

ಊಟ ಮಾಡಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಮುನಿಯಾ ಅವಳ ಕತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದಳು.

ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಮುನಿಯಾ. ಯಾವತ್ತಿನಿಂದ ಯೋಚಿಸ್ತಿದೇನೆ, ಅವಳ ಅಳತೆಯ ಎರಡು ಬಾಡಿಗಳನ್ನು ತರಬೇಕು ಅಂತ.

ಬಾವಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಕೊಡದ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹಗ್ಗದ ನೇಣು ಬಿಗಿಯುವಂತೆ ಒಮ್ಮೇಲೆ ಮುನಿಯಾಳ ಕೈಗಳು ಅವಳ ಕತ್ತನ್ನು ಬಿಗಿಯತೊಡಗಿದವು....

ಚಡಪಡಿಸಿ ಅವಳು ಮುನಿಯಾಳ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದಳು. ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಶ್ವಾಸವನ್ನು, ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪುಪ್ಪುಸದಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ವ್ಯರ್ಥ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ನಿರುಪಾಯವಾದಂತೆ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು... ಅವಳೇನು ಮಾಡುವುದು? ಇದೇ ತರಹ ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ದ ಮುಚ್ಚಿದ ಕ್ಯಾಬಿನಿನಲ್ಲಿಯೂ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ ಅವಳಿಗೆ. ಅದು ಅನ್ವಾಸಾಹೇಬ್ ಕೊಠಡಿ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುವುದು ಅವಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈಗಲೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಬೇಟೆಗಾರನ ಹಾಗೆ. ಪ್ರಾಣ ಹೀರಲು... ಓಫ್....

ಪವಾರ ಹಾಗೂ ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್‌ರನ್ನು ಅವರು ಏಳು ಏಳೂವರೆಗೇ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ನಾಳೆ ಈಡ್ ರಜಾ ಇದೆ. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೂ ರಜಾ ಇದೆ. ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆರಾಮ ಮಾಡಿ ನಿಮಗೆ ರಜಾ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಅಂದಿದ್ದರು.

ಪವಾರ ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಳಿ ಬಂದ ಫೈಲುಗಳು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಅವರೇ ಓದಬೇಕು ಅವನ್ನು. ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಪತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಮಿತಾ ಬರೀತಾಳೆ. ಟೈಪ್ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದಷ್ಟು ಟೈಪಿಂಗ್ ಹೇಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಅವಳಿಗೆ. ಸಮಯ ಸಿಗದೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಡಿದ್ದು ಶಹಾಣೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅದರ ಮೂರು ಕಾಪಿ ಮಾಡಿಸಿ ಒಂದನ್ನು ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಅಂಚೆಯ ಮೂಲಕ ಲೇಬರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಫೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ನಾಡಿದ್ದು ನಾನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಬರುವುದು ಅನಿಶ್ಚಿತ. ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ‘ಜಯಹಿಂದ್

ಆಯಿಲ್ ಮಿಲ್‌ನ ಒಂದು ಕೇಸು ವಿಚಾರಣೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮುಂಬಯಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ವಿಚಾರಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಪಾಠಿ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬರ್ತಾನೆ. ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಡುವು ಆಗುತ್ತಲೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಂಗತರಾಮ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಪಂಪ್ ಬಳಿ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗೃಹಿಣಿಯರ ವಿಶೇಷ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಸುನಂದಾ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ನಾನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಸಭೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಆ ಸಭೆಯ ಸುರಕ್ಷಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು. ಏನೂ ಗೊಂದಲವಾಗಬಾರದು. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಹೆಂಗಸರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಧೈರ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಂದೂಪಾಟೀಲ, ಮಕರಂದ, ಶೆವಾಡೆ, ನಾರಾಯಣ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಲಿ.

“ಭಾಂಡುಪ್ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ನೀವು ಸಭೆ ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದೀರಾ?”

“ಅನುಮತಿ ದೊರಕಿದೆ.”

ಅವಳು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಪೋಲೀಸರಿಂದ ಸ್ಥಿತಾಳೊಡನೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗುಳಾಗಿದ್ದಳು. ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಪವಾರ ಅವಳ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿ ಹೋಗಿಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ಈದ್ ಶುಭಾಶಯ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೋಲೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಇಲ್ಲ.”

ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಅವಳು ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕಳು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವನತ್ತ ತಿರುಗಿದಳು.

ಪವಾರ ಹೋಗಿ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಮೇಜಿನಿಂದ ಎದ್ದು ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ಹೊರಟರು. ಪೋಲೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಬಹುಶಃ ಅವರು ಮೂತ್ರಖಾನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಲೂಲ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುರಾಮನಿಗೆ ಕಾಫಿ ತಯಾರಿಸಿ ತರಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರಬಹುದು ಅನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಯಿಂದ ನೋಡುವಾಗ, ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಚಕಿತಳಾದಳು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವಳು ಕೇವಲ ಕೇಳಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿಯೂ ಇದ್ದಳು. ಕೈಗೆ ಬಂದ ರಹಸ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮನನದ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಆಗಾಗ ಏಕಾಂತದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದ್ ಮಾಡಿ ಹೊರಗಡೆ ಕೆಂಪು ದೀಪ ಹಾಕಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ. ಆ

೧೬೦ / ಆವಿಗೇ

ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ಅವರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಬಾರದು.

ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮಿತಾಳಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಅವಳು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅವರ ಮೇಜಿನ ಎದುರು ಹೋಗಿ ನಿಂತಳು.

ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಕಳೆದವು. ಅವರು ಫೈಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು. ಅವಳು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆಂಬುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದವರಂತೆ. ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

“ಅಣ್ಣಾ ಅಂಕಲ್, ನಾನು ನನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುತ್ತೇನೆ. ಪತ್ರ ಬರೆಸುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ” ಹಠಾತ್ತನೇ ಅವರು ಫೈಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತ, ಈವರೆಗಿನ ಮೌನದಿಂದ ಹೊರಬಂದರು.

“ಯಾಕೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇದೀಯಾ? ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಕೂರೋದಿಲ್ಲ? ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ, ಮಗ್ಗನಾಗುತ್ತಲೇ ನಾನು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

ಅವರ ಈ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು? ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಾದಂತಾದಳು.

“ಕಾಫಿಗೆ ಹೇಳಲಾ?” ಅವರಿಗೆ ಕಾಫಿ ಅಂದರೆ ಇಷ್ಟ. ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಳು.

“ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಾಫಿ ಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿದೆಯಾ?”

“ನೀವು ಕುಡಿಯುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ”

“ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ” ಅವರು ತೆರೆದ ಫೈಲಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮಗ್ಗುವಾದರು.

ಇಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಅವಳು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದು, ಮೇಜಿನ ಮೂಲೆಯ ಅಡಿಭಾಗವನ್ನು ಉಗುರಿನಿಂದ ಶಬ್ದವಾಡದೆ ಕೆರೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಹಾಗೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಿಲಕ ತೆಗೆದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಅಪ್ಪಣೆ ಅನುಶಾಸನದ ಬಗ್ಗೆ ತಾನು ತನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಸಂಬಂಧದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಬಹುಶಃ ಬೇರೆಯವರೊಡನೆ ತೋರಿಸುವ ಕಾರಿಣ್ಯವನ್ನು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಅವರ ತನ್ಮಯತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿವಿಗೇ ಬರದ ಹಾಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಚಿಲಕವನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಚಿಲಕದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಕೈ ಇನ್ನೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅವರು ಪಟ್ ಎಂದು ಕರೆದರು.

“ನಮಿತಾ”

ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಅವಳು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಅವರ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

“ಬಹಳ ಅಸ್ಥಿರಳು ನೀನು. ಶಾಂತವಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಎರಡು ತಾಸು ಕೂರಲಾರೆ

ನೀನು. ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಕೂರಲು ಕೊಡಲಾರೆ. ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ದಿವಾನಾ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಆರಾಮ ಮಾಡು. ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಹೊರತು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.”

ಅವರ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಿಂದ, ಗೊಂದಲದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದವಳಂತೆ ಅವಳು ನಕ್ಕಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಅಣ್ಣಾ ಅಂಕಲ್, ನೀವು ನನ್ನಿಂದ ಪತ್ರ ಬರೆಸುವ ವಿಷಯ ಮರೆತುಬಿಡಿ.”

ಅವಳ ಮಾತು ಸವಿಯುತ್ತ ಅವರು ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು.

“ಯಾಕೆ?”

“ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಲೇ ನಾನು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮರೆತು ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗುತ್ತೇನೆ”

“ನಿಜವಾಗಿ? ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಾಕ್ಷಿಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಇಲ್ಲ ಬಾಬಾ ಇಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಬಿದ್ದು ನಾನು ಸಂಭಾವ್ಯ ಅಪಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಮರೆವಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಬಹಳ ಚಮತ್ಕಾರದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ನೀವು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಬಿಟ್ಟು, ಬಾಗಿಲು ಬಂದ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲಿರಿ ಎಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳ ಬಳಿ ಬಂದು, ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗಿನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಕ್ಕರು.

“ನನ್ನ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿದ ಆ ನನ್ನ ಹಿತಚಿಂತಕರು ಯಾರು, ಸ್ವಲ್ಪ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ.”

“ನೀವೇ ಯೋಚಿಸಿ” ಅವಳು ಒಗಟಿನಂತೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ದೇವಿಶಂಕರನಂತೂ ಖಂಡಿತ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

“ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಬಗೆಗಿನ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸುವಷ್ಟು ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ನಂಬಿಕೆಯೇ?”

“ಹೌದು-ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಎಳೆದ ಗೆರೆಯಲ್ಲ ದೇವಿಶಂಕರ.”

“ಇರಲಿ ಬಿಡಿ, ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕು” ಅವಳು ಅವರಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ತಿರುಗಿ ಅವರೆದುರು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

“ಸಂಬಂಧವೇ ಹಾಗಿದೆ”.

“ಅರೆ... ಯಾಕೆ ದೂರ ಹೋದೆ? ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡು ನಮಿತಾ. ಸ್ವಲ್ಪ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರಬಂದು ಕೂತುಕೋ. ಈ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ತಾಸು-

ಎರಡು ತಾಸು ಮಾತನಾಡೋಣ ಎಂದರೆ ಪುರಸೊತ್ತೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಘದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಅನುಭವಗಳೇನು, ನಿನ್ನ ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂದರೆ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂದರೆ ನಮಿತಾ ಸಂಘ ಅನ್ನುವುದು ನಿರಂತರ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಹವನಕುಂಡದ ಹಾಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ.”

ಅವಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಅವರ ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯದ ದೃಷ್ಟಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಉನ್ಮೀಲಿತವಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ತೋಳಿನಿಂದ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ದೀವಾನಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಯಾವಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವಧಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆಯ ಸೀಮೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಯೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಬಂದಿರಬಹುದು.

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಬೆರಳುಗಳ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ, ನಿರ್ದಂಡವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳ ಮುಂದುಡಿದ ದೇಹವು ಅವರಿಗೆ ಚಾಡಿಹೇಳತೊಡಗಿತು.

“ನೀನು ಹೆದರಿಕೊಂಡಿದೀಯಾ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಸಹಜವಾಗಿ ಕೂತುಕೋ ನೋಡೋಣ. ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತವರು ಅಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಪರಾಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಮಿತಾ, ನೀನು ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿದೀಯೆ. ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬಹುಶಃ ಅನಧಿಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದೀನೇನೋ ಅನ್ನುವ ಸಂಶಯ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅನಧಿಕಾರ ಚೇಷ್ಟೆಯಾಗಿ ಅದು ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲಿಸು, ನನ್ನ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ನಿನ್ನ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಿಂಚಿತ್ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ... ಬಲಾತ್ಕಾರ... ಯಾಕೆ ಅದೇ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಇರೋ ಹೆದರಿಕೆ ಇರಬಹುದು ಅಲ್ಲವಾ? ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಪುನಃ ಹೇಳ್ತಿದೇನೆ-ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿ ಕೂತುಕೋ ನನ್ನ ಬಳಿ. ನಿನಗೆ, ನಿನ್ನ ಅಸ್ಥಿತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವಂತಹದೇನನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಭಕ್ಷಕನಾಗುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದೂ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯದ ಜೀವನ ನನ್ನದು- ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದ್ದು!”

ಅವರು ದಾರ್ಶನಿಕ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

“ದೇಹವು ನನ್ನನ್ನು ಭೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲೆಮಾರಿಯಾದ ನಾನು ಸ್ವಯಂ ನನ್ನ ದೈಹಿಕ-ಮಾನಸಿಕ ದಣಿವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.... ಇತ್ತ ನೋಡು... ನಮಿತಾ... ನನ್ನ ಕಡೆ!!”

“ನನ್ನ ಹುರುಬುರುಕಾದ ಬೆರಳುಗಳು ನಿನ್ನ ಒಣಗಿದ ತುಟಿಗಳು ತೊಗಟೆ ಯಂತಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾರವು. ನಿನ್ನ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಲಗೆಯಾಡಿಸು. ಅವುಗಳನ್ನು ಒದ್ದೆಮಾಡು. ಒಣಗಲು ಕೊಡಬೇಡ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಧ್ವನಿಯೂ ಒಣಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿಯೇ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದಗಳು ಧಾರೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಅವುಗಳಿಂದ ಮೂಕರಿಗೂ ಮಾತು ಕೊಡಬಲ್ಲ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಒಣಗಲು ಬಿಡಬಾರದು.”

ಅವಳು ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಂತೆ ಇದ್ದಳು. ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು ಜುಮುಗುಟ್ಟುತ್ತಿವೆಯೇ ಅಥವಾ ಇರುವೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿವೆಯೇ?

“ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಡಲಾ ನಿನಗೆ! ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಪ್ನವಾದಿ. ನೋಡು, ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮಗಳು. ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಪಿತೃಸಮಾನ. ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧದ ಈ ಗಹನವಾದ ಅಂತಃಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡರೆ, ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಶೋಷಿತವಾಗುವ ಅನುಭವ ನಿನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಏಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಡ... ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ನಿನಗೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲ, ತಂದೆಯ ಸಮಾನ ಅಂತ. ಈ ಸಮಾನ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆದರಬೇಡ.”

ಬೆವರಿ, ಬೆವರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು.

“ಎಂಥಾ ಮೂರ್ಖತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ ನೀನು? ಯಾವ ದೇಹದಿಂದ ಅರಳಿದ ಮಾವಿನ ಹೂವಿನ ಮಾದಕ ಪರಿಮಳ ಬರಬೇಕೋ, ಎದುರು ಇರುವವರನ್ನು ಹುಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸಬೇಕೋ-ಅದರಿಂದ ತಣ್ಣಗಿನ ಬೆವರು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.

“ನೀನು ಕೇವಲ ಇಷ್ಟೇ ಮಾಡು; ಬಾ, ನನ್ನ ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೋ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇರಲಿಬಿಡು. ನೀನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕೊತ್ಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಹಾಗೇ ಕೊತ್ಕೊಂಡಿರು. ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತಪ್ಪು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿತಗೊಳಿಸಿದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿನ್ನದಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಕಲು ಅವಕಾಶಕೊಡಬೇಡ. ನಾನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಏನು ಆಗುವೆನೋ ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಶ್ವಾಸ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ದೇಹದೊಡನೆ ನಾನು ಯಾವ ಮೋಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರೆ... ನನ್ನ ದೇಹದೊಡನೆ ನಾನು ಆಟವಾಡಲು

೧೬೪ / ಆವಿಗೆ

ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಿದ್ದೇನೆ. ಕೈ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಾನೇನು ಹೇಳೋನೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗು...

“ಯಾಕೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ಇದೀಯಾ ನಮಿತಾ?”

“ಹೇಳಿದೆಲ್ಲ... ಕೈ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ... ಬಲವಂತ ಮಾಡಲು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಡ...”

“ನಮಿತಾsss...”

“.....”

“ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಗವಾಗಿ.... ಮತ್ತೂ ವೇಗ.... ಇನ್ನೂ ವೇಗ...”

“.....”

“.....”

“.....”

“.....”

“.....”

“.....”

“.....”

“ಸಾಕು..... ಸಾಕು.....”

“.....”

“ಎಲಾ, ಹುಚ್ಚಿ! ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ತಲೆ ಹುದುಗಿಸಿ ಕೂತಿದೀಯೆ? ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸೋದಿಲ್ಲವಾ? ಏಳು... ಏಳು...? ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರೋ ಕೆಂಪುದೀಪ ಆರಿಸು. ಬಾಗಿಲ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿದೆ ಸ್ವಿಚ್ ನೋಡು.”

“.....ಒಳ್ಳೆಯದು ಸರಿಬಿಡು... ನೀನು ಏಳಬೇಡ. ನಾನು ಹೇಳಿ ಬರ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಎದ್ದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂತುಕೋ. ವಿಷ್ಣು ರಾಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಕಳೆಗುಂದಿದ ಮೋರೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಏನು ಅಂದುಕೋಬಹುದು?”

ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮರುಕ್ಷಣವೇ ತೆರೆಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚಿತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ತೆರೆಯಿತು ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚಿತು.

ವಿಷ್ಣುರಾಮನ ಬಳಿಯಿಂದ ಬಂದ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬ ತಮ್ಮ ಕುರ್ಚಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತರು. ದೀರ್ಘನಿಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯೆತ್ತಿದಳು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅನಿಸಿತು-ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಕಟ್ಟಿದ ಚೇಳುಗಳು ಹರಿದಾಡತೊಡಗಿವೆ.

ಅಣ್ಣಾ ಅಂಕಲ್ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೃಪ್ತಿ ಬೆರೆತಿತ್ತು.

“ಇತ್ತ ನೋಡು ನಮಿತಾ ಸತ್ಯ ಹೇಳು... ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ

ಮಾಡಿದನಾ? ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಟ್ಟ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಅದು ದುಷ್ಟವಾದದ್ದು ಎಂದು ನೀನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ, ಹಾಗೆ ಅನಿಸೋದೂ ಇಲ್ಲ”.

“.....”

“ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಾನು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ ಭಾವನೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಇದೆಯಾ?”

“.....”

“ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಯಾಕೆ? ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅಪರಾಧ ಅನ್ನೋ ಭಾವನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏಳಾನೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಅಪವ್ಯಯವನ್ನು ನಾನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾರೆ. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಏನು ಘಟಿಸಿತೋ ಘಟಿಸಿತು! ಮರುಕ್ಷಣ ನಾನು ಆ ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಯ ಪ್ರೇತಭಾಯಿಯನ್ನು ದೂರವೇ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣಗಳ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಾಹಾಕುವ ಯಾವುದೇ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಭೆಯ ಸಫಲತೆ - ಅಸಫಲತೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಾರಂಭವೆಂದು ನಾನು ಸದಾ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹೊಸ ಆಸೆ, ಹೊಸ ಭರವಸೆ, ಹೊಸ ಉಲ್ಲಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ! ಹಾಗಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ.”

“.....”

“ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ನಿನಗೆ ಈವರೆಗೆ ಆಗಲೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಕೊಡವಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಹರಿದು ತಿನ್ನುತ್ತಿವೆ. ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಸ್ತಬ್ಧಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ! ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ಎರಡು ಮುಖಗಳಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಹಜ ಮಾನವೀಯ ಮುಖ ಇದು! ಸಹಜರೂಪದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಇದನ್ನು.”

“.....”

“ನಾನು ಇದೂ ಇದ್ದೇನೆ, ಹೀಗೆಯೂ ಇದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆಯೂ ಇರಬಲ್ಲೆ-ಈ ಸತ್ಯದ ದರ್ಶನ ನಿನಗೆ ಆಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯೇನಿದೆ?”

“.....”

“ತಗೋ... ಕಾಫಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು, ಕಾಫಿ ಕುಡಿ, ಕಾಫಿ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟೇಕೆ?”

ಅವಳು ಕಾಫಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಬ್ಧವಾಗಿ ಗುಟುಕರಿಸತೊಡಗಿದಳು.

“ನೀನು ಕಾಫಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಬಹಳ ಖುಷಿ ಅನಿಸಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಗುಟುಕಾಗಿ ಸವೀತಿದೀಯಾ! ಕಾಫಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರೋ ಹಾಗೆ. ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದ ಹಾಗೆ.”

“.....”

“ಕಾಫಿ ಮುಗಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟೆಯಾ?... ನಾನೂ... ಒಳ್ಳೆಯದು ಹೋಗು.... ನಿನ್ನ ಮೇಜಿನಿಂದ ಪ್ಯಾಡ್ ಮತ್ತು ಪೆನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಪ್ಯಾಡ್ ಮತ್ತು ಪೆನ್ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೊಡಬಹುದು ನಾನು ನಿನಗೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವುದರೊಳಗೆ ನೀನು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೀ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಯಾರದೋ ಎದುರಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲಾರವು ಏಕಾಂತ ನಮಗೆ ಸ್ವಯಂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.”

“ತಂದೆಯಾ?... ಒಳ್ಳೆಯಹುಡುಗಿ.”

“ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೋ ಲೇಬರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್‌ಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಬಂದೆಯಾ? ಈಗ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಟೈಪ್ ಮಾಡುವತೊಂದರೆ ಅಂಟಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರಕೋ. ಶಹಾಣೆ ಹಸರಿಗೆ, ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ‘ಟೈಪ್ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೋಬೇಕು’ ಅಂತಲೂ ಬರೆದುಕೋ. ನನ್ನ ಸಹಿಯಾಗದೆ ಪತ್ರ ಕಳಿಸೋದಾದ್ರೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಪವಾರನ ವ್ಯವಹಾರ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಬುದ್ಧಿ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೋ ಇತ್ತು. ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಎದುರಿಗೇ ನಾನು ನಿರ್ದೇಶನ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವಾ? ನಿಮ್ಮ ಸಹಿಯಿಲ್ಲದೆ ಲೇಬರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರಿಗೆ ಪತ್ರ ಹೇಗೆ ಕಳಿಸೋದು ಅಂತ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಮಾತೂ ಬರಲಿಲ್ಲ.”

“ಬುದ್ಧಿಯ ತಪ್ಪರತೆ ತೇಜಸ್ವಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಗುಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದ ಹಿಂಡಿಯ ಹಾಗೆ ಬೂಸಾ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.”

“ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪವಾರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅನಿಸೋದೇನು ಅಂದರೆ, ಅವನ ವೈಚಾರಿಕ ಮಂಥನ ಸಂಘದ ‘ಮಹಿಳಾ ಮೋರ್ಚಾ’ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಸಂಶಯದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅವನ ಚಿಂತನ ಮನನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅವನನ್ನು ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಸೂಚನೆ ಬಹುಶಃ ನಿನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತಿಳಿಸ್ತೇನೆ. ಅಥವಾ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಬೀಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನೀನೇ ಸ್ವಯಂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಗಂಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಬಿಡಿಸಲು ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಸಲು ಹೋಗಬಾರದು. ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮದ ಕಡೆ ತಲುಪೋದೂ ಇಲ್ಲ.”

“ಓಹ್.... ನಾನು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟೆ. ಸಂಘಕ್ಕೆ ನೀನು ಸೇರಿ ಇಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಎರಡು ತಿಂಗಳಾದವು. ನಿನ್ನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು? ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಊಟ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ನಿನಗೆ.”

“.....”

“ನಿನ್ನದೇ ಆದ ಯಾವುದಾದರೂ ಇಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳ?”

“.....”

“ಒಳ್ಳೆಯದು, ಹೇಳು... ‘ನೀಲವಾ’ ಹೇಗನಿಸುತ್ತದೆ, ಲಿಂಕಿಂಗ್ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲ..!”

“.....”

“ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ವಿಮಲಾಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೇನೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದ ಒಳಗೆ ನಾವು ‘ನೀಲವಾ’ ಗೆ ಹೊರಟುಬಿಡಬಹುದು. ಅರೆಮಿಲ್ ಕಾಲೋನಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರೆ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಲಿಂಕಿಂಗ್ ರೋಡ್ ತಲುಪಬಹುದು. ಅದೇ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಮೇಲೆ ಆ ರೆಸ್ಪುರಾಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ”.....

“ನೋಡು, ವಿಮಲಾ ನನ್ನ ಫೋನಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಬಾಂಬೆ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೃದಯರೋಗ ತಜ್ಞ ಡಾ|| ತಿವಾರಿ ಕೂಡ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿದ್ದಾರಂತೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೊಂದಿಗೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಉತ್ಕಂಠಿತರಾಗಿದಾರಂತೆ. ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಆಗುತ್ತೆ. ಯಾರಿಗೋ ಯಾರದೋ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗುವ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಂಚಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಜಾಯಮಾನವಲ್ಲ.”

“ನಿನ್ನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಪರ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಮೇಜಿನ ಡ್ರಾಅರ್‌ನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಡ್ರಾಅರ್‌ನ ಕೀಲಿ ನನ್ನ ಹೊರತು ಈ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಳಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ತಂದೆ ದೇವಿಶಂಕರ ಬಳಿ.”

ಅವರು ಕೋಣೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

“ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಯಾವ ಸದ್ದೂ ಇಲ್ಲದ ಈ ಮೌನದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ? ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದು ಬೇಸತ್ತುಹೋದೆ. ಏಳು ನಡಿ ಮೊದಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ತಡ ಆಗಿದೆ.”

“ಓಹೋ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀ ನಮಿತಾ! ನಿನ್ನ ಪರ್ಸನ್ನೂ ಮರೆತು ಹೋಗ್ತಿದೀಯಾ? ಇವತ್ತು ಸಂಬಳ ಸಿಕ್ಕಿರೋದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪರ್ಸಿನ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದು. ಇರಲಿ, ಏನೂ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ. ಮನೆಯವರೆಗೆ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಬರ್ರೇನೆ-ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿ.”

“ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಟು ಬಳಿ ಹೇಳು-ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ವೈರ್‌ಮನ್ ಕರೆದು ತಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲ ಟ್ಯೂಬನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಸಲು

೧೬೮ / ಆವಿಗೆ

ಹೇಳಿ ಬಾ.”

“ಏನು ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ವಿಷ್ಣು?”

“ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅವನು ಸ್ಕೂಲ್‌ಮೇಲೆ ಕೂತು ತೂಕಡಿಸ್ತಾ ಇರಬಹುದು. ಮೂರ್ಖರ ಸಂಗಡ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಇಷ್ಟತ್ನಾಲ್ಕೂ ಗಂಟೆ ಚದುರಂಗ ಆಡ್ತಿರಾನೆ. ಆ ಉಡುಪಿಯವರ ಸಂಗ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ ಅವನಿಗೆ.”

“ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಇವನ ಬದಲಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡೋವನು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ಕರೆಕರೆದು ಚಾ ಕೊಡ್ತಿದ್ದ, ಬಿಚಿಡಿ ತಿನಿಸ್ತಿದ್ದ, ಘಾಟಕೋಪರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕುರ್ಲಾವರೆಗೆ ಸೈನ್ಯದ ಬಲಗೈಯಾಗಿದ್ದ. ನಿಷ್ಣಾವಂತ ಸೇವಕನಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಅವನು ನಮ್ಮವನೇ ಆಗಿದಾನೆ ಅನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಸೇನೆಯ ಪಗಡೆ ಆಟ ಹೀಗೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ..”

“ದೇವಿಶಂಕರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ. ಗಾಳಿ ಪಟ ಹಾರಿಸುವ ಶೋಕಿ ಇರೋವನಿಗೆ ಅದರ ಸಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದೂ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು...”

“ನೀಲಮ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ ಅಥವಾ...!”

“ನೀಲಮ್‌ದಿಂದ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿಸಿ, ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಬೇಕು. ಗಾಡಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಒಯ್ಯೋಯಾ? ಆರೆಮಿಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೇನೇ ಚನ್ನಾಗಿರ್ದೆ... ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಅರೆ... ಮೌನವಾಗಿರೋದರಿಂದ ಏನಾಗ್ತದೆ? ತುಂಬಿದ ಬಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಬಹುದು...”

“ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ತೀಯೆ ಅಥವಾ, ನೀನು ಯಾವ ಯಾವ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸ್ತಾ ಗಾಡಿ ಓಡಿಸ್ತೀಯಾ, ನೀನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ಅಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದೆ.”

“ಅಲ್ಲದೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಸುತ್ತುಬಳಸಿ ಹೋಗೋದರಿಂದಲೇ ನಾನು ತಲುಪೋದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಡವಾಗ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೊಂದು ನಾಚಿಗೆಯಾಗ್ತದೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ?”

“ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಆರೆಮಿಲ್ ಮೂಲಕಾನೇ ಗಾಡಿ ಒಯ್ಯು. ಈಗಲೂ ಕಡಿಮೆ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಇದೆಯಾ?”

“ಹಾಂ... ನಮಿತಾ, ನಿನ್ನ ಬಳಿ ನಾನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೆನಲ್ಲ... ಅವಂತಿಕಾ ಬಗೆಗೆ. ನನ್ನ ಜಾಣ ಮಗಳು ಲಂಡನ್‌ದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಡಿ. ಮಾಡ್ತೀಳೆ. ನಿಜ ಹೇಳಲಾ ನಿನಗೆ! ಅವಂತಿಕಾಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನ್ಯಮನಸ್ಸು ನನ್ನಾಗಿಬಿಡ್ತದೆ. ಅವಳ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯಿಂದ ಅಂರಂಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬೇಸರವನ್ನು ನಾನು ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

“ಬಹಳ ಹಟಮಾರಿ, ಒರಟು. ಕಠಿಣವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದರ ರೋಗ ಬಡಿದಿದೆ

ಅವಳಿಗೆ. ನನ್ನದೇ ಸ್ವಭಾವ ಬಂದಿದೆ ಅವಳಿಗೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ರೋಮಾಂಚಪಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರಬೇಕು ಅನ್ನುವುದರ ಸಮರ್ಥಕ ನಾನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯುಸೌಂದರ್ಯದ ಕೊಲಾಜ್ ಮಾತ್ರ ಆಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನು ಎಲ್ಲವೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ 'ತಾನು' ಆಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ಏರ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ನಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಲೇ ನನಗೂ ಅವಂತಿಕಾಳಿಗೂ ಸಂಘರ್ಷ ಶುರುವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. “ಅಪ್ಪಾ ಈ ಗೃಹಸ್ಥಿಕೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೊತ್ತೊಂಡಿದೀಯಾ ನಿನ್ನ ತಲೆಮೇಲೆ. ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಲು ನೀವು ಯೋಗ್ಯರಾದವರಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಈವರೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಗೃಹಸ್ಥಿಕೆಯ ನಿಷ್ಠೆ ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ನೆರಳಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಉರುಳಾಡ್ತಾ, ಎದ್ದು ನಿಂತು ಓಡ್ತಾ ಇರೋದು. ನನಗೆ ಹಾಗೂ ಗೌತಮಭಾವೂನಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೂ ನೀವು ಅದೇ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದೀರಿ. ನಾವೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಓಡುವ ಶಾಪವನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಿಂದೆ ಓಡಬಹುದು, ಅಪ್ಪಾಜಿ! ಆಯಿಯ ಸಾಹಸ ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದ್ದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಓಡಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಲಾರೆವು, ಯಾವುದೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನೂ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಗುರಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀವೆಂದಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ? ಗೌತಮ ಭಾವೂ ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಪಟ್ಟು ವಯಸ್ಸಿನ ನಾಟ್ಯ ಅಭಿನೇತ್ರಿ ಸುರೇಖಾ ಬರ್ವೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಾಕೆ ಮದುವೆಯಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿ? ಎಂದಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿದೀರಾ ನೀವು? ಸುರೇಖಾಬರ್ವೆ ಅವನಿಗೆ ಬಹುಶಃ ತನ್ನ ಗಂತವ್ಯದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ನೀಡಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಳಿಸಿರಬಹುದು. ಗೌತಮಭಾವೂನ ಮದುವೆಗೆ ನೀವು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಿ ಯಾ ಬಿಡಿ ನಿಮ್ಮ ದುರಾಗ್ರಹ ಅವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತುಂಬಲಾರದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಾರದು ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.”

“ಸುರೇಖಾಬರ್ವೆ ತನ್ನ ನಾಟ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತಿ 'ಗಿಧಾಡೆ' ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ನನ್ನನ್ನೂ ಅವಳು ನಾಟ್ಯ ನೋಡಲು ಫೋನ್ ಮೂಲಕ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದಳು. ಗೌತಮಭಾವೂನಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಸು ಚಿಕ್ಕವನಾದ ಅವಳ ಮಗ ಆದಿತ್ಯನೂ ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ನೀವು ನಗುತ್ತೀರಿ! ಇಷ್ಟು ಪುಟ್ಟ ಕುಟುಂಬದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಸುರೇಖಾ ಬರ್ವೆಗೆ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಕಾಮನೆಯಿದೆ, ಮಾಸಿಕಧರ್ಮ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಗೌತಮಭಾವೂನ ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು...”

“ಏನು ಮಾಡ್ತಾ ಇದೀಯೆ ಅಥವಾ, ಓವರಟೇಕ್ ಮಾಡುವ ಅಜಾಗರೂಕತೆ

ಯಾಕೆ ಮಾಡ್ತಿದೀಯೆ? ಟ್ರಕ್‌ನವರೊಂದಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾಡೋದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಒಂದು ಇಂಜಿನಿಯರಿನ ಅತ್ತಿತ್ತ ಆದರೆ ನಿನ್ನನು ಒತ್ತಿಬಿಡಲು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬೇಕು!”

“ಏನಮ್ಮ ನಮಿತಾ? ಈಗಲಾದರೂ ಬಾಯಿ ತೆಗೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾತನಾಡು”

“ಜೋಕ್ ಕೇಳೋದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆಯಾ ನಿಂಗೆ?”

“ಅಯ್ಯೋ, ನಾನು ವಿಚಿತ್ರ ಇದೇನೆ. ಜೋಕುಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗೋದಿಲ್ಲ? ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿನೋದ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನೋ ಪಕ್ಷದವನು ನಾನು! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮನುಷ್ಯ ನಗೋದನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಡ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ನಗೆಹನಿಗಳ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮಹಾನ್ ಮನೋಚಿಕಿತ್ಸಕನೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.”

“ಆಯ್ತು ಕೇಳು, ಕೇಳಿದ ನಂತರ ನಗಲೇಬೇಕು ಹಾಂ, ಶರ್ತ ಇದೆ!... ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮದವೇರಿದ ಆನೆ ಅಲೀತಾ ಇತ್ತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅದರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಇರುವೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಮತ್ತು ಬಹಳ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಬಾಲದ ಕಡೆ ನೋಡತೊಡಗಿತು. ಅದರ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ಆನೆ ತನ್ನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿತು ಮತ್ತು ಗದರಿಸಿತು.

“ಇದೇನು ಮಾಡ್ತಿದೀಯೆ ನೀನು ಹುಡುಗಾಟಕಿಯನ್ನು?”

“ಆನೆಯ ಬೈಗಳಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗದ ಆ ಇರುವೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮುಗುಳುನಕ್ಕಿತು.”

“ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟೇ ನಾನು ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ನೀನೆಲ್ಲಾದರೂ ನನ್ನ ಚಡ್ಡಿ ಹಾಕೊಂಡಿದೀಯೇನೋ ಅಂತ.”

“ಎಲಾ, ನೀನು ನಗ್ತಾ ಇಲ್ಲವಾ? ನನ್ನ ಈ ಜೋಕ್ ನಿನಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೇಳಲಾ?”

“ಕೇಳು”

“ಒಂದು ಆನೆ ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇತ್ತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇರುವೆಯೊಂದು ಅದರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿತು. ಕೆಳಗೆ ನಿಂತ ಇರುವೆಗಳು ಈ ಘಟನೆ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದವು. ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಕೂಗತೊಡಗಿದವು.”

“ಶಾಬಾಶ್ ಇರುವೆ! ತುಳಿದು ಹಾಕು ನನ ಮಗ ಆನೆಯನ್ನು, ತುಳಿದುಹಾಕು!”

“ಏನೂ ಪ್ರಭಾವ ಆಗಲಿಲ್ಲ? ಹಾಗೆಲ್ಲ ನಾವು ಸೋಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋರಲ್ಲ. ನೀನು ನಗೋವರೆಗೂ ನಗೆಹನಿಗಳ ಪಿಟಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಳ ಹಾಕೋದೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಮೂರನೆಯದು ಕೇಳು...”

“ವಕೀಲನ ಬಳಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಹೋದಳು. ಹೇಳಿದಳು ನನಗೆ ನನ್ನ ಗಂಡನಿಂದ ವಿಚ್ಛೇದನೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬೇಕಾಗುವುದು?”

“ವಕೀಲ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದ-“ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ”

“ಹೆಂಗಸು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಉರಿದಿದ್ದು ನಿಂತಳು.”

“ತಲೆ ಸರಿಯಿದೆಯಾ ನಿಮಗೆ? ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತಿದೀರಾ?”

“ವಕೀಲ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದ.”

“ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಆಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ ಇದೆ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಈಗ ಮನುಷ್ಯನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ನೀನು ವಿಚ್ಛೇದನೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೇಳಿದೀಯಾ!”

“ಓಹ್ ನವಿತಾ, ಚಿಮ್ಮಿದ ನಿನ್ನ ನಗೆ ನನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಗಂಟೆಗಳು ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ. ನಗು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಗು...ನೀನು ಬಯಸಿದರೆ ನೀಲಮ್ ತಲುಪೋವರೆಗೆ ನೂರಾರು ಜೋಕ್‌ಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.”

“ಮತ್ತೊಂದುಕೇಳು”

“ಮತ್ತೊಂದು....”

“ಮತ್ತೊಂದು....”

ಒಂದರ ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ನಗೆ ಹನಿಗಳು! ಅವುಗಳ ಹೇಳುವಿಕೆಯೆಂಬುದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಜೋಕುಗಳು ಮಾತ್ರ! ಕಂಠಸ್ಥ ನಗೆ ಹನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು! ಎಷ್ಟೊಂದು ಚಾಣಾಕ್ಷವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಾವು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನಗುವುದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದರು.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಬಗೆಗೇ ನಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅರ್ಥಾತ್ ತನ್ನನ್ನೇ ನಗುವಿಗೆ ಈಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.... ಹಾಗಾದರೆ ಅವರು ತನ್ನನ್ನು ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರೇ? ಬಹುಶಃ ಹೌದು. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಅಣ್ಣಾ ಅಂಕಲರ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅವರು ಹೇಳಿದ ಜೋಕುಗಳಿಗೆ ಆಕೆ ನಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಅವರು ಹೇಳಿದ ಚುಟುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವೆಗಳವರೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯಿತ್ತು.

ಅವಳು?

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಅವಳಿಗಾಗಿ ದಾರಿ ನೋಡದೆ ಹೇಗೆ ಮಲಗಿದರು? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ಆಕೆ ಆತ್ಮ ಗ್ಲಾನಿಯ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ, ದೂಳಿನ ಹಾಗೆ ತೇಲಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲ, ಈ ದೂಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಕಾಲುಗಳು ಯಾಕಿರುವುದಿಲ್ಲ? ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಊರಿ ತನ್ನ ನಿಯತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

ಎದ್ದು ಅಲುಗಾಡಿಸಲೇ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು! ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘವಾದ, ಆಳವಾದ, ನಿಶ್ಚಿಂತವಾದ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಂದೂ ಮುಳುಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಲಗ್ನ ಹಾಕಿರುವ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಅವಳು ಮುಕ್ತವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಗೊತ್ತು ಅವಳಿಗೆ! ಈ ಸಮಯವು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಾವಿಯೊಳಗಡೆ ಬಿಡುವ ಹಗ್ಗದ ಹಾಗೆ ಸರಸರ ಜಾರಿ ಹೋದರೆ, ಬಹುಶಃ ತನ್ನ ಬಗೆಗೇ ನಕ್ಕ ನಗು ಅವಳನ್ನೆಂದೂ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಭಾರವಾದ ಲಕೋಟಿಯನ್ನು ಅಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಏರುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಜೀರೋ ಪಾವರ್‌ನ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಲ್ಲಿನ ಮಿಂಚುಹುಳುವಿನ ಹಾಗಿನ ಮಂದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ತಣ್ಣಗಿನ, ಬೆವರಿ ಒದ್ದೆಯಾದ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಇಟ್ಟಳು.

ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಚಟ್ ಎಂದು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರು—ಎಂದಿನಂತೆ. ಅವಳು ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದ್ದರೇನೋ ಅನ್ನುವಹಾಗೆ.

ತಂದೆಯವರ ಎಲುಬಿನ ಗೂಡಾದ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಳು. ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತೊಯ್ಯ, ಕಂಪಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಅಪ್ಪಾಜಿ! ನಾನು ಕಾರಣವನ್ನೇನೂ ಹೇಳದೆ, ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ನಾನು ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ದ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಹಾಗೆ ನಾನು ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತಿದೇನೆ ಅಂತ ನೀವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಅಲ್ಲವಾ?... ನಾನು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಲ್ಲದವಳು ಅಲ್ಲ ಬಾಬೂಜಿ...! ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ ನಿಮಗೆ... ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಅಲ್ಲವಾ ಅಪ್ಪಾಜೀ...!!”

“ಓ...ಓ...ಓ...”

ಕಂಠದಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿದ ಗೊರಗೊರ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ, ಅವಳ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೆನ್ನನ್ನು ಸವರಲು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ದುರ್ಬಲ ಬಲಗೈ ಮೇಲೆದ್ದಿತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಅವರು ಸಂಕೇತಮಾಡಿ ಅಮ್ಮನ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲಿನ ದೀಪವನ್ನು ಉರಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಅನಂತರ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿನ ಮೇಲೆ ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರೆದರು

“ನೀನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಿದೆ. ನಿನ್ನ ವಿವೇಕ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿದೆ, ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಸದಾ ಎಚ್ಚರವಾಗಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೋ. ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನೆಂದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿ ಮಲಗು—ಹೊಸ ಮುಂಜಾವಿನ

ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ಮುಂಜಾವು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಆಗುವುದಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಯಂ ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು..."

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು, ದೀವಾನದ ತುದಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತಲೆ ಆನಿಸಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಎಡಗಡೆ ಮಗ್ಗುಲುಬದಲಿಸಿದ ತಂದೆ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಸವರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಎದ್ದಳು. ಬಗ್ಗಿದ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದಲೇ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿಕೊಂಡಳು. ದೀಪ ಆರಿಸಿದಳು. ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಛುನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮುನಿಯಾ ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ತೂರಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದಳು. ನಿದ್ರೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ.

"ಕಠಿಣವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ ನೌಕರಿಯ ಲೋಭವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಿಮಾನೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬಲ ಇರುವವರಿಗಷ್ಟೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಸಾಹಸಿಯಾದ ಹುಡುಗಿ!" ಮೇಡಂ ವಾಸ್ತಾನಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಅವಳ ಬೆನ್ನನ್ನು ಚಪ್ಪುರಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಭಾವ ವಿಹ್ವಲರಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ದೀರ್ಘವಾದ ಘಟನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅವರು ಬಹಳ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವರು ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡಿದರು.

"ಏಳು ನಡಿ... ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಹೌಸ್ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಒಡವೆಗಳ 'ಶೋ ರೂಂ' ಎಂದು ಕರೆದಾಕ್ಷಣ ನಾವು ಕಲೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಂತೆ ಬೇರೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು..."

ವಿಶಾಲವಾದ ಡುಪ್ಲೆ ಫ್ಲಾಟ್‌ನ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತ ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಮೇಲೆ ತಯಾರಾದ ದೊಡ್ಡ ಹಾಲ್‌ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಬೆರಗಾದಳು. ಯಾವುದೋ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ವಿಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿತಪ್ಪಿ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಮತ್ತು ವಜ್ರ-ರತ್ನಗಳ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆಭರಣಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಸ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳು, ಬೀರುಗಳು, ಮೇಲ್ಕಾಳಿಗೆಯಿಂದ ತೂಗಾಡುವ ತೂಗುಮಣೆಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ರ್ಯಾಕ್, ಡಿವೈಡರ್ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಿ, ಭಾರತೀಯ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ಆಭರಣ ವೈಭವವು ತನ್ನ ಯುಗದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತುಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಇರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಕಲೆಯ ಜಾದೂ ಬೊಗಸೆಯ ಬೆರಳುಗಳ ಗಂಟಿನ ಸಂದಿನಿಂದ ಬಸಿಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಬೆರಗುಗೊಂಡ ಅವಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದಳೋ ನೋಟ ನೆಟ್ಟಳೋ,

೧೭೪ / ಆವಿಗೇ

ಮುಟ್ಟಿದಳೋ, ಹೊಗಳಿದಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

“ಬಾ.... ಬೇಗ ಬೇಗ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿಸುವೆ ನಿನಗೆ!” ಎಂದು ಮೇಡಂ ಒಂದು ಕೊನೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಅವಳು ಗಮನಿಸಿದಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯಾವ ಕೊನೆಯಿಂದ ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಿ ಎಂದು ಮೇಡಂ ಕೂಡ ನಿರ್ಧರಿಸದಾದರು.

ಟಿಬೇಟಿನ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಹುದುಗಿಸುವಿಕೆ-ಕೆತ್ತುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರಂಪರಾಗತ ವೇಷ ಭೂಷಣದ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಟಿಬೇಟಿಯನ್ ಯುವತಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಪ್ರದರ್ಶಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಕ ಲೋಕ ವಿಧಾನ ಮಾಟಗಳಲ್ಲಿ, ಅದೇ ಬಗೆಯ ಅಭಿರುಚಿ-ಹಾಗೂ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್, ಕೇರಳ, ಲಖನೌ, ಓರಿಸ್ಸಾ, ಬಂಗಾಲ, ಆಸಾಮ್, ಗುಜರಾತ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಪಂಜಾಬ, ಕಚ್ಛ, ಮಿಜೋರಾಂ, ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್, ಮಣಿಪುರ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಭರಣಗಳ ಜನಪದ ಪ್ರಚಲಿತಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಆಕಾರ-ಪ್ರಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಭಾರತೀಯ ಆದಿವಾಸಿ ಉಡುಪು ಹಾಗೂ ಅವರ ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ರಚನೆಯ, ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದ, ಮೋಹಕ ಆಭರಣಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಮೂಲೆಯು ಅವಳನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಆದಿವಾಸಿಪ್ರದೇಶದ ಹೊಚ್ಚಹೊಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎದ್ದು ಸಜ್ಜುಗೊಂಡಿದೆಯೇನೋ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ಹೇಗೆನಿಸುತ್ತದೆ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹ?”

ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು “ಅದ್ಭುತ!”

ಅಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡವಳ ಹಾಗೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂತಾಲೀ ಯುವತಿಯ ಕೈಬಳೆ ಮತ್ತು ಕೊರಳ ಆಭರಣ ಅವಳನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

“ಬೆಳ್ಳಿಯದಾ ಮೇಡಂ?” ಕಂಠಾಭರಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

“ಅಲ್ಲ, ಗಿಲೀಟಿನದು”

ಗಿಲೀಟು ಎಂಬುದು ತಾಮ್ರದಂತಹದೇ ಒಂದು ಧಾತು. ಹಣವಿಲ್ಲದವರ ಬಂಗಾರ. ಗಿಲೀಟಿನ ಆಭರಣ ಧರಿಸಿ ವನಾಂಚಲದ ವನದೇವಿಯರ ಹಾಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾರೆ ಸಂತಾಲಿ ಯುವತಿಯರು.

“ಮತ್ತೆ ಇದು ಟೊಂಕ ಪಟ್ಟಿಯಾ?”

“ಇದು ಕಂಠಹಾರ, ಟೊಂಕಪಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲ ಅದೇ ರೀತಿಯದು.”

“ಸೇಂದಿ ಕುಡಿದು, ತುಂಬಿದ ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಢೋಲಕದ ಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಸಂಗಡ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ತಿರುಗುವ ಸಂತಾಲೀ ಯುವತಿಯರ ಪುಷ್ಪ-ಉನ್ನತ ವಕ್ಷ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಉದ್ದೀಪ್ತವಾದ ನೋರೆ ತೆರೆಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಆ ಕಂಠಹಾರವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿದರೆ, ಅದೇ ಅವರನ್ನು ‘ಭೂಮ್ ಭನನ’ದ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಮರೆಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

“ಆಭರಣಗಳ ಪ್ರಾಣವಿರುವುದು ಅವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ.”

ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳ ಅಗತದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡ ಕಥೆ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಾಕ್ಯಾಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಜೀವಂತಗೊಳಿಸುವ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಗ್ರೇಡ್ ಹಾಗೆ ಮೇಡಂ ಸಂತಾಲೀ ಕಂಠಹಾರದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಿ ವರ್ಣಿಸಿದರೆಂದರೆ, ಅವಳು ನೋಡಿದರದ ವನಾಂಚಲದ ಬೆಳಕಿನ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವ ಸಂತಾಲ ಯುವತಿಯರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸ್ವಯಂ ಹೋಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೇನೋ ಅನಿಸಿತು.

ತನ್ನ ಈ ಅಭಿರುಚಿಗಾಗಿ ತಾನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಮೇಡಂ ಹೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಧೂಳು ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು. ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ರೀತಿ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೈದು ದರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ‘ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ಸ್’ ಹುಂಡಿ ಬರೆಯೋದಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವಿತ್ತು.

ಅವರು ಏನೇನು ಹೇಳಿದರೋ ತಿಳಿಸಿದರೋ ಅವಳಿಗೆ!

ದೂರ ದೂರದ ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿನ ವಾರದ ಸಂತೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ-ವ್ಯಾವಸಾಯಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿದರು. ಎಷ್ಟೆಂದರೆ, ಕೆಲವು ಮುದುಕಿಯರಿಗೆ ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಚಿತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪರಂಪರಾಗತ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಭರಣ ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಯಾವ ಆಭರಣಗಳು ಚಲಾವಣೆಯಿಂದ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದವೋ ಅಂಥವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಚಿತ್ರಕಾರರಿಂದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಳೆಯ ಸೊನಗಾರರ ಕೊಡುಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲ ಕಡಿಮೆ ಕಷ್ಟದಾಯಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ಮುದುಕರನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಕಷ್ಟ. ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವನಾಂಚಲಗಳಲ್ಲಿ ಶತಮಾನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಹಳಬರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಅವರು ಅರೆಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು.

ನೂರಾರು ನಿರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಶತಮಾನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಾತು ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡೆದಾಡುವ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಬದುಕಿದವರು.

“ಆ ಹಳಬರು ಶತಮಾನ ಪೂರೈಸಿದವರು ಎಂಬುದು ಹೇಗೆ ಅಂದಾಜು ಆಗುತ್ತದೆ?” ಕುತೂಹಲ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿತು.

“ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಘಟನೆಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೆನಪುಗಳಿಂದ. ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದವು. ವರ್ಣಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧ ಮಾಡಿಸಿ, ನಾವು ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊನಗಾರರಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದವು. ಭಾರತೀಯ ಕೆತ್ತನೆ-ರಚನೆಗಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಅದರ ಪಾರಂಪರಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಿಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಕುಶಲಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸುವ ವಿಶ್ವದ ಅನ್ಯ ಕೆತ್ತನೆ ಶೈಲಿಗಳನ್ನೂ ಆತ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ವಿಕಾಸಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೇಖಾಂಕಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮಗನಿಸಿತು. ನಾವು ವಿದೇಶೀ ಪರಿಚ್ಛಕರಿಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಆಯ್ಕೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.”

ಅವರು ಸಂಕೇತ ಮಾಡಿದರು.

“ಈ ಕಂಠಾಭರಣದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡು ಇದರ ಮಾಟ ಖಜುರಾಹೋದ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು.... ಈ ಬಾಜೂಬಂದ ನೋಡು. ಖಜುರಾಹೋದ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತಿಮೆಯ ಬಾಜೂಬಂದನ ಅನುಕೃತಿ ಇದು. ಆದರೆ ಇದರ ನಂತರ ಕಂಠಹಾರ ಹಾಗೂ ಬಾಜೂಬಂದಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ನೀನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.”

ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಬಾಜೂಬಂದನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರು.

“ಇದರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸು! ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ?”

“ಹೌದು”

“ಮೊಗಲ ಶೈಲಿಯ ರಚನೆಯ ನಮೂನೆ ಇದು. ಹದಿನಾರನೆ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಈ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಂತರ ಆಗಿದೆ? ಅಲ್ಲ?”

“ಮತ್ತೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂದರೆ.... ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಭರಣ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಭಾರತದ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಳಿಸಿದ ಆಭರಣ-ನಿಯಾತಗಾರರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಲಿತವಾಗಿ, ಈ ಪ್ರಶಂಸಾ ಪತ್ರವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಫೇಮ್ ಹಾಕಿಸಿಟ್ಟು ಅನೇಕ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದರ ಕಡೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದರು.

“ವ್ಯವಸಾಯದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಛಾಲೆಂಜ್ ತುಂಬಿದ ಕೆಲಸ”

ಮೇಡಂ ಪಕ್ಷವಾದ ಮಧೂಕದ ಹಾಗೆ ಪರಿಮಳಿಸಿದರು.

“ಛಾಲೆಂಜ್ ಇರೋ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಮಜಾ ಇರೋದು, ನಮಿತಾ!”

“ಒಂದು ಮಾತು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ” ಅವಳು ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದಳು.

“ಕೇಳು”

“ಸಿಂಧಿಯಾಗಿದ್ದಕೊಂಡೂ ನೀವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವುದು ಹೇಗೆ?” ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅವರು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮುಗುಳ್ಳನು ನುಚಿಲ್ಲಿದರು.

“ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನೀನು ಭಾಜಪಾದ ಲಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡ್ವಾಣಿಯವರಿಗೆ ಕೇಳಬೇಕು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬಹುಶಃ ಅವರೇ ಕೊಟ್ಟಾರು.”

ಅವರ ನಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಅವಳೂ ನಕ್ಕಳು.

“ನಿನ್ನ ಉತ್ಸುಕತೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಸುತ್ತಾಡಾ ಇರಿಯ ಅಲ್ಲಿ? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾನು ಬಿ.ಎಚ್.ಯೂ ದಿಂದ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಾನು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಆಗಿದ್ದೇನೆ.”

ಅವಳ ಮುಗ್ಧತೆಯು ಅವರಿಗೆ ಮಜಾ ಅನ್ನಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅವರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕರು.

“ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿದ್ದರೆ ಹೇಳು ಬಯೋಡಾಟಾ ತರಲಾ?”

ಅವಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಕುದಿದುಕೊಂಡಳು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಯಾವೂತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಬರುತ್ತದೆ ಅವಳಿಗೆ! ಎಲ್ಲಿ, ಯಾರೊಡನೆ, ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬೇಕು-ವ್ಯಾವಹಾರಿಕತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದಾ ಅವಳು?

“ಬಾ, ಕೆಳಗೆ ಹೋಗೋಣ! ಒಂದು ಗಂಟಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ” ಮಣಿ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ರತ್ನಖಚಿತ ವಾಚನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಸಮಯವಾದುದಕ್ಕೆ ಆತಂಕಿತರಾದರು.

ಅವಳು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಕಡೆ ಸಾಗಿದ್ದಳು-ಮೌನವಾಗಿ.

“ನಿನ್ನ ಬಯೋಡೇಟಾ ತಂದಿದ್ದೀಯಾ?”

“ಹೌದು ಮೇಡಂ.”

“ಕೊಡು ಇಲ್ಲಿ”

ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಯುತ್ತ ಅವರು ಉತ್ಸುಕತೆ ರಹಿತವಾದ ಭಾವನೆಯಿಂದ

೧೭೮ / ಆವಿಗೇ

ಬಯೋಡೇಟಾವನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಅವಳ ಜೀವ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು -ಪರೀಕ್ಷೆ-ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ.

“ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಭೇಟಿಯಾಗಲಿ ಮೇಡಂ?”

“ನಾಡಿದ್ದು ಯಾವ ವಾರ?”

“ಶನಿವಾರ”

“ಸರಿ, ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದುಗಂಟೆಗೆ ಬಾ”

ಕೆಳಗಡೆ ಬೈರಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಪರಿಚಿತ ಮುಖಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು ಅವಳಿಗೆ! ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು, ಮೂವರು ಸುಂದರಿಯರು. ಪರಸ್ಪರ ನಗುತ್ತಾ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ನಿಶ್ವಾಸ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ನೌಕರಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೂ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇವರ ಮಧ್ಯೆ ತೇಪೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದವರ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಸ್ಮಿತಾ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡುವುದು ಸುಮ್ಮನೇ ಅಲ್ಲ.”

ಅವರೊಡನೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಔಪಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಮೇಡಂ ನಿಭಾಯಿಸಿದರು.

“ಗೌತಮಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗು! ನಮ್ಮ ಆಭರಣ ನಿರ್ಯಾತ ಕಂಪನಿಯ ಮ್ಯಾನೇಜಿಂಗ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್.”

“ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡೆಲ್ ದೇವಯಾನಿ ಚತುರ್ವೇದಿ.”

“ಚೇತನಾ ಸ್ವಾಮಿ! ಪಾಪ್ ಗಾಯಕಿ. ಒಂದು ಆಲ್ಬಂ ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಾವಷ್ಟೇ ಕೇಳೋಣವೆ.” ಮೇಡಂಳ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

“ಮತ್ತು ಇವರು...”

ಈ ಗಂಡಸು ವಿನಮ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ, ಮೇಡಂಳಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಉಳಿಸಿದ.

“ನಾನು ಸಂದೀಪ ಮೀರಚಂದಾನಿ-ಬ್ರ್ಯಾಂಚ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಸಿಟಿ ಬ್ಯಾಂಕ್!”

ಸಂದೀಪರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಪರ್ಸ್ ತೆಗೆದು ತನ್ನ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆ ಮುಂದುಮಾಡಿದರು.

ಸಂದೀಪ ಮೀರಚಂದಾನಿಯವರಿಂದ ಪರಿಚಯದ ಕಾರ್ಡ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು. ಸಂದೀಪ ಅವಳನ್ನು ಯಾವುದೋ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. ಸಂಕೋಚದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅವರ ಕೈಕುಲುಕಿದಾಗ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಚಿಕ್ಕದೇನೂ ಅಲ್ಲ! ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಮಮತಾ ಕರಮರಕರ ಅವಳ ಜೊತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ತುಚ್ಛಳೂ ಅಲ್ಲ.

ಕಾರಣ ಬೇರೆ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಇರಬಹುದು. ಸಂದೀಪ ಮೀರಚಂದಾನಿಗೆ ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೇಡಂ ವಾಸ್ವಾನಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಮೂಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಎಂಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಭಾವನೆಯಿತ್ತು. ಯಾರೇ ಆದರೂ ಏನು ಅಂತರ? ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅನುಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆಜೀವ ಆಗಬೇಕು? ಕಾರ್ಮಿಕನ ಮಗಳಾಗಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಸದಾ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊತ್ತಿರಬೇಕು?

ನೌಕರಿ ಅವಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ದೊರಕಲಿ, ಅಥವಾ ಮೇಡಂ ವಾಸ್ವಾನಿಯವರ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ದೊರಕಲಿ, ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನದೇ ಚಾಣ-ಸುತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೇಡಂ ವಾಸ್ವಾನಿಯವರ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಯುವಾಗ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ತೊಳಲಾಡುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾನೇ ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಮತ್ತು ನಾಡಿದ್ದು ಇರುವುದಾದರೂ ಎಷ್ಟು ದೂರ?

೫

ಹರ್ಷಾ!

ಮಲಗಿದೀಯ ನೀನು? ಏಳಲ್ಲ! ನನಗಾಗಿ....

ಇಡೀ ಮನೆ ಮಲಗಿದೆ. ಆಳವಾದ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕೂಡ. ಹೀಗೆ ಎಂದೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಹರ್ಷಾ, ನಾನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರೋದು, ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿರೋದು. ಆದರೆ ಇಂದು ನಾನು ಮೆಲು ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಮೂರು ಸುತ್ತು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಇಂದು ಅವರು ನನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆ ಸಪ್ಪಳದ ಆಭಾಸದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಮರಳಿ ಮುಂಗೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೇನೆ! ಮೋಣಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಆಧಾರಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಅವರೂ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡಿದಾರೆ. ಯಾಕೆ ಯಾಕೆ ಹರ್ಷಾ, ಯಾಕೆ? ಇತ್ತ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗು ಹೂ... ಮಗ್ಗುಲಾಗು, ನೀನು ನನ್ನ ಚಡಪಡಿಸಲು ಬಿಟ್ಟು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲಾರೆ. ಮಲಗುವ ನೆಪಕೂಡ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.

ವಿಷಾದವು ಕತ್ತಲೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಪ್ಪು ಭಯಾನಕ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ! ಗಾಢಕ್ಕಿಂತ ಗಾಢ. ಯಾವುದೋ ಸ್ನಾನ ಘಟ್ಟದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಕಾಣದ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಹಾಗೆ ಭ್ರಮೆಯಂತೆ! ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಯಾವಾಗ ಇಳಿಯುವಾಗ ಜಾರುತ್ತೋ ಮತ್ತು ಅಗಾಧ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತೇನೋ!

ಹೇಳು ಹರ್ಷಾ! ಈ ಮುಷ್ಕಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯಾದರೂ ಏನು? ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ

೧೮೦ / ಆವಿಗೆ

ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶದೊಡನೆ ಛಾಲೆಂಜ್ ಮಾಡಲೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ನಡುವಿನ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ಗಿಡವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಚುಕಿ, ಅದನ್ನು ಒಂದೇ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತು, ಅದೇಕಿತ್ತ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲೇ ದಫನ್ ಮಾಡುತ್ತದೆ.....!

ಮೋಹಭಂಗವೆನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಬೆತ್ತಲೆ ವಿದ್ಯುತ್ ತಂತಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ ಹಕ್ಕಿಯಹಾಗೆ ತೂಗಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಹರ್ಷಾ. ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಬೇಡ. ನನಗೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಕೇಳಿದೆಯಾ....!

ಮೇಡಂ ವಾಸ್ವಾನಿ ಅವರ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಅಡುಗೆ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಬಾಬೂಜಿ, ಮುನಿಯಾ, ಛನ್ನೂ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ತುತ್ತುಗಳಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಮತಾಳ ಮನೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಯಾ ಬಂದು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದ

“ಅಕ್ಕಾ, ನಿಮಗೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿದೆ”

ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ತುಂಬಿದ ನಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಫೋನ್ ಇರಬಹುದು. ಮೆಲ್ಯಾನಿಗೆ ಕೇಳಿದೆ.

“ಹೆಸರು ಹೇಳಿದರಾ?”

“ಕೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಅಕ್ಕ! ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀವಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಫೋನಿಗೆ ಕರೆಯಬೇಕು ಅಂದರು.”

ಬೇಸರವಾಯಿತು ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಂತರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಫೋನ್ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟದ ತಾಟನ್ನು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಮೇಲೆ ಸರಿಸಿಇಟ್ಟೆ. ಜಿಗೀತಾ ಜಿಗೀತಾ ಮೆಟ್ಟಿಲುಹತ್ತಿ ಮೆಲ್ಯಾನ ಹಿಂದೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಯೋಚಿಸಿದೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸ್ಮಿತಾಳ ಫೋನ್ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಆರತಿ ಎತ್ತುತ್ತೇನೆ. ಫೋನ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಏನು ಸಮಯ? ಅಸ್ತಮಾ ರೋಗದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಬೆಳಗಿನ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ತೆಗೆಯಲಾರದೇ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಾಮಾಗಿ ಮಲಗಿರ್ತಾರೆ. ಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಆಗೋದಿಲ್ಲವಾ? ಅವರ ಕೋಣೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಫೋನ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಫೋನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಸ್ಮಿತಾ ಅಲ್ಲ, ಪವಾರ! ಧ್ವನಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು

‘ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಇದೇನು ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಿರಿ?’

“ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾ, ಈಗಲೇ? ಪವಾರ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ.

“ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕಾ! ಯಾಕಾಗಿ?”

“ಸುನಂದಾಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಮಾಡೋದೇನಿದೆ! ಅವಳು ನನ್ನ ಕೇಸ್ ಫೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಈಗ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!”

ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಬಿದ್ದ ಮೇಣಬತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಉಚ್ಚಾಸ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಕಂಗೆಡಿಸಿತು.

“ಈಗ ಅವಳು ಯಾರ ಕೇಸ್ ಫೈಲ್ ಆಗಿಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ”

“ಹಾಗಂದರೆ?”

“ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ?”

“ಯಾಕೆ ಒಗಟಿನ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡ್ತೀರಿ?”

ನಾನು ಅಧೀರಳಾದೆ

“ನಿನ್ನೆಯ ಪತ್ರಿಕೆ ಓದಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇ...ಇಲ್ಲ...”

“ನೀನು ಪತ್ರಿಕೆ ಓದೋದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇದೇ ಮನೆಯಿಂದ ಎರವಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದ್ತೇವೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತೇವೆ.”

“ತರಕಾರಿ, ಸೊಪ್ಪು ಪಲ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿತಮಾಡು ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಪೇಪರ್ ತರಿಸು.”

ಏನಾದರೂ ಚುಚ್ಚುಮಾತನ್ನು ಆಡಲೇ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ವಿವೇಕವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಲಗಾಮು ಹಾಕಿತು. ಇದು ತಕರಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯ ಅಲ್ಲದಿರಬಹುದು.

“ನನಗೂ ಪತ್ರಿಕೆ ತರಿಸೋದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ. ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಬಿಡಿ. ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆ ಪುರಾಣ. ಫೋನ್ ಯಾಕೆ ಮಾಡಿದಿರಿ ಅಂತ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ!”

“ಸುನಂದಾಳ ಹತ್ಯೆ ಆಗಿದೆ”

“ತಲೆ ಸರಿಯಿದೆಯಾ ನಿಮಗೆ ಪವಾರ್! ಏನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದೀರಿ ನೀವು? ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ ನಿಮಗೆ!”

ಅವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಂಯಮದ ಕಟ್ಟೆ ಒಡೆಯಿತು.

“ನಾನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿಯೇ ಇದೇನೆ, ನಮಿತಾ! ನಿಜ ಹೇಳ್ತಿದೇನೆ ನಿನಗೆ. ಯಾರದೇ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿ ನನಗೆ ಜೋಕ್ ಅಲ್ಲ.”

“ನನಗೆ ನಂಬಿಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀವು ಪವಾರ್ ಮಾತನಾಡ್ತೀರಾ... ಅಥವಾ...”

“ನಮಿತಾ!... ಸಮಯ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೂ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜರೂರಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೋ. ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡ್ಬಂದಿ ಆಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ

೧೮೨ / ಆವಿಗೆ

ನಾವೆಲ್ಲ ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಾ ಇದೇವೆ. ಶವಯಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಇಚ್ಛೆ!”

“.....”

“ಪೋನ್ ಇಡ್ತಾ ಇದೇನೆ ಚೆಟ್ಟ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಡ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಭಾಂಡುಪ್ ಚಿತಾಗಾರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೇರವಾಗಿ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬರಬಹುದು.”

ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಪೋನ್ ಇಟ್ಟ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ನಾನು ಹತಪ್ರಭಳಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದೆ.

ನನ್ನ ಕುಂದಿದ ಮೋರೆ ನೋಡಿ ಮೆಲ್ಯಾ ಚಿಂತಿತನಾದ. ಅವನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಗ್ಲಾಸ್ ತುಂಬ ನೀರು ತಂದ.

“ಏನಾಯ್ತು ಅಕ್ಕಾ? ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿ ಇಲ್ಲವಾ?”

ನೀರಿನ ಗುಟ್ಟುಕು ಇಳಿಸುತ್ತ ನಾನು ಮೆಲ್ಯಾನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದೆ.

“ಘೋರ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆನಲ್ಲವಾ, ತಲೆನೋವಿದೆ ಸ್ವಲ್ಪ...” ದೇಹದ ಭಾಗವಾಗಿರಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ, ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕೆ. ಬಡಿಸಿದ ಊಟದ ತಾಟಿಗೆ ಕೈ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕರುಳಿನ ಜ್ವಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆಗಳು ಖಾಲಿಯಾದ ಹಾಗೆ.

ತಂದೆಯವರ ನಿರ್ದಿಗ ಭಂಗ ತರಲು ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿಷಯ ಹೇಳಿ, ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಅಮ್ಮ ಬರುತ್ತಲೇ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಬರಲು ತಡವಾಗಬಹುದು, ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಬಹಳ ತಡ ಆದರೆ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಯಾರಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಕೃಪಣತನ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮುನಿಯಾ ಜಿಗಿದುಬಂದು ತನ್ನ ಗೋಲಕದಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದಳು. ಅವಳು ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಚಿಲ್ಲರೆಗಳು

ಹರ್ಷಾ ತುಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತಿದೆ ನನಗೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮರಣದ ವಿದಾಯದಲ್ಲಿ ಜನ ಸಂದಣಿಗೆ ಸಂದಣಿಯೇ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗದ ಜನ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ!

‘ಶಿವಕುಮಾರಿ ದೇವಿ’ಯ ಎದುರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಗೇಣಗಲದ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಘಾತ ಸ್ವಭಗೊಂಡ ಜನರ ಚಡಪಡಿಕೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಳ್ಳುತ್ತ-ನೂಕುತ್ತ ಹೇಗೋ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ಖೋಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಮಗುವನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಬಾಯಿಗೆ ಸೆರಗು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಸಂದಣಿಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ತಲುಪಿತು.

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರ ಅಂತರಂಗ ದಹಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆರ್ತನಾದ ಅವಳ ಕಂಠದಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿತು.

“ಬಾ ಪಾಂಡೆ ಮಗಳೇ! ಸ್ವಲ್ಪ ನಿನ್ನ ಸುನಂದಾ ಅಕ್ಕನ ಮುಖ ನೋಡು! ನೋಡಿಬಿಡು... ಮಗಳೇ! ಹ್ಯಾಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದಳು ಈ ಮುದುಕಿಗೆ ನೋಡು! ಅರೆ... ನಿನ್ನ ಈ ಹಾಲು ಹಸುಳೆಯನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹೋದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಅನ್ನ ತರಲಿ ಹೇಳೆ... ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಾಪವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಹೇಳೇ....”

ಸುನಂದಾಳ ಶವದ ತಲೆಯ ಬದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಹಲುಬುತ್ತಿದ್ದ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯನ್ನು ನಾನು ವಿಚಲಿತಳಾಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಬಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ.

ಬರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಗುಳಿದೆ.

“ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳಿ ನೀವು...” ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಹರ್ಷಾ. ಅವರು ಅಳುತ್ತ ಕೊಲೆಗಡುಕನನ್ನು ಬೈಯತೊಡಗಿದರು.

“ಆ ಸತ್ಯಾನಾಶಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ? ಮಗಳೇ, ಕೆಳಗೆ ಚಾಪೆ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನೂ ಮಲಗಿದ್ದೆನಲ್ಲವಾ? ನಮ್ಮ ಜೀವ ಯಾಕೆ ಮುಗಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಚಾಂಡಾಲ...! ಈ ಕೂಸಿನದೂ ಕುತ್ತಿಗೆ ತಿರುಚಿ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಕತೆ... ಯಾಕೆ ಉಳಿಸಿದ ನೀಚ..!”

ಮಗುವನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದಳು ಎಲ್ಲರಿಗೆ. ಉತ್ತರಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಾಗೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜನರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರಾಡಿದವು. ಝರ ಝರ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿದವು.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಜಾಕೀಟಿನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಮಡಚಿದ ಚೀಟಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದಳು. ಮತ್ತು ಸೇರಿದ್ದ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿ ತಪ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುರುಕಿದಳು.

“ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೋ ಮಗಳೇ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಕೈಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕೊಡು. ಅಳುವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಳ್ಳಾ ರಾತ್ರಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ರಮೇಶನ ಮೂಲಕ ಬರೆಸಿದ್ದೆ. ನಾವಂತೂ ಮಗಳೆ ಅಕ್ಷರ ಶತ್ರು... ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಗೆ...”

ಪರ್ಸಿನ ಬಟನ್ ತೆರೆದು ನಾನು ಚೀಟಿಯನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸಿದೆ. ಹರ್ಷಾ, ಬಹುಶಃ ಕೊಲೆಗಡುಕನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಗುಪ್ತ ಸಂಕೇತ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅವಳಿಗೇನೋ ಸಂಶಯ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಗೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂತಲ್ಲ. ಬಾಬೂಜಿ ಕೇವಲ ಗಂಭೀರ ರೋಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಾಡ್ಡ ಹೊಡೆದು ಅರೆ ಜೀವವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದವರು. ದೀವಾನಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದ ಅವರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಗಂಭೀರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಬಹುಶಃ ನಾನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಗಲೇ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದವು ಎಂಬ ತಥ್ಯ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೧೮೪ / ಆವಿಗೆ

ಅನಿಸಿತು.

ಆದರೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯ ಅದಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು.

ಹರ್ಷಾ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸುನಂದಾಳ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ಸರಿಸಿ ಮುಖ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಬಂಗಾರದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ, ಜ್ವಾಲೆಯಂತಿರುವ ಅವಳ ದೇಹವು ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದೇಕೆ? ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಜನರನ್ನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿತ್ತು ಅವಳಲ್ಲಿ!

ಒಮ್ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವಷ್ಟು ದೂರ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದ ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೂ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಇಬ್ಬರೂ ಖೋಲಿಯ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಕಣ್ಣೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದಣಿಯ ಜನ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವರಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಚಿರತೆಯ ಗಾಯಾಳು ನಡಿಗೆಯ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ನೋಡಿ ಜನ ದಂಗಾದರು. ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಾಗಿದ ಕತ್ತು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಲ್ಲ, ಟೊಂಕದ ಮೇಲಿವೆಯೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಂದಕೂಡಲೇ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದರು. ಅವಳು ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಆ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಮಗಳ ಅತ್ಯಂತ ನೋವಿನ ಮರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಎದುರು ಒಂದು ಹನಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿಚಲಿತಳಾಗದೆ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಾನು ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ವಿಹ್ವಲರಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡರು. ಸಮಾಧಾನ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅವರ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಭೇಟಿ ಹರ್ಷಾ! ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಾವು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಂಥ ಜಟಿಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ! ಅಲ್ಲಿ ರಾಗ, ವಿರಾಗ, ತಿರಸ್ಕಾರ, ಈರ್ಷ್ಯೆ, ದ್ವೇಷ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲದ ಶೂನ್ಯವಿತ್ತು.

ಹರ್ಷಾ, ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ದ್ವಂದ್ವವು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹಿಚುಕಿಹಾಕಿತು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದುರ್ಬಲ ಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ದಮನಗೊಳಿಸಿದ ಕಾಮನೆಗಳು ಅವರ ಇಡಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರ್ಯಾಯಗಳೇ? ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೇ? ಮುರಿದುಹೋದ ಮುಳ್ಳಿನ

ನೋವು ಮರವೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ! ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೇನೂ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಲೂ ಆರರು. ಅಥವಾ ಎಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ವನಿಯೋಚಿತವೇ? ಆದರೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಕೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧ ಭಾವನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಣವನ್ನು ಎತ್ತಿದಕೂಡಲೇ ಮೊಹಲ್ಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರ ಚೇತ್ಕಾರ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು. ಇದೇ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುನಂದಾಳ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೆನಪುಗಳು ಮಿಂಚಿದವು. ಚಡ್ಡಿ-ಬನಿಯನ್ ಧರಿಸಿ ಗಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಗಡ ಚಿಣ್ಣಿ-ದಾಂಡು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುಗ್ಧ ಸುನಂದಾ-ಮಳೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸುನಂದಾಳ ಶವಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೂ ಪವಾರ ಹೆಗಲುಕೊಟ್ಟರು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ವಿದ್ಯುದ್ವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಡಿಬಂದ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಪವಾರನನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಶವದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಅವಳ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಅವಾಕ್ಯದ ಪವಾರ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಸರಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡ.

‘ರಾಮನಾಮ ಸತ್ಯ ಹೈ’ ಎಂಬ ಸಂಯುಕ್ತ ಘೋಷಣೆಯ ಲಹರಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ತೇಲಾಡಿತು.

ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಬಹುಶಃ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಶವಕ್ಕೆ ಹೆಗಲುಕೊಡುವ ದುಸ್ಸಾಹಸ ಮಾಡಿರಬಹುದು! ಶವಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟ ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ದೇಶದ ಮೊದಲ ಹಟಮಾರಿ ಹೆಣ್ಣು ಆಗಿರಬಹುದೇನೋ! ಅವಳ ಈ ಆಚರಣೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿ ವಾತಾವರಣ ಉಂಟುಮಾಡಿತು.

ಪಾಟೀಲ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

“ಬಾಯೀಜೀ, ನೀವಿದನ್ನೇನು ಮಾಡ್ತೀರಿ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ, ಹೆಂಗಸರು ಹೆಣಕ್ಕೆ ಹೆಗಲುಕೊಡುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ” ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಸಿಂಹಿಣಿಯಂತೆ ಕೆರಳಿ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದಳು.

“ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯಾವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತ, ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ ಪುರುಷರಿಂದ ನಾವು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದೋಷಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಅಮಾನವೀವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವೇ ಪಾಟೀಲ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೋ. ಯಾಕೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಅವಳ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು? ನಾನು ಹೆಗಲು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಯಾವುದೋ ಹೆಂಗಸಿನ ಶವಕ್ಕಲ್ಲ, ಹತ್ಯೆಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಗಂಟಲು ಹಿಚುಕಿದ ಸ್ತ್ರೀಚೇತನಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನುಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ವರ್ಗಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ಸುನಂದಾಳ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡಲಿ!”

ಸ್ತ್ರೀಯರು ನುಗ್ಗಿ ಮುಂದೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಗಂಡಸರು ನಿಷೇಧಿಸಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಳ್ಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಂಠಸ್ವರಗಳು ತಮ್ಮ ಕಂಠದಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆಯನ್ನು ನುಂಗಿ ದನಿಗೆ ದನಿ ಸೇರಿಸಿದರು. ಚಾಳಿನ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ವಯಸ್ಸಾದ ಮುದುಕಿಯರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬದಲಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದರು. ಅವಳು ಸ್ವಪ್ನ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು... ಸುನಂದಾಳ ಹೆಣದ್ದು! ಇಂಥ ಶವವೂ ಸಂಭವವಿದೆಯೇ?

‘ರಾಮನಾಮ ಸತ್ಯಹೈ, ಸತ್ಯಬೋಲೋ ಮುಕ್ತಿ ಹೈ’ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮೊಳಗತೊಡಗಿತು.

ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಹರ್ಷಾ, ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಏನಾಯ್ತು ಅಂತ. ಮುಂದುವರಿದು ನಾನು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಚಟ್ಟವನ್ನು ತೆಗೆದು ನನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಬಹುಶಃ ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ಇದೇ ನನ್ನ ಭಾವಾಂಜಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಥವಾ ರಾಕ್ಷಸೀತನದ ವಿರುದ್ಧ ಬಹುಶಃ ಆಕ್ರೋಶದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ!

ಹರ್ಷಾ! ಮಗುವನ್ನು ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸೆರೆಗಳೆದುಕೊಂಡು, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ! ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ರೋಮಾಂಚಕ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ದೊಡ್ಡ ಮೆರವಣಿಗೆ ‘ರಾಮನಾಮ’ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ, ಚಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡುತ್ತ, ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಗಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ದೊಡ್ಡ ರಸ್ತೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ್ರಾರೋಡಿನ ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸುವ ಟ್ರಾಫಿಕ್, ಹೆಂಗಸರ ಶವ ಮೆರವಣಿಗೆ ನೋಡಿ, ಇರುವೆಯಹಾಗೆ ಸರಿಯತೊಡಗಿತು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಗುಹೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಹೆಂಗಸರು ಹೊರಬೀಳಬಲ್ಲರೇ ಅಥವಾ ತಮ್ಮದೇ ಶವ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅದೇ ಗುಹೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ‘ಮೇ ಆಂಡ್ ಬೇಕರ್’ನ ಸುನಂದಾಳ ಜೊತೆಗಾರ ಹೆಂಗಸರು, ಮೊದಲಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶವ ತಲುಪುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸುನಂದಾಳ ಮುಖದ ಬಟ್ಟೆ ಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗಲೂ ನಾನು ಅವಳ ಮುಖದ ಬಳಿ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಹರ್ಷಾ! ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಸಂಯಮದಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಮುಕ್ತಿಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಅಂತಿಮ ವಿಧಾಯ ಹೇಳಿದಳು. ನಂತರ ಮಗುವಿನ ಗಂಟುಬಿಚ್ಚಿ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಲಗಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಇಕಾ, ನಿನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಹೋಗು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಸರೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಈ ತಾಯಿಗೂ ಕೂಡ. ಈ ಬೊಂಬೆಗಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಎದೆಯ

ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ ನನಗೆ...”

ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿತವಾಗಿ ಮಾಂಸಮಜ್ಜೆ ಶೂನ್ಯವಾದಳು ಸುನಂದಾ.

ಜನಸಂದಣಿ ಹಿಂತಿರುಗತೊಡಗಿತು.

ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೂ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ತಮ್ಮ ಗಾಡಿಯ ಕಡೆ ನಡೆದರು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಅವರತ್ತ ಓಡಿ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಹೋದನು.

ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಹರ್ಷಾ!

ಯೋಚನೆ ಬಂತು, ಭಾಂಡುಪ್ ಸೇಶನ್ ಸ್ಮಶಾನಭೂಮಿಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹತ್ತಿರ ಇದೆ. ಸ್ವೇಶನ್‌ದಿಂದ ದಾದರ್‌ಗೆ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿಯಲಾರೆನೆ? ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಾಡಿ ಬದಲಿಸಿ ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್? ಸ್ವೇಷನ್ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಅಂದಾಜಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪವಾರನು ನನ್ನ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ. ತಕ್ಷಣ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ.

“ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲವಾ?”

“ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗೆ?”

“ಅಲ್ಲ... ಮತ್ತೆ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಮನೆಗೇನೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ.”

“ಮರಳಿ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಮರಳುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು.”

“ಸರಿ, ಅದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗ್ತೇನೆ” ನನಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು ಹರ್ಷಾ!

“ಅಂಥದ್ದೇನು ಹೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ, ಹೊರಡ್ತೇನೆ, ಸ್ವೇಶನ್‌ಗೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನೀವೂ ಬರ್ತೀರಲ್ಲ.”

“ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇರೋಣ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ...?”

ನಾನು ಬೇರೇನೂ ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ನಮಿತಾ, ನಾವು ಹೀಗೆ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಮೂರು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಹಿಂದೆ ಹೋಗೋಣ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಾಂದ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೂರು ನೂರಾ ಅರುವತ್ತೈದು ಹಿಡಿಯೋಣ ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಈಗ ಎಳ್ಳು ಹಾಕಲೂ ಕೂಡ ಸ್ಥಳವಿರೋದಿಲ್ಲ.”

ಬೇಸರವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಪವಾರನ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಯಾಕೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಳಿ ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್‌ದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಹಾಗೂ ಮರಳುವ ಟಿಕೆಟ್ ಕೂಡ ಇತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಬಹಳ ಕಾಲದ ನಂತರ ಆದ ಭೇಟಿಯಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಸ್ಮಶಾನ ವೈರಾಗ್ಯದ ಖಾಲಿತನ, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೆದರಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ವಿರಕ್ತನನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

“ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ನೌಕರಿಯ ಭರವಸೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಾ?”

“ಒಬ್ಬ ಪರಂಪರಾಗತ ಆಭರಣಗಳ ನಿಯಾತಗಾರರಿದ್ದಾರೆ—‘ಬಾಬಾ ಜಾವೆಲರ್ಸ್’ ನಾಡಿದ್ದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂಗೆ. ಬಯೋಡೇಟಾ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದೇನೆ. ನೋಡಬೇಕು ಏನಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು” ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಬಚ್ಚಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ..

“ಒಮ್ಮೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ?”

“ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯೂರೋನವರೂ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.”

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೀಯಾ?”

“ಶ್ರಮಜೀವಾದಲ್ಲಿ ಹಪ್ಪಳ ತಯಾರಿಸ್ತ ಇದೇನೆ, ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದೇನೆ...”

“ನೀನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದು, ಸುನಂದಾ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಅಮೂರ್ತವಾದುದನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಲು ಏಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬಾರದು?” ಪವಾರನು ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬಯಸಿದ.

“ಮಾಡಿದೆ, ಆದರೆ ಇನ್ನು ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರೆ” ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

“ಯಾಕೆ? ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೇತನ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವಾಗ, ಅದನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುವುದು ಯಾಕೆ?”

“ಕಾರಣ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬಹುಶಃ ನೀವು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಯಾವ ಕಿಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಜ್ವಾಲೆಯಾಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಬೆಲೆಯನ್ನಾದರೂ ತೆತ್ತು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು.”

“ಸುನಂದಾಳ ಮರಣ ಅಲುಗಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು.”

“ಸುನಂದಾಳ ಮರಣ ನನ್ನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಅರಾಜಕ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ವಾಸ ಆಡಿಸಲಾರೆ. ನಾನು ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅಭಾವದ ಕಸಿವಿಸಿಯಿಂದಾಗಿ ದೂರ, ಮೋಸದ ಹತ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಒಳಹೊಡೆತಗಳಿಂದಾಚೆಗೆ.”

“ಏನು ಅನಿಸ್ತಾ ಇದೆ ನಿನಗೆ? ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾದ ಹೊರತು ನೀನು ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ.”

ನಾನು ನಿರುತ್ತರಳಾದೆ ಅಥವಾ ನನಗೆ ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಇಚ್ಛೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪವಾರ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಿತನಾದ ಅವನು ಇವತ್ತಿನ ದಿನ ಈ ಬಗೆಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತೇಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

“ಒಂದು ಸಂಗತಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಈ ಚರ್ಚೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಫೋನ್ ಬೇರೆ ಮನೆಯವರದು. ಮೇಲಾಗಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಮುಚ್ಚಿದ ಹುಡುಗಿ.

ಪವಾರನ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮುಳುಗಲು ಆತುರ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಪು ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಎಂಟು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಮನೆ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಲ್‌ಗಿಂತ ಮತ್ತು ಎರಡುಪಟ್ಟು ಸಮಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ.

“ನೀನು ಸಂಘವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದು ನನಗಾಗಿಯಾ?”

“ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ಅನಿಸಿತು ನಿಮಗೆ?”

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ರಣನೀತಿ ಏನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆ ಖಾಲಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಅಕಾರಣವಲ್ಲ ಅನಿಸಿತ್ತು ನನಗೆ. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಉಪಾಯವಾಗಿ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.”

“ಉಪಾಯವಾಗಿ? ಹಾಗಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಥ?”

“ಸಂಘದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಂದಾಗ ನಿನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೇ ಯಾಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು.”

“ನಾನು ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಬಂದವಳು. ಸಂಘದ ಕೂಟನೀತಿಯ ಅಸ್ತವಾಗಲೆಂದಲ್ಲ ಯಾಕಾಗಿ ಎಂದು ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು?” ರೂಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದೆ ನಾನು ಕಠಿಣವಾಗಿ.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅದರ ಉದ್ದೇಶ-ತಂತ್ರ ಏನಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ನಾನಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಚಿಂತೆ ಯಾತರದು? ಅವರಂತೂ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಸಫಲರಾದಾಗಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ನಾನು ಸಂಘವನ್ನು ಬಿಡಲು ನೀವು ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲಿರಿ?”

“ಆದರೆ ಕಾರಣ ಯಾರಾದರೂ ಆಗಲೇಬೇಕಲ್ಲ...” ಪವಾರ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿದ.

“ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೀರಿ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಡಿ. ಹಾಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ.”

ನನಗೆಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು ಅಂದರೆ ಹರ್ಷಾ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಬಿಡಲಾ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಪವಾರನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಇರುವುದು ಅಂದರೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಜನ್ಯ ಅಸಹನೆಯನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಒಳಗಾದ

ಹಾಗೆ. ಅವನದಲ್ಲೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಮಾತುಗಳೇ. ಅವನ ಬಳಿ ಇದ್ದಷ್ಟೂ ಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಡಿಲಗೊಂಡಿತು ಎಂಬ ಭಯ ನನಗೆ.

ಯಾಕೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗಾಬರಿಯಾಗತೊಡಗಿತು.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವನೊಡನೆ ನಾನು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದು ಅನಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿಯೂ ಅನಿಸಿತು. ನನಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬುವ ವಿಷಯ ಇದು! ನಾನು ಕೇಳಬಾರದೆಂದುಕೊಂಡ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಕೇಳದೇ ಇರುತ್ತೇನೆಲ್ಲ! ನಾನು ಬಹಳ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ!

ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ, ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳಿಸಿಕ್ಕಿತು. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕಿಡಕಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿರಂತರ ಸರಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಗಡಿಗಳು, ದಾರಿಗಳು, ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳು, ಗಗನಚುಂಬಿ ಇವಾರತುಗಳ ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಉಳಿದೆ. ನಾನು ಕೇಳದಿರುವ ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನನ್ನೊಳಗೇ ಎದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿತು.

ಸುನಂದಾಳ ಮಗುವಿನ ಕತೆ ಏನಾಗಬಹುದು?

ಆಘಾತದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿರುವ ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒದ್ದಾಡುವಳೇ ಅಥವಾ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಳೇ? ಜಯಹಿಂದ್ ಆಯಿಲ್ ಮಿಲ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕ್ರೆಚ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದೆಯೇ? ಅದರ ಸೌಲಭ್ಯದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಎರಡೂ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಫಲಳಾಗಬಲ್ಲಳೇ?

“ಸುಹೈಲ ಶವಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದನಾ?” ನಾನು ಪವಾರನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದೆ. ಅವನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಏನೂ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಇಲ್ಲಿ ಸುಹೈಲ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಅವನು ದುಬೈಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಂಗಳಿಗೂ ಮೇಲಾಯಿತು.”

“ಆರಿಫ್ ಭಾಯ್?”

“ಅವರು ಶವ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರೂ ಯಾರೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಕುರ್ಲಾದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುತ್ತಾರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ.”

“ಸುನಂದಾಳ ಹತ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕೈವಾಡ ಇರಬಹುದು?”

ಪವಾರ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾದ. ಹರ್ಷಾ! ನಂತರ ಏನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಬಾಯಿ ತೆರೆದ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೂ ಸುನಂದಾಳ ಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿರುವುದಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಿದ-“ಈಡ್ ಹಬ್ಬದ ಮರುದಿನ ರಾತ್ರಿ, ಅದೇ ದಿನ ಮಂಗತರಾಮ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಪಂಪ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಸುನಂದಾಳನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಸದ್‌ಭಾವನೆಯ ಬೋಧನೆಯ

ಅನಂತರ ಅವರು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲು ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಭೆಗೆ ನೀನು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ಅದೇ ದಿನದಿಂದ ನೀನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು. ಸುನಂದಾ ಆ ದಿನ ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರ ಹೃದಯ ಉಕ್ಕಿಬಂದವು. ಚಪ್ಪಾಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಅವಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ಮುಷ್ಟಿಯನೆತ್ತಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು—ಸುನಂದಾ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ತರುವುದಾಗಿ! ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದ್ವೇಷದ ವಿರುದ್ಧ, ವಸತಿಯ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ದನಿಯು ಅರಾಜಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿತು. ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಡುವವರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.

ಅದೇ ದಿನ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಸುನಂದಾಳ ಮನೆಯ ಛಾವಣಿಯ ಮುಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ, ತೊಲೆಗೆ ಹಗ್ಗ ಹಾಕಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ತೆಗೆದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಕ್ಲೋರೋಫಾರ್ಮಿನ ಸೀಸೆ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೋ ಚಿಮ್ಮಿ ಹೋಯಿತು. ಸೀಸೆಯ ಠಣಠಣ ದನಿಯಿಂದ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಅವಳು ಗೋಣಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಲೆಗಾರ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಹೊರಗೆ ಓಡಿಹೋದ. ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ 'ಕಳ್ಳ-ಕಳ್ಳ' ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಓಡಿದವನು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡವರ ಹಿಡಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಎಲ್ಲರೂ ಇದೊಂದು ಕಳ್ಳತನದ ವಿಷಯ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸಹಜವಾದರು. ಮೊನ್ನೆರಾತ್ರಿ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಯೇ ಸುನಂದಾಳ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು. ಛಾವಣಿಯ ಆಚ್ಚಾದನೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಹಗ್ಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೊಲೆಗಾರ ಖೋಲಿಯೊಳಗೆ ಬಂದ. ಕ್ಲೋರೋಫಾರ್ಮ್ ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಪುಟ್ಟಮಗುವಿಗೂ ಹಿಡಿದು ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ—ಸುನಂದಾಳನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಸುನಂದಾಳ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದ. ಕೊಲೆಗಾರನಿಗೆ ಸುನಂದಾಳ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಗುರಿಯಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವನು ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ಗಂಟಲು ಹಿಚುಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಮಗುವಿಗೂ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.”

“ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಯಾತನೆಗೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆ ಜಿಗುಟಿನ ಹೆಂಗಸು ಅವಳು... ಆದರೂ...” ಪವಾರನು ದುಃಖದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟ.

“ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಸುಹೃಲನ ಮನೆಯವರು ಮಗುವನ್ನು ಒಯ್ದು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರದೇ ಮೊಮ್ಮಗು ಅಲ್ಲವಾ!”

“ಬಹುಶಃ ಆ ಸಂಭವ ಇಲ್ಲ” ಪವಾರನು ದೃಢವಾದ ನಿರಾಕರಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಲೆಯಲುಗಿಸಿದ.

“ಜೀವಂತ ಇರುವಾಗ ಸುನಂದಾ ಸುಹೃಲನೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮರಣದ ನಂತರ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಠಿಣಳಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವಾ? ಸುನಂದಾಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಅವಳೆಂದೂ ಮಾಡಲಾರಳು. ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಮರೆಯೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ದೃಢತೆಯಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅಸಾಮಾನ್ಯಳು... ನನ್ನ ಆಯಿಯ ಹಾಗೆ!

“ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನನಗೆ ಆ ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಗಳಂತಹ ನಾಟಕೀಯ ಹೆಗ್ಗುಲಿಗಿಂತ, ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯಂತಹ ಸುದೃಢ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಡೆಯೂ ಆತ್ಮನಿರೂಪಣೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ನಾಯಕಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ‘ವಾಹ್ ವಾಹ್’ ಗಿಟ್ಟಿಸುವ ನಾಟಕವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಅವರು ಶವಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇ?”

“ಹಾಂ... ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇ.”

“ನನಗೇನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಾಟಕವೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ! ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉಪೇಕ್ಷಾ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಲ್ಲವಾ?”

“ನೋಡು.... ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಷ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭವಾ? ಪೂರ್ಣ ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದೊಂದು ಕುತೂಹಲದ ವಿಷಯವಾಯಿತು—ರಸ್ತೆಯಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ಜನಗಳಿಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಲ್ಕನಿಗೆ ಜನ ಜೋತುಬಿದ್ದು ಹೇಗೆ ನೋಡಿದ್ದರೆಂದರೆ...”

“ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೀರಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಅಪವಾದಗಳೂ ಆವಶ್ಯಕ.” ನಾನು ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಿದೆ ಹರ್ಷಾ! ಅವಶ್ಯ ಅನಿಸಿತು ನನಗೆ.

“ಮತ್ತೆ, ಅವಳು ತಿಳಿಸಲು ಬಯಸಿದ ವಿಷಯ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಸಭೆ ಕರೆದು ತಿಳಿಸೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತಾ? ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಿತ್ತಾ? ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಆವಶ್ಯಕ. ಮತ್ತೆ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸರಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದ ಬಳಕೆಯ ಉಪಯುಕ್ತ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಉಳ್ಳವಳು ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.”

ಹರ್ಷಾ!

ಪವಾರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನು ಎಂದಿನಂತೆ ಅರಿಯಲಾರದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದೇ ಹಳೆಯ ವಿಷಯ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ, ನಾನು ಅವನನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ ಅಂತ. ಒಂದೊಂದೂ ಬಲೆಯ ಹೆಣಿಕೆ ಬಿಚ್ಚುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ಭ್ರಮೆ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ನನ್ನದೇ ಸುಳ್ಳು ಜಂಬ ಎಂದು

ಅನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಪವಾರನೆಂದರೆ ಬಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಾಡಿಗೆಯ ಕೊಠಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಾಹಸ ತೋರಿಸುವುದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ದಾರಿ-ಕಿರುದಾರಿಗಳ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಂತೆ....

ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒಂದು ನಿಜವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದೇನು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೀ ಅಲ್ಲವಾ? ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿ, ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆ 'ಚೀಟಿ'ಯ ನೆನಪು ಬಂತು. ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಸುನಂದಾಳ ಶವದ ಬಳಿ ನನಗೆ ಗುಟ್ಟಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಳು-ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೊಡಲೆಂದು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುನಿಯಾ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚೀಟಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮುನ್ನ ಒಮ್ಮೆ ಓದಿ ನೋಡಬೇಕು ಅನಿಸಿತು. ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾದರೂ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಉದ್ವೇಗಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ, ಅವರ ಮಿದುಳಿನ ಮೇಲೆ ಅದರ ಅನುಪೇಕ್ಷಿತ ಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಗಬಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಇದ್ದರೆ-ಅನಿಸಿತು ನನಗೆ. ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಪರ್ಸ್ ತೆರೆದು ಚೀಟಿಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದೆ. ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಓದುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಣ್ಣೆದುರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಓದುತ್ತಲೇ ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಗತೊಡಗಿತು.

ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು, ಹರ್ಷಾ....

'ಪಾಂಡೆ ಬಾಬೂ! ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ಸುನಂದಾ ಉಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಾವಿನ ಹೊಂಡವನ್ನು ಹಟಮಾರಿ ತಾನೇ ತೋಡಿಕೊಂಡಳು. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ, ಅವಳನ್ನು ಯಾವ ವಿಧಿ ಬಚಾವು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು?'

ಇದು ಯಾರ ಅಳುವಿನ ದನಿ, ಹರ್ಷಾ! ನನ್ನದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ?

ಅರೆ! ಇದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಳು! ಅವರು ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಏನಾಯಿತು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವರಿಗೆ? ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಕಾಣಿಸಿತಾ! ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಾದರೂ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆಯಾ?

ನಾನು ನಿನಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಹರ್ಷಾ! ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿದೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣ. ಇಲ್ಲ... ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಚೀಟಿ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹರ್ಷಾ! ನಂಬು ನನ್ನನ್ನು!

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು! ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ಓ...ಓ...ದಲ್ಲಿ.

"ಏನಾಯ್ತು, ಅಪ್ಪಾಜಿ? ಏನು ವಿಷಯ? ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದ್ದೆಯಾ ನಿಮಗೆ? ಯಾಕೆ ಅಳಿದೀರಿ? ಹೇಳಬಾರದಾ? ನೀವು ಮಲಗಿದ್ದಿರಿ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಏನಾಯ್ತು? ನಿಮಗೆ..."

ಅಪ್ಪಾಜಿ ದೀಪ ಹಾಕುವ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ನಾನು ನೋಡಿದೆ, ಅವರ ತಲೆಯ ಬಳಿ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮಡಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಸ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬರೆದರು-

"ನಮೀ! ಸುನಂದಾ ನಿನ್ನ ಖಾಸ್ ಸೋದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು...."

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪಭಾವದಿಂದ ಶಾಕ್ ಆದವಳಂತೆ ಭಾವಾಭಿನಯ ಮಾಡಿದೆ-ಮೂಕಳಾಗಿ. ನಿಜದ ಜೊತೆಗಾರಳಾಗಿ ನನಗೇನು ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸ್ಲೇಟ್ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಉಳಿದೆ. ಹೊರಗೆ ಬಾರದಿರುವ ಶಪಥ ಮಾಡಿದವಳಂತೆ ಅಂಟಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ವಿವರ್ಣಗೊಂಡ ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆಲ್ಲೂ ಆತ್ಮಗ್ಲಾನಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಬೂದಿಯಂಥ ಧೂಳು. ಅಸಹ್ಯತೆಯಿಂದ ನಾನು ಚೂರು ಚೂರಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಇಲ್ಲದ ಯಾವುದೋ ಕತೆಯನ್ನು ಹೆಣೆಯುವ ಯಾವ ಔಚಿತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಸತ್ಯದ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಘಾತಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಹರ್ಷಾ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡ ಆವೇಶ ನೇರ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ-ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು...

ಅವರ ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ಅವರ ತುಮುಲದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ. ದೀಪ ಆರಿಸಿ ಮರಳಿ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿದೆ.

ಹರ್ಷಾ! ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೊಮ್ಮಿದ ಅಂತರ ಸತ್ಯದೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ರೆಪೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ಏನು ಯೋಚಿಸ್ತಿದೇನೆ, ಹೇಳಲಾ ನಿನಗೆ? ಕೇಳಾ ಇದೀಯಲ್ಲ ನೀನು!

ಮದುವೆಯಾದ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರೂ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಂತೆಯೇ ದುಷ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ತನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದುಷ್ಟರ್ಮದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಬಾಧ್ಯಳಾದಳು. ಆದರೆ ಅವಳಂಥ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಬಗೆಗೆ, ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದುಹೋದರೂ ಕೋಮಲಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಆ ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ನಾನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಹಜ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೋಡಬಲ್ಲೆನೆ? ಮಾನಸಿಕ ಬಲಾತ್ಕಾರದ ನೀಚತನದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆನೆ!

ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಅನುಮಾನ ಮೂಲವಿಲ್ಲದ್ದು ಅಲ್ಲವಾ, ಹರ್ಷಾ!

ಓಹ್... ಎಂಥ ಜಿಗಿಯಲಾರದ ಕಂದಕವೊಂದು ನನ್ನ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಅಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ! ಒಂದು ಸತ್ಯ ಹೊರಬಿದ್ದೊಡನೆ!

ನನ್ನ ಆಕ್ರೋಶವೆಂಬುದು ಈರ್ಷೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಭ್ರೂಣವೇ, ಹರ್ಷಾ ಅಥವಾ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಮೋಸದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ಷೋಭೆಯೇ? ಸುನಂದಾಳ ಮರಣವು ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಮಾತಿನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಜೀವನವನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ? ಇಂಥ ಕುರೂಪ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮೊಡನೆ

ಯಾಕೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ? ಬೇಸರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿಸಿದರಲ್ಲ! ಆದರೆ ಬಹುಶಃ ನಾನು ಅವರ ಅಲೆಮಾರಿತನವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ವಿವೇಕವನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನಂತಹ ಅಸಹಿಷ್ಣು ಕರ್ಕಶ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಗಡ ಬದುಕುವಾಗ ಅವಳಿಂದ ವಿಮುಖವಾಗುವ ಸಂಭವನೀಯತೆ ಅಸಹಜವೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಹರ್ಷಾ! ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದೀಯೆ? ಮಾತನಾಡಬಾರದೆ?... ಮಾತನಾಡು!

೬

“ರಾತ್ರಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ, ನಮೀ! ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತೆ?”

ಹರ್ಷಾ ಇಷ್ಟು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಲೋಟಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಮತ್ತು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಚಹಾ ಸೋಸುತ್ತ ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

“ನಿನಗೆ ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಡೋದು ಅಂದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಅನಿಸ್ತದೆ ಅಲ್ಲವಾ?”

ಅವಳ ಸ್ವರದ ಒರಟುತನ ಹರ್ಷಾಳಿಗೆ ಯಾವ ಆತಂಕವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸುನಂದಾಳ ಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉದಾಸವಾಗಿದೆ ಬೇಸರಗೊಂಡಿದೆಯೆಂದರೆ ನೀನೇನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದೀಯೆ. ಏನು ಕೇಳೋದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡ್ತಾ ಇದೀಯೆ, ಅನ್ನೋದೆಲ್ಲ ಶಿಖರದ ಎದೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವ ಮೋಡಗಳ ಹಾಗೆ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಜಾರಿಹೋಯಿತು. ಮತ್ತು ಒಳಗಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಯಾರಿಗಾದರೂ ಉತ್ತರವನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಿ?

“ಕಳೆದ ನಿನ್ನೆ, ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಹಾಗೆ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ ಚದುರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದರ ಬೆತ್ತಲೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಚಿತ್ರ ಇದು. ಸ್ತ್ರೀ ಚೇತನವಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಲೇ ಸರ್ಪದ ಹಡೆಯತ್ತಿದ ಹಾಗೆ. ಯಾರಿಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೀಯೆ! ಈ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಲಾಠಿಯ ಬಲವನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಬಲಿಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುತ್ತಾರಲ್ಲ... ಅವರಿಗೆ!”

ಯಾಕೋ ಮತ್ತೆ ಜೀವ ಭಾರವೆನಿಸತೊಡಗಿತು. ಹರ್ಷಾಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ಸುನಂದಾಳ ಭಸ್ಮವಾಗುವ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರದ ಬಳಿಯೇ ನಾನಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ!

ಚಹಾದ ಎರಡೂ ಲೋಟಗಳನ್ನು ಕಾಫಿಯ ಡಬ್ಬಾದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನೇ ಟ್ರೇಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬೈಲಕ್ಕಿನ ಕಡೆ ಹೊರಟಳು.

“ನೀನು ಹೇಳು, ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ?”

“ಅದೆಲ್ಲ ಸ್ವಪ್ನವಿದೆಯಲ್ಲ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸುನಂದಾಳ ಅಕಾಲಿಕ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ!”

“ತಪ್ಪು! ನೀನು ಯೋಚಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಂದರೇನು?”

“ಚೀಟಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೀನು ಓದಲಿ ಅಂತಾನೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ ಅಥವಾ ಬರೆಸಿದಾಳೆ ಅಂದರೆ ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲ... ತಿಳಕೋ!

“ನನಗಾಗಿ ಯಾಕೆ?” ಯಾಕೋ ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಅವಳ ಉದ್ದೇಶ ಏನೂಂದರೆ, ನಿನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ ಅಂತ. ಅವರ ಸಂಬಂಧದ ಋಣದಿಂದ ನೀನು ಮುಕ್ತವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಸುನಂದಾ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಈಗೇನಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ... ಅವಳ ಜಾಗಾದಲ್ಲಿ ನೀನಿದೀಯ..!”

“ನಾನು... ಆಹಾಂ... ಯಾರಾದರೂ ಮಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತುಂಬೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯಾನಾ? ಅದರಲ್ಲೂ, ಯಾರ ತಂದೆಯ ಜೊತೆ ಅವರು ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದಮೇಲೂ... ಹೀಗೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾ?”

“ಬೇಡವಾದದ್ದರ ಹರುಕಿನ ತೂತು ಅಷ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ, ಹರ್ಷಾ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕತೆಯ ಅಂಗೈನಿಂದ ಮುಚ್ಚುವುದು, ಸಿಟ್ಟಿನ ಖಾಲಿತನದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಕ್ಷಮಾಶೀಲನಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ಹರ್ಷಾ!”

ಹರ್ಷಾಳ ಸ್ವರ ಯಾಕೋ ಬೇರೆಯಾಯಿತು.

“ಮರ್ಜಿ ನಿನ್ನದು! ಅರ್ಧ-ಮುಕ್ಕಾಲು ಜೀವನ ಕಾಲ ‘ಉಳಿದುಬಂದಿರುವ’ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಗ್ನವಾಗಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗು. ಆದರೆ ಗಂಟುಹಾಕಿಕೋ. ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಗೂಟದ ಸುತ್ತ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೀತಿರತೀಯಾ. ಆಗ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಇರೋದಿಲ್ಲ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಇರೋದಿಲ್ಲ.”

“ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದ ತರಹೆ...”

ಅವಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಉದ್ದಿಗ್ನತೆಯ ನಿರಿಗೆಗಳು ಮೂಡಿದವು.

“ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು.”

ಅವಳ ಮಾತು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದರೊಳಗೇ ಹರ್ಷಾ ಅವಳ ಬೆರಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಎಷ್ಟೊಂದು ನಿರ್ಮಮ. ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋದಳೋ!

ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ವಿಕಲತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಅವಳು ಟ್ರೇ ಹಿಡಿದು ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಬಂದಳು. ಕುರ್ಚಿ ಎಳೆದು ಟ್ರೇಯನ್ನು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು. ಶಿಥಿಲವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ತಳೆವಂತೆ ಬಾಗಿದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮುದುಡಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆತುಕೊಂಡು, ಮಂಚದ ಆಸರೆ ಪಡೆದು ಚಹಾ ಕುಡಿಸಲು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಸುನಂದಾಳ ತಂದೆಯಾಗಿ ತಂದೆಯವರು ಅವಳ ಅಪ್ಪಾಜಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲವೇ? ಮುಖಮುದ್ರೆಯಲ್ಲೇನೂ ಯಾವುದೇ ಅಂತರ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ....

೭

ಮೇಡಂ ವಾಸ್ತಾನಿಯವರ ಕೈ ಸ್ಪಿಯರಿಂಗ್ ಮೇಲಿತ್ತು.

ಅವಳು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಣಿಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ವಾಚ್ ಅವಳಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾಗಿ ಹತ್ತೊಮ್ಮಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಗೆ ಅವಳು ಅವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದಳು. ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ 'ಶಾಬ್' ಅದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು ಇಂದು ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಡವಾದರೂ ಬಹುಶಃ ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಭರಣದ ಶೋರೂಂ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದೆ. ರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸರಪಳಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಬಂದದವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು 'ಶಾಬ್' ನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಗುಲಾಬಿಯ ಬದಲು ಬಾಳದ ಬೇರಿನ ಗಾಡಿಯನ್ನೇರಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ ಪರಿಮಳವು ಮೇಡಂ ಬೈರಕ್ಟನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಬಾಳದ ಬೇರಿನ ಪರಿಮಳ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

ಅವಳು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದಿರುವಂತೆ ಬ್ಯುಸಿ ಆಗಿರುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು, ಅವರು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯವಾದ ಖರೀದಿಗಾಗಿ ತಕ್ಷಣ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಾಡಿಯಲ್ಲೇ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

"ನಡೆ" ಅವರು ಬಿರುಗಾಳಿಯ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

ಚಿಮಣಿ ಬುಡ್ಡಿ ತಕ್ಷಣ ನಂದಿತು.

ಬಹುಶಃ ಇಂದೂ ಯಾವ ಮಾತುಕತೆಯೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು. ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ಮೇಡಂ ನೌಕರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಂಜೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಎರಡು ದಿನದಿಂದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ

ಕಾಲಿನ ಮಾಲಿಶ್ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ಈ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಸೋಹಿನಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾಕೆ? ಅಮ್ಮ ಮರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ನಾಲಾಸುಪಾರಾ'ದ ಯಾವುದೋ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಾಳೆ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ತೆರೆದ ಮೇಲೆಯೇ ಸೋಹಿನಿ ಯಾಕೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ಅನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ! ಸುನಂದಾ ಇಲ್ಲವಾಗಿರುವುದೇ ಈವರೆಗೆ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಅವಳ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡಿದೆ.

“ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಖರ್ಚು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಬಹುದು? ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳು ಸ್ವಲ್ಪ” ಮೇಡಂ ವಾಸ್ತಾನಿಯವರ ಸ್ವರ ಮೃದುವಾಗಿತ್ತು.

ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ ಅವಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮೇಡಂ ಕೇಳಿದ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ತಡಬಡಿಸಿದಳು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಬಚ್ಚೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಕಳಚುವುದು ಸುಲಭವೇ?

ಮನೆಯ ಬಚ್ಚೆಯನ್ನು ಅಮ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಣ ತಂದು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಡೋದಷ್ಟೇ ಅವಳ ಕೆಲಸ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಇದೇ ಪರಂಪರೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಮ್ಮನೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಅಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ತಾನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಮ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಒಂದೇಬಾರಿಗೆ ಮುಗಿಸಿದ ಸೀರೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಾಸನೆ ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಅವಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಣ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಪ್ಪು ಹೊಗೆಯುಗುಳುವ ಎಂಜಿನಿನ ಹಾಗೆ ಭುರ್ ಭುರ್ ಅನ್ನತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಖಾಲಿ ಜೇಬು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಫೋನ್ ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅಥವಾ ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಮಾಡಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳು? ಮೊದಲು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಹೇಳಿದಾಗ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಅವಳ ಮನೆಯಿಂದ ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಮಮತಾ ಗೆಳೆತನದ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಗೂಡಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ತಿವಿದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು-‘ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಬೂತ್ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ? ನೀನು ಮಾಡು, ಮಾಡದೆ ಇರು, ಮೊಹಲ್ಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಕರೆದು ಫೋನ್ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿಯಾ. ಬಿಲ್ ಯಾಕಿಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಆಯಿತು ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡ್ತಿರಾರೆ. ಸರಿ, ಕರೆದು ಬರಲು ನಮಗೇನೂ ಖರ್ಚು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಮೇಲ್ಯಾ ಇದಾನೆ. ಓಡಿಹೋಗಿ ಹೇಳ್ತಾನೆ-ಮೇಲಾಗಿ ಮನೆಯ ಏಕಾಂತದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದೆ?’ ಆ ದಿನದಿಂದ ಅವಳು ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇಳಲು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರೆಯಲು ಮಮತಾ ಸ್ವಯಂ ಕೊರತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕುದಿಯಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಆಂಟಿಯ ಭಯದಿಂದ ಅವಳ ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಹಿಡಿತ ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದು.

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಸಂಬಳದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಅಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಮುದ್ದಾಂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರ ಬಗೆಗೆ ಸಿಗುವ ಬಾಡಿಗೆ ಭತ್ತೆಯ ಹಣವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪಾಸ್ ಸೌಲಭ್ಯವಂತೂ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ತುಂಬ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಹಣ ಅಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೇ ಮುನಿಯಾಳ ಗೋಕಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು.

ಉತ್ತರವನ್ನಂತೂ ಹೇಳಲೇಬೇಕು ಮೇಡಂಗಳಿಗೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಸಂಬಳವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅಮ್ಮನ ಗಳಿಕೆಯ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದಳು. ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಗಳಿಕೆ ಸೇರಿಸಿದಳು. ಲೆಕ್ಕ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಸಾವಿರದಷ್ಟಾಯಿತು. ನಿರ್ಣಯವೇ, ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರದ ಒಳಗೆ ಮನೆಯ ಖರ್ಚು ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೂಡಿಸಿ-ಕಳೆದ ನಂತರವೂ, ಹಾಲಿನ ಬಾಕಿ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಏರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

“ಮನೇಲಿ ಕೂತು ರದ್ದಿ ಪೇಪರ್ ಮಾರಾಟ ಮಾಡ್ತಿದೀಯಾ? ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋದೆ?”

ನಗುಬಂತು-ರದ್ದಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರ ಜೊತೆ ಚೌಕಾಶಿ ಮಾಡುವುದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಅವಳದಲ್ಲ! ರದ್ದಿ ಪೇಪರು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪತ್ರಿಕೆ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಲ್ಲ!

“ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರದ ಒಳಗೆ ಕುಟುಂಬದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ” ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವಳು ಬಾಯಿತೆರೆದಳು.

“ಆದಾಯದ ಮೂಲ?”

“ಹದಿನೈದು ನೂರು ಸುಮಾರು ಅಮ್ಮ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದಿಂದ ಗಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹದಿನೈದುನೂರು ನನಗೆ ಸಂಘದಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಗಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅದೂ ಇದೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಈಗ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆ. ಸಂಘದ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಹದಿನೈದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕತ್ತರಿಬಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ನಾನು ಸಂಘ ಬಿಡುತ್ತಲೇ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದಲ್ಲಿ ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡಿ ಏಳೆಂಟು ನೂರು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಹೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲ ನಿಮಗೆ...

“ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು”. ಮೇಡಂ ತುಸು ಮೊನಚಾಗಿ, ಅವಳದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ 'ಹೇಳಿದ್ದೆ'

೨೦೦ / ಆವಿಗೆ

ಎಂದು ಮರುಕಳಿಸಿದರು.”

ನಗುವನ್ನು ತಡೆದಳು. ಅವರ ಮಾತು ಗ್ರಹಿಸಿದಳು.

ಅವಳು ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ‘ಹಾಗಂದರೆ’ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಹಾಂ... ನಮಿತಾ... ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ, ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ” ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮೇಡಂ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾದರು.

ಅವರು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದ ಹೊರತು ಅವಳು ತನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಮಾತು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಪಿಯರಿಂಗ್ ವ್ಹೀಲ್ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಅವರ ಸುಕೋಮಲ ಕೈಗಳನ್ನು ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಯಿಂದಲೇ ನೋಡಿದಳು. ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ವಜ್ರದುಂಗುರದ ಹೊಳಪಿನ ಕಿರಣಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಾಡಿಯ ಕಿಟಕಿಯಾಚೆ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು. ಅವಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಬಲ್ಲಳು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕೆಲವನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹಳೆಯಕಟ್ಟಡಗಳ ಹಳೆಯ ನಿವಾಸಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬ ತಕರಾರು ಇತ್ತು. ಹೂವು-ಬಳ್ಳಿಯ ಗಿಡಗಳನ್ನು ತೂಗುಹಾಕುವುದಿದ್ದರೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಲಿ. ಮಣ್ಣಿನ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಿ. ಜಂಗು ಹಿಡಿದ ಡಾಲ್ಫಿನ್ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ತುರುಕಿ ಗಿಡ ಊರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದರೂ ಏನಿದೆ?

“ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯಾ?” ಮೇಡಂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವಳನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸಿತು.

ನೌಕರಿ ಕೊಡುವವರು, ನೌಕರಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಆರೇಜವವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವವರನ್ನು, ಇಷ್ಟೊಂದು ಮೃದುವಾಗಿ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ?

“ನನ್ನ ಮನೋಭಾವ ನಿಮಗೆ ಅಪರಿಚಿತವೇನಲ್ಲ ಮೇಡಂ”

“ಆದರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪತ್ರಗಳು ಟೈಪಿಂಗ್‌ಗಾಗಿ ಬಹಳವೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವಾದ ಬೇರೆ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿನಗೆ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇರಲಾರದು.”

ಅವರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ‘ತೊಂದರೆ’ಯ ವಿರುದ್ಧ ದೃಢತೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ದಯನೀಯತೆ ಕರಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

“ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಯೇ ನಾನು ಬಹುಶಃ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸಬಲ್ಲೆ, ಮೇಡಂ!”

“ಹುಂ, ನೀನು ಹೇಳೋದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ” ಮೇಡಂ ಪುನಃ ವಿಚಾರಮಗ್ನರಾದರು.

ಭಾರೀ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ದೋಣಿಯು ಹೊಯ್ದಾಡತೊಡಗಿತು.

ಮೇಡಂ ಅರೆಭಾಗ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣವೇ

ವಿಂಡ್‌ಸ್ಟ್ರೀನ್‌ನ ಆಚೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು ನಿಂತಿದ್ದ ಬಸ್‌ನ್ನು ಸರ್ರೆಂದು ಓವರ್‌ಟೇಕ್ ಮಾಡಿ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.

“ನೀನು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀಯಾ, ನಾಳೆಯಿಂದಲೇ, ಸಂತೋಷವಾಯಿತಾ?”

ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೇಡಂ ಅವರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ತುಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಮೇಡಂ ಅವಳ ವಿಹ್ವಲ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಆಶಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪುನಃ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದವು.

“ನಿನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗ್ತಾ ಇಲ್ಲವಾ?” ಅವರು ನಕ್ಕರು. “ನಂಬಿಕೋ! ನಾಳೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ನೌಕರಿ ಶುರು.”

ಭಾವವಿಹ್ವಲಳಾದ ಅವಳು ಸ್ಪಿಯರಿಂಗ್ ಫ್ಲೀಲ್ ಮೇಲಿದ್ದ ಮೇಡಂ ಮುಷ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನೆರಡೂ ಅಂಗೈಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇಟ್ಟಳು.

“ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನಿಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಹೇಳಲಿ ಮೇಮ್!” ಕಂಠ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದು ಅವಳು ಮುಂದೇನೂ ಮಾತನಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲ್ಲ, ಕೆಲಸದಿಂದ ತೋರಿಸು.”

“ಹಾಂ” ಅವಳು ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಷ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿದಳು. ದೃಷ್ಟಿ ಯಾಕೋ ಮಂಜಾದಂತೆ ಅನಿಸಿತು.

“ಸಂಬಳ ಎಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳೋದಿಲ್ಲವಾ?”

ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಜನ್ನು ಗಂಟಲಿನಿಂದ ನುಂಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಸಿಕ್ಕ ನೌಕರಿಯಿಂದ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಮ್ಮ ಗೋಣಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಿಂದಿನ ವಾರ—‘ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ಈ ಬೆಲೆಯೇರಿಕೆಗೆ. ಮಸಾಲೆ ಜಿನಸು ಎಷ್ಟೊಂದು ದುಬಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಮೆಣಸು, ಧನಿಯಾ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಕಾಲದ ಆಘಾತ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಅವಳು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಲೋಕ್ ಖರೀದಿಗೆ ಮಂಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಸುವುದು, ಕುಟ್ಟುವುದು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಾವಧಿಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು ಇಂಗು, ಅರಿಶಿಣ, ಮೆಣಸು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಬಡಿದಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಮಾನು ತರಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಸಾಲೆ ಸಾಮಾನುಗಳಂತೂ ಅರ್ಧ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಉಳಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ತರಕಾರಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಆಗೋದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಚೀಲ ತೂಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ

೨೦೨ / ಆವಿಗೆ

ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

“ಎಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೇ ನೀನು? ಸಂಬಳದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ...”

“ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವ ವಿಷಯ ಏನಿಲ್ಲ ಮೇಡಂ! ನೀವೇನು ಕೊಡ್ತೀರೋ ಅದನ್ನು ತಗೋತೇನೆ.”

“ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನಡೀತದೆಯಾ?”

“ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ...?”

“ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತಾ?...?”

“ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ...ಹಾಗಲ್ಲ...” ಅವಳು ಗಡಬಡಿಸಿದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ?”

“ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ವಿನೋದ ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲವಾ ನೀವು...” ಅವಿಶ್ವಾಸದ ಆಳವಾಗಿ ಊರಿಂದ ಆಧಾರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸದಿರಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ವಿನೋದ? ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿನೋದ ಮಾಡುವಂತಹ ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ... ಹೇಗೆ ವಿನೋದ ಮಾಡಲಿ? ನಮಿತಾ!”

“ಹಾಂ....” ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆಯೇ? ಕಿಡಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದರೂ ನೋಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಒಳಗಡೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಬಿಡಿಸಲಾರದ ದಾರದ ಹಾಗೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೆಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಉಗುರೇ ಕಿತ್ತು ಹೋಗುವಷ್ಟು ನೋವಿನಿಂದ ಚಡಪಡಿಸಿದಳು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು?

ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಂಬುತ್ತಾಳೆಯೇ? ಏನೂ ಅಲ್ಲದ ನಮಿಯ ಅದೃಷ್ಟ ಹೀಗೂ ಬದಲಾಗಬಹುದಾ? ಹನ್ನೆರಡೆ-ಹದಿನೈದು ನೂರರ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುವಾಗ, ಇಲ್ಲಿ ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರದ ಸಂಬಳ, ಅದೂ ಯಾವುದೇ ಶಿಫಾರಸು-ಸಹಾಯ ಇಲ್ಲದೆ!”

ಅಮ್ಮ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ದಲ್ಲಿ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಂಗೈಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ತಟ್ಟಿ ಕಲ್ಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನನಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮನೆ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೂ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಕಷ್ಟದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವಳು ಇಡೀ ದಿನ ಹೊರಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಳಗಿನ ನಿಜ ಏನೆಂದರೆ, ಎಷ್ಟೇ ಗಳಿಸಿ ತಂದು ಅಮ್ಮನ ಕೈಗಿತ್ತರೂ ಅಮ್ಮ ಬಹುಶಃ ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ ಬಿಡಲಾರಳು. ಅವಳು ಹೋಗದೆ ಇದ್ದಾಗ, ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರೊಡನೆ

ಅವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಆಹಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ಸಿಗುವುದು ಹೇಗೆ?

ಸುನಂದಾಳ ಶವದೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಹೋದದಿನ ಅವಳು 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಳು-ಹೇಳದೇ ಹೋದ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದಾರಾ ಏನು ಅಂತ.

ಶಾಹಬೆನ್ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಅಮ್ಮ ಪಟಾಕಿ ಸರದ ಹಾಗೆ ಚಟಪಟಿಸಿದಳು.

ಮುದುಕಿಯ ಸ್ವಭಾವ ಜಗಜ್ಜಾಹೀರಾದದ್ದು, ಆದರೆ ಅಂದು ಅವರ ನಿಜವಾದ ರೂಪ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಂದು ಅರ್ಧ ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಅವರೇ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹಪ್ಪಳದ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಅರ್ಧ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಲುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಾದಿ ತಯಾರು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದ ಮಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ 'ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಾವೂ'ನ ಮರಣದ ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಿನ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗುವುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಆವಶ್ಯಕ ಸೂಚನೆಯೆಂದರೆ, ಹಪ್ಪಳ ತಯಾರಿಸುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅರ್ಧದಿನದ ಹಪ್ಪಳದ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಡವ ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಾವೂನ ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವಾನುಮತದ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದ ಮುದುಕ ಮಾಲಿ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಟ್ರಕ್ಕಿನ ಅಡಿ ಸಿಕ್ಕು ಸತ್ತಿದ್ದ. ಪುಟ್‌ಪಾತ್‌ಮೇಲೆ ಅಂಗಾತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸಿಮೆಂಟು ಮೂಟೆ ಹೇರಿದ್ದ ಟ್ರಕ್‌ನ ಡ್ರೈವರ್ ಹೆಂಡ ಕುಡಿದು ಟ್ರಕ್ಕನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಾವೂನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸಿದ್ದ-ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಜನ ಸೇರುತ್ತಲೇ ಡ್ರೈವರ್ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದ. ಟ್ರಕ್‌ನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರುಗಂಟೆಗೆ ರಾಮಚಂದ್ರಭಾವೂನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಇದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ರಾಮಚಂದ್ರಭಾವೂ ಗಳಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಬಾಟಲಿಗೇ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವನ ಮಗ-ಸೊಸೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹಣ ಇಲ್ಲವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ರಾಮಚಂದ್ರಭಾವೂ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದ ಸೇವಕ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ನೆರವು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ರಾಮಚಂದ್ರಭಾವೂನ ಮನೆಗೆ ವಿಷಾದ ಸೂಚಿಸಲು ಯಾರಾದರೂ ಬರುವವರಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಜೊತೆ ಬರಬಹುದು. ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಹಣವನ್ನು ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರ ಪರವಾಗಿ ರಾಮಚಂದ್ರಭಾವೂನ ಮಗ-ಸೊಸೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು.

ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದಳು.

ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ತನ್ನ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಿ. ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಹೇರಬೇಕು? ತನ್ನ ಪಾಲು ಕೊಡಲು ಅವಳು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಳಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೂ ಸ್ವಮುಷಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ

ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅಗುಳು ಹಾಕಲು ತಾನೆ ಅವಳು ಅಂಗೈ ಸವೆಸುವುದು! ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಮಾಶೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚಿದ್ದರ ಮಜೂರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವವಳು ಅವಳು.

ಮನೋರಮಾಳ ಅಮ್ಮನ ನೋವು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೇ ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಿತು. ಅವರವರಲ್ಲಿಯೇ ಗುಸುಗುಸು ಶುರುವಾಯಿತು. ಚಂದನಬಾಯಿ, ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ, ಜೀವಾಬಾಯಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ, ಸೀತಾಬಾಯಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿಯ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮುದುಕಿಯ ಹಟವೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆಡಳಿತದ ವಿಷಯವಲ್ಲವೇ? ಅವರೇನು ಹೇಳಿದರೋ ಅದು ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ಯಾರು ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವರು ನಾಳೆಯಿಂದ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಲಿ. ಒಂದು ದಿನದ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೇಗೆ? ಇವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇನಾದರೂ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರಾ? ಎಂಥ ಕಾಲವಿತ್ತು! ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಬಾಪೂಜಿ ಹೇಳಿದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾ? ನೀವೂ ಹೆಂಗಸರಿದ್ದೀರಿ. ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಸತ್ತ ಮುದುಕನ ಸಹಾಯಾರ್ಥ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಒಣಗಿಹೋಯಿತಾ? ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ? 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ಲಾಭದ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ! ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ! ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರಿಂದ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಶತ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಡಬೇಕು. ಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಈ ಹಣ ಬದಗಬೇಕು!

ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲ ಎದ್ದುನಿಂತು ರಾಮಚಂದ್ರಭಾವಾನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಕೋರಲು ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮೌನ ಆಚರಿಸಿದರು.

ಮೌನದ ಆನಂತರ ಹಪ್ಪಳದ ಸಂಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ, ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಗಳಿಸಿದ ಮಜೂರಿಯನ್ನು ಕಾರಕೂನಳು ಕೊಟ್ಟು, ಈ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಕೈಯಿಂದ ವಸೂಲು ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಕೇವಲ ಒಂದುನೂರಾ ಅರವತ್ತೈದು ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಗಳಿಕೆಯ ಮಜೂರಿಯನ್ನು ಸಹಾಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಮಾಡಿದರು. ಹದಿನೈದು ಮಂದಿ ಕೊಡಲು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆ ಹದಿನೈದು ಮಂದಿಯ ಹಟ ಶಾಹಬೆನ್‌ನಿಗೆ ಅವಹೇಳನೆಯಂತೆ ಚುಚ್ಚಿತು. ಹದಿನೈದು ಜನರ ಹೆಸರನ್ನು ಅರುಂಧತಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ನಂತರ ಲಿಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು

ಕೆಂಪು ಶಾಯಿಯಿಂದ ದುಂಡು ಸುತ್ತಲಾಯಿತು.

ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡಲು ಬರುವವರಿಗೇನು ಕೊರತೆ? ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದಲ್ಲ, ನೂರಾರು ಜನ ನೋಣ ಮುತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ನಾಳೆಯಿಂದ ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ಗೇಟಕಿಪರ್ ಯೂಸುಫ್‌ನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಈ ಇಷ್ಟು ಜನ ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ಕಿತ್ತುಹಾಕಲಾಗಿದೆ ಅಂತ. ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಾಜರಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನಿಗೂ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ.

ಕೆಲಸದಿಂದ ಅಮಾನತ್ತಿನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ಗಾಬರಿಯಾದಳು. ಅವಳು ಬಿಕ್ಕಳಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಮನೋರಮಾಳ ಅಣ್ಣ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ. ಬೀಡಿ-ಪಾನ್‌ಗೂ ತತ್ವಾರೆ. ಎಂಪ್ಲಾಯ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯೂರೋದ ಶಿಫಾರಸಿನಿಂದ ದಾರದ ರೀಲು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲಾಯಿತು. ಕಂಪನಿಯು ಅವನಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವನ ಕೆಲಸದ ಬಗೆಗೆ ಏನೂ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡವರನ್ನೇ ಮೊದಲು ಬಿಡಲಾಗುವುದು.

ಆಸೆಯ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಪನಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಈವರೆಗೆ ಯಾವ ಕರೆಯೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೋರಮಾ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲುಕೊಟ್ಟು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದು ದರ್ಜಿಯ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಟನ್-ಕಾಜು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೂ ಅದೇ ಕೆಲಸ. ಒಂದು ದಿವಸ ಅಳುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಗೆಳತಿಯ ಹೆಗಲು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ದಿನದಿನವೂ ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು, ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು?

ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಕಠಿಣವಾದ ಹೃದಯದ ಮುದುಕಿ, ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿಯು ಕಣ್ಣೀರು ಗುಟುಕು ನುಂಗಿದಳು. ಜಮಾ ಆದ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಗಂಟನ್ನು ಜಾಕೀಟಿನಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸೇವಿಕೆಯರ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಾವೂನ ಖೋಲಿಯಕಡೆ ಸರಸರ ನಡೆದಳು.

ಮುದುಕಿಗೆ ತಲೆಗೆ ಕಿರೀಟ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಟ್ಟ ಚಟ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅವಳು ಹಸಿದವರು, ಬೆತ್ತಲೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಚಾದರ ಹೊದಿಸುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶೂರ್ಪನಬಿಯಂತಹ ಚಿತ್ರ ಮುದ್ರಿತವಾದುದನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಸಿವೆಯ ಎಣ್ಣೆ ಹನಿಯುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಈ ಲಂಪಟ ಶಿಷ್ಯೆಗೆ ಏನೂ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಹೇಳ್ತಾಳೆ-ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬಡತನ ಬಂದಿದೆಯಂತೆ. ಕೇಳಿ ಅವಳ ಬಳಿ, ಸಂಸ್ಥೆ ಬಡವಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಪಂತನಗರದಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಟ್ ಎಲ್ಲಿಂದ

ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು ಅಂತ! ಯಾಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು? ಸಾಯುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಗೆ ಗಂಗಾಜಲ ಹಾಕಲಿಕ್ಕಾ?

ಆಡಳಿತದ ನೆವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ! ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವವರನ್ನು 'ನಿಮ್ಮ ಮಜೂರಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಏನು' ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ! ಅದೇ ಕೂಲಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ದಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯ! ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ ಇದು ಅವಳಿಗೆ?

ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ಹೇಗೋ ಸಂಬಾಳಿಸಿದರು.

ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪಂಚಾಯತಿ ಮಾಡಿದರು. ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಅಹಂಕಾರದ ಮೋಸ ವಂಚನೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡುವುದು. ಮುದುಕಿಯ ಬಾಗಿಲ ಬೆನ್ನು ನೆಟ್ಟಗಾಗಬೇಕು. ಕಾವಲುಗಾರ ಯೂಸುಫ್ ಮಿಯಾನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿದ ಹದಿನೈದು ಜನರ ಲಿಪ್ಪನ್ನು ಕಸಿದು ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನೂರ ಎಂಬತ್ತು ಜನ ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹದಿನೈದು ಜನರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯುವುದಾದರೆ ಉಳಿದ ನೂರ ಅರುವತ್ತೈದು ಜನರೂ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹೇಳಬೇಕು. ಮುದುಕಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ನೂರೂ ಹೊಡೆಯಲಿ! ಕರೆಸಲಿ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿಂದ ಕೈಬಿಟ್ಟವರನ್ನೆಲ್ಲ, ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟಿಸಲಿ. ಲಿಜ್ಜತ ಮತ್ತು ಖಾದಿ ಭಂಡಾರದವರೂ ತಿರುಗಿ ಇವಳಿಗೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ತಟ್ಟಿದರೆ ಮುದುಕಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳೊಬ್ಬಳು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಸಾವಿರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ. ನಾನೂ ಮೌನಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೆ ಮುದುಕಿಯ ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮ್ಯಾ ಮ್ಯಾ ಎಂದು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

“ಎಲಾ ಲಂಪಟಿ, ಎಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಸುತ್ತಾಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೇನು? ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಾಗೆ ಖಣಖಣ ಸದ್ದು ಮಾಡಿದರೆ, ಮುದುಕಿ ನಿನ್ನ ಶಂ.... ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಕದೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡು.”

ಓಹ್! ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಅವಳು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಏನಾಗಿದೆ ಈ ಅಮ್ಮನಿಗೆ? ಅಮ್ಮನ ಬಾಯಿಂದ ಕೊಳಕು ಬೈಗಳು ಬರುವುದು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಲಂಗು-ಲಗಾಮು ಇಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ತುಂಬ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದದ್ದು.

“ಅಂದರೆ ನಾಳೆ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕೀರಾ?”

ಅಮ್ಮ ಹುಬ್ಬು ಕುಣಿಸಿದಳು.

“ಮುತ್ತಿಗೆ”

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿದೆಯಾ?”

“ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ? ಆ ಮುದುಕಿಯ ಪೆಟಿಕೋಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡವರಿಂದ

ಸಲಹೆ ಕೇಳಲು ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆಯಾ?”

ದೇಹ ಮತ್ತು ಮಿದುಳನ್ನು ಜರ್ಜರಗೊಳಿಸಿದ ದಣಿವು ನೋವು ನಿವಾರಕ ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದೆ-“ಸುನಂದಾ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಸುನಂದಾ -ಗಿನಂದಾಳಿಂದ ನಮಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ್ದೇನಿದೆ? ದಿನಾ ಒಂದೈವತ್ತು ಸಾವು ಆಗುವೆ”

“ಸರಿ”

“ಏನು ಸರಿ?” ಅವಳ ಮಂದಸ್ವರ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು-“ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಾವೂನ ವಿಷಯವೇ ಬೇರೆ. ಮುದುಕಿ ಎಂದೂ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿ ಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಗಾಡಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲೋದ ಮುಂದುಗಡೆಯ ಬಲಗಡೆ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ತಗೊಳ್ಳಲಾ?”

ಮೇಡಂ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅವಳನ್ನು ಮೊನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಎಳೆದು ತಂದಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೆಗಲನೇರುವ ಆತುರ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಿಸಿಲಿನ ಚುರುಚುರು ಕಾವು ತಟ್ಟಿತು.

ವಿಂಡ್ ಸ್ಟೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶ ಕುಕ್ಕಿತು.

“ಹಾಂ...” ಅವಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೂಂ ಹಾಕಿದಳು. ಸುನಂದಾ ಹಾಗೂ ಸೋಹಿನಿ ಅವಳಿಗೆ ಉಲ್ಲಸಿತರಾಗಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

“ಅಲ್ಲೇ, ‘ಠಾಕೂರ ಕಟಪೀಸ್ ಹೌಸ್’ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸ್ಟೇನೆ?”

“ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾ?” ಅವಳು ಸುಮ್ಮನೇ ಮಾತಿಗೆ ತರ್ಕ ಮಾಡಿದಳು.

ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿಯುವಾಗ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲ ಲಾಕ್ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಳು. ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿದ್ದ ಮೇಡಂ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು ಲಾಕ್ ಏರಿಸಿದಳು. ಬಾಗಿಲನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು.

ತನ್ನ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಜೊತೆ ಆರೇಳು ಬಾರಿ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದಳು. ಕುಳಿತಾಗ, ಇಳಿದಾಗ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಅರವಲೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆದು ಮಾಡಿದ್ದ. ಮೇಲಾಗಿ ಹೊಸ ಮಾಡೆಲ್ ಗಾಡಿಗಳ ಲಾಕ್ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯೇ ತುಂಬ ಭಿನ್ನ. ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೇಡಂ ಎಷ್ಟೊಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ! ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತುಂಬಿ. ಪ್ರಶಾಂಸಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

“ಅರವಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡೋದೇ ಇಲ್ಲ” ಪವಾರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿದ್ದ.

“ಹಾಗಂದರೆ?”

“ಸ್ವಪ್ನವಿದೆ, ಅಥವಾ ಅವರ ಗಾಡಿಯ ಡ್ರೈವರ್ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರ ಅಂಗರಕ್ಷಕನೂ ಹೌದು. ಸುರಕ್ಷಾ ಗಾರ್ಡ್‌ಗಳ ದರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮೇಡಂ ಗಾಂಧಿ ಹತ್ಯೆಗೀಡಾದ ಮೇಲಂತೂ ಮತ್ತೂ ಇಲ್ಲ.”

“ತುಂಬಿದ ಪಿಸ್ತೂಲು ಅಥವಾ ಪ್ಯಾಂಟಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ.”

“ಅವರಂತಹ ಸರ್ವಪ್ರಿಯ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗೂ ಅಪಾಯದ ಭಯವಿರುತ್ತದೆಯೇ?”

“ಹೂಂ... ಪ್ರತಿಗಾಮೀ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆ?”

“ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಯಾಕಾಯಿತು, ಎಂದಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಾ?”

“ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ಯೋಚಿಸೋದಿಲ್ಲವಾ? ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಆಕ್ರಮಣ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಒಗಟೇ ಆಗಿದೆ. ಅವರಂತಹ ಸರಳ-ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗೆ ಯಾಕೆ ವೈರವಿರಲು ಸಾಧ್ಯ!”

“ಪಕ್ಕಾ ಮೂರ್ಖನ ಹಾಗೇ ಮಾತನಾಡಿದೀಯಾ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ. ನೀನು ದೇವೀಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯ ಅವರ ಮಗಳು ಅಂತ ಅನಿಸೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡು.”

ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ಕೆಂಪಾದಳು. ಆದರೆ ಪರಿಹಾಸ ಕಚಗುಳಿಯಿಟ್ಟಿತು. ಪರಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಪವಾರನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೂವತ್ತಾರು ಅಂಕೆ. ಯಾವಾಗ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅವರು ಕಿಚ್ಚಂದೆ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಏರಿ ಇಳಿಯುವ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಟುತ್ತ, ಜಿಗಿಯುತ್ತ, ಪಠಾಣ ಕಾಲೋನಿಯ ಅನಧಿಕೃತ ವಸತಿಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕರಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಅವಶ್ಯಕ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಲು ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸೇರಿದ್ದರು. ಅಲಗೂ, ಕಾಂಬಳೆ, ಯಾದವ, ಶಿಂದೆ, ಅಂಕಲ್, ಶೆವಾಡೆ, ಪಾಟೀಲ, ಶೋಭನಾಥ ಅಂಕಲ್ ಎಲ್ಲರೂ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು ಮೊನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಡೆದ ಸಭೆಯ ಸಫಲತೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲು.

ಮೊನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ‘ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೆವರಿ’ಯ ಎರಡೂ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳು- ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ ಹಾಗೂ ‘ಸೇನೆ’ ಯ ‘ಲೋಕಶಾಹಿ’ ಅನುಯಾಯಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗುಂಪುಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಮಿಲ್ಲಿನ ಎದುರಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸರಳು ಹಾಗೂ ಬಿದಿರಿನ ದೊಣ್ಣೆಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರ ಹೊಡೆದಾಟ ನಡೆಯಿತು. ‘ಸೇನೆ’ಯ ಕೆಲವರಿಗೆ ತಲೆ ಒಡೆಯಿತು. ಇತ್ತ ಸಂಘದ ಜಾಂಬವಂತನಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುಬಿದ್ದು ರಾಜವಾಡಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಘಾಟಕೋಪರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರು. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಕರೆದ ಧರಣಿ ಕರೆಯನ್ನು ‘ಸೇನೆ’ಯ ಸಮರ್ಥಕರು ವಿರೋಧ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಮಶಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು

ತಯಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಶಕ್ತಿಬಳಸಿ ಅವರನ್ನು ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ದೂರಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಸರಿ, ಹೊಡೆದಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

'ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೆವರಿ'ಯ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸಗಾರರ ವಸತಿಗಾಗಿ ಹಲವು ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಅವರ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸಿ ನಾಗರಿಕರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ಆಡಳಿತದವರು ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿದರು. 'ಸೇನಾ'ದ 'ಲೋಕಶಾಹಿ ಯೂನಿಯನ್' ನಾಯಕ ಗೋಪಿನಾಥನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಅವನ ತಂದೆಯ ಚುನಾವಣೆಗಾಗಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಚಂದಾ ನೀಡಿ ಖರೀದಿಸಿತು. ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದ 'ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ'ದ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಮುಗಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ಸೇನೆಯ ಯೂನಿಯನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘದ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಪ್ರಲೋಭನೆ ತೋರಿಸಿ ಒಡೆಯಲಿ, ಹಾಗೆ ಒಡೆಯಲು ಅವರು ಏನೇ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರೂ ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ತಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ, 'ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಯೋಜನೆ'ಗಾಗಿ ಮಿಲ್‌ಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಜಮೀನು ತಂಟೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬರದಿದ್ದರಾಯಿತು, ಇದರಿಂದ ಸಂಘದ ಮನೋಬಲ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕಂಪನಿಯು ಮುಂಬಯಿಯ ವಿಖ್ಯಾತ ಬಿಲ್ಡರ್ 'ಬನ್ಸಾಲ್'ರೊಡನೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಬನ್ಸಾಲ್‌ನವರು ಈ ಭೂಮಿಗೆ ವಜ್ರದ ಬೆಲೆ ಕೊಡಲು ತಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 'ಲೋಖಂಡವಾಲಾ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್'ನ ರೀತಿಯ ಗಗನಚುಂಬಿ ಇಮಾರತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮೇಲುವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿ ಕಾಲೋನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ-ಸ್ಕೂಲು, ಈಜುಗೊಳ ವ್ಯಾಯಾಮಶಾಲೆ, ಶಾಪಿಂಗ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್, ಕ್ಲಬ್, ಸಿನಿಮಾ ಥಿಯೇಟರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಧುನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದದ್ದು.

'ಸೇನಾ'ದ ಮೊಹಲ್ಲಾದ 'ನಾಗರಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ'ಯ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಚತುರನಾದ ಗೋಪಿನಾಥನು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಅಸಂತುಷ್ಟಗೊಂಡ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮನೆಮನೆಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ-ನೀವು ವಿವೇಕದಿಂದ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ. ಒಂದು ಮಾಮೂಲಿ ವಸತಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಏನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೀರಿ ಅಂತ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಈಗ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿಷ್ಠ ಸಮಾಜ ಸೇವಕರಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣದ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಆಟಗಾರ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮಾಡುವ ತಂತ್ರಗಳು ನಿಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ನಿಯತ್ತು ಬದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವರು ಅನೇಕಬಾರಿ ಲೋಕಸಭೆಗೆ

ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ದೇಶದ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಲೇಬರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಆಗುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಚಿವರಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ತಾರೋ ನಿಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡ್ತಾರೋ? ದೇಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನು ಆಗಾಗ ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿ, ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲು ಮರೆಯಲೇ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ನಂಬರಿನ ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶರಿಗೂ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆ. ಹೆಸರುಬೇಡ ನಿಮಗೆ ಆ ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶರ ಪರಿಚಯ ಇದೆ. ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ. ವಸತಿಯ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಅವರು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ, ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೇವಲ ಓಟ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದಾದರೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತ ಕಾಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಹಾಗಾಗಿ, ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಬಿಡಿ. 'ಲೋಕಶಾಹಿ' ಜೊತೆಗೆ ಬನ್ನಿ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದವರು ವಿಶೇಷ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಲೋಕಶಾಹಿ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಬೇಕು. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಮರಾಠಿಗಳಾದರೂ ಮರಾಠಿಗರ ಹಿತದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವವರು. ನಾವು ಕಂಪನಿಯ ಆಡಳಿತರೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬೇಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರ್ಷ ದೀಪಾವಳಿಗೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಬೋನಸ್ ಸಿಗುತ್ತದೆ. 'ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೇವರಿ'ಯ ಈವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪರ್ಸೆಂಟು ಬೋನಸ್ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕೊಡಿಸಲು ಯಾರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರಲೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕಾರ್ಮಿಕನಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಭತ್ತೆ ಕೊಡಲೂ ಕಂಪನಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಏರುತ್ತಿರುವ ಬೆಲೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ಪರ್ಸೆಂಟು ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರ ಸಹಕಾರ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಅವರು ಸಹಿ ಹಾಕಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ....

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಲೋಕಶಾಹಿ ಯೂನಿಯನ್ ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕಟಿಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. 'ನಮ್ಮ ಬಾವುಟದ ಅಡಿ ಬನ್ನಿ, ನ್ಯಾಯ ಪಡೆಯಿರಿ' ಇದು ಸೇನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಘೋಷಣೆ.

ಕಂಪನಿ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟಿಗೆ ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ, ಪಡೆಯಿರಿ. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ. ಆ ಮನುಷ್ಯ ನೂರಾರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಂಧುಗಳ

ದಿನದ ರೊಟ್ಟಿ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವವನು. ಅವರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವವನು. ಇವನಿಂದಾಗಿಯೇ ಮುಂಬಯಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಟ್ಟೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಮುಂಬಯಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದ ಸೂರತ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿವೆ! ಯಾವ ಉದ್ಯಮಿಯೂ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಬಂದ್ ಇಡಲು ಕಂಪನಿ ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ದೇಶದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ಧಕ್ಕೆ! ದೇಶವಾಸಿಗಳ ಈ ಹಿತಚಿಂತಕರಿಗೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರ ಚಿಂತೆಯಿದೇಯಾ? ಈಗ ನೋಡಿ, ಆಯ್ಕೆ ನಿಮ್ಮದುರಿಗಿದೆ.

ಅಂದಮೇಲೆ ವಸತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯದು. ಕುಳಿತುಕೊಂಡವರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಇರಲಿ.

ಚಾಳ ಮಾಲಿಕರೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಕಂಪನಿ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬಾಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀವುಗಳು ಖೋಲಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಸಂಬಳ ತಗೊಳ್ಳಿ. ಬೋನಸ್ ತಗೊಳ್ಳಿ. ಆರಾಮಾಗಿರಿ. 'ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ'ದ ಮುಂದಾಳು ಅನಿಸಿಕೊಂಡವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಂದಿನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿಸಿ, ಭವಿಷ್ಯದ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಪ್ರಲೋಭನೆ ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೊಸ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಚೈತನ್ಯದೊಡನೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. 'ಸೇನೆ' ನಿಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ, ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ 'ಸೇನಾ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಂದಾಬಾದ್, ಲೋಕಶಾಹಿ ಜಿಂದಾಬಾದ್' ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಶಯವನ್ನೂ ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಚಾಳಿನ ಮಾಲಿಕರೇನಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಬಿಡಿಸಿ ಮನೆಯಿಲ್ಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ವರ್ತನೆಗೆ ಮುಂದಾದರೆ, ನಾವು ನಿಮಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ-ನಾವು ಅವರನ್ನು ಕೋರ್ಟು-ಕಚೇರಿಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇವೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಅವರ ಸಾಮಂತತನದ ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಕಂಪನಿಯ ತಂತ್ರದಿಂದ ಹೊಸ ಬಣ್ಣ ಬಂತು.

'ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೆವರಿ'ಯ 'ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ'ದ ಏಕಘತ್ರಾಧಿಪತ್ಯ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಕಂಪನಿಯ ಗೇಟಿನ ಎದುರು ಎರಡೂ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಬಾವುಟ ಹಾರಾಡತೊಡಗಿದವು.

'ಲೋಕಶಾಹಿ' ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕ ಗೋಪಿನಾಥನ ಅನುಪೇಕ್ಷಿತ ಯಶಸ್ಸು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಎರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ 'ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ'ದ ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಬೇರೆಲ್ಲೋ ಇರುವುದನ್ನು

ಕಾರ್ಮಿಕರು ಗ್ರಹಿಸಿದರು. 'ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೆವರಿ'ಯಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ಬಾವುಟ ಇಳಿಸಲು ಶಿವಹರೆ ಕಾಮಟಿಕರನು ಗೋಪಿನಾಥನಿಗೆ ತೆರೆದ ಹೃದಯದಿಂದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ವಸನೀಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಅವನಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ರಣನೀತಿಯ ವಿಫಲತೆಯ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಗೋಪಿನಾಥನು ಅವರ ಪ್ರಭಾವದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರೊಡನೆ ಅವನ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೇಗಾಯಿತು? ಅವರದೇ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಈ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ವಾಸನೆ ಬಡಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿದರಲ್ಲ! ಗೋಪಿನಾಥನ ಪ್ರಭಾವ ಕೇವಲ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಂಬಯಿಯ ಅಂಧೇರಿಯಿಂದ ಜೋಗೇಶ್ವರಿವರೆಗೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು-ಅದೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಕಾರ್ಖಾನೆವರೆಗೆ.

ಅವರ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಂಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಅವರನ್ನು ಕವಚದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ತರ್ಕವೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಜ್ಞಾನ. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಹಿತ-ಅಹಿತಗಳ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೀಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

'ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೆವರಿ'ಯ ಕಲುಷಿತ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ ಸಫಲವಾಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರು ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕಂಪನಿಯ ಗೇಟಿನ ಎದುರಿಗೆ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು.

'ಲೋಕಶಾಹಿ' ಮುಂದಾಳು ಗೋಪಿನಾಥನ ಆಹ್ವಾನದ ಮೇರೆಗೆ 'ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ' ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾದ, ಕಂಪನಿಯ ಭಾರೀ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರೂ, ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಮುಷ್ಕರದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದವರೂ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಆತುರರಾಗಿದ್ದರು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಗರ್ಜಿಸಿದರು!

"ನನ್ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಹೋದರ ಸಹೋದರಿಯರೇ?"

ಅವರ ದನಿಯ ಜಾದೂ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದುತಂದಿತು. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮರೆತವರಂತೆ ಅವರನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. ಶೂಲದ ಹಾಗೆ ಚುಚ್ಚುವ ದೂರ್ವೆಯ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕಳ ಮಕ್ಕಳಹಾಕಿ ಕೂತಿದ್ದರು-ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆವರನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತ.

ನನ್ನ ಹಲವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಂಧುಗಳು, ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದ ಹೋರಾಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅದರ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು

ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಹೋಗಿರುವ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ಅವರ ಅಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿನ ದುಃಖ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆ ಸೋದರರು ನನ್ನನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. 'ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ'ದ ಜೊತೆಗಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಂತಾನದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಮಾರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಲೋಕಶಾಹಿ'ಯ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಕಂಪನಿಯೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲವೇ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕುರುಡರು ಹೇಗಾದರು? ನನ್ನ ಸೋದರರೇ, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಭಿಕ್ಷುಕರೂ ಕೂಡ ತಪ್ಪು ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ!

“ಈ ಚಿಂತೆಯ ಹಿಂದೆ ಯಾರಿದ್ದರು? ಯಾಕೆ ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದರು, ಯಾಕೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.... ಮಲ ಮೂತ್ರಗಳ ಕೊಳಚೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೂ ಮುಂಬಯಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಾಲಕರಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಕೊಳಕು ಕಾಲುವೆಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಡದಿರಲಿ, ಆಟದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಆಡಲಿ, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಉಣ್ಣಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದನ್ನು ಧರಿಸಲಿ! ಯಾರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು ಇದು? ಕೇವಲ 'ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ'ದ್ದು! ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ, ಯಾರಾದರೂ ಈ ವಿಷಮತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದಾರಾ!

“ಯೋಚಿಸಬಹುದು ಹಲವರು! ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು? ನಾವು ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಗೋದ್ರೆಜ್‌ದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಿರ್ಲಾವರೆಗೆ ನಾವು ಕಂಪನಿಯವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದವು. ಅವರು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸೋದರರೇ, ತೊಂದರೆಗಳು ಹಲವಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಕಷ್ಟದ ಹಿಂದೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಷಮತೆ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಗುಡಿಸಲುಗಳು ನೆಲಸಮವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಓಟಿನ ರಾಜನೀತಿಯ ಹೊಳಪಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವವರು ಯಾರು? ತಮ್ಮ ಸನ್ನೆಯ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾರನ್ನು? ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟದ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಾನ್ನ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ, ಅವರ ಹಸಿವೆಯ ಜೊತೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರಾರು? ಕಂಪನಿಯು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ?..... ನಾನು ಆ ಅದೃಶ್ಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಬಲ್ಲೆ! ಆದರೆ ನೀವು ಅದನ್ನು ನೋಡಲಾರಿರಿ! ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಶ್ರಮಿಕ ಬಂಧುಗಳು ಅದನ್ನು ಕಾಣಲಾರರು, ಶ್ರಮಿಕ ಸೋದರಿಯರು ಅದನ್ನು

ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ! ಅವರು ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಐವತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಖಾದ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಾಟಿನ ಎದುರು ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ, ನೋಡದವರು, ಜಗಿದು ರುಚಿ ನೋಡದವರು ಆಸೆ ಪಡುವುದು ಸಹಜ. ಯಾರಿಗೆ ಬಯಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ? ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳೇ, ಅದರ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಸರಪಳಿ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕೈಕೋಳಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬೀಗದ ಕೈ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಡಬೇಕು.”

“ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ, ಬಂಧುಗಳೆ?”

“ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರ ಕಂಪನಿಗೆ ಕವಡೆ ಕಾಸಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ.

ಇದರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಲೇಬರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರರನ್ನು ನಾನು ಅನೇಕಬಾರಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

“ಕಂಪನಿಯ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಲೆ ಬಂದಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಕೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರಸಿದ್ಧ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ—ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಯೋಜನೆಯೆಂಬುದುಸಾಮಾನ್ಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲ. ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣದ ಯೋಜನೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದಿದೆ. ಬೇಗನೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಹಾರಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಗುತ್ತದೆ—ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

“ಸೋದರರೇ! ಕಂಪನಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಮಿತಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳೊಡನೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆಯೇ ಅದರ ಕಾದ ಪತ್ರಗಳ ಫೈಲನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವ ಉತ್ತರಗಳೇ, ಬಂದವು. ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ, ಏನು ಗಡಿಬಿಡಿ? ಮೊದಲು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರಲಿ... ಇತ್ಯಾದಿ. ನನ್ನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯತೊಡಗಿತು. ಇದರಲ್ಲೇನೋ ಮೋಸವಿದೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

“ನನ್ನ ಅನುಮಾನ ತಪ್ಪಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಸೋದರರೇ! ಬಹುಬೇಗನೇ ಮಬ್ಬು ಹರಿಯಿತು. ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲೆ ಹರಿಯಿತು. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಮಿತಿಯ ನಿಯತೇ ಮೋಸದ್ದು. ಕೆಲವು ಗುಪ್ತ ಒಪ್ಪಂದಗಳ ವಾಸನೆ ಬಂದಿದೆ ನನಗೆ. ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ನನಗೆ—ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಗಾಗಿ ಮಂಜೂರಾದ ಜಮೀನನ್ನು ಕಂಪನಿ ನುಂಗಿಹಾಕಲು ಬಯಸುತ್ತಿದೆ. ಕವಡೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದ್ದನ್ನು ನೂರಾರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮಾರಲು ಹೊರಟಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತೊಡಿಸೋದಕ್ಕೆ. ಮುಂಬಯಿಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಬಿಲ್ಡರ್ ‘ಬನ್ಸಾಲ್ಸ್’ ಜೊತೆಗೆ ಕಂಪನಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಜಮೀನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದೆ.

“ಈ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ನಾನು ಕಂಪನಿಗೆ ಒಂದು ಮೆಮೊರಾಂಡಂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು

ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, 'ಬನ್ನಾಲ್ನಿ' ನ ಪ್ರಮುಖ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಾಲ್‌ಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಅವರ ಭೇಟಿಗೆ ಸಮಯ ಕೇಳಿದೆ. ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಾಲ್ ನನ್ನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು. ನಾನು ಒಮ್ಮೆಯಲ್ಲ, ನೂರಾರುಬಾರಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಜೊತೆಗಿರುವವರು ಇದರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತುಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಾಲ್ ವ್ಯವಹಾರ. ನಾನು ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವರು ವಿದೇಶದ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪಿ.ಎ. ಚಂದಾ ಅಡಲಜಾ ನನ್ನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಇದೇ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಸರ್... ಅವರು ಈಗಷ್ಟೇ ಏರ್‌ಪೋರ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.'....."

"ಬಿಲ್ಡರ್ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲ್ ಮುಂಬಯಿಯ ಕೊಲೆಗಡುಕ ಚಂಗೀಸಖಾನ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನ-ಕಿರೀಟವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಐದು ಲಕ್ಷದ ಫ್ಲಾಟನ್ನು ಅರವತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರು. ಗಗನಚುಂಬಿ ಇಮಾರತುಗಳ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ದೀರ್ಘ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರುನೂರಾ ಅರುವತ್ತೈದು ಜನ ಮೇಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಬಾಂಡಲೆ ಹೊರುವವರು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಸಾವು ದಾಖಲಾಗಿದೆ ಅವರ ಖಾತೆಗೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪೊಲೀಸರಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಐ.ಆರ್. ದಾಖಲಾಗಿದ್ದೂ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಏನೂ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಗದೇ ಇರುವ ಸಾವುಗಳು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಇವೆಯೋ, ಗುಮಾಸ್ತರು ಆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಗಪ್‌ಚುಪ್ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಹಾಲು ಕುಡಿದ ಹಸುಳೆಗಳು ಬಾಂಡಲೆ ಹೋರುವ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಎತ್ತರದ ಅಂತಸ್ತುಗಳಿಂದ ಉರುಳಿಬಿದ್ದ ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಹಾಗೆ ಕ್ಷತ ವಿಕೃತವಾಗಿ ಅಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕಾಲನ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೋ! ಆ ಬಡವರ ಸಾವಿಗೆ ಯಾರು ಜವಾಬ್ದಾರರು? ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಇಮಾರತುಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿದಿರುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಮಾಡುವ ಬಡವ ಹಲ್ಲಿಯ ಹಾಗೆ ಉದುರಿಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸುಭಾಷ್ ಬಂಸಾಲ ಯಾವುದೋ ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಕುಳಿತು ಶಾಂಪೇನ್ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ-ತನ್ನ ಪ್ರಣಯಿನಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಖ ಹುದುಗಿಸುತ್ತ...

"ಅದೇ ಕೊಲೆಗಡುಕ ಬಂಸಲ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಯ ಛಾವಣಿಯನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರ ಕಾಲ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಗಳವಾಗಿರುವ ಜಮೀನನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಗಿಟ್ಟಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಾಗದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಇಮಾರತು ಕಟ್ಟಲಿದ್ದಾರೆ. ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲರಿಗೆ 'ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ'ದ ಕಠಿಣ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿದೆ-ಅವರ ಕನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಕಂಪನಿ 'ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೆವರಿ'ಯೊಂದಿಗೆ ಬಡ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಬಾರದು. ಹರಗಿಜ್ ಹರಗಿಜ್ ಕೂಡದು! ಹಾಗೊಮ್ಮೆ

ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

“ಕಳ್ಳತನದ ಮಾಲನ್ನು ಖರೀದಿಸುವವರು ಕಳವು ಮಾಡುವವನಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ದೋಷಿಯಲ್ಲ!!”

“ದಗಡಿಚಾಳನೊಂದಿಗೆ ಬಿಲ್ಡರ್ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ಸಲರಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ! ಗವಳಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.... ಅವರು... ಗವಳಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಎಂದು. ಅಪರಾಧ ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಗೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧವೇ ಶುಭದಾಯಕ! ಆದರೆ ನೆನಪಿರಲಿ, ಸಂಬಂಧದ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ನಾವು ಆತಂಕಿತರಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ಸಲ ನಮ್ಮ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಗೊಡ್ಡು ಬೆದರಿಕೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಅವರು ಬಿಳಿಯ ಕಾಲರಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಬಂದ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ಧೂಡಿಸಿದಂತೆ ಧೂಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಅದು ಅವರು ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದೇ ಅರ್ಥ.

“ಅವರು ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಸೋದರರೇ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶಕ್ತಿಯ ಅಂದಾಜು ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಈ ನೆಲವನ್ನು ದರೋಡೆ ಮಾಡಲು ಅವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿ, ಅದರ ಫಂಡೇಶನ್ನಿನ ಮೊದಲ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.

“ಆದರೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವಾಗ ಮಾಡೋದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಂಧುಗಳು ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅಪೂರ್ಣರು. ನಮ್ಮ ಆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಲೋಕಶಾಹಿ ಒಡ್ಡಿದ ಕ್ಷಣಭಂಗುರವಾದ, ತಕ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಾಭದಾಯಕವೆಂದು ತೋರುವ ಪ್ರತೀಕಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಮರಳಿಬರಲಿ! ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ವನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ. ಸಂಘಟನ ಶಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ಸೋಲಿಲ್ಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕ್ರೂರಾತೀಕ್ರೂರ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೂ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ತಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಹೋದರರೇ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ, ಬಿಗಿದ ಮುಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಲಕ್ಷವೂ ಇರಬಹುದು, ತೆರೆದ ಮುಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಬೂದಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ?

“ಲೋಕಶಾಹಿಯ ವೈಚಾರಿಕ ಆಧಾರ ಏನಿದೆ? ಸೋದರರೇ, ನಿಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶವಾದ, ಜಾತಿವಾದ, ಹಿಂದೂವಾದ ಅದರ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಇಟ್ಟುಂಗಿಗಳು. ನಾಳೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಯಾರೆಲ್ಲ ಅವರ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಷರತ್ತುಗಳ ಬುಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುವರೋ, ಅವರೊಡನೆ ಅವರ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ...”

“ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನ ಹೋರಾಟಗಾರ ಬಂಧುಗಳೇ, ‘ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ’ ಬಿಲ್ಡರ್ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಘೋಷಣೆಯೇನೆಂದರೆ—ಬರುವ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಕು ಸೋಮವಾರದಂದು, ಕೋಟಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲರ ಕಚೇರಿ ‘ಬನ್ನಲ ಭವನ’ದ ಎದುರು ವಿರೋಧ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ದಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹತ್ತಾವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಆಜಾದ್ ಮೈದಾನ, ಪ್ರೆಸ್‌ಕ್ಲಬ್ ಎದುರಿನಿಂದ ಹೊರಡುವುದು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಬೇಕು. ಸಂಘಟಿತರಾಗಬೇಕು. ದಿನ, ತಾರೀಕು, ಸಮಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ.

ಒಂದು ಖಾಸ್ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ, ಗಮನಕೊಡಿ—ಕಂಪನಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೂರ್ಖರಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ! ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಿದುಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಗಿರವಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇವೆಯೆಂದು ಮಿದುಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವವರು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ? ಅವರ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯ ತಂತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲ್ಗಡೆಯೇ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತವಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ನಾವು ಬೋಳೇ ಶಂಕರರು ಈ ಕಂಪನಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಅವತಾರ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ.

“ನೀವೆಲ್ಲ ಮರೆತಿರಲಾರಿರಿ. ಧರಣಿ—ಆಂದೋಲನದ ಹೊರತು ಕಂಪನಿಯ ಯಾವತ್ತೂ ಬೋನಸ್ ಕೊಡಲು ರಾಜಿಯಾದದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ವರ್ಷ ಹನ್ನೆರಡು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಅಲ್ಲ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಅಲ್ಲ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಬೋನಸ್ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತಲ್ಲ, ಏನಂಥ ಚಮತ್ಕಾರ ನಡೆದದ್ದು? ಮೇಲಿಂದ ಒಂದೂವರೆ ಪ್ರತಿಶತ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಬೇರೆ! ಮನೆಬಾಡಿಗೆ ಭತ್ತೆ ಬೇರೆ!!

‘ಬಡವನಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಮೂಟೆ ಒಡೆದಹಾಗೆ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಉದಾರತೆಯ ಗಂಟು ಒಡೆದಿದೆಯಲ್ಲ, ಯಾಕೆ?’

“ಈ ಉದಾರತೆ ಯಾಕೆ ಅಂದ್ರೆ, ನನ್ನ ಅಜ್ಜಾನಿ ಸೋದರರೇ, ಸರಕಾರದ ಕಡೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಸತಿಗಾಗಿ ಕೊಡಲಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಗಮನ ಹರಿಯಬಾರದು, ಅದನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಸೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು.

“ಕೆಲಸ ಆಗುತ್ತಲೇ ಕಂಪನಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಕಂಪನಿಯು ಸಾಕಿದ ಚಾರ್ಟರ್ಡ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ತುಂಬ ಆರಾಮಾಗಿ ಖಾತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ತೋರಿಸಿ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಸಮಾ ಮಾಡ್ತಾರೆ ನೋಡಿರಿ. ಲೆಕ್ಕ ಸರಿಯಾಗೇ ಇದ್ದರೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ.

“ಒಡೆದು ಆಳುವ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯು ಮೊದಲೇ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

“ಮಶಿನ್‌ಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತ, ನಮ್ಮ ತಪ್ಪು ದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಸೋದರರು

ಕಂಪನಿಯ ಕಾಲ ಕೆಳಗಿನ ಭೂಮಿಯಂತಹ ಅಂಗೈಯನ್ನು ರತ್ನಗಂಬಳಿಯ ಹಾಗೆ ಹರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.”

“ಕಹಿಯಾದ, ಘೋರ ಕಹಿಯಾದ ಅಪ್ರಿಯಸತ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಆಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಾ ಇದೆ ದುಃಖ. ಕ್ಷುಬ್ಧ ವೇದನೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆದರೆ ಬಂಧುಗಳೇ ಆದರೆ ಸೋಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋದು ನನ್ನ ಜಾಯಮಾನ ಅಲ್ಲ.

“ಶ್ರಮಿಕರ ಅಸ್ಥಿತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ನನಗೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಆಟವಲ್ಲ. ಸಮತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಸಂಘರ್ಷ. ನನ್ನ ರಕ್ತದ.... ರಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಹನಿ ಇರೋವರೆಗೂ ನಾನು ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಜಾರಿ ಇಡ್ತೇನೆ.

“ನಾನು, ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬ, ನಿಮ್ಮ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಶಪಥ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ನಾನೆಂದೂ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲೋದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತೆ, ಸಂಸತ್ತಿಗೂ ಹೋದೆ, ಸೋದರರೆ, ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿ ಯಾವ ಕಿಡಕಿಗಳು ಬಾಗಿಲುಗಳು ತೆರೆದ ತಕ್ಷಣ ನಿಮಗಾಗಿ ತಾಜಾಗಾಳಿಯ ಕೆಲವಾದರೂ ಸೆಳಕುಗಳನ್ನು ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆಂಬ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದ ಪುನಸ್ಥಾಪನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಆ ಬಾಗಿಲ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ, ಅಂತ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅವಿವಾಯಿತು, ರಾಜಕಾರಣದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಗೆಯ ಕೊರಡಿಯಿದೆ! ನಾನು ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅವರಿಗಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಪಾರ್ಟಿಫಂಡಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ರಕಮನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲಾರದೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ ಹೋದೆ.

“ನಾನು ಪಾರ್ಟಿಯ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದೆ.”

“ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವನದ ಸಂಬಂಧ ನಿಮ್ಮ ಹಿತ ಅಹಿತಗಳೊಂದಿಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು, ಒತ್ತಡವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಅವರು ಬಳಸಿದಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಉಪಕರಣವಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮ ಒಂದು ಓಟು ಅವರಿಗೆ ಗೆಲುವು-ಸೋಲಿನ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು. ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಗುದಾರ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮ್ಮ ಓಟುಗಳ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಭೂಮಿಕೆಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿ. ಅವರ ಸ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವಾಗಬೇಡಿ. ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರಿ! ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಿ!

“ನಾಟಕವಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ. ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಹುಷಾರಾಗಿರಿ! ಹುಷಾರಾಗಿರಿ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ವಂಚಕ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅವರ ನಿಜವಾದ ರೂಪ ಅಂದರೆ ಘಾತ ಮಾಡುವ ಜಯಚಂದನ ಹಾಗೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ನುಣುಪು-ಹೊಳಪು! ಒಳಗಿನಿಂದ ಚೇಳಿನ ಕಡಿತದ ಹಾಗೆ ವಿಷಕಾರಿ!!

“ಅವರು ಎಂದೂ ಇಷ್ಟ ಪಡೋದಿಲ್ಲ ಬಂಧುಗಳೇ, ಬೆವರಿನ ವಾಸನೆಯ ಕೂಲಿಯೊಬ್ಬ ಅವರಂತೆ ಫ್ಲಾಟಿನ ಮಾಲಿಕನಾಗುವುದನ್ನು, ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ವಾಸವಾಗುವುದನ್ನು! ಅವರ ಕೊಳಕು ಸಂತಾನಗಳು ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗುವುದನ್ನು! ಸಮಾನವಾಗಿ ಅವರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಡುವುದನ್ನು-ಅವರೆಂದೂ ಬಯಸೋದಿಲ್ಲ!”

“ಅಸಮಾನತೆ ಹೊರಟುಹೋದರೆ, ಅವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಉನ್ನಾದ ಮತ್ತು ಜಾತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ? ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತುಂಬ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾದ ಅಪರಾಧಿಗಳು, ದರೋಡೆಕೋರರು, ಬಲಾತ್ಕಾರಿಗಳು, ವಂಚಕರು ಬೇರೆ ಯಾರು? ಕೊಳಕು ಗಟಾರದ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಇವರೇ ಅಲ್ಲವೇನು? ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವವರು? ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಮಾಜದ ಕುಷ್ಠ ಇವರೇ ಅಲ್ಲವೇನು?”

“ನಾನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಈ ವಿಷವ್ಯೂಹದ ವಿರುದ್ಧ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ! ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಕು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಯಜ್ಞದ ತಾರೀಕು, ಸೋದರರೇ! ನಾನು ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ದ ಹವನ ಕುಂಡ ಸತತವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

“ನೀವೆಲ್ಲ ಇರಲೇಬೇಕು! ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸತ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಹೊಗೆ ಕೊಳವೆಗಳು ನಮ್ಮಿಂದಲೇ ಬಿಸಿಯಾಗಿವೆ ಇಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಬೆಂಕಿ ನೀರಾಗಿದೆ, ವಿಷಯ ಚಿಕ್ಕದಿತ್ತು ಕತೆಯಾಗಿದೆ, ಯಾರ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿದೆಯೋ...”

“ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ!”

“ಜಿಂದಾಬಾದ್!”

“ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ!”

“ಜಿಂದಾಬಾದ್!”

“ನಮ್ಮ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ದನಿ ಸೇರಿಸಿ, ಬಂಧುಗಳೇ!”

“ತುಂಡಾಗುತ್ತೇವೆ, ಸಾಯುತ್ತೇವೆ, ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ! ಅಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ! ನಾವು ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಬಾಗುವುದಿಲ್ಲ!”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಮಿತಾ ತನ್ನ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಹೊಳೆದಳು.

“ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದೆಯಾ ನೀನು?” ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಂದಿಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪವಾರನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು ಅವಳು.

ದೀರ್ಘ ತಲ್ಲಿನತೆಯ ಪೊರೆ ಕಳಚಿದ ಪವಾರ, ಗಾಢವಾದ ವಿಶ್ವಾಸದೊಂದಿಗೆ.

“ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರ್ಮಿಕನ ಮನೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬೋದು, ಮೈ ಮುಚ್ಚೋದು ಇದರ ಕೊರತೆಯಿಂದಷ್ಟೇ ಕಳೀತಾ ಇಲ್ಲ. ಚೈತನ್ಯಶೂನ್ಯತೆಯಿಂದಲೂ ಗಾಢವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸ್ತಿದೇನೆ.”

ಅವಳು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದ್ದಳು.

“ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮರಳಿ ಬರುವ ಸಂಭವ ಇದೆಯಾ? ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಾವೋದ್ದೀಪಕವಾದ ಭಾಷಣವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ಅದ್ಭುತ ಸಂಮೋಹಕ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ! ದೇಹದ ರೋಮಗಳ ಕಿವಿಯೂ ನೆಟ್ಟಗಾದವು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ನಡೆದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸೋಣ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.”

ಪವಾರನು ಅವಳ ಉಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದವನಂತೆ ಮಾಡಿದ.

“ನಿನ್ನ ಶಿವಕುಮಾರಿದೇವಿ ಚಾಳಿಗೆ ಹೋದ ನಂತರ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿರ್ಣಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ನೀನು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಳು ಅಕರಮ್ ಖೋಲಿಗೆ

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ನೂರು ನೂರೈವತ್ತು ಜನ ಹಿಂತಿರುಗಿದರೆ ಅದೇನು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಆಯಿ ಒಂದು ಗಾದೆ ಮಾತು ಹೇಳಾ ಇರತ್ತಾಳೆ-‘ಒರಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭತ್ತ, ಕುಟ್ಟೋದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ, ಬೀಸೋದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ’. ಇಷ್ಟಾಗಿ ನೂರು ನೂರೈವತ್ತು ಜನರ ಹಿಂತಿರುಗುವಿಕೆಯೂ ಅವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಚಲನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲು ಸಮಯಬೇಕು ಎಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವಿಷಯ ಕೈಚಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಕಿಗೆ ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ. ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದಿಂದಷ್ಟೇ ಸಫಲತೆ ಸಾಧ್ಯ. ನಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯ ಆಗಿದೆ. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅವರಿಂದ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಕಿನ ಮೆರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು.

“ಇಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗ್ತಿದೇನೆ. ಅದೂ ಅಷ್ಟ-ಅಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನ ನಾನು ಎಲ್ಲಿರೇನೆ ಯಾರಿಗೂ ಪತ್ತೆ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಹೋದರೆ ಅಮ್ಮ ದಾರಿಕಾಯ್ತಿರತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಯ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿದಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದೇ ಬರೇನೆ ಅಂತ. ಹೋಗದೆ ಹೋದರೆ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ

ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಯ ಲೋಕಲ್ ಕೂಡ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು ಅಂತ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಮೊದಲು ಲೋಕಲ್ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬರ್ತೇನೆ ಅಂತ...”

“ನಿಮ್ಮ ಆಯಿ ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕು ಅಂತ ಆಸೆ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ.”

“ಯಾವುದಾದರೂ ದಿನ ಪುರಸೊತ್ತಾದಾಗ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮನ ಕೈಯ ಅಮುಟಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಹಾಕಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆ ತರಕಾರಿ ಅಂದರೆ ನೀನು ಬೆರಳು ನೆಕ್ಕುತ್ತೀಯೆ”

“ಹೌದಾ?”

“ಹೂಂ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು”

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಭಾಷಣದ ಗಜಲ್‌ನ್ನು ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಓದಿಕೊಂಡಿದೀಯಾ...”

“ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

ಪವಾರನಿಗೆ ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ನಿಶ್ಚಯ ಅಪ್ಪಿಯವೆನಿಸಿತು.

“ನನ್ನನ್ನು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡ್ತಾನೇ ಇದೆ. ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾದ ಕಲಾವಿದ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು, ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸುತ್ತ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ? ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಯಾಕೆ ಅಪಾಯ ಮತ್ತು ಹಾಕ್ತಾನೇ ಇರದೆ? ಯಾರು ಯಾವಾಗ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಪುಸಲಾಯಿಸ್ತಾರೋ, ಕುರಿಗಳ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೋ!”

“ಆತ್ಮಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಿದು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ, ಗೂಢವಾದ ಕ್ಷಿಪ್ಪವಾದ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತದ ವಿವೇಕ ವಿಕಸಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಇದು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಅಲ್ಲವೇ!”

“ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಉತ್ತರವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ?”

ಪವಾರ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮೌನವಾದ, ಸ್ವಯಂ ಉತ್ತರದ ಗಂಟನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಗೂಡಿನೊಳಗೆ ತಡಕಾಡಿದ.

“ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚೇತನವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಬದಲು, ಅವರನ್ನು ಚೇತನಾ ಸಂಪನ್ನ ಆತ್ಮಬಲದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಭರವಸೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಪಾಠವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಕೆ? ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ,

ಅವರ ನಡುವೆ ತನ್ನ ಅಲೌಕಿಕ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕ್ಷೀಣಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು.”

“ನಿಮ್ಮ ಈ ವಾದ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸುತ್ತದೆ” ಅವಳಿಗೆ ಮಾತು ನಾಟಿತು.

“ವಿಚಿತ್ರ ಯಾಕೆ? ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸೋ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾನಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು, ನಾನು ಈ ಆಟವನ್ನು ಅದರ ಕೊನೆಯ ಪದರದವರೆಗೆ ಹರಿದು ನೋಡಲು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಯಾನಕ-ಕುರೂಪ ಇದೆ, ತನ್ನದೇ ಚೇತ್ಕಾರವನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲೇ ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸತ್ಯದ ಹಾಗೆ ಅಂದರೆ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ...”

“ಇರಲಿ ಬಿಡಿ, ನಮ್ಮ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ?”

“ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆ.”

“ಸುನಂದಾಳ ಮಗು?”

“ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಲೇ ಮುಗುಳ್ಳುಗು ಹಾರಿಸ್ತಾಳೆ...”

“ಸುನಂದಾಳ ಭೇಟಿ ಆಯಿತಾ?”

“ಯಾರದೋ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸದ್ಭಾವನಾ ಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ”

“ಅಂದರೆ ‘ಮಾತೃ ಜಾಗರಣ’ದ ಅಭಿಯಾನ ಚೋರಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ?”

ಅವಳು ಪವಾರನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿಯೂ ಲಕ್ಷಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಪುಟ್ಟ ನಗು ನಕ್ಕಳು.

“ಕೇಸ್ ಫೈಲ್ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ?”

“ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಲಲಿತಾರ ಬಳಿ ಹೋಗಿದೆ.”

ಫುಟ್‌ಪಾಥ್ ಮೇಲೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಸಡಿಲವಾದ ಅಂಗಿ, ಕಾಲುಚೀಲ, ಬನಿಯನ್ನು, ಕರ್ಚೀಫ್, ಕಟ್‌ಪೀಸ್, ಸಲವಾರ ಸೂಟ್, ಬಾಚಣಿಗೆ, ಬಟನ್ನು, ಸೂಜಿದಾರ, ಕತ್ತರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಂಗಡಿ, ಹವಾಯಿ ಚಪ್ಪಲಿಗಳ ರಾಶಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂದಣಿಯ ಮಧ್ಯೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ‘ಆಲ್ಕೋ’ ಶಾಪಿಂಗ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಕಡೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು-ಅವಳು ಹಾಗೂ ಮೇಡಂ.

ಮೇಡಂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳತ್ತ ಕತ್ತು ತಿರುಗಿಸಿದರು.

“ಬಿ.ಎ. ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಅವಶ್ಯಮಾಡು. ಆದರೆ ಸಂಜೆಯ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗೋದರ ಬದಲು ನೀನು ಪ್ರಾಯವೇಟ್ ಆಗಿ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬೋದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವಾ?”

“ಮೇಮ್, ನನ್ನ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್. ಪ್ರಾಯವೇಟ್ ಆಗಿ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬಿದರೆ ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಮಾಡೋದು ಕಷ್ಟ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೋ.”

“ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಮೇಡಂ!”

“ಅಲ್ಲದೆ, ನನಗನಿಸೋದೇನು ಅಂದರೆ, ಸಂಜೆಯ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾದರೆ ಓದು ರೆಗ್ಯುಲರ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಕಡೆ, ತರಗತಿಯ ಗೋಡೆಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಮೇಮ್! ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧೆ ಇದ್ದಾಗ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ.”

“ನೀನು ಹೇಳೋದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿರುದ್ಧವಿದ್ದಾಗ, ನಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಗದು ಮಾಡಿಕೋಬಹುದಲ್ಲ. ಬೆಳೆಯ ಭೂಮಿ ಬಂಜರಾಗಬಾರದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ. ಪ್ರಾಯವೇಟ್ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾರಣವಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೀನು ನೌಕರಿ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ಎಂದಾದರೆ ತಡವಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಅಂದರೆ ನಮಗಿರೋ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರುತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ.... ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡೋ ಮುಂಚೆ ಪರ-ವಿರೋಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಯೋಗ್ಯ ಅಲ್ಲವಾ?”

ಅವಳು ಆಲೋಚನೆಗೆ ಬಿದ್ದಳು.

ಅವಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರಾ! ಅವಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರಾ?

ಯಾರು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ!

ಹರ್ಷಾ?

ಅಪ್ಪಾಜಿ?

ಅಮ್ಮ?

ಸ್ಮಿತಾ!

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ?

ಇಂದ್ರಬೈಯಾ?

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು?

ಪವಾರ?

ಶಾಹಬೆನ್

ಮಮತಾ?

ಶೋಭನಾಥ ಅಂಕಲ್?

ಶಿವಹರೆ ಅಂಕಲ್?

ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್?

ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಕಾಣದ ಅಕ್ಕನ ಮಗ?

ಹೆಸರುಗಳೆಲ್ಲ ಜೈಂಟ್ ಫ್ಲೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗತೊಡಗಿದವು.

“ಹೇಳು, ಏನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ?”

ಓದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು-ನಿರ್ಣಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಊಹಾಪೋಹಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ.

“ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಅವ್ಯವಹಾರಿಕವಲ್ಲ ಮೇಮ್! ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ದ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಬರುವಾಗಲೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಡವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.”

“ಅಂದಮೇಲೆ ನೀನು ಎಸ್.ಎನ್.ಡಿ.ಟಿ.ಯಿಂದಾನೇ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬು. ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅದು. ಬಹಳಷ್ಟು ರಿಯಾಯತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.”

ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿ ಅವಳು ತಲೆ ಅಲುಗಿಸಿದಳು.

“ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಮೇಡಂ.”

ಎಷ್ಟೊಂದು ಅವಧಿಯ ನಂತರ ಅವಳು ತನ್ನ ಓದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮಿದುಳಿನ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತನಗಾಗಿ ಖಾಲಿ ಸ್ಥಳ ಎಂದೂ ಕಾಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಅರ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗೆ ರೂಪರೇಖೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು, ಬಹುಶಃ ಅರ್ಧವಾಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದು ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯದಲ್ಲೇ ಬರೆದಿಲ್ಲ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆರೂಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಮತಾ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಯುವಾಗ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಅಟ್ಟಿಯ ‘ಟಕ್ ಟಕ್’ ಅವಳ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಹಾಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಛುನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಮುನಿಯಾ ಅವರಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಯ ತಿಂಡಿಯ ಡಬ್ಬಾ ತಯಾರಿಸುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಟ್ಟಿಯ ‘ಟಕ್ ಟಕ್’ ಕೇಳದ ದಿನ, ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ಕಾಯುತ್ತ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ಮಮತಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ! ಅವಳಿಗೆ ಮಮತಾ ಬಗೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚೇ?

ಮಮತಾ ಮತ್ತು ಅವಳ ನಡುವಣ ಈರ್ಷೆಯೇ ಅಸಹಜತೆಗೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಫಾಲ್ ಅಥವಾ ಫೋನ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಚಾರಗಳು ಮನಸ್ಸು ಮುರಿದುಹೋಗುವಷ್ಟು ಮಹತ್ವದವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಅಸಹಜತೆಯನ್ನೇ ಮಮತಾ ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಏನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿನ ದಾಟಲಾರದ ಕಂದಕ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಮೊದಲಿಗೆ ಸ್ನೇಹಮಯವಾಗಿದ್ದ ಮನೆಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಕಡಿದುಹೋಯಿತು.

ಸಂಬಂಧಗಳು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಮೇಲೂ ತಲೆಯೊಳಗೇ ಕುಂಡಲಿ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತು ಯಾಕೆ ಕಟೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ?

ಊಹಾಂ ಮಮತಾಳೊಡನೆ ಎಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾಡಿದ್ದಾಳೆ? ತುಟಕಚ್ಚಿ, ಒಮ್ಮೆ ತಲೆ

ಝಾಡಿಸಿದಳು.

ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಮುಂದಿನವಾರ ಮೇಡರಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಲೀವಿಂಗ್ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅದೇ ದಿನ ಎಸ್.ಎನ್.ಡಿ.ಟಿ.ಯಿಂದ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬಲು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬಬೇಕಲ್ಲ!

ತಂದೆಯವರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಮೇಡಂ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆ ಆಯಿತು. ಬಿಡುವು ದೊರೆತಾಗ ಅವರು 'ಬಾಂಬೆ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್' ನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಡಾ|| ಜೋಶಿ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ಟ್ರಸ್ಟ್' ಮೂಲಕ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರು.

'ಆಲ್ಫ್' ದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಏರ್‌ಕೂಲ್‌ನ ತಂಪು ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಹಣ್ಣಿನ ತಂಪಿನ ಹಾಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕುಳಿತಿತು. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ಮೊದಲು ಯಾರೋ ಅವಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ್ದ ಭಾರವಾದ ಮೂಟೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೆನಿಸಿತು.

ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ!

ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅವಳು ತನಗೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕೆ? ಮೇಡಂ ಇಲ್ಲವಾ?

ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲಸದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತುಕತೆ ಆಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಅನವಶ್ಯಕ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದೇಕೆ? ಅದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆಯೂ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಮೇಡಂ ಅವರಿಗೆ ಶಾಪಿಂಗ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವಳು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾಳೆ? ಬಹುಶಃ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಮೇಡಂ 'ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಆಯಿತಲ್ಲ, ಇನ್ನು ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು' ಎಂದು ಹೇಳಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಸಂಕೋಚ ಬಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಲೇ?

"ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಶಾಪಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾ ಮೇಡಂ?"

"ತೊಂದರೇನಾ? ಚೀಲ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಜೊತೆಗೊಂದು ಜನ ಬೇಕಲ್ಲ. ಅಂಥ ಜನ ನಿನ್ನಂಥ ಸಂಕೋಚದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆಂತೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮೂರ್ಖ ತಾನೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬಹುದು? ಇಂದು ನಾನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ-ನನ್ನ ಇಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಖರೀದಿಯನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸಲಹೆ ಹಾಗೂ ಇಷ್ಟದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಾಡುವುದು ಅಂತ. ಬಹಳ ಜಂಜಾಟ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಂದಿಗ್ಧದಲ್ಲಿ ಪೆಂಡ್ಯೂಲಮ್ ಹಾಗೆ ತೂಗಾಡುತ್ತದೆ ಮನಸ್ಸು!"

ನಿರಾಳ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು ಅವಳು.

ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡಲು ಮೇಡಂ ಅವರಿಗೇ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲವಾದರೆ ತನಗೇಕೆ ಸಂಕೋಲೆ!

ಶೋರೂಂನಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಿದ ಆಕರ್ಷಕ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿತು. ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಕೀಳುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಹಾಗೆಂದು ಈ ರೀತಿಯ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ.

ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ವಿಂಡೋಶಾಪಿಂಗ್‌ನ ಖಿಯಾಲಿ. ತನ್ನ ಈ ಹುಚ್ಚು ತಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಗಾಂಧಿಬಜಾರ್, ಫ್ಯಾಷನ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್, ಕುಲಾಬಾ, ಭುಲೇಶ್ವರ, ದಾದರ, ತಾಡದೇವ, ಲಿಂಕಿಂಗ್ ರೋಡ್‌ಗಳಿಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಸೆಯ ಬೆಂಕಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಎರೆಯುವ ಮನಮೋಹಕ ಸೀರೆಗಳು, ಡ್ರೆಸ್‌ಗಳು ಚರ್ಮದ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಪರ್ಸ್‌ಗಳು, ಸ್ಯಾಂಡಲ್ಸ್, ಬ್ರಾ, ಪ್ಯಾಂಟು, ಜೀನ್ಸ್, ಟ್ರೌಸರ್ಸ್, ಸೌಂದರ್ಯ-ಪ್ರಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿ... ಯದ್ವಾ ತದ್ವಾ ಬೆಲೆ ಕೇಳದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಮಾರಾಟಗಾರ ಅಥವಾ ಮಾರಾಟಗಾರ್ತಿಯರ ಬಳಿ ಇಂಥದ್ದು-ಅಂಥದ್ದು ತನಗೆ ಇಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಸಹನೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಅವಳು ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಮೊದಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಬಿಲ್ ತೆತ್ತು ಚೀಲವನ್ನು ಅಂಗಡಿಯವನ ಬಳಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಾಳೆ? ಢಾಕಾದ ಕಸೂತಿ ಮಾಡಿದ ಬಟ್ಟೆ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿದೆ. ನಾಳೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಖರೀದಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರಾಟಗಾರಳು ಅವಳ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಜಾಮದಾನಿ ಸೀರೆ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಡುವುದಾಗಿಯೂ, ನಾಳೆ ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಎರಡುನೂರಾ ಮೂವತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಒಯ್ಯಬಹುದೆಂದೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದಳು.

ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಇಲಿಯ ಹಾಗೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಸ್ಮಿತಾ ತಕ್ಷಣ ನೆವ ಒಡ್ಡತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮುಂಗಡ ಕೊಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಾದ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಭಾಗ್ಯದ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಮದಾನಿ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅವಳ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಆ ಅದೃಷ್ಟಸೀರೆ ಬರೆದಿದ್ದರೆ, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಬೇರೆ ಗ್ರಾಹಕರ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿಯುವುದು.

ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಸ್ಮಿತಾ ತನ್ನ ಮಟಕಾಕಿಂಗ್ ಕುಡುಕ ಅಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಧಿಕ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ ಜಾಮದಾನಿ! ನೇರವಾಗಿ ಠಾಕಾದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಯಾರಾದರೂ ಪರೀಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ನಾಳೆಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಬೂದಿ! ಹರಾಮಖೋರ್ ಅಪ್ಪನಾ ಏನು ಮೊಸಳೇನಾ? ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾರಾಯಿ ದಿನವಿಡೀ ಗುಟುಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ನಾಯಿಯ ಗಂಟಲೂ ಒದ್ದೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶರಾಬು ಕುಡಿಯೋದಿಲ್ಲ ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್, ಅವರ ಆಸೆಗಳನ್ನೇ ಗುಟುಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದೂ, ತನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ, ರಸ್ತೆ ರಸ್ತೆ ತಿರುಗುತ್ತ ವಿಂಡೋ ಶಾಪಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

“ನಡೆ, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಬಹಳ ದಣಿಸಿದೆನಲ್ಲವಾ ನಿನಗೆ?”

ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸ್ಪೋಟಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಾಳೆ.

“ದಣಿಸಿದ್ದಷ್ಟೇನಾ? ಸಮಯಕ್ಕೇನಾದರೂ ಬೆಲೆ ಇದೆಯಾ?”

“ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಸಮಯ ಬಹಳ ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆ. ಬೆಪ್ಪಿ ಏನು ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ ಮನೇಲಿ ಕೂತು? ಒಂದು ಯಕಃಶ್ಚಿತ್ ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಷ್ಟತ್ತು ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕನಸಿನಂತೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಅನುಭವ ನಿನಗೇನಾದರೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತಾ? ಕಲಾತ್ಮಕ ಜಾಮದಾನಿ ಸೀರೆಯ ಹೆಸರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿದೀಯಾ?”

ಸ್ಮಿತಾಳ ಸಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿತ್ತು.

“ದುರ್ಲಭ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆನಂದಪಡುವ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಅನುಭವ ಆಗಬೇಕು ಅಂದರೆ ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸು-ಬರೆಸು. ಸುಖದಿಂದ ವಂಚಿತಳಾಗಲು ಯಾಕೆ ಬಯಸ್ತೀಯಾ? ನಿನಗೆ ನಾನು ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವ ಅನಿಸುತ್ತೇನೆನೆಯಾ? ಬುರುಡೆ ತಿರುಗಿದೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರ್ತೇನೆ, ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬದುಕಲಿ ಅಂತ. ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಹರಡಿದ ಮಾದಕ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಮೂಸು. ನನಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ, ನಾನು ಕತ್ತಲ ಬಾವಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಹಾಗೇನೇ ನಿನಗೂ ಕೂಡ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಳವು ಮಾಡಿದವರ ಹಾಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತೊದಲುತ್ತು ಇರುತ್ತೀ!”

“ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋದು?” ಕೋಪ ಭವನದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಅವಳ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು.

೨೨೮ / ಆವಿಗೆ

“ಬೃಜಬಾಸಿ.”

“ಯಾಕೆ?”

“ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಪಕೋಡಾ ನುಂಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ.”

ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸ ಎಳೆದು ಅವಳು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

ಸ್ಮಿತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕುವರೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಶರತ್ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರೇಮಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕನೆಯ ಜೊತೆ ತಣ್ಣಗಿನ ಲಸ್ಕಿ ಕುಡಿಯೋಣ ಕೂತುಕೊಂಡು. ರಾಕ್ಷಸನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಈ ದಿನ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಜಾಕ್‌ಪಾಟ್ ತಾಗಿತು. ಎಚ್ಚರವಾದ ಮೇಲೆ ನೋಟಿನ ಕಂತೆಯನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾನೆ, ಕರ್ಚಿಫ್ ತೆಗೆಯುವಾಗ ಎಲ್ಲೊ ಜೇಬಿನಿಂದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ನೋಟು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿರಬೇಕು ಅಂದ್ಕೊತಾನೆ.

ಅಂಕಲ್ ಜೇಬಿನಿಂದ ಸ್ಮಿತಾ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದು ಅವಳಿಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕೆಟ್ಟ ಮೋರೆ ಮಾಡಿದಳು. ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

“ಏ ಪೋರಿ! ಬಂಗಾಲದ ಬರಗಾಲ ಯಾಕೆ ಇಳಿದುಬಂದಿದೆ ನಿನ್ನ ಕುದುರೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ. ಶರತ್‌ನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಯಾ, ಅಥವಾ ಜಾಕ್‌ಪಾಟ್ ಘಟನೆ ಕೇಳಿಯಾ? ನೀನು ಬಹಳ ಸತಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ನೆವ ತೋರಿಸಿದರೆ, ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಕನೆಯ ಲಸ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶೀಹೆಂಡ ಸೇರಿಸಿ, ಶರತ್‌ನಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡ್ತೇನೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ದಾರಿಗೆ ಬರ್ತಿಯಾ ಬೆರಣಿ ಹಾಗೆ.”

ಬೆದರಿಕೆ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಕಚಗುಳಿ ಇಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಮೊಸರಿನ ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂತು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಲುಗಾಡಿ ಸಡಿಲವಾದಳು.

“ನಿನಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡೆಯಾ?”

“ಬದುಕುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದವರಿಗೆ ಅದರ ಚಿಂತೆಯಿರುತ್ತದೆ.”

“ಬಹಳ ಉದಾರ ಹೃದಯ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೀಯೆ! ಇಷ್ಟೋ ನಿನ್ನ ಬಳಿ. ನೀನು ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳೋದಾದ್ರೆ ಶರತ್ ಜೊತೆ ಕೂತುಕೋ! ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಜೋಳಿಗೆ ಹಾಗೆ ಎಳಕೊಂಡು ತಿರುಗಿದೀಯೆ? ಯಾರಾದರೂ ಪರಿಚಿತರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸತ್ತೆ ಅಂತ ತಿಳಿಕೋ.”

“ಮೂರ್ಖಳು ನೀನು. ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಬೀಳಲಿ. ಮಿಠಾಯಿಗಾರನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾವೇನು ಮಂಚ ಹಾಕೊಂಡು ಕೂರಲಿಲ್ಲ, ಸಂದೇಹ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ! ಮೋಜಿನ ವಿಷಯ ಅಂದರೆ ನಾವು ಇಬ್ಬರು, ಅವನು ಒಬ್ಬ! ನನ್ನ ಪರಿಚಿತರು ಯೋಚಿಸ್ತಾರೆ-ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಿ ಇರಬಹುದು ಅಂತ. ನಿನ್ನ ಪರಿಚಿತರು ಯೋಚಿಸ್ತಾರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಿ ಇರಬಹುದು... ಹುಚ್ಚಿ ನಾನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ನಗಬಾರದೇನೇ? ಡಬಲ್ ಡೆಕರ್‌ನ ಕೆಳಗಡೆ

ಹಾರಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಆಗ್ತಾ ಇದೆ.

“ನಗಲಾ? ಇನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ.”

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ನಗುತ್ತ ಇದ್ದರು.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸ್ಮಿತಾಳ ನಗು ನಿಂತಿತು. ಗಂಭೀರಳಾದಳು. ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವಷ್ಟು?

“ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತು ನಮೀ! ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥ ತುಮುಲ ನಡೀತಿದೆ ಭಯಾನಕ!

ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಎತ್ತರವಾದ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಜಿಗಿದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದಾ ಅನಿಸಿದೆ. ‘ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಟಾವರ್’ ನನಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಸಾಧಾರಣ ಇಮಾರತನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟತ್ತೆ ದು ಅಂತಸ್ತಿನ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ನಿಂದ ನಾನು ಜಿಗಿಯುವಾಗ ನಾನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಾಗಲು ಜಿಗೀಲಿದೇನೆ ಅನಿಸ್ತದೆ... ಅಲ್ಲವೇನೇ?”

“ಆದರೆ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಪಾರಾದ ಹೊರತು ಪಾರಾಗುವ ಸಂಭವ ಇಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ. ನಿರ್ಲಜ್ಜರ ಪ್ರಕರಣದ ಹಾಗೆ, ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಲೈನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಢಮಾಡಮಾ ಗುಂಡಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಲಾ! ಕೊಲೆಗಡುಕರು ನನ್ನ ತಾಯಿಗಾಗಿ ಇದೇ ರಾಕ್ಷಸ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿದರಾ? ಬೇರೆಯಾರೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವಾ!

“ಫೂಲನ್ ಈಸ್ ರಿಯಲಿ ಗ್ರೇಟ್!”

“ಮದುವೆಯಾದ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪನ ಈ ಕಾನೂನು ವಿರೋಧಿ ದಂಧೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ತಾಯಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು -ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರೋ ಸಂಗತಿ ಮಾವನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ?”

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಮೂರನೆಯ ಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ತಲೆ ನೋವಾಗಿದ್ದಳು. ಚರ್ಮದ ಹಾಗೆ ತೂಗಾಡಿದ್ದ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿಬಿಟ್ಟ ಕೆಂಪುಕಣ್ಣಿನ ಅಳಿಯ! ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬೆಂಕಿ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ.” ತಿರಸ್ಕಾರ ಸ್ಮಿತಾಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳೆತ ಹಾವಸೆಯ ಹಾಗೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆವಾಗಿತ್ತು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ನೋಡು, ನಮಿತಾ ಈ ಮಿಡಿ ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ?”

ಉಡುಪಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ಹೆಕ್ಕಿದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಿಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಕಡೆ ಅವಳ ಗಮನವನ್ನು ಮೇಡಂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೆಳೆದರು.

ಗಮನವಿಟ್ಟು ಅವಳು ಮಿಡಿಯತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಎತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹಿಡಿದಳು. ಅರ್ಥಾತ್ ಮೇಡಂಗೂ ಈ ಮಿಡಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟವಾಯಿತು.

“ಸ್ಲೇಟಿನ ಬಣ್ಣ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಪ್ಯಾಟರ್ನ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಪ್ಯಾಟರ್ನ್‌ನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ!”

ಅವಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮೇಡಂಗೇ ಸಂತೋಷ ತಂದಿತು. ಅವಳಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

“ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ.”

ಮೇಡಂ ಮಿಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವಳತ್ತ ಸಂಕೇತ ಮಾಡುತ್ತ ಸೇಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಇವಳ ಸೊಂಟದ ಅಳತೆ ತಗೊಂಡು ಮಿಡಿಯ ಫಿಟಿಂಗ್ ನೋಡಿ!”

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಮುದುಡಿಕೊಂಡಳು.

“ನನ್ನದು ಯಾಕೆ?”

ಅವಳ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೇಡಂ ಮುಗುಳುನಕ್ಕರು.

“ಅಲ್ಲವೇ, ನಾನು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಮಿಡಿ ಕೊಳ್ಳಾ ಇದೀನೋ, ಆಳ್ತನದಲ್ಲಿ ಅವಳು ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಒಂಟಿ ಎಲುಬಿನ ಶರೀರದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ!”

ಕೌಂಟರನಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಯುವಕನು ಅವಳ ಟೋಂಕಕ್ಕೆ ಇಂಚಿನ ಟೇಪ್ ಹಿಡಿದ.

“೨೮ ಮೇಮ್, ಅಳತೆ ಅತ್ಯಂತ ಸರಿಯಾಗಿದೆ” ಮಿಡಿಯ ಟೋಂಕದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಟೇಪ್ ಹಚ್ಚಿ ಅಳೆದು ಮೇಡಂಗೇ ಭರವಸೆಯಿತ್ತ “ಬೇಕಾದರೆ ಟ್ರಾಯಲ್ ರೂಂ ಇದೆ, ಮೇಮ್. ಇವರು ಬಯಸಿದರೆ ಟ್ರಯಲ್ ಕೊಡಬಹುದು.”

“ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ”

ಉಳಿದ ಮಿಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಮೇಡಂ ಮಾರಾಟದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಆ ಮಿಡಿಗೇ ತಕ್ಕುದಾದ ಉತ್ತಮ ಟಾಪ್‌ನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅರವಿಂದ ಸ್ಟ್ರೆಚ್‌ನ ಜೀನ್ಸ್.

“ಹುಡುಗಿಯ ಬಣ್ಣ ಹೇಗಿದೆ?”

“ಬಂಗಾರದ ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆಯ ಹಾಗೆ!”

ಮೇಡಂ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಅವಳು ಮುಗ್ಧಳಾದಳು. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯಿದೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗಾಢ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಬ್ಲೌಜನ್ನು ಅವಳು ಮೇಡಂ ಎದುರಿಗೆ ಹರಡಿದಳು.

“ಸ್ಲೇಟಿ ಮಿಡಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಹೊಳಪಿನ ಟಾಪ್ ಹೇಗೆ ಅನಿಸಿದೆ?”

“ನಿನ್ನ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಕೇಳೋದೇ ಬೇಡ, ನಮಿತಾ! ಇದೇ ಬಣ್ಣ ನನಗೂ ಹಿಡಿಸಿತ್ತು ಬಸ್, ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ, ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಉದ್ದ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲವಾ ಈ ಟಾಪ್?”

“ಉದ್ದ ಇದೆ ಮೇಮ್. ಆದರೆ ಈಗೀಗ ಉದ್ದನೆಯದೇ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹುಡುಗಿ ನನ್ನದೇ ಆಳ್ತನದವಳು ಎಂದು ಹೇಳ್ತೀರಿ. ಉದ್ದನೆಯದೇ ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ.”

ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಜೀನ್ಸ್ ಅವಳ ಇಷ್ಟದ್ದನ್ನೇ ಖರೀದಿಸಲಾಯಿತು. ಜೀನ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಡಂ ಅವಳಿಗೆ ಟ್ರಯಲ್ ಕೊಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಜೀನ್ಸ್‌ನ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಮೋಸವಾದರೆ, ಧರಿಸಿದಾಗ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ ಅಂದರು. ಮತ್ತೆ ಬದಲಿಸಲು 'ಆಲ್ಟೋ'ಗೇ ಓಡಿಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದೊಂದೇ ಕೆಲಸ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮೇಡಂ ಆದೇಶವನ್ನು ಮೀರುವುದೂ ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಜೀನ್ಸ್ ಒಂದನ್ನೇ ಹೇಗೆ ಹಾಕಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಟಾಪ್ ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ದಳು.

ಟ್ರಯಲ್ ರೂಂನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವಳನ್ನು ಜೀನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಮೇಡಂ ಬಾಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಉದ್ಗಾರಗಳು ಹೊರ ಬಿದ್ದವು.

“ವಾಹ್! ಎಷ್ಟೊಂದು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದೆ ಜೀನ್ಸ್ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ, ನಮಿತಾ! ಜೀನ್ಸ್ ನಿನ್ನ ನಿಜವಾದ ಡ್ರೆಸ್ಸೇನೋ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎಂದಾದರೂ ಮೊದಲು ಜೀನ್ಸ್ ಧರಿಸಿದ್ದೆಯಾ?”

ಮುಖ ಹಳೆಯ ಪಾತ್ರೆಯ ಹಾಗೆ ಕಂದಿತು.

“ಇಲ್ಲ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಅಮ್ಮ ತುಂಬ ಹಳೆಯಕಾಲದ ವಿಚಾರದವಳು. ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಸಲವಾರ ಸೂಟ್‌ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾದ ಪೋಷಾಕು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ”

“ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಜೀನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಳು ಅಂತಿಟ್ಟುಕೋ, ಆಗ?”...

“ಅಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮಗಳಲ್ಲ!...” ಖಿನ್ನಳಾಗಿ ಅವಳು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು.

“ಯಾರು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಅಂದರೆ?”

“ಅಮ್ಮನ ಖಾಸ್ ತಂಗಿ. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇರ್ತಾರೆ.”

“ಅಂಥದ್ದೇನಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನನ್ನೂ ಅವರು ಹೊಗಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಹೊಗಳೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೇನೆ ನಾನು.”

ಟ್ರಯಲ್ ರೂಂನಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಿಸಲು ಹೊಕ್ಕಾಗ ಜೀನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಟಾಪ್ ಕಳಚುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ಬೇಸರದ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಿತು. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕೋನಗಳಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ದೇಹಕ್ಕೆ ಮೋಹಕವಾದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಗ್ಗುಲುಗಳು ಇರುತ್ತವೆಯೇ, ಎಂದೂ ಅಂದಾಜೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಮಿತಾ ಅವಳಿಗೆ 'ಹುಚ್ಚಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಸಲವಾರ-ಕಮೀಜ್ ಸಡಿಲವಾದ ರೀತಿಯದು ಯಾಕೆ ಹೊಲಿಸುತ್ತಾಳೆ? ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅವಳು ಧರಿಸಿ ಧನ್ಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ತಾಯಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಕುದಿದು ಅವಳು

ಆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಟಾರಕ್ಕೆಸೆದಿದ್ದಳು. ಆನಂತರ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯ ಗಂಟನ್ನು ತರುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಮ್ಮನಿಗೆ.

ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗ ಉಳಿಸಿ ಅವಳು ತನಗಾಗಿ ಜೀನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಟಾಪ್ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಬಾರಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅಗ್ಗದಾದರೂ ಸರಿಯೇ 'ಆಲ್ಕೋ' ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿನ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ದರ ಚೌಕಾಶಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಿದ್ಧಹಸ್ತಳು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ—“ನೋಡಿ ಭಾಯಿಸಾಬ, ಪಕ್ಕದ ಅಂಗಡಿಯವನು ಇದೇ ಮಾಲನ್ನು ನೂರಾ ಎಂಬತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕೊಡಲು ತಯಾರಾಗಿದಾನೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಣ್ಣದ್ದೂ ಅವನ ಬಳಿ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದೆವು. ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದೆವು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ್ದು ಇದೆ. ಆದರೆ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಬೆಲೇನಾ?”

ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅವಳು ಜೀನ್ಸ್ ಖರೀದಿಸುವುದು ಹಿಡಿಸಲಿ, ಬಿಡಲಿ. ಅವಳು ಖರೀದಿಸಿಯೇ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಆಫೀಸುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತಿನ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ 'ಬಾಬಾ ಜ್ಯೂವೆಲ್ಸ್' ನಲ್ಲಂತೂ ನಡೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮೇಡಂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಅವಳು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಳಲ್ಲ, ಅವರು ಇವಳ ಹಾಗೆ ಸಡಿಲವಾದ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರಾ?

ಬಿಗಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೇಹವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಂದಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೋ ಚಿಕಿತ್ಸಕನಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಹೆಣೆಯುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು.

ಮಮತಾ ಹಾಗೂ ಸ್ಮಿತಾರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಗಿಯಾದ ಉಡುಪು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ! ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಮಮತಾ ಅವಳಿಗೆ ಸೈಡು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಉಡುಪಿನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಿತಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಅಭಿರುಚಿ ಸಂಪನ್ನಳು ಎಂದೆನಿಸಿತು. ಸ್ಮಿತಾಳ ವಿಶೇಷತೆಯೇನೆಂದರೆ, ಅವಳ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಸ್ವಭಾವ. ಅತ್ಯಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಯೂ ಅವಳು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಯಾಗಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಮತಾ ಇದಕ್ಕೆ ಉಲ್ಟಾ. ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಬೆವರಿ ಒದ್ದೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಎಂದೂ ಅವಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಪೋಷಾಕಿನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆಯೊಡನೆ ಅವಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ, ಮಮತಾ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತಾನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಮೀಜನ್ನು

ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಾನು ಧರಿಸಿದ ಜೇನ್ಸ್‌ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕುತ್ತಾಳೆ-ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಂಟನ್ನು, ಟೋಂಕದಿಂದ ಈಗ ಜರಿದು ಬೀಳುತ್ತೇನೋ ಅನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.

'ಕುಂಕುಮ್' ದಿಂದ ಎರಡೂವರೆ ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಟಸರ್‌ನ ಮೂರು ಕಲಾತ್ಮಕ ಸಲವಾರನ್ನು ಸೂಟನ್ನು ಅವಳದೇ ಇಷ್ಟದ್ದನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದರು ಮೇಡಂ.

ಎರಡೂವರೆ ಎರಡೂವರೆ ಗಜದ, ಅಂಚುಳ್ಳ ಉದ್ದನೆಯ ಹೊದಿಕೆಯಂತೂ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಉದ್ದನೆಯ ಚುನ್ನಿಗಳು ಹೊದೆಯಲು ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಅವಳು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊಸ ಸಲವಾರ-ಸೂಟಿನ ಚುನ್ನಿ ಖರೀದಿಸಲು ಹೋದಾಗ, ಅಮ್ಮನೂ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಅಮ್ಮ ಅವಳಿಗೆ ಎರಡು ಮೀಟರಿಗಿಂತ ಉದ್ದನೆಯ ಚುನ್ನಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಯಾವತ್ತೂ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಚುನ್ನಿ ಹೊದೆಯಲು ಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಮುಸುಕು ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೀಟರಿನ ಚುನ್ನಿ ಎರಡೂವರೆ ಮೀಟರ್ ಖರೀದಿಸಿದರೆ ನೇರವಾಗಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಅಂತರ ಆಗುತ್ತಲ್ಲ. ಅದೇ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮೂವತ್ತು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಆರಾಮಾಗಿ ಮತ್ತಾವುದೇ ಸೂಟಿಗೆ ಚುನ್ನಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿನಗೆ ಕಹಿಯಾದದ್ದೇನು?

ಟಸರ್ ಸೂಟ್ ಖರೀದಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ಮಿತಾ ನೆನಪಾದಳು.

ಸಿಲ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಟಸರ್ ಸ್ಮಿತಾಳ ದೌರ್ಬಲ್ಯ. ಅವಳ ಹೇಳಿಕೆಯೇನೆಂದರೆ-ಹೊಳಪಿಲ್ಲದ ಟಸರ್‌ನ ಒರಟುತನ ಎಷ್ಟೇ ಮಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಬಣ್ಣ.

ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮೇಡಂ. ಬೆಲೆ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಉಸಿರು ಮೇಲೆಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಹುಡುಗಿಯ ಮದುವೆ ತಯಾರಿ ನಡೀತರಬೇಕು. ಜೇನ್ಸ್-ಮಿಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಕನೈ ಯಾರು? ಬಹುಶಃ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಮಗಳಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಅವರ ತಂಗಿಯ ಮಗಳೋ! ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗಳೋ ನಾದಿನಿಯ ಮಗಳೋ.... ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯ. ಯಾವುದೋ ಪರಿಚಿತ ಆತ್ಮಿಯರ ಮಗಳ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದ ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೊತೆ ಬಟ್ಟೆ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜೊತೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರದವರಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೆಲೆ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ-ಮಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಯಾರೂ ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಕೊಡಲಾರರು, ಕೊಡಲು ಯೋಚಿಸಲಾರರು, ಏನಾದರೂ ಅಪವಾದಗಳಿದ್ದರೆ ಆ

೨೩೪ / ಆವಿಗೆ

ಮಾತು ಬೇರೆ.

ನಾಳೆ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಮೊದಲು ಸ್ಮಿತಾಳ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಹೊಸ ನೌಕರಿಯ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ಸ್ವಯಂ ತನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷ ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲ, ಅವಳಿಗೆ ಆಗಿದ್ದಾದರೂ ಏನು?

ತನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಉದಾಸೀನತೆ ಯಾಕೆ? ಹೊಸ ನೌಕರಿಯ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಾ? ಅಸಮರ್ಥ-ಅಸಹಾಯ ಅಪ್ಪನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಅವಳು.... ಹಿರಿಯ ಮಗಳ ಸ್ಥಾನ!

ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಅವಳೋ ಸುನಂದಾಳೋ...!

ಸುನಂದಾಳೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಆಗ? ಅವಳು ಈಗ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ, ಅಂದ ಮೇಲೆ ಎಂಥ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು? ಈರ್ಷ್ಯಾ ಭಾವದ ಕ್ಷುದ್ರತೆಯ ಮಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ದೊಡ್ಡತನ ಅಡಗಿದೆ. ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ-ನಿಜ!

ಮೇಡಂ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹುಡುಗನಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದ ಸಾಮಾನುಗಳ ಬಿಲ್ ತಯಾರಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲಕ್ಯುಲೇಟರ್ ಹಿಡಿದು ಬಿಲ್ಲಿನ ರಕಂ ಕೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸಮಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 'ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ'ಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ.

ಮನೆಗೆ ಹೋದೊಡನೆ ಎರಡು ಕೆಲಸ ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಮ್ಮ 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದ ಶಾಹಬೇನ್ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೇ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ದನಿಯೆತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವಳು ಮಾತ್ರ 'ಶಾಹಬೇನ್' ಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ತನಗೆ ಹೊಸ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುವಳು. ಎರಡನೆಯದು, ರಾತ್ರಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ವಿನಮ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮತ್ತೆ ಇಡೀ ದಿನ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ-ನೌಕರಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಚಿಂತೆ ಸದಾ ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಅವಳು ಅವರ ಮನೆಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಮುನಿಯಾಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಏರುಪೇರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆ ಆಗಾಗ ಬರುವ ಫೋನ್ ಕರೆಗಳ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲು ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಯಾರಾದರೂ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಳಿಸುವುದು ಆಂಟಿಗೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅವರಿಗೆ

ಕಡಿಮೆ, ಮಮತಾಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು.

ಮೇಲ್ಯಾ ಅರ್ಥವೇ ನಿಜವಾಗಿ ಅನರ್ಥಕಾರಿ!

ಮೇಲ್ಯಾ ಅರ್ಥಾತ್ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ

ಮೇಲ್ಯಾನು ಆಯಿ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ, ಅವರದೇ ಕಾಲೋನಿಯಲ್ಲಿನ ಜನರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ಪಡಗ ತಿಕ್ಕುತ್ತಾಳೆ. ಮೇಲ್ಯಾ ಅರ್ಥಾತ್ ಸತೀಶ ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಕಾಲೋನಿಯ ಉಡಾಳ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆ ತಿರುಗಾಡ್ತಾ, ತೆರೆದ ಗಟಾರದಲ್ಲಿ ಏಡಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಿಡುವುದು ಪಡೆದ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಬಿಲ್ಡಿಂಡ್ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಕೆಳಗೆ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು, ಇತರ ಕೆಲಸಗಾರ್ತಿಯರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಊಟದ ಪೂಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವಾಗ ಮೊದಲು ಸತೀಶನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಿನವಿಡೀ ಹಸಿದು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಯೆ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಮೊದಲ-ಎರಡನೆಯ ಕೂಗಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೂರನೆಯ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಾರಿ ಕೂಗುವಾಗ, ಕೇಳಿದರೂ ಕೇಳದಂತಿರುವ ತನ್ನ ಅವಿಧೇಯ ಮಗನ ಬಗೆಗಿನ ಅಸಹನೆ ಹಾಗೂ ಸಿಟ್ಟು ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು.

“ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆಯೋ ಸತ್ತವನೇ.... ಬೇಗ ಬಾರೋ...” ಆಗಿನಿಂದ ಜನ ಸತೀಶನನ್ನು ಮೇಲ್ಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯತೊಡಗಿದರು.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ನೌಕರರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು-ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದನೇನೋ, ಆದರೆ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತಾನ (ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಜನಿಸಿದವನು) ಮೇಲ್ಯಾನಂತಹ ಪರಿಶ್ರಮಿ ಹಾಗೂ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜಾಣ ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎರಡನೆಬಾರಿ-ಮೂರನೇ ಬಾರಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಹಿಸಿದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಟಿ.ವಿ. ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಪವ್ಯಯ ಮಾಡುವುದರ ಬದಲು, ಕೂತುಕೊಂಡು ಓದುವುದು ಬರೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿತ್ತು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಆಂಟಿ ಮಮತಾಳಿಗೆ ವಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವಳು ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಿಟ್ಟು-ಸಿಡುಕು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಮತಾಳಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಧೈರ್ಯ-ತಾಳ್ಮೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಆಂಟಿ ಮೈದುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಧೈರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅವಳು ಆವೇಶ ತುಂಬಿ ಹೊಡೆಯಲು-ಬಡಿಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಓದಲು ಬೇಸರವಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಆಂಟಿ ಅವಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಕರೆದಳು.

ಅವಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಳು. ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನ ಒಂದೊಂದು ಗಂಟೆ

ಕಾಲ ಮೇಲ್ಯಾನನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಓದಲು-ಬರೆಯಲು ಕೂರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮೇಲ್ಯಾ ಓದು-ಬರಹದ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಓದು-ಬರಹ ಕಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಂಟಿ ಅವಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ಆಂಟಿಯ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಮೀರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಆಂಟಿಯಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರೂ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದರು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತ್ಯನಿಂದ ಅವಳು ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ, ಸ್ಲೇಟ್‌ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಅವರು ಮೇಲ್ಯಾನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಗೆ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಅವಳು ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮೂರೂವರೆ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಓದು-ಬರಹ ಕಲಿಸಿದಳು. ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಯು ತಕ್ಷಣ ಪಾಠವನ್ನು ಕಂಠಸ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಅವಳು ಕಠಿಣ ಶಬ್ದ ಬರೆಯಲು ಹೇಳಿದಾಗ, ಮೇಲ್ಯಾ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅರ್ಧ 'ವ' 'ರ' 'ಧ' 'ದ' ಬರೆಯುವಾಗ ಅವನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಪ್ಪು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವಳು ಕಲಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಆಂಟಿ ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು-ಭರವಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ನೆರೆಯ ನೀನಾಳಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಎಂದು ಹಣಕೊಟ್ಟು ಓದು-ಬರಹ ಕಲಿಸಲು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಿಸಲು ಆಗೀಗ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರೆ, ಮೇಲ್ಯಾ ಓಡಿಬಂದು ಫೋನ್ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವಳ ದನಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮನೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಓಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಛುನ್ನೂನಿಗೆ ಓದಿಸಲು-ಬರೆಯಲು ತೊಡಗಿದಾಗ, ಅಮ್ಮನ ಅತಿಯಾದ ಮುದ್ದಿನಿಂದಾಗಿ ಛುನ್ನೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೆಣಕುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವಳಿಗೆ ನೌಕರಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಛುನ್ನೂನ ಓದನ್ನು ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಶುರುಮಾಡಿದಳು-ಆದರೆ ಯಾವ ದಿನವೂ ಮುನಿಯಾಳ ದೂರು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ” ಅಕ್ಕಾ, ಅಪ್ಪನ ದೇಹ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸು, ಛುನ್ನೂನ ಹೋಂ ವರ್ಕ್ ನೀನೇ ಮಾಡಿಸು.”

ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ದೂರುವುದರ ಬದಲು ಛುನ್ನೂನಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ನೀನಾಳಿಗೆ ಹೇಳುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಆದರೆ ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ಕಲಿಸಿದರೆ ಛುನ್ನೂನ ಓದು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀನಾ ಪ್ರತಿದಿನ ಅವನಿಗಾಗಿ ಸಮಯ ವ್ಯಯಿಸಬೇಕು.

ಮೇಲ್ಯಾನ ಓದಿನ ಪ್ರಗತಿ ಚನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಂಟಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲ

ತರಗತಿಯ 'ಬಾಲಭಾರತಿ' ಅವನಿಗೆ ಆಗಲೇ ಬಾಯಿಪಾಠ ಆಗಿದೆ. ಬರೆಯುವುದೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಗಣಿತದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕೂಡಿಸುವುದು- ಕಳೆಯುವುದನ್ನು ಅವನು ಕಲಿತಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ, ಬರೆಯುವುದು ಅವನು ಕಡಿಮೆ, ನೀನಾ ಅತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

'ಅಲ್ಯೋ' ಶಾಪಿಂಗ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ, ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಲೆಯ ಎದುರು ಕೂತಿರುವ ಅನುಭವ ಅವರಿಗಾಯಿತು.

ರಸ್ತೆಯ ಆ ಬದಿಗೆ ಚರ್ಮದ ಪರ್ಸುಗಳ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಡಿಯಿತ್ತು. ಮೇಡಂ ಹಲವು ಪದರಗಳ ಅನುಕೂಲವುಳ್ಳ ಮೃದುಚರ್ಮದ, ಕಾಚಿನ ಬಣ್ಣದ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಪರ್ಸನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದರು-ಹನ್ನೊಂದು ನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳದು! ಮೇಡಂ ಪರ್ಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಬೆಲೆ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ತಲೆ ಮಾತ್ರ ಅಲುಗಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಪರ್ಸಿನ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಟು, ಕೈಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು 'ಬಾಟಾ' ಶೋರೂಂನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರು. ಶೋಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿನೆಟ್ಟ ಮೇಡಂ ಹಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ಕಾಲ ಸ್ಯಾಂಡಿಲ್‌ಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ತುಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದುದನ್ನು, ಸೇಲ್ಸ್ ಬಾಯ್ ಕರೆದು ಅವಳ ಕಾಲಿನ ಅಳತೆಯದನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಕಿತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ಅವಳ ಅಳತೆಯ ಸ್ಯಾಂಡಿಲ ಯಾರಿಗಾಗಿ ಇದ್ದೀತು!

ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ಕಳಚಿಟ್ಟ, ಅವಳ ಸಡಿಲವಾದ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಮೇಡಂ ನೋಡಿರಬಹುದೇ? ಆದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅವಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ಮೇಡಂ ಅವುಗಳತ್ತ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಥವಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಅವಳ ಕಾಲಿನ ಕಡೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿದಿರಬಹುದು. ಒಂದೂವರೆ ಇಂಚು ಎತ್ತರದ ಅಟ್ಟಿಯುಳ್ಳ ತೆಳ್ಳಗಿನ ನಾಜೂಕಾದ ಸ್ಯಾಂಡಿಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಾಲು ತೂರಿಸುತ್ತಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಮಧುರವಾದ ರೋಮಾಂಚನದ ಅನುಭವವಾಯಿತು.

"ಮುಂದುಗಡೆ ಬೆರಳು ಹೊರ ಬೀಳುತ್ತಿದೆಯಾ? ನಡೆದಾಡಿ ನೋಡು ಸ್ವಲ್ಪ" ಮೇಡಂ ಅವಳಿಗೆ ನಡೆದು ನೋಡಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು.

ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಹಂಸದಂತೆ ತೇಲಿದಳು.

ಸ್ಯಾಂಡಿಲಗಳಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಮೂಡಿವೆ, ಅವು ಅವಳನ್ನು ಕಿನ್ನರಿಯಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿವೆ ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ.

ಇಂಥ ನಾಜೂಕಾದ ಸುಂದರ ಸ್ಯಾಂಡಿಲಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ದಿನ ತಾನು

೨೩೮ / ಆವಿಗೇ

ಖರೀದಿಸಿಯೇ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಈಗಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ.

ಅವಳು ಅಂಥ ಸ್ಯಾಂಡಿಲ ಖರೀದಿಸಿದ ದಿನ, ಟಕಟಕ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಮಮತಾಳ ಮನೆಗೆ ಖಂಡಿತಾ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿನ ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾಳೆಂದರೆ, ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವವರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಳ ಸ್ಯಾಂಡಿಲ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಬೇಕು.

ಏನೇ ಇದ್ದರೂ, ಈವರೆಗಿನದು ಬೇರೆ. ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಮನೆಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಅವಳು ಬರಿಗಾಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುವುದು.

ಅವರು ಅಮ್ಮನಿಂದ ಅಥವಾ ತನ್ನಿಂದ ತರಿಸಿದ ಹಪ್ಪಳ ತಲುಪಿಸಲು ಹೋಗಿರಬಹುದು, ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿದ ಸೀರೆ ಕೊಡಲೋ, ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಪೋನ್ ಆಲಿಸಲೋ, ಮೇಲ್ಯಾನಿಗೆ ಓದಿಸಲೋ ಅಥವಾ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿಳಿದ ಗ್ಯಾಸ್ ಸಿಲಿಂಡರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹಣವಿಲ್ಲದಾಗ ಕೈಗಡ ಕೇಳಲೋ... ವಾತ್ಸಲ್ಯ ತುಂಬಿದ ಆಂಟಿ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. “ಹುರುಬುರುಕಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಲಿಪರ್ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ಓಡುತ್ತಾ-ಜಿಗಿತಾ ಕಾಲು ಚಿವುರಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾಕೆ ಬರ್ತೀಯಾ? ನಡೆ, ನನ್ನ ಸ್ಲಿಪರ್ ಹಾಕಿಕೋ. ಖಬರದಾರ್, ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿದರೆ!”

ಮಮತಾಳ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಿನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಕ್ಷುದ್ರತೆ ಅಲ್ಲವಾ?

ಉಲ್ಲಾಸದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಡಂ ಅವಳೊಡನೆ ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹುಶಃ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದ್ದರ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಅವಳು ಎಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಳು! ಅವರು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದ ಹಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕಲಾತ್ಮಕ, ಹಾಗೂ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡರ್ಡ್ ಆಯ್ಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ-ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ?

“ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಹೌದು ಮೇಡಂ? ತುಂಬಾ ಬೆಲೆ ತೆತ್ತು ನೀವು ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ.”

ಅವಳು ಬಹುಶಃ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿನಮ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಅಥವಾ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾಗಿದ್ದಳು

“ಬಹಳಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಆದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದು ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದೆ ಕೇಕ್ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್!”

“ಎದುರಿಗೆ ‘ಕ್ರಿಸ್ಟಲ್’ ಕಾಣ್ತಾ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಸ್ವಲ್ಪ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನೋಣ. ಕೇಕ್‌ಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಡೋಣ. ಬರತ್ತೇ ಕಾರ್ಡ್ ಖರೀದಿಸೋಣ.”

ಅಂದರೆ, ಯಾವುದೋ ಹುಡುಗಿಯ ಜನ್ಮದಿನ. ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ಯಾರದೋ, ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದಾರೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ದಣಿವು ಅವಳಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸುವಾಗ ಕೂಡ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪಾಲಿಥಿನ್ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳ ಹಿಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಅವಳ ಬೆವರಿನ ಕೈಗಳು ಕತ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೇಡಂ ಹೇಳಿದರು, ತಾನೂ ಕೆಲವು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ. ಆದರೆ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಡೆಯಲಾದೀತೇ? ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಾಕ್ಷಣ ಮಾಲಿಕ-ನೌಕರರ ಸಂಬಂಧ ಸಮಾನವಾದದ್ದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆಯೇ?

“ಯಾಕೇ ನಮಿತಾ! ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೋರ್ ಅನಿಸ್ತ ಇದೆಯಾ?” ಮೇಡಂ ಕೇಳಿದಾಗ ಓರೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲೇ ಅವಳು ಅವರ ಮುಖದತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಮೇಡಂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೇ? ನನ್ನೊಳಗಿನ ತುಮುಲ ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

“ಹೀಗೆ ಮಾಡೋಣ, ‘ಕ್ರಿಸ್ಟಲ್’ ಪ್ರವೇಶಿಸೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.”

“ನೀನು ಏನು ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯಾ?”

“ನೀವು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡ್ತೇನೆ, ಮೇಡಂ?”

“ಸರಿ, ನಡೆ, ನೀನು ಬರತ್ತೇ ಗ್ರೀಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಹುಡುಕು! ಉತ್ತಮವಾದದ್ದಿರಬೇಕು. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅದ್ದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಪಡೆದು ಓದಿದವರಿಗೆ ಅನಿಸಬೇಕು.”

“ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೇನೆ ಮೇಮ್! ಅದು ಇಷ್ಟವಾಗದಿದ್ದರೆ ಬದಲು ಮಾಡಿದರಾಯ್ತು” ಅವಳು ತನ್ನ ಮಿತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು—“ಎಂದೂ ಯಾರದೋ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾರ್ಡ್ ಖರೀದಿಸುವ....”

“ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲ ಬಂಗಾರದ ನಿಜವನ್ನು ನಾನು ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ ನಮಿತಾ!”

ಮೇಡಂ ತಿರುಗುವ ಮೊದಲು ಅವಳ ಕಡೆ ನೂರರ ನೋಟನ್ನು ಹಿಡಿದರು.

“ಅಗ್ಗ-ದುಬಾರಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯೋಚಿಸೋದು ಬೇಡ. ಇಷ್ಟವಾದದ್ದರ ಕಡೆ ಒತ್ತು ಇರಲಿ.”

“ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ, ಮೇಮ್!” ನೋಟು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

“ಅಂದಹಾಗೆ ಇವತ್ತು ತಾರೀಕು ಎಷ್ಟು?”

೨೪೦ / ಆವಿಗೆ

ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಅವಳು ತಾರೀಕು ಹೇಳಿದಳು-
ಮೇಡಂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮರೆಗುಳಿ ಹೇಗಾದರು?

ಅವರು ಕೇಕ್ ಹಿಡಿದು ಬರುವವರೆಗೆ ಅವಳು ಹುಬ್ಬುಹಬ್ಬದ ಕಾರ್ಡ್ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂತು, ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಗಳ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವುದು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಸಾಧ್ಯ? ಅಂಕಿತವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವಾಗ ಇದೇ ಕೊರತೆಯ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶಬ್ದಗಳು ಅರ್ಧ-ಅಪೂರ್ಣ, ಅಕ್ಷಮ! ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಭಾವನೆಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವ ತಾಕತ್ತು ಇಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರ್ಡ್ ಹುಡುಕೋಣ. ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಓದಿ ನೋಡೋಣ. ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಅವಳಿಗಾಗಿಯೇ ಬರೆದದ್ದು ಅನಿಸಬೇಕು. ಕೇವಲ ಅವಳಿಗಾಗಿಯೇ ರಚನೆಯಾದದ್ದು ಎಂದು ಭಾಸವಾಗಬೇಕು. ಇವನ್ನು ಯಾರೇ ಓದಲಿ, ಯಾರೇ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಅವು ಅವರದಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಕಾರ್ಡ್ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದಳು-

ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬಕ್ಕಾಗಿ

ಏನು ಕೊಡಲಿ?

ಮುಂಜಾನೆಯ ಗರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುವ ನೂರಾರು ಮಂಜು ಹನಿ ನೂರಾರು ಮಂಜು ಹನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ನೂರಾರು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು.

ಬಾ.....

ಈ ನೂರಾರು ನೂರಾರು ಇಂದ್ರಧನುಷಗಳನ್ನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ

ನಾನು ನಿನ್ನ ಅರೆಗನಸಿನ ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇಡುವೆ

ಅದರಿಂದ ದಿನವೂ ರಾತ್ರಿ

ನಿನ್ನ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳುತಿರಲಿ ಸಪ್ತವರ್ಣದ ಇಂದ್ರಧನುಷ

ಮತ್ತು ನಸುಕಿನಲಿ ಕಣ್ಣು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ

ಮರಳಿ ಬಂದೇರಲಿ ಗರಿಕೆಯ ಚಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ

ಬೆಳಗಿನ ನನಸಾಗುವ ಕನಸುಗಳಿಂದ.....

ಮೇಡಂ ಜನ್ಮದಿನದ ಕಾರ್ಡ್ ಓದಿದರು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಶ್ಚಲ ಮೌನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು.

“ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ! ನಾನು ಇದನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಇಂಥದೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಕವಿತೆಯ ಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಾ, ನಾನು ನನ್ನ ಹೆಸರು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಮೇಲ್ಗಡೆ ತಾರೀಕು. ಕೌಂಟರಿನ ಮೇಲೆ

ಬಾಗಿ ಮೇಡಂ ಕಾರ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಬರೆದರು, ಮೇಲ್ಗಡೆ ತಾರೀಕನ್ನೂ ಬರೆದರು. ಅವಳಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮೇಡಂ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆಯೂ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಮೇಡಂ ಬಹಳ ಗಡಿಬಡಿಯ ಪ್ರಕೃತಿಯವರಾ? ಸಾಧ್ಯ ಇದೆ! ಅವರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪರಿಚಯವೂ ಇದರಿಂದ ಆದೀತು-“ನಾಳೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಇಂದು ಮಾಡು, ಇಂದು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಈಗ ಮಾಡು?”

“ಎಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ? ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೂತು ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು” ಚಿಕ್ಕದಾದ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೇಡಂ ಶೋಧದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸುತ್ತ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು.

“ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ನಮಗೆ ಆ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ನಡೆ... ಅಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ.... ನಮಿತಾ!”

ಸಾಮಾನುಗಳ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಅವಳು ಮೇಜಿನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಒರಗಿಸಿ ಇಟ್ಟಳು. ಅವನ್ನು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆರಳಿನ ಸಂದುಗಳು ಚರಚರ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದವು.

ಜತನದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕೇಕಿನ ಬಾಕ್ಸನ್ನು ಟೇಬಲ್‌ಕ್ಲಾತ್ ಹಾಕಿದ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದರು.

ವೇಟರ್ ಮೇಜಿನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವರು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಎರಡು ಗ್ಲಾಸ್ ಕಿತ್ತಳೆ ಜ್ಯೂಸ್ ಕೊಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಮ್ಯಾಚ್‌ಬಾಕ್ಸ್. ಆನಂತರ ಅವರು ಮೆನುಕಾರ್ಡ್ ನಮಿತಾಳ ಕಡೆ ಸರಿಸುತ್ತ ಅವಳೊಡನೆ ಕೇಳಿದರು

“ನೀನು ಚಿಕನ್-ಪಕನ್ ತಿನ್ನಿಯಾ, ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಸೊಪ್ಪು-ಹುಲ್ಲು ಮಾತ್ರಾನಾ?”

ಹೇಳುವಾಗ ಅವಳು ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ.

“ಹುಲ್ಲು-ಸೊಪ್ಪು ಮಾತ್ರ, ಮೇಡಂ!”

ಅವಳ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಉತ್ತರವು ಅವರ ಉತ್ಸಾಹದ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರು ಎರಚಿತು. ಖಿನ್ನತೆಯ ಸ್ವಷ್ಟ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದ ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸತೊಡಗಿದರು.

“ಚಿಲಿ ಚಿಕನ್ ‘ಕ್ರಿಸ್ಟಲ್’ನ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಡಿಶ್! ಖಿಯಾಲಿ ಜನ ಓಡೋಡಿ ಬರತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿನ ‘ಚಿಲಿ ಚಿಕನ್’ ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೆ. ಆ ಮಜಾ ಹಾಳು ಮಾಡಬೇಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂದು ನೋಡು. ರುಚಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಬಿಡು.”

ಮೇಡಂ ಮ್ಯಾಚ್ ಬಾಕ್ಸ್ ತರಿಸಿದ್ದು ಯಾಕೆ? ಇಂದೇನಾದರೂ ಅವರದೇ ಜನ್ಮ ದಿನವಾ? ಚೂರಿ-ಮುಳ್ಳು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ತಯಾರಾಗಿದೆ.

ಕೇಳಲಾ ಮೇಡಂ ಅವರನ್ನೇ?

ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗತನ ಆಗಬಾರದು. ಅವರಿಗೆ ಅದು ಅನವಶ್ಯಕ ಮೂಗು ತೂರಿಸುತ್ತಿರೋದು ಅನಿಸಿದರೆ?

ನಂತರ ಮೇಡಂ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ತರಿಸಲಿ. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೋವು ಯಾಕೆ?

ಬಹುಶಃ ಮೇಡಂ ಸಿಗರೇಟಿನ ಖಿಯಾಲಿ ಇರುವವರಾಗಿರಬಹುದು. ಮ್ಯಾಚಿಸ್ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತರಿಸಿರಬಹುದು.

‘ಚಿಲಿ ಚಿಕನ್, ತಿನ್ನುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳ ಜೀವ ಡುಕು ಡುಕು ಅನ್ನತೊಡಗಿತು, ಅವರ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅವಳು ಎಂದೂ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಇಂದ್ರಭೈರ್ಯ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಚಿಕನ್ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ತುಣುಕನ್ನು ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುರುಕಿದ್ದ. ಮಾಂಸದ ತುಣುಕನ್ನು ಅವಳು ಹಲ್ಲಿನ ನಡುವೆ ತರುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗಿನಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬಂದ ವಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ರಸಭಂಗವಾಗಿತ್ತು. ಮೇಜಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಶ್ ಬೇಸಿನ್ ಇತ್ತು. ವಾಂತಿಯ ನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿತ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುರಿತ ಶುರುವಾಗುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ಅವಳು ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಾಶ್‌ಬೇಸಿನ್‌ಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಊಟದ ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಊಟದ ರುಚಿ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಶಿಕಾರಿಯಾಡತೊಡಗಿತು.

‘ಕ್ರಿಸ್ಪಲ್’ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವಾಶ್‌ಬೇಸಿನ್ ಇಲ್ಲವಾ?’

ಹಾಗೆ ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ಟ್ಯಾಂಡರ್ಡ್ ರೆಸ್ಪೂರಾ ಕ್ರಿಸ್ಪಲ್. ಗ್ರಾಹಕರ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ವಾಶ್‌ಬೇಸಿನ್ ಇರಲೇಬೇಕು.

ವೇಟರ್‌ನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು.

“ಹೇಳು ನಮಿತಿ! ತಿನ್ನಲು ಏನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೀಯಾ?” ಮೆನುಕಾರ್ಡ್ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟು ಮೇಡಂ ಅವಳ ಕಡೆ ಮುಖವೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರು.

ಅವಳು ತನ್ನ ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಮೆನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ನೀವು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ”

“ಇಲ್ಲ... ಊಟ ನಮ್ಮ ಮರಜಿ, ಉಡುಗೆ ಬೇರೆಯವರ ಮರಜಿ.... ಕೇಳಿಲ್ಲವಾ ನೀನು ಗಾದೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನಿಂದ?”

“ಚಿಕನ್ ಬಿಟ್ಟು...” ಮುಖ ಕಿವುಚಿದಳು ಅವಳು.

ನಿಪುಣ ಆಟಗಾರನ ಹಾಗೆ ಅವರು ಅವಳ ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನು ಮಧ್ಯೆಯೇ ತಡೆದರು.

“ಅದನ್ನು ನೀನು ತಿನ್ನಲೇಬೇಕಾಗುವುದು. ರಿಯಾಯಿತಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.” ಮಧುರವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕೋಪ ತುಂಬಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ತುಂಬಿದ ಗದರಿಕೆಯಿತ್ತು.

ಮುಂದೆ ಅವರು ಅವಳ ಹಿಂಜರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ನಿಜವೇನೆಂದರೆ ಮೆನು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಭೋಜನ ತರಿಸುವ ಅನುಭವವಾದರೂ ಅವಳಿಗೆಷ್ಟಿದೆ?

“ಹೇಳು... ಕಡಾಹೀ ಪನೀರ, ಅಥವಾ ಪನೀರ ಟಿಕ್ಕಾ?”

“ಕಡಾಹೀ ಪನೀರ...” ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿತ್ತು. ಒಣ ತರಕಾರಿಗಿಂತ ರಸ ತರಕಾರಿ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟ.

ಏನಾದರೂ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಯದು ಹೇಳು.... ಮಲಾಯಿ ಕೊಫ್ತಾ... ಅಥವಾ, ಅವಳು ತಡೆದಳು.

“ಒಂದೇ ತರಕಾರಿಯದು ಸಾಕು.”

“ಇಲ್ಲ... ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕು ನಿನಗಾಗಿ. ಮಲಾಯಿ ಕೊಫ್ತಾ ನನಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ” ಮೇಡಂ ಅವಳ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದಳು.

ಅಂದರೆ ಮೇಡಂ ಅವಳ ಮನವಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಚಿಲಿಚಿಕನ್ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು.

“ತಂದೂರಿ ರೋಟಿ, ನಾನ್.... ಪನೀರ ನಾನ್.... ಪನೀರ ನಾನ್ ತರಿಸೋಣ. ಬಹಳ ಮಜಾ ಆಗುತ್ತದೆ... ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ.”

“ತಿಸ್ನೋಣ.”

“ಮಧುರವಾಗಿ ಹೇಳು...! ಪುಡಿಂಗ್ ಇದೆ, ಚೆಲಿ ಇದೆ, ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮ್....”

“ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತೇನೆ...” ಅವಳು ಅವಕಾಶ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಊಟ ಪೂರೈಸುವ ಆರ್ಡರ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ಒಳಗಿನವರೆಗೆ ಬೆವರಿ ಒದ್ದೆಯಾದಳು...

ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹಸಿದಿರುತ್ತದೆ ತನು-ಮನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಯಾರೂ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮೇಡಂ ಭೇಟಿಯಾದ ನಂತರ ನೋವಿನ ನರ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ನೋವನ್ನೇ ಮೀಟುತ್ತಿದೆ, ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸುವವರ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಗಾರೆಯ ಬಾಣಲೆಯ ಹಾಗೆ ಏರಿ ಹಟವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ.

“ಬಲವಂತ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಭಾವದ ನೆಲೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನಮಿತಾ! ಅವರಿಗಾಗಿ ದಿನ, ತಿಂಗಳು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ವರ್ಷಗಳೇ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಅಧಿಕಾರಭಾವ ಹುಟ್ಟೋದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಕ್ಷಣ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹೀಗೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ, ನಿಮ್ಮದುರಿಗೆ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ಅವರಿಗಾಗಿಯೂ ಏನೋ ಇದ್ದೀರಿ ಹಾಗೂ ಅವರು ನಿಮಗಾಗಿಯೂ ಏನೋ ಇದ್ದಾರೆ ಅಂತ. ಭಾವನೆಗಳು ಅರಳೋದೇ

೨೪೪ / ಆವಿಗೆ

ಹೀಗೆ.”

ಇದೇನು, ಮೇಡಂ ಯಾರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

ಮೇಜಿನ ಒಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಕ್ ಬಾಕ್ಸ್‌ನ್ನು ಸರಿಸುತ್ತ ಮೇಡಂ ಅದನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮಧ್ಯೆ ತಂದರು. ಬಾಕ್ಸ್ ಮೇಲಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮೇಣಬತ್ತಿಯ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಒಡೆದರು. ಬಣ್ಣದ ಮೇಣಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಎಣಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಇಷ್ಟೊಂದು ರಹಸ್ಯಮಯ ಯಾಕೆ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಮೇಡಂ? ಮಿದುಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ?

ವೇಟರ್ ಟ್ರೇ ತಂದು ಕಿತ್ತಳೆ ರಸದ ಗ್ಲಾಸ್ ಇಟ್ಟು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ ಕೂಡ ಇಟ್ಟುಹೋದ.

ವೇಟರ್ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಮೇಡಂ ಅವಳೇ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿದ ಬರ್ಫಡೇ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಮಧುರವಾದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಶುಭಾಶಯ ಹೇಳಿದರು.

“ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ಶುಭಾಶಯಗಳು ನಿನಗೆ, ನಮಿತಾ!”

ಹೈರಾಣಾಗಿ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡ ಅವಳು ಲಕೋಟಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ಒಳಗಿದ್ದ ಕಾರ್ಡ್ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಳು.

“ನನ್ನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ?...”

“ಹಾಂ ನಿಮ್ಮದು! ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರಾ? ಡಿಸೆಂಬರ್ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಇಂದು.”

“ಓಹ್....” ಶಬ್ದ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕಕ್ಕಾಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲಿ? ಹೇಗೆ ಹುಡುಕಲಿ?

ಬಿಸಿಯಾದ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಎದುರಿಗೆ ಮೇಡಂ ಇಲ್ಲ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುಹಾಕಿದ ಅವಳ ಪ್ರತಿಭಾಯೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದೆ.

“ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ...? ರೆಪ್ಪೆಗಳು ಬಡಿದವು ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹನಿಗಳು ಜಾರಿದವು.

ಮೇಡಂ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಟ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಹಾಯ್ದುಹೋಯಿತು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಕಿಲಾಡಿಗಳಲ್ಲ ನಾವು!

“ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಿಕೇಶನ್‌ನಿಂದ....”

“.....”

“ಸರಿ... ಈಗ ಕೇಕ್ ಕತ್ತರಿಸು...”

ತಕ್ಷಣ ಮೇಡಂ ಕೇಕ್ ಬಾಕ್ಸ್ ತೆರೆದರು. ಶುಭಾಶಯದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮೇಣಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ ಉರಿಸಿ ಮೇಣಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ನಂತರ ರೈಲುಗಾಡಿ ಹೋದ ನಂತರ ಕಂಪನ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಳೆಯ ಹಾಗೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಾಕು ಹಿಡಿದು, ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಕ್ಯಾಂಡಲ್‌ಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಕೇಕ್

ಕತ್ತರಿಸಲು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಬಿಳಿಯ ಮೇಜ್ ಕವರ್ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗಿನ ಇಬ್ಬನಿಯಂತೆ ಕಣ್ಣೀರು ತನ್ನ ಹಾಜರಾತಿ ಹಾಕಿತು. ಮೇಡಂ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅವಳ ಕೂದಲನ್ನು ನೇವರಿಸಿದರು. ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು.

“ಸುಖದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಆದ್ರ್ವಗೊಳಿಸಬಾರದು. ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕು. ಕೇಕ್ ಕತ್ತರಿಸು, ಕೇಕ್ ತಿನ್ನುವ ಆಸೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾತರಗೊಳಿಸಿದೆ. ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ, ಪೆಪ್ಪೀಜ್ ಎಷ್ಟೊಂದು ಇಷ್ಟ ನನಗೆ.”

ಕಳೆದುಹೋದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವಸಂತ (?) ಗಳನ್ನು ಅವಳು ಬಾಯಿಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಊದಿ ಆರಿಸಿದಳು. ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡರ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಕೇಕ್ ಕತ್ತರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮೇಡಂ ಬಾಯಿಗೆ ಕೇಕ್ ಇಡುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು— ಬದುಕಿನ ಬರಡು ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬಹುಶಃ ವಸಂತ ದಾರಿ ಮರೆತಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಈ ಒಣಗಿದ—ನಿರ್ಜೀವ ಕೂಲಿಕಾರ ಹುಡುಗಿಗೂ ತನಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿರಬಹುದು. ಅವಳ ಅಂಗವಿಕಲ—ಸವೆದು ಹೋದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಿಗುವುದಾದರೂ ಏನು? ಹುಲ್ಲಿನ ಕಡ್ಡಿ ಕೂಡ ಹಸಿವಿನಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿ ಒಣಗಿ ಪ್ರಾಣಹೀನವಾಗಿರುವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ! ಅವನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಜೀವಿತವಾದ ಟೊಂಗೆಗಳಾದರೂ, ಅರಳುವ ಮೊಗ್ಗುಗಳಾದರೂ ಬೇಕಲ್ಲ!

ಓರೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ‘ಕ್ರಿಸ್ಟಲ್’ ನಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಅನೇಕ ಜೋಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು.

ಸ್ಥಿತಾ ಹಾಗೂ ಮಮತಾಳ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಗಿದರೆ, ತನ್ನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ—ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಇದೊಂದು ಕಲ್ಪನಾತೀತ ಘಟನೆ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಅವಳ ಜನ್ಮದಿನದ ತಾರೀಕೂ ನೆನಪಿಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪಾಜಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಸುನಂದಾಳ ಮರಣದ ಆಘಾತದಿಂದ ಜರ್ಝರಿತರಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಅವಳ ಜನ್ಮದಿನದ ತಾರೀಕು ನೆನಪಿರದಿರುವುದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಾ ರೋಗ ಮಿದುಳಿನ ಮೇಲಣ ಆಘಾತಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆನಾಯಿತು! ಅವಳಿಗೆ ಯಾಕೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿನ ಜನ್ಮ, ಮುಂಡನ, ಮದುವೆ, ಕಿವಿಚುಚ್ಚುವುದುವರೆಗಿನ ತಾರೀಕುಗಳು ಅಮ್ಮನ ಬಾಯಿಗೆ ಕಂಠಸ್ಥವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮದುವೆಯ ತಾರೀಕಿನಂದು ಅವಳಿಗೆ ಶುಭಾಶಯ

ಹೇಳಲು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ತಾರೀಕಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಶಳಾಗುತ್ತ, ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂಗಿಗೆ ಅವಳ ಮುಖ ಚಂದ್ರನ ಹಾಗೆ ಅರಳುವಂತೆ ಏನು ಎತ್ತಿಕೊಡಲಿ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಮುನಿಯಾ-ಛುನ್ನೂ ಅವರದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೂ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೂ ಸತ್ಯ! ಸಾಧನೆಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡದಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯವರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಉದಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನೆನಪು ಮಾಡುವುದು-ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಡ್ಡಿ!

ಕತ್ತೆ ಸ್ಥಿತಾಳಿಗೇನಾಗಿದೆ?

ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮಮತಾಳ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಶುಭಾಶಯ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಈವರೆಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿದವಳಲ್ಲ! ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಾ ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ತೋರಿದವಳಲ್ಲ. ಮನೆಯಿಂದ ಹತ್ತುಗಂಟಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದಾಳೆ ಅವಳು. ಬಹುಶಃ ಅವಳು ಈ ಕಡೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಮತಾ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಅವಳು ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿತಾಳ ಶುಭಕಾಮನೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಬಹುದು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಪರ್ಸ್ ಕೊಡು”

“ಹಾಂ... ಮೇಮ್” ಕೈಮೇಲೇಳಲಿಲ್ಲ.

“ಓಹ್.... ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು ನಮಿತಾ! ನಿನ್ನ ಪರ್ಸ್ ಕೊಡು.”

ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ ಅವಳು ತಾನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಪರ್ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

ಡವಗುಟ್ಟುವ ಎದೆಯ ಕಿಟಕಿ-ಬಾಗಿಲುಗಳು ತೆರೆದವು.

ಮೇಡಮ್ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆ ಮನಿಪರ್ಸನೊಳಗಿನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದರು. ತನ್ನ ತೆಳುವಾದ ಮಲಿನವಾದ ಬಾಚಣಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಬಿಸಿನೀರಿಗೆ ಸರ್ಫ್ ಹಾಕಿ ಹಣಿಗೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹಲ್ಲಿನ ಬ್ರಶ್‌ನಿಂದ ಉಜ್ಜಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು. ಬಿಂದಿಯ ಹಾಳೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮುದುರಿ-ಮುರಿದು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ಚೀಫ್ ತೊಳೆಯದೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದವೋ?

ಮೇಡಂ ಮರುಕ್ಷಣ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ, ಖರೀದಿಸಿ ತಂದ ಚರ್ಮದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಪರ್ಸ್ ಹೊರತೆಗೆದರು ಮತ್ತು ಅದರ ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ತುರುಕಿದ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು, ಅವಳ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗಡೆ ತುರುಕಿದರು. ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದರು.

ಆನಂತರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರ್ಸನಿಂದ ಐದುನೂರರ ಎರಡು ಗರಿಗರಿ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಹೊಸ ಪರ್ಸಿನ ಮಧ್ಯದ ಜಿಪ್ ಸರಿಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ತುರುಕಿ ಅವಳೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು—“ಈ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಗಾರಿನ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಐದುನೂರು ಮನೆಯ ಖರ್ಚಿಗೆ. ಗಮನ ಇರಲಿ, ಚಿಲ್ಲರೆ ರೂಪಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಒಂದು ನೋಟು ಸದಾ ನಿನ್ನ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಚಿಲ್ಲರೆಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿರೋದಿಲ್ಲ. ತಾಕತ್ತು ಇರೋದು ದೊಡ್ಡ ನೋಟುಗಳಿಗೆ. ದೊಡ್ಡ ನೋಟೊಂದು ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಎಂಥ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಭಂಡಾರವೇ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಎಂಬುದು ನಿನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ನೀನು! ಆದರೆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದ ವಂಚಿತಳು ನೀನು. ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಾಗ ಮುಖದ ಮೇಲೊಂದು ಹೊಳಪು ಬರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರಖರತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಣದಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿ. ಹಣದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿಹೀನ, ಅಂಗವಿಕಲ, ಅಸಮರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಮಿದುಳನ್ನು, ಬಲಿಷ್ಠನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ತನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಸಮರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರವಂತನಾಗಬಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಬಲ್ಲ. ಜನರ ಮೇಲೆ ಶಾಸನ ಮಾಡಲು ನೋಟಿಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೋ. ಸುಖ-ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಜಿಸುವಲ್ಲಿನ ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸು. ನೋಟಿನಿಂದಲೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಬಲ್ಲೆ.... ಮತ್ತು ತಮ್ಮ-ತಂಗಿಯರಿಗೆ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೂ...”

ಅವಳು ಭಾವಮಗ್ನಳಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಕೂತಿದ್ದು ನೋಡಿ ಮೇಡಂ ಹೇಳಿದರು.

“ಹೇಳು ನಮಿತಾ, ಎಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನೋಟನ್ನು ನಿನ್ನ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಲ್ಲವಾ? ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ, ಅದೇ ನೋಟು ಬಂಗಾರದ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಡುವ ಕೋಳಿಯಹಾಗೆ, ನಿನಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಹೀಗೇ ನೋಟನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಅದರಂತೆ ನೀನೂ...”

ಇವತ್ತಿನ ಖರೀದಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ಉಡುಗೊರೆ! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪೋಷಾಕು, ನೀನು ಮೊದಲೇ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಾ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಆಫೀಸಿಗೆ. ನಾನು ನಾಳೆ ಒಬ್ಬ ಹೊಸ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬಯಸುತ್ತೇನೆ-ಏಕದಂ ಹೊಸ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಯಜಮಾನಿತಿಯನ್ನು... ತಿಳಿಯಿತಾ?” ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

೨೪೮ / ಆವಿಗ್ಗೆ

ಮೇಡಂ ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

“ವೇಟರ್ ಊಟ ತರಿದಾನೆ. ಮತ್ತು ನೀನು ಆಳವಾದ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೀಯಾ! ಹೊರಗೆ ಬಾ. ವ್ಯರ್ಥ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ... ನಮಿತಾ! ನಿನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಇದರ ನೂರುಪಟ್ಟು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನನ್ನ ಬಂಡವಾಳ... ನಾನು ತೊಡಗಿಸಿದ್ದು...!”

೮

ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿ ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಳು.

ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಟೈಪರೈಟರಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಫೋನ್ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೋಷದಲ್ಲಿ ಹುರುಪುಳಿಸುತ್ತ ಅವಳು ಅವಳ ನಂಬರ್ ಡೈಲ್ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಚೀಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೇ ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಆಕೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದಳು. ನಂತರ ಮುನಿಯಾಳಿಂದ ಅಧೀರಳಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು—“ಸ್ಮಿತಾಳ ಫೋನ್? ಮಮತಾಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳಾ?”

ಅವಳ ಕೈಗೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ ಪಾಲಿಥಿನ್ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಒಗಟು ಬಿಡಿಸುವ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಕುಲ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾ “ಇಲ್ಲ ಅಕ್ಕಾ” ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದಳು.

ಖಿನ್ನಳಾಗುತ್ತ ಸ್ಮಿತಾ ಹೇಳಿದಳು—“ಶುಭಾಶಯ ಹೇಳಲಾರದ ಬೇಸರ ಅವಳಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಾರಿ ಮಮತಾಳ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಫೋನ್ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ ಯಾರೂ. ಬಹುಶಃ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಿರಬೇಕು ಅನಿಸಿತು. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ಗಂಟೆ ಮಾತ್ರ ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಹೋಗಲು ಎಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ?”

ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಈ ವೇಳೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಗಿನ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಮಮತಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಸತ್ತು ಎಕ್ಸ್‌ಚೇಂಜಿನಿಂದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಫೋನ್ ಕೆಟ್ಟಿದೆ ಅಂತ.

“ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಫೋನ್ ಕೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಮರುದಿನ ನಾನು ಸೋಲಲಿಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖ! ನಾನು ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಬಲೂನಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏರಿಬಿಟ್ಟೆ.”

“ಬಲವಂತವಾಗಿ?”

“ಹಾಗಲ್ಲವಾದರೆ! ನನ್ನ ಸದಾಶಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವಾ?! ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಖಾದಿ ಕುರ್ತಾ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ನಿನಗಾಗಿ, ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಬಿಲ್ ತೋರಿಸ್ತೇನೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ತಾರೀಕನ್ನು ನಾನು ಬರೆದಿಲ್ಲ.”

“ಹೇಗೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದೆಯೇ?”

“ಹಾಗಂದರೆ?”

“ಹಾಗಂದರೇನೂಂತ ನಿನಗೇ ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು?”

“ಹುಂ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಯಾಕೆ ಕೇಳ್ತೀಯಾ? ನಾನು ಹೇಗೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದೆ ಅನ್ನೋದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಒಂದೇ ಇರೋದು ಅಪ್ಪನ ಕಿಸೆ.

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇ ಹಾಕಿಕೋ.”

“ಹುಂ ಅದೂ ಸರಿ. ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಪರತ್ ನನಗೆ ಜನ್ಮದಿನದ ಕಾಣಿಕೆ ಅಂತಲೇ ತಿಳಿ. ಈಗ ನೀನೇ ಹೇಳು ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದಿನ ಒಂದಾಯಿತು. ಮೇಲಿಂದ ನೌಕರಿ. ಯಾವಾಗ ನನಗೆ ಪಾರ್ಟಿ? ಕುಡಿಸೋದು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಬಾಟ್ಲಿ ಬೀರಿನ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.”

ಅವಳ ನಗು ಹೊಸ ನಾಣ್ಯದ ಹಾಗೆ ಕಣಕಣಗುಟ್ಟಿತು.

“ಅದನ್ನೂ ಕೊಡ್ತೇನೆ.”

“ಸೂರ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದನೆ?”

“ಸ್ನೇಹದ ಋತಿಗಾಗಿ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಗೆಳೆತನ ನಿಭಾಯಿಸು... ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ತೀಯಾ ನಾಳೆ?” ಸ್ಮಿತಾ ಆತುರ ಪಟ್ಟಳು.

“ನಾಳೆ ಕಷ್ಟ. ಭಾನುವಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಜಾ ಸಿಕ್ಕೋದಿಲ್ಲ.”

“ರವಿವಾರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿತು. ನೀನು ಆಫೀಸು ಬಿಟ್ಟು ಬಾ ಎಲ್ಲಾದರೂ, ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಸಿಗ್ತೇನೆ ನಿನಗೆ.”

“ಊಹಾಂ.... ಮೇಡಂ ರಜಾ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ವಿಷಯ ಭಾರೀ ಗಡಿಬಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ನೀನು ಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಬಾ. ನಾನು ಬರೋದು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡ ಆದರೆ ನೀನು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡ್ತೀರು.”

ಅವಳ ನಗು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊರಬಿದ್ದ ಕಾರಂಜಿಯಂತೆ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ನೋಡಿದಳು. ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಗೆ ಬಂದ

ಗೌತಮಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು.

ಫ್ರಾಂಕ್ ತಪ್ಪಿದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಹಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದಳು.

“ಚ್.... ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆಯೆ?”

ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮೌನ.

“ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಹೇಳು, ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಯೇ?”

“ಇಂದು ಗುರುವಾರ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಶನಿವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ನಿನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಆಗಲೇ ನಿರ್ಣಯಿಸೋಣ. ಮುಂದೆ ಓದುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ಆಂsss, ಹೇಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೇನೇ. ವಿಕ್ರಮನನ್ನೂ ಕರೀತೇನೆ...”

“ವಿಕ್ರಮ.... ವಿಕ್ರಮ ಯಾರು?...”

“ನನ್ನ ಹೊಸ ಗೆಳೆಯ! ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಲು ಪುರಸೊತ್ತು ಎಲ್ಲಾಗಿದೆ?”

“ಶರತ್ ಜೊತೆಗಿನ ಗೆಳೆತನ ಮುಗಿತಾ?”

“ಮುಗಿತು ಅಂತಲೇ ತಿಳಿಕೋ. ಮೂರ್ಖ ಇದಾನೆ... ಮಗ... ಅಶಿಕ್ಷಿತ...ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದೋನು”.

“ನಿನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ...”

“ವಿಕ್ರಮ ಇವತ್ತಿನ ನಿಜ”

“ಓsss... ಇಷ್ಟು ಸಮಯದ ನಂತರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತಾ? ಯಾಕೆ?”

“ಯಾರದಾದರೂ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಬೀಳು... ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದೆ”

“ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನು?”

“ಉದ್ದನೆಯ ಕತೆ ಅದು...”

“ಆದರೂ ಕೇಳೋಣ....”

“ಆಂ.... ಒಂದು ಸಂಜೆ ನಾನು ಶರತ್‌ನಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದೆ—“ಶರತ್, ಬಹಳ ಜೋರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು ಅನ್ನಿಸ್ತಿದೆ. ನಡೆ, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಗ್ಗದ ರೂಂ ತಗೊಂಡು ಸೇರೋಣ...”

“ಆಮೇಲೆ?”

“ಮಗು ತಕ್ಷಣ ತೊಟ್ಟಿಲ ಕೆಳಗೆ ಜಿಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡ “ಎಲ್ಲಿ” ನಾನು ಹೇಳಿದೆ “ನಿನಗೆಲ್ಲಿ ಸರಿ ಕಾಣುತ್ತೋ ಅಲ್ಲಿ. ಹಣದ ಚಿಂತೆ ಮಾಡೋದು ಬೇಡ. ಬಿಲ್ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೊಡ್ತೇನೆ.”

“ಅನಂತರ...?”

“ಹೇಳ್ಳ... ಅಂಥೇರಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ‘ಶಿವಲಿ’ ಗೆಸ್ಟ್ ಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ

ಭಾನೂನ ಕೋಣೆ ಇದೆ. ಅವನಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ. ಆರುಗಂಟಿ ಸುಮಾರಿಗೆ ಚಾವಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೌಂಟರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನು ಕೋಣೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ಇದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲಾ?”

“ಪಟಾಪಟ್ ಮತ್ತೆ ಕೇಳು... ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ”

“ಹೇಳು” ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಶರತ್ ಹೇಳಿದ.

“ಕಾಂಡೋಮ್ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಜೊತೆಗೆ ತರೋದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.”

ಶರತ್ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದ.

“ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ತದೆ ಕಾಂಡೋಮ್?”

“ಔಷಧಗಳ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ”

“ಆದರೆ...”

“ಮತ್ತೇನು ತೊಂದರೆ?...”

“ಅದನ್ನು ಬಳಸೋದು ಹ್ಯಾಗೆ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ...”

“ಕಾಂಡೋಮ್ ಬಳಸೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಬೇರೆ ಮತ್ತೇನಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕಾಗ್ತದೆ ಅದಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?” ನಾನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ.

“ಬಹಳ ಚನ್ನಾಗಿ! ನಿನ್ನದೇನೂ ದೂರು ಬಾರದ ಹಾಗೆ...” ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡಿದ ಮಗ...

ನನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೆರಿತು.

“ನಾನು ಹೇಳಿದೆ, ‘ನನಗೆ ಬೇಕು ಕತ್ತೆ ಮಗನೇ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಕುಮಾರಿ ತಾಯಿಯಾಗಲು ನಾನು ಬಯಸೋದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ, ಯಾವ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕಾಂಡೋಮ್ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅವನು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗೋದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಮನೇಲೇ ಕೂತ್ಕೋ’ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಫೋನ್ ಕುಕ್ಕಿದೆ ನಾನು.”

“ಪ್ರತಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹುಚ್ಚನ ಹಾಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತಾನೆ, ನಾನು ‘ಹಲೋ’ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಗಂಡ ಸತ್ತವರ ಅಳು ಶುರುಮಾಡ್ತಾನೆ. ಫೋನ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾನು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಅವನ ಅಂಗಲಾಚುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇರ್ದೇನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಫೋನ್ ಇಡ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹರಾಮಖೋರ್ ಗಂಡಸರು ಅಳೋದಿಲ್ಲ... ಈ ಮಕ್ಕಳು ಅಳಿಸಿದರೇ ಅಳುತ್ತಾರೆ... ಅಳಿಸುವವರು ಬೇಕು...”

“ಅಳುವ ಗಂಡಸು ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಧುರವಾಗಿ ಅನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ನಿಲುಕೋದಿಲ್ಲ.”

“ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮವೇ ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೊರತಾದದ್ದು...”

“ನನ್ನ ಪ್ರೇಮ ನಾನೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ನೀನು ಲಾಲೀಪಾಪ್ ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂತ್ಕೋ.”

“ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮೂರ್ಖ ಅಂತ ಯಾಕೆ ತಿಳೀತೀಯೆ?” ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಮಿತಾಳ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಯಾವಾಗಿನದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಾಟಿತು.

“ಯಾರು ಹೇಗಿದಾರೋ ಹಾಗೇ ತಿಳಿದುಕೋಬೇಕಾಗಲ್ಲವಾ? ಅಥವಾ ಬೇರೆ ರೀತೀನಾ?”

“ಸರಿಬಿಡು ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ‘ಮೂರ್ಖಿಗಳಿ’ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದರಲ್ಲಿ ಏನು ಅಡಚಣೆ?”

“ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು ಹೊರಗೆ ಬರ್ರಾ ಇದೆ. ಯಾರೋ ಭಾರೀ ಮಾತುಗಾರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾನೆ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ ನಿನಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ರಿಹರ್ಸಲ್ ಆಗಿರಬೇಕು! ಇರಲಿ ಬಿಡು... ಹೇಗಿದೆ ಹೊಸ ಆಫೀಸು?”

“ಚಿಕ್ಕದು... ಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ಬಾಲ್ಕನಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದೇ ಮಾಡಿದ್ದು...”

“ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೀಗೇನೇ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ! ಆಫೀಸು ಮನೆ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ. ಮನೆ ಆಫೀಸು! ಎಷ್ಟು ಜನ ಸಾಯ್ತಿದಾರೆ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ?”

“ಮೂರು ಮಂದಿ. ಆದರೆ ಕ್ಯಾಬಿನಿನಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಕೊತ್ಕೊಳ್ಳೋದು! ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಅಂತ ಒಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇಡೀ ಮನೆ ಮತ್ತು ಆಫೀಸಿನ ಮ್ಯಾನೇಜರು. ಮೇಡಂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿ ಅಥವಾ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿರಲಿ, ಅವರೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ತಾರೆ-ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಒಬ್ಬ ಯುವತಿ-ಗೌತಮಿ ಸನ್ಯಾಸ. ಒಡವೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಕಾರ್ತಿ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿನ ಒಡವೆಗಳ ಕುಶಲತೆಯ ಅನುಕೃತಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸೊನಗಾರರಿಂದ ಅದನ್ನು ಆಭರಣವಾಗಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿಸುವುದು ಗೌತಮಿಯ ಕೆಲಸ.”

“ನಿನ್ನನ್ನು ಗುಡಿಸಲು-ಒರೆಸಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದಾರಾ?”

ನಗು ಚಿಮ್ಮಿತು ಅವಳಿಗೆ.

“ಗುಡಿಸೋ-ಒರೆಸೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೂರುವರೆ ಸಾವಿರ ಕೊಡ್ತಿದಾರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಮೂಗು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟೂ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ಕುಬೇರನ ಖಜಾನೆಯೇ.”

ಸ್ಮಿತಾಳ ಬಾಣ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಟಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಹಾಗಂತ ಈರೀತಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೆರವೂ ಇಲ್ಲ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಯಾವ ದುರುದ್ದೇಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣಮಾತಿನ ಸ್ವಾದ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಅವಳಿಗೆ. ಹುರುಪೇ ಅವಳ ವಿಶೇಷತೆ. ಕಷ್ಟ ಇರೋದೇ ಬೇರೆ ಕಡೆ-ಅವಳ ಒಳಗಡೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕೊರತೆಯ ಸುತ್ತುವರಿಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಲು ಚಡಪಡಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ತಾನು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ಗಜದಷ್ಟು ನೆಲವನ್ನು ಆಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಫಲವಾಗುತ್ತಾನೆ.

“ಬಾಯಿಗೆ ದಾರ ಹೇಗೆ ಬಿತ್ತು? ಹಾಂ?”

“ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.... ಸ್ವರದಲ್ಲಿನ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆಯಾ ನನ್ನೊಡನೆ! ಹೋಗಲಿಬಿಡು ಕೆಲಸದ ಮಾತು ಹೇಳು.”

“ಏನು?”

“ನಿನ್ನ ಫೋನಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ.ಡಿ. ಇದೆಯಾ?”

“ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ?”

“ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಾನು ಫೋನ್ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ೦೧ ದಿಲ್ಲಿ ಕೋಡ್ ಡಯಲ್ ಮಾಡು. ಫೋನ್‌ನಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಧ್ವನಿ ಬರುತ್ತದೆ—‘ಈ ನಂಬರಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ’. ನೀನು ತಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳು.”

“ತಡೆ...ತಡೆ.... ನನ್ನ ಫೋನಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ.ಡಿ. ಇರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ನಿನಗೇನು ಅದರಿಂದ?”

“ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿದೇನೆ.”

“ಆದರೆ ಯಾಕೆ?”

“ಮುಂದಿನ ವಾರ ವಿಕ್ರಮ ಎಂ.ಎಸ್. ಓದುವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೋಲಂಬಿಯಾ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಫೋನ್‌ಗೆ ಎಸ್.ಟಿ.ಡಿ. ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುವುದಾದರೆ, ಹೇಗೋ ನಿಮ್ಮ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದು ವಿಕ್ರಮನ ಕೊಠಳಿಗೆ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ವಿರಹದ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸುತ್ತೇನೆ.”

ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನ ಆಟೋಮೆಟಿಕ್ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದ ಚರರ್ ಸದ್ಯ ಕೇಳಿ ಅವಳು ಜಾಗೃತಳಾದಳು. ಅವಳು ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಫೋನ್ ಇಟ್ಟಳು.

“ಏಯ್... ನಮಿತಾ, ನಿನ್ನ ಫೋನ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇನೇ?” ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಗೌತಮಿ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು ಮತ್ತು ಸಹಜತೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಾಡಿದಳು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ನಾನು ನನ್ನ ಗೆಳತಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಯಾಕೆ?”

“ಹಾಂ... ಫೋನ್ ಸರಿ ಇದೆಯಲ್ಲವಾ?” ರಿಸೀವರ್ ಹಿಡಿದು ಕಿವಿಗಿಟ್ಟು ಡಯಲ್ ಟೋನ್ ನೋಡಿದಳು.

“ಮೇಡಂ ನಿನ್ನ ಫೋನ್ ಸಿಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ದೂರುತ್ತಿದ್ದರು.”

ಗೌತಮಿ ಪಕ್ಕದ ಕುರ್ಚಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅವಳ ಬದಿಗೇ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ಗೌತಮಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಮೇಡಂ ಪೂನಾದಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾದ ಫೋನನ್ನು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಂದು ಸಂಜೆ ಐದುಗಂಟೆ ಸುಮಾರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ

ಪಾರಂಪರಿಕ ಆಭರಣಗಳ ವಿಖ್ಯಾತ ನಿಯಾತಗಾರ, ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಉದ್ಯಮಿ ಮಿಸ್ಟರ್ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಿರ್ಮಲಾ ಕನೋಯಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ-ಆಭರಣಗಳ ಶೋರೂಂನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯ ಆತಿಥ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮೇಡಂ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗೌತಮಿ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರಿಗೆ ಆಭರಣದ ಶೋರೂಂ ಇಡಿಯದಾಗಿ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಭರಣದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಪರಿಚಯ ನೀಡಬೇಕು. ಅವರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಆಭರಣಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗೌತಮಿಯದು. ನಮಿತಾಳ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿದೆ. ಆಭರಣಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ್ದು ಹಾಗೂ ಆತಿಥ್ಯ-ಸತ್ಕಾರದ್ದು. ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ- ಪರಂಪರಾಗತ ಕೇಶವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ವೇಷಭೂಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಸಜ್ಜಿತಳಾಗಿ ನಮಿತಾಳೇ ಗೌತಮಿಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ವಿಶೇಷ ಆಭರಣಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಆ ಆಭರಣಗಳ ಮನ ಮೋಹಕತೆ, ಕಲಾತ್ಮಕತೆ, ಹಾಗೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ನಾಜೂಕನ್ನು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವನ್ನು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಾಗ, ಅವು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಸಿಂಗಾರವನ್ನು ಸೊಗಸನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆಯೆಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗ ಬೇಕು. ಅವು ಅವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂರುಗಂಟಿ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಶೃಂಗಾರಗೊಳಿಸಲು 'ವಾನ್' ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್‌ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕೆತ್ತನೆಯ ಆಭರಣಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅವುಗಳ ಕುಶಲಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಎಂದು ಮೇಡಂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಡವಾದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಆಭರಣಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಮೇಡಂ ಅವರ ಅನುಭೂತಿ.

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿದ ಆಭರಣಗಳ ಸಂಭಾವ್ಯ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾದ ನಂತರ ನಮಿತಾ ಅವರನ್ನು 'ಜುಹೂ ಹೋಟೆಲ್' ನಲ್ಲಿ 'ಔತಣಗೃಹ'ಕ್ಕೆ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತೂ ಮುಕ್ಕಾಲರ ಫ್ಲೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕನೋಯಿ ದಂಪತಿಗಳು ಅಹಮದಾಬಾದಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ಜುಹೂ ಹೋಟೆಲ್ಲಿನಿಂದ ಏರ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಬಹಳ ದೂರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತೂವರೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರ ರಾತ್ರಿಯ ಭೋಜನ ಮುಗಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಮೇಡಂ ಸಂದೇಶ.

ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಾಳಿಯ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ

ಅವಳ ರೋಮು ಭಿದ್ರಗಳಿಂದ ತಣ್ಣಗಿನ ಬೆವರು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.

ಇಂಥದೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮುಂದೆ ತನಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿದೆ-ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ.

ಈ ನೌಕರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವಳು ಸದಾ ಒಂದು ಹೊಸಬಗೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಕೆಳಮಧ್ಯಮ ದರ್ಜೆಯ ಹುಡುಗಿತನದ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುತ್ತ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಸಹಜ ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಬೇಕು ಎಂಬುದೂ ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಗೌತಮಿಯ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಬೆವರಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವಳು-ಆಭರಣಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಗ್ರಾಹಕ ಉದ್ಯಮಿಯನ್ನು ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳು ಈವರೆಗೆ ವಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲ್‌ನ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳಿಗಳಿಗಂತೂ ಅವಳು ಪೂರ್ಣ ಅನಭಿಜ್ಞಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಗೌತಮಿಯೂ ಅವಳ ಜೊತೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿಯು ಅನುಭವವು ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ, ಅನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಃ ಗೌತಮಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

“ಗೌತಮಿ, ನನಗೆ ಭಯ ಏನು ಅಂದರೆ, ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಅಜಾಗರೂಕತೆ ಅಥವಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಆಗುವ ಒರಟುತನದಿಂದಾಗಿ ಮೇಡಂ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತಗಲುವಂತಾಗಬಾರದು! ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಮುಳುಗಿ ಸಾಯುವ ರೀತಿಯದು...”

“ನೋಡು ನಮಿತಾ! ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀನು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ದಿನ ಕಲಿಯಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನದೇನೂ ಆತಂಕವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೊಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬಾ. ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟೇ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಸಂಭವಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ, ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸು ನೀನು!”

“ಒಳ್ಳೆಯದು, ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ, ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ. ಈಗ ಏನೇನು ಕೆಲಸ ಬಾಕಿಯಿದೆ ನಿನಗೆ?” ಗೌತಮಿ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿದಳು ಕಾರ್ಯಭಾರದಿಂದಾಗಿ

“ಎರಡು ಪತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇವೆ ಮಾಡುವಂಥವು...”

“ಅವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಸಮಯ ಬೇಕು?”

“ಆರೇಳು ನಿಮಿಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಬೇಡ.”

“ಅವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ಶೋರೂಂಗ್ ಬಾ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರ್ಟೇನೆ ನಾನು ಪ್ರದರ್ಶನದ ತಯಾರಿ ಮಾಡ್ತಾ. ನಿನಗೂ ಕೆಲಸ ಹೇಳ್ತಾ ಹೋಗ್ತೇನೆ. ಆಭರಣ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಡುಪನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿನಗೆ ಯಾವುದು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ ಯಾವುದು ಇಲ್ಲ ನೋಡಬೇಕಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲ ನನ್ನ ತಲೆ ನೋವು. ಸಮಯ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಇದೆ.”

ಟೈಪರೈಟರ್ ಮೇಲೆ ಬೆರಳುಗಳು ಚಲಿಸತೊಡಗಿದವು.

ಪತ್ರ ಮುಗಿಸುವಾಗ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಸ್ವೀಡ್ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಲಿತದ್ದನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಬೆರಳುಗಳು ಚಲಿಸಬಲ್ಲವು, ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ ಅವಳಿಗೆ.

ಪತ್ರ ಇಂದೇ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ.

ಅವುಗಳನ್ನು ಡ್ರಾಅರ್‌ನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಾನು ಮನೆಗೆ ತಡವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಮೇಲ್ಯಾನನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಸಿ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುವರು.

ಅವಳು ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಗೆ ಡಯಲ್ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದಾಸರಾದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊರಡುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವಳು ತಂದೆಯವರು ಮ್ಲಾನವದನರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣವನ್ನು-ಅದು ಶಾರೀರಿಕ ತೊಂದರೆಯದೇ-ಮಾನಸಿಕವಾದದ್ದೇ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಅಪ್ರಿಯ ಘಟನೆಯ ದುಷ್ಟಭಾವವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇರಬಹುದು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಅಮ್ಮ ಅದರಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕುರುಡಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಿವೇಕಿ! ಅವರ ಜಗಳದ ಪರಿಣಾಮ ತಂದೆಯವರ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂಥ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೀತು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದವಳಲ್ಲ. ಆ ದಿನಗಳ ಗಹನ ವಿಷಾದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ರೋದನದ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಅವಳ ವಕ್ರವಾದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಓದುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಗಿದ್ದು ಇಷ್ಟೇ; ಮುನಿಯಾಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೋಟ್‌ಬುಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವನೊ ಒಬ್ಬ ಸೊಕ್ಕಿನ ಹುಡುಗ ಅನಾಮಧೇಯಪತ್ರ ಬರೆದು ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಭುನ್ನೂನಿಗೆ ಓದಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಮುನಿಯಾ ಸ್ವಯಂ ಹೋಮ್‌ವರ್ಕ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೋಟ್‌ಬುಕ್‌ನಿಂದ ಈ ಅನಾಮಧೇಯ ಪ್ರೇಮಪತ್ರ ಜಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಭುನ್ನೂ ಮಹಾಶಯ ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ

ಒಯ್ದುಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೇಮಪತ್ರದ ಪರಿಭಾಷೆ ಛುನ್ನೂನಿಗಾದರೂ ಏನು ಗೊತ್ತು? ಬಹುಶಃ ಅವನು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಮಹತ್ವದ ಬಿಲ್ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಅಮ್ಮ ಕೂಡ ಅದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ತೆರೆದು ನೋಡಿದಳು. ನೋಡಿದ್ದೇ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಂಡವಾದಳು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅಮ್ಮ ತನ್ನನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವ ಹಾಗೆ ಒಗೆಯತೊಡಗಿದಳಲ್ಲ ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾದ ಅವಳಿಗೆ ವಿಷಯ ಏನೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಅಮ್ಮನ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ತಡೆಯುವ ವ್ಯರ್ಥಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದಳು. ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಆದ ಈ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುತ್ತ ಉಳಿದಳು. ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಅಮ್ಮ ಮುನಿಯಾಳ ಮಾತುಗಳೊಂದನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಬಡಿತ ಬಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಳೆಂದರೆ, ಅವಳು ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕ-ನೋಟ್ ಬುಕ್‌ಗಳ ಚೀಲವನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ಅರೆ ಪ್ರಜ್ಞಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಕೊಂಡಳು.

ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವಳು ಹೊಡೆತದಿಂದ ನೀಲಿಗಟ್ಟಿದ ಮುನಿಯಾಳ ಕರುಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಕರುಳು ಚುರೆಂದಿತು. ಕಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿಸಲೇ ಅವಳ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳ ಗಂಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ, ಇನ್ನೆಂದೂ ಅವಳು ಈ ರೀತಿ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೈ ಮೂಳೆ ಮುರಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡಲೇ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅವಳು ಅಮ್ಮನಾಗಿರುವ ಶಾಶ್ವತ ಸತ್ಯವು ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಆಮೆಯ ಬೆನ್ನಿನ ಹಾಗೆ ರಕ್ಷಾಕವಚವಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಾರಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು.

ಅವಳ ಎದೆಗೆ ಆತುಕೊಂಡ ಮುನಿಯಾ ಬಹಳ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ಅವಳದು ಒಂದೇ ಉತ್ತರ-ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೋಟ್‌ಬುಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪ್ರೇಮಪತ್ರವಿಟ್ಟರೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಊಟದ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಸಹಪಾಠಿಯು ಈ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಅವನು ಯಾರೆಂಬುದು ತನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯಾವ ಹುಡುಗರೂ ತನ್ನ ಬಳಿ ಪ್ರೇಮನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗತನ ಯಾರಿಂದ ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಹೇಳಲಾರಳು.

ಮುನಿಯಾ ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಸ್ವಾಸವಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಗಲ್ಲ. ಚೋಟುದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಗುಟ್ಟು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೇ ಹರಡಿದ ಕಟ್ಟುಕಥೆ. ಒಳಗಡೆಯ ನಿಜವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಷ್ಟೆ.

ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅಮ್ಮ-ನಿರ್ಮಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಯ ಸಾರಿಬಿಟ್ಟಳು.

ನಾಳೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಮುನಿಯಾಳ ಕ್ಲಾಸ್ ಟೀಚರ್‌ಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿ

ಹೋಗಬೇಕು. ಟೀಚರಿಗೆ ಈ ಪ್ರೇಮಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಕರಣದ ತಳಮಟ್ಟ ಶೋಧ ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು ಹೇಳಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸುವ ಟೀಚರ್ ಕೈ ಬರೆಹ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವಳು. ಪತ್ರ ಹರಕು ಮುರುಕು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಸಾಕು, ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ, ಹದ್ದಿನ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತೂಗುಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಪಾಂಡೆ ಆಗಿದ್ದು ಯಾಕೆ ಬೂದಿಗೆ?

ಅವಳು ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗಪ್‌ಚುಪ್ ಕೇಳಿದಳು.

ಅವಳ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣವೇ? ವಿಷಯವನ್ನು ಟೀಚರ್ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರೋಣವೇ?

ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿ ಎಂಬುದು ಮುನಿಯಾಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯ ಸ್ಟೇಜ್‌ಪ್ರಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ದೂರು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟನಾದವನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಂಥ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಡಿಲಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರೇಮಪತ್ರ ಬರೆಯಬಹುದು. ಆಗ ಅಮ್ಮ ಇದು ಒಮ್ಮುಖವಾದ ಪ್ರೇಮವಲ್ಲ ಅವಳದೂ ಭಾಗೀದಾರಿಕೆ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಮುನಿಯಾ ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ತೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಅಮ್ಮ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಆಘಾತವಾಗಿತ್ತೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅವಳ ಹೊಡೆತ ಬಡಿತ ಅವಳನ್ನು ಭಯಾಕ್ರಾಂತಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮುಂದಿನ ಬಾರಿ ಅವಳೇನಾದರೂ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಈ ಬಗೆಯ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದೆ ನಿಜವಾದರೆ ಅದೇ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯಾವುದೇ ಪಾಲಿಲ್ಲ, ತಾನು ನಿರ್ದೋಷಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಾನು ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸಲಾರೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಛುನ್ನೂ ಅವರ ಜೊತೆಗೇ ತಯಾರಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೇನೇ ಅವಳು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೊರಟಳು.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಅನಂತರ ಅವಳ ಕ್ಲಾಸ್ ಟೀಚರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಳು. ಕ್ಲಾಸ್ ಟೀಚರ ಬಳಿ ಆ ಪ್ರೇಮಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಒಂದು ಪತ್ರವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬಹುದು. ಐದನೆಯ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಅಕ್ಷಮ್ಯ. ದಯಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಅವಳು ಮುನಿಯಾ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಲಾಸ್ ಟೀಚರ್ ಬಳಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಮುನಿಯಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹುಡುಗಿಯರ ಹಾಗಲ್ಲ. ಸುಶೀಲಳು ಹಾಗೂ ವಿವೇಕಶೀಲಳು.

ಆಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಸಂವೇದನಶೀಲಳೂ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಿಯಳೂ ಹೌದು. ಈ ಪತ್ರದಿಂದಾಗಿ, ದೋಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಾಯಿಯಿಂದ ತುಂಬ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೇರೀತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವರ್ತನೆ ಹದ್ದುಮೀರಿದರೆ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

ಕ್ಲಾಸ್ ಟೀಚರ್ ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರು. ಮುನಿಯಾ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹುಡುಗಿ ಹಾಗೂ ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವವಳು ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರು. ಅವಳು ತನ್ನ ಮಗಳಂತೆ, ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೊಕ್ಕಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ದೋಷ ಇರಲಿ-ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಸಂಶಯದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಸುನಂದಾಳ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮಾಡಿತ್ತು. ಮೇಲಿಂದ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಗುಡ್ಡಮಾಡುವ, ಕಟುಕರಂತೆ ವರ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಅಮ್ಮನ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗತನದ ವರ್ತನೆಯೂ ಅವರನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಸುನಂದಾಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಗೆ 'ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್' ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳೂ ಪ್ರಖರವಾಗಿವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅನಂತರ ಅವಳ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು ಕೂಡ. ತಾಯಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುನಂದಾಳ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣ ಯಾವುದೇ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮನ ಈ ವಿಕರಾಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಪದ ಪ್ರಕರಣ ನೆನಪಾಯಿತು- 'ಶ್ರಮಜೀವಾ'ದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮುಂದಾಳುವಿನ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾದದ್ದು ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವವರು ಅಮ್ಮನ ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಮೇರೆಗೆ, ಶಾಹಬೇನ್ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿದ ಹದಿನೈದು ಜನರ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಕೊಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮರುನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಹೂಡಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅದು 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ದ ಕಠಿಣ ನಿರ್ಧಾರದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮೂರನೆಯ ದಿನವೇ 'ಝ' ಹೇಳಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವವರೂಹೋಗಿ ಶಾಹಬೇನ್ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಅವರ ಪರವಾಗಿ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸುವುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಂಡೇಯಳ ಪುಸಲಾಯಿಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಎರಡು ದಿನದ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆವು. ತೆಗೆದು ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಹದಿನೈದು ಜನರಂತೂ ಶಾಹಬೇನ್ ಕಾಲನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಕ್ಷಮಿಸಿದ ಹೊರತು ಕಾಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಠ ಹಿಡಿದರು. ಹದಿನೈದು ಜನರೂ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಅರ್ಧ ದಿನದ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ರಾಜ್ಯಕೋಶವೇನೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಸಮಯವೇ ಹಾಗಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಐವತ್ತು ನೂರು ಹಪ್ಪಳ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧದಿನದ ಸಂಬಳ ತುಂಬಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ದಿನಾ ನೂರು ನೂರೈವತ್ತು ಹಪ್ಪಳಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವವರೆಲ್ಲ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿದರೂ ತಾನು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಲು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕೂತು ಬಡಬಡಿಸಿದಳು. ಅವರೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರು—“ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಂಬಳವನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರಭಾವೂನ ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ದಾನಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀ. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡಿಸಲು ಹೋರಾಡಿದೆ. ಈಗ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ ಹದಿನೈದು ಜನ ಹಪ್ಪಳ ತಟ್ಟುವವನನ್ನು ಶಾಹಬೆನ್ ಮರುನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ಣವಾದಂತಾಯಿತು. ಅಂದಮೇಲೆ ನೀನು ಯಾಕೆ ಹಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದೀಯಾ? ನೀನೂ ಬಂದು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೋ. ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡು.”

ಅಮ್ಮ ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಲಹೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ....

ಕ್ಯಾಬಿನ್‌ನಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಲೇ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಅವಳಿಗೆ ಎದುರಾದಳು. ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲೆಂದೇ ಬಂದಿದ್ದರು. ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ‘ವಾನ್’ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್‌ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು. ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರು ಅವಳು ಧರಿಸುವ ಉಡುಪನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನೆ ಆಕರಮ ಅವಳ ಬ್ಲೋಸಿನ ಅಳತೆ ಒಯ್ದಿದ್ದನಲ್ಲ ಆ ಮೂರೂ ಬ್ಲೋಜ್‌ಗಳನ್ನು ಅವರು ಡ್ರೈವರ್ ಮೂಲಕ ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು ಗೌತಮಿಯ ಎದುರು ಅದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ನೋಡಬೇಕು. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ದುರುಸ್ತ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ಡ್ರೈವರ್ ತಕ್ಷಣ ಹೋಗಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಂಥನ ಶುರುವಾಯಿತು.

ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಮೇಡಂ ಮಹತ್ತರ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವಳು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಬಲ್ಲಳೇ? ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಮೇಡಂ ಅವಳನ್ನು ವ್ಯಾವಸಾಯಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥಳೆಂದು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಯಾರಾದರೂ ದೇಶಿ, ವಿದೇಶಿ ವ್ಯವಹಾರಸ್ತರು ಆಭರಣ ನೋಡಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಬಂದಾಗ, ಆಭರಣ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾಡೆಲ್ ಆಗಲು ಬಯಸಿದ ಯುವತಿಯ ಜೊತೆ ಮೇಡಂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಡೆಲಿಂಗ್ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಯುವತಿಯರು ಅವರ ವ್ಯವಹಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎರಡು ರೀತಿಯಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬಲ್ಲರು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬರಿದಾದ ಸ್ಲೇಟಿನ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅನುಕೂಲ ಆಕಾರ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಮುಗುಳುನಗಲು

ಯಾವ ಅಂದಾಜೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ನಡೆದಾಡಲು ನಿಶ್ಚಿತ ರೀತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಜಂಬ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸರ್ವಗ್ರಾಹ್ಯತೆ ಮತ್ತು ನೋಟವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಶೂನ್ಯಗೊಳಿಸುವಂತಹದ್ದೇನೂ ಅಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪಳಗಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಿತ್ತು.

ಎರಡನೇಯದೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಗೌರವಧನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟನ್ನು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿಂದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೌತಮಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಲ್ಪನಾಶೀಲಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವ ಆಭರಣದ ದಪ್ಪ ಮಾಟ ತೆರೆದ ಕೊರಳಿನ ಬ್ಲೌಜ್ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಲು ಬಂದ್ ಕೊರಳಿನ ಬ್ಲೌಜ್ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಕಲಾ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಪರಿಣತಳು. ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವಳು.

ಎಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿಯೇ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮೇಡಂ ಸೂಚನೆ ಕಳಿಸಿರುವಂತೆ, ಬಾಬಾ ಜ್ಯುವೆಲರ್ ಸ್ವಯಂ ವಿಶೇಷ ರೂಪದಿಂದ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಭಿರುಚಿ ತೋರಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾದ ಗ್ರಾಹಕ ತಾನು ಖರೀದಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರವೇ ಅವನು ತನ್ನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗಾಬರಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ! ಆದರೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಗೌತಮಿ ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ-ಅವಳ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ. ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಚರ್ಚಿನಿಂದ ಬಂದ ಸೇವಕಿ. ಅವರ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಾನವೀಯ ಕರುಣೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಹೊಸ ಅನುಭವದ ಅವಕಾಶಗಳು ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಗ್ಗುಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬಲ್ಲವು. ತನ್ನ ಬಗೆಗೆ ತನಗೇ ಎಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿದೆ? ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಕೌಶಲ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಅರಿವಿದೆ? ಅನುಭವವಾಗದೆ ಅವು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವುದೆಂತು?

ವಿಶೇಷ ರೂಪದಿಂದ ಮೇಡಂ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ....

ಆಕರಮ್ ಮಿಯಾ ಹೊಲಿದ ಬ್ಲೌಜ್‌ಗಳನ್ನು ಅವಳು ಸಲವಾರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತೋರಿಸಿದಳು.

ಗೌತಮಿ ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂದೆ

ಮುಂದೆ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಗಮನವಿಟ್ಟು ಶರೀರವನ್ನು ಇಂಚು ಇಂಚಾಗಿ ಅಳೆದು ತೂಗಿದಳು. ಯಾವ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ ಭಾವ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಆಕರಮ್ ಮಿಯಾನ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ! ಇಂಚಿನ ಟೇಪಿನಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಮಿಯಾನ ಸಹಜ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟೇ. ನಿಜವಾದ ಟೇಪು ಅವನ ಮುದಿ ದೇಹದಲ್ಲಿನ ಯೌವನದ ಅಂಜನ ಹಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು, ಅದರ ವಿಲಾಸ ತುಂಬಿದ ದೃಷ್ಟಿ. ಅದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹದ ಯಾವ ಭಾಗದ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ದಾರದಷ್ಟೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಿಯಾ ಪಕ್ಷವಾದ ಅನುಭವವುಳ್ಳವನು. ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ—“ಬೀಬೀ ನಾನು ಯಾವ ದಿನ ಅಲ್ಲಾನ್ ದಯೆಯಿಂದ ಮಶಿನ್ ಮೇಲೆ ಪೆಡಲ್ ತುಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯನಾದೆನೋ, ಇಂಚಿನ ಟೇಪನ್ನು ನಾನು ಬದನೆ-ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯವರಿಗಾಗಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತೂಗು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ರುಚಿಕರವಾದ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಪೂರಾ ತಿನ್ನುವವರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ”.

“ಅವಳು.... ಮಿರ್ಜಾಪುರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೇಶ್ಯೆಯಿದ್ದಳಲ್ಲ... ಏನು ಹೆಸರು-ಜಾಹಿರಾ ಬೇಗಂ” ಅವಳ ಹೆಸರು ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಕುಣಿಯಿತು ಅವಳ ಹೆಸರಿನ ನೆನಪಿನ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ. “ಅವಳ ತುಮರಿಯ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ, ಹೊಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತ ರಾಜ ಮನೆತನದ ದೊಡ್ಡ ಜನ ಕೂಡ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳ ತುಂಬಿದ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೇಮಿ ಶತ್ರುವು ಪಾನೀಯದಲ್ಲಿ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಕದಡಿ ಜೀವ ತಗೊಂಡುಬಿಟ್ಟ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು— “ಮಿಯಾ ಅಕರಮ್, ಆ ದುಷ್ಟ ಇಂಚಿನ ಟೇಪನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ತರಬೇಡ. ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮಲಬಾರಿ ಸಿಲ್ಕಿನ ಕುರ್ತಾದ ಬಣ್ಣವನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಬಿಡ್ತೀಯಾ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನಾವು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರೇವೆ. ಕೈಯಿಂದ ದೇಹದ ಉಬ್ಬುತಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಅಳೆದುಬಿಡು ಮಿಯಾ? ಖುರಾನ್ ಮೇಲೆ ಆಣೆ, ಬೀಬೀ! ಕೈಯಿಂದ ದೇಹದ ಬಂಗಾರವರ್ಣದ ಗೋಲಗಳನ್ನು ಅಳೆದೆ, ಒಂದು ದಾರ ಕೂಡ ಕಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ದಂಗೆಗಳು-ಉಪದ್ರವಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರಿನಾಗವಾಗಿ ಕಡಿದವು. ಮೇಲಿಂದ ಅವಳು ಮರಣ ಹೊಂದಿದಳು... ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಧ್ವಸ್ತಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅದೃಷ್ಟ ಹುಡುಕ್ತಾ ಇಂಚ್ ಟೇಪ್ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಾ ಇದ್ದ...”

“ನಮಗೆ ಮಿಯಾಂ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ” ನಾವು ಪ್ರತಿವಾದ ಹೂಡಿದೆವು. “ಮಿರ್ಜಾಪುರದಂತಹ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಬುರಕಾ-ಸೆರಗುಗಳ ಆಚ್ಚಾದನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕತ್ತಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸೋದಿಲ್ಲ, ನೀವು ಹೇಳ್ತೀರಿ...”

“ತೋಬಾ... ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತಿದೇನಾ ಬೀಬೀ! ಪರದೆ ಸರಿಸಲು ಧೈರ್ಯ ತೋರುವವರಿಗಾಗಿ ಬೀಬೀ, ಬುರ್ಕಾ-ಸೆರಗು ದೇಹದಾಚೆ ಹಾರುವುದು ಯಾವ ಕಷ್ಟ?”

ಅವಳು ಏನೋ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತ ಗೌತಮಿ ಕೇಳಿದಳು-

“ಹೇಳು ನಮಿತಾ”

ಗಲ್ಲವನ್ನು ಎದೆಗೆ ತಾಗಿಸಿ ನಾಚಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಡಳು.

“ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಭಾಗ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಆಕರಮ ಮಿಯಾನ ಜಾಣತನದ ಹೊರತೂ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಡೆಡ್ ಬ್ರಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ನಂಬರ್ ಯಾವುದು? ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಾಡೆಡ್ ಬ್ರಾ ತುರ್ತಾಗಿ ತರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ” ಗೌತಮಿ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಮೂವತ್ತೆರಡು.”

“ಕಪ್?”

“ಗೋಲ” ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದಳು ಮೊದಲು ಇದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲಿಂಕಿಂಗ್ ರೋಡಿನ ಫುಟ್‌ಪಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುಗಾಡಿಯವನಿಂದ ಖರೀದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ಮಿತಾ ತಡೆದಿದ್ದಳು... “ಇದೇನು ಖರೀದಿ ಮಾಡ್ತಿದೀಯಾ? ನಿನಗೆ ಗೋಲ ಕಪ್ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಗೌತಮಿ ತಕ್ಷಣ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾಳಿಗೆ ಇಂಟರ್ ಕಾಮ್ ಮೂಲಕ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅನಂತರ ನಮಿತಾಳ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

“ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಮೂನೆಯವಳು. ದೇಹದ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಕೊರತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಲೀಲತೆಯೇನಿದೆ? ಪ್ರಾಡೆಡ್ ಬ್ರಾ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಲೇ ನಿನಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಾಂಸಲ ಅನುಭವದಿಂದ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುವುದು. ಉನ್ನತವಾದ ವಕ್ಷ ನಿನ್ನ ಸುಂದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಚಮತ್ಕಾರಿಯಾದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮರೆಯಬೇಡ, ಸ್ತ್ರೀಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಇಂದ್ರಜಾಲ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವಳ ದೇಹದಿಂದ. ನಾನು ಆಭರಣಗಳ ಶಿಲ್ಪದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಹೊರಟಾಗ ನನಗೆ ಕಂಡದ್ದು ಸ್ತ್ರೀದೇಹದ ಜಾದೂ ಶಿಲ್ಪವೇ. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಿನಗೆ ಅದರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದೆ.”

ಗೌತಮಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಆಭರಣ ಧರಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀ ತನ್ನ ದೇಹದ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ, ಆಭರಣಗಳ ಸಮ್ಮೋಹನವು ನೋಡುವವನ ತಲೆಗೆರಿ ಅವನನ್ನು

ನುಡಿಸುತ್ತದೆ! ಅವನ್ನು ಧರಿಸಿದಾಗ ಲಾವಣ್ಯಮಯಿ ಅಂತರ್ಲೀನವಾಗಿ, ತನ್ನಂತೆಯೇ ಅಡಗಿಹೋದ, ಶತಶತಮಾನಗಳ ಮಹಾರಾಣಿಯರು, ದೇವದಾಸಿಯರು, ಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಪತ್ನಿಯರು ಗೃಹಿಣಿಯರಲ್ಲಿ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಆ ಕಾಲಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತಾಗ, ತನ್ನ ಕಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಭವದೊಂದಿಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.”

“ನೀನು ಈ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ಕಾಲಖಂಡವನ್ನು ಪುನಃ ಅವತರಿಸುವಂತೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ನಮಿತಾ! ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಆಗ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಆಗ ಕೇವಲ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತಾರೆ-ಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಪತ್ನಿಯರು, ಯಾವುದೋ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿಯರು, ದೇವದಾಸಿಯರು!”

ರತ್ನಖಚಿತ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತ, ಒಂದು ಕೆತ್ತನೆಯ ಆಭರಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಗೌತಮಿ ರಿಸ್ಪವಾಚ್ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಳು.

“ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಸಮಯವಿದೆ ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿ. ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಲು ಬಯಸಿದಲ್ಲಿ ಪಟಾಪಟ್ ಈ ಆಲ್ಬಂ ತಿರುವಿಹಾಕು.”

“ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಲಾ ಮೊದಲು?”

ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣವನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು ಗೌತಮಿ.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಲಂಗದ ಲಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚು, ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತದೆ” ಅವಳು ಗೌತಮಿಯನ್ನು ಆಗ್ರಹಿಸಿದಳು.

ಸಡಿಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೌತಮಿಗೆ ಒಂದು ವಿನೋದ ಹೊಳೆಯಿತು.

ಅವಳು ಹಠಾತ್ತನೇ ಅವಳ ಬ್ರಾದ ಹುಕ್ ತೆಗೆದಳು ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು.

“ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿಯೇ?”

“ಏನೆಂದು ಕೇಳದೆ ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?” ಗೌತಮಿಯ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಸಹಜಗೊಂಡಳು. ದನಿಯಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

“ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ದಿನಾಲೂ ಗೆಣಸನ್ನು ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನು”

“ಅದರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತದೆ!”

“ನಿನ್ನ ವಕ್ಷ ಪುಷ್ಪವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲು ಸಮಯವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ?” ಕೈಯನ್ನು ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಒಯ್ದು ಅವಳು ತನ್ನ ತೆರೆದ ಬ್ರಾದ ಹುಕ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು.

“ಇವತ್ತಿನ ನಂತರ ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತೀಯೆ” ಅವಳು ಮುಖ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಬಗೆಗೆ ಗಮನಕೊಡದೆ ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಹೂಂ, ಇಂದಂತೂ ಕಳೆಯಲಿ ಆಲ್ಬಮ್ ಎಲ್ಲಿರಬಹುದು?”

“ಡಿವೈಡರ್‌ನ ಮೂರನೇ ನಂಬರಿನ ಡ್ರಾಅರ್‌ನಲ್ಲಿ.”

ಅವಳು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಂದಳು.

ಮೊದಲನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಣು ತಡೆದು ನಿಂತಿತು-ತಡೆದು ನಿಂತಿತು ಸ್ತಬ್ಧ! ಸುಜಾತಾ ಬಜಾಜ್ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಅವಧದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಂಪರಾಗತ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಿತ, ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯ. ಚಿತ್ರಾರ್ಥಕ ಆಭರಣಗಳ ಗರಿಮೆಯ ಹೊಳಪು. ಜಂಪರ, ತುಂಬು ಸ್ತನ ಸುತ್ತಿಬಂದ ಬನಾರಸಿ ಲಂಗ, ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯ ಹೊದಿಕೆ. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಸರ. ಹೊಕ್ಕುಳವರೆಗೆ ತೂಗಾಡುವ ಸೀತಾರಾಮಿ, ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಕಂಠಾಭರಣ ಜೊತೆಗೆ ಬಟಾಣಿ ಸರ. ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಗೇಣು ಅಗಲದ ಟೊಂಕಪಟ್ಟಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಓಲೆ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಬುಲಾಕು, ಬೈತಲೆಯಮೇಲೆ ಮಂಗಟೀಕಾ, ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಗಲವಾದ ಬಳೆಗಳು. ಬಳೆಗಳ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಬಾಜೂಬಂದ, ಹಿಂದೆ ಪಘೇಲಿ ಮುಂದೆ ಬಳೆ.

ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಿರುವ ರಾಜಪೂತನಿಯ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಣಿಗುಟ್ಟುವ ಕಾಲುಗೆಜ್ಜೆ.

ಅವಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯ ಕಂಪನವಾಯಿತು.

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ಮಗುಚತೊಡಗಿದಳು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಿತ್ರವೂ ಪುಟಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಅವಳ ಒಳಗಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯತೊಡಗಿತು-ಛನನ...ಛನನ...

ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಗೌತಮಿ ಅವಳ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಾಗಿದಳು.

“ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆ?”

ಉಚ್ಚಾಸ ಬಿಡುತ್ತ ನಿಶ್ಯಬ್ಧವಾಗಿ ಅವಳು ಗೌತಮಿಯ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ಗೌತಮಿಯು ಧೈರ್ಯತುಂಬುವಂತೆ ಅವಳ ಭುಜವನ್ನು ತಟ್ಟಿದಳು.

“ಹೊರಗೆ ಬಾ, ಅಲ್ಲೇ ಕೂತುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಾವು ಬೇರೆಯದೇ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುವುದು...”

“ಒಳ್ಳೆಯದು... ಹೇಳು... ಕಾಫಿ ಕುಡೀತೀಯಾ? ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾಳ ಸೂಚನೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಲು ಇನ್ನು ಮೂರು ನಿಮಿಷ ಇವೆ.”

“ಹೂಂ.....”

“ಬ್ಲಾಕ್?”

“ಹಾಲು ಹಾಕಿದ್ದು...”

ಗೌತಮಿ ತಕ್ಷಣ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಳು. ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ‘ಶಾಬ್’ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಶೋರೂಂಗೆ ಎರಡು ಹಾಲು ಹಾಕಿದ ಕಾಫಿ ಕಳಿಸಲು ಹೇಳಿದಳು.

ಕಾಫಿಯನ್ನು ಗುಟುಕರಿಸುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಚೈತನ್ಯ ಬಂದಿತ್ತು.

“ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ

ಕೈಗೆ ಮಾರಲಾಗುವುದೇ?” ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

“ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ. ಮಾದರಿಯ ಆಭರಣಗಳು ಮಾರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಆಯ್ಕೆಯ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಆ ರೀತಿಯ ಆಭರಣ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕು. ಹರಳು ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದೋ, ಅಥವಾ ಬರಿಯ ಬಂಗಾರದ್ದೋ, ಈ ಆರ್ಟ್ ಅದರಿಂದ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ನಾವು ಸೊನಗಾರರಿಂದ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸ್ತೇವೆ. ಒಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲಿನ ನಲವತ್ತು ಪ್ರತಿಶತ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ತಗೊಳೋದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯೋದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ರಕಂ ಮಾಲು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ. ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಬಾಕಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳು ಅಪಾಯಗಳು ಅವರವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇ ನಮಗೆ ಲಾಭದಾಯಕ.”

“ಆಭರಣ ತಯಾರು ಮಾಡೋರು ನಾವು, ಮಾರಾಟ ಮಾಡೋರು ಅವರಾ?”

“ಇಲ್ಲ, ನಾವೂ ಹೊರಗಡೆ ನಿಯಾತ ಮಾಡ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಿಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಚೌಕಶಿ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಅನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸ್ವಯಂ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಸುರೀಬೇಕು ಮತ್ತು ವಸೂಲಿಯ ಕಷ್ಟ ಬೇರೆ. ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿಯಂತೂ ಕಾಲು ಚಾದರದ ಹೊರಗಡೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಅರ್ಧ ಕಾಫಿ ಇನ್ನೂ ಇತ್ತು. ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾಳ ಫೋನ್ ಬಂತು ನಮಿತಾಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ.

“ಮುಗಿತು” ಗೌತಮಿ ನಸು ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಳು.

“ಗುಡ್‌ಲಕ್.”

“ಥ್ಯಾಂಕ್‌ಯೂ” ಕೊನೆಯ ಗುಟುಕು ಅವಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾಳೊಂದಿಗೆ ಅವಳು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಳು.

ನಿಯಮದಂತೆ ಅವಳು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್ ಬಗೆಗೆ ಅವಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಮಮತಾ ಆಗಾಗ ಕಾಲು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಲೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರಿನ ಚರ್ಚೆ ಅವಳ ಮಾತಿನ ಒಂದು ಭಾಗ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೌಶಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞ ಹುಡುಗಿಯರಿದ್ದಾರೆ, ಚೀನೀ ಹಾಗೂ ದೇಶೀ ಹುಡುಗಿಯರ ಕೌಶಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ‘ಕಾಮಸುಖ’ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಚೀನಿ ಹುಡುಗಿಯರ ಕೌಶಲವನ್ನು ಮೀರಿಸುವವರೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಕಾಲೇಜಿನ ಶಿಪ್ರಾ ಬಗೆಗೆ ಗುಸುಗುಸು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಹಿಲ್ ರೋಡ್‌ನ ‘ಗಾರ್ಸಿಯಾನಾ’ದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ‘ಕಾಮಸುಖ’ ಅನುಭವಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅಪ್ಪ

ಫಿಲ್ಮ್ ನಿರ್ಮಾಪಕ. ಕಪ್ಪುಹಣದ ರಾಶಿ ಕರಗುವುದು ಹೇಗೆ?

‘ವಾನ್’ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್ ಹೇಗಿದೆಯೋ. ಹೆಸರು ಕೇಳಿದರೆ ಚೀನಿ ಯುವತಿಯರದು ಅಂತಲೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಮತಾಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಡಬೇಕು.

ಅವಳ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲೇ ಮಾರಿನ್ ‘ಮೇಮ್ ಸಾಬ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್’ ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲವಾ?”

ಎರಡು ಮೂರು ವಾರಗಳ ಹಿಂದಿರಬಹುದು—ಪಬ್ಲಿಕ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್‌ನಲ್ಲಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಂಗಡಿಯ ಹೊರಬದಿಗೆ ನಿಂತು, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿನ್ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದಳು.

“ಏನು ನಮಿತಾ? ಇಲ್ಲಿ ಬೂತ್‌ವರೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಬರಿಯಾ, ನಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಒಂದು ಬಾರಿ ಬರಬಾರದಾ? ಊಹಾಂ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳುವವಳಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್‌ನ ಓಪನಿಂಗ್ ಡೇ ಕಾರ್ಡ್ ಕಳಿಸಿದ್ದೆ, ನೀನು ಅದಕ್ಕೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಜನಸಂದಣಿ ಬಹಳ ಇತ್ತು. ಫಿಲ್ಮ್ ಸ್ಟಾರ್ ರೇಖಾ ಬಂದಿದ್ದಳು ರಿಬನ್ ಕತ್ತರಿಸಲು? ಗೊತ್ತಾ ನಿಂಗಿ?”

“ಊಹಾಂ... ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ, ಒಳಗೆ ಬಾ”

“ಏನು ಕುಡೀತೀಯ ಹೇಳು, ತಂಪಾ, ಬಿಸೀನಾ?”

ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವಾಗ ಮಾರಿನ್ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದಳು. ಹಟಮಾರಿ.

“ಬಾ, ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬು ಮಾಡ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬು ಮಾಡಲು ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ‘ಗರ್ಜ’ ಹುಬ್ಬಿನ ಫ್ಯಾಶನ್ನೇ ಮರಳಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೂ ಒಂದೆರಡು ಅನವಶ್ಯಕ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬಹುದು. ಆಗ ಹುಬ್ಬು ಹೆಚ್ಚು ಶಾರ್ಪ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಚಹರೆ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕ ಕಾಣಲು ತೊಡಗುತ್ತದೆ.”

ಆದರೆ ಅವಳು ಮುಗುಳುನಗುತ್ತ ಮಾರಿನ್‌ನ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದ್ದಳು. “ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕ ಮಾಡುವ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದೀಯಾ. ಅಂದರೆ ನಾನು ಆಕರ್ಷಕಳಿದ್ದೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಸ್ವಲ್ಪದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಕೂದಲು ಕೀಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ನೋವನ್ನು ಯಾಕೆ ಸಹಿಸಿಕೋ ಬೇಕು? ಹೇಳು?”

ಬಹುಶಃ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಾನು ಬಿಲ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹುಬ್ಬು ಸರಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಮಾರಿನ್ ತಿಳಿದಳು. ಅವಳು ಅವಳಿಗೆ ಭರವಸೆ ಹೇಳಿದಳು ಜಾರ್ಜ್ ಬಗ್ಗೆ ನೀನೇನೂ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಇಬ್ಬರು ಹೊಸ ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಕೈ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗ್ರಾಹಕರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಕೂದಲು ಕೀಳುವಾಗ ಒಂದೆರಡು ಕೂದಲು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಿತ್ತರೂ ಅನ್ಯಥಾ ತಿಳಿಯಬಾರದು.

ಮಾರಿನ್‌ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಚಹಾ ಚೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಷ್ಟು ನಗು ಬಂತು.

‘ಮೇಮ್ ಸಾಬ್’ ದ ಇಂಟೀರಿಯರ್ ಡೆಕಾರೇಶನ್ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ತುಂಬ ಹೊಗಳಿದಳು. ಆದರೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಕೇಳಿ ಮಾರಿನಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು-‘ಮೇಮ್ ಸಾಬ್’ ಒಳ ಆವರಣದ ಸಿಂಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ‘ಸಾರಸ್ವತ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್’ನಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಲ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಸಾಲದ ಭಾರೀ ಕಂತು ತುಂಬುವುದು ಹಾಗೇ ಇದೆ. ಸಹಾಯಕಿಯರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಅವಳು ತನಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರ ಪರಿಯಾದಲ್ಲಿ ‘ಮೇಮ್ ಸಾಬ್’ ಇರುವುದು! ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅವರ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಂಗಸರ ಲೇಬರ್ ಚಾರ್ಜ್ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವಷ್ಟೇ ಜಾರ್ಜ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಖರ್ಚು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಲೇಬರ್ ಚಾರ್ಜ್‌ನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಳಿಸುವ ಭ್ರಮೆಗೆ ಅವಳು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಗಾರು ಕೊಟ್ಟು ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ಯಾವುದಾದರೂ ‘ಫಿಲ್ಮಿ ಬ್ಯೂಟಿಯನ್’ನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ‘ಮೇಮ್‌ಸಾಬ್’ ನಡೆಯಲು ಅವಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಅಂತರವೇನೂ ಆಗದು. ಒಬ್ಬ ಕುಶಲ ಸಹಾಯಕಳನ್ನು ಅವಳು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಮ್ಮಿಯನ್ನು ಕೌಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸಾಮಾನು ಖರೀದಿಸುವುದು-ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಯಂ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಗಂಡ ಜಾಕ್ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ಖಿನ್ನಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಜಾಕ್ ಒಂದು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾದ ಸಿಲ್ವಿಯಾಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಿಲ್ವಿಯಾ ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಯಂ ನೌಕರಿ ಇದೆ. ಸ್ವಂತದ ಮನೆ ಇದೆ. ಜಾಕ್‌ನ ಐದೂ ಬೆರಳುಗಳು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿವೆ, ತಲೆ ಕಡಾಯದಲ್ಲಿದೆ. ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಅವನ ಕುಡಿಯುವ ಚಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾಳಂತೆ. ಜಾಕ್ ಚರ್ಚೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ. ಚನ್ನಾದ ಉಡುಪು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀರೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ....

ಜಾಕ್‌ನ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಮಾರಿನಳ ಕಂಠ ಕಟ್ಟಿಬಂದಂತೆ ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ.

“ನೀನು ಜಾಕ್‌ನನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲವಾ?” ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

“ಇಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ?”

“ನಿನಗೆ ಬಹುಶಃ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಮಿತಾ, ಜಾಕ್‌ನನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವನೇ

ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದ. ಕುಡಿಶಾನೆ ಅಂತ ನಾನು ಅವನೊಡನೆ ತುಂಬಾ ಜಗಳ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೆನಲ್ಲವಾ? ಹಾಗಂತ ಜಾಕ್‌ನ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್ ಕೆಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಫಕ್ತ ಕುಡಿತದ ಚಟ ಇದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನದಿಲ್ಲ...!”

“ಕುಡಿತ ಬಿಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ನಾನು ಕೇವಲ ಜಗಳ ಮಾಡಿದೆ. ಜಗಳ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕುಡಿದು ಬರೋದಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದ! ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಅವನ ಕುಡಿತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಂದ್ ಮಾಡಿದಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ” ನನಗೆ ಸಿಲ್ವಿಯಾ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಮತ್ತರ ಉಂಟಾಗ್ತಾ ಇದೆ. ಹಾಗಂತ ಆ ಹೆಂಗಸೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನನಗೆ ಚರ್ಚಿನಿಂದ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಅವಳ ಫಸ್ಟ್ ಹಸ್ಪೆಂಡ್ ಯರವಡಾ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿದಾನೆ. ಸ್ಮಗಲಿಂಗ್ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವಳು ಅವನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಳು. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ತಲಾಕ್ ಸಿಕ್ತು ಅವನಿಂದ.”

“ನೀನೂ ಯಾರಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಯಾಕೆ ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು?” ಅವಳು ಮಾರಿನಳ ಹೃದಯವನ್ನು ತಡಕಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

“ಛೆ... ಇನ್ನು ನನ್ನ ಮದುವೆ ಅಂತ ಇಲ್ಲ. ಹೆಸರು ತಗೋಬೇಕು, ದುಡ್ಡು ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯಹುಡುಗರು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ತಾರೆ?”

“ಫೇಶಿಯಲ್ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡ್ತೀರಾ ಅಥವಾ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡಾ?”

“ವಾನ್” ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್‌ನ ಮಂಗೋಲಿಯನ್ ಲಕ್ಷಣದ, ಗಟ್ಟಿ ಶರೀರದ, ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ಕುಳ್ಳ ಬ್ಯೂಟಿಶಿಯನ್ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಶ್ಚಲವಾದಳು. ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೋ, ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

“ಮಲಗಿಕೊಂಡರೆ ಚನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆಯಾ?”

“ಓ ಯಸ್....”

“ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ತೀರಿ?”

ಮತ್ತೆ ಫಜೀತಿಯುಂಟಾಗಿ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿತು.

“ನನ್ನ ಚರ್ಮ ಹೇಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ ನಿಮಗೆ?”

“ಸ್ವಲ್ಪ ಆಯಿಲೀ...”

“ಯಾವುದರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು?”

“ಕುಕುಮರ”

“ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಿ” ಅವಳು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು?”

೨೭೦ / ಆವಿಗ

“ಲಿಯೋಮಾ”

“ನೀವು ಚೀನೀಯರಾ?”

“ಅಲ್ಲ...” ಅವಳು ನಕ್ಕಳು “ನಾನು ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್‌ನವಳು.”

ಹುಡುಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಅವಳ ತಲೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಅಗಲವಾದ ಹೇರ್‌ಬ್ಯಾಂಡ್ ಹಾಕಿ ಕೂದಲನ್ನು ಒತ್ತಿದಳು.

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ಸಡಿಲ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ಶವಾಸನದಲ್ಲಿ” ಲಿಯೋಮಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿದಳು.

ಅವಳು ಅವಳ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಳು.

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಮಿದುಳಿನ ಕವಾಟವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯೋಚಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಅವಳ ಮುಖ, ಕತ್ತು, ಹೆಗಲು, ಕಿವಿಯ ಹಿಂಭಾಗ ಲಿಯೋಮಾಳ ಕೋಮಲ ಬೆರಳುಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಲಯ ತಾಳಗಳ ನರ್ತನದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಇಂದ್ರಜಾಲಿಕ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತ, ಮಂಪರಿನ ಕಡೆ ಒಯ್ದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಮಾರಿನಳ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಜಾದೂ ಇರಬಹುದು.

ಮಮತಾ ಏನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ‘ವಾನ್’ ಬ್ಯೂಟಿಪಾಲರ್ ವಿಷಯ ಹೇಳುವಳು ಮತ್ತು ಲಿಯೋಮಾಳ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸಮ್ಮೋಹನವಿದೆ- ಅದನ್ನೂ ಹೇಳುವಳು. ಎಚ್ಚರವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ...

ಆಭರಣದ ಶೋರೂಂನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಕಳ್ಳ ಕೋಣೆಯಂತೆ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಏರ್ ಕಂಡೀಶನ್ಡ್ ಗ್ರೀನ್‌ರೂಂನಲ್ಲಿ ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಅವಳನ್ನು ತಂದು ಕೂರಿಸಿದ್ದಳು.

ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅವಳು ಆ ಗ್ರೀನ್ ರೂಂ ನೋಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಅಖರೋಟಿನ ಕೆತ್ತನೆಯ ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಅವಳಿಗೆ ಸೀರೆಯುಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೇರವಾದ ಸೆರಗಿನದು. ಲಿಯೋಮಾ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಲಂಗ ಹಾಗೂ ಆಚ್ಚಾದನೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದಳು. ಲಂಗವನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸುವುದು ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು-ಲಂಗದಲ್ಲಿ ಜರಿಯ ಪಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲ, ಹೊಳೆಯುವ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರೀನ್ ರೂಂನ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಲ್ ಯುವತಿಯರ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೇಷಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ವಿಶಾಲ ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಅಲಂಕೃತವಾದ ಆಭರಣಗಳ ಕುಶಲಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗದಿರಲಿ ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವೆಂದು, ನೋಟವು ಸದಾ ಅಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟಿರಲಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳು ಒಬ್ಬಳು ಮಾಡೆಲ್ ಎಂದು ಸ್ವಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಮುಖ ನೋಡಿದರೆ ಪರಿಚಿತ ಅನಿಸಿತು. ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಳು ಅವಳು. ಮೊದಲ ದಿನ ಬಂದಾಗ ಮೇಡಂ ಬೈರಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುವಿಖ್ಯಾತ ಮಾಡೆಲ್ ಎಂದು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಇವಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು! ಹೆಸರು ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

“ಹೂಂ, ಚೇತನಾ ಸ್ವಾಮಿ!” ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಅವಳು ‘ಫೇಮಿನಾ’ ಓದುವುದಿಲ್ಲ, ‘ಗೃಹಶೋಭಾ’ವನ್ನೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ನೆನಪಾದರೂ ಹೇಗಿರಬೇಕು?

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡುತ್ತ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಕಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ, ಗ್ರೀನ್ ರೂಮಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಗೌತಮಿ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು.

ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭಾರೀ ಬನಾರಸ್ ಲಂಗವನ್ನು ಎರಡೂ ಕಡೆ ಬೆರಳು ತುದಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಅವಳು ತಿರುಗಿದಳು ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗರ್ವದಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಮುಗುಳುನಕ್ಕಳು.

“ಬನ್ನಿರಿ, ಗೌತಮಿಯವರೇ...”

ಅವಳ ಅಪ್ರತಿಮ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದೆರಡು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಅನಂತರ ಪರಿಹಾಸದ ನಾಟಕೀಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಛೇಡಿಸುತ್ತ, ಹೇಳಿದಳು.

“ಹೇ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ! ನೀವು ನಮ್ಮ ಮುಗ್ಧ ಸಖಿ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರಿ?”

ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಅವಳೂ ನಾಟಕೀಯತೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಹಾಗೆ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಸಖಿ ನಮಿತಾಳನ್ನು ನಾವು ‘ವಾನ್’ ಬ್ಯೂಟಿಪಾರ್ಲರ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಂದಿದ್ದೇವೆ, ಭದ್ರೆ!”

“ಆ ಮುಗ್ಧ ಕುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ನೀವು. ಅವಳು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಲಾಯಕ್ಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಓ.. ಗೌತಮಿ!” ಸಿಟ್ಟಾದ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವಳು ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಿದಳು “ಬಣ್ಣದ ಹೊಳಪಿನ ಎಂದು ನಮಗೆ ಸಮಯವೇ ಇಲ್ಲವೇ?”

“ಬಣ್ಣದ ಹೊಳಪಿನ ಚಮತ್ಕಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ, ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?”

ನಗುವಿನ ಜುಗಲಬಂದಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಗುರವಾಗಿಸಿತು.

ಈಗ ತಾನೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿದೆ. ಅರ್ಧಗಂಟೆಗೆ ಮೊದಲು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪತ್ನಿ ನಿರ್ಮಲಾ ಕನೋಯಿ ‘ಸೆಂಟೋರ್’ ನಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಒಳಗೆ ಗ್ಯಾಲರಿ ತಲುಪುತ್ತಾರೆ.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ನಾವು ನಿನಗೆ ಯಾವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರೋವಲ್ಲ, ಅವು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟವಾದವುಗಳು. ನಾವು ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಳೆಯ ಆಭರಣಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅಂದರೆ, ನೀನು ಅವುಗಳನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವು ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವಂತೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ. ನೀನು ಧರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳ ಸ್ಪಂದನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆಭರಣ ಪರೀಕ್ಷಕನ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸಬೇಕು, ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕೀಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಾರದು-ಹಾಗಿರಬೇಕು ನಿನ್ನ ಪ್ರದರ್ಶನ.”

“ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವುದರ ಹಿಂದೆ ಆಭರಣ ನೋಡಿದವನು ಏನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಲ್ಲ ಇರೋದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ನಾವು ಅವನನ್ನು ಏನು ಕೊಳ್ಳೋಹಾಗೆ ಮಾಡೋವೆ ಅನ್ನೋದು. ನಾವು ನಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಅವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಹಾತೊರೆಯಬೇಕು. ನಾವು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಿರುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಾನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಈಗ ಅವನ್ನು ತರೋಣೆ.”

ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಗೌತಮಿ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ತೂಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರೀನ್‌ರೂಂ ಹೊಕ್ಕಳು. ಅದನ್ನು ತೆರೆದು ಡ್ರೆಸಿಂಗ್ ಟೇಬಲ್‌ಗೆ ಹೊಂದಿ ಇದ್ದ ಶೋಕೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ಜೋಡಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹಸಿರು ಬಟನ್ ಒತ್ತುವಳು. ಮತ್ತು ಒಳಗಡೆ ಗ್ರೀನ್‌ರೂಂನಲ್ಲಿ ದೀಪ ಉರಿಯುವುದು ಆಗ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಅವಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವಳು.

ಆಭರಣಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಜಸರಾಜರ ‘ಗೀತಗೋವಿಂದ’ ಸ್ವರ ಲಹರಿ ಅನುರಣಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆತ್ಮಚೇತನವನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ಈ ಸ್ವರ ಲಹರಿಯ ತೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಂಸಿನಿಯಂತೆ ತೇಲುತ್ತ ಅವಳು ಕನೋಯಿ ದಂಪತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮುಂದೆ ಬರುವಳು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಸು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು.

ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಅವರ ಬಳಿ ಇದ್ದು, ಅವಳು ಪುನಃ ಗ್ರೀನ್ ರೂಮ್‌ಗೆ ವಾಪಸಾಗುವಳು. ತಿರುಗಿ ಶೋಕೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಡಬ್ಬಿಯಿಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತ ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಗ್ರೀನ್ ರೂಂನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವಳು.

ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನೋಯಿ ದಂಪತಿಗಳು ಆಭರಣ ಶೋರೂಂನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ಪ್ರದರ್ಶಿತ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನೋಡುವರು. ಅವಳು ಅವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ

ಐಟಮ್‌ನ್ನು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು.

ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಗ ಅದೇ ಇರುವುದು. ಬ್ಲಾಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬದಲಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ ಬದಲಾಗುವುದು. ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಅವಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಗ್ರೀನ್‌ರೂಂನಲ್ಲಿ ಇರುವಳು.

ಅವಳಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಸಿಸ್ಟರ್‌ಮಾರಿಯಾಳ ಪೋನ್ ಕರೆ ಬಂತು ಕನೋಯಿ ದಂಪತಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಂಪು ಪಾನೀಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಜಗಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಒಣಗಿಸಿದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು.

ಗೌತಮಿ ತಕ್ಷಣ ಗ್ರೀನ್ ರೂಂನಿಂದ ಹೊರ ನಡೆದಳು.

ಗೌತಮಿ ಬೈತಕ್ಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಗ್ರೀನ್‌ರೂಮಿಗೆ ಅವಳ ಬಳಿ ಬಂದಳು. ಅವರ ಮೊನಚಾದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅವಳ ಗಾಬರಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿತು. ಮೃದುವಾದ ಟರ್ಕಿಶ್ ಟಾವೆಲ್‌ನಿಂದ ಅವಳು ಅವಳ ಬೆವರಿದ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಒರೆಸಿದಳು. ನಂತರ ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ ಪಡುವ ಗೀತೆಯನ್ನೇನಾದರೂ ಕೇಳಲು ಬಯಸುವಳೇ? ಅವಳಿಗೆ ಈ ಸಲಹೆ ಹಿಡಿಸಿತು. ಆದರೆ ಏನನ್ನು ಕೇಳಬಯಸಿದ್ದಾಳೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೇ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕತೆಯನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸಿ, ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಅವಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತರಲು ತುಂಬ ಮಂದವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಾ ಗುರ್ಟೂ ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿದ ಠುಮ್ಮಿಯೊಂದರ ಕ್ಯಾಸೆಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿದಳು.

“ನಧಿನಯಾಂ ನೆ ಹಾಯ್ ರಾಮಬಡಾ ದುಃಖ ದೀನ್ವಾ”

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಅವಳು ಠುಮರಿಯ ಆನಂದವನ್ನು ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಹೀರತೊಡಗಿದಳು.

ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತೆರೆದವು. ಮತ್ತು ಗ್ರೀನ್ ರೂಂನ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ರಸಮಗ್ನಳಾಗಿ ಠುಮರಿಯ ತಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ವಿಸ್ಮೃತಳಾದರೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಬಲ್ಲಿನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಹೋದರೆ! ತನ್ನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ತನಗೇ ನಗು ಬಂತು. ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಗ್ರೀನ್‌ರೂಂನಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇಂಥ ಅಚಾತುರ್ಯ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಅವಳ ಬೆಚ್ಚುವಿಕೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ತಟ್ಟಿ ಭರವಸೆ ತುಂಬಿದಳು, ‘ನಾನಿದೀನಲ್ಲ, ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಚಿಂತೆ?’ ಅನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ.

ಗಂಭೀರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಯಜಮಾನಿತಿ ಮಿತಭಾಷಿ ಮಾರಿಯಾ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ರಹಸ್ಯಮಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಡಲಾರದ, ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಒಗಟಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ತಾನು ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಬಿಡಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಮೌನದ ರಹಸ್ಯವೇನು? ಅವರು ಬಾಯಿ ಮಾತಿಗಿಂತ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ

೨೭೪ / ಆವಿಗೇ

ಭಂಗಿಯಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೆಯ ತುಮರಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಸುಮಾರಾಗಿ ತಲ್ಲಣದಿಂದ ಹೊರಬಂದಿದ್ದಳು. ಬಹುಶಃ ತುಮರಿಯ ಬೋಲ್ ಅವಳ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಹತ್ತಿತ್ತು.

ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಲೇಬೇಕು. ಓದುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲೂ ಬೇಕು. ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳವನ್ನು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಪತ್ರ ಟೈಪ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ವಷ್ಟ. ಗೌತಮಿ ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ಇಂದು ಅವಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಾಗಿಲು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ತೆರೆಯುವುದು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ನೌಕರಿಯಿಂದ ಅವಳು ಮುಕ್ತಳಾಗುವಳು.

ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಅವಳು ಪಂಥಾಹ್ವಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಹಸಿರು ಬಲ್ಲು ಉರಿಯಿತು.

ಅವಳು ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾಗಿ ನಿಂತಳು.

ಅವಳ ಒಂಟಿಲುಬಿನ ದೇಹವು ಲಂಗದ ಭಾರದಿಂದ ಭಾರವಾದಂತನಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ಆಭರಣಗಳ ಭಾರದಿಂದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ!

ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಸೂಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಂದಸ್ಥಿತಳಾಗಿ ಶುಭಾಶಯ ಹೇಳಿದಳು.

ಗ್ರೀನ್‌ರೂಂನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಎತ್ತಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಿಥಿಲತೆ ಆವರಿಸತೊಡಗಿತು. ಗಾಬರಿಗೊಂಡಳು. ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಕನೋಯಿ ದಂಪತಿಗಳ ಎದುರು ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲಳೇ? ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ಛಗೊಂಡು ಕುಸಿದುಬಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ ಉಪಕ್ರಮಗಳೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೋಮವಾದರೆ! ಅವಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ಭವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದರೆ? ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವಳೇ? ಅವಳ ಜೀವನದ ಒಂದೇ ಗುರಿ-ಓದುವುದು ಅಂದ ಮೇಲೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಭವನದ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸದೆ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಆರೇಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ದೃಢವಾದವು.

ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಅವಳು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಪಂಡಿತ ಜಸರಾಜರು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಆರೋಹ ಅವರೋಹ ಅವಳ ಬೆರಳು ಹಿಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿತು.

ಅವಳ ಓರೆನೋಟ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯೊಡನೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯಿತು.

ನಸುನಾಚಿಕೆಯ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವಳು ನಮಮಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀಮತಿ ನಿರ್ಮಲಾ ಕನೋಯಿ ಅಭಿವಾದನಕ್ಕಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಅವಳ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು.

“ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಸೀತಾ ಕುಮಾರಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀ...”
ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಉದ್ಗಾರಗಳು ಹೊರಟವು ಅವರಿಂದ.

ಅವಳ ಬಳಿ ಧರಿಸಿದ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಬಳೆಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಬಾಜೂಬಂದ್‌ನ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಪರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದಳು. “ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಮಾಟ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಲಾವಣೆಗಿಂತ ಬಿಲ್‌ಕುಲ್ ಬೇರೆಯದೇ ಆಗಿದೆ.”

ನಂತರ ಅವಳ ತಣ್ಣಗಿನ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಒತ್ತಿದಳು.

“ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಡಿಸ್‌ಪ್ಲೇಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡಿರಬೇಕು ನೀನು ಬಹುಶಃ...
ಅಲ್ಲವಾ?”

ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಅವಳು ನಕ್ಕು ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಸ್ವಯಂ ಗಾಬರಿಗೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ಮನಸ್ಸು ಕಹಿಯಾಯಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪ್ರಭಾವವೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಎಂದು ಹೃದಯ ಕಂಪಿಸಿತು. ತಪ್ಪು ಅವಳದಲ್ಲ ಮೇಡಂ ಅವರದು. ವೃತ್ತಿಪರ ಮಾಡೆಲ್‌ಗಳಿಂದಲೇ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಥವಾ ಅವಳಿಂದ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ, ವೃತ್ತಿಪರ ಕೆಲಸಗಾರರ ಜೊತೆಗೆ ಇಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕುಶಲತೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಮ್ಮಾಸಿತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಮಾಡೆಲ್‌ನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅವಳಿಗೂ ತರಬೇತಿ ದೊರಕಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವಳ ಕಂಠದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಭರಣದ ಬಗೆಗೆ ಗಾಢವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಗೌತಮಿ ಅವರನ್ನು ಅವಳ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರ ಕರೆತಂದಳು. ಕಂಠಿಹಾರದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಮಾಟದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಇದರೊಳಗೆ ಸೊನಗಾರರು ಅರಗು ತುಂಬಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದಳು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಇದು ಎಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಕಂಠಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಂಡಿನ ಮೇಲೂ ಜೇನಿನ ಹುಟ್ಟಿನ ಹಾಗೆ ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಕೆತ್ತನೆಯಿದೆ, ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಕುಶಲತೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯಾಗಿದೆ, ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾದಾ ಎನಿಸಿದರೂ ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಕಂಠಿಯ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧೋರಣೆಯೆಂದರೆ, ಕಂಠಿ ಮೊಗಲ್ ಕೌಶಲ್ಯದ ರಚನೆಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಮೂನೆಯಾಗಿದೆ. ಕಂಠಿ ಭಾರತೀಯ ಆಭರಣವಲ್ಲ... ಆದರೆ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ

ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಕಂಠಿ ಶುದ್ಧಾಂಗವಾಗಿ ಭಾರತೀಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಭಿಲ್ಲ ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಎರಡು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗುಂಡನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಕಲ್ಲನ್ನು ಚೂರುಮಾಡಿ ಪೋಣಿಸುವುದರಿಂದ. ರಜಪೂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಪೂತ ರಾಜರುಗಳು, ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಇದನ್ನು ಪುರುಷ ಆಭರಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಳಸಿದರು. ಕ್ಷತ್ರಾಣಿಯರಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವಳ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಠಿಯನ್ನು ಅವಳ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಗುತ್ತ ಅದರ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಾತ್ಮಕ ಭಾವದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದರು. ಅವಳ ಶ್ಲಾಸದ ಏರಿಳಿತಗಳು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಗುದುಗುದಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಂಪನ-ರೋಮಾಂಚನ ಹರಿಯಿತು.

“ನನಗೆ ಇದರ ಕೆತ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತವೆ” ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಗೌತಮಿಯನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದೀದಿರಿ ನೀವು! ನಾವು ಅದನ್ನು ಓದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಸಿದೇವೆ. ಕೆ.ಸಿ. ಕಾಲೇಜಿನ ಪಾಲಿ ಪೋಫೆಸರ್ ಪ್ರಕಾಶ್ ತ್ರಿವೇದಿಯವರಿಂದ. ಅವರು ಲಿಪಿಯ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಗನೇ ಅವರು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಂಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೂತ್ರ ವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಮತ.”

“ಅದ್ಭುತ”

ಗೌತಮಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯು ಮಿಂಚಿತು. ಅವಳು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಳು.

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವಳ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಸಿನ ಸರದ ಬಗೆಗೂ ಆಳವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದರು. ಕೆಂಪು ದಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿದ ಮೊಹರುಗಳನ್ನು ಅವರು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರು. ಮೊಹರುಗಳು ಅನೇಕ ಕಾಲದ ಸ್ಮಿಶ್ರಣದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಒಂದು ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನದಂತಿರುವ ಮೊಹರು ಅವರನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿತು. ತುಂಬ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಆ ಮೊಹರನ್ನು ತದೇಕಚಿತ್ತರಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಇತರ ಮೊಹರುಗಳು ಅರಬ್ಬೀ ಪಾರಸಿಯ ಉಬ್ಬು ಕೆತ್ತನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ-ತಾಯಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಲ್ಲ ಹಾಗೆ, ಈ ಮೊಹರನಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯ ಆಕೃತಿಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

ಈ ಮೊಹರನ್ನು ಅವಳು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಶಲ ಸೊನಗಾರರಿಂದ ಕೆತ್ತಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಗೌತಮಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಈ ಮೊಹರು ಮೊಹಂಜೊದಾರೋನಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ನಾಣ್ಯದ ಅನುಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅವರು ಭಿನ್ನ

ಭಿನ್ನ ಕಾಸಿನ ಸರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಮೊಹರುಗಳು ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಭರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿದವು. ತಮ್ಮ ಆಭರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೂವರು ವಿಶೇಷಜ್ಞರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಪೊಳ್ಳುತಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಭಾರೀ ಭಾರೀ ಸಂಬಳವನ್ನು ಅವರು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೋ....' ಅವರು ಬೇಸರದಲ್ಲಿ ನುಡಿದರು.

“ನನಗೆ ನೀವು ಇಷ್ಟೇ, ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ಆ ಮೂವರ ಬದಲಿಗೆ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಪೂರೈಸಬಲ್ಲೆ...” ಗೌತಮಿ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದಳು. ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಮುಗುಳ್ಳುಕೊಂಡರು.

“ಕೊಡ್ತೇವೆ, ಮುಂಬಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಇರಬಲ್ಲೀರಾ?”

“ಮುಂಬಯಿ ಬಿಡೋದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತೆರೆಯುವುದಾದರೆ ತೆರೆಯಿರಿ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಿಕೇಶನ್ ಫಾರ್ಮ್ ಈ ಕಡೆ ಕಳಿಸಿ. ನಿರ್ಮಲಾ ಕಾಂದೀವಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಖಾನೆಗಾಗಿ ಜಾಗ ಖರೀದಿ ಮಾಡ್ತಿದಾಳೆ.”

“ನಿಜವಾಗಿ?...” ಗೌತಮಿ ನಿರ್ಮಲಾ ಕಡೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಳು “ಈಗಲೇ ಕೊಡಲಾ ಅಪ್ಪಿಕೇಶನ್?”

ನಿರ್ಮಲಾ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕಳು.

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ವಿಷಾದವಾಗುತ್ತದೆ”

“ಯಾಕೆ ನಿಮಗೆ ವಿಶೇಷಜ್ಞರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವಾ?”

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಜ್ರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಆಧುನಿಕ ಮಶಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರದೇಶದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರ ಬಳಿ ಯೋಜನೆ ವಿಚಾರಣೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.”

ಮೊದಲ ಪ್ರದರ್ಶನ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿತ್ತು. ಕನೋಯಿ ದಂಪತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರು.

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅಸಹಜತೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊರಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಂಕೋಚ ಆದರೂ ತಟ್ಟಿತು, ಅಸಹಜವೆನ್ನಿಸಿತು- ಅವಳ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡ ಆಭರಣಗಳ ಕೌಶಲವನ್ನು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡುವುದು!! ಅದರ ಅಸಹಜತೆಯ

ಸಂದರ್ಭವು ನಿರ್ಮಲಾ ಕನೋಯಿಯವರನ್ನು ಬಾಧಿಸಿರಬೇಕು. ಅವರೇ ಮುಂದುವರಿದು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪಾಲುಗೊಂಡರು. ಅವರ ಈ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ನಿರಾಳವೆನಿಸಿತು.

ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮಹತ್ವದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದವು.

ಕೆಲವಷ್ಟು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಭರಣಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದವು. ಕೆಲವನ್ನು ಅವರು ಹೊರಗೆ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದರು.

ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಆಭರಣಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಎಷ್ಟು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ! ಸಂಜೆಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ಬಗೆಗೆ, ಆಕಾಶಗಾಮಿಯಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೌತಮಿ ಉತ್ತರಿಸಲು ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ವಿಚಾರಮಗ್ನಳಾದಳು. ಅನಂತರ ಅವಳು ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಮೊದಲು ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕು ಎಂದಳು. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕುಶಲ ಕಾರ್ಮಿಕರೊಡನೆ ಮೊದಲು ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆರ್ಡರ್ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಕಾಲಾವಧಿ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ. ಆರ್ಡರ್ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಅಲ್ಲದೆ ರಚನೆಯೂ ಬಹಳ ಜಟಿಲವಾದದ್ದು.

ಕುಶಲ ಕಲೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಗೌತಮಿ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೃದುವಾಗಿ ಬಿರುಸಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದಳು. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ಮಾತುಕತೆ ಒಂದು ಫಲಿತಾಂಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

“ಇಂದು ಗುರುವಾರ ಮುಂದಿನ ಗುರುವಾರದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಆರ್ಡರ್ ಡೆಲಿವರಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಕಾಯಿಲೆ-ಕಸಾಲೆಯನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನೇ ಹಿಡಿಯೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಗರದಲ್ಲಿ ಪೂರಾ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಮೂವತ್ತೆರಡರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನ ಕೆಲಸಗಾರರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮರಳಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಹಿಡಿಯಬಹುದು.”

“ಅಂದರೆ...” ಗೌತಮಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದಳು. “ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ತಾರೀಕು ಫೈನಲ್. ನಿಮಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಡೆಯುತ್ತಲ್ಲವಾ?”

“ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಆದರೆ, ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ನಾನು ತಕ್ಷಣ ಸೂಚನೆ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ನಡೀರಿ... ಈಗ ಬಾಕಿ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರದ ವಿಷಯ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.”

ಅವರ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಗೌತಮಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲ್ಕುಲೇಟರ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು.

ಅವರಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ನಮಿತಾ ಗ್ರೀನ್ ರೂಮಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಿಸಲು ಹೋದಳು. ತಲೆಗೂದಲು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೇಕಪ್ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉಡುಪು ಮನೆಯಿಂದ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದೇ ಇರಲಿ-ಕಪ್ಪು ಜೀನ್ಸ್ ಮೇಲೆ ಕಾವಿಬಣ್ಣದ ಡೆನಿಮ್ ಕಮೀಜ್.

ಡೀಪ್ ಕ್ಲೀನಿಂಗ್ ಮಿಲ್ಕಿನಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆಯುವಾಗ ಅವಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಆಳವಾಗಿ ನೆಲೆಯೊಂದಿದ್ದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಊಹಾತೀತ ಕಂದರವನ್ನು ಜಿಗಿದು ಆಕೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಅನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ದಾರಿ ತಂತಾನೇ ಸುಗಮಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಕಟದ ಕೀಲಿಕೈ-ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆಗಾಗ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

೯

“ಇಕಾ, ನೋಡು, ಈ ಫೋಟೋ ಕುಂತಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ”

ಅವಳು ಮುನಿಯಾ ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆಹಾಕಿ ತಲೆ ಬಾಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೂತಿದ್ದ ಛುನ್ನೂ ತಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಅವನ ಕ್ಲಾಸ್ ಟೀಚರು ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕರೆದು ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅವನು ಹೇರ್‌ಕಟಿಂಗ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸೋಮವಾರ ಅವನು ತಲೆಗೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಕಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಎರಡನೆಯದು, ಅವನ ಬಿಳಿಯ ಅಂಗಿಯ ಕಾಲರ್ ಅತಿಯಾಗಿ ಕೊಳೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವವಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆದು ಕಾಲರ್‌ನ ಕೊಳೆ ಹೋಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತನ್ನ ಕಡೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಕೈ ಮಾಡಿದ ಅಮ್ಮನ ಕೈಯನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ ಮಾಡಿದಳು.

“ನೀನು ಅವನ ಅಂಗಿಯ ಕಾಲರನ್ನು ಯಾಕೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ? ಹುಡುಗರು ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ನಡುವೆ ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಅಮ್ಮ ಹೊಪ್ಪಳಿಕೆ ಕಿತ್ತ ಹಸಿ ಹುಣ್ಣಿನ ಹಾಗೆ ಚುರುಚುರುಗುಟ್ಟಿದಳು.

“ಆ ಎರಡು ಶರ್ಟುಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ಕೊಂಡ ಸ್ಕೂಲ್ ಡ್ರೆಸ್‌ಗಳು. ಎರಡರ ಕಾಲರನ್ನೂ ತಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಬ್ರಶ್‌ನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ ಸವೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.”

“ನಾನು ಮುನಿಯಾ ಡ್ರೆಸ್ ಹೊಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಕಲುಹೋದಾಗ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯ ಅಂಗಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ?”

“ಹೇಗಿದ್ದರೂ ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತು ಕಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ.”

“ನಡೆಯಿತಾ?” ಅವಳು ದೃಷ್ಟಿಬೀರಿ ತಲೆಯಲುಗಿಸಿದಳು.

“ಮುನಿಯಾಳ ಬ್ಲಾಜ್ ಹರಿದದ್ದನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿದೆ. ಛುನ್ನೂನ ಅಂಗಿ

ನಿನಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವಾ?” ಅಮ್ಮ ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಇಳಿದಳು.

“ಮುನಿಯಾ ತನ್ನ ಹರಿದ ಬ್ಲಾಜನ್ನು ತಾನೇ ತಂದು ತೋರಿಸಿದ್ದಳು, ಛುನ್ನೂನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಡೋಳು ನೀನೇ ಅಲ್ಲವಾ? ಈಗ ನನಗೆ ಹೇಳಿದೀಯ!”

ಅಮ್ಮನ ಕಟಕಿಯ ಮಾತು ವಿಷದ ಬಾಣದ ಹಾಗೆ ಮಿದುಳನ್ನು ತಿವಿಯತೊಡಗಿತು. ರಜಾದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರವಿವಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದಿನ ಅವಳು ಮನೆಯ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೂ ಅಮ್ಮನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕವೂ ಇಲ್ಲ.

ಮುನಿಯಾಳ ಹೆರಳು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು.

“ವಿಶೇಷ ದಯೆ ತೋರಿಸಿ ನನಗೊಂದು ಉಪಕಾರ ಮಾಡ್ತೀಯಾ? ಹೇರ್ ಕಟಿಂಗ್ ಸಲೂನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವನ ಕೂದಲು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಸ್ಕೂಲಿನ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಬೇಕು. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ಅನಂತರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗ್ತೇನೆ.”

“ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ನಿಂತಿದೀಯಾ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಆತುಕೊಂಡು. ಏಳು ನಡಿ, ಚಪ್ಪಲ್ ಹಾಕಿಕೋ...!”

“ಎಲ್ಲಿದೆ?” ಛುನ್ನೂ ಕೇಳಿದ.

“ನಿನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇದೆ! ಹೋಗಿ ಹುಡುಕಬಾರದೇನೋ ಮಂಚದ ಕೆಳಗಡೆ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಇದೆಯೇನೋ ಅಂತ.”

ಛುನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದ.

ಅಮ್ಮ ಫೋಟೋವನ್ನು ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಹಿಡಿದಳು.

“ಹುಡುಗ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ-ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸುಂದರ ಇರೋವಷ್ಟು ಫೋಟೋದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿಲ್ಲ. ಬಣ್ಣ ಶುಭ್ರವಾಗಿದೆ. ಕುಂತಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ಹುಡುಗನಿಗೆ ತಾಯಿ ಇದಾಳೆ. ತಂದೆ ಇಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಅಕ್ಕಂದಿರ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಮೂರು, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾಮಾಗಿದಾರೆ.”

ಇನ್ನೊಂದು ಹೆರಳು ಹಾಕುವ ಮುನ್ನ, ಉಳಿದಿದ್ದ ಅರ್ಧ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಕ್ಕಿ ಕೂದಲ ಗಂಟು ಬಿಡಿಸಿದಳು. ಬೈತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಹೇನಿನ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿಂತಿತಳಾದಳು. ಹೇನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಲೈಸಿಲ್ ತಂದುಹಾಕಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಕೆರೆತ-ಹುಣ್ಣು ಶುರುವಾಗೋದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಬೇಕು!

ಅಂಗಗಳದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಸೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಳು ಹೆಕ್ಕುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಗೆ ಅಮ್ಮ ಕುಕಿಲು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಹುಡುಗನ ಹೆಸರು ವಿನಯಚಂದ್ರ ದುಬೆ. ಈಗಷ್ಟೇ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ, ಕುಂತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲೇ ಫಿಟರ್ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿದಾನೆ. ನೌಕರಿ ಕಾಯಂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಬೇಗನೆ ಕಾಯಂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕುಂತಿ ಬಹಳ ದೂರದ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಹುಡುಗ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕುಂತಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಡುವ-ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅವನಿಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ವಾಸದ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದೇ.

ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಿಕ್ಷಾ ಓಡಿಸುವ ಅವನದೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಂಬಾರನೊಬ್ಬನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗೋವಿನಂಥ ಹುಡುಗ ಸಿಗೋದು ನಸೀಬ ಅಂತ ತಿಳಕೋ. ಕಷ್ಟ-ಕಸರತ್ತು ಮಾಡಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸ್ವಂತ ವಾಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋವರೆಗೆ ಅವನು ನಿನ್ನ ಮನೇಲೇ ಇರಾನೆ. ಅಳಿಯ ಮತ್ತು ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವಾ? ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ನೋಡು, ಒಪ್ಪಿದರೆ ತಲೆಬಿಸಿ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತಲೆಬಿಸಿ ಇರೋದೆ.”

“ಹುಡುಗ ಕುಂತಿಯ ಬಳಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿದಾನೆ-ಅಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕುರಿ ಕಟ್ಟೊಂಡಿದಾಳೆ. ಅವಳು ಮನೆ ಹೊಸ್ತಲು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬರೋವಳಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಪಾಯಿಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಹೊಲವೇ ಬೇಕು. ಸ್ನಾನ-ಧ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುಹಾಕಬೇಕು ಇವೆಲ್ಲ ಇದೆ.

“ದುಬೆಯವರು ಪೌರೋಹಿತೃ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬ-ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟು ಇರದಿದ್ದರೂ ನೇರವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ದೇವಿಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವಳೇ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮದುವೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದಾಗೀನೆ-ಒಡವೆ ಹಾಕೋದು ವಿಧವೆ ತಾಯಿಯಿಂದ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾತು. ಇದ್ದುದೆಲ್ಲ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗೆ ಖರ್ಚಾಗಿದೆ.

“ಅಲ್ಲೆ ಕುಂತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯದೇ, ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ. ಅಳಿಯ ಮನೇಲಿದ್ದರೆ ಮಾವನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೂ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ನುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು.”

ಜಡೆ ಹೆಣೆಯುತ್ತ ಅವಳು ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅನ್ನೋ ಮನಸ್ಸು ಬಂದರೆ ಅಮ್ಮನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜೇನು ಸುರಿಯುತ್ತದೆ! ಪುಸಲಾಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಣ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕಠೋರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವಳು ಇದೇ ಅಮ್ಮನಾ ಅನಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

“ಏನಂದೆ?... ಏನು ಮಾಡ್ತಾನೆ ಹುಡುಗ?”

“ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ, ಫಿಟರ್ ಆಗಿದಾನೆ!”

ಚಪ್ಪಲ್ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಭುನ್ನೂ ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾಗಿ ಅಮ್ಮನ

ಭುಜ ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದ-“ಏಳು ...ಹೋಗೋಣ”

ಅವನತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಗದರಿಸಿದಳು.

“ಏನಾಗಿದೆಯೋ ನಿನಗೆ? ಎತ್ತಿನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಬಾರಿಸ್ತಾ ಇದೀಯಾ? ನೀನೇ ಕ್ಷೌರಿಕರ ಅಂಗಡಿಗೆ ಯಾಕೆ ಓಡಿಹೋಗಬಾರದು? ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ ನಂಬರು ಹಚ್ಚು, ನೀನು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸೋದಿಲ್ಲ...”

“ಮಹಾ ಮೂರ್ಖನ ಹಾಗೆ ಯಾಕಿನ್ನೂ ನಿಂತಿದೀಯೋ... ಕೇಳೋದಿಲ್ಲವಾ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದು! ಅಕ್ಕನ ಬಳಿ ಅವಶ್ಯ ಮಾತನಾಡೋದಿದೆ ನನಗೆ. ಮಾತನಾಡಿ ನಂತರ ಬರ್ತೇನೆ... ನೀನು ನಡಿ ಮುಂದೆ.....”

“ನನ್ನನ್ನು ನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಗಾರ ಹೊರೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿಯವರು ಯಾರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವಾ?”

ಅಮ್ಮನ ಹುಚ್ಚು ವರ್ತನೆ ಹಿಡಿತ ಮೀರಿತ್ತು.

“ಕೂಲಿಕಾರರು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿರೋದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರಾ?”

“ಹೂಂ! ನನ್ನ ವಿಷಯ ಬಿಡು. ಕಳೆದು ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಡೆಯುವುದು ಬೇಡ.... ಹೇಗೋ ಆಯಿತು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡು. ಮರಣಾಸನ್ನ ಸ್ಥಿತೀಲಿರೋ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದೆಯಾ ನಿನಗೆ ಕಲೆಕ್ಟರರನ್ನೋ ಕಮೀಶನರನ್ನೋ ಹುಡುಕೊಂಡು ತರೋದಕ್ಕೆ? ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹಿತ್ತೈಸಿಗಳಿದಾರೆ? ಕುಂತಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನದೇ ಚಿಂತೆ! ನಾನೊಬ್ಬಳು ನನ್ನ ಎದೆ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದ ಮಗಳನ್ನು ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀನಲ್ಲ...!”

“ಸರಿ, ಆದರೆ ನಾನು ಈಗ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ನೀನು ಹೇಳಿಬಿಡು. ಪಾಪ ಅವಳು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಲಗಲಿ. ಇನ್ನು ಐದು ವರ್ಷ ನನಗಾಗಿ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಚಪ್ಪಲಿ ಸವೆಸೋದು ಬೇಡ. ಚಿಕ್ಕವರಾದ ತಮ್ಮ-ತಂಗಿಯರನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಬಿಟ್ಟು, ನಾನು ಮಾತ್ರ ಬ್ಯಾಂಡ್‌ವಾದ್ಯ ಬಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲಾ? ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮೊದಲು ಆರಾಮಾಗಲಿ...”

ಅಮ್ಮನ ಗಂಟಿಕ್ಕಿದ ಹಟಮಾರಿ ಹುಬ್ಬು ಕೆಳಗಿಳಿಯಿತು. ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮೃದುತ್ವ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

“ನೀನು ಒಂದುಬಾರಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಹುಡುಗನ ಪೋಟೋ ನೋಡು. ಕುಂತಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ವಿನಯನಿಗೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕ ಸುದ್ದಿ ಅವನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ತಲುಪಿದೆಯಂತೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಗಳು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ತಾಯಿಯ ಹಿಂದೆ ಓಡ್ತಿದಾರಂತೆ.

ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆತನದ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬಿಡ್ತಾರಾ? ಕುಂತಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತಗೊಂಡಿದಾಳೆ. ಹುಡುಗ ಪರಿಶ್ರಮ. ಸಂಸ್ಕಾರವಂತ ಕುಂತಿ ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲೇ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸೋದಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂದ. ಯಾವ ಸಗೆ-ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾರಾದರೂ ಯಾರದೋ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಲು ಬರುತ್ತಾರಾ?”

“ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲದೆ ಅವನು ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ” ಮುನಿಯಾಳ ಜಡೆಗೆ ಸ್ಕೂಲಿನ ಕೆಂಪು ರಿಬ್ಬನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತ ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳು.

“ಅಲ್ಲವೇ, ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ ಅದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗಂತೂ ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ಮಾಲೀಕಳ ಖಾಸ್ ಅಕ್ಕ ಅಲ್ಲವಾ ನೀನು!”

ರೋಷದಿಂದ ಫೋಟೋವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ದುಮುದುಮುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಅಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಂದಾಚೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಫೋಟೋವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವಳು ತನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಅಳಿಯನಾಗುವವನ ಮುಖ ನೋಡಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ...”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಫೋಟೋವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರು. ನಂತರ ಕ್ಷುಬ್ಧ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಹಾತೊರೆದಂತೆ ಕಂಡರು. ಮುನಿಯಾ ತಕ್ಷಣ ಹೋಗಿ ಅವರ ಸ್ಲೇಟನ್ನು ಮೊಣಕಾಲು ಮಡಚಿದ ಅವರ ಎಡಗಾಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬರೆದರು.

“ಮೊದಲು ನೀನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗು. ಅನಂತರ ಮದುವೆ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದೆ ಇದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಬೇರೆಯವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.”

“ಹಿಪ್...ಹಿಪ್... ಹುರ್ರೇ...” ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ವಿಜಯೋತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ಮುನಿಯಾ ಸ್ಲೇಟನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಂದು ಗೋಡೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು-ಛನ್ನೂನೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷೌರಿಕನ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಅಮ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲೆಂದು.

ಅವಳು ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು-“ನೀನು ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲೆ, ಪಂಡಿತ ವಿನಯಚಂದ್ರ ದುಬೆಯ ಫೋಟೋ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು ಅಂತ!”

“ನಿಜ ಹೇಳಲಾ?”

“ನೀನು ಸುಳ್ಳನ್ನೂ ಹೇಳ್ತೀಯಾ?”

ಮುನಿಯಾ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕಳು.

“ಕೇವಲ ಅಮ್ಮನ ಎದುರಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಛನ್ನೂನಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ.”

೨೮೪ / ಆವಿಗೇ

“ಇರಲಿ ಬಿಡು... ಹೇಳು...”

“ಚಿತ್ರ ಪಕ್ಕಾ ನಮ್ಮ ಹಾಲಿನ ಭಯ್ಯಾ ಇದಾನಲ್ಲ... ಹಾಗಿದೆ!”

ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಫಿಟರ್‌ನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಲಕೋಟಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದಳು. ಚಿತ್ರದ ಲಕೋಟಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿತವಾದುದನ್ನು ಓದಿದಳು— ಉಲ್ಲಾಸನಗರದ ಯಾವುದೋ ಫೋಟೋ ಸ್ಟುಡಿಯೋದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹುಡುಗ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಫೋಟೋ ತೆಗೆಸಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ತಾವೇ ವಿನಯ ಚಂದ್ರ ದುಬೆಯನ್ನು ಫೋಟೋ ಸ್ಟುಡಿಯೋಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಸಿರಬಹುದು. ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಸಂಗತಿ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದಾನ-ದಕ್ಷಿಣೆ, ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ತಮಾಷೆ ನೋಡುವುದು.

ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಅವಳು ಇಡ್ಲಿ-ಸಾಂಬಾರು ಮಾಡಲು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೊಕ್ಕರು.

ಇಡ್ಲಿಯ ಅಕ್ಕಿ-ಬೇಳೆಯನ್ನು ಮುನಿಯಾ ಕೆಳಗಿನ ಮನೆಯ ಸರದಾರಿಣಿ ಆಂಟಿಯ ಮಿಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಿ ತಂದಿದ್ದಳು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಚಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀಸಿ, ಬೆಳೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಒಯ್ಯುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅವರ ಮನೆಯ ಫ್ರಿಜ್‌ನಲ್ಲೇ, ಇಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಇಡ್ಲಿಯ ಹಿಟ್ಟು ಉಬ್ಬಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಉಪ್ಪು ಹದವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ರುಚಿ ನೋಡಿದಳು. ಉಪ್ಪು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಅನ್ನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ತಿರುವುತ್ತ ಮುನಿಯಾಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ನಿನ್ನ ಸಹಪಾಠಿ ಪ್ರೇಮಿಯು ಯುದ್ಧರಂಗದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆಯೇ ಅಥವಾ ಹೆಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆಯೇ?”

“ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೂರು ಪೀರಿಯಡ್ ಅವನನ್ನು ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಚ್ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು ಟೀಚರ್. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗತನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನೆಂಥಾ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಾನೆ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ, ಅಕ್ಕಾ!”

“ಅವನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೂ ಟೀಚರ್ ದೂರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಾ?”

“ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆ ಸಾಕು ಅನ್ನಿಸಿತು ಟೀಚರಿಗೆ.”

“ನಿನಗೆ?”

“ನನಗೂ ಹಾಗೇ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಯಾರನ್ನೂ ಅಪಮಾನ ಮಾಡೋದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ.”

ಮುನಿಯಾಳ ವಿವೇಕಶೀಲತೆ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತು. ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಳವಾದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತಿಕೆ ಮುನಿಯಾಳಿಗಿದೆ ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

“ಅರೆ ಅಕ್ಕಾ! ಒಂದು ಬಹಳ ಮೋಚಿನ ವಿಷಯ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳೋದೇ ಮರೆತಿದ್ದೆ. ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು.”

“ನಿಜವಾಗಿಯೂ?”

“ಹೌದಕ್ಕಾ! ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು! ಅಲ್ಲಾ ಇದಾಳೇನೋ ಅನಿಸ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು-ಸೋಮವಾರದಿಂದ ನಾವು ಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಲೇ ತಾನು ಹಪ್ಪಳ ತಯಾರಿಸಲು ಹೋಗ್ತೇನೆ ಅಂತ.”

“ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತೊಂದರೆಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗವೆ.” ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.

“ಏನಿಲ್ಲ, ಉಲ್ಟಾ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ಅಮ್ಮ ಮನೇಲೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಓಡಿತ್ತಾನೇ ಇರಾಳೆ!”

ಇಡಲಿಯ ಪ್ಲೇಟುಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೇಲೇ ಏನೋ ವಿಷಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು.

“ಮತ್ತೂ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಹೇಳೋದು ಮರೆತಿದ್ದೆ ಅಕ್ಕಾ!”

“ಒಳ್ಳೇ ಮರೆಗುಳಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟದೀಯಲ್ಲೇ ನೀನು. ಹೇಳು... ಏನದು?”

“ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಯೂನಿಯನ್‌ನಿಂದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಅಂಕಲ್ ಬಂದಿದ್ದರು.”

“ಎಲ್ಲರ ಪರಿಚಯವೂ ನಿನಗೆ ಇದೆಯಲ್ಲವಾ?”

“ಹೌದು, ಗೊತ್ತು ಆದರೆ ಈ ಅಂಕಲ್ ನನಗೆ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು. ಅಥವಾ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಕಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಪರಿಚಿತರಾಗಿ ಕಂಡಿರಲೂ ಬಹುದು.”

“ಏನು ವಿಷಯ?”

ಮುನಿಯಾ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಬಿಲ್ಡರ್ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲ ವಿರುದ್ಧ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ತಾರೀಕಿನಂದು ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ತೋಳಿಗೆ ತಗುಲಿದ ಗುಂಡು ಪೋಲೀಸ್ ಫೈರಿಂಗ್‌ದು ಅಲ್ಲವಂತೆ. ಭೂಗತ ಪಾತಕಿ ಗವಳಿ ತಂಡದ ಜನ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನದ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಗೊಳಿಸಲು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ರಿವಾಲ್ವರಿನಿಂದ ಒಂದು ರೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಡುಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಿಡಿದಿದ್ದವು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನೂ ಸೇರಿ ಗಾಯಾಳುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂಟು. ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಉಳಿದ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಯಾರು ಹೊಡೆದರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೊಡೆದರು? ವಿಷಯ ಬಹಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂಕಲ್ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರವೇ ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸು ಅತ್ಯಾಚಾರದ

ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ...”

“ಪೋಲೀಸರು ಜೀವದ ಹಂಗು ದೊರೆದು ಕೆಲವು ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಗವಳಿ ತಂಡದ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲವರು ಗುಂಡಾಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಧ್ಯೆ ಕಾರ್ಮಿಕರದ್ದೇ ವೇಷ ಭೂಷಣ ಧರಿಸಿ, ಅವರದೇ ವಿರುದ್ಧ ಮುಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕಿತ್ತುತ್ತ, ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟೋ ಹಾಗೆ ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುತ್ತಾ, ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಕೊಲೆಯ ಯತ್ನ ನಡೆಸಿದರು. ಬೇರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲೆಂದೇ ಗುಂಡುಹಾರಿಸಿದರು-ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತೇಜಿತಗೊಂಡ ಜನಸಂದಣಿ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲದೇ ಪೋಲೀಸರು ಅವರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಯಾರ ವಿಚಾರ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸಿರಬಹುದು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನೂ ಗುಂಡುಹಾಕಿ ಸಾಯಿಸಿ ದೋಷವನ್ನು ಪೋಲೀಸರ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಚಾವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಕೊಲೆಯ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.”

ಅವಳು ಮೌನವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದಳು.

ಮುನಿಯಾ ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು

“ಅಂಕಲ್ ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದರು-‘ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್’ ಕಂಪನಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್‌ನ ಬಾವುಟ ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಪುನಃ ಏಕಭತ್ತಾಧಿಪತ್ಯ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಆ ದಿನ ನೀಡಿದ ಭಾಷಣದಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದವು. ನೂರಾರು ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಆಮಂತ್ರಣ ಮನ್ನಿಸಿ ‘ಲೋಕಶಾಹಿ’ಯನ್ನು ತೊರೆದು ಪುನಃ ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ’ ಸೇರಿದರು. ಅಳಿದುಳಿದವರ ಬಳಿ ಬೇರೆ ವಿಕಲ್ಪ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ಕೆಲವರು ಬಂದರು. ಉಳಿದವರೂ ಬರಾರ್ತರೇ...”

“ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯವರು ಗವಳಿ ಗುಂಪಿಗೂ ತಮಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗ ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಲು ತಲೆಬುಡವಿಲ್ಲದ ಕತೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲ್‌ರಿಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತಾ ಇದಾರೆ.”

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಪೋಲೀಸು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.” ಮುನಿಯಾ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು.

“ಅರೆ ಬಾಪ್‌ರೆ...!”

“ಏನಾಯ್ತು ಅಕ್ಕಾ?”

“ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ತರುವುದಕ್ಕೂ ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪು ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಬಾರಕ್ಕೆ ರುಚಿಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಅವಳ ಖಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾಳಿಗೂ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.

“ತಾ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ, ನಾನು ಕೆಳಗಡೆ ಹೋಗಿ ಈಗಲೇ ತಂದುಬಿಡ್ತೇನೆ.”

“ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಬಾವಿ ತೋಡುವುದು! ನಡೆ, ನನ್ನ ಪರ್ಸಿನಿಂದ ನೀನೇ ಹಣ ತಗೊಂಡುಹೋಗು.” ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ತರೋದಿದ್ದರೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗು!”

“ಅಕ್ಕಾ, ನೀನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪಕ್ಕಾ ಅಮ್ಮನ ಹಾಗೇ ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ತುರುಮಾಡ್ತೀಯಾ?”- ಮುನಿಯಾ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕು ಓಡಿದಳು.

ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಬದನೆಕಾಯಿ ಇದ್ದವು. ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಹುಳುಗಳಿದ್ದವು. ಹುಳು ಇದ್ದ ಭಾಗ ಬಿಟ್ಟು, ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ನಿನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಡೆದ ಘಟನೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಸಂತದ ಗಾಳಿ ಸುಳಿದಾಡಿದಂತಾಯಿತು.

ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೊಂದೂಕಾಲರ ನಡುವೆ ಅವಳ ಪೋನಿನ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಲಕೋಟಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೋ ಕಂಪನಿಯ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಟೈಪ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇದು ಸ್ಮಿತಾಳದೇ ಕರೆ ಇರಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬ ಹಾಗೂ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಬಗ್ಗೆ ಔತಣ ಗಿಟ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗಿ ಪೋನೇ ಗುಡುಪ್! ವಿಕ್ರಮ ‘ಆರಾಮ’ ಆಗಿ ಮೊದಲೇ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಅವಳು ಮತ್ತು ಸ್ಮಿತಾ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಭತ್ತೂರೂಪಾಯಿ ಬಿಲ್ ತೆರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು ಮಹಾರಾಯ್ತಿ! ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ನಮಿತಾ ಬಿಯರ್‌ನ ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವಳ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುರುಕ ತೊಡಗಿದಾಗ ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ತಡೆದಳು.

“ನಿನ್ನೆ ಇರುವೆಯಂತಹ ಪ್ರಾಣ ಇವೇ ನೋಟುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇಟ್ಟುಕೋ ಒಂದು ದಿನ ದಿಲ್‌ದಾರ ಆದರೆ ಸಾಕು...”

ವಿಕ್ರಮ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ. ಗಂಭೀರ ಪ್ರಕೃತಿಯವನು, ಮಿತಭಾಷಿ.

ಅನುಮಾನ ತಪ್ಪಾಗಿತ್ತು. ಪೋನ್ ಸ್ಮಿತಾಳದ್ದಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಪುರುಷನದು’

“ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ?”

೨೮೮ / ಆವಿಗೆ

“ನಿಮ್ಮೋಡನೆ”

“ನನ್ನೋಡನೆಯೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆಯೇ?”

“ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಾಗುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ, ಅವರೊಡನೆಯೇ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದೇನೆ.”

ಅವಳಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ತುಸು ಮೋಜಿನದೆನಿಸಿತು.

“ಹೇಳಿ ಹಾಗಾದರೆ... ನಾನು ಯಾರು?”

“ನಮಿತಾ!”

“ಹೌದು... ಆದರೆ...”

“ನಾನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ”

“ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೂ ನನಗೆ ಒಗಟು ಬಿಡಿಸುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಶೂನ್ಯ”.

“ಶೂನ್ಯ ಅನ್ನುವುದು ಒಂದು ವೃತ್ತ, ಯಾರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರೂ, ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.”

“ಇರಬಹುದು ಆದರೆ ನನಗೆ ಆ ಪರಿಧಿಯ ವಿಶೇಷತೆಯ ಜೊತೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ.”

“ನನಗೆ ಇದೆ.”

“ಇರಲಿ...”

“ನೋಡಿ.. ನೋಡಿ... ಫೋನ್ ಇಡಬೇಡಿಮತ್ತೆ...!”

“ನಿಮ್ಮ ಹರಟೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕಾ?”

“ಅಲ್ಲ...”

“ಹಾಗಾದರೆ...?”

“ನಿಮ್ಮ ಮಧುರವಾದ ಸ್ವರದ ಅಭಿಲಾಷಿ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ...”

ಅವಳು ಫೋನನ್ನು ತಟ್ಟನೇ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು.

ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಪವಾರನ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಇರಲಾರದು. ಧ್ವನಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾಯಿಯಾದ ಆವೇಶವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಲಾರ. ಅವಳ ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಮತ್ತೆ ಯಾರ ಬಳಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ? ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು ಅವಳು.

ಹುಡುಗಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಫೋನ್ ಮಾಡುವವರೂ ಇರಬಹುದು. ಮಮತಾ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವಾ? ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಮನುಷ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದ. ಕೇಳಿದರೆ ನಿರಂತರ ಒಂದೇ ಉತ್ತರ. “ಐ ಲವ್ ಯೂ, ಮಮತಾ ಡಿಯರ್...” ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮಮತಾ

ಹಲವು ಬಾರಿ ಫೋನನ್ನು ಆಂಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆಂಟಿಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವನು ಜಾಗೃತನಾಗಿ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಫೋನ್ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ.

ಆಂಟಿ ಮಮತಾಳಿಗೆ ಬೈದಿದ್ದಳು “ಹನ್ನೆರಡರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಫೋನನ್ನು ನೀನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ ಯಾಕೆ?”

“ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾರದಾದರೂ ಫೋನ್ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರೋದರಿಂದ” ಮಮತಾ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಳು.

ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಫೋನಿನ ರಿಂಗಾಯಿತು. ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪುರುಷ ಸ್ವರ. ದನಿ ಅರಳಿತು.

“ಫೋನ್ ಯಾಕೆ ಕತ್ತರಿಸಿದಿರಿ? ನಾನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತಾ ಇದೇನೆ.”

ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

“ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ?”

“ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದಿನಿಂದ.”

“ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕಾ? ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತ ಇರಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲ್ಲ ಸಲ್ಲದ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ಹಾಳು ಮಾಡ್ತೀರಾ?”

“ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ.”

“ವಿಚಿತ್ರ ಇದೀರಿ ನೀವು”

“ವಿಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲ... ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ನಾನು....!”

“ಏನು?...”

ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಳು. ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ನಗು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದ ಸೀಸವನ್ನು ತುಂಬಿದಂತೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಈಗೇನಾಗಬಹುದು? ಸರ್ವನಾಶ! ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನದ ಭೇಟಿಯ ನಂತರ ಯಾವುದೋ ಹುಡುಗಿಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿಯಾ ಇದು! ಈ ರೀತಿಯ ತಲೆತಿರುಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಸಂಬಾಳಿಸಲೇಬೇಕು. ಒರಳಿಗೆ ತಲೆಕೊಟ್ಟು ಕುಳಿತಾಗಿದೆ ಅವಳು!

“ಸರ್! ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈ ಬಗೆಯ ಮೋಜಿನ ಮೂಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸೋದು ನನಗೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರ ಕೇಳಿದೇನೆ. ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದೇನೆ ಸರ್! ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯಾ ಸರ್...?” ಬಹುಶಃ ಅವರು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೇನೋ. ಬಹುಶಃ ಗೌತಮಿಯ ಫೋನ್

ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಈಗ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ.

“ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲು ನಿಮ್ಮ ನಂಬರನ್ನು ಡಯಲ್ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ! ಕಾರಖಾನೆಯ ನಂಬರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದೆ.”

“.....”

ಅವಳ ಮೌನವನ್ನು ಅವರು ಕೆದಕಿದರು.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ನೀವು ಬಹಳ ಸೌಮ್ಯ, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಸುಂದರ ಆಗಿದ್ದೀರಿ” ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ, ಅಡಗಿದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಒಂದು ಕೂಗು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬೆನ್ನು ಹುರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕೊರೆತದ ಅನುಭವ.”

“ಕೇಳಿದೀರಾ ನಮಿತಾ!”

ಅವರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಮಾತನಾಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು ಅವಳು!

“ಹೌದು, ಸರ್!”

“ಬರುತ್ತಲೇ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ನಿಮಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅನಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗ ನೀವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದೇ ಯುಗಮಾನದ ಗರ್ವಿತಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.”

“ಧನ್ಯವಾದ ಸರ್!”

“ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಚ್ಚಿ ಸೋಣ ಅನ್ನಿಸಿತು. ನಿಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕೀಟಲೆ ಮಾಡಿ ನೀವು ಹುಬ್ಬು ಏರಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು! ಬಾಪ್‌ರೆ!.... ನಿಮ್ಮ ಏರಿದ ಹುಬ್ಬು ನೋಡಿ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.”

ಕೇಳಿ ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾದಳು. ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಂತಹದೇನೂ ವಿಷಯ ನಡೆದಿಲ್ಲ.

“ಕೇಳಿ, ನಿಮಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನದ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ವಿದೇಶೀ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಾಗಿ ಆ್ಯಂಟಿಕ್ ಆಭರಣಗಳ ಒಂದು ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಅರ್ಜಿಂಟಾಗಿ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರ ಮಾಡೆಲ್‌ಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಆಕೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕು. ನಿರ್ಮಲಾ ಸಲಹೆಕೊಟ್ಟಳು. ನಮಗೂ ಸರಿಯೆನ್ನಿಸಿತು. ನೀವೇ ನಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದೀರಿ!”

ಅವರ ನೇರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಗೌತಮಿ ಹಾಗೂ ಮೇಡಂ ವಾಸ್ತಾನಿಯವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಡಂ ಪೂನಾದಿಂದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ವಾಪಸ್ ಮತ್ತಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಮರಳಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಗೌತಮಿ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅವರು ಫೋನ್ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ವ್ಯವಹಾರ-ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಕೀಟಲೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ-ಈವರೆಗೂ ಅವಳು ಅದರಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಮಾಡೆಲ್ ಆಗಿದ್ದ ದಿನ ಅವರು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅವಳ ದೇಹದಿಂದ ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳಿಗೆ ಇದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಇರಸುಮುರಸು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ, ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಹಾಗೆ ಮುಟ್ಟಿ-ಎತ್ತಿ ನೋಡುವಾಗ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಭಾವನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವನ್ನು ಯಾರು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಗೌಣವಾಗಿರಬಹುದು!

ಅಲ್ಲ, ಯಾವುದೇ ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾತಿ ಹಾಗೂ ಮಾಲೀಕರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಯಾಕೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಸಂಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ?

ಅವಳ ಮೌನವು ಅವರ ಸಂಧಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿತು.

“ನಮಿತಾ, ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಾದರೆ, ನಾನು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.”

ಮಾತನಾಡಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು.

“ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಅದೇ ಹಳೆಯದು, ಸರ್! ನಾನು ಹೊಸದಾಗಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದವಳು ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಆ ದಿನವೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಮೇಡಂ ಅವರ ಉದಾರತೆ, ಅವರು ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನ್ನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೊರಿಸಿದರು. ಗೌತಮಿ ನೆರಳಿನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಹಿಂದಿದ್ದಳು. ಬಹುಶಃ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.”

“ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ!... ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀವು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಈಗ ನಿಮಗೆ ಸಂಕೋಚವಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ, ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲಾ?”

“.....”

“ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ತಾಜಾತನವೇ ನಿಮ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿದೆ.”

“ಧನ್ಯವಾದ ಸರ್!”

“ನೋಡಿ ನಮಿತಾ, ಮಾಡೆಲ್‌ಗಳಿಗೇನೂ ಬರವಿಲ್ಲ.... ಇರಲಿ ಬಿಡಿ. ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವಳೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಕಡೆ ಆಭರಣಗಳ ಡೆಲಿವರಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಏನು ಅಂತಂದರೆ, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಕ್ಯಾಟ್‌ಲಾಗ್ ತಯಾರು ಮಾಡಿ, ವಿದೇಶದಲ್ಲಿನ ಬಂಗಾರದ

ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಕಳಿಸಿಕೊಡೋಣ ಅಂತ.”

ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಕೈಗೆಟುಕುತ್ತಿಲ್ಲ.

“ಸರ್! ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಗೌತಮಿ ಹಾಗೂ ಮೇಡಂ ಅವರೇ ಮಾಡಬಲ್ಲವರು.”

“ಅವರಿಬ್ಬರೊಡನೆಯೂ ನಾನು ಮಾತುಕತೆ ಆಡಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರದೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಷ್ಟೇ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದೆ.”

“.....”

“ಹಾಗಾದರೆ.... ನಿಮ್ಮ ಮೌನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲೇ?”

“ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಇಚ್ಛೆ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗಾಗಲಿ”

“ನಾಳೆ ಸೋಮವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣವೇ?”

“ನಾಳೆ?”

“ಮತ್ತೇನಾದರೂ...”

“ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ.... ನನಗೆ ಅಂತದ್ದೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ...”

“ಹಾಗಾದರೆ ಪಕ್ಕಾ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗಿನ ಐದರ ಫೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್‌ಗೆ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದೆಂದರೆ, ಅದೇ ಪರಂಪರಾಗತ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಅಂದಿನಂತೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ಆಭರಣಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಔಟ್‌ಡೋರ್! ಮಡ್ ಐಲಂಡ್ ಅಥವಾ ಖಂಡಾಲಾದಲ್ಲಿ. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಲೋಕೇಶನ್ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ?”

“ಕಾರ್ಮಿಕನ ಮಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಗಲ್ಲಿ-ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳ ಗಡಿಯೇ ಅವಳ ಜಗತ್ತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಮಡ್ ಐಲಂಡ್‌ಗೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಖಂಡಾಲಾಗೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಪಿಕ್‌ನಿಕ್ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಎಂದೂ ಹೋಗಲೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ” ಒಳಗಡೆ ಅದುಮಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಖಿನ್ನತೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಿತು. ಇದು ಅವಳ ಹಳೆಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯ.

“ಸರಿಬಿಡಿ... ಇದನ್ನು ಪಿಕ್‌ನಿಕ್ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸೋಣ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಮಡ್ ಐಲಂಡ್‌ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಈಗ ಮಲಿನಗೊಂಡಿದೆ ಆದರೆ.. ಹೇಗೆ ಇರಲಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ದುಃಖ-ನೋವುಗಳ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ವಿಮುಖಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.

“.....”

“ಬಿಡಿ... ನಿಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಪ್ರತಿಫಲದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡೋಣವೇ?”

“ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೇ?” ಅಚ್ಚರಿಯ

ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಅವಳಿಂದ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಹತ್ತು ಸಾವಿರ?...”

ಹತ್ತು ಸಾವಿರ! ಪೋನಿನ ಈ ಕಡೆ ಅವಳ ಬಾಯಿ ಇಷ್ಟು ತೆರೆಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ರಿಸೀವರನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಂದುಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಹುಡುಕಿದಳು—
ದ್ವನಿ ಇದರಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೆಯೇ?

“ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತಾ?”

“.....”

“ಕಡಿಮೆ ಅನಿಸಿದರೆ ಹೇಳಿ...”

“ಇಲ್ಲ.... ಇಲ್ಲ ಸರ್! ಒಂದು ದಿನದ ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್‌ಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಜೂರಿ ಸಿಗುವುದು ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ”. ಶಬ್ದಗಳ ಮಿತವ್ಯಯದ ಬಗೆಗೆ ಅವಳು ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದಳು ‘ಹೆಚ್ಚು’ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಬಹಳ ಕೌಶಲದಿಂದ ತನ್ನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು.

“ತಿಳಿಯಿತಲ್ಲ...?”

“ಹೌದು ಸರ್!” ಅವಳು ಗ್ರಹಿಸಿದಳು.

“ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿ...”

ದನಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಚಾಂಚಲ್ಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

“ಅದರದೇನೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ಸರ್! ಈಗ ಅದು ಎಷ್ಟೊಂದು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ಅದು ಈಗ ಕೈಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿಗುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.”

“ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಹೇಳಿ, ಇವೊತ್ತು ರಾತ್ರಿ ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಸ್ವಪ್ನ ಬಿತ್ತಾ ಅಂತ...”

ಅವಳಿಗೆ ನಗುಬಂತು.

“ಇಷ್ಟು ಬೇಗ? ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಲ್ಲವಾದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು?”

ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರಿ -ಕನಸುಗಳೇ ನೀವು ನನ್ನ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ನನಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಅಂತ. ಆಗ ನೋಡಿ, ಕನಸುಗಳು ನಿಮಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಲು ಸ್ವಯಂ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಬರುತ್ತವೆ.”

“ನಿಜವಾಗಿ?”

“ನಿಜವಾಗಿ, ಸೀ ಯೂ ಟುಮಾರೋ ಮಾರ್ನಿಂಗ್, ಬಾಯ್!”

ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಫೋನ್ ಇಡಲಾಯಿತು.

“ಕತ್ತರಿಸಿದ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೇರೇನೇ ಬೇಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅಕ್ಕಾ?” ಸಂಬಾರದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಮುನಿಯಾ ಅವಳ ತಲ್ಲೀನತೆಯನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದಳು.

“ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆಯಾ?”

೨೯೪ / ಆವಿಗೆ

“ನಿನಗೆ ತೋರಿಸಿದನಲ್ಲಾ...!”

“ಓಹ್.... ಒಳ್ಳೆಯದು, ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಬೇರೆಯದಾಗಿ ಬೇಯಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬೇಳೆ ಕುದಿದಿದೆಯಲ್ಲವಾ? ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುಕರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೀಟಿ ಹೊಡೆಸಿದರಾಯಿತು.

ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿದ ಇಡ್ಲಿ ಪ್ಲೇಟಿನ ಕುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಡ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮುನಿಯಾ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಳು.

“ಮುನಿಯಾ, ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹತ್ತು ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿ ಮಜೂರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೋ, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು?”

ಪ್ರಶರ್ ಕುಕರ್‌ನ ಮುಚ್ಚಳಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿಯಾ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದವಳಂತೆ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೆ ಬೆಚ್ಚಿದ್ದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪಿದೆ?”

“ಹತ್ತು ಸಾವಿರ? ಆದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ಯಾರು ಕೊಡ್ತಾರೆ? ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ಜನ, ನಾಳೆ ತಗೊಂಡುಹೋಗು, ಇವತ್ತು ಪುರಸೊತ್ತು ಇಲ್ಲ ಅನ್ನುವವರೇ”.... ಮುನಿಯಾ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು.

“ಅರೆ... ಈ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡು. ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ನಿನ್ನ ಜೀವ ಹಾರಿ ಹೋದಂತಾಗಲು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಏನು ದೊಡ್ಡ ರಕಮಲ್ಲ. ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ತಗೋತಾ ಇಲ್ಲವಾ ನಾನು?”

ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ? ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ ಸಂಬಳ ತಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಏನೆಲ್ಲ ಆಯಿತು. ಮೂರೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ (ಸೆರಗು ಅಂಚು ಹೊಲಿದದ್ದು ಎಂಟಾಣೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ) ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚಿಸಿದ ನೆನಪನ್ನು ಮರೆಸಿ ಮುನಿಯಾಳ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ, ಎತ್ತರದ ಆಕಾಶ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೇ?

“ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಡು”

“ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ” ಮುನಿಯಾ ಅತ್ತಿಯ ಹೂವಿನಂಥ ತನ್ನ ಗೋಲ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿದಳು.

“ಹೇಳು”

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಸ್ಥಿತಿ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅವರನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ, ಅಕ್ಕಾ.”

“ಮಾಡಿಸೋಣ” ಮುನಿಯಾಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸಿತು. ಎಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ!

ಹಿಂದಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದ ಒಂದು ಘಟನೆ ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು.

ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಬದಲಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮುನಿಯಾ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಳು. ಮುನಿಯಾ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಲ್ಕನಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅವಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು. ಆಗಿನ್ನೂ ತಂದೆಯವರ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷಾ ಆಘಾತ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಬಚಾವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮುನಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು—“ಇದಕ್ಕಿಂತ ನಾನು ಫೇಲ್ ಆಗೋದೇ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು! ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ನಡುವೆ ನಾನು ಹಣಕಾಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದುರ್ಬಲಳಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಒಂದನೇ ನಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೇಲು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೊಸ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದಾಗಲೂ ನಾನು ಇದನ್ನೇ ಬಯಸಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಇಡೀ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು, ಅಪ್ಪಾಜಿ! ಹಿಂದೀಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಷ್ಟು ಅಧಾರಿಟಿ ನನಗೆ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ!” ಮುನಿಯಾಳ ಈ ವೇದನಾಜನ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವಳು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾರಳು. ಅವಳು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಮರೆಯಲಾರಳು.

“ಮುನಿಯಾ, ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಉಳಿಯಿತು. ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ, ಆಗ?” ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮೇಡಂ ವಾಸ್ತಾನಿಯವರು ನೀಡಿದ ಭರವಸೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ಹಣ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಕ್ಕಾ! ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಖರ್ಚುಗಳೂ ದೊಡ್ಡವೇ ಇರುತ್ತವೆ.”

“ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನೇ ಹೇಳ್ತಿದೀಯಾ ನನಗೆ—ಹಳೇ ಅಜ್ಜಿಯ ಹಾಗೆ. ಅಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿ ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೂ ಇದೆಯೇ. ಭರವಸೆ ಇಡು. ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇರೋದೇನು? ಒಮ್ಮೆ ಮತ್ತೂ ಹಣ ಉಳಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡಲೇ ಬೇಕಾದಂತಹ ಅವಶ್ಯಕ ಕೆಲಸಗಳು ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿವೆ?”

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಲುಂಗಿಗಳು ಸವೆದು ಹರಿದುಹೋಗಿವೆ. ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಮುಗ್ಗಿ ಮಲಿನವಾಗಿವೆ ಅಂದರೆ ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿದರೂ ಅವು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.”

“ಲುಂಗಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಬಿಡು...”

“ಛುನ್ನೂಗೆ ಅಂಗಿಗಳು ಬೇಕು.”

“ಅಮ್ಮನ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿದೇನೆ. ನಾಳೇನೇ ನಾನು ಫೋಟೋ ಸೆಷನ್‌ಗಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಅವನ ಅಂಗಿಯ ಅಳತೆ ಬರೆದು, ಅಂಗಿಯ

೨೯೬ / ಆವಿಗೆ

ರೊಕ್ಕ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಊಟದ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸ್ಕೂಲಿನ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ. ನಿನ್ನ ಸ್ಕೂಲಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಸ್ಕೂಲ್ ಇದೆ ಅಲ್ಲವಾ? ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ ತಾನೇ?”

“ಹಾಂ... ಯಾಕಾಗೋದಿಲ್ಲ!” ಜವಾಬ್ದಾರಿಗೆ ತಾನು ತಕ್ಕವಳೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾ ಅರಳಿದಳು.

“ಸರಿ, ಈಗ ಹೇಳು ನಿನಗೆ ಏನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ, ನಿನ್ನ ಅಂಗಿಗಳೂ ಹರಿದಿಲ್ಲವಾ!”

“ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು-ಮೂರು ತಿಂಗಳು ನಡೀತವೆ.”

“ಕೇಳು ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೂ ಹಣ ಉಳಿಯಿತು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೋ ಆಗ?”

“ಹಾಗೆ ಆದರೆ, ಅಕ್ಕಾ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೂ ಛುನ್ನನ್ನನ್ನು ತಿರುಗಾಡಿಸಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.”

“ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು?”

ಮುನಿಯಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಲಿದಳು-“ಕರ್ಮೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀಯಾ ತಾನೆ?”

“ಕಣಿ ಕೇಳಿದೀಯೇನೆ? ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೇಳು...”

“ಎಸೆಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್! ಬೋಟಿನಿಂದ ಸಮುದ್ರ ದಾಟಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಬಾಪ್! ಎಷ್ಟು ದುಬಾರಿ ಟಿಕೆಟ್ ಇದೆ ಎಂಬುದಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ ನಿನಗೆ? ‘ಎಸೆಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್’; ತಿರುಗಲಿಕ್ಕೆ!”

“ಊಹಾಂ...” ಮುನಿಯಾ ಬೋಳೇತನದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದಳು.

“ನೂರು ರೂಪಾಯಿ!”

“ನಿಜವೇನೇ ಅಕ್ಕಾ!”

“ಮತ್ತಲ್ಲವೇನೇ! ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಷ್ಟೇ ಟಿಕೆಟ್ಟು, ಆಟ-ನೋಟಗಳ ಜೊತೆ ಮಕ್ಕಳು ಏನಾದರೂ ತಿಂದು-ಕುಡಿದು ಮಾಡೋದಿಲ್ಲವಾ?”

ಮುನಿಯಾಳ ಮೋರೆ ಮುದುಡಿ ಹೋಯಿತು.

“ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಕ್ಕಾ.... ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಿದೆ.”

“ನೀನು ಯಾಕೆ ಮನಸ್ಸು ಚಿಕ್ಕದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಾ ಇದೀಯಾ?” ಅವಳು ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ಸಂತೈಸಿದಳು. “ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ ಇರೋದೇ ಕಡಿಮೆ. ಅದಕ್ಕೇ ‘ಎಸೆಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್’ ಹೋಗೋಣ ಅನ್ನಿಸ್ತಿದೆ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುದ್ದಾಂ ಹೋಗೋಣ” ಮುನಿಯಾಳ ಸುಂದರ ಮುಖ ಅರಳಿತು.

“ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಮೇಲಾಯಿತು. ಛುನ್ನೂನ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಿಕ್‌ನಿಕ್ ಎಸೆಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಛುನ್ನೂ ಬಹಳ ಹಟ ಮಾಡಿದ. ಟಿಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಿಯಾಯಿತಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲು ತಯಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಛುನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕುದಿದು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬೆದರಿಸಿದ ಅವನು-ನಾನು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬರತೇನೆ ಅಂತ. ನಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಿದೆ. ಅಕ್ಕನ ನೌಕರಿಯಿಂದಾನೇ ಮನೆ ನಡೀತಾ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ನಿನಗೆ ಪಿಕ್‌ನಿಕ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಅಂತ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಹೇಳಿದೆ.”

“ಯಾಕೆ ಆ ಮಗೂನ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿದೆ ನೀನು?”

“ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಬಡಿದಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು...”

ಮುನಿಯಾಳ ಜಾಣತನದ ಬಗೆಗೆ ಅವಳು ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕಳು.

“ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ನೇರವಾಗಿ ಆಗದಿದ್ದರೆ, ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎದುರಿಸ್ತೇನೆ. ನೀನ್ಯಾಕೆ ಜಗಳ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಯೋ?”

“ನೀನು ಹೆದರೋದಿಲ್ಲವಾ ಅಕ್ಕಾ?”

“ಹೂಂ, ಹೆದರೋದೇನೋ ಹೆದರತೇನೆ. ಆದರೆ ಜಗಳ ಮಾಡದೆ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯ ಅದು! ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲವಾ-‘ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶ ಇರದೇ ಹೋದರೆ, ಅವನು ಅನೀತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ’ ನಿನ್ನಿಂದ ಓದಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಾ ಅದನ್ನ!”

“ನನಗನಿಸುತ್ತಿದೆ ಅಕ್ಕಾ, ಯಾರೊಡನೆಯಾದರೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಎದುರು ಹಾಕೊಳ್ಳೋದು ಆಕ್ರೋಶ ಅಲ್ಲ, ಹ್ಯಾಗೆ ಅಂದರೆ...” ಮುನಿಯಾ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು.

“ಹ್ಯಾಗೆ ಅಂದರೆ... ನಾನು?”

“ನೀನಲ್ಲ... ಅಮ್ಮ!”

ಮುನಿಯಾಳ ಮೊನಚಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳನ್ನು ನಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ನಗು ನಿಂತ ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

“ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಗು! ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುಕೊಂಡೇ ಇದೆ. ಅಮ್ಮ ಛುನ್ನೂನ ಕೂದಲು ಕಟ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಬಂದಿರಬಹುದು.”

ಮುನಿಯಾಳ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಇನಿತೂ ಭಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೈರನ್ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ, ಅಕ್ಕಾ!”

ಮುನಿಯಾಳ ಮೊನಚಾದ ಖಾರವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸಿತು.

ಇನ್ನೂ ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಯಾಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಗಂಭೀರ ವೈಚಾರಿಕ ತಿರುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು. ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಅವಳು ಅಂತಹ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆಂದು ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಬಗೆಗೆ ಜಾಗೃತಳಾಗಿರುವುದು ಬಹುಶಃ ಅವಳು ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಧ ನಿಷ್ಠೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಆಗುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವಳನ್ನು ಹಗುರವಾಗಿ ಚಿವುರಿತು. ಅಮ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ಮುನಿಯಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಅವಳ ಧೋರಣೆಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ನಿನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಪ್ರತಿವಾದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೆಯಾಗಿ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರೂ ಮುಷ್ಟಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಂದು ಅವಳ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಬಂದಿದೆ. ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರೂ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ವಿವೇಕದ ಬಲದಿಂದ ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಬೇಕು, ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಸಂಗತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಸಮ್ಮತಿಯಿದೆ, ಯಾವುದು ಕೇವಲ ಅವರ ಹಕ್ಕಿನದಾಗಿರದೆ ಎಲ್ಲರ ಹಕ್ಕಾಗಿ ಬದಲಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿರಬೇಕು.

ಆದರೆ ಆ ಸದಸ್ಯರಾದರೂ ಯಾರು?

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೂ ಛುನ್ನೂ! ತನ್ನದೇ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ.

“ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳು ಮುನಿಯಾ” ಇಡಲಿಯ ದೇಶೀ ಕುಕ್ಕರಿನ ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆದು, ಹಬೆ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ಇಡಲಿಯ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕು ಇಳಿಸಿ ಇಡಲಿ ಬೆಂದಿದ್ದರೆ ಅಂದಾಜು ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

“ಹೂಂ.... ಹೇಳು ಅಕ್ಕಾ”

“ಅಮ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ನಿನ್ನ ಧೋರಣೆ ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಗಿದೆ?”

“ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಅವಳ ಸಂಶಯದ ಸ್ವಭಾವ”

“ಎರಡನೆಯದು?”

“ಭೇದಭಾವ”

“ಹಾಗಂದರೆ?”

“ಬಿಡು ಅಕ್ಕಾ, ಸುಮ್ಮನೆ ವಿರಸ ಯಾಕೆ? ಇವತ್ತು ನೀನು ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿದೀಯಾ”

“ಹೆದರಬೇಡ, ಹೇಳು. ನಾನು ಆಗಲೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮುನಿಯಾ, ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿರಲಾರ. ಸಂತೋಷವು ಅವನೊಳಗಿನಿಂದ ಸ್ಪೋತವಾಗಿ

ಉಕ್ಕುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅವನು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.”

“ಅಮ್ಮ ಮೊನ್ನೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು...” ಮುನಿಯಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಡೆದಳು.

“ಏನು?”

“ನಮಿ ಬದಲಿಗೆ ನಮಗೊಬ್ಬ ತರುಣ ಮಗ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹುಡುಗಿ ಗಳಿಕೆ-ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡ್ತಾಳೆ-ಹುಡುಗನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ಗಳಿಸ್ತಾಳೆ ನಿಜ, ನಾನು ಒಪ್ಪೇನೆ. ಆದರೇನು, ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಬೆಳದಿಂಗಳು! ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ ಜೊತೆಗಾದರೂ ಹಾಳು ಹರಟೆ ಶುರುವಾದರೆ, ಮಿನೀಟು ಅರ್ಧ ಮಿನೀಟು ಸಾಕು, ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಅನಾರ್ಕಲಿಯಾಗಿಬಿಡ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರ ಮಾತು ಬೇರೆ! ಸಲೀಮ್ ಆದರೂ ಕೂಡ ಅನಾರ್ಕಲಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರಲ್ಲವಾ? ಹೃದಯ ಒಡೆದು ಬಾಯಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಛುನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಯಮರಾಜ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾನೆ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ.”

“ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರಾ?”

“ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.”

ಮುನಿಯಾ ಮಾತು ಬದಲಿಸಿದಳು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸದ ಸಲುವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಭರಣಗಳ ಮಾಡೆಲಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅವಳು ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ನೀಡಿದಾಗ, ಅವಳ ಒಂದೆರಡು ಫೋಟೋ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಮುನಿಯಾ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

ಅವಳು ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು. ಹಾಗೆ ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕ್ಯಾಟಲಾಗಿನ ಉದ್ದೇಶ ವಿದೇಶೀ ಆಭರಣಗಳ ಬಾಜಾರಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಭರಪೂರ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವವಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ.

“ಒಂದು ಗಮ್ಮತ್ತು ಮಾಡೋಣವಾ? ಅಕ್ಕಾ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ನಾವು ಇಡ್ಲಿ ಸಾಂಬಾರನ್ನೂ ತಿನ್ನೋಣ. ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೂಡಿಸೋಣ. ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿರೋವಲ್ಲ. ಆಗ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಭಾವನೆ ಸಿಗಲಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕೇಳೋಣ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪಂಚರು ಏನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದೆ.”

“ಹೂಂ... ಪರವಾಗಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿದೆ...”

ಉತ್ಸಾಹಿತರಾದ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರೂ ತಮಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಾರಿವಾರಿಕ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕನ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಹಗುರವಾದ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇದು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವಾದೀತೆಂದೂ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಹಿಂದೆ ಮುನಿಯಾಳ ಅವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಚಡಪಡಿಕೆಯಿತ್ತು ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತ.

ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುನಿಯಾ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಬೈರಕ್ಕಿನ ನಡುವೆ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಊಟದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಚಟ್ಟಿ ತರಲು ಕೆಳಗಿನ ಸರದಾರಿಣಿಯ ಮನೆಗೆ ಓಡಿದಳು.

ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಛುನ್ನೂನಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡಿದಳು. ರಜಾ ದಿನವಾದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕೂತು ಊಟ ಮಾಡುವ ವಿರಳ ಅವಕಾಶ ಆದಿನ ಲಭ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮ ದಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗರಣೆಯ ಸವುಟು ಮುಳುಗಿಸಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಭಟಿಪಿಟಿಯಂತೆ ಅಸ್ಪುಟವಾಗಿ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಶುರು ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಸಿಡಿಮಾತುಗಳು ಒಗ್ಗರಣೆಯ ಸಾಸಿವೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಸಿಡಿದವು.

‘ಇವಳೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ಣದೇವಿ! ದೊಡ್ಡ ಕಸೂತಿಯನ್ನೇ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಕತೆಯ ಮುಂದೆ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ? ಇವಳ ಹಾಗೆ ಯಾರಿದಾರೆ ಮತ್ತೆ? ಹೊಸ ಹೊಸ ವೇಷ ಇವಳದು! ಇದೇ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ಣ ದೇವೀನೇ ಅಲ್ಲವಾ ಬೊಗಳಿದ್ದು-ಟೈಪಿಂಗ್ ಶಾರ್ಟ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಆಭರಣದ ರಾಶಿಯ ಮಾಡಲಿಂಗ್ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅಂತ! ಈಗ ಇನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಕಳಚಿ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಮಾರಾಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾಜಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತೇನೋ. ಮಾಡಲಿಂಗ್ ಸಜ್ಜನರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವಾ! ಈ ಫ್ಯಾಶನ್ ಮಾರಿಯರ ಸಾರಾಸಗಟು ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆ ಇದು... ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆ! ನಾಲ್ಕಾರು ಫೋಟೋಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಟೊಂಕದಿಂದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾರಾ? ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಮೂರ್ಖರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ! ಬೇರೆ ಯಾರದಾದರೂ ಫೋಟೋ ತೆಗೀಲಿ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ! ಗಂಗಾನದಿಯ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರೂ ನನಗಂತೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ.

ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮೂರ್ಖಿಗಳಲ್ಲ ಅವಳು! ನನಗೆ ಆ ದಿನವೇ ಎಡಗಣ್ಣು ಹಾರಿತ್ತು. ಆ ಹರಾಮಿ ಇದಾಳಲ್ಲ. ಇವಳು ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ನೆವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಿ ಬಣ್ಣದ ಚಪ್ಪಲಿ ಕೊಡಿಸಿ ತಲೆ ನೋವು ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಳಲ್ಲ. ಅವತ್ತೇ! ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆ-ಬರೆ,

ಚಪ್ಪಲಿ, ಪರ್ಸ್ ಎಸೆ ಆ ಕಡೆ. ನಾಳೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಾ-ಸರಳವಾದ ನೌಕರಿ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಡಲಿ. ಮಾಡಲಿಂಗ್ ಗೀಡಲಿಂಗ್‌ನ ಗಿಲಿಮಿಟ ಎಲ್ಲ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ. ಅವಳ ಮನೇಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಕಟ್ಟನ್ನು! ಮತ್ಯಾವುದಾದರೂ ನೌಕರಿ ಹುಡುಕಿದರಾಯಿತು. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಕುಂತಿಗೇನಾದರೂ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೇಲ್ಲಿ ಕಲಂಕ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತೆ ಅಕ್ಕಾ ಎಂದು ಕೇಳಿಯೇ ಕೇಳ್ತಾಳೆ.”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪಾಟಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿದರು-“ಕುಂತಿಯ ಮಗಳು ಟೀನಾ ತನ್ನ ಡ್ರೆಸ್ ಡಿಜೈನರ್ ಗೆಳತಿಯ ಫ್ಯಾಷನ್ ಶೋನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಿಂಗ್ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾ?”

ಉತ್ತರವಾಗಿ, ತನ್ನ ನಾಟಕಗೇಡಿತನದ ಮಾತನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಮ್ಮ ಟೀನಾಳ ಪರ ವಕಾಲತು ಮಾಡಲು ಮಾತು ಬದಲಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು-“ಟೀನಾ ಮಾಡಲಿಂಗ್‌ನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಹೊರಗಿನವರಿಗಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ! ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಗೆಳತಿ ಅಂದರೆ ಯಾರು ಯಾರೋ ಆಗುಹೋಗದ ಹೊರಗಿನವರಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅವರ ಅಂತಸ್ತು ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡದು. ಎರಡೂ ಮನೆತನಗಳ ನಡುವೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಆಗಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಅದು ನೇರವಾಗಿ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ. ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ ಹುಡುಗಿಯರು ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಕುಣಿದರು. ಎಲ್ಲರ ನಡುವೆ ನಮ್ಮ ಟೀನಾ ಕೂಡ ತೇಲಾಡಿದಳು. ಏನು ತಪ್ಪಾಯಿತು! ಈ ಮೇಡಂ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಅನಿಸಿಕೊಂಡವಳು. ಫೋಟೋಗಳನ್ನೇನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಆಗ ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು?”

“ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಸುದ್ದಿಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಿಂಥಾ ನಟಿಯರ ಫೋಟೋ ಬೆತ್ತಲೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ. ಯಾರದೂ ಮುಖಕ್ಕೆ ಯಾರದೋ ದೇಹ ಜೋಡಿಸಿ ಕರಾಮತ್ತು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ!”

“ಹಣದ ಆಸೆಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಹೆಸರು ಹಾಳಾಗೋದು ಯಾರದ್ದು? ಈ ರೀತಿಯ ಹಣ ತಗೊಂಡು ಏನು ಮಾಡೋದು. ತಲೆಯ ಮುಂಡಾಸ ತೆಗೆದು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತುಳಿಯೋದಕ್ಕಾ? ಹಣದ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಸಿವೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ತಾನು ಈ ಹೆಂಗಸಿನ ಶರೀರ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೂ, ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸೋದರಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳಾ? ಮಂಚ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಸೆಳೀತಿದ್ದಳು!

ಕಡಿಮೆ ತಿನ್ನು, ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸು-ಮುದುಕಿ ಜಪ ಮಾಡ್ತಾನೇ ಸತ್ತಳು. ಅವರು ಕಲಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದಾಳೆ ಸೆರೆಗಿನಲ್ಲಿ. ಅವರ ಚಿಂತೆಯೇ ಬೇರೆ ಥರದ್ದು. ಬಡತನ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ, ಆದರೆ ನೈತಿಕತೆ ಕೆಡಬಾರದು.

ಆದರೆ ಆ ಮುದುಕಿ ಕಲಿಸಿದ್ದನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಗಂಟು ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು! ಎಣ್ಣೆ ಗಾಣದ ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಾಸಿವೆಯ ತನೆಯ ಹಾಗೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಜೀವ ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳೋದು? ಒಬ್ಬರಲ್ಲ, ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಕುಲಕಂಟಕರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಶ್ವಾಸ ಹೀರುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಸಹಿಸೋದು ಹೇಗೆ?”

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಇಡಲಿ ಅವಳ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ತುಣುಕಿನ ಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಆದ್ರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಮುನಿಯಾ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು— “ಊಟ ಬಿಡಬೇಡ, ಅಕ್ಕಾ!” ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಮುನಿಯಾಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾಟು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆದ್ದಳು.

ಅಮ್ಮನ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಬೆಳೆದ ಛುನ್ನೂ ಇಡೀ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವಳು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದಿದ್ದ—ಸಂಜೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ತಿನ್ನುವುದಿದೆ. ಇಂದು ಅವನು ಯಾವ ಪುಸ್ತಕಾಯಿಸುವಿಕೆ-ಸಮಜಾಯಿಸಿಗಳನ್ನೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಕಣ್ಣೀರು ನುಂಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಟಲಿನಿಂದಲೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದಳು—ಸಂಜೆ ಅವನನ್ನು ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ತಿನ್ನಲು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಅವನು ಎಂಜಲು ಪಾತ್ರ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೆಡಲು ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೋ ತುಂಬ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಡುಗೆಯ ಕಸ-ಮುಸುರೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾರಳು.

ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಚಾಚುತ್ತ ಅವಳು ಓರೆನೋಟದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಳು— ಛುನ್ನೂ ಓಡಿಹೋಗಿ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ದಿನವಾಗಿದ್ದರೆ ಛುನ್ನೂ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಕೊಳೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಅಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇವತ್ತಿನ ಘಟನೆಯಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ನೋಡಿದರೂ ನೋಡದಂತೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಖ ತುಂಬ ಹೊದೆದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದಳು.

ಮೊಣಕೈಯಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ನಮಿತಾ ನಡೆದ ಜಗಳದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಗೌತಮಿ ಅವಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ್ದಳು—“ಸೋಮವಾರ ಅವಳಿಗೆ ಇಡೀ ದಿನ ಘೋಟೋ ಸೆಶನ್ ಇದೆ. ಭಾನುವಾರ ಹಗುರವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ರಜಾದಿನ ಎಂದು ತುರುಕಿ ತುರುಕಿ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಉಂಡಿದ್ದು ಸರಿಯಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾಗದೆ ತೊಂದರೆಯಾದೀತು. ಹೊಟ್ಟೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಇಸಬಗೋಲ ಪುಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಸಾಫ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ಸಾಫ್ ಆಗುವುದರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿ ಚನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವುದೂ ಅವಶ್ಯಕ. ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದರೆ ಪ್ರಶಾಂತ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮುಖದ ಕಾಂತಿ ಕಾಯಂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ಅವಳು ಈ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಬಲ್ಲಳೇ?

ಪವಾರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ-ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ತೂರಾಟ ಇಲ್ಲದ ದಿನ, ಪೊಲೀಸರು ಅಶ್ರುವಾಯು ಪ್ರಯೋಗಿಸದ ದಿನ, ಲಾಠಿಚಾರ್ಜ್ ಮಾಡದ ದಿನ, ಅವನಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ನಿಶ್ಚಿಂತವಾದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಆಕ್ರೋಶ, ಉತ್ತೇಜನೆ, ಅಶಾಂತಿ, ಹೋರಾಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಜೋಗುಳದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಆಯಿಯ ಜೋಗುಳದ ಮೃದುವಾದ ತಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಹಾಗೆ!

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಜಗಳಗಳು ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಜೋಗುಳವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ? ಬಹುಶಃ ಚರ್ಮವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದಷ್ಟು ದಪ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಪವಾರನ ತಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಅಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಜೋಗುಳದ ಹಾಡು ಹಾಡಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅದು ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ, ಬದುಕಿನ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಸಂಧಾನಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕೆ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು! ಇಂದು ಆಗಿದ್ದೇನು ಹೊಸದಾ ಅವಳಿಗೆ! ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತಾ ಅವಳಿಗೆ? ಅಂದಮೇಲೆ!

ಹಗುರವಾದ ಜೊಂಪಿನ ನಡುವೆ ಯಾರೋ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಗೊತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ಅವರು ಯಾರು ಅಂತ-ಮುನಿಯಾ, ಕೇವಲ ಮುನಿಯಾ. ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವಳ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭರವಸೆ, ಸೂತ್ರ ತಪ್ಪಿದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಎರಡು ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಅವಳು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರವೇ ಮುನಿಯಾ ಅವಳನ್ನು ಚಹಕ್ಕಾಗಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು. ಉತ್ಕಂಠಿತರಾದ ಛುನ್ನೂ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಆಗಲೇ ಹತ್ತುಬಾರಿ ಸುತ್ತುಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. “ಮುನಿಯಾ ಅಕ್ಕ, ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಏಳಿಸಬಾರದಾ? ಐಸಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನಿಸಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವಾ? ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಲಗಿರಾಳೆ ಅಕ್ಕ? ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದ ನೆಪ ಹೇಳ್ತಾಳೆ. ರಾತ್ರಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು ಛುನ್ನೂ! ಐಸಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನಲು ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಛುನ್ನೂ ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯವನು, ರಾಜಾ ಹುಡುಗ! ಅಕ್ಕನ ಮಾತು ಕೇಳಾನೆ...” ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇಂದು ನಾನು ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇನಾದರೂ

೩೦೪ / ಆವಿಗೆ

ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ನಾನು ಇಂದು 'ಟೂ' ಹೇಳಬಿಡ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಅವಳು ನಗುತ್ತ ಮೇಲೆದ್ದಳು.

ಚಹಾದ ಲೋಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು.

"ನೀವು ಚಹಾ ಕುಡಿದಿರಾ ಅಪ್ಪಾಜಿ..."

"ಆಂ... ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು.

ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾಳ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಬಂತು.

"ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗಾಗಿ ಹಾಲು ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಅಕ್ಕಾ."

ಅವಳು ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭುನ್ನೂ ಅವಳ ಮೋಣಕಾಲ ಬಳಿ ಬಂದು ಆತುಕೂತುಕೊಂಡ.

"ತಯಾರಾಗು ಅಕ್ಕಾ..."

"ಹೋಗೋಣ ಮೊದಲು ನೀನು ಕಾಲು-ಮುಖ ತೊಳೆದು ಬೇಗಬೇಗ ತಯಾರಾಗು."

"ಮುನಿಯಾ ಅಕ್ಕ ನನ್ನನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದರಲ್ಲವಾ ನಾನು ತಯಾರಾಗೋದು?"

"ಮುನಿಯಾ ಅಕ್ಕ ತಯಾರು ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ, ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದಾಳೆ. ನಿನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ನೀನೇ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೀನೇ ತಯಾರಾಗು".

ಭುನ್ನೂವಿಗೆ ಅಕ್ಕನ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನಾಟಿತು. ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಅವನು ಎದ್ದು ಕಾಲು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ಹೊರಟ.

ಮುನಿಯಾ ಟಾಫಿಯ ಡಬ್ಬಾದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಟ್ರೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಗಾಗಿ ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ತನ್ನ ಚಹಾವನ್ನು ಅದೇ ಟ್ರೇನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಅವಳು ಹಾಲು ಕುಡಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಮುನಿಯಾ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಅವಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಭುನ್ನೂವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹಾಲು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆದು ತನ್ನ ನೀಲಿ ಚೌಕಳಿ ಶರ್ಟ್, ಖಾಕಿ-ಪ್ಯಾಂಟು ಧರಿಸಿ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಬಂದ. ಹಣೆಯ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಬೈತಲೆ ತೆಗೆದು ತಾನೇ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಮುಂಗುರುಳು ಅವನಿಗೆ ಕಚಗುಳಿಯಿಟ್ಟಿತು.

ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿ ಭುನ್ನೂವನ ಮುಂಗುರುಳಿನತ್ತ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಗಮನ ಸೆಳೆದಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಮಗ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದಾನೆ ಬಾಬೂಜಿ.”

ಬಾಬೂಜಿಯ ವಕ್ರವಾದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೊಳಪು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನಿಸ್ತೇಜ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವರು ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕರು. ನಂತರ ಅವನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದರು. ಬಹುಶಃ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ-“ಈಗ ಅವನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನೂ ತಯಾರಾಗು ಏಳು”.

ತನ್ನ ಉಳಿದ ಚಹಾವನ್ನು ಗುಟುಕರಿಸಿ ಅವಳು ಟ್ರೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಕಡೆ ನಡೆದಳು. ಅವಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಿದ್ದರಿಂದ ತಂದೆಯೂ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರು. ಅವಳ ಮತ್ತು ಬಾಬೂಜಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾ?

ಪರ್ಸ್ ತೂಗುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಛುನ್ನೂ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಹೊರಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಳಷ್ಟೆ, ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನೆದುರು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಹಿಂಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಛುನ್ನೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ನೋಡದವಳಂತೆ ಅವಳೂ ಎಲ್ಲರ ಕಡೆ ಕೈಮುಗಿದಳು.

ಚಹಾ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅಮ್ಮ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ತಡೆದಳು.

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.”

ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮುನಿಯಾಳ ಅರಳಿದ ಮುಖ ಮುದುಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಹೊರಳಿ ಅವಳು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಓಡಿದಳು. ಅಮ್ಮನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರ ತಂದಿತು.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಚಹಾಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಗ್ಯಾಸಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು.

ಅವಳು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು-“ನೀವು ಚಹಾಸೋಸಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ಬೇಕಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇಡ್ಲಿ ಚಟ್ನಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಿ.”

ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ಅವಳು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶೋಭನಾಥ ಅಂಕಲ್ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು.

“ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ಈಗಲೇ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ವಾರದ ಹಿಂದೆಯೇ ಮಾತುಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದು. ಇದನ್ನು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಪೂರ್ಣಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಮಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಉತ್ತರದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡದೆ ಅವಳು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ

ಹೊರಬಂದಳು. ಹೊರಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಮನೆಯಿಂದ ಹೇಗೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ಸಾಧ್ಯವೋ ಹಿಂತಿರುಗಿದರಾಯಿತು. ಅರ್ಜೆಂಟು ಏನಿದೆ? ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜುಹೂ ಬೀಚಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಕೊಡಿಸಿದರಾಗದೆ? 'ಎಸೆಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್'ಗೆ ಹೋಗುವ ಆಸೆ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದಿದೆ? ಇಂದು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಜುಹೂ ಬೀಚಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವರನ್ನು 'ಎಸೆಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್' ನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲೇ ಅವರನ್ನು? ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಒಂದೇ ತೊಂದರೆ-ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುವುದಕ್ಕೇ ನಲವತ್ತು ನಿಮಿಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಜುಹೂ ಬೀಚಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಆನಂದವನ್ನು ಸವಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ನಿರಾಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಎದುರಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆಟೋಕ್ಕೆ ಕೈ ಮಾಡಿದಳು. ಛುನ್ನೂ ಮುನಿಯಾ ಅವಳ ಈ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಚಕಿತರಾದರು. ನಮ್ಮನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಜುಹೂ ಬೀಚಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಅವಳು ಆಟೋದವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಅಂದರೆ ನಾವು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಜುಹೂ ಬೀಚಿಗೆ ತಲುಪಲಿದ್ದೇವೆ. ಛುನ್ನೂ ಮುನಿಯಾ ಇದನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಛುನ್ನೂ ಕಿಲಕಿಲ ನಗುತ್ತ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ತನ್ನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ-“ನಾಳೆ ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ಕೂಲಿನ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಜುಹೂ ಬೀಚಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಜುಹೂ ಬೀಚಿನಲ್ಲಿ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿಂದಿದ್ದೆ...”

ಛುನ್ನೂ ನೀರಾಟವನ್ನು ಮನದಣಿಯ ಆಡಿದ. ಮರಳಿನ ಮನೆಕಟ್ಟಿದ. ಗ್ಯಾಸ್ ತುಂಬಿದ ದೊಡ್ಡ ಪುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಮಾಡಿದ. ಕೆನೆಯಿರುವ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಎಳೆನೀರು ಕುಡಿದ. ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿಂದ. ನಂತರ ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹತ್ತಲು ಹಟ ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

ಇಂದು ತಾನು ಹಣದ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಕ್ಕಳ ಸಂತೋಷವೇ ಮುಖ್ಯ. ಆದರೆ ಕುದುರೆಗಾಡಿಯ ಬಾಡಿಗೆ ತುಂಬ ದುಬಾರಿ. ಒಮ್ಮೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮೂರು ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಛುನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸುತ್ತು ಹಾಕಬೇಕು ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದರೆ, ಅವನು ರಚ್ಚೆ ಹಿಡಿದು ಅಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೃಷ್ಟ, ಛುನ್ನೂ ಹಟ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಛುನ್ನೂ ಮುನಿಯಾ ಆಟೋ ಹತ್ತಿದ್ದರು. ಚೋಕಾಲಿಯ ಸವಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಏರಿದಂತೆ ಅವರು ಖುಷಿ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಅವರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟುದನ್ನು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ

ಕೂತಾಗಲೂ ಅವಳು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶವೇ ಬಿರಿದುಹೋಗುವಷ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದ ಛನ್ನೂನ ಸಂತೋಷವನ್ನು, ಸದಾ ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಅಮ್ಮನೂ ಸಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಮರಳು ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪುನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಮೈಯಿಲ್ಲ ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಛನ್ನೂನನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸ್ನಾನದ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಅವನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಪ್ ಹಾಲಿಗೆ ಅರಿಶಿನಹಾಕಿ ಕದಡಿ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಡಿದ್ದಾನೆ. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಶೀತ ಆಗಬಾರದಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮನ ಈ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಅವಳು ಹಾಗೂ ಮುನಿಯಾ ಚಕಿತರಾದರು! ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರು ಹೊರಬಂದಾಗ, ಅಮ್ಮ ಅವರಿಗಾಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ತಾಟು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಇಂದೇನು ಸೂರ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದನೆ? ಏನಿದರ ರಹಸ್ಯ?

ಊಟ ಮಾಡುತ್ತ ಅಮ್ಮ ಛನ್ನೂನಿಂದ ಜುಹೂ ಯಾತ್ರೆಯ ರೋಮಾಂಚಕ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಉಳಿದಳು. ಅವಳ ಈಗಿನ ಸಹಜತೆ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸ್ಫೋಟವಾಗುವ ಮುನ್ನಿನ ಮೌನವೇ, ಅಥವಾ ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡ ನಂತರದ ವಿನಾಶದ ಕ್ಷಣಗಳ ಮೌನವೇ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅಂದಾಜಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಅವಳು ತನ್ನ ತಾಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟಾಗ, ಅಮ್ಮ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದಳು.

“ಇಂದು, ನಿಮಾ, ಸೂರ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಅಂತ ತಿಳಿಕೋ. ತಕ್ಷಣ ನಾನೇ ಚಿವುಟಿ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ, ನಾನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದೀನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತ. ಕಿವಿ, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿವೆ... ಮುನಿಯಾ ತಾಟು ಇಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ನೀನು ಕೂತುಕೋ.”

“ನೀನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಿದ್ದೆಯಲ್ಲ, ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಮುಖ ನೋಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಹೆಣದ ಕಳೆ ಪಕ್ಕಾ, ಸಾರು ಉಕ್ಕಿದಾಗ ಒಲೆಯ ಬೂದಿ ಹಾರಿ ಮುಖದ ಬಣ್ಣ ಕೆಡಿಸುತ್ತಲ್ಲ ಹಾಗೆ! ಕಾಗೆ ಹಾಗೆ ಕಾಂವ್ ಕಾಂವ್ ಶುರುಮಾಡಿದರು...”

ಕಹಿ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವಳು ಅಮ್ಮನ ಉತ್ಸಾಹ ಭರಿತ ಮೋರೆ ನೋಡಿದಳು. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಪತಿಯ ಅಂಗವಿಕಲತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಪತ್ನಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಹಜ ಭಾವನೆಯಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲಳೇ? ಕಲ್ಪನಾತೀತವಾಗಿತ್ತು ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ!

“ಸ್ಟೇಟ್ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿದರು-ನೀವು ಹೇಗಿದೀರಿ? ಗಾಯ ತುಂಬಿ ಬಂತಾ?”

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟರು-‘ತೋಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನು ಚಿಂತೆ ಪಡೋದು ಬೇಡ ದೇವಿ.’ ಡಾಕ್ಟರ ಸಕ್ಸೇನಾ ಅವರು ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಹಟಮಾಡಿದರು. ತೋಳು ಈಗ ಚನ್ನಾಗಿ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ-ಬರೆದು ಮಾಡಿದೇನೆ ಈಗ.”

“ಬಿಲ್ಡರ್‌ನ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಗುಲಿತ್ತು. ಒಂದು ವಾರದ ಹಿಂದೆ ಒಣಗಿದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಯಾಕೋ ಹೊಳಪು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸಕ್ಸೇನಾ ಮತ್ತೊಂದುಬಾರಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗಾಯ ಸೀಳಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತಡೆಯಲಿ? ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು.”

“ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಸ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಬರೆದರು.”

ಅವಳು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದಳು “ಏನು ಬರೆದರು?”

“ಬರೆದರು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೇ, ನಾನು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಬದುಕೋದಿಲ್ಲ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ ಫಂಡು ಹಾಗೂ ಗ್ರ್ಯಾಜ್ಯುಯಿಟಿ ರಕಮು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಿಕ್ಕರೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ‘ಯೂನಿಟ್ ಟ್ರಸ್ಟ್’ ಅಥವಾ ಎಲ್‌ಐಸಿಯ ಪೆನ್ಷನ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ ತೊಡಗಿಸೋಣ ಅಂತ ಇದೇನೆ. ಈ ಮನೆಯ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಧಾರ ಬೇಕಲ್ಲ..”

ಅವಳು ನಿಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟಳು. ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೇ ಏನೋ ಗೊಣಗಿಕೊಂಡಳು.

“ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಚಿಂತೆಯೇ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಹಣ್ಣು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕಾಯಿಲೆಯಂತೂ ಮೊದಲೇ ಅವರನ್ನು ಅರೆಜೀವ ಮಾಡಿದೆ.”

“ಫಂಡಿನ ಫಾರ್ಮ್ ಗೀರ್ಮ್ ಎಲ್ಲ ತಗೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದರು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು. ಎಡಗೈಯಲ್ಲೇ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಹಿ ಮಾಡಿದರು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ. ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬರಳಿನ ಗುರುತನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು ಫಾರ್ಮ್ ಮೇಲೆ.”

“ನಂತರ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರು-‘ನೀನು ಸಂಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ ಪಡೋದು ತಪ್ಪಲ್ಲ ದೇವಿ! ಆದರೆ ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸೋದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನದೇ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಸಾಯೋ ಅಷ್ಟು ಬೇರೆಯವರ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಸಾಯೋದಿಲ್ಲ.”

“ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಬೇರೇನೇ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಬರೆದರು, ಅದನ್ನು ಓದಿ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕರು. ಹೇಳಿದರು-‘ವೃಥಾವಾಗಿ ನನ್ನ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವಾಗಬೇಡ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಧೈರ್ಯದ ಅಮೃತಫಲವನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲರು ಹೇಳು? ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ಸಲ್ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದನಲ್ಲ!

ನಿಮ್ಮ ನಡುವೆ ಜೀವಂತ ಇದೇನಲ್ಲ ನಾನು! ಮತ್ತು ಅಂಗರಕ್ಷಕರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಅರ್ಥ ಗೊತ್ತಲ್ಲ ನಿನಗೆ! ನಮ್ಮ ಗೌಪ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ನಾವೇ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಹಾಗೆ. ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ಸಲನ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಅಂಗರಕ್ಷಕರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪೋಲೀಸ್ ಕಮೀಷನರ್ ಸರಾವಗಿ ನನಗೆ ಕೈತೊಳೆದು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸರಾವಗಿ ಒಂದು ಉದ್ದ ಪತ್ರವನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

“ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ಲೇಟ್ ಎದೆಗೆ ಕವುಚಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು.”

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಶಾಲು ಮಾಡಿದರು-ಅವರೊಡನೆ.”

“ಏನೋ ದೇವಿ, ಮತ್ತೇನೂ ಕೇಳೋದು ಹೇಳೋದು ಉಳಿದಿಲ್ಲವೇನೋ? ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅವಶ್ಯ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡೋದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೇನೆ. ಅತ್ತಿಗೆ, ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ. ಆವಂತಿಕಾ ನಾಡಿದ್ದು ಬೆಳಗಿನ ಫೈಟಿಗೆ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಾಳೆ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸತ್ಯಾನಂದಿನಿ, ಪವಯೀ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಿದ್ದೇವೆ. ಅವಳದೇ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ತು. ಗೌತಮನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಹೇಳೋದು ಕೇಳೋದು ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬೀದಿನಾಟಕದ ತಂಡದವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆ ಕೂಲಿಕಾರರನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸಲು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ದಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಯಮವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಾಳೆ ಇಂತಿಂಥ ಪಾರ್ಟಿಯಿಂದ ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ನೀನು ಕೇಳಿದರೂ ಅಚ್ಚರಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಅವನು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯೇನಿತ್ತು? ಒಂದು ವಿಚಾರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ, ದೇವಿ! ನೀನೂ ಇದರಿಂದ ಚಿಂತಾಮುಕ್ತನಾಗಬಹುದು. ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ಒಂದು ಫ್ಲಾಟಿನ ಬೀಗದಕೈ ನನ್ನ ಜೊತೆ ತಂದಿದೇನೆ. ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಒತ್ತಾಯ ಇದು, ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆ ಅಂತ ಬೇಕಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೋ. ಯಾವುದೇ ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ಫ್ಲಾಟಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಬಿಡಿ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಕಂಪನಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಬರುವ ಹಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಮನೆಯ ವೆಚ್ಚ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಮ್ಮ ಆನಂದದಿಂದ ಉಕ್ಕೇರುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು-“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹೇಳಿದರು- ‘ತಗೊಳ್ಳಿ ಅತ್ತಿಗೆ, ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ಫ್ಲಾಟಿನ ಕೀಲಿಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಮೂರುನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಚಾವಿಯನ್ನೂ ಆಗಲೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ರೋಗ ಇದೆ.... ಏನು

ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೀರಿ, ಅತ್ತಿಗೆ ನೀವು? ಬಹುಶಃ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ವಿಕೋಲಿಗೆ ಶಿಫ್ಟ್ ಮಾಡುವುದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಈ ಮನೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತಗೊಂಡು ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಡಬಹುದಲ್ಲ ಎಂದು ನೀವು ಬಯಸಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ?”

“ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತ ಪರ್ಯಾಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾಡಿಗೆಯ ಲೋಭ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಯಾವ ಸದಸ್ಯರಿಗಾದರೂ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ತಳೆಬಹುದು. ಹಣ ಬೇರೆ ಯಾರದೋ ಕೈಗೆ ಯಾಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಆ ಮನೆ ನನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಅಸಂಬದ್ಧ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರರು, ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉದ್ಯಮ ಮಾಡಲಾರರು. ಗೊತ್ತಿದ್ದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೋ ಏನಾದರೂ ವಿವಾದ ಎದ್ದರೆ, ನೀವು ನಿಶ್ಚಿತರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಬಹುದು; ಅಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಲಾರದು. ಗೌತಮನ ಹೆಂಡತಿ ನಟಿ. ಅವಳ ಬಳಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಾನೂನಿನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇರಲು ಬಿಡಲಾರೆ. ‘ಮಹಾಡಾ’ದ ಕಡೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಆ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು... ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

ಅವಳ ಒಳಗಡೆ ಉಂಟಾದ ಉತ್ತೇಜನೆ ಸ್ಪೋಟವಾಗುವಂತಿತ್ತು.

“ಈ ಬಗ್ಗೆಗೆ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಿತ್ತು?”

“ಮೌನವಾಗಿ ಛಾವಣಿಯ ಕಡೆ ಕಣ್ಣುನೆಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.... ಆದರೆ ನನಗೆ ಅವರ ಮಾತು ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವರ ಮೌನವನ್ನು ಭಂಗಪಡಿಸಿದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಅವರಿಗೇನು ಕಾಲಾಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯಾ? ಅವರು ಈ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂವರ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೇ ಇದಾರಲ್ಲವಾ?

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಅವತಾರ ಪುಕ್ಕಟೆ ಆದದ್ದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದೀಯಾ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೇ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಾಗಿ ಸವೆಸಲಿಲ್ಲವಾ! ಏನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅವರು? ಜೀವ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾ? ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರೆಲ್ಲ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಇವರು ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಇವರ ಉಪಕಾರದ ಋಣ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಇದೆಯಾ ಅವರ ಮೇಲೆ? ನಾಳೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತಲ್ಲವಾ? ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗಾಗಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಗರ ನಿಗಮದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅವರಿಗೇನು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತಾ? ಶಿವಹರ ಭೈಯಾ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು ಯಾಕೆ ಅಂತ ಕೇಳು.”

“ಚಾವಿ ಇಟುಕೊಂಡೆಯಾ ನೀನು?”

“ಮತ್ತೇನು ಮಾಡೋದು?”

“ಹಿಂತಿರುಗಿಸು ಅದನ್ನು, ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಾರೆವು”

“ಯಾಕೆ? ಅವರ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊಸಳೆ ತೂಗಾಡುವೆಯೇ?”

“ತೂಗಾಡಿದರೂ ನಮಗೇನು? ನಮಗೆ ವಾಸ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇದೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು!”

“ಹೌದು, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೇನ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ತೊಂದರೆಯೇನಿದೆ?”

“ತೊಂದರೆ ಬಹಳ ಇದೆ. ನಾವು ಜೀವನವಿಡೀ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಕೃಪೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಕೊಂಡು ಬದುಕೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ಜೀವನವಿಡೀ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಅವರ ಬಾಲ ನೇವರಿಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದರು, ಅದನ್ನು ತಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಯಿತಾ?”

“ಬಾಲ ನೇವರಿಸಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಬೇಡಲಿಲ್ಲ.”

“ನಿನಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಾದರೂ ಏನು?”

“ನೋಡು, ಇಷ್ಟೇ; ಅವರಿಗೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲದ ಬಡವರ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಅವರು ಖರೀದಿಸಲಾರರು. ಮೇಲಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿದೆ? ನಾನು ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಪ್ಪಳ ಲಟ್ಟಿಸಿ ನೀನು ಏನು ಕಡಿಮೆ ಗಳಿಸ್ತೀಯಾ?”

“ಏಷ್ಯೆಯ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನದಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಏನಾಗಬಹುದು, ಯೋಚಿಸಿದೀಯಾ?”

“ಅದರ ಚಿಂತೆ ಬಿಡು. ನನಗೆ ಈ ಮದುವೆ-ಹಬ್ಬ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಹೊರಟುಹೋಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಟುವಾದ ಸಂಬಂಧ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ, ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ಆಸೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.”

“ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು, ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಜೋರನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದವಳು ಅನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳೋದು ಕೇಳಿದೆ... ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನಾಯಿಯ ಕಾಲುಭಾಗದ ಗೌರವವೂ ಇಲ್ಲ ನಿನಗೆ...”

“ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವವಳೇ...”

ನಂತರ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿಸುತ್ತ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗುಟ್ಟಿದ್ದಳು-‘ಯಾರಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಒಂದೇ-ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಂಬಂಧಿಗಳು-ನೆಂಟರೂ ಇಲ್ಲ, ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ-ಬದುಕಲಿಕ್ಕೆ ಗೆಳತಿಯರೋ ಜೊತೆಗಾತಿಯರೋ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಒಂದೈವತ್ತು ಬಾರಿ ಅವರ ಪಾಲಿನ

ಹಪ್ಪಳವನ್ನೂ ನಾನೇ ತಟ್ಟಿ ಭುಜ ನೋಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಕಡೆಗೆ ಅವರೇ ಹೋಗಿ ಶಾಹಬೆನ್‌ಗೆ ಅಲ್ಲ ಸಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಿವಿಯೂದಿಸಿದರು. ನಾಳೆಯಿಂದ ಅದೇ ಕುದಿಯೋ ಕಡಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಣೀತೇನೆ. ಆದರೆ ಮುಖ ಎತ್ತಿಯೂ ಅವರ ಕಡೆ ನೋಡೋದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಯೋಚಿಸ್ತಾ ಇದೇನೆ-ವಿಕೋಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಕುಂತಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಮೀಪ ಹೋದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಏರಿಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೂ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿರಾನೆ.”

ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಅಮ್ಮನ ಬಡಬಡಿಕೆ ಆತ್ಮಾಲಾಪದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು.

ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಕಾಲುಗಳ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸದೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಅಮ್ಮ ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ಫ್ಲಾಟಿನ ಕೀಲಿ ಕೈಯನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ತೂಗಾಡಿಸುತ್ತ, ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಹೋದಳು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಈ ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಬಿಡುವ ಮೂರ್ಖತನ ಮಾಡಬಾರದು, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ದೋಷವಾದೀತು ಎಂಬುದು ಕುಂತಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಮನೆಯನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲಿ, ಅಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಅವರದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಇರಲಿ. ಕುಂತಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ದೀಪಾವಳಿಯ ರಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಯ ಪ್ರವೇಶ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆ ರಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು. ಏನೋ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿದೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೇನು ತೊಂದರೆ? ಇನ್ನು ನಮ್ಮದೇ ಮನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಅದೇನು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಮಾರೋದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ಬೇಕಾದರೆ ಲೀಸ್ ಆಂಡ್ ಲೈಸನ್ಸ್ ಮೇಲೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡಬಹುದು. ನಮಿತಾಳ ವಿಷಯ ಒಂದು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಪರೇಲ, ದಾದರಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮಾಲಾಪ ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಮ್ಮನ ದನಿ ಏರತೊಡಗಿತು.

“ನಮಿತಾ ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನು ಬಂತೋ ಅದನ್ನು ಬೊಗಳಿಬಿಟ್ಟೆ-ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವಳು ಬೆಳಗಾವೆ ಕುದುರೆಯಾಗಿದಾಳೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇರೋ ಸೊಕ್ಕು ನೆತ್ತಿಗೇರಿದೆ. ಪ್ರೇತದ ಹಾಗೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬಡೀತಾನೇ ಇರಾಳೆ. ಮಗಳಲ್ಲವಾ,

ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.”

“ಆದರೆ ಎಷ್ಟೇ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಾಗಿರಲಿ, ಮನೆಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರ ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?”

“ಅವರಿಗೆ ಆರತಿ ಎತ್ತಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಯಾರಿಗೇನು ಬಂದಿದೆ? ಅವರಿಗೆ ಸಹಿಸೋದಕ್ಕೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಬರುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿ!” ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಅಮ್ಮ ಕುಟ್ಟುವ ಒನಕೆಯ ಜೊತೆಗಿನ ಹುಂಕಾರದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಹಾರಾತ್ಮಕ ಹುಂಕಾರಹಾಕಿದಳು. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ದುಮುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿತ್ತು.

“ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತನಾಡಬೇಡ! ಆತ್ಮೀಯ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ-ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಬಂದವರೂ ಒಡನಾಟದಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಲೇ ಮಾತನಾಡಿಸುವುದನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ.”

ಯಾಕೋ ಜೀವಕ್ಕೆ ತ್ರಾಸು ಅನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಈ ಅಮ್ಮನಿಗೆನಾಗಿದೆ? ಹೆಂಗಸಾಗಿಯೂ ಯಾಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಅಂಕಲ್ ಅಂಕಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಹುಡುಗಿ, ಇಂದು ಅವರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದರೆ ಉರಿದು ಬೀಳ್ತಾಳಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ಅವರದೇ ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್’ ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದವಳು ಹಠಾತ್ತನೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದದ್ದು ಯಾಕೆ? ಯೋಚಿಸಬಾರದಾ ಅಮ್ಮ?

ಹೇಳಿಬಿಡಲಾ ಅಂತರಂಗದ ಸತ್ಯವನ್ನು?!

ಬೇಡ ಹೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲಮೇಲೆ ನಾನೇ ಕೊಡಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮನೆಯಿಂದಾಚೆ ಹೊರಡಲು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಪ್ಪು ಯಾರದು, ಯಾರದಲ್ಲ, ಯಾವುದೇ ಸಂಗತಿಯ ಬಗೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ!

ಕಾಪಿ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಎಂಥ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಳು ಅವಳು? ಮುನಿಯಾಳ ಪುಸ್ತಕದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಸ್ವಯಂ ತನಗೂ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆಯೇ?

ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ನೋಡಿದರದ ಅಣ್ಣನಮಗ (ವೀರೇಂದ್ರ)ನ ಜೊತೆ ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಎಂಥ ಕಥೆ ಕಟ್ಟಿದಳು! ತಾನೂ ಮೂರ್ಖಳ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಲೂ ಹೊರಟಳು. ಇಂದಿಗೂ ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ವೀರೇಂದ್ರನು ಹಲ್ಲಾನಿಗೆ ಮರಳಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

ನಾಳೆ ಅವಳ ಪೋಟೋ ಸೆಶನ್ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ಅವಳು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿ

ಮಲಗಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಗೌತಮಿ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಜುಹೂಬೀಚಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತ ಕಳೆದ ಸಂಜೆಯ ಆನಂದ, ಬದುಕಿನ ದ್ವಂದ್ವಗಳಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವು ನೀಡಿದ ಹರ್ಷ ಅವಳ ಜೊತೆಗಿದ್ದರೂ, ಅಮ್ಮ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮಮವಾಗಿ ಒರೆಸಿಹಾಕಿದ್ದಳು.

ಹಾಸಿಗೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಯಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಮರಳಿನ ಮನೆ ಕಟ್ಟುತ್ತ ಛುನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ನಗೆಹನಿ ಹೇಳಿದ್ದ- ಹೀಂಗೇಜಿಯಲ್ಲಿ.

“ಅಕ್ಕಾ, ಟೀಚರು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು-‘ಮನೆಯಿಂದ ನೀನು ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ! ಹುಡುಗ ತುಂಬ ಬಿಜಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿದ- ‘ಟೀಚರು ಹೋಂವರ್ಕ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಐದು ಶಬ್ದ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದ.”

“ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತಳಾಗಿದ್ದ ಅಮ್ಮ ಅವನಿಗೆ ಬಯ್ಯಳು-ಈಡಿಯಟ್!”

“ಅವನು ಅಪ್ಪನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದ. ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು-‘ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿ’”.

“ಅವನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಕೇಳಿದ ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದ-‘ಅಮಿತಾಭ ಬಚ್ಚನ್.’”

“ಆ ಹುಡುಗ ಅನಂತರ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದ ಅಕ್ಕ ಹೇಳಿದಳು- ‘ಇಂದು ಬೇಡ ಡಾರ್ಲಿಂಗ್, ನಾಳೆ’

“ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ಹುಡುಗ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದನಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಾ! ಟೀಚರ್ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದರು-‘ತಗೊಂಡುಬಾ, ಎಲ್ಲಿದೆ ನೀನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಶಬ್ದ?’

‘ಹುಡುಗ ತಕ್ಷಣ ಹೇಳಿದ ಈಡಿಯಟ್.’”

“ಟೀಚರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು ಹೇಳಿದರು-‘ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೀಯಾ ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು?’

“ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ-‘ಅಮಿತಾಬ್ ಬಚ್ಚನ್’.

“‘ಟೀಚರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೆರಿಸಿತು. ‘ಶಾಲೆ ಅಂದರೆ ಏನೂಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೀಯಾ?’”

“ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ-‘ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿ.’”

“ಆಮೇಲೇನಾಯ್ತು ಗೊತ್ತೆ ಅಕ್ಕಾ, ಟೀಚರಿಗೆ... ಮತ್ತೂ... ಮತ್ತೂ... ಮತ್ತೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಹೇಳಿದರು-‘ನಡೆ, ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರ ಬಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೇನೆ ನಿನಗೆ! ಅವರೇ ನಿನಗೆ ಸಮಾ ಮಾಡ್ತಾರೆ.’”

“ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ-‘ಇಂದು ಬೇಡ ಡಾರ್ಲಿಂಗ್, ನಾಳೆ’.

ಅವಳು ಮತ್ತು ಮುನಿಯಾ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕರು. ಮುನಿಯಾಳಂತೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು-“ಆ ಬುದ್ಧೂ ಹುಡುಗ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಭುನ್ನೂನೇ ಆಗಿರಬಹುದು ಅಲ್ಲವಾ ಅಕ್ಕಾ?”

ಅವರ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೂ ಭುನ್ನೂ ಮುಖ ಊದಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದ.

“ಏನಕ್ಕಾ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬುದ್ಧ ಹಾಗೆ ಕಾಣ್ತಿದೀನಾ?”

ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು.

“ನೀನು ಮತ್ತೊಂದು ಜೋಕ್ ಹೇಳಿದರೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಬುದ್ಧ ಎಂದು ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ.”

ಭುನ್ನೂ ತಕ್ಷಣ ಮತ್ತೊಂದು ನಗೆಹನಿ ಹೇಳಲು ಸಿದ್ಧನಾದ...

ಅವಳು ಮಗ್ಗುಲು ಹೊರಳಿಕೊಂಡು ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚುಂಬಿಸಿದಳು. ನಂತರ ಮಂದವಾದ ನಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥವಾಗುತ್ತ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

ನಿದ್ದೆ ಅವಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

೧೦

ಅಣುಶಕ್ತಿ ನಗರದ ಗಗನಚುಂಬಿ ಇಮಾರತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಚೆಂಬೂರು ಹಿಂದುಳಿಯಿತು.

ಅವರು ಹೊಸ ಮುಂಬಯಿ ಕಡೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು-ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಮತ್ತು ಅವಳು.

ಗೌತಮಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ರೂಪುರೇಷೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಾಗ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ತಾನು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಸಾಹೇಬರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳ ಜೀವ ಹಾರಿದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಮೆತ್ತಗಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು-ನೀನು ಯಾಕೆ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ? ಜಿಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಳವೇನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಗೌತಮಿ ತನ್ನ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಜಿಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಆರಾಮಾಗಿ ಕೂರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ತನ್ನ ಕ್ಯಾಮರಾವನ್ನು ಸದಾ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗ್ ಆಭರಣಗಳ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳು, ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕಾದ ಉಡುಪುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಅದರಲ್ಲಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಔಪಚಾರಿಕತೆಗಾಗಿಯಾದರೂ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಜೊತೆ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಒಬ್ಬರನ್ನೇ ಹೇಗೆ ಬಿಡುವುದು! ಅವರು ನಮ್ಮ ಸನ್ಯಾಸ ಗ್ರಾಹಕರು. ನಾನಾದರೂ ಅವರ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಥವಾ ಅವಳಾದರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಜೊತೆ ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಿಯಾ.

೩೧೬ / ಆವಿಗೆ

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾದರೂ ನಿನಗೆ ಇದೆ. ದಾರಿಯ ತುಂಬ ಅವರ ಜೊತೆ ಆರಾಮಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕಳೆಯಬಹುದು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಜೊತೆಗೆ ನನಗೆ ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಾಟ್ಸ್ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಖಂಡಾಲಾಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಯ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿನ ಸೂಚನಾಫಲಕ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಸರಿದುಹೋಯಿತು.

ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು, 'ನ್ಯೂ ಬಾಂಬೇ', ಎರಡು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಅಥವಾ... ಮೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್!

ಬೇಗನೇ ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಮುಂಬಯಿ ಎಂದು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ— ಮುಂಬಾದೇವಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ.

ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಗೆ ಆಗ ಹೊಸ ಫಲಕ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸೇನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಆಂದೋಲನವನ್ನೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.

'ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಟರ್ಮಿನಸ್' ಬಗೆಗೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಭಾರೀ ವಿರೋಧವಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮಾನಸಿಕತೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾದ 'ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಟರ್ಮಿನಸ್' ಹೆಸರನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಬದಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಹೆಸರ ಬದಲಿಗೆ 'ಭತ್ತಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಟರ್ಮಿನಸ್' ಎಂದು ಬಳಸಬೇಕು. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದೇಶದ ಇತರ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ 'ಬೊಂಬಾಯಿ' ಮತ್ತು 'ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಟರ್ಮಿನಸ್' ಉಲ್ಲೇಖ ಬಂದಿದೆಯೋ, ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶಿತನಾಗುವವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರೇ ಸ್ವಯಂ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಬೋಧಿಸಬೇಕು, ದೇಶದ ಭಾವಿ ಪೀಳಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ದಾಸ್ಯದ ಅವಶೇಷದಿಂದ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸೇನಾ ಪ್ರಮುಖರ ಹೇಳಿಕೆ.

“ಯಾಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಟೀಚರ್ ಫೇಲ್ ಮಾಡಿದರು, ಅಕ್ಕಾ?”

ಮಾಸಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಬರೆದ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಫೇಲಾಗಿದ್ದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ಛುನ್ನೂ, ಅಳುವಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ದೂರಿದ. 'ಬಾಲಭಾರತಿ'ಯಲ್ಲಿ 'ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಟರ್ಮಿನಸ್'ಗೆ 'ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಟರ್ಮಿನಸ್' ಎಂದೇ ಬರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವಾ?

ಅವಳು ಛುನ್ನೂಗೆ ಗದರಿಸಿದಳು.

“ಸುಮ್ಮನಿರು ಸಾಕು, ಫೇಲಾಗುತ್ತಲೇ ನಾಟಕ ಶುರುವಾಯ್ತು ನಿಂದು?” ಅವಳ ಹುಬ್ಬು ಮೇಲೇರಿದೆವು. “ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ ಮಾರ್ಕ್‌ಗಳು ಕಡಿಮೆ ಬಂದವು?—ಟೀಚರನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ? ಟೀಚರ್ ಏನು ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಾ?”

“ಕೇಳಿದೆ”

“ಏನು ಹೇಳಿದರು ಅವರು?”

“ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ಬರೆದರೆ ಅಂಕಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲವಾ, ಅಂದರು”

“ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ...! ಅಂದರೆ?”

“ಅಂದರೆ... ಅವರು ಹೇಳಿದರು, ‘ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಟರ್ಮಿನಸ್’ ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಈಗ ‘ಭದ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಟರ್ಮಿನಸ್’ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ನಿಮಗೆಲ್ಲ ನೂರಾರು ಬಾರಿ ಹೇಳಿದೇನೆ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಂನಲ್ಲಿ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಏನೇ ಬರೆದಿರಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ‘ಭದ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಟರ್ಮಿನಸ್’ ಎಂದೇ ಬರೀಬೇಕು ಹೇಳಬೇಕು, ಹಾಗೆಯೇ ರೂಢಿ ಆಗಬೇಕಲ್ಲವಾ?”

ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿ ನೆನದ ಬಟಾಣಿಯ ಹಾಗೆ ಅರಳಿತ್ತು. ಅಂಕಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು?

ಸೇನಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಹಳೆಯದರ ಪ್ರೀತಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಹೆಸರು ಬದಲಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ಮಾನಸಿಕತೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಮತ್ತು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಾದರೂ ಏನೇನನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ? ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಗಾಢಿಕ ಶೈಲಿಯ ಭದ್ರವಾದ ಕಟ್ಟಡ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಇಮಾರತನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕಳಿಸಬಾರದು?

ಮಕ್ಕಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದ ಹೆಸರನ್ನು ಡಸ್ಪರಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿದರೆ ತೊಡೆದು ಹಾಕಬಹುದು?

“ತಪ್ಪು ನಿನ್ನದೋ, ತಮ್ಮಾ! ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ನಾಳೆ ಬದಲಾಗಲಿಕ್ಕಿದೆ. ಅಂಥದ್ದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಟೀಚರರ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಟೀಚರ್ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದರೇ ಹೋಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೂ ನೀನು ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ಬರೀತೀಯಾ ಅಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಲಾಗಿ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಏನು ಹೇಳೋದು? ಇದು ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸ!”

ದುಃಖ ತಡೆಯಲಾಗದ ಭುನ್ನೂ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ.

ಅವ್ಯಕ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ವಿಂಡ್‌ಸ್ಟ್ರೀಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದ ದೃಶ್ಯ ಸಮ್ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸಿತು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೋಲುಗಳು ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಘರ್ಷಿಸುತ್ತ, ಕರಗಿ ನೊರೆ ತುಂಬಿದ ತೆರೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತ, ಅವರ ಗಾಡಿಯ ಕಡೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದೆ ಅನಿಸಿತು.

ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ‘ಕಾಂಟೆಸ್ಟ್’ ಕಾರಿನ ಕಪ್ಪು ಗಾಜಿನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಏರುತ್ತಿರುವ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಭರತದಿಂದ ಕಡೆಯುವ ಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಗಾಡಿ ಮುಂದುವರಿಯತೊಡಗಿತು.

ಸೇತುವೆ ಮುಗಿಯುವವರೆಗಾದರೂ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಗಾಜನ್ನು ತೆರೆಯುವಂತೆ

೩೧೮ / ಆವಿಗೆ

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರಿಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಲೇ ಎಂಬ ತೀವ್ರ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು.

ಅದೇತಾನೇ ಮಿಂದ ಗಿಳಿಯ ಹಾಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಫಡಫಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಸೇತುವೆಯ ಖಾರಿಯ ಆರ್ಧ್ರ ಹವೆಯ ಸೆಳಕನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಅರಳಿದ ಮೋರೆಯ ಮೇಲಿನ ಟಿಕಲಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುತ್ತಾಳೆ.

ಅವಳು ಸಮುದ್ರ ನೋಡಿದಾಗೆಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಆತ್ಮಮಂಥನದ ಸರೋವರದ ಹಾಗೆ ಅದು ಅವಳ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ!

ಒಂದು ನಾವೆಯೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರರು ಮಲಗಿರುತ್ತಾರೆಯೇ? ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹಾಯಿ ಹಡಗುಗಳು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಏನೋ ವಿಚಿತ್ರ ಅನುಭೂತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು-ಬಲಿಷ್ಠ ಗಂಡಸಿನ ರೋಮರಹಿತವಾದ ಎದೆಯ ಹಾಗೆ!

ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಎಂದೂ ನೋಡಿರದ ಅಣ್ಣನ ಮಗನ ಎದೆ ನಿಗೂಢವಾಗಿ ಅವಳೆದುರು ನಿಂತಿತು. ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು, ಒಗಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದಳು. ಹರ್ಷಾ ಅವಳನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ್ದಳು. ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮಗನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ನೂರಾರು ಹಾಯಿ ನೌಕೆಗಳು ತೇಲತೊಡಗಿವೆಯೆಂದು ಅನಿಸತೊಡಗಿತು ಅವಳಿಗೆ.

ಪವಾರ....!

ಅದು ಯಾವಾಗ ವಿಷ್ಣು ಆಂಟಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮಗನ ಎದೆ ಪವಾರ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಅವಳು ಪವಾರನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಏನೋ ಹುಡುಕಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ-ಇವೆಲ್ಲ ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಶುರುವಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪವಾರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿತಗೊಳಿಸುವಂತಹದೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ಅವನ ಮೋಣಕಾಲು ದಾಟಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಿರುವ ದೊಗಲೆ ಅಂಗಿ ಹಾಗೂ ವಾರಗಳಿಂದ ತೊಳೆಯದೆ ಮಲಿನಗೊಂಡ, ಗುಂಡಿಕಿತ್ತ ಅಥವಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಗುಂಡಿ ತೆರೆದಿರುವ ಉದ್ದನೆಯ ಕುರ್ತಾದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಟೆಯಾಡುವ ಗಾಢ ಕಂದುಬಣ್ಣದ ವಿರಳ ಕೂದಲಿನ ವಿಶಾಲವಲಯ.

ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಾಡಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಹರಿದಾಡಿತು.

ಎಂದೂ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಮುಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ!

ಕೇವಲ ಮೂಸಿದಳು.

ನೀರೆತ್ತುವ ರಾಟಿಯ ಹಾಗೆ ಮೌನವಾಗಿ ಮೂಗಿನಿಂದ ವಾಸನೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು.

ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು.

ವಿಕೋಲಿ ಸ್ವೇಷನ್ನಿನ ಯಾವುದೋ ಲೋಕಲಿಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದರು. ಎಳ್ಳು ಹಾಕಲೂ ಸ್ಥಳವಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ, ಹ್ಯಾಂಗರನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುವ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅಂಟಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೆನ್ನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಷ್ವವಾಗುತ್ತ, ತಡೆತಡೆದು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಶ್ವಾಸಬಿಡುತ್ತ, ಬೆವರಿನಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಪವಾರನ ಎದೆಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತ ದಾದರ ಸ್ವೇಶನ್ನಿನವರೆಗೂ ಬಂದಿದ್ದಳು.

“ಗಂಡಸಿನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿದ ಕೂದಲಕಾಡು, ಮೂಗಿನ ಕೆಳಗೆ ಹಬ್ಬಿದ ಪೊದೆಮೀಸೆ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವ ತೋಳಿನ ಮೀನಖಂಡಗಳು ಗಂಡಸುತನದ್ದಲ್ಲ. ದಟ್ಟ ಪೊದೆಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರಿಯನ್ನು ಮೂಸುತ್ತ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತ ಚಿರತೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು.

“ಚಿರತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷನ ಬೆಳಕು ಹುಡುಕಿದರೂ ಶೋಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ದಡ್ಡಿ! ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದವರು ನಿಜವಾದ ಗಂಡಸರು. ಕೇಳು, ನನಗೆ ಎಂಥ ಪುರುಷರು ಇಷ್ಟ? ಕೇಳಲ್ಲ! ಕೇಳೇ!”

“.....”

“ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆ ಇದ್ದರೆ ಕೇಳೇ! ಬಿಡು, ನಾನೇ ಹೇಳೇನೆ! ಪೊದೆಗೂದಲು ಇಲ್ಲದ ಎದೆ, ಮಾಂಸಲವಾದ ತೋಳು, ಮೀಸೆ ಬೋಳಿಸಿದ ಹೊಳಸಿನ ಮುಖ ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾದವರು ಅನಿಸುತ್ತದೆ”.....

“... ಅಂದರೆ, ಚೀನೀ, ಜಪಾನೀ, ಬರ್ಮೀ, ಥಾಯ್, ಮಂಗೋಲಿಯನ್ ಪ್ರಜಾತಿಯ ಗಂಡಸರು ನನಗೆ ಗಂಡಸರಾಗಿ ಅನಿಸುತ್ತವೆ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಗಂಡಸರು, ಗಂಡಸು-ಕಮ್-ಕರಡಿಗಳು!”

“ನಿನ್ನಂತಹ ಮೂರ್ಖಳ ತಪ್ಪಲ್ಲ, ದೋಷವಿರೋದು ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಮಾನಸಿಕತೆಯದು. ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅತ್ತೆ, ಕಕ್ಕಿ, ಅತ್ತಿಗೆ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಗಂಡಸುತನದ ಇದೇ ಪದಕಗಳ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೀಯ ನೀನು... ನಿನ್ನದೇ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಲಿಲ್ಲ...”

“ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಕ್ರಮನ ಪಾಣಿ-ಪತ್ ಕೇಳು...”

“ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಜೊತೆ ಅಖಾಡಾದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ, ತುಟಿಯ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಕವಿದ ಚುಚ್ಚುವ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅವನು. ಜೊತೆಗೆ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ್ದ ಕೂದಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಾನೇ ರೇಜರ್ ಆಡಿಸಿಕೊಂಡ.”

ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟ ದಾಳಿಂಬೆಯಂತೆ ಸ್ಮಿತಾ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕಳು.

ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳತ್ತ ನೋಡಿದಳು ಅವಳು.

“ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಿನ್ನಂತಹ ಹುಡುಗಿಯರು ಹುಡುಗರ ಕಿವಿಯನ್ನು ತೂತು ಮಾಡಿಸಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಜಡೆಗಳನ್ನು ತೂಗಾಡಿಸುತ್ತ, ಅವರನ್ನು ಗಂಡಸರ ಬದಲಾಗಿ ಹೆಂಗಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೀರಿ. ಕಾಡಿಗಿ- ಬಿಂದಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ ಇನ್ನು! ಅದಕ್ಕೂ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ....”

“ಸಾಕು, ಸುಮ್ಮನಿರು! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಸರಪಳಿ ಕಳಚಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಿಡು...” ಗಂಡಸನ್ನು ಅರ್ಧ ಹೆಂಗಸು ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ಆ ದುಷ್ಟ ಜಂತುವಿನ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತೇನೇ?”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸ್ಮಿತಾಳ ಸ್ವರ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿತ್ತು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ನನ್ನ ಸುತ್ತಿರುವ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೊಡ ನೀರು ಸುರುವು, ನಿನಗೆ ಈ ಗಂಡಸರ ಕುರಿತು ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಅಭಿರುಚಿ ಶುರುವಾಯಿತು?”

“ನಿನಗೆ ಹೆಂಗಸರು ಇಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿದಾಗಿನಿಂದ.”

“ಹುಡುಗೀ... ಹಾಗೆ ದಾರಿಗೆ ಬಾ! ಆದರೆ ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂದ್ರೆ ನೀನು ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಲಾಯಕ್ಕಾದವಳಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಹಿಜಡಾನನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿದೀಯೇನೇ... ಮೀರಾಬಾಯೀ...!”

ನಗುವಿನ ಉಬ್ಬರವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು.

“ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲಾ? ಅವನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಪೊದೆಗಟ್ಟಿದ ದಟ್ಟ ಕಾಡೇ ಇದೆ.”

“ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವಳು! ಹಿಜಡಾಗಳ ಎದೆಯ ಮೇಲೂ ಕಡಿಮೆ ಕೂದಲು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಕರಡಿಯ ಚರ್ಮದ ಹಾಗೆ ಬೆರೆತುಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.”

ನಗುವಿನ ಉಳಿದ ದಾಳಿಂಬದ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಚೆಲ್ಲಿದ ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಂಭೀರಳಾದಳು.

“ಪವಾರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಆಂ...ಆಂ... ಹೂಂ, ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆ... ನಿನ್ನ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ?”

“ಹೇಗೆ?... ಗಂಡಸಾ?”

“ಯಾರು?... ಪವಾರ್?”

“ಪವಾರ”

“ಗಂಡಸು? ಪವಾರ ಗಂಡಸಲ್ಲ, ಬಟಾಟೆ ಒಡೆ ಅವನು.... ಬಟಾಟೆ ಒಡೆ. ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಗಂಡಸನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಡ. ನಿನಗಾಗಿ ನಾನೇ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಬಿದಿರುಕೋಲು ಮುಳುಗಿಸಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತದೆ...”

ದಾದರ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಕ್ಕಳು. ತನ್ನ ಜೊತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಪವಾರನ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

ಸ್ಮಿತಾ ಎಷ್ಟೇ ಬಡಬಡಿಸಲಿ. ಬಟಾಟೆ ಒಡಾದ ಎದೆ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಂತಹದೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಸೇತುವೆಯ ರೇಲಿಂಗನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ಹೇಗೋ ಬಚಾವಾಗುತ್ತ, ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರುವಾಗ, ಪವಾರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ತುಂಬಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದ. ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದ ಜನ ಇರುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ. ಏರುತ್ತ ಇಳಿಯುತ್ತ ನುಗ್ಗುತ್ತ ಇರುವ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದಾಗಿ ಡಬ್ಬಿಯೊಳಗೆ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಗ್ಯಾಸ್ ಛೇಂಬರ್‌ನ ಸಹಜ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿಸುವ ಧಗೆ-ಕಾವು.

ನಂತರ ಅವಳೊಡನೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನಂತೆ ಹೇಳಿದ-“ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಪುರುಷರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಎಂದು ನಾನಂತೂ ಹೇಳಲಾರೆ. ನೀನು ಆರಾಮಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು, ಸಾಂತಾಕ್ರೂಸನಲ್ಲಿ ಇಳಿದ ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿದರಾಯಿತು.”

ಮರುಕ್ಷಣ-ಅವಳು ವಿಚಾರ ಮಗ್ನಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅವನು ಹೊರಳಿ ಹೇಳಿದ “ನಾನೇನೋ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಕಡಿಮೆ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ಇರುವುದೇ?... ಜನಸಂದಣಿ... ಮೇಲಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಶಿಕ್ಷೆ.... ದಾರಿ ಸಾಗೋದೇ ಕಷ್ಟ... ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗೋದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು... ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೀನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಹಿಂಜರಿಯೋದರಿಂದ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಖುಷಿ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನಂಥ ಮೂಕ ಕೇಳುಗ ನನಗೆಲ್ಲಿ ಸಿಗ್ತಾರೆ ಹೇಳು?”

ಅವನ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸದೆ ಅವಳು ಸಹಜ ಭಾವದಿಂದ ಪವಾರ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಳು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಹಿಂದಿನವರೆಗೆ ಅವಳು ಗಂಡಸರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಗಂಡಸರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆತೂ ಕೂಡ ಕಾಲಿಡಲೂ ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಹರ್ಷಾ ಜನಸಂದಣಿಯ ಒತ್ತಡದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೇಳಿದಳು. ಯಾವಾಗಲೇ ಸಂದಣಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರಲಿ, ಪರ್ಸಿನಿಂದ ಸೂಜಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಸುರಕ್ಷಿತತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಮೌನವಾಗಿ ಸೂಜಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚಲಿ.

ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು, ಸಂದಣಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಂಗತಿ ಪವಾರನಿಗೆ ನಗು ಬರಿಸಿತು. ನಗುವನ್ನು ಸಂಯಮಿಸಿಕೊಂಡ ಅವನು ವಿನೋದದ

ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಯೋಗ್ಯ ವರ-ಮನೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡುತ್ತ, ಜನಿಸಿದವರಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ-ಬೊಟ್ಟು ಇಡ್ತಾ, ಅವರನ್ನು ದೇಶ-ಸಮಾಜದ ಸದೃಢ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬೇಡ ಯೋಚಿಸು. ಪ್ರತಿ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಹೆಂಗಸು ಯಾವ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಗಂಡಸನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲಳು. ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೋ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ದಶಕ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಳವಾದ ಚಿಂತನ-ಮನನ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವರೂಪವೆಂದರೆ ಜನನಿ, ಕೇವಲ ಜನನಿ. ತಾಯಿಯಾಗುವುದೇ ಅವರ ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಸಾರ್ಥಕತೆ. ಅದೇ ಅವರ ಅಜೇಯ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪುರುಷ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುರಕ್ಷಿತತೆ. ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪರಮಪುರಾತನ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅರಿವಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಆಗ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವ-ಸಮಾಜ ವಿಚ್ಛೇದನೆಯ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತದೆ. ಮುರಿದ ಸಂಸಾರಗಳ ದಿಗ್ಭ್ರಮಿತ ಸಂತಾನಗಳು ಗಾಂಜಾ ಸೇವಿಸುವವರು, ಭಂಗಿ ಸೇವಿಸುವವರು, ಹೆಂಡ ಕುಡಿಯುವವರು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆ ಮಾರುವವರು ಆಗದೆ ಬಚಾವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ-ಫಿಲ್ಮಿನ ಹೊಡೆದಾಟ- ಬಡಿದಾಟಗಳ ಬೇಸರದ ವಿಷಯದ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆಯಾಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅಮರೀಶಪುರಿ ಹಾಗೂ ಪರೇಶ ರಾವಲ ಖಳನಾಯಕ ಪಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಫಿಲ್ಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನ ಪಾತ್ರ ಧರಿಸಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕತೆ ಹೇಳತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೇಮಚಂದರ ಕತೆ ಇದೆಯಲ್ಲ, 'ನಮಕ ರಾ ದರೋಗಾ' ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶತಮಾನದ ಹಳೆಯರಾಗ 'ಕುಟುಂಬ'ವನ್ನು ಆಲಾಪಿಸುತ್ತ ಭಾರತೀಯ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ."

ಉದ್ಬೋಧನೆಯ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪವಾರನ ವಿಚಾರದಿಂದ ಆಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿರುವುದೇ ಅನವಶ್ಯಕ ವಿವಾದಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿಯುವ ಏಕಮಾತ್ರ ವಿಕಲ್ಪವೆಂಬುದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆದರೆ ಅವಳ ಮೌನವು ಪವಾರನನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿತಗೊಳಿಸಿತು.

“ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು, ನಮ್ಮ ಮನೆ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಎಂಥ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಇತ್ತು, ಅದು ವಿಶ್ವದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಮನೆ-ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮುಂದಾಳುತನವನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ಒಂದು ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಆಕೆ ಭೋಗ್ಯಳೆಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಯೋಚಿಸು. ಯೌವನದ ಉಕ್ಕು ಉಬ್ಬು ಇರುವವರೆಗೆ ಆಕೆ ಉಪಭೋಗದ ವಸ್ತುವೆಂಬುದೂ

ಸ್ವಷ್ಟ ಉಪಭೋಗ್ಯಗಳಾಗಿರಬಹುದು, ಪರಿಚಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು.... ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಆಕೆ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟ ಬಟಾಟಿಯ ಹಾಗೆ ನಿರಿಗೆಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಆಕೆ ಪುರುಷನ ಕಾಮ್ಯ ವಸ್ತುವೂ ಆಗಿರಲಾರಳು, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಚಪ್ಪರವೂ ಆಗಿರಲಾರಳು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೆರಗೂ ಆಗಿರಲಾರಳು! ಸೀಬಿಬಿಟ್ಟ ಒರಟಿಯ ಹಾಗೆ ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲು ಅನಿವಾರ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ವೃದ್ಧ ಪುರುಷರ ಸ್ಥಿತಿ ಭಿನ್ನವೇ ಎಂದು ನೀನು ತರ್ಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಆಡಿ, ತಿಂದು-ಉಂಡು ತೃಪ್ತವಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಹಸಿದ, ಬಾಯಾರಿದ, ಅತ್ಯಪ್ತ, ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀಯ ವೇದನೆಯೆಂಬುದು ಕತ್ತಲ ಬಾವಿಯ ಚಡಪಡಿಕೆ... ಚಡಪಡಿಕೆ!

“ಮರಳಿ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡು, ನಮ್ಮ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ ಪೌಢ, ಮುದುಕಿ, ಬೇಯಿಸಿದ ಆಲೂ ಹಾಗೆ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟತೊಡಗುತ್ತಾಳಲ್ಲ, ಆಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ-ಸಮ್ಮಾನಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಣಿಯಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯಂದಿರು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಕುಟುಂಬ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿ, ಗ್ರಾಮ, ಗಲ್ಲಿ, ಮೊಹಲ್ಲಾದ ಜನರೆಲ್ಲ ಅವಳ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಾಳುವಾಗಿದ್ದ ಬೇತಾಳನಂತಹ ಕಠೋರ ಪತಿಕೂಡ, ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಕುರಿಯ ಹಾಗೆ ಮ್ಯಾ ಮ್ಯಾ ಗುಟ್ಟುತ್ತ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ‘ಜೀ ಹುಜೂರಿ’ ಮಾಡುತ್ತ ತಿರುಗತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ‘ಕೊನೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಳ್ಳೆಯದು’ ಎಂಬ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ.”

ಒಮ್ಮೆ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಳು. ಬಯಸದೆಯೇ ಬಾಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊರಬಿತ್ತು.

“ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಸನಿಯಾದ ಅಪ್ಪನ ಹಾಗೆ...”

“ಹೇಳು...ಹೇಳು... ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ರಿಯಾಯತಿ ಯಾಕೆ?”

“ಮನೆ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸಗಳ ನಡುವೆ ಅವರೆಂದೂ ಅಸಮತೋಲ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.”

“ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಸತ್ಯವಾದರೆ, ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ತಾಯಿಯ ಒಳಗುಟ್ಟೇನು? ಯಾಕೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ಲಾವಾ ಇದೆ?”

“ಪ್ರತಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಅವನದೇ ಸ್ವಭಾವ ಇರುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಅನಿಸೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಅಸಂತೃಪ್ತ ಜೀವ.”

“ಅವಳ ಪತಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ವಿಶೇಷಜ್ಞ ಅಪ್ಪನ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಿದೀಯಾ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಮಮತೆಯೇ ಇಲ್ಲದವಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಾ?”

“ತಪ್ಪು, ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ-ಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ವಿವೇಕದ ಬಳಕೆಗೇ ಒತ್ತುಕೊಡುತ್ತಾರೆ.... ಮತ್ತು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬಹಳ ಗೌರವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

೩೨೪ / ಆವಿಗ್ಗೆ

ನನಗೆ ಅನಿಸೋ ಹಾಗೆ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷನೇ ಶೋಷಿತ, ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲ.”

ಸಾಂತಾಕ್ರುಜ್ ಸ್ಪೇಶನ್ನಿನ ಅಟ್ಟಣಿಗೆ ದಾಟಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ, ಎಡಗಡೆಯ ಪುಟ್‌ಪಾಥ್ ಹಿಡಿದರು.

ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದು ಯಾಕೆ? ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚವಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳಿಸುವ ಅವನ ಮಂಡನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಹತಪ್ರಭಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿದ್ದೂ ನೀವು ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಭೇದದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೀರಲ್ಲ.

“ಹೌದು, ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದೇನೆ.”

“ಆದರೆ ಸ್ವಂತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಈ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ಇದೆಯಾ?”

“ಹಾಂ.... ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ.”

“ಏನದು?”

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿಡಂಬನೆಯೇನೆಂದರೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರನ್ನು ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದವರಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.”

“ಹಾಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದವರಾಗಲು ಪುರುಷರದೇನೂ ದೋಷವಿಲ್ಲವಾ?”

“ಗುಣದೋಷದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಮಾಧಾನ, ತಿರಸ್ಕಾರವಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೇ ಮರಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದೆ?”

“ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಪವಾದವೂ ಆಗಿರಬಹುದು.”

“ಅಂಥ ಅಪವಾದಗಳು ಅನೇಕ ಇರಬಹುದು. ಇರಲಿ, ಈಗ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಸಾಮಂತೀಯ ವಿಚಾರದ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಿಗಿದು ಮುಳುಗಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿರುವಾಗ, ಹೆಂಗಸರು ವಿತಂಡವಾದವನ್ನು ಯಾಕೆ ಎಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಪುರುಷನೇನೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತೀಕಾರದ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

“ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆಂದೋಲನದ ಭ್ರೂಣದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯದ ಬೊಕ್ಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವು ವಿಮುಖಿತೆಯಲ್ಲ.”

“ಇಲ್ಲವಾದುದನ್ನು ನೀವು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಯಾಕೆ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇದೀರಿ? ಸಾಮಂತಿಕೆಯ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗುವುದೆಂಬ ಘೋಷಣೆಯಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಜಮಾ ಖರ್ಚು ಮಾತ್ರ. ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ತಿಲಮಾತ್ರದ ಅನುಸರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ.”

ಪವಾರನು ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದ.

“ಚನ್ನಾಗಿ ರಂಗೇರಿಸಿದಿರಿ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ.”

“ಫಾಟಕೋಪರ ರೇಲ್ವೆ ಲೈನ್‌ನ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಬಾಜಾರ್‌ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ನಡೆಸಿದ ‘ಜಾಗ್ರತರಾಗಿರಿ’ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಇದ್ದೆ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಇದ್ದೆ.... ಯಾಕೆ?”

“ಪಾಳೇಗಾರಿಕೆಯ ದರ್ಪ ಎಂಬುದು ಅವಳದೇ ಆಸ್ತಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದಾಳೆ ಪಾಳೇಗಾರಿಕೆಯ ದರ್ಪವನ್ನು. ಜನರ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬರಲು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯೋದಿಲ್ಲ.”

“ಅವರ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಸ್ತಿಯಿದೆ.”

“ಹೌದು ಇದೆ ಮತ್ತು ಅದೆಲ್ಲದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಾವು ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ’ವರು ತಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಒಂದಷ್ಟು ಗೊಂದಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ‘ಆಪರೇಶನ್ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿ’ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೆ ತನ್ನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೇನೂ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕಾರಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧರಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ದೇಹವ್ಯಾಪಾರದ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಹೊರಬರಲು ವೇಶ್ಯೆಯರೂ ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲ.”

“ನೀವೇನಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಆಂದೋಲನವೆನ್ನುವುದು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಮಾಯಾದೀಪವಲ್ಲ. ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬುದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆರೇಳು ಹೆಂಗಸರು ಆಗಲೇ ‘ಜಯಹಿಂದ್ ಆಯಿಲ್ ಮಿಲ್’ ಗೆ ಹೋಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

“ಆರೇಳು ಜನರಿಂದ ಆಗುವುದಾದರೂ ಏನು?”

“ಪ್ರಾರಂಭವಂತೂ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೋಡು ನೋಡು ಉಳಿದವರಿಗೂ ಧೈರ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಒಳಗೆ ಮನೆಮಾಡಿರುವ ಸಂಶಯವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಯ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಿಲ್ ಕೂಲಿಕಾರರಾದರೂ ತಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ಶೋಷಣೆ ತಪ್ಪುತ್ತವೆಯೆಂದು ಏನು ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಎಂದು ಅವರಿಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಹೇಳಲಾರೆವು. ಅವರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಗಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದಾರಲ್ಲ. ಅವರೇ ಹೇಳಬೇಕು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.”

“ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅವರೇ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವೇಶ್ಯೆಯ ಬಾಜಾರ್‌ದಲ್ಲಿ ‘ಜಾಗ್ರತರಾಗಿರಿ’ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪವಾರನ ತನ್ಮಯತೆ ಅವಳನ್ನು ಸ್ಫೂರ್ತವಾಗಿಸಿತು.

“ನಿಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಸರ್ವಣೀಯರ ಮಲವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರುತ್ತ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಹಾಗೂ ವಿರೋಧದ ನಡುವೆಯೂ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಗೆ

ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಓ.ಬಿ.ಸಿ. ಯ ಸೌಲಭ್ಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅವರೊಬ್ಬರು ಆ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಹೊರಬಂದರೆಂದು ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ದಲಿತರು-ಶೋಷಿತರು ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು ಎಂದೇನೂ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರೊಬ್ಬರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಂದದ್ದು ಹಳ್ಳಿಯ ಅನೇಕ ದಲಿತರಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು.”

“ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಸಹ್ಯಕರ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದಿದ್ದು, ನಿಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚೇತನದ ಬೀಜವನ್ನು ಊರಿರಬೇಕು ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ದಲಿತರ ಮೂಲಭೂತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ನೀವು ಅವರ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯವೇನು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಂಬಲ ನಿಮಗೆ ಇದೆಯೆಂಬುದೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದರು? ಆದರೆ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ದಲಿತ ಶೋಷಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಂದಾಳುವಾಗಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ಯಾಕೆ ಮೂಡಬೇಕು?” ತಾನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಪವಾರನಿಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು.

“ನಾನು ಬಾಯಿತೆರೆಯಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವೇ...”

“ಉತ್ತೇಜಿತಗೊಳಿಸದೆ ಅಲ್ಲವಾ? ಯಾಕೆ? ಬಾಯಿ ತೆರೆ, ಚನ್ನಾಗಿ ತೆರೆ, ನೀನು ಬಾಯಿ ತೆರೆದದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತುತ್ತೂರಿಯಾಗಿದೀಯಲ್ಲ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ.”

“ತುತ್ತೂರಿ?” ಅವನ ಸಂಕೇತ ತಿಳಿದರೂ ತಿಳಿಯದವಳಂತೆ ನಟಿಸಿದಳು.

“ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಅವರ ತುತ್ತೂರಿ”

“ಆಗಲಿ, ಹಾಗೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅದಾದರೂ ಆಗಲು ನಾನು ಯೋಗ್ಯಳಾದೆನಲ್ಲ.”

“ಹಾಂ... ಆದರೆ.... ಈ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ನಿಲ್ಲೋದಲ್ಲ...”

“ಇರದಿದ್ದರಿಲ್ಲ.....”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಪವಾರ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕ.

ಅವನ ಅಕಾರಣವಾದ ನಗು ಅವಳನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳಿಸಿತು. ಅವನು ನಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅವಳ ಲೇವಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅನಿಸಿತು.

“ಅಲ್ಲ, ನನಗೆ ಅಪಾಯವಾಗುವುದರ ಸೂಚನೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಆಗೋದಿಲ್ಲವಾ? ನನ್ನ ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬ ಶೋಷಿತವನ್ನೂ ಅವಳು ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಈ ಭಯಾನಕ ಭೂಕಂಪವನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?”

ಪವಾರನ ಈ ಮಾತು ಅವಳಿಗೆ ತುಸುವೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ನಮಿತಾ, ನನ್ನ ವಿರೋಧವಿರುವುದು ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಯ ಚೇತನದ ಬಗ್ಗೆ.”

“ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಒಂದು ಭ್ರಮೆ” ಅವಳು ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಿದಳು.

“ಭ್ರಮೆ ಹೇಗೆ? ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ, ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಂಡ ವಿಕೃತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರರು. ಈಗ ನೋಡು, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಹಿಂಸಾಭಾವ ಎಲ್ಲಿಯತನಕ ತಲುಪಿದೆಯೆಂದರೆ, ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಹೆಂಗಸರ ಜೊತೆಗೇ ಇರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅನಿಷ್ಟ ತಕರಾರುಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಮರಸ್ಯ ಬೆಳೆಯೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾ! ಪರಸ್ಪರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಇದರಿಂದ ಆಗಬಹುದಾ! ಪರಸ್ಪರರಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಕ್ಷೇಮ ಆದೀತಾ? ನಾನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳ್ತಿದೇನೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆಯ ವಿತಂಡವಾದ ಬಹಳ ದಿನ ನಡೆಯುವ ಆಟವಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಜೊತೆಗಿರುವುದು, ಮುಟ್ಟುತ್ತ ತಮ್ಮ ಕಾಮೇಚ್ಚೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಇದೆಲ್ಲ ಏನು? ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಹೊರಗಿನದು!”

“ಅಂದರೆ, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣವನ್ನು ಕೊಡಲಾರಳು.”

ಅವಳು ರಿಕ್ತ ನೋಟದಿಂದ ಪವಾರನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಅವನ ಕನ್ನಡಕದ ಫ್ರೇಮಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಮರೆಯಾಗಿ ಅವನ ಮುಖಭಾವವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆರುವುದು ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೇನಲ್ಲ!”

“ಅನಿವಾರ್ಯವೇ. ಅದು ಅವಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಧರ್ಮ. ಅದನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗದು. ಒಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಾಮ ಘಾತಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಾನೇ ಹೊರದಿದ್ದರೆ, ಅನ್ಯರ ಚಿಕ್ಕಮಗುವನ್ನು ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಅಪುಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಒಣಗಿದ ಮೊಲೆತೊಟ್ಟನ್ನು ಚೀಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾತೃತ್ವದ ಕೃತ್ರಿಮ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾಳೆ.... ರಾಕ್ಷಸಿಯಾಗಿ ಜನರ ಕಲ್ಲಿನೇಟು ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ.”

ಕೆನ್ನೆಗೆ ಕಾವೇರತೊಡಗಿತು. ಶ್ವಾಸ ಪ್ರಾಣವಾಯು ರಹಿತವಾದಂತೆ, ಉರಿಯುವ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಹಾಗೆ ನಿಸ್ಸಂದವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಎಷ್ಟೊಂದು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಇದ್ದಾನೆ ಪವಾರ! ಪರಸ್ಪರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಶ್ಲೀಲತೆಯ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ದಾಟುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಳ ಮತ್ತು ಪವಾರನ ಸಂಬಂಧ ವಿಸ್ತರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಿಂತು ಹೇಳಿಬಿಡಲಾ-ನಿನ್ನ ಎಡವಟ್ಟು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ ಅಂತೆ!

ಹೊಸ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ ಇದು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಸಣ್ಣತನವನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು— ಅಷ್ಟೇ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವನು ಹೆಂಗಸರ ಬಗೆಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದ. ಅವಳು ಉಗುಳು ನುಂಗಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಳು.

“ಬಾ... ಇಲ್ಲಿಯೇ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟೋಣ” ಆವೇಶರಹಿತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಪವಾರ ಅವಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ.

ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದವಳಂತೆ ಅವನನ್ನು ಆಕೆ ಅನುಸರಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಈ ಪವಾರ ದೊಡ್ಡ ನಟ ಸಾಮ್ರಾಟ! ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಉತ್ತೇಜನೆಯ ಆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಮರುಕ್ಷಣ ತಟಸ್ಥವಾಗಿಬಿಡಬಲ್ಲ!

“ಕೇಳು, ಒಂದು ಮೋಜಿನ ವಿಚಾರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ರೆಕ್ಕೆಯ ಬಡಿತದ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಜಾಗೃತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಗಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹವಾಸ ರುಚಿಸುತ್ತೋ ಬಿಡುತ್ತೋ, ಭಾರತ ಸರಕಾರ ನಾರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಯುದ್ಧದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಸ್ಫೋಟಕದ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವೃದ್ಧಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಚುಟಕಿ ಹೊಡೆಯೋದರೊಳಗೆ ಪರಿಹಾರ! ಹುಟ್ಟಿದವರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ, ಸಾಯುವವರು ತಡೆಯೋದಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಔಷಧ!”

“ಯಾವುದಾದರೂ ಮಂತ್ರಿಗಿಂತ್ರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾದರೆ, ತಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆ ತಯಾರುಮಾಡ್ತಾ ಪರಸ್ಪರ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಇರುವಹೆಂಗಸರಿಗಾಗಿ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಸಹಾಯಧನದಿಂದ ಈ ಸಂಗತಿಯ ಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಶೀಲ ಸಂಕೋಚದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊರಬಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಜನಾಂದೋಲನದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗುವುದು.”

“ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಜನಾಂದೋಲನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಯಾರು ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯ...? ಸಹಕರಿಸು... ಸಲಹೆ ಕೊಡು!... ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರೋದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.”

ಎಷ್ಟೊಂದು ರಸಿಕನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಪವಾರ!

“ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನೀನೂ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಜನಾಂದೋಲನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ನಮ್ಮ ಮಹಾನ್ ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಉದ್ಧಾರಕಿ, ಹಿಂದಿನ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಕುಮಾರಿ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲವಾ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್’ ನ್ನು

ಮಹಿಳಾಶಾಖೆಯ ಬಾವುಟದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಶ್ರಮಿಕ ಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರು ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ವರಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯ ಮಗಳು ಸುನಂದಾ ಅವರ ಧ್ವಜವಂದನೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡು. ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಬೇರಾರೂ ಸಿಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪವಾರ ತನ್ನದೇ ಮೂಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದ.

“ಇದು ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವಂತಹದು. ಯೌವನದ ಆನಂದವನ್ನು ಭರಪೂರ ಅನುಭವಿಸಿಯೂ ಆಜೀವ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದವಳು. ಮುಂದೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುವವಳು. ಅವಳು ಎಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದರೂ ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಆಕೆ ಅಪಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಬಹಳ ಜಿಗುಟಿನ ಧೈರ್ಯದ ಹೆಂಗಸು. ಅಪಾಯದೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಳು.”

ಪವಾರ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದ..

“ನಾನು ಕೇಳಿದೇನೆ, ಮುದಿ ಹೇಣ್ಣಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಮುದಿತನದಲ್ಲಿಯೂ ಯೌವನಾನಂದ ತ್ಯಾಜ್ಯವಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಬಹುಶಃ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕನ್ಯೆಯರ ಸಂದಣಿಯೇ ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯುತ್ತೋ, ಅವಳ ಉದ್ಧಾರದ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಸೇವಾ ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ... ‘ಹೂಂ’ವನ್ನೂ ಹಾಕೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನೀನು! ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಕೆಡುಕೆನಿಸುತ್ತಿವೆಯೇ ನಿನಗೆ? ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಬಿಡು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೂಢಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ ಈಗ ಜನಗಳಿಗೆ! ನಾನು ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಅವರ ಆಹ್ವಾನ ಎಂದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

“ಆ ಹನುಮಂತನ ದಿಬ್ಬದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿಶಾಲ ಸಭೆಯ ನೆನಪಿದೆಯಾ ನಿನಗೆ? ಮದ್ಯಪಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಎಂಥ ಓಜಸ್ವೀ ಕರೆಯಿತ್ತು ಅವರದು! ಅದ್ಭುತವಾದ ದೃಶ್ಯ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವಾ? ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಭಾವ ವಿಹ್ವಲರಾದ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಂದಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿದರು! ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ದಂಡವತ್ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತ ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಶಪಥ ಮಾಡಿದರು! ಕುಡಿಯೋದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟೋದಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ಮೂರ್ಖರು, ಎಷ್ಟೊಂದು ಭೋಳೆ ಜನ! ವಿಮಲಾ ಬೆನ್‌ಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಅವರಿಗಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತು?

ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಾಣಘಾತಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮುಷ್ಟಿ ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಕೂಲಿಕಾರರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ವಿಮಲಾಬೆನ್, ರಾತ್ರಿ ತುಂಬ ದಣಿದ ಮನೆತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಯಾಚ್‌ನ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಗಂಟಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸಿದ ಹೊರತು, ರೆಪ್ಪೆ ಮುಚ್ಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪವಾರನು ನಕ್ಕ ಸರಿ... ಈ ಪತನ ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ಇದು, ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವೀಳ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಜಯದ ನಗಾರಿಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದ, ಪುರುಷರಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಸುಖ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರಬಲ್ಲೆವು... ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಆಗಬಲ್ಲದು.... ಎನ್ನುವ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಗಸರ ಸ್ಥಿತಿ ಇದು.”

ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ರೋಷ ನಾಲಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು.

ತಲೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ. ಯಾವಾಗೆಂದರೆ ಆವಾಗ ತನ್ನ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವನ್ನು ಸುರಿಯಲು ಅವಳ ಕಿವಿಯೇನು ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲ! ಯಾವುದಾದರೂ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಂತಿಮಾಡಿಕೋ. ಎಂದೇಕೆ ಅವಳು ಹೇಳಬಾರದು? ದುರ್ವಾಸನೆ ಬರುವ ಕಚರಾದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಲಿ.

ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿರಂಕುಶತೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಅಥವಾ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಜಡವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

“ನಿಮ್ಮದು ಬಹಳ ಕುಬ್ಜ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ...” ಅವಳ ಸ್ವರ ಕಂಪಿಸಿತು.

“ಯಾರು, ನಾನಾ?” ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಪವಾರ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದ.

ಅವನ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವಳು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ತುಳಿದು ಹಾಕಿದಳು.

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದೇನೆ.”

ಪವಾರನ ಅಹಂಕಾರ ಹೊರಳಾಡಿತು—ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಮೂಕಿ ವಿಷವನ್ನೇ ಉಗುಳಬೇಕೇ?

ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಸ್ತಬ್ಧನಾದ ಅವನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಉದ್ದನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಹೋಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ಕಣ್ಣಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಗಾಜನ್ನು ಜೇಬಿನಿಂದ ಕರವಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದು ಒರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಸ್ವರ ಆವೇಶ ರಹಿತವಾಗಿ ಪಳಗಿದ ಹಾಗೆ ಅನಿಸಿತು.

“ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕುಂಠಿತವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅತಿಯಾಯಿತು, ಮೇಲಾಗಿ ಇದು ಬೈಗಳು! ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧೋರಣೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಲು,

ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಡೆಸುವ ವೈಚಾರಿಕ ಮಂಥನಕ್ಕೆ ಇದು ನನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಲಿ, ಎರಡರ ಸಂಬಂಧವೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಕಡೆದ ಹೊರತು ಬೆಣ್ಣೆ ಕೈಗೆ ಸಿಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ಇದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ... ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಟಿ ನಿಂತುಬಿಡೋದಾ?” ಅವಳು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡಿದಳು.

“ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ, ನಮಿತಾ, ದೋಷವನ್ನೂ ಹುಡುಕುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಅಕಾರಣ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸುತ್ತು ಮತ್ತು ನಾನು ನೋಡುವ ‘ಹೇಳುವಿಕೆ’ ಮತ್ತು ‘ಮಾಡುವಿಕೆ’ಯ ಅಂತರ ನನಗೆ ನನ್ನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ.”

ಬೆಚ್ಚಿದಳು! ಅಂತಿಮ ಶಬ್ದ ಹೇಳುವಾಗ ಪವಾರನ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿಬಂದಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವಳು ತಣ್ಣಗಾದಳು.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸಮುದ್ರದ ಸೀಮೆಯಿಲ್ಲದ ಎದೆ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತ ಆಗುತ್ತ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅನುಬಂಧದಿಂದ ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿತು.

ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಕ್ರಿಟ್ ಕಾಡು ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು.

ಹೊಸ ಮುಂಬಯಿ ಶುರುವಾಯಿತು....

೧೧

ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೋಡಿಂಗ್ ಹಾಕಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಹೊಸ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ‘ಹುಡಕೋ’ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ-‘ಹುಡಕೋ’ ಅರ್ಥಾತ್ ನಮ್ಮ ಕನಸು. ನಮ್ಮ ಕನಸು-ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕನಸು!

ಇಂದ್ರಭೈಯಾ ಹಾಗೂ ಶುಚಿತಾ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಆಮಂತ್ರಣವಿದ್ದರೂ ಅವಳೆಂದೂ ಹೊಸ ಮುಂಬೈ ಕಡೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಭೈಯಾ ಹೇಳಿದ್ದ.-“ನೀನು ಇಷ್ಟು ಮಾಡು. ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್‌ದಿಂದ ಸಾಯಿನ್ ಸರ್ಕಲ್‌ಗೆ ಬಾ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೇವೆ. ‘ನ್ಯೂ ಬಾಂಬೆ’ಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನಗೆ ನಾನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಫ್ಲಾಟ್ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ತೆರೆದಿರುವ ಸುಂದರ ಸ್ಥಳ ನೋಡಿ ನೀನು ಮುಗ್ಧಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತೀಯಾ. ಆದರೆ ‘ನ್ಯೂ ಬಾಂಬೆ’ ಜೊತೆ ರೈಲು ಏರ್ಪಟ್ಟರೆ, ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಮನೆ-ಅಂಗಡಿಗಳ ರೇಟು ಏರಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಜನರು ಸ್ಥಳ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಓಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಈಗಿನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಶಹರದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ನಡುಗಡ್ಡೆಯಂತಹ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಯಾರು ವಾಸವಾಗ್ತಾರೆ ಎಂದು ಜನ ಈಗ ಯೋಚಿಸ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯಿದೆಯಲ್ಲವಾ?”

ಸ್ಥಳ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಕಾಲೋನಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ರೈಲಿನಿಂದ ಈಗ ಸಂಪರ್ಕವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮೆಣಸು, ಮಸಾಲೆಪುಡಿ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಹಪ್ಪಳ ತಯಾರಿಸುವ ಜಂಜಾಟಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಮ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಆಗಾಗ ಏನಾದರೂ ಪುಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ಕೋಣೆ ಹಾಗೂ ಕಿಚನ್ ಉಳ್ಳ ಚಿಕ್ಕ ಫ್ಲಾಟ್‌ನ್ನು ಆಕೆ 'ಹುಡಕೋ' ಮೂಲಕ 'ನ್ಯೂ ಬಾಂಬೆ'ಯಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ-ನಮಿಯ ಮದುವೆಯ ಖರ್ಚನ್ನು ಭರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ. ನಮಿಯ ಮದುವೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವಳ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ-ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅವರದು! ಬಾವ ಹಾಗೂ ಅವಳು ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಬಗೆಗೆ ನಿಶ್ಚಿತರಾಗಿರಲಿ. ಆದರೆ ಆಗಿನಿಂದ ಅವಳು ಮಾಂಸಿಯ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ-ಹುಳಿಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಅವರಿಂದ ಹಣ ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಶುರುಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಅವರ ಉದಾರತೆಯೆಂಬುದು ಬಾಯಿಯ ಉಗುಳು ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಬಾಬೂಜಿ ಲಕವಾ ಹೊಡೆದು ಮಲಗಿದಕೂಡಲೇ ಅವರ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಬರ ಬಂದಿದೆ. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವರ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಬಲವಾದ ಹಾನಿಯ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದೆ. ಆದಾಯಕರ ವಿಭಾಗದವರು ಹಸಿದಿದ್ದವರ ಹಾಗೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದು 'ಸರ್ಜ್ ಆಂಡ್ ಸೀಜ್'ಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನಮಿಯ ಮದುವೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಹುಡಕೋ'ದಿಂದ ಖರೀದಿಸಲಾದ ಚಿಕ್ಕ ಫ್ಲಾಟ್‌ನ್ನು ಮಾರಬೇಕಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಆಭರಣವನ್ನು ಮಾರುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾಟ್‌ನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಉಳಿಸಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕಾಲದ ಹೊಡೆತದಿಂದಾಗಿ ಇಂದ್ರಭೈಯಾನ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕೂಡ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತರಲು ಅದನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಾರಬೇಕಾಯಿತು.

"ಹೆದರಬೇಡ ಅಕ್ಕಾ, ನಮಿಯ ಭಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಕೊಡೋದು-ತೆರೋದು ಬರೆದಿದೆಯೋ, ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಕೊಡೋಣ. ಈಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಾದರೆ ಕೈ ಕಚ್ಚುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ."

ಕೊಡುವ ತೆರುವ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಜೋಡಿಯಾಗಿ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಗೆ ಹೊಳೆದದ್ದು ಅವರದೇ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಫಿಟರ್ ಆಗಿರುವ ವಿನಯಚಂದ್ರ ದುಬೆ!

ತನಗಿರುವ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳ ಬಲದಿಂದ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಬಯಸಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮನೆ-ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಬಲ್ಲಳಾಗಿದ್ದಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದುರವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ, ಅವರ ಜೂಜಿನಂತಹ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಾನ್ಯ ನೌಕರಿಯನ್ನೂ

ಹುಡುಕಿಕೊಡಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಭುನ್ನೂವಿನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ಸಂಜೆ ಶುಚಿತಾಭಾಭಿಯೊಡನೆ ನಡೆದ ಭೇಟಿಯು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ಕುಂತಿಮಾಂಸಿಯ ಪೊಳ್ಳು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಳಚಿಹಾಕಿತು.

ಶುಚಿತಾ ಅತ್ತಿಗೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ತುಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಳು-ಹೊಸ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಫ್ಲಾಟಿನ ಸಜ್ಜುಸಿಂಗಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳು ಸ್ವಯಂ ಇಂಟೀರಿಯರ್ ಡೆಕಾರೇಶನ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಪಡೆಯುವುದು ಅವಳ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಪೂರ್ಣವಾದರೆ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ಅಲಂಕಾರ-ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಆದರೆ ಶುಚಿತಾ ಭಾಭಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿದಳು-ಹಿಂದಿನ ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳ ರಜಾ ನಿಂತುಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಯೋಜನೆಯೆಲ್ಲ ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಇಷ್ಟುದಿನ ಆಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇತ್ತು. ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷ ಅವರು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರಲು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಅತ್ತೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅವರಿಗಾಗಿ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಹೊಸ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾಟನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ್ದಳೇ ಎಂಬುದೇ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿದ್ದಳು- ಬಹಳ ಮರೆಗುಳಿ ಆಕೆ! ಒಂದು ಬಾರಿ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಫ್ಲಾಟನ್ನು ನೋಡಿ ಬರೋಣವೆಂದು ಒಂದೈವತ್ತು ಬಾರಿ ಅವಳೊಡನೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮಮ್ಮಿ 'ಹುಡಕೋ'ದ ಎರಡು ಫ್ಲಾಟನ್ನು ಬಹಳ ಮೊದಲು ಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಮ್ಮಿಯದು ಚಿಕ್ಕ ಫ್ಲಾಟು. ಅದನ್ನು ಅವರು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು....

ಸೀಟಿನ ಮೇಲೆ ಅರ್ಧ ಒರಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ದೇಹವನ್ನು ನೇರವಾಗಿಸುತ್ತ ಅವಳು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಕಡೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡಳು.

“ಸರ್.. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೋ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವಾ? ಕಿಡಕಿ ಗಾಜು ತೇರಲಾ?”

“ಅರೆ, ನೀನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದೀಯಾ? ಕಿಡಕಿಯ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀನು ತೂಕಡಿಸ್ತಿದೀಯಾ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ತೆರೆದುಬಿಡು ಕಿಡಕಿಯನ್ನು.”

ಹ್ಯಾಂಡಿಲ್ ಮೇಲೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಮುಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೇ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಕಿಡಕಿಯನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತ ಗಾಡಿಯ ಏರ್‌ಕೂಲರನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಕಿಡಕಿಗಳನ್ನೂ ತೆರೆಯಲು ಅವರು ಡ್ರೈವರನಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಹಿಂದುಗಡೆ ಸರಿಯುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ‘ಹುಡಕೋ’ ಮನೆಗಳ ನಡುವೆ ಅವಳು

೩೩೪ / ಆವಿಗೆ

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಅರೆತೆರೆದ ಕಿಡಕಿಯ ಗಾಜಿನಾಚೆ ತನ್ನ ಉದಾಸ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತಾನು ಕುಂತಿಮಾಂಸಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕಳೆದುಹೋದ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ.

ರಪರಪನೆ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ಆಭರಣಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪೋಟೋ ಸೆಶನ್‌ದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ದಣಿದ ತಾನು, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೇ ಇದ್ದರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿರುವುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಮೌನವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಅವರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು, ಪವಾರ ಜಡಕಾದ ದಿಣ್ಣೆಯ ಹಾಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಜಟಿಲವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಆಕರ್ಷಕ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಸ್ವಯಂ ಹೆಡೆಬಿಚ್ಚಿ ಕೂತ ಬುಸುಗುಟ್ಟುವ ಸರ್ಪದ ಹಾಗೆ!

ಅವಳು ಕಿಡಕಿ ತೆರೆಯಲು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿತ್ತು.

“ನಾನೂ ಸ್ವಯಂ ಯಾಕೋ ತಲೆ ಭಾರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನುಭವದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಥಂಡಿಯಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಸಾಯನಸ್ ಬಿರಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ.”

ಅವಳು ಅಂಟಿಕುಳಿತ ಕಿಡಕಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವನತ್ತ ಹೊರಳಿದಳು.

“ಮತ್ತೆ ನೀವು ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ...?”

“ಯಾರಾದರೂ ಮಲಗಿರೋದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನನಗೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಸುಖ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ.”

“ಸರ್... ನೀವು ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನಾಚಿಕೊಳ್ಳೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೀರಿ...”

“ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳಿದೇನೆ ನಾನು.”

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ.... ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಜೀವನದ ಮಜಲುಗಳು. ಕಾರಖಾನೆ ಮತ್ತು ಬಾಜಾರಗಳ ನಡುವೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದ ಓಟದಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ನನ್ನ ಮನೆಯ ಬೆಡ್‌ರೂಂ ನಸೀಬದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪಲ್ಲಂಗ-ಹಾಸಿಗೆಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಗಾಡಿಯ ಸೀಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕುಲುಕಾಡಿಸುವ ರಸ್ತೆಯ ಎದೆಗಳೇ ನನ್ನ ಪಲ್ಲಂಗ ಹಾಸಿಗೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪುವವರೆಗೆ ನಾನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ತೂಕಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಥವಾ ನಿದ್ರೆ ಆಳವಾದರೆ ಮಲಗಿ....

“ನಗಬಹುದು ನೀವು, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ವಿಮಾನ ಪ್ರಯಾಣದ ನಿದ್ರೆಯ ಕತೆಯೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ನಿರ್ಮಲಾ ನನ್ನ ಚೊತೆಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಈ ರೂಢಿಯ ಬಗೆಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ‘ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊರಕೆ ಹೋಡಿತಾ ಇರೀರಿ

ನೀವು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗಲೂ? ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದಾರೆ, ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಮಾತು-ಕತೆ ಆಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದಾರೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ನೀವು ಹ್ಯಾಗೆ ಮರೆತುಬಿಡ್ತೀರಿ? ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಫ್ಲೈಟ್‌ಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ತಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಚನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಬಳಿಯಾದರೂ ಮಾತನಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೂಕಿ ಹಾಗೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!” ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

“ನಿಜವಾಗಿಯೂ...?” ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅವಳು ಸ್ಫೋಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಗುವನ್ನು ತುಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಗಿಹಿಡಿದಳು.

“ಆದರೆ ಇಂದು ಸಂಗತಿ ಉಲ್ಟಾ ಆಗಿದೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರೋ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ತೂಕಡಿಸ್ತಾ ಇದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿ ಮೂರ್ಖನಂತೆ ಕೂತಿರೋ ನಾನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದೇ ಇದೇನೆ.”

ನಗು ಪ್ರತಿಬಂಧವನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಿದೆ!

“ಪ್ರಯಾಣ ಬಹಳ ದೀರ್ಘವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ, ಸರ್! ಬೇಸರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವೂ ತೂಕಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿ. ಕೋಲು ಕುಟ್ಟಿದೆಯೇ ಕಾವಲುಗಾರಿಕೆಯ ದಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕಳೂ ಏನು ಹಿಂದಿಲ್ಲ.”

“ಹ್ಯಾಗೆ ನಂಬಬೇಕು?”

“ಮಲಗಿ ನೋಡಿ”

“ನಿದ್ದೆ ಬರದೆ ಹೋದರೆ?”

“ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಒಪ್ಪಿಗೆ”

“ಪಕ್ಕಾ?”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳು ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಇಲಿಯ ಹಾಗೆ ಚಡಪಡಿಸಿದಳು. ಏನೋ ಹಲುಬಿಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ ತಾನು!

“ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಅಂದರೆ...”

“ಯಾಕೆ... ಹೆದರಿಕೆಯಾಯ್ತಾ?”

“ಹಾಂಆ. ಶಿಕ್ಷೆ ಇರೋದೇ ಹೆದರಿಸೋದಕ್ಕೆ, ಆದರೆ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಓಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಇರದೆ...”

“ಅದು ಹ್ಯಾಗೆ?”

“ಬಹಳ ದಂಡಿಸಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ, ಉದ್ದಂಡರಾಗಿಬಿಡ್ತಾರೆ.”

ಹೇಗೋ ಉಸಿರು ಮರಳಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಸ್ವಯಂ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿರಿ. ದಂಡಿಸೋದಾದರೆ ಉದ್ದಂಡತೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ... ಆದರೆ ಮೊದಲು ಮಲಗೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರಿ. ಬಿದಿರೇ

೩೩೬ / ಆವಿಗೆ

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೊಳಲು ಬಾರಿಸೋದು ಹೇಗೆ?”

“ಮೊದಲು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡೋಣ. ಆಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುವ ಸಂಭವ ಇರೋದಿಲ್ಲ.”

“ಸರಿ, ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿ”

“ನನಗೆ ಅರ್ಧಗಂಟಿ ನಿದ್ದೆ ಬರದೆ ಹೋದರೆ, ಖಪೋಲಿಯ ಸುಂದರವಾದ ರೆಸ್ಪೋರೆಂಟ್ ‘ಪರ್ಣಕುಟಿ’ಯಲ್ಲಿ ಯಾಲಕ್ಕಿ-ಶುಂಠಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಚಹಾ ಕುಡಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.”

ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಳ ಉಸಿರು ಹೊರಬಿದ್ದು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ತರಂಗಿತವಾಗ ತೊಡಗಿತು.

“ದಯೆಯಿರಲಿ...ದಯೆಯಿರಲಿ...! ದಂಡನೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸುವ ಮುನ್ನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಮಹೋದಯರು ಅಪರಾಧಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.”

“ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ! ಅವನು ಕೇವಲ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿ, ಬಿಲ್ಲಿನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಚಹಾದ ಶೋಕಿಯವರಿಗೇ ಬಿಡಲಿ. ಆದರೆ ಜೊತೆಗೆ ನಗುವಿನ ಬೋನಸ್ ಮಾತ್ರ ಬೇಕೇಬೇಕು, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ! ಬೋನಸ್ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮಾಫ್ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ ಅವರು!”

“.....”

“ಅಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗೆ ನೋಡ್ತಿದೀರಾ?”

ಎಂಡ್ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಆಚೆ ಘಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ನಾಗಮುರಿ ರಸ್ತೆಯ ಕಡೆ ಅವಳ ಗಮನವನ್ನು ಅವರು ಸೆಳೆದರು.

“ಗಾಡಿ ಈ ಆಳವಾದ ತಗ್ಗು ದಾಟಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಏರಿದಾಗ, ರಸ್ತೆಯ ಬಲಗಡೆಯ ಬದುವಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ‘ಪರ್ಣಕುಟಿ’ ರೆಸ್ಪೂರಾ ಕಾಣುತ್ತದೆ.”

ಗಾಡಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು ದೃಶ್ಯವು ರೋಮಾಂಚಿತ ಗೊಳಿಸಿತು.

“ಶುಂಠಿ-ಯಾಲಕ್ಕಿ ಹಾಕಿದ ಚಹಾ ನಿಮಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾ?”

“ಬಹಳ, ನೋಡಿ... ನಾವು ಗುಜ್ಜೂಭಾಯಿ. ಚಳಿಗಾಲವಾಗಲಿ, ಬೇಸಗೆಯಾಗಲಿ, ಮಸಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಚಹಾ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಬರೀ ಬಿಸಿನೀರಹಾಗೆ ಅನಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಸಮಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಕಾಲ ಆರಾಮಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಲು

ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಡಂಬನೆಯೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ, ಪುರಸೊತ್ತು ಇಲ್ಲ.”

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯ ಮುಕ್ತವಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ತಟ್ಟುವಂಥ ಗುಣವಿತ್ತು.

‘ಎಲ್ಲವೂ’ ಎಂಬುದರೊಂದಿಗಿನ ದುಃಖದ ತೀವ್ರತೆ ಅವಳನ್ನು ತುಂಬಿತು.

ಓರೆನೋಟದಿಂದ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತ ತಡಕಾಡುತ್ತ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತು. ಕಿವಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿನ ಕೂದಲು ಬೆಳ್ಳಗಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ತಲೆಯಲ್ಲಿನ ಅರೆನರೆತ ಮಿಶ್ರ ಕೂದಲು ಬಿಳಿದಾಗಲು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಇಳುಕಲಿನ ರಸ್ತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಜೆಯ ಕನೋಯಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇಳಿದುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ...

ಅವರು ತಮ್ಮ ಕುಸಿತವನ್ನು ತಾನೇ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ, ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಆಹ್ಲಾದಿತರಾಗಿ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಅವರ ನಾಡಿಮಿಡಿತವನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವಳು ಕೆದಕಿದಳು.

“ಪುರಸೊತ್ತಿಗಾಗಿ ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೊಂದು ಇಚ್ಛೆಯಿರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವೆ?”

ಅವಳ ಮಾತು ಅವರ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಿಸ್ಪವಾಚ್ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುತ್ತ ಅವರು ತ್ರೈವರನಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು.

“ಹೀಗೆ ಮಾಡು, ಗಾಡಿಯನ್ನು ‘ಪರ್ಫೆಕ್ಟ’ಯ ಪಾರ್ಕಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲಾರದು.”

ನಂತರ ಪರ್ಸಿನಿಂದ ಐವತ್ತರ ನೋಟನ್ನು ತೆಗೆದು ತ್ರೈವರ್ ಕಡೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಹೇಳಿದರು.

“ಗೇಟಿನ ಹೊರಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಗಡೆ ಸರದಾರಜಿ ಥಾಬಾ ಇದೆ. ಹೋಗಿ ಚಾ ಕುಡಿ. ಸಮಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಇರಲಿ.”

ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಅಳೆದು ತೂಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದಳು. ಅವರ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ಆಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅವರೊಡನೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಲಿಗೆ! ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ? ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಿಚಿತರೋ ಏನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ.”

ನಿರ್ದೇಶನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅವರು ಅವಳ ಕಡೆ ಉನ್ನುಖರಾದರು.

ಬಲ ಮೊಣಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕವುಚಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಳ ಹಸ್ತದ ಮೇಲೆ ಅವರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತವನ್ನು ಇಟ್ಟರು.

ನಿಶ್ಯಬ್ಧವಾಗಿ ಸಾಗಿದ್ದ ಶ್ವಾಸದ ಆರೋಹ-ಅವರೋಹ ಊದುಕೊಳವೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಯಿತು.

ಮುದುಡಿ ಸಂಕುಚಿತಗೊಂಡಹಾಗೆ, ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿ ಎಲೆಯ ಹಾಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಪರ್ಶ.

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಆತಂಕದಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ! ಶಬ್ದಗಳೇ ಪ್ರತಿವಾದ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ?

ಅವಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡವು.

“ಪುರಸೊತ್ತಿನ ಇಚ್ಛೆ ಯಾರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹೇಳಿ, ನಮಿತಾ!”

“ಪ್ರಶ್ನೆಯಿರುವುದು ಬದಲಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕತೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ಮೊದಲು ಪ್ರಾಶಸ್ತಗಳೇ ತುಂಬ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ರೊಲರಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಜಲ್ಲಿಯಹಾಗೆ ಅದರ ಚಹರೆಯನ್ನೇ ಬದಲು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತವೆ... ಆಗೀಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ ಆಸೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಗುರುತಿಸಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರೆ ನಿಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಬಯಕೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳೇ ಮುರಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹೈರಾಣಾಗಿದ್ದೇನೆ!”

“ಅಥವಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಯೂ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.”

“ಅಲ್ಲ-ಇದಾವುದೂ ನಿಜವಲ್ಲ! ಪರೋಕ್ಷ ರೂಪದಿಂದಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಗಡೆ ಏನೋ ಒಂದುಬಗೆಯ ಒತ್ತಡ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ-ಪುರಸೊತ್ತನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿ?”

“ಬಹುಶಃ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವಳು-ನೋಡಿಲ್ಲದವಳು ಆಗಿಬಿಡ್ತೀಯೆ”?

ಅಂಗೈಯನ್ನು ಅವರು ಸಹಜಭಾವದಿಂದ ಸರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಹಳ ಸಮಯದ ನಂತರ ಭೇಟಿಯಾದ ಮಿತ್ರರ ಹಾಗೆ.

ದೇಹದ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಅವಳ ಅಂತರಂಗದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಬಹುಶಃ. ಅವರು ಕೈಯನ್ನು ತೆಗೆದಾಗ, ಯಾರದೋ ಬಲವಂತದ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಅವಳು ಮರಳಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

“ಈಗ ನೋಡಬಾರದಾ!” ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಿಗ್ನತೆ ಆದ್ರ್ವಗೊಂಡಿತ್ತು. “ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್ ಇವತ್ತಿನದು ಇವತ್ತೇ ಮುಗಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯ ಫೈಟಿಗೆ ನಾನು ಅಹಮದಾಬಾದಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತಾವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಆಭರಣ ಹಾಗೂ ರತ್ನಪಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ರಫ್ತುದಾರರ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸರಕಾರಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ- ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಆಭರಣ ಉದ್ಯೋಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಹೋಗಲು

ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ.”

ಅವರು ತಡೆದರು.

“ನಿಮಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೇಳೋಣ, ಸರಕಾರ ಹೊಸ ಬಜೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಭರಣ ಉದ್ಯೋಗದ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಅನುಕೂಲ ಮನ್ನಾಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಆಯಾತಗೊಳ್ಳುವ ಕಚ್ಚಾ ರತ್ನಗಳು, ಬಂಗಾರ, ವಿಶೇಷ ಯಂತ್ರಗಳು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಉಪಯುಕ್ತ ಉಪಕರಣಗಳು, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಕರವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದೆ. ಆಭರಣ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಆವಶ್ಯಕ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಇಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ತರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿದೇಶಿ ಕರೆನ್ಸಿಯ ವಿನಿಮಯ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಯೋಗ್ಯ ದರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜಂಜಾಟವಿಲ್ಲದೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದು? ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು? ನಿಯಾತ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬೇರೇನಾದರೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿವೆಯೇ? ಅವುಗಳ ಬಗೆಗೂ ಸರಕಾರ ತನ್ನ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಡವೇ?— ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರಕುತ್ತಿರುವ ವಿನಾಯಿತಿಗಳ ಕುರಿತು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಸಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ವೃಥೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿದೆ.”

ಅವರು ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು—“ನೀವು ಪುರಸೊತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಿರಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸ್ಥಿತಿ ನಮ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಹೊರಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜಟಿಲವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುರಸೊತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಸರಕಾರ ಹಾಗೆ ಕಡಿಮೆ ಜಾಣ ಇಲ್ಲ! ಸರಕಾರ ಎಂದೂ ಆಭರಣ ಉದ್ಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಿಂತುಕೊಂಡದ್ದು ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಪರಿಶ್ರಮದ ಬಲದ ಮೇಲೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ವಿತ್ತಮಂತ್ರಿ ಮನಮೋಹನ ಸಿಂಗರನ್ನು ಹನ್ನೊಂದುಬಾರಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಗೂ ಕೆಲಸವಾದದ್ದು ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಆಭರಣ ನಿಯಾತವೊಂದರಿಂದಲೇ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾ? ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹೀಗೇ ಮಲತಾಯಿ ಧೋರಣೆ ಸಹಿಸುತ್ತ ಬರಬೇಕು! ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದೆ.”

ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಏನೂ ಇರದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಅಶಾಂತಗೊಂಡಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೂ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ತುಮುಲಗಳಿಂದ

ಅವರು ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಬರಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆಡಕೆಡಳು.

“ಆಭರಣ ವ್ಯವಸಾಯದ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಏನು?”

ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಿಸಿತು. ವಿಷಯದ ಎಳೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಬಹುಶಃ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿನಾಯಿತಿ-ಸೌಲಭ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆಯೆಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ- ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನೆಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಯಾರಿಗಾಗಿ? ಆಭರಣ ವ್ಯವಸಾಯದ ಎದುರು ನಿಂತಿರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯ ಅಂದರೆ-ಅದರ ವಾರಸುದಾರಿಕೆ. ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ನಮಗೆ. ಆಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ನನಗೆ. ಆಭರಣ ವ್ಯವಸಾಯ ಇವತ್ತಿಗೂ ಒಂದು ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ವ್ಯವಸಾಯವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗೊಂಡಿದೆ. ವಿಡಂಬನೆಯೇನೆಂದರೆ ಈಗ ಜಾತಿಯ ಸಮೀಕರಣ ಬದಲಾಗಿದೆ, ಸೊನಗಾರನ ಮಗ ತಾನು ಸೊನಗಾರ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟ ಪಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಸೊನೆಗಾರಿಕೆಯ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ರುಚಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಜಂಟಿಲಮನ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದಾನೆ. ಅಪ್ಪನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ-ರಿಸ್ಕ್ ತಗೋಳೋದಕ್ಕೆ ಅವನು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ದೀಪದ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಒಡೆದುಕೊಳ್ಳ, ಅವನು ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರನಾಗಿ ಬದುಕಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ತಲೆಮಾರು ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಕುಸಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ.”

ಅವರು ಜೋರಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಸೊನಗಾರಿಕೆಯ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವರ್ಣ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು. ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಭರಣ ಉದ್ಯೋಗದ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಹಕಾರವನ್ನು ನಿರಂತರ ದೊರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು, ಈಗ ಆಭರಣಗಳ ಡಿಸೈನಿಂಗ್ ಸಲುವಾಗಿ ದಿಲ್ಲಿ, ಮುಂಬಯಿ, ಜೈಪುರಗಳಲ್ಲಿರುವ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಹಾಗೆ ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ತರಹೆಯ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ತೊಂದರೆಯೇನಿದೆ ಗೊತ್ತಾ? ಸ್ವರ್ಣಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯಿರುವ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ‘ಆಭರಣ ಉತ್ಪದನಾ ವಿಕಾಸ ಕೇಂದ್ರ’ಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಮುಂಬಯಿಯ ‘ಜೆಮ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಜ್ಯುವೆಲರಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಪ್ರಮೋಶನ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್’ ಅಥವಾ ಜ್ಯುವೆಲರಿ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

“ಪರಿಮಿತವಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲ ದಿಲ್ಲಿ-ಮುಂಬಯಿಗಳಿಗೆ

ಹೋಗಲಾರರು. ಆದರೆ ಈ ಯುವಕರು ಕೆಲಸದ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹೋಗ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯೋದು ಅವರಿಂದಾಗದು.”

“ನೀವು ನಿರ್ಮಲಾಜಿಯವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವವನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ? ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರೂ ಗೋಪ್ಯಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಲ್ಲ... ನೀವಾದರೇನು ಅವರಾದರೇನು, ಎಲ್ಲ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ...” ಅವರು ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಮಧ್ಯೆಯೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು “ಬದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ... ಆದರೆ...”

ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿದರು.

“ನಿರ್ಮಲಾ ಗೋಪ್ಯಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಚಿಂತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು! ನೀವು ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸ್ತೀರಿ?”

“ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು ನಿಜ, ಆದರೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಲು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ.”

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು.

ಪತ್ನಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಪಡಲು ಕಾರಣ ಕೇಳುವಷ್ಟು ಅವಳು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಳೆಗಾಲದ ಕೀಟದ ಹಾಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ಮೌನದ ಕೀಟವನ್ನು ಅವರೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತ್ಮಲಾಪದ ಮೂಲಕ ಓಡಿಸಿದರು.

ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು...

ಅವರ ಕಾರ್ಯ-ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಾಳುವುದರ ಬದಲು ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ತನ್ನ ವೃದ್ಧತಂದೆಯ ಕಾರಬಾರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ಜಾಸ್ತಿ. ನಿರ್ಮಲಾಳ ತಂದೆ ರಘುಭಾಯಿ ತಾಕೂರ ಗುಜರಾತಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರತ್ನ-ಪಚ್ಚಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅದ್ವಿತೀಯ ರತ್ನ ಪರೀಕ್ಷಕರು. ನಿರ್ಮಲಾ ಮೂವರು ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು-ಮಗ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಅಪ್ಪನ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಕಾರಬಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದಳು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಳು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ತಾಕೂರರು ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ವೃದ್ಧತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ, ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಿಂಬಾಬ್ವೆಯ ರಾಜನೈತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದರ ಬದಲು ತಮ್ಮದೇ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗೋಣ, ಅಹ್ಮದಾಬಾದಿನ ಪರಂಪರಾಗತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಕಾರಬಾರಗಳನ್ನು ಪುನರಾರಂಭಿಸೋಣವೆಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಜಿಂಬಾಬ್ವೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿನ ಮರಳಿನ

ಗಣಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಕಚ್ಚಾ ಪಚ್ಚಿಯನ್ನು ತರಿಸಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ದಕ್ಷರಾದ ಜಯಪುರದ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರರ ಮೂಲಕ ಅವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ರತ್ನ ಬಾಜಾರದಲ್ಲಿ ನಿಯೋತನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಅವರ ಕಾರಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಲೇಸರ್ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಪಚ್ಚಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಪಚ್ಚಿಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ಅಲ್ಲೇ. ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಚ್ಚಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ. ಪಚ್ಚಿಗಳ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಗಾಢ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದವರೆಗೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ಪಚ್ಚಿಗಳು ಅವರ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ವಿಶೇಷತೆ.

ಅವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೇನೂ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿರ್ಮಲಾಳ ದರ್ಪದ ಆತಂಕ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದರ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಲಾ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡ್ತಾಳೆ-ಅಪ್ಪನ ವ್ಯವಹಾರದ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯೇ ಅವಳ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅವರ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯಾದ ನಿರ್ಮಲಾ ತಂದೆಯ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ನಂತರವೂ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರದ ಹಿತ-ಅಹಿತಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲಳು ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಹುಟ್ಟುವುದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸತ್ಯದ ಚಹರೆ ಮಾತ್ರ ನೀರಿನ ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುವ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಲ್ಲ!

ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಒಡನಾಟಗಳ ನಡುವೆ ಸುಖೀ-ಸಂತುಷ್ಟ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿದ ಅವರು ಈಗ ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಯಂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಿರ್ಮಲಾ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಸ್ವಭಾವದ ಹೆಣ್ಣು. ನಿರ್ಮಲಾಳ ಮೃದುತ್ವವನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದ್ದರೆ ಅದು ನಿರ್ಮಲಾಳ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲ. ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರಿಕತೆ! ಅವಳ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅವಳ ವ್ಯವಹಾರ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ, ಅವಳೊಬ್ಬ ಆದರ್ಶ ಪತ್ನಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾದ ಉದ್ಯಮಿಯೂ ಹೌದು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಮಗುವಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ವಿರಸ-ಒಡಕು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ! ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಮರೆಯಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೋ!

‘ಪರ್ಣಕುಟಿ’ ರಸ್ತೆಯ ವಿಶಾಲ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಚಿಹರೆಯ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿದ ವಿಷಾದದ ಭಾರ ಸರಿಯಿತು ಮತ್ತು

ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಆಕಾಶದಂತಹ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸಿತು.

ಅವರು ನಿರಾಳವಾದದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದೆನಿಸಿತು.

ಮಣ್ಣಿನಗೋಡೆ ಹಾಗೂ ಚಪ್ಪರದ ನೆರಳಿನ, ಪಕ್ಕಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಂತಿರುವ ರೆಸ್ಪೂರಾದ ವಿಶೇಷ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಂಚಿನ ಗ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮಸಾಲೆ ಹಾಕಿದ ಸುಗಂಧಿತ ಚಹಾ ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ ಸಂಜೆಯ ಕನೋಯಿ ಹಿಂದಿನ ಸರಸವಾದ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಮರಳಿದರು.

“ಮಜಾ ಅನ್ನಿಸ್ತಿದೆಯಾ? ಹೇಗನ್ನಿಸಿತು ಚಹಾ?”

“ಚನ್ನಾಗಿದೆ”

“ನಿದ್ರೆ ಹರಿಯಿತಾ?”

“ನನ್ನದಾ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮದಾ?”

“ಇಬ್ಬರದೂ”

“ಒಂದು ಗ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಹರಿಯೋ ಲಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲ...”

“ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಚಹಾ ಮುಗಿಯೋದ್ದೊಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚಹಾಕ್ಕೆ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಡೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರೊಂದಿಗೆ ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುವುದು.”

ಧೋತ್ರ, ಅಂಗಿ, ಮೇಲಿಂದ ಟಾವೆಲ್ಲು ಹಾಕಿದ ಪರಂಪರಾಗತ ವೇಷಭೂಷಣದ ವೇಟರನನ್ನು ಅವರು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಕರೆದರು. ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಇನ್ನೊಂದು ಚಹಾ ತರಲು ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದರು.

ಚಹಾ ಸ್ಫೋಟಗೊಳಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಫೂರ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದು ‘ಪರ್ಣಕುಟಿ’ ಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನೀಲಿಯ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ, ನೀಳವಾಗಿ ಇಳಿಯುವ ಘಾಟಿ! ಪ್ರಖರ ಬಿಸಿಲು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಯಿತು?

ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲೋ ‘ಮಾಥೆರಾನ್’ ಇರಬೇಕು! ಸ್ಮಿತಾ ಮಾಥೆರಾನ್ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬಹಳ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಕೇಳಿ ನೋಡೋಣ ಅನಿಸಿತು.

“ಐನ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹ್ಯಾಗೆ ಬದಲಾಯ್ತು, ಸರ್?”

“ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮೆಹತಾನ ಮೆಹರ್ಬಾನಿ”

“ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇರೋ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಬಗೆಗೆ ನೀವು ಅವನೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆ.”

“ಮತ್ತೆ...?”

“ಹಟ ಮಾಡಿದ...”

“ಹಟ ಮಾಡಿದ ಅಂದರೆ ‘ಮಡ್ ಐಲಂಡ್’ ನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ!

೩೪೪ / ಆವಿಗೇ

ಖಂಡಾಲಾ ಘಾಟಿನ ನೀಲಿ ಪದರದ ಫಾಟ್‌ಗಳು, ಅಲ್ಲಿನ ಸನ್‌ಸೆಟ್ ಪಾಯಿಂಟ್, ನೂರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮ ಕೊಡುತ್ತದೆ.”

“ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ದಿನಾ ಮಾಡೋದಲ್ಲಾರೀ, ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಇಂಟರೆಸ್ಟ್ ತಗೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಮಗುಚುವಾಗ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಟವೂ ಮಗುಚುವವನನ್ನು ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಬಂಡೆಗಳು, ಹುಡುಗಿ, ಆಭರಣ!

“ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಸವಾಲಾಗಬೇಕು... ಅವರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಧರಿಸಬಾರದು...” ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಕಾಣಲಾರರು! ನಮ್ಮ ಮಾಡಲನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಕಡೆ ಓಡಬೇಕು, ಇದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಲ್ಲವಾ ನಿಮ್ಮದು!...”

“ನೋಡಿ, ನಾನೂ ತರ್ಕಮಾಡಿದೆ, ‘ಮಡ್ ಐಲಂಡ್’, ‘ಖಂಡಾಲಾ’ ಆದರೇನು, ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ಬಂತು? ಅದ್ಭುತ ಇರೋದು ನಿನ್ನ ಕೌಶಲದಲ್ಲೆ! ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಹಿಂಜರಿದುಬಿಟ್ಟ, ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೇ ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದೆ ಕನೋಯಿ ಸಾಹೇಬ! ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಸಾಕಷ್ಟು ಶೋಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋನಲ್ಲ. ದರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನೂ ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾರೆ. ನಾನು ತಿಂಗಳಿಡೀ ಖಾಲಿ ಇಲ್ಲ.... ಅಂದುಬಿಟ್ಟ.”

ಕೇಳಿ ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಕಿತಳಾದಳು.

“ನಿಜವಾಗಿಯೂ? ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೇನೋ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಸುತರಾಂ ಹಟಮಾರಿ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲ.”

“ವಿಷಯ ಹಟಮಾರಿತನದ್ದಲ್ಲ, ಕಲಾವಿದನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಡ್. ಖಂಡಾಲಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟೆವು ನಾವು ಮಡ್ ಐಲಂಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟೆ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಹೊಸದಾಗಿ ತಂದಿಟ್ಟ ಚಹಾದ ಉಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಗ್ಲಾಸನ್ನು ಕರ್ಚಿಫ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಚಿಕ್ಕದಾದ ನಗು ನಕ್ಕರು.

ಎರಡನೆಯ ಚಹಾವನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ ಗುಟುಕು ಗುಟುಕಾಗಿ ಕುಡಿದಾಗ ಮತ್ತಷ್ಟು ತಾಜಾತನದ ಅನುಭವ ಆಯಿತು.

ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಗೌತಮಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ, ಆಕೆ ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಪರಿಚಿತ ಏಜಂಟರೊಬ್ಬರ ಮೂಲಕ ಖಂಡಾಲಾದ ಲಯನ್ಸ್ ಡೆನ್‌ದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ನಾಳೆಯವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್ ಗೋಧೂಳಿ ವೇಳೆಗೆ ಮುಗಿಯದಿದ್ದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಾಳೆ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ

ಕಾಯಬೇಕಾಗುವ ಸಂಭವ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಕಲಾಕಾರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ. ಅವರ ಈ ಮೊದಲಿನ ಕ್ಯಾಟಿಲಾಗ್‌ನ್ನು ಜೆ.ಪಿ.ಸಿಂಹಲ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಸಿಂಹಲ ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಬಗೆಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೂ ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡುವಷ್ಟು ದುರಾಗ್ರಹಿ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಹಾಗಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಸರಿಯಾದ ಸೌಲಭ್ಯ- ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು ಸಿಕ್ಕರೆ, ತಿಂದ. ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಯರ್ - ಗಿಯರ್‌ನಿಂದ ದೂರ. ಸಿಂಹಲನಿಗಾಗಿ ಅವನದೇ ಬ್ರಾಂಡ್‌ನ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ತರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿ, ಅವನ ಮೂವರು ಸಹಾಯಕರೂ ಕಡಿಮೆ ಕಿರಾತರಲ್ಲ. ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದೇ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂವರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗಾಡಿಗಳೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಗಾಡಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಂತರ ಗೊತ್ತಾಯಿತು...

“ಬಾಪ್‌ರೆ...! ಗಾಡಿಗಳು ಸಾಲು ಹಚ್ಚಿದ್ದು ನೋಡಿ ಪಾರ್ಕಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ...!”

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ತನ್ನ ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರು. “ಚಹಾ ತಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಬೇಕು.”

ಸರ್ವರ್‌ನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಅವರ ಚೌಕದ ಮೇಜನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದರು. ಅವನು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಬೇಗ ಬಿಲ್ ತರಲು ಹೇಳಿದರು.

“ನೀವು ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೈರಾಣಾಗಿದೀರಿ, ಅಲ್ಲವಾ? ಖಂಡಾಲಾ, ಪೂನಾ, ಪಂಚಗನಿ, ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ, ಸೋಲಾಪುರ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರು- ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ, ಮುಂಬಯಿಂದ ಹೊರಟ ನಂತರ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಹೊಟೆಲ್ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಯಷ್ಟೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಊಟ ತಿಂಡಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದುಬಾರಿಯಾದರೇನಂತೆ ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಚಹಾದ ದರ ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ವಸೂಲಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕಡಿಮೆ. ಆತ್ಮೀಯವಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಕೂಡ. ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ಹೊರತು, ಈವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟದ ಈ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಅನುಭವಿಸಲಾರ. ಹಾಗೆಯೇ ವಂಚಿತನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತಾನೆ.”

ಗೌತಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಭರವಸೆಯಿಡುವ ಅವರು ಉಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳ ಭರವಸೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಯಾಕೆ ಮರಳಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದು? ಖಂಡಾಲಾದಿಂದ ಮುಂಬಯಿಗೆ ತಲುಪಲು ಮೂರು

೩೪೬ / ಆವಿಗ

ಗಂಟೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅವರ ಪ್ಲೈಟ್ ಇರುವುದು ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದೂ ಹತ್ತಕ್ಕೆ-ಎಂದು ಅವಳು ತನ್ನ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡುತ್ತ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅವರೂ ಸ್ವಪ್ನಪಡಿಸಿದರು-ಅವಳ ಸಲಹೆಯೇನೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಅವರೂ ಹೀಗೇ ಮೊದಲು ಪರಿಹಾರ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇದು ಸಂಭವನೀಯ ಅನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈಗ ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಆರೂ ಐವತ್ತೆ ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಾತ್ ಪೋಟೋ ಸೆಶನ್ ಮುಗಿಯಲು ಏಳು ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋಟೆಲ್‌ಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಎಷ್ಟೇ ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡಿದರೂ ಏಳೂಕಾಲು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಖಂಡಾಲಾ ಬಿಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ-ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಆಗುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆಲ್ಲ ಅಂದಾಜಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಅವರು ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೇ ವಹಿಸಬಹುದಿತ್ತು.

ಸರ್ವರ್ ಬಿಲ್ ತಂದು ಇತ್ತ ಮೇಲೆ ಅವರು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರು. ನಂತರ ಪರ್ಸನಿಂದ ನೂರರ ಎರಡು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಪ್ಲೇಟಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತ ಚಿವುಟಿದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

“ಉಳಿದ ಹಣ ನಿನಗೆ ಬಕ್ಷೀಸು. ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ನೀನು ಸುಂದರವಾದ ಟಾವೆಲ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೀಯಾ. ನನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ನಾಲ್ಕೈದು ಕೊಂಡುಕೋ.”

ಬಾಗಿ ಸಲಾಂ ಮಾಡಿದ ಸರ್ವರ್ ಗದ್ದದಿತನಾದ. ಅವರು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟವರ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದರು

“ಹೋಗೋಣವಾ?”

ಅವರು ಅವಳತ್ತ ನೋಡಿದರು-ನೇರವಾಗಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಯೇ ಅಥವಾ ಸಹಜ ಭಾವದಿಂದ ಏಳಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಯೇ?

ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಪ್ಯಾಂಟಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡು ಅವರು ಪಾರ್ಕಿಂಗ್ ಮೇಲೆ ಶೋಧಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿ ವೇಗವಾಗಿ ಗಾಡಿಯ ಕಡೆ ಮುಂದುವರಿದರು. ಅವಳೂ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಿಂತ ಗಾಡಿಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಾಣಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತವೆ.

“ಬಹುಶಃ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೋ ಇರಬೇಕು, ಸರ್...”

ಅವರು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಏನೋ ಗೊಣಗಿಕೊಂಡರೆ ಅಥವಾ ಅವಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೇ? ಅವಳು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. ಅವರ

ಮುಖದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಓದಲು ಅವಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದಳು.

“ಸಂಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕಿಂತ ದೂರ ಉಳಿಯೋದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಮುದುಕನನ್ನು ಸಹಿಸೋದು ನನಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.”

ಅವರು ಏನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ರಾತ್ರಿ ನಿಖಿಲ್‌ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿಬಿಡ್ತೇನೆ. ಅವನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ (ಪಿ.ಎ.) ನಿಂದ ನನ್ನ ಲಿಖಿತ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವಯಂ ಓದಿಬಿಡಲಿ. ನಾನು ಎತ್ತಲಿದ್ದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.”

“ನಿಖಿಲ್.... ಸರ್?”

“....ತಮ್ಮ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಅವನು. ಈ ಬಂಗಾರದ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನನ್ನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಚಾರ್ಟರ್ಡ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಅವನು. ಅವನು ತನ್ನ ಓದು ಮುಗಿಸಿ ಒಂದು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗುವ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರೇಮಿಕೆ ಸ್ಯಾನ್‌ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ—‘ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಶನಲ್ ರಿಲೇಶನ್ಸ್’ ಕೋರ್ಸ್ ಸ್ವಡಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ.... ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಇರೋದಾದ್ರೂ ಹೇಗೆ?”

“ನಿಖಿಲನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆನೇನೋ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬರುತ್ತದೆ! ಎಣೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು?”

ಅವರು ಗಾಡಿಯ ಸಮೀಪ ಹೋಗುತ್ತ ಕೆಲವು ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು. ನಿರ್ಮಲಾ ತನ್ನ ಮಧ್ಯದ ತಂಗಿ ಪ್ರಿಯ ಶಾರದಾಳ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಮಗು ಈಶಾಳನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ತಂದೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಂತರ ಒತ್ತಡ ತರುತ್ತಲೇ ಇದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ ತೊಂದರೆ ಯಾವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವಾಗ ಮತ್ತೆ ಯಾರದೋ ಮಗುವಿಗೆ ಯಾಕೆ ತಂದೆಯಾಗಬೇಕು? ಈ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಅವರು ಮುಂಚೆಯೇ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ತಾಯಿ ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯದೂ ಬೇಡ, ಇಲ್ಲಿಯದೂ ಬೇಡ, ಅನಾಥಾಶ್ರಮದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅನಾಥ ಮಗುವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು. ಯಾರ ಮಗುವೆಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ನನ್ನದು ನಿನ್ನದು ಎಂಬ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಹಿಂದೆ ಸರಿದವಳು ನಿರ್ಮಲಾ. ಕುಲ-ಗೋತ್ರಗಳೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮಗುವನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

೩೪೮ / ಆವಿಗೇ

ಹೇಗೆ! ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಪ್ರತಿಫಲವೋ ಆ ಸಂತಾನ! ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಲಕ್ಷಣವು ಅವರ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ?

ಅವರು ಮೌನ ತಾಳುತ್ತಲೇ, ಬಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಇರುವೆಯ ಸರಿದಾಟದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡತೊಡಗಿತು.

ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯೇನು! ಇನ್ನು ಒಂದು ವಿಷಯ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಡುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನು ಅವರೊಡನಿರುವಾಗ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಕದವನ್ನು ಅವಳೆದುರು ತೆರೆಯಲು ಹಿಂಜರಿಯದ ಅನುಭವ ಅವರಿಗೆ ಆಗಿದ್ದಾದರೂ ಏನು? ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ?

ಕೇಳಿ ನೋಡಲಾ?

ಬೇಡ, ಇಂಥ ಹುಡುಗಾಟಕೆ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಭಾವಕೋಶ ನಿರ್ಮಾಣ ಗೊಂಡಿರಬಹುದು, ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ದ್ವಂದ್ವ-ಗೋಜಲನ್ನು ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಅವಳೆದುರು ತೆರೆದಿಡಬಲ್ಲ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿರಬಹುದು. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಡಿಮೆ ಅಂದರೂ ಅವಳಿಗಿಂತ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದಷ್ಟು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೊಡ್ಡವರು. ಸ್ಮಿತಾ ಮುದುಕರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುತ್ತ ನೀನೊಬ್ಬಳು ಮೂರ್ಖಳು, ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಒರಟು ಮುದುಕರು ಎಂಥ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೇ ನುಂಗುವ ಉತ್ಪಾತಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ! ಸರಳ ಮುಗ್ಧ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಬಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಲಂಚ-ಡಿನರ್‌ನ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ತಾವು ಯುವಕರಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಸಂಜೀವನಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಏನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದಳು ಸ್ಮಿತಾ! ಈ ವಿಷಯವೂ ಹಾಗೇನಾದರೂ ಇರಬಹುದೇ!

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಂತಹ ಕಟು ಸತ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ?

ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅವಳು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗಾದ ನೋವಿನ ಬಗೆಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರದೆ ಸ್ಮಿತಾ ಉರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು.

“ನಿನ್ನ ಪೆಂ ಪೆಂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಪೆಂ.ಪೆಂ.ಯಿಂದ ಏನೂ ಸಾಧಿಸೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕೋದರ ಬದಲು ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯತೋರಿದ್ದರೆ? ಆ ಹರಾಮಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಕುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಒಡೆದ ತಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ಏನಾದರೂ ನೆವ ಹೇಳ್ಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಗ! ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಂದಾಳು ಇರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ಇರಬಹುದು, ಎಲ್ಲ ನನ ಮಕ್ಕಳೂ ಗಂಡಸು ನಾಯಿಗಳು! ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳೋದರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ನೀನು ಯಾಕೆ

ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು? ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೀನು ರಾಜಿ ಆಗದಿದ್ದರೆ, ಆ ಹರಾಮಖೋರ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ!”

“.....”

“ನಿನ್ನ ಬೊಮಡಾ ಬಂದ್‌ಮಾಡು. ಏನಾಗಿದೆ ಈಗ? ನಿನ್ನ ಶೀಲಭಂಗವೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಜಾಗಾದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಮುದುಕನಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ‘ಖೋ ಖೋ’ ಆಡಿಸಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದನಲ್ಲ ಅದನ್ನ. ಕೈಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಡೆಟಾಲ್‌ನಿಂದ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ‘ಖೋ’ ದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಕಟ್ಟು ತೆಗೆಯುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಕೆನೆ ತಿನ್ನಾನೆ ಮಗಾ ಮತ್ತು ಪುಕ್ಕಟೆ ಜೋಕ್ಸ್ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಾನೆ...”

“ಚಿಕ್ಕಿ ತಿನೀರಾ, ನಮಿತಾ?”

ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಅವಳು ಅವರತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಮುದುಡಿ-ಮುದ್ದೆಯಾದಂತಿದ್ದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಕಿಟಕಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಬೇಡ.... ಬೇಡ... ಈಗಷ್ಟೇ ಸಿಹಿಯಾದ ಚಹಾ ಕುಡಿದಿದೀವಲ್ಲ...”

ಕಾರಿನ ಹೊರಗಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಳು. ನಾಲ್ಕೈದು ಚಿಕ್ಕಿ ಅಂಗಡಿಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದವು.

ಜುಹೂ ಬೀಚಿನಿಂದ ಥ್ರೀ ವ್ಹೀಲರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಛುನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದ- “ಅಕ್ಕಾ, ಖಂಡಾಲಾದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಕ್ಕಿ ಸಿಗುತ್ತಂತೆ. ನೀನು ಚಿಕ್ಕಿ ತರೋದು ಮರೀಬೇಡ” ಮುನಿಯಾ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಹೇಳಿದಳು “ಹೆಸರು ಬೇಳೆ ಚಿಕ್ಕಿ ಬೇಡ” ಗೋಡಂಬಿ ಹಾಕಿರಾರಲ್ಲ ಅದು!”

“ನನಗೆ ಗೋಡಂಬಿ ಹಾಕಿದ ಚಿಕ್ಕಿ ಅಂದರೆ ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ವ್ರತದ ದಿನ ನೀವು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವನೇನು ಮಾಡಿದ್ದ ಗೊತ್ತಾ?” ನಾಷ್ಟಾದ ಫ್ಲೇಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಗೋಡಂಬಿ ಚಿಕ್ಕಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೇ ಇದ್ದ. ಮಾಂಸಿ ಎಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಗದರಿಸಿದಳು ಇವನಿಗೆ-“ಛುನ್ನೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಕಲಿ, ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ನೋದು ತಿಳಕೋ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ!”

“ಅಕ್ಕಾ, ನಾನು ಅನಂತರ ಗೋಡಂಬಿ ಹಾಕಿದ ಚಿಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಶುಚಿತಾಭಾಭಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು-“ಚಿಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೇನೇ ಮುನಿಯಾ”?

“ನಾನು ಖಂಡಾಲಾಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಗೋಡಂಬಿ ಹಾಕಿದ ಚಿಕ್ಕಿ ಖಂಡಿತಾ ತರೇನೆ ನಿನಗೆ...” ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಳು ಭರವಸೆ ನೀಡಿದಳು.

ಚಿಕ್ಕಿಯ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಾಡಿ ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ಗಾಡಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಖಂಡಾಲಾದಲ್ಲಿಯೂ

ಚಿಕ್ಕಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ನಿರಂತರ ಕೆಲಸಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪುರಸೊತ್ತು ಸಿಗುವುದೂ ಕಷ್ಟವೇ. ಬಸ್, ಇವೊತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಏನಾದರೂ ಖರೀದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಸರಿ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಭರವಸೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಅಂಗಡಿಗಳು ತಡವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತವಂತೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ, ಹೊಟೆಲ್ ನೌಕರನಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಚಿಕ್ಕಿ ತರಿಸಬೇಕು. ಭುನ್ನೂನಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಎರಡು ಪ್ಯಾಕೆಟ್! ಉಳಿದ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ, ಒಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹಾಗೂ ಅಮ್ಮನಿಗೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಲೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುಟ್ಟಿ-ತಿರುವಿ ಕೊಡಬೇಕಾದೀತು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೊಡೆದ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲಿನ ಒಸಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಉದ್ದಿಗ್ನತೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ರಿಸ್ಟಾವಾಚ್ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಚಿಕ್ಕಿ ತಿನಿಸುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇವಲ ಅವರು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದರೇನೋ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದೇ ಕೇಳಿರಬಹುದು. ಚಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕಾಯಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಅಷ್ಟಾಗಿ, ಅವರು ಸಮಯವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯಲಿ, ಸಮಯ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೋರಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು!

ಮುಂಬಯಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದಳು. ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಯ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್ನಿನ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ 'ಮಡ್ ಐಲೆಂಡ್' ನಲ್ಲಿ ಆಗಲಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಖಂಡಾಲಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗಾದರೂ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮರಳುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆಭರಣಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಗೌತಮಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು-ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವುದು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು ಎಂದು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಜೀವ ಒಮ್ಮೆ ಕಂಗಾಲಾಯಿತು.

ಖಂಡಾಲಾಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಅವಳು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಬಾಂದ್ರಾ ಹೈವೆಯಿಂದ ಸಾಂತಾಕ್ರುಜ್ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮನೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಿನೀಟೂ ತಗಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆನಂತರ ಅದೇ ಗಾಡಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಧಾರಾವಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಸಾಯನ್ ಮೂಲಕ ಚಿಂಬೂರಿಗೆ ತಲುಪಬಹುದು.

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಸರಸವಾಗಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಒಂದುಕ್ಷಣ ಚಹಾದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಇರುವೆಯ ಹಾಗೆ ಇರಸುಮುರಸುಗೊಂಡಿತು.

ಅಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು.

ಬಾಲ್ಯನಿಯ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ, ತೊಳೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.
 ಅವಳು ಉದ್ದನೆಯ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು.
 ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು ಗಡುಸಾಗಿ.
 “ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?”
 ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದಳು.
 “ಗೌತಮಿ”

ಕಪ್ಪು ಗಾಜನ್ನು ದಾಟಿ ಒಳಗೆ ಗೌತಮಿ ಇದಾಳೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು
 ಅವಳು ನೋಡಲಾರದಾದಳು. ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರನ್ನೇನಾದರೂ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ
 ನೋಡಿದ್ದರೆ, ಅವಳನ್ನು ಜುಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ಅಲ್ಲೇ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತ ಶೃಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ, ಒಂದನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು
 ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ, ಹಸಿರು ತುಂಬಿ ಸದಾ ಮಬ್ಬು ಕವಿದ ವಿಸ್ಮಯಪೂರ್ಣವಾದ,
 ನೆಲಕಾಣದಷ್ಟು ಆಳವಾದ ಕಣಿವೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಯಾವುದೋ ಅಲೌಕಿಕ
 ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿತು.

ಅವಳು ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ? ಆತ್ಮ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ ಅವಳು
 ಸ್ವಯಂ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು ನೋಡು... ನೋಡು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಏನೋ
 ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ, ಕೇಳಿಸಿಕೋ.

ಅಪಾಯಕಾರಿ ತಿರುವುಗಳ ಕತ್ತಲ ಮುರಿವುಗಳಿಂದ ದೂರ, ಶಿಖರಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ
 ಋಷಿಗಳ ಒಣಗಿದ ಜಟಿಯಂತೆ ಸೊರಗಿದ ಜಲಪಾತಗಳ ಧಾರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಕ
 ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿತ್ತಿವೆ.... ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ಉತ್ತರಿಯಿಂದ
 ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ, ಅದರ ಆಜ್ಞೆ ಧಾರೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ತನಗಳನ್ನು ಒದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗದಿರುವ ಜಿದ್ದೀ ಹರಿಣದ ಮರಿಯ ಹಾಗೆ, ದೃಷ್ಟಿಯ
 ಹಿಂದೋಡುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ, ಕಣ್ಣ ರೆಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು
 ಅಲುಗಾಡದಂತೆ ಬಂಧಿಸಿಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ
 ಅವುಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕು.

ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಆಗಿದೆ. ಮುಂಬಯಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಮೀಪ ಇರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ
 ಇಂಥ ಅಮೃತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವಳು ಇನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆ? ಯಾಕೆ?
 ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಚಿತ್ರ ಅಂತಃಸತ್ಯ ಇದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಮೀಪ ಹೋಗದಿರುವವರೆಗೂ,
 ಊಟ-ಬಾಯಾರಿಕೆ ಯಾವುದೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

“ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆತ್ಮಶೋಧಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.”

ಅವಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತುಮುಲಕ್ಕೆ ಶಬ್ದ ಕೊಡುತ್ತ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯ

ಸ್ವರ ಅವಳನ್ನು ಘಾಟಗಳು-ರಸ್ತೆಗಳಿಂದ ಗಾಡಿಗೆ ಎಳೆದು ತಂದಿತು.

“ನಿರ್ಮಲಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆತ್ಮಾನುಭೂತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಳು. ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಗೊತ್ತಾ? ನನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೇ, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗಾಡಿಯ ಗಾಜುಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ, ಏರ್‌ಕೂಲರನ್ನು ಹಾಕಿ, ಡ್ರೈವರ್ ಬಳಿ ಕಿಶೋರಕುಮಾರನ ಹಿಟ್ ಗೀತೆಗಳ ಕ್ಯಾಸೆಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಡೀ ಪ್ರಯಾಣವೆಲ್ಲ ಅವಳು ಅರೆಮಲಗಿ ಫಿಲ್ಮೀ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ, ಅದೇ ಗದ್ದಲದ ನಡುವೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಾಡಿಯ ಕಿಡಕಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಹೆಸರೆತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು ಏನೋ ಒಂದು ಅದೃಶ್ಯ ಹಿಮಗಾಳಿ ತಗಲುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅವಳು ತಕ್ಷಣ ಅವಳು ಶೀನಲು ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏರ್ ಕೂಲರ್‌ನ ಥಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಕುಳಿತರೆ ಏನೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಜೆಯ ಕನೋಯಿ ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸ ಬಿಡುತ್ತ ಹೇಳಿದರು.

“ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಇದ್ದ ಪರ್ಯಾಯವೆಂದರೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗುವ ನಾಟಕ ಮಾಡುವುದು. ನಿದ್ರೆ ಬಂದರಂತೂ ಸರಿಯಾಯಿತು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಟನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇನು ತೊಂದರೆ! ಆದರೆ ನಾನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದಾಗ, ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಕರೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾರೋ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡಿದ ಹಾಗೆ.

“ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತರ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ಆ ಕರೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಅದರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ನಾನು ಕಾರಬಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾರೆ.... ಮೌನವಾಗಿ ಬದ್ರಿನಾಥ, ಕೇದಾರನಾಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅವರು ವಿರಕ್ತರಂತೆ, ಆಘಾತಗೊಂಡವರಂತೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

“ನನ್ನ ಉನ್ನತಿ-ಅವನತಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ್ದೇನಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಅಷ್ಟನ ವಿಶ್ವ ವಿಸ್ತಾರದ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳದೇ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು, ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಸೋದರಿಯರು ಅವಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗಂಡಂದಿರು ಸಾಕಿದ ನಾಯಿಗಳ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮುತ್ತುಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನಬಯಸಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಮುತ್ತು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಧಾನ್ಯ ತಿನ್ನಲು ಬಯಸಿದರೆ ಧಾನ್ಯ. ಮಾಂಸ-ಮೀನು ಆದರೆ ಮಾಂಸ ಮೀನು....

ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರೇ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು.

“ನಾನು ನಿನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಸತಾಯಿಸುವಿಕೆಯ ಅಳುವನ್ನು ಅಳುತ್ತ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಭಾರಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವಾ?”

“ಇಲ್ಲ.... ಇಲ್ಲ ಸರ್! ನಾನು ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲೆ? ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ಕೆಲವರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿರುತ್ತಾರೆ, ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಪರಿಭಾಷೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾದವರು, ಸಂವೇದನಾಶೂನ್ಯರು.... ಆದರೆ ಸರ್ ಯಾವುದೇ ಸ್ತ್ರೀ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲಳಾಗದಿರುವುದು ಅವಳ ಅವಗುಣವೇ?”

“ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ‘ಸ್ವ’ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ನಾವು ಯಾವ ಆತ್ಮಾನುಶಾಸನವನ್ನು ಬದುಕುತ್ತೇವೋ... ಬದುಕಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರ ಆತ್ಮಾನುಶಾಸನದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಸ್ಪರತೆಯ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅಲ್ಲವೇನು?”

“ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸುತ್ತದೆ” ಅವರ ಸ್ವರ ಅಸ್ಪೃಟವಾಯಿತು. ಗಾಢ ವೇದನೆಯಿಂದ ಭಾರವಾದ ಹಾಗೆ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಹಾಗೆ. “ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನುವುದು ಗಣಿತವಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಅದು ಗಣಿತ. ಅವಳ ಸಂವೇದನೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಷ್ಟು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ವಾಗಿರುವಷ್ಟು, ನನ್ನ ಅಸ್ವಸ್ಥ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಲ್ಲ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನ. ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಅವರು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪುರುಷ ವರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ತಕರಾರು ಪುರುಷನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಸಮನ್ವಯದ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಯಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?”

ಅವರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು-ಕಳೆದ ಹಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಒಂದು ಗುಂಗು ಹತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಳಲ್ಲ ಎಂದು. ತನಗೇಕೆ ಈವರೆಗೂ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಸರಕಾರ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಎಳ್ಳು-ಸಕ್ಕರೆ ಹಂಚುತ್ತದೆ. ಈ ಮಿಠಾಯಿಯನ್ನು ಹೆಂಗಸರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಂಮಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಣಿಯರಾದ ಹೆಂಗಸರು ಉಪೇಕ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷರ ವರ್ಚಸ್ಸುಳ್ಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಸಮರ್ಪಣ ಮನೋಭಾವ ಹಾಗೂ ಪರಿಶ್ರಮದ ಬಲದಿಂದ ಆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನಷ್ಟೇ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಿದ್ದಲ್ಲ. ತನ್ನ ದೇಶ-ಸಮಾಜಗಳ ಗೌರವವನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪರವಾಗಿ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಡ ಹಾಕತೊಡಗಿದಳು. ಯಾವ ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಈ ಕೆಲಸ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಣದ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಳು ನನಗೆ ಸಹಿಮಾಡಿದ ಬ್ಲಾಂಕ್ ಚೆಕ್‌ನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು-ಬಂಗಾರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ, ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಟಿಯಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡಿಸಿ ಓಡಿಸಬಹುದು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯೊಡನೆ ಅವಳು ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭೇಟಿಯನ್ನು

ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದಳು. ಕೆಲಸ ಆಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಿಂಗಳೊಳಗೇ ಸರಕಾರ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪಡೆಯದೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಕಳೆದುಹೋಯ್ತು. ಅವಳು ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನೇ ದುಸ್ತರಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು—ನಾನು ಅವಳ ಬಗೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಪಡುತ್ತೇನೆ! ನಾನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಸಂಮಾನದ ಬಗೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಾತನ್ನಾಡಲಿಲ್ಲ! ಸರಕಾರ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ.... ಸರಕಾರದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಹೋಗಿತ್ತು.... ಇನ್ನು ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಂದ ಏನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೋ ಅವಳೇ ಸ್ವಯಂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಗೆ ಸಿಗದಿರುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಬಾರಿಯ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಲಿಸ್ಟ್ ಅವಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಬರಲಾರದು.

‘ಪರಫೆಕ್ಟ್ ರಿಲೇಶನ್’ ಪಿ.ಆರ್. ಏಜೆನ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಸುರಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಇತ್ತಲಾಗಿ ನೀವು ಪತ್ರಿಕೆಯ ರವಿವಾರದ ಪುರವಣಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ನಿರ್ಮಲಾ ಕನೋಯಿಯಂತಹ ಅಪ್ರತಿಮ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಯ ಬಗೆಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಲೇಖನ, ಸಂದರ್ಶನ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಂತಹ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಒಡತಿ, ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಆಳವಾದ ಅಭಿರುಚಿ ಕೂಡ ಅಭಿನಂದನೀಯ ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.”

ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಾತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ, ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಚಹಾದ ಕಪ್ಪನ್ನು ರಾಚುವವಳು ಬಡವರ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರಳಾಗಬಲ್ಲಳೇ?

ಮೇಡಂ ನಿರ್ಮಲಾ ಕನೋಯಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಂಥವಳಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅದೇ ಭಾವ ಮನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿತು. ಆದರೆ ಇದು ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ನಡುವಣ ವಿಚಾರ ಎಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಡ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಅರಿಯಬಲ್ಲ! ಅದುಹೇಗೆ ಅದರ ಸತ್ಯದ ಅಂತರಂಗವಾಗಿರಬಲ್ಲದು?

ಮನಸ್ಸಿನ ಗಾಯ ಮಾಯದಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟ ಸೇಡಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಯದ ನಿರಂತರ ಸೋರುವಿಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಸಿವಿಸಿ-ಒದ್ದಾಟ ಸದಾ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅವರ ಬೇಸರವನ್ನು ತೊಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ?

ಅವರನ್ನು ದ್ವಂದ್ವದ ತಿರುಗಣಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಿಡಕಿಯ

ಹೊರಗಡೆಯ ಕಪ್ಪು ಫಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಾಣಿಸಿದ ತೆಳುವಾದ ಪ್ರಪಾತದ ಕಡೆ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆದಳು.

“ನೋಡಿ...ನೋಡಿ! ಎದುರಿನ ಕೊಳದಲ್ಲಿನ ಆ ಜಲಪಾತ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೇ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ.”

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವಳ ಕಿಡಕಿಯ ಕಡೆ ಬಾಗಿದರು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮುಂಚೆ ನೀವೇ ಹೇಳಿದ್ದಿರಲ್ಲ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆತ್ಮಾನ್ವೇಷಣೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.”

ಅವರ ಕೂದಲ ಸ್ಪರ್ಶ ಅವಳನ್ನು ರೋಮಾಂಚಿತಗೊಳಿಸಿತು.

ತನ್ನ ದೇಹದ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು-ವಾಣಿಯನ್ನು ಅವಳೆಂದೂ ಕೇಳಿರಲೇ ಇಲ್ಲ.

“ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೇನೋ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಜೀವನದ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ಆ ತರಂಗಗಳಿಗೆ ನಾನಂತೂ ಶಬ್ದ ಕೊಡಲಾರದಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಬಹುಶಃ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೋ ಅಂತರಂಗದ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇನೋ ಆದರೆ....”

ಅವರು ವಿಚಲಿತರಾಗುತ್ತ ಹೇಳಿದರು-“ನಮಿಶಾ! ನಾನೇನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ನಾನು ಅದನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲೇ?”

“ಎಂಥ ಸಂಕೋಚ? ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆ-ಹೊಸ್ತಿಲವರೆಗೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಡುತ್ತಾನೋ, ನೀವು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವನ್ನೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರಿರಿ... ಅಂದಮೇಲೆ...”

“ಹೂಂ... ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ...” ಅವಳ ಕಟಾಕ್ಷದ ಬಗೆಗೆ ಅಸಹಜವಾಗದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಆತುರರಾಗಿದ್ದರು-“ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸುವುದು ಏನು ಅಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ತ್ರೀಯಂತಹ ಅನುಭವ ನೀಡುವ ಯುವತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು, ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ...”

ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಆಕೆ ದುರ್ಗಮವಾದ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಏರುತ್ತ, ಅಪಾಯದ ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗಿನ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ರಸ್ತೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿನ ಇಳುಕಲಿನ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗತೊಡಗಿದಳು.

ತರ್ಕ-ವಿತರ್ಕಗಳನ್ನು ಅದೃಶ್ಯ ಕೈಗಳು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿ ಬದಿಗೆ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟವು. ಈವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಅವಳ ಸ್ತ್ರೀತ್ವವನ್ನು ಹೊಗಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಅರಳಿದ ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಟೊಂಗೆಯ ಹಾಗೆ, ವನವೃಕ್ಷಗಳ ಸುಗಂಧದಿಂದ

ಸುವಾಸಿತವಾದ ಗಾಳಿಯ ತೀಡುವಿಕೆಯ ಸ್ಪರ್ಶದ ಅನುಭವವಾಯಿತು ಅವಳಿಗೆ.

“ಖಂಡಾಲಾದಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ ಯಾವುದಿದೆ?” ಕ್ಷಣಗಳ ಅನಂತರ ಅವಳು ಏನೋ ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿತು.

“ಬಲವನ ಡ್ಯಾಮ್ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದೀರಾ?”

“ಇಲ್ಲ...”

“ಬುಶಿ ಡ್ಯಾಮ್?”

“ಊಹೂಂ...”

“ಸನ್‌ಸೆಟ್ ಪಾಯಿಂಟ್?”

“ಕೇಳಿದೇನೆ”

“ಯಾರಿಂದ?”

“ನಿಮ್ಮಿಂದ”

ಅವರು ಅಟ್ಟಹಾಸದ ನಗು ನಕ್ಕರು.

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೇ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

“ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ದುರ್ಬಲವಾಗಿಲ್ಲ”

“ನೋಡೋಣ...” ಅವರು ಮುಗುಳುನಗುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದರು.

ಗ್ರಹಿಸಿದ ಅವಳು ಕಿಡಕಿಯ ಹೊರಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು.

ಅವರು ಡ್ರೈವರ್‌ಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುತ್ತ ಹೇಳಿದರು.

“ನೀನು ಯಾವುದಾದರೂ ಬೇಕರಿಯವರೊಡನಾಗಲಿ, ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಯವರೊಡನಾಗಲಿ ಹೊಟೆಲ್ ‘ಲಯನ್ಸ್ ಡೆನ್’ನ ವಿಳಾಸ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆಗಲೇ ವೇಳೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ತಿರುಗಾ ಸಮಯ ಕಳೆಯೋದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.”

ಡ್ರೈವರ್ ಗೋಲ್ಡನ್ ಬೇಕರಿ ಹೆಸರಿನ ಅಂಗಡಿಯ ಎದುರು ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ.

“ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಕೈಬೆರಳಿನಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಬಲೂನು ಆಗಿರಬಹುದು...”

ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ಅವಳಿಗೆ ನಗು ತರಿಸಿತು.

ಗೌತಮಿಯು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಲೇ ಅವನು ಅವಳ ತುಂಬಿದ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ.

“ಈ ಗುಲಾಮನನ್ನು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮೆಹತಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಒಬ್ಬ ಮಾಮೂಲಿ ಫೋಟೋ ಗ್ರಾಫರ್. ಬ್ಲಾಕ್ ಆಂಡ್ ವೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಎದುರೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವನ ಕಲರ್‌ನ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಮತ್ತರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅನಂತರ ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ.

“ನೀವು?”

“ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ” ಅವಳು ಕೈಮುಗಿಯಲು ಕೈಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನ

ಮಾಡಿದಳು. ತುಂಬಿದ ಮಣಿಕಟ್ಟು ಸದ್ದು ಮಾಡಿತು.

“ಓದುತ್ತಿದ್ದೀರಾ?”

“ನಿಂತು ಹೋಗಿರುವ ಓದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ.”

“ಮಾಡಲಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಓದಲು ಕೊಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ.”

“ಮಾಡಲಿಂಗ್ ನನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ವೃತ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ.”

“ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಲಿಂಗ್ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡಬಲ್ಲುದು, ಅದನ್ನು ಓದುಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಯೂ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅವಳಿಗೆ ಛಾಲೆಂಜ್ ಮಾಡಿದ.

“ನಾನು ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರಗಳ ಪರಿಣಾಮ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಬದಲಿಸಬಲ್ಲುದು” ಮತ್ತು ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದ - “ಗುಡ್ ಲಕ್”.

೧೨

ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅವಳು ತಾಜಾತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಳು.

ಕೋಣೆಯ ಚಾವಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ರಿಸೆಪ್ಷನ್ ಕೌಂಟರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೇ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಪರ್ಸನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಇದು ಅವಳ ಮೊದಲ ಭಾಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಟಬ್ ಇರುವ ವೈಭವಶಾಲಿ ಬಾತ್‌ರೂಮ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಟೆಲಿಫೋನ್, ಕಲರ್ ಟಿ.ವಿ. ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಫ್ರಿಜ್ ಅವಳನ್ನು ಆತಂಕಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಗೀಜರ್ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಚಹಾ ತರಿಸಲು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು, ಇವೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಫ್ರಿಜ್‌ನಲ್ಲಿ ‘ಕೋಲ್ಡ್ ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್’ ಇಡಲಿಕ್ಕಿಂದು ಬಂದ ರೂಂ ಬಾಯ್ ಬಳಿ ಗೀಜರ್ ಹಾಕುವುದು ಹೇಗೆ, ಕೆಳಗಿನಿಂದ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸು ತರಿಸುವುದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು.

ರೂಂ ಬಾಯ್ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ ಅನಂತರ ಡ್ರೆಸಿಂಗ್ ಟೇಬಲ್ ಎದುರು ಇಡಲಾದ ‘ಮೆನು’ ತೋರಿಸಿದ. ಅದರ ಹಿಂದುಗಡೆ ಆಯಾ ವಿಭಾಗದ ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಇದ್ದವು.

ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಚಹಾ ತರಿಸಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಮಿತಾಳ ನೆನಪು ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಈ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂದಾಜು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಅವಳು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಖಂಡಾಲಾಕ್ಕೆ ಬರಲು

ಬಯಸುತ್ತಾಳೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಸಂಗತಿಯಷ್ಟೇ ಆಗಿತ್ತು. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ತೊಂದರೆಯಂತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಮಿತಾ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿಷಯದ ಬಣ್ಣವೇ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಿ, ಮುಂದೆ ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಹೇಗೆ? ಅವಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಲಿಂಗ್‌ನ್ನು ಕಾಯಂ ಆದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ಯಾಕೆಂದರೆ, ಒಮ್ಮೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ವಾಸ್ತವಿ ಮೇಡಂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಗ್ರಾಹಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಸಹಾಯಕಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌತಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಬರಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಯಾರ ಯಾರನ್ನೋ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಲು ತೊಂದರೆಯೇನು?

ಉದ್ದನೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ಕೋಣೆಯ ಬೀಗವನ್ನು ತನ್ನ ಪರ್ಸಿನ ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

ಹೊಟ್ಟೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರಲಿ, ದೊಡ್ಡದಾಗಿರಲಿ, ಆಟಾಚಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಮೂರು ಜೊತೆ ಬಟ್ಟೆ, ನೂರು ನೂರರ ಮಡಿಸಿದ ಮೂರು ನೋಟು ಇರುವ ಪರ್ಸನ್ನು (ಐದು ನೂರರ ಒಂದು ನೋಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅವಳು ರಿಸೆಪ್ಷನ್ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೌತಮಿಯ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ತೀವ್ರತರವಾದ ಈರ್ಷೆಯಾಯಿತು. ನಿಶ್ಚಿತನಾಗಿ ಅವಳು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪೋಷಾಕುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಮತ್ತು ತಾನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಬಂಗಾರದ ಚಿಕ್ಕ ಓಲೆಯನ್ನೂ ಕಳಚಿಡುವಾಗ ನಿಶ್ಚಿತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗೌತಮಿಯ ಹುರುಪಿನದು ಇದೇ ಮೊದಲ ಅನುಭವವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವ ಚುರುಕಿನ ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿಯೂ ಹಾಗೇ. ಯಾವ ಉಡುಪಿನ ಜೊತೆ ಯಾವ ಆಭರಣ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏನಾದರೂ ಗಡಿಬಿಡಿ ಆಗಿದೆಯೇ? ಪೋಟೋ ತೆಗೆಯುವಾಗ ತನ್ನ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುವ ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗ್‌ನಿಂದ ಅವಳು ಪೋಶಾಕಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಂಡೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಕಳಚಿ ಬ್ಯಾಗಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೇಡಂ ಮನೆಯ ವಿಚಾರ ಬೇರೆ. ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆದ್ದರಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾಳು ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು ಹೊರಗಿನ ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ.

ಫಾಟ್ ಬದಿಯ ಕಾರಂಜಿಯ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದಾಗಿ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಮುಖ್ಯ ಹಾಲ್‌ನಿಂದ ಹೊರಟು ಉದ್ದ-ಅಗಲವಿರುವ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುವಾಗ

ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಕಾರಂಜಿ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಳಿ ಬಂದು ರಿಸೆಪ್ಷನ್ ಕೌಂಟರಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು. ಅದು ಕಟ್ಟಡದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಅವಳು ಅದೇ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಇಮಾರತಿನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಉದ್ಯಾನ ವಿಶೇಷವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಮೃದುವಾದ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಬಾಗಿದ ಲ್ಯಾಂಪ್ ಪೋಸ್ಟ್‌ಗಳ ಮಂದವಾದ ಹಳದಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವಿರಳ ಜನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಅವಳು ಹುಡುಕಿದಳು. ಯಾವ ಕಡೆ ತಿರುಗಬೇಕು? ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕು. ಕುರ್ಚಿಯ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಬೆನ್ನುಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿದ ಮುಖಗಳು. ಅವಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಕೊಡಬಲ್ಲವೆ!

ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರ ದೃಷ್ಟಿ ಆ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದರು. ಎದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಂದರು.

ಕೊಳದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿನ ಮನೋಹರವಾದ ಉದ್ಯಾನದ ಸುಂದರ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಗೌತಮಿ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗಪ್ಪ ಹೊಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿದ್ದರು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮುಖದ ಮೇಲೂ ತೃಪ್ತಿ ಪಸರಿಸಿತ್ತು.

ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಬಯಕೆ ಅರಳಿತು. ಕಟಾಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಲುಪಿಸಿದ.

“ಏನೀ ನಮಿತಾ! ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡಿದವರು ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ದಾರಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಲಿಜ್ಜತ್ ಹಪ್ಪಳದ ಹಾಗೆ ಚಪ್ಪಟೆಯಾದೆವು.

ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಗುಳುನಕ್ಕಳು. ಒಳಗಡೆ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಹಪ್ಪಳದ ಹೋಲಿಕೆ ಕೊಡಿದಾನೆ!

“ಓಹ್... ಹಾಗಾದರೆ ಸರಿಯಾಯಿತು ಹಪ್ಪಳ ತರಿಸುವ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಾದಿರಿ...”

“ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರ ಜೇಬಿನ ಚಿಂತೆ ನಿಮಗೆ ಬಹಳವಿದ್ದಂತಿದೆ, ಅಲ್ಲವಾ? ಸರಿ, ನಿಮ್ಮದೇ ಮರ್ಜಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಲಿ. ಹೇಳಿ ಏನು ಕುಡೀತೀರಿ?”

ಆ ಮೂವರ ಮುಂದೆ ಚಿಲ್ಡ್ ಬಿಯರ್‌ನ ಟೆನ್ ಇತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಬಾಯಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಚಿಕನ್ ಟೆಕ್ಸಾ, ಹುರಿದ ಗೋಡಂಬಿ, ಪನೀರ ಟೆಕ್ಸಾ.

ಅವಳು ಅವರ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ಹಟಮಾಡಿ ತನಗಾಗಿ ಕಿತ್ತಳೆ ಜ್ಯೂಸ್ ತರಿಸಿದಳು.

ಗೌತಮಿ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಳು-“ನೀನು ಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ

ಕೂತುಕೋ. ಸುಮ್ಮನೇ ನಮಗೆ ಬೋರ್ ಮಾಡಬೇಡ. ಒಂದು ಗ್ಲಾಸ್ ಬಿಯರ್ ಕುಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರತೆ ಕಲಂಕಿತವಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಅವರ ಒತ್ತಾಯವನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಒತ್ತಾಯದ ಒತ್ತಡ ಉತ್ತೇಜಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀಡಲು ಸ್ವಲ್ಪ ರುಚಿ ನೋಡಿದರೆ ಏನು ತೊಂದರೆ? ಯಾರೇನು ದಿನಾ ಕುಡೀತಿರುತ್ತಾರಾ! ಹೀಗೇ ಮೋಜು-ಮಜಾದ ನೆವದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಸ್ಮಿತಾಳ ಜೊತೆ ಒಂದರ್ಥ ಗ್ಲಾಸ್ ಕುಡಿಯೋದಕ್ಕೂ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಸೀಸುಳ್ಳು.

ಸ್ಮಿತಾ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಬಾರಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೋ ಏನೋ ತನ್ನನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಗೇನೂ ಹಿಂತಿರುಗ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಹೋಟೆಲ್‌ನ ಕೋಣೆಯವರೆಗೆ ಹೋದರಾಯ್ತು.

ಅದೇ ತಾನೆ ತರಿಸಿದ ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್‌ರೋಲ್‌ನ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆ ಸರಿಸುತ್ತ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಅವಳಿಗೆ ಬಿಯರ್ ಕುಡಿಯಲು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

“ಯಾಕೆ?... ಯಾವತ್ತೂ ತಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಶುಭಾರಂಭ ಮಾಡಿ! ಯಾವತ್ತಾದರೂ ಬೇರೆಯವರು ಕುಡಿಯೋದನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿದೀರೋ ಅಥವಾ ಇದೇ ಮೊದಲನೆ ಬಾರಿ ನೋಡಿದೀರೋ?”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಕಟಾಕ್ಷ ನಾಟಿತು. ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್‌ರೋಲ್‌ನ ತುಣುಕು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಬಾಯಿಯ ಸ್ವಾದ ಸಪ್ಪೆಯೆನಿಸಿತು.

ಮಾಂಸಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಟಲಿ ತೆರೆದ ಹೊರತು ಸಂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

“ಮಾಂಸಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ನೀನು ಯಾವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕಲಿಯಲೇ ಇಲ್ಲವಾ? ಬಿಯರ್ ಅಂದರೆ ಏನು ಮಹಾ, ನೀರು! ಹಲ್ಲು ಬರೋ ಮಕ್ಕಳೂ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಡೀತಾರೆ.”

ಅವಳ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ತನ್ನ ಮಗನ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದ-ಅವನ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮಗ ಆದಿತ್ಯ ಬಿಯರ್ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗುತ್ತ ಕುಣಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೂ

ಕುಡಿಯಲು ಬಿಯರ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಹಟ. ಮೋಜಿನ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ತನ್ನ ಗ್ಲಾಸಿಗೆ ಅವನೇ ಬಿಯರ್ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹಟ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಬಿಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ಲಾಸಿಗೆ ತುಂಬುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಅವನು ಗ್ಲಾಸ್ ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬಿಯರಿನ ಬಾಟಲಿ ತುಂಬಿದರೆದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಪುಟ್ಟಹುಡುಗ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಾಟಲಿಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರದ ದೃಶ್ಯವಂತೂ ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು. ಜನಾಬ್ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ-ಟೀಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಗುರುದಾಸ ಮಾನ್‌ನ ಕ್ಯಾಪ್‌ ಹಾಕಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಂಜಿರಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಖಂಜಿರಿ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಆದಿತ್ಯ ಯಾವ ತರಹ ಕುಣಿಯೋದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗ್ತಾನೆ ಅಂದರೆ ಪುಟ್ಟ ಗುರುದಾಸಮಾನ್‌ನ ಕಾಲುಗಳು ಫ್ಲಾಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಿರುಗತೊಡಗುತ್ತವೆ.

“ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಫ್ಲಾಟಿನಲ್ಲಿ ದೇವರಾಣೆ ಜೀವನ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಅವರೆಲ್ಲ ರಸಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟನೆ ಹೇಳಿದ.

ಒಂದು ದಿನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು.

ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದ, ದಣಿದ ಒಂದು ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್ ಮುಗಿಸಿ ಅವನು ಮನೆ ಸೇರುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ. ಮನೆಯ ಒಂದು ಚಾವಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಪರ್ಸನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಪರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸದೇ ಇರಲು. ಊಟ-ತಿಂಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಬಹಳ ದಣಿದು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ, ಒಂದೆರಡು ಪೆಗ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹೊರತು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಿಸಿ ಅವನು ತನಗಾಗಿ ಒಂದು ಲಾರ್ಜ್ ಪೆಗ್ ತಯಾರುಮಾಡಿದ, ಮತ್ತು ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಅರೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಕಾಲು ನೀಡಿದ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾರದೋ ‘ಥಸ್ ಥಸ್’ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ದೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಚಿಕ್ಕರಾಯರು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಅವನ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ‘ಏನು ಮಗನೆ’ ‘ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಹೇಗೆ ಎದ್ದು ಬಂದೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ಹೇಳಿದರು “ಪಾಪಾ.... ನನ್ನ ಗ್ಲಾಚ್ ಇಲ್ಲ...”

ಅವನು ತನ್ನ ಗ್ಲಾಸನ್ನು ಆದಿತ್ಯನ ಕಡೆ ಹಿಡಿದ. ಚಿಕ್ಕರಾಯರು ಮೋಜಿನಿಂದ ಒಂದು ಗುಟುಕು ಹೀರಿದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯ ಕಡೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಓಡಿದರು.

ಮಗ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆನಿಸಿತು. ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿರತಾನೆಯೇ ಹೇಗೆಂದು ನೋಡಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ. ಆದಿತ್ಯ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮುಖ ಅಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದರೆ, ಅವನು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ

೩೬೨ / ಆವಿಗೇ

ಎದ್ದು ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದಿದ್ದೇ ಸುಳ್ಳು ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ!

ಸಂಜೆಯ ಕನೋಯಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ಹಾಗೂ ಗೌತಮಿ ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗೌತಮಿ ತಕ್ಷಣ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನೆಸೆದಳು.

“ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಆದಿತ್ಯನಂತೂ ನಿನ್ನ ಮಗ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ಣಯವಾದ ಹಾಗೇ. ಯಾವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರ ಮಕ್ಕಳು ಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ಕುಡುಕರಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ಅರೆ, ಮಗನ ಇವೇ ಲಕ್ಷಣಗಳು ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿವೆ-ಅಣಿಮಾಳ ಬಳಿ ಕೇಳುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಲಾರೆ.”

“ಹೇಗೆ ಕೇಳೋಯಾ? ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಅದರೊಳಗೆ ಬೂಸಾ ತುಂಬುವುದಿಲ್ಲವಾ ಅಣಿಮಾ? ನಿನ್ನಹಾಗೆ ಗಲ್ಲಿ ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರನ್ನು ಆಳೋದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದಾಳಾ?”

“ಗೆಳತಿ ಗೌತಮಿ, ನೀನು ಬಹಳ ನಿರ್ಮೋಹಿಯಿದ್ದೀಯಾ! ಸುಮ್ಮನೇ ಸೆರಗು ಧೂಡಿಸಬೇಡ ನನ್ನ ಬಳಿ! ಎರಡು ಕಾಸಿನ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ವಕೀಲಿ ಮಾಡುವುದು ನಿನಗೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ” ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಹೇಳಿದ-“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯ ಬಗೆಗೆ ವಕೀಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ, ಅದಕ್ಕೆ ದನಿ ಜೋಡಿಸು. ನಮಿತಾಜಿ ಹಾಗೆಯೇ ಎದ್ದು ಹೋಗಲಿಕ್ಕಲ್ಲ ಆದಿತ್ಯನ ಪ್ರಕರಣ ಹೇಳಿದ್ದು.”

“ನೀನು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಕೂಡ, ಒಬ್ಬನೇ ಕೂತು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರೋ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಧ್ ಕೊಡಬೇಕು ಅನ್ನುವ ವಿವೇಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರದೆ. ಇವರೂ ಒಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ ನಮಿತಾ! ಏನೀ ನಮಿತಾ, ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳೋದೇ ಇಲ್ಲವಾ?”

ಗೌತಮಿ ತುಟಿಯನ್ನು ಧೂ ಧೂ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, ಕಣ್ಣಾಲಿ ತಿರುಗಿಸಿದಳು ನಮಿತಾಳ ಕಡೆಗೆ.

ನಮಿತಾ ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದು ಮುಗುಳ್ಳುಗು ನಕ್ಕಳು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿತು.

“ಅಂತೂ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು... ಬಿತ್ತು.... ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಒಂದು ಪೆಗ್ ಬ್ರಾಂಡಿ ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಒಂದು ಚಮಚಿಯಲ್ಲಿ ಅಳೆದು ಕಿತ್ತಲೆಹಣ್ಣಿನ ರಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸ್ತೇನೆ. ಔಷಧ ಸೇವಿಸೋದಕ್ಕೇನು ಪಥ್ಯ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವಾ ನಮಿತಾ?”

ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸರ್ವರನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ಒಂದು ಪೆಗ್ ಬ್ರಾಂಡಿಯನ್ನು ಬೇಗನೇ ತರಲು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಹೇಳಿದ.

“ಒಂದು ಆವಶ್ಯಕ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಔಷಧ ನನ್ನ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಸಬೇಕು. ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ವಿಷ ಕುಡಿಸಿದರೂ ಕುಡಿಸಿದರೇ-ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ.”

ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಏಳುತ್ತ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ನಕ್ಕರು.

ತುಂಬ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಅವರು ಅರಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ನಗು ಚುಚ್ಚಿತು.

“ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ನಾವು ವಿಷ ಕುಡಿಯಲು ಸ್ವತಂತ್ರರೇನು?”

“ಓಹೋ... ಆರಾಮಾಗಿ” ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕನೋಯಿ ನಿರ್ಣಯ ಹೇಳಿದರು.

“ಮಗನೆ... ಈವರೆಗೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?” ‘ಕಿಂಗ್ ಫಿಶರ್’ನ ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಜಗತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ ಅನ್ನಿಸ್ತಿದೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಸಿಡಿಮಿಡಿ ಮಾಡಿದ.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಬಡಬಡಿಕೆ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು. ಸ್ವಯಂ ಏನಾದರೂ ಯದ್ವಾ ತದ್ವಾ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರೆ ಹೌದಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಎಳೆಯೋದನ್ನು ಅವರು ಸಹಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮಗನ ಮುಗ್ಧ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಕೇಳಿ ಎಷ್ಟು ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಕನೋಯಿ.

ಸರ್ವರ್ ಒಂದು ಪೆಗ್ ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ.

ಅವಳ ಆತ್ಮ ಕಂಪಿಸಿತು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವಳ ಕಿತ್ತಳೆ ರಸದ ಗ್ಲಾಸ್‌ನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡ. ಈ ರೀತಿಯ ಎಳೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಗೌತಮಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದಳು.

“ಸರಿ, ಪಟಾಪಟ್ ಚಿಯರ್ಸ್ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ. ಅಥವಾ ಅ ವಿಷದ ಮನುಷ್ಯನ ಬರವಿಗಾಗಿ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತ ಇರಬೇಕಾ? ಸಾಲಾ, ನಮ್ಮ ನಿಯತ್ತಿಗೆ ಕಲಂಕ ಅಂಟಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ನಗೆಚಾಟಿಕೆ ಕಹಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಾರದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಗೌತಮಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ ತಲೆ ಹಾಕಿದಳು.

“ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಕುಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ನೀತಿ-ನಿಯಮ ಇರುತ್ತದೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ. ಕುಡಿಯುವ ಕುಡಿಸುವ ಮಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಸ ಉಂಟಾಗಬಾರದು. ಕನೋಯಿಯವರು ಬರಲಿ. ಕುಡಿದ ನಂತರ ನೀನೇನು ಕಡಿಮೆ ವಿಷಕಾರಿ ಆಗ್ತೀಯಾ?”

“ಹಾಂಅ, ಅವರದೇ ಬೆನ್ನು ಸವರು ನಿನ್ನ ಟಂಕಸಾಲೆ ಅಲ್ಲವಾ? ಅವರ ಟಂಕಸಾಲೆಯ ಭಿಡೆ ನೋಡದೆ ಈ ಎರಡು ಕವಡೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸ್ತೀಯಾ?”

“ನಿಮ್ಮ ಬಡಬಡಿಕೆ ಕೇಳಿದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕುಡೀಬೇಕು ಅಂತ ಇಚ್ಛೆ ಆಗುತ್ತದೆಯಾ?”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ನಿರಂತರ ಕಹಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹೊಂದಿತು.

ಮೋಣಕೈ ಊರಿ ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ನೋಡಿದ.

“ಬೇಜಾರಾಯ್ತಾ...?”

“ಕ್ಷುಲ್ಲಕತೆ ಯಾರಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ?”

“ಈವರೆಗೆ ನಾನು ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಯ್.. ಭಾರತೀಯ ನಾರಿ... ಶೀಲ-ಸಂಕೋಚಗಳ ಮಾರಿ.... ಬಡಪಾಯಿ...ಭಾರತೀಯ ನಾರಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಜನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಕೇಳೋನೆ, ನಗರದಲ್ಲಿರೋ ಗೌತಮೀಸನ್ಯಾಲ, ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆ, ರುಖಿಸಾನಾ ಶರ್ಮಾ-ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಹಾಗೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡವರು? ಭಾರತೀಯ ನಾರಿಯರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೂವಿನ ದಳಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಉದುರಿ ಬೀಳುವವರು, ದುರದೃಷ್ಟವಂತರು!”

ವಿಸ್ಮಯ ಅವಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗಂಡಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪವಾರ ಹಾಜರ ಇದ್ದಾನೆ!

“ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?” ಬಯಸದಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಪ್ರತಿವಾದ ಹೊರಟಿತ್ತು.

“ಪತ್ನಿ...! ಓಹ್... ವರ್ಷಾಂತರಗಳಿಂದ ನಾನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದೇ ರಾತ್ರಿ ಅವಳು ತನ್ನ ‘ಪತಿ ಪರಮೇಶ್ವರ’ನಿಗಾಗಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು ಇದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಹತಾಶ-ನಿರಾಶ ‘ಪತಿ ಪರಮೇಶ್ವರ’ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಅಳಿದುಳಿದ ತಣ್ಣಗಿನ ಊಟವನ್ನು ನಾಯಿಯಂತೆ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಬೈರಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ದೀವಾನಾದ ಮೇಲೆ ಕವುಚಿ ಮಲಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷಿತನಾದ ಅವನು-ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲಾರ. ಬಯಸಿದರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ತಟ್ಟಲಾರ!”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡವನಂತೆ ಆವೇಶ ಭರಿತನಾದನು.

“ಅತ್ತ ಏರ್‌ಕೂಲ್ಡ್ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಮಲಗಿ, ಬಾಂಬೆ ಡೈಯಿಂಗ್‌ನ ಮೃದುವಾದ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಭಾರತೀಯ ನಾರಿ ಸುಖ-ಸಂತೋಷದ ನಿಧ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅರೆಜೀವವಾದ ಭಾರತೀಯ ಪುರುಷನು ಪತ್ನಿಯ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ? ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವುದು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ! ಇರುವುದಾದರೆ ಆ ಕಡೆಯೇ ಇರಿ. ಯಾರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದವರು! ಅತ್ಯಾಚಾರಿ-ನೀಚ ಗಂಡಸು ಒಂದು ಕಡೆ ಇರಾನೆ, ನೀವೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಇರಿ. ಆದರೆ ನಾಚಿಕೆ ಗಿಡದ ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋದರಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಅರ್ಥ.” ಇದೂ ಒಂದು ದರಿವ್ವ ಜೀವನಾನಾ? ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ, ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ

ನಿಲ್ಲುವುದು. ಯೌವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಕೇತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಕುಣಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು...ಇಲ್ಲವಾದರೆ..."

ಗೌತಮಿಯ ತಾಳ್ಮೆಯ ಕಟ್ಟೆಯೊಡೆಯಿತು.

“ಮದ್ಯ ಸೇವನೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಕಾರಿಕೊಳ್ಳೋದು ಪುರುಷರ ಚಟ. ಅದೇ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಯಾಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ? ‘ಸೀತಾ-ಸಾವಿತ್ರಿ’ ಯನ್ನು ಅಣಿಮಾಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿರಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ‘ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ರಾಮ’ ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ? ‘ಲಯನ್ಸ್ ಡೆನ್’ನ ಈ ಸುಂದರ ಸಂಜೆಯ ಸವಿಯನ್ನೇ ಹಾಳು ಮಾಡಿರಿ. ಇಲ್ಲದ ಅನಿಷ್ಟದ ಅಳು ಅಳೋದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಖಂಡಾಲಾದ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾಗಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವಾ?”

ಅವನಿಗೆ ಗೌತಮಿಯ ಆತ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಲ ದೊರೆಯಿತು. ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮನ್ನು ಇಬ್ಬಗೆಯ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಬಚಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿದಾರಲ್ಲ!

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿದ.

“ಸರಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿದೆ. ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಲೇ ನಾಡಿದ್ದು ಬೆಳಗಿನ ಫ್ಲೈಟಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಾದಾ ಸಾಹೇಬ ಫಾಲಕೆ ಸಂಮಾನ ಪುರಸ್ಕೃತಳಾದ ದೇವಿಕಾರಾಣಿಯ ರಷ್ಯನ್ ಚಿತ್ರಕಾರ ಪತಿಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳ ಘೋಷೋ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಆಪದ್ಧ ಅಳುವನ್ನು ಆ ಹಿಂದಿನ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅತ್ತುಬಿಡುವೆ. ಮುದಿ ಸುಂದರಿಯರು ಅರ್ಧ ವಯಸ್ಸಿನ ತರುಣರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತರುಣಿಯರಾಗ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ... ರಿಯಲಿ ಓಲ್ಡ್ ಈಸ್ ಗೋಲ್ಡ್! ಗೌತಮಿ! ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಡ್ತೀಯಾ, ಸಲಹೆಯಲ್ಲ... ಸಿಡುಕು ಅದು! ನಿನ್ನ ಸಲಹೆಗೆ ಫೀಸ್ ಕೇಳಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜನರು ಜೇಬು ತೆರೀಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಗೌತಮಿ ಚಂಚಲಳಾದಳು.

ವಿಚಿತ್ರ ಅಂದರೆ ವಿಷಯಾಂತರವಾಯಿತು.

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾವ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲಿ?”

“ಗೆಳೆತನದ್ದು...”

“ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತಲ್ಲ..!”

“ಸರಿ... ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾಗುತ್ತೇ ಹೇಳಿ...”

“ಈ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಿಯರ್ ನಂತರ ಐದನೆಯದನ್ನು ನೀನು ಕುಡಿಯಲಾರೆ”

“ಯಾಕೆ?”

“ಯಾಕೆಂದರೆ, ಐದನೆಯ ಬಿಯರ್ ಕುಡಿದ ಮೇಲೆ, ನಿಮ್ಮ ‘ಅದ್ಭುತ ಸಲಹೆ’ಯ ಫೀಸನ್ನು ನೀನು ಪಡೆಯಲು ತಕ್ಕವಳಾಗಿರೋದಿಲ್ಲ.”

“ನೀನು ನನ್ನ ‘ಅದ್ಭುತದ ಹಿತಚಿಂತಕ’ ಅಂದರೆ ನಂಬಿಕೇನೇ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಮೇಜಿನಾಚೆ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಗೌತಮಿ ಅವನ ತೆರೆದ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದಳು.

“ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಹೀಗೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಗೌತಮಿ, ನೀನು ಚೀಟರ್ ಅಲ್ಲ...” ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಬೆರಳೆತ್ತಿ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು,

ಗೌತಮಿಗೆ ಅವನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಂಡು ನಗು ಬಂತು.

“ನಮಗೆ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದೆಂದರೆ ಮಜಾ, ಯಾರು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ...”

“ಓಹೋ, ನಮಗೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಗಟನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲ, ನಾವೆಂದರೆ ಶತದಡ್ಡರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಈಗ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸ್ತೀಯೋ.”

“ನಾವು ಹಾಗೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ?”

“ಹಾಂ... ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ...”

“ಅಯ್ಯೋ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ನೀನು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರ.... ನೆರಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವನು! ಕೈಗೆ ಏನು ಸಿಗುತ್ತೋ ಹಿಡಿದುಕೋ.”

“ಸರಿ, ನೋಡಿ ಈ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು.... ಈ ಸೇತರು ಕತ್ತೆಯ ಕೊಂಬಿನ ಹಾಗೆ ಮಾಯವಾಗಿದಾರೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ್‌ಗೆನಾದರೂ ಓಡಿ ಹೋಗಿರಬಹುದಾ?”

“ಸರಿಬಿಡು.... ನಾನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರ್ದೇನೆ” ಗೌತಮಿ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು.

“ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ.”

“ಆದರೆ ಈ ಕೆಲಸದ ನೆವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಿದ್ದೇನೋ, ಅದನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಲಾರೆ ಮೈಡಿಯರ್...” ಗೌತಮಿಯ ಸಂಕೇತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿತು.

“ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದೆ ಇರಲಾರೆ. ರಿಸೆಪ್ಷನ್‌ಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಬಲಬದಿಗಿದ್ದಾರೆ... ರಾಣಿ!”

“ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಫ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯಿದೆ ನಿನಗೆ... ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ!” ಗೌತಮಿ ನಗುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಅರಳಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ರಿಸೆಪ್ಷನ್ ಕಡೆ ಹೊರಟಳು.

ಅವಳು ಹುರಿದ ಗೋಡಂಬಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ, ಉಕ್ಕುವ ನಗೆಯನ್ನು

ಮುಗುಳುನಗುವಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಮೌನ ಮುರಿದ.

ಅವಳ ವ್ಯಾವಸಾಯಿಕ ಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಇಡಲು ಬಯಸಿದ್ದ. ಆಭರಣಗಳ ಗ್ಯಾಲರಿ ಹಾಗೂ ಇಂದು ಸಂಜೆಯ ಫೋಟೋ ಸೆಶನ್‌ನಲ್ಲಿನ ಫೋಟೋಗ್ರಫಿಯ ಸಂತುಷ್ಟಿಯು ಅವನನ್ನು ನಿರಂತರ ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಹಿಂಜರಿಯದೆ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ಅನುಭವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅವಳು ಮಾಡಲಿಂಗ್ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕರಿಯರ್ ಆಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆಕೆ ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ದೇಹದ ಅನುಪಾತಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು. ಸುಂದರವಾದ ಉದ್ದ ಕೂದಲು, ಮೋಹಕ ಮುಗುಳ್ಳುಗು-ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಭಾರತೀಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಮೂನೆಗಳು. ನಿಜವೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಫೋಟೋಗ್ರಫಿಯ ಹೊರತಾಗಿ, ಈ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತುರರಾದ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ ಹಾಗೂ ಗುಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗಾಗಿ. ಅವಳು ತನ್ನ 'ನಂಬರ್ ವನ್' ಆಲ್ಬಂ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಏಜೆನ್ಸಿಗಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವನ ಹಾರ್ಡ್‌ಕೋರ್ ಸಲಹೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲ.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಸಲಹೆ ಅವಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕವೆನಿಸತೊಡಗಿತು.

“ಅಂಥ ಒಂದು ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ತಯಾರಿಸಲು ಎಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ತಗಲಬಹುದು?”

“ನಾನು ನನ್ನ ಫೀಸ್ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.”

“ನಿಮ್ಮದೇ ಫೀಸನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯಬಯಸಿದ್ದೇನೆ.”

“ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ”

ಕಲ್ಲು ತಾಕಿದ ಪೇರಲದ ಹಾಗೆ ಆಕೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿದಳು.

“ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ?”

“ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ರಿಯಾಯಿತಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ.”

“ಇಷ್ಟಾದರೂ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಸಾಹೇಬ! ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಮಗಳು ನಾನು. ಸಂಕಟಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಚರ್ಮವೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಐವತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಹಣ ಜೀವನವಿಡೀ ಗಳಿಸಿದರೂ

೩೬೮ / ಆವಿಗೆ

ನಾನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ.”

“ಬಸ್ ಬಸ್... ನಿಲ್ಲಿಸಿ... ಬಡತನ... ಐವತ್ತರ ನೋಟನ್ನೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ... ಎಲ್ಲವೂ ತನ್ನನ್ನು ಮಹಿಮಾನ್ವಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯ! ಇರಲಿ, ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಬಡತನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲವಾ?”

“ಬಡತನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಯಾರು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ಹೇಳಿ!”

“ಬಯಸುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಬದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ.”

“ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದಾಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ದೀಪ ಕೈಗೆ ಎಟಕೋ ಅಷ್ಟು ಗ್ರಹಬಲ ಗಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲ.”

“ತಪ್ಪು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿರಬೇಕು.”

“ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಚಾರವಿದೆ ಹೇಳಿ.”

“ನೀವೀಗ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೀರಿ.”

“ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು?”

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.” ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಚುಟಕಿ ಬಾರಿಸಿದ. “ಇಷ್ಟೇ ಇಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಲಿಖಿತ ಕರಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಾಕಿಯಿದೆ.”

ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಅವಳು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

“ನೋಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಪೋರ್ಟ್ ಫೋಲಿಯೋವನ್ನು ನಾನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಫೀಸಿನ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯಥಾ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ವೃತ್ತಿಪರ ರೀತಿಯವನು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರಿಯವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ನಾನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕೊರತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರಾರಿನಲ್ಲಿ ಅರುವತ್ತು ನನಗೆ ನಲವತ್ತು ನಿಮಗೆ! ಪೋರ್ಟ್ ಫೋಲಿಯೋ ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ನಮ್ಮೊಡನೆ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಲೆಕ್ಕ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿದೆಯಾ?”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ತೋಳನ ರೂಪವೂ ಇರಬಲ್ಲುದಾ!”

ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ಆಕೆ ಬಿಯರ್ ಟೆನ್ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಬೆರಳುಗಳತ್ತ ನೋಡಿದಳು, ಈ ಬೆರಳುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೋಸದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಮುಗ್ಧ ಮಗ ಆದಿತ್ಯನ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳಿದವನು, ವಾತ್ಸಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ತಂದೆ ಇವನೇನಾ! ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನು ಇವನೇನಾ?”

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ಎದ್ದ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯಿಂದ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆ ಮರಳಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು.

ಸಿಟ್ಟು ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲ ಇರುವೆ ಕಡಿದಂತೆ ಉರಿಯೆಬ್ಬಿಸಿತು.

ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಎದುರಿಗೆ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಹಾಗೂ ಗೌತಮಿ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು.

ಅವಳ ಆಶಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಜಾಣ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅವಳು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ ಮಿಸ್ ಪಾಂಡೆ! ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆತುರ ಯಾಕೆ? ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯ ತಿಳಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಮತ್ತು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಇಮ್ಮಡಿ ಸಂತೋಷ ಆಚರಿಸೋಣ.

ಹುರಿದ ಗೋಡಂಬಿಯ ಕೊನೆಯ ಬೀಜವನ್ನು ಜಗಿಯುತ್ತ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಸಹಜ ಭಾವದಿಂದ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ.

“ಭಾಯೀ ಸಂಜಯಜೀ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಖಾಡಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಿರಿ ನೀವು?”

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನೆಳೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ರಸಭಂಗ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಕಾಫಿಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ತಡವಾಗಿ ಬಂದುದರ ಕಾರಣ ಹೇಳಿದರು. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಲೈನ್ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮಾವನೊಡನೆ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಮಾತುಕತೆ ಆಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲನ್ನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತು ಬಂದಿದ್ದು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು. ತಪ್ಪಿನ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಲ್ಲ.

“ಹಾಂ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳೋಣವಾ ಗ್ಲಾಸ್?” ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಅವರು ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕ ನೋಡಿದರು. ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಅವಳು ಯಾಕೆ ಉದಾಸಳಾದಳು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮಿತಾ ಸರಿಯಾದ ಮೂಡ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು.

“ನಮಿತಾ! ನೀವು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿ ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸದ ಇನ್ನೊಂದು ಗ್ಲಾಸ್ ತರಿಸೋಣ. ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿ ಗ್ಲಾಸ್ ಹಿಡಿದು ನೀವು ಕೇವಲ ಚಿಯರ್ಸ್ ಹೇಳಿ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಇಲ್ಲ... ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ ಈಗ ಅಂಥದ್ದೇನೂ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲ.”

ಹರ್ಷಾ ಎಂದೂ ತಪ್ಪು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಸಂಕೋಚ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯ ಚಾಡಿಕೋರ. ತುಂಬ

ಸುಲಭವಾಗಿ ಶಿಕಾರಿಗಳ ಎದುರು ತಾನು ಬೇಟೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

“ತಡೆಯಿರಿ” ತುಂಬ ನಾಟಕೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸಮರ್ಪಣದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ತಡೆದ “ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದದ ಪಟ್ಟು ನಡೆದಿದೆ ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಮಿಸ್ ಪಾಂಡೆಯವರ ಮಧ್ಯೆ. ಮಿಸ್ ಪಾಂಡೆಯವರ ಕಿರಿಯರ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಾನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಅವರ ಎದುರು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಿಸ್ ಪಾಂಡೆ ಇನ್ನೂ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ.”

“ಅವರೇನು ಯೋಚಿಸ್ತಾರೋ ಅದರಂತೆ ನಿರ್ಣಯ ಕೊಡಲಿ. ನತ್ತು ಕಳಚುವ ಪರಿಪಾಠ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಂ, ಮಿಸ್ ಪಾಂಡೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದೇ?” ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅವಳಿಗೆ ಎದುರಾದ.

ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಅವಳು ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಮುಳ್ಳಿನ ಮೊನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು.

“ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಿಗಳು ನೀವು... ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು...”

“ಧನ್ಯವಾದ”

“ಬೇರೆಯವರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಿತ್ವವನ್ನೂ ನೀವು ಅಷ್ಟೇ ಗೌರವಿಸಬಹುದು...”

“ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಲ್ಲ.”

“ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಿರಾ?”

“ಕೇಳಿದ ನಂತರವೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಸತ್ಯಗಳೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಸತ್ಯ, ಅನ್ಯರ ಸತ್ಯ... ಎರಡೂ ಸೇರಿಸಿದ ಸತ್ಯ.”

“ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಉಗುಳುತ್ತೇನೆ....ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಜೀ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿತಚಿಂತಕರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು, ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಗಲ್ಲ. ದಲ್ಲಾಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಸೂಳೆಯಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ನೀವು ಪೋಟೋಗ್ರಫಿ ಬಿಟ್ಟು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಕಿಯನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.”

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಉರಿಯುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ನೀರು ಉಗ್ಗಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಹೊಗೆಯಂತೆ ಆಯಿತು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಚಹರೆ. ಉಗಿಯುವುದು ಅಂದರೆ ಬೇರೆ ಏನು? ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆವರ ಹನಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

“ಚಿಯರ್ಸ್!” ಜನರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು ನಮಿತಾ.

“ಚಿಯರ್ಸ್!” ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಉಗುಳು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ದುಸ್ಸಾಹಸದ ಕಟ್ಟಿಯೊಡೆದು ಈ ಬಗೆಯ ರುದ್ರ ನರ್ತನದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೂ ಅವನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಏನು ಅಪ್ರಿಯವಾದ ವಿವಾದ

ನಡೆದಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರಿಗಾಗಲಿ, ಗೌತಮಿಗಾಗಲಿ ಗೌತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ.

ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ ವಿಚಿತ್ರ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವಾ! ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯನ್ನು ತೋರದಿರುವುದು ಟೀಮ್ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್‌ನ ತಟಸ್ಥತೆಯಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಗೌತಮಿಯ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ದನಿಯು ಮಂದವಾದುದೇಕೆ?

ಉನ್ನತ್ತ ಹೋರಿಯ ಹಾಗೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಹೂಂಕರಿಸಿದ.

“ಐದನೆಯ ಬಾರಿಯ ಬಿಯರ್ ರೌಂಡ್ ಬಿಡುವುದು ಈಗ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಗೌತಮಿ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕರ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಬೂಸಾ ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆಯವರು. ಅಮಲಿಗೆ ಗರಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ.”

ಅವನ ಚುಚ್ಚುಮಾತು ಗೌತಮಿಯನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಟ್ಟಿಸಿತು. ಮೌನ ಮುರಿಯಿತು.

“ಐದನೆಯದರ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಬೂಸಾ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಗ್ಯಾರಂಟಿ?”

“ಆದಿತ್ಯನ ಮೇಲೆ ಆಣೆ, ಅಮಲು ಇಳಿಸುವವರ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದುಬಿಡ್ಡೇವೆ- ಅಪಮಾನಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ.... ದರಿದ್ರದವಳು! ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮೆಹತಾ ಇವತ್ತಿನ ದಿನ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್. ನಾನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಎದುರಿಗೆ ಕೂತ ಎರಡು ಕಾಸಿನ ಕೂಲಿಕಾರನ ಮಗಳನ್ನು ಮಿನಿಟಿನಲ್ಲಿ ದೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟ್‌ನ್ನು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಒದ್ದು ಹಾಕಿಬಿಡ್ಡೇನೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಬಿಲ್ ಚುಕ್ತಾ ಮಾಡಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ನನ್ನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನಾನು ನೀಚ ಅಲ್ಲ. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ನೀಚತನ....”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿದವು. ಬಹುಶಃ ಅಮಲೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ತಿಕ್ಕಾಟ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಾದುದಲ್ಲ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಸರ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಗಂಭೀರವಾಗುತ್ತಿರುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತಿಳಿಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗೌತಮಿಯು ನಮಿತಾಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು-“ಊಟ ಹೊರಗಡೆ ಲಾನ್ ಮೇಲೆ ತರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಾ ಅಥವಾ ಬುಫೆ ಸಿಸ್ಟಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡೋದಾ, ನೀನೇನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೀಯಾ?”

ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿದಂತಿದ್ದ ಕತ್ತಲ ಘಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ನಮಿತಾಳ ಏಕಾಗ್ರತೆ ತುಂಡಾಯಿತು.

“ಇಲ್ಲೇ”

ಗೌತಮಿ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರಿಗೂ ಕೇಳಿದಳು.

೩೭೨ / ಆವಿಗಿ

“ಕೊಳ್ಳದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೀಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವುದರ ಮಜಾನೇ ಬೇರೆ. ಅವಕಾಶವನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಿಡಬೇಕು?”

ಕುಶಲ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಂತೆ ಗೌತಮಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು.

“ಊಟಕ್ಕೆ ಏನು ಬಯಸಿದೀರಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ? ಮೆನು ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ! ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಲಾನ್ ಮೇಲೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಬೆರರ್ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದ.”

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೆ ಲಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ ನಿಷೇಧವಿತ್ತು ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದ.”

“ಅದು ಯಾಕೆ?” ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

“ಮೂರು ಬಾರಿ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು.”

“ಅಂಥದೇನು?”

“ಅಮಲೇರಿದ ಮನುಷ್ಯ ಆಯತಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನೋ... ಅಥವಾ ಜಿಗಿದನೋ... ಯಾರು ಬಲ್ಲರು?”

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೆಟ್ಟ ಮೌನವು ಶೋಕಿಸುವ ನಾಯಿಯಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಯ್ ಗುಟ್ಟಿತು.

ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳು ಲಾನ್‌ನ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ರೇಲಿಂಗ್ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ರೇಲಿಂಗ್‌ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಇಡದೆ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಜಿಗಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಸಮತೋಲವೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಶಕ್ತಿ ಹಾಕಿ ಕೆಳಗಡೆ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಾಗಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ.

“ರೇಲಿಂಗ್ ಕಡಿಮೆ ಎತ್ತರ ಇಲ್ಲ” ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಅವಳು ಸಂಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

“ಇನ್ನೂ ಎತ್ತರ ಮಾಡೋದು ಹೋಟೆಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟಿನವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ” ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದರು. “ಜನರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋದು ಸ್ಥಳ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ. ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಬಂದಿಯಾಗೋದಕ್ಕಲ್ಲ!”

“ಹಾಂ.... ನೀವು ಹೇಳೋದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಜಾಗಾ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಆಗಿರೋದಿಲ್ಲ. ಅಪಾಯ ಇರೋದು ಅಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿ” ಅವಳು ದೀರ್ಘನಿಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ತುಂಬಿದ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರಿಸ್ಕ್‌ವಾಚ್ ನೋಡಿಕೊಂಡರು.

“ಊಟ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ತಡೆದೂ ತರಿಸಬಹುದು, ಗೌತಮಿ! ನಿನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನು?”

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಒಂದೊಂದು ಚಿಲ್ಡ್ ಬಿಯರ್ ಮತ್ತೆ ತರಿಸೋಣ... ಯಾಕೋ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯೋದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.”

“ಕಿತ್ತಳೆ ರಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿ... ಮತ್ತು...”

ಸಂಜೆಯ ಕನೋಯಿಯವರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಗ್ರಹದಿಂದಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಅವಕಾಶವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿಯ ಅಮಲಿನ ಗಾಳಿ ಒಳಗಡೆ ಹರಿದಾಡಿದ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅನುಚಿತವೇನೂ ಆಗಲಾರದು ಅನಿಸಿತು. ರೇಲಿಂಗನ ಆಚೆ ಗಾಢ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಕೊಳ್ಳವು ಹೇಳಲಾಗದ ಭಯಾನಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದೆ. ಕತ್ತಲೆಯೆಂದರೇ ಭಯ.

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಡನ್‌ಲಪ್ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದುದೇನೋ ನಿಜ, ಗಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಮಲಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಗಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಳೆಂದೂ ಮಲಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಮಾಂಸಿ ಬೈತಕ್ಕಿನ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಚಾದರ ಹಾಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು.

ದಡದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡ ಮರಳಿನ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಅವಳ ದೇಹವು ಸುಂದರವಾದ ಪಲ್ಲಂಗದ ಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಅಸಹಜ ಅನುಭವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಐದುಗಂಟೆಗೆ ಬೆರರ್ ಚಹಾದ ಟ್ರೇಯೊಂದಿಗೆ ಕೋಣೆಯ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಅವಳು ಏಳುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುವುದು ಅರೂ ಇಷ್ಟತ್ತಕ್ಕೆ.

ನಿದ್ದೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಮಧುರವಾದ ಅಮಲಿನ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅವಳು ನಿದ್ದೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದು ನಿದ್ದೆಯ ಸೂಚನೆಯೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸೀಬಿಬಿಟ್ಟ ವರಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಹಾಗೆ ಕಳಾಹೀನವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಕಲಂಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅನಿಯಮಿತ ಜೀವನದ ನಿಯಮಿತತೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಬಾಗಿದ ಟೊಂಗೆಯಂತೆ ಬಳುಕುತ್ತ ತುರಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯವರೆಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಆತಂಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು. ಗೌತಮಿ ಹಾಗೂ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ತರಿಸಿದ ಊಟವನ್ನೂ ಅವನಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಈ ಮದ್ಯವ್ಯಸನದ ಅತಿರೇಕದಿಂದ ಗೌತಮಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನ್ನು ಗೌತಮಿ ಹಾಗೂ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರಿಂದಲೂ ಸಂಬಾಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಬೆರರ್ ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕುಡಿದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮೂತ್ರ ಮಾಡಿಸದೆ ಹಾಸಿಗೆಗೆ

೧೫

ಚುಮುಚುಮು ಕತ್ತಲಿರುವಾಗಲೇ ಎದ್ದು ಬಸ್ ಹಿಡಿದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ತಲುಪಿದರೂ ಆರೂವರೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಹಾಗೂ ಪವಾರ ರಾತ್ರಿ ಇರುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮಲಗುವಾಗ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರಿಗಾಗಿ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ರವೆ ತಂದಿದ್ದಿದೆ. ತಯಾರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆಯೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆದದ್ದೇನು ಅಂದರೆ, ಅಲಾರ್ಮ್ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಟ್ಟಿ, ಮತ್ತೆ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದಳು.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವರ ಕಬಜಾದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಮೋಣಕಾಲನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಾಗಿಸಿ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಯಾರೋ ಮಲಗಿದ್ದರು. ದೂರದಿಂದ ಭ್ರಮೆಯಾಯಿತು ಪವಾರನೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ತೆಳುವಾಗಿ ಉದ್ದ ಇದ್ದರು. ಮೋಣಕಾಲು ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿದರೂ ಮುಕ್ಯಾಲು ಬೆಂಚ್ ಆಕ್ರಮಿಸದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹತ್ತಿರ ಹೋದಾಗ ಗಂಟುಹಾಕಿ ಮಲಗಿದ ಕೈ-ಕಾಲು ಸಡಿಲಿಸಿ ಮುಖ ಮೇಲಾಗಿ, ಶಯ್ಯಾಸುಖದಿಂದ ಪವಾರ ವಂಚಿತನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ.

ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕವುಚಿ-ಮುಖ ಮೇಲಾಗಿ ಮಲಗಿದ, ರೋಗಿಗಳ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮಧ್ಯೆ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪವಾರ್ ಮಾತ್ರ ಕೈ ಮಡಿಸಿ ತಲೆದಿಂಬಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದ್ದ.

“ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿದೀರಾ?” ಅವಳು ಬಾಗಿ ದೂರದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

ದೇಹದಿಂದ ಚಾದರವನ್ನು ಸರಿಸಿ ಪವಾರ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಮತ್ತು ತಲೆಯ ಕಡೆ ಇದ್ದ ಚಶ್ಮಾವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಡಬಡಿಸಿದ.

“ಹ್ಯಾಗೆ ಮಲಗೋದು? ಯಾರೋ ಕಸಗುಡಿಸುವವರು ಪೊರಕೆ ಹಿಡಿದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ?” ಅವಳು ಖಂಜರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಟ್ಟದಂತೆ ನಕ್ಕಳು.

“ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ...”

“ಎರಡೆರಡು ಜನ ಇರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ ಅವರನ್ನು, ಪಕ್ಕಲುಬಿನ ನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತ ಇದ್ದರು.” ಮಡಚಿದ ಚಾದರವನ್ನು ಅವನು ಬಗಲ ಚೀಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ.

“ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆರಾಮ ಇದಾರಾ?”

“ಜೀವಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.”

ಅವನ ನೋಟ ಅವಳನ್ನು ಇರಿಯಿತು. ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಇದೆಂಥ ರೀತಿ

ಇವನದು?

ಅವಳ ಮುಖದ ಉಲ್ಲಾಸ ಇಳಿದು ಹೋದುದನ್ನು ಅವಳು ಬಚ್ಚಿಡದಾದಳು.

“ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಗೋದನ್ನು ಕಲಿ, ನಮಿತಾ, ಜೀವಂತ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳ್ತಾರೆ? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡ್ತೇವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಚ್ಯುತರಾದೆವೆಂಬ ಬೇಸರ ನಮಗಾಗಬಾರದಲ್ಲ!”

“ಬಿಡು...” ಪವಾರ ಹೇಳಿದ. “ಚಹಾದ ಧರ್ಮಾಸ ಎಲ್ಲಿದೆ?”

“ಓಹ್...” ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮರೆವಿಗಾಗಿ ಬೇಸರವಾಗಿ ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು—
“ಧರ್ಮಾಸನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಬಿಚ್ಚುಬಂದೆ.”

“ಉಪಾಹಾರದ ಡಬ್ಬಾ? ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರ್ತೇನೆ ಅಂದಿದ್ದೆಯಲ್ಲ”

“ಏಳುವಾಗಲೇ ತಡವಾಯಿತು. ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಇರಲಿ ಏಳು, ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಜಿಂದಾಬಾದ್.”

ಪವಾರ್ ರಾತ್ರಿಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಯಾವುದೋ ವಿಶೇಷ ಔಷಧದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಡ್ಯೂಟಿ ನರ್ಸ್ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದಳು. ಔಷಧದ ಹೆಸರು ಬಹುಶಃ ಸಿಪ್ರೋಲೆಕ್ಸ್ ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ಔಷಧವನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಔಷಧದ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತಕ್ಷಣ ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅದು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಮುಖ್ಯ ಗೇಟಿನ ಬಲಗಡೆ ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತೈದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋದರೆ ಮೆಡೋವೆಜ್ ಮೆಡಿಕೋ ಸೆಂಟರ್ ಇದೆ. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ತೆರೆದುಕೊಂಡೇ ಇರ್ದದೆ. ಈ ಔಷಧ ನಮ್ಮ ಸ್ಟಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಗಿದುಹೋಗಿದೆ. ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತ, ಗೇಟಿನ ಹೊರಗೆ ಹೋದೆ. ಔಷಧಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿ ಮೋಹಿನಿ ಆಟ್ಟಂ ಮಾಡುತ್ತ ಅವಳು ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಒಯ್ಯಾರವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ನಾನು ಗದರಿಸಿದೆ—“ನಿಮ್ಮ ಔಷಧಿ ಸ್ಟಾಕ್ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯೇ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತದೆಯಾ?” ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾದ ನರ್ಸ್ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಬೇಗನೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾದಳು.

ಮರಳಿ ಬಂದು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ನಿದ್ರೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿಂದೆ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ಲೇಟ್ ಉದ್ದಿನವಡೆ ತಿಂದಿದ್ದಷ್ಟೇ. ಇಬ್ಬರೂ ಗೇಟಿನ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಮಭರೋಸಾರ ಹಿಂದೂ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪೂರಿ ಬಾಜಿ ತಿನ್ನಬೇಕು ಅಂತ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು— ಹರ್ಷದ್ ಮೆಹತಾ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ರಾವ್ ಅವರ ರಹಸ್ಯಮಯ ಅಂತರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಜಡಕು ಬಿಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡ್ತೇನೆ. ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ದಾಟಿದೆ! ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವನ ಬಗಲ ಚೀಲದಿಂದ ಮೊನೊಕೋ ಬಿಸ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ಟು, ಹಾಗೂ ಮೆತ್ತಗಾಗಿದ್ದ ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣು ತೆಗೆದು ಹೊಟ್ಟೆಗಳಿಸಿದೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದಿಷ್ಟು ನಿದ್ರೆ ಬರೋಹಾಗಾಯ್ತು.

ಮೋಜಿನ ವಿಷಯ ಏನು ಗೊತ್ತೆ? ಊಟ-ತಿಂಡಿಗಾಗಿ ಲಬಲಬಾ ಹೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಲಿದ್ದ ಜನರ ಆತುರ ನೋಡಿದರೆ ಅವರೇನು ಮರಣದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಆತ್ಮೀಯರ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಾಗಿ ಬಂದಿದಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಎಲಿಫಂಟಾ ಪಿಕ್‌ನಿಕ್‌ಗೆ ಬಂದಿದಾರೆಯೇ?-ಎಂದು ಆಭಾಸ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಸೋಪು ಇದೆಯಾ ಪರ್ಸನಲ್ಲಿ?”

“ಯಾಕೆ? ಸೋಪು ಹಾಗೂ ಹಲ್ಲುಪುಡಿ...”

“ಶಿಂದೆಯ ಚೀಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು...”

ಪಾಂಡ್ಸ್‌ನ ಮುಖ ತೊಳೆಯುವ ಟ್ಯೂಬ್ ತೆಗೆದು ಪವಾರನ ಎದುರಿಗೆ ಹಿಡಿದಳು.

“ಮುಖ ತೊಳೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ?”

“ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊಳೆಯಬಹುದು”

“ಹಲ್ಲು?”

“ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ ಬೇಕಾದರೆ” ಪವಾರನ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು.

“ಹುಡುಗಿಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ಖುಲ್ ಜಾ ಸಿಮ್ ಸಿಮ್ ಆಗಿರ್ತಾರೆ.”

ಎಂದವನೇ ಪವಾರ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದ ವಿಲಂಬವೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂಕೋಚವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂಬಂತೆ ಪಟಾಪಟ್ ಬಾತ್‌ರೂಂ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿದ.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಳು ಎದ್ದುನಿಂತಳು. ಪವಾರನ ಬಗಲ ಚೀಲವನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ-ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ತಂದೆಯವರನ್ನು ಐಸಿಯುಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆಯೆಂದು ನಿನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಿರಿಯ ಸಿಸ್ಟರ್ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಡೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏನಾದರೂ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಪವಾರ್ ಅವಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ನರ್ಸ್ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟಿದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆಲಸ್ಯದ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಚಹಾದ ಲೋಟಿಯಿತ್ತು. ರೋಗಿಗಳ ಆತ್ಮೀಯರು ತಿರುತಿರುಗಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರಬಹುದು.

ನರ್ಸ್ ಬಳಿ ಅನುಮತಿ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರಿಡಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಶತಪಥ ನಡೆಸಿದಳು. ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಟೇಬಲ್ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅವಳು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ವಾರ್ಡಿನ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತ ಅವರ ಕೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳಾಡಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅವಳ ಕೈಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಸುಖದಿಂದ ಅವರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಅವಳು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ತಲೆಗೂದಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳು ಆಡಿಸಿದಾಗಲೂ, ಅಪ್ಪಾಜಿ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆತ್ತಿಯವರೆಗೆ ಏರಿದ್ದ ನಿರಿಗೆಗಳು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇಳಿದ ಭರತದ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಸಪಾಟಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ ಚಿಟ್ಟು ತುಂಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿದೋಷವೇನೋ ಎಂದೂ ಭ್ರಮೆಯಾಯಿತು. ಅವರ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಕಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಶಯ ಮುಕ್ತಳಾಗುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಡ್ಯೂಟಿಯ ನರ್ಸಿಗೆ ಕೇಳಬೇಕು. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭ ಬಿಟ್ಟರೆ ವಿಶೇಷಜ್ಞ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಒಂಬತ್ತು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮುನ್ನ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾತ್ರಿ ಡಾ|| ಗಿಲ್ ಹಾಗೂ ಡಾ|| ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಡ್ಯೂಟಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರು. ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಏಳೂಕಾಲು ಆಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ತಮ್ಮ ಡ್ಯೂಟಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಹೊರಟುಹೋಗಿರಬೇಕು. ಯಾವುದನ್ನೂ ನರ್ಸ್ ಹೇಳಬೇಕು.

ಬೆಳಗಿನ ಡ್ಯೂಟಿಗಾಗಿ ಬಂದ ನರ್ಸೊಬ್ಬಳು ತನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ತಕ್ಷಣ ಡಾಕ್ಟರರ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದಳು.

ಚಹಾದ ಕುಡಿದ ಲೋಟೆ, ನಾಷ್ಟಾದ ಪ್ಲೇಟುಗಳು ಖಾಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಕೋಣೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮೊಳೆಗೆ ಮೂರು ಬಿಳಿಯ ಕೋಟುಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಊಹಾಪೋಹದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. ಈ ಕೋಟುಗಳು ಡ್ಯೂಟಿ ಮುಗಿಸಿ ಹೋದವರದಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರ. ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ರೋಗಿ ಅವರವರೆಗೆ ತಲುಪುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಹತಾಶಳಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಖಾಲಿ ಇದ್ದ ಬೆಂಚ್ ನೋಡಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮುಂದುವರಿದಳು. ಪವಾರನ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸೀಟನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದಳು.

ಅಮ್ಮನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಅವಾಕ್ಯಾದ ಆಕೆ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಿನ್ನಿನ ಘಟನೆ ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಲಿತ್ತು...

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತತ್ಪರಳಾದ ಅಮ್ಮ ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಫ್ಲಾಟಿನಲ್ಲಿ, ಅವಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಲೇ

ಕೆಲವು ನೀರಿನ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮುನಿಯಾ-
ಛುನ್ನೂ ಅವರನ್ನು ಸ್ಕೂಲು ಬಿಡಿಸಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ನಸುಮಾತ್ರವೂ
ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದ್ದಳು. ಈ ಬೆನ್ನಹಿಂದಿನ ಆಟ ಯಾರ ಸಹಾಯದಿಂದ
ರಂಗವೇರಿದೆ ಎಂಬುದೂ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಛುನ್ನೂ-ಮುನಿಯಾ ಅವರನ್ನು
ಸಂಜೆಯ ಭೇಟಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ಸಹೃದಯತೆ
ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದ ಆನಂತರ ಬೆಳಗಿನ
ಸ್ಕೂಲ್ ಇರುವುದರಾಚೆಯೂ ಮುನಿಯಾ ಎಚ್ಚರಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಖ ಊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾದಾಗಿನಿಂದ,
ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಅವಳನ್ನು ಯಾರೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ
ಮನಸ್ಸೂ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಚಡಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಹಟ ಮಾಡಿದರೆ ಕಿಂಪಾಗುವ
ಅಮ್ಮ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಸಬೂಬನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು-ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋದರೆ ಮನೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಬೇಕೇ? ಯಾರಾದರೂ ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು
ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರು?

ಮನೆ ಮಾರು ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಜೊತೆ ಇರುವ ಮಾಂಸಿಯ
ಪ್ರೀತಿಯೋ-ವ್ಯವಹಾರವೋ ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಇಂದರ ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೊಡನೆ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಅಥವಾ
ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿಯಲು ಬಂದಿಳಿದರೆ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗ ಜಡಿದದ್ದು ನೋಡಿ ಮುಖ
ಬಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಬೇಕೇ?

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯೂನಿಯನ್ನಿನವರ ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯೆ ಮುನಿಯಾ ಅವಳನ್ನು
ಮುಖಾಮುಖಿ ಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅಮ್ಮನೂ ಗೃಹಪ್ರವೇಶದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ
ಹೇಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ವಾಣಿಜ್ಯ ವೃತ್ತಿಯ ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ
ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರುವುದು ಹೋಗುವುದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಅವಳಿಗೆ
ಸಂದಿಗ್ಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕೊಲೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿತ್ತು,
ಸಾಯನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಡ್ವಿಟ್ ಆಗಿ ಜೀವನ ಮರಣದ ಮಧ್ಯೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.
ಅದರ ಕೇಸ್ ಫೈಲನ್ನು ಇಂದ್ರಭೈಯ್ಯಾ ನಿನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.
ಉಕ್ಕೇರಿದ ಮಾಂಸಿಯ ಸಹೋದರಿತ್ವದ ಸಂಕಟದ ಆ ಅದುಮಿಡಲಾಗದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ
ಯಾವ ಬಿಲ ಗುಹೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದೆಯೋ, ಮೌನ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು-
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಅವಳು ಬರಲಿಲ್ಲವಾ, ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ
ಮುಖ ತೋರಿಸೋದಕ್ಕೆ, ಔಪಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸೋದಕ್ಕೆ ಬಂದು

ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ನೆರೆಯವರು ನಿಜವಾದ ಹಿತ್ತೈಷಿಗಳಂತೆ ಟಿಫನ್ನಿನ ಡಬ್ಬಾ ತುಂಬಾ ಊಟ-ತಿಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಸುತ್ತುವುದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಆಸ್ವತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಕ್ತಳಾದಳು. ಹುಳಿತ ಗೋದಿಯ ಮೂಟೆಯೊಂದನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದುಹಾಕಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗಾಗಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅವಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ? ಪಂಜಾಬಿ ಗೋದಿ ಹುಳಿತರೆ ಅದನ್ನು ಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ ತಿಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರ ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಾಳೆಯೇ? ಹಸಿದವರು ಭಿಕ್ಷುಕರ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಅವರಿಗೆ ಹುಳುವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಲ್ಲು-ಕಸದವರೆಗೆ ಇಂಗಿನ ಗುಳಿಗೆ ತಗೊಳ್ಳದೆಯೇ ಪಚನವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿಯ ಹೊಳಪು ನೀಲಮಣಿಯ ಹಾಗೆ ಮಾಂಸಿಯ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿರಬಹುದೇ?

ಅವಳು ಪ್ರತಿವಾದ ಹೂಡಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯವರು ಮರಣಾಸನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಮನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಗ್ರಹಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ಪ್ರಮೇಯವೇನಿತ್ತು? ಬೇರೆ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ? ಈ ಮಾತಿಗೆ ದಪ್ಪ ಚರ್ಮದ ಅಮ್ಮ ತುಸುವೂ ವಿಚಲಿತಳಾಗದೆ ವ್ಯವಹಾರಿಕತೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದಳು. ಕುಂತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಕಸಿವಿಸಿ ಗೊಂಡಿತು. ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಅಲ್ಲವೇ? ಮಿತ್ರನ ಇಹಲೀಲೆ ಸಮಾಪ್ತವಾದೊಡನೆ ಒಂಟಿ ಯಾವ ಮಗ್ಗುಲು ಬದಲಿಸುವುದೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಅದನ್ನು ತಾಬಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮನೆಯ ಮುರಿದುಬಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಯ್ದು ಎಸೆದು ಅದರ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ತಮ್ಮ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿಬಂದರು. ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಡೆಯನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡುವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಕುಂತಿ, ಈಗಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಾವ ಜೀವಂತ ಇರುವಾಗಲೇ ಮನೆಯ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಅಕ್ಕ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉಳಿಯುವುದು ಬಿಡುವುದು ಅನಂತರ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು.

“ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿನ್ನದು ಬಹಳ ಅಡ್ಡಿ-ಆತಂಕ ಆಯಿತು. ನಿನ್ನ ಹಲುಬುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡು. ದಿನಮಾನದ ಜಗಳ ಇನ್ನಷ್ಟು ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡುವಂತಹದಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ.” ಕ್ಷಣದ ಮುಂಚೆ ಕಂಡ ಅಮ್ಮನ ಸಹಜತೆ ಈಗ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಹಲ್ಲುತೋರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿತ್ತು.

ಬೆದರಿಕೆಗೂ ಮಣಿಯದ ಅಮ್ಮನ ಲೋಭ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಅವಳು ಧಿಕ್ಕಾರ ಹಾಕಿದಳು.

“ಪತ್ನಿಯಲ್ಲ ಕುಂಟಲಗಿತ್ತಿ ನೀನು! ಅಪ್ಪನ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕಾಯಿಸುವವಳು!

೩೮೦ / ಆವಿಗೆ

ಅವರ ಸಾವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇರುವವಳು! ಮಾಂಸಿ ಕುಣಿಸಿದಂತೆ ಕುಣೀತಾ ಸಂಸಾರ ಮುಳುಗಿಸೋದಕ್ಕೆ ಹೊರಟೀರೀಯು.”

ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಡಬಡಿಸಿದ ಅಮ್ಮ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿ, ಕೆನ್ನೆಯಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿಸಿದಳು.

“ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು ಹರಾಮಿ! ಅಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಗುಳದೆ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿನ ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿಸ್ತೇನೆ.”

ಅಮ್ಮನ ಈ ಪ್ರಕಟ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಏನೂ ಆಗದವರ ಹಾಗೆ ಉದಾಸೀನ ಭಾವ ಹೊದ್ದ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಮಗ್ಗಲು ಬದಲಿಸಿ ಮುಖ ತಿರುವಿದಳು. ಛುನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದ. ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿಯಾ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಹರಿದಾಡುವ ಹುಳುವನ್ನು ಒದರುವಂತೆ ಅಮ್ಮ ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದಳು.

ಮೊಳಕೈ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಊರಿ, ತುಟಿಯನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತ, ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬದುಕಿರದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಅನಾಥೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಮಮತೆಯ ವನವಾಸ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರತಳ್ಳುವ ಸಂಕೋಚವೂ ಮುರಿದುಬೀಳುವುದು ಇನ್ನು ಬಹುದೂರ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಬಂದವು. ಅಂಗೈಯ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿದಳು. ಜನರ ಬರಹೋಗುವಿಕೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಬಾರದಲ್ಲ.

ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪ ಯಾಕೆ ಮನಸೋತಿರಬಹುದು... ಗುಂಗಿನ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದಳು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ವಿಚಾರದ ತರಂಗಗಳೆದ್ದವು. ಸ್ವಲ್ಪ ದುಃಖವೂ ಆಯಿತು.

ಬಾಬೂಜಿ ಮರಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿರಬಹುದೇ?

ಪ್ರತಾಪನಗರದ ಯಾದವಜೀ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಅವಳು ಹೋಗಿ ಬಂದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸುದ್ದಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ತಲುಪಿರಬಹುದು. ಬರುವ ಕಷ್ಟ ಕಡಿಮೆಯದೇನಲ್ಲ. ಎರಡೆರಡು ಲೋಕಲ್ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಲೆಪಾರ್ಲೆ ತಲುಪಬೇಕು. ವಿಲೆಪಾರ್ಲೆ ಸ್ಟೇಶನ್‌ನಿಂದ ಬಸ್ ಹಿಡಿದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ ಹಸುಗೂಸು ಮೊಮ್ಮಗುವನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಜನರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿದೂ ಅವಳು ಬಾಬೂಜಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬರಲು ಅಸಮರ್ಥಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ಪಡುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಕಷ್ಟದ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು

ಎದುರಿಸಲಾರದ ದುರ್ಬಲ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ ಅವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ನಮಿತ್ತಾಗೆ ಯಾಕೋ ಏನೋ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಪವಾರನಿಗೆ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕ ಹೇಳಬೇಕು. ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಮಕರಂದ ಅಥವಾ ಶೆವಾಡೆ, ಯಾದವ ಅಥವಾ ಆಕರಮ್- ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಜನರ ಬಳಿ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಬೇಗನೇ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಅವಳು ಬಂದು ಒಂದು ಬಾರಿ ಬಾಬೂಜಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿ.

ಸೂಚನೆ ಕಳಿಸಿದರೆ ತಲುಪಿಯೇ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಿರುಗಿ ಪವಾರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ? ಪಾಂಡೇಯರ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಾಕೆಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸಬೇಕು, ಆಗ ಕಾರಣವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಳೆಯೇ ಅವಳು?

ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಮಾತನ್ನು ತಿರುಗಾ-ಮುರುಗಾ ಮಾಡಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವಳು ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಇವಳನ್ನು ಮಗಳಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ವಶೀಭೂತಳಾಗಿ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕವಿದಿರುವ ಈ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಅನಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮುಂದೆಂದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವಳು ದೂರಿದರೆ ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾದೀತು?

“ತಗೋ, ಇಟ್ಟುಕೋ ನಿನ್ನ ಫೇಸ್‌ವಾಶ್” ಪವಾರ ಅವಳ ಫೇಸ್ ವಾಶ್ ಟ್ಯೂಬ್ ಅವಳ ಕಡೆ ಹಿಡಿದ. “ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ವಿಚಾರ ಬಂದಂತಿದೆ?”

“ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ... ಡಾ|| ಬಕ್ಷಿ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.”

“ಸಿಕ್ಕರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ?” ಅವನು ಶ್ವಾಸ ಎಳೆದುಕೊಂಡ.

“ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ, ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಯ ಹೊರತು...!”

“ನಾನು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ, ನಮಿತ್ತಾ, ಅವರಲ್ಲಿ ರಕ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ದುರ್ಬಲ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ. ನಿನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎರಡನೆಯಬಾರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಎಂ.ಆರ್.ಐ. (ಮ್ಯಾಗ್ನೆಟಿಕ್ ರಿಜೋನೆನ್ಸ್ ಇಮೇಜ್) ರಿಪೋರ್ಟ್ ಬಂದಿದೆ. ನಾನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಮಿದುಳಿನ ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ರಕ್ತ ಕಣಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ‘ಹೈಪರಿನ್’ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತರವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಹೃದಯದ ಮೇಲೂ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ತಾ ಇದೆ. ರಾತ್ರಿ ನರ್ಸ್ ನಿಪ್ರೋಲೆಕ್ಸ್ ತರಿಸಿದ್ದಳಲ್ಲ ಡಾ. ಮಹರಾ ಅವರಿಂದ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರವೇ ಡಾ. ಬಕ್ಷಿ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನೀನು ಹೋದೊಡನೇ ಸಿಂಕ್ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ

೩೮೨ / ಆವಿಗೆ

ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬಯಸಲಿಲ್ಲ.

ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯಿಂದ ಅವಳ ನರಗಳು ಬಿಗಿಯತೊಡಗಿದವು.

“ಅಂದರೆ ಮಶಿನರಿ ಫೇಲ್ ಆಗಿದೆ ಅಥವಾ ಫೇಲ್ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೋ. ಪರಿಣಾಮ ಸೊನ್ನೆ. ಶೂನ್ಯ + ಶೂನ್ಯ = ಶೂನ್ಯ - ಅದೇ ಈ ಕ್ಷಣದ ಕುರೂಪಸತ್ಯ, ನಮಿತಾ! ಮತ್ತೊಂದುಬಾರಿ ಹೇಳ್ತಿದೇನೆ- ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಶಿನರಿ ಮುಂಬರುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಬಹುದು.”

ಅವಳು ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಳು.

“ಉಫ್, ನಾನು ಹಲ್ಲು ಹೇಗೆ ಉಜ್ಜಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳು” ಅವಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಯೂರುತ್ತಿರುವ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಉಜ್ಜುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತ ಪವಾರ ಹೇಳಿದ.

ಚಂಚಲವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಿತವಾಗಿ, ಬಯಸದಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿದ ಅವನು.

“ಯಾವುದಾದರೂ ಸುಂದರ ನರ್ಸ್ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಪೇಸ್ತ್ ಕೇಳೋಣವೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅವಳ ಪರ್ಸಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು ಅಂತ. ಆದರೆ ಯಾಕೋ ಸರಿಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೂಗಿಡಗಳ ಮಡಿಗಳತ್ತ ಹೊರಳಿದೆ. ಬೆರಳಿನಿಂದ ಒಣಗಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿಕೋ ವಜ್ರದಂತಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ.”

“ಛೇ, ಕೊಳೆತ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಮಡಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿರಾರೆ. ನೀವು ಅದೇ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿದಿರಾ?” ಪವಾರ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ತನ್ನ ದಪ್ಪ ಕನ್ನಡಕದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿದ.

“ಅರೆ..ಅರೆ... ನಾನೇನಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದು, ನೀನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಸಹ್ಯ ಅನಿಸೋ ಹಾಗೆ ಮುಖ ಮಾಡ್ತಿದೀಯಲ್ಲ! ನೀನು ಯಾವತ್ತೂ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇದ್ದೆನಲ್ಲ, ಯಾಕಿಲ್ಲ?”

“ಸರಿಬಿಡು, ನೀವು ವೇದಪಾಠಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು! ಉಚ್ಚವರ್ಣದ ಬೇವಿನ ಎಲೆಯಿಂದ ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜೋರು. ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಹೇಳ್ತಿದ್ದರು, ಹಳ್ಳಿಯ ಕಸ ಕೊಳೆ ಎಲ್ಲ ಸರ್ವರ್ಣಿಯರ ಆಸ್ತಿ. ನಾವು ಹೊಲಸು ಹೊರೋವರು ಇದೇವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಲದ ಮಣ್ಣು! ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಒಲೆಯ ಬೂದಿ!”

ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸು ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು.

ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಮುಲಾಮು ಪಟ್ಟಿ ಹಚ್ಚಿದಂತೆ ಆಕೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

“ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕಹಿ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ನಾವೂ ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜಿದ್ದೇವೆ.”

ಪವಾರನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು.

“ತಿಕ್ಕಿರಬಹುದು! ಅರಿಶಿನ-ಉಪ್ಪು ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾತ್ರೆ ಏರಿಸುವವರ ಗುಡಿಸಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ನಸೀಬದಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು?”

ಪವಾರನ ಪಾಲಿಗೆ ಅತೀತವೆನ್ನುವುದು ದಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಚೀಳು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಅದನ್ನು ಅವನು ಎಂದೂ ದಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಅವನು ಸ್ವಯಂ ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲೂ ಬಯಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಏಳು ನಡೆ, ಕ್ಯಾಂಟೀನಕಡೆ ಮಾರ್ಚ್ ಮಾಡೋಣ. ಚಹಾದ ತಲಬು ಮಹಮೂದ ಗಜನಿ ಹಾಗೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹಸಿವೆಯಂತೂ ತಡೆಯದಾಗಿದೆ.” ಬೆಂಚಿನಿಂದ ಏಳುವಾಗ ಪವಾರ ಜುಬ್ಬಾದ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ಝೂಡಿಸಿ, ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ.

ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅವಳೂ ಎದ್ದು ಹೊರಟಳು. ಮನಸ್ಸಿನ ನೋವಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಅವಳಿಗೂ ಚಹಾದ ತೀವ್ರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು.

ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತೂವರೆ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೂ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಪಾಂಡೇಯಜೀ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ಪವಾರ ಹೇಳಿದ.

ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದಳು. ಪವಾರ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಹೇಳಿದ. ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವರ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ, ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದೆ, ಅಲ್ಲವೇ?-ಎಂದ.

“ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರಾ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು?”

“ಬಹಳ ದುಃಖಪಟ್ಟರು.”

“ಏನು?”

“ದೇವೀಶಂಕರ ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ. ದುರದೃಷ್ಟ ಅಂದರೆ, ನನಗೆ ಸಾಯಬೇಕೆಂದರೂ ಸಾಯೋದಕ್ಕಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು.

“ಸುರಕ್ಷಾ ಗಾರ್ಡ್‌ಗಳು ಅವರ ನೆರಳಿನ ಹಾಗೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಏನು?”

ಪವಾರ ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

“ಹೆದರಿಕೆ? ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆಗೆ ಸ್ಥಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಈ ಏಕಮಾತ್ರ ಗುಣವೇ ನನ್ನನ್ನು ಅವರತ್ತ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಏನೋ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಿಲಕ್ಷಣತೆ ಅವರಲ್ಲಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜೀವನದ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ

೩೮೪ / ಆವಿಗ

ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗಲೇ ಅವನು ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವವಾಗಿ ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ಬದುಕತೊಡಗುತ್ತಾನೆ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ ತನ್ನ ಪಕ್ಷತೆ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರು ನಿರ್ಭಯರಾಗಿದಾರೆ. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ದರ್ಜೆಯ ಆಟಗಾರರು. ಅವರು ಆಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆಡಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಚಾಣಾಕ್ಷರು ಎಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ.”

ಪವಾರ ಅವರ ಸಂದರ್ಭದ ಒಂದು ರೋಚಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಪೋಲೀಸ್ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಷ್ಕರವಾದ ಪತ್ರ ಬರೆಸಿದರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹೇರಿದ ಸುರಕ್ಷಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಅವರನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಹಕ್ಕು ತನಗಿದೆ, ಆದರೆ ಸುರಕ್ಷಾ ಗಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಜೀವ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ತನಗಿಲ್ಲ! ಅದೇ ಸಂಜೆ ಆ ಪತ್ರದ ನಕಲನ್ನು ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಪತ್ರವಾಹಕನ ಮೂಲಕ ಪಿಟಿಬ ನಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಪ್ರಶಂಸಕ ಪತ್ರಕಾರನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಪತ್ರವಾಹಕನು ತನಗೆ ಈ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪತ್ರದ ನಕಲು ಯಾವುದೋ ಗುಪ್ತ ಮೂಲದಿಂದ ದೊರಕಿದೆ ಎಂದು ಕತೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಆ ಪತ್ರ ಮುಖಪುಟದ ಬಾಕ್ಸ್ ಐಟಂ ಆಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿಡುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಮಾವಿನಹಣ್ಣಿಗೆ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣೂ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಅದೂ ಗೊರಟೆಯ ಬೆಲೆಗೆ!

ಪತ್ರ ಓದುತ್ತಲೇ ನನಗೊಂದು ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ‘ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ’ದ ಸಂಪಾದಕರ ಹೆಸರಿಗೆ ವಾಚಕವಾಣಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು ಪತ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದೆ—“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೇ, ನಿಮಗೂ ನಿಮ್ಮ ಜೀವಕೊಡುವ ಹಕ್ಕು ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ದೋಷಿಯಾಗುತ್ತೀರಿ. ಈ ಬಗೆಯ ಸುದ್ದಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಡಲು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದು. ಇಂಥ ಮೋಸದಿಂದ ನೀವು ದೂರ ಉಳಿಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪ್ರಖರ ಸಮಾಜ ಸೇವಕರಿಗೆ ಇಂಥ ಕೈಕೋಳಗಳು ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು. ಪವಾರ ಒಳ್ಳೆಯ ರಸ ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದ.

“ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದ ನಾನು ಇದು ಪ್ರಕಟವಾಗಬಹುದಾದ ಮಹತ್ವದ ಪತ್ರವಲ್ಲ ಎಂದು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಆ ಪತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ನಾನು ಹೌಹಾರಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನಾನು ಆ ದಿನದ ‘ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ’ ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇದ್ದೆ. ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಯಾವುದೋ ಸರಕಾರಿ ಮೀಟಿಂಗಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದುಹೋಗುವಾಗ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವರು ನಿಂತರು. ಒಂದು ಚೀಟಿಯನ್ನು ನನ್ನೆದುರು ಸರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡದೆ ಶೋಭನಾಥ

ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅವರು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ನಾನು ಸಹಜ ಭಾವದಿಂದ ಆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿದೆ. ಓದುತ್ತಲೇ ಜೀವ ಮೇಲೆ- ಕೆಳಗೆ ಆದಂತಾಯಿತು. ಬರೆದಿದ್ದು- ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಸುಳ್ಳು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದಿದ್ದರೆ, ಬೇರೆಯವರ ಕೈಯಿಂದ ಬರೆಸಿ ಕಳಿಸು-ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬ.’

“ಆಗ ಅರಿವಾಯಿತು, ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ದಾಡಿ ಅವರ ಗಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು” ಪವಾರ ದಪ್ಪ ಚಾಳೀಸಿನ ಭಾರದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಹುಬ್ಬು ಹಾರಿಸಿದ.

“ಕಳೆದ ವಾರ ‘ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್’ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅವರ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಓದಿದೆಯಾ?”

“ಇಲ್ಲ” ಅವಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

“ಆ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂನಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ-‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್’ನ ಅವರ ಸಮೀಪದ ಸಹಕಾರಿ ದೇವಿಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯರು ಲಕವಾ ಗ್ರಸ್ತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ತಮ್ಮ ಒಂದೇ ಒಂದು ಫ್ಲಾಟನ್ನು ಅನುದಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಳಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ವಂತದ್ದನ್ನುವ ಯಾವುದೇ ಮನೆಯಿಲ್ಲ. ‘ಸತ್ಯಾನಂದಾನಿ ಸೊಸೈಟಿ’ಯ ಫ್ಲಾಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಈಗ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಅವರ ಪುತ್ರಿ ಅವಂತಿಕಾಳದಾಗಿದೆ.!”

“ಒಂದು ಬಾಣ-ಮೂರು ಗುರಿ.”

“ಮಿತ್ರನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬಲ್ಲರು! ಕಾರ್ಮಿಕರ ಎದುರು ಅವರ ಉದಾರತೆ ಹಾಗೂ ಅನಾಸಕ್ತಿಯ ಅಪ್ರತಿಮ ಮಾದರಿ! ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಬಾಗಿದವನು!”

“ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನು ಅಂದರೆ, ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಪ್ರೆಸ್ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸಿನ ವಿಷಯ ಮಾಡುವುದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ?”

ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಉಗುಳದವರ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಅವಮಾನಿತಳಾದಳು.

“ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು.”

ಆವೇಶ ತುಂಬಿದ್ದ ಪವಾರ್ ಅವಳ ಮಾತಿನ ಬಗೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

“ಸತ್ಯ ಏನೂಂದರೆ, ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರುಷರಾಗುವ ಕೆಲವು ಉಪಾಯಗಳಿಗೆ, ಕೌಶಲಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ನಿಷ್ಠೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು... ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಲು, ಕೆತ್ತಲು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗೊಳಿಸಲು ತಮ್ಮ ಜಾದೂವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು.”

ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಪವಾರ ಹೇಳಿದ-“ಯೋಚನೆ ಮಾಡು ನಮಿತಾ! ಯಾಕೆ ತಮ್ಮ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು!”

ಸಂಕೇತವು ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಹಾದುಹೋಯಿತು.

“ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ...?”

“ಅಂದರೆ ನನ್ನನ್ನು! ಅವರ ಬಹಳಷ್ಟು ನೀತಿಗಳು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಇದೇನೆ ಅನ್ನುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ- ನನ್ನನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ, ನಾನು ದಲಿತ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವನು ಅಂತ. ನಾನು ದಲಿತವರ್ಗದ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದು ದಲಿತೋದ್ಧಾರದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೊರಳಿಗೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಡಾ. ಭೀಮರಾವ ಅಂಬೇಡಕರರ ನಂತರ ದಲಿತರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಪ್ರವಾದಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಪವಾರ ಹೇಳಿದ.

“ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಗದುಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಳಿಗೆ ವಿಧಾನಸಭೆಯಿಂದ ಲೋಕಸಭೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಾರ್ಟಿಯಿಂದ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ- ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ದಲಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಓಟುಗಳಂತೂ ಸರಿಯೇ. ವಿಮಲಾ ಬೆನ್‌ಳ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟದ್ದು ಹೇಗೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರದ್ದು, ಸಂಬಂಧಿಗಳದ್ದು ಕೂಡ ಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್ ಸದಸ್ಯರೇನು ಅಲ್ಲವಲ್ಲ?”

“ಸಮೀಕರಣ ನಿನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತಾ?”

“ರಾಜನೀತಿಜ್ಞ ಅಧಿಕಾರದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಶಾಸಕನಾಗಿ ಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಮೂರ್ಖ, ಗಮಾರ, ಗುಂಡಾನನ್ನೂ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸಂಕೇತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಕುಣಿಸಬಲ್ಲ. ನಿಯಂತ್ರಕನಾಗಿ ಶಾಸನ ನಡೆಸುವ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಸುಖ ಕಡಿಮೆ ಸಂತೋಷದಾಯಕ ವಾದದ್ದಲ್ಲ!”

ಪವಾರ ಹೇಳುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತ ಉತ್ತೇಜಿತನಾದ.

“ದಲಿತೋದ್ಧಾರದ ಸ್ವಯಂ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂಥದೇ ನಿಯಂತ್ರಕನಾಗಬಯಸುತ್ತೇನೆ ನಾನು-ಸಂಘಟನ ಪ್ರಮುಖ! ಗೋದಿಯೊಡನೆ ಹೊಟ್ಟು ಬೆರೆತಿರುತ್ತದ್ದಲ್ಲ, ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುದುಗಿಸಿ, ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ಇದ್ದ-

ಬಿದ್ದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯೋದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳಿಂದ ನಾನು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೂರವಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಭಾಗದ ಮಂತ್ರಿಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಐದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನೋಣದ ಹಾಗೆ ತೆಗೆದಸೆಯುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಅದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಈಗಂತೂ ವರ್ಷ-ಎರಡು ವರ್ಷ ಕಳೆಯೋದೂ ಕಷ್ಟ ಅನಿಸ್ತಾ ಇದೆ.

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಯಾಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ ನಾನು? ಯೋಚನೆ ಮಾಡು! ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೇ ಹೋಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವುದಾದರೂ ಬಲಿಷ್ಠ ಸಂಘಟನೆಯ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ, ಜಾತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಬಲದಿಂದ ಅದರ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅಂಗವಾಗುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು. ಅವರಿಗೆ ಛಾಲೆಂಜ್ ಆಗೋದು. ಆನಂತರ ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶ ನೋಡಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಭಾಗದೊಂದಿಗೆ ಬೇರೆಯಾಗೋದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಾರ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟೋದು...”

ಪವಾರ ಆಳವಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತಿತ್ತು.

“ಹಾವು ಏಣಿಯ ಆಟದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ತುಂಬ ಕೌಶಲದಿಂದ ನನ್ನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರ್ತಾ ಇದೆ. ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಿದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಯವೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ದೂರದವರೆಗೆ ಕೈಗಳಿವೆ? ಇದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪೇನೆ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲಿದ್ದಾರೆ, ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಮಬ್ಬುಗೊಳಿಸುವ ಬರೆವಣಿಗೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಯಾವ ತಮ್ಮ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ತರಬೇತು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ, ನಾನೇ ಬಳಸುವ ಅದೇ ತಂತ್ರ ಅವರ ಉದ್ದನೆಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.”

ಕ್ಯಾಂಟೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಪವಾರ ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡಿದ.

“ಚಹಾ-ತಿಂಡಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ನಾವು ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಹಿಂದುಗಡೆಯ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಆರಾಮಾಗಿ ನಾಷ್ಟಾ ಮಾಡಬಾರದು?”

ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯೆನಿಸಿತು. ನರ್ಸಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದರೆ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬಹುದು, ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಹಿಂದಿನ ಮರಗಳ ಕೆಳಗಲ್ಲ!”

ಪವಾರ ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ.

“ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುವಾಗಲೇ ನಾನು ನರ್ಸಿಗೆ ಹೇಳಿಬಂದಿದ್ದೆ. ಚಹಾ-ನಾಷ್ಟಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತೇವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತ.”

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಗದ್ದಲದ ಪವಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಬೆಳಗನ್ನು

೩೮೮ / ಆವಿಗೆ

ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ ನಾನು. ಒಂದು ಪಾವು ಮೊಸರು ತಗೊಂಡು ಬಾರೋ...
ಹಾಗೆಯೇ ಎರಡು ಕಡಕ್ ಚಹಾ..."

ತುಟಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಅವಳು ಚನ್ನಾಗಿ ನಕ್ಕಳು ಹಲವು ದಿನಗಳ
ನಂತರ.

ಪವಾರನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವನಂತೆ ಬಾಗಿದ.

"ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭಿನಯ ಮಾಡ್ತೇನಲ್ಲ ನಾನು?"

"ನಿಪುಣರಾಗಿದೀರಿ ನೀವು" ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತೋಜನವಿತ್ತಳು.

"ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಾರೆ."

"ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವಾದ ಮೇಲೆ ಕಲಿಯೋದಾದ್ರೂ ಯಾಕೆ?"

"ನನಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಅಂತೀಯಾ?"

"ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ"

"ಅದು ಯಾಕೆ?"

"ನೇತಾ ಹಾಗೂ ಅಭಿನೇತಾ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಚೀಲದ ಎರಡು ಹಿಡಿಕೆಗಳಲ್ಲವೇ?"

"ಕೇಳು! ದೇವೀಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯ ಅವರ ಮಗಳಲ್ಲವಾ ನೀನು. ಮುಂದೆಂದಾರೂ
ಒಂದು ದಿನ ಮುಂದಾಳಾಗುವ ಹುರುಪು ಬಂದರೆ, ಆಗ ನಿನಗೆ ಅಭಿನಯದ
ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಅನುಭವ ಆಗ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಕಲಿಯೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು.
ಅಲ್ಲದೆ ನಟಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ದೂರ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ."

"ಅಂದಮೇಲೆ ನಾನು ಮುಂದಾಳು ಹೇಗೆ ಆಗಬಲ್ಲೆ. ಅಂಥ ಆಸೆಯನ್ನು
ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಏನು?"

"ಲಾಭಹಾನಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನೀನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನೇತಾರಳು ಆಗಬಹುದು."

"ಅದು ಹ್ಯಾಗೆ?"

"ನೀನು ನೇತಾರಳಾಗು, ಅಭಿನಯ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ."

ನಾಣ್ಯಗಳ ಚೀಲ ಭಾರದಿಂದ ಬಿರಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಖಿಣಖಿಣ ಸದ್ದಿನಂತೆ
ಅವಳ ನಗು ಹರಡಿತು.

"ಈಗ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಭಾವ-ಭಂಗಿಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ
ಮರಣದ ಶಂಕೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ನೀನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ
ಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದೀ."

ಅವಳು ಉದಾಸಳಾಗಿ ನಿರುತ್ತರಳಾದಳು. ಹೇಗೆ ಅವನು ಗುರುತಿಸಿದ?

"ಮಾತನಾಡು..."

"....."

"ನನ್ನ ಅನುಮಾನ ತಪ್ಪು ಇರಬಹುದು..."

ಅವಳ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಿತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಟ್ಟಿತು.

“ಇಲ್ಲಿ, ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ತುಂಬ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ” ಅವಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು.

“ಸುಳ್ಳು...” ಪವಾರ ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಿದ “ಸುಳ್ಳಿನ ಹೆಗಲನ್ನು ಕೊಡವಿಕೋ. ಅಮ್ಮನ ವ್ಯವಹಾರ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಲ್ಲ. ಅದು ರೂಢಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದೆ ನಿನಗೆ. ವಿಷಯ ಬೇರೆ ಏನೋ ಇರಬೇಕು... ಹೇಳಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಒತ್ತಾಯ ಇಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಬಿಡು... ಹೇಳು... ಏನು ಅನ್ವೀಯಾ?” ಪವಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಿಗಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿದ.

ಪವಾರನ ಸ್ವರದ ಮೃದುತ್ವ ತಟ್ಟಿತು. ಆ ಮೃದುತ್ವದಿಂದ ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಕಿತಳಾದಂತಾದಳು.

“ಇಷ್ಟು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಏನಾದರೂ ತಯಾರಾಗಿರಬಹುದಾ?”

“ಓಹೋ... ಇಡಲಿ-ಗಿಡಲಿ ತಯಾರಾಗಿರಬಹುದು. ಇಂದು ಕೆಲವು ಹಸಿದವರು ಲಗ್ಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕಿದಾರೆ ಅಂತ ಕ್ಯಾಂಟೀನನವನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿರಬಹುದು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ದಪ್ಪ ಚಟ್ನಿ ಜೊತೆಗೆ ಇಡಲಿ ತಿಂತೇನೆ” ಅವಳು ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

“ಎಷ್ಟು?”

“ಒಂದು ಪ್ಲೇಟ್”

“ಒಂದು ಪ್ಲೇಟು ಸಾಕಾಗುತ್ತದಾ ನಿನಗೆ?”

“ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ”

“ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿನೋಡು. ನನ್ನಂತಹ ಹಸಿವೆಯಾದವನಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ಲೇಟ್ ಅನ್ನುವುದು ಒಂಟಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಜೀರಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. ಅಥವಾ ಭೀಮನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರೆಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜೆಗೆ.”

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ಲೇಟುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅವರು ಮರದ ಬೇರಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಪವಾರ ನಿಜವಾಗಿ ಹಸಿದಿದ್ದ. ಮೂರು ಇಡ್ಲಿ ಗಪಗಪ್ ನುಂಗಿದ ನಂತರ, ವೇಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಯಿತು ಅವನದು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಇಡಲಿಯನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಡಿಯುವಾಗ ಅವನು ಏನೋ ಯೋಚನೆ ಬಂದು ತಡೆದ.

“ಮೂರುವರೆ ತಿಂಗಳ ನಡುವೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಾ?”

ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ನುಂಗಿ ಅವನು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ. ಚಶ್ಮಾದ ದಪ್ಪ ಗಾಜಿನಿಂದಾಗಿ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿತ್ತು.

“ಆಗಿದೆ.”

“ಯಾವುದರಲ್ಲಿ?”

“ಬೇರೆಯವರ ಮೋಸವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಈಗ ನೀವು ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಮೋಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದೀರ...”

“ಪರಿವರ್ತನೆ ಒಳ್ಳೆಯದೋ ಕೆಟ್ಟದ್ದೋ?”

“ಹೊಗಳುವಂತಹದು... ಆದರೆ...”

“ಆದರೇನು?...” ಪವಾರನು ಅವಳ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಕೆದಕಿದ.

“ನೋಡಿ... ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಮೋಸದಿಂದ ಪ್ರತಿವ್ವಂದ್ವದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀವು ಇಳೀತೀಯಾ ಅಂತಾದರೆ ಅವರ ಅಸಮ್ಮತಿಯ ನಂತರ ನೀವೆಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೀರಿ? ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಯ ರಾಜಕೀಯವೆಂಬುದು ಮೌಲ್ಯಗಳ ರಾಜಕೀಯವಲ್ಲ...”

“ನಿನ್ನ ಯೋಚನೆಯಾ ಇದು?... ”

“ಬಾಬೂಜಿ...”

“ನಿನ್ನ ಮಾತು ಹೇಳು...”

“ನಾನು ಬಾಬೂಜಿಯವರನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ರಾಜನೀತಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹ್ರಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿ ಅದರಲ್ಲೇ ವ್ಯಯವಾಗುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ... ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ.”

“ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಇದೆಯಾ?”

ಅವಳು ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದಳು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಡುವುದು ತನ್ನಂಥವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆತಂಕಕಾರಿಯೇ.

“ಆದರೆ ನಾನು ಭಾವಿಸುವುದು ಅಂದರೆ, ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ರಾಜಕೀಯವೆಂಬುದು ಬಿದ್ದು ಒಳಗೊಳಗೇ ಒಣಗಿ ಪೊಳ್ಳಾದ ಸೀತಾಫಲದ ಹಾಗೆ. ಅಧಿಕಾರ ಅಂದರೆ ಪದ-ಹುದ್ದೆ ಅಲ್ಲ. ಒಣ ಸೀತಾಫಲದಿಂದ ವೀಣೆಯಾಗಬಹುದು, ರಾಜಕೀಯದ ಕಹಳೆಯಾಗಲಾರದು. ಮೌಲ್ಯಗಳ ರಾಜಕೀಯವೆಂಬುದು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರವೇ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹದು. ಹಾಗೇ ಆಗಲೂ ಬೇಕು. ಆರಂಭದ ಮೌಲ್ಯನಿಷ್ಠೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಟಮಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಆಡಳಿತದ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅವನು ಗಾಣದ ಎತ್ತಿನ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.”

ಅವನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ-“ಜನರು ಜಾಗೃತರಾಗುವುದರಿಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಯೇನಾದರೂ ಆಯಿತಾ?”

“ದೇಶದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತದಾರ ಜನರಿಗೆ ತಾವು ದುಷ್ಟರನ್ನೇ ಚುನಾಯಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಪರ್ಯಾಯವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು

ಅವರಿಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಪರ್ಯಾಯವಾಗುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ಅವರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಚಂಡಾಲರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲರಾಗದೇ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರಲಿ, ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಮಾಜವಾದವೆನ್ನುವುದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಒಂದು ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೊಡೆಯುತ್ತ-ಹರಗುತ್ತ ಇರಬೇಕು. ಲಂಗೋಟಿಬಾಬಾನ ಕಾಲ ಬೇರೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಶತಮಾನಗಳ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಕ್ತಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವೆನ್ನುವುದು ಅವರ ಮನದ ಸಂತಾಪವಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಗಳ ಆಡಳಿತ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮದಾಂಧರಾದ ಸ್ವಯಂ ನಮ್ಮವರಿಂದಲೇ ಅವರು ಹತಪ್ರಭರಾಗಿದ್ದಾರೆ.”

“ನಮಿತಾಜೀ, ಹರಿದುಹೋದ ನೀರು ಪುನಃ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉದ್ಯಮದೊಂದಿಗಿನ ಅದರ ಸಂಬಂಧ ಕಳಚುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂವತ್ತು-ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಶ್ರಮಿಕರ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ-ಸುಣ್ಣದ ಭಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಲುಂದ್‌ವರೆಗೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಜೋಪಡಿಗಳು ಮಹಲುಗಳಾಗಿ ಬದಲಾದವೇ? ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಳ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಠಾಸು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ... ಹತ್ತು ಖೋಲಿಗಳ ಹಿಂದೊಂದು ಸಂಠಾಸು, ಮತ್ತು ಒಂದು ನಲ್ಲಿ ನೀನು ನೋಡಿಲ್ಲವಾ? ಆವಶ್ಯಕತೆಯುಳ್ಳವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದೇ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ...”

ಅವಳು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಕೆಡಕು-ಪಾಪ ಕಂಡು ಬರಬಾರದೇ?”

ಪ್ಲೇಟ್ ಬದಲು ಮಾಡಿ, ಪವಾರನು ಪ್ರತಿವಾದದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸಿದ.

“ಇಲ್ಲ..ಇಲ್ಲ..ಇಲ್ಲ... ತಪ್ಪು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನ್ನಲ್ಲಿನ ಅಂತರ್ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ... ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮೌಲ್ಯಗಳ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ದೂರಹೋದರು. ಈ ಮಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರ ಹೊಲಸು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳೋದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು.” ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಸಿಂಡರಿಸಿದ ಪವಾರ ಇಡಲಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಜಿಗಿದ ಬೇವಿನ ಹಣ್ಣು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ-“ಯೋಚಿಸು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಯ ಅಬ್ಬರಿಸುವ ಹುಲಿ ಲೋಕಸಭೆ ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲೇ ಒದ್ದೆಯಾದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದು ಯಾಕೆ? ಅದರ ಒಂದು ಗರ್ಜನೆ ಮಾಲಿಕರ ಮೂತ್ರವನ್ನು ಸಡಿಲಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು... ಮಗ... ತನ್ನದನ್ನು ಸಡಿಲ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ.” ಕೈಯ ಸಂಕೇತದಿಂದ, ಶೋಭಿಸದ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಪವಾರ ಮಾಡಿದ.

ಅವನ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಳು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

ಇಂಥ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವಳು ಪವಾರನೊಡನೆ ಅಸಹಜವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೇ. ಅವನಿಗೆ ಯಾಕೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ?

ಈಗಲೂ ಅವನು ಗುರಿರಹಿತ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಮೂರ್ಖತನದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾತನಾಡ್ತಾನೆ.

ದುಗುಡದಿಂದ ಅವಳು ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಗೋಡೆಯ ಬಳಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ರದ್ದಿ ವಸ್ತುಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು—ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಪವಾರನಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಲಜ್ಜ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿ ಎಂದು.

“ಮುಖ ಈ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸು. ಮುಟ್ಟದರೆ ಮುನಿಯ ಹಾಗೆ ಆಗುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಡು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಂಕುಚಿತ ಮಾನಸಿಕತೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ.”

ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸುಟಿಸುಟಿಗುಟ್ಟತೊಡಗಿದಳು.

“ನನ್ನನ್ನು ಅಪಮಾನ ಮಾಡೋದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಮಜಾ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯಾ?”

ಒಂದುಕ್ಷಣ ಅವನು ದಪ್ಪಗಾಚಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದ—ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ.

“ಕಠಿಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ—ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಜಿಯಿಂದಲೇ? ಬಹುಶಃ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಸಂವೇದನೆಯ ತೊಂದರೆಗಳು ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಅನುಕಂಪದ ಅಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತೇಲಿಬಿಡಲಾರೆ.”

“ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಅನುಕಂಪದ ಅಲೆಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟೇನೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾ?”

ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿದ ದಪ್ಪನೆಯ ಜಾಮೂನ್ ಮರ ಕರಗಸ ಹಚ್ಚಿದೆಯೇ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಮುರಿದುಬಿದ್ದಿದೆಯೇನೋ ಅನಿಸಿತು. ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯ ವಿಷಯ ಪವಾರನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು? ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಭಯದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಆಸರೆ ಪಡೆಯುವುದೇಕೆ?

“ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಅಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ”

“ಓಹ್... ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದರೂ ತೊಂದರೆಯೇನಿಲ್ಲ. ವಿಪತ್ತು ಶಿಷ್ಟತೆ—ಅಶಿಷ್ಟತೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾ? ಯಾಕೆ?”

ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಮುಗುಳ್ಳಿಗೆ ನಕ್ಕ ಪವಾರ.

“ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಸಂಪರ್ಕವು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗ ಬಲ್ಲದು”. ಪವಾರನು ನಿರ್ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ನುಡಿದ. “ನಾನು ನಿನ್ನೆದುರು ಕೇವಲ ಒಂದು

ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ! ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತದ ವಿಷಯಗಳು ನಿನಗೆ ಸ್ವಂತದ್ದೇ ಆಗಿರಬಹುದು-ನನಗಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಒಳಿತು-ಕೆಡಕುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನಗೇನೂ ದ್ವಂದ್ವದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ದ್ವಂದ್ವದ ವಿಷಯ ಯಾವುದು ಅಂದರೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಜೀವನದ ಪಾಶಸ್ವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡು, ಹಾಗೆ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.”

“ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ್ದು ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ನಿಮಗೆ ಅದರ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ?” ಅವಳೂ ನಿಷ್ಕರಣಾದಳು. ಏಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಫ್ಲೇಟುಗಳನ್ನು ಸರಿಸತೊಡಗಿದಳು.

“ಕೇಳು, ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿಂತುಕೋ. ಮೊದಲೂ ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಲೂ ಅದೇ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್’ ಗೆ ಮರಳಿ ಬರಲಾರೆಯಾ? ಮರಳಿ ಬಂದು ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸು. ಮುದುಕಿ ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಅಧಿಕಾರದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಲಿ. ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನದೇ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೋ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸರಿದೂರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲು. ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯ ಪ್ರೇಮ ನಿನಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರದು.”

“ನೀನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್‌ನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯಲು ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಹುಶಃ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿರಬಹುದು.

“ನಾನು ಯಾಕೆ ತಿಳಿಯಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನನಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.” ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಯ್ ಸೊಯ್ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಪವಾರನಿಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತಿದೆ?

“ನೋಡು ನಮಿತಾ! ‘ಮಗಳೇ ಮಗಳೇ’ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಯಾರ ಮಗಳೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ನೀನು ಅವರ ಮಗಳು ಆವಂತಿಕಾ ಆಗಲಾರೆ. ನಾನು ಅವರ ಮಗ ಗೌತಮ ಆಗಲಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನೆಂದರೆ, ನಾವು ಯಾವುದೋ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಅಪಮಾನಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಸಂಘಟನೆಯ ಬಗೆಗಲ್ಲ ಎಂದ ಮೇಲೆ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಂಘಟನೆಯನ್ನೇ ತೊರೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನಿದೆ?”

ಪವಾರ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಗುಳ್ಳುಗಬಲ್ಲ-ಚುಟಕಿಯನ್ನು ಉಗುರಿನಿಂದ ಬಾರಿಸುತ್ತ.

“ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ನಡೆದ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೀನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ನೋಡು, ನಂತರ ತಮಾಶೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಕೆಯಾದವಳು ಎಂಥಾ ಲಟಿಕಾ ಚರ್ಮದವಳೇ ಇರಬಹುದು, ಅಧಿಕಾರಚ್ಯುತಳಾಗುವುದನ್ನು ಇಷ್ಟ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಈಗೇನೋ ಇಬ್ಬರೂ ಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿರಬಹುದು.”

“.....”

“ನಡೆ...ಹೋಗೋಣ” ಪವಾರನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಫ್ಲೇಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ತಾನೇ

೩೯೪ / ಆವಿಗೆ

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮೌನವನ್ನು ಪವಾರನೇ ಮುರಿದ.

“ಫಾಟಕೋಪರ್ ರೇಲ್ವೆಲ್ಯಾನಿನ ವೇಶ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಅನೀಸಾಳ ನೆನಪಿದೆಯಾ ನಿನಗೆ? ವಿಮಲಾಬೆನ್ ‘ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ’ ಆಂದೋಲನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳ ದಂಧೆ ಬಿಡಿಸಿದಳಲ್ಲ. ‘ಜಯಹಿಂದ್ ಆಯಿಲ್‌ಮಿಲ್’ ನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಳಲ್ಲ”.

ಆ ಉಲ್ಲೇಖದೊಂದಿಗೇ ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು. ತಾನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಬೇಲಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಾರದಿರುವ ನಿಶ್ಚಯ ತುಯ್ಯಾಡಿತು.

“ಯಾಕೆ? ಏನಾಯ್ತು ಅನೀಸಾಳಿಗೆ?”

“ಬಹುಶಃ ನಿನ್ನ ಎದುರಿಗೇ ಅವಳು ನೌಕರಿಬಿಟ್ಟು ‘ದಂಧೆ’ಗೆ ಮರಳಿದ್ದಳು...”

“ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.” “ಹಾಂ, ನೌಕರಿ ಅವಳಿಗೆ ಸರಿಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಳೊಡನೆ ಅವಳು ದೂರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಕೆಲಸಗಾರರು ಸನ್ನೆ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ... ಒಬ್ಬಳೇ ಕಂಡರೆ ಮೂಲೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರೆ... ಅಂತ”

ಪವಾರ ಹೇಳಿದ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕ ಘಟನೆ ಕೇಳಿ ಅವಳು ಮೈ ನವಿರೆದ್ದು, ತಟ್ಟನೇ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

ಪಾಂಡೇಯ ಜೀ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾದ ದಿನದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಘಟನೆ ಅದು. ಯಾವುದೋ ಗ್ರಾಹಕನೊಂದಿಗೆ ಅನೀಸಾಳು ಜಗಳವಾಡಿದಳು. ಗ್ರಾಹಕ ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಬಯಸಿದ್ದ. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಏಳು ತಿಂಗಳ ಮಗುವಿತ್ತು. ಕುಡಿದು ಬಂದ ಗ್ರಾಹಕ ಅನೀಸಾ ಒಪ್ಪದಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆದ ಅಂದರೆ, ಗರ್ಭ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು, ಮಗು ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿತ್ತು. ಅನೀಸಾ ಮೂರ್ಛಿತಳಾದಳು. ಎಚ್ಚರಾಗದೆ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ’ ಗುಂಪಿನ ಅನ್ಯ ವೇಶ್ಯಾ ಸದಸ್ಯರು ಸೇರಿ, ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅನೀಸಾಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಎಡ್ಜಿಟ್ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಘಂಟೆಯ ನಂತರ ಡಾಕ್ಟರು ಅನೀಸಾ ಸತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಮಗು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಸತ್ತಿತ್ತು....

೧೬

ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಬಣಬಣಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

ಎದುರಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಂಕಲ್ ಯೂಸುಫ್ ಬಹುಶಃ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಮಾಜ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಂಟಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಮೂರುವರೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೃದಯಾಘಾತವಾಯಿತು ಎಂದು ಅಂಕಲ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಂಟಿ ಬೆವರಿನಿಂದ

ಒದ್ದೆಯಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಯಾರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನೆರೆಯ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಇದು ಹೃದಯಾಘಾತ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ತಕ್ಷಣ ಎಮರಜೆನ್ಸಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮನೆಯಿಂದ ದೂರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯ ಹೃದಯಾಘಾತ ಇದು... ಹೃದಯಾಘಾತ ಅಂದರೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು! ಜೀವಂತ ಉಳಿದರೆ ಅದು ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ನಸೀಬ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಅಂಕಲ್ ಅಳತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಲಿಂಕಿಂಗ್ ರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರೋದ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಎಂಬ ಚಪ್ಪಲಿಗಳ ಅಂಗಡಿ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಅವರದೇ ಎಂದು ಅಂಕಲ್ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಎಂದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಪ್ಪಲಿ ಸ್ಯಾಂಡಲ್ ಖರೀದಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಯೋಗ್ಯ ದರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವರಿಗೆ ಅವಳು ತಮ್ಮ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮಗಳು ನಸರೀನ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ.

ದೀರ್ಘ ವಿಶ್ವಾಸದ ನಂತರ ಯೂಸುಫ್ ಅಂಕಲ್ ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಸವರಿದ್ದರು.

“ಈಗ ನಿಜವಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರೋದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಅನ್ನಿಸಿದೆ ಮಗಳೇ.”

ಊಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಅಂಕಲ್ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಿಂದ ಅಂಗಡಿ. ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ ಪರವೇಜ್ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ. “ನಿನಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದರೆ, ಹಿಂಜರಿಯದೇ ಪರವೇಜ್ ಬಳಿ ಹೇಳಬಹುದು” ಯೂಸುಫ್ ಅಂಕಲ್ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದ್ದರು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನರ್ಸ್ ಬಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಕೆಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಔಷಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ನಳಕೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಏನೇ ಕುಡಿದರೂ ಮರಳಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮೂತ್ರದ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಡಾ|| ಮೆಹರಾ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಜಟಿಲವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏನು ಹೇಳುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಸದ್ಯ ಅವರನ್ನು ಐಸಿಯುಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಹೊಸ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಅವಳು ತಕ್ಷಣ ತಂದು ಎರಡನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಐಸಿಯುದ ರಿಸೆಪ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಹೆಡ್ ನರ್ಸ್‌ಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಡಾ. ಮೆಹರಾ ಅವರ ಆದೇಶ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದೆ.

ಐಸಿಯು ರಿಸೆಪ್ಷನ್ ಕೌಂಟರಿಗೆ ಅವಳು ಔಷಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಬಂದಳು.

‘ನಾಲ್ವರು ಡಾಕ್ಟರರು ಸೇರಿ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ನಾಜೂಕ ಕೇಸನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ-ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾಗುವುದು ಬೇಡ' ಎಂದು ಹೆಡ್ ನರ್ಸ್ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಹೇಳಿದಳು.

ಬೆಂಚ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಅದೇನೋ ವಿಚಿತ್ರ ಬಗೆಯ ನಡುಕ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ತಣ್ಣಗಿನ ಬೆವರು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಪವಾರ ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದ. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಅವನು ಹೊರಡುತ್ತಲೇ, ಗಂಟಿಯೊಳಗೆ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಹಣದೊಂದಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಪವಾರ ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವಾಯಿತು. ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ದೂರ ದೂರದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಎರಡು ನೂರು ಎರಡು ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿರಬಹುದು ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಔಷಧ ತರಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಡಾಕ್ಟರರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೆಡಿಕಲ್ ಸ್ಟೋರ್‌ನವನಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಅವಳ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಔಷಧ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅವನಿಂದ. ಸಂದರ್ಭಬಿದ್ದರೆ ಉದ್ದರಿ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಬಹುದು.

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಗೇಟಿನವರೆಗೆ ಗಸ್ತು ತಿರುಗಿದಳು. ಫುಟ್ ಪಾತ್ ಮೇಲೆ ದೂರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್‌ನ ಮುಖವನ್ನು ಹುಡುಕಿದಳು. ಉದ್ವಿಗ್ನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವಶವಾಯಿತು.

ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್‌ರನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು ಎಂದು ಕೇಳುವುದು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಫೋನಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂಪರ್ಕ ನಂಬಿದ್ದರೆ!

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್ ಕಡೆ ಹೊರಟಾಗೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಇರೋಣವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕಾಲು ತಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ತ ಅವಳು ಫೋನ್ ಮಾಡಲೆಂದು ಹೋದಾಗ ಇತ್ತ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಬಂದು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಕಾರಣವಾಗಿ ಗಲಾಟೆ ಶುರುವಾದರೆ!

ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಬದಲು ತಡವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾರಣ ಹೊಳೆಯಿತು. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ನಿನ್ನೆ ಹಗಲಿಡೀ ಅವರು ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮನೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು, ದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು.

ಅಥವಾ ಬಲಪಕ್ಕಲುಬಿನ ನೋವೇನಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದೇ?

ಫೋಲೀಸರ ಹೊಡೆತದಿಂದಂಟಾದ ಪೆಟ್ಟಿನ ನೋವನ್ನು ಅವರು ಆಗೀಗ

ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥದ್ದೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅಂಕಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಇದೊಂದೇ ಒತ್ತಡ ಅಲ್ಲ. ಭರವಸೆಯ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಡಿಲವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಗೌತಮಿ ಸುಮಾರು ಒಂಬತ್ತೂವರೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಕೈಮುಗಿದು ಪವಾರ ಹೊರಟುಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಮತ್ತೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇರಲು ತಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ಬಗೆಗೆ ಮೇಡಂಗೆ ತುಸು ಬೇಸರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದಳು. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದ ಅವಳು ಆಫೀಸು ಕಡೆ ಹಣಕಾಸು ಹಾಕಲೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಟೈಪ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಆಭರಣಗಳ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಎದುರು ಆಭರಣಗಳ ಅಲಂಕೃತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ದೇವಯಾನಿ ಫೋರ್ಷ್ ಬಹಳ ಬಿಚಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಳು. ಚೇತನಾಸ್ವಾಮಿ ಅನುಗ್ರಹ ತೋರಿದಳು. ನಾವೇ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಮಾಡೆಲ್ ನಮಗೇ ಚಳ್ಳೆಹಣ್ಣು ತಿನಿಸಿದಳು. ಲಂಚ್ ನಂತರ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ರೆಮ್ಯುನರೇಶನ್ ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ತಗೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ! ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರನ್ನು ಪ್ರಲೋಭನೆ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಆಭರಣ ತೊಡಿಸಿ ತೋರಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತು!

“ಚೇತನಾ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೀನು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೆ.”

“ಆ ಹದ್ದಿನ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಯಾರ ಹಾನಿ-ಲಾಭದಿಂದ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದೇನಿದೆ? ನಿನ್ನ ಕರಬೂಜಿದ ಬೀಜದಂತಹ ಹಲ್ಲನ್ನು ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಬಾಯಿತೆರೆದು ನಕ್ಕು ತೋರಿಸಬೇಡ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದವೇನೋ. ಆದರೆ ಉಪದೇಶ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಬೀರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹುಣಿಸೇಹಣ್ಣು ತೊಳೆದ ಹಾಗಾಯಿತು. ತನ್ನ ಐದು ಸಾವಿರವನ್ನು ತಗೊಂಡೇ ಹೋದಳು.”

ಗೌತಮಿ ಸೋಲನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ನಾನು ಮೇಡಂ ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಾಸುಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಾರೆ -ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಮೇಡಂ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಗಬಾರದ್ದು ಆದರೆ

ನಾವೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ಮತ್ತು ನಮಿತಾ ಕೂಡ ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಈ ಘಟನೆ ಮರೆಯೋದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.

ತನ್ನ ವಿವಶತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಆಂತರಿಕ ಸಂಕಟಗಳು ಮೇಡಂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಕಿರೀಟ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಜೀವನ-ಮರಣದ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿರುವ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುವುದು ಹೇಗೆ? ತನ್ನ ಬದಲಿಗೆ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಬಿಡುವುದು ವೃಥಾ. ಹಣಕಾಸಿನ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದೂ ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಔಷಧಗಳನ್ನು ತರಲು ಓಡಾಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಸಹವರ್ತಿಗಳು ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಿತ್ರರು ಪಾಳಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ರಾತ್ರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಹಗಲೂ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

“ಅವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಂಪತ್ತು ಅವರ ಸಂವೇದನಶೀಲತೆ.”

ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೌತಮಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಹಜವಾದಳು.

“ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆಯೋ, ಅದನ್ನು ಅವರು ಕೊಡಬಲ್ಲರು.”

“ಇಲ್ಲ, ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ” ಅವಳು ಗೌತಮಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಳು “ಹಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಸಮರ್ಥರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಚಂದಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಲು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ಅವರ ಚಂದಾ ಹಣ ಯಾತಕ್ಕೂ ಸಾಲದು, ನಿಜ. ಆದರೆ ಸಂಘರ್ಷದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ ಹಾಕಿದರೂ ಕಾವು ನಿಲ್ಲಲು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಒಣಗಿದ ಎಲೆ-ಪುಳೆ ಕೂಡ ಕೈಗೆ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಆಗ?” ಗೌತಮಿಯನ್ನು ಶ್ರಮಿಕರ ಗೌರವದ ಗಾಢ ಉಬ್ಬಿಸಿತು.

“ಹಾಗಾದರೂ ನೆನುವುದಿಲ್ಲ. ಬೂದಿಯ ತಳದಲ್ಲಿನ ಅದುಮಿದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಿಡಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.”

“ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನೆಂದರೆ ಬೂದಿ ಸ್ವಯಂ ಮೃತ್ಯು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಆಲಿಂಗನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬಲ್ಲದು?”

“ಈ ದೇಶದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಒಲೆಯ ಬೂದಿಯಲ್ಲಿಡಗಿದ ಕಿಡಿಯಿಂದಲೇ ದಿನವೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ-ಸಂಜೆ ಬೆಂಕಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬೂದಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸುರಕ್ಷಾ ಕವಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಮೃತ್ಯುವಲ್ಲ! ತಪ್ಪು ಯೋಚನೆ ನಿನ್ನದು.”

ಗೌತಮಿಯ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿದ ಶಿಕಾರಿ ಅಪಾಯದ ಗಂಟಿಯಿಂದ ಸತರ್ಕನಾದ.

ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಸಿದಳು.

“ಇರಲಿ, ಬಿಡು! ಇಂಥ ನಾಜೂಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ವಾದ-ವಿವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಮೇಡಂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೂ, ಸಮಯ ಸಿಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಖಾನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಓಡಾಡುವುದು ಬೇರೆ.”

“ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ. ಹಳೆಯ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೌಶಲ ಮುದಿ ಎಲುಬುಗಳ ಚಮತ್ಕಾರವಲ್ಲವಾ! ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಮಾನ-ಸಮ್ಮಾನದ ಬಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ನಾವು ಮೇಡಂ ಹುರಿದುಹೋದವು. ಅಂತೂ ಇವತ್ತು ಸಂಜೆ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಆರ್ಡರ್ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು. ಪಾಲಿಶಿಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಮೇಡಂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಯಂ ದೇಖಿರೇಖೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಿಸಿ ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಸಂಜೆ ಆರ್ಡರ್ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಜೊತೆ ಅವರ ಮಾತುಕತೆ ಆಗಿದೆ. ಡಿಲಿವರಿ ತಗೊಳ್ಳಲು ಅವರು ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬರಲಿದ್ದಾರೆ.”

“ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಆಂ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಡಂ ಬಳಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.”

“ಅಲ್ಲ ಕನೋಯಿ ಅವರು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದಾರಾ?” ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ಅವಳು.

ಗೌತಮಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತುಕತೆ ಹರಡಿತು.

“ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ?”

ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ಅವಳನ್ನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ನೂಕಿತು. ಸ್ವಯಂ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ತಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಗೌತಮಿಯ ಬಳಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ಚರ್ಚೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತು.

“ಅಂದರೆ, ಅಲಹಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾರಾ ಅಂತ.”

“ಇಲ್ಲ, ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.”

“ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿರಬಹುದು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೇ ಕೇಳಿದೆ.”

“ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲವಾ ನಿನಗೆ?”

ಸಂಕೋಚವು ಪುನಃ ನಾಲಗೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ಸಂಕಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಸಹಾಯಮಾಡ್ತಾರಾ?

“ಇದೆ... ಮೇಡಂ ಅವರ ಬಳಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ” ನಾಚಿಕೆಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು.

“ಈ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.... ಪರ್ಸೆ ತೆಗೆದ

ಗೌತಮಿ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ನಾಲ್ಕು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳು” ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದರೆ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳು. ನಾನು ಬರಲಾರೆ. ಡ್ರೈವರ್ ಬಂದು ತಲುಪಿಸಿ ಹೋಗ್ತಾನೆ.”

“ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದರೆ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಬಾಬೂಜಿಯ ಸಹಕಾರಿಗಳು-ಗೆಳೆಯರು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.”

“ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮತ್ತು ಖರ್ಚು ಮೂವತ್ತಾರರ ಅಂಕೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ! ಅಂದಹಾಗೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಏನು ಹೇಳಿದಾರೆ?”

“ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು...” ವಿಹ್ವಲಳಾಗಿ ಅವಳು ಎರಡೂ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದಳು. ಒಳಗಡೆಯ ಒಳತೋಟಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಾರಲು ಕೊಡದಿರುವಂತೆ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ಏರಿಸಿದವಳ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ಗೌತಮಿ ಭಾವುಕಳಾದಳು.

“ಅಮ್ಮ ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಾಯಿಲೆಯಾದರೆ ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಭಗವಂತನ ಬಳಿ ಬೇಡೋದು ಇಷ್ಟೇ, ಅವರು ಯಾವಾಗಲೇ ಹೋಗಲಿ, ಪಾಪಾನ ಹಾಗೆ ಅವರೂ ಹಾರ್ಟ್‌ಫೇಲ್ ಆಗಿ ಹೋದರೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಅಂತ...”

“ಯಾವ ಪಾಪಾ...?” ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿತ್ತು.

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಗೌತಮಿಯನ್ನು ಅವಾಕ್ಕಾಗಿಿಸಿತು. ಆದರೆ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಮನೆಯಿಂದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಜೀವನದಿಂದಲೇ ಕಿತ್ತೊಗೆದರು, ಜೀವಂತವಿದ್ದೂ ಅವರು ನನ್ನ ಪಾಪಾ ಹೇಗೆ ಆಗಬಲ್ಲರು! ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಗೊಂಡವರು ಮಾತ್ರವೇ ಪಾಪಾ ಆಗಬಲ್ಲರು ಅಲ್ಲವಾ?”

ಹೊರಡಲು ತಯಾರಾದ ಗೌತಮಿ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದಳು.

“ಒಂದು ಕಾಲವಿತ್ತು. ಗೆಳತಿ! ಜೀವನದ ಷರತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾನು-ತೇಯ್ಯಾ-ತೇಯ್ಯಾ. ಈಗ ನನ್ನ ಷರತ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟು ಜೀವನ ಜೀವಿಸ್ತದೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ... ಜೀವನವನ್ನು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬದುಕೋದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ, ಅಲ್ಲವಾ?”

ಗೌತಮಿ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು-

“ನಿನಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳು ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು ಬಹುಶಃ! ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಿದೇನೆ. ಅಮ್ಮನ ಹೊರತಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ನೆಪಮಾತ್ರದ ಗಂಡನಿದ್ದಾನೆ-ಹೆಸರು ಅಶೋಕ. ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಷ್ಟೇ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀರು, ವಾಶಿಂಗ್ ಮಶೀನ್, ಪ್ರಿಂಟ್, ಡಿಶ್ ವಾಶರ್ ಇರುತ್ತಲ್ಲ ಹಾಗೇ. ಅವರು ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೋ,

ಅಷ್ಟು ನಾನು ಅವರಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡೋತೇನೆ! ಅಶೋಕನೊಂದಿಗೂ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧ! ಉಳಿದಂತೆ ನಾನು ಏನು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತೇನೆ, ಯಾರ ಸಂಗಡ ಮಲಗ್ತೇನೆ, ಮಲಗೋದಕ್ಕೆ ಬಯಸ್ತೇನೆ, ಮಲಗೋದಿಲ್ಲ ಯಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಮನೆ ನನ್ನದು. ಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಇರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬಹುದು.

“ಒಂದು ಗರ್ಭ ಕೆಡವಿಸಿದೆ, ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಹುಟ್ಟಿದ. ಮಿಂಟೂ... ಅಂದರೆ ಸೌರಭ ನನ್ನೊಂದಿಗಿದಾನೆ. ಇದೇ ಜೂನ್‌ನಿಂದ ಪಂಚಗವಿ ಕಾರಮೈಕೆಲ್‌ಗೆ ಎಡ್ಡಿಶನ್ ಆಗಿದೆ ಅವನದು. ಅಶೋಕನಿಗೆ ಒಂದು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಳಾಗಲು ಬಯಸೋದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಕತ್ತರಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಕುರಿಯಹಾಗೆ, ಪ್ರಸವವೇದನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾ ಚಡಪಡಿಸಲಾರೆ?”

“ಗಂಡ ಅಂದರೇನು ಹೇಳು, ಅಧಿಕಾರಯುತ ಬಲಾತ್ಕಾರಿ ಅಥೋರೈಟ್ಸ್... ಯಾವಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂತೋ, ಹೆಂಡತಿ ಮಲಗಿರಲಿ, ಎಚ್ಚರಾಗಿರಲಿ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಲಿ, ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ-ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕೋದು, ನಾನು ಅಶೋಕನನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ವಂಚಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.”

“ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಡಂಬನೆಯ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗ್ತಾ ಇದೆನಿನ್ನ ಜೀವನ...” ಗೌತಮಿಯ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಟ್ಟಿದಳು ಅವಳು.

ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-ಒಂದು ಬಸಿರು ಕೆಡವಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಅಂದಳಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಿಂಟೂ ಅಷ್ಟೇ ಅವಳ ಬಳಿ ಯಾಕೆ ಇದಾನೆ? ಮಧ್ಯದವರಿಬ್ಬರು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲವಾ? ಕೇಳುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲದೇ ಇರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವಾ!

“ವಿಡಂಬನೆಗಳು ನಿನ್ನ ಸುತ್ತ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ನಮಿತಾ?” ಅವಳ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಬಲ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅವಳ ಕೈಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಳು ಗೌತಮಿ. “ಒಂದು ಅನುಭವ ತುಂಬಿದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸ್ತಿದೇನೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದೂ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿರಲಾರ, ಒಮ್ಮೆ ಇದನ್ನು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಅವನು ಒಂಟಿಯಲ್ಲ!”

ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಬಾಗಿಡ ತಿರುಗು ನೋಟದಲ್ಲಿ ಆರ್ದ್ರತೆಯಿತ್ತು.

ಗೌತಮಿಯ ಅಂಗೈಯ ಕೆಳಗೆ ಹುದುಗಿದ ಅಂಗೈ ನಡುಗಿತು. ಅನಿಶ್ಚಿತ ಭವಿಷ್ಯವು ಕರಗುವ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ಹಾಗೆ ಕರಗತೊಡಗಿತು.

“ಸಾಹಸ ಕಳಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಾವಲ್ಲ ಇದೇವೆ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ. ನಾನು ವಿಡಂಬನೆಯ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದಾರೆ, ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇರಬಲ್ಲರು

೪೦೨ / ಆವಿಗೆ

ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲೇ ಇಲ್ಲ, ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡು! ಮೇಡಂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಸಿಕ್ಕರು, ನಾನು ಬಚಾವಾದೆ...”

“ನೀನು ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಜೊತೆಗಾರರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು! ಅದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದದ್ದು. ಅದೂ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ. ಆದರೆ ನಿಜ ಏನು? ವಿಸಂಗತಿ ಏನು? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶುರುಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಅವರು ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಹಿತೈಷಿಗಳಾದರು! ಅವರ ಜೊತೆ ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿತು? ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಎಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದರು? ಯಾರ ಸಂಘರ್ಷ ಸ್ವಯಂ ಎಲ್ಲಿಗೂ ತಲುಪಲಾರದ್ದಾದರೆ, ನಮಿತಾ, ಅವರು ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಲುಪಿಸಬಲ್ಲರು?”

ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯದೆ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು, ಅದರ ಏರಿಳಿತಗಳ ಭಾವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಅಳಿಯುತ್ತ ಆಳವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು ಗೌತಮಿ.

“ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ, ಶುರುವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ಅಷ್ಟೇ” ಅವಳು ತಡೆದಳು.

“ನನ್ನ ಮಾತು ನಿನಗೆ ಅನ್ಯಥಾ ಅನಿಸಿದರೆ, ಅದರ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ನೀನು ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬಹುದು. ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸಮಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎಂದೂ ಮಾತು ಆಡಲು ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕಾಲ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಮುಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಗೌತಮಿ ಪುನಃ ಅವಳ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಆಶ್ರೀಯತೆಯಿಂದ ಒತ್ತಿದಳು. “ನಡೆ... ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೋ ಹಗಲೆಲ್ಲ ನೀನು ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅತ್ತಿರಬೇಕು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಊದಿಕೊಂಡಿದೆ.”

“ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ...”

ಎರಡು ದವಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಅವಳು ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಪವಾರ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಗೌತಮಿ!

ಖಂಡಾಲಾದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದ ನಂತರ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಗೌತಮಿ ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಪರ್ಸೆ ಖಾಲಿಯಾದದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದಿಗ್ನಗೊಳಿಸಿತ್ತು.

ಗೌತಮಿ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷವೂ ಕಳೆದಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲರೋ ನರ್ಸ್ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಅವಶ್ಯಕ ಔಷಧಗಳ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಕ್ಷಣ ಅವುಗಳನ್ನು

ತರುವಂತೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದರು. ಗೌತಮಿ ಹಣಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು? ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಮಾಯಾಮೃಗ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ತುಸುವಾಗಿ ಹಸಿವೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ಪ್ಲೇಟ್ ಇಡಲಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ತಿಂದಿದ್ದಳು ಪವಾರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ. ಔಷಧಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಹಾಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗೆ ಪೋನ್ ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ವಾಸ್ತವ ಏನು ಅನ್ನುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೋನ್ ಮಾಡದಿರಲೂ ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದ್ದಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಬೂತ್‌ಗೆ ಹೊರಟಳು.

ಬೂತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರದ ಹಾಗೆ ಕ್ಯೂ ಇತ್ತು. ಗೇಟಿನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಅವಳು ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು. ಪವಾರನೇ ಪೋನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಿಕ್ಕನೇ? ಮರುಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತನದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರ ಉಂಟಾಯಿತು. ತಲೆ ಸರಿ ಇಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಪವಾರ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅವನು ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ತನ್ನ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದ.

ಬೆಳಗಿನ ಹತ್ತೊವರೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಅವನು ಘಾಟಕೋಪರ ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನ ಜಾಮೀನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ. ಅನಂತರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್ ವಕೀಲ ಸದಾಶಿವ ಅಥವಲೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ. ಕೆಲಸ ಆಗುವಂತೆ ಕಂಡರೆ ವಕೀಲ ಸದಾಶಿವ ಅಥವಲೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಘಾಟಕೋಪರ್ ಪೋಲೀಸ್‌ಶೇಷನ್‌ಗೆ. ಅನಂತರ ದುಸಾಧೂ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಲು ಕಾಂಜೂರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಗೆ. ದುಸಾಧು ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಭೇಟಿಯಾದ ಅನಂತರ, ಸ್ವೇಶನ್ನಿನಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಮನೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು. ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ-ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವ ಕೆಲಸಮುಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನೇರವಾಗಿ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ-ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ. ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ಅವನು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಯಂ ಅವನಿಗೆ ಊಟ-ಉಡುಪು, ಆರಾಮಿನತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯ. ಮನೆ-ಮಾರು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲೆಮಾರಿಯ ಹಾಗೆ.

ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ದುಸಾಧು ಬಗೆಗೆ ಪವಾರನೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದಿತ್ತು.

ದುಸಾಧನಿಗೆ ಒಂದೆರಡಲ್ಲ ಹಲವು ವ್ಯಸನಗಳು. ಕುಡಿತ, ರಂಡೆಬಾಜು, ಮಟಕಾ ಆಡುವುದು, ಗಾಂಜಾ ಚರಸ್ ಸೇವನೆ ಅವನ ಚಟಗಳು. ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಅದೇ ದಂಧೆ!

ದುಸಾಧ ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ ಅಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರದು ಇದೇ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ. ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಜೇಬು ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಲೇ, ಮನೆಗೆ ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಒಯ್ಯುವುದು ಬಿಟ್ಟು, ಹಣವನ್ನು ಎರಡಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಟಕಾ ಆಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೋತಮೇಲೆ ದುಃಖ ಮರೆಸಲು ರಂಡೆಯರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು.

ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಅವರ ಹೆಂಡದಿರು ಯಾವ ಧಾತುವಿನಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಿದವರೋ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಷ್ಟಾದರೂ ತಮ್ಮ ನೀಚ ಗಂಡಂದಿರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಶಿಕ್ಷಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಶುದ್ಧ ದೇಶೀ ಹೆಂಗಸರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದ ವಿನಾಶದ ಕ್ಷಣವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

ದುಸಾಧನ ಹೆಂಡತಿ ಪೂಲಾ ಅನೀಸಾಳ ಕ್ರೂರಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ದೋಷಿಯಾಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅನೀಸಾಳನ್ನೇ ದೋಷಿಯಾಗಿಸಿದ್ದಳು.

ನಡೆದಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಪಾತ್ರ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಪೂಲಾಳ ಆರೋಪವಾಗಿತ್ತು.

ಅನೀಸಾ ಧೂರ್ತ ರಂಡೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಗಂಡನ ಅರ್ಧ-ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಗಂಡನಿಂದ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಿಂಡವನ್ನು ದಾಯಿಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಕೆಡವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮಗು ಬೀಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ನುಂಗಿ ಹಾಕಿತು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಯ ಪಾಪವೇ ಅವರನ್ನು ನುಂಗಿಹಾಕಿದರೆ ಅದರ ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯ ಹೇಳುವವರಾರು? ಈ ರೀತಿಯ ಘೋರ ಕರ್ಮಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಾನ್‌ನಿಗೂ ನ್ಯಾಯದ ನಿರ್ಣಯಕೊಡಲು ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಧರಣಿ ಕೂತ ರಂಡೆಯರು ಹರಾಮಿಗಳು ಪವಾರ್ ಬಾಬೂ, ಮುದುಕಿ ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಓಟು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲು ಕಳ್ಳರು ಕೊಲೆಗಡುಕರು, ರಂಡೆಯರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಏನೂ ಕಾಣಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಅಂತರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ. ನಾವು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಾವೀನೋ ಕೆರೇನೋ ನೋಡಬೇಕಾ? ಮುಳುಗಿ ಸಾಯಬೇಕಾ?”

“ಮೂರು ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಒಲೆಹೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಲೆ ಹೊತ್ತಿಸೋದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಮುಷ್ಟಿ ಹಿಟ್ಟಾದರೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಪರಾತದಲ್ಲಿ ನಾದಲಿಕ್ಕೆ?...”

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಗೇಟ್ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಎರಡು ಜನ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಮರದ ಟೋಂಗೆಯೊಂದು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಹಾಗೆ.

ಕ್ಯಾನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ನಂಬರ್ ಇತ್ತು ಅವಳವದು.

ಕಣ್ಣಿ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಓಡಿಬರುವ ಕರುವಿನಂತೆ ಅವಳು ಅವರ ಕಡೆ ಓಡಿಬಂದಳು.

ಬಣ್ಣ ಕದಡಿ ಬಿಳುಪೇರಿದ್ದ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಶಿಂದೆಯವರು ಯಾವುದೋ ಅನಿಷ್ಟದ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಕಂಪಿಸಿದರು.

“ನೀನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ ಯಾಕೆ. ನಮಿತಾ? ಪಾಂಡೆ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ?”

ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ವಿಹ್ವಲಳಾಗಿ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಸ್ವಯಂ ಅಧೀರರಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಕುಲ್ ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಸವರುತ್ತ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದಳು. ಅವಳು ಹಿರಿಯಳೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರು. ‘ವಿವೇಕದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗುವುದನ್ನು ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾರರು. ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನಿಂತ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ದುರ್ಬಲರಾದವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.’

ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಬಿತ್ತು.

“ಬಾಬೂಜಿ ಚನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ.”

“ಹುಚ್ಚಿ! ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಗಾಬರಿಗೊಂಡೆಯಾ ನೀನು! ನನ್ನನ್ನೂ ಗಾಬರಿಪಡಿಸಿದೆ? ನನಗಂತೂ ಜೀವವೇ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು! ಗೊತ್ತೆ ನಿಂಗಿ!” ಕೃತ್ರಿಮ ರೋಷದಿಂದ ಅವರು ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಿದರು.

“ಗಾಬರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾ ಅಂಕಲ್! ಮೇಲಾಗಿ ನೀವೂ ಇಷ್ಟು ತಡೆದು ಬರ್ರಿದೀರಿ ನಾನು ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್’ ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ” ಅವಳು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಅರೆ... ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾಬರಿಯಾಗುವಂತಹದೇನಿದೆ? ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಒಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಪಾಂಡೆಯವರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲು ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ನಾನು ತಡವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ವಿಭಾಗದ ನರ್ಸ್‌ಗೆ ನಾನು ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೇನೆ ಅಂತ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆನಲ್ಲ... ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಒಳಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರ್ತೇನೆ ಅಂತಲೂ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ನರ್ಸ್‌ನಿನಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಾ?”

ಚಕಿತ ಭಾವದಿಂದ ಅವಳು ತಲೆಯಲುಗಿಸಿದಳು.

“ಇಲ್ಲ...”

“ಬಹುಶಃ ಅವಳು ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನೀನು ಆಗ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ

೪೦೬ / ಆವಿಗೆ

ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಣವಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಾಗೇ ಹೊರಳಿ ಗಿರಗಾಂವಕ್ಕೆ ಓಡಬೇಕಾಯಿತು ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಲು. ಅವನ ಆಫೀಸಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಯ್ತು. ನಂತರ ಅವನ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ....”

ಅವರು ವಿವರಿಸಿದರು.

“ಇರಲಿ ಬಿಡು ಇದು ತಗೋ ಊಟದ ಡಬ್ಬಾ. ಸಾಬೂ ಅಕ್ಕಿಯ ಖಿಚಡಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು ನಿನ್ನ ಆಂಟಿ ತಿಂಡಿಗಾಗಿ. ಕ್ಯಾಂಟೀನಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಂದು , ಚಾ ಕುಡಿದು ಬಾ. ತಮ್ಮನ ಸೊಸೆ ನನಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿನ್ನಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ.”

“ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಾಲೆಲ್ಲ ನಡುಗ್ತಾ ಇವೆ, ಅಂಕಲ್!”

“ವಾಸ್ತವ ಏನು ಅಂತ ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು, ನೀನು ಅಳುತ್ತಿರೋದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನು ಅಂತ.” ಅಂಕಲ್ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ತಟ್ಟಿದರು. “ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಹೇಳಬಾರದಿತ್ತಾ, ನಾನು ಡಬ್ಬಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಆಗಲೇ.”

ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಆತಂಕ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು.

“ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೇಳು, ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹೇಳಿಹೋಗು, ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಔಷಧ ವನ್ನೇನಾದರೂ ತರೋದಿದೆಯಾ?”

ಅಂಕಲ್ ಅವರ ಸಂಕೇತ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ.

“ನನ್ನ ಆಫೀಸಿನ ಗೌತಮಿ ಭೇಟಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಕೆಲಸ ಆಯ್ತು. ಸಿಸ್ಟರ್‌ಗೆ ಔಷಧ ತಲುಪಿಸಿ ಬಂದಿದೇನೆ. ಬಾಬೂಜಿಯನ್ನು ಐ.ಸಿ.ಯು. ಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಜಾ ಸಮಾಚಾರವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಮೇಲಂತಸ್ತಿನ ರಿಸೆಪ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿಯ ಎದುರು ಹೋಗಿ ನಿಂತು ಅಂಕಲ್ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.”

“ಓಹ್... ತಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ. ಖಡಸೆ ಸಾಹೇಬರು, ಹಾಗೂ ಮಂಗರೂರಾಮ ಮಿಶ್ರಾ ಅವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ‘ಗೋದ್ರೆಜ್ ಸೋಪ್’ ನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು. ಪಾಂಡೆಯವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಎರಡು ಪಾಸ್ ಇರಬೇಕಲ್ಲವಾ!”

ನಾಷ್ಟಾದ ಡಬ್ಬಾ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅವಳು ಕೈಮುಗಿದಳು. ಆನಂತರ ಪಾಸ್ ತೆಗೆದು ಅಂಕಲ್ ಎದುರು ಹಿಡಿದಳು.

“ಐ.ಸಿ.ಯುದಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಹೋಗಲು ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

ಖಡಸೆ ಅಂಕಲ್ ಭಾವುಕರಾಗಿ ಕೈ ಚೋಡಿಸಿದರು.

“ಸುಳ್ಳು ಅಪರಾಧ ಹೊರಿಸಿ ಕಂಪನಿಯು ನನಗೆ ನೋಟಿಸ್ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಪಾಂಡೆಯ

ಅವರು ದೇವರ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕೇಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋರಾಡಿದರು. ಧರಣಿಕೂತರು. ಮೂರು ದಿನ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದರು. ಕಂಪನಿ ಬಾಗಲೇ ಬೇಕಾಯ್ತು. ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ನೇಮಕ ಆಯ್ತು ನನಗೆ. ಅವರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನಿಂದ ಇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ.” ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಖಡಸೆ ಅಂಕಲ್ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿಬಂದವು. “ಒಂದು ಬಾರಿಮನೆಗೆ ನೋಡೋದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಆಗಿತ್ತು. ಸ್ಲೇಟ್ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಕೇಳಿದ್ದರು—ಈಗ ನೌಕರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೀತಿದೆಯಲ್ಲವಾ?” ನಿಯಂತ್ರಣ ತಂದುಕೊಂಡರೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ಪುನಃ ತುಂಬಿಬಂದವು.

“ಈ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಪಾಂಡೇಯ ಅವರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಮೀಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಳು—“ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗ್ತಿದೀಯಲ್ಲ! ಯಾರಾದರೂ ಅವರ ಮನೆಯವರು ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಣ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.”

ಖಡಸೆ ಅಂಕಲ್ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆ ಹಿಡಿದರು.

ಅಂಗೈಯ ವೈಪರ್ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮಂಜನ್ನು ಒರೆಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಇಟ್ಟುಕೋ ಮಗಳೇ, ಕಾರ್ಮಿಕಳ ಬೆವರು ಅದು, ಆ ನೋವಿಗೆ ಬಹಳ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ” ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಸ್ವಯಂ ವಿಹ್ವಲರಾದರು.

ಮಗರೂರಾಮ ಮಿಶ್ರಾ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಮಾತನಾಡಿದರು.

“ಸಮಸ್ತ ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಒಂದಾಗಿ ಪಾಂಡೇಯಜೀ ಅವರಿಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ವ್ರತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಸಂಜೆ ಹನುಮಾನ ಟೀಕಿಯಲ್ಲಿ, ಹನುಮಾನ್‌ಜೀ ಮಂದಿರದ ಎದುರಿಗೆ...”

“ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೂ ಉಪಸ್ಥಿತರರುತ್ತಾರೆ. ಆರತಿಯ ಅನಂತರ ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಉಷಾ ಕಂಪನಿಯ ಮಾಲಿಕರೊಂದಿಗೆ ಬೋನಸ್ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಮೀಟಿಂಗ್ ನಡೆಸಲಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ‘ನೀವು ಕಥೆ ಮಾಡಿಸಿರಿ’ ಎಂದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹೇಳಿದರೂ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

“ಈ ಲಾಭ ಬಡಕುರು ತುಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗೋದ್ರೆಜ್ ಕಂಪನಿಯವರು ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪ್ರತಿಶತ ಬೋನಸ್ ಕೊಡುವ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಷಾ ಕಂಪನಿಯವರು ಇದರಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾರು ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಬೋನಸ್ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ.

೪೦೮ / ಆವಿಗೆ

ಮೊನ್ನೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಉಷಾ ಕಂಪನಿಯವರ ಪೊಳ್ಳುತನವನ್ನು ಬಯಲಿಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಗಲ್ಫ್ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳನ್ನು ರಫ್ತುಮಾಡಿ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಪನಿ ಗಳಿಸಿದೆ...”

ಮಿಶ್ರಾ ಅವರನ್ನು ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ತಡೆದರು—ಏನೇನೋ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡು ತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ.

“ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥೆಯ ವಿಷಯ ಹೇಳ್ತಾ ನೀವು ಯಾವಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದೀರಿ?” ಮಿಶ್ರಾ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದರು.

“ನೀನು ನಡೆ ಮಗಳೇ, ತಕ್ಷಣ ಡಬ್ಬಾದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಹಣ ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ಪರ್ಸನಲ್ಲಿಡಲಾ, ನಂತರದಲ್ಲಾ?”

“ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯೇ ಇರಲಿ ಸದ್ಯ. ಒಂದು ಮಾತು, ನಾನು ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಚಹಾ ತರ್ತೇನೆ.”

ಖಡಸೆ ಅಂಕಲ್ ಕೈ ಮುಗಿದರು.

ಮೂವರೂ ಬೆಂಚ್‌ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು.

ಕ್ಯಾಂಟೀನದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಹಾಕಲೂ ಸ್ಥಳವಿರಲಿಲ್ಲ. ಊಟದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೇ ಇದೇ ಬಗೆಯ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಕೆಲವು ನರ್ಸ್‌ಗಳೂ ಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಬಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಿಳಿಯ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ನರ್ಸ್‌ಗಳು ಹೀಗೆ ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅವಳು ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ನೋಡಿದ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಅವರು ಬರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಊಹಾಪೋಹದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಅನಿಶ್ಚಿತ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಕಾದು ಅವಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಮೇಜು ಖಾಲಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕು, ಅಥವಾ ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ವಾರ್ಡ್ ಎದುರಿಗೆ ಬೆಂಚ್ ಮೇಲೆ ಅಂಕಲ್ ಜೊತೆ ಕುಳಿತು ಡಬ್ಬಾ ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕೊಂಡು ಏನೂ ತಿನ್ನಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಂತೂ ಸದ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಬೂದಾನಾದ ಖಿಚಡಿಯ ಜೊತೆ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯಲಾದರೂ ಅವಳು ಕ್ಯಾಂಟೀನಿಗೆ ಬರಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿಗೆ ಬರುವುದೆಂದರೂ ಬೇಜಾರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜೊತೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಪವಾರನು ಹುಡುಕಿದ ಸ್ಥಳದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಹಿಂದಿನ ಜಾಮುನ್ ಮರ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನದ ಗರಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು.

ಸಮಸ್ಯೆಯು ಮುಕ್ತಾಯವಾದುದಕ್ಕೆ ಪವಾರನ ಸಂಶೋಧನಾ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ

ಅವಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಯಿತು. ಅವನೊಡನೆ ಏನೇ ಭಿನ್ನ ಮತಗಳಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಜಾಣತನದ ಬಗೆಗೆ ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗೂ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸುಲಭದ ಮಾತು. ಅವಳು ಖಿಚಡಿ ಹಿಡಿದುಬಂದು ಮರದ ಬೇರಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಳು.

ಪವಾರನೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಸಂಬಂಧವು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ವಿಕಸಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ದಿನವೂ ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ತಿರಸ್ಕಾರದ ಆತಿರೇಕದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಗೆಗೆ ಅಸಹ್ಯದ ಅಂಚಿನವರೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಜೀವನದ ವಿಸಂಗತಿಗಳು, ಅಭಾವದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅವಳ ಬದುಕಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬುವ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ವರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಪವಾರ’ ಎಂಬುದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವನ ಜಾತಿ ಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪವಾರ ಮರಾಠಾ-ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕಬಾರಿ ಅವನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ -ತಾನು ಜಾತಿಯಿಂದ ‘ಡೋಮ’ ಎಂದು. ಹೊಲಸನ್ನು ಹೊರುವುದು ಅವನ ಜಾತಿಯವರ ಕೆಲಸ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ವಂಚನೆಯೇಕೆ? ಅವನು ತನ್ನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಬಯಸುತ್ತಾನೆಯೇ?

ಅವಳ ಈ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಪವಾರ ಕಂಗೆಡಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂಸಾಪೂರ್ಣ ನಗುವನ್ನು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಕ್ಕ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನೋಟದ ಹಾಗೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನೋವಿತ್ತೇ?

“ನಾಚಿಕೆಯೆಂಥದು? ಲಜ್ಜೆಯೆಂಥದು? ನಾನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಡೋಮ ಆಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಅಲ್ಲದೆ ಈಗ ನಾನು ದಲಿತನಾಗಿರುವುದೇ ನನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕೀಲಿಕೈಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ನನ್ನ ವೋಟ್ ಕಾರ್ಡ್. ನಾನು ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲಿ? ನಾನು ಲಮಾಣ ಆಗಿರಲಿ (ಬುಂಜಾರಿ) ಮಹಾರ ಆಗಿರಲಿ, ಅಥವಾ ಕಾಂಬಳೆ ಅಥವಾ ಪವಾರ ಪವಾರ ಅನ್ನೋದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ನನ್ನ ಅಜ್ಜ ಇಟ್ಟದ್ದು. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಬಯಸಿದರೂ ನನ್ನ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಲಾರೆ. ನನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲಾರೆ! ಮೊದಲನೆಯ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಈ ಹೆಸರು ನನ್ನ ದೇಹದ ಚರ್ಮದ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ನನಗೂ ನನ್ನ ಈ ಹೆಸರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಹ್ಯವಿದೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಹೆಸರು ಉಚ್ಚ ಜಾತಿ ಸೂಚಕವೂ ಆಗಿದೆ.”

“ಹಾಂ, ನೀನು ನಿನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೋ. ಪವಾರ ಮಹಾರ ಜಾತಿಯವರೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಮಹಾರ ಜಾತಿಯವನಾಗಿದ್ದರು.”

ಪವಾರ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸತ್ಯ ಏನೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಬಹುಶಃ ಉಚ್ಚ ಜಾತಿಯವರಂತೆ ಸುಂದರ ಹೆಸರನ್ನು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ತಾನು ಇಡಲಾರೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತೇನೋ! ಅದಕ್ಕೇ ಉಚ್ಚ ಜಾತಿ ಸೂಚಕ ಸಂಭೋಧನೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಇಡಬಾರದು ಅನಿಸಿರಬೇಕು. ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಲದಂತೆ ಸೇರುವ ‘ಕಾಂಬಳೆ’ ಮಂಗನ ಬಾಲದ ಹಾಗೆ ಕಳಚಿಹೋಗಬಹುದು ಮತ್ತು ನಾನು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಇಂಥ ಚಮತ್ಕಾರ ನಿನ್ನ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಸವರ್ಣೀಯರಿಂದ ಒದತ ತಿನ್ನುವ ‘ಡೋಮ’-‘ಚಮ್ಮಾರ್’ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಾಮದೀನ ಆಗಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗುಯಿಯಾದೀನ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾತಾದೀನ, ಇಲ್ಲ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸೇವಕದೀನ. ರಾಮದೀನನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಳಕನ್ನು ಹೊರುವ ಭಗವಾನ್ ರಾಮ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಜಾ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲವಾ?”

ಹೀಗೆಲ್ಲ ಯೋಚನೆ ಬರುತ್ತಲೇ, ಬಾಯೊಳಗಿಟ್ಟ ಸಾಬೂ ಅಕ್ಕಿಯ ರುಚಿಕರವಾದ ಖಿಚಡಿ ನಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ‘ಪುರ್’ ಎಂದು ಹೊರಬಂದು ಸಿಡಿಯಿತು. ನಗುವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ, ಯಾರಾದರೂ ಕಂಡರೇನೋ ಎಂಬ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಆಚೀಚೆ ನೋಡಿದಳು. ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದರೆ, ಅವಳ ಹೊರತು ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ.

ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಉದ್ದಿಪ್ಪನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪವಾರನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿದೂಷಕ ಜಾಗ್ರತನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ತುಂಬ ಮೋಜಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ.

ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್‌ಜೀಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ತಿನಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಊಟದ ಸಮಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಸಿವು ಯಾವ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಡಬ್ಬಿ ಖಾಲಿಮಾಡಿ ತೊಳೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇಡ್ಲಿ-ಚಟ್ನಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಹೇಗೆ? ಎರಡು ಪ್ಲೇಟ್ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಆ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾಫಿಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರಾಯಿತು.

ಎದ್ದಳು. ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಬಲಗಡೆ ಮೂಲೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಾಶ್‌ಬೇಸಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಫಟಾಫಟ್ ಬಾಕ್ಸನ್ನು ತೊಳೆದಳು. ಪರ್ಸ್‌ನಿಂದ ಕರವಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದು ಡಬ್ಬಾವನ್ನು ಬರೆಸಿದಳು. ಹೊಲಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಕರವಸ್ತ್ರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಖಿನ್ನಗೊಳಿಸಿತು. ತೊಳೆದು ಹಾಕಲು ಸಮಯವೇ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುನಿಯಾ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಾಳೆ. ಮನೆಗೆ ಹೋದಕೂಡಲೇ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತೊಳೆದುಹಾಕು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಕೌಂಟರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಇಡಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಫಿಯ ಕೊಪನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದಳು. ಸರ್ವರ್‌ಗೆ ಎರಡೂ ಕೊಪನ್ ನೀಡಿದಳು. ನಿಂತು ತನ್ನ ಸರದಿಗಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದಳು.

ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ವರ್ ಅವಳ ಡಬ್ಬಾದಲ್ಲಿ ಇಡ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ಅವಳ ಪಾಲಿನ ಕಾಫಿಯನ್ನೂ ಅವಳತ್ತ ಸರಿಸಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಯಾರದೋ ಕೈಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಒತ್ತುವಿಕೆ ಅವಳನ್ನು ಚಕಿತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು... ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ...? ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಾಗ ಎದುರು ಸ್ಮಿತಾ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತಳಾದಳು.

“ನೀನು ಇಲ್ಲಿ?”

ಭಾವಾವೇಶ ಉಕ್ಕೇರಿದ ಸ್ಮಿತಾ ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು.

“ಹೌದು... ನಾನು ಇಲ್ಲಿ... ಯಾಕೆ? ನಾನು ಇಲ್ಲಿರಲಾರೆನೇ?”

ಅವಳು ವಿಚಲಿತಳಾದಳು.

“ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಏನೊಂದರೆ... ನಿನಗೆ ಬಾಬೂ...”

ಸ್ಮಿತಾ ಅವಳ ಮಾತು ಕತ್ತರಿಸಿದಳು.

“ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೋ. ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಲಾ ನಿನಗೆ?”

“ಆಸ್ವತ್ತೆಯಲ್ಲಿ...”

“ಯಾಕೆ?... ಆಸ್ವತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಇರೋದೇ ಇಲ್ಲವಾ?”

“ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದೆಯಾ?” ಅವಳು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ನೀರನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡಳು.

“ಆಗಿದೆ”

“ಯಾರಿಗೆ?”

“ನಿನಗೆ!”

“ನನಗೆ?... ಥೂ... ನಡೆಯಾಚೆ...! ಸ್ಮಿತಾಳ ವಿನೋದ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿ ಸರಳಗೊಳಿಸಿತು.

“ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳ್ತೀಯಾ ಈಗ?”

“ಕೇಳೋಣಲ್ಲ... ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ... ಮೊದಲು ಹೇಳು ಕಾಫಿ ಕುಡಿತೀಯಾ ನೀನು?”

“ನೌಕರಿ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ದಿಲ್‌ದಾರ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ” ಸ್ಮಿತಾ ಓರೆನೋಟ ಬೀರಿದಳು.

ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಸ್ಮಿತಾಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿದಳು.

ಸಂದಣಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕರಗಿತು. ಸ್ಮಿತಾಳೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ಜಾಗಾ ಹುಡುಕಿದಳು. ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಮೇಜಿನ

೪೧೨ / ಆವಿಗೆ

ಕಡೆ ಸಂಕೇತ ಮಾಡಿ, ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಮೇಜಿನ ಕಡೆ ಹೋಗಲು ಸೂಚನೆ ಇತ್ತಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಅವಳು ಇಡಲಿಯ ಡಬ್ಬಾ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕಾಫಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ಮಿತಾಳ ಕಡೆ ಸಾಗಿದಳು.

ಅವಳು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರುತ್ತಲೇ ಸ್ಮಿತಾ ಆತುರದಿಂದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಾಗಿದಳು.

“ಹೇಳಲಾ... ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವನ್ನು...?”

ಅವಳು ಕಾಫಿಯ ದೊಡ್ಡ ಗುಟುಕು ಹೀರಿಕೊಂಡಳು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಸ್ಮಿತಾಳ ಮೇಲಿದ್ದವು.

“ಹೇಳು”

“ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ರಾಕ್ಷಸ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲಿನಿಂದ ಉರುಳಿಬಿದ್ದೆ.”

“ರಾಕ್ಷಸ?...” ಸಂಕೇತ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ಮಿತಾ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡಳು.

“ಉಫ್... ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್ ಹತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ರಾಕ್ಷಸ-ಅರ್ಥಾತ್ ನನ್ನ ತಂದೆ -ಮುಂಬಯಿಯ ಮಟಕಾ ದೊರೆ!” ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು ಸ್ಮಿತಾ.

ಕಾಫಿಯ ಬಿಸಿ ಗುಟುಕು ಅವಳ ಬಾಯಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿತು.

“ಹೇಗಿದಾರೆ ಅಂಕಲ್...?”

ಸ್ಮಿತಾ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಿಂದ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಎಡಗೈಯನ್ನು ಸಾಭಿನಯ ಕೊಡವಿದಳು-“ಹೋದರು...!”

ಅವಳು ಜಡವತ್ ಸ್ವಬ್ಧಳಾದಳು.

ಸ್ಮಿತಾ ವಿವರಿಸಿದಳು.

ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ಎಂದಿನಂತೆ ಬಿಲ್ಡಿಂಗನ್ನು ಧುತೈಂದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದ. ಹರಾಮಖೋರನ ಕಾಲುಜಾರಿತು, ತಲೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಬಡಿದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಒಡೆದುಹೋಯಿತು. ಗಂಟೆಗೆಟ್ಟಲೆ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲೆ ರಕ್ತ ಕಾರುತ್ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಕ್ತಾಯಪಾಲು ರಕ್ತ ಹರಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಯಾರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯದ ಅರಿವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ. ಕೆಳಗಿನ ಖೇಮಕಾ ಅಂಕಲ್ ರಾತ್ರಿಯ ಎರಡೂವರೆ ವೇಳೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿಕೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು!

“ಕಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡ್ತಾ ಖೇಮಕಾ ಅಂಕಲ್ ಬಡೋದೆಯಿಂದ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಮನೆ ತಲುಪಲು ತಡವಾಯಿತು. ಮೆಟ್ಟಿಲಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರಕ್ತ ಅವರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನವರೆಗೂ ಕರೆತಂದಿತು.

ಗುರುತು ಹಿಡಿಯುತ್ತಲೇ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅಂಕಲ್ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದರು. ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಭಾರವಾದ ಆಯಿಗೆ ಬಹುಶಃ 'ರಾಕ್ಸಸ್'ನೇ ಬಂದಿರಬೇಕು ಅನಿಸಿತು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಖೇಮಕಾ ಅಂಕಲ್‌ರನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಏನೋ ನಡೆದಿರಬೇಕು ಎನಿಸಿತು. ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಅಂಕಲ್ ದುರ್ಘಟನೆಯ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಆಯಿ ತಣ್ಣಗಾದಳು.

“ನೆರೆಯವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಖೇಮಕಾ ಅಂಕಲ್ ಗತ ಪ್ರಾಣವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಸಮೀಪದ ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸೇರಿಸಿದರು. ನಮ್ಮನ್ನು ಜೋಸೆಫ್ ಅಂಕಲ್ ತಮ್ಮ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ದಿಜ್ಞೂಷಳಾಗಿದ್ದ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಕಳಿಸಿ, ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ದುರ್ಘಟನೆಯ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದವು.

“ಆಯಿಯ ರಕ್ತದೊತ್ತಡ ಏರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಸಿಸ್ಟರ್ ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟು ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತದ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮುಕ್ತರಾಗಿರಲಿ ಎಂದು ಆಯಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧಳಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಬೆಳಗಿನ ಆರುಗಂಟೆ ಮೂರು ಮಿನೀಟಿಗೆ ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ಉಸಿರುಬಿಟ್ಟ.”

“ಎರಡಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು, ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಎಂದು ಆಸೆ ತೋರಿಸ್ತಾ, ಬಡವರ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಕೊಲೆಗಡುಕ ಜಿಗಣೆ... ಅವರ ಪತ್ನಿಯರ ಶಾಪದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.”

“ತಕ್ಷಣ ತಲುಪಿದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ-ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಆಯಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾದರು. ‘ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಗಡಿಬಿಡಿ ಬೇಡ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಡೆದು ತಿಳಿಯಲಿ- ಅಂದರು.

“ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್‌ನ ಮರಣದ ಸೂಚನೆ ನನ್ನ ಮಿದುಳಿನ ನರಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿತು. ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೊತ್ತಿಸಿದ್ದ ನನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿ ಬೋರಲಾಗಿದೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು.”

ಸ್ಮಿತಾಳ ಕೈಯನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಸಾಂತ್ವನದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಂವಹನಗೊಳಿಸುವಾಗ ಅನಿಸಿತು. ಅವಳು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮಿಡಿಯುವ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ, ಬರ್ಫದ ಇಟ್ಟಂಗಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಂತಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿಯ ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ಅನಿಸಿತು.

ಎದುರುಗಿಟ್ಟು ಅವಳ ತಣ್ಣಗಿನ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ, ಅವಳ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದುನಿಂತಳು.

“ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ತರ್ರೇನೆ ನಿನಗಾಗಿ.”

ಬಿಟ್ಟು ಕೈಯನ್ನು ಸ್ಥಿತಾ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು-ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಬೆರಳು ಅದರ ರಕ್ಷಕನಿಂದ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿದೆಯೇನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ.

“ಇದನ್ನೇ ಕುಡೀತೇನೆ... ನನ್ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ...”

“ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ನಿನಗೆ ಜರೂರಿದೆ. ಬಸ್, ಒಂದು ಮಿನೀಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದೀಯಾ ನೀನು ಸ್ವಯಂ ಧೈರ್ಯ ಕಳಕೊಂಬೇಡ.

ಬಿಸಿ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಗುಟುಕಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸ್ಥಿತಾ ಸಾಮಾನ್ಯಳಾದಳು.

“ನಮೀ, ಎಲ್ಲವೂ ಸರಳವಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ದೀದಿಯದೇ ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವಳ ಜೀವನದ ವಿಡಂಬನೆ ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಗಾಯದ ಗುರುತಿನ ಹಾಗೆ ಅಂಕಿತವಾಗಿದೆ. ಮನೆಯ ಯಾವ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ಅವಳು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾರಳು. ಅದರ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಲಾರರು. ಯಾರಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೋಚಿಕಿತ್ಸಕರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಟ್ರೇಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೊಡಿಸಬೇಕು, ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್ ಅವಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದು ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥವಾಗಲು ಇರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಪರ್ಯಾಯ. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳ್ತಾ ಇರ್ರೇನೆ-ನೀನು ಅವಳೇ, ಮೊದಲಿನವಳೇ. ನಿನಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಏನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ದೋಷಿಯಲ್ಲ- ಅಂತ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ವ್ಯರ್ಥ. ಆದರೆ ನಾನು ಸೋಲು ಒಪ್ಪುವವಳಲ್ಲ. ಗಂಡಸರ ಗಂಡಸುತನಕ್ಕೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸದೇ ಹೋದರೆ...”

“ಶಾಂತಳಾಗು! ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೋ” ಸ್ಥಿತಾ ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗುವುದನ್ನು ಅವಳು ತಡೆದಳು. “ಈ ಕಾಫಿಯನ್ನೂ ನೀನು ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಸಿಬಿಟ್ಟಿ...”

“ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳ್ತಿದೀಯಾ. ಅವನಿಂದಾಗಿ ನಾವು ದಿನವೂ ಸಾಯ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವನು ಸತ್ತರೆ ನಾವು ಹೊಸ ಜೀವನ ಬದುಕೇವೆ... ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಿಸ್ತೇವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತ ಕೊಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದಿಲ್ಲ, ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳ ಹಾಗೆ ಮಿಜಿ ಮಿಜಿ ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.”

ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಅವಳು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಾಳ ಕೈಯನ್ನು ಒತ್ತಿದಳು.

“ಉನ್ನಾದಿನಿಯಾಗ್ತಿದೀಯಾ?... ನಿನ್ನ ನಿರರ್ಗಳ ಅಪಲಾಪವನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡು. ತಂದೆಯ ಮರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಡಬೇಕು... ಅದು ಬಿಟ್ಟು...”

ಸ್ಥಿತಾ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಳು. ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಾಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ನಿದಾನವಾಗಿ ಆದ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

“ಅಪ್ಪನ ಮರಣದ ಬಗೆಗೆ ಅಲ್ಲವಾ ನಮಿತಾ...? ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ತಂದೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿದ್ದ. ಸದಾ ಆತಂಕಗೊಳಿಸುವ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಪ್ಪನನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆ. ಕೆಂಪು ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುವ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಶದಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆ... ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ... ಎಂದೂ ದೊರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ...”

“ಅವನು ಎಂದೂ, ನಮ್ಮ ಕಾಯಿಲೆಯಲ್ಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದೆಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡು, ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದೆ. ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸಿದೆ. ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಅಂತೀಯೆ? ಅಪ್ಪನ ಮಮತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ನೋಡಲು, ಅನುಭವಿಸಲು! ಸುಂಗು ಹುಳದ ಹಾಗಿನ ಮುಳ್ಳು ತುಂಬಿದ ಅವರ ಚರ್ಮ ನನಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬರಡಾಗಿದ್ದ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಗೆ ಒಂದು ಹನಿ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಸುರಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಘೋರ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು... ಯಾಕೆಂದರೆ ತಂದೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ವಾರಸುದಾರಳು... ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಂದೆ ಇದಾರೆ. ಅವರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಖವಿಟ್ಟು ನೀನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕೋಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ... ಆದರೆ ನಾನು... ಪಿತೃಪ್ರೇಮವೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ಕಾಣದ ವಂಚಿತಳು... ಬಾಯಾರಿದವಳು...

ಕಾಫಿಯ ಆರಿದ ಲೋಟಿಯನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಮುಖವನ್ನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕರುಣ ಆಕ್ರಂದನ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು ಸ್ಮಿತಾ. ದುಃಖ ಸ್ಫೋಟವಾಗಿತ್ತು. ಬಿಕ್ಕತೊಡಗಿದಳು ಆಕೆ.

ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಟೇಬಲ್ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚದೆ ನಮಿತಾ ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನು ಮಡಿಲಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯ ತುಂಬತೊಡಗಿದಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ಮಿತಾಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ತೆರೆಗಳ ಏರಿಳಿತ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಅದು ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆಯೆಂಬುದು, ಆಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿಸ್ಸಹಾಯಳಾಗಬಲ್ಲಳೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು ಆಗಲೇ.

ಇಡಲಿ ಡಬ್ಬಾವನ್ನು ಜತನದಿಂದ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನೂ ಒತ್ತಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು-ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೋ ಅಥವಾ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೋ!

ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ-ನೆಂಟಸ್ತಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ದುಃಖಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ

ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದವರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರು ಏನೋ ದುರ್ಘಟನೆಯ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ಭಾವವಿಹ್ವಲರಾಗಿ ಆರ್ಧ್ರರಾದರು.

ಐ.ಸಿ.ಯೂದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಸ್ಮಿತಾ ತನ್ನನ್ನೇ

ಮರೆತವಳಂತೆ, ಪೈಪುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳದಿರುವ ನಮಿತಾಳ ತಂದೆಯನ್ನು ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯದೆ ನೋಡಿದಳು. ಅವರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಗುಟುಕು ಗುಟುಕಾಗಿ ಹೀರಿದಳು. ಅನಂತರ ಅಸ್ಥುಟ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಡಬಡಿಸಿದಳು.

“ನಿನ್ನ ಬಳಿ ತಂದೆಯ ಶರೀರವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬೇರೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ನಮೀ? ಯಾರೂ ದುಃಖಿಸಬೇಡಿ. ಅವರಿಗೆ ಅಪಮಾನವಾದೀತು. ಇರುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಂದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿರಲು ಬಿಡಲಾರದು. ನಾನು... ನನ್ನ ಬಳಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೆ ಅದು ಉಸುಕಿನಂಥ ಭೂತಕಾಲ, ಮೃಗ ಮರೀಚಿಕೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು... ಓಡಿಸುತ್ತಾ, ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ, ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವುದು! ಅಂಥ ಉಸುಕಿನ ಗತಕಾಲವನ್ನು ನಾನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ-ನಮೀ! ಮಟಕಾಕಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ತೇಲಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಬಹುಶಃ ಹಾಗಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಶಾಪಮುಕ್ತಳಾಗಿ ದೀದಿಯೊಂದಿಗೆ, ಅಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ, ವಿಕ್ರಮನೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ತೆರೆದಿಲ್ಲ.”

ಅವಳು ಸಾಹಸವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಲಾ?”

ಸ್ಥಿತಾ ವಿಕಾರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಕಳು.

“ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನೂಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು... ನೀನೇನು ಕೇಳೋದಕ್ಕೆ ಬಯಸಿದೀಯಾ, ನಿಜ ಹೇಳು ಸ್ಥಿತಾ... ಅಂಕಲ್‌ನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಲಮೇಲಿಂದ ತಳ್ಳಿದವರು ಯಾರು? ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರೆ...” ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಕಾನೂನೂ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಲಾರದು... ಆಗ?

ಅವಳ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವೆಗಳು ಏರತೊಡಗಿದವು.

“ನಿನಗೆ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಕ್ಕನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಸಲು ಅಮ್ಮ ಸ್ವಯಂ ಅವಳನ್ನು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಮಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಳೆಂಬುದು ಬಹುಶಃ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ... ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆಕೆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಚಿಲಕ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವತ್ತಿನ ಹುಡುಗಿಯರೇ ಹೀಗೆ, ಬೇಗ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ ಎಂದು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು! ರಾವಣನ ಅಣ್ಣ ವಿಭೀಷಣನ ಹಾಗೆ ಬಡಪಾಯಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆಯ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಆಗಿದ್ದರು... ತಮ್ಮನ ಕಾರಸ್ತಾನ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಸ್ಥಿತಾ ಉಸಿರ್ಗರೆದಳು.

“ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಹಜವಾಗಲಾರೆ ಎಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ. ಅಪ್ಪನ

ಮೇಲಿನ ಸೇಡನ್ನು ನಾನು ಶರತ್ ಮೇಲೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನನ್ನು ಉದ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒದೀತಿದ್ದೆ.... ವಿಕ್ರಮನೂ ಅವನದೇ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ... ಅವನು ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಫೆಲೋಶಿಪ್‌ಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾನೆ...

ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

“ಈಗ ಹೇಳು, ಮಾಡಿದ್ದು ಸರೀನಾ, ತಪ್ಪಾ?”

“.....”

“ಬೇಡ-ಬೇಡ... ಬಾಯಿ ತೆರೀಬೇಡ. ತಪ್ಪು ಅಂತ ನೀನು ಹೇಳ್ತೀಯಾ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು! ನಿನ್ನ ಉತ್ತರ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ದೇವೀಶಂಕರ ಪಾಂಡೇಯರ ಮಗಳಲ್ಲವಾ ನೀನು? ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಯಾರೂ ಹುಟ್ಟೋದಿಲ್ಲ ನಮೀ! ಇರಬಹುದು, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಜೀನ್ ಇತರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಎನಿಸಬಹುದು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಲ್ಲವಾ? ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್‌ನ ಸಂತಾನ ನಾನು! ಆದರೆ ನನಗನಿಸ್ತದೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶೋಧದ ಒಳ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀನ್ ಇದೆ. ಅದು ಈವರೆಗೆ ಜನ್ಮ ತಾಳಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ... ಜನ್ಮಿಸೋದಕ್ಕೆ ಚಡಪಡಿಸ್ತಾ ಇತ್ತು...”

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಐಸಿಯು ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ಮಿತಾ ಮೌನವಾದಳು.

ಅಂಕಲ್ ಐಸಿಯುಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಒಂದುಕ್ಷಣ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಡಾ. ಗುಪ್ತಾರವರಿಂದ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಆರೋಗ್ಯದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಡಾ. ಗುಪ್ತಾರಿಂದ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಉತ್ತರ ಪಡೆಯದೆ ಸ್ವಯಂ ಪಾಂಡೇಯವರ ಸಮೀಪ ಹೋಗಿ ನಿಂತರು.

ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಏರಿಳಿತದ ಭಾವನೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿದ್ದ ಅಂಕಲ್ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸ್ಮಿತಾಳೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು.

ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಇಷ್ಟು ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್‌ನ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಟಂ ರಿಪೋರ್ಟ್ ದೊರೆತಿದೆ. ರಿಪೋರ್ಟ್ ಸ್ಮಿತಾಳ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಬಳಿ ಇದೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ನಗರದ ರಿಪೋರ್ಟರ್ ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಅವರು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಐಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟಿರುವ ಶವವನ್ನು ಅವರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಟಂ ವಾರ್ಡ್ ಹೊರಗಡೆ ಮಟಕಾಕಿಂಗ್‌ನ ಸಮರ್ಥಕರ ದೊಡ್ಡ ಸಂದಣಿಯೇ ಸೇರಿದೆ. ಪೊಲೀಸರು ಡಾಕ್ಟರರು ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ‘ಗುರು’ವಾದ ಮಟಕಾಕಿಂಗ್‌ನ ಮರಣದ ಕಾರಣವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕುವ

ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರ ಕೊಲೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು! ಇದೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪಿತೂರಿಯೆಂದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ಗಾಬರಿಯಾದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪೋಲೀಸು ಬಲವನ್ನು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಪೆಸ್ ರಿಪೋರ್ಟರ್ಸ್ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಟಮ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ, ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಮರಣ ತಲೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಗಾಯದಿಂದ ಆದದ್ದಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಅತೀವ ರಕ್ತಸ್ರಾವದಿಂದ ಆಗಿದೆ. ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ಪ್ರಮಾಣ ನೋಡಿದರೆ ಮಟಕಾಕಿಂಗ್ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಕುಡಿದಿದ್ದು, ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗ 'ದಿರುವುದೇ ದುರ್ಘಟನೆಗೆ ಕಾರಣ. ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಒಳ-ಹೊರಗಿನ ಪೆಟ್ಟು ಅಥವಾ ವಿಷಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಬಗೆಗೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಟಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯೇನೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಗವಳಿ ಗುಂಪಿನವರ ಕೈವಾಡ ಈ ಕೊಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಇದೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಇದೆ. ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೇ ಗವಳಿ ಗುಂಪು ಸ್ಯಾಂಡರ್ಸ್ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಮಟಕಾ ಮುಖ್ಯ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತ್ತು. ಮಟಕಾ ಬಂದ್ ಮಾಡಿಸಿ ಅದೇ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಪೀಟು ಅಡ್ಡೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಗವಳಿ ಗುಂಪಿನವರು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡ ಉಪಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಇಡೀ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಅಧಿಪತ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯೆ ಜೋರಾಗಿ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಗುಂಪಿನ ಅನೇಕರು ಗಾಯಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಗವಳಿ ಗುಂಪು ಜಾಗದ ಮೇಲಿನ ತಮ್ಮ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ಸುಮ್ಮನೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಲೂ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಗವಳಿಗುಂಪು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

ಗವಳಿ ಗುಂಪಿನ ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೇ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ, ಪೋಲೀಸರು ನೀಡುವ ವಿವರಣೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾದುದಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಗುಂಪಿನವರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ಆ ದಿನ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸದೆ ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್ ಮದನ ಖತ್ರಿ ಯಾಕೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದರು? ಅಂದರೆ ಪೂರ್ವ ನಿಯೋಜಿತ ಕೃತ್ಯ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ-ಹೀಗಿತ್ತು ಪತ್ರಕರ್ತರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ.

ಪತ್ರಕಾರರ ಮತ್ತೊಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ತರ್ಕವೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಉರುಳಿಬಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ತಲೆ ಒಡೆದು ಹೋಗುವಷ್ಟು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಯಾರೋ ತಳ್ಳಿದ ಹೊರತು ಪ್ರಾಣಘಾತಕವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಒಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮರಣವನ್ನು ಪತ್ರಕರ್ತರು ಬೇಕೆಂದೇ ಜಟಿಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ತನ್ನ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದ ನಂತರ ಮಟಕಾಕಿಂಗ್ ತಾವೊಬ್ಬರೇ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಏರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಮನೆ ಮತ್ತು ದಂಧೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾರರನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯನ್ನು ಪಾರ್ಕಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಗಾಡಿಯ ಚಾಲಕ ಜಮೀಲನ ಹೇಳಿಕೆಯೆಂದರೆ ಸಾಹೇಬರ ಜೊತೆಗಾರರು ಅವರನ್ನು ಮನೆಯವರೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬರುತ್ತಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ತಾನು ಗಮನಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಅವರು ಜೊತೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ತಡವಾಗುವುದಾದರೆ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿ ಗಾಡಿಯನ್ನು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ಮತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಅವರು ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಅವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವಾಗ ಇದ್ದುದು ಜಮೀಲ ಮಾತ್ರ.

ರಾತ್ರಿ ಸಾಹೇಬರು ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವರು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದಂತೆ ಅವನು ಗಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಬಹುಶಃ ಆಗ ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಯ ಸಂಗತಿ ಇದು.

ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್‌ನ ದುಃಖತಪ್ಪ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಪತ್ರಕರ್ತರು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೆದಕಿ ಕೆದಕಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳು ಉತ್ತರವಿತ್ತಿದ್ದಳು-ತನಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ದಂಧೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿ ಎಂದೂ ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಮನೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಿಥಿಲತೆಯನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಲು ಬಿಟ್ಟವರಲ್ಲ! ಪತಿಯ ಗುಂಪಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಅವಳು ಪರಿಚಯ ಹಿಡಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಪರಿಚಯವೂ ಅವಳಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಠಿಣವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಸಂಭವವೂ ಆಗಿತ್ತು. ತುಂಬ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ದಂಧೆಯೇನೆಂಬುದೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತಿರುವು ಕಾಣಿಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಅವಳ ಕಿರಿಯ ಮಗಳು ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ಥಿತಾ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಉತ್ತೇಜಿತಳಾದಳು.

“ನಾನೇಹೋಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾ! ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೂರ್ಖತನ ಅಲ್ಲವಾ?”

ಶಿಂದೆ ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದರು.

“ಹುಚ್ಚಿ, ಇಂಥ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ಹುತ್ತು ಮಾರು ದೂರ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಯಾರು ಏನೇ ಕೇಳಲಿ, ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುಬಿಡು. ನೀನು ಮಲಗಿದ್ದೆ, ಏನಾಗಿದೆ, ಹೇಗಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಡು.”

ಸ್ಥಿತಾ ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಳು.

“ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲವಾ, ಯಾಕಂದರೆ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಶರೀರ ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾಗುವುದನ್ನು ತಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಡವಾ... ಬರ್ತಿಯಾ ನೀನು?...”

“ಬರಬೇಕು ಅನಿಸ್ತದೆ...” ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ನಡೆ.”

“ಬಹಳ ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.”

“ಸಮಯ ಆಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ” ಸ್ಥಿತಾ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಳು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಶವ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆಯಿ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪನ ಮುಖ ನೋಡಿದ ಅವನ ಜೊತೆಗಾರರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಗಲಾಟೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಶವವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದರೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.”

“ನೋಡು, ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಂತೂ ನಾನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ...” ಇನ್ನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೆಂದರೆ... ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಟಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ನೋಡೋಣ... ಮನೆಗೂ ಈಗಲೇ ಬರಲು ಆಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ...” ಅವಳು ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಅವಳಿಗೆ ‘ಹೋಗಿಬಾ’ ಎಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸ್ನೇಹಿತೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಯೋಗ” ಮೆಟ್ಟಲು ಇಳಿಯುತ್ತ ಅವಳು ಸ್ಥಿತಾಳ ತೋಳು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು.

“ಕಾಲದ ಕ್ರಮವೇ ಹಾಗೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಅದೃಷ್ಟದ ಹಾಗೆ ವಿಧಿಯಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಸದಾ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದುದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.”

ಸ್ಥಿತಾಳ ಮಾತು ಅವಳ ಅರಿವಿಗೆ ನಿಲುಕಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಿಗೆ ಕಂಟಿಯ ಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು.

ತನ್ನ ತೊಡಕನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆ ಅಂಟಿಯ ಬಗೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದಳು. ಅಂಟಿಯನ್ನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳುವುದು? ಹೇಗೆ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು?

“ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೀಯೇ? ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯೇನೇ?

ಅವಳು ಮೌನದ ಚಿಪ್ಪನ್ನು ಒಡೆದಳು.

“ಹೆದರೋದು ಯಾಕೆ?”

“ಹೂಂ, ದಿಟ್ಟಳಿದೀಯಾ. ಹೆದರದೆ ಹೋದರೆ ಒಂದು ದಿನ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿಲ ಮೇಲಿಂದ ನೂಕಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಬಗೆಗೂ ಆಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ—ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ!”

ರಾತ್ರಿ ಎಂಟೂ ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಯವೇಳೆಗೆ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕಥೆಯ ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಪವಾರ, ಕಾಂಬಳೆ, ಶಿಂದೆ, ಶೋಭನಾಥ ಅಂಕಲ್ ಮುಂತಾದ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ‘ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್’ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಮುದುಡಿದ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಬರುತ್ತಲೇ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯ ದೇವಿಶಂಕರ ಪಾಂಡೆಯವರ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದರು.

“ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಒಂದು ಶಾಖೆಯನ್ನು ನಾನಾವತಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದುಬಿಡು, ಪವಾರ!”

“ತೆರೆದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಸಹಕಾರಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಶಾಖೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಮುಚ್ಚೋದಿಲ್ಲ, ಅವಶ್ಯಕ ಮೀಟಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬಹುದು.”

ಪವಾರನತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಬೀರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೂ ಮುಗ್ಧ ನಗು ನಕ್ಕರು.

“ಅಂದರೆ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಿಡಕಿಯನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದೀಯಾ?”

ಪವಾರ ಕೈ ಮೇಲೆತ್ತಿದ.

“ನಾನಲ್ಲ ಪಾಂಡೇಜಿ ಅವರು.”

“ಪಾಂಡೇಜಿ ನಂತರ ಬಹುಶಃ ನಾನೇ ಈ ಶಾಖೆಯ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸ್ತೇನೆ ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ” ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಂಗ್ಯದಿಂದ ಹೋಹೋ ಎಂದು ನಕ್ಕರು ಶೋಭನಾಥ ತ್ರಿಪಾಠಿಯವರು.

“ಇಲ್ಲಪಾ... ಇಲ್ಲ... ತ್ರಿಪಾಠಿ... ಹಾಗೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ದಾಂಧಲೆ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಾ

೪೨೨ / ಆವಿಗೆ

ಸಾಹೇಬರು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ ಶೋಭನಾಥ ತ್ರಿಪಾಠಿಯವರನ್ನು ಗದರಿಸಿದರು. “ದೇವಿಶಂಕರನ ನಂತರ ನನ್ನ ನಂಬರ್ ನಿಶ್ಚಿತ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಿ. ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಮದೆಲ್ಲಾ ಗಂಟುಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ, ನನ್ನನ್ನು ಇದೇ ಶಾಖೆಗೆ ತಂದುಬಿಡಿ. ಈ ಶಾಖೆ ಬಹಳ ದೂರ ಆಗ್ಗದೆ ಎಂದು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಹೋಗೋದು ನಿಶ್ಚಿತ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ಜಾಗಾ ದೂರವಾದರೆ ಏನಾಯ್ತು? ಹತ್ತಿರವಾದರೂ ಒಂದೇ ದೂರವಾದರೂ ಒಂದೇ ಹಾಂ, ಹೇಳಿಬಿಡ್ತೇನೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಾದರೆ ನಾನು ಸಹಿಸೋದಿಲ್ಲ.”

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅಂತಿಮ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರ ಬರೀತಿದಾರೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗಿನ ಭಾವತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ಮೊದಲು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸರಸ ವಾತಾವರಣ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಹೂವಿನ ಹಾಗೆ ನಿಸ್ಸಂದವಾಯಿತು.

ವಾತಾವರಣ ಯಾಕೋ ಭಾರವೆನಿಸತೊಡಗಿತು.

“ದೇವಿಶಂಕರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಬರ್ತೇನೆ! ಪ್ರಸಾದ ತಿನಿಸೋದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಹಣೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸ್ತೇನೆ.” ಭಾರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಮೆಟ್ಟಿಲಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ

೧೭

“ಹಸಿರು ಸಮುದ್ರ ಗೋಪಿ ಚಂದರ

ಹೇಳು ನನ್ನ ಮೀನೇ ಎಷ್ಟು ನೀರು

ಎಷ್ಟು ನೀರು, ಎಷ್ಟು ನೀರು

ಎಷ್ಟು ನೀರೋ...ss

ಎಷ್ಟು ನೀರೋ...ss”

“ಇಷ್ಟು ನೀರು, ಇಷ್ಟು ನೀರು

ಇಷ್ಟು ನೀರೋ...

“ಎಷ್ಟು...”

“ಇಷ್ಟು...”

“ಎಷ್ಟು...”

“ಇಷ್ಟು...”

ಅವಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಮೀನೊಂದು ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಪಣವಾಗಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.

“ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟೆ... ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟೆ...!” ಹರ್ಷದಿಂದ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಅವಳು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದಳು.

“ಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ ಮಗಳೇ... ಹಾಗಾದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಡಗಿದ ಕಳ್ಳನಿಗೆ... ಅದೇ

ನಮ್ಮದು!”

“ಮೊದಲು ಹೇಳಿ... ಗೊಂಬೆಗೆ ಗೊಂಬೆ ಸಿಕ್ಕಿತಾ?”

“ಸಿಕ್ಕಿತಲ್ಲಾ! ಪವಾರ ಬಾಬೂ ಶೆವಾಡೆ ಅವರ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮಲಗಿಸಲು ನಾವು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಟ್ಟುತ್ತೇವಲ್ಲ... ಗೊಂಬೆಗೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಮಲಗಿಸಲು... ಹಟಮಾರಿ.”

“ಅಂದರೆ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ...”

“ಇಲ್ಲ... ಅದೆಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ?”

“ಯಾರು ನೋಡ್ತಾರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೆ?”

“ನಿರ್ಮೋಹಿ ರಕ್ಷಕಳು ಹೊರಟುಹೋದಳು, ಜೊತೆಗೆ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.”

“ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಆಳವಾಗಿ ನಾಟಿದೆ...”

“ಏನು ಮಗುವೆ?”

“ಚೀಲವನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಿ.... ಚಂದಾ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಕಷ್ಟ ಯಾಕೆ ತಗೊಂಡಿರಿ ನೀವು?”

“ನಮ್ಮ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪಾಂಡೇಯ ಬಾಬೂ ಆಣೆ... ನಾವು ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಇತರರ ಎದುರು ಹಿಡಿಯೋದಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯ...ಬಹಳ ಕೈಕಾಲು ಬಡಿದಾಯ್ತು... ಆದರೆ ಇಷ್ಟೇ ಸಂಗ್ರಹವಾದದ್ದು...”

“ಸಮಿಧಾ ಸಮಿಧಾ ಆಗಿರತ್ತದೆ, ಅದು ಮುಷ್ಟಿಯಷ್ಟಾಗಲಿ, ಜೋಳಿಗೆಯ ತುಂಬಾ ಇರಲಿ...”

“ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ನಾವೂ ದುಃಖ ನುಂಗಿದೆವು...”

“ಚೀಲ ಕಳಿಸಲಿ, ಕಳಿಸದೆ ಇರಲಿ... ಬಾಬೂಜಿಯವರನ್ನು ಕಾಣಲು ನೀನೇ ಯಾಕೆ ಸ್ವಯಂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?”

“ಗಂಟು ತೆರೆಸಬೇಡ, ಮಗೂ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ...”

“ಯಾವುದಾದರೂ ಗಂಟು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆಯಾ?...”

“ಇಲ್ಲ... ಅಂದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಯಾಕೆ ಹಟ ಮಾಡಿದೀಯೆ?”

“ನಿಜವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ...”

“ನಿಜ ಕೇಳಿದೆಯಾ?”

“ಕಡಿಮೆ ಸಾಹಸಿ ಅಲ್ಲ...”

“ಜೀವ ಗಟ್ಟಿ ಮಜಬೂತ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೀಯಾ?”

“ಮತ್ತೆ?”

“ಧೈರ್ಯ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಕೋಚದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೆ

೪೨೪ / ಆವಿಗ

ಎದುರಿಸೋದಕ್ಕಾಗದೆ ಇರುವಾಗ, ಹೋಗು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕು ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆಯಾ?”

“ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾಬೂಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಎಂದೂ ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಗಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಅದರಿಂದೇನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಾರಿ ಆಗಿದೆ. ಈಗಲೂ ಆಗ್ಗಿರದೆ... ಭೇಟಿ... ಅಲ್ಲ... ಭೇಟಿಗಳು...”

“ಅಂದಮೇಲೆ...”

“ಯಾವು ಯಾವುದನ್ನೋ ಅಗೀತಾ ನೇರವಾಗಿ ಬಾಬೂಜಿವರೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆಯಾ ನೀನು, ಸುನಂದಾಳಿಗೂ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ...”

“ಮಾತು ಬದಲು ಮಾಡಬೇಡಿ...”

“ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಜಗಳ ಬೇಡಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿತು..”

“ಅಮ್ಮ! ಬಹುಶಃ ನಿಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ಆಕೆಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ... ನಿಮ್ಮ ಮತ್ತು ಬಾಬೂಜಿಯ...”

“ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು, ನಮಗೆ ನಾವು ಗೊತ್ತಲ್ಲವಾ? ಎದುರಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಜನಸಂದಣಿಯ ಎದುರು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಇಲ್ಲ ಮಗಳೆ, ಇಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಣಿಯ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸುಖ-ಶಾಂತಿ... ಅದಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ಹಕ್ಕು ನಮಗಿಲ್ಲ... ಪಾಂಡೇಯಜೀ ಅವರ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಾವು ಕುಳಿತಾಗ ನಿಂತಾಗ ಕೇಳ್ತಾ ಇರೇವೆ. ಅವರ ಕಷ್ಟ ಎದೆಯ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಅರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮ ಉರಿಸಿದ ಮಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೇವೆ ಈ ದೇಹದ ಗೂಡನ್ನು...”

“ಪತ್ರ ಬಂದಿದೆ ಸುಹೃಲನದು ದುಬೈಯಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹುರುಪುಳಿಸ್ತಾ ಇದಾನೆ. ಮಗಳ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಬರೆಸಿಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ...”

“ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ಮಗಳೇ?”

“ಜನೇಶ್ವರ ಸಾಹೂ ಅವರು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಲಿಲ್ಲ ನಾವು. ಬಲವಂತದ ಪ್ರೀತಿ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೆ ಇದೆ. ಜೀವ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆ

೧೮

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಾರಿಸಿದ ಗಂಟೆ ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕಲಕಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡ ದವಡೆಯ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ತೆರೆದವು. ಕಹಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಅವಳು ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಿಟಕಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಹಳೆಯ ಧೋತ್ರವನ್ನು ಹೊಲಿದು ತಯಾರಿಸಿದ ಪರದೆಯ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಕಪ್ಪು ಆಕಾಶದ ಪಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಕನಸಿನಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿರಬೇಕು, ಆದರೆ ಕನಸು ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಹಾಲಿನವನು ಬೂತ್ ತೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಹಾಲಿನ

ಬಾಟಲಿ ತಲುಪಿಸಲು ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಯವನು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಮರೆತರೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಪತ್ರಿಕೆ ಅವಳಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥ ಖರ್ಚಿನದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹದಿನೈದು ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸುದ್ದಿಗಳಿಂದ ಯಾವ ಮನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ತುಂಬುತ್ತವೆ.

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು ಅವಳು. ನಸುಕಿನಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಓಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅವಳಿಗೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ದಣಿದ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಬೆದರುಗೊಂಬೆಯ ಹಾಗೆ ತೂಗಾಡುತ್ತ ಸ್ವಯಂ ತನ್ನನ್ನೇ ಹೆದರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಓಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ರಾತ್ರಿಗಳು ನಿರ್ದೆ ಮಾಡಲೆಂದಲ್ಲ ಕೇವಲ ತೂಕಡಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ತನಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಭುನ್ನೂವನ್ನು ಮಗ್ಗುಲಾಗಲೆಂದು ತುಸು ದೂರ ಸರಿಸಿದಳು. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಬೆಟ್ಟದ ಏರನ್ನು ಏರುವವನಂತೆ ಇಳಿಯುವವನಂತೆ ಅವಳನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಗಂಟೆ ಮತ್ತೆ ಬಾರಿಸಿತು! ಕನಸಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದಳು! ಬಾರಿಸುವವರು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗದೆ ಹೋದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಆಕಾಶದ ಪಟ್ಟಿ ಇನ್ನೂ ಕಪ್ಪಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಭುನ್ನೂವನ್ನು ಅತ್ತ ಸರಿಸಿ ಬಾಗಿಲಕಡೆ ಜಿಗಿದಳು. ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ವಿಚ್ ಹಾಕುತ್ತ ಹಾಲಿನವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡಳು ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಆ ರೀತಿ ಬೆಲ್ ಒತ್ತಿದರೆ ಬೆಲ್ ಸುಟ್ಟುಹೋದರೆ!

ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಲು ತಡೆದಳು.

“ಯಾರು?” ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲವೇ?”

“ನಾನು ನಮಿತಾ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ” ಆಂಟಿಯ ಸ್ವರ ಸರ್ಪದ ಭುಸುಗುಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಹಾಗೆ ಎದೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವ ಕೈ ಕಂಪಿಸಿತು. ಕಾಲುಗಳು ನಿರ್ಜೀವವಾದವು. ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಂಟಿ?

ಆಂಟಿ ಏನೂ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಎದೆಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡದೆ ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಸವರತೊಡಗಿದಳು. ಅವರ ಕರುಣಾಪೂರಿತ ಬೆರಳುಗಳೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಏನೂ ಅರಿವಿಗೆ ಬಾರದಂತಾಗಿತ್ತು ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ದೇಹ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಜಡವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಕೇಳು ನಮೀ!” ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಆಂಟಿ ನೇವರಿಸಿದಳು “ನೀನೇ ಧೈರ್ಯತಂದುಕೋಬೇಕು ಕಲ್ಲಿನಂತಾಗಬೇಕು. ಅಳುವುದು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.”

ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಳಗಡೆ ಮಡುಗಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ದುಃಖ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಲು ಶುರುವಾಯಿತು.

“ಬೇಡ ಮಗಳೇ ಬೇಡ” ಅಂತಿ ಪುಸಲಾಯಿಸಿದಳು. “ಧೈರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಕೆಲಸವಾಗದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಹೋಗೋಣ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಮತಾ ಇಲ್ಲೇ ಕೂತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಪವಾರನಿಗೆ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ತುರ್ತು ಮಾತನಾಡುವುದಿದೆ.”

ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತತೊಡಗಿದಳು.

ಪವಾರ ಅವಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ.

“ನಮಿತಾ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳು! ಆಗಿದ್ದೇನು ಅನ್ನುವುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು. ಯಾವಾಗ ಆಯ್ತು, ಹೇಗೆ ಆಯ್ತು ಕೇಳು. ಸರಿಯಾಗಿ ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ನರ್ಸ್ ನನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದಳು. ಪಾಂಡೆಯವರ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ಅವಶ್ಯಕ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ದೇಹ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.”

“ನಾನು ಐ.ಸಿ.ಯೂ. ತಲುಪುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪಾಂಡೆಜೀ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಿದ್ದರು.

ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಚೀರುವಿಕೆ ಹೊರಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಪವಾರ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸಿದ.

“ನೀನು ಕೇವಲ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಸೋದಷ್ಟಕ್ಕೇ ಏನು, ನಮಿತಾ? ನಾನು ನಿನ್ನೆದುರು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಚೂರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೋ. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ನೀನು ಅಕ್ಕಾ ಕೂತ್ಕೊಂಡೀಯೆ ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಆಸ್ತೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತೀಯಾ? ಆದರೆ ಕರ್ತವ್ಯ? ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿಹೇಳು, ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಫೋನ್ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ.

“ಉತ್ತರ ಕೊಡು, ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಬೇಕು ನೀನು. ಮೌನ ವಿಸ್ಫೋಟಕ, ನೋಡು ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನಿಶ್ಚಿತನಾಗಬೇಕು.

ಕಂಪಿಸುವ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಚಿಮ್ಮಲೆತ್ತಿಸುವ ನಿರಂತರ ಆರ್ತನಾದವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಳಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು ಅವಳು.

“ನಾನು ಚನ್ನಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

“ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಲಾ?”

“ಹೂಂ”

“ಈಗ ಸಮಯ ರಾತ್ರಿ ಎರಡೂ ಮುಕ್ಕಾಲು. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಧನದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಬಾಳಿಸಬೇಕು.”

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು?”

“ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಳುಗಿರಬಹುದು. ಅವರಿಗೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ

ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ತೊಂದರೆಗಳೇನು ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಷಾ ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬೋನಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೂರುತ್ತಾರೆ. ಸಭೆ ಆಗುವುದೋ ಅಥವಾ ರದ್ದು ಆಗುವುದೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ.”

“.....”

“ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಹೇಳು, ಶವ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕಾ?”

“.....”

“ನಾನು ಯಾಕೆ ಕೇಳ್ತಾ ಇದೇನೆ ಅಂದ್ರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಪಾಂಡೆಯವರ ಮೃತ ಶರೀರ ‘ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್’ ನಿಂದಾನೇ ಹೊರಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಶಿಂದೆಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.”

“ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ... ಅಂತಿಮ ವಿದಾಯ...? ಕಂಠ ಕಟ್ಟಬಂತು.

“ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದೆಯಾ?”

“ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ...”

“ಮಲಗಲಿಬಿಡು ಅವರಿಗೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಹೇಳು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಠಾರದ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿಬಿಡ್ತಾರೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರೋದು ಖಂಡಿತಾ ಬೇಡ. ಅಮ್ಮನ್ನೂ ತಡಹಿಡಿ...”

ಅವಳು ಸಂಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

“ಬಿಲ್ ವಗೈರೆ...”

“ಕಷ್ಟ ಇದೆ, ಆದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಯಾರು ಚಂದಾ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿದಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು ಚಿಂತೆ ಪಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಶವ ತಗೊಂಡು ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಬರ್ತೇನೆ, ಯಾವ ಚಿತಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಸುಡೋದು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಾವು ಗಂಟೆ-ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಜೊಂಪು ತೆಗೀಬೇಕು ಅಂತ ನಾವೂ ಯೋಚಿಸಿದೇವೆ. ಶಾಂತ ಚಿತ್ತಳಾಗಿ ನೀನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆರಾಮ ಮಾಡು.

ಫೋನ್ ಇಡುತ್ತಲೇ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಾ, ದುಃಖತಪ್ಪಳಾದ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ತಮ್ಮ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

“ಏನು ಹೇಳ್ತಿದಾರೆ ಪವಾರ ಸಾಹೇಬ?”

“ರಾತ್ರಿ ಜನಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಹೇಳೋದು ಬೇಡ, ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆನೇ ಹೇಳಿದರಾಯಿತು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಬಾಬೂಜಿಯವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರ್ತೇನೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳೋನೆ ಅಂದರು.”

“ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ...”

“ಅಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿರಾರೆ...”

“ಅದು ಸರೀನೇ” ನಿನ್ನ ಮೌಸಿಯ ನಂಬರ್ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಇದೆ... ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಅವರು ಬೇಗನೇ ಬರೋದು ಅವಶ್ಯ ಇದೆ. ಅಮ್ಮನನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಬೇಕು-ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಬೇಕು...”

ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟರು.

“ನಡೆ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರ್ತೇನೆ.”

ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಯುತ್ತ ಆಂಟಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದರು.

“ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಚಹಾ ಮತ್ತು ಛುನ್ನೂವಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಳಿಸಿಕೊಡ್ತೇನೆ. ಮಕ್ಕಳಿರೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಉಪವಾಸ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಇರೋದೇ.”

“ಮಮತಾಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಾ?”

ಅವಳು ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಲೆ ಅಲುಗಿಸಿದಳು.

“ಸಂಕೋಚ ಪಡಬೇಡ, ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ...”

ಅವಳು ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು.

“ಕೆಳಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಮಲಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

ಏಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಹಾಲಿನವನ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಒಂದುಕ್ಷಣ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಳು.

ಪತ್ರಿಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಳು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳುಳ್ಳ ಬ್ಯಾಗನ್ನು ತಾನೇ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ನರಸಿಂಹರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹರ್ಷದ ಮೆಹತಾನ ಹೇಳಿಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಶಾಂತಿಕ ಚಂದ್ರಾಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಒಳಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ವರದಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ಚಂದ್ರಾಸ್ವಾಮಿಯೊಡನೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದೆ. ರಾಜೀವ ಗಾಂಧಿ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾಸ್ವಾಮಿಯ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ...

ಎಂದಿನಂತೆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಇರುವ ದಿವಾನಾದ ತಲೆಯ ಬದಿಗೆ ಇಟ್ಟಳು.

ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ಚಹಾಕ್ಕೆ ನೀರಿಟ್ಟು ಅಮ್ಮನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲೇ? ಮಬ್ಬು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಏಳಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಏಳಿಸಬೇಕು. ಅವಶ್ಯಕ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಅದನ್ನು ಅಮ್ಮನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಚಹಾ ಕುಡಿದಾದ ನಂತರವೇ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಹೇಗೆ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು? ವಿಚಿತ್ರ ವಿಡಂಬನೆ! ಅಮ್ಮನಿಗೆ ವೈಧವ್ಯದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಗಳು ನೀಡಬೇಕು!

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಮ ವಿಧವೆ!

ವಿಧವೆಯಾಗುವುದೆಂದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಂಗ ಮಾತ್ರವೇ! ಅಥವಾ ಅನುಭವ ಮಾತ್ರವೇ? ಅಮ್ಮನ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಮತೆಯಿಂದ ಕೆದಕಿ ಅಗೆದ ಕೊರತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಪ್ರಯೋಜನದ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಶ್ನೆಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿವೆ. ಅಭಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಪರ್ಯಾಯ ಅವರಿಗೆ ಬಾಬೂಜಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯಕವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಬಲ್ಲದೆ?

ಛೀ, ಅಮ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಕ್ರೂರವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ! ಅವಳು ನನಗೆ ಜನನಿ! ಅವಳದೇ ರಕ್ತ-ಮಾಂಸ-ಮಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ತನ್ನ ಶರೀರ!

ಧಿಕ್ಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅವಳು ಚಹಾದ ಲೋಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಮ್ಮನ ಪಲ್ಲಂಗದ ಕಡೆ ಮುಂದುವರಿದಳು.

ಕಳೆದ ಹಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಅಮ್ಮನಿಗಾಗಿ ಅವಳು ಚಹಾ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಅಮ್ಮನೇ ಅವಳಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಾಗಿ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ಅವಳು ಓರೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಮ್ಮ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಶುಂಠಿ ಹಾಗೂ ಕರಿಮೆಣಸು ಹಾಕಿದ ಚಹಾವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ನಿನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಷ್ಟೇ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದಾಳೆ, ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬೇಸರಬಂದಿದೆ, ಅವನನ್ನು ಮುದ್ದುಮಾಡಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಬಾವ ಇನ್ನೂ ಸಮಯ ಎಳೀತಿದಾರೆ. ಬೇಗ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ಕೋಮಾ' ಕ್ಕೆ ಹೋದ ರೋಗಿ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಮರಳಿ ಬರೋದಿಲ್ಲ-ಎಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಮೊಮ್ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಆಟವಾಡಲೂ ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಿಬರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮೂಗಿನಿಂದ ತಿದಿಯಂತೆ ಉಸಿರುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ಭುಜಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸಿದಳು ಅವಳು.

ಅಂತೂ ಮೂರನೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಫಲವಾಯಿತು. ಅರ್ಧತೆರೆದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಮ್ಮ ಅವಳತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿದಳು.

“ಮುನಿಯಾ ಎದ್ದಳಾ? ಅವಳು ಎದ್ದರೆ, ಛುನ್ನೂನನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸದೆ ಹಾಗೇ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳು. ದೇಹದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಗದು.”

ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಅವಳು ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮುನಿಯಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಲಾರ್ಮನ್ನು ತಾನು ಬಾರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ತಗೋ... ಚಹಾ ಕುಡಿ. ನಿನಗೆ ಚಹಾ ತಯಾರು ಮಾಡಿದೇನೆ...”

“ನನಗೆ?”

“ಹೌದು, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದ ಚಹಾನೇ...”

ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಧೋತ್ರದ ಸೆರಗನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತ ಅಮ್ಮ ಜಿಗಿದಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದಳು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆಬಿತ್ತು. “ಆಸ್ವತ್ತಿಗೆ ಹೋಗಲು ನೀನಿನ್ನೂ ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲವಾ? ಛನ್ನೂ-ಮುನಿಯಾ ಕೂಡ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಯಾರಾಗಿ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟರಾ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ?”

ಸಾಹಸವನ್ನು ಅವಳು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಇಲ್ಲ, ಇಂದು ಅವರನ್ನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿಲ್ಲ” ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯ ಮೇಲಿನ ಮುಚ್ಚಳದ ಹಾಗೆ ತುಟಿ ಕಂಪಿಸಿದವು.

“ಯಾವ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ?” ಚಹಾದ ಖಾಲಿ ಲೋಟಿಯನ್ನು ಅವಳತ್ತ ಚಾಚಿದಳು.

“ಚಹಾ ತೊಳೆದ ನೀರಿನ ಹಾಗಿದೆ...”

ಲೋಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವಳು ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದಳು.

“ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡೋದಿಲ್ಲ?”...

“ಬಾಬೂ ...ಜೀ...”

“ಏನಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಬಾಬೂಜಿಗೆ?” ಉನ್ಮಾದಿನಿಯಂತೆ ಅಮ್ಮ ಅವಳ ಹೆಗಲು ಹಿಡಿದು ಒತ್ತಿದಳು. ಅವಳ ಮುಷ್ಟಿಯ ಇಕ್ಕಳ ಎಲುಬನ್ನೂ ಹಿಂಡಿತು.

“ರಾತ್ರಿ ಎರಡೂವರೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ...”

“ವೈರಿ! ಈಗ ಹೇಳಿದೀಯಾ ನನಗೆ?”

“ಪವಾರ ರಾತ್ರಿ ಎಬ್ಬಿಸುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿದ್ದ...”

“ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನಾ ಪವಾರ?”

“ಇಲ್ಲ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಪೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದ. ಮಮತಾಳ ಜೊತೆ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಕರೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದಳು...”

ಅಮ್ಮ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಿತ್ತ ಮರದಂತೆ ಉರುಳಿದಳು. ಅವಳ ಕರುಣ ಆರ್ತನಾದವು ಮೊಹಲ್ಲಾದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ತಾಜಾ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿತು.

ನಿದ್ದೆ ಹರಿದು ದಡಬಡಿಸಿದ ಛನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಮುನಿಯಾ ತಾಯಿಯ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದರು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ವಿಪತ್ತು ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಕರೆದೊಯ್ಯದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಕೌಲ ಆಂಟಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಾಜರಾದಳು. ಆಘಾತಗೊಂಡ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಅಮ್ಮನೊಡನೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದ ಪಕ್ಕದ ಶೃಂಗಾರಪುರೆ ಆಂಟಿ, ಅಂಕಲ್ ಅನ್ಯ ನೆರೆಯವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕೌಲ ಆಂಟಿ ಹಾಗೂ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ತುಂಬ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು

ಕೇಳಿದರು. ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಬಾಬೂಜಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಯಾರ್ಯಾರು ಸಂಬಂಧಿಕರು ನೆಂಟರುಗಳಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು? ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿ. ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮುಂಬಯಿ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬ ತಂಗಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಮಾಮಾ ಅವರಿಗೊಂದು ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವರ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ-ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ. ಆದರೆ ಆ ನೀಚ-ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಆಗುವುದಾದರೂ ಏನು? ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಇಡೀ ಹಿಸ್ಸೆಯನ್ನೇ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ಹರಾಮಿಗಳು! ಅವರ ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರು ನೋಡಿ ಆಗಬೇಕಾದ್ದೇನು? ಈಗ ನಮ್ಮ ದೇಶ-ಕುಟುಂಬ ಏನಿದ್ದರೂ ಅದು ಈ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ತವರು ಮನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಅಣ್ಣ ಬರೇಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಕುಂತಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ತಂಗಿ ಮೀರತ್‌ನಲ್ಲಿ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯಳಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದ್ದೇನಿಲ್ಲ. ಶಾಹಬೆನ್ ನಂಬರ್ ತಗೊಂಡು 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ದ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನತೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ.

ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಕೆದಕಿ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಯಾರದೋ ನೆನಪಾಯಿತು-ಬಾಬೂಜಿಯ ಅಕ್ಕನ ಮಗಳು ಕಿಶೋರಿ ಇಲ್ಲೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ರೇಸ್‌ಕೋರ್ಸ್ ಮೈದಾನದ ಒಳಗೆ. ವಿಶ್ವಂಭರನಾಥ್ ದ್ವಿವೇದಿ ಅಂತ ಕಿಶೋರಿಯ ಗಂಡನ ಹೆಸರು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಇದೆ. ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಬಳಿಯೇ ಇದೆ. ಅವರ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇರಿದ್ದರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಏನಾಯಿತೋ ಮುಖ ಊದಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತುಕತೆ ನಿಂತಿತು. ಬರುವುದೂ ಸಿಗುವುದೂ ನಿಂತಿತು. ಮುದುಕ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ತೋರಿಸಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಆಶ್ಚರ್ಯನೆಯಿತ್ತರು. ವಿಶ್ವಂಭರನಾಥ್ ದ್ವಿವೇದಿಯವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಫೋನ್ ಇದ್ದರೆ ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ.

ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅವುಚಿ ಹಿಡಿದು, ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಸವರುತ್ತಲಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಅವಳುನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಂತಃಕಲಹದ ಮಾತುಗಳು ತುಂಬ ಅಸಹನೀಯವೆನಿಸಿದವು. ಸಮಯಾಸಮಯದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾದರೂ ಬೇಡವೇ ಎಲ್ಲ ಅಂಕಲ್-ಆಂಟಿ ಏನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು!

ಮೇಲ್ಯಾ ಆಗಲೇ ಬಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟ-ಪವಾರ ದಾದಾ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ... ಅಕ್ಕ ತಕ್ಷಣ ಮೇಲೆ ಬರಬೇಕಂತೆ.

ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಭುನ್ಮೂವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವಂತೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿ ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದ ಅವಳು ಮೇಲ್ಯಾನೊಂದಿಗೆ ಮೇಲಂತಸ್ತಿಗೆ ಹೋದಳು.

ಅವಳು ಏದುವಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಪವಾರನನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡುಮಾಡಿತ್ತು.

“ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಶ್ವಾಸ ಬಿಡ್ತಿದೀಯೆ?”

“ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಜಿಗಿದು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ.”

“ಅಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿ?”

“ನೆರೆಯವರೆಲ್ಲ ಸಂಬಾಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

“ಸರಿಯಾಗಿದಾಳಾ?”

“ಆಗ್ತುಳಿ” ಅವಳು ದೀರ್ಘ ಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟಳು. “ಎರಡು ಧ್ರುವಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.”

“ಹೂಂ.. ಅದೂ ಹೌದು. ಸರಿ... ಈಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತಿಳಕೋ” ಪವಾರನ ಸ್ವರ ತಡಬಡಾಯಿಸಿತು.

ನಸುಕಿಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ಆಗಿದೆ. ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಜಡವಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಕ್ಷಣಕಾಲದ ನಂತರ ಮೊದಲಿನಂತೆ ದೃಢವಾದರು. ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯೇನು ಅಂದರೆ-ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದೆ. ವರ್ಷಾವಧಿಯ ಹಬ್ಬದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಬೋನಸ್ಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಭೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಮೂರ್ಖತನವಾದೀತು. ದೇವೀಶಂಕರನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗೆ ತುಂಬ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಸಫಲರಾದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುವವರೆಗೆ ದೇವೀಶಂಕರ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಘಟನೆಗೆ ಅವನೇ ಬೆನ್ನೆಲುಬು, ಅವನೇ ಶಕ್ತಿ. ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಸಭೆಯ ನಂತರ ಹತ್ತುಗಂಟೆಗೆ ಸಭೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಪಾಳಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ದೇವೀಶಂಕರನ ಅಂತಿಮ ಯಾತ್ರೆಯ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅನುಕೂಲತೆಯಿದ್ದವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ತಾರೆ.

ಸರಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಗೆ ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಚಿತಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡೇಯರ ಪಾರ್ಥಿವ ದೇಹವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ನಾನು ಮುಹೂರ್ತದ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದೆ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಕರುಣ ನಗು ನಕ್ಕರು. “ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಬೂದಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡ್ತಿದೀಯೆ?”

ಎರಡೂಕಡೆ ಮೌನ ಆವರಿಸಿತು.

ಮೌನವನ್ನು ಪವಾರನೇ ಮುರಿದ.

“ಶಿಂದೆ, ಪಾಟೀಲ, ತ್ರಿಸಾರಿ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಎಂಟು ಅಥವಾ ಒಂಬತ್ತರ ಮಧ್ಯೆ ಆಯ್ಕೆಯುಲೆನ್ಸನಲ್ಲಿ ಶವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆತರ್ತಾರೆ. ವಿಧಿ-ವಿಧಾನ ಅಲ್ಲೇ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅಗ್ನಿಸ್ಪರ್ಶ ಯಾರು

ಮಾಡೋರು?”

“ನಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ”... ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ವಿಚಾರ ಮಗ್ನಳಾದ ಅನಂತರ ಅವಳು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. “ಛುನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಮಗು. ಗಾಬರಿಯಾಗ್ತಾನೆ.”

“ನೀನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆಯಾ?”

“ಬಾಬೂಜಿ... ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು... ಮಗಳಾಗಿ ಮುಖಾಂತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನು ತಪ್ಪಾದೀತು?”

ಪವಾರ ಅವಳ ತರ್ಕದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟ ಅಥವಾ ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂತಲೋ.

ಮನೆಗೆ ಬರಲು ತನಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಅವನು ಉಷಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹೋರಾಟಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ತೊಂದರೆ ತಂದುಹಾಕಿವೆ. ಸರ್ಪದ ಬಾಲವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ‘ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಮತ್ತು ಬೇವರಿ’ಯ ಸೋಲು ಗೋಪಿನಾಥನನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿದೆ. ಉಷಾ ಕಂಪನಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಯೂನಿಯನ್ ವಿರುದ್ಧ ಅವನು ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಪಪ್ರಚಾರ ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್’ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತದ ರಕ್ಷಕ ಅಲ್ಲ, ಭಕ್ಷಕನಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನಿಗೆ ಜಾಮೀನು ಕೊಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅಮಲು ಅದಕ್ಕೆ ಸೊಕ್ಕು ಬರಿಸಿದೆ. ಅವನು ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳು ಇರುವವನು. ಸಾಯಬೇಕಾದ ಅನೀಸಾ ಅಂತೂ ಸತ್ತಳು. ಬದುಕಿರುವವನ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದೆ, ಅವನು ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಅಸಹಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಮರಣದ ಬಾಯಿಗೆ ದೂಡುವುದೇ ಅಲ್ಲವಾ?

ಸತ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಮಾಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಅಪರಾಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೇನೂ ಹೊಸ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ದಲಿತರನ್ನು ಬಲಿಯ ಕುರಿಯನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಇಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದಲ್ಲ.

ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಲವು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಇದೇ ರೀತಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಪವಾರನ ಸ್ವರ ಚಿಂತಿತವಾಯಿತು. ‘ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ’ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಎರಡುನೂರಾ ಹತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ಮಾತುಗಳು ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಗೆ ಮಹತ್ವದವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದದ್ದಾವುದೆಂದರೆ ಅನೀಸಾಳ ನೆವದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಗದ್ದಲ! ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಜಘನ್ಯ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗಲೇಬೇಕು. ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಮಿಕ

೪೩೪ / ಆವಿಗೆ

ಸಮಾಜದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಅಸಂತೋಷದ ಬಗೆಗೆ ವಿವೇಕವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನ ಪತ್ನಿಯ ದನಿ ಗೋಪಿನಾಥನ ದನಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಿರಪೂನ ಹೆಂಡತಿ ಪೂಲಾ ಗೋಪಿನಾಥನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ಗೋಪಿನಾಥ ಪೂಲಾಳೊಡನೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಪವಾರ ಸಂದೇಹ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಪತ್ನಿಷ್ಠಳಾದ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಹೆಂಗಸಿನ ಬುದ್ಧಿ ತಿರುಗಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಇಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಜೂಕಾದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಎತ್ತಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಅಭಿಮತವೇನೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಅವನೇ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಅವನೇ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಳ ಮತಕ್ಷೇತ್ರ ಗೋಪಿನಾಥನ ಅಪಪ್ರಚಾರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಬಾರದು. 'ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ' ಸಂಸ್ಥೆಯ ವೇಶ್ಯೆಯರೂ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಲು ಬಿಡುವು ಎಂದು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಚುನಾವಣೆಯು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೂತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾಡುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪವಾರನ ಸ್ವರ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಜಡಕಾದ ದಾರದ ಸಿಂಬೆಯ ಹಾಗೆ ಅನಿಸಿತು.

“ಫೋನ್ ಇಡ್ಡೇನೆ, ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಸಂಗಡವಾಗಲಿ, ಬೇರೆಯಾಗಲಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಸಂಭವ ಇದೆ ಅರೆ..ಹಾಂ...” ಪವಾರ ಅವಳು ಫೋನ್ ಇಡುವ ಮುನ್ನ ಕೂಗಿದ “ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಮಾತನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ನಾನು ಬೇರೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಂದೆ ಓಡಾಟದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಈಗ ಮಾತನಾಡಲು ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಶವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳು. ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್ ಫೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಶವಯಾತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರಲಿ. ಫೋಲೀಸ್ ರಕ್ಷಣೆ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಶವಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಇಡೀ ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತೆರೆದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ... ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಈ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳ್ತಾರೆ.”

“ಫೋಲೀಸರು ಹಾಜರಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರಬಹುದು” ಅವಳು ತರ್ಕ ಮಾಡಿದಳು.

“ಹಾಂ. ಹೌದು ಆದರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೆರೆವಣಿಗೆಯ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಫೋಲೀಸರು ತಾವಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೌನ ವಹಿಸಿದರಾಯಿತು.”

ಪವಾರ ಫೋನ್ ಇಟ್ಟ.

ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅಳುತ್ತಿರುವವಳಂತೆ ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮನೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಒಳಗೆ ಹೋದಕೂಡಲೇ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ಮೇಲೆ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಳಚಿಬಿದ್ದ ಛಾವಣಿಯ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಹಾಗೆ ಧಡಕ್ಕನೆ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಳು. ಕೌಲ ಆಂಟಿ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತ 'ಇದೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವೇ ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರಗೇಡಿಗಳಾದರೆ ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮೂರ್ಛಿತಳಾದಳು. ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಹಲುಬುತ್ತಿದ್ದ ಅಮ್ಮ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ಮರೆತು ಮಾಂಸಿಯನ್ನು ಮಡಿಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಂತರ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಅವಳ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅವಳ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಸಫಲಳಾದಳು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಪಟಪಟ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು 'ಮೂರ್ಛಿತ' ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಹಿಸದಾದಳು. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಮೇಲ್ಯಾ ಮೇಲಿನಿಂದ ಚಹಾ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದ. ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಗೆ ಮೊದಲು ಚಹಾ ಕುಡಿಸಿದಳು.

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಪ್ರಲಾಪ ಚಹಾದ ಗುಟುಕಿನ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಗರಮ್ ಆಯಿತು.

ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮನಿಗೆ ಸೀರೆ ತರುವಾಗ ಅವಳಿಗೊಬ್ಬಳಿಗೇ ಎಂದೂ ತಂದದ್ದಿಲ್ಲ. ತಂದ ಕೂಡಲೇ ಮೊದಲು ಅವಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬ್ಲೌಸ್ ಇಲ್ಲದ ಸೀರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ? ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ತಕ್ಷಣ ಜೇಬಿನಿಂದ ಐವತ್ತರ ನೋಟು ಹೊರತೆಗೆದು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವಳು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಗದ್ದರಿಸುತ್ತಿದ್ದ..." ತಗೊಳ್ಳೆ ಕುಂತಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ತಗೊಳ್ಳೋದು ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರ..."

ಅಳುವುದು-ಕರೆಯುವುದರಿಂದ ಪುರಸೊತ್ತು ಸಿಕ್ಕಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಿಟ್ಟು ಸಾಣಿಸುವ ಪರಾತವನ್ನು ತರಲು ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಮುನಿಯಾ ತಂದ ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬಿಸ್ಕೆಟ್ ಬಣ್ಣದ ಒಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಳು. ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಬಳೆಗಳು.

"ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಬಳೆಗಳು ಅವರ ಮನೆಯಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಒಬ್ಬನೇ ಅಣ್ಣ ತುಂಬ ದೂರದ ಬರೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಕಾಲಿನ ಎಲುಬು ಮುರಿದಿದೆ ಅವನಿಗೆ. ಪೋನಿನಲ್ಲಿ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಬರಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರೀತಿ ವಿವಾಜು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ. ತಂಗಿ ಮಾಡಲಿ ಅಣ್ಣ ಮಾಡಲಿ, ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ಅದರಲ್ಲಿ?"

೪೩೬ / ಆವಿಗ್

ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು.

ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಒಣಗಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡಳು. ಒಣ ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಅವಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು—“ಫೋನ್ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಎದ್ದಿತು. ತಾನು ನಿಂತಂತೆಯೇ ಉರುಳಿಬಿದ್ದೆ. ಎಚ್ಚರಬಂದಾಗ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದ್ದರು!”

“ಸೊಸೆ ಶುಚಿತಾ ಬರಲು ತಯಾರಾಗಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದವರು ತಡೆದರು. ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಈ ದುಃಖದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಗೆ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಗಳು ಟುನ್ನಿ ಹಾಗೂ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಬರಬಹುದು.”

“ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ಅಂಥ ಭಾರವಾದ ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯನ ಆಭರಣಗಳ ಅಂಗಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಸಿದರು. ಗೆಳೆಯ ಅಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬೆಳಗಿನ ಆರೂವರೆಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರಾ? ಅದೂ ಎಂಟು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಳೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ.”

ಅಮ್ಮ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಅವಳಿಗೆ ಚಹಾ ಕುಡಿಸಿದರು.

ಛುನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಮುನಿಯಾ ಅವರನ್ನು ಮಮತಾ ಹಟಮಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಒಂದು ಕಪ್ ಕಾಫಿಯನ್ನಾದರೂ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಡಿದುಬರೋಣ ಎಂದು ಅವಳೊಡನೆಯೂ ಅವಳು ಹಟಮಾಡಿದಳು. ಮಮತಾಳ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದ ಈ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಆದ್ರ್ವವಾಯಿತು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೀತಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಂಡಿದೆ ಎನಿಸಿತು.

ಒನ್ ನೈನ್ ಸೆವೆನ್‌ನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ವಿಶ್ವಂಬರನಾಥ ದ್ವಿವೇದಿಯವರ ನಂಬ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೆಂದು ಮಮತಾ ಹೇಳಿದಳು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಅವರ ಅತ್ತಿಗೆಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಳೆದವಾರ ಬಾಂಬೆ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಬೈಪಾಸ್ ಸರ್ಜರಿ ಆಗಿದೆಯಂತೆ. ಕೇಸ್ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಜೂಕಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಮನೆಯ ಎಲ್ಲರೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ... ಅಂದರು. ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ ಫೋನ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಫೋನ್ ಶಾಹಬೆನ್‌ಳೇ ಎತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಮಮತಾಳಿಗೆ ಮತ್ತೆರಡು ಕಡೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಳು. ಮೊದಲನೆಯದು ಅವಳ ಆಫೀಸಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ. ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಾರಿಯಾ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಮರಣದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸು. ಸ್ಮಿತಾ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವಳಿಗೂ ಗೆಳತಿಯೇ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಹೇಳಲಿ ಇಂದು ಸ್ಮಿತಾಳ ತಂದೆಯು ಸತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿವಸ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ಅವಳು ಸ್ಮಿತಾ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೊರಗಿನಿಂದ ಗದ್ದಲ ಎದ್ದದ್ದು ಒಳಗೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಗುಸುಗುಸು ಸದ್ದು

ಕೇಳಿಸಿತು

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಆ್ಯಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಬಂದಿದೆ. ಪಾಂಡೇಯ ಅವರ ಶವವನ್ನು ಇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಯುವಕ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಮೇಲೇರಿಬಂದ. ಯೂನಿಯನ್ ಸದಸ್ಯ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನು ಕೇಳಿದ—

“ಪಾಂಡೇಯ ಅವರ ಶವವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು?”

ಹೆಂಗಸರು ಅಮ್ಮನ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು.

“ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿ...” ಅಮ್ಮನ ಕಂಠ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದಿತ್ತು.

ಕಂದುಯುವಕ ಇತರ ಇಬ್ಬರು ಜೊತೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಹಾಸಿಗೆ ತೆಗೆದು ಬಾಬೂಜಿಯವರ ದೀವಾನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ.

ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ.

“ನೀವೇನಾ ನಮಿತಾ ಅವರು...?”

“ಹಾಂ” ಅವಳು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅವನತ್ತ ನೋಡಿದಳು.

“ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಈ ಗಂಟನ್ನು ನಿಮಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.”

ಯುವಕ ಬಾಣದ ಹಾಗೆ ಕೋಣೆಯ ಸಂದಣಿಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟ.

ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಗಂಟನ್ನು ಅವಳು ಬೆರಳಿನಿಂದ ತಡವಿ ನೋಡಿದಳು. ಅವಳ ಅನುಮಾನ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಲುಂಗುರವಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೂವಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದರು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೌಲ ಆಂಟಿ ಹಾಗೂ ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ತಲೆಯ ಬಳಿ ತಂದು ಕೂರಿಸಿದರು. ಅಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಹತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅಮ್ಮ ಅರಿತುಕೊಂಡಳು.

ಅವಳು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಬಿಕ್ಕತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಮುನಿಯಾ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾರೋ ಆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಲು ಬಯಸಿದಾಗ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಅದನ್ನು ತಡೆದರು. “ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅಪ್ಪನ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರಲಿ ಬಿಡಿ. ಅಪ್ಪನ ಪಾದದ ಆಸರೆ ಇನ್ನಾವಾಗ ಸಿಕ್ಕೀತು?”

ಯಾರೋ ಕೇಳಿದರು—ಅಗರಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಅಗರಬತ್ತಿ ಸ್ಪ್ಯಾಂಡ್ ಇದೆಯಾ?

ಅವಳು ತನ್ನ ಒದ್ದೆಯಾದ ಮೋರೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿದಳು.

೪೩೮ / ಆವಿಗೆ

ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಲೆ ಅಲುಗಿಸಿದಳು. ಕೇಳಿದವನು ಹೇಳಿದ-“ಸ್ವಾಂಡ್ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟಾಟಿಯಾಗಲಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣಾಗಲಿ ಇದೆಯಾ, ಅದರಿಂದಲೂ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.”

ಅವಳು ತಿರುಗಿ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಆಲೂವನ್ನು ತರಲು ಹೇಳಿದಳು.

ಬಾಬೂಜಿಯ ತಲೆಯ ಕಡೆ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಅಗರಬತ್ತಿಯನ್ನು ಆಲೂಗಡ್ಡೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಉರಿಸಲಾಯಿತು.

ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು-“ನಮಿತಾ, ಪಾಂಡೇಯ ಅವರನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ಮುನ್ನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೋಡಿ ಬಟ್ಟೆ ಹೊರತಂದು ಇಡು.”

ಅವಳು ನಡುಗುವ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಡೆದುಹೋಗಿ ಬೀರುವಿನ ಎದುರು ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಖಾದಿ ಪೈಜಾಮಾ-ಜುಬ್ಬಾ, ಅವಳೇ ಕೈಯಿಂದ ತೊಳೆದು ಮಡಿಕೆ ಮಾಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಮುನಿಯಾ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

“ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಏನು ಕೊಡೋದು?”

“ಅದೇ, ಅಕ್ಕಾ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಉಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲ...”

“ಒಳ್ಳೆಯ ಲುಂಗಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ...” ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿಬಂದವು. ಅಪ್ಪಾಜಿಗಾಗಿ ಬಾಟಿಕೆ ಲುಂಗಿ ತರಬೇಕೆನ್ನುವು ಆಸೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು.

“ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ಅದನ್ನೇ ಉಡಿಸಿದರಾಯಿತು.”

ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಂದು ಅವರು ನಿಂತ ದೀವಾನಾದ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ತೂಗುಹಾಕಿದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಹುಡುಕಲು ಓಡುವಂತಾಗಬಾರದೆಂದು.

ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ತುಂಬಿದ್ದ ಜನ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಯಾರೋ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ತೆರೆಯ ಹಾಗೆ ಸರಿದು ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು.

ಬೆತ್ತದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತ, ಹಪ್ಪಳ ತಯಾರಿಸುವವರ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮ ದೀರ್ಘ ಚೀರುವಿಕೆಯ ತಾನಿನಂತೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಶಾಹಬೆನ್ ಅವಳನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಗದ್ದರಿಸಿದಳು.

“ಏಯ್... ಊರ್ಮಿಫಾ, ಯಾಕೆ ಅತ್ತಿದೀಯಾ? ಅಳೋದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಜನೆ ಮಾಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಓದು...”

“ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದಬಲ್ಲೆ ಅಲ್ಲವಾ?”

“.....”

ಅವರು ಎದ್ದು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತರು.

“ನೀನು ಓದಬಲ್ಲೆಯಾ?”

ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿ ಅವಳು ತಲೆ ಅಲುಗಿಸಿದಳು.

“ಹೋಗಿ, ಗೀತೆಯ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ”

ಅವಳು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಿದ, ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಚಿಕ್ಕದಾದ ದೇವರ ಪೀಠದ ಕೆಳಗಿನ ಡ್ರಾದಲ್ಲಿರಿಸಿದ, ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಂದಳು.

“ಓದು” ಶಾಹಬೆನ್ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು.

ಅವಳು ಗೀತೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಓದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು.

“ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ”

ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಾಯಷ್ಟಾಮ ಮಾಂಶುಚ

ನೈನಂ ಛಿದಂತಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ನೈನಂ ದಹತಿ ಪಾವಕಃ...

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಶಾಹಬೆನ್ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಬಾಬೂಜಿಯ ತಲೆಯಬದಿ ಅವಿಚಲ ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಹೊರಟರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರೊಂದಿಗೇ ಎದ್ದರು. ಕೇವಲ ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಸರಿದು ಅವಳು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು. ಬಾಗಿ ಅಮ್ಮನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಳು.

“ಮುದುಕಿ ಶ್ರಮಜೀವಾದಲ್ಲಿ ಈ ದಿನ ಇಡೀ ರಜೆ ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು.”

“ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ, ವಿನೋದ ಬಾಲಾ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ...?” ಅಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವವನನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಳಗಡೆ ಇರಬಹುದು. ಕೆಳಗಡೆ ಇದ್ದ ಗಂಡಸರು ತಡೆದರು. ಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಹಾಕಲೂ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಶವವನ್ನು ಕೆಳಗೇ ತರ್ತಾರೆ. ಕೆಳಗೇ ಇರಿ ಎಂದರು.”

“ಜೀವ ಯಾವಾಗ ಹೋಯಿತು?”

ಅಮ್ಮ ನಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಆರ್ಧ್ರಗೊಳಿಸಿದಳು.

“ರಾತ್ರಿ ಎರಡೂವರೆ ಆಸ್‌ಪಾಸ್...”

“ಮನೆಯವರ್ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರಾ ಪಾಂಡೆಯವರ ಜೊತೆ?”

“ಐ.ಸಿ.ಯು.ದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಡೆ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ

೪೪೦ / ಆವಿಗ

ಜನರಿದ್ದರು. ಅವರೇ ಸುದ್ದಿ ಕೊಟ್ಟರು.”

ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ತುಂಬಿಬಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸೆರಗಿನಿಂದ ಒರೆಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾಗಿದ್ದರು ಪಾಂಡೆಬಾಬೂ. ತಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕ ಎಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದರು. ಮೇಲಿನವರಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಾನೂ ಇಡಲಿಲ್ಲ.”

ಅಮ್ಮ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು.

“ಕೇಳು, ಹಿಂದುಗಡೆ ಹಸಿರು ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದಾಳಲ್ಲ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಕುಂತಿ, ಕೇಳಿ ಹೇಳಿ ಮಾಡು, ಒಡವೆ, ಆಭರಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಕೇಳು...”

ಜನ ದಟ್ಟಣೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದರು. ಮಹಿಳೆಯರೊಡನೆ ಅವರು ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರು- ‘ಈಗ ಶವಸ್ನಾನವಿಧಿ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಹೆಂಗಸರು ಕೆಳಗಡೆಯಾದರೂ ಹೋಗಿ, ಅಥವಾ ಇಲ್ಲೇ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ.’

ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಅವಳು ಪವಾರ ಹೇಳಿದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಆನಂತರತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್‌ಗೆ ಶವಸ್ನಾನ ಇತ್ಯಾದಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ತಿರುಗಿಹೋದರು. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಅಂಕಲ್ ಮಧ್ಯೆ ಮಾತುಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದರು. ಒದ್ದೆಯ ನೆಲದ ಕಡೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಅವಳಿಂದ ಒರೆಸಲು ಕೇಳಿದರು. ಬಹುಶಃ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಂಕಲ್‌ಗೆ ಅವರು ಒರೆಸುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂಜರಿಕೆಯಾಯಿತು, ಮುನಿಯಾ-ಅವಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದರು. ಅನಂತರ ಅಂಕಲ್‌ಗೆ ಫ್ಯಾನ್ ಹಾಕಲು ಹೇಳಿದರು.

ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಪಲ್ಲಂಗವೇರಿದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಓರೆನೋಟದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮಗಳು ಅಳಿಯನೊಂದಿಗೆ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗುಲಾಗಿದ್ದಳು. ಟುನ್ನಿ ಯಾವಾಗ ಬಂದಳೋ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಗೀತಾಪಾಠದ ಮಧ್ಯೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಎದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಮುನಿಯಾಳ ಕೈಯಿಂದ ಒರೆಸುವ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮುನಿಯಾ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಪಾತ್ರಗಳ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಆಂಟಿ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೂ ಹೋದರು. ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ಗ್ಯಾಸ್ ಹಚ್ಚಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಂಟಿ ಸಂಯಮದಿಂದಲೇ ಕೋಪದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

“ಒಲೆ ಯಾಕೆ ಹೊತ್ತಿಸಿದಿರಿ ಅಕ್ಕಾ!”

ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದಳು.

“ಮಗಳು-ಅಳಿಯನಿಗೆ ಚಹಾ ಮಾಡಲು.”

ಆಂಟಿಯ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಚಿಮ್ಮಿತು.

“ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವಾ? ಬಂದ್ ಮಾಡಿ ಒಲೆಯನ್ನ! ಚಹಾವನ್ನು ನಾನು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಶವ ಇನ್ನೂ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟಿಲ್ಲ! ಈಗಲೇ ಇದೆಲ್ಲ ಶೋಭೆ ತರುವಂತಹದಲ್ಲ.”

ಮನೋರಮಾಳ ತಾಯಿ ರೇಗಿದಳು. ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

“ಅದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತು ಅಕ್ಕಾ. ಆದರೆ ಉರ್ಮಿಕಾನೇ ಹೇಳಿದಳು, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತು ಅಂತ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಚಹಾ ಮಾಡಿ ತಂದರೆ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಂತೆ.”

ಗೀತಾ ಪಾಠದಿಂದ ದೊರಕಿದ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ವಿವೇಕಗಳು ಹಟ ಹಿಡಿದ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಕೈಬಿಟ್ಟವು.

“ನೀವು ಇದರಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಬೇಡಿ ಆಂಟಿ. ಪತಿಯ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ನೋವಿಗಿಂತ ಮಗಳು ಅಳಿಯನ ಸ್ವಾಗತವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವಾಗ, ಅದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಾದೀತು ಹೇಳಿ. ಬೇರೆಯವರಿಗಿಂತ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಅವರು... ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲ ಬದುಕಿರುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ!”

ಯಾರದಾದರೂ ದೃಷ್ಟಿ ಈ ಕಡೆ ಹರಿದೀತೆಂದು ಆಂಟಿ ಅಡುಗೆಮನೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದರು.

ಒರಸಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನ ನಡೆಸಲು ಪುರೋಹಿತರ ನೆರವು ಪಡೆದರು.

ಅವಳು ಬಾಬೂಜಿಯ ಎರಡೂಕಡೆ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದಳು. ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಹೆಂಗಸರು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತಿನ ಮುಂಚೆ ಸಂಯಮದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲದವಳಂತೆ ದಡಬಡಿಸಿ ಎದ್ದಳು. ಮತ್ತು ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದೇಹದಂತೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಮೇಲೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ಶೋಕ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯವನ್ನು ದಹಿಸಿತು. ಯಾವುದೋ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುವಂತೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅವಳ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬತೊಡಗಿದರು. ಅಮ್ಮನನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಮುಂದುವರಿದಳು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ತಡೆದರು.

ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಿದರು.

“ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಬಂದು ತಲುಪಲಿಲ್ಲವಾ?” ಅವರ ಆಶಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ.

೪೪೨ / ಆವಿಗೆ

“ಇಲ್ಲವಲ್ಲ”

“ಒಬ್ಬಳೇ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ. ಮನೆ ಹುಡುಕೋದರಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಹುಡುಕುತ್ತಾಳೆ ಬಿಡು” ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿನ ಅವ್ಯಕ್ತ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೂ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.

ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟಲಿನ ದನಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಸಹಜಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

“ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಕೇಳಲಾ?”

“ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ಉಷಾ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆ. ಹೊರಡುವವಳಿದ್ದಳು ಪವಯಿಯಿಂದ ಅರೆಮಿಲ್ ರೂಟ್ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು.”

ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಅವರು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದರು.

“ಸಾಕು... ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಅತ್ತಿಗೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಳುವುದು ದೇವಿಶಂಕರನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ್ದಲ್ಲ. ದೇವಿಯ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಉಳಿದ ಬದುಕಿನ ಭಾಗದ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ... ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿ, ವಿಯೋಗದ ನೋವಿನಲ್ಲಿ ದೇವಿಶಂಕರನ ರಚನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಮುಳುಗಲು ನಾಶಮಾಡಲು ಬಿಡಬೇಡಿ. ವಿಯೋಗ ಅನ್ನುವುದು ಸ್ಥೂಲ! ದೈಹಿಕ! ದೇಹದ ಭೂಮಿಕೆಯೇ ಅವನ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆ. ಭೂಮಿಕೆ ಸ್ಥೂಲವಲ್ಲ. ದೇವಿಯ ದೇಹವಷ್ಟೇ ನಷ್ಟವಾಗಿರೋದು. ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲ. ಅದನ್ನೇ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ನೋವು ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಿದಾಸನು ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ

ಮರಣಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಶರೀರಾಣಾಂ | ವಿಕೃತಿ ಜೀರ್ವಿತ ಮುಚ್ಯತೇ ಬುದ್ಧೈಃ

ಕ್ಷಣಮಸ್ಯವ ತಿಷ್ಠತೆ ಶ್ವಸನ್ ಯದಿ ಜಂತುರ್ನತುಲಾ ಭವಾನ್ ಸೌ |

ತಿಳಿಯಿತಾ? ಅರ್ಥಾತ್, ಶರೀರಧಾರಣ ಮಾಡಿದವರ ಮೃತ್ಯುವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅಮರವಾಗುವುದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಉಸಿರಾಡಿದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಬೇರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಮರಣವು ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರನ ಸಮಾನ, ಸಂಬಂಧಿಯ ಸಮಾನ, ಹಿತೈಷಿಯ ಸಮಾನ ಎಂದು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಭಾರತೀಯ ವೇದಾಂತದ ಸಾರ, ಅತ್ತಿಗೆ!”

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಕ್ಷಣ ತಡೆದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು

“ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮರಣದ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆ! ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಡ ಮತ್ತು ಚೇತನ ಎರಡೂ ವಸ್ತುಗಳಿವೆಯಲ್ಲ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ನಶ್ವರವೇ. ಸದಾ ಇರುವಂಥದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು

ವಸ್ತುವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಷ್ಟವಾಗಲೇಬೇಕು. ಅದರ ಗುರುತು ಅಳಿಯಲೇ ಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಅಳಿವಿಗೆ ಮೃತ್ಯು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮತ್ತು ಸತ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬ! ಯಾರಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿದೆಯೋ ಅವರೇ ಸಾವಿಗೂ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.”

ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಕಂಠ ತುಂಬಿಬಂದಿತೇ ಅಥವಾ ಅವಳ ಭ್ರಮೆಯೇ?

ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಜೊತೆ ಸೌಮ್ಯ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸೆರಗು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಬಹುಶಃ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ದೊಡ್ಡಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಅವರತ್ತ ಮುಂದುವರಿದಳು. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದಳು. “ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಅಳಬಾರದು, ಉರ್ಮಿಳಾ!” ಅಮ್ಮನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಾಂತ್ವನದ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ತಲೆಯ ಬದಿಗೆ ಕುಳಿತಳು. ಎವೆ ಮುಚ್ಚದೆ ಅವರ ಜೀರ್ಣ ಮುಖದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ಉಳಿದಳು. ನಂತರ ವಿಘ್ನಲ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು—“ಯಾವುದೋ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚರ್ಚೆಯ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದ ಹಾಗೆ ದೇವಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ.”

“ಕಡಿಮೆ ನಟ ಅಲ್ಲ ನಮ್ಮ ದೇವಿ” ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಒಣನಗು ನಕ್ಕರು.

ಅತ್ತ ಇತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಪವಾರನನ್ನು ಹುಡುಕಿದಳು.

“ಪವಾರ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ... ಕೆಳಗಡೆಯೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ...”

ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೇ ಕೊಟ್ಟರು.

“ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲವಾ ಕಾಣುವುದು? ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ಚಿತಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದೆ ಅವನಿಗೆ. ಸಭೆಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಲು ಎದ್ದಾಗ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ದುಷ್ಟ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕಲ್ಲು ಎಸೆದ. ಅವನ ಗುರಿ ಬಹುಶಃ ನಾನು ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತೇನೋ. ಪೆಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಬ್ಯಾಂಡೇಜ್ ಹಾಕಿಸಲು ತಡವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ನೀವು ಹೋಗಿ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ.”

ಪುರೋಹಿತರು ಏನೋ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ರಿಸ್ಪ್ ವಾಚಿನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದರು.

“ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರಿ ಪುರೋಹಿತರೇ, ಬಹಳ ತಡಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ವೇಳೆ ಬಹಳ ಆಗಿದೆ.”

“ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವವರಾರು, ಕರೆಯಿರಿ ಅವರನ್ನು”

ಅಮ್ಮ ಅದುಮಿದ ಸ್ಪಿಂಗ್ ಹಾಗೆ ಜಿಗಿದದ್ದಳು.

“ಮಗನಿದ್ದಾನೆ ಮಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ... ಪುರೋಹಿತರೆ” ಮುನಿಯಾಳನ್ನು

೪೪೪ / ಆವಿಗೆ

ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ಛುನ್ನೂನನ್ನು ಅಮ್ಮ ಕರೆದಳು “ಬಾರೋ ಮಗನೆ.”

“ಅಣ್ಣ ಇಲ್ಲವಾ?” ಪುರೋಹಿತರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವಾಗಸ್ವಯಂ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡರು.

“ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅಳೋ ಪ್ರಸಂಗ ಏನಿತ್ತು ಪಂಡಿತಜೀ” ಹಣೆಯನ್ನು ಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಮ್ಮ ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದಳು. ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎದ್ದುನಿಂತಳು.

“ಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಪುರೋಹಿತರೇ ಮುಖಾಗ್ನಿಯನ್ನೂ ನಾನೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಪಾಂಡೆಯವರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು. ಛುನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗ. ಹುಡುಗನ ಕೈಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮ ಮಾಡಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.”

ಅಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಂಪಾದಳು.

“ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೇನೇ ನಿನಗೆ ಬೆತ್ತಲೆಯವಳೇ. ಕೂತವಳು ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಮಾತನಾಡ ತೊಡಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ನಾನೇನು ಬಂಜೆಯಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಬರಿದಲ್ಲ! ಕುಲದೀಪಕನಾದ ಮಗನನ್ನು ನಾನು ಹೆತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಿರೋದು ಯಾವ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದೀಯಾ? ಹೇಳೇ?”

“ನಡೆ ಪುರೋಹಿತರ ಹತ್ತಿರ ಕೂತುಕೋ ಛುನ್ನೂ” ಅಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ ಛುನ್ನುವಿಗೆ ಆದೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ಶೋಕ-ಸಂತಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದವು ಅಮ್ಮನ ಹೃದಯದಿಂದ?

ಅವಳು ಏಳುತ್ತಿದ್ದ ಛುನ್ನೂವನ್ನು ಹೆಗಲು ಹಿಡಿದು ಕೂರಿಸಿದಳು.

“ಛುನ್ನೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ, ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವಾ ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೇನೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು-“ಸತ್ತಮೇಲೆ ನೀನೇ ನನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನೀನು ನನ್ನ ಸಮರ್ಥ ಮಗಳು. ಹತ್ತು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಸಮಾನ!”

“ಹೇಳಿ ಪುರೋಹಿತರೇ, ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?” ಮುಂದುವರಿದ ಅವಳು ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದಳು.

ದಿಕ್ಕುಕಾಣದ ಪಂಡಿತರಜೀಯವರು ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದರು.

ಪುರೋಹಿತರ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಅವಳ ಹೆಗಲನ್ನು ಹಿಡ್ಡು ಶಕ್ತಿಹಾಕಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದಳು. ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪಿದ ಅವಳು ಕೌಲ ಅಂಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದಳು.

“ಹುಚ್ಚಿಯಾಗಿದೀಯೇನೇ ಸುಂಬಳ ಸುರಕಿ! ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತರೂ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ತಂದೆಯ ಅಣ್ಣನೋ-ತಮ್ಮನೋ ಅವರಿಗೆ ಮುಖಾಗ್ನಿ ಕೊಡ್ತಾರೆ. ಈವರೆಗೆ ಆಗಿದ್ದು, ಈಗ ಹೇಗೆ ಆಗುವುದು?”

“ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತ ವಿಧಿವಿಧಾನವೇ ವಿಧಾನ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮಗಳೇ” ಪಂಡಿತರು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರು-“ಭಾವಾವೇಶದ ವಿಷಯವಲ್ಲ ಇದು. ತಡ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ನಿರ್ಮಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ಬಿಡು.”

ಉದ್ವೇಗರಹಿತವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಅಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದಳು.

“ತಿಳಿ ಹೇಳಿ ಆ ಕುಲಂಕಟಕಳಿಗೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೆಡಿಸುತ್ತಾಳೆ? ನಾಟಕ-ಬೀದಿನಾಟಕದ ಸಮಯವಾ ಇದು?”

ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಮುಖಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ನಮಿತಾಳ ಹಟ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗಿಯೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಛುನ್ನೂ ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಕ್ಕರಿಸಿದ. ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತಿಕ್ಕಾಟವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದಷ್ಟು ಮುಗ್ಧನೇನೂ ಅಲ್ಲ ಅವನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದರು.

“ಎಂದೂ ಆಗದೆ ಇರುವುದು ಆಗೋದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ರೂಢಿಯನ್ನು ಮುರಿಯಲೇಬೇಕು. ಮೊದಲು ಬಾಲವಿವಾಹಗಳು ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹುಡುಗಿಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದುರ್ಬಲರು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮುಖಾಂಗ್ನಿ ಕೊಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬರೆದುಬಿಟ್ಟರು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿದವು. ಅಲ್ಲ ಪುರೋಹಿತರೇ, ತಮ್ಮನ ಜೊತೆ ಅಕ್ಕ ಕೂಡ ಜೊತೆಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ನಿಮ್ಮ ವಿರೋಧ ಇದೆಯಾ? ಇಷ್ಟಾದರೂ ನಡೆದರೇನು ತಪ್ಪಾ?”

ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಮಾತಿನ ಗುರಿ ಪುರೋಹಿತರು ಮಾತ್ರ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪಂಡಿತರು ಸಹಜರಾದರು. ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಡಚಣೆಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

“ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರೂ ಹೋಗತೊಡಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ!”

ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವರ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡ ಸಡಿಲವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಅಸಹಜತೆಯ ಸೆರಗು ಸರಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಅನಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗಲೂ ಅವಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಏಳು ಬೀಗ ಜಡಿದು, ಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಾರದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಅವರ ಮುಖಭಾವ ಆಂಗಿಕ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಜನರೆದರು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿತ್ತಷ್ಟೇ, ಮುನಿಯಾ ಅವಳನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಡ್ರೈವರ್ ಬಂದಿದಾನೆ. ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬಯಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಳು.

ಮುನಿಯಾಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದ ನಂತರ, ಅಂದರೆ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವಳು ಆಫೀಸಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಮೊನ್ನೆಯೇ ಅವಳು ಗೌತಮಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗಾಗಿ ಈ ಡ್ರೈವರನ್ನು ಕಳಿಸುವಂತಹ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲಕಡೆ ಮುಂದುವರಿದಳು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೇಡಂ ಅವರ ಹಳೆಯ ಡ್ರೈವರ್ ಪಟವರ್ಧನ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಪಟವರ್ಧನ್ ಭಾಯೀ, ನೀವು?... ಏನು ಬಂದಿದ್ದು?...”

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದೇನೆ ಮೇಡಂ”-ಬಹಳ ತುರ್ತಾದ ಕೆಲಸ ಇದೆ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಗೌತಮಿ ಮೇಡಂ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.”

ಬಹಳ ಪೇಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮರಳಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಮೇಡಂ ನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಅವರಿಗೇ ಏನೋ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾದ್ದು ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

“ನೀವು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರಿ, ಈಗ ಐದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಬಂದೆ.”

ಮುಖ ತೊಳೆಯಲು ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋದಳು. ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಬೈರಕ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಒಂದು ರೂಪ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಬಾಬೂಜಿಯವರ ದೀವಾನವನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಅವಳು ಮಲಗುತ್ತಲೇ ಮುನಿಯಾ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾರಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿರಬೇಕು. ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ, ಪುರಸೊತ್ತಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ಯಾವುದೋ ಗಾಢ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂತಾಪ-ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲು ಬಂದು ಹೋಗುವವರು ನಿರಂತರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಪ್ಪಾಜಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮನೆ ಏನೋ ಬಣಬಣ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಥವಾ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ನೋವು ಗಾಯಗೊಂಡ ಪಕ್ಷಿಯ ಹಾಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಘಡಘಡಿಸುತ್ತ, ಕಾವಿನ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿದೆಯೋ!

ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆಯ ಸಂಗತಿ. ಬಾಬೂಜಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅವರ ಜೊತೆಗೂಡಿದ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ನಗುವಿನಿಂದ ತಲೆ ತಿರುಗಿಹೋಯಿತು. ಬೇಸರದಿಂದ ಅವಳು ಅಮ್ಮನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.

ನಗಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲಿನೊಳಗೇ ಅದರ ಸದ್ದು ಇರುವ ಹಾಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಕ್ಕರಾಗದೇ? ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಕಣ್ಣು ತೇವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ-ಅವರೆಲ್ಲ ಏನು ಯೋಚಿಸಬಹುದು?

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿ ಗುರ್ರೆಂದಳು.

“ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಜೀವಿಸಿ, ಹೋಗುವವರು ಹೋದರು. ಅವರು ಸತ್ತರೆ ನಾನೂ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಸತಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಲ್ಲ. ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿ ಇರೋವರೆಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬದುಕ್ತೇನೆ. ಮುದಿ ಎಲುಬುಗಳು ಕೈ ಕೋಲು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಕೆರೇನೋ ಬಾವೀನೋ ಹುಡುಕಿ ಕೊಳ್ತೇನೆ. ಬದುಕೋದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರಾ? ಬೇವರ್ಸಿ ನಾಯಿಗಳ ಹಾಗೆ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಕಂಬ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಮೂತ್ರ ಮಾಡ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾ ಯೂನಿಯನ್‌ನವರು. ಓದು ಬರೆಹ ಬರದಿದ್ದರೂ ಹೆಗಸಾಗಿರಲಿಲ್ಲವಾ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡು. ನಾನು ಏಳಲಿಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ, ನಗಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಮೂಗುದಾರ ಹಾಕಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ.”

ಅವಳು ಕಾತರಭಾವದಿಂದ ಮುನಿಯಾ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಮುನಿಯಾಳ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದವು.

“ಅಮ್ಮನ ಬಾಯಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬೀಳ್ತೀಯಾ ಅಕ್ಕಾ? ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಎದುರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ, ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹಿಂದುಗಡೆಯ ಮಾತಲ್ಲ ಇದು. ಕುಂತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಬಳಿ ಅಮ್ಮ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. “ನಮಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅವಳ ತಂದೆಯವರ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೂ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದೋಯ್ತು. ಅಪ್ಪ-ಮಗಳು ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೂರ್ಖಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಕೈಯ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ಹಾಗೆ ಮುನಿಯಾ ಕೂಡ ಅವಳ ಬಲಗೈ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಭುನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಉಳಕೊಂಡಿದಾನೆ. ನನ್ನ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಊರುಗೋಲಾಗಿ, ಕುಂತಿ! ಅದೇ ಕೋಲಿಗೆ ತುಪ್ಪ-ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಪೋಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ...”

“ಅಕ್ಕಾ...”

ಸುರಿಯಲು ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರು ಹತ್ತಿಯ ಉಂಡೆಯಂತಹ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಇಂಗಿಹೋಯಿತು.

“ಉಂಹಂ”

“ಸಂಜಯಜಿ ಹೇಗಿದಾರೆ, ಅಕ್ಕಾ!”

ಮುನಿಯಾಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಅವಳು ಏನೂ ತಿಳಿಯದವಳಂತೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

“ಆಗಾಗ್ಗೆ ನೀನು ಅವರ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡ್ತೀಯಲ್ಲ!”

೪೪೪ / ಆವಿಗೆ

“ಒಳ್ಳೆಯವರು” ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿಕೊಂಡಳು ಅವಳು.

“ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಯಾಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅಕ್ಕಾ?”

ರೆಂಬಿಯಂತೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಕೈಯ ಹಿಡಿತ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಡಿಲವಾಯಿತು. ಮುನಿಯಾ ಇದೆಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಳೆ. ಯಾಕೆ ಅವಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅಮ್ಮನ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಗಾಬರಿಯಾಗಿದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ! ಅಮ್ಮನ ವ್ಯವಹಾರ ಅನನಪೇಕ್ಷಿತವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ಆತಂಕದ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಬದುಕುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ? ಬಹುಶಃ ಮುನಿಯಾ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಈ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಈ ಪರ್ಯಾಯ ಗೋಚರಿಸಿರಬಹುದು.

“ಇದು ಕೇವಲ ನನ್ನ ನಿರ್ಣಯ ಹೇಗಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ... ಮತ್ತೆ...” ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅವಳು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದಳು.

“ಮತ್ತೆ ಅಂದರೆ...?” ಮುನಿಯಾ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು.

“ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ?”

“ಓ... ಹಾಗಾದರೆ...” ಮುನಿಯಾಳ ಮುಖ ತಟ್ಟನೆ ಮಂಕಾಗಿ ಹಠಾಶೆ ಆವರಿಸಿತು.

ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಹೊರಬಂದು ಅವಳು ಮುನಿಯಾಳ ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಮೆಲುವಾಗಿ ತಟ್ಟಿದಳು.

“ಛೂ, ಯಾಕೆ ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ತೀಯಾ? ನಾನು ಅವರಿಗಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತೇನೆ.”

“ಪಂಡಿತ ವಿನಯಚಂದ್ರ ದುಬೆ ಅವರನ್ನು ನೀನು ಯಾಕೆ ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು? ಮುನಿಯಾ ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

ದಿಟ್ಟತನವನ್ನು ಅವಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು.

“ಅವನನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಫಿಟರನಿಂದ ಸೂಪರ್‌ವೈಜರ್ ಆದರೆ ಕೆಡಕೇನಲ್ಲ.”

ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರಿಯರು ಸಣ್ಣದಾಗಿ ನಕ್ಕರು. ಮನಸ್ಸು ಹಗುರವಾಯಿತು. ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಅವಳ ಬಗೆಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆ!

“ಬನ್ನಿ ಮೇಡಂ” ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ತಟ್ಟನೇ ತಿರುಗಿ ಪಟವರ್ಧನ ಗಾಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ. “ನಿಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ಯಾಕೋ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ...”

ಸೀಟಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವಳು ಆದ್ರ್ವವಾದ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

“ಅಪ್ಪಾಜಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು... ನೀವು ಕೇಳಿರಬಹುದು...”

“ಕೇಳಿದೆ, ತುಂಬ ದುಃಖವಾಯಿತು ಮೇಡಂ! ನೀವೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರೇನು?”

“ಹೌದು, ತಮ್ಮ-ತಂಗಿ ಇದಾರೆ.”

ಪಟವರ್ಧನ ಮುಂದೆ ಏನೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯ ಹಿಂದಿನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನು ಆನಿಸಿ ಸಡಿಲವಾಗಿ ಕೂತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ದಣಿವಿನಿಂದ ಕಾಲುಗಳ ಸ್ನಾಯುಗಳು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತಿದ್ದವು. ಆರಾಮ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ದೇಹ ಹಗುರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಲಗುವ ಅಭ್ಯಾಸವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಭಾನುವಾರ ರಜಾ ಇದ್ದರೂ ಮಲಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೈದಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಬಹಳ ಖರ್ಚು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯದಿನ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮದ ಮೊದಲ ಪಿಂಡದಾನ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಯ ಸಮಾಜದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದಿನ ಹವನ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡೋದು. ಸೂತಕವೂ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತವೆ -ಇದು ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ಸಲಹೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿಯ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸಲಹೆ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೊಂದರೆ ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಭುನ್ನೂ ಅವರ ಓದಿನದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಮುನಿಯಾ ಹೇಗೋ ಸಮಯ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮತ್ತು ಭುನ್ನೂವಿನ ಹೋಂವರ್ಕ್‌ನ್ನು ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಂದ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪಾಠ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಭುನ್ನೂವಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಕಷ್ಟ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಭುನ್ನೂ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ, ಆದರೆ ಓದಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಅವರಿಗೆ ಶಾಲೆಯೆಂದರೆ ಉಡಾಳ ಹುಡುಗರ ಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಯ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತೂವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದ ಹವನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ದೊಡ್ಡಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಹವನದ ಮುಕ್ತಾಯದ ವೇಳೆಗೆ ಬಂದರು. ಐದು ನಿಮಿಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ತ್ರಿಪಾಠಿ, ಶಿಂದೆ, ಪಾಟೀಲ ಅಂಕಲ್ ಕೂಡ ಅವರೊಂದಿಗೇ ‘ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್’ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದರು. ಪವಾರನಿಗೆ ಬರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ದುಃಖದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರು-ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ಷರತ್ತಿನ ಮೇರೆಗೆ. ಫಾಟಕೋಪರ್ ಪೋಲೀಸರ ಹವಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಸುಕಿಗೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ, ವಿವರಣೆ ಇನ್ನೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಹರಕು ಮುರುಕು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಬರೆದು ಅಂಗಿಯ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಏನು ಬರೆದಿದಾನೆ ಅಂದರೆ-

ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ತಾನು ತನ್ನ ಮರ್ಜಿಯಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇನೆ. ಅನೀಸಾ ಕ್ಷೂರಹತ್ಯೆಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ಅನೀಸಾಳೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅನೀಸಾ ಅವನ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅನೀಸಾ ಮನ ಒಲಿಸಲು ಅವನು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಅವಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಸೇಡಿನ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವನು ಸಂದರ್ಭ ಸಾಧಿಸಿ ಅನೀಸಾಳನ್ನು ನಿರ್ಮಮತೆಯಿಂದ ತುಳಿದು ಕುತ್ತಿಗೆ ತಿರುಚಿಬಿಟ್ಟ. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗು ಅವನದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅನೀಸಾ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅವನ ಬಳಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಪೋಲೀಸ್ ಕ್ರಮದ ಹೊರತಾಗಿ, ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನ ಶವವನ್ನು ಬಹುಶಃ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಟಂಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ತುಂಬಾ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಬೇಡ ಅಂದಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಕೆ ಬರಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಗೆ ಏನು ಕಾರಣ? ಅನೀಸಾಳ ಹತ್ಯೆಯ ದೋಷ ತಾನೇ ಎಂದು ಸ್ವಯಂ ಕಿರಪೂವೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಮೇಲೆ!”

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಸಂಶಯ ಏನು ಅಂತಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟನ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಹಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟುದ್ದ ಪತ್ರ ಹ್ಯಾಗೆ ಬರೆದ?”

“ಬಹುಶಃ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ತುಂಬ ಹಳೆಯದಾಗಿರಬಹುದು” ಅವಳು ತರ್ಕ ಮಾಡಿದಳು.

“ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಮಾತನಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ.”

ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವಳ ತಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ತಲೆಗೆ ಚಕ್ರ ಬಂದಂತಾಯಿತು.

ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದರೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿನ ಜೊಂಯ್ ಜೊಂಯ್ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

...ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೇ ಅಥವಾ ಅವನ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತೇ? ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಸಂಶಯ ನಿರಾಧಾರವಾಗಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ನಿಜ ಏನೆಂಬುದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನ ನೆವದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ರಾಜಕೀಯ ರಣತಂತ್ರಗಳು ನಡೆದಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಪವಾರ ಪೋನಿನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದ. ಹಾಗೆಂದು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಪಾತ್ರ ಇರುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆಯೆಂದೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಜೀವಂತವಿದ್ದರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಯೂನಿಯನ್ ಬೆಂಬಲಿತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕ್ಯಾಂಡಿಡೇಟ್ ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರಲು ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹುರಿಯಾಳು ಅನಿಲ ಭೇಡೆಗೆ ಮತಗಳನ್ನು ಭದ್ರ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು

ಸಹಾಯಕವಾದೀತು. ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಕತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ತಲೆ ಹಾರಿಸುವ ಕೂಟ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಗೋಪಿನಾಥನಿಗೆ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲತೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಅವನು ಹೂಡಿದ್ದ ಆಟವನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿತ್ತು. ಅಪರಾಧದ ಸ್ವೀಕಾರ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ! ಅರ್ಥಾತ್ ಸೇನೆಯ ಆಟ ಮುಗಿಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ 'ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ' ವೇಶ್ಯಾ ಸಂಘಟನೆಯ ಸದಸ್ಯರ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿ! ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಗೆ ದಾರಿ ಸುಗಮ! 'ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ' ಸಂಘಟನೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಅನೀಸಾಳ ಕೊಲೆಗಾರನಿಗೆ ತಕ್ಕಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರು. ಕೊಲೆಗಡುಕನೇ ತನ್ನ ಅಪರಾಧ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತನಗೇ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ವಿಮಲಾಬೆನ್ 'ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ' ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು-ಅನೀಸಾಳ ಕೊಲೆಗಡುಕನಿಗೆ ಮರಣದಂಡೆಯ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸದ ಹೊರತು ತಾನು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಹೆಜ್ಜೆ ಬದಲಿಸಿ ತನ್ನ ಗೌರವ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವರು ಜನರಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ವಿರೋಧಿ ಪಾರ್ಟಿಯವರು ಮಾಡಿದ್ದು. ಆದರೆ 'ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್'ನ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವುದೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ದೀವಿಗೆ ತೋರಿದ ಹಾಗೆ. ನಿಜ ಏನೆಂದರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಜೀವಿತನಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಅವನು 'ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್' ಸದಸ್ಯನೆಂದು ಎಂದೂ ಕ್ಷಮೆ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಚಾರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವುದೆಂದರೆ ಸ್ವಯಂ ಅನಾಚಾರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬಂಧುಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಸ-ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿಹಾಕಲುಬಲ್ಲರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಬೇಕಾದರೆ ತಮ್ಮದೇ ಸಹಕರ್ಮಿಯ ಬಲಿಕೊಡಲೂ ಸಿದ್ಧವಾದಾರು.

ಪವಾರ ಸಹ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗೋಪಿನಾಥ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅವಲೇ ಉಲ್ಬಾ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ! ಎಲ್ಲಾದರೂ...

ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳು ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

ಹಲ್ಲುಗಳ ಸಾಲು ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದೆ... ಇಳಿಯ ತೊಡಗಿದೆ... ಅನಿಸಿತು.

ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪವಾರ ಶೆವಾಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಚಿತಾಗಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾಬೂಜಿಯವರ ಅಸ್ಥಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲು ಹೋದ. ಅಸ್ಥಿ ಆರಿಸಿ ಶೆವಾಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಅದೇ ಜೀಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಟ್ರೇಡ್‌ಯೂನಿಯನ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದ. ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಹೇಳಿದಳು. ಶೆವಾಡೆಯ ಜೊತೆ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಅಸ್ಥಿ ಆರಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಅನವಶ್ಯಕ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪವಾರ ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ

ಮೊದಲನೆ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿದು ಅವಳಿಗೆ ಶಹರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಕಾರ ಅದೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಶೆವಾಡೆಯು ಅಸ್ಥಿ ವಿಸರ್ಜನೆಗಾಗಿ ನಾಸಿಕ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬಾಬೂಜಿಯವರಿಗೆ ನಾಸಿಕ್‌ವೆಂದರೆ ವಿಶೇಷ ಮೋಹ! ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಬೇಳೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮಿತ್ರನ ಜೀಪನ್ನು ಡೀಸಲ್ ಹಾಕಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಳು.

ನಮಿತಾಳ ಹಟ-ಅಸ್ಥಿ ವಿಸರ್ಜನ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ನಾಸಿಕ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಜೀಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸಂಗಡ ಶೆವಾಡೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಾಸಿಕ್‌ದಲ್ಲಿ ಶೆವಾಡೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯಿದೆ. ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ತಂಗಿಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಶೆವಾಡೆ ಫೋನ್‌ಮೂಲಕ ಮನೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ನಸುಕಿಗೆ ಜೀಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ನಾಸಿಕ್ ತಲುಪುತ್ತಾಳೆ. ಪಿಂಡದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿಯಾಗಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪುನಃ ಮರಳಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ.

ಮನೋಹಾರಿಯಾದ ಗೋದಾವರಿ ಘಾಟ್ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶೆವಾಡೆ ಮನೆ ಇತ್ತು. ಎರಡು ಕೋಣೆಗಳ ವಿಶಾಲ ವರಾಂಡದ ಮನೆ.

ಸೌಲಭ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶೆವಾಡೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಪವಾರನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು, ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳೂ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸಂಪನ್ನವಾಗುವುವು.

ಶೆವಾಡೆಯ ವೃದ್ಧ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ನಮಿತಾಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ದುಃಖಿತಳಾದ ಅವನ ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದಳು-ಪಿಂಡ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ವ್ರತ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಅವಳಿಗೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅವಳ ಮಾತೊಂದನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ತರ್ಕ ಮಾಡಿದರು. ಮಗಳಾಗಿ ನೀನು ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದೀಯಾ. ರೂಢಿಯನ್ನು ಮರೀತಿದೀಯಾ. ವ್ರತ ಉಪವಾಸ ಇಟ್ಟುಕೋ ಅಥವಾ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರು, ಅದರಲ್ಲೇನು ಅಂತರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪವಿತ್ರತಮ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಶುದ್ಧ ಭಾವನೆ! ಅವನದೇ ಮಗಳು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅದಂತೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ.”

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿಯ ಬಿಸಿ ಪೋಹಾ ಮತ್ತು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸಿದ ಹೊರತು ಅವಳಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಡಲು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಮೋಜಿನ ಮಾತು ಹೇಳಿದರು-ಇಬ್ಬರು ಪರಿಚಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹುಡುಗಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಪಿಂಡದಾನದ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಕೈಚೋಡಿಸಿದರು-“ಶಿವ ಶಿವ ಶಿವ-ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಹಭಾಗಿಗಳಾಗಲು ನಾವು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ದಾನ-ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ.”

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಕೊಡುವ ಲೋಟಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಬಹಳ ರಸವತ್ತಾದ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಲೋಟ ಖರೀದಿಸುವುದು ವ್ಯರ್ಥ. ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಲೋಟ ಖರೀದಿಸಿದ್ದಾರೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದೇ ಅಂಗಡಿಗೆ ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದು ಅಂಗಡಿಗೆ ಲೋಟಿಯನ್ನು ಅವರು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಅಂಗಡಿಯವರು ಅದನ್ನು ಮರು ಖರೀದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಲೋಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ, ಅದರ ಕಿಮ್ಮತ್ತನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅವರ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಲುಕ್ಸಾನು ಆಗುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ದಾನ ಅನ್ನುವುದು ಹೃದಯದ ಸಂಕಲ್ಪ. ತಗೊಳ್ಳುವರು ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅದು ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಬಿಟ್ಟವಿಚಾರ!

ಮನಸ್ಸಿನ ಆಲೋಚನೆಗಳಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಅದ್ಭುತ ಶಿಲ್ಪದ ಮಂದಿರಗಳು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಗೋದಾವರಿ, ಮಗುವಿನ ಹರಡಿದ ಮೆತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ, ಘಾಟನಲ್ಲಿನ ಬೊಗಸೆ ತುಂಬುವಷ್ಟು ನೀರು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಖಿನ್ನತೆ ಆವರಿಸಿತು. ವಿಚಿತ್ರ ವಿಡಂಬನೆ. ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತಜನರು. ಮಂದಿರ ಹಾಗೂ ಘಾಟ್‌ಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಈಶ್ವರನಿಗೇ ವಹಿಸಿ, ಸ್ವಯಂ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಶೆವಾಡೆಯ ಸದ್ಭುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದು. ಅವಳು ಬಹುಶಃ ಸಮಯದ ಕೊರತೆಯಾದೀತು ಎಂದು ಸಂಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾಗ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಗಿಂತ ಎರಡು ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆ ತಡವಾದೀತು ಅಷ್ಟೇ ಎಂದು ಶೆವಾಡೆ ಹೇಳಿದ. ಬಹಳ ಯೋಚಿಸುವುದೇನಿದೆ, ನಾಸಿಕಕ್ಕೆನು ಪದೇ ಪದೇ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗುವುದೇ? ಸಮಯದ ಅಭಾವ ಇರದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಶಿರಡಿಯ ಸಾಯಿಬಾಬಾ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವವನೇ.

ನೀಲಮಣಿಯಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಶಾಲ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬಾಬಾ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರನ ಭವ್ಯಮಂದಿರದ ಲಯಾತ್ಮಕ ಶಿಲ್ಪವು ಪುನಃ ಅವಳನ್ನು ಮೈ ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜೀವತುಂಬುವ ಶಿಲ್ಪ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನೇ ಅಥವಾ ದೇವರೇ? ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಸರಿಯಾದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟಲಿನಿಂದ ಜರಜರ ಸುರಿಯುವ ಗೋದಾವರಿಯ ಉದ್ಗಮ ಸ್ಥಳ ಗೋಚರಿಸಿತು-ಮಂದಿರದ ಮಂಟಪದ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತ ಭಕ್ತರು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ದರ್ಶನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗದಿರಲೆಂದು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಧ್ಯದ ಗೋದಾವರಿಯ ಉದ್ಗಮಸ್ಥಾನದ ದರ್ಶನವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ವರ್ಷವೂ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ

೪೫೪ / ಆವಿಗೆ

ವಾರ್ಷಿಕ ತಿಥಿ ಆಚರಣೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬರಬೇಕೆನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ.

ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಅವಳು ವಿಷಾದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಳು. ತಾನು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಅಸ್ಥಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತನ್ನನ್ನೇ ವಾನಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾರಾದರೂ ಇರುವ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಅನುಭವವೇ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ. ತನ್ನ ಇರವು ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನೇ ಛಾಲೆಂಜ್ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಶೆವಾಡೆ ಕೇಳಿದ ಅಸಂಬಂಧ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಜೀಪು ಜಿಗಿದು ತಲೆ ಜೀಪಿನ ಛಾವಣಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

“ವಿಕಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದಂತಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ. ನೀವು ಪವಾರನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಯಾಕೆ ಆಗಬಾರದು?”

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದುದನ್ನು ನುಂಗುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅವಳ ತುಟಿಗಳು ನಡುಗಿದವು.

“ಮದುವೆ! ಈ ವಿಚಾರ ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ?”

ಶೆವಾಡೆ ಅವಳು ತಣ್ಣಗಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡ. ನಾಚಿಕೆಯ ಸ್ವರದಿಂದ ಹೇಳಿದ—“ಹೀಗೇ ಕೇಳಿದ.”

“ಹಾಗೇ ಅಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಯಾವುದೇ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೇ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರ ತಲೆಯೆತ್ತುವುದಿಲ್ಲ.”

“ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಉತ್ತಮ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಬಹುಶಃ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಬಂದಿರಬೇಕು.”

“ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವರು ಮಹಿಳಾ ಸ್ನೇಹಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇಲ್ಲ.”

“ಕಾರಣ?”

“ಆಪ್ತತೆ.”

“ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದಿರಿ?”

ಶೆವಾಡೆ ಇಲಿಯ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ. ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬದಿಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದ.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯೂನಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಜೋರಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ಪವಾರನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉಲ್ಟಾ, ನನಗನಿಸೋದು ಅಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಬಗೆಗೇ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭಾವನೆಗಳಿವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿದಳು ಅವಳು.

“ಜನರ ತೊಡಕುಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ವೈಚಾರಿಕ ಪರಸ್ಪರತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿಕೃತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾನೀಗ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಸದಸ್ಯಳೂ ಅಲ್ಲ.

ಅವಳ ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಶೆವಾಡೆ ತನ್ನ ಕುರಿತ ಭ್ರಮೆಯ ನಿವಾರಣೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ.

“ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ ನಾನು. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಟಸ್ಥವಾಗಿರುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿವೆ.”

ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಗಲವಾದವು.

“ಆದರೆ...?”

“ಬಿಡಿ ಅದನ್ನು” ವಿವಾದದಿಂದ ಶೆವಾಡೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ.

ಆದರೆ ಅವಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು.

“ಮಧ್ಯೆ ಸೆರಗು ರಝಾಡಿಸಿದರೆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲ. ಆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.”

“ಅದು ನಿಮ್ಮ ಸತ್ಯವಲ್ಲವಾದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಉತ್ಸುಕತೆ ಯಾಕೆ?”

“ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ನನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು! ಈ ಸಂಬಂಧ ಉತ್ಸುಕತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲು ಸಾಲದೇನು?” ಶೆವಾಡೆಗೆ ಈಗ ಓಡಿ ಹೋಗಲು ಇರುವ ದಾರಿಯೆಂದರೆ ಕಲ್ಲು-ಮುಳ್ಳು ಕಂಟಿ ತುಂಬಿದ ದಾರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದು.

“ನೋಡಿ, ಸ್ವಯಂ ಪವಾರನೇ ನನ್ನ ಬಳಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು... ನೀವು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಅವನ ಕನಸು. ಜೀವನದ ಜೊತೆಗಾರರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಸಂಬಂಧ ಸುಂದರವಾದದ್ದು, ಬುದ್ಧಿವಂತ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲೂ ಫಲದಾಯಕ ಸಮೀಕರಣವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವೋ-ಅರ್ವಣ ಇಬ್ಬರ ಓಟುಗಳೂ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ, ಇದು ಪವಾರ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಸಂಗತಿ.”

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡವಳ ಹಾಗೆ ಅವಳು ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಈ ಭೀಭತ್ಸ ಸತ್ಯ ಕಲ್ಪನಾತೀತವಾದದ್ದು. ಯಾವನಾದರೂ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಯಸುವುದು, ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು, ಅವಳನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಯೇ? ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧದ ಗಹನತೆಯನ್ನುವುದು ಪಗಡೆಯ ಆಟದ ದಾಳ

ಮಾತ್ರವೇ?

ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾದ ಇಂಥ ಭಾವನೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದ ಪುಲಕ ಅವಳಿಗೆ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಾಗ ಯಾವುದೋ ಹುಡುಗಿಗೂ ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ಇಂದು ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬ ಬಾಲಿಶವಾಗಿ ಅನಿಸಿದರೂ, ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಪವಾರನೊಂದಿಗೆ ಲೋಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಅವನ ರೋಮಮಂಯವಾದ ಎದೆಗೆ ತಲೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿರುಮ್ಮಳವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

ಪವಾರನ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? 'ಸರ್ವಣ-ಅರ್ವಣ ಇಬ್ಬರ ಓಟುಗಳೂ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ.' ದಲಿತನ ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಯ ಕೊಳಕೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ ಈ ವಿಷಕಾರಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ! ಸರ್ವಣೀಯರ ಬಗೆಗಿನ ಪವಾರನ ರೋಷದ ಹೃದಯ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಳ ಬಗೆಗೂ...

ಮೆಟ್ಟುವ ರೋಷವನ್ನು ತೊಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ?

ಇಗತಪುರಿ ಕೊಳಲಿನ ಆರೋಹ ಅವರೋಹದ ಹಾಗೆ ನೀಲಿಬೆಟ್ಟಗಳ ಬೆನ್ನು ಸಂಜೆಯ ಆಳವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಜ್ಜಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಿಂಗಾರಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಒಳಗೆ ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯಂತೆ, ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿನ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗು ಚೇಳಿನ ಕುಟುಕಾಗಿ ಯಾಕೆ ರೂಪು ತಳೆಯುತ್ತದೆ ಅವಳೊಡನೆ! ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನ ಮನೆ ತಲುಪುವುದು ಅಸಂಭವ. ಮುನಿಯಾ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಮಯ ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು ಎಂದು ಸಂದೇಹವಾಗಬಹುದು. ಅವಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಎಲ್ಲೋ ಹನಿಮೂನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ಅನಿಸಬಹುದು! ಅವಳ ದೀರ್ಘ ಮೌನ ಶೆವಾಡೆಯನ್ನು ಅನ್ಯಮನಸ್ಕನಾಗಿಸಿತು. ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯಿತ್ತು.

“ಪವಾರನದು ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಿದೆ. ಅವನ ತಾಯಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕಿದ ಹೆಣ್ಣು ಅವನಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯ ಬೇರೆ. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಮಗಳು ನೀವು. ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ನಾಯಕನ ವಿಷಮ ಜೀವನವನ್ನು ನೀವು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೀರಿ, ಬದುಕಿದ್ದೀರಿ. ಆ ಜೀವನಶೈಲಿಯ ರೂಢಿಯಿದೆ ನಿಮಗೆ. ಮೃದು ಕಠಿಣ ಪಂಥಾಹ್ವಾನ ಕೂಡ.”

ತನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಅವನಿಗೆ ಅರಿವಾಯಿತು.

“ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.” ರಾತ್ರಿಯ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀಪಿನ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಹೇಳಿದ-“ಪ್ಲೀಸ್, ನಾನು ಪವಾರನ

ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮೊಳಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿಯೆಂದು ಸಾಬೀತಾದರೆ ನಾನು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಶೆವಾಡೆಯ ಅಶಿಷ್ಟತನ ಅವಳಿಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು.

“ಮಿತ್ರತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಹಂಕಾರ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.”

“ಒಂದು ಸತ್ಯ ಹೇಳಲಾ!”

“ಈವರೆಗೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಿರಿ?”

“ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡಿ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪವಾರನ ಮನೋಭಾವದ ನೆವದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆ.”

“ಶೋಧಿಸಿದಿರಾ? ಎಂಥಾ ಅಸಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅಶ್ಲೀಲ ವಿನೋದ-ನನಗೆ ಯೋಚಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಾಯದ ಭಾವನೆಯಹಿಂದೆ ದಾಂಡಿಗಾಯಿತನವಾ?”

“ತಡೆಯಿರಿ...ತಡೆಯಿರಿ ನಮಿತಾ! ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ನೀವು ಅವನ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನೇ ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದರ ಹಿಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿವಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಮತ್ತು... ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.”

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ತಡೆದು ಶೆವಾಡೆ ಹೇಳಿದ.

“ನೀವು ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನ ಸಂಗತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಏನು ಹೇಳಿರೀರಿ? ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧನ ಅಸಹಾಯಕ ಹೆಂಡತಿ, ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಅವರು ಬದುಕಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾನೆ. ಈ ಸಹಾಯದ ಹಿಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಏನು ಧೈರ್ಯವಿದೆ? ಅವನು ಮಗಳ ಸಂಗಡ ಮಲಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾನಾ? ಅಥವಾ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಜೊತೆಗೆ....”

“ಮೇಡಂ!”

“ಮೇಡಂ... ಇಳಿಯೋದಿಲ್ಲವಾ?” ಗಾಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ನಿಂತ ಡ್ರೈವರ್ ಪಟವರ್ಧನ ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ. ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟಳು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬಾವಿಯಿದೆ. ಅವಳ ಆಚೆ-ಈಚೆ ಅಥವಾ ಅವಳ ಒಳಗೇ?

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ ‘ಜೀಶಾಬ್’ನ ಮುಖ ಅರಳಿತು. ವಾರಗಳ ನಂತರ ಅವಳ ಭೇಟಿಯಾದ ಹಾಗೆ. ವಿಶಾಲ ಬೈರಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುರಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಗು ಅವಳ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಮೌನವಾಯಿತು.

ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ, ಅರಳಿದ ಗುಲಾಬಿಯ ಹಾಗೆ ಗಮಿಗಮಿಸುತ್ತ ಮೇಡಂ ಸೋಫಾದಿಂದೆದ್ದು ತಮ್ಮ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಚಾಚಿದರು. ತೂತಾದ ಮಡಕೆಯಿಂದ ನೀರು ಸುರಿದ ಹಾಗೆ ವಿಹ್ವಲಳಾದ ಅವಳು ಅವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಳು. ಮರೆತೂ ಕೂಡ ಎಂದೂ ಅಮ್ಮ ಈರೀತಿ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಪಸರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನ ಎದೆ ನದಿಯ ಉದ್ಗಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಮಿತಾಳಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಳು ಅವಳು. ಸ್ವಯಂ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಏನೋ... ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ...

ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಗುರವಾಗಿ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಗೌತಮಿ ತೋಳುಹಿಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಮೇಡಂನಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾಡಿದಳು.

“ಏನೇ, ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮತ್ತೂ ಕೆಲವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾತರರಾಗಿದಾರೆ.” ತೋಗಟಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೇಸರವನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನಿಂದ ತೊಡೆದುಹಾಕಿದಳು.

“ಹೇಳು, ಎಂಥ ಮಿಲನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ?”

ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಗುತ್ತ ಗೌತಮಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಡಿಲಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು.

“ಅದನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕೇನೇ? ಎಂಥಾ ದುರ್ದಿನ ಬಂತು?”

“ಯಾರದು?” ಮೇಡಂ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದರು. ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವಳ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಮಿಂಚಿತು. ಗೌತಮಿ ಹಾಗೂ ಮೇಡಂ ಅವರ ಆಶಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಜುಗಲಬಂದಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳನ್ನು ಅಸಹಜತೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

“ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದ ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದವಾ?”

“ಹೌದು, ಮೇಡಂ.”

“ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತಲ್ಲ, ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರು-ನೆಂಟರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಶೋಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನ ವರದಾನ, ಸಾವು ಅಸಹನೀಯ.”

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸಿದರೂ ಗೌತಮಿಯಾಗಲಿ, ಮೇಡಂ ಆಗಲಿ ಬಾರದಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ನೋವುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮೇಡಂ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿಗೂಢವಾದರು.

“ಯಾಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿಸಿದೆ ಇಂದು ಎಂದು ಕೇಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾಳೆ ನೀನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಬರುವವಳಿದ್ದೆ.” ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ, ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿನ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಕೈ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಕೆರೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಳು ಅವಳು.

“ನಿನ್ನ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಆಭರಣಗಳ ವಿಶ್ವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವೆಬ್ಬಿಸಿದೆ. ನಂಬುವಂಥ ಮಾತಲ್ಲ ಇದು. ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇವಲ ಮೂರು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ? ಒಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಮಾರ್ಕೆಟ್-ಕಿವಿಯ ಮೇಲಿನ ಹೂವಿನ ಹಾಗೆ, ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಅವುಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೂಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಫೋನ್ ಮೇಲೆ ಫೋನ್ ಹೊಡೀರಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪಾರ್ಟಿಯನ್ನೇ ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಭರವಸೆಯ ಪತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲಕತ್ತಾ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, ಜಲಗಾಂವ್, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೂರುಪಟ್ಟು!” ಮೇಡಂ ವಿಕ್ಟುಬ್ಬರಾದರು. “ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್‌ನ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಕಲಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಚೀನಾ-ಜಪಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸೋದೇಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು! ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ ಯುಗವನ್ನು ನಾವು ಬಿಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲ... ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ನಂತರವೂ ಎಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ ನಾವು?”

ಗೌತಮಿ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಧ್ಯೆ ಬಾಯಿ ತೂರಿಸಿದಳು.

“ಎಲ್ಲಿನ ಹರಿಕತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ ನೀವು! ನೇರವಾಗಿ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಮಿತ್ತಾಳಿಗೆ ಹೇಳಿ.”

ಮೇಡಂಗೆ ತಾವು ದಾರಿತಪ್ಪಿರುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು. ಜೋಕಾಲಿಯಿಂದ ಸರನೆ ಜಾರುತ್ತಿರುವ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ, ಸ್ವರವನ್ನು ಪಳಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ಓ... ತಪ್ಪು ನನ್ನದಲ್ಲ. ಸಂತೋಷ ಅನ್ನುವುದೇ ಹಾಗೆ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದುಃಖದ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆರಳು ಊರುತ್ತದೆ... ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳು, ನಮಿತ್ತಾ! ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಲಾಭ ಕೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಅಗಲವಾಗಿ ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ಕಾಲು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಭರಣಗಳ ನಿಯೋತದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ, ಲಂಡನ್ನಿನ ವಿಶ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರಾಫ್ ‘ಎಚ್. ಗೋಲ್ಡ್‌ನಿ ಆಂಡ್ ಕಂಪನಿ’ಯೊಡನೆ ಇಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅವರು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹರವಾದವು. ಸ್ವರ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು.

“ಮುಕ್ಕಾಲು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ?”

“ಹಾಂ, ಮುಕ್ಕಾಲು ಕೋಟಿಯದು! ಸಂಜಯ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಅವರು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ನಿನಗೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಟಿಯ ಮೊದಲು ‘ಓಬೆರಾಯ್’ ಹೋಟೆಲ್‌ನಿಂದ ಅವರ ಫೋನ್ ಬಂದಿತ್ತು. ನಮಿತ್ತಾಳನ್ನು ಕರೆಸಿದಿರಾ ನೀವು? ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಮಗೂ ದೊಡ್ಡ ಆರ್ಡರ್ ಸಿಗುತ್ತದೆಯಾ?”

“ಸಿಗಬಹುದು, ಅವರು ನಮ್ಮಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು ಬಯಸಿದರೆ! ಮುದ್ರೆ ಅವರದೇ ಕಾರಖಾನೆಯದು. ಅಂಥ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ

೪೬೦ / ಆವಿಗೆ

ಅವರ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ. ಯಾವುದರ ಕೊರತೆಯಿತ್ತೋ, ಅದರ ಪ್ರತಿಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಯಾಟಲಾಗನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿರಬಹುದು, ಅಲ್ಲವಾ?”

ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅವಳು ತಲೆ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದಳು.

ಮೇಡಂ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಗೌತಮಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು.

“ಸಂಜಯ ಡಿಲಿವರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದದಿನ, ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್‌ನೊಂದಿಗೆ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಳ ಭೇಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗಂಟೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅವಳು ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಹೇಳಿದರು.

ಅವಳು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು.

“ಯಾವ ದಿನದ ವಿಚಾರ ಇರಬಹುದು?”

“ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೆನಲ್ಲ. ಅದರ ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ.” ಗೌತಮಿ ನೆನಪು ಮಾಡಿದಳು.

“ಒಂಬತ್ತೂವರೆ-ಹತ್ತರವರೆಗೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಾಂ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬಹುಶಃ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇಗ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಇರಲಿ ಬಿಡು. ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಇದೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ.” ಮೇಡಂ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದರು. “ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ನೋಡು ಮೊದಲು, ಅನಂತರ ಮಾತನಾಡೋಣೆ.”

ಒಂದು ಮಿನೀಟಿನಲ್ಲಿ ಗೌತಮಿ ಕ್ಯಾಟಲಾಗನ್ನು ತಂದು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಮುಖಪುಟದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆತ್ಮಮುಗ್ಧಳಾದಳು. ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನದಿಂದ ದೀಪ್ತವಾದ ರಜಪೂತ ಯುವರಾಜ್ಞಿ ಇವಳೇನಾ? ಬಾಜೂಬಂದ ಹಾಗೂ ಬಳೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ನಾಜೂಕು ಮುಂಗೈ ಅವಳದೇ ತನ್ನ ಕೈಗಳೇ? ಗೆಜ್ಜೆ ಟೀಕಿ, ಕಂಠೀ ಸರಗಳಿಂದ ಸಿಂಗಾರಗೊಂಡ ಕುತ್ತಿಗೆ ಅವಳದೇನಾ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರಳಿದ್ದಾಳಾ ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮೆಹತಾನ ಕೌಶಲದ ಜಾದೂ ಆಗಿದೆಯೇ ಅವಳ ಚಿತ್ರ?

ಅವಳು ತನಗೆ ತಾನೇ ಮುಗ್ಧಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮೇಡಂ, ಅರಳಿರುವ ಗುಲಾಬಿಯೊಂದು ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಂಡಂತೆ ಕಂಡರು.

ಅವಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಕ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಬಂದಿದೆ. ಚನ್ನಾಗಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ‘ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಪರ್ಲ್ಸ್ ಡೀಲರ್’ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ

ಹೈದ್ರಾಬಾದೀ ಶೈಲಿಯ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯ ಕೌಶಲವನ್ನು ಕಲಿಯಲಿಚ್ಛಿಸುವವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲು ಆಧುನಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ತರಬೇತಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟೂ ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳ ಕೋರ್ಸ್ ಅವಧಿ ತರಬೇತಿಯದು. ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಬಯಸುವವರು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಫೀಸು ತುಂಬಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಜಾರಾ ಹಿಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಶೋರೂಂ ಇದೆ. ಪತ್ತರಗಟ್ಟಿಯ ಹತ್ತಿರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಇದೆ. ಇರುವ ಹಾಗೂ ಊಟ-ತಿಂಡಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಂತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಓದುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು ಆಭರಣಗಳ ಆಧುನಿಕ ಕೆತ್ತನೆ ಮತ್ತು ಖಾಸ್ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಶೈಲಿಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿದರೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ತರಬೇತಿ ಅವಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬಲ್ಲದು, ಅವಳು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿ-ಮಾಡದಿರಲಿ. ವಿಶೇಷವಾದ ತಜ್ಞತೆಯೆಂಬುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತರಬೇತಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಆಭರಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಡಿಸೈನರ್‌ನ ಒಳ್ಳೆಯ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುವುದು. ಅಷ್ಟೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೂಡ, ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಜಿನೆಸ್ ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬಹುದು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆ ತಾನು ನಿಲ್ಲುವ ಜೀವನದ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ.

ಫೀಸಿನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲಿ, ವಾಸಕ್ಕೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು, ಅದೂ ಎಲ್ಲ ಆಗುವುದು. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ 'ಜ್ಯುಬಿಲಿಹಿಲ್ಸ್'ನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬಂಗಲೆ ಖಾಲಿಬಿದ್ದಿದೆ. ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಹಳೆಯ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿ ಕುಟುಂಬಸಹಿತ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಲಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ವಯಸ್ಸಾದವರು, ಜೊತೆಗೆ ವಿಧವೆಯಾದ ಸೊಸೆ ಮತ್ತು ಅವಳ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು. ಮಾಲಿಯ ಮಗ ನಕ್ಸಲೈಟ್ ಆಗಿದ್ದ. ಪೊಲೀಸ್ ಎನ್‌ಕೌಂಟರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಅತ್ತಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಬಂದರೂ ಮಾಲಿಯ ಸೊಸೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆಯುವುದು, ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅತ್ತಿಗೆ ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆರ್ಥರೈಟಿಸ್‌ನಿಂದ ಅವರ ಕೈ-ಕಾಲು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ಹಟಮಾಡಿ ಅವರೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಹ್ಯೂಸ್ಟನ್-ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

೪೬೨ / ಆವಿಗ

ಅಲ್ಲದೆ ತರಬೇತಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸಂಬಳದಿಂದಲೂ ಅವಳು ವಂಚಿತಳಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರೆ ಅವಳ ಸಂಬಳವನ್ನು ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಮೊದಲನೇ ತಾರೀಖು ಅವಳ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಕಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಅವಳ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನ ಖರ್ಚನ್ನು ಮೇಡಂ ಸ್ವಯಂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತರಬೇತಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸಾಲ ತೀರಿಸಲು ಅವಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಬಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ.

ಯೋಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳು ವಾರ ಒಂದೂವರೆ ವಾರ ಟೈಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಲಿ.

“ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶ ಇದು. ಕೈತಪ್ಪಿಹೋದರೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ” ಗೆಳತಿಯ ಹಾಗೆ ಮೇಡಂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹೇಳಿದರು.

ಈ ಸಲಹೆ ಅವಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಅವಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಗೌತಮಿಗೆ ತನ್ನ ಆಧಾರವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲು ಮೇಡಂ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? ಮೇಡಂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಗೌತಮಿ ಎಂದೋ ಜೀವ ತ್ಯಜಿಸಿರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಇರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಡಚಣೆಯೆಂದರೆ ಅವಳ ಕುಟುಂಬದ್ದು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಇರಬಲ್ಲಳೇ ಎಂಬುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅವಳು ಉತ್ತರಿಸಲು ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

“ಯೋಚಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ ಮೇಡಂ, ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ.”

“ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ, ಅದಕ್ಕೇ ನಾನೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ, ವಾರ-ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಸಮಯ ತಗೋ ಅಂತ. ಒಮ್ಮೆ ಇಷ್ಟಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಒತ್ತಾಯವಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಂ, ಉತ್ತರ ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.”

“ಆಗಲಿ ಮೇಡಂ.”

ಅವಳ ವಾಕ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಾಗಿಲ ಕರೆಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು.

ಮೇಡಂ ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತರಾದರು.

‘ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ?’

ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣದಂತೆ ‘ಜೀಶಾಬ್’ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು ಧಾವಿಸಿದ. ಅವಳ ಹೃದಯದ ಬಡಿತ ತೀವ್ರವಾಗತೊಡಗಿತು. ದುಃಖವೂ ಆಯಿತು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಮರಣದ

ವಿಷಾದ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿಬಿಡಬೇಕೇ? ಆದರೆ ಅವಳ ಹೃದಯ ಈ ಯಾವ ಒಳ ವಿವೇಕಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಖಗಳಷ್ಟೋ!

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೇಡಂ ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವಳು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಹೇಗಿದ್ದಳೋ ಹಾಗೆ ನಿಂತೇ ಇದ್ದಳು.

ಮೇಡಂ ಅವರ ಅಭಿನಂದನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರಂತೆ ಅವಳು ಅವಳ ಕಡೆ ಮುಂದುವರಿದರು. ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಅವಳ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಣ್ಣಗಿನ ಬಲಿಷ್ಠ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ನೀರಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದು ಅವರು ತುಟಿಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಮೇಣಬತ್ತಿಯ ಕಂಪಿಸುವ ಕುಡಿಯ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಕರಗತೊಡಗಿದಳು. ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ನೀರಹಕ್ಕಿ ಕಂಪಿಸಿತು.

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವರ ಸ್ವರ ಭಾವುಕವಾಯಿತು.

“ನೀವು ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಹಾಗೆ ಬಂದಿರಿ, ನಮಿತಾ! ದೈರ್ಯಗಡಬೇಡಿ, ಬೋಲ್ಡ್ ಆಗಿರಿ! ನೀವು ಬೋಲ್ಡ್ ಇದ್ದೀರಿ. ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸತ್ಯ ಕುರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಅದೇ ಆಗಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಸಾವನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೋರಾಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಘೋಷಿತ ವ್ಯುತ್ಪಾದವಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಭಯಾನಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ದುಃಖಪಡಬಾರದು. ತೆರೆದ ಹೃದಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಕಷ್ಟಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ. ಗಾಯ ತುಂಬಲು ಬಹಳ ಸಮಯವೇನೂ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಹೆಗಲು ಹಿಡಿದು ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳವರೆಗೆ ಅವರು ಅವಳ ಸಂತಾಪದಿಂದ ತ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಉದಾಸರಾದವರಂತೆ ಕಂಡರು. ಪುನಃ ಅದರಿಂದ ಹೊರಬಂದರು. ಮೇಡಂ ಅವರಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು.

“ಗೌತಮಿ ಎಲ್ಲಿ? ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ...?”

“ನಂಬರ್ ಒನ್ ಹುಚ್ಚಿ ಅವಳು. ಈಗಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳ ಡಿಸೈನಿನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕರೆಸುತ್ತೇನೆ ತಡೀರಿ ಅವಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ.”

‘ಜೀತಾಬ್’ನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಡ್‌ಲೆಸ್‌ನ್ನು ತರುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನು ತಂದಿತ್ತ.

“ಫೋನ್ ಬೇಡ ಬಿಡಿ. ನಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರೇನೆ” ಅವಳು ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯದೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಕಡೆ ಜಿಗಿದಳು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿದವು.

ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಗೌತಮಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದಳು-
 “ಹೋಟೆಲ್ ಪಾಮ್‌ಗ್ರೋವ್‌ಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ, ತೆಂಗಿನ
 ಮರಗಳ ದಟ್ಟ ನೆರಳಿನಡಿ ಕೂತು, ಉನ್ನತ್ತ ಅಲೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತ
 ತಾಜಾ ಎಳೆನೀರಿನಲ್ಲಿ ವೋಡ್ಡಾ ಕುಡಿಯೋಣ. ಗರಮಾಗರಮ್ ಚಿಕನ್‌ನೊಂದಿಗೆ
 ವೋಡ್ಡಾ ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಬಟ್ಟೆ ಒಣಗಿಸುವ ದಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು,
 ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುವ, ಒದ್ದೆ ಹಕ್ಕಿಯಹಾಗೆ, ಹುಲ್ಲು-ತೊಪ್ಪಲು ತಿನ್ನುವವರಿಗೆ ಪನೀರ
 ತುಣುಕೇ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಗೌತಮಿಯ ಸಂಕೇತ ಅವಳ ಕಡೆಗಿತ್ತು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಡಂ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದಳು.

“ಕಾಫಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಡಿದು ಹೋಗೋಣವಾ?”

ಮೇಡಂ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.

“ಕಾಫಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕುಡಿಯಬಹುದು. ಈಗ ನಾವು ಹೊರಟುಬಿಡುವುದು
 ಒಳ್ಳೆಯದು.”

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅವಳನ್ನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿತು. ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು,

“ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸದಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ಹೀಗೆಲ್ಲ ತೆರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
 ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾರದೋ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುವುದು
 ಹಾಗಿರಲಿ, ನನ್ನೊಳಗೇ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಎದುರಿಸಲಾರೆ. ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಷ್ಟೇ
 ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ...”

ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ಉತ್ತರವೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮೌನವು ಶಿಕಾರಿಯ ಬಲೆಯ
 ಹಾಗೆ ಹರಡಿತು.

“ಮನೆಯಿಂದ ಮೊದಲು ಹೊರಡೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದ ನಂತರ ಯಾವುದಾದರೂ
 ಕಾಟೀಜ್ ಬುಕ್ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು.” ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಸೋಫಾದಿಂದ ಎಳುತ್ತ
 ಹೇಳಿದರು.

“ಊಹಾಂ.... ಅದು ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ...” ಗೌತಮಿ ಪರ್ಯಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ
 ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು... “ಬೆಳಿಗ್ಗೆನೆ ಬುಕ್ ಮಾಡಿದಿದ್ದರೆ ಹೌದಾಗಿತ್ತು...”

ಮತ್ತೆ ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡಿದಳು ಗೌತಮಿ.

“ಅರೆ... ಹಾಂ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಾಲು ಕೋಟಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಸುದ್ದಿ
 ಹೇಳಿದಿರಾ?”

“ಸಂತೋಷದ ಮೇಲೆ ಮರಳು ಉಗ್ಗುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.” ಸಂಜಯ
 ಕನೋಯಿಯ ಸ್ವರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಕಹಿಯಾಯಿತು. “ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ
 ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ

ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡೋದಿಲ್ಲ.”

ಗೌತಮಿಗೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಿಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ಅದು ಅವರವರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ...”

“ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನೊಡನೆ ನಾನು ಕೇವಲ ಕೆಲಸದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಗುಂಪು ನನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಸುಖದುಃಖದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ.”

“ಹಾಗೆಯೂ ಆಗಬಹುದು, ಆಗದೆಯೇ ಇರಬಹುದು. ತನ್ನ ಎಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ” ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನುಡಿದಳು ಗೌತಮಿ.

ಮರುಕ್ಷಣ ಜಾಗರೂಕಳಾದಳು. ಉತ್ತೇಜನೆ ಮತ್ತು ಸುಖದ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ ಅಕ್ಷಮ್ಯಕ್ರಿಯೆ ತನ್ನಿಂದ ಆಗಿದೆ.

“ಶ್ ಹೀಗಿದೆಯೋ.....” ಗೌತಮಿ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪುನಃ ತುಂಟತನಕ್ಕಿಳಿದಳು.

“ಇದು ನೀವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮಿತಾಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಕೆಟ್ಟವರು ಅಂದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಹೃದಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಮಿತಾಳನ್ನು ನಗರದಲ್ಲಿ ದೂರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ. ಲಾಂಗ್ ಡ್ರೈವ್ ಮೇಲೆ. ಕುಡಿಸಿ-ತಿನಿಸಿ. ಈ ಹುಚ್ಚಿ ತನ್ನ ದುಃಖದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮದೆಲ್ಲ ಏನುಬಿಡಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿಬಿಡ್ತೇವೆ. ಅಥವಾ ಮುಂದಿನ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು.”

“ಬಹುಶಃ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು ಅಂತ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ” ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಗೌತಮಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು.

“ಅಂಥದ್ದೇನೂ ಸಂಗತಿಯಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಇದು ಬೋನಸ್....”

ಈವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಮೇಡಂ ಕೂಡ ನಕ್ಕು ಬೋನಸ್ ಮೇಲೆ ಮುದ್ದೆಯೊತ್ತಿದರು.

“ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮುಂಚೇನೇ ಗೌತಮಿಯ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆದದ್ದು ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ನಿಜವಾಗ್ತದೆ ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಕಮಾಲ್ ನೋಡಿ, ಅದೂ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಭೇಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅನಿಸಿದ್ದು.”

ಎಲ್ಲರ ನಗು ತುಂಬ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ತರಂಗಿತವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅವಳ ಬೇಸರ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮೋಡದ ಹಾಗೆ ಚೆದುರಿಹೋಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಸವಾಯಿತು. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಆಕೆ ಸೇರಿಹೋದಳು.

ಓಡುತ್ತಿರುವ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ

೪೬೬ / ಆವಿಗೆ

ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ... ಏನೋ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವರ ಹಾಗೆ. ಮಾತು ಎಲ್ಲಿಂದ ಶುರು ಮಾಡುವುದು? ಹೇಗೆ ಶುರುಮಾಡುವುದು? ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಏಕಾಂತ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮೌನದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಕಂಠದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರವೇ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ, ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿದೆ.

ವಿಚಿತ್ರ, ಒಳಗಿನಿಂದ ಅವಳು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಬಗೆಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನಿಕಟತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತಲೇ ಸಂಕೋಚದ ಅಪರಿಚಯ ಭಾವದ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊದೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

“ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿ, ನಮಿತಾ... ಪ್ಲೀಸ್... ಕಿಡಕಿಯ ಹೊರಗಿನ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನೀವು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಇರಬಲ್ಲಿರಿ, ಆದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.”

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಆತ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರದಂತೆ ಮಾಡಿದರು...

“ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿ, ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಈ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಸಂಜೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ, ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು...”

ಅವರು ಸ್ವಪ್ನಪಡಿಸಿದರು.

“ಮೇಡಂ ಮತ್ತು ಗೌತಮಿಯನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಗೌತಮಿ ಬುದ್ಧಿವಂತಳು. ಅವಳು ಗ್ರಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ನಾವು ಅವಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದೇನೆ. ಭರವಸೆಯಿಡಿ ನಮಿತಾ, ನಾನು ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇರಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ...”

ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟುವ ಸಂಜಯ ಅವರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಅವಳನ್ನು ನವಿರೇಳಿಸುವ ಮಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿತ್ತು. ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಕಂಪನಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಚಂದನದ ಟೊಂಗೆಗಳಂತೆ ನೇವರಿಸಿತು.

ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡಿದಳು.

“ನಿರ್ಮಲಾಜಿ ಹೇಗಿದಾರೆ?”

ಸ್ವರದ ಕಂಪದ ಸ್ಪರ್ಶ ಅಲುಗಾಡಿಸಿತು, ಚುಚ್ಚಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

“ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು...”

ಯಾಕೋ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದರು.

“ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲಾ ನಮಿತಾ! ನನ್ನ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಪರಸ್ಪರ ನಡುವೆ ನಿರ್ಮಲಾ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಮಲಾ...ನಿರ್ಮಲಾ... ನಿರ್ಮಲಾ... ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ತಲೆಗೆರೆದ ಭೂತದ ಹಾಗೆ ತುಳಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ ನನ್ನ ಮಿದುಳನ್ನು, ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು. ನನಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸಹ್ಯ. ಅವಳ ನೆರಳು ಕಂಡರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಗೊತ್ತಾ ನಿಮಗೆ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಅವಳ

ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಭಾಗ್ಯವು ಹೆಂಡತಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಕುಂಟಲಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ನನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ. ನಾನು ಆ ಕುಂಟಲಗಿತ್ತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

ಅವರ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಲಾಪ ಅವಳನ್ನು ತಣ್ಣಗಾಗಿಸಿತು. ಗಾಬರಿಯಾದ ಅವಳು ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದಳು.

“ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಾನು ಉತ್ಸುಕಳಾಗಿದ್ದೆ. ನಿಮಗೆ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಕ್ಕೆ ನೀವು ಚಿಂತೆಪಡುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲವಾ? ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದ.”

ತಮ್ಮ ಸಹನೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ಏನೋ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು ಸ್ವಯಂ ತಮ್ಮ ಬಗೆಗೇ ಕ್ಷುಬ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

“ಸಾರಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ರೇಗಿಬಿಟ್ಟೆ ನಾನು...”

ನಂತರ ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಿ ಅವರು ಹೇಳಿದಳು.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಅಸಂತೋಷವು ಬಹುಶಃ ಈಗ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು.” ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವರು ಅವಳ ಬಲಗೈಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದರು. ಎಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರೆಂದರೆ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲಿ ಅವಳ ಅಂಗೈ ತಪ್ಪಿಹೋದೀತೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವಿದ್ದವರಂತೆ.

“ಏನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆನೋ ಅದೇ ಆಗಿದೆ. ಅದೇ ಆಗುವುದಿತ್ತು. ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ಪಿತೃನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಾಚೆ ಸರಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೆಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ರತ್ನ-ಪಚ್ಚೆಯ ಕತ್ತರಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸೌಕರ್ಯ-ಆಸೌಕರ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸರಕಾರಿ ಅಸಹಕಾರದ ಬಗೆಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಉಳಿದಳು. ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರೂ, ಸರಕಾರಿ ಕಡಿತ ಮಾತ್ರ ತೋರಿಕೆಯದೇ.”

ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದರು.

“ನನ್ನ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ನಿಖಿಲ ಮಾಡಿದ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ. ನಿರ್ಮಲಾಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈಗಿನ ಸರಕಾರದ ನೀತಿಯೇನು ಅಂದರೆ, ‘ನಾಳೆ ಮಾಡೋದನ್ನು ಇಂದುಮಾಡು. ಇಂದು ಮಾಡೋದನ್ನು ಈಗ ಮಾಡು! ಮೊನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇ ಸರಕಾರದ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಯ ಗೊತ್ತಾಗಿವೆ. ಬಡೋದೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕವಾದ ಆಭರಣಗಳ ಡಿಸೈನಿಂಗ್ ಸೆಂಟರನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೊಸದಾರಿಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗುತ್ತದೆ.”

೪೩೮ / ಆವಿಗ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪರಿಹಾರ ದೊರಕೋದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನಮಗೂ ಅಷ್ಟು ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕದೆ.”

ಸ್ವಲ್ಪ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದ್ದ ಮುಷ್ಟಿಯ ಬಿಗಿತ ಪುನಃ ಬಿಗಿಯಾಯಿತು.

“ಸರಕಾರದ ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನನ್ನ ಗುರಿಯ ಸಫಲತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸರಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಿಂದ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ! ಬಹಳ....”

ನಿರ್ಮಲಾಳೊಡನೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರ ಭೇಟಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಭೂತ ತಲೆಯೇರಿ ಕುಳಿತಿದೆ. ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ತಾನು ತಾಯಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಿ.ಸಿ.ಎಂ.ಬಿ.-ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸೆಲ್ಯುಲರ್ ಆಂಡ್ ಮೊಲಾಕ್ಯುಲರ್ ಬಯಾಲಜಿಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕ ಡಾ. ಪಿ.ಡಿ. ಗುಪ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು, ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಡಾ. ಪಿ.ಡಿ. ಗುಪ್ತಾ ಅವರ ಒಂದು ಲೇಖನ ಓದಿದ್ದಳು. ‘ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾವೆಟೀನ್ ಪ್ರೆಗ್ನೇನ್ಸಿಸ್’ ಅಥವಾ ‘ಎಕ್ಸ್‌ಪೋಸಿಟ್ ಪ್ರೆಗ್ನೇನ್ಸಿಸ್’ ಅರ್ಥಾತ್ ಗರ್ಭಾಶಯದ ಹೊರಗೆ ಆಗುವ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ. ಡಾ. ಪಿ.ಡಿ. ಗುಪ್ತಾ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಕೆನ್ಸ್‌ನ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಉದ್ಧೃತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಕ್ಸ್‌ಪೋಸಿಟ್ ಪ್ರೆಗ್ನೇನ್ಸಿಸ್ ಈಸ್ ಎ ಡಿಸೀಜ್ ಇನ್ ವಿಚ್ ಡೆಥ್ ಆಂಡ್ ಲೈಫ್ ಆರ್ ಸೋ ಸ್ಟ್ರೀಂಜಲಿ ಬ್ಲೆಂಡೆಡ್.”

ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು.

“ಅಂದರೆ ನಿರ್ಮಲಾ ಅವರು ಈಶಾಳನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿದರಾ?”

ಅವರು ಅವಳ ನೆನಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಿತರಾದರು.

“ಈಶಾ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ನೆನಪಿದೆಯಾ ನಿಮಗೆ?”

“ನಿರ್ಮಲಾ ಅವರ ನಡುವಣ ಸೋದರಿ ಶಾರದಾ ಅವರ ಮಗಳಲ್ಲವಾ! ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ. ಮರೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಳಿದ್ದರು-ನೆನಪಿನೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯರನ್ನೂ, ಸ್ವಯಂ ತನಗೇ ಇದೊಂದು ಒಗಟಾಗಿದೆ.”

“ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.” ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಅವರು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಅದರ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಬರೆಹವನ್ನು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು.

ಮಧುರವಾದ ಪುಲಕದಿಂದ ಅರಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅವಳ ಶ್ವಾಸ ಕಟ್ಟತೊಡಗಿತು. ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹಿಡಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹರಿಣದ ಮರಿಯಂತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾತರಗೊಂಡಿದ್ದ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಅವಳು ಅವರ ಬೆರಳ ಬರೆಹದಿಂದ

ಮುಕ್ತವಾಗಿಸಬಯಸಿದಳು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬಲವೇ ಇಲ್ಲದುದು, ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಗೆಗೇ ಸಂದಿಗ್ಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

ತನ್ನನ್ನು ದುರ್ಬಲತೆಯಿಂದ ಕೊಡವಿಕೊಂಡಳು ಅವಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಂತೆ, ನೀವು... ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ...”

ಅವಳ ಕೌಶಲದ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ನಗುಬಂತು.

“ಮಾಡಿದ್ದೆ.”

“ಸುಳ್ಳು.”

“ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿ. ಆ ಪವಾರ್ ಯಾರು?”

ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು.

“ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಸಿಕ್ಕರು. ನಿಮ್ಮಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಬಹಳ ರೂಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವರು ಫೋನಿಗೆ ಸಿಗುವ ಸಂಭವ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆಯವರ ಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ನಾಜೂಕಾಗಿದೆ. ನೀವು ಯಾರು?”

ಅವರು ಹೇಳಿದರು,

“ಫೋನ್ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ ನಾನು. ಪರಿಚಯ ಹೇಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು. ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದ ಸರಿಯಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ದಿನವೇ ಬೆಳಗಿನ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆ ಸುಮಾರಿಗೆ ನಾನು ಫೋನ್ ಮಾಡಿರಬಹುದು.”

ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು.

“ಗೌತಮಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಡಿಲಿವರಿ ತಗೊಳ್ಳೋ ದಿನ ಸಂಜೆ ಫೋನ್ ಹಿಡಿಯೋದಕ್ಕೆ ಮಂಚೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದೆ-ನಿಮ್ಮ ಭೇಟಿಗೆ. ಯಾರೋ ಶಿಂದೆ ಮತ್ತು ಪಾಟೀಲ ಸಿಕ್ಕರು. ಆದಿನ ನಿರ್ಮಲಾ ಜೊತೆಗಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಅರ್ಜೆಂಟ್ ಭೇಟಿಯಿದೆ ಎಂಬ ನೆವ ಮಾಡಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವಳಿಗೆ ನೀನು ಏರ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೋಗು, ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೇರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೇನೆ ಅಂದಿದ್ದೆ.”

“ಸಿಡುಕಿದ್ದಳು ಅವಳು... ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಂಥದ್ದೇನು. ಅರ್ಜೆಂಟ್ ಭೇಟಿಯಿದೆ ನಿಮಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು.”

ಅವರು ಆಳವಾದ ನಿಶ್ವಾಸಬಿಟ್ಟರು. ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವಳ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು.

“ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಿ, ನೀವೇ ಹೇಳಿ.”

ಹೃದಯ ತುಂಬಿಬಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅವರ ಹೆಗಲಿಗೆ ಆನಿಸಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಪವಾರ ಅವರ ಫೋನಿನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ? ತನಗಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಫೋನ್ ಬಂದಿತ್ತೇ ಎಂದು ಅವಳು ನಿಯಮಿತರೂಪವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಫೋನ್ ಯಾರದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಅನುಮಾನ

ಪವಾರನಿಗೆ ಆಗಿರಲೇಬೇಕು. ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಆಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಿದ್ದಳು!

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಮೇಡಂ ಅವರು ತನ್ನೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಬಗ್ಗೆ ಇವರೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ? ಯೋಗ್ಯ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾ? ತಾನು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವಳು. ಛಾಲೆಂಜ್‌ಗಳನ್ನು ಕೈಮೀರಿ ಹೋಗಗೊಟ್ಟರೆ! ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯು ಒತ್ತಡವಿರುವಾಗ ವಿವೇಕ ಸಮೃತ್ತ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ.

ಎರಡು ಮಾತು ಸಲಹೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದ್ದವಳು ಸ್ಮಿತಾ. ಸ್ಮಿತಾ ತನ್ನದೇ ಇನ್ನಾವ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ನೆಟ್ಟಗಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಾಗೆಲ್ಲ ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹರ್ಷಾಳೊಡನೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಯಾಕೋ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರ ಕಠೋರ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾಳೆ ಅವಳು! ಹರ್ಷಾ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಹೋದರೆ, ಅವಳು ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಎಲುಬಿನ ಗೂಡಿನಂತೆ ನಗ್ನಗೊಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ವಿಚಿತ್ರ ಹುಡುಗಿ.

ಅವರ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು.

ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ತೋಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಉಜ್ಜಿದಳು.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಆಭರಣಗಳ ಡಿಸೈನಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಿಸಲು ಮೇಡಂ ನನ್ನನ್ನು ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ಅದೇ ಚರ್ಚೆ ನಡೀತಾ ಇತ್ತು. ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಿನ ತರಬೇತಿ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ...”

“ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ... ನನಗೊಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಡ್ತೀರಾ?”

“ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ?...” ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಿಂಚಿದವು. ಆಕೆ ನಾಚಿಕೊಂಡಳು.

“ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟ ಏನಿದೆ?” ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

“ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಸಂತಾನವಾದುದರಿಂದ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಿದೆ.”

“ಹೂಂ. ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಿ ನನಗೆ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಮನೆಗಾಗಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?”

ಅವರ ಅಸಂಗತ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅವಳನ್ನು ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಳಿಸಿತು. ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವಳು ಬಾಯಿತೆರೆದಳು.

“ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ದಿನದ ಸಮಯವೆಲ್ಲ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೇ

ಕಳೆದುಹೋಗುವು ದೆಂಬುದು ನಿಜ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ, ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೇಲಿವೆ.”

ಅವಳ ಆದ್ರ್ವಸ್ವರ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಭಾರವಾಯಿತು.

“ಈಗ ಇಲ್ಲ.”

“ಅರ್ಥಾತ್ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕುರಿತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು.”

“.....”

“ನೋಡಿ ನಮಿತಾ! ಧೈರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನೀವು ಯಾವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾರಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ನಿರ್ಣಯದ ಬಗೆಗೆ ನೀವೇ ಏನಾದರೊಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಉತ್ಸುಕನಾದೆ. ಮನೆ ನಡೆಯೋದಾದ್ರೂ ಹೇಗೆ? ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಯಿಂದಾನಾ?”

“ಅಮ್ಮನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಆದಾಯದ ಪ್ರಧಾನ ಮೂಲ ನನ್ನ ನೌಕರಿಯೇ ಆಗಿದೆ.”

“ಅಂದರೆ ಮನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಆದಾಯದ ಮೂಲ ನೀವೇ.”

“ಹೌದು.”

“ಒಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಣ ಸಿಗ್ತಾ ಇದ್ದರೆ, ಅವರು ಮನೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರರಾ?”

“ನಿಭಾಯಿಸದೇ ಏನು? ಈಗಲೂ ಅವಳೇ ನಿಭಾಯಿಸೋದು. ಆದರೆ ಹೊರಗಿನ ತಿರುಗಾಟ-ಓಡಾಟಗಳ ತೊಂದರೆಯಿರುತ್ತದೆ.”

“ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಹೊರಗಿನ ಓಡಾಟಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಕಲೀತಾರೆ. ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿ ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲದೆ ತಂಗಿಯೂ ಇದ್ದಾಳಾ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗಬಂದರೆ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಯಾರಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತಾರೆ.”

“ಇದಾರಲ್ಲ ಅವನ ಪರಮಪ್ರಿಯ ತಂಗಿ ಕುಂತಿ! ಗಡಿಯಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವಳ ಪ್ರತಾಪದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿತ್ತಲ್ಲ” ಮುಂಗೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಅವಳು ನೆನಪು ಮಾಡಿದಳು.

“ಅಂದಮೇಲೆ ಸಂದಿಗ್ಧ ಏನು ಬಂತು? ನನ್ನ ವಿಚಾರದಂತೆ ನಿಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಈ ತರಬೇತಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ವಿಶೇಷ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆ ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿ.”

ಅವಳು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದಳು.

“ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮೇಡಂ ನನಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದಾರೆ. ತರಬೇತಿಯ ಅವಧಿಯ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ ನನ್ನ ಖರ್ಚನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಪೂರ್ಣವೇತನ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಲ್ಲೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಭಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬಳೇ ಹೇಗಿರಬಲ್ಲೆ?”

ಅವಳು ಅವಳ ಭಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಧಿಗ್ಧವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

“ಸುಮ್ಮನೆ ಹೆದರಿದ್ದೀರಿ ನೀವು. ನಿಸರ್ಗದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿತಂದ ಸುಂದರ ಕಲ್ಲುಗಳನಗರ ಹೈದರಾಬಾದ್. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಂಡೆಯ ಒಳಗೆ ಒಂದು ಹುಸೇನ್‌ಸಾಗರದ ತೆರೆಯ ಏರಿಳಿತಗಳು ನಿಮಗೆ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅದೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿರಲು ಬಿಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಅಲ್ಲದೆ ಆಗಾಗ ನನ್ನ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರವಾಸ ಆಗ್ತಾ ಇರದೆ. ನೀವು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾದರೆ ಬಹುಶಃ ನಾನು ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹಾಕಿಬಿಡ್ತೇನೆ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೇಸರ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ.”

“ಆರೆ....ಹಾಂ....!” ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ವಿಷಯ ಹೊಳೆಯಿತು. “ನಿರ್ಮಲಾ ಮತ್ತೊಂದು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಅವಳು. ಆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪುರಸ್ಕಾರದ ಆಯೋಜಕ ‘ರತ್ನ ಹಾಗೂ ಆಭರಣ ನಿಯೋತ ಸಂವರ್ಧನ ಪರಿಷತ್ತು’ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಯೋಜಕರು ಜಗತ್ತಿನ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ವಜ್ರದ ಕಂಪನಿ ‘ಡಿ. ಬಿಯರ್ಸ್’. ಆದರೆ ದೇಶದಾದ್ಯಂತದ ಪ್ರವೇಶ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರು ಅವಳಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತರಲ್ಲ.”

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವರು ತಡೆದರು.

“ಅವಳು ವರ್ಷದ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರಾಫ್ ಎಂಬ ಸಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ವಜ್ರ ಕೂಡಿಸಿದ ಅದ್ಭುತ ಉಂಗುರ, ‘ಟುಗೆದರ್ ಫಾರ್ ಎವರ್’ ಕೆತ್ತನೆಗಾಗಿ. ಈ ಉಂಗುರದ ಡಿಸೈನರ್ ಯಾರು ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾ? ಸೋನಾಲಿ ಠಾಕೂರ್-ನಿರ್ಮಲಾಳ ತಂಗಿ! ‘ಟುಗೆದರ್ ಫಾರ್ ಎವರ್’ದ ವಿಷಯ-ವಸ್ತು ಕಡಿಮೆ ಅದ್ಭುತವಾದ್ದಲ್ಲ- ದಾಂಪತ್ಯದ ಅನಂತವಾದ ಗಾಢತೆ-ಆಳ.” ವಾಕ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಕಟಾಕ್ಷ ತುಂಬಿದ ನಗುವೊಂದನ್ನು ನಕ್ಕರು.

“ಇಂಥ ಯಾವದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಂಗುರದ ಜೊತೆ ಪೋಣಿಸೋದಕ್ಕೆ ಇಂಥದೊಂದು ಘೋಷಣೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ‘ರಘು ಭಾಯಿ ಜ್ಯುವೆಲ್ಸ್’ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಾಲು ಹಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪುರಸ್ಕಾರ. ಅಪ್ಪ ವಜ್ರ-ಪಚ್ಚಿಯ ಠೋಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು. ಈ ಶೋರೂಂ ಕೇವಲ ಮೂರುವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ನನ್ನಮೂಗಿಗೆ ಮೂಗುದಾರ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೇನು ಅಷ್ಟೂ

ತಿಳಿಯದ ದಡ್ಡ ಅಲ್ಲ.”

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅವರು ನಿರ್ಮಲಾಳ ಪತಿಯಾಗಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿ ಕಂಡರು. ಅವಳಿಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಯಿತು.

“ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲವಾ?”

“ವಹಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಲ್ಲ. ‘ಪರ್ಲ್ ಗೋಲ್ಡ್ ಕೌಂಟಿಲ್’ ಮೂಲಕ ಆಯೋಜಿಸಲಾದ ‘ಸ್ವರ್ಣಾಂಜಲಿ ಅವಾರ್ಡ್’ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ. ದುರದೃಷ್ಟಿ ನನ್ನ ಪ್ರವೇಶಪತ್ರ ‘ಮೇಡ್ ಫಾರ್ ಈಚ್ ಅದರ್’ ಫೈನಲ್ ರೌಂಡ್‌ಗೆ ಹೋದರೂ ಪುರಸ್ಕಾರ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಡಿಸೈನರ್ ಯಾರು ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲರಾ?”

“ನಿರ್ಮಲಾ ಅವರ ತಂಗಿ?”

“ಗೌತಮಿ.”

“ಹೌದಾ!” ಅವಳ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಪನವಿತ್ತು. “ಆದರೂ?”

“ಆದರೂ....”

“ಆಭರಣಗಳ ಡಿಜೈನಿಂಗ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ತಯಾರಿಸಿದ ‘ಬ್ರೋಚ್’ನ ಅದ್ಭುತ ಡಿಜೈನ್ ನನಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಯಿತು. ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಯಾರಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಮೂನೆಯಹಾಗೆ. ‘ಬ್ರೋಚ್’ನ್ನು ನಾನು ನಮ್ಮ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರ ಸುಮಂತ ದೇಸಾಯಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೆತ್ತಿಸಿದೆ. ಹದಿನೆಂಟು ಕ್ಯಾರೆಟ್ ಹಳದಿ ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ. ಅದರ ಆಕರ್ಷಕ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕ್ಯಾರೆಟ್‌ನ ವಜ್ರವನ್ನು ಕೂರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.”

“ಹಳದಿ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಬಂಗಾರದ ಅಡ್ಡ-ವಕ್ರ ಹಾಗೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ಮೇಲೆ ಪೂರಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ, ಪರಸ್ಪರ ಜೊತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಪೂರ್ಣವಾಗುವವು ಎಂದೆನಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಈ ಬಾರಿ ‘ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸ್ವರ್ಣಾಂಜಲಿ ಅವಾರ್ಡ್’ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಯ್ಯುಬಿಟ್ಟರು ‘ದಾನಾಭಾಯಿ ಜ್ಯುವೆಲ್ಲರ್ಸ್’.”

ಅವರ ಹತಾಶ ಭಾವನೆ ಹಸಿಗಾಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಶಬ್ದದ ಹಗ್ಗ ಜಗ್ಗಿದರೆ ಇವರ ಹಳಹಳಿಕೆಯ ಉಕ್ಕು ಇಳಿದೀತು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಸರಕ್ಕಿಂತ, ನಿರ್ಮಲಾ ಗೆದ್ದ ಬೇಸರವೇ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಂತೆ ಅನಿಸಿತು. ‘ಟುಗೆದರ್ ಫಾರ್ ಎವ್ವರ್’ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಸರಾಫ್ ಗೆಲುವು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಹಿಯೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಮೇಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ನಾನು ‘ಮೇಡ್ ಫಾರ್ ಈಚ್ ಅದರ್’ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿಯೂ

೪೭೪ / ಆವಿಗೆ

ಸೋಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಹೇಳಬೇಕು ಅನ್ನಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಕ್ಷಣ, ಬಾಯಿ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಬಂದು ಹಿಂದೇ ಹೋಯಿತು-‘ಅಪಾತ್ರಳಿಗೆ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತೊಡಿಸುವ ಗೌರವ ತೋರಿಸ್ತಾ ಇದೀರಿ ನೀವು. ನಾನು ಅಂಥ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅಭಾವದ ಶೂಲದ ಮೊನೆಯ ಚುಚ್ಚುವಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತಾ?’

“ನಿಜವಾಗಿ ನೀವು ತುಂಬ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನವರು.”

“ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಎಂದೂ ಇದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ...”

“ಆದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಅವರನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ...”

“ಹೌದು, ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.”

“ಈಗಲೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀರಿ.”

“ಈಗಿಲ್ಲ.”

ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಬಯಸಿದಳು.

“ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಸಮರ್ಥತೆ ಯಾರದೂ ಆಗಬಹುದು. ಯಾಕೆ ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದೀರಿ? ನೀವೇ ನಪುಂಸಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ... ಆಗ!...”

ತಮ್ಮ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸಡಿಲಿಕೆ ಕಂಡುಬಂತು.

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಮಾತಿನ ಅತಿರೇಕದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದೆ ತಾನು ಎಂದು ಅವಳಿಗನ್ನಿಸಿತು. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರಾದ ಅವರ ವಿರಸದ ಮಧ್ಯೆ ಇವಳದೆಂತಹ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿತನ? ಅವರೇನೂ ಅವಳ ಬಳಿ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ತಾವು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ದ್ವಂದ್ವ, ಖಿನ್ನತೆಗಳು, ಒತ್ತಡಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅವರು ಅವಳ ಬಳಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲದ ಒಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ನೀವು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎಳೆದುತಂದು ನನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.” ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗದೆ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

“ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ನಪುಂಸಕನಾಗಿದ್ದರೆ, ಸ್ವಯಂ ಅವಳ ಹಾದಿಯಿಂದ ಸರಿದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ಜೀವನವನ್ನು ಅವಳ ಬಯಕೆಯಂತೆ ಬದುಕಲು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಯ ಆಡಂಬರವನ್ನು ಅವಳು ಈ ಮಧ್ಯೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ್ದರೆ, ಅಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು-ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂಗಾರದ ಪಂಜರವೊಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು,

ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದವು.”

ಅವರು ಆವೇಶದಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

“ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಅಧಿಕಾರವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗಲೂ-ನಾನು ನಪುಂಸಕನಲ್ಲವಾದರೂ-ಅವಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಬಳಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಇದೆ.”

“ಮತ್ತೆ ಅವಳು...?”

“ಅವಳು ಮಾಡುವ ಶೋಷಣೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಕಲ್ಪನಾತೀತವಾದವುಗಳು. ಅವಳು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲವಾ? ಸಂಭೋಗದ ಕೊನೆಯ ಉತ್ಕಟ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ-ವಿನಂತಿಗಳೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ-ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.”

ಸ್ವರ ಉರಿದದ್ದಿತು.

“ತಿರಸ್ಕರಿಸೋದಿದ್ದರೆ ಮೊದಲೇ ಯಾಕೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಾರದು? ಕಳೆದಬಾರಿಯ ಫ್ಲೈಟ್ ಸಂದರ್ಭದ ಕತೆ ಕೇಳಿ, ಅನುನಯದ ತನ್ನತನದಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ಕೇಳತೊಡಗಿದಳು- “ನಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಮುಗಿದ ಹಾಗೇ, ಸಂಜಯ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಯೌವನದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?”

“ನಾನೇನು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟೆ, ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲಿರಾ ನೀವು? ಬಹುಶಃ ನೀನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ.”

“ಧೂರ್ತುಗಳು ಉಲ್ಲಾಸ ಹೊಡೆದಳು. ‘ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಮೇಚ್ಛೆಯೇ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಭಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಇಂಧನದ ಹಾಗೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕಾಮದಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.”

“ಆದರೂ ನಾನು ಕೆದಕಿದೆ-‘ಎಂದಾದರೂ ನಿನ್ನ ದೇಹ ನೀನು ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಅಸ್ತೀಕಾರ ಮಾಡಲು ತಯಾರಾದರೆ?”

“ಸ್ವಯಂ ಅನುಶಾಸನದ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವ-ಯಾವ ಕೂಗೂ ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಲಿತಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ-ಅದು ನನ್ನ ದೇಹದ್ದೇ ಆಗಿರಲೊಲ್ಲದೇಕೆ? ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾಮಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿಪುಣರೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದಾದರೂ ಓಬೆರಾಯ್‌ದ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್ ‘ಮಾರ್ಟಿನಾ’ಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೀರಾ? ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಚೀನಿ ಹುಡುಗಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಮಸಂತುಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಅವರು ಹಸ್ತ ಕೌಶಲವನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ

ಅವರ ಫೀಸು ಬಹಳ ಇರುವುದು ಹೌದು, ಆದರೆ ಮಾಲು ಕಡಿಮೆಯದಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಯಾದರೆ ನಾಲಗೆಯ ಪರಮ ಸುವಿವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ನೋಡಿ. ನನ್ನದೇನೂ ತಕರಾರಿಲ್ಲ.”

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಸ್ವರ ಉರಿಯಿಂದ ಕಾಯತೊಡಗಿತು.

“ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆ. ಇವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಈ ಬಣ್ಣದವರ ಅಡ್ಡೆಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು! ಸ್ವಯಂ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆಯೇ? ನನ್ನನ್ನು ಸಂಶಯದ ಸಹಜ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ಅವಳು ಮಾತ್ರ ಹೇಗೆ ಸಹಜ-ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಳು, ನೀವದನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾರಿರಿ!”

“ಹೆಣ್ಣಾಗಿಯೂ ಕೂಡ, ನಿರ್ಮಲಾ ಇಂಥ ಶೋಷಕ ಹೊಲಸು ಅಂದರೆ, ಅದರ ದುರ್ಗಂಧಿತ ಅಂಟನ್ನು ಹತ್ತಾರು ಬಾರಿ ತೊಳೆದು ಒರೆಸಿದರೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.”

ಚಡಪಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಅವಳ ಭುಜಕ್ಕೆ ತಿಕ್ಕಿದರು.

ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅವರ ಬೆರಳುಗಳು ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಸವರತೊಡಗಿದವು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಗುವನ್ನು ತಟ್ಟುವಂತೆ.

ವಿಷಾದ ಮಧಿಸತೊಡಗಿತು ಧಿಕ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತ. ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಆನಂದಿತಗೊಳಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಹುಗಿದುಬಿಟ್ಟಳು. ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇರಬಯಸಿದ್ದರು ಅವರು. ಅವಳಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ವಿವಶವಾದಳು. ಖಂಡನೆಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಮಾಡುವುದು? ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಾಗಿಸಿದ ಟೊಂಗೆಯ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದನ್ನು ಸಡಿಲಬಿಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈಶಾಳನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಮಲಾಜಿ ಸಂತೋಷಪಡಬಲ್ಲರು. ಅವರ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡಲು ತೊಂದರೆಯೇನಿದೆ? ಈಶಾ ಅವರ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಿಲಕಿಲ ನಗುತ್ತ ಆಡುವಾಗ, ಅವಳ ಮುಗ್ಧ ನಗುವಿನಿಂದ ಇವರ ಅಂತರಂಗ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ತೊಡಕಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲಿ ಅವರು. ಜೀವನ ಸಹಜವಾಗಿ-ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಗಿರಲಿ.

“ಪರ್ಣಕುಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾ ಸಾರ್!” ಡ್ರೈವರನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವಳನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸಿತು. ಹೆಗಲಿನಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಅವರು ಕಿಡಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದರು.

“ನಾವು ತಲುಪಿಬಿಟ್ಟೆವಾ?”

“ಹಾಂ, ಇನ್ನೇನು ತಲುಪಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್!” ಸಿದ್ಧನಾದ ಡ್ರೈವರ್ ತಕ್ಷಣ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟ.

“ಅರೆ... ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ನಮಿತಾ... ಚಂದ್ರ ಮೂಡಿಬಂದ.”

ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳು ಹುಬ್ಬು ಮುದುಡಿಸಿದಳು.

“ಸಂಜೆಯ ಸಮಯವಾಯಿತಾ!”

“ಗುಪ್ತಚರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ನೋಡಲು ತವಕಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಾರ.” ಚಟಾಕಿ ಹಾರಿಸುತ್ತ ಅವರು ನಕ್ಕರು. “ಇರಬಹುದು ನಮಿತಾ! ಕಾಲಿದಾಸನ ಮೇಘದೂತದಹಾಗೆ ನಿರ್ಮಲಾ ನಮ್ಮನ್ನು ತೋಧಿಸಲು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಳಿಸಿರಬಹುದು! ‘ನಡೆ ಬೇಗಹೋಗು ವರ್ಣರಂಜಿತ ರಥವನ್ನು ಹಿಡಿ’ ಎಂದು ಕಳಿಸಿರಬಹುದು.”

ಅವರು ಸಹಜವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

“ನೋಡಿ... ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ” ಬಾಗಿ ಅವರು ಕಿಡಕಿಯ ಗಾಜು ತೆರೆದರು. “ಹುಟ್ಟು ಸೂರ್ಯನದಾಗಲಿ ಚಂದ್ರನದಾಗಲಿ-ಅದೇ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವಿನ ಹಾಗೆ. ಒಂದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.”

ಕಿಡಕಿಯ ತುಸುಮಾತ್ರ ತೆರೆದಿದ್ದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಲ್ಲವನ್ನೂರಿ ಅವಳು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಹುಡುಕಿದಳು.

ಗಾಢವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಜೆಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂಕುಡೊಂಕಾದ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ಅದೇ ತಾನೇ ಅಂಟಿಸಿದ ಟಿಕುಲಿಯ ಹಾಗೆ, ಕೆಂಪು ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಚಂದ್ರನು ಅವಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಬರೆದಂತೆ ಕಂಡನು...

“ಬಾ ಕೂತುಕೋ ಮುನಿಯಾ ಒಗಟು ಬಿಡಿಸು...!”

ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಯಾ ಹೆಗಲು ಮುಟ್ಟುವ ತನ್ನ ಕೂದಲು ಗುಚ್ಚವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

“ಮೊದಲು ಯಾರು ಒಗಟು ಬಿಡಿಸುತ್ತೀರಿ?”

“ಮೊದಲು ನಾನು” ತಟ್ಟನೆ ಛುನ್ನೂ ಕೈಯೆತ್ತಿ ತನ್ನ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

“ಇಲ್ಲ, ಮೊದಲು ನಾನು” ಛುನ್ನೂವಿನ ಕೈಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಮುನಿಯಾ ಅದನ್ನು ಅವನ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಗದರಿಸಿದರು.

“ಇದೇನಿದು ನಿಮದು ಅಸಡ್ಡಾಳ! ನೀವೇನು ಒಗಟು ಬಿಡಿಸಲು ಕೂತಿದೀರೋ, ಜಗಳ ಮಾಡೋದಕ್ಕೋ?”

“ಒಗಟು ಬಿಡಿಸಲು” ಮುನಿಯಾ ತಪ್ಪು ಸರಿಪಡಿಸಿದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮುನಿಯಾ ಒಗಟು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೋ ಅವರು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕು. ಅವರೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಆನಂತರ ಉಳಿದವರು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರೀನಾ?”

ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಮೂವರೂ ತಲೆ ತಿರುಗಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಿವಿ ನಿಮಿರಿತು.

“ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ.”

೪೭೮ / ಆವಿಗೆ

‘ಚಂದ್ರ ನುಂಗಿದ ಹತ್ತಿಯನ್ನು, ಹತ್ತಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಸಿತು ಚಂದ್ರನನ್ನು

‘ಹಿಡಿದು-ಬಿಡುವ ಆಟ ಆಡುತ್ತ, ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಿತು.’

“ಮುನಿಯಾ, ಬಿಡಿಸು.”

“.....”

“ಮಳ್ಳಿ, ಬಹಳ ಸುಲಭ ಒಗಟು ಇದು. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇದು” ಪೆದ್ದನ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣು ಪಿಳುಕಿಸುತ್ತ ಮುನಿಯಾಳ ಗಲ್ಲವನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅವಳನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು.

ಉತ್ಸಾಹಿತಳಾದ ಮುನಿಯಾ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು.

“ಆಕಾಶ.”

“ತಪ್ಪು! ಇರಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿನೋಡು” ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟರು.

“ಊಂ... ನಕ್ಷತ್ರ.”

“ಇದೂ ತಪ್ಪು.”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಖಿನ್ನರಾದರು. ಛುನ್ನೂ ಕಡೆ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತ ನುಡಿದರು “ಛುನ್ನೂ, ಈ ಬಾರಿ ನಿನ್ನ ಸರದಿ.”

ಮೊದಲೇ ಕುಗ್ಗಿದ್ದ ಛುನ್ನೂ ಕೈಯೆತ್ತಿಬಿಟ್ಟ.

“ಈ ಒಗಟು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಇದೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ! ಸುಲಭದ್ದು ಕೇಳಬಾರದೇನು?” ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಕ್ಕರು.

“ಈ ಒಗಟು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು ಮಗನೇ. ಇರಲಿಬಿಡು, ನಿನ್ನ ನಂತರ ಈಗ ನಮಿಯ ಬಾರಿ. ಒಗಟು ಬಿಡಿಸು ನಮಿ!”

“ಮೋಡ.”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದರು.

“ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಈ ಒಗಟು ಬಹಳ ಸರಳ ಇದೆ, ನಮಿ!”

ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು. ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು.

“ಹೀಗೆ ಹೇಳ್ತೀರಿ ಅಂತಾದ್ರೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಕಠಿಣ ಒಗಟನ್ನೇ ಕೇಳಿ ಬೇಕಾದರೆ...”

ಅವಳ ಗರ್ವ ಕಂಡು ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಕ್ಕರು.

“ತಗೋ... ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸು.”

‘ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಿವಿ ಒಡೆಯಿತು ಮಲಗಿದವನು ನಿನ್ನೆ ಹಾರಿತು

ಬಾಲ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಸುರಿಯಿತು, ಹಂಟರ್ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಗಾಜು ಒಡೆಯಿತು.’

“ಮಂಜು.”

“ವಾಹ” ಅಪ್ಪಾಜಿ ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಗದ್ಗದರಾದರು. ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಛುನ್ನೂ ಅವರನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತ ಹೇಳಿದರು—“ಮೂರ್ಖರೇ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಕ್ಕನಿಂದ ಕಡೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸುಖ ಸಿಕ್ಕದೆ.”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮೋಡವೊಂದು ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನೋಡುತ್ತಲೇ ವಿಚಲಿತಳಾದಳು.

ಲಾವಾ ಹಾಗೆ ಉಕ್ಕಿದ ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ ಆವೇಗವು ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿದ ಪಾತ್ರೆಯ ಹಾಗೆ ಸದ್ದು ಮಾಡಿತು. ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ಮುಖಮುಚ್ಚಿ ಆವೇಗದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಾರೆಯೇ?

ಅವಳ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮುಖ ಊರಿದ ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಚಂದ್ರನಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದಾಗ, ಅವಳ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಅಳುವಿನಿಂದ ಹತಪ್ರಭರಾದರು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇದೇನಾಯ್ತು ಇವಳಿಗೆ! ಈವರೆಗೆ ಸಹಜಳಾಗಿದ್ದಳು...!

ಅವಳ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮುಖ ಊರಿದನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಿದಳೇ? ಬಹಳ ಸಂಕೋಚಶೀಲಳು! ಆದರೆ ಅದೇ ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ. ತನ್ನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅದು ಕಾರಣ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನೆನಪಾಗಿರಬಹುದೇ? ಅಗಲುವಿಕೆಯ ತೀವ್ರವಾದ ದುಃಖ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಗಲ್ಲ ಕರಗಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಿಯರಾದವರು ಅತ್ತರೆ-ದುಃಖಿಸಿದರೆ ಮರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತರ್ಕವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಮನಸ್ಸು ಸಹನೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಎದೆಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡರು.

೨೦

ಟ್ರಕ್ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅಂಚೆಯವನು ಖಾಲಿಯಾದ ಮನೆಯ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದ.

ಈಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿತಪ್ಪಿಯೂ ಪತ್ರಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅಂಚೆಯವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು.

“ಬಾಯಿಯವರೇ, ಪತ್ರ ಇದೆ.”

ಅಂಚೆಯವನಿಂದ ಪತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಳು ತಿರುಗಿಸಿ ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಪತ್ರ ಅವಳ ಹೆಸರಿನದೇ! ಕುತೂಹಲ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿತು. ಪತ್ರ... ಅವಳ ಹೆಸರಿಗೆ! ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು? ಯಾರು ಕಳಿಸಿದರು? ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು

೪೮೦ / ಆವಿಗೆ

ಕಳಿಸಿದವರ ಹೆಸರು ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಬಾಯೀ, ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀರಿ?”

ಪತ್ರ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರವೂ ಅಂಚೆಯನು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ.

“ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಮನೆಗೆ.”

“ಎಲ್ಲಿದೆ?”

“ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರ, ವಿಕೋಲಿ.”

“ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಳಾಸ ಬದಲಾದ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಜಿ ಕೊಟ್ಟಿದೀರಾ? ಅರ್ಜಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರ ನೇರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಹೊಸ ಅಡ್ರೆಸ್‌ಗೆ ತಕ್ಷಣ ಕಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ.”

ಅವನು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಕೇಳಿದ.

ಪವಾರನಿಂದ ಈ ಬಗೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳೂ ಮುಗಿದಿವೆ. ಅವನು ಯಾರ ಬಳಿಯೋ ಅರ್ಜಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಥವಾ ತಾನೇ ಸ್ವಯಂ ಹೋಗಿ ತಲುಪಿಸಿದ್ದಾನೆ- ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು.

ಅಂಚೆಯವನು ಆದರೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿಯುತ್ತ ಹೇಳಿದ.

“ಬಾಯೀ, ದೀಪಾವಳಿಯ ನಿಮ್ಮ ಬಕ್ಷೀಸು?”

ಅಮ್ಮನು ಅಂಚೆಯವನು ಅವಳಿಗೇ ಗಂಟುಬಿದ್ದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡಳು.

“ಆಯ್ತಲ್ಲ... ನಿನ್ನ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆ. ಮತ್ತೇಕೆ ಇನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತೇ ಇದೀಯಾ? ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಸಾಮಾನು ತುಂಬುವುದು ಹಾಗೇ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕುಂತಿ ಕುಳಿತು ದಾರಿ ಕಾಯ್ದಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ ಟ್ರಕ್‌ನವನು ಅಂತ...”

ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯ ಒಂದು ನೋಟನ್ನು ತಂದು ಅವಳು ಅಂಚೆಯವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿದಳು.

ಅಂಚೆಯವನು ಮತ್ತೇನೋ ಹೇಳಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವಳು ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ಹೋದಳು.

ನಿನ್ನ ಸಂಜೆ ಅಫೀಸಿನಿಂದ ಬೇಗ ಹೊರಟು ಸ್ಮಿತಾಳ ಭೇಟಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮೊದಲಷ್ಟೇ ಅವಳು ಅವಳ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಿಂದಲಾದರೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳು ಬಂದಿಳಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಮಜಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬೆಕ್ಕು ಸೀನಿತ್ತು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಫೋನ್ ಮಾಡದೆ ಹಠಾತ್ತನೇ ಹೇಗೆ ಬಂದೆರಗಿದಳು!

“ನಿನ್ನ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ಬೇಸರ ನನ್ನನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದಿತು.”

“ಸುಳ್ಳು, ವಂಚಕಿ, ಮೋಸಗಾರ್ತಿ...”

“ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಬಿಡು... ಅದು ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ. ಆದರೆ ನಾನು ಸದೇಹವಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದೀನಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇನಂತೀಯಾ?”

“ನಿನ್ನದೇ ಏನಾದರೂ ಕಾರಣ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೇ ಅಂದೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿತ್ತು. ಹಾಗೇ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಗಿಬರೋಣ ಅಂತ...”

“ಆಯ್ತುಬಿಡು ಮಹಾರಾಯ್ತಿ... ನಿನ್ನದೇ ಸರಿ...” ಅವಳು ಶರಣಾಗತಿಯ ಭಾವನೆ ತೋರಿದಳು. “ನೀನು ಹೇಳು. ನೀನು ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಇದ್ದೆ?”

“ಪತ್ರ ಓದಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಯಾಕೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ?”

“ನಿನ್ನ ಕನ್ನ ಹಾಕುವ ಮಾತೋಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಹೆದರಿದೆ! ಅವಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರೋಕಲ್ಲ.”

“ಎಂಥ ಪತ್ರಾನೇ?”

“ರಾಮಾಯಣ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳಿಸೋದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟರ್ ತಯಾರುಮಾಡಿದ್ದೆ.”

“ಓಹ್... ಇರಲಿಬಿಡು... ಪತ್ರ ಕೊಡು.”

“ಒಂದು ಶರತ್ತಿನ ಮೇರೆಗೆ! ಪತ್ರವನ್ನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಓದಬೇಕು. ಓದಿದನಂತರ ಅದನ್ನು ಸುಡಲಾಗುವುದು. ಸುಟ್ಟ ನಂತರ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕುಡೀತೇವೆ. ಕಾಫಿಯನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ನೀನೇ ಸ್ವತಃ ಹೋಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವೆ. ಅಡುಗೆ-ಊಟ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ತುಂಬಾ ಜಾಣಳು... ನಾನು ಗಂಜಿ ಬರುಡೆ!”

ಪತ್ರ ಓದಿ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ನಂತರ ಕಾಫಿಯ ಗುಟ್ಟುಕು ಇಳಿಸುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಆರಿವಿತ್ತು ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ-ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ದಿನಗಳ ಹಾಗೆ ಹಟಮಾಡದೆ ತಾನೇ ಕಾಫಿ ಮಾಡಲು ಎದ್ದಳು.

“ನಾನು ಬಹಳ ಸಾಹಸಿಯಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಹೆಗಲುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ....”

ಅವಳ ಮೋಣಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆಯೂರಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ಆತ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರೋಕ್ತಿ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಜ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೆ ನಾನು. ಆದರೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ಸೆರಗನ್ನು ಧೂಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ನನ್ನಿಂದ. ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೆ ನನಗಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪರಿಹಾರವೆಂದರೆ ಬಹುಶಃ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯೊಂದೇ.”

“ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ, ನಾನು ಬದುಕಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ, ಸಾಯಲು ಬಯಸೋದಿಲ್ಲ.

ಬದುಕಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಅವಶ್ಯವಾದುದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು... ಆತಂಕದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಈ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಈಗ ಜೀವನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುತ್ತಿದೆ..."

ಸ್ಥಿತಾ ಹೇಳಿದಳು-ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮನೋಚಿಕಿತ್ಸಕ ಡಾ. ರಮೋಲಾ ಕಕ್ಕಡ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಮೋಲಾಜಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ಕನ ನಾಲ್ಕು ಸಫಲ ಬೈರಕ್ಕುಗಳಾಗಿವೆ. ಈಗ ಅಕ್ಕ ಶಿವಾಜಿಪಾರ್ಕ್ ಬಳಿ ಇರುವ ಚಿಕಿತ್ಸಣ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಿರಂತರ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗಿನಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಪರಿವರ್ತನೆ ಬಂದಿದೆಯೆಂಬುದು ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಜಡಕುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅವಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮರಳುತ್ತಿದೆ. ಬದುಕುವ ಇಚ್ಛೆ ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಲು ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸಮಯ ಬೇಕಾದೀತು. ರಮೋಲಾಜಿ ಹೇಳಿಕೆಯೆಂದರೆ ಇನ್ನು ಎರಡು-ಎರಡೂವರೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯವಂತಳಾಗಿ ತನ್ನ ನೌಕರಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಬಲ್ಲಳು. ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಾಗಿ ನೌಕರಿ ಕೊಡಿಸಲು ಸ್ವಯಂ ರಮೋಲಾಜಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು.

ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿದ್ದಳು.

ಈ ಮೊದಲಿನ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದೇ ವಿದೇಶಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಅವಳು 'ಇಂಟರನ್ಯಾಷನಲ್ ರಿಲೇಶನ್ಸ್' ಮೇಲೆ ಉನ್ನತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಷ್ಟವೇತನ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮುಂತಾದವು ಆಗುತ್ತಿವೆ. ತೊಂದರೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಈಗ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಡೆಂಗ್ಯೂ ಸೊಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿ ಅದನ್ನು ನಿಷ್ಪ್ರಾಣಗೊಳಿಸುವ ಅವಕಾಶವಾದೀ ಮಕ್ಕಳು, ಹರಾಮಿ ಅಮೆರಿಕನ್ನರು ತಮ್ಮ ಅವಕಾಶ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆಯೊಳಗೂ ತೂರಿಕೊಳ್ಳಾರೆ. ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಫಾರ್ಮ್ ಬಂದಿದೆ. ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಮತ್ತು ಹಾರ್ವರ್ಡ್‌ದಿಂದ. ವಿಕ್ರಮನೂ ಕೂಡ ಒಂದೆರಡು ಫಾರ್ಮ್ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಯಂ ಅವಳ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನು ಕಡಿಮೆಯದಲ್ಲ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಲೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಕಷ್ಟ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕದಷ್ಟು ಹಣ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನಶೈಲಿಯಿದೆ! ಅವಳು ವಿಕ್ರಮನಿಗೆ ಒಂದು ಕಟುವಾದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಬರೆದುಕಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯದೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಿಳಿಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮರಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅಥವಾ ಅಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ

ಭಾರತೀಯ ಮಾವನ ಮಗಳಿಗೆ ಗಾಳಹಾಕಿ, ಬ್ರಿಟಿಶ್ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅವಳ ಓದು ಪೂರ್ಣವಾಗುವವರೆಗೆ ಅವನು ಭರವಸೆಯಿಂದ ಅವನ ಕುಟುಂಬ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆರಾಮಾಗಿರಲಿ. ಯಾವಾಗ ಅವಳು ಅಮೆರಿಕದಿಂದ ಓದು ಮುಗಿಸಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ಡೈವೋರ್ಸ್ ಕೊಡಲಿ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಹಾಗೆ ಮಿಜಿಮಿಜಿ ದೇಶ ಅಲ್ಲ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಡೈವೋರ್ಸ್ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು ಆಗಲಿಕ್ಕೆ! ಒಮ್ಮೆ ಡೈವೋರ್ಸ್ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಬಾರದು. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಸುತ್ತುವುದರ ಮಹಿಮೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ವಿಶೇಷ ಆಸ್ಥೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಅವಳಿಗೆ ಪಾಠ!

ಆಯಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್‌ನಿಂದಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಹಣ-ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೊರತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸರಿ, ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಕೂಡ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾಳೆ ಆಯಿ. ಆಯಿಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಅವಳದೇ; ಅವಳಿಗಾಗಿಯೇ. ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಭರವಸೆ ಬೇಕು. ಅವಳು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಯಾರ ಜೊತೆಗೇ ಇರಲಿ, ಸುಖವಾಗಿರಲಿ. ತುಂಬು ಜೀವನ ನಡೆಸಲಿ. ಆದರೆ ಅಪ್ಪನ ದುರ್ಗುಣಗಳಿವೆಯಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ಬಚಾವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಅವರದೇ ರಕ್ತವಲ್ಲವಾ ಅವಳು! ಜಾರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರದೇ ಪಾಠ ಅವಳ ಕಣ್ಣೆದುರು ಇದೆ. ಹೃದಯದಿಂದ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಾಹಸಿಯಾದ ಹುಡುಗಿ ಜೀವನದ ಸೌಕರ್ಯಾನುಸಾರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವ-ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಚಾವಾದರೆ ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂ ಅವಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಆಯಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಅಕ್ಕನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿಡು. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮತ್ತೇನು ಗುರಿಯಿದೆ? ಅವಳ ಜೀವನ ನಾಶವಾಗಲು ಅವಳ ಪಾತ್ರವೂ ಕಡಿಮೆಯದೇನಲ್ಲ. ಅದೇ ಕ್ಷಣ ಅವನಿಗೆ ಅವನ ದುಷ್ಟತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಮುಕ್ಕುಬಾರದಿರಲು ಸಾವಿತ್ರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಅಕ್ಕಮ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿದ್ದಳು. ಭೌತಿಕ ಸುಖ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಶಃ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಹೇಡಿಗಳ ಹಾಗೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಈಶ್ವರನು ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟು, ಪಲಾಯನದಿಂದ ಬಚಾವಾದಳು. ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಇಂದಿಗೂ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಜೀವನದ ಪರಿಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಕುಟುಂಬ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ?

೪೮೪ / ಆವಿಗೆ

ಅವಳ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ವಿಶಾಲ ಹೃದಯದವರು ಎಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಆಯಿಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ದುರ್ಬಲ ತಾಯಿಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತಾರೆ....

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಪತ್ರವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ಅವಳು ಅಮ್ಮನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಅಮ್ಮ ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಒರಳು ಮತ್ತು ರುಬ್ಬುಗುಂಡು ಎತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಅವಳ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಯಾವ ಸಾಮಾನೂ ಬಾಕಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುವ ಉತ್ತುಕತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಜಿಲ್ಲದ ಕಿಡಕಿಯ ಸರಳಿಗೆ ತಲೆಯಾನಿಸಿ ಅವಳು ಪತ್ರವನ್ನು ತೆರೆದಳು.

ಡಿಯರೆಸ್ ನಮಿತಾಜಿ,

ನನಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ರೂಢಿಯಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪತ್ರ ಬರೆದಷ್ಟೇ ಅಭ್ಯಾಸ. ಮೊದಲು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ - ಕ್ಯಾಟಲಾಗನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಔಪಚಾರಿಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದು. ನಿಮ್ಮ ಸುಂದರ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಹಸಿರು ಜಲಕುಂಭದಂತೆ ಅರಳಿದ ನಿಮ್ಮ ಬೆವರಿನ ಬಗೆಗೆ ಇದು ನನ್ನದು ಅತಿಯಾಯಿತು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಎಂದಾದರೂ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದಷ್ಟು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕತೆಯಿಂದ ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ ಅಕಾಲಿಕ ವಿಪತ್ತು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿಸಿತು. ನಿಜ, ಘೋರವಾದ ಅಸಮ್ಮತಿಯ ಆಚೆಗೂ ನಿಮಗೆ ಒದಗಿದ ದುಃಖವು ನನ್ನಂಥ ನಿರ್ಮೋಹಿಯನ್ನೂ ದುಃಖಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸ ತಿಳಿದು ಒಮ್ಮೆ ಭೇಟಿಯಾಗೋಣ ಎಂದು ಒಂದೇಸವನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉರುಸ್‌ನ ಕವ್ವಾಲಿಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಆಳುವ- ಆಕ್ರಂದಿಸುವ, ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ತಿರಸ್ಕಾರವಿದೆ. ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನುವುದು ಚಿರಮೌನ. ಮೌನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಬೇಕು. ಅದರ ಸಂಕೇತವನ್ನು ನಾವು ಭಾರತೀಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ವಿದೇಶಿಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಹಾರ್ಡಿಕ ಇಚ್ಛೆಯೆಂದರೆ ನಾನು ಸತ್ತರೆ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಿ ಎಂಬುದು. ಸಾಯಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಧರ್ಮಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆ ಮೂಲಕ ಶೋಕ-ಸಂತಾಪದ ನಗಾರಿಯಿಂದ ದೂರವಿರೋಣ ಅನ್ನಿಸಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಮೂಲೆಗೆ ಹೋದರೂ, ಸತ್ತ ಮಕ್ಕಳು ಕೊಳೆಯುವವರೆಗೂ ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಂಗದ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾವುಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಜೀವನದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವೆಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

ಉತ್ತವದಂತಹ ಜೀವನವನ್ನು ಪಾಣಿಪತ್ ಮೈದಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು.

ನೀವು ನನ್ನ ಹಲುಬುವಿಕೆಯಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡಿದ್ದೀರೇನೋ!

ಹಾಂ, ನಾನೇನು ಪ್ರತಿವಾದ ಹೂಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ ಅಂದರೆ, ಮೃತ್ಯು ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜೀವನವಿರುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲುಬಿಡಬೇಕು. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸ್ವಂದಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಮೃತ್ಯುವು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಬರಲು ಮುಂದಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಅವರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು, ನೀನು ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೀಯಾ. ಜೀವನ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಜೀವಿಸು, ಮೃತ್ಯು ಬಂದಾಗ ಸತ್ತುಬಿಡು. ಆದರೆ ನೀನು ಮೂಲ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದೀಯ. ಅದನ್ನು ನೋಡುವ ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನವನ್ನು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಬಾರದು. ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸಬೇಕು- ಎಂಬುದೇ ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ! ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಯೋಚಿಸುವುದರ ಅರ್ಥ ಜೀವನದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಕಟತೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವುದು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಭೇಟಿಯಾದದ್ದು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧೀರ ಟೀವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪ್ರಸಾರಿತವಾಗುವ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ. ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ನಾನೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರವಚನದ ಪುಕ್ಕಟೆ ಕೆಸೆಟ್‌ನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ವಾಸ್ತುತಜ್ಞ ಮಿತ್ರ ಕೌಶಲ್‌ಗೆ ಸಾದರ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿತ್ತೆ.

ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ಕೌಶಲ ಅನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರಹೋಗತೊಡಗಿದ.

ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಕೌಶಲನಿಗೆ ಮಿತ್ರಧರ್ಮವನ್ನೂ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವನು ತನ್ನ ಕಲಾಕಾರ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಭೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಿ. ಸತ್ಕರ್ಮದ ಕಡೆ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಲು ಸಲಹೆ ಕೊಡಲಿ.

ಕೌಶಲನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ.

ಕೌಶಲ ವಿವಾಹಿತನಾದ ತನ್ನ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯ ಪ್ರೇಮಪಾಶದಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಒಮ್ಮೇಲೇ ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಮಡಿಲಿಗೆ ಮರಳಿದ್ದಾನೆ.

ನನ್ನ ಮಾನಸಿಕ ಅವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ನೀವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಚಿಂತಿತರಾಗಿರಬಹುದು. ನಾನು ಕೌಶಲನ ಈ ಒಳಕತೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಯಾಕೆ? ಎಚ್ಚರ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ವಿಜಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡನ್ನು ನಾನು ಈ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ

೪೮೬ / ಆವಿಗೆ

ಜೋಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನೀವು ಬಯಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರಿಗೆ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ನೀವು ಮೋಸಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ ಕಾಡುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೀವು-ತಾವುಗಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಅನ್ಯಥಾ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಮರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನೀವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಓದಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಮತೆಯಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿತು.

ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ದುಃಖದ ಬಗ್ಗೆ ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ನೂರು ಚಪ್ಪಲಿಯೇಟು ತಿಂದ ಮೇಲೂ ನಾನು ಯಾಕೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನೀವು ಪುನಃ ಉರಿದು ಬೀಳಬಹುದು. ಮುಂಬಯಿ ಹುಡುಗಿಯರ ಬಚಾರ. ಬಗೆಬಗೆಯ ರೂಪ-ರಂಗುಗಳ ಹುಡುಗಿಯರು ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯರಿದ್ದಾರೆ! ಅಂದಮೇಲೆ?

ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೀನುಗಳ ರಾಶಿಯದಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವುದು ಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ! ನನ್ನ ಹುಡುಕಾಟ ಇರುವುದು ತಾಜಾ ಇಲಿಸ್ ಮೀನಿನದು! ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪರ್ಯಾಯ ನನಗೆ ಇಲಿಸ್ ಮೀನು ಆಗಲು ಶಕ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಎಂಥೆಂಥವರು ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಟೂನ್ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಲಾಯಕ್ಕಾದವರು, ಅವರ 'ಸ್ವಇಚ್ಛೆ'ಯಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಸಿ ಮಾಡಿದರೂ, ಎಚ್ಚರ ಬರುತ್ತಲೇ ನನಗೆ ಕೆರೆ-ಬಾವಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಲು ನಾನು ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಹೊದ್ದು, ಕೆಲವರ ಪತ್ತೆ-ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ನೋಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೇನೆ. ನೀನು ದಿಟ್ಟಳಿದ್ದೀಯಾ, ಕೆಲವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಒಂದೆರಡು ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟುಹಾಕಿಸಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೈರಕ್ಕಿನ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅವಳು ಬಹುಶಃ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು- ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮೆಹತಾ ತೆಗೆದದ್ದು! ಒಬ್ಬರಿಗೆ ನಾನು ಕಠೋರವಾಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ಉಂಟು- 'ಎಂದೂ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರಿರಿ ನೀವು, ಮಧುಮೇಹದ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ರಸತೆಗೆದ ಹಾಗಲಕಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಕಹಿಯಾದ ತಮ್ಮ ಆಕಾರದಿಂದಲೇ ತಾವು ಕೇವಲ ನಗರಪಾಲಿಕೆಯ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಲರ್ಕ್ ಆಗಲು ಲಾಯಕ್ಕಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.'

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳುವುದರ ಅರ್ಥ ಅಂದರೆ, ನೀವು ಹೀಗೆ ಹಿಂಡಿತೆಗೆದ ಒಣಜಾತಿಯ

ಕೆಟ್ಟ ಕ್ಲರ್ಕ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ತುಂಬ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೇರೇನೋ ಆಗಿದ್ದೀರಿ. ಅರ್ಥಾತ್ ನನ್ನ ಇಲಿಸ್ ಮೀನು!

ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಜಾತ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕ್ಯಾಟಲಾಗನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಶಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಪಣಕಾದ ನನ್ನ ಬಂಗಾಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದ ಮಾತೇನು ಗೊತ್ತಾ?—‘ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಕರ್ಷಕ ಕಣ್ಣು ಮೋರೆ ಈ ಹುಡುಗಿಯದು? ಏಕದಂ ಆರ್ಯನ್!’

ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥನಿಗೆ ನನ್ನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕ್ಯಾಟಲಾಗನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆಲ್ಲ, ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ನಿಮ್ಮ ರೂಪಕ್ಕೆ ಹುಚ್ಚನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಹೊಗಳುವುದರ ಬದಲು ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸೌಂದರ್ಯದ ಗಜಲ್ ಹಾಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಮಾಡೆಲ್‌ನ್ನು ಬದಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಗಂಟುಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಮಾಡೆಲ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮುಂಗಡದ ಲುಕ್ಸಾನ್ನ್ನು ಭರಿಸಲು ತಯಾರಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಕೇವಲ ನೀವು ಮಾತ್ರ, ಕೇವಲ ನೀವು!

ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಪತ್ರ ಬರೆಯದೆ ಇರುವ ನನ್ನ ರೂಢಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಮುರಿದೆ ಎಂಬ ನಿಮ್ಮ ಅಚ್ಚರಿಗೆ ಈಗ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದೇನೆ.

ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ತಿರಸ್ಕಾರ—ಅವಮಾನಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಮುಂಬಯಿಯ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ವರೆನಿಸಿದವರಿಗೂ ಸಿಗದ ಸೂಪರ್ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮಹತಾ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಯಾಕೆ ಬಂದಾನೆ? ಯೋಚಿಸಿ! ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀವು ನನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮ ಸೃಜನವಾಗಬಲ್ಲೀರಿ. ಕ್ಯಾಟಲಾಗನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಮಗೆ ನೀವೇ ಮೋಹಗೊಳ್ಳದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಕಳಿಸಿದ ಪ್ರತಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ನೀವು ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ನೋಡಿರುವ ಸಂಭವ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಕಳಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಿಂಟರ್ ನನಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಹಳ ತಡವಾಗಿ ಬಂದರೂ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರತಿಯ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ!

ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪರಸ್ಪರತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಟಿಪ್ಪಣಿ! ಅದು ನಿಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಲಿ, ಅನುಚಿತವೆನಿಸಲಿ, ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಏನೇ ಮಾಡಲಿ ಡೋಲುಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ರಾಜಾರೋಷವಾಗಿ! ಜನರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಮೋಸಗಾರ. ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಅವನು ಕೊಡಲಾರ. ಆದರೆ ಪೈತೃಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಾಯಂಗೊಳಿಸಲು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮಚಾಲವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಬೀಸುತ್ತಾನೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಅವನು ಬಲೆ ಎಸೆದಿರಬಹುದು — ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಮಗೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅಪಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ. ನನ್ನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಫಲಕವನ್ನು

೪೮೮ / ಆವಿಗೆ

ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಊರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ—‘ಮುಂದೆ ಅಪಾಯವಿದೆ!’ ನೀವು ನೀವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇಮ ಪ್ರವೃತ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೇಮಮಯರಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ನೀವು ಯಾವುದೋ ಅನೈತಿಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಅಥವಾ ಯಾರೋ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಗ್ಲಾನಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನದಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಉಪಭೋಗವಾದಿಯಲ್ಲ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಉಪಭೋಗ ಅದು, ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಪ್ರೇಮದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನಲ್ಲ, ಅದಲ್ಲ!

ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಳಿ ಹಲವು ಭರಪೂರ ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ.

ಕೇವಲ ನೀವು ಯಾವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಒಂದು ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು!

ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿರುವ ಆಘಾತದ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ವಿಷಾದವಿದೆ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಭಗವಂತನೆಂಬವನು ಇದ್ದರೆ ಅವನು ನಿಮಗೆ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನೂ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿ!

ನಿಮ್ಮ ಶುಭಚಿಂತಕ

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ

ಪತ್ರವನ್ನು ಚಿಂದಿಚಿಂದಿ ಮಾಡಿ ಸರಳುಗಳಾಚೆ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ಅಮ್ಮನ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ತಡೆದಳು.

“ಯಾರದಾಗಿತ್ತು ಪತ್ರ?”

ಒಳಗೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರೋಷವನ್ನು ನುಂಗಿ, ಅವಳು ಚನ್ನಾಗಿ ನೆವ ಮಾಡಿದಳು.

“‘ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಜ್ಯುವೆಲರ್ಸ್’ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಎಡ್ಡಿಶನ್ ಫಾರ್ಮ್ ಆಫೀಸಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಬಂದಿತ್ತು, ತುಂಬಿ ಕಳಿಸಿದ್ದೂ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡೋದಿದೆ?”

ಕಟ್ಟಿದ ಕತೆ ಅಮ್ಮ ಗಂಟಲ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅವಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದೆ. ಅವಳ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಶುಷ್ಕವಾದ ನೋಟ ಬೀರುತ್ತ, ದೂಳು-ಮಣ್ಣು ಮೆತ್ತಿದ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೆ, ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕೋಣೆಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು.

ನಾಲ್ಕುವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ...! ನಿರೀಕ್ಷೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಡಿಪಾಜಿಟ್! ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಬಾಡಿಗೆ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್! ‘ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಬರೋಡಾ’ದೊಡನೆ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿದೆ. ವರ್ಷ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಲೇ ಮನೆಬಾಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಪ್ರತಿಶತ ಹೆಚ್ಚಳ!

ಎರಡು ವರ್ಷ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಡಿಗೆದಾರನನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅಥವಾ ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಹಕ್ಕು ಅಮ್ಮನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಹೊಲಸಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಮನೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕೆಲಸ ನಾಳೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿಕ್ಕಿದೆ. ಗೋಡೆಗೆ ಆಯಿಲ್ ಬೌಂಡ್ ಡಿಸ್ಟೆಂಬರ್ ಬಳಿಸಲಾಗುವುದು. 'ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಬರೋಡಾ'ದ ಸಾಂತಾಕ್ರುಜ್ ಪೂರ್ವಶಾಖೆಯ ಜನರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮಿ|| ಮಹೇಶ್ ಕಠೂರಿಯಾ ಸಪರಿವಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಬರುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯ ಕೀಲಿಯನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲು ಇನ್ನೇನು ಅವರು ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮನೆಗೆ ಬಣ್ಣ-ಬೇಗಡೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಿ|| ಕಠೋರಿಯಾ ಸ್ವಯಂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವುದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ-ತಮ್ಮದೇ ದೇಖರೇಖಿಯಲ್ಲಿ, ಗುತ್ತಿಗೆದಾರನ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಿ ಅವನ ಮಂಜೂರಿಯಂತೆ ಐದೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ಅಮ್ಮ. ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮನೆ ನಮ್ಮದು. ನಾವು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಹಾಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಸಬಾರದೇಕೆ? ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಕಿದ್ದಳು. ಮನೆ ಅವಳದು, ಇದ್ದಿತ್ತು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ನಾವು ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ನಾವೇನೂ ಉಳಿಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಮನೆಗೆ! ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಸಲಹೆ ಹಾಗಿತ್ತು-ಬಣ್ಣ ಬಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆ ಜಂಜಾಟದ್ದಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಓಡಾಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೋ. ವಿಕೋಲಿ ಹತ್ತಿರ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಅವರು ಅಲ್ಲೇ ಇರೋದಾದರಂತೂ ತಲೆಬೇನೆ ಇದ್ದದ್ದೇ.

ಬಣ್ಣ ಬಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ರೊಕ್ಕ ತೆಗೆಯಲು ಅಮ್ಮ ಹಿಂಜರಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಿಂಜರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದಳು. ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ, ಖರ್ಚಾದ ರಕಂ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಸೆರಗಿನ ಗಂಟಿನಿಂದೇನೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ರಕಮನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಧಿ ಠೇವಣಿ ಇಟ್ಟುಬಿಡು. ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಪ್ರತಿಶತ ಬಡ್ಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಜಂಜಾಟ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ಫ್ಲಾಟಿನಲ್ಲಿ ಪೋನಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಅಥವಾ ಆ ವಿಚಾರವೇ ಬಾರದಿದ್ದರಿಂದಲೋ, ಮುನಿಯಾ ಕೂಡ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಬಳಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರು-ಪೋನಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ಎಂದು. ಆಗಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಆದನ್ನು 'ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್' ಆಫೀಸಿಗೆ ಸ್ಥಾನಾಂತರಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಪೋನ್ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಮ್ಮ ಅವಳ ಬಳಿ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರವಿವಿಮಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನ ಪ್ರಮುಖ ಸಲಹೆಗಾರರು ಸಲಹೆಕೊಟ್ಟರು-ಪೋನ್ ಇದ್ದರೇನು

ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಬಾಡಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೂರೂವರೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಫ್ರೀಕಾಲ್ ಒಳಗೇ ಮುಗಿಯುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದವರ ಬಗೆಗೆ ಗಮನ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಕ್ಕಟೆ ಬಳಸುವವರು ಸಿಕ್ಕರೆ ಕಷ್ಟ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಬಳಸುವವರಿದ್ದರೆ ಅವರಿಂದ ರೊಕ್ಕ ವಸೂಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಭಿಡೆಗೆ ಬೀಳಬಾರದು.

ಫೋನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಅವರಿಗಂತೂ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು, ಅವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕ ಬಡಿಯಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಇವರು ಯಾರಾದರೂ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರ ಕೇಳಲು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿಯುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರ ಋಣ ಪಡೆಯಲು ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಬಾಡಿಗೆಯಾಗಿ ಅವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಸಿಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿ ಸಿಗುವ ಹಣ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡರಾಯಿತು.

ಹೊಸ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅಮ್ಮ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಿದ್ದಳೋ, ಅಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಭುನ್ನೂ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನು ಹೇರಿದ ಟ್ರಕ್ಕಿನ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಅಮ್ಮ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಡ್ರೀ ಫ್ಲಿಲರ್‌ಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಳುಮೋರೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ವಿದಾಯ ಪಡೆಯಲು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು- ಬೇರೆ ಯಾರದೋ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳಾ? ಸಾಮಾನು ತುಂಬಿದ ಲಾರಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸೋಣ. ನಾವು ಡ್ರೀ ಫ್ಲಿಲರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು, ಮಕ್ಕಳ ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾ ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬದ್ಧಳಾಗಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ಕಿವಿಗೆ ಅವಳ ಮಾತು ಮುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ-ಇಂಥದೇ ವಿಷಯಗಳು ಅವಳನ್ನು ಖಿನ್ನಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೇ ಈ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹೊಸಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೂ ಭುನ್ನೂ ಅವರ ದಾಖಲಾತಿ ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆಯಿತು. ಟ್ರಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಅವರೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಯಾವುದೋ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯ ಮಾಲೀಕನ ಅನುಕಂಪದಿಂದ. ಸಾಮಾನು ಹೇರಿ-ಇಳಿಸಿ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು.

ಮುಖ್ಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಏರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಪಾಟೀಲ ಅಂಕಲ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಅವರು ಭರವಸೆ ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಪಾಳಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. 'ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಭಾಭೀ! ಸಾಮಾನು ತಲುಪುತ್ತಲೇ 'ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್' ಕಚೇರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ - ಒಂದಿಬ್ಬರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದೇಬರುತ್ತಾರೆ!

ಪಾಟೀಲ ಅಂಕಲ್ ಹೋದಮೇಲೆ ಅವಳು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ

ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯಂತೂ ಈಗಿಲ್ಲ. ಬಯಸಿದ್ದರೆ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನವರು ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಾರದಿರಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಮರೆತೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಅನಾಥರೆನಿಸುವ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಸಂಘಟನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವುದು ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಒತ್ತಡವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮಾನಸಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರ ಒರಟಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಘಟನೆಯ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಹಾಯವು ಚುಂಬಕದ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಚೇತನವನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು... ಆದರೆ...

ಮೊನ್ನೆ ಸಂಜೆಯ ಸಂಗತಿ...

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಅಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ, ಕೆದರಿದ ಕೂದಲಿನ ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಒಬ್ಬಳು ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅಮ್ಮನ ಜೊತೆ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವ ಗೆಳತಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ನಮಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಕಡೆ ನಡೆದಳು. ಅವಳಿಗೇನು ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲಿ? ಅಲ್ಲದೆ, ಅಮ್ಮನೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆಯೂ ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ತಕರಾರು ಆದಮೇಲಂತೂ ಅಮ್ಮನೊಡನೆ ಯಾವುದೇ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಜೀವನದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅವಳು ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಮ್ಮ ತನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಮಾಡಲಿ. ಬಲಗಾಲಿನ ಹೊರಳಿದ ನರ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ದಿವಂಗತರಾಗುತ್ತಲೇ ಹೊಸ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಣಿಯಾದ ಅಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಸ್ಯಾಂಡಿಲ್‌ನ ಬಕಲ್ ಇನ್ನೂ ಕಳಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾಜಾ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಗಮಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಮ್ಮ.

“ಎಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ ನಮೀ, ಹೊರಗೆ ಬಾರೇ, ನೋಡು ಯಾರು ಬಂದಿದಾರೆ?”

“ಬಂದೆ...” ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತುಟಿ ಬಿಚ್ಚಿದಳು, ತಲೆ ಕೊಡವಿಕೊಂಡಳು. ಮುಖ ತೋರಿಸುವ ರೂಢಿಯೂ ಕಡಿಮೆ ಬೇಸರದ್ದಲ್ಲ.

ಅವಳು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅಮ್ಮ ಒಗಟು ಮುಂದಿಟ್ಟಳು.

“ಗುರುತಿಸಿದೆಯಾ?”

“ಇಲ್ಲ” ಅವಳು ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು.

ಅಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹಿತಳಾದಳು.

“ಪವಾರನ ಆಯಿ....”

ಆದರೆದಿಂದ ಅವಳು ಬಾಗಿ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಎಳೆದು ಅವಳು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಎಂದೂ ನೋಡಿಲ್ಲ, ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಆದರೆ ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇವಳೇ ನಮ್ಮ ನಮಿತಾ ಎಂದು.”

‘ನಮ್ಮ’ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿತು. ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಆಂಟಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

“ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬರೋದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಚಡಪಡಿಸಿತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಗ ಹೇಳಿದ್ದ. ಆಯಿ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಪುರುಸೊತ್ತು ಇಲ್ಲ. ಮನೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಬರಲಿ? ಭಾಳಾ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಆದರೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿಭಾಯಿಸಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ.”

ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನೋವು ಕರಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸಬಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮೌನಳಾದಳು. ನಂತರ ತನಗೆ ತಾನೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು.

“ನಿಂತರೆ-ಕುಂತರೆ ಸದಾ ಜನರ ಚಿಂತೆ. ಪ್ರತಿ ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅದೇ ಲಘಡಾ. ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೂತ್ಕೊಂಡೇನೆ ನಾನು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿವರೆಗೆ. ಕೊನೆಯ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿದು ಮನೆಗೆ ಬರತ್ತಾನೆ ಪೋರ! ಬಂದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಅಡುಗೆ ಬಿಸಿ ಮಾಡೋದು. ಎಲ್ಲಿರತ್ತಾನೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಯೂನಿಯನ್‌ಗೆ ಪೋನ್ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿದರೆ ಅವಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ- ಪವಾರ್ ದಾದಾ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅಂತ.”

ಅವಳು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಿದಳು.

“ನೋಡಿ ಅಕ್ಕಾ, ಹೆದರಿಕೆ ಆಗುತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ ತಲೆಮೇಲೆ. ಕೇಳಿರಬಹುದು ನೀವೂ. ಹಾಡೇ ಹಗಲು ಬಾಬಾ ಭಾಯಿಯಂತಹ ದೇವತಾ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗುಂಡು ಹಾಕಿದರು ಉಲ್ಲಾಸ ನಗರದಲ್ಲಿ. ಅವರ ತಪ್ಪಾದರೂ ಏನು? ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ದಾದಾನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಡಪಾಯಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಿಯ ವಿಧವೆ ಪತ್ನಿಯ ಅಂಗಡಿಯ ಎರಡು ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರು ಬಾಬೂ ಭಾಯಿಯವರು...”

ಅವಳು ಕ್ಷುಬ್ಧಳಾದಳು.

“ಜನರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. ಅಮರನಾಥದಿಂದ ಕರ್ಜತವರೆಗೆ ಜನ ಬಂದ್ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅಗಿದ್ದೇನು? ಸರಕಾರ ನಾಯಿಗಳ ಹಾಗೆ ಸಾಕುತ್ತಲ್ಲ-ಹಿಡೀತಾರಾ ಅವರನ್ನೆ? ಬಾಬಾ... ನಾನೂ ಎಂಥ ರಗಳೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟೆ...”

ತಾನು ತುಂಬ ಅಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅವಳಿಗೇ ಚುಚ್ಚಿತು. ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು-“ಏನು ಮಾಡಲಿ ಅಕ್ಕಾ, ಮನಸ್ಸು ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ.”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಮ್ಮನ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಟ್ಟುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

“ನಮಿತಾಳ ಮದುವೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲವಾ ಅಕ್ಕಾ?”

ಛಟ್ ಛಟ್ ಎಂದು ಮಿಂಚು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯಿತು. ಅಂದರೆ ಅವಳ ಸಂಶಯ ನಿರಾಧಾರವಾದದ್ದಲ್ಲ! ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅವರು ಬಂದಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಿರುದ್ದೇಶ್ಯ ಅಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮನ ಕಷ್ಟ ಉಬ್ಬರಿಸಿತು ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಾಲುವೆಯೇ ಹರಿಯಿತು.

“ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ದುಃಖಪಡೋದು ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲ ಅಕ್ಕಾ, ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲೂ ಹೀಗೇ. ಮದುವೆ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ, ಕೇಳಿ ಜನಕ ಕುಮಾರಿಯೊಡನೆ ಬೇಕಾದರೆ-ಓಡ್ತಾಳೆ ತುಳಿಯೋ ಕುದುರೆ ಹಾಗೆ.”

ಅವಳ ಮಾಟವಾದ ಮುಖ-ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

“ಯಾಕೆ ಮಗಳೇ?”

ಅಮ್ಮ ತನ್ನ ದುಃಖದ ಕತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು.

“ನೋಡಿ ಅಕ್ಕಾ, ಜಗತ್ತಿಗೇ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಶವ ಎತ್ತಿದ ವರ್ಷ ತುಂಬೋವರೆಗೂ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪ ಕಟ್ಟೋದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೊಂದು ಸಿಕ್ಕರೆ ನಾನು ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿವೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲ ನಿಯಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬದಿಗಿಡ್ಡೇನೆ. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಕುಂತಿ ಕೂಡ ಇವಳ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಧ ಆಗಿದಾಳೆ...”

ಕರುಣಾ ರಸ ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತ, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಹಿಳೆ ಅವಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೂದಲನ್ನು ಕಿವಿಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ಹಾಕುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು.

“ಅಮ್ಮನ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಯೋಚಿಸೋದಿಲ್ಲವಾ ನೀನು ಮಗಳೇ?”

“ಭಾರ ಆಗಿದ್ದರೆ ಹಗುರ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಆಂಟಿ...” ಅವಳ ಪ್ರೀತಿ ಅವಳ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿತು. “ನನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೇನೆ. ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೂ ಛುನ್ನೂ ಅವರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬದುಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮದುವೆಯದೇನು, ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಆಗದಿದ್ದರೂ, ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಜಗತ್ತೇ ಹಾಳಾಯ್ತು ಅಂತ ನನಗಂತೂ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲ.”

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳು ನಮಿತಾಳ ತೋಳು ಸವರಿದಳು.

“ನೀನು ಹೀಗೆ ಯಾಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತೀ ಮಗಳೇ! ಮದುವೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಎರಡಲ್ಲ, ನಾಲ್ಕು ಹೆಗಲುಗಳು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ.”

ಅವಳು ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಳು.

“ಉಲ್ಟಾನೂ ಆಗಬಹುದು ಆಂಟಿ. ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ-ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಪತಿಯೂ ಪತ್ನಿಯ ತವರುಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಲು ಸಂತೋಷದಿಂದ

೪೯೪ / ಆವಿಗ

ರಾಜಿಯಾಗೋದಿಲ್ಲ.”

“ಹುಚ್ಚಿ! ನಿನಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿರೋ ಜನ ಒಪ್ಪಿಯೇ ಒಪ್ಪಾರೆ,-ಅವರೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತಿಯಾ?”

ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬೆತ್ತಲೆ ವಿದ್ಯುತ್ ತಂತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಸ್ವಬ್ಧಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ತಮ್ಮ ಮಗನ ಮನೋಭಾವದ ಪರಿಚಯವಿದೆಯೇ ಆಂಟಿಗೆ? ಪರಿಚಯವಿರದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖ ಸೂಚಿಸುವ ನೆವದಿಂದ, ಮದುವೆಯ ಲಗು-ಬಿಗು ವಿಚಾರಿಸಿ ಮಾತುಕತೆ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಗನೇ ಇವರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಆಂಟಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ನಿಜವಾದ ಅಂತರಂಗದ ಪರಿಚಯವಿದೆಯೇ? ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವ ಡೋಂಗಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಆಂಟಿಯ ಭ್ರಮೆಯ ಗುಳ್ಳೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸಿತು. ಒಡೆಯಲಿ, ಒಡೆಯದಿರಲಿ, ಅದು ಅವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಆವೇಶ ನುಗ್ಗುವುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತಡೆದಳು.

“ನನಗೆ ಅನಿಸೋಹಾಗೆ, ಬೇರೆಯವರನ್ನು ತಿಳಿಯುವ-ಅರಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ತನ್ನನ್ನು ತೂಗುವುದು, ತಿಳಿಯುವುದು ಕಡಿಮೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕರಿಯರ್ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಯೋಚಿಸಿದೇನೆ. ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಆಭರಣಗಳ ಡಿಸೈನಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಲು.”

ಬಂದ ಮಹಿಳೆಯ ಮುಖದ ಮುಗ್ಧಭಾವದಲ್ಲಿ ಆಸೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಯಾವ ತುಸು ಕಂದಕವೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆನಿಸಿತು.

“ಹೋಗು, ಅವಶ್ಯ ಹೋಗು ಮಗಳೇ! ಎಷ್ಟು ವರ್ಷದ್ದು ನಿಮ್ಮ ತರಬೇತಿ?”

ಅವಳಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸದ್ದು ಮಾಡಿದಳು.

“ಬಹಳ ವರ್ಷದ್ದಲ್ಲ ಆಂಟಿ, ಒಂದೇ ವರ್ಷದ್ದು, ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ.”

“ನಡಿ, ನಿನ್ನ ನಿಶ್ಚಯ ದೃಢವಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಹೋಗು. ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದವಿದೆ. ನಿನ್ನ ಕನಸು ಬೇಗ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ ಮಗಳೇ!” ಗದ್ದದಿತಳಾಗಿ ಅವಳ ಎರಡೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದಿಸಿದಳು.

ಅವಳಿಗಾಗಿ ಚಹಾ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಳು ಎದ್ದು ಹೊರಡುತ್ತಲೇ, ಮೈದಾನ ಖಾಲಿ ಆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಮ್ಮ ಬಾಣ ಎಸೆದಳು.

“ನೋಡಿದೆಯಾ ಅಕ್ಕಾ, ಕಿವುಡಳು ಪಕ್ಕಾ ಕಿವುಡಳು! ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಹೊಳೆಯೋದೇ ಇಲ್ಲ.”

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಬ್ರಹ್ಮಕಲಮದ ಹಾಗೆ ಅರಳಿದಳು.

“ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತೀರ ಅಕ್ಕ! ನನಗಂತೂ ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನ್ನಿದೆ. ಏನಾದರೂ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಭಾರೀ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆ ಪೋರಿಯಲ್ಲಿ...”

ಆಗ ಬಾರಿಸಿದ ಬಾಗಿಲಿನ ಗಂಟೆ ಅವಳ ಗಮನವನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆಯಿತು.

ಪವಾರನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಮ್ಮ ಹೊರಳಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದಳು—“ಸ್ವಲ್ಪ ಚಹಾದ ನೀರು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡು, ನಮೀ, ಪವಾರ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.”

ಬೈಠಕ್ಕಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಚಾದರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪವಾರ ಕೇಳಿದ—“ಆರೆ.... ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಸಾಮಾನು ಕಟ್ಟೋದಕ್ಕೆ ಶುರು ಮಾಡಿದೀರಾ, ಅತ್ತಿಗೆ...”

ಅಮ್ಮ ಪವಾರನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಮ್ಮ ಮೂತಿ ಉದ್ದ ಮಾಡಿದಳು.

“ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸಾಮಾನು ಕಟ್ಟೋದಕ್ಕೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದಾರೆ? ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಾಗುತ್ತೋ ಸಾಮಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಹೋಗ್ತಾ-ಬರ್ತಾ ಕಟ್ಟಾ ಇರೋದು. ತಾಬೇದಾರಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿದಾರೆ?”

ಹಗಲಿಡೀ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ದಣಿದರೂ, ಅಮ್ಮನ ಎಂದಿನ ಲಘು ವಿನೋದ ಪವಾರನಿಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀಡಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತ ಹೇಳಿದ.

“ಯಾಕೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ತೀರೀರಿ? ನಿಮ್ಮ ತಾಬೇದಾರಿ ಮಾಡಲಿಕೆ ಸೈನ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ನಾಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲವಾ ಸಾಮಾನು ಹೋಗೋದು? ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲೇ ಇರಲಿಬಿಡಿ. ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡು ಮಂದಿ ಯೂನಿಯನ್ನಿನಿಂದ ಬರ್ತಾರೆ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ.”

ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾದ ಅಮ್ಮ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿ ಕೈ ಮೇಲೆತ್ತಿದಳು.

“ಬಸ್, ನಮಿತ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಕೈ-ಕಾಲಾಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡುಹೋದರು.” ಅಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಂಟಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು.

ಆಂಟಿ ವಿಚಲಿತಳಾದಳು.

“ಅದು ಆಗೋದೇ. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟ ಅಲ್ಲ ಉರುಳಿರೋದು.”

ಟಿಪಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಚಹಾ ಹಾಗೂ ಖಾರಾದ ಫ್ಲೇಟನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಟಿಪಾಯಿಯನ್ನು ಆಂಟಿಯ ಕಡೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೈಯಿಂದ ಸರಿಸಿದಳು.

“ಸಂತಾಪ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೋರಿಗೆ ಚಾ ಕುಡಿಸೋದಿಲ್ಲ ಮಗಳೇ!” ಆಂಟಿ ವಿನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಳು.

೪೯೬ / ಆವಿಗೆ

“ಅವೆಲ್ಲ ಹಳೆಯ ಸಂಗತಿಗಳು, ಆಯಿ” ಕೈಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪವಾರ ಖಾರಾದ ಸಂಗಡ ಚಹಾದ ಲೋಟವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ.

ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವನು ಆಂಟಿಯೂ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿದ.

ಚಹಾ ಸವಿಯುತ್ತ ಪವಾರ ಉಲ್ಲಾಸತುಂಬಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ- ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿ! ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ಮತಗಣನಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಿಮಲಾಬೆನ್ ತನ್ನ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಿ ಸೇನೆಯ ಅನಿಲಭೇಡೆಗಿಂತ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಮತಗಳಿಂದ ಮುಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ವಿಜಯ ನಿಶ್ಚಿತವಾದದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಐವತ್ತು-ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮತಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಣಿಸುವುದು ಬಾಕಿಯಿದೆ. ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಭಾಂಡುಪ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಈ ಸೀಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ಹದಿಮೂರು ಸಾವಿರ ಮತಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸೀಟು. ಪರಿವೀಕ್ಷಕರ ಪ್ರಕಾರ-ಐವತ್ತೈದು ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತದಾನ ಆಗಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷ ಅರುವತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಮತಪತ್ರಗಳ ಎಣಿಗೆ ಆಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಮತಪತ್ರಗಳು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಲಾರವು.

ಪವಾರನ ಅಂಕಗಣಿತ ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

ಗೋಪಿನಾಥನ ಉಗ್ರವಾದ ಸೋಲಿನಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದ ಪವಾರ ಹೇಳಿದ.

ಅನಿಲಭೇಡೆಯನ್ನು ಬಗಲಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ದುಮುಗುಟ್ಟುವ ಸಿಂಹದ ಹಾಗೆ ಮತಗಣನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿನಾಥ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಹರಾಮಿ ಪಿಳ್ಳೆ ಈಗ ಜೇಬಿನಿಂದ ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಎಲ್ಲ ಗುಂಡುಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ಎದೆಗೆ ಹಾರಿಸಿಯೇ ಶಾಂತನಾಗುತ್ತಾನೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ.

ಚಹಾದ ಒಂದು ಗುಟುಕು ಸೇವಿಸಿ ಹೇಳಿದ.

“ಆಟ ಇನ್ನು ಒಂದು-ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಶಿಂದೆ, ತ್ರಿಪಾಠಿ, ಯಾದವ, ಶೆವಾಡೆ-ಎಲ್ಲರೂ ಮತಗಣನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಫೋಲೀಸ್ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಇದ್ದರೂ, ಸೇನೆಯ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಗಲಾಟೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದರೂ ಎಬ್ಬಿಸಿದರೇ.”

“ಚಾ ಕುಡಿದು ಮುಗಿಸಿ ಪುನಃ ಹೋಗಬೇಕು. ಬರ್ತೀರಲ್ಲ, ಅಮ್ಮ ಬಂದಿದಾಳೆ ಅಂತ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಒಬ್ಬಳೇ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಅವಳಿಂದ ಆಗುವ ಮಾತಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹ್ಯಾಗೆ ಅಂದರೆ, ನಾನೀಗ ಬಂದಿದೀನಲ್ಲ ಅದೇ ಜೀವಿನಲ್ಲಿ ಮತಗಣನಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜೀಪು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.”

“ಎದ್ದಿಯಾ ಆಯಿ.”

ಅವಳು ಚಿಂತಿತಳಾದಳು.

“ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗ್ತಾಳಾ ಆಂಟಿ?”

“ಒಬ್ಬಳೇ ಯಾಕೆ? ಡ್ರೈವರ್ ಹೋಗ್ತಾ ಇದಾನಲ್ಲ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನನ್ನೂ ಇವಳ ಸಂಗಡ ಕಳಿಸೋ ಸಂಭವ ಇಲ್ಲ. ಡ್ರೈವರ್ ಸಂಗಡವೇ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಳು.”

“ಹಗಲಿನ ವಿಷಯ ಬೇರೆ” ಅವಳು ತರ್ಕ ಮಾಡಿದಳು.

“ಹೌದು, ಆದರೆ ಈಗ ಪುರಸೂತ್ತಿನದೇ ಕೊರತೆ.”

“ಆಂಟಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೀಪ್ ವಾಪಸ್ ಬರುತ್ತಲ್ಲವಾ?”

“ಬರುತ್ತದೆ.”

“ಬಂದಿದ್ದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತದೆ?”

“ವಿಮಲಾ ಬೆನ್ ಅವರ ಬಂಗಲೆಗೆ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅಲ್ಲೇ ಇದಾರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ-ಸಂತೋಷ ಆಚರಿಸೋದಕ್ಕೆ.”

“ಅಂದರೆ ಜೀಪ್ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಬಂಗಲೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.”

“ಹಾಗೆಂದರೆ?”

“ಆಂಟಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿಬರೋನೆ.” ಪವಾರ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ಮಿತನಾದ.

“ನೀನು?”

“ಯಾಕೆ?... ನಾನು ಅವರನ್ನು ಬಿಡಲು ಹೋಗಲಾರೆನೇ!”

“ಪುರಸೂತ್ತು ಇದೆಯಾ ನಿನಗೆ?”

“ಸಾಮಾನು-ಗೀಮಾನು ಕಟ್ಟೋದಿತ್ತು. ನಾಳೆ ತಾವು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಜನ ಕಳಿಸ್ತಾ ಇದೀರಲ್ಲ” ಆಂಟಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ‘ತಾವು’ ಎಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸಿದ್ದಳು.

“ಬಹಳ ಚಲೋದು. ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನದೂ ಒಂದು ಸಲಹೆ. ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಳಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಹೇಳಿ ಹಿಂತಿರುಗಬಹುದು. ಅವರಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಹಾಂ... ಅದನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು.”

ಅಮ್ಮನ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮುಖಮುದ್ರೆ ನೋಡಿದರೆ, ಒಂದು ಗಂಟೆ ಮುಂಚೆಯಷ್ಟೇ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಅವಳು ಪುನಃ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ರುಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಂಟಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುವಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಹೇಗೋ ಸಂಯಮದಿಂದ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಅನುಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅಮ್ಮ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಜೇನು ಸೇರಿಸಿ, ಈಗ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು.

೪೯೮ / ಆವಿಗಿ

ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದಳು. ವಿಕೋಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ದೂರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲ ಬರ್ತಾ ಇರಿ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮನೆತನದವರೇ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಇರಬಲ್ಲರು.

ಅಂಟಿ ಕೂಡ ಕಣ್ಣು ಹನಿಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡಿದಳು.

ಅಮ್ಮ ಭರವಸೆಯಿತ್ತಳು. ಅವಳ ತಂಗಿ ಕುಂತಿ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಾಳೆ. ತಂಗಿಯ ಮನೆಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡದೆ ಮನೆಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ತನಗೂ ಏನು ಕಡಿಮೆ ದುಃಖವಾಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ವಿಕೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಅನಿಸುತ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಶ್ರಮಜೀವಾ' ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದಕ್ಕೂ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ನಗುತ್ತ, ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತ ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಖ-ದುಃಖ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಸಮನೆಗೆ ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಹೋಗಿಬಂದಳು. ದಯೆಯಿಲ್ಲದ ನೆರೆಯವರು ಒಂದು ಕುಡಿತ ನೀರು ಬೇಕೇ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಹೆಸರೇ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ. ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹೊರತು ಆದಾಯಕ್ಕೊಂದು ಕಾಯಂ ಮೂಲ ಅನ್ನುವುದು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗಳ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವಳದೇನು, ಒಪ್ಪಿದರೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಡೋಲಿ ಏರುವವಳೇ....

ಜೀಪಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪವಾರನ ಸಲಹೆಯೆಂದರೆ, ಆಯಿಯ ಬೆನ್ನುನೋವು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆಯಿ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹಿಂದೆ, ಒಂದಿಷ್ಟು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಇಳಿಯಬೇಕು. ಅಥವಾ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಆಯಿಯ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪವಾರ ಹೇಳಿದ-ಮುಂದಿನವಾರ ಅವನು ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್‌ಗೆ ಹೋಗಲಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮ್ಮೇಲನಕ್ಕೆ ಚೀನಾಕ್ಕೆ, ಒಟ್ಟೂ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಪ್ರವಾಸ ಅವನದು. ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ ತಯಾರಿದೆ. ವೀಸಾ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವನ ಭಾಷಣದ ಪ್ರತಿ ಇನ್ನೂ ತಯಾರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವನು 'ಸದ್ಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತ' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಪೇಪರ್ ಮಂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಚುನಾವಣೆಯ ಅತಿವ್ಯಸ್ತತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಮಿನೀಟು ಕೂಡ ಕಾಗದ-ಪೆನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೂರಲು ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದೇನೋ ಹೇಳ್ತಾರಲ್ಲ ಹಾಗೆ, 'ಯಾರದೋ ಮದುವೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ'.....

ತನ್ನ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ. ಈ ಮುದುಕಿ

ಕಡಿಮೆ ಗಂಟುಳ್ಳವಳಲ್ಲ. ಮುದುಕಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಅವನ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ಟಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಮೇಲಿಂದ ಶೂಲದ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತಿದಾಳೆ-ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

“ನೀನೂ ಯಾವುದೋ ತರಬೇತಿಯ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀಯೆ ಅಂತ ಕೇಳಿದ” ಪವಾರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ.

“ನೀವು ಕೇಳಿದ ಸಂಗತಿ ನಿಜ, ನಾನು ಹೋಗ್ತಾ ಇದೇನೆ.”

“ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ?”

“ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು-ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ.”

“ಯಾರು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?”

“ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದವರು, ಈ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ?”

“ಹೇಳಿದಾರೆ, ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೀನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.”

“ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ... ನೀನು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀಯೋ, ಅದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಆಭರಣಗಳ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟ್‌ರ ತರಬೇತಿಕೇಂದ್ರ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು.”

“ಇರಬಹುದು, ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ಎಡ್ವಿಶನ್‌ನು ನನ್ನ ಪ್ರವೇಶ ಎಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗಬಹುದು? ಒಮ್ಮೆ ಆದರೂ, ನಾನು ಆ ಖರ್ಚನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬಲ್ಲೆನಾ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಖರ್ಚನ್ನು ಯಾರು ನಿಭಾಯಿಸ್ತಾರೆ?”

“ಮೇಡಂ.”

“ಇರೋದಕ್ಕೆ-ಊಟ ತಿಂಡಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇನು?”

“ಅವರ ಖಾಸ್ ಅತ್ತಿಗೆಯದೊಂದು ಮನೆಯಿದೆ, ಜ್ಯುಬಿಲಿ ಹಿಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ. ಅತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ.”

“ಒಂಟಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಬ್ಬಳೇ ಇರ್ತೀಯಾ?”

“ಮನೆ ಒಂಟಿಯಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆಯವರ ಹಳೆಯ ಮಾಲಿ ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ವಿಧವೆ ಸೊಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಸೊಸೆಗೆ ಪುಟ್ಟ ಇಬ್ಬರು ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಊಟ-ತಿಂಡಿ ಅವರೇ ತಯಾರಿಸ್ತಾರೆ....”

“ತರಬೇತಿ ಎಷ್ಟು ಅವಧಿಯದು?”

“ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು.”

“ಅಲ್ಲಿನ ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಇದೆಯಾ?”

“ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನಂತರವೇ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗೋದು.”

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ಮೌನವಿತ್ತು.

ನಂತರ ಮೌನವನ್ನು ನಮಿತಾ ಮುರಿದಳು.

“ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿದೆ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ.”

“ಆಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಲ್ಲ... ನೀನು.” ಓರನೋಟ ಬೀರಿದ ಪವಾರ. ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಅವಳು ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೋದರನಿಂದ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ.”

“ಹೂಂ.”

“ನಾನು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ಡಿಪಾಜಿಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂಕಲ್ ಅವರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮರಳಿಸೋಣ ಅಂತ. ಆದರೆ ಡಿಪಾಜಿಟ್ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ.”

“ಅದಕ್ಕೇ...?”

“ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದರೆ...?”

“ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳು. ಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞವಾಗಿರಬೇಕಾದ್ದು ಸೂಕ್ತ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಮುಂದೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯ ಬೇಡವಾ? ಶಿಂದೆಯವರು ಎಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಹಣ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದಾರೆ...” ಸಂಕೋಚದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪವಾರ ಮಾತನ್ನು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ.

“ಗೊತ್ತಿದೆ ನನಗೆ...” ಗಂಭೀರಳಾದಳು ಅವಳು.

“ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿರೋದು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಬಹಳ ದೂರವಾದದ್ದು. ಶಿಂದೆ ನಿನಗೆ ಹಣ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನಲ್ಲ. ಅದು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು.”

“ಇದೇನು ಹೇಳಿದೀರಿ?”

“ನೀನು ಕೇಳದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮನೊಡನೆ ಹಣ ಸಾಲ ತರಲು ಅವನು ಹೋದದ್ದು ಹೌದು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತ ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದುಬಿಟ್ಟು, ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಎರಡೂ ಬಳಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿದ. ಗಿರವಿ ಇಡೋದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಚಿಕ್ಕ ರಕಂ ಸಿಕ್ಕರೆ ತಗೊಂಡು ಏನು ಮಾಡೋದು? ಪುನಃ ದಾದರಗೆ ಬಂದ. ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬಳಿ ಖರೀದಿಸಿದ್ದನೋ, ಅದೇ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಹಣ ತಂದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಲುಕ್ನಾನು ಆಗಲಿಲ್ಲ.”

ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು ಅವಳು ಆವಾಕ್ಯಾದಳು.

ಬಳಿಗಳನ್ನು ಅಮ್ಮನೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳಲ್ಲ!

“ನೀವು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ” ಮಾತುಗಳು ಕಂಪಿಸಿದವು.

“ಶಿಂದೆ ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದಿದ್ದ. ಅತ್ತಿಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾನು ಕರಗಿಹೋದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇನೋ ಇದೆ-ಹಣ ಬಂದರೆ ನಾನು ಅದೇ ಬಗೆಯ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಅದೇ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ.” ಅವಳು ತೀವ್ರತರವಾದ ವಿವಶತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

“ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಆಫೀಸಿನಿಂದ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಸಾಲ ತಗೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ...”

“ನನ್ನ ಜೇಬೂ ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವಾರದ ಹಿಂದೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಂಬಳ ಅಷ್ಟೂ ಪೂಲಾಳ ಮನೆಯ ರೇಶನ್ನು ಅದೂ-ಇದೂ ಅಂತ ಖರ್ಚಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಔಷಧಿ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಎಂಥಾ ವಿಕಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ದೂಡಿ ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಕಿರಪು! ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಕೊಠಡಿ ಬಾಡಿಗೆ ಬಾಕಿ ಇತ್ತು! ಚಾಳಿನ ಮೂಲಕ ಖೋಲಿಯನ್ನು ಖಾಲಿಮಾಡಲು ನೋಟೀಸು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಸ್ವಯಂ ಹಣತುಂಬಿ ಮಾಲಿಕನಿಂದ ಪ್ರಕರಣ ಹಿಂತೆಗೆಸಿದರು. ಕೋರ್ಟು-ಕಚೇರಿ ವ್ಯವಹಾರ ಪೂಲಾಳಿಂದ ಆಗೋದಾ?”

ಪವಾರನಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಏನೋ ಹೊಳೆಯಿತು.

“ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಇರಬಹುದು....”

“ಬಲಿಷ್ಠ ಬನಿಯಾ ಮುಂದೆ ಕುಂತಿದಾನಲ್ಲ, ಅವನಿಂದ ಸಾಲ ತಗೋಬಹುದು...”

ಪವಾರನ ಸಂಕೇತದ ತಳ-ಬುಡ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಬನಿಯಾ?”

“ಆಯೀ... ಆಯಿಯಿಂದ! ಅವರ ಸಾಲವಾದರೆ ನೀನು ಆರಾಮಾಗಿ ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ತೀರಿಸಬುದು. ಅವರು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದರೆ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಕೊಟ್ಟೂ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.”

ಪವಾರ ತಿರುಗಿ ಆಯಿಯ ಬಳಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಿದ- ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ನೀಡಿದ. ರೂಪಾಯಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಲವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಾಲವನ್ನು ಅವಳು ಕಂತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಎಷ್ಟು ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಇದೆ?-ಆಂಟಿ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು.

ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಹಿಡಿಯಾಗುತ್ತ ಅವಳು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು-“ಪೂರ್ತಿ ಐದುಸಾವಿರ.”

ರಕಂ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಆಂಟಿ ವಿಚಾರಮಗ್ನಳಾದಳು. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು-“ಹಣ ಯಾವಾಗ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅವಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ?”

ಅವಳು ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಪವಾರನತ್ತ ನೋಡಿದಳು.

ಆಯಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪವಾರನೇ ಕೊಟ್ಟು—“ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ.”

ಆಂಟಿ ಒಂದು ದಿನದ ಅವಕಾಶ ಕೇಳಿದಳು. ತೊಂದರೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪವಾರ ಹೊರಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಹಣ ತಂದುಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ತೆರೆಯುವುದು ಹತ್ತುಗಂಟೆಗೆ. ಕೆಲವು ಹಣವನ್ನು ಅವಳು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮಹಿಳೆಯಿಂದ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ತಗೊಳ್ತಾಳೆ. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಮಾಡೋದು ಕಷ್ಟ. ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳಗೆ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸೋದು ಹೇಗೆ?

ಅವಳು ತನ್ನ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ನಾಡಿದ್ದಿನಿಂದ ಅವಳು ಎರಡು ದಿನದ ರಜಾ ತಗೊಂಡಿದಾಳೆ ಆಫೀಸಿನಿಂದ. ಹೊಸ ಮನೆಗೆ ಸಾಮಾನು ಹೊಂದಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ. ಆ ಎರಡುದಿನ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು.

ಪವಾರನೂ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿದ. ನಮಿತಾ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಕಷ್ಟ. ಅವಳಿಗೆ ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಣ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನೂ ಸಮಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚುನಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಬರಲು ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಕಿರಪೂನ ಫಂಡ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಲೆಕ್ಕ-ಪತ್ರ ನೋಡಬೇಕು. ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊರತು ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದಿವಸವೂ ಪುರಸೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಣ ಸಿಕ್ಕರೆ, ಅವನು ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮಿತಾಳ ಆಫೀಸು ಪರೇಲಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ದಾದರಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಬಹುದು.

ಆಂಟಿ ತುಂಬ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು.

ಮತಗಣನಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸಮೀಪ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಮೌನದ ಚಿಪ್ಪನ್ನು ಒಡೆದಳು.

“ಹಣ ಒಯ್ಯಲು ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೆ?”

“ನಾನು ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯೂನಿಯನ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಸೈಟಿಕಾ ನೋವು ಎದ್ದರೆ ‘ವಸರಾಲ್’ ನುಂಗಿಬಿಡು. ಬರಲಾ?” ಪವಾರನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿತ್ತು.

ಜೀಪಿನ ಕಿಡಕಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ಅವನು ಆಂಟಿಯಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದ. ಮತಗಣನಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವನು ಜೀಪನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ.

ಆಂಟಿ ತುಂಬ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ತಯಾರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರೆ ಆಂಟಿಗೆ ಆಗಬಹುದಾದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಳು.

ಪವಾರ ಜೀಪನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅವನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು-ಜಾಗೃತರಾಗಿ.

ಪವಾರನದು ಇದೆಂತಹ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ದೂರವಾದ ಮಾನವೀಯ ರೂಪ! ಒಂದು ಕಡೆ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಕಸ್ವಡಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮುನ್ನ! ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಬಳವನ್ನು ಅವರಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ! ಅವನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ತನ್ನಮೇಲೆ ತಾನೇ ಎಳೆದುಕೊಂಡ ವಿಪತ್ತುಗಳಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತವೆ.

ಶೆವಾಡೆ ಪವಾರನ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯ ಪಕ್ಷವಹಿಸಿ ಖಡ್ಗ-ಥಾಲು ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಅವಳ ಸಂಶಯ ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದೇ! ದುರಾಗ್ರಹ ಪ್ರೇರಿತವಾದದ್ದೇ!

ಕಿರಪೂನ ಪತ್ರ ಸ್ವಯಂ ಅವನೇ ಬರೆದದ್ದೇ? ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ಕಾಗದ-ಪೆನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪೆನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಬರೆಯಲಾರದ ಅವನು ಪತ್ರ ಬರೆದದ್ದು ಹೇಗೆ?... ಕಿರಪೂನ ಶವ ಅವನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಯ ಸರಳಿಗೆ ಅವನದೇ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಉರುಳುಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೂಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಿರಪೂ ಕೊಠಡಿಯ ಅಷ್ಟತ್ತರದ ಸರಳಿನವರೆಗೆ ಹೋದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಶೆವಾಡೆ ಬಳಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಉತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ದುರ್ಬಲ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ್ದ- ಹಳ್ಳಿಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಕಿರಪೂ ಧೋತ್ರವನ್ನು ಎಸೆದು ಸರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿರಬಹುದು.

ಜೀಪಿನಲ್ಲಿ ಆಂಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದಿರಲು ಕಾರಣ, ಆಂಟಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದೆಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅವಳ ನಿರಂತರ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಎಂಥಾ ಊಹಾತೀತವಾದ ಜೇಡನಬಲೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು! ಅವಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು-ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದಂತೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಅವರದೇ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ನರಳುವ ಸ್ಥಿತಿ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ-ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಉರುಳಿನಿಂದ ಅವಳು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆರಳಿಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮತ್ತೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ-ಬೆರಳಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ದಾರ ಪುನಃ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಿಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಸಿಕ್ಕು ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಂದನ ವಿಹೀನವಾಗುವಷ್ಟು ಅವಳು ದಣಿದಿದ್ದಳು. ಕಣಜದ ಹುಳು ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು ಅವಳಿದೆ. ಕಣಜದ ಹುಳುವಿನ ಗೂಡಿನೊಳಗೆ ಅಡಗಿದ ನರಗಳನ್ನು ನುಂಗಿ ಅವು ಬಹಳ ಮೌನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗೂಡಿನ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಪವಾರ ಸಂಜೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಆಫೀಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅದನ್ನು

ಕೇಳಿದ ಅವಳ ಮೇಡಂ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು.

ರೌದ್ರಾವತಾರ ತಾಳಿದ ಅವಳು ಅವಳಿಗೆ ಬಯ್ಯರು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟನೆಯ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಳು ಆಫೀಸಿಗೆ ಕರೆದದ್ದಾದರೂ ಏಕೆ? ಅವರ ಆಫೀಸು ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಖುದ್ ಅವಳ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇದೆ. ಮನೆಗೆ ಅದರದೇ ಆದ ಖಾಸಗಿತನ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೊರಗಿನ ಜನ ಅವಳ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು? ಪವಾರನನ್ನು ಅವಳು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಅವನಿಗೇ ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಪವಾರನೂ ಕಡಿಮೆ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ.

ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದವನಲ್ಲ. ಏನೋ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಅನ್ನುವಂತೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳದ ಪತ್ತೆ, ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ. ಮನೆಯ ವಿಳಾಸ ಹೇಳಲು ಮೇಡಂಗೆ ಹಿಂಜರಿಕೆಯೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಕೊಡಲು ಅವಳು ತನ್ನ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅತ್ತಿಗೆಯ ಹಳೆ ನಂಬರ್ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ನಂಬರ್ ಅವರಿಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಗೌತಮಿಯ ಬಳಿ ಹೊಸ ನಂಬರ್ ಸಿಗಬಹುದು. ನಂತರ ಒಂದು ಕಟಾಕ್ಟವನ್ನು ಎಸೆದು ಹೇಳಿದರು-ವಿಳಾಸ-ಗಿಳಾಸ ತಗೊಂಡು ಅವನು ಮಾಡುವುದೇನಿಗೆ? ಅವನಿಗೇನು ಚಿಂತೆ? ನಮಿತಾ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಹಾಲುಕುಡಿಯುವ ಮಗು ಅಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದ್ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಅವಳು ತನ್ನ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಮುಂದಿನ ಸರಿ-ತಪ್ಪುಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಅವಳದೇ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಣಯ.

ಪವಾರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಮೇಡಂ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

“ಬಾಬಾ ಜ್ಯುವೆಲ್ಡರ್ಸ್‌ನ ಮಾಲಕಿ ಅಂಜನಾ ವಾಸ್ತಾನಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆತುರ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು ಯಾಕೆ? ಅದೂ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಮಗಳಿಗೆ! ಮನೆಯ ನೌಕರ ‘ಜೀಶಾಬ್’ನನ್ನು ಅವರು ಯಾವುದೇ ತರಬೇತಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ಆ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹಣ ಹಾಕಲು ಅವರು ಯಾಕೆ ತಯಾರಿಲ್ಲ? ‘ಜೀಶಾಬ್’ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾತರತೆ ಇರಬಹುದು. ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತರ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಉಜ್ಜಿ, ತೊಳೆದು ಹೊಳಪುಗೊಳಿಸುತ್ತಲೇ ಕಳೆಯಬೇಕೇ? ಎಂದಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರಾ ಅವರು? ಅವಳದಾದರೂ ವಿಶೇಷತೆಯೇನಿದೆ? ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ‘ಎ, ಬಿ’ ಕಲಿತಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ. ಅವಳೇನು ಅಂತಹ ಸ್ಪೆಶಲಿಸ್ಟ್ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು

ಹೋದರೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದ ಅವಳ ಸೇವೆ ತಪ್ಪಿಹೋದೀತೆಂಬ ಭಯವೇ?

ತರ್ಕ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅವಳೂ ತರ್ಕ ಮಾಡಬಲ್ಲಳು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಸಿದವರು, ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗಾಲಾದವರು ಕೇವಲ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಸದಸ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಅಂಥ ಉಳಿದವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಪವಾರ ಯಾಕೆ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ? ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕಟಕಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಅವರ ನಿಯತ್ತನ್ನು ಸಂಶಯಿಸುವುದೂ ಕೂಡ. ಸಂಪನ್ನತೆಯೇ ಯಾಕೆ ಅವರ ಅಂಗಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳಾಗಬೇಕು?

ಪವಾರನ ಮೀನ-ಮೇಷ ಅವಳನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿತು.

ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವಳು ಕಟುವಾಗಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನೇ ತೋರಿಸಲಿ. ಅಷ್ಟೇ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಿತಿಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವುದು ಮೊದಲು ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ, ಈಗಲೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಏನೋ ಮೋಸ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಸಂಗತಿ ಅದು. ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸುವುದು ಅಂದರೆ-ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧೋರಣೆಯೂ ದಿನವೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತ, ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು-ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು ನಡೆಯುತ್ತ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಪರಿಷ್ಕೃತನಾಗಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ?

“ಯಾರ ವಿಷಯ ಹೇಳ್ತಾ ಇದೀಯಾ?”

“ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯ.”

“ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವೇನು?” ಪವಾರ ಉತ್ತೇಜಿತನಾದ. “ಕಠಿಣವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ನಿನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಗಂಟನ್ನು ತೆರೆದಿರಬಹುದು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ದುರದೃಷ್ಟ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಳೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದೀ ನೀನು! ನಿನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ, ಅಲ್ಲೇ ಇರು. ನಿನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಮನೆಮಾಡಿರುವ ನನ್ನ ದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುವ ಸವಾಲು ನನ್ನೆದುರು ಇದೆ. ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ದೌರ್ಬಲ್ಯ ನನ್ನ ಉಸಿರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ ಕ್ಷೀಣಗೊಳಿಸಲಾರದು.”

“ಇದನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೋ, ನಮಿತಾ! ವಿಶಾಲವಾದ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ಬೇಡಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎಂದೂ ದುರ್ಬಲನಾಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಯಾವನು ನಡೆಯಲಾರನೋ, ಅವನು ಹಿಂದೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವವನು ಮಾತ್ರ ಜೊತೆಗಿರಬಲ್ಲ...”

ದಾದರ ತಲುಪಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯವರಿಗೆ ಪ್ಲಾಜಾ ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರದಿಂದ ಮೊದಲನೇ

ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಲು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟು ದಟ್ಟವಾದ ಸಂದಣಿಯಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿತ್ತು.

“ಅಂಗಡಿಯ ಹೆಸರು, ಡ್ರೈವರ್ ಸಾಬ್... ‘ವಾಮನ ಹರಿಪೇಲೆ’. ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲೋ ಬಲಗಡೆ ಇರಬೇಕು ನೋಡಿ.”

ಡ್ರೈವರ್ ತಿರುಗಿ ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡಿದ.

“ಬಹಳ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಇದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿತ್ತು.”

“ಡ್ರೈವರನ ಮಾತು ತಪ್ಪಲ್ಲ” ಅವಳು ಟ್ರಾಕ್ಸ್ ಚಾಲಕನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ಟ್ರಾಕ್ಸ್ ಚಾಲಕನಿಗೆ ಬಿಲ್ ತೆತ್ತು ಅವಳು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಎಡಗಡೆ ಅಂಗಡಿಯ ಬೋರ್ಡ್ ಕಾಣಿಸಿತು.

“ಅದೇ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ನೀವು ಹೇಳ್ತೀರಿ ಅಂಗಡಿ ಬಲಗಡೆ ಇದೆ ಅಂತ.” ರಸ್ತೆಯಾಚೆಗಿನ ಅಂಗಡಿಯಕಡೆ ಅವಳು ಪವಾರನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಳು.

“ಶೆವಾಡೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿರಬಹುದು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕನಿಗಾಗಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಏನನ್ನೋ ಖರೀದಿಸಿದ್ದ.”

ಅಂಗಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತಳ್ಳಿ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳು ಪವಾರನೊಡನೆ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಳು.

“ಕೇಳಿ, ಆಂಟಿಯ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳೋದಿಲ್ಲ” ಪವಾರ ಅವಳನ್ನು ಬೆರಗಿನಿಂದ ನೋಡಿದ.

“ಅಂದರೆ...?”

“ಅಂದರೆ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಿದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದಕೂಡಲೇ ಮೇಡಂ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ನೀನು ಆಫೀಸಿನಿಂದಲೇ ತಗೊಳ್ಳೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅನಂತರ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂಬಳ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಡಿತ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚೆಕ್ ಕಳಿಸುವುದು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಲ್ಲ ಬಳೆಗಳು ಬರೋದಿಲ್ಲ... ಹಾಗಾಗಿ ಏಳು ತಗೊಂಡೆ ಮೇಡಂ ಅವರಿಂದ. ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನನ್ನದೇ ಹಣ ಬೇರೆ ಇದೆ...”

ಪವಾರ ಅಂಗಡಿಯ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತು ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದ. ಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

“ನನಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು. ನಿನ್ನಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಪ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಅಲ್ಲದೇ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರದೇ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.”

ಪವಾರನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅವಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಇರಿಯಿತು.

“ನೀವು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತನ್ನೂ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ

ತಗೋತೀರಿ?”

“ಯಾಕೆಂದರೆ ಸರಿಯಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ ನನಗೆ.”

“ಅಂಗಡಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ... ಸ್ವಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇರಲಿ...”

ಪವಾರನ ಸ್ವರದ ತೀವ್ರವಾದ ಉಗ್ರತೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಸಂಕೋಚವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

“ನಿನಗೆ ಅನುಮಾನ ಇದೆಯಾ?” ಅವಳ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಪವಾರ ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದ.

“ಹಣವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಲು ಆಯಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ತಲೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯ್ತು ಗೊತ್ತೆ? ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ಆಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಂದ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.”

ಅವಳು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದಳು.

“ಆಂಟಿಯಿಂದ ಹಣ ಬೇಡುವ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟವಳು ನಾನಲ್ಲ...”

ಪವಾರ ಅವಳಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳುವವನಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸೇಲ್ಸ್ ವಿಭಾಗದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಮುಂದುವರಿದು ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಈ ಕಡೆ ಸೆಳೆದ.

“ಸರ್... ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ಹೇಳಿ....”

ಉತ್ತರ ಅವಳೇ ಕೊಟ್ಟಳು.

“ಬಳೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಮೇಡಂ... ಆ ಕೌಂಟರಿಗೆ ಬನ್ನಿ....”

ಜಗಮಗಿಸುವ ಶೋಕೇಸ್‌ಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತ ಅವಳು ಒಂದು ಶೋಕೇಸ್ ಎದುರು ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಶೋಕೇಸ್ ಒಳಗಡೆ ಹೊಳೆಯುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಿವಿಯ ಓಲೆಗಳು, ತೂಗಾಡುವ ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಸುನಂದಾಳ ಮಗಳ ನೆನಪು ಬಂತು. ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿ ಅವಳ ಕರ್ಣಭೇದನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಳೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರವೆನಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಲೋಲಾಕುಗಳು! ಬಳೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡನಂತರ ಹಣ ಉಳಿದರೆ ಅವಶ್ಯ ಕೇಳಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಋಷಿಕೊಟ್ಟರೆ ತಗೊಂಡುಬಿಡುವುದೇ. ಅಮ್ಮನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎರಡು ದಿನಗಳ ರಜಾ ತಗೊಂಡಾಗಿದೆ, ಹೊಸ ಮನೆಗೆ ಸಾಮಾನು ಸಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ. ಪುರಸೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಂಜೆ ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರತಾಳೆ. ಮಗುವನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸುವ ಆಸೆಯಾಗಿದೆ. ಕಿವಿ ಭೇದನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಕೈಯಾರೆ ಅದನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ತೊಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

“ತಗೊಳ್ಳಿ ಮೇಡಂ. ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ್ದನ್ನು ಆರಿಸಿರಿ.”

ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಯುವಕ ತುಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಡಿಸೈನಿನ ಅನೇಕ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಎದುರು ಹರಡಿದ.

೫೦೮ / ಆವಿಗೆ

“ಬಂಗಾರ ಇವತ್ತಿನ ರೇಟು ಹೇಗಿದೆ? ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಕ್ಯಾರಟ್‌ನದು?” ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

“ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಎಂಟುನೂರ ಅರುವತ್ತೈದು” ಬಿಕ್ರಿ ಯುವಕ ತಕ್ಷಣ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದ. ಬಂಗಾರದ ಬೆಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ.

“ನಮಗೆ ಬಹಳ ತೂಕದ ಬಳೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಬಳೆಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕುವಾಗ ಅವಳು ತಮ್ಮ ರೇಂಜ್‌ನ್ನು ಆ ಯುವಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. “ಒಂದೂವರೆ ತೊಲೆಗೆ ಎರಡು ಬಳೆ ಆದರೆ ಸಾಕು.”

“ಸರ್, ಯಾವಾಗಲೂ ಧರಿಸೋ ಬಳೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ತೂಕದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ ಇರೋದಿಲ್ಲ.” ಮಾರಾಟದ ಯುವಕ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪವಾರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದ. ಆನಂತರ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಹೇಳಿದ—“ಸಾಹೇಬರು ಹೇಗೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ ಮೇಡಂ! ಅಂದಮೇಲೆ ತೂಕದ ಚಿಂತೆ ನೀವು ಯಾಕೆ ಮಾಡ್ತೀರಿ! ಬಳೆ ಮೊದಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ.”

ತುಂಟತನದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅವಳು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಖತೂರಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಪವಾರನನ್ನು ಛೇಡಿಸಿದಳು.

“ಹೇಳ್ತೀ ಸಾಹೇಬರೇ!”

ಪವಾರನ ಹಣ್ಣಾದ ಬಟಾಣಿಯ ಹಾಗೆ ಅರಳಿರುವ ಮೂಗು ಪರಿಹಾಸದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲವಾಯಿತು.

“ಹೇಳೋದಿಕ್ಕೆ ಏನಿದೆ? ನೀನು ನಿನ್ನದೇ ಮಾತು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡು. ಇದಕ್ಕೇ ಹೇಳೋದು. ತಾನೆ ತೋಡಿದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಬೀಳೋದು ಅಂತ! ಮಗಾ... ಯಾವ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನೋ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಮನುಷ್ಯ!”

ಆ ಸಂಜೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸುನಂದಾಳ ಮಗುವಿಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕನೂರ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಕೊಟ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರಾಕಾರದ ಒಂದು ಲೋಲಾಕು ಖರೀದಿಸಿದ್ದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಲೋಲಾಕಿನ ನಡುವೆ ಮತ್ತು ತೂಗುಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯನ್ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ. ಮಾರಾಟದ ಯುವಕ ಲೋಲಾಕಿನ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ. “ಈ ಲೋಲಾಕಿನಿಂದ ಮಗುವಿನ ಕಿವಿಯನ್ನೂ ಛೇದಿಸಬಹುದು.”

ಪವಾರ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ-ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ಮಯ ತುಂಬಿದ ಮೌನದಿಂದ ನೋಡಿದ ಲೋಲಾಕನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದ ಅನಂತರ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟ.

“ಮುನಿಯಾಳಿಗಾಗಿ ಖರೀದಿಸಿದೆಯಾ?”

“ಮುನಿಯಾ ಹಾಕೋಂಡಿದಾಳೆ.”

“ಮತ್ತೆ?”

ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳುವುದು? ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆನಂತರ ಅನಿಸಿತು, ಗೊಂದಲ ಯಾಕೆ? ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗುವಿಗೆ ಅವಳು ಏನಾದರೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡಬಾರದೇನು? ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಹುಡುಕಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೇ!”

“ಹೇಳಿಲ್ಲ... ಅಥವಾ ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲವಾ?”

ಅವಳು ಕರುಣಾಪೂರಿತವಾದ ನಗು ನಕ್ಕಳು.

“ನನಗೇನು ಅನಿಸ್ತಾ ಇದೆ ಗೊತ್ತ! ಮುನಿಯಾಳಿಗಾಗಿ ನಾನು ಇದನ್ನು ಖರೀದಿಸಿಲ್ಲ ಅಂದಕೂಡಲೇ ನಿಮಗೆ ಅನುಮಾನ ಬಂದಿರಬಹುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಲೋಲಾಕನ್ನು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಖರೀದಿಸಿದೇನೆ ಅಂತ.”

“ಸುನಂದಾಳ ಮಗಳಿಗೆ! ನಾನು ತಪ್ಪಿದೇನಾ?”

“ಏಕದಂ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ.”

“ಎಲ್ಲ ಮೂರ್ಖತನಗಳಾಚೆ ನಿನ್ನ ಈ ಎಲ್ಲ ಆಲೋಚನೆಗಳು...”

“ಏನು?”

“ಒಳ್ಳೆಯದೆನಿಸುತ್ತದೆ.” ಪವಾರ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟ.

“ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ ನೀವು....” ಅವಳು ಪವಾರನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸಿದಳು.

“ಹೇಳು.”

“ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಾಪನಗರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಮಯ ಬಿಡುವು ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ...”

“ನೀನು ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟ ನನಗೆ. ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಹಿಂದುಳಿದ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಮಲಾಬೆನ್‌ಳ ಗೆಲವು ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜೀವ ತುಂಬಿದೆ. ಯೂನಿಯನ್ ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸೇನೆಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದೇವೆ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಛಾಲಂಜ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸೇನೆಯ ಭಗವಾಧ್ವಜದ ಕೆಳಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ....”

“ಇರಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಗನಚುಂಬಿ ಇಮಾರತುಗಳ ಸುಂದರ ಕಾಲೋನಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಿಲ್ದರ್ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ನಲ ಸುದೀರ್ಘ ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸದ ಅನಂತರ ಫೈಶ್ ಆಗಿ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ್ದಾರೆ. ‘ರಿಚರ್ಡ್‌ಸನ್ ಬೆವರಿ’ಯ ಭೂಮಿಯ ಹುಣ್ಣು ಮತ್ತೆ ಅವರಿಗೆ

ತೊಂದರೆ ಕೊಡತೊಡಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಅದರ ಆಸೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ.”

ಪವಾರ ವಿಷಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವನು ಬಿಡಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರು ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದರು-ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಅವರ ಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಬಹುಶಃ ಲಂಡನ್‌ನಿಂದ ಆವಂತಿಕಾ ಫೋನ್ ಮಾಡಿರಬಹುದು ಅಂದುಕೊಂಡರು. ಯಾವುದೋ ಅಜ್ಞಾತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವನು ಗವಳಿ ಗುಂಪಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಯಂ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಭಕ್ತ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಆ ಅಜ್ಞಾತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅಂದರೆ-ಬಿಲ್ಡರ್ ಸುಭಾಷ್ ಬನ್ಸಲನ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಸುಪಾರಿಯನ್ನು ಗವಳಿ ಗುಂಪಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಜಾಗ್ರತರಾಗಿರಬೇಕು ಅಂದನಂತೆ.”

ಪವಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದ.

“ಇದೆಲ್ಲೋ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯ ಕೆಲಸ, ಯಾರೋ ಅವರನ್ನು ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸಲು ಮಾಡಿರುವ ತಂತ್ರ ಎಂದು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಅನುಮಾನ. ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವನ ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಆಜ್ಞಾತ ಶುಭಚಿಂತಕರು ಅವರಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಸುಪಾರಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಬಂದಿದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಈವರೆಗೆ ಬದುಕಿದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!”

“ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತಂಕ-ಭಯ ಉಂಟುಮಾಡಲು ಇದೂ ಒಂದು ವಿಧಾನ! ಗುಂಡಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಬೇಡ, ಹೊಡೆದುರುಳಿಸುವ ಭಯದಿಂದಲೇ ಕೊಲ್ಲು-ಅನ್ನೋದು ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಲಾಜಿಕ್ಕು!”

“ಅರೆ, ಖಾಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಯಾರೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನಮೀ?” ಅಮ್ಮನ ಕರ್ಕಶ ಸ್ವರ ಅವಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ತಂದಿತು.

ಅವಳು ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಿದಳು.

“ಮನೆಯ ಚಾವಿ ತಗೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಮಿ. ಕರೂರಿಯಾ ಇನ್ನೇನು ಬರಲಿಕ್ಕಿದಾರೆ. ಹೊಲಸು-ಕೊಳೆ ಯದ್ದಾತದ್ದಾ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾ?”

ಆಗಲೇ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಮ್ಮನ ಗಮನ ಹೋಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸ್ವರ ಬದಲಿಸಿ ತಿಳಿ ಬಸಿದು ತಯಾರಿಸಿದ ಅನ್ನದ ಹಾಗೆ ಅರಳಿಕೊಂಡಳು.

“ಈ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟವಳಿಗೆ ನೀವೇ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿ. ಖಾಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಪೊರಕೆಯಿಂದ ಗುಡಿಸುವುದು ಅಂದರೆ ಅಪಶಕುನಾ ಅಲ್ಲವಾ?”

“ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಬಹುದು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ.”

ಆಂಟಿಯ ನಾಲ್ಕು ಶಬ್ದಗಳ ಚುಟುಕು ಮಾತು ಅಮ್ಮನ ಮುಖವನ್ನು

ಸಿಂಡರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಅವಳು ಮೌನ ವಹಿಸಿದಳು.

ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಹೊಸ ಮನೆಗಾಗಿ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದರು. ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯ ಒಣಪಲ್ಲೆ, ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದ ಪೂರಿಗಳು. ಎಳ್ಳಿನ ದಪ್ಪ ಚಟ್ನಿ. ಬೂಂದಿಯ ಕಡಕ್ ಲಾಡು. ಬೆಳಗಿನ ತಿಂಡಿಗಾಗಿ ಖಾಕರೆಯ ಎರಡು ಪ್ಯಾಕೆಟ್, ಮೇಲ್ಯಾ ದೊಡ್ಡದೇರಡು ಪಾಲಿಥಿನ್ ಚೀಲವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದಿದ್ದ.

“ಕೌಲ ಅಕ್ಕನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಟವಾಯ್ತಾ?” ಆಂಟಿ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳು ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

“ಮುನಿಯಾ ಛುನ್ನೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದಾರೆ. ನನಗೆ, ಆಂಟಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹಸಿವೆಯಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಗಡಾ ಮುಡಿ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕಾರುಸಾರಿ ಪಾಯಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಿಬಂದೆ. ಭಯ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ, ದಾರಿಲಿ ಏನಾಗುತ್ತೋ ಅಂತ.”

“ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ, ಮನೆ ಬಿಡ್ತಾ ಇದೀಯಲ್ಲ! ಏನೋ ಭಯ ಕೂತುಕೊಂಡ್ಬಿಟ್ಟಿದೆ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ!” ಆಂಟಿ ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. “ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ... ನಾನು ಔಷಧ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ...”

“ಔಷಧ ತಗೋತೇನೆ. ನೀವು ಮೊದಲು ಅಮ್ಮನ್ನ ಕೌಲ ಆಂಟಿ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ! ಏನೇ ಆದರೂ ತಿಂದು ಉಂಡು ಬರಲಿ. ಅವರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೋಬೇಕಲ್ಲ...”

ಅಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ತರ್ಕ ಮಾಡಿದಳು.

“ಇವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು, ಮಾಲತಿ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ತಾ ಇರೋ ಕುಂತಿ ಚಹಾಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡ್ತರಬಹುದು...”

ಆಂಟಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ, ಊರ್ಮಿಳಾ, ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆ ಮಾಡು, ನಿನಗೀಗ ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕುಂಟಾ? ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ತಲೆ ತಿರುಗೋದು ಏನಾದರೂ ಆದರೆ! ಅತ್ತ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದಕ್ಕೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಕುಂತಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಊಟ-ತಿಂಡಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಥರ್ಮಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಏನಾದರೂ ಹಾಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದು.”

“ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಫೋನ್ ಇದೆಯಲ್ಲವಾ? ನಂಬರ್ ಕೊಡು, ನಾನು ಕುಂತಿಯ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡ್ತೇನೆ. ಅವಳು ಚಹಾವನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದಲ್ಲ...!”

“ನಂಬರ್ ಏನೋ ಇದೆ... ನೆನಪಿದ್ದರಲ್ಲವಾ ಅದು!” ಅಮ್ಮ ತನ್ನ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಾದಳು. ನಂತರ ಹೇಳಿದಳು-“ಮುನಿಯಾ, ಛುನ್ನೂ ಊಟಮಾಡಿ ಬಂದರೆ ನಾನೂ ಹೋಗಿ ಉಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ.”

ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು.

“ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ಜುಲಾಬು ಆಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮುಖ ಹ್ಯಾಗೆ ಇಳಿದುಹೋಗಿದೆ ನೋಡು. ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳೋದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು.”

ಆಂಟಿ ಹಟ ಹಿಡಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಮೇಲೆಬರಲಿ. ಬಂದು ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕಡೆದ ಮೊಸರು ತಿನ್ನಲಿ. ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾಲ್ ಕುಡಿಯಲಿ, ಅನಂತರ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಜುಲಾಬು ಬಂದ್ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಗುಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದೆರಡು ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ತೊಂದರೆಗೆ ಮೆಂತೆಯ ಕಷಾಯ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆದರೆ ಅದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉಪಾಯ. ಮದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರಭಾವ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತತ್ಕ್ಷಣದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಎಲೋಪಥಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದೇ ಒಳಿತು.”

ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವಾಗ ಆಂಟಿ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ ಗೋಡೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಅವಳು ಗಾಬರಿಗೊಂಡಳು. ಅವರಿಗೆ ಆಗಿದ್ದಾದರೂ ಏನು?

“ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ತಾ ಇದೆಯಾ, ಆಂಟಿ?”

“ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ ಮಗಳೇ!”

“ಏನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ತೀರಿ?”

“ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಮತಾಳ ಅದುರಿಗೆ ಮಾತನಾಡೋದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು.”

“ನನಗೇನೂ ತಿಳಿತಾ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ನಿನ್ನದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕಡಿಮೆ ಚಿಂತೆ ಪಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಮೇಲಿಂದ ನನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೂ ದುಃಖಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾ? ಆದರೆ.... ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಹೋಳಿತಾನೇ ಇಲ್ಲ.”

ಖಿನ್ನರಾದ ಅವರು ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ಹೀಗೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಯೋಚಿಸ್ತಾ ಇದೀರಿ ಆಂಟಿ! ನಾನೂ ನಿಮಗೆ ಮಗಳಲ್ಲವಾ! ಹೊರಗಡೆ ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೀರೆಗೆ ಫಾಲ್ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನೀವು ನನಗೆ ಮೂರೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಯಾಕೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ದೀರಿ ಅನ್ನೋದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ!” ಆಂಟಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಸವರಿದರು.

“ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡು... ಹಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆದಕಬೇಡ.”

“ಆಯ್ತು. ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೇಳಿ, ಏನು ವಿಷಯ?”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಾತರಳಾದವಳಂತೆ ಆಂಟಿ ಅವಳ ಎಡ ತೋಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದರು.

“ನೀನು ಹೈದರಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೋಗ್ತೀಯಾ ನಮಿತಾ! ನಾನೇನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ ಅಂದರೆ, ಗಪ್‌ಚುಪ್ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಮತಾಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಯಾವುದಾದರೂ

ಮನೋವೈದ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ತೋರಿಸೋಣ ಅಂತ.”

“ಯಾಕೆ? ಏನಾಗಿದೆ ಮಮತಾಳಿಗೆ?” ಆಂಟಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ಬಹುವಾಗಿ ಗಾಬರಿಯಾದಳು.

“ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ!”

“ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸ!” ಅವಳಿಗೆ ಏನೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಂಟಿಯ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿ ಬಂತು. ತಮ್ಮನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡಲು ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಯತ್ನ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು.

“ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಮಮತಾ ಡ್ರಗ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಳೆ. ಕೆಮಿಕಲ್,

೨೧

“ಊಂ....”

“ಊಂ.... ಏನು ಮಾಡ್ತಿದ್ದೀ!”

“ಮಲಗೋದಕ್ಕೆ ಬಿಡು, ಹರ್ಷಾ! ಬಹಳ ದಣಿವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚೆಯಷ್ಟೇ ಸಫಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹದಿನೆಂಟು ಇಂಚಿನ ಸಫಾರಿ ನನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಸಾಲುತ್ತದೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ, ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ತುಂಬೋದಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗ್‌ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾಗಿರುವ ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗ್ ಯಾವುದೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಬೇಕೇಬೇಕು. ನಾನಂತೂ ರೋಮಾಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರವಾಸ. ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಗೌತಮಿಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ತಗೋಬೇಕು. ಹದಿನೆಂಟು ಇಂಚಿನ ಸಫಾರಿಯೇನು ನಾನು ಖರೀದಿಸಿದ್ದಾ? ಗೌತಮಿಯೇ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು. ಸಫಾರಿಯ ಬಣ್ಣ ತನ್ನನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬ್ಯಾಗ್ ಏಕದಂ ಹೊಸದು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದೆರಡುಬಾರಿ ಅವಳ ಪತಿ ಅಶೋಕ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಬಹುದು. ಬ್ಯಾಗ್ ತಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಂಕೋಚ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಸಫಾರಿಯ ಬಣ್ಣ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

“ಒಂದು ಮೋಜಿನ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಲಾ... ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಜಿಗಿದು ಹೊರಗೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ.”

“ಸಫಾರಿಯ ಒಳಗೆ ಚಾವಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಚೀಲವಿದೆ. ಆ ಪಾಕೇಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಚಾವಿಗಳೂ ಇವೆ ಎಂದು ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಸಾಮಾನು ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಎಲ್ಲ ಚಾವಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಆ ಚಿಕ್ಕ ಚೀಲವನ್ನು ತೆರೆದೆ. ಹರ್ಷಾ! ನನಗಂತೂ ಸರ್ಪ ಮುಟ್ಟಿದಹಾಗಾಯಿತು. ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ ನಿನಗೆ ಚಾವಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಆ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅಂತ! ನಿರೋಧದ ತೆರೆದ

ಪ್ಯಾಕೆಟ್! ಯಾರೋ ಕೈಮೇಲೆ ಚೇಳು ಇಟ್ಟಿದಾರೇನೋ ಅನಿಸ್ತು. ಹ್ಯಾಗೆ ಹ್ಯಾಗೋ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನಿರೋಧದ ಪ್ಯಾಕೆಟನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಚಾವಿಗಳಿರುವ ಅದೇ ಪಾಕೀಟಿನಲ್ಲಿಯೇ? ಬೆವರು ಹರಿಯೋದಕ್ಕೆ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬ್ಯಾಗ್ ತೆರೆದು ನೋಡಿದ್ದರೆ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಫಾರಿಯನ್ನು ತೂಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಕ್ಕಾಗಲೇ ಅಮ್ಮ ಎಂಥ ನಿಗೂಢ-ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗನಿಸಿರಬೇಕು-ಸಂಶಯ ನಿರಾಧಾರವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಾಬೂನು, ಪೇಸ್ಟ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ರಸ್ತೆಗಳಿವು 'ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಜನರಲ್ ಸ್ಟೋರ್ಸ್'ವರೆಗೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ...."

"ಆದರೆ ಒಂದು ತರ್ಕ ಮಾತ್ರ ರಾಮಬಾಣದ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಬೆವರಿನಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ಮುಖವನ್ನು ಶೀತಲಗೊಳಿಸಿತ್ತು...

"ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಅಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆ ತೆರೆದು ನೋಡಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ಅವಳ ಹದ್ದಿನ ಕಣ್ಣು ಚಾವಿ ಇರುವ ಪಾಕೀಟನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಒಳಗಡೆ ಕಾಲಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಅಮ್ಮ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಹುಗಿದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಗೌತಮಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಈ ನಿರೋಧ ಪ್ಯಾಕೆಟನ್ನು ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗ್‌ನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ.

ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಕತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದವು. ನಿರೋಧದ ತೆರೆದ ಪ್ಯಾಕೆಟಿನ ವಿಷಯ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಗೌತಮಿ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿರ ಪಟಾಕಿ ಸರದ ಹಾಗೆ ಸಿಡಿದಳು. ಗಂಡ ಅಶೋಕನಿಗೆ ಅವನ ಅಮ್ಮ-ಅಕ್ಕನ... ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನುಗುಳುವ ಬೈಗಳ ಭಂಡಾರವನ್ನೇ ಸುರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು-ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಹ್ಯಾಗಿದ್ದರೂ ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೋ. ನಿನಗೇ ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನಂತೂ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿ. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದರೂ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿರೋಧವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲಾರೆ."

ಗೌತಮಿ ಏರ್ ಬ್ಯಾಗ್ ವಿಷಯ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಳು.

"ಓ... ನಮಿತಾ! ದಡ್ಡಿ... ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗಾಡಿ ಹಿಡೀಬೇಕು ನೀನು, ಈಗ ಹೇಳ್ತಿದೀಯಲ್ಲ ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗ್‌ನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಅಂತ."

"ಈಗ ನೋಡು, ಒಂದೇ ಉಪಾಯ ಇದೆ. ನೀನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗು. ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗನ್ನು ನಾನು ಆಫೀಸಿಗೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ತುರುಕುವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಇಲ್ಲಿ

ಬಂದಮೇಲೆ ಆರಾಮಾಗಿ ಏರ್‌ಬ್ಯಾಗ್‌ಗೆ ಬದಲಿಸಿದರಾಯಿತು. ನನ್ನ ಪ್ರವಾಸದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಜೊತೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂದರೆ ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೂವರೆಗೆ ನನ್ನ ಫ್ಲೈಟ್. ಫ್ಲೈಟ್ ತಡ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಎಂಟು ಎಂಟೂವರೆಗೆ ನಾನು ಹೈದರಾಬಾದ್ ತಲುಪುತ್ತೇನೆ. ಒಬ್ಬ ಹಿತಚಿಂತಕನೊಡನೆ 'ಹಾಲಿಡೇ ಇನ್'ದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಭೋಜನ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೀನು ಅಂಜುಬುರುಕಿ ಇದೀಯಲ್ಲ. ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್ ಸ್ಟೇಶನ್ ಬೋಗಿ ನಂಬರ್ ಎ.ಎಸ್.ಟಿ.೦. ದ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರೇನೆ. ಸಿದ್ಧವಾಗಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀನು ಜೀವ ಬಿಡೀಯು.”

“ಅಮ್ಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಬೇಡ, ಅದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಹರ್ಷಾ!

“ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗೋ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೊನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಅಮ್ಮ ಹಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಆರತಿ ಎತ್ತಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಳೆ ನನಗೆ. ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕೂದಲು ಕಿತ್ತಷ್ಟು ನೋವು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ಹೈದರಾಬಾದ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೂತರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಜನ್ಮದ ನರಕ, ಜೀವಂತ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಹೇರಿಕೊಳ್ಳೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಚಿತೆಯೇರಿದ್ದು, ಸಂಗಡ ನೀನೂ ಬೂದಿಯಾಗಿದೀಯಾ ಅಂದುಕೊಳ್ಳೇನೆ.”

“ನಿಜ ಹೇಳಲಾ ಹರ್ಷಾ! ದಿನದಿನದ ಕಿರಿಕಿರಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮುನಿಯಾ ಮತ್ತು ಛನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ವಿದಾಯ ಹೇಳುವ ನೋವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ, ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಾದರೂ ಸರಿ, ಅಮ್ಮನಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನೊಡನೆ ಇನ್ನು ನಾನು ಬಾಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಇಡು. ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಮಾನಸಿಕ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಸರಿ, ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ಸಹನೆ ತಾಳೆಗಳಿಗೂ ಒಂದು ಮಿತಿಯಿರುತ್ತದೆ ಹರ್ಷಾ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನನ್ನನ್ನು ಚೂರುಚೂರು ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಶಯ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತದೆ - ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಮಗಳೇ ಅಲ್ಲವಾ? ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದವಳು!

“ನನ್ನನ್ನೇ ಮಠಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪಕ್ಕೆಯೆಲ್ಲ ಮುರಿದುಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಹಟಮಾರಿ ಬಾಲಕನಂತೆ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಬೆರಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಡಿದು ಆತ್ಮತರ್ಕ ತಟ್ಟತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ತುಚ್ಛಳಾಗಿದ್ದರೆ ಬೇರೆಯವರು ಯಾಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು?”

“ವಾರದ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಂಜೆ ಪ್ರತಾಪನಗರದ 'ಶಿವಕುಮಾರಿ ದೇವಿ ಚಾಳ'ದಲ್ಲಿ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಅವಳ ಖೋಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಗ್ಯಾಸ್ ಒಲೆಯ ಎದುರು ಬಹುಶಃ ಹಾಲು ಕಾಯ್ದು ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ

ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಂದೂಡಿದ್ದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಳ್ಳಿ ನಾನು ಒಳಗೆ ಹೋದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲು ತಳ್ಳುವಾಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಳ್ಳಿದರೂ ಶಬ್ದವಾಗದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಮಾಳಿಗೆಯ ಕೊಂಡಿಗೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ್ದ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಗು ಮಲಗಿತ್ತು.

“ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಹಣ್ಣಾದ ಪೇರಲದಂತಹ ಮುಖ ಸುಂದರವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖ ಹಾಕಿ ತಿನ್ನೋಣ, ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಚುಂಬಿಸೋಣ ಅನಿಸಿತು. ಅದರ ನಿದ್ರೆಗೆ ಭಂಗ ಬಂದೀತೆಂದು ಭಯಪಟ್ಟು ಸಂಯಮ ತಂದುಕೊಂಡೆ.”

“ಆಗಲೂ ಅವಳು ತನ್ನದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯ. ಆಜೀಚೆಯ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಮೆಲುಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಡೆ ಮುಂದುವರಿದು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಟೊಂಕವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡ ಅವಳು ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹರಸಾಹಸ ಮಾಡಿದಳು. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ವಿಹ್ವಲಳಾದಳು. ‘ಮಗಳೇ ನೀನಾ? ಹೇಗೆ ನಿನಗೆ ನೆನಪು ಬಂತು ಈ ಕರ್ಮಗೇಡಿ ತಾಯಿಯದು, ನನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ.’ ಅವಳ ಈ ಆತ್ಮನಿಂದೆಯ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ನೋವನ್ನು ಮೀಟಿತೋ, ನಾನು ಅವಳ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದ ಸರಳನ ಹಾಗೆ ಚರಮರಗುಟ್ಟುವ ಪಕ್ಕೆಲುಬಿನ ಮೇಲೆ ಮುಖವಿಟ್ಟು ಝರಝರ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟೆ. ಅವಳ ಕಂಪಿಸುವ ಕೈ ನನ್ನ ಬೆನ್ನನ್ನು ಸವರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಆದ್ರ್ವವಾಗಿತ್ತು. ಆ ದೃಶ್ಯ ಹೇಗಿತ್ತು, ಅಂದರೆ, ಅದೇ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಕರುವನ್ನು ನೆಕ್ಕುವ ಹಸುವಿನ ಹಾಗೆ!”

“ಉಕ್ಕಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹಾಲು ಕಾಲನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಲೇ ಬಿಸಿಬಿಸಿಧಾರೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರೆ ಮಾಡಿತು.”

“ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದು ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ತಂದಿತು.”

“ನನ್ನ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಅರಿತ ಅವಳು ಹೆಗಲು ತಟ್ಟಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದಳು. ‘ಚಿಂತೆ ಪಡಬೇಡ ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಎದೆಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಸುಖದ ಮುಂದೆ ಈ ಪಾವು-ಅರೆಪಾವು ಹಾಲಿನ ಲುಕ್ಕಾನು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಎಂಥಾ ಜೊತೆಗೂಡಿದ ಆತ್ಮಗಳು. ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಹೇಳು-ಹೇಳು, ಗಾಳಿಯ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಏನೂ ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪಾವು ಹಾಲು ತಗೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಹಾಲಿಗಾಗಿ ಮಗು ರಾತ್ರಿ ಎದ್ದುಕೊಂಡು ರಚ್ಚಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ವಿಷಯ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಾವ ಕೊಡೋದಲ್ಲವಾ? ತಾಯಿಯ ಹಾಲಿನ ಸಂತೋಷ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಕುಡಿಸಿದ್ದು ಬಂದು ಕ್ಷಣದ ಮೂತ್ರವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ.”

“ಅವರು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ನಾನು ಜಿಗಿದುಹೋಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಸುಖ-ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ರಾಜಕುಮಾರಿ

ಕುಂಯ್ ಕುರ್ ಅಂದಳು. ಬಟನ್‌ನಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಡಿದುಕೊಂಡವು. ನಂತರ ಎದೆಯ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

“ಮಗುವಿನ ಕಾಲುಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಉದ್ದವಾಗಿವೆ. ಸುನಂದಾ ವಿಶೇಷ ಉದ್ದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನಷ್ಟೂ ಎತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಹೈಲನ ಪತ್ತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಲುವು ಎತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಸೌಂದರ್ಯ ಸುನಂದಾಳಂತೆಯೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮತ್ತು ಸುನಂದಾಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವೇನಾದರೂ ಇತ್ತೇ? ಈ ಮೊದಲು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿದೆ. ಹರ್ಷಾ, ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಯರನ್ನೇ ಕೇಳಿ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸುನಂದಾ ಇಲ್ಲವಾಗಿರುವಾಗ ಈ ಬಗೆಯ ಅಸಂಗತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಏನು? ಅಮ್ಮನಿದ್ದಾಳೆ ಸುನಂದಾಳಿಗೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವ್ಯಥೆ ಅದೇ ತಾನೇ ಸಾರಿಸಿದ ನೆಲದಹಾಗೆ ಹಸಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದಿನದಿನವೂ ಸಾರಿಸಿದರೂ ಅದರ ಮೇಲ್ಮೈ ಎಂದೂ ಕಲ್ಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

“ಹಾಲಿನ ನೆವದಲ್ಲಿ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ನನ್ನ ಉಪಾಹಾರದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಮುಜುಗರವಾಯಿತು. ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಲಾಬ ಜಾಮೂನು, ಎರಡು ಸಮೋಸ, ಎರಡು ಜಿಲೇಬಿ, ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಚಹಾ. ಯಾರಾದರೂ ಇಷ್ಟೊಂದನ್ನು ತಿನ್ನಬಲ್ಲರಾ? ಹಟ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು. ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ತರುಣಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಯ ಗುಟುಕಿನಷ್ಟು ನಾಷ್ಟಾ ಹೆಚ್ಚಿನಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ನಾನೂ ಹಟ ಹಿಡಿದೆ. ಅವಳೂ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕೈ ಹಚ್ಚೋದು. ಆಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ಅರ್ಧ ಗುಲಾಬ ಜಾಮೂನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕೈ ಜಗ್ಗಿದಳು. ಸಿಹಿಯಾದದ್ದು ಹಲ್ಲಿಗೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲು ಜುಮುಗುಟ್ಟುತ್ತದೆ.”

“ಚಹಾ ಗುಟುಕು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.”

“ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಹತ್ತನೇ ತಾರೀಕು ಸುಹೈಲ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬರಿದಾನೆ. ಬಾಯಖಲಾದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹಸಿರು ತರಕಾರಿಯ ರೋಕ ಮಂಡಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಇರಬೇಕು ಅವನ ಮನೆ. ಬರೆದಿದಾನೆ. ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬರಬೇಕು ಅಂತ. ಹೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲವಾ ನಿನಗೆ? ಮಗನಿಗಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದಾನೆ. ಮಗುವನ್ನು ಕೇಳಿದಾನೆ. ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಗಿದೆ. ಸ್ವಪ್ನಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಪ್ಪನ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಸುನಂದಾ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಜಗತ್ತೇ ಇಲ್ಲವಾದಂತನಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದ್ದನಂತೆ. ಅನ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದರೆ ಜೀವನ ನಡೆಯೋದು ಹೇಗೆ! ಹಾಗಾಗಿ ಜೀವ ಕಠಿಣ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲೇ ಬೇಕಾಯ್ತು. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ನಾಜೂಕಾದದ್ದು ಕೇಳಿ ಅವನ ಆಪ್ತ ಶರಣಾಗತನಾದ. 'ಮೊದಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೋ ಮಗನೇ, ನೀನು ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಸಮಾಧಾನ-ಶಾಂತಿಯಿಂದಿರು' ಅವನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನಿಜಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೋರು-ಜಬರ್ದಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಿಣಾಮ ನೆಟ್ಟಗಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಗಳನ್ನು ಎದೆಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸುನಂದಾಳ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ದುಃಖ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ... ಅನೇಕರ ಬಳಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಸರೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಖುದಾ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದರ ಮುದ್ದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂತೋಷವೇ ಸಿಕ್ಕಹಾಗೆ."

"ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಅರಿಫ ಮಿಯಾ ಕೂಡ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದರು. ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಬಹಳ ಅತ್ತರು. ಮೊಮ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು, ಹೇಳಿದರು- 'ಖುದಾನಿಗಾಗಿ ಸುಹೈಲನ ಜೀವ ಉಳಿಸು ಭಾಭೀ! ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡು.'

"ಪ್ರತಾಪನಗರ ಬಹಳ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಬಂದು ವಾಸ ಮಾಡಲು ಧೈರ್ಯ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಭಯ ಸತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕೂತರೆ ನಿಂತರೆ ಹಿಂದಿನದೇ ನೆನಪು ಕೆದಕುತ್ತದೆ.

"ನಾನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ ಹರ್ಷಾ, ಮಗುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ? ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅವರ ಕಂಠ ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು. ಕಿತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮರದ ಬೇರುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾವಿನ ಸದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆಯೇ? 'ಒಂದು ಚಿಂತೆ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ-ನಾವು ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಏನಾದೀತು? ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನೆರಳು-ಆಧಾರ ಮಗುವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? ಯಾರು ಅದನ್ನು ಪೋಷಿಸುವವರು? ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಉಣಿಸು- ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆ ಹೋರಾಟದ ಕೆಲಸವೇ? ಬರೆದು ಇಟ್ಟುಕೋ ಮಗಳೇ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಅನಾಥ-ಅಸಹಾಯಕರನ್ನು ಜನ ಅನಾಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ದುರ್ಗತಿಗಿಂತ ಮಗು ಆರಾಮಾಗಿ ತಂದೆಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಿ. ಎಂಥದೇ ನಿರ್ದಯಿ-ನೀಚ ತಂದೆಯಾದರೂ, ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದ ಸೆಳೆತ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ಕೈಗೆ ಬೇಡಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ."

"ಈಗ ನೀನೇ ಹೇಳು, ಏನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಸುನಂದಾಳ ಹಟವನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕೇ, ಮಗುವಿನ ಭವಿಷ್ಯ ಯೋಚಿಸಬೇಕೇ? ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನು ಗೊತ್ತ ಮಗಳೇ, ಮುಸಲ್ಮಾನಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹೇಳು?"

ಪ್ರೇಮ ದೊಡ್ಡದಾ, ಧರ್ಮವಾ? ಅಂದಮೇಲೆ ಹಿಂದೂ ಆಗಿದ್ದರೇನು, ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅದರೇನು? ಏನೂ ಆತಂಕವಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮುಸಲ್ಮಾನನನ್ನು ಯಾಕೆ ಪ್ರೇಮಿಸಲಿ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ನಮ್ಮ ನೆಲದ-ದೇಶದವರಲ್ಲವಾ....”

“ಹತ್ತನೇ ತಾರೀಕಿಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಉಳಿದಿದೆ ಮಗಳೇ! ನಾನು ಹಿಂದು-ಮುಂದಿನದನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೇನೆ. ಮಗು ಅನಾಥ ಏನಲ್ಲ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಅನಾಥವಾಗಲು ಬಿಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಎದೆ ತಟ್ಟಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿಬಿಡ್ತೇನೆ- ಯಾರ ಹಕ್ಕಿನದಾಗಿತ್ತೋ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೇನೆ. ಯಾವ ಹಿಂದೂ-ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ, ಅವರು ಬಂದು ನನ್ನ ಬಳಿ ಮಾಡಲಿ! ಮಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನಂತೂ ಮೊದಲೇ ಹಿಚುಕಿದ್ದಾರೆ, ಧೈರ್ಯ ಇದ್ದರೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಚುಕಲಿ, ಅದಕ್ಕೇನೂ ದುಃಖವಿಲ್ಲ.

“ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ನಿನ್ನ ‘ಟ್ರೇಡ್‌ಯೂನಿಯನ್’ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಅವರ ದಾರಿ ಕಾಯ್ದಾ ಕೂತ್ಕೊಂಡೆ. ಮೀಟಿಂಗ್‌ಗೆ ಅಂತ ಹೋಗಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರು. ಮಗೂನ ಯಾದವನ ಸೊಸೆಯ ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅದರ ಹಾಲು-ನೀರಿನ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದೆ. ತಡವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದೆ. ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಮಾತುಕತೆ ಆಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲವಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಖೋಲಿಯನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದು? ಸ್ವಲ್ಪ ಫಂಡ್ ಇದೆ, ಅದನ್ನೇನು ಮಾಡೋದು? ಜನೇಶ್ವರ ಬಾಬೂ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮೂವರು ಧಡಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದು ಧುಮುಕಿದರು. ಅವರ ಫಂಡಿಗಾಗಿ. ಖೋಲಿಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ. ಸುನಂದಾ ಹಟಮಾರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಬದುಕಿದಳು. ಲಾಠಿ ಹಿಡಿದು, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಾದಳು. ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬೆವರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಮ್ಮನ ಬೆವರಿನ ಗಳಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದೆ. ಇನ್ನು ಫಂಡು, ಅಪ್ಪ ಹತ್ತಾರುಬಾರಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ತೆಗೆದು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರು. ಅಳಿದುಳಿದದ್ದನ್ನು ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಯಾರದೂ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಸ್ತಿಯ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಯಾರೂ ಬಲವಂತ ಮಾಡಲು ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದವರು, ಜನೇಶ್ವರ ಬಾಬೂ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ-ಮಗಳದ್ದು ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ? ಮಿನೀಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಎಸೆದು ಕಿತ್ತಾಡಿಬಿಡ್ತಿದ್ದರು.”

“ಜನೇಶ್ವರ ಬಾಬೂ ಅವರ ಕಿರಿಯ ಮಗ ಮನೇಶ್ವರ ಇಂಥಾ ಉಪದ್ರವದ ಬಗ್ಗೆ ತಕರಾರು ಮಾಡಿದ. ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನೋಡು ಮಗಳೇ, ಅವನು ಬರೇ ಬಾಯಿಂದ ಅಲ್ಲ, ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ಅವರ ಸಮಾಚಾರ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

“ಆಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ

ಜಂಜಾಟ ಏಳುವುದನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ಆಗಿದೆ! ಕಾಗದ ಪತ್ರ ತಗೊಂಡು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮೊನ್ನೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಯೂನಿಯನ್ ವಕೀಲರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರ ಸುರಳಿತ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಾರೆ.”

“ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇನೊಂದರೆ, ಮಗಳೇ, ಫಂಡು ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೇ ಸಿಗಲಿ ಅಂತ. ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಮೇಲೆ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ ಒಬ್ಬಳು ಕಾರ್ಮಿಕಳು ಇದ್ದಳು. ಇನ್ನು ಖೋಲಿಯ ವಿಚಾರ. ಖೋಲಿಯನ್ನು ನಾನು ಸಂಘಟನೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಚಿಸಿದೇನೆ. ಆಸರೆಯಿಲ್ಲದ ಯಾರಾದರೂ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಒಂದು ನೆಲೆ ಇರಲಿ ಅಂತ. ಸುಹೈಲನ ಅವಾಂತರವೆಲ್ಲ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ನಿರ್ಣಯ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು-ನೀನು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಯೋಚಿಸ್ತೆ ಇದೀಯೆ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಾಚಿಕೆಪಡಿಸೋದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಗೂ ತರುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸುಹೈಲ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಯಾರಾಗಿದಾನೆ. ಸಹಕಾರ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ರಾತ್ರಿ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಯಾವಾಗ ಸಿಗಲಿ ಅವರಿಗೆ? ಅವರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸುಖ. ಯಾವಾಗಬೇಕಾದರೂ ಅವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಬಹುದು. ಆತಂಕವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಹೆಂಡತಿ ಪಾರ್ವತಿಯಂಥವಳು....

“ಮಗುವಿನ ಲೋಲಾಕು ನೋಡಿ ಅವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆನಂದಭಾಷ್ಣಗಳು ಸುರಿದವು.”

“ಅಪರಾಧದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದಳು.”

“ನನ್ನ ಮಿದುಳಿಗೆ ಏನು ಬೂದಿ ಬಡಿದಿದೆ? ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ವಿಚಾರ ಬೇಕಾ ಬೇಡವಾ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಗಾದೇನೇ ಇದೆ, ಮಾರ್ಗಶಿರ, ಫಾಲ್ಗುಣ, ವೈಶಾಖದಲ್ಲಿ ಮುಂಡನ ಛೇದನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಮೂರನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೇ. ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಲಿ ನಿನಗೆ, ಮಗಳೇ! ನೀನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ!”

“ಅವರ ಬಳಿಯಿಂದ ಏಳುವಾಗ ಅನಿಸಿತು ಹರ್ಷಾ, ನಾನು ಆ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದೇನೆ.”

“ನನ್ನಿಂದ ಏನು ಗಡಿಬಿಡಿ ಆಯ್ತು ಅಂತಗೊತ್ತೆ?”

“ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಫಾರಂ ತುಂಬಿದ್ದೆನಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಳೆಯ ಮನೆಯ ಅಡ್ಡೆಸೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನೋಟ್‌ಗಳನ್ನು ಅವರು ಹಳೆಯ ಅಡ್ಡೆಸಿಗೇ ಕಳಿಸ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ಸಿಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಿಗದೇ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ಓದು ಸಾಗುವುದು ಹೇಗೆ! ಎಸ್.ಎನ್.ಟಿ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನ ವಿಳಾಸ ಕೊಟ್ಟು ಬರಬೇಕೆಂಬುದೇ

ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಅಡ್ಡೆಸ್ಸಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿ|| ಕಠೂರಿಯಾ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ಅವಲಂಬಿಸಲಿ? ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಅವರಿಗೆ, ಅವರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಟು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸ್ತು. ಆದರೂ ಹೇಳೋದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದೇನೆ. ಆದರೂ ಅವಶ್ಯವಿರೋದು ನನಗೇ, ಅವರಿಗೇನಲ್ಲವಲ್ಲ!”

“ಅಲ್ಲದೇ ದೀಪಾವಳಿ ಮುಗಿತು, ಇನ್ನೂ ಅವರ ಒಂದು ನೋಟೂ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದೇ ಅಚ್ಚರಿಯ ವಿಷಯ.”

“ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಕೇಳಿದೇನೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಪತ್ರ ಬಂದಿದೆಯಾ ಅಂತ...”

“ಅರೆ... ಸಿಟ್ಟು ಯಾಕೆ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿದೀಯಾ?... ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದೀಯೆ ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದೇನೆ. ನೀನೇ ಹೇಳಿದ್ದೆ ನಾನು ಕೇಳೇನೆ.”

“ಕೇಳೇನೆ ಅಂದೆನಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ?”

“ನೋಡು ಹರ್ಷಾ, ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಡಕೆನಿಸುವಂತಹದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಪವಾರನ ಹಳೆಯ ಸವೆದ ರೆಕಾರ್ಡ್‌ನೇ ಹಾಕಬೇಡ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ.”

“ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ... ತಪ್ಪು ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತಿದೀಯೆ. ಸಿಟ್ಟು ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ?”
ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವಾದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳಲು ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡೋದಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಅನಿಸ್ತಾ ಇದೆ. ನೀನು ಮಾತನಾಡುವಾಗೆಲ್ಲ ಯಾರದಾದರೂ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸ್ತೀಯೆ.”

“ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಇಂಥ ಆಪಾದನೆ ಹೊರಿಸಬೇಡ ಹರ್ಷಾ, ನಾನು ಸ್ವಯಂ ಅವನಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನೇ ಫೆವಿಕಾಲ್ ನಮೂನೆಯವರು, ಅಲ್ಲದೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳೂ ಹಾಗೇ ತುಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಬರವೆ. ಅವು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಮೀಪ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅನಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಪವಾರನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಾನೆ. ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಡಿಸೋದರ ಅರ್ಥ ಮತ್ತೇನಾಗಿತ್ತು ಅಂದುಕೊಂಡಿದೀಯಾ ಹರ್ಷಾ! ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನೆವದಲ್ಲಿ ನಾನು-ಅವನ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ- ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಅಂತ. ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಓಡಿಸಿದರು. ಅವನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರಿತು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈಯಿಡಲು ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಎಷ್ಟು ಕೂಗಾಡಿದರು, ಗೊತ್ತೇನು? ದೊಡ್ಡ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದರು-‘ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಾಗದವನು ಹಿಂದೆ ಬೀಳ್ತಾನೆ... ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೀತಾನೇ ಇರುವವನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಾನೆ...’

“ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮೂರ್ಖ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡ್ತಿದೀಯೆ? ಅವರ ಕೋಮಲ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಾರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಿದೇನೆಯಾ? ಏನು

ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದಾರೆ. ನಾನು ಹೃದಯದಿಂದ ಕೃತಜ್ಞಳಾಗಿದೇನೆ. ಆದರೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ನಾನು ಅವರ ಕಾಮನೆಗಳ ಬಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗುವವಳು ಆಗಲಾರೆ. ಅವರ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆ ಮಾತ್ರ.

“ನಾನು ಮೊದಲೂ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಆಗಲೂ ನೀನು ಗೋಲಮಾಲ ಮಾಡಿದೆ. ಪವಾರನ ಬಗೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಹಾನುಭೂತಿ ಯಾಕೆ? ವರ್ಗ-ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಲ್ಲವಾ? ಅಂಥ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಆಗುವ ಶೋಕಿ ನಿನ್ನಲ್ಲೇನು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ.

“ಪವಾರನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಚಿಂತಿತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು-ನನ್ನ ಸಮರ್ಥಕಳು ಅಂದುಕೊಂಡಿದೇನೆ. ಆದರೆ...

“ನೋಡು...ನೋಡು... ಮಾತು ತಿರುಗಿಸಬೇಡ...”

“ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿಯವರ ಮಾತನ್ನಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ ನಾವು.... ಸರಿ...!”

“ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಅವರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನೇಕೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿ? ಆದರೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಎಳೆ ತರುವುದರ ಅರ್ಥ? ನೀನು ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲವಾ?”

“ಇರಲಿಬಿಡೆ.... ಇರಲಿಬಿಡು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಮೂರ್ಖಳೇ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷದ ಮೊನಚಾದ ವಕ್ರನೋಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆನೆಂದು ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ದಡ್ಡಳೂ ಅಲ್ಲ....”

“ಆಗಿನ ಮಾತು ಬೇರೆಯಿತ್ತು, ಹರ್ಷಾ! ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನನ್ನ ಮಾತುಕತೇನೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ನೀನು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದಿಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ಆಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಜಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಮಲಭಾವನೆಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಂದಮೇಲೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೆನೆ ನೀನೇ ಹೇಳು. ಈಗಿನ ಮಾತುಬೇರೆ. ಈಗ ಇದೆ, ಹಾಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ...”

“ನೀನೂ ಒಪ್ಪುತ್ತೀಯಾ, ಭಾವನೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವವನು ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರದಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರತಿವಾದ ಮೋಸದ್ದಾಗಿರೋದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಸತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

“ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೊದಲೇ ನೀನು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನಾನು ಈಗಲೂ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾದ ಮನುಷ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿರೋದಿಲ್ಲವಾ? ಯೋಚನೆ ಮಾಡು, ಮದುವೆಯ ಸಮೀಕರಣ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾದರೆ, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯ ನದಿಗೆ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಅರ್ಥಾನಾ!”

“ಸಾರಿ, ಹರ್ಷಾ! ನಿರ್ಮಲಾ ಕನೋಯಿ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿತ್ತು. ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅದು

ಪಠ್ಯ ಗಟ್ಟಿ

೨೨

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ಸೀನು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗಬಡಿಸಿತು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇಡಲಾದ ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿತು. ರಾತ್ರಿ ಒಂದೂ ಮುಕ್ಕಾಲುಗಂಟೆ.

ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ತನ್ಮಯಳಾಗಿದ್ದಳೆಂದರೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾಗಿರುವುದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನಾದರೂ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಅವಳು. ಆಲಾರ್ಮ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದಾದರೂ ಉಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದು. ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ತಲೆ ವಿಪರೀತ ಸಿಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ಡಿಸ್ಪಿರಿನ್ ನುಂಗಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆ ಹಗುರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದೇನೋ ಹೌದು. ಆದರೆ ನೋವು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿವಾರಣೆಯಾದ ಸಮಾಧಾನ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದವಳು ನೀಲಮ್ಮಳಿಂದ ತಲೆಯನ್ನೂ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಬಾಮ್ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ತನಗೆ ತಾನೇ ಅವಳು ಯಾವುದೋ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಚೀನೀ ಬಾಮ್‌ನ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆರಾಮ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಬಾಮ್‌ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಸುಟಿಸುಟಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿ ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತಿರುವ ನೋವು ನೀಲಮ್ಮನ ಸಹೃದಯ ಉಪಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣೀರು ಎರಚುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ತೇಗಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು-ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಏನೋ ಗಡಬಡೆಯಿದೆ. ನಿನ್ನೆಯಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಔಷಧಿ ಅಂಗಡಿಯ ಎದುರು ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ಇಸಬಗೋಲ' ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬಹುಶಃ ಆರಾಮಾದರೆ ಆದೀತು. ಆದರೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಒರಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇಂದು ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೊಂಪು ಬಂದಿತ್ತು.

ಉದಯಗಿರಿಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಓಡಿಸುವಾಗ ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀಲಿ ನರ ಜಗ್ಗಿದ ಮುದಿಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳ ಕಡಿಮೆ ಭಾರವಿದೆ.

ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಲೆನೋವಿನ ಲಕ್ಷಣವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ, ಒಂದು ಕಪ್ ಚಹಾ ಮಾಡಿಸಿ, ಹೈದ್ರಾಬಾದಿ ಐದೇಳೆಯ ಸರದ ಹೊಸ ನಮೂನೆ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಲು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂದು ಅವಳಿಗೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಅದೇ. ಪರಂಪರಾಗತ ಹೈದ್ರಾಬಾದೀ ಪಂಚಸರಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಕೊಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಪರಂಪರೆಯ ಕುಶಲಕಲೆಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶದ ಹೊಸಭಾವ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಯಾಕೆಂದರೆ ಉತ್ತಮ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ತಾವೇನೇ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿ, ಅದು ಇತರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಸದಾ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಿನ್ನವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಕಲಾತ್ಮಕವೂ ಆಧುನಿಕವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗೂಮ್ಮೆ ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ, ಹಬ್ಬ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಆಭರಣ ಧರಿಸಿ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಿದಳು. ನಲವತ್ತು-ಐವತ್ತು ಬಾರಿ ಬರೆದು, ಅಳಿಸಿ, ತಿದ್ದಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಮಾಡಿದಳು. ಅಂತೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅವಳ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆಕಾರ ಮೂಡಿತು. ಪಂಚಧಾರೆಯ ಸರಕ್ಕೆ ಅವಳು ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು 'ಗಠಬಂಧನ'. ಹಳದಿ ಬಂಗಾರ, ಬಿಳಿ ಬಂಗಾರ, ಮತ್ತು, ವಜ್ರ, ಹವಳಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಜೋಡಿಸಿ ಪೋಣಿಸಿದ ಐದೆಳೆಸರ ತನ್ನ ರೇಖಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದ್ಭುತ-ಆಕರ್ಷಕವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಹೊಸದೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಪರಂಪರೆಯ ದಸ್ತಬಂದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅವಳು ಕೊರಳಿನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊರಳಿನಿಂದ ಕೊರಳಿಗೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಿಸಿದಳು. ಗುಲಬಂದ್‌ನ್ನು ಎದುರಿನಿಂದ ಕೊರಳಿಗೆ ಧರಿಸದೆ ಕೊರಳಿನ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಧರಿಸಲಾಗಿದೆಯೇನೋ ಅನ್ನುವಹಾಗೆ. ಎರಡೂ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ವಜ್ರ ಮತ್ತು ಹವಳದ ನಾಜೂಕಾದ ಕೆತ್ತನೆಯ, ನಾಲ್ಕು ಮೈಯ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳು ಐದೈದು ಕೊಂಡಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುತ್ತುಗಳ ಐದು ಎಳೆಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಎದೆಯ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಒಂದು ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಗಲಿನವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಪ್ರೇಮದ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧದ ಪರಂಪರೆಯ ದ್ಯೋತಕ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಐದು ನದಿಗಳಂತೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಜೀವನದಾಯಿ ಗಡಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮುತ್ತುಗಳ ಎಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಮುತ್ತುಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಅವಳು ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಳು. ನಂತರ ಅವಳಿಗೇ ಅನಿಸಿತು. ಮುತ್ತುಗಳ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬಾಳಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ಡಿಸೈನಿನ ಖೂಬಿಯೆಂದರೆ ಮುತ್ತುಗಳ ಎಳೆಯ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಬೇಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಿಂದ ಕಳಚಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮುತ್ತುಗಳ ದೀರ್ಘ ಬಾಳಿಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣದಹಾಳೆ, ಒದ್ದೆ, ಎಸಿಡ್, ಸೆಂಟ್, ಕಲೋರಫಾತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಬಚಾವು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಡಿಸೈನಿನಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕ್ಯಾಪ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟು, ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವುದು ಎಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ, ಅಡಕಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದದ್ದಾಯಿತು. ಫೈಲ್ ಬಂದ್ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬಂದ ಅನುಭವವೆಂದರೆ ತಲೆ ಒಡೆತ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಚಿತ್ರರೀತಿಯ ಸಂತ್ರಾಪ್ತಿ ಇಡೀ ದೇಹವನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ಹಗುರಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಯಾಕೋ ನಿರ್ದಯೂ ಕಣ್ಣಿಂದ ದೂರವಾದ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಮಲಗಿದರೂ, ಮಗ್ಗಲು ಹೊರಳಿಸಿಯೇ ಬೇಸರಬರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಹೊರಗಡೆ ಲಾನ್ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಾಡೋಣ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯ ನಿಸ್ಸಬ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಲಗಿದರೆ ಸಂಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಲಾನ್‌ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗಾಡುವುದೆಂದರೆ, ರಾತ್ರಿಯ ಪಹರೆಗಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತವಾದ ಮುತ್ತಯ್ಯನಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು.

ಮೇಲ್ಕಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಣ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬಹುದು!

ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದಳು. ವಿಶಾಲವಾದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನೀಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಅವಳು ಆಳವಾದ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು. ನೀಲಮ್ಮಳ ಸೀರೆ ಅವಳ ಪುಷ್ಟ ಕಂದುಬಣ್ಣದ ತೊಡೆಯಿಂದ ಸರಿದಿತ್ತು.

ಅವಳು ಹಟಮಾಡಿ ನೀಲಮ್ಮಳನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಬಂಗಲೆಯ ಒಳಗಡೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶುರುಮಾಡಿದ್ದಳು. ಜುಬಿಲಿ ಹಿಲ್ಸ್‌ನ ಅಂಕುಡೊಂಕಾದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ರಸ್ತೆ ನಂಬರ ಮೂವತ್ತೇಳರಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಶಾಲಕಾಯ ಬಂಗಲೆ ಶುಭಮ್‌ನ್ನು ಅವಳು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ನೋಡಿದಾಗ, ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಈ ವಿಶಾಲ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ವಾಸಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೇ ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾದಳು. ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅವಳು ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಗಾಬರಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಳು. “ನೀನು ನಾಳೆ ರಾತ್ರಿ ಹೊರಟುಹೋಗ್ತೀಯಾ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಹೇಗಾದರೂ ಕಳೆಯಬಹುದು, ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯೋದು ಹೇಗೆ?”

ಗೌತಮಿ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿನೋದ ಮಾಡಿದ್ದಳು—“ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಭಯ ತೊಲಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಯೇ ನಾನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಮರಳುತ್ತೇನೆ. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಅವನು ನಿನ್ನ ಭಯವನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಾ ಇರಾನೆ. ನನಗು ಹರಿಯೋದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಾನೆ. ಈ ವ್ಯವಹಾರ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ಹೇಳು. ಯಾವ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೂ ಸುದ್ದಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಚೌಕೀದಾರ ಮುತ್ತಯ್ಯ ನಮ್ಮದೇ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವಾ?”

ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಅವಳು ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಳು—“ನೀನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಗೆಳತಿ ಸ್ಮಿತಾ, ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೀರುತ್ತೀರಿ. ದೇಹದ ಜಲೇಬಿಯಲ್ಲೇ ಸುತ್ತಾಡ್ತೀರಿ. ದೇಹದ ವಿನೋದ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ನಿಮಗೆ ಹೊಳೆಯೋದೇ ಇಲ್ಲವಾ?”

ಆಕ್ಷೇಪದಿಂದ ತುಸುವೂ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳ್ಳದೆ ಅದೇ ಲಯದಲ್ಲಿ ತರಂಗಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು—“ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ರೂಢಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಲು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಉಪಾಯ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿಸಿಕೋ. ನಾನು ಬಹಳ ಸೆಕ್ಸಿ ಹೆಂಗಸೆಂದು ನಿನಗೆ ತೋರಬಹುದು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯೌವನ ನನಗೆ ಉನ್ನಾದದ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ. ಬಯಕೆಯಾದರೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೇರೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿರುವ ಹೃಷ್ಯಪುಷ್ಪ ಪತಿ ಅಶೋಕನಿಗೆ ನೆಲ ಅಲಗಾಡಿಸುವ ಹಸ್ತ ವೈಧುನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತಾ? ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

“ಗಂಟು ಹಾಕಿಟ್ಟುಕೊ. ಮಾತನಾಡೋವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಮಾಡೋವರು ಮಾತನಾಡೋದಿಲ್ಲ.”

ಗೌತಮಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಭಯ ನಿವಾರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅನ್ಯ ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಮುದುಕ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿಯ ಮುದಿ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ರಾತ್ರಿ ಬಂಗಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಮಲಗಲು ಹೇಳುವುದು.

ಗೌತಮಿ ಹೋದಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಅವಳು ಆ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಗೌರವದಿಂದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಕ್ಷಯದ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯ ರೋಗಿಯಂತೆ ಮುದುಕಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡಿ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಉಳಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಬೆಳತನಕ ರೆಪ್ಪೆಹಚ್ಚಿ ಮಲಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಚಹಾ ಕೊಡಲು ಬಂದ ನೀಲಮ್ಮನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲು ಅವಳು ವೃದ್ಧ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಕಳಿಸುವುದು ಬೇಡ. ಅವಳೇ ಬಂದು ಮಲಗಲಿ. ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ತನಗಿರುವ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅತ್ತೆಯಬಳಿ ಮಲಗಿಸಿ ಬಂದರೂ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಲಗಲಿ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಪತ್ನರಗಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವಾಗ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು.

‘ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಪರ್ಲ್ಸ್ ಡೀಲರ್’ ಅವರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಪತ್ನರಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು—ಬರಲು ಗೌತಮಿ ಆಟೋವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮೂರು ದಿನ ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಅವಳು ಗೇಟಿಗೆ ಆಂಟಿ ನಿಂತು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕಾದಳು. ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ವೇಳೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಉದ್ದಿಗ್ಗಳಾದ ಅವಳು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಆಟೋ ತರುವಂತೆ ಉದಯಗಿರಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿದಳು. ಆಟೋದವನಿಗೆ ತೆಲಗುವಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು ಎಂದಿದ್ದಳು. ಮುದುಕ ಉದಯಗಿರಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಆಟೋಚಾಲಕ ನಿರಾಲಮಂಡಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಮೇಲಿಂದ ಅವಳ ಬಳಿಯೇ ದಾರಿ ಕೇಳಿದ. ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡ ಅವಳು ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಆಟೋದವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇವಳು ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಹೊಸಬಳು. ದಾರಿಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಚಾರಮಿನಾರ್‌ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತು ಬಂದ ನಂತರವಷ್ಟೇ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಯ್ದುಬಿಟ್ಟ. ಹೋಗಿ-ಬಂದು ಮಾಡುವಷ್ಟು ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಅವನು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದ. ಬೇರೆ ಆಟೋದವರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಪತ್ತೆ ತಿಳಿದುಕೋ, ನನಗೆ ಆಗಲೇ ತರಗತಿಗೆ ತಡ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಆಟ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಆ ದಿನದ ಅಲೆಯುವಿಕೆ ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟರೂ, ರಸ್ತೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು. ಧೈರ್ಯ ಬಂತು, ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಯಾವ ಗಲ್ಲಿ-ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳ ಮೂಲಕವೂ ತಲುಪಬಹುದು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಹೈದ್ರಾಬಾದನ್ನು ಹಳೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಎಂದು ವಿಭಜಿಸಬಹುದಾದ, ಬರಬಿದ್ದಂತಿರುವ ಮೂಸಿ ನದಿಯನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ದಾರಿತೋರಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಗುರುತಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಭವ್ಯ ಇಮಾರತು ಎರಡನೆ ಗುರುತು. ಸಾಲಾರಜಂಗ್ ಮ್ಯೂಜಿಯಂ ಮೂರನೆಯದು. ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಸಂಕೀರ್ತಗಳನ್ನು ಅವಳು ಡೈರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯ ಸೈನ್‌ಬೋರ್ಡಿನಿಂದ ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯ ಸೈನ್‌ಬೋರ್ಡ್‌ವರೆಗೆ ಅವಳು ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು, ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಎಡಕ್ಕೆ-ಬಲಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು- ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಗುರುತುಹಾಕಿಕೊಂಡಳು.

ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಸಂಜಯನೊಡನೆ ಅವಳು ಮಾತನಾಡಿದಳು, ಅವರು ಗೌತಮಿ ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ಸಿಟ್ಟಾದರು.

ಡಿಸೆಂಬರ್ ಆರು ಬರಲಿಕ್ಕಿದೆ. ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಂಧುಗಳು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಚಾರಮೀನಾರನ ಪ್ರದೇಶ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರದೇಶ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಕರ್ಪೂರ್ ವಿಧಿಸುವುದು ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಳಂಥ ಅಪರಿಚಿತಳು ಆಟೋದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ಮುಂದಿನವಾರ ಅವರು ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಬರುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಸವಾನಿ ಮೇಡಂ ಹೇಳಿದರು-ಅವರ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಗಾಡಿ ಗ್ಯಾರೇಜಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥ ಬಂದಾಗಿ ಕುಳಿತಿದೆ. ಗ್ಯಾರೇಜು ತೆರೆಸಿ, ಗಾಡಿಯ ಸರ್ವಿಸಿಂಗ್ ಮಾಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಡ್ರೈ

ವರನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಆಗ ಅವಳು ಆರಾಮಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರಬಹುದು. ಸಮಯವಿದ್ದಾಗ ವಾಚನಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ವಿಶ್ವದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಆಭರಣಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬಹುದು. ಗೌತಮಿಯಬಳಿ ಆಫ್ರಿಕಾದ ದೇಶಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಆಭರಣ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೇಖಾಂಕಿತಗೊಳಿಸಿದ, ಭಿನ್ನ ಜನಜಾತಿಗಳ ಆಭರಣ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇವೆ. ಅವಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರದು. ಎಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ತರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಜಯ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಿದರು. ಅಂಥೇರಿ ಪೂರ್ವ ಶೇರ್ ಎ ಪಂಜಾಬ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಫ್ಲಾಟ್ ಖರೀದಿಸಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು ತರಬೇತಿ ಮುಗಿಸಿ ಮುಂಬಯಿ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಅವಳ ಫ್ಲಾಟ್‌ನ ಆಂತರಿಕ ಸಿಂಗಾರವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ. ಮರಳಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಯಾಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವಳಿಗೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅವಳ ದೇಖರೇಖೆಯ ಹೊಣೆ ಅವರದು. ಅವಳು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿರಲಿ.

ಗೌತಮಿ ಬಹುಶಃ ಅವಳ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಳು. ಬಹುಶಃ ಏನು ಬಂತು, ಪಕ್ಕಾನೇ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮನೆ ಕೊಳ್ಳಲು ಯಾಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು? ಅವರಿಗೆ ಬೇಡ ಎನ್ನೋಣವೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಹೇಳಲಾರದಾದರು. ಬೇರೆಯವರ ಮನಸ್ಸು- ಮರ್ಜಿಗಳು ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬೀಗ ಹಾಕುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗು ಹಾಕಿದ, ಮಾಳಿಗೆಯ ಚಾವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಮಯ ತಗುಲಿತು.

ಮಹಡಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಬಾಗಿಲ ಬೀಗ ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ, ಯಾವುದೋ ಸಾಧ್ಯಿಯ ದೀಪ್ತವಾದ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗೋಲ ಚಂದನದ ಬಿಂದುವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರ ಅವಳನ್ನು ಆತ್ಮವಿಸ್ಮೃತಗೊಳಿಸಿದ. ಗಳಿಗೆಗಟ್ಟಲೆ ಚಂದ್ರನನ್ನೇ ಒಂದೇ ಸವನೆ ನೋಡುತ್ತ ಉಳಿದಳು. ದೀರ್ಘ ಚುಂಬಕದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನೋಡಿದಳು. ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿದಷ್ಟು ದೂರದ ಜ್ಯುಬಿಲಿ ಹಿಲ್ಸ್ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಪುಷ್ಪ ಸ್ತನದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದ್ಭುತ ಕನಸಿನ ದೃಶ್ಯ. ಸಮ್ಮೋಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವ ಖಂಡಾಲಾದ ನೀಲ ರಹಸ್ಯಮಯ ಕೊಳ್ಳದ ಆರ್ತ ಕರೆಗಿಂತ ದೂರವಾಗಿ! ಜೀವಂತ! ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಯಾವುದೋ ಬೆಟ್ಟದ ಕವುಚದ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಬಂಡೆಗಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿ ಯಾಗಿ ನಿಂತು ಪ್ರೇಮಾಲಾಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ

ಹಾಗೆ!

ಆ ಬಂಡೆಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಂಚನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಆಗೀಗ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಈ ಶಿಲ್ಪ ನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿನ ಅಂಗುಷ್ಠವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡ ಅವರು ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪಿ ಹೊರಳಿ ಬೀಳದೆ ಹೇಗೆ ಬಚಾವಾಗಿದ್ದಾರೆ! ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಹಸಿ-ಬಿಸಿ ಹುಬ್ಬಿನಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ-ದೂರಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದ ಮುದುಕ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿ ಜ್ಯುಬಿಲಿಹಿಲ್ಸ್‌ನ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವುತ್ತ, ಜ್ಯುಬಿಲಿಹಿಲ್ಸ್, ಬಂಜಾರಾಹಿಲ್ಸ್‌ಗಳು ಮೊದಲು ಕೇವಲ ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದವು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮನೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಜನ ಈ ಕಡೆ ಬರಲೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿನ ಬಂಡೆಯ ಪ್ರಕಟಶಿಲ್ಪಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಈಗಲೂ ನೆನಪಿದೆ. ಅವನ ಅಜ್ಜ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು-ಈ ಬಂಡೆಯ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಭೂಮಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಬಹಳ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸಿಡಿದಿತ್ತು. ಆ ಬೆಂಕಿ ಉಗುಳುವ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿದ ಲಾವಾ, ವಿಭಿನ್ನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿ ಉರಿಯುವ ಬಂಡೆಗಲ್ಲಾಗಿ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾನವಾಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಬದಲಾದವು ಎಂದು ಮುದುಕ ಮಾಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಶ್ರೀಮಂತರು ಮಾನವಾಕೃತಿಗಳ ಹಾಗಿರುವ ಬಂಡೆಯ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಂಗಲೆಯ ವಿಶಾಲ ಪ್ರಾಂಗಣವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಈಗ ಸರಕಾರಿ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಬಂಗಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವವರು ಕಟ್ಟಲಿ. ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿತ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಕೈ ಹಚ್ಚಬಾರದು. ಯಾರೇ ಆದರೂ ಅವನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸುವ ಕುಚೇಷ್ಟೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವರನ್ನು ಸರಳಿನ ಹಿಂದೆ ಹಾಕಲಾಗುವುದು.

ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಫಿಲ್ಮ್ ಕಲಾವಿದರು, ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ-ಅಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶ್ರೀಮಂತರ ವಸತಿಯಾಗಿದೆ ಜ್ಯುಬಿಲಿಹಿಲ್ಸ್. ಆದರೆ ನೀರಿನ ತೊಂದರೆ ಬಹಳ ಇದೆ. ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ, ಬಡವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಯಾರಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಮೈಲುಗಟ್ಟಲೆ ದೂರದಿಂದ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ನೆಲದ ನೀರು ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆಯವರ ದಯೆಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಅವರವರ ನಸೀಬು.

ಮುದುಕ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿಯ ಒಳಕಥೆ ಬಿರುಗಾಳಿ-ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟದ್ದೇ...

ಜ್ಯುಬಿಲಿಹಿಲ್ಸ್‌ನ ಕಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪದ ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು-ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದ ಮುದುಕ ಉದಯಗಿರಿಯ ದೇಹಪ್ರಕೃತಿ. ಇಷ್ಟೇ ಧೋತ್ರದ ಒಳಗಿನ ಕಾಲಿನ ಉಬ್ಬಿದ

ನೀಲಿನರಗಳು ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಓಡಾಡಿದವನು ಎಂದು ಚಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. 'ಶುಭಮ್'ದ ಕಲಕತ್ತಾ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮಖಿಮಲ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವನು ನಿಪುಣನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದನೆಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಹೋಲುವವನು ಅವನೇ ಆಗಿದ್ದ. ಹೈದರಾಬಾದೀ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನಷ್ಟೇ ಆಲ್ಲ, ಪಂಜಾಬಿ, ಮೊಗಲ್ ಮುಂತಾದ ಉತ್ತರ ಭಾರತೀಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞತೆಯಿತ್ತು ಅವನಿದೆ.

ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲಿತ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿ? ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿನ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಅಭಿರುಚಿಯು ಅವನ ಕಲೆಯನ್ನು ಅರುಹಿತ್ತು.

ಜಾತಿಯಿಂದ ಮಾಲಿಯಾದರೂ ಎಲ್ಲೇ ನೌಕರಿ ದೊರೆತರೂ ಅಡುಗೆಯವನಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವನು ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯ ಕೌಶಲವೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ಅವನು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ.

'ಗೋಶಾಮಹಲ್'ನಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿ ಅಡುಗೆಯವನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಪಾಕಕಲೆಯ ಕೌಶಲದಿಂದ ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದ್ದು ಕಳ್ಳತನದ ಆರೋಪದಲ್ಲಿ. ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದು ಹೌದು. ಆದರೆ ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಅವನು ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಮನೆಯವರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಕಳೆದುಹೋದ ರಕಂ ಮರಳಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟು ಉದಯಗಿರಿಯೂ ಮರಳಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಡುಗೆಯವನಾಗಿದ್ದ ಉದಯಗಿರಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೌಕರಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೆ ಮನೆಯವರು ಅವನನ್ನು ನೆವಹೇಳದೆ ಜಗಳಮಾಡದೆ ಪುನಃ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಣ ಅವನು ಕದ್ದದ್ದಾದರೂ ಯಾಕೆ?

ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಏಕೈಕ ಮಗ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಆತನಿಂದ ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಲಂಚ ಕೇಳಿದ್ದ. ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಲು ಸಾಧ್ಯ! ತನ್ನ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಅವನು ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು. ಅವನ ನೌಕರಿ ಹೋಯಿತು, ಆದರೆ ಮಗ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿತು! ಅವನಿಗೊಂದು ಹಿಂದು-ಮುಂದಿನ ಭದ್ರತೆ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಂದು ಅದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ಕಲೆಕೈ ಕೆಲಸವಲ್ಲ.

ದೇವೇಂದ್ರನ ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದು ವಿಜಯವಾಡದ ಬುಡಾಂವೇರೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಹಕಾರಿ

ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಯಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷ ನೌಕರಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಏನಾಯ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತರುಣನಾದ ಮಗ ನಕ್ಷಲರ ಪುಸಲಾಯಿಸುವಿಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದ. ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಬಂದೂಕು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಯತೊಡಗಿದ. ಇತ್ತ ಸೊಸೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ದೇವೇಂದ್ರನ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಪೋಲೀಸರು ಅವರ ಮನೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದರು. ಅವರೇ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರ ದೇವೇಂದ್ರ ಪೋಲೀಸ್ ಎನ್‌ಕೌಂಟರದಲ್ಲಿ ಗುಂಪಿನ ಉಳಿದ ಮೂವರು ರಕ್ತ ಪಿಪಾಸು ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ.

ಆಗ ಅವರು ಪಬಶಿಗುಡಾದಲ್ಲಿ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆಯ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅದೇ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಳು. ಅವರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಎಂಬ ಡ್ರೈವರ್ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ. ಇದೇ ಬಂಗಲೆಯ ಗಾಡಿ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಉದಯಗಿರಿಯ ತರುಣಮಗ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಕೇಳಿದ-ನೌಕರಿ ಮಾಡ್ತೀಯಾ? ಇರಲು ಸ್ಥಳ ಪುಕ್ಕಟೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಬಂಗಲೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆ ನೌಕರನಿಗೆ ವಾಸಕ್ಕೆಂದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೋಣೆಯಿದೆ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಯಿಖಾನೆಯೂ ಇದೆ. ಬಂಗಲೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಬೇಕಾಗುವುದು. ಮನೆಯ ಮಾಲಕಿ ಸ್ವಯಂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರತ್ತಾರೆ-ತಮ್ಮ ಮಗಳ ಸಂಗಡ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳು-ಎರಡು ತಿಂಗಳು ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ದಿನ ಬಂಗಲೆ ಖಾಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಂಗಲೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಕಾವಲಿಗೆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ಹೆಸರು ಮುತ್ತಯ್ಯ. ಹಗಲಿನ ಕಾವಲು ಕೆಲಸ ಅವನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಆರಾಂ ಆಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿರಬಹುದು. ಮಾಲಕಿಯ ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿ ಇರುತ್ತಾರೆ-ಉಪ್ಪಲ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ. ಮೊದಲನೆ ತಾರೀಕು ಅವಳ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಸಂಬಳ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮುದ್ದಣ್ಣನಿಗೂ ಆರಾಮೇ. ಮಾಲೀಕಳು ಕರೆಯುವವರೆಗೂ ಅವನು ಬಾಡಿಗೆ ರಿಕ್ಷಾ ಓಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಣ ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಮುದ್ದಣ್ಣ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುದ್ದಣ್ಣನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸರಿ ಇಲ್ಲ. ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರು. ಮೇಲಿಂದ ಕುಡಿತದ ಕೆಟ್ಟ ಚಟ.

ಸೊಸೆ ನೀಲಮ್ಮ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರು ಶ್ರೀಮಂತರ ಬಂಗಲೆ ಹಿಡಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ, ಪಾತ್ರೆ ತಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ. ಜೀವನ ಚನ್ನಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ.

ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಅವಳು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಅವಳು ಯಾಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಎರಡು ಪಟ್ಟು-ಮೂರುಪಟ್ಟು ಸಂಬಳ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ.

ಎರಡು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಸಂಬಳ ಸಿಗುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾ ಹೊಸಹೊಸ

ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ರುಚಿಯಾದ್ದನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ?

ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತನ ಮನೆಯ ಮಾರ್ಮಿಕ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವಳ ಕೂದಲುಗಳು ನಿಮಿರಿ ನಿಂತವು. ಹಬಶಿ ಗುಡ್ಡಾದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅತ್ತೆ ಮಾವನ ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು ಅವಳು. ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿ ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರ ಆ ಧನಿಕನದು. ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುವಾಸನೆ ಬೀರುವ ಅನ್ನದ ಗಂಜಿ ಬಸಿಯುವಾಗ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಅಲ್ಪಮಿನಿಯಂ ಉಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಕುಡಿಯಲು ಒಂದು ಕೊಡ ನೀರನ್ನೂ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಒಡತಿಯ ಹದ್ದಿನ ಕಣ್ಣು ಅವಳ ಉಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ತೆಗೆ ನೋಡೋಣ. ಉಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಏನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಅಂದಳು. ಉಗ್ಗದ ತುಂಬ ಗಂಜಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಹುಬ್ಬು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದವು. ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು-“ನೀನೇನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬರ್ತೀಯೋ ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಟಿಸಲು ಬರ್ತೀಯೋ? ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಂಜಿ ಒಯ್ಯಿದೆಯೋ? ಸೀರೆಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಗಂಜಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ? ಅದಕ್ಕೇ ನೋಡ್ತೇನೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನ್ನ ಸೀರೆಗಳು ಉಟ್ಟಕೂಡಲೇ ಯಾಕೆ ಮುದ್ದೆಯಾಗ್ತವೆ ಅಂತ? ಈಗ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು. ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವವಳದಲ್ಲ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಜಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಕ್ಕದೆ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನೇ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯಮೇಲೆ?”

ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಲಕಿ ಗಂಜಿಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಗಟಾರದ ಪೈಪಿಗೆ ಚಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟಳು. ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು-“ಏಯ್ ಗಂಜಿಕಳ್ಳಿ, ಒಂದು ಕೊಡ ನೀರು ಒಯ್ಯಲು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ದೊಡ್ಡ ದಯೆ! ನೀರೇನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತದೆಯೋ? ತಿಂಗಳಾ ತಿಂಗಳಾ ಬಿಲ್ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಡೆ, ಹೊರಬೀಳು ಮನೆಯಿಂದ. ನಾಳೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರಬೇಡ. ಹತ್ತು ದಿನದ ಸಂಬಳ ಮೊದಲನೆ ತಾರೀಕು ಬಂದು ತಗೊಂಡು ಹೋಗು. ತಿಳೀತಾ...”

ಆ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ನೀಲಮ್ಮ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಕಸಮುಸುರೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೀಗ ಎರಡು-ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಸಂಬಳದ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ.

ಹಾಲಿನಂತಹ ಬೆಳಕಿನ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತಲತೆಯು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ತಂಪಿನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಥಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ.

ಕೋಣೆಗೆ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಅನಿಸಿತು. ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡೋಣ.

ಮುಂದುವರಿದ ಕೈ ನಿಂತಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮುನಿಯಾಳ ಬದಲು ಅಮ್ಮ ಫೋನ್ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೆ?

ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸೆಕೆಂಡು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಉಳಿಯಿತು. ಸಮಯ ಆಗಲೇ ಬಹಳವಾಗಿದೆ ಅನಿಸಿತು ಆಕೆಗೆ. ಮುನಿಯಾ ಮಲಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳ ಅನುಮಾನ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ಮುನಿಯಾ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ, ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಫೋನ್ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿತ್ತು. ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಫೋನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಮುನಿಯಾ ಹೇಳಿದಳು- ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಇದೆ, ಅಕ್ಕಾ! ಶಾಹಬೆನ್ ನಿನ್ನ ನಿಧನರಾದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟಮಾಡಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಮಲಗಿದವರು ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಸೇವಿಕೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಧಗಂಟೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಯಾಕೆ ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿಲ್ಲ? ಆಗಲೇ ಎದ್ದು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ...”

“ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಸೇವಕಿ ಅವರನ್ನು ಕೂಗಿದಳು. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಮೌನ ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಆಯ್ತು. ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡೋದಿಲ್ಲ? ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕರೆದಳು. ಅವರು ಬಂದವರು ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿ ಶಾಹಬೆನ್‌ಗೆ ಜೀವ ಇಲ್ಲಿದಿರುವುದನ್ನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಆಂಟಿಗೆ ಫೋನ್ ಬಂದಿತ್ತು. ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅಮ್ಮ ವಿಚಲಿತಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಹಜಭಾವದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು-“ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸತ್ತಾಗ ಮುದುಕಿ ಸಂತಾಪ ಸೂಚಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಸತ್ತಾಗ ನಾನು ಹೋಗದೆ ಹೋದರೆ ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವವರು ಏನಾದರೂ ಅನ್ನಬಹುದು. ಉರ್ಮಿಳಾ ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ...”

“ನೀನು ಹ್ಯಾಗಿದೀಯಾ ಅಕ್ಕಾ? ಸಂಜೆಯ ಅವರು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಲ್ಲವಾ?”

ಅವಳ ಕಂಠ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಸಂಯಮ ತಂದುಕೊಂಡಳು.

“ನೀವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲದೆ ನಾನು ಹ್ಯಾಗಿರಬಹುದು, ಯೋಚಿಸು.”

ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಮುನಿಯಾಳಿಗೂ ಮಾತನಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. “ಅಕ್ಕಾ ನಮಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರೋದು ಸರಿ ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಛುನ್ನೂ ತುಂಬಾ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಜಗಳ ಆಡಿದೆ-“ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿದವಳು. ನಾವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಓದುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಅಕ್ಕನೂ ಇಲ್ಲೇ

ಇದ್ದು ಓದಲಾರಳಾ?”

ಮತ್ತೆ ಮುನಿಯಾ ಹೇಳಿದಳು—“ಹೊಸ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಛುನ್ನೂನ ಓದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಆಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವನು ಒಂದಿಷ್ಟು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದಾನೆ. ಹಿಂದಿನ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ನೆನಪು ಕಾಡ್ತಾ ಇದೆ ಅವನಿಗೆ. ಅವನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಟ್ಯೂಶನ್ನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದಾಳೆ ಅಮ್ಮ. ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಚಮತ್ಕಾರ ಆಗಿ ಬಿಡ್ತದೆ ಅಂತ ಅವಳ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಆದರೆ ಛುನ್ನೂನ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅವಳನ್ನು ನಿರಾಶೆ ಮಾಡಿದಾರೆ.”

“ಅಕ್ಕಾ, ನೀನು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಿ ಛುನ್ನೂನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಬಾರದೆ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಾನೆ ಅವನು!”

“ನೀನೂ ಅವನ ಅಕ್ಕ ಅಲ್ಲವೇನೇ?”

“ಹೌದು, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅವನು ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಅವನ ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿದರೆ, ಅವನು ಅಕ್ಕಾ ಅಂತ ನನ್ನ ಕರೆಯೋದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಭಾವಿಸೋದು ಸಮ ವಯಸ್ಕರ ಹಾಗೆ.”

“ಹೊಸ ಮನೆ ಹೇಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ನಿನಗೆ?”

“ಕೆಟ್ಟದಾಗೇನೂ ಅನಿಸ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಅಕ್ಕಾ, ಪಕ್ಕದವರೂ ಕೆಟ್ಟವರಲ್ಲ.”

“ಎಲ್ಲರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಇರಲಿ... ಫೋನ್ ಇಡಲಾ?”

“ಬೇಡ... ಬೇಡ... ಬಂಪರ್ ಸುದ್ದಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ.”

ಮುನಿಯಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಸಭರಿತವಾದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದಳು—“ನಿನ್ನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕುಂತಿ ಮಾಂಸಿ ಹಾಗೂ ಅಮ್ಮನ ಬೆಕ್ಕು-ನಾಯಿ ಆಟ ನಡೆಯಿತು. ನೋಡಿಕೊಂಡು ಛುನ್ನೂನ ತಣ್ಣಗಾದ. ಕಾರಣವೇನೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಆರೋಪ-ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳಿಂದ ಅನುಮಾನವಾದದ್ದೆಂದರೆ, ಅಮ್ಮನ ಯಾವುದೋ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ದಬಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು- ಅವಳು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದಾದರೂ ಏನು ಮಹಾ! ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅಪರಾಧ ಬೇರೆ ನಾಚಿಕೆಗೇಡು. ಅವರ ರಕ್ತಮನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತೀರಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತಂಗಿ ಅನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಆಗಿರುವ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆಯೇ? ಬದಲಾಗಿ ದಂಡ ವಸೂಲು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಮಾಡುತ್ತಾಳಲ್ಲವೇ? ಈ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ನಿಮಾಳಿಂದ ಆಗಿದ್ದರೆ ದಂಡ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೇ?”

ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಜನರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಮುನಿಯಾ ಚಿಂತೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದರು— “ಕಂಜೂರ ಮಾರ್ಗದ ಜೋಪಡಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಅಂತ

೫೩೮ / ಆವಿಗೆ

ಇರಾಳಂತೆ. ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಸೇನೆಯ ಗೂಂಡಾಗಳು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಿತ್ತು ಗೂಂಡಾಗಳು ಒಳಗೆ ಬಂದರಂತೆ. ಕಿಶೋರಿ ಬಾಯಿಯ ಆರ್ತನಾದ ಕೇಳಿ ಚಾಳಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಚಾಳಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಲಾರಿ-ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸಿದರಂತೆ. ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಿತ್ಯೆಷಿ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಸೈನ್ಯದ ಜನರಿಗಿದೆ ಎಂದು ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.”

“ಪವಾರ ಭೈಯಾನ ತಾಯಿ ಈ ಮನೆಗೂ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು.”

“ಏನು ಮಾತುಕತೆ ಆಯಿತು ಅವರಲ್ಲಿ?”

“ನನ್ನೆದುರು ಏನೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.”

“ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮನೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಯಾಕೆ ಬರೆಯೋದಿಲ್ಲ?”

“ಬೇಕೆಂದೇ. ನೀನು ಓದಿ ಬೇಸರ ಪಟುಕೋತೀಯಾ ಅಂತ.”

“ನನ್ನ ಪತ್ರದ ಬಗೆಗೆ ಅಮ್ಮನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಿತ್ತು?”

“ಪತ್ರ ಅವಳೇ ಒಡೆದು ಮೊದಲು ಓದಿದಳು. ಓದಿ ನನ್ನ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು.”

“ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಾ?” ಅವಳಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು.

“ಇಲ್ಲ.”

“ರಾತ್ರಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡೋದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ?”

“ಇಲ್ಲ, ನೀನೇ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲ.”

“ಭಾನುವಾರ ರಾತ್ರಿ ಭುನ್ನೂನಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಲು ಹೇಳು.”

“ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಮೊದ್ದು?”

“ಹೇಳಲಿ... ಅವನ ಪತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದುತ್ತೇನೆ... ಆದರೆ ಅವನ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಮನಸ್ಸು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಇದೆ.”

“ಅಕ್ಕಾ, ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡೋವೆ. ಬಿಲ್ ಯಾರು ತುಂಬಾರೆ?”

“ಸತ್ಯ ಹೇಳಲಾ?”

“ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋಯಾ?” ಮುನಿಯಾ ಆದ್ರ್ವವಾದಳು.

“ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾ ಯಾರು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ ಅಂತ?”

“ಗೊತ್ತಿದೆ...”

“ಹಾಗಾದರೆ ಯಾಕೆ ಕೇಳಿದೀಯಾ?”

“ಹೋಗಲಿ, ಹೇಳಬೇಡ ಬಿಡು.”

“ಇಡ್ಡೇನೆ. ಭಾನುವಾರ ರಾತ್ರಿ ಮಾತನಾಡ್ತೇನೆ. ಸರೀನಾ?”

ಫೋನ್ ಇಟ್ಟಳು.

ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖದಾಯಕ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಶಾಹಬೆನ್ ಅವರ ಮಮುಕಾರ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ತನಗೆ ತಾನೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಷ್ಟು ಸುದೃಢ, ಸಮರ್ಪಣಾ ಮನೋಭಾವದ ಹೆಂಗಸು! ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ದ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾರು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ? ಚಿಕ್ಕ ಸವಾಲಲ್ಲ. ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆಯಂತೆ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ ಅವಳಂಥವರು ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರು ಹಾಗೂ ದಲಿತಸ್ತ್ರೀಯರ ಆತ್ಮವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ‘ಶ್ರಮಜೀವಾ’ದ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ತೆರೆಯಲು ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಯೋಜನೆಯಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ. ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅನಾಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು ತನಗೆ! ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಅನಂತರ ಅವರೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಅರುಚಿಯ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಶ್ರಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು!

ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಗಾಯ-ಗೀಯ ಏನೂ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಮುನಿಯಾ ಕೇಳಿಕೊಂಡಷ್ಟು ಹೇಳುವವಳು. ಅವಳು ಒಮ್ಮೆ ಕೆದಕಿ ಕೇಳಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಅಸಂಭವವಾಗಿತ್ತು.

ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳದ್ದೇನೂ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬೇರುಸಹಿತ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿದವರಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಈ ದುರ್ಗುಣ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ತಮ್ಮಂತಹದೇ ಹಿಂಸಾಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂದಾದರೂ ಇದು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತೇ? ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲ. ಆಗುವುದಿದ್ದರೆ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗದಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ ತಿರುವಿ, ಕಾಣದವರಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದೇನೋ ಸಮಾಧಾನ ಹುಡುಕುವುದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಾವೇನಾದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ, ಬಹುಶಃ

೨೩

ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವಳ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡಿತು.

ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅನಿಸ್ತಾ ಇದೆ, ಅವಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹದಿನೆಂಟು ಟ್ರೇನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ

ಮುಖ್ಯ ತರಬೇತಿದಾರರೆಂದರೆ, ಪರಂಪರಾಗತ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಶೈಲಿಯ ಆಭರಣಗಳ ವಿಖ್ಯಾತ ಡಿಸೈನರ್ ಹಬೀಬ್ ಸಾಹೇಬ. ಹಬೀಬ ಸಾಹೇಬರ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಲಂಡನ್ನಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಆಭರಣದ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮರು ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಸರಾಫ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶುರುಮಾಡಲು ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದರು.

ಹಬೀಬ ಸಾಹೇಬರು ಇಂದು ಪರಂಪರಾಗತ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಶೈಲಿಯ ಐದೇಳೆ ಸರವನ್ನು ಹೊಸ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಘೋಷಿಸುವವರಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಂಪರಾಗತ ಐದೇಳೆ ಸರಕ್ಕೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಆಧುನಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಫಲವಾಗಿದೆ, ಯಾರದು ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುವವರಿದ್ದರು. ಅವರು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದರು— ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೂ ಆಭರಣಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಅವರು ಈ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖಪಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಇದನ್ನೊಂದು ಪಂಥಾಹ್ವಾನ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಮೌಲಿಕವಾದ ಹೊಸದನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದವರು ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಏಕಾಗ್ರತೆ! ಆಭರಣ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ನವೀನ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕೊಡಲಾರಿರಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಸರಂಗನ್ನು ತುಂಬಲಾರಿರಿ. ಒಂದು ಘಟನೆ ಕೇಳಿ.

ಒಂದು ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಳಿ ದೂರು ನೀಡಿದಳಂತೆ—“ನೋಡಿ, ಇಂಥಾ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡ್ತಾರೆ ಅಂದ್ರೆ, ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇದೆ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುವ ನನ್ನ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸೀತಾರಾಮಿ ಹಾರದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಬಹುಶಃ ಅವರು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯ್ದಾರೆ. ಜನರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಅದನ್ನು ಹಾರಿಸೋಣ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತಿರೋ ಹಾಗಿದೆ.”

ಗಂಡ ಕೇಳಿದ—“ನಿನಗೆ ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸ್ತಾ ಇದೆ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾರ ಧರಿಸಿದವಳು ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಅಲ್ಲ. ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ಕೈಗೆ—ಕೊರಳಿಗೆ ಆಭರಣ ಹಾಕಿಕೊಂಡವರಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ತಲೆಯಿಂದ ಸಂಶಯ ತೆಗೆದೆಸೆ. ನನಗೂ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಇದೆ. ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡು.”

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಆ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಳಿ ದೂರಿದಳು—

“ನೋಡಿ, ಇಂಥಾ ಮನುಷ್ಯ ಯಾರ ಸಂಬಂಧಿ ಎಂಬುದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ. ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಏನೋ ಸಂಶಯ ಬರ್ತಾ ಇದೆ. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.”

ಗಂಡ ಹೇಳಿದ “ಆಯಿತು ಮಹಾರಾಯಳೇ, ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಅದು ಅವಶ್ಯಕ ಅನಿಸದೇ ಹೋದರೂ ಯಾವುದೇ ಅಪರಿಚಿತ ಅತಿಥಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ “ನೀವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರೀರಿ, ನೀವು ಯಾರು?—ಎಂದು ಕೇಳೋದು ಹ್ಯಾಗೆ?”

ಆದರೂ ಅವಳ ಪತಿಯು ಆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು, ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ—“ರಾಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ನನಗಿಲ್ಲ. ತಾವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದೀರಿ?” ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಕ್ಕ. ಅವನು ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದ— “ನಾನು ತಮ್ಮದೇ ನಗರದ ನಿವಾಸಿ. ತಮ್ಮ ಮಾವನವರ ಪರಿಚಿತ. ನಾನು ಆಭರಣಗಳ ಡಿಜೈನರ್. ನಗರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಯಾಗಲಿ, ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ-ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಕರೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ನೆವದಿಂದ ನಾನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತೇನೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮಡದಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸೀತಾರಾಮೀ ಹಾರ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಬಹಳ ಹಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತುಂಬ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಅದರ ಕೆತ್ತನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಬಗೆಯ ತಯಾರಿಕೆ ರಾಜಸ್ಥಾನೀ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಂಪರೆಯ ವಾರಸುದಾರ. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾದರಿ ಕಾಣಿಸಿರುವುದು ಕಷ್ಟ.”

ಪತಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಪರೀಕ್ಷಕನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಂಗಾರದ ಮೇಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೊರಳಿನ ಶೋಭೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸೀತಾರಾಮಿ ಹಾರ ಅವನ ತಾಯಿಯ ಅಜ್ಜಿಯದು. ಅದು ಅವನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯಿಂದ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ದೊರಕಿದ್ದು ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದ. ಅವರ ಅಜ್ಜ ಜಯಪುರದ ಮಹಾರಾಜ ಸವಾಯಿ ಜಯಸಿಂಹನ ಕುದುರೆ ದಳದ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅಜ್ಜನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮುಖ ನೋಡಿದ್ದರ ಪುರಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಈ ಸೀತಾರಾಮೀ ಹಾರ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು.

ಆ ಪತಿ ಮಹಾಶಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದ. ಮತ್ತು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಿದ. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಅಭರಣ ಪರೀಕ್ಷಕನಾಗಿರದೇ ‘ಕಳ್ಳ’ನಾಗಿದ್ದ.

“ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀವು ಭೇಟಿಯಾಗಬಯಸುತ್ತೀರಾ?”

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೌದು ಎಂದರು.

“ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಆ ‘ಕಳ್ಳ’ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ, ನಾನೇ ಆಗಿದ್ದೆ...”

ಹೈರಾಣಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜೋರಾಗಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಾರಿಸಿದರು.

“ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ, ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರ ಉದ್ದೇಶ ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು ಅಂತ.”-ಹಬೀಬ ಸಾಹೇಬ ಹೇಳಿದರು.

ಅವರೆಲ್ಲ ನಕ್ಕರು.

ಹಬೀಬ ಸಾಹೇಬರು ಫಲಿತಾಂಶ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಗರ್ವ ತುಂಬಿದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. “ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ, ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹತ್ತು ಮುತ್ತುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂಬತ್ತು ಮುತ್ತು ಭಾರತದಿಂದಲೇ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡು- ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಮುತ್ತು ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಸಂಬಂಧ ‘ರೋಟಿ-ಬೇಟಿ’ಯ ಸಂಬಂಧ. ಅದೇ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹತ್ತು ಮುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು. ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ತನ್ನ ಈ ನೈಪುಣ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಕುಶಲ ಸೊನಗಾರನ ಕೌಶಲ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸುವಂತಹದು.”

ಹಬೀಬ ಸಾಹೇಬರು ಭಾರತೀಯ ಆಭರಣಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾದಕ್ಷತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅತಿಯಾದ ಸಂವೇದನಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಹೈದರಾಬಾದೀ ಪಂಚಹಾರದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಲಿ ಎನ್ನುವಾಗ ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಾವುಕರಾದರು! ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಲಾತ್ಮಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಗಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಆಭರಣ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇಡುಗಂಟು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ರತ್ನಗಳ ಕೆತ್ತನೆ, ಜೋಡಣೆ ಭಾರತೀಯ ಕುಶಲ ಸೊನಗಾರರ ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿದಷ್ಟು ಬೇರಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಿಶ್ರಣ ಆಗಬಾರದು. ನಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಲಾದೃಷ್ಟಿ ಹೇಗಿರಬೇಕು, ಏನಿರಬೇಕು, ಯೋಚಿಸಬೇಕು, ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು. ಪಾರಂಪರಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ನವೀನವಾದ, ಯಾರೂ ಕಲ್ಪಿಸದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜನರಿಗೆ ಹೊಸತನವೂ ದೊರೆಯಬೇಕು, ಮೋಹಕವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಆಭರಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆಯೂ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ, ಭಾರತೀಯ ಕಲಾ ಪರಂಪರೆಯ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಆಧಾರಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಮಾಡುವ ಬಗೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಬೇಕು. ನೀವು ಡಿಸೈನು ಮಾಡಿದ ಐದಳೆಯ ಹಾರ ಯಾವುದೇ ವಿದೇಶೀ ಮೋಹನಾಂಗಿಯ ಕೊರಳಿನ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ

ಪ್ರಶಂಸೆ ಹೊಮ್ಮಬೇಕು. “ಅರೆ, ಎಂಥಾ ಸುಂದರವಾದ ಹೈದರಾಬಾದೀ ‘ಪಂಚಹಾರ’ವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೀರಿ, ನೀವು... ಬಹಳ ಸುಂದರ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ.”

ಹಬೀಬ ಸಾಹೇಬರು ಫಲಿತಾಂಶ ಹೇಳಿದರು.

ನಮಿತಾ ಪಾಂಡೆಯರ ‘ಪಂಚಹಾರ’ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮಧ್ಯೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದೆ. ಇದು ನೋಡಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ರೇಖಾಕೃತಿ. ಹೈದರಾಬಾದೀ ಶೈಲಿಯ ಮುತ್ತುಗಳ ‘ಪಂಚಹಾರ’ವನ್ನು ಅವರು ಉತ್ತರಭಾರತದ ‘ದಸ್ತಬಂದ’ದ ಜೊತೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಮನಮೋಹಕ ಆಯಾಮ ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಂಚಹಾರದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ—‘ಗಠಬಂಧನ’! ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸುದೃಢವಾದ ಪರಸ್ಪರತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಮದ ಪ್ರತೀಕ ‘ಗಠಬಂಧನ’.

ಎರಡನೆಯ ಮೂರನೆಯ ನಂಬರಿನ ರೇಖಾಕೃತಿ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಮೊದಲ ನಂಬರು ಬಂದುದೇ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಬೀಬ ಸಾಹೇಬರು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು—ನಮಿತಾಳ ಡಿಜೈನ್ ‘ಗಠಬಂಧನ’ ‘ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಪರ್ಲ್ ಡೀಲರ್’ ಕಡೆಯಿಂದ, ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ವರ್ಷದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಭರಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ವಿಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಅವರು ‘ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಪರ್ಲ್ ಡೀಲರ್’ ಪರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಅವಳ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು. ನಮಿತಾ ಡಿಸೈನಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಅವಳು ಒಂದು ದಿನ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಭರಣಗಳ ಡಿಜೈನರ್ ಆಗುತ್ತಾಳೆ.

ತರಗತಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಸದಿಯಾ ಮತ್ತು ಅಮೋಲ ಗುಂಪು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತೋಷ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲ ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಪಾರ್ಟಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಅವಳು ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೆವ ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಅವರು ಜಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಸೋತ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು—‘ಶಾಹಜಹಾಂ ಬೇಗಂ’ಯಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಪೆಟ್ಟಿ ತಿನ್ನಲಿ ಅಥವಾ ಫೌಂಟೇನ್ ಪೆಟ್ಟಿ ಕುಡಿಯಲಿ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ

೨೪

ಅಂಚಿಯವನು ಅವಳ ಹೆಸರಿಗೆ ರಜಿಸ್ಟರ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸಹಿಗಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನೀಲಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು.

ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಅವಳು ಬಂದು ಒಂದು ತಾಸು ಕೂಡ ಆಗಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹವಾಮಾನ ಇದ್ದರೂ ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಚಿತ್ರ ಕಿರಿಕಿರಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ.

೫೪೪ / ಆವಿಗೆ

ನೀಲಮ್ಮಾ ಬರುತ್ತಲೇ ನಿಂಬೂ ಚಹಾ ತಯಾರಿಸಿ ತರಲು ಹೇಳಿ, ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಬದಲಿಸದೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಕೊಂಡಳು. ಚಹಾವನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕುದಿಸಿ ತರುತ್ತಾಳೆ ನೀಲಮ್ಮ. ಇನ್ನೂ ಅವಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಕುಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಎಳಲು, ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ರೀತಿ ತಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದೆ!

ಅವಳ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವ ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಅಂಚೆಯವನಿಂದ ರಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಪತ್ರವನ್ನು ಒಳಗೇ ತರುವಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗುರುತು ಹಾಕಿಕೊಡುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು....

ಪತ್ರ ಸ್ಮಿತಾಳದಾಗಿತ್ತು. ಸಂಜೀವಿನಿಯ ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಯಿತು. ಎದ್ದು ಪಲ್ಲಂಗದ ತಲೆಬದಿಗೆ ಒರಗಿ ಕೂತಳು. ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಧಕಪ್ ನಿಂಬೂ ಚಹಾ ಬೇರೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡಿ ತರುವಂತೆ, ಟೀ ಪುಡಿಯನ್ನು ಕುದಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಸಾಕು, ಕುದಿಸುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಪತ್ರ ಒಡೆಯುವಾಗ ಅನಿಸಿತು. ಸ್ಮಿತಾ ಅವಳ ಬಗಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ- ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ ಏನಾದರೂ ಹುಡುಗಾಟಕಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಈ ಏನೋದ-ನಗುವಿನ ಸ್ವಭಾವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ ಎನಿಸಿತು. ಗಂಭೀರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಯಂ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಕೇಳುವುದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸರಿ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು ಅನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಯಾವುದೇ ಒತ್ತಡ ಸ್ಮಿತಾಳ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ಮಿತಾ ವಿಷಾದದಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ-

“ವಿಚಿತ್ರ ವಿಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅವಳ ತಂದೆ ಅಪರಾಧೀ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಬಾರಿಯ ಬದಲು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪೋಲೀಸ್ ತನಿಖೆ ಆಗಿದೆ. ರೇಶನ್ ಕಾರ್ಡ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪರಿಚಯ ಪತ್ರದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಕ್ಯಾರೆಕ್ಟರ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೊಟ್ಟು ಭರವಸೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ದೌರ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಮಟಕಾ ಕಿಂಗ್‌ನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದೇ ಮೇಧಾವಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಶಿವಾಜಿ ಪಾರ್ಕ್‌ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ನೆರವಿನಿಂದ, ಅವನ ಸಮರ್ಥ ಮಿತ್ರರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಪೇಪರ್‌ವೇಟ್ ಇಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭರವಸೆ ಬಂದಿದೆ. ಅಂತೂ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಕೈಗೆ ಸಿಗಬಹುದು. ಇನ್ನು ವೀಸಾ ಪಡೆಯಲು ಎಷ್ಟು ಗಣಿ ತೋಡಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಎದುರುನಿಲ್ಲಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಅಖಾಡಾದ ನೆರವು

ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಲಂಬಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದೆ. ಅದು ಅವಳ ಅದೃಷ್ಟ! ಕೊಲಂಬಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಮೆರಿಕದ ಹಳೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳಂತಹ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಲು ಅವಳು ತನ್ನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ದೇಶವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಿಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ 'ಥರ್ಡ್ ಡಿಗ್ರಿ' ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ ಇದಂಥ ದೇಶ! ಥರ್ಡ್ ಡಿಗ್ರಿ ಅಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಚಾರ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಅವಳು ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಬರುವಾಗಲೂ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಂಡ ಸತ್ತಾಗ ಅಳುತ್ತಾರಲ್ಲ. ಅಂಥ ಅಳುವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಅಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿನಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಬೇರೆಯದರ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!

ಮಮತಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರಮರಕರ ಆಂಟಿ-ಅಂಕಲ್ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿದೆ.

ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಚಿಂತೆಗಿಂತ ಅವಳನ್ನು ಲೋಕಾಪವಾದದ ಭಯ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೃಶರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಸರು ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಾಳೆ ಮಗಳ ಜೀವನ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳೋದು ಹೇಗೆ? ಆದರೆ ಮಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮಗಳೇ ಉಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಮಾತೆಲ್ಲಿ ಬಂತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು?

ಡಾ|| ರಮೋಲಾ ಕಕ್ಕಡ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ, ಮಮತಾಳ ಡ್ರಗ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಭೀಕರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಪಾಲಕರು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರಿಂದ ಆಗಿದೆ. ಬಹಳ ಮೊದಲೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಡಿಟಾಕ್ಸಿಕೇಶನ್ ಮಾತ್ರವೇ ಈಗ ಮಮತಾಳನ್ನು ಆರೋಗ್ಯವಂತನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಉಪಾಯ. ನಿರ್ಮಮವಾಗಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆಂಟಿ ಮಮತಾಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಬಳಿಗೆ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಯಾವುದೋ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ನೆವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು. ಡಾ. ರಮೋಲಾ ಕಕ್ಕಡ ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಾಟ್‌ಪ್ಲೇಸ್‌ನಲ್ಲಿರುವ 'ಆಶಿಯಾನಾ' ಡ್ರಗ್ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಅಡ್ಮಿಟ್ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಚಾಲಕಿಗೆ ಅವರೊಂದು ಪತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ರಮೋಲಾ ಕಕ್ಕಡ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ, ಮಮತಾ ಅವಳ ಹಳೆಯ ಮಿತ್ರರಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಅವಳ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯ ಹೊಂದಿ ಹೊಸಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಿ. ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆಂದರೆ ಮಮತಾ ಸ್ವಯಂ ಈ ದುರ್ವ್ಯಸನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಬಯಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಗೋಚಾಳೆಯಿಂದ ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ದೂರವಿರಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬ ನಾಜೂಕಾದದ್ದರಿಂದ ಮಮತಾಳ ಮನೆಗೆ ಓಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಮಮತಾ ಕೇವಲ ಕೆಮಿಕಲ್ ಡ್ರಗ್ ಅಷ್ಟನ್ನೇ ತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಳಿ ಹಾಗೂ ಡಾ. ರಮೋಲಾ ಕಕ್ಕಡ ಬಳಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಸುಬೀರನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖವಿದೆ. ಈ ಆಘಾತವೂ ಅವಳನ್ನು ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಸುಬೀರ ಬ್ಯಾನ್ಜಿ ಅವಳಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ. ಹರಾಮಖೋರ, ಎಂದಾದರೂ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಯೇಟು ಹಾಕಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೆ ಅವನ ಪತ್ತೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಂದ. ಅವನ ಐ.ಪಿ.ಎಸ್. ಹೆಂಡತಿ ಆದಿತಿಗೆ ಸುಬೀರನ ಹಿಂದಿನ ಜಾತಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದು ಸುಳ್ಳು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸುಳ್ಳೇಪಳ್ಳೇ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ! ಮಮತಾಳ ಭಾವನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾಕೆ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕು? ಮತ್ತೆ ವಿಶೇಷ ಏನೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮಧ್ಯೆ ದಿನಾ ರಾತ್ರಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಜಗಳ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಯಾಳೊಂದಿಗೆ ಅವಳು ಆಗಾಗ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬಳೇ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಹುಡುಗಿ ಅವಳು...

ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬೇಸರಗೊಂಡು ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟಾರಪಾಲ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಪ್ಪಳ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಶುರುಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಮುನಿಯಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾರ್ಮಿಕ ವಿಧವೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಯಾವುದೋ ಪೂಲಾಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದೆ. ಮುನಿಯಾಳೇ ಹೇಳಿದಳು-ಪೂಲಾಳ ಗಂಡ ಪೊಲೀಸರ ಕಸ್ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳಂತೆ. ಹಪ್ಪಳದ ಪ್ಯಾಕೆಟ್‌ಗಳು 'ಸಹಕಾರಿ ಭಂಡಾರ' ಹಾಗೂ 'ನಮ್ಮ ಬಜಾರ್'ದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗತೊಡಗಿವೆ. ಮಾರಾಟ ಅಷ್ಟೇನೂ ಉತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ನಿರಾಶೆಗಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹೆಂಗಸರೂ ಕೆಲವರು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಮನೆಗೆ ಒಯ್ದು ಹಪ್ಪಳ ಮಾರಾಟಮಾಡುವ ಯೋಜನೆಯೂ ಇದೆ ಅವರದು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿ

ಎರಡು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಸಾಕು. ಅನಂತರ ನೋಡಿದರಾಯಿತು.

ಮುನಿಯಾ ಅವಳಂತೆ ಅಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗುರ್‌ಗುಟ್ಟುವ ಬೆಕ್ಕಿನ ಹಾಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಮ್ಮ ಗುರ್‌ಗುಟ್ಟೋದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು ಮುನಿಯಾ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತಿಯಿದೆ.

ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಅವಳು ಕನ್ನಮವಾರ ನಗರದ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮುನಿಯಾಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿ ಬಿಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು. ಸರಿಯಾಗಿ ರೂಢಿಯಾದರೆ ವಿಕೋಲಿ ಏನು ದೂರವಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಡ್ರೈವರ್ ಜಮೀಲನನ್ನು ಆಯಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಡ್ರೈವರ್‌ನ ಅಭಾವದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಆಯಿಗೆ ಬಂದು-ಹೋಗಿ ಮಾಡಲು ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಸುಂದರಿ ಆಯಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಿಂದಿನವಾರ ಅವಳು 'ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ'ದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸೇನಾನಿವೃತ್ತ, ಮಕ್ಕಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತ ವಿದುರನ 'ಒಳ್ಳೆಯ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಪತ್ನಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾಳೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಪ್ರೌಢ ಮದುಮಗನ ಕರೆಯನ್ನು ಆಯಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದಳು. ಒಪ್ಪಿದರೆ ಅವಳ ಗುಣ-ಅವಗುಣ ಪೋಟೋ ಸಹಿತ ವಿಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಳಿಸೋಣ ಎಂದು. ಯಾರೋ ಬಲವಂತವಾಗಿ ವೇದಿಕೆಗೆ ಹತ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಆಯಿ ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಅವಳು ನಂತರ ತೋರಿಸಿದಳು-ಸಿಟ್ಟಿನ ಅಭಿನಯ ಮಾಡುತ್ತ.

ಪತ್ರ ಓದುತ್ತ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿಬಂದವು....

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಿತಾ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ-ವಿಕ್ರಮ ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಸೂಚನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರೇಮದ ಕಾವು ಕರಗುತ್ತಿದೆ. ಅವನ ಭಾವನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಲಂಡನ್ನಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಾತಾವರಣದ ಪರಿಣಾಮ ಆಗಿರಬಹುದು. ವಿಡಂಬನೆಯೆಂದರೆ ಅವಳು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಚಳಿಗಾಲವೆಂಬುದು ಡಿಸೆಂಬರ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೇ ಶುರುವಾಗುವ ಫ್ಯಾಶನ್ನಿನ ವಿಷಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿ ಬಂದರೂ, ಅವಳು ಸ್ಮಿತಾಳ ಅಂತಿಮ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಓದಿ ನಕ್ಕಳು.

ಸ್ಮಿತಾ ಈಗ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅಮೋಲ ಹಾಗೂ ಸಾದಿಯಾ ಅವಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಗೆಳೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಯಸಿದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸ್ಮಿತಾಳನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರಳು. ರಾತ್ರಿ ಮುನಿಯಾ ಹಾಗೂ ಸ್ಮಿತಾಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಳು.

ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಕಿರಿಕಿರಿ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವುದೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅವಳು?

.... ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ಮಿತಾಳೊಡನೆ ಇನ್ನೂ ಅವಳ ಮಾತುಕತೆ ಆಗಿಲ್ಲ.

೫೪೮ / ಆವಿಗೇ

ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ಅಗಿದೆ. ಸ್ಮಿತಾಳೊಡನೆ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸಂಶಯ ಸುಳ್ಳಾಗಿದ್ದರೆ! ಹೈದರಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ಅವಳು ಗೌತಮಿಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ತಿಂಗಳ ರಜಾದಿನಗಳ ಅವಧಿ ಮುಗಿದು ಆಗಲೇ ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಯಾಕೋ ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಚಿಂತೆಯಾಕೆಂದರೆ ಎಂದೂ ಈ ರಜಾದಿನಗಳು ಅನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಗೌತಮಿ ಮಾತ್ರ ವಿಚಲಿತವಾಗದೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ವಾರ ನೋಡು ಅಂದಿದ್ದಳು. ಆ ವಾರವೂ ಕಳೆಯಿತು. ಅವಳು ಅಧೀರಳಾದಳು. ಅವಳು ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಗೌತಮಿ ತನ್ನ ಪರಿಚಿತ ಸ್ತ್ರೀರೋಗಿ ತಜ್ಞರ ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಮೂತ್ರ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಆಯಿತು. ರಿಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಏನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರರು ಅವಳಿಗೆ ಅನವಶ್ಯಕ ಚಿಂತೆ ಬೇಡವೆಂದು ಸಲಹೆಯಿತ್ತರು. ಅವಳಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣಾಂಶ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ರಕ್ತದ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ರಕ್ತದ ಕೊರತೆಯೇ ಅವಳ ತಿಂಗಳ ರಜಾವನ್ನು ತಡೆದಿದೆ. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವಿಲ್ಲ, ರಕ್ತ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ. ರಕ್ತ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅವರು ಶರೀರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸೂತ್ರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ರಜಾ ಆಗದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಡಾಕ್ಟರರು. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪರಿಹರಿಸಲು ಫೀಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಪ್ಪು ಹೇಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಯಾಕಾಗಿ ತಪ್ಪು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ?

ಡಾಕ್ಟರ ಹೇಳಿದರು—ಆದರೂ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಡಿ.ಪಿ. ಪೋರ್ಟ್ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಗುಳಿಗೆ ಅವಳು ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ನುಂಗಬೇಕು. ತಿಂಗಳ ತೊಂದರೆ ದೂರವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಐಯರ್‌ನ್ ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅವಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನುಂಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅವಳು ಆರೋಗ್ಯವಂತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ತೆಳ್ಳಗಿರಬಾರದು—ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗಲಾರದಷ್ಟು!

ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವಳು ವ್ಯರ್ಥಚಿಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಬೇರೆ ಏನೂ ಗಡಿಬಿಡಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮೂರು ಗುಳಿಗೆಗಳೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಏನಾದರೂ ಅಂಥ ಚಿಹ್ನೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ವಾಂತಿಯೇನಾದರೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವಾ?

ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋದನಂತರ ಅವಳು ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾದಳು. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಹತ್ತಿತು. 'ಪಂಚಹಾರ'ದ ಹೊಸ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಶಂಸೆ ಅವಳ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ದೃಢಗೊಳಿಸಿತು. ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ಕೊರಗನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲಳು ಅನಿಸಿತು.

ಆದರೆ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಖಾಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಆಶ್ವಾಸನೆಯ ನಂತರವೂ ಕಿರಿಕಿರಿ ತಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವಳು ಗೌತಮಿಗೆ ಫೋನ್ ರಿಂಗ್ ಮಾಡಿದಳು. ಗೌತಮಿ ಅವಳು ವಿಚಲಿತಳಾದುದನ್ನು ಅರಿತು ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಳು. ಏನೋ ಒಂದು ಅಜಾಗರೂಕತೆ ಆಗಿದೆ ಅಂತಲೇ ಇಟ್ಟುಕೋ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಕಾದ್ದು ಏನಿದೆ? ಮತ್ತೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಯೋಣ, ಈವರೆಗಂತೂ ನೋಡಿಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲ! ಡಾಕ್ಟರರ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆ ಇಡೋಣ. ಹೆಚ್ಚಿದರೆ, ಅವಳೇ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಸಾಫ್ಟ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಮಾಮೂಲಿ ವಿಷಯಗಳು. ಒಂದು ಗಂಟೆ ಸಾಕು! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕೆಟ್ಟ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವಳು ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಕೆಲಸ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ. ದೇಹದ ಕಿರಿಕಿರಿ ಅಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ತಲೆ ತಿರುಗುವಿಕೆ ದೇಹದ ದುರ್ಬಲತೆಯಿಂದಲೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ! ಐರನ್ ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದೀಯಾ?”

ಅವಳು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪದೇ ಪದೇ ಗೌತಮಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಳು.

ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ಅವಳು ತನಗೆ ಸದ್ಯ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ, ಮುಂದಿನವಾರ ಬರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿ ಅವಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಬಂದಳು.

ಈ ದಿನ ನಡೆದ ಘಟನೆ ಅವಳ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕದಡಿತು.

ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡುದಿನ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಸಲುವಾಗಿ ನಿರಾಲಮಂಡಿಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಬುಧವಾರ ಹಾಗೂ ಗುರುವಾರ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕುಶಲಕೆಲಸಗಾರರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಕಲಿಯಲು ಬಂಗಾರವನ್ನು ರೇಡಿಯಮ್‌ನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವುದರ ಉದ್ದೇಶವೇನು. ಲಾಭವೇನು? ಗಟ್ಟಿತನವೇ? ಪರಿಶ್ರಮವೇ! ಶುದ್ಧತೆಯೇ? ಟಂಕಿಸುವುದರ ಹಾನಿ-ಲಾಭಗಳೇನು? ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಛೇದಗೊಳಿಸುವ ಪುರಾತನ ಆಧುನಿಕ ಮಾದರಿಗಳು ಪುರಾತನವೂ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ಅಂದರೆ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಧನಗಳು ಇಲ್ಲದೇನೇ ಹೇಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು.

ಹಿರಿಯ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರ ಫಾರೂಖ್ ಸಾಹೇಬರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತು, ಅವಳು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ತೂತುಕೊರೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅನಂತರ ತಾನೇ ಮುತ್ತಿಗೆ ತೂತು ಕೊರೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಎದುರಿನ ನೆಲವೆಲ್ಲ ಜೋರಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯು ಆಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಸುತ್ತತೊಡಗಿತು.

ತಾನು ಉರುಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಮುಂದಿನ ಮೇಜಿನ ಅಂಚನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಆಗಲೇ ಪಕ್ಕದ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿರಾಜ್ ಭಾಯ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸ್ಪೂಲ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಮೋಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವಳೆಡೆಗೆ ಹರಿಯಿತು. ಅವಳು ಏನೋ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದು ಅಮೋಲನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ವೇಗವಾಗಿ ಅವನು ಸ್ಪೂಲಿನಿಂದ ಎದ್ದು ಧಾವಿಸಿಬಂದು ಉರುಳಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಶರೀರವನ್ನು ಮಡಿಲಿಗಳೆದುಕೊಂಡು ಬೀಳುವುದರಿಂದ ತಡೆದ. ಅವಳ ಇಡೀಶರೀರ ತಣ್ಣಗಿನ ಬೆವರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದುಹೋಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಅಮೋಲನಿಗೆ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಫಾರೂಖಿ ಸಾಹೇಬರು ಮಶಿನ್ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು. ಸಿಪಾಯಿ ನಯೀಮ್‌ನನ್ನು ಕರೆದು ತಕ್ಷಣ ಅವಳಿಗಾಗಿ ನೀರು ತರುವಂತೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದರು.

ನೀರಿನ ಗುಟುಕನ್ನು ಅವಳಿಂದ ಕುಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಪಾಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಬಹುಶಃ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿನ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿಸುವ ವಾತಾವರಣವೇ ಅವಳು ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬೀಳಲು ಕಾರಣವಿರಬೇಕೆಂದು ಫಾರೂಖಿ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವರು ಅಮೋಲ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರಕಲಾ ರಾವ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದರು-“ಅವಳನ್ನು ಅವರು ತಕ್ಷಣ ಆಫೀಸು ರೂಮಿಗೆ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲಿನ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಏರ್ ಕೂಲರ್ ಹಾಕಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನೋಡಿ, ಅವಳಿಗೆ ಆರಾಮ ಅಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು. ಒಮ್ಮೆ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದೆನಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು. ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕಾರಖಾನೆಗೇ ಬೇಕಾದರೆ ಕರೆಸೋಣ ಅಥವಾ ಡಾಕ್ಟರರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯೋಣ.”

ಅವಳು ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದರಿಂದ ಆರಾಮ ಆಗಿದೆ, ತಲೆ ಸುತ್ತುವುದು ನಿಂತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಬಳಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿಗೆ ಹೇಳಿ. ಅವಳೂ ಈಗಲೇ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ, ಗಾಡಿ ತಗೊಂಡು ಡ್ರೈವರ್ ರಮ್ಯೆಯಾ ತಕ್ಷಣ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಬರಲಿ ಅಂತ. ಅಮೋಲ ಉದಯಗಿರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಹೇಳಿದ, ‘ರಮ್ಯೆಯ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆಂದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದಾನೆ, ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರಾನೆ ಅನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ರಮ್ಯೆಯಾ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆತರಲಾ ಅಥವಾ ಅವನು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸಲಾ?’ ಅಮೋಲನಿಗೆ ಉದಯಗಿರಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಮಿತಾಳಿಗೆ ಕೇಳಿದ. ಅವಳು ‘ಬೇಡ, ಉದಯಗಿರಿ ರಮ್ಯೆಯಾನ ಮನೆಗೆ

ಹೋಗೋದು ಬೇಡ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ ತುಂಬ ವಕ್ರವಾದದ್ದು. ಉದಯಗಿರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಮೋಲ ಅವಳಿಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ. ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಈಗ ಅವಳು ಸ್ಪಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಚಂದ್ರಕಲಾ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಜೊತೆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ತರುತ್ತಾನೆ. ಮನೆ ರೋಡ್ ನಂಬರ್ ಮೂವತ್ತೇಳರಲ್ಲಿದೆ, ಎಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಆರಾಮವಾಗಿ ಅವಳು ಮನೆ ತಲುಪಬಹುದು.

ಅಮೋಲ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ತಂದ.

ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಹಟ ಮಾಡಿದ. ಅವಳನ್ನು ಮನೆ ತಲುಪಿಸಿದ ಹೊರತು ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಲಾರ. ಫಾರೂಖ್ ಸಾಹೇಬರು ಅವಳ ಗೈಡ್. ಅವರಿಂದ ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅವನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಪುನಃ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಅವಳು ಮೆಲ್ಲಗಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು— ಜ್ಯುಬಿಲಿ ಹಿಲ್ ನಗರದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆಗಿದೆ. ಬರೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅವನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಅಮೋಲ ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಿದ. ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಆಗದು. ಡಿಜೈನರ್‌ಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆಯಾದರೂ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅವಳು ಮಿದುಳಿಗೆ ಒತ್ತಡ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ?

ಚಂದ್ರಕಲಾ ಕೂಡ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು. ಅಮೋಲ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ.

ಮನೆಯ ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿ ಅವಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಗೇಟು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ.

‘ಏನಾಗಿದೆ ಅವಳಿಗೆ?’

‘ಹೇಗಾಯ್ತು?’

‘ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಅವಳು ಆರಾಮವಾಗಿ ಅರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದಳಲ್ಲ!’

ಅಮೋಲನನ್ನು ಅವನು ಒಂದು ಕಪ್ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ತಡೆದ. ಅಮೋಲ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಆರಾಮ ಆಗುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಈ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಬೇಡ. ಚಹಾಕೈನು, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಕುಡಿದರಾಯಿತು.’

ವಾಪಸ್ ಅವನು ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ! ದಾರಿ ಗೊತ್ತಿದೆಯಾ? ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ

ಅಮೋಲನಿಗೆ ಅವಳ ಕಾಳಜಿ ಕಂಡು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾಪವಾಯಿತು. ಅವನು ಹೇಳಿದ-
‘ಬಸ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಗೇಟಿನ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.
ಇದು ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, ದಿಲ್ಲಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್‌ಗೆ
ತಲುಪುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚಿಂತೆ ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಆರಾಮಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ
ಮಲಗು. ಆರಾಮ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀ ಅಲ್ಲವಾ?’

ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿದಳು-ಅಮೋಲ
ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ!

ಸಂಜೆಯ ಕನೋಯಿ ಬಳಿಯೂ ಅವಳು ಅದೇ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದಳು-“ಅಮೋಲ
ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ!”

“ಯಾರು ಅವನು ಅಮೋಲ?”

ಅವರ ಕಠಿಣವಾದ ದನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದೆ ಅವಳು ಸಹಜ ಭಾವದಿಂದ
ಹೇಳಿದಳು.

“ಸಹಪಾಠಿ”

“ಕೇವಲ ಸಹಪಾಠೀನ?”

“ನನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ನಾನು ಸತ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವನಿಗೇನಾದರೂ ಬೇರೆ ಭಾವನೆ
ಇದ್ದರೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು.”

“ನಿನ್ನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಪಾಠಿ ಹುಡುಗಿಯರು ಇಲ್ಲವಾ?”

“ಇದಾರೆ, ಯಾಕಿಲ್ಲ?” ಅವಳು ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು-“ಚಂದ್ರಕಲಾ
ರಾವ್, ಸಾದಿಯಾ, ಊಸ್ಮಾ, ವೈಜಯಂತಿ...”

“ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸೋರು ಇಲ್ಲವಾ?”

“ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇರೋರೇ.”

“ಇರೋವರಾದ್ರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ.”

“ಯಾಕೆ?... ಅಮೋಲ ಯಾಕೆ ಕಾಳಜಿ ಇಟ್ಟುಕೋ ಬಾರದು?” ಅವಳು
ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಳು. “ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರೆಲ್ಲವಾ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ?....”

“ಯಾಕೆ ಬರಬಾರದು ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ? ನಮಗೆ ಅಪಾಯ ಆಗಲಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ
ಸುಮ್ಮನಿರೋದು ಮೂರ್ಖತನ ಅಲ್ಲವಾ?” ಸಂಜೆಯ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ವಕ್ರವಾದ ಅವಳ
ತುಟಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಚುಂಬಿಸಿದ.

ಅವರ ಉದ್ದೀಪ್ತಗೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮುಖವನ್ನು ಅವಳು
ದೂಡಿದಳು.

“ಎಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ
ಶಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರೋದಿಲ್ಲ, ತಿಳೀತಾ?”

“ಅಂದರೆ ನಾನು ಶಿಕಾರೀನಾ? ಹೋ... ಹೋ... ಹೋ... ಹೋ...”

“ಅಂದಮೇಲೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಿಡಲಿ?” ...ಹುಡುಗಾಟಕಿಯಿಂದ ಸಂಜಯ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೈರಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗೆ ಎತ್ತಿತಂದರು. ಬಾಗಿಲಿನ ಆಟೋಮೆಟಿಕ್ ಲಾಕಿನ ಕ್ಲಿಪ್ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸಿದರು.”

ಶಿಥಿಲತೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಧುರ ಮುಗಳ್ಳುಗು ಹೂವಿನ ಮಧುರಸವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪಾತರಗತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಇದು ಸಂಜಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅಮೋಲ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ!

ನೀಲಮ್ಮ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದಳು.

ಪಲ್ಲಂಗದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಮುದುಡುತ್ತಿರುವ ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಅವಳು ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೇ ತನ್ನ ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಮೃದುವಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿದರೇ ಎಣ್ಣೆ ಕೂದಲಿನ ಬುಡದವರೆಗೆ ತಲುಪಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಪಸರಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೈತಲೆ ತೆಗೆಯಲೂ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ತನ್ನದೇ ಸ್ವಾರ್ಥ. ಹೀಗೆ ತಾನು ಸ್ವಯಂ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳಾದರೂ ಯಾಕೆ ಹಿಂಜರಿಯಬೇಕು?

ದೊಡ್ಡ ಬಟ್ಟಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಎಣ್ಣೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಬಟ್ಟಲನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಂತಿದ್ದ ನೀಲಮ್ಮ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಚಲಿಸದೆ ನಿಂತೇ ಇದ್ದಳು.

“ಅವಿಧೇಯತೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲವಾ ಅಮ್ಮ...?”

ಅವಳಿಗೆ ನಗು ಬಂತು.

“ಇದರಲ್ಲೇನಿದೆ ಅವಿಧೇಯತೆ? ನೀನೇನೂ ನನ್ನ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹಾಗಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಅದೇನಂಥ ಆಪತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ...?... ಬಾ...ಕೂತುಕೋ.”

ಅವಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಭುಜ ಹಿಡಿದು ಕೂರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ನೀಲಮ್ಮಳ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಏನೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ತಲೆಗೂದಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯೊತ್ತುವಾಗ ಅವಳು ಕೂದಲಿನ ಬುಡದವರೆಗೆ ಬೆರಳಾಡಿಸಿ ಸವರಿ ತೀಡುವ ಅವಳ ರೇಶ್ಮೆಯ ಸ್ಪರ್ಶದಂತಹ ಉಪಚಾರ ಅವಳನ್ನು ಮಂಪರಿಗೆ ದೂಡುವಂತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳಿಗೆ ವಿಚಾರ ಬಂತು, ನೀಲಮ್ಮನ ಬಳಿ ಅವಳು ಕೆಲವು ಅವಶ್ಯಕ ಮಾತುಕತೆ ಆಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಶುರು ಮಾಡಲಿ?

“ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳ್ತೀಯಾ ನೀಲಮ್ಮಾ.”

೫೫೪ / ಆವಿಗೆ

“ಹೇಳಿ, ಏನು ಅಮ್ಮಾ?”

“ಯಾವುದಾದರೂ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ ಗೊತ್ತೆ ನಿನಗೆ?”

“ಯಾಕೆ, ಅಮ್ಮಾ?”

ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅವಳು, ಕೈತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದ ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉರುಳಾಡಿದಳು. ನೀಲಮ್ಮನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಈ ಘೋರ ಅಪರಿಚಿತ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನಗಾಗಿ ಯಾರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿಯುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

“ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಾಯ್ತು... ಹೊರಗೇ ಕೂತಿಲ್ಲ ನಾನು...” ಅವಳ ಸ್ವರ ಕಂಪಿಸಿತು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಅಮ್ಮಾ ನೀವು ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಕು.” ನೀಲಮ್ಮ ಕೀರಲುನಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಕು ಅವಳಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಗೊಂದಲ ಏನಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ? ಸಂತೋಷ ಪಡುವಂತಹದೇ ಆಗಿದ್ದರೆ... ವಾಂತಿ ಗೀಂತಿ ಏನಾದರೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವಾ ನನಗೆ?” ಅವಳಿಗೆ ಯಾಕೋ ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಕೆಲವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಅಮ್ಮಾ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ!”

“ಅದೇನೂಂತಂದ್ರೆ... ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಗ್ತಿತ್ತು... ಇಡೀ ದಿನ ನನಗೆ ಊಟ ಮಾಡ್ಡಕ್ಕೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಉಲ್ಬಾ ಆಗಿಯೇ ಬಿಡ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಐದು ಮಕ್ಕಳು! ಅವಳಿಗೆ ಅಮ್ಮಾ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಕು, ಚಾ ಬೇಕು, ಹಾಲುಬೇಕು, ಸಿಹಿ ಬೇಕು... ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದು ಒಂದೊಂದು ಥರಾ...”

ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

“ಯಾವುದಾದರೂ ಲೇಡಿ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ನಾನು ಅರ್ಜಿಹಾಕಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ, ನೀಲಮ್ಮಾ!”

“ನಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೇನೆ ಅಮ್ಮಾ” ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಳು. “ಹಬಶಿಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪರಿಚಯದ ಒಂದು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ ಅದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೇನೆ. ಬೇರೆಯವರ ಬದಲಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಇದೆ. ಯಾವಾಗ ಹೋಗೋಣ?”

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಳು ವಿಚಾರ ಮಗ್ನಳಾದಳು. ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಫಾರೂಖಿ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಾಳೇನೇ ತೋರಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ? ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಗೆ ಚಕ್ರರ್ ಹೊಡೆದರಾಯಿತು! ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅದು ಯಾವ ರೀತಿ ತಲೆ ಸುತ್ತೋದು, ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದಳೋ! ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಿಯಮಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಕಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಅವಳು. ಸಂಜೆಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಇರದಿದ್ದಾಗಲಂತೂ ಸರಿ. ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡ್ತಾ

ಇರುವಾಗ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ! ಜ್ಯುಜಿಲಿ ಹಿಲ್ಸ್‌ಮೇಲೆ ನಗರದ ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಸುಕುವ ವಾಹನ ದಟ್ಟಣೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಯಾವುದಾದರೂ ಗಾಡಿ ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕೋದರೊಳಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿದ್ದರೆ? ಏನಾಗುತ್ತೋ ಏನು ಗ್ಯಾರಂಟಿ!”

“ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗೋಣವಾ?”

ನೀಲಮ್ಮ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಅಧೀರಳಾದಳು.

“ನಿನಗೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಇದೆಯಾ?”

“ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತಾವರೆಗೆ ನಾನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯ ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆಯಲು ಹೋಗಬೇಕು, ಅಮ್ಮಾ! ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.”

“ಡಾಕ್ಟರರು ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ?”

“ಹತ್ತಾವರೆಗೆ ಅಮ್ಮಾ!”

ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

“ನೀನು ನನಗೆ ಬೆಳಗಿನ ಚಹಾ ಕೊಟ್ಟು, ತಿಂಡಿ-ತಿನಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಅತ್ತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗಿಬಿಡು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಫಟಾಫಟ್ ಪಾತ್ರೆ ತಿಕ್ಕುವ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ. ತನಗಲ್ಲೋ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳು. ಹೋಗ್ತಿಯಲ್ಲವಾ?”

“ಓ...ಆದರೆ ಯಜಮಾನತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರತ್ತದೆ. ಬಂದರೆ ಬರಲಿ. ನನಗೇನೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ...” ನೀಲಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

“ರಮ್ಯೆಯಾ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಬರ್ರಾನೆ. ಹಬಶಿಗುಡ್ಡಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಾವು ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕು?”

“ಲೈನ್ ಹಜ್ಜೆ ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ! ದಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದವಾಗಿದೆ. ಒಂಬತ್ತಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಿಡೋಣ.”

ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯ ನಿಶ್ಚಯವಾದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರಾಳವಾಯಿತು.

ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಳು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು—“ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನತಿ ಅಮೆರಿಕದಿಂದ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಆಯ್ತು...?”

ಉತ್ತರವಾಗಿ ನೀಲಮ್ಮ ಮೌನವನ್ನು ತಾಳಿದಳು. ನೀಲಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಸಹಜ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಹಿಂದೀಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿಹೆಕ್ಕಿ ಆಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದ ಆಗಿತ್ತು. ನೀಲಮ್ಮ ತನಗೆ ಬರುವ ತೆಲುಗನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದು, ಅವಳು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಸುವುದು. ಇದು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ

೫೫೬ / ಆವಿಗೆ

ಮೇಲೆ ನೀಲಮ್ಮನ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳು ಮಾತ್ರ ತೆಲುಗುವಿನ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಕಲಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಏನು ವಿಷಯ ನೀಲಮ್ಮಾ? ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿಲ್ಲ?” ಅವಳು ಅವಳ ಮೌನವನ್ನು ಕೆದಕಿದಳು.

“ನಾನು ನಿಮಗೆ ನಿಜವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾ ಅಮ್ಮಾ” ನೀಲಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಛಾಲೆಂಜ್ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು.

ನೀಲಮ್ಮಳ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಅವಳು ಹೈರಾಣಾದಳು.

“ಅಂದರೆ!... ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬೇರೇನಾದರೂ ನಕಲಿ ಉತ್ತರವೂ ಇರೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯನಾ?”

“ನೀವು ಈಗ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೀರಲ್ಲ, ಅದು ನಿಜವಾದ್ದಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ. ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಾನು ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಅವಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರಿಗೆಗಳು ಮೂಡಿದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜ ಏನು?”

“ಈ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿತಿ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ, ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಮಾಲೀಕರು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂಜನಾ ಮೇಡಂ... ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು...”

“ಹಾಂ?...”

“ಈ ಮನೆ ಅವರದೇ ಅಮ್ಮಾ” ನೀಲಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟು ಮಾಡಿದಳು.

“ನೀಲಮ್ಮ ಬಹುಶಃ ಕುಶಾಲು ಮಾಡಿದಾಳೆ, ಪೆದ್ದಿ’ ಅನ್ನಿಸಿತು...”

“ಏನು ಹೇಳಿದೀಯ ನೀನು?...” ಅವಳ ಒಳಗಡೆ ಏಳುತ್ತಿರುವ ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನು ನೀಲಮ್ಮನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು, ಆಟದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದುದಕ್ಕೆ ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿದಂತೆ ಆಕೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

“ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇವೆ ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೆ ಪಕ್ಕಾ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಂಜನಾ ಮೇಡಂ ನಮ್ಮ ಮಾವನಿಗೆ ಹೆದರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರು, ಆದರೆ ಈ ಮನೆಯ ರಹಸ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ, ಅಂತ.”

“ಆದರೆ ಯಾಕೆ ಮೇಡಂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ... ಏನು ಕಾರಣ?”

“ನಿಮಗೆ ಜಡೆ ಹಾಕಬೇಕಾ?” ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನೀಲಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ!

“ಹಾಂ” ಅವಳು ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಕವಾಗಿ ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು.

ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಅವಳು ಒದ್ದಾಡಿದಳು. ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳ ಬಳಿ ಬೊಗಳೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೇಡಂ ಅವಳ ಬಳಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲು ಕಾರಣ? ಅನುಭವತೆಯಾದರೂ ಏನಿದೆ? ಅವರದೇ ಮನೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಪರಿಚಿತ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಇರುವ, ಊಟ-ತಿಂಡಿಯ-ತರಬೇತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬಹುಶಃ ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಏನಾದರೂ ಕಾನೂನಿನ ತೊಡಕು ಇದೆಯೇನೋ! ಆ ತೊಡಕಿನಿಂದ ಬಚಾವಾಗಲು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಜನರಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಮೇಡಂ ಸುಳ್ಳಿನ ಆಸರೆ ಪಡೆದಿರಬೇಕು! ಆದರೆ ಅದರ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ಕಾದುಕೊಳ್ಳಲು ನೌಕರನನ್ನು ಗದರಿಸುವುದು-ಬೆದರಿಸುವುದು ಯಾಕೋ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಗತವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೆದರಿಕೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯದಲ್ಲ! ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕುವ ಬೆದರಿಕೆ! ನೌಕರಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಬೆದರಿಕೆ! ಬಹುಶಃ ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೋ-ಎಲ್ಲೋ ಅಸಮಾಧಾನವಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವಳು ಸಾವಿರಸಾರಿ ಕೆದಕಿದರೂ ಅವಳು ಮೇಡಂ ತನ್ನ ಮಾವನ ಬಳಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು...

ನೀಲಮ್ಮಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೆದಕಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಬಂಗಲೆಯ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅವಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ! ಅನಂತರ ಯಾಕೋ ಅನಿಸಿತು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಾವಿರ ಜಟಿಲ ಸಂಗತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಮಗೇನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಸದ್ಯ ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗೌತಮಿಯ ಡಾಕ್ಟರ ಮಿತ್ರರು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು ಎಂದು ಇಷ್ಟು ತಿಂಗಳು ತಾನು ಸುಮ್ಮನೇ ಕಳೆದೆನಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಯಾಕೆ ಅವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು! ಅವಳೇನು ಮಗುವಾ, ಗೌತಮಿ ಕೈಬೆರಳು ಹಿಡಿದು ತೋರಿಸಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ! ಅವಳು ಬರದಿದ್ದರೂ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಇದ್ದುದಾದರೂ ಏಕೆ? ಗೌತಮಿಗೂ ಅವಳದೇ ಆದ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಇದೆ. ಇಂದು ಅವಳು ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು, ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲವಾ?

ಪ್ರತಿಭಾರಿಯ ಸಹವಾಸದ ಉತ್ಕಟ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಂಜಯರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಬೇರೆ ಏನೇನೋ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರಸುತ್ತ ಗೋಣಗುತ್ತಿದ್ದರು-“ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ?” ಅವರ ಸದ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲ....

ಎರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಡಾ. ವನಜಾರಾವ್ ಅವಳಿಗೆ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಬರಲು ಹೇಳಿದರು.

ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವಳ ಮೂತ್ರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೂಡ ಅವರ ಕೈ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳ ಬಳಿ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವಳ ಜೊತೆಗೆ ತಾನೂ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಬರಬೇಕಾಗುವುದಾ? ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಇಬ್ಬರು ಲೇಸು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹೌದು, ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಒಬ್ಬಳೇ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಹೋದರೆ ಏನೋ ಒಂಥರಾ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ನೆನಪು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂತು. ನಾನಾವಳಿ ಕಣ್ಣೆದುರು ಮಿಂಚಿ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ದಿನ ಕಡಿಮೆ ಬೇಸರ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ನೀಲಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳ ಬಾರಿ ಬರುವವರೆಗೆ ಕಾಯುವುದು ಅಷ್ಟೇನು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಳ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ತೊಂದರೆಯ ವಿಚಾರವೂ ಬಂತು.

ರಾತ್ರಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ನೀಲಮ್ಮನೂ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಏನೋ ಅಸಂಗತವೆನಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೇ?”

“ಇಲ್ಲ” ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡ ಅವಳು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು.

“ಆಗಬೇಕಾ ಅಮ್ಮಾ?”

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಯೋಚನೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ.”

“ಸಾಹೇಬರು ಬರುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಅವರು ನಿಮಗೆ ಏನು ಆಗಬೇಕು, ಅಮ್ಮಾ...?”

“ಅವರು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು...” ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು?

ಸಂಜೆಯ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಯಾಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯೇ!

ನೀಲಮ್ಮ ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿನ ಅನಿಚ್ಛೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಅವಳು ಗ್ರಹಿಸಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಸರಣಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ನಿಜವನ್ನು ಬಯಲಿಗಳೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ತನಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ಬಹುಶಃ ಅವಳಿಗೆ ಅರಿವಾಗಿರಬೇಕು.

ಡಾ. ವನಜಾ ರಿಪೋರ್ಟ್‌ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದವರೇ ನೇರವಾಗಿ ಮುಖವೆತ್ತಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವರ ದಿಟ್ಟಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡಳು.

“ನೀವು ಗರ್ಭಿಣಿಯಿದ್ದೀರಿ... ನಿಮಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳು ಮುಗಿದು ಐದನೆಯ ತಿಂಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ.... ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವಾ ನಿಮಗೆ?”

ಅವಳಿಗೆ ಅವಳ ಕಾಲು ಬರ್ಪದ ಗಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಊರಿರುವುದರ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅಂಗಾಲನ್ನು ಶೂನ್ಯಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕುಳಿಗಾಳಿ ಪ್ರಚಂಡ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಎದ್ದು ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೆಲೆಗೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಅವಳು ಒಂದು ಕಡೆ ವಾಲಿದಂತಾಯಿತು. ಡಾ|| ವನಜಾ ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಆಸರೆ ನೀಡಿ ಸ್ಟೆಚರ್ ತರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಅವಳ ರಕ್ತದ ಚಲನೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ರಕ್ತದ ಚಲನೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ತಕ್ಷಣ ಅವರು ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟರು. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯದ ನಂತರ ಅವಳು ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳು ಅಳಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಳು. ವನಜಾ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನೆಂಬುದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ನರ್ವಸ್ ಯಾಕೆ ಆಗಿದಾಳೆ!

ಡಾಕ್ಟರರು ಬಹಳ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು— ಅವಳು ಕುಮಾರಿ! ಮತ್ತು ಮಗುವನ್ನು ಅವಳು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗರ್ಭವನ್ನು ತೆಗೆದು ಸಾಫ್ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾ?

ಡಾ. ವನಜಾ ಅವಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಬಗೆಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕ್ರುದ್ಧರಾದರು—ಶುರುವಾಯಿತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹ!

“ಸಾಫ್ ಮಾಡೋದು... ಅದೂ ಈಗ? ಮಗು ಬೇಡವಾಗಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು! ಸುರಕ್ಷಿತ ಯೌವನ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಂಡೋಮ್ ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು! ಮಗುವಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದಿದೆ! ಇನ್ನು ಎಂಟು-ಹತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಮಗುವಿನ ಚಲನೆ—ಅಲುಗಾಟ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಸೋದು ಅಂದರೆ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ! ನಾನು ಸಲಹೆ ಕೊಡಲಾರೆ.”

“ಪ್ಲೀಜ್, ಡಾಕ್ಟರ್! ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ... ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಿದ್ದೇನೆ... ನಾನು...” ಅವಳ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅಂಗಲಾಚುವ ದನಿಯ ಕಾತರತೆಯಿತ್ತು.

ಡಾ. ವನಜಾರಾವ್ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕರಗಲಿಲ್ಲ.

“ಮೂರ್ಖತನದ ಅಪಾಯವನ್ನು ನಾನಂತೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಮಗು ಯಾರದು? ನಿನ್ನೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ನೀವು ಮದುವೆಯಾದವರು ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದಿರಿ?”

“ಹೆದರಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಹಾಗೇನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀವು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೀಲಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದಳು.”

“ಯಾರ ಮಗು ಇದು? ಯಾವುದೋ ಸಹಪಾಠಿಯದಾ?”

“ಅಲ್ಲ... ಅಲ್ಲ...”

“ಅಲ್ಲ... ಹೊಸಬಳ ಹಾಗೆ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳೋದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಬಲವಂತ-ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರಾ?”

“ಇಲ್ಲ... ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು...”

“ಮೂರ್ಖ ಹುಡುಗಿ... ತಾಯಿ ಹೇಗೆ ಆಗ್ತಾಳೆ, ಯಾವಾಗ ಆಗ್ತಾಳೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ತಾಯಿಯಾಗಿಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನೀವೇನು ಚಿಕ್ಕವರಲ್ಲ, ಮುಗ್ಧರೂ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮಿಯು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು, ಬಹಳ ಬೇಗನೇ ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗ್ತಾನೆ, ಮನೆ-ಮಾರು ಮಾಡ್ತಾನೆ! ಅವನ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ನೀವು ಜಯಮಾಲೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಅವನಿಗೆ ಫ್ರೀ ಸೆಕ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಹುಡುಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇಸರಬಂದಿರಬಹುದು. ಆ ನಿಮ್ಮ ರಾಜಕುಮಾರ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ ಹುಡುಗಿಯೊಡನೆ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಿರಬಹುದು. ಗಾಬರಿಯಾದ ನೀವು ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ನರ್ಸಿಂಗ್‌ಹೋಂಗೆ ಶರಣಾಗಲು ಓಡಿಬಂದಿದ್ದೀರಿ.”

ಡಾ. ವನಜಾ ಅವರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅಸಹನೀಯತೆ ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

“ಹುಡುಗಿಯರ ಈ ಮೂರ್ಖತನ ಕಂಡು ನಾನು ರೋಸಿಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಥವರ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಈ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ. ನೂರರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಐದು ಜನ ಹುಡುಗಿಯರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸೆಕ್ಸ್ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು-ಹಕ್ಕನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೋಧಿಸಿದರಾ? ಪಡೆದರಾ? ಅನಂತರ ಬರ್ತಾರೆ, ಕತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು-ಕಾಂಡೋಮ ಬಳಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ, ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರೇ! ನನಗೆ ಮಗು ಬೇಡ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸಫಾಯಿ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೇನು ತೊಂದರೆ? ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಪರಿಹಾರ ಇದೆ!”

ಡಾಕ್ಟರರ ಸಿಟ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಬಲಾತ್ಕಾರದ ವಿಡಂಬನೆ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ... ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಚಿಂತೆಯೇನಾದರೂ ಇದೆಯಾ ನಿಮಗೆ! ಮೋಜು-ಮಜಾದಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಸ್ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸುವಾಗಿನ ನಿಮ್ಮ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಗರ್ಭ ತೆಗೆಸಿಕೊಳ್ಳೀರಿ? ಡಾಕ್ಟರ್ ಅಂದರೆ ನೀವು ಏನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದೀರಿ?... ಕಟುಕ, ಕೊಲೆಗಡುಕ... ತಲೆಹಿಡುಕ...”

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವರು ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರಿಗೆ ಕರಗಿದರು. ಕ್ರೋಧದ ಆವೇಗ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

“ಅಳಬೇಡಿ, ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾ, ನಾನು ಈ ಉದ್ಯೋಗ ಯಾಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ? ನಿಮ್ಮಂತಹದೇ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಓದಬೇಕು ಎಂದು ಯಾಕೆ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದಳು.

ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಸೂತಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞೆ ಆಗಿದ್ದೇಕೆ? ಯಾಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡುವಾಗ ಹೆರಿಗೆಯ ತೊಂದರೆಯಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ ನಾನು ಕಣ್ಣುತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸತ್ತು ಹೋದಳು.”

ಭಾವ ತೀವ್ರತೆ ಇಳಿದ ನಂತರ ಕೆಲ ಸಮಯದ ಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ವನಜಾ ಕೇಳಿದರು.

“ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ?”

“ಆಭರಣಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ.”

“ವ್ಯಾಪಾರ?...” ಡಾಕ್ಟರ್ ವನಜಾಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕಹಿ ಘಟನೆ ಮಿಂಚಿತು.

“ಹೂಂ...”

“ಸರಿ, ನಡೆಯಿರಿ... ಮೊದಲ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೋನೋಗ್ರಾಫಿಸ್ಟ್ ಮಿಸೆಸ್ ಬತರಾರಿಂದ ಸೋನೋಗ್ರಫಿ ಮಾಡಿಸಿರಿ.”

ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಸ್ಟಿಪ್ರೈನ್ ಪೇಪರ್ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು.

“ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಈ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದೊಳಗೆ ನನಕೈಗೆ ಸಿಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು.”

ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ನಾನು ಯಾವಾಗ ಬರಲಿ?” ಕಣ್ಣು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳದು.

“ನಾಡಿದ್ದು ಈ ವೇಳೆಗೆ! ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ! ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು.”

ಅವಳು ವಿವರ್ಣವಾದ ತನ್ನ ಮುಖ ಹೊತ್ತು ನಿಂತೇ ಇದ್ದಳು.

“ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆಯಾ?”

“ಅವರು... ಸಂಜಯ ಇಲ್ಲಿ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿದಾರೆ.”

“ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಇರಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಅವರನ್ನು... ಗರ್ಭ ತೆಗೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೀರಿ! ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಯ್ತು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಯಾರು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ? ನಾನು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾ?...”

ಕಾಬಿನಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಅವಳು ಮೊದಲ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಏರತೊಡಗಿದಳು. ಕಾಲುಗಳು ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಅನಿಸಿತು.

ಸ್ಮಿತಾ ಯಾವತ್ತೂ ಇಂಥ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ವಿಕ್ರಮನ ಜೊತೆಗೆ ಅವಳ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಇತ್ತು. ಅವಳೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇಂಥದ್ದೇನಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಖಂಡಿತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ಮಿತಾ ತನ್ನ ಸತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಡೈರಿಯ ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯೋ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಹೀಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಆಯ್ಕೆ ಅವಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ, ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸೋನೋಗ್ರಫಿಗಾಗಿ ಮಿಸೆಸ್ ಬತರಾ ಅವಳ ಮಣಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಅಂಟನಂತಹ ಕ್ರೀಮನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳು ಮಾನಿಟರ್ ಮೇಲೆ ಸ್ವಯಂ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೋ?”

“ನೋಡಬಲ್ಲೆನಾ ನಾನು?” ಅನ್ಯಮನಸ್ಕತೆಯ ಆಚೆಗೆ ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತೇಜನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಂದಳು.

“ಅವಶ್ಯವಾಗಿ.”

ಮಿಸೆಸ್ ಬತರಾ ಪೇಪರ್ ವೇಟ್‌ನಂತಹ ಸಾಧನವೊಂದನ್ನು ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸರಿದಾಡಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅನಂತರ ಅವಳ ಗಮನ ಮಾನಿಟರ್ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆ ಆಕರ್ಷಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

“ನೋಡಿ... ನಿನ್ನ ಮಗುವನ್ನು... ನಾನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿದರು. ಅವರ ಕಣ್ಣು ಮಾನಿಟರ್ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ನಟ್ಟಿತ್ತು.

“ಅಭಿನಂದನೆ... ಅಭಿನಂದನೆಗಳು... ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಗಲಿದ್ದೀರಿ ನೀವು... ಮಗು ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲ... ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟ-ತಿಂಡಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ-ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಸಶಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೇ?... ತೂಕ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ ಅವನದು... ಅಂದಹಾಗೆ ನಿಮಗೆ ಹುಡುಗ ಬೇಕಾಗಿತ್ತಾ ಹುಡುಗೀನಾ? ನಿಮ್ಮ ಪತಿಗೆ?”

-ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು.

“ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಹುಡುಗನ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದರೆ ನೀವು ಅಳಬೇಕಾ? ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ ಅಂತಂದ್ರೆ ಹುಡುಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೆಂಗಸರು ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರೂ ಮಗು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಹುಡುಗನೋ ಹುಡುಗಿಯೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂದುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಗರ್ಭವನ್ನು ತೆಗೆಸುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಲಿ ಎಂದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಜನಿಸಿದಾಗ ಕೆಲವು ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಬಂದು ಕೂಗಾಡಿದ್ದಿದೆ. ಸೋನೋಗ್ರಾಫಿಸ್ಟ್ ಮೋಸಗಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಒಬ್ಬಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು... ಅದನ್ನೂ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು. ನನ್ನೊಡನೆ ಬಹಳ ಜಗಳ ಮಾಡಿದರು. ಸುಳ್ಳು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದೆ ನಾನು? ನಾನು ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಂದು

ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿಹೋದರು. ಪರಿಣಾಮ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ಸಂಜೆ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ ಗೇಟಿನಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಾಗ, ಯಾರೋ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಚಾಕೂ ಎಸೆದು ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ನಾನೇ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಕೂಟರ್ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗುರಿತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಾಯ ಸಾಮಾನ್ಯದ್ದಾಯಿತು... ಆದರೆ ಸ್ಕೂಟರಿನಿಂದ ಗಡಬಡಿಸಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪೆಟ್ಟು ಆಯಿತು. ಬಲಗೈಯ ಮೊಳಕೈ ಮೂಳೆ ಜಾರಿತು..."

"....."

"ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣೀರು ಸಂತೋಷದ ಕಣ್ಣೀರಾ! ಮೊದಲನೆಯ ಹೆರಿಗೆ ಅಲ್ಲವಾ ನಿಮ್ಮದು...?"

"ಮೊದಲನೆಯದು" ಶಬ್ದವನ್ನು ಅವಳು ಹೇಗೋ ಹೇಗೋ ಹೊರಹಾಕಿದಳು.

.... ಮೊದಲ ಮಗು ಆಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಡವಾ? ಸೋನೋಗ್ರಾಫಿಸ್ಟ್ ತಪ್ಪೇನೂ ಹೇಳ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಗುವೇ ಇರಬಹುದು. ಅವಳು ಈ ರೀತಿ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಏನು ಯೋಚಿಸಬಹುದು! 'ಅಮ್ಮಾ, ನಾನು ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಲ್ಲವಾ! ನೀನು ಅಜ್ಜಿಯ ಹಾಗೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು, ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಗು ಹೆತ್ತರು, ಆದರೆ ಆಗಿದ್ದು ಹುಡುಗಿ! ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆಯೇ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರು-ಪರಿಚಿತರಲ್ಲ ಅವರ ಉಬ್ಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋಡಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಗಂಡು ಮಗುವೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ನುಡಿದಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ದೂರತೊಡಗಿದರು..."

"ತಪಾಸಣೆಗಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಬಾರಿ ನೀವು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಬರ್ತೀರಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ತುಂಟ ಮಗುವಿನ ತುಂಟತನವನ್ನು ನೀವು ನೋಡಬಹುದು. ಅವನು ಮೂತ್ರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಊಟವಾಯಿತಾ ನೋಡಬಹುದು. ಒಳಗಡೆ ಅವನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಭೋಜನ ರಸವನ್ನು ತನಗೆ ಹಸಿವೆಯಾದಾಗ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು... ನಿಮ್ಮ

೨೫

ಸಂಜಯ ಮೊಬಾಯಿಲ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರೋಸಿಹೋಗಿದ್ದಳು ಅವಳು. ಮೊಬಾಯಿಲ್ ಸ್ವಿಚ್ ಬಂದ್ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಮೊಬಾಯಿಲ್ ಬಂದ್ ಮಾಡುವುದು ಅಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇರಾದೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊಬಾಯಿಲ್ ಕೆಟ್ಟಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ

ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಸಾಧನ? ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕೊರೆಯತೊಡಗಿತು. ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡೋಣವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಈಗ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅವಳು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಕಟದಿಂದಾಗಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದಳು. ಆಪದ್ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಮ್ಯ! ಅವಳು ಧ್ವನಿ ಬದಲಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಿಚಯ ಕೇಳಿದರೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ನೆವ ಹೇಳುವುದು. ವ್ಯಾಪಾರದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಇದ್ದರೂ, ಅವರೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು.

ಮನೆಯ ಫೋನನ್ನು ಯಾರೋ ಗಜ್ಜೂ ಎಂಬ ನೌಕರ ಎತ್ತಿದ. ಮಾಲಿಕರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದ. ಯಾವಾಗಿನಿಂದ? ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು? ಅದನ್ನು ಅವರಿಂದ ಹೇಳಲಾಗದು. ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಬಲ್ಲ ಮತ್ತಾರಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರಾ? ಅವರವರು ಇದ್ದಾರೆ, ಪೂಜಾಗೃಹದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸದ್ಯ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಮಲಾಜಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವಾಗ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ? ರಾತ್ರಿಗೆ. ಅವರ ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಸಿಗಬಹುದಾ! ನೀವು ಯಾರು ಇನ್‌ಕಮ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್‌ನವರಾ? ನೌಕರ ದಡ್ಡ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಶೋತ್ತರ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವಳು ಫೋನ್ ಕೆಳಗಿಟ್ಟಳು. ನಿರ್ಮಲಾಜಿ ಫೋನ್ ನಂಬರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೌಕರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಕೂಡ ಆ ನಂಬರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಳೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲಳಾಗಿದ್ದಳು?

ಸ್ವಿತಾಳೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿನೋಡೋಣವೇ?

ಹಗಲಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಫೋನ್ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಸಂಜೆಯರ ವಿಚಾರವಾದರೆ ಬೇರೆ. ಡಾ. ವನಜಾ ಬರುವಾಗ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಿತಾಳೊಡನೆ ಅಳೆದು ಸುರಿದು ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಿತಾಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅವಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಅವಳೊಡನೆ ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಅಧ್ಯಯನ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿತು. ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅವಳು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿದ್ದಳು. ಸ್ವಿತಾಳ ಪತ್ರವನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ, ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಓದುವಾಗ ತಾನೂ ಪತ್ರವನ್ನೇ ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಳು. ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಭೇಟಿಯಾದಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪತ್ರದ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ಉದಾಸವಾದಾಗ ಹಲವುಬಾರಿ ಓದಬಹುದು.

ಹಾಸಿಗೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಪತ್ರ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ

ಬಂದು ಕೂತ ಗೆಳತಿಯಂತೆ ಕೊರಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಮಿತಾಳ ಪತ್ರದ ಹಾಗೆ.

ಫೋನ್ ತಾಗಿತು. ದೀದಿ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿದರು. ದೀದೀ ಹೇಳಿದರು—“ಸ್ಮಿತಾ ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ” ದೀದಿಯವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸಿ ಅವಳು ಫೋನ್ ಇಟ್ಟಳು. ಐದು ಮಿನೀಟಿನ ನಂತರ ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಆಕೆ ಮರುದಿನ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಹುದಂತೆ...

ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಮಿತಾ ಸಿಕ್ಕಳು. ಅವಳ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತ, ಅವಳಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದಳು.

“ನೀನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಫೋನ್ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ!” ಅವಳ ‘ಹಲೋ’ವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವಳು ಚಿಂತೆ ತುಂಬಿದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು.

“.....”

“ಮೂರ್ಖ, ಏನಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕಿದ್ದೀಯ? ಇಲ್ಲಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ಹೈದರಾಬಾದಿನಿಂದಲೋ?”

“ಹೈದರಾಬಾದಿನಿಂದ.”

“ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.”

“ಹೂಂ.”

“ಹೂಂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಫುಲ್‌ಟೈಮ್ ಫೋನ್ ಟ್ರಿನ್ ಟ್ರಿನ್ ಗುಟ್ಟಿಸ್ತಾ ಇದೀಯಾ?”

“ನೀನು ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಬರಲಾರೆಯಾ?” ಅವಳು ಸಂಯಮದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕಾತರತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

“ಆದರೆ ಯಾಕೆ? ಹೈದರಾಬಾದ್ ಅಂದರೆ ಸಾಕಿನಾಕಾ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹೇಳು... ಏನು ವಿಷಯ? ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ತಯಾರಾಗಿದೆ ನಂದು, ನಾಡಿದ್ದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಪತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅಲ್ಲವಾ?”

ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು! ಅದೇರೀತಿ! ಎಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿದೆ ಅವಳಲ್ಲಿ, ಏನಾದರೂ?

ತಾನು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂದೆಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಬಹುಶಃ ಅನಿಸಿರಬೇಕು ಸ್ಮಿತಾಳಿಗೆ.

“ಸಾರಿ, ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳು, ಏನು ವಿಷಯ?”

“ನಾನು... ಗರ್ಭಿಣಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆ.”

“ನೀನು?.....”

“ಹಾಂ...”

“ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿದೀಯಾ?”

“ದ್ವನಿ ಕೇಳಿದರೆ ಏನನ್ನಸ್ತಿದೆ!”

“ಹ್ಯಾಗೆ?... ಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರಾ?”

“ಇಲ್ಲ...”

“ಹಾಗಾದರೆ...?”

“ನನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತು... ವಿರೋಧ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ವಿರೋಧ ಮಾಡುವುದು ನಿನ್ನೊಂದಿಗಿಲ್ಲ ಬಿಡು. ಯಾರವನು? ...ಪವಾರ... ಅವನ ಕರಡಿಯ ಹಾಗಿನ ಎದೆ ನಿನಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ...”

“ಅಲ್ಲ, ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ! ನಿನ್ನೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.”

“ನೀನು ಎಷ್ಟು ಹೊರಗಿದ್ದೀಯೋ ಅದರ ನೂರುಪಟ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಳಗಿದ್ದೀಯಾ. ಐವತ್ತು ಬಾರಿ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತುಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಮೋಜಿನ ವಿಷಯ ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟಾದರೂ ಭರ್ಜರಿ ಕೋಳಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದೆ. ಅವನೇ ಅಲ್ಲವೇನೇ ನಿನ್ನ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್‌ವಾಲಾ?”

“ಹೂಂ.”

“ನೀನೊಬ್ಬಳು ‘ಹೂಂ’ ಹುಡುಗಿ!... ಹೈದರಾಬಾದಕ್ಕೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೀಯಾ ನೀನು, ಹೊಟ್ಟೆ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾ? ಸಂಜಯ ಕನೋಯಿ ಜೊತೆ ಮಜಾ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ತಗೋಬಾರದೇನೇ? ದೇಹ ಅಂದರೆ ಚಪಾತಿ ಬೇಯಿಸುವ ತವಾ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ... ಕೈ ಕಾಲು ಬಡಿಯೋದು ಅಭ್ಯಾಸ ಆದ ಹೊರತು ನೀರಿಗೆ ಧುಮುಕಬಾರದು! ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳು ನಿನಗೆ?”

“ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಪೂರ್ಣ ಆಗಲಿಕ್ಕಿದೆ...”

“ಬಾಪ್ ರೇ!... ಮತ್ತೆ ನೀನು ಇಷ್ಟುದಿನ ಕೈಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀಯಾ!” ಸ್ಮಿತಾ ತಡೆದಳು.

“ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡು... ತಕ್ಷಣ ಒಂದು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ ಹುಡುಕು. ಹಣ ತುಂಬು. ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡು. ಎರಡು ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದು ನೀನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರ್ದೀಯಾ. ಮೇಲಾಗಿ ಮರುದಿವಸದಿಂದಲೇ, ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಆರಾಮಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು.”

“ಹೋಗಿದ್ದೆ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ...”

“ಏನು ಹೇಳಿದರು ಅವರು?...”

“ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭ ತೆಗೆಸೋದೂ ಅಪಾಯ...”

“ಹಣ ಜಾಸ್ತಿ ಎಬ್ಬಿಸೋ ಹುನ್ನಾರದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು ನೀಚರು! ಮಾತನಾಡಲು ಕಲೀಬೇಕು ಅಂತ ಇದಕ್ಕೇ ಹೇಳೋದು. ಸ್ವಷ್ಟ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನೀನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅಂತ. ಓದು ಹಾಳಾಗ್ತದೆ ನಿಂದು. ಮನೆಯವರು ಜೀವ ತೆಗೆತಾರ. ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ

ಹಣ ತಗೊಳ್ಳಿ, ನಿನಗೆ ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿ. ಇದೇ ಕೆಲಸ ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪುಕ್ಕಟೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಬೈತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಧೂರ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗಂತೂ ಅದರದೂ ದರಕಾರ ಇಲ್ಲ...”

“ದಲ್ವಳಿಗಳು ಎಲ್ಲ.....ಮಕ್ಕಳು... ಅಂಗಡಿ ತೆರೆಕೊಂಡು ಕುಂತಿದಾರೆ...”

“ನೀನು ನಿನ್ನ ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಳಿ ಯಾಕೆ ಹೇಳಬಾರದು? ಅವರಿಗೆ ಅದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ! ಒಬ್ಬರನ್ನಲ್ಲ, ನೂರು ಜನ ಪ್ರಸೂತಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞರನ್ನು ಕರೆತಂದು ಕೂರಿಸ್ತಾರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಮೇಲೆ...”

ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ತಡೆದು ಸ್ಮಿತಾಳ ಸ್ವರ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರೌಢಳ ಹಾಗೆ ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

“ಬೈ ದಿ ವೇ... ವಿಷಯ ಬರೇ ಮೋಜು-ಮಜಾದ್ದು ಮಾತ್ರಾನಾ, ಅಥವಾ ಏನಾದರೂ ಮುಂದುವರೀತದೆಯಾ?”

“ಮದುವೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ...”

“ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಮದುವೆ ಆಗಿಲ್ಲವಾ?”

“ಮದುವೆ ಆಗಿದೆ.”

“ಗಂಗಾವತರಣ ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?”

“ಸಾಧ್ಯ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಸೋಡಚೀಟಿ ಕೊಡಲು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಾರೆ.”

“ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ನಂತರವಾ?”

“ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೇನೇ.”

“ಒಮ್ಮೆ ಡೈವೋರ್ಸ್‌ಗೆ ನಿರ್ಮಲಾ ರಾಜಿ ಆಗದಿದ್ದರೆ?”

ಅವಳು ನಿರುತ್ತರಳಾದಳು.

ಸ್ಮಿತಾ ಪೀಡಿಸುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿದಳು.

“ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸೇತಗಳದ್ದೇನು ಕೇಳಿಯಾ, ಹರಾಮಖೋರ... ದಶಮುಖರಾಗಿರ್ದಾರೆ. ಒಂದೇಬಾರಿಗೆ ಹತ್ತುಜನ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೇ ತಾಕತ್ತು ಅವರಿಗಿರ್ದದೆ. ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಂಗಸರೇನು ಕಡಿಮೆ? ಹತ್ತು ಪಿಳ್ಳೆಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡಬಲ್ಲರು. ಅಂದರೆ ಸವತಿಯಿರುವಾಗಲೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಲಾರರೇ?” ಸ್ಮಿತಾ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದಳು.

“ನೀನು ಓದೂ ಬಿಡಬೇಡ, ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಡ. ಆ ದೊಡ್ಡ ಮೂರ್ಖನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಲೆಹಾಕಿ ಇಟ್ಟುಕೋ. ಗಾಡಿ, ಆಭರಣ, ಮನೆ, ರಾಜವೈಭೋಗ ಸಿಗೋದು ದುರ್ಲಭ. ಪ್ರೇಮದ್ದೇನು ಬಿಡು. ಸ್ವಲ್ಪ ಓರೆನೋಟ ಬೀರಿದರೆ ಸಾಕು. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇದ್ದ ಪತಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಸಂತೆ ನೆರೆದುಬಿಡುವೆ. ಯಾರಚೊತೆ ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆಯೋ,

೫೬೮ / ಆವಿಗೇ

ಮಾಡಿಕೊಂಡರಾಯಿತು.”

“ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳು. ಈಗಲೇ ಅವನ ಸಂತಾನದ ಅಮ್ಮ ಆಗಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳೋದು ಬೇಡ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ರಾತ್ರಿರಾಣಿಯ ಸುವಾಸನೆಯ ದಿನಗಳು ಮುಗಿದವು ಅಂತಲೇ ತಿಳಿಸೋ.”

“ನಾಳೆ ಮತ್ತೆ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಹೋಗು. ನೇರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡು ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ. ಏನೂ ಆಗದೇ ಹೋದರೆ ಹೇಳು. ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ಲಾನ್ ಮಾಡೋಣ. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು... ಗಲ್ಲಿಗೊಬ್ಬರು ಇದಾರೆ. ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಮಾಡಿಸಿಕೋಬಹುದು.”

“ಕೇಳಿಲ್ಲ... ಸ್ವಲ್ಪ ಮನೆಗೂ ಫೋನ್ ಮಾಡು. ಮುನಿಯಾ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಆಂಟಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾವು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆಯಂತೆ...”

“ಹ್ಯಾಗೆ?” ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.

“ಯಾವುದೋ ಬಿಲ್ಡಿಂಗಿಗೆ ಹಪ್ಪಳದ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ತಲುಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ. ಎರಡು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಇಳಿದರಂತೆ. ಹೇಗೋ ಉರುಳುವುದರಿಂದ ಬಚಾವಾದರು. ರೇಲಿಂಗ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರಂತೆ.”

“.....”

“ಇಡಲಾ ಫೋನು?”

“ಬೇಡ... ಹಪ್ಪಳ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ಗಳಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹೋಗೋದಿಕ್ಕೆ ತುರುಮಾಡಿದರು?”

“ನಾನೂ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುನಿಯಾಳಿಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ‘ಅಪನಾಬಜಾರ್’ದಿಂದ ಮಾಲಿನ ಮೂಟೆಗೆ ಮೂಟೇನೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂತಂತೆ.”

“ಫೋನ್ ಇಡ್ತಿದೇನೆ. ಮತ್ತೆ ಮಾಡ್ತೇನೆ.”

ಅವಳು ಫೋನ್ ಇಟ್ಟಳು.

ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿತು. ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಸ್ಮಿತಾಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡ್ತಾ. ಅದೇ ಹೆದರಿಕೆಯಿತ್ತು. ಪಿ.ಸಿ. ಸರ್ಕಾರ್ ಅವರ ಜಾದೂ ಡಬ್ಬಾದಿಂದ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು! ಅವಳ ಹರಟುವಿಕೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಲ್ಲವಾ? ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೂ, ಯಾಕೋ ಸ್ಮಿತಾ ಹಳೆಯ ದಿನಗಳಿಗೆ ಮರಳಿದಾಳೆ ಅನಿಸಿತು. ಅಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳ ಮೃದುವಾಗುತ್ತಿರುವ ಧೋರಣೆ ನೋಡಿ ಚಕಿತಳಾದಳು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅಲಂಕಾರ ಬಳಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರೇ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ!

ಸ್ಮಿತಾಳ ಆ ವಾಕ್ಯ ಬಹಳ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ‘ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವಾದರೆ ಹೇಳು. ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡೋಣ’... ಅಂದರೆ ತಾನು ಒಂಟಿಯಲ್ಲ.

ಮನೆಗೂ ಫೋನ್ ಮಾಡಿಬಿಡಲೇ?

ಮುನಿಯಾ ಛುನ್ನೂ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ಇರಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಟಾರಪಾಲ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಪ್ಪಳ ಹಚ್ಚುತ್ತಿರಬಹುದು. ಹೈದರಾಬಾದ್ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಅಮ್ಮನ ಬೈಗಳ-ಮೂದಲಿಕೆ ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಮ್ಮ ಎಷ್ಟೇ ಆಡಿರಬಹುದು, ಬೇಕಾಗಲಿ-ಬೇಡವಾಗಲಿ ಆದರೆ ಅವಳ ಭ್ರೂಣ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದು. ಮಗುವಿನ ಆಗಮನದ ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ಸೊನೋಗ್ರಫಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಆಗ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದರೆ, ಮಗನ ಬದಲು ತಾನು ವೈಭವದಿಂದ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಎಂಥ ವರ್ತನೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು?....

ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕಟಕಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಹೊರಟಿರುವ ಅವಳು, ಇನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿರದ ತನ್ನ ಮಗಳೊಡನೆ ಏನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ...?

ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಹೇಗೆ?

ಅಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟು ಮಗುವನ್ನು ಹೆರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಗು ಹೆರಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು...

ಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತ ಕಟ್ ಆಗಿಬಿಡಬಹುದು ಅನಿಸಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇನೋ!

ಫೋನ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು ಯಾರೋ. ಎತ್ತಿಕೊಂಡವಳು ಅಮ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ಒಂದೇ ಸವನೇ 'ಹಲೋ ಹಲೋ' ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವಳು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಟಿಗಳಿಂದ ಆಚೆ ದಬ್ಬಿದಳು.

"ಅಮ್ಮಾ, ನಾನು ನಮಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ಮಾತನಾಡ್ತಿದ್ದೇನೆ... ನಿನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಹೇಗಿದೆ? ಕಾಲಿನ ಉಳುಕು ಹೇಗಿದೆ? ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆಯಾ? ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿಸು. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದೆ ತೊಂದರೆ ಆಗುತ್ತದೆ." ಅವಳ ಕಂಠ ತುಂಬಿಬಂದಿತ್ತು.

"ಅಮ್ಮಾ... ಮಾತನಾಡು ಅಮ್ಮಾ! ಏನಾದರೂ ಮಾತನಾಡು ಈ ನಿನ್ನ ಬೇಡವಾದ ಮಗಳ ಜೊತೆ... ಸಿಟ್ಟನ್ನೇ ಮಾಡು..."

ಅಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ವಾಕ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಲೇ ಫೋನ್ ಕಟ್ ಮಾಡಿದರು.

ಕತ್ತರಿಸಿದರೇ ಅಥವಾ ಕತ್ತರಿಸಿತೇ?

ಅವಳು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ನಂಬರ್ ಡೈಲ್ ಮಾಡಿದಳು. ಈ ಬಾರಿ ಗಂಟೆ

ಬಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಕೊನೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಾಯಿತು. ಅಮ್ಮ ಪ್ರೋನ್ ಬಳಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಪುನಃ ನಾನೇ ರಿಂಗ್ ಮಾಡಿದೇನೆ ಅನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಗಿದ ಕಂಬದ ಹಾಗೆ. ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಸರು ಒಣಗಲಿ ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಸರು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರಳು. ಅವಳೇ ಈಗ ಕೆಸರಿನ ಭದ್ರವಾದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಗೆದ್ದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಮಾಲಿ ಉದಯಗಿರಿ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸದ್ದು ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲೇ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

“ಹಾಕಿ.”

ಬೇಸಿನ್‌ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕಪೋಲದ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿದಳು. ಅಂಗೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಕೂದಲಿನ ಹಾಗೆ ಅಂಟಿದ ಅಮ್ಮನ ಅವಮಾನವನ್ನು ತೊಳೆದಳು. ಅವಳ ಕೆಂಪಡದಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮುದುಕ ಉದಯಗಿರಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿದನು.

ಉದಯಗಿರಿಯ ಮುಖ ಅವಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ನೆನಪನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಟಮಾಡಿ ಅವಳು ಅವನು ಸ್ವಯಂ ಊಟ ಮಾಡದೇ ತನಗಾಗಿ ಊಟ ತರಬಾರದೆಂಬ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂಜಲು ಬಟ್ಟಲು ತೋರಿಸಬೇಕು.

ಮುದಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತ ಉದಯಗಿರಿ ಅವಳಿಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ತನ್ನ ಎರಡುಹೊತ್ತಿನ ಊಟವನ್ನು ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಖೋಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮಲಗಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರು ಅರೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಅವಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಳು.

ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪು ಬಂತು. ಅಜ್ಜಿಯದು ಒಂದು ರೂಢಿಯಿತ್ತು. ಅಡುಗೆ ತಯಾರಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಮೊದಲು ಹಸುವಿಗೆ ಗ್ರಾಸ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವಳೂ ಉದಯಗಿರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಊಟವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅವನು ಸ್ವಯಂ ಭೋಜನ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಲಯಗಿರಿ ಹಾಗೂ ಸಿಂಧುಗಿರಿಯವರಿಗೂ ಊಟ ಬಡಿಸಿ, ಹಿಂದಿನ ಖೋಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ ಬರಲಿ.

ರಜಾದಿನವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು

ಅವಳು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಊಟದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಅವಳು ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ಯಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇರಾದೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂನಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಊಟದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ನೀಲಮ್ಮಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಮತ್ತು ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಠೆಯನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿ ಮಲಯಗಿರಿ- ಸಿಂಧುಗಿರಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸು ಎಂದಳು. ಅವಳಿಗೆ ದಪ್ಪನೆಯ ತೋಗರಿಬೇಳೆಯ ತೊವ್ವೆ ಅನ್ನ ಹಾಗೂ ಹಪ್ಪಳ ತಿನ್ನುವ ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದಯಗಿರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲು ಹೇಳಿದಳು.

ಊಟದ ಮೇಜಿಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಮುಕ್ತಗಾಳಿಯ ಸ್ವರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಂಗಲೆಯ ವರಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದಳು. ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗಡೆ ನೋಡಿದಾಗ, ಬಂಗಲೆಯ ಲಾನ್ ಮೇಲೆ ನೀಲಮ್ಮಳ ಇಬ್ಬರೂ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡುವುದನ್ನು ಕಂಡಳು.

ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನ ಭೂತ ತಲೆಗೆರಿದೆ. ಒಲೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೇ ಸ್ಪಂಪ್ ಆಗಿ ಹುಗಿದು. ಸಟ್ಟುಗವನ್ನೇ ಬ್ಯಾಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ- ಎಂದಳು ನೀಲಮ್ಮ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರಿಗಾಗಿ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಚೆಂಡು ತಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಹೊಸ ಚೆಂಡಿನಿಂದ ಅವರು ಆಟ ಆಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೊಲಸಾಗಿ ಬಿಡುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಕಾಲುಚೀಲದ ಚೆಂಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಳೆಯ ಚೆಂಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತುರುಕಿ ಅದನ್ನು ಗೋಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ನೀಲಮ್ಮ. ಅವರ ಆಟದ ಹುರುಪು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಜಾ ಎನಿಸಿತು.

ಸಂಜೆಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವರನ್ನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಜಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಮಲಯಗಿರಿ-ಸಿಂಧುಗಿರಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಕಿಟ್ ಕೊಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಅವಳಿಗಳು ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಒಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಬಣ್ಣವೂ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿಲ್ಲ. ಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗುಲದಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಅವರ ದೋಸ್ತಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆಚ್ಚಿದ ಮೊಲದ ಮರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಚಾದರದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ನೀಲಮ್ಮ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪರಿಣಾಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ- ನಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಏನಾದರೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ಲಂಚವಾಗಿ ತರಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಳು- ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಣ್ಣು, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಚಾಕಲೆಟ್. ಎಂದಾದರೂ ಕ್ವಾಲಿಟಿ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಕಪ್, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ 'ಶಾಹಜಹಾಂ'ದ ಪೆಸ್ಟ್ರಿ ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ

ಅವಳಿಂದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಕೈ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಹಿಂದುಗಡೆ ಅಂತರ್ಧಾನರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಚಾಕಲೇಟ್ ಕೊಡುವಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ಕೈಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಅವರು ಚೀರುತ್ತ ಎಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ಸಲಾಂ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಅವಳು ನೇರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮಿಠಾಯಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅವಳ ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕಲೇಟ್ ಇದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಇಂದು ಅದನ್ನು ತರಲು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರ ಮುಖ ತಕ್ಷಣ ಇಳಿದುಹೋಗುವುದನ್ನು ಅವಳು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆನಂತರ ಪರ್ಸ್ ತೆರೆದು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದುದಿನ ಏನಾಯಿತು ಅಂದರೆ-

ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಗಾಡಿ ಒಳಗಡೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಓಡಿಬಂದರು. ರಮ್ಯೆಯಾ ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಿಂಧುಗಿರಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಲಯಗಿರಿಯ ಕಾಲಿನ ಬೆರಳು ಮಡಚಿ ಅವನು ಕಲ್ಲುಹರಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಖ ಅಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟ. ಭಯಭೀತನಾದ ಸಿಂಧುಗಿರಿ ಅಳತೊಡಗಿದ. ವಿದ್ಯುದ್ದೇಗದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಗಾಡಿಯಿಳಿದು ಅವಳು ಮಲಯಗಿರಿಯನ್ನು ಮಡಿಲಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಅವನನ್ನು ಸಿಂಧುಗಿರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸತೊಡಗಿದಳು. 'ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಗಾಯ ಆಗಿದೆಯಾ! ಗಾಯ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಅಳ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲವಾ?' ಮಲಯಗಿರಿಯನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಕಲ್ಲು ಹರಳುಗಳ ಒತ್ತುವಿಕೆಯಿಂದ ಎರಡೂ ಮೊಣಕಾಲು ತರಚಿದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಡೆಟ್ಟಾಲಿನಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದಳು. ಬಾಯಿಂದ ಗಾಳಿಯೂದುತ್ತ ಡೆಟ್ಟಾಲಿನ ಉರಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದಳು. ಆನಂತರ ತನ್ನ ಪರ್ಸಿನಿಂದ ಬೊರೋಲಿನ್ ಟ್ಯೂಬ್ ತೆಗೆದು ಮೊಣಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನರಾಗಿ ಹಚ್ಚಿ ನೀವಿದಳು. ಪರ್ಸಿನಿಂದ ಅಮುಲ್ ಚಾಕಲೇಟ್ ಪ್ಯಾಕೆಟನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಮಂಕು ದೂರವಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತನ್ನ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಕ್ಷಣ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು 'ಪಪ್ಪಿ' ಕೊಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ಎಂಜಲು ತುಂಬಿದ ಒದ್ದೆ ಮುತ್ತಿನಿಂದ ಅವಳು ಆನಂದ ತುಂದಿಲಳಾದಳು. ಛುನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೀಗೇ ಎಂಜಲು ಸಹಿತ 'ಪಪ್ಪಿ' ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ!

ಅವಳ ಗಾಡಿ ಗೇಟಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಿಂಧುಗಿರಿ ಮಲಯಗಿರಿ ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಅವಳ ಕಡೆ ಓಡಿಬಂದದ್ದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನೀಲಮ್ಮ ನಗುತ್ತ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದಳು. ಇಂದು ಇಬ್ಬರದೂ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ! ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ ಅವರು ಉತ್ಕಂಠೆಯಿಂದ ಅವಳು ಯಾವಾಗ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವಳು ಹಿಂತಿರುಗುವ

ಸಮಯವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಲಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತ ಅವಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮ ಅವರ ವಿಶೇಷ ಸಜ್ಜು-ಸಿಂಗಾರವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಡುಗಂಪು ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿತ್ತು. ಪಕ್ಕದ ಬಂಗಲೆಯ ಕಾವಲುಗಾರನಿಂದ ಕೇಳಿ ಅದನ್ನು ಬೇಡಿತಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಇತ್ತು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು. ಬಾಲ ಸಹಜ ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ಓಡಿಬಂದುದರಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು.

“ಆ ಹೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯ್ತು ಅಂತ ಕೇಳಿ ಅಮ್ಮ!” ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ಉತ್ತಾಪಿಸಿದಳು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಲಾನ್ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದರು. ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಮಲಯಗಿರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗುಲಾಬಿಯ ಮೊಗ್ಗು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಸಿಂಧುಗಿರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಕಳೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದವು.

ನೀಲಮ್ಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ತುಂಬ ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ಹಿಂದೀ ಗೀತೆಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಬೆರಗಾಗಿಸಿದರು.

“ಯೇ ಕಾಲಿಕಾಲಿ ಆಂಖೇಂ, ತುರುರು, ತುರುರು

ಯೇ ಗೋರೆ ಗೋರೆ ಗಾಲ, ತುರುರು ತುರುರು...”

ಒಂದು ಹಿಂದೀಶಬ್ದವನ್ನು ಆಡಿಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂದೀ ಹಾಡನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಳ ಮಜಾ ಆಗಿ, ಮಧುರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಡೆಯದೆ ತಡವರಿಸದೆ. ಅವಳ ಬೇಡಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ರಸಮಯವಾದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ಹಾಡು ಹಾಡಿದರು - ತಮ್ಮ ಮುಗ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ.

“ಜಬ್ ಬೀ ಕೋಈ ಲಡಕಿ ದೇಖೊಂ ಮೇರಾ ದಿಲ್ ದೀವಾನಾ ಬೋಲೆ ಓಲೆ, ಓಲೆ, ಓಲೆ, ಓಲೆ, ಓಲೆ, ಓಲೆ...”

ಅವರು ಟಿ.ವಿ. ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಡು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೀ ಹಾಡು ಕಲಿತದ್ದು ಹೇಗೆ?

ನೀಲಮ್ಮ ಒಗಟು ಬಿಡಿಸಿದಳು.

ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಗಳ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿದಳು. ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಅವರು ಜರಿಅಂಚಿನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯನ್ನು ಮಂಗಲಕಾರ್ಯದ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ಬಯಕೆ ಇದ್ದರೂ ನೀಲಮ್ಮ ಸೀರೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಸೀರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯಾಕೆ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಯಜಮಾನಿತಿ ಕೇಳಿದಳು. ನೀಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಮಾತನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಳು. ಸೀರೆಯದೇನು, ಅವರು ಉಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಧರಿಸಿದರೂ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ವೃದ್ಧ

ಮಾಮ-ಅತ್ತೆಯರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ವೈಧವ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಅವಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮನೋರಂಜನೆಯ ಯಾವುದೇ ಸೌಕರ್ಯ-ಸಾಧನಗಳಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಚಿಕ್ಕ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಅವಳ ಜೋಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆ-ದಪ್ಪು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಜಮಾನಿತಿ ಸೀರೆಯಬದಲು ಕರೆಂಟ್ ರೇಡಿಯೋ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವಳೂ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಭಗವಾನ ರಾಮಪ್ಪನು ದೀರ್ಘ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲೆಂದು ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ.

ಮಾಲಿಕಳ ಹೃದಯ ಕೃಷ್ಣಾ-ಗೋದಾವರಿಯಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ರೇಡಿಯೋವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ತಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಜೊತೆಗೆ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಪಡೆಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಎಂದರು. ಈ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ, ಕಪಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಗಳಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು! ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಜಮಾನಿತಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದರು. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಯಾವ ರೋಗವಿದ್ದವಳಲ್ಲ. ಯಾರಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ರಾಮಪ್ಪನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು-ಕೇವಲ ಮೂರು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ.

ನಾಮಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನಿತಿಯ ಮನೆ ಇತ್ತು.

ಬಂದು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಸ್ ಚಾರ್ಜ್ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸವತಿಯರು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಲೋಭನೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಅವಳ ಸಂಬಳ ಏರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಬದಲಿಗೆ ಎರಡು ಹೊಸ ಧೋತ್ರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಹೊಲದಿಂದ ಬರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಜೆಯ ಹತ್ತು ಕಿಲೋ ಅಕ್ಕಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತೋಟದ ಹಣ್ಣು ಮೇಲಿಂದ. ವಿಚಲಿತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಅಲುಗಾಡಿತು. ಆದರೆ ಒಂದು ಘಟನೆ ಮೊದಲೇ ಬೇಸರ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿರಕ್ತಗೊಳಿಸಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಸಂಬಳದ ಬಾಕಿಬರಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೇಳಲೂ ಅವಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ನೀಲಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮೌನಳಾದಳು.

ಬಹಳ ಕೆದಕಿನ ನಂತರ ಅವಳು ದುಃಖ ಮನಸ್ಸಿನ ರಹಸ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಪರದೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿದಳು. ನಡುವಿನ ಒಡತಿ ಮನೆಯ ತಿರುಗಾಟದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ತಲೆಗೂದಲಿಗೆ ಹಣಿಗೆ ಹಾಕುವ ಸೇವೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಆಕೆ ಅವಳ ದೇಹದ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೇಹದ ಮುರಿಯುವಿಕೆಯ ನೋವು ಇತ್ತು. ಕೇರಳದಿಂದ ಅವಳಿಗಾಗಿ 'ಸಹಚರಾದಿ ತೈಲ' ಎಂಬ ಕೆಂಪು ತೈಲ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ದೇಹವನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೋಣೆ ಬಾಗಿಲು ಬಂದ್ ಮಾಡಿ, ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆ ಕೂಡ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲು ಬಾಚುತ್ತ ಒಂದು ವಾರವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ಬಂದು, ದೇಹ ತಿಕ್ಕುವ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಹೇಳಿದಳು—“ಕೇಳು ನೀಲಮ್ಮ, ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜಾದೂ ಇದೆ, ಜಾದೂ... ನನ್ನಾಣೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜಾದೂ ಮಾಡು. ಹತ್ತರ ನೋಟು ಮೇಲಿಂದ ಸಿಗುವುದು. ಮಂತ್ರ ನಾನು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬಹಳ ಸುಲಭ. ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತಾ ಹೋಗು. ನನ್ನ ಅತ್ಯಪ್ತ ದೇಹ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಸಂತ್ಯಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವುದೋ ಅಷ್ಟೇ ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಕೆ—ಉಡುಗೊರೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳಕೊನೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೆಜ್ಜೆ ಕೊಂಡು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ತೊಲೆ—ಎರಡು ತೊಲೆಯದಲ್ಲ, ಪಾವು ವಜನೆಯದು. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ ನಿನ್ನ ಮೂಗು ಖಾಲಿ ತೂತಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ನತ್ತು!”

ಮೂಗಿನ ನತ್ತಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದಳು ನೀಲಮ್ಮ.

“ಇದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅಮ್ಮಾ!” ಅಸಹ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ಚಡಪಡಿಸಿದಳು.

ಒಂದುದಿನ ಈ ಮಧ್ಯದ ಒಡತಿಯ ಹಿಂದೆ ಬಜಾರದಿಂದ ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ಸಖಿ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು—ಅವಳ ಮಾಲಿಶ್‌ನ ಜಾದೂ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳು ಬಹಳ ಹೊಗಳಿಕೆ ಕೇಳಿದಾಳೆ. ಅವಳ ಸಖಿಯೊಂದಿಗೆ ಇಡೀ ದಿನ ಕಳೆಯಲು ಬಂದಿದಾಳೆ ಅವಳು. ಅವಳಿಂದ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹೊರತು ಹೊರಡುವವಳಲ್ಲ. ಆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಡುವಿನ ಒಡತಿಯ ಮಾಲಿಶ್ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಅವಳ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡಿದಳು.

ಮಾಲಿಶ್ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಗೆಳತಿ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಲು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿದಳು—“ಮಾಲಿಶ್‌ನ್ನು ಬಹಳ ನುಣುಪಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ ನೀಲಮ್ಮ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ರೋಮರೋಮಗಳೂ ಪುಲಕಿತಗೊಳ್ಳುವ ಆ ಜಾದೂವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಶೈಲಜಾಳು ಹುಚ್ಚಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾಳೆ—‘ಮಾಲಿನಿ, ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಗಂಡಸಿಗೆ ಅವಳು ಕೇವಲ ಪೀಕದಾನಿ ಮಾತ್ರ, ನಿನ್ನ ಕೈಯ ಜಾಣ್ಮೆ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸಿದರೆ ಶೈಲಜಾ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ಮಾತನಾಡಿದೇನೆ. ಈ ಮನೆಯ ಕಸಮುಸುರೆ ಮಾಡೋದು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಕೇವಲ ಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡು. ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ಶೈಲಜಾಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇ ಸಿಗ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ನೀನು ಬಸ್‌ನ ದಡಿಕೆ ಸಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ನೀನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಹೋಗಬಹುದು—ಮಹಾರಾಣಿಯ ಹಾಗೆ. ಹೇಳು, ಒಪ್ಪಿಗೇನಾ! ನಂಬಿಕೆಯಿಡು. ನಾವು ವ್ಯಾಪಾರಿ ವಂಶದವರು. ನಿನ್ನ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಆಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೂ ಒಂದೆರಡು ಮನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಕಳೇಲಿಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಹಿಡಿಸಿಕೊಡ್ತೇನೆ. ನಮದು ಕಿಟಿ ಕ್ಲಬ್ ಇದೆ. ಜೀವನವಿಡೀ ಪಾತ್ರ ತಿಕ್ಕಿ ನೀನು ಎಷ್ಟು

ಗಳಿಸ್ತೀಯಾ? ಅಷ್ಟನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿಬಿಡ್ತೀಯಾ. ಮಾತು ಎರಡೂ ಕಡೆ ದೋಸ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಇರ್ದದೆ. ನೀನು ಸುಖ ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಿನಗೆ ದುಃಖ-ಕಷ್ಟ ಬಂದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರ್ತಾರಾ? ಮಾಲಿಶ್ ನಂತರ ಬಾದಾಮಿ-ಪಿಸ್ತಾ ಹಾಕಿದ ಹಾಲನ್ನು ಒಬ್ಬರೆ ಕುಡೀತಾರಾ? ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ಕುಡಿಸ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ತಾಕತ್ತಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನಮಗಿಂತ ನಿನಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕಾಗಿದೆ.”

ಆ ರಾತ್ರಿ ನೀಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡೋದು? ಎಂಜಲು ಪಾತ್ರೆ ತಿಕ್ಕಿ ಅವಳ ಮುಂಗೈ ಕಿತ್ತುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ, ಸಡಿಲವಾದ ಹಾಗೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರ ಹೆಂಡತಿಯರ ಸೊಕ್ಕಿದ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷದ ಮಂದ ಬೆಳಕೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

...ಅವಳ ಬಾಡಿದ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಹೇಗೋ ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರಾಮರಾವ್ ದೇವ ಮಾನವರಾಗಿದ್ದರು. ಬಡವರ ಬಗೆಗಿನ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಅಗ್ಗದದರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ದೊರೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಇಡೀ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಕ್ಕಿ ಎಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಿರುದ್ಯೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಮಾವ ಉದಯಗಿರಿ ವಿಸ್ಮಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು-ಅವಳೊಬ್ಬಳ ಮೇಲೆಯೇ ಮನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ? ನೀಲಮ್ಮ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾಮಪಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಳವನ್ನು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಏರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಾದ ಚಿಕ್ಕ ಒಡತಿಯ ಅನುಕಂಪದಿಂದ. ಅವರೇ ಏರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಇಳಿಸೋದು ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ನಡುವಿನ ಒಡತಿಯ ಸಂಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಅದುಮಿಟ್ಟ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೊಕ್ಕು ಬಂದಿತ್ತು. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯ ಕೆಲಸಗಳ ಕರಕರೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಕೇವಲ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಕಾಮನೆಗಳು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದ್ದವು.

ನಾಮಪಲ್ಲಿಯ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಲೇ ಹತ್ತೆಂಟು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋದರೆ 'ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಜ್ಯುವಲರ್'ನ ಅಂಗಡಿ ಹೊರಗೆ ಮುತ್ತಿನಮಾಲೆ ಪ್ರೋಣಿಸುತ್ತ ಗುಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕಪ್ಪು ಸರ್ಪದ ಹಾಗಿನ ಅಭರಣ ಕೆಲಸಗಾರ ರಾಘವ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ದಣಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಬಂದ ಅವಳು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ರಾಘವನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಅವನ ಜೋಪಡಿಗೂ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ರಾಘವನೊಂದಿಗೆ ಜೋಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಅವಳಲ್ಲಿ, ನಡುವಿನ ಒಡತಿ ಏರಿಸಿದ ವಿಷದ ತರಂಗಗಳು ತುಂಬತೊಡಗಿದವು. ರಾಘವನದು ಒಂದೇ ಜಪ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ, ಅವಳ ತಾಯಿಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಕೆರೆಗೆ ಹಾರಿ

ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಹೆಂಡತಿಯ ನೆನಪು ಅವನನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಯಿಂದ ಆಭರಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ. ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ವಾರಂಗಲ್‌ನಿಂದ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ದಿನಗೂಲಿಯ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸಂಬಂಧಿಕರ ಜೊತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಬಾಡಿಗೆ ಜೋಪಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದಾನೆ. ಅವಳು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅವಳನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಶರ್ತ ಅಂದರೆ-ನೀಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅತ್ತೆ-ಮಾವನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬರಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನ ನೆನಪಿನ ಗುರುತು. ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರು ಪಾಲಿಸಲಿ. ಬೇರೆ ಯಾರದೋ ಮಕ್ಕಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅವನು ಯಾಕೆ ಹೊರಬೇಕು? ಬೇರೆ ಯಾರದೋ ವಂಶದವರು, ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದು, ಅವರಿಗಾಗಿ ತಾನು ಊಟ-ತಿಂಡಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಒಪ್ಪಿತವಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ!

ನೀಲಮ್ಮನ ತುಂಬಿದ ದೇಹ ಅವನಿಗೆ ಪಟಾಯಿಸಿತು. ಅವಳು ವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿದಳು. ಮಕ್ಕಳು ಅವನಿಗೆ ಭಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಮುದಿ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಬಿಡಬಲ್ಲಳು, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನಲ್ಲ. ಅವಳದೇ ರಕ್ತ-ಮಾಂಸ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲವಾ?

ರಾಘವ ಆದರೂ ಅವಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ನೀಲಮ್ಮ ಸಿಕ್ಕಮೇಲೆ, ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗಾಗಿ ಅವನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಧ ಗಳಿಕೆ ಉಳಿಯತೊಡಗಿತು. ರಾಘವನು ನೀಡುವ ಸುಖ ಒಂದೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿರುಗಿಸಿತೆಂದರೆ, ಅವಳು ತಾನು ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗೇ ಮಮತೆಯಿಲ್ಲದವಳಾದಳು. ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವವರೆಗಿನ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ಆಗಲೇ ನಡುವಿನ ಒಡತಿಯ ಗೆಳತಿ ಮತ್ತು ಅವರು ನೀಡುವ ಹೊಟ್ಟೆ ಭರ್ತಿಯ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಅವಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಯಿತು.

ಈ ಸೆಳೆತದಿಂದಾದ ದ್ವಂದ್ವ ನೀಲಮ್ಮಳಿಗೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬೀಸುಗಲ್ಲಿನ ಎರಡೂ ಚಿತ್ರಗಳು ಅವಳನ್ನು ಅರೆಯತೊಡಗಿದವು.

ಭೀ, ಏನಾಗಿದೆ ಅವಳಿಗೆ! ಒಂದು ಕಡೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಮೊಲದ ಮರಿಯಂತಹ ಮುದ್ದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಮಧ್ಯದ ಒಡತಿಯ ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಪತನದ ಪ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಬದುಕು ಅವಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದೆ? ಕೇವಲ ದೇಹವನ್ನು ಮಾರಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯೇ? ಅವಳು ಈಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾವ ಹೆಸರು ಕೊಡುವುದು? ಅವಳಿಗೆ ರಾಘವನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅವಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದು ಮತ್ತು ವಿಕರಾಳವಾದದ್ದು. ಒಪ್ಪೋಣ.

ಹಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವನ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹಡಬೆ ನಾಯಿಗಿಂತ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣ ಗಳಿಸಬೇಕು ನಿಜ. ಆದರೆ ಹಣ ಗಳಿಸುವ ದಾರಿ ಯಾವುದಿರಬೇಕು-ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದು. ಅವಳು ಈಗ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಾರಿ-ಹಿಡಿದಿರುವ ದಾರಿ ಸುಲಭದ್ದು. ಆದರೆ ಆ ದಾರಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾದರೂ ಏನನ್ನು? ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಸಂಶಯದ್ದು. ಹೊಲಸು ಜೀವನ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ದೇಹದ ಸಂತುಷ್ಟಿಯನ್ನು- ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅವಳು ಅನ್ನದ ತಿಳಿ ಕುಡಿದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕುಡಿಸಿ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಿರುಬೆರಳ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲ, ಅದು ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ತಮ್ಮ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವರ ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಅವಳನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಿ- ಪಿಶಾಚಿ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ತನ್ನ ಸುಖ-ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬದುಕುವ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗಲೇ?

ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಧಾರೆಯನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬೆನ್ನು ಸವರಿದ್ದಳು. 'ರಾಮಪ್ಪನ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನೋಡು... ಎಂಥ ದೌರ್ಬಾಗ್ಯ! ಒಂದು ಆಸರೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡ ನಿನ್ನಿಂದ, ಆದರೆ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ. ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನೇ ದೇವೇಂದ್ರ! ನಾವು ಸತ್ತರೆ ನೀನೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರ ಹೆಗಲು ಏರಬೇಕು, ಯಾವ ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಸುಡಬೇಕು...'

ಜಮಖಾನೆಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ನೀಲಮ್ಮ ಕೊಡದಿಂದ ಒಂದು ಲೋಟಿ ನೀರು ಕುಡಿದಳು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು. ಮುದಿ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಕರುಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಅವರು ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ತರುಣ ಮಗನ ಮರಣದ ದುಃಖದಾಯಕ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗರ್ಭದ-ಶ್ವಾಸಕೋಶದ ರೋಗದಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ನೀಲಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದಳು-ಅವಳು ನಾಮಪಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಡುವಿನ ಒಡತಿಯೊಡನೆಯೂ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಭರಣ ಮಾಡುವ ರಾಘವನನ್ನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ನೆರೆಯ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಮಾವನಿಗೆ ಜ್ಯುಬಿಲಿ ಹಿಲ್ಸನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳೂ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಮನೆಗಳ ಒರೆಸುವುದು-ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆಯುವುದು ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಅತ್ತೆ-ಮಾವನೊಡನೆ ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ- ನಾಮಪಲ್ಲಿಯಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಸೊಸೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಅಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ

ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡಲಿ. ಯಾವಾಗ ಹಿಂತಿರುಗುವಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಿ.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವಳನ್ನೇ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವರು ಕೇಳಿದರೆ, ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ, ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳಾ ಅವಳು?

ಅತ್ತೆಯಾಗಲಿ ಮಾವನಾಗಲಿ, ಅಷ್ಟೊಂದು ದಂಡಿಯಾಗಿ ಸಂಬಳ ಬರುವ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೀಯ ಎಂದು ತಿರುಗಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾಮಪಲ್ಲಿ ಜ್ಯುಬಿಲಿ ಹಿಲ್ಸ್‌ನಿಂದ ದೂರವಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಬಸ್‌ನಿಂದ ಬಂದು-ಹೋಗಿ ಮಾಡಲಾರದಷ್ಟು ದೂರದ್ದೇನಲ್ಲ!

ಸಂಜೆ ಐದೂವರೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಂಜಯರ ಮೊಬಾಯಿಲ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು.

ಫೋನ್ ಸಂಜಯರೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ.

“ನೀನು?” ಸ್ವರದಿಂದ ಅವರು ತುಂಬ ಬಿಜಿಯಾಗಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಒಳ್ಳೆಯದು ಐದು ನಿಮಿಷ ಬಿಟ್ಟು ನಾನೇ ನಿನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಬಸ್, ಈಗಷ್ಟೇ ಆಫೀಸ್‌ಗೆ ಬರ್ತಾ ಇದೇನೆ” ಅವಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಕಾಯದೆ ಅವರು ಫೋನ್ ಕಟ್ ಮಾಡಿದರು.

ಅವರ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪೇಕ್ಷಿತಳಾದಂತೆ ಅನಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ. ಕೆಲವು ಜನ ಬಹುಶಃ ಅವರ ಎದುರು ಕುಳಿತಿರಬಹುದು. ಆಫೀಸು ಬಂದ್ ಆಗುವ ಸಮಯವಾಗಿದ್ದ ರೇನು? ಮಾಲಿಕರಾದವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಕೆಲಸಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ- ಅವರು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

ಕೆಲಸಮಯದ ಹಿಂದೆ ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಲು ಅಮೋಲನ ಫೋನ್ ಬಂದಿತ್ತು. ಶನಿವಾರ ಸಂಜೆ ಅವಳು ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾಳೆಯೇ? ಕಾರಂತರ ‘ಮಾಲವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ’-ಎಂದೂ ಅವನು ಕೇಳಿದ. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಬೀದಿನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಕವಿಮಿತ್ರ ನಾಟಕಕಾರ ಉದಯಭಾನು ಜೊತೆ. ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಅವನು ಮೊದಲೇ ಟಿಕೆಟ್ಟಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಂತರದು ಇದು ಬಹಳ ಹಳೆಯ ನಾಟಕ. ಆದರೆ ಅವಳು ಬಹುಶಃ ನೋಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಈ ನಾಟಕ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಅವನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಈ ನಾಟಕ ನೋಡ ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಲಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ‘ನಂದೀಕಾರ’ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಟ್ಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅವನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ‘ಮಾಲವಿಕಾ ಅಗ್ನಿಮಿತ್ರ’ ನೋಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಉತ್ಸವದಲ್ಲೋ-ಅಂತೂ ನೋಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೋಲನಿಗೆ ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಇಷ್ಟವಾಗಲು ತೊಡಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣ ಕಲಕತ್ತೆಗಿಂತ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುದುಡಿಸಿತ್ತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಚಲನೆ-ಚಟುವಟಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಒಂದು ನಪುಂಸಕ ನಗರ ಎಂದು ಅವನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾಟಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ನಾಟಕ ನೋಡದೆ ಹೇಗೆ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ಅರಿವಿಗೇ ನಿಲುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಟಕವೆಂದರೆ ಜಡವಾಗುತ್ತಿರುವ ವರ್ತಮಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುವ ಸಾಧನ ಎಂದು ಅವನಿಗನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವಳು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವವಳಾದರೂ ನಾಟಕದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ತೀವ್ರ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಅವಳ ತಂದೆಯವರು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಸಮರ್ಪಣಾ ಮನೋಭಾವದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಮೇಲಂತೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ಮಯ! ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಉಕ್ಕಿನ ಪುರುಷ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ, ಅವಳ ತಂದೆಯವರು ಬಲಗೈಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಓದಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆಕೆ ಅಭರಣಗಳ ಡಿಸೈನರ್ ಅದರೂ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದನ್ನು ಅವಳು ಬಿಡಬಾರದು. ಸಮಯವಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿ ಅವಳು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ. ನಾವು ಸಮಾಜ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಹಿಂದೆ ಬೀಳಬಾರದು. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿ, ಜೊತೆಗೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳ ಜಾಗೃತ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಮೋಲನಿಗೆ ಭರವಸೆಯಿದೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನಾಟಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಲು ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳಿವೆ. ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳು ಸ್ವಯಂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನೇರವಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಸಂವಾದ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಓದಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಅನೇಕ ಗುಂಪುಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ, ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ನಂತರ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಬಯಕೆಯಿದೆ. ಆಭರಣಗಳ ಡಿಸೈನಿಂಗ್ ಜೊತೆಗೇ, ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ಬದುಕಲಾರ.

ಅಮೋಲನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ಸಾಹವಿದೆ! ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಹಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಟಕ ನೋಡುವುದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು 'ಆಗಲಿ' ಎಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಅವಳು, ಸಾದಿಯಾ, ಅಮೋಲ ಮೂವರೂ ಅವಳ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ.

‘ಆಗಲಿ’ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ತೂಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದೇ ದಿನ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ದಾಖಲಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ? ಆದರೇನು? ಸ್ಮಿತಾ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಾ? ಗಂಟೆ-ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಯ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟೇ. ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಅವಳು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ಸ್ಮಿತಾ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವಾ?

ಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು.

ಜಿಗಿದುಹೋಗಿ ಅವಳು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು.

“ಓಹ್! ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟೊಂದು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ... ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆ-ಮುಟ್ಟದೆ ವರ್ಷಗಳೇ ಆದವೇನೋ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿದೆ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಓಡಿಬರೋಣ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ! ವಿಚಿತ್ರ ಗೋಟಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದೇನೆ. ಇದೂ ಒಂದು ಜೀವನಾನಾ? ಇಡೀ ದಿನ ಒತ್ತಡದಲ್ಲೇ ಕಳೀತಾ ಇದೆ. ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ! ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲು ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದೆ ಅಂತ. ಒಂದಿಬ್ಬರು ಬಂದು ಆಗಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅನವಶ್ಯಕ ಮಾತುಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬಂತೆ ನಡೀತಾ ಇದ್ದವು. ಬಿಡು... ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ಹೇಳು.”

ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಇಡೀ ದಿನ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹದು ಏನು ನಡೆದಿದೆ?

“ಬಿಡು ಅದನ್ನ....” ಅವರು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. “ಕೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸೂ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಕೊಡುವ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಅದು ನಿನ್ನ ಫೋನ್!”

ಅವಳು ಮುಗುಳುನಕ್ಕಳು.

“ನಾನೇನೂ ಫೋನ್ ಇಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ... ಹೇಳಿ ಏನಾಯ್ತು?”

ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ನಗು ನಕ್ಕರು.

“ನಗ್ತೀಯಾ?... ಸೊನಗಾರರ ಹರತಾಳ ನೀನೆಂದಾದರೂ ಕೇಳಿದೀಯಾ?”

“ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಯಾವ ಜಾತಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಸಂಜಯ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಉತ್ತೇಜಿತರಾದರು.

“ಇದ್ದೆ... ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರೆಲ್ಲರ ಜಾತಿ ಒಂದೇ ಇದ್ದೆ. ಹರಾಮಖೋರರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿರೋದೇ ಒಂದು ಜಾತಿ!

“ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಈ ಸಂಸರ್ಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಸೋಂಕು ತಗುಲಿದೆ.”

“ಸಂಜಯ! ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿರೋದು ಅಂದರೆ ಅಶಿಷ್ಟವಾಗೋದು ಅಂತ ಅರ್ಥವಾ?”

ಸಂಜಯರ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಅವಳಿಗೆ ತಪರಾಕಿಗೆ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆಗಿತ್ತು.

ಸಂಜಯರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು.

“ಸಾರಿ ನಮೀ! ಚಿಂತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಮಗಳಿಗೆ ಹುಚ್ಚನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.”

“ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜಂಜಾಟ ಈಗ ಬೇಡ ಬಿಡು, ಹೇಳು,ಆಗಿದ್ದಾದರೂ ಏನು?” ಮಾತು ಆಕಾರಣವಾಗಿ ಉದ್ಭವವಾಗುವುದು ನಿಂತಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ತಂದಿತು.

“ಎಚ್. ಗೋಲ್ಡಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿಯೊಡನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕರಾರಿನ ತಾರೀಕು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಂತಿದೆ. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಲ್ಕುಂಶ ಭಾಗ ಪೂರೈಸುವುದು ಹಾಗೇ ಬಾಕಿ ಇದೆ...”

ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದಳು.

“ಮಾರಿಶಸ್ಸಿನ ಸರಾಫ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದದ ಕತೆಯೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಫಜೀತಿಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಸತ್ಯಾಹಾಸಕ್ಕೆ ಕೂತು... ತುಟ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಗಾಟ ಶುರುಮಾಡಿದಾರೆ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರರು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಕಾರಖಾನೆಯ ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ಕೂಗಿದಾರೆ... ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ, ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸೋದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯ ಅಂತ.”

“ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಅವರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೆದುರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು?”

“ಒಪ್ಪೇನೆ... ಆದರೆ ಬ್ಲಾಕ್‌ಮೇಲಿಂಗ್ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಇದೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರವೂ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲೇ ಮುಂಬಯಿ-ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ತರಬೇತಾದ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಹುಡುಗರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ-ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ. ಕೆಲಸದ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹಳೆಯ ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೊಸ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರರು. ನಾವು ಅವರನ್ನು ತೆಗೆದೇನೂ ಹಾಕ್ತಾ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಕಂಪನಿಯ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಖರ್ಚಿನ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಈಗಲೂ ಕೂಡ... ಆದಾಯದ ಕಾರಣ ಅಷ್ಟೇ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೇ ವಿನಾ ಆದಾಯವಿನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ...”

ಅಸಂತೋಷ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು-“ದೇಶವಿರಲಿ, ವಿದೇಶವಿರಲಿ, ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಒಂದೇ. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕೊಡು. ಹಣ ತಗೋ. ಎಲ್ಲಾ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಸೊಕ್ಕಿನವರು...”

ಅವಳಿಗೆ ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ನೋಡಿ, ಮಾತುಕತೆಯಿಂದ ಬಗೆಹರಿಯಲಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೂ ಗೌರವ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರು ಬರೇ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲ. ಆಭರಣ ಕಲೆಯ ಸಂರಕ್ಷಕರು-ಸಂವಾಹಕರೂ ಹೌದು. ಬೇರೆ ಮಾನದಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರಿಗಿಂತ ಬೇರೆ.”

ಸಂಜಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತರಾದರು.

“ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೀಯ... ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿವೆ... ಸುಬೀಹಿಯ ಸಂಶಯ ಏನು ಅಂದರೆ ಹಳೆಯ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ಮೇಡಂ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದಾರೆ...”

ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು.

“ಸುಬೀಹಿ?...”

ನಗು ಉಕ್ಕಿತು. ತನ್ನ ಗಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲೆದಾಡಿತು-ಮರಳಿತು.

“ಕಂಪನಿಯ ಜನಸಂಪರ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿನೇ ಅವಳು! ಮತ್ತೆ ಅವಳು ಅಮೋಲ ಹಾಗೇನಲ್ಲ! ಅವಳ ನೌಕರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಷ್ಟೇ, ನನ್ನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನೂ ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ.”

“ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಯಾಕೆ ಕೊಡ್ತಾ ಇದೀರಿ...?”

“ನೀನು ಕೇಳಿದ ರೀತಿಯಿಂದ... ನನ್ನ ಶ್ವಾಸವೇ ಕಟ್ಟಿಹೋಗಿತ್ತು...”

“ಈವರೆಗೆ ನೀವು ನಿರ್ಮಲಾ ಮೇಡಂಗೆ ಹೆದರಿದ್ದೀರಿ.... ಈಗ...”

ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು ಅವರು.

“ನಿರ್ಮಲಾ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಇದೆ! ಹೆದರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೆದರ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸ್ತೇನೆ... ನಿನಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದನ್ನೂ ನಾನು ಬಯಸೋದಿಲ್ಲ.”

“ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಹೆದರಿಕೆ...?”

“ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಶಃ ಹೆದರಿಕೆ ಅಂತ ಕರೆಯೋದಿಲ್ಲ... ಬಹುಶಃ ಕಾಳಜಿ ಅಂತ ಕರಿತಾರೋ ಅಥವಾ...” ಅವಳು ಸುಬೀಹಿಯ ಸಂದೇಹದ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

“ನಿರ್ಮಲಾಜಿಯವರು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಘಾತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸುಬೀಹಿಗೆ ಯಾಕೆ ಅನ್ನಿಸಿತು?”

“ಸುಬೀಹಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಿಖಿಲ್‌ಗೂ ಅದೇ ಅನಿಸ್ತಾ ಇದೆ. ನನ್ನ ಸಫಲತೆಯಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕೂತಿದ್ದಾಳೆ. ಜೀರ್ಣ ಆಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ತಂಟೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ವೃದ್ಧ ಕೆಲಸಗಾರರ ಜೊತೆ ಅವಳ ಸಂಬಂಧ ಗಾಢವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ದರ್ಪದ ವ್ಯವಹಾರದ ಆಚೆಗೂ, ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಗುಜರಾತಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠಳು ಅಂದುಕೊಂಡಿದಾರೆ. ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳದೇ ಕ್ಯಾಬಿನೆ

೫೮೪ / ಆವಿಗ್ಗೆ

ಶುರುವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅವಳು. ಅವಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ತಡೆಯೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಕುಲದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಇದು! ಖಾಸಗಿ ಜಗಳವನ್ನು ನಾವು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡಬಾರದು. ಒಂದು ವಾರದ ಹಿಂದೆ ಯಜಮಾನಿತಿ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಳು... ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಈಗ ಎದುರಿಗೆ ಇರೋದು. ಇಂದು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಹರತಾಳ ಶುರು....”

“ಅಂದಮೇಲೆ ಯಾರಿಂದ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆಯೋ, ಅವರನ್ನೇ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿ.”

“ರೈಟ್... ನಿರ್ಮಲಾಳದ್ದು ಅದೇ ವಿಚಾರ ಇದೆ! ಅದನ್ನೆ ಮಾಡಿದೇನೆ ನಾನು. ನಾಳಿನ ಪೀಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೇಡಂ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದಾರೆ...”

“ನೀವೂ ಈಗಷ್ಟೇ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದಿರಿ... ಕುಲದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆ... ಡೈವೋರ್ಸ್ ಕೊಡ್ತಾರೆ... ಆಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿನ ತಕರಾರನ್ನು ರಸ್ತೆಗೆ ಬರೋದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಚಾವು ಮಾಡ್ತೀರಿ...?”

ಅವರು ನಗುತ್ತ ಅದನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದರು.

“ಏನಾದರೂ ಒಂದು ದಾರಿ ಅದಕ್ಕೂ ಇದ್ದೀತು. ಬಿಡು ಅದನ್ನು... ಹೇಳು... ನೀನು ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾಕೆ?”

ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ನಿರುಪಾಯಳಾಗಿದ್ದ ಅವಳು ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಸಂಜಯರನ್ನು ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಬಚಾವು ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಅವಳ ಮೌನ ಅವರನ್ನು ಚಿಂತೆಗೆ ದೂಡಿತು.

“ಯಾಕೆ ಮೌನವಾದೆ... ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಲ್ಲವಾ?...” ಅಂತೂ ಒಂದು ತುದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಗೊಂದಲ ದೂರವಾಯಿತು.

“ಆರೋಗ್ಯವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ!”

“ಯಾಕೆ? ಏನಾಯ್ತು?” ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅಧೀರರಾದರು.

“ಸಂಜಯ, ನಾನು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ...”

“ಏನು?” ಸಂಜಯರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸಂಜೆಗೂಡಿಗೆ ಮರಳುವ ಸಾವಿರಾರು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕಲರವದ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಕೇಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. “ನೀನು ನಿಜ ಹೇಳಿದೀಯಾ ನಮಿ! ನೀನು ಗರ್ಭಿಣಿ ಆಗಿದೀಯಾ ಅಂತ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದೀಯು? ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಸೂತಿ ತಜ್ಞರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದೀಯಾ? ನೋಡು, ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ ತಕ್ಷಣ ಹೋಗಿ ತೋರಿಸು. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆನೆ. ಅಥವಾ... ಈಗ ಸಂಜೇನೇ ತೋರಿಸ್ತೀಯಾ! ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಹತ್ತಾರು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ ಇರಬಹುದು. ನನಗೆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳು. ಡಾಕ್ಟರರು ಹಂಡ್ರೆಡ್ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಕನಫರ್ಮ್ ಮಾಡಿದಾರಾ ಇಲ್ಲವಾ ಅಂತ... ಐ ಲವ್ ಯೂ ನಮೀ, ಐ ಲವ್ ಯೂ.... ಯಾವುದನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ

ಕಿವಿಗಳು ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದ್ದವೋ, ಅದನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಕೇಳಿದೇನೆ.” ಸಂಜಯರ ಸ್ವರ ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವಳಿಗೆ ಭ್ರಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಅಳು ಅವರಿಗೆ ತಡೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಸಂತೋಷದ ಉಕ್ಕು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ಬಾರಿ ಚುಂಬಿಸಿದರು. ಮನಸ್ಸು-ಪ್ರಾಣದಿಂದ ನೂರಾರುಬಾರಿ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿದರು. ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ವಿಹ್ವಲತೆಯಿಂದ ದ್ರವಿಸಿ ಸಂಕೋಚಗೊಂಡರು. ಅವರ ಪಿತೃತ್ವದ ಸುಖದ ಅಲೌಕಿಕ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆ ದಟ್ಟ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮುಳುಗಿಸುವುದು? ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಡೋದು ಕಠಿಣವೇ-ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳೋದು ಕಡಿಮೆ ಕಷ್ಟದಾಯಕ ಅಲ್ಲ.

ಹೇಳಲೇಬೇಕು-ಅವಳೇನು ಯೋಚಿಸ್ತಿದಾಳೆ, ಅವಳೇನು ಬಯಸುತ್ತಿದಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

“ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದೇನೆ. ಸೊನೋಗ್ರಫಿ ಆಗಿದೆ. ಗರ್ಭ ಇದೆ. ಐದನೆಯ ತಿಂಗಳು ಪ್ರಾರಂಭ ಆಗಲಿಕ್ಕಿದೆ... ಆದರೆ...”

“ಆದರೇನು?”

“ನನಗೆ ನನ್ನ ಓದು ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಸಂಜಯ! ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮೆಹತಾರ ಅನೇಕ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಗಳೆದದ್ದೂ ನನ್ನ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದೇ... ಮಗುವನ್ನು ಸಾಕಲು ಕೂತುಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.”

“ನೀನೇನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದೀಯಾ? ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಂದ ಶಾಪಮುಕ್ತಿಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬಯಸುತ್ತೀಯಾ ನೀನು?”

ಸಂಜಯನ ಸ್ವರ ಉತ್ತೇಜಿತವಾಯಿತು. ಸಂಯಮ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಫಲವಾಯಿತು.

“ಇಲ್ಲ ಸಂಜಯ, ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷವೂ ನನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾಗುವುದು ನಿಮಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೌಭಾಗ್ಯವಲ್ಲ, ನನಗೂ ಕೂಡ. ಆದರೆ ಓದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಗುರಿ. ನಾನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ನಾನು ನನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?”

“ಈಗ ನೀನೇನಾಗಿದೀಯೆ?”

“ಯಾರದೋ ಅನುಕಂಪನ ಪ್ರತಿಫಲ! ನಾನು ಆ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ಅಪಮಾನಿತ ಗೊಳಿಸಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗುರಿಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮತ್ತೆಂದೂ ಅಂಜನಾವಾಸ್ವಾನಿ ಯಾವುದೇ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಳ್ಳವರ ಬಗೆಗೆ

ವಿಶ್ವಾಸ ತಾಳಲಾರರು...”

“ಬರಿಯ ಭಾವುಕತೆ ತುಂಬಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಡ. ಡಿಗ್ರಿಯ ಊರುಗೋಲಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನಿನಗೆ ಏನಿದೆ? ನೀನು ಮೂರು ಮೂರು ಕಂಪನಿಗಳ ಒಡತಿಯಾಗ್ತೀಯಾ. ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಅವರ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ನೀನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ನಿನ್ನ ಕಾಲ ಅಡಿಗೆ ಎಂಥ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಆಧಾರವಿರುತ್ತದೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಾ? ಯಾಕೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ? ನೀನೆಷ್ಟು ಸಮರ್ಥಳೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ಕೇಳು! ನೀನೇನು ಕೊಡ್ತಾ ಇದೀಯಲ್ಲ. ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಡಿಗ್ರಿಧಾರಿಗಳೂ ಶೂನ್ಯ. ನಿನ್ನ ಈ ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡು. ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆಯಿಡು. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿದೆ!”

ಅವರು ತರ್ಕದ ಮೇಲೆ ತರ್ಕವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

“ಓಂದು ಮಾತು ಹೇಳು, ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಅವರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತಳಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತಾನೆ ನೀನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಬಯಸುವುದು? ಅದು ನೀನು ಈಗಲೂ ಆಗಿದ್ದೀಯಾ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿದ್ದೀಯ, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಸಂಬಳ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಮತ್ತು ನಾವು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಳಿಯಿತು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೋ. ನಿನಗೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಕೊರತೆಯಿದೆ? ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸುಖ-ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ನಿನಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ? ಯಾವುದನ್ನು ನೀನು ಪಡೆಯಲಾರೆ?”

ಅವಳು ಬಯಸಿದರೂ ಮಾತನಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಓದುವುದನ್ನು ಯಾರು ಬೇಡ ಅಂದರು ನಿನಗೆ! ಮಗು ಜನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದಲ್ಲ! ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಯಾವುದಾದರೂ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆಯೇ?”

ಕೊನೆಗೂ ಮೌನವನ್ನು ಒಡೆಯಲೇಬೇಕಾಯಿತು ಅವಳಿಗೆ.

“ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಓದು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ನಾನು ಪಡೆದಿರುವ ಸುಖ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ನಾನು ಆರ್ಜಿಸಿದವಲ್ಲ. ತನ್ನದನ್ನು ತಾನೇ ಗಳಿಸುವ, ಆ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರವಾಗುವ ತನ್ನದೇ ಸುಖವೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಜಯ! ಅದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಕೆಳಗೆ ತಾನೇ ಪಡೆದ ನೆಲದ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ದಿನ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನನಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಗಳಿಕೆ ಸಿಕ್ಕಿತೋ... ಆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಯೋಜನೆಗಳು ತಯಾರಾದವು... ಆ ರಕಮಿನಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದೆವು...”

ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಶ್ರಮದ ಗಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು...

“ಮತ್ತೆ... ಮದುವೆಯಾಗದ ಅಕ್ರಮ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಪಟ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಬಯಸುವಷ್ಟು ನಾನು ಆಧುನಿಕಳೂ ಅಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸಂತಾನವೆನ್ನುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ತಾನು ಹುಟ್ಟಲು ಬಯಸದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಯಾಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆ ಎಂದು ನಾಳೆ ನನ್ನ ಮಗು ನನಗೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಾರದಲ್ಲ!”

ವಿಚಲಿತ ಸಂಜಯ ಉಗ್ರರಾದರು.

“ಆ ಮಗು ನನ್ನದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರಮದ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಹಚ್ಚಗೊಡುತ್ತೇನೆಯೇ ನಾನು? ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ನಾನು ಅದನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.”

ಅವಳು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ನೋಟ ಬೀರಿದಳು.

“ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾ! ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ನೀವು ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೀರಿ! ಅಂದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇಲ್ಲವಾ? ಮುಗಿಯಿತಾ?”

ಸಂಜಯ ಶಾಂತರಾದರು. ಅವಳಿಗೆ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು—

“ನಮೀ, ತಪ್ಪು ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಬೇಡ. ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತು. ನಿರ್ಮಲಾಳಿಂದ ನಾನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಮುಕ್ತನಾಗುವವರೆಗೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಹಾಂ, ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆದು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಮಗುವನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ.”

“ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಷಯ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಕೇವಲ ಮಗುವನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಷ್ಟೇ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಈಶಾಳನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ನನ್ನ ಮಗು ಬೇಕು... ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ರಕ್ತದ್ದು... ಅದನ್ನು ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡಬಲ್ಲೆ.”

“ಪ್ಲೀಜ್ ನಮೀ! ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಬೇಡ....”

“ಮದುವೆ ಅಂದರೆ ಸಪ್ತಪದಿ ತುಳಿಯೋದು ಮಾತ್ರಾನಾ? ಸಪ್ತಪದಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲಾಳ ಮಧ್ಯೆ ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಅಭಾವ ಇರುತ್ತಿತ್ತಾ? ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಸಪ್ತಪದಿಯಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಉಳಿದದ್ದು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯದು. ಅವಳ ಪೊಳ್ಳುತನ ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಿದೆ?”

“ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ನಾನು ನಿರ್ಮಲಾಳ ಪತಿ! ಆದರೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅವಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲ. ಪತ್ನಿಯ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅವಳು

೫೮೮ / ಆವಿಗೆ

ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಮನೆ-ಮಾರು, ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ನಿಜ. ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ನೀನೂ ಎಲ್ಲಿ ವಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ? ನಿನಗಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನಲ್ಲ, ಅದೇನು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಕರಾರಿಗೇನು? ನಿನ್ನ ಸಹಿಗಾಗಿ ಕೊರಿಯರ್‌ನಿಂದ ಮನೆ ಖರೀದಿ ಕರಾರುಪತ್ರ ತಲುಪಲಿದೆ.”

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವರು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಇಲ್ಲ... ನೀನು ನನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಲಾರೆ! ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ... ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಅಪ್ಪನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದೇ ಗಂಡಸಿಗೆ ಅಪ್ಪನಾಗುವುದು ಅಂದರೆ ಏನು... ಏಳು ಜನ್ಮ ತಾಳಿ ಬಂದರೂ ನೀನದನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ....”

ಮೌನ.

ನಿಶ್ಯಬ್ದ.

“ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದೀಯಲ್ಲವಾ, ನಮೀ... ನೀನು...”

“.....”

“ಬಸ್, ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶ ಕೊಡು. ನಿಯಂತ್ರಣ ಮೀರಿದ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದು, ನಾನು ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಬಳಿ ಓಡಿಬರಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲ ಹೇಳುವುದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಮಗು ಐದನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಿಸಲು ಶುರುಮಾಡುತ್ತಂತೆ! ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿವಿಯಿಟ್ಟು ನಾನು ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಬಡಿತವನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ... ಅದರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು... ಅದನ್ನು ನಾನು ಅದರ ಮೊದಲ ಪಿಕ್‌ನಿಕ್‌ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಯಸುತ್ತೇನೆ... ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೇನೆ... ನಮೀ, ಹೇಳಿಬಿಡಲಾ ಈಗಲೇ... ಬೇಡ! ಬಂದಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳ್ತೇನೆ. ಇರಲಿ, ಹೇಳ್ತಿದ್ದೇನಲ್ಲ. ಅದೂ ತನ್ನ

೨೬

ಟೆಲಿಫೋನ್ ಗಂಟೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಪಾಯಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು ಹೊರಡಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಮಲಬದ್ಧತೆಯ ತೊಂದರೆ ಅವಳನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡು ಮಾಡಿತ್ತು. ಮೊದಲೆಂದೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸೂತಿ ವಿಶೇಷತಜ್ಞ ಹೊಸ ಡಾಕ್ಟರ್ ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಲಬದ್ಧತೆ' ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅವಳಿಗೆ 'ಹಿಮ್ ಅಪ್' ಮತ್ತು 'ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಮ್' ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜುಲಾಬಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಅಲ್ಲ. ಹಸಿರು ತರಕಾರಿ ತಿನ್ನಲಿ. ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲು ತಿನ್ನಲಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಟ್ಟೆಯ ತೊಂದರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಯಾರು ಫೋನ್ ಮಾಡಬಲ್ಲವರು?
ಸಹಪಾಠಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೋ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಇಂದು ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್‌ಗಾಗಿ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ನಿನ್ನೆ ಎಂಥಾ ಭಯಂಕರ ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಬೇಕಾಯಿತು. ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಈಗಲೂ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಯದಿಂದ ತಳಮಳ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದ ನಂತರವೂ ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪಾಯಿಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೋದರೆ, ಕೇವಲ ಹಾಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಸುದ್ದಿಬಂತು. ಶಾರ್ಜ್‌ದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವ್ಯಾಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೋಲು-ಗೆಲುವಿನ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ನಡುವೆ ಉಂಟಾದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಜಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದಂಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ಪೂರ್ ವಿಧಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಳೇ ನಗರದ ಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮನೆಯಕಡೆ ಹೊರಟುಬಿಡಲಿ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತಮ್ಮದು ಎಂದು ಫಾರೂಖ್ ಸಾಹೇಬರು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಅವರ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಬೇಕು. ಅವರ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನೋಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ವಿಳಾಸ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಇದೆ. ತಲುಪಬೇಕಾದ ದಾರಿ ಹೀಗಿದೆ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ವಾಹನ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ, ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಗಮನದಲ್ಲಿರಲಿ. ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಕೂಡಲೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹಾಗೂ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಕೇಳಿದರೆ ಅವರ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸ ಬರೆದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಕೊಡಲಿ! ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು-ಅವರ ತಮ್ಮನ ಮಗ, ತಂಗಿಯ ಮಗಳು, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಹೀಗೇನಾದರೂ ಹೇಳಲಿ. ಈ ಮಾತು ಮೂರ್ಖತನದ್ದಾಗಿ ಅನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ದಂಗೆಗೆ ಮೀರಿದ ಮೂರ್ಖತನ ಬೇರೇನಾದರೂ ಇದೆಯಾ? ಹಾಗೆ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರು ಸುತ್ತಲ್ಲ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಅವಶ್ಯ. ನಾಳೆಯ ಬೆಳಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಲೇ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಾದಿಯಾ 'ಗೋಶಾಮಹಲ್' ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರಾಳೆ. ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಬರೋದಾದ್ರೆ ಅವಳೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ.

ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರನ್ನು ತುರುಕಿ ನಗರದ ಹೊರಗಡೆ ಹೋದರು. ಮೂಸಿ ನದಿ ದಾಟಿದ ನಂತರವೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಬಂದಿದ್ದು.

ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಂತಹ ಸುಂದರ ನಗರದ ಈ ಹಳೆಯ ಭಾಗದ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ಇದೇ ಆಗಿತ್ತು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಕರ್ಪೂರ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವಾಗ ನಿಜಾಮರ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆನೋ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚಾರಮೀನಾರದ ಕಂದು ವರ್ಣದಂತಹ ಶಿಲ್ಪದ ಭವ್ಯ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಸೀದೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ ಮಂದಿರದ ಸೇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳು ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಂದಿರ. ಬಲವಂತವಾಗಿ ಚಾರಮೀನಾರನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು, ಇಳಿಯಲು ತಯಾರಿಲ್ಲದ ಹಟಮಾರಿ ಮಗುವಿನಂತೆ. ಕಂಬಗಳುಳ್ಳ ಸಾಲಾಗಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛ ಜಗಮಗಿಸುವ ಅಂಗಡಿಗಳು ಖರೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಬುರುಕಾಗಳಿಂದ ಇಣುಕುವ ಬೆಳದಿಂಗಳಂತಹ ಬೆಳಕಿನ ಮುಖಗಳು ತಮ್ಮ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು, ದೃಷ್ಟಿ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಫುಟ್‌ಪಾಥ್‌ನ ಪೇಟೆಯಂತೂ ವಿದೇಶಿ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿ, ದುಬೈನ ಯಾವುದೋ ಬಾಜಾರದಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಳೆ ನಗರದ ಈ ಹಳೆಯಭಾಗದ ಪ್ರತಿಮನೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬರೋ ಇಬ್ಬರೋ ಅರಬ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸಾದಿಯಾ ಹೇಳಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆ-ಶುಭ್ರತೆ ಚಂದ್ರಬಾಬು ನಾಯ್ಡು ಅವರ ದೂರದರ್ಶಿತ್ವದ ಫಲ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಚಾರಮೀನಾರನ್ನು ಅವರ ಜನಾಂಗದ ಕೋಳಿಅಂಗಡಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಕರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮಗೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ಆರರ ಆತಂಕವೂ ಒಟ್ಟೂ ಹನ್ನೊಂದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅಮೋಲ ಅವಳನ್ನು ತಿರುಗಾಡಿಸಲು ಚಾರಮೀನಾರಿನ ಬಳಿಯ ಗಲ್ಲಿಗಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ!

ನಾಲಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಫೋನಿನ ಗಂಟೆ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಬಾರಿಸಿತು.

ನಾಲಗೆ ಉಜ್ಜುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಫೋನ್‌ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿದಳು.

ಫೋನ್ ಪವಾರನದಾಗಿತ್ತು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ. ಅವಳು ಹೈದ್ರಾಬಾದಿಗೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಇದೇ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದ. ಪವಾರ ಏನೋ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಫೋನ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರೂ ಅವಳ 'ಹಲೋ'ಕ್ಕೆ ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ?

“ಹಲೋ...ಹಲೋ...”

“ಹಲೋ...” ಉತ್ತರಿಸಿದ ಅವನ ದನಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ

ಬಂದ ಮೊದಲ ಫೋನ್!

“ನಮಿತಾ, ಯಾಕೆ ಮಾತನಾಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸ್ತಾ ಇಲ್ಲವಾ?”

“ಕೇಳಿಸ್ತಾ ಇದೆ.”

“ಸ್ವಿತಾಳಿಂದ ನಿನ್ನ ನಂಬರನ್ನು ಬಹಳ ಮೊದಲೇ ತಗೊಂಡಿದ್ದೆ.”

“ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈವರೆಗೆ ಫೋನ್ ಯಾಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ?” ಅವಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅರಳಿದಳು.

“ಬಹುಶಃ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ದನಿ ಕೇಳುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ...”

ಅದೇ ಹಳೆಯ ಧಾಟಿ. ದೇಶ-ವಿದೇಶ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾನೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಂದವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು-ತುಟಿಯನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಮಾತ್ರ ವಕ್ರ ಮಾಡಿ.

“ಈಗ ಯಾತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು?”

“ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಲು” ಪವಾರನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿಗದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಕಾರಿಯಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ತತ್ತರವಿತ್ತು.

“ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಯಿತಾ?”

“ಅವರಿಗೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ” ಹಿಂದಿಗಿಂತ ಅವನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯಮವಿತ್ತು.

ಅವಳು ಸಮಾಧಾನದ ದೀರ್ಘ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು.

“ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಾನೊಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದೆ ಅವರಿಗೆ. ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಾ?”

“ಅದನ್ನೇನೂ ಅವರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಚಾಳಿನ ಜನರು ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

ಪವಾರನ ಕಂಠ ಯಾಕೋ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ. ಬಹುಶಃ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬಹಳ ಸತಾಯಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

“ನಾನು ನಿನಗೆ ಈಗ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿದ್ದೇನಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿರಬಲ್ಲೆಯಾ... ಹೇಳು ಧೈರ್ಯವಾಗಿರೋಯಲ್ಲ...”

“ಎಂಥಾ ಒಗಟಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡ್ತೀರಿ ನೀವು... ಅಮ್ಮನಿಗೇನಾದರೂ...”

“ಅಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆರಾಮವಾಗಿದ್ದಾರೆ.”

“ಮತ್ತೆ?...”

ಪವಾರ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ತಡೆದ.

ಅವಳ ಮಿದುಳಿನ ನರಗಳು ಸದ್ದುಮಾಡತೊಡಗಿದವು.

“ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ ಮುಂಚೆ, ಸತ್ಯಾನಂದಾನಿ ಅವರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಧೀ ವ್ಹೀಲರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೆಲವು ಆಕ್ರಮಣಕಾರರು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ

ಮೇಲೆ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗುಂಡುಹಾರಿಸಿದರು.”

‘ಧಕ್’ ಎಂದು ಆಕೆಯ ಬಾಯಿ ತೆರೆದೇ ಉಳಿಯಿತು. ಕಣ್ಣಗಲಿಸಿ ಅವಳು ಫೋನ್ ರಿಸೀವರ್ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ನೀವು... ನೀವು ವಿನೋದ ಮಾಡ್ತೀರಿ ಅಲ್ಲವಾ? ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಲು... ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವ ಇದೆಯಲ್ಲ... ಹಾಗೇ....”

“ಇಷ್ಟೊಂದು ದೂರದಿಂದ?... ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಟುವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿಹೇಳಿ ಬೇಸರಪಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಅಂಥದ್ದೇ ಕಹಿ-ಕಟುಸತ್ಯ... ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಇನ್ನಿಲ್ಲ... ಅರವಲೆ ಮರಣಾಂತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೂ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಯೂನಿಯನ್‌ಗೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರದಾಗಿದ್ದರು. ಜಡವಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆಯಾಗಿ-ಬೇಲಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ನಾವೆಲ್ಲ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಆಕಸ್ಮಿಕ ನಿಧನದಿಂದ ಶಾಕ್‌ಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೇವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೊಡು. ಬರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಯಾವುದಾದರೂ ಪತ್ರಿಕೆ ತರಿಸಿ ಓದು. ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ... ಟೀಕ್ ಕೇರ್...” ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಫೋನ್ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಶರೀರ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಬಡಿದ ಅಪಸ್ಮಾರದ ಆಘಾತದಂತೆ ಕಂಪಿಸಿತು. ಬಾಯಿಂದ ಚೀರುವಿಕೆ ಹೊರಬರುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದಳವಂತೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಿಟಕಿಗೆ ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಅವಡುಗಚ್ಚಿತ್ತು.

ಹಠಾತ್ತನೇ ಅವಳ ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅಲೆಅಲೆಯಾಗಿ ನೋವಿನ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದಂತಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತರವಾದ ಸೆಳೆತವೊಂದು ಒಮ್ಮೆಲೇ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿತು. ಹೇಗೋ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯವರೆಗೆ ಬಂದಳು. ಚೀರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ....

ಚೀತ್ಕಾರ ಕೇಳಿ ನೀಲಮ್ಮ ಓಡಿಬಂದಳು. ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾದಳು. ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಗಾಲನ್ನು ಹಸ್ತದಿಂದ ತಿಕ್ಕಿದಳು. ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸುವುದೇ ಅಥವಾ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಜೊತೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೋವಿದೆಯೇ ಎಂದೂ ಕೇಳಿದಳು.

ಒಣಗಿಹೋದ ತುಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅವಳು ತಲೆಯಲುಗಿಸಿ ಹೌದು ಎಂದಳು. ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಾಡಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಗೆ ಓಡಿದಳು. ರಮ್ಯೆಯಾ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ತರುತ್ತೇನೆ. ಅವಳು ಧೈರ್ಯವಾಗಿರಲಿ

ಎಂದು ತಿಳಿಸಿಹೋದಳು.

ಧೈರ್ಯ ಕುಸಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ನೀಲಮ್ಮನನ್ನು ಹೋಗಲು ಯಾಕೆಬಿಟ್ಟೆ! ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಇನ್ನೊಂದರಂತೆ ಏಳುತ್ತಿರುವ ನೋವಿನ ತರಂಗಗಳು ಅವಳನ್ನು ನಿರ್ಮಮವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಕುಕ್ಕುತ್ತಿವೆ.

....ಸಂಜಯ ಬಂಜಾರಾ ಹಿಲ್ಸನ ನವಜೀವನ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹೆಸರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಅವಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರಾವುದೇ ಮಹಿಳಾ ಡಾಕ್ಟರರ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಜಯರಿಗೆ ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಭರವಸೆ ಹೇಗೋ! ಅವಳು ವಿರೋಧವನ್ನೂ ಮಾಡಿದಳು. ಡಾ. ವನಜಾ ಅವರ ಬಳಿಯೇ ಅವಳ ಹೆರಿಗೆ ಕೇಸ್ ಇರಲಿ, ಡಾ. ವನಜಾ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಅವಳು ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಯಿ. ಅವರು ಸಂಜಯ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡ ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಸಂಜಯ ಡಾ. ವನಜಾರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಜಯ ಡಾ| ವನಜಾರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ. ಸಂಜಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದರು. ಹೆಗೆಯಂತಹ ಜಟಿಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾದ ವಿಶೇಷಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ವಿಪತ್ತು ಬಾರದಂತೆ ಅವರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್ ನಗರದ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಸೂತಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞರು. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಬಾರಿ ಹೌದು. ಆದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಣದಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ್ದು. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಪರಿಚಯದವರೆಲ್ಲ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಡಾ|| ಯಾಸ್ಮಿನ್‌ರನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಯ ಕ್ಷಣದವರೆಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಗೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಸಿಗೆ ಸಿಸೇರಿಯನ್ ಮಾಡಿ ಹಣ ಕೀಳುವವರಲ್ಲ ಡಾ|| ಯಾಸ್ಮಿನ್!

ರಮ್ಯೆಯಾ ಬಂದಿದ್ದ. ನೀಲಮ್ಮ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲಿಗೆ ತಾಗಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಎದ್ದುನಿಲ್ಲುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಅವಳಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಿದ ರಕ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ನೀಲಮ್ಮನ ಹೃದಯ ದಹಿಸಿಹೋಯಿತು.

“ಅಯ್ಯೋ... ಅಮ್ಮಾ...!” ಆಗಬಾರದ್ದು ಆಗಿರುವ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಎರಡೂ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು ನೀಲಮ್ಮ.

“ತಡೆಯಿರಿ ಅಮ್ಮಾ! ಏಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗ ಬರ್ರೇನೆ.”

ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಖೋಲಿಯಿಂದ ಶುಭ್ರವಾದ ಒಂದು ಧೋತ್ರವನ್ನು

೫೯೪ / ಆವಿಗೆ

ತೆಗೆದುತಂದಳು.

ಧೋತ್ರವನ್ನು ಮಡಿಕೆಯಾಗಿ ಮಡಚಿ ಅದರ ದಪ್ಪ ತಳವನ್ನು ತೊಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಲವಾರದ ಲಾಡಿಯೊಳಗಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದಳು-ಬಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಜಾರದಂತೆ-ಸರಿಯಾಗಿ ಲಂಗೋಟಿಯ ಹಾಗೆ. ಅವಳ ಅಶಕ್ತ ದೇಹಕ್ಕೆ ನೆರವು ನೀಡಿ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೆಂದು ಮುದುಕ ಉದಯಗಿರಿಕೂಡ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಅತ್ತೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಕೊಟ್ಟ ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನರ್ಸಿಂಗ್‌ಹೋಂಗೆ ಹೊರಟಳು.

‘ನವಜೀವನ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ’ಗೆ ಅವಳನ್ನು ರಮ್ಯೆಯಾ ಈ ಮೊದಲೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ.

“ಆಹ್...” ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಅವಳು ನೋವು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

.... ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಮಿತ್ರ ದೇವಿಶಂಕರ ಎಡ್ಮಿಟ್ ಆಗಿದ್ದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬಹುದು ಅವರನ್ನು? ವಿವರವಾಗಿ ಘಟನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪವಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಯಾಳುವಾದ ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು ಎಂದು ಕೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಎಂಥಾ ಹಾಹಾಕಾರ ಎದ್ದಿರಬಹುದು...

ಬಾಯಿ ಒಣಗುತ್ತಿದೆ. ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ನಾಲಗೆ ಆಡಿಸಿದಳು. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಿಂಭಾಗ ಕುಡಗೋಲಿನಿಂದ ಖಚ್ ಖಚ್ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡವುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನಿಸಿತು. ಓಹ್!... ಇದೇನಾಗುತ್ತಿದೆ ಅವಳಿಗೆ... ಹದಿಮೂರು ಲಕ್ಷ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

೨೨

ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪುವ ಮದ್ದಿನ ಪ್ರಭಾವ ಇಳಿಯುತ್ತಲೇ ಸಿಸ್ಟರ್ ಅವಳಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು-‘ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಬಯಸು ತ್ತಾಳೆಯೇ? ಮಗುವನ್ನು ಇಡಲಾಗಿದೆ.’

ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿಬಂದವು. ನಿರಾಕರಣೆಗಾಗಿ ಅವಳು ತಲೆಯಲುಗಿಸಿದಳು.

ನೋಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಏನು? ಮಗಳ ವಿದಾಯ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ! ಎಂಥ

ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಯೋಗ! ಮಗಳಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಗಳು ಅವಳ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದಳೋ ಏನೋ! ಅಮ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕಟಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಲಾಂಛನ ಅನುಭವಿಸುವುದರಿಂದ ಬಚಾವು ಮಾಡಿದ್ದಳು. 'ಅಮ್ಮಾ! ನೀನು ನಿಷ್ಕಲಂಕಳಾಗಿರು! ನಾನು ಸ್ವಯಂ ನನ್ನನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ! ನಿಜವಾಗಿ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆ ನೀನು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.... ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಸುತ್ತೇನೆ!'

ಡಾಕ್ಟರ್ ವನಜಾ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮಗುವಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ... ಪ್ರಾಣ ಬಂದಿರದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೇ?

ಕಾಫಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಸಿಸ್ಟರ್ ಬಳಿ ನೀಲಮ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿದಳು.
 "ಹೊರಗಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ."

ಅವಳು ಸಿಸ್ಟರ್‌ಗೆ ಕೇಳಿದಳು—“ನೀಲಮ್ಮನನ್ನು ನಾನು ಒಳಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾ?”

“ಇಲ್ಲ” ಸಿಸ್ಟರ್ ತನ್ನ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದೆನಿಸಿದರೆ ಅವಳು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅವಳಿಗಾಗಿ ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಔಷಧ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವಾರ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅವುಗಳನ್ನು.

ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರ್ ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದರೆ? ಮಗು ಬೀಳದ ಹಾಗೆ ಬಚಾವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಕೇಸ್ ಅವರ ಯಾವ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೂ ಸಿಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿಸ್ಟರ್ ಹೇಳಿದಳು.

“ಬಿಲ್, ಸಿಸ್ಟರ್?”

“ನೀಲಮ್ಮ ತುಂಬಿದ್ದಾಳೆ.”

ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು. ನೀಲಮ್ಮನ ಬಳಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು? 'ಅವಳು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗಿನ ಗಂಭೀರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಗಡ ಹಣವನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರವೂ ಅವಳಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಅವಳು ನಂತರ ಚುಕ್ಕಾ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಬರದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ಬಿಲ್ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಅವಳ ಗಾಡಿಯ ಡ್ರೈವರ್ ರಮ್ಯೆಯಾ ಬರಬಹುದು?—ಎಂದು ಅವಳು ಸಿಸ್ಟರ್‌ಗೆ ಹೇಳುವವಳಿದ್ದಳು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವಳು ಮೃದುವಾಗಿ ಗದರಿದಳು. ಹಣ ಮತ್ತು ಧೋತ್ರ ಎರಡನ್ನೂ

ಅವಳು ಖೋಲಿಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ತಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು-ನೋವಿನಿಂದ ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವ ಅವಳಿಗೆ ಹಣದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು?

“ಅಮ್ಮಾ, ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆರಾಮ ಮಾಡಿ... ಅಥವಾ ಅಲ್ಲೇ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಿ” ನೀಲಮ್ಮ ಅವಳಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದಳು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿದಳು. ಯಾಕೆ? ಇಲ್ಲಿ ಅವಳು ಆರಾಮ ಮಾಡಲಾರಳೇ?

“ಯಾವುದಾದರೂ ಬುಕ್‌ಸ್ವಾಲ್ ಎಂದು ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪೇಪರ್ ತಗೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಅವಳು ರಮ್ಯೆಯಾಗೆ ಹೇಳಿದಳು. “ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಪತ್ರಿಕೆ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಷ್ಟೇ ಬೆಳಗಿನ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ” ಎಂದು ರಮ್ಯೆಯಾ ಸೂಚನೆಯಿತ್ತ.

ಟಿ.ವಿ. ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ-ಮುಂಬಯಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನೆಂದು.

ಸಂಜೆಯರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಬೇಕು! ಆಕಸ್ಮಿಕ ದುರ್ಘಟನೆಯ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳೋದು ಹೇಗೆ? ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೂ ನಿಂತರೂ ತನ್ನದೇ ಮಗುವಿನ ಕಿಲಕಿಲ ನಗು ಮೊಗಳುತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತೋ ಅವರು ಆ ಮಗು ಇಲ್ಲಿದ್ದಿರುವಿಕೆಯ ಆಘಾತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಯಾರು? ಅವಳ ಮಲಗುವ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಅವರು ಮಗುವಿನ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಲಯಗಿರಿ ಹಾಗೂ ಸಿಂಧುಗಿರಿ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ರೆಪ್ಪೆಯನ್ನು ಪಟಪಟನೆ ಬಡಿಯುತ್ತ ಅವಳಿಂದ ಅವರ ಹೆಸರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡೇ ಹೆಸರಿದೆ-ಮಲಯಗಿರಿ ಹಾಗೂ ಸಿಂಧುಗಿರಿ ಎಂದು ಅವಳು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗಡೆ ಓಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಅವಳು ಮತ್ತು ನೀಲಮ್ಮ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದಾಗ, ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿರದ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳು ನೀಲಮ್ಮಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದೂರುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರ ಹಾಗೆ. ಅವರೇನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಶಾಲೆಗೆ ಯಾಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತಿರಬಹುದು... ಅಥವಾ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಗದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಇರಬಹುದು... ಅಥವಾ ಅವಳ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತರಾಗಿ ಅವಳಿಗೇನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿರಬಹುದು!

ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಅವಳ ತಲೆ ಒತ್ತುತ್ತ ನೀಲಮ್ಮ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭಯ ಗಂಟಲು ಹಿಚುಕುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವಳ ಜೀವನ ನಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ರಾಮಪ್ಪ ದೇವನಿಗೆ ಅವಳದು ದಿನವೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಮಕ್ಕಳು ಕನಿಷ್ಠ ಕಿತೋರಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬರುವವರೆಗಾದರೂ ದೇವರು ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಜೀವಂತ ಇಡಲಿ! ಹಾಗೆಯೇ ಅವಳು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದಳು. ನಿಮ್ಮ ಗಾಡಿ ಚಾಲಕ ರಮ್ಯೆಯಾ ಗುಗ್ಗೂನ ಹಾಗೆ ಕಾಣ್ತಾನಲ್ಲ, ಕಡಿಮೆ ಹರಾಮಿ ಮನುಷ್ಯ ಅಲ್ಲ. ಒಂದು

ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಜಗುಲಿಯ ಕಂಬದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರೇಮ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ತಲೆಗೂದಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಮುಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಬಯಸಿದ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಹೂಮುಡಿಸು ವುದು ಪ್ರೇಮದ ಪ್ರತೀಕ. ಪತಿಯಾದವನು ಎಷ್ಟು ಉದ್ದ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ತರುತ್ತಾನೋ, ಅಷ್ಟು ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರೇಮಿ ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದರ ಸಂಕೇತ.

ನಿಜವಾಗಿ ಅವಳು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರೋಷದಿಂದ ಕುದಿದಳು. ರಮ್ಯೆಯಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಲೇ? ನೌಕರಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಲೇ? ಗಾಡಿ ಚಲಾಯಿಸಲು ಜನರ ಕೊರತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ದುಸ್ಸಾಹಸವನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಬಹುದೇ?

ನೀಲಮ್ಮ ಅದನ್ನು ಬೇಡ ಅಂದಳು. ರಮ್ಯೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದಾಳೆ... ಅದರಿಂದ ಅವನು ಈಗ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು.

ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುವ ಈ ಗಂಡಸರನ್ನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಬೆದರಿಸುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೇ ಅವರು ಅವಳ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಪತಿ ನಕ್ಸಲ್ ಆಗಿದ್ದ, ಪೋಲೀಸ್ ಎನ್‌ಕೌಂಟರಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ. ಪತಿ ಸತ್ತ ಎಂದು ಅವಳು ನಕ್ಸಲರ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆಯೇ? ಅವಳ ಮರ್ಜಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಜೋರು-ಜಬದಸ್ತಿ ಮಾಡಲು ಬಂದರೆ, ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೆರಗಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಅವಳು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಳು-ಅವಳ ಗಂಡನನ್ನು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ತಳ್ಳಿದ ನಕ್ಸಲರ ಬಗೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಇಲ್ಲವೇ?

ಇತ್ತು, ಆದರೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಜನರು ನಕ್ಸಲರು ಯಾಕೆ ಆಗುತ್ತಾರೆ! ಅಲ್ಲದೇ ಬಡವರು-ದರಿದರೇ ಯಾಕೆ ನಕ್ಸಲರಾಗುತ್ತಾರೆ?

ಅವಳ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನೀಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಯ್ದು ನಗರಪಾಲಿಕೆಯ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ತುಂಟ ಹುಡುಗರು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗೆಲ್ಲ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಓಡಿಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನೀಲಮ್ಮ ಹತಾಶವಾಗತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದಳು. ಈವರೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಆಡುತ್ತ-ಕುಣಿಯುತ್ತ ಇದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ರೂಢಿ ತಂತಾನೇ ಆಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಧೈರ್ಯಗಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಎಂಥಾ ವಿಚಿತ್ರ ಭಯಾನಕ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ದಿನ ಅದು!...

೫೯೮ / ಆವಿಗೆ

ಟಿ.ವಿ. ಚಾಲೂ ಮಾಡಿದಳು.

ರಿಮೋಟ್ ಮೇಲೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆರಳುಗಳು ನಂಬರ್ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದವು.
ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

“ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಾರ್ಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿ ಮುಲಾಯಮ್ ಸಿಂಗ್ ಯಾದವ, ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಜಿತ್‌ಸಿಂಹ, ಸಮಾಜವಾದಿ ಜನತಾ ಪಾರ್ಟಿಯ ಜನರಲ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಸತ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಮಾಳವೀಯ ಸಹಿತ ಅನೇಕ ವರಿಷ್ಠ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕಟುವಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಮುಂಬಯಿ ಶಹರದಲ್ಲಿ ನಾಕಾಬಂದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಪರಾಧಿ ಮಾಫಿಯಾ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಸುಪಾರಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಅಂದಾಜಿದೆಯೆಂದು ಮುಂಬಯಿ ಪೊಲೀಸರು ಸಂದೇಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

“ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಬಯಸಿದರೆ ನಾವು ಹತ್ಯೆಯ ತನಿಖೆಯನ್ನು ಸಿ.ಬಿ.ಐ.ನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.” ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬರ ಹತ್ಯೆಯ ವಿರೋಧದಲ್ಲಿ ‘ಪುರೋಗಾಮಿ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್’ ನಾಳೆ ಮುಂಬಯಿ ಬಂದ್‌ಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದೆ.

ವರ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಡಿ.ಐ. ಚಾಳ, ಘಾಟಕೋಪರನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಾನಂದನಗರ, ವಿಕೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಮವಾರನಗರ, ಭಾಂಡುಪ್ ಸ್ಟೇಶನ್‌ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲೆಸೆಯುವ ಹತ್ತು ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಕೆಲವು ಜನರು ಈ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಸೂಚನೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆಯೆಂದು ಪೊಲೀಸರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ಬಸ್ ತಡೆದಿರುವ ಉತ್ತೇಜಿತ ಜನರ ದೃಶ್ಯ)

ಕಾರ್ಮಿಕರ ನೇತಾರ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ಯೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಮುಂಬಯಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಮಿಲ್‌ಗಳು ತಕ್ಷಣ ಬಂದಾದವು. ಕೂಲಿಕಾರರು ಮಶಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದರು.

(ದೃಶ್ಯ)

“ಅತ್ತ ಸೇನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಪಾರ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಸಂಯಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಂದಾಳು ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ಯೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಅವರನ್ನು ಮೂಲೆಗೆ ತಳ್ಳಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ಸೇನಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮಾತನಾಡುವ ಚಿತ್ರ)

“ಕಾರ್ಮಿಕ ನೇತಾರ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ ರಾಜವಾಡಿಯ ಚಿತಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ಅವರ ಮಗಳು ಆವಂತಿಕಾ ಬರುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವರು ಮುಂಬಯಿ ತಲುಪಲಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.”

“ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಿಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರು ಬಹಳ ಸಾಹಸದಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಯಾರೋ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಬಿಲ್ಡರ್‌ನ ಕೈವಾಡ ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆಗೆ ಪೊಲೀಸರು ಸಂದೇಹ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.”

ಕ್ಯಾಮರಾ ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಳುವ ದುಃಖಿಸುವ ಶೋಕ ಸಂತಪ್ತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗುಂಪಿನ ದೃಶ್ಯ.

ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸುತ್ತಿರುವ ತಾಯಿ....

ಪವಾರನ ಹೆಗಲಿಗೆ ತಲೆ ಆನಿಸಿ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಶಿಂದೆ ಅಂಕಲ್...

ಪಾಟೀಲ್ ಅಂಕಲ್, ತ್ರಿಪಾಠಿ ಅಂಕಲ್, ವಿಮಲಾಬೆನ್ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ...

ಎಂದೂ ಅದರ ಕೊಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಾರದೆಂದು ಯಾವ ಸಮಾಜದಿಂದ ಅವಳು ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೋ, ಅದೇ ನಿಜವಾಗಿ ಅವಳ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು-ಅಂಗಳ ಆಗಿದೆಯೇ? ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಟ್ಟುವ ಸಮಾಜ! ಒಟಿಯಾಗಿರಲು ಬಿಡದಿರುವ, ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಚಾಚುವ ಸಮಾಜ!....

ಸಂಜಯರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚದೆ ಮುಖ ಅಡಿಯಾಗಿ ದುಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ತಾನು ಸ್ವಸ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಅನಿಸಿತು.

ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಅವಳು ಸಂಜಯರ ಮೊಬಾಯಿಲ್ ನಂಬರಿಗೆ ಡಯಲ್ ಮಾಡಿದಳು. ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮುಖ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮ ಏನೇ ಆಗಲಿ ಎದುರಿಸಬೇಕು.

ಫೋನ್ ಕನೆಕ್ಟ್ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಅವಳು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಕೋಡ್ ತಪ್ಪಾಗಿ ಡಯಲ್ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಅವಳು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಂಬರ್ ಡಯಲ್ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಮದುಡಿಕೊಂಡಳು. ನಿರ್ಮಲಾ ಹಾಗೂ ಸಂಜಯ ಈಗಲೂ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಾರೆ! ಸಂಜಯ ಅವಳ ಫೋನ್ ರಿಸೀವ್ ಮಾಡುತ್ತ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಜಟಿಲ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಫೋನ್ ಬಂದ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಡಲಿ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಅವರಿಗೆ.

ಫೋನ್ ಸಂಜಯರೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು.

ಕಾಲ ಕೆಳಗಿನ ನೆಲ ಜಾರುತ್ತಿರುವುದರ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಪಲ್ಲಂಗದ ದಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೈ ಊರಿಕೊಂಡಳು.

“ನಿಮ್ಮ ನಿದ್ರೆ ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ...”

ಸಂಜಯ ತುಸು ಉದಾಸ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೆಲನಕ್ಕರು.

“ನಿದ್ರೆ! ಅದು ನಿನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು... ನಮೀ... ನಿನ್ನ ಮಡಿಲು ತಪ್ಪಿದ ಕೂಡಲೇ ನಿದ್ರೆಯೂ ಜಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಹಮದಾಬಾದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ... ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ...”

“ನಿರ್ಮಲಾಜಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ?”

“ಅವಳನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಲು ಬಿಟ್ಟು ಲಾನ್‌ಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನಿಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಹುದು.”

ಅಂತಃಪಟವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತ ಬಿರುಗಾಳಿ ಪಟಪಟಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ, ಯಾವುದಾದರೂ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಅದರ ತೀವ್ರ ವೇಗವು ಅವಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಕಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿಬಿಡಬಲ್ಲದು!

“ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಬರಲಾರಿರಾ?”

ಸಂಜಯ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸರಸಿಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಂಬದ ಸಿಹಿರಸ ಸುರಿಯಿತು.

“ನನ್ನ ಮಗಳು ತನ್ನ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಕಾತರಳಾಗಿದ್ದಾಳೋ ಅಥವಾ ಅವಳ ತಾಯಿಯೋ?”

“ತಾಯಿ” ಅವಳ ನಾಲಗೆಯವರೆಗೂ ಉಕ್ಕಿಬಂದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಉಪ್ಪು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿತು. ಸಂಜಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದೆಂಬಂತೆ ಬಾಯಿ ತೆಗೆದ.

“ಊಹುಂ... ಹಾಗಾದರೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ.”

“ಬಂದುಬಿಡಿ ಒಂದು ಸಾರಿ... ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ನಿಮ್ಮದು.”

ಸಂಜಯ, ಅವಳ ಧ್ವನಿಯ ಕಂಪನದಿಂದಾಗಿ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು.

“ನೀನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ... ನಮೀ...?”

“.....”

“ಏನಾಯ್ತು ಹೇಳು! ಕೇಳಿದೇನೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಶಬ್ದಗಳ ನಿರರ್ಥಕತೆಯ ಬಗೆಗೂ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.” ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ಯೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಆಳವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರಬಹುದು. ನಿನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳೋದಾದರೂ ಏನು ಅನ್ನಿಸಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಮೌನ.

“ಆಗುವುದನ್ನು ಯಾರಿಂದ ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ನಮಿ? ಸಮಾಧಾನವನ್ನುವುದು ಹಾಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೆಪ್ಪಿನ ಹಾಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಸಂಜಯರ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಿನತ್ತ ಬಾಗಿಸಿತು. ಹೇಳಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಅವರೊಡನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ನಿನ್ನೆ ಒಂದಲ್ಲ... ಎರಡೆರಡು ಆಪತ್ತುಗಳು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದವು.”

“ಎರಡೆರಡು... ಅಂದರೆ?” ಸಂಜಯ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಲೆ ಕೇಳಿದ.

“ನಮ್ಮ ಮಗಳು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ....” ಅವಳ ಉಸಿರು ಒಳಗೇ ಚಡಪಡಿಸಿತು.

“ನೀನು ಬಹುಶಃ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದೀಯಾ?... ನಿನಗೆ ಅರಿವಿದೆಯಾ?”

“ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದಿದೇನೆ... ಸೋನೋಗ್ರಫಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಟಿ ಹೇಗೆ ನೆಗೆದಾಡಿದ್ದಳು...”

“ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿ ಸಂಜಯ್....”

“ಸತ್ಯವಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನಂಬಬೇಕಾ?”

“ಆಗಲೇ ಘಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ. ಆ ಕ್ಷೂರ ಸತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ... ನಿನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪಾಯಖಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆಬಂದೆ. ಫೋನ್ ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿತು. ಫೋನ್ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಫೋನ್. ಪವಾರನದು. ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ತೆಯ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಲು. ಇಂಥಾ ಶಾಕ್ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸೀಳುವಂಥ ನೋವಿನ ತೆರೆಗಳು ಏಳತೊಡಗಿದವು.... ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದೆ... ಭಲ ಭಲ ರಕ್ತ ಹರಿಯೋದಕ್ಕೆ ಶುರುವಾಯಿತು...

ಆಕೆ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ನೀಲಮ್ಮಾಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ‘ನವಜೀವನ’ಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಡಾ. ಸುಜಾತಾ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ತಕ್ಷಣ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು... ಏನೂ ಉಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ... ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಮಗುವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿಸ್ಟರ್ ಆಮೇಲೆ ಹೇಳಿದರು...”

“ಕತೆ ಬರಿತಾ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ... ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಣೀತಿದೀಯಾ...” ಸಂಜಯರ ಸ್ವರ ಅಲಗಿನಂತೆ ಇರಿಯಿತು. “ಮತ್ತು ನಾನು ಅದನ್ನು ನಂಬಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾ ಇದೀಯಾ!”

“ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಿ ಸಂಜಯ...! ನೀವು ಬೇಕಾದರೆ ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್‌ರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ನಿಜವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು....”

“ಡಾ. ಯಾಸ್ಮಿನ್‌ರನ್ನು ನಾನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಗಂಟು ಹೊಸೆಯೋ ನೀನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾರೆಯಾ?”

“ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳೋದಾ? ಯಾಕಾಗಿ?”

“ಗರ್ಭ ಬೀಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಿದ್ದುಹೋದ ಕತೆ ಹೆಣೆಯಲು?”

“ಎಂಥಾ ಮಾತು ಆಡ್ತೀರಿ ನೀವು? ಅವರೇನು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಾರಾ?”

“ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ... ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು ನೀನು!”

“ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಏನು ಅನ್ನುವುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದಾ?”

“ನಿನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲ... ಸರಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಯಸೋವರಿಗೆ ಇರಬಹುದಲ್ಲ... ಅಮೋಲ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು...”

“ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಅಪಮಾನ ಮಾಡ್ತೀರಿ.”

“ಅಪಮಾನ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು... ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ತಾಯಿಯಾಗಲೂ ಬಯಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲವಾ ನೀನು? ನೀನು ಆ ಹರಾಮಜಾದಿ ನೀಲಮ್ಮಳಿಂದ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು... ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಹೋಗಿ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಅಂತ... ವಿಡಂಬನೆ ಅಲ್ಲವಾ?... ಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾರದೋ ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಮಗು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು ಅಂದರೆ! ಎಂದಾದರೂ ಸಂಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾ?”

ಸಂಜಯ ವಿಕ್ಷಪ್ತರಂತೆ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು.

“ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಕನಸನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ... ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ ಕ್ಷಮಿಸಲಾರೆ, ಕೊಲೆಗಡುಕಿ! ಅಣ್ಣಾ ಸಾಹೇಬರ ಹತ್ಯೆಯ ಆಘಾತವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳು... ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ವಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ... ನೀನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿಲ್ಲ... ನೀನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತೀಯಾ... ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೂಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡೋದಿಕ್ಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಯಶಃ ನೀನು ನಾಟಕ ಆಡ್ತೀಯಾ... ಹೇಳು... ನಮೀ... ನಮೀ... ಹೇಳು...”

“ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿದೇನೆ ಸಂಜಯ... ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಯಾರಾದರೂ ಅಭಿನಯ ಮಾಡಬಹುದಾ?”

“ಸುಳ್ಳುಗಾತಿ... ನಿನ್ನ ಜೀವ ತಗೋತೇನೆ ನಾನು... ನನಗೆ ನನ್ನ ಮಗುಬೇಕು... ಮಗು...!”

“ತಂದೆಯಾಗಲು ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದೇನೆ

ಗೊತ್ತಾ! ಆ ನಿನ್ನ ಅಂಜನಾವಾಸ್ತಾನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ಸುರಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದೆ ಅಂದ್ಕೊಂಡಿದೀಯೆ? ಅವಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅಂದರೆ ನಾನು ತಂದೆಯಾಗೋದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋದಷ್ಟೇ. ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಮೀಷನ್ ತಗೊಳ್ಳೋದು ಅಷ್ಟೇ. ಅವಳು ಇಂಥ ಐವತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಬಿಡಿಸಲು ತಯಾರಿದ್ದಳು. ನನ್ನೊಡನೆ ದೇಹಸಂಬಂಧ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಳು....”

“ನಾನು ವೇಶ್ಯೆಯರಿಂದ ಅಪ್ಪನಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡೋದು ಅಂದರೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾತ್ರ. ಅನೇಕರಿಂದ ಇಂಥ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ನನಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಬಾಡಿಗೆಯ ಕೊಳಕು ಗರ್ಭ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ವೃತ್ತಿ ಮಾಡದ.... ಪವಿತ್ರಳಾಗಿರುವ, ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಂಥ ಹುಡುಗಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಳು. ಕೇವಲ ನನಗಾಗಿ ತಾಯಿಯಾಗಬಲ್ಲವಳು! ಕೇವಲ ನನ್ನ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಲ್ಲವಳು... ನಮ್ಮ ಮಿಶನ್ ಸಫಲವಾಯಿತು... ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಅಪ್ಪನಾದೆ... ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಅಪ್ಪ! ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರೇಮಿಸತೊಡಗಿದ ಹುಡುಗಿಯಿಂದ! ಅವಳೇ... ಅವಳೇ... ನನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದಳಾ?... ನನ್ನ ಮಗಳ ಜೀವ ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಂಡಳಾ?”

ಸ್ವಬ್ಧವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತ ಉಳಿದಳು ಅವಳು.

“ಮೇಲಾಗಿ ನಾನು... ನಾನು ನಿರ್ಮಲಾಳಿಗೆ ಕೆಲದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೆ... ಮಗು ಆಗುತ್ತಲೇ ನಾವು ಅದನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ನಿರ್ಮಲಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೇನೂ ತಕರಾರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆಗಲಿ... ಆಗದೆ ಇರಲಿ, ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಅಪ್ಪನನ್ನಾಗಿಸಿ ಜೀವನವಿಡೀ ಐಷರಾಮದಿಂದ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು... ಯಾಕೆಂದರೆ... ನಾನು... ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಇರಲಾರೆನಾಗಿದ್ದೆ. ಗೌತಮಿ ನಿನಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸುಂದರಿಯೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಅವಳು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಬೇಡ. ಉತ್ತರ ಕೊಡು... ಗೌತಮಿ ನಿನಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸುಂದರೀನಾ?... ಗೌತಮಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಳು. ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದರೆ ಅವಳು ನನಗಾಗಿ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೆತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ; ಗೌತಮಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತೆಯಾಗಬಲ್ಲಳು, ಪ್ರೇಯಸಿ ಅಲ್ಲ... ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಂತೂ ಆಗಲಾರಳು. ಎಂಜಲು ಗರ್ಭ ಗೌತಮಿಯದು! ಇಷ್ಟೊಂದು ಅದ್ಭೂತಿಯಿಂದ ಅವಳು ಜೀವಿಸಿದಾಳಲ್ಲ ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಬಲದಿಂದ ಆ ಹಂತಕ್ಕೇರಲು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷವಾದರೂ ಬೇಕು. ಅವಳು ಎಂಥ ಸುಂದರವಾದ

೬೦೪ / ಆವಿಗೆ

ಫ್ಲಾಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದಾಳಲ್ಲ, ಅದು ಯಾರು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇನು? ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಛೆಡ್ಡಾ ಸಾಹೇಬರದು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಜಪಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷ ಉಳಿದಳು ಗೌತಮಿ. ಛೆಡ್ಡಾ ಸಾಹೇಬರ ಪತ್ನಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಮರಳಿದಾಗ ತನ್ನ ಖಾಲಿ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಬಂದಳು. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದು ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದ್ದರು. ಮಿಸೆಸ್ ಛೆಡ್ಡಾ ಗರ್ಭಿಣಿಯಿದ್ದಾಳೆ ಅಂತ. ವಾಸ್ತವ ಏನೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೂ ಮಿಸೆಸ್ ಛೆಡ್ಡಾಳನ್ನು ತಾಯಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿತ್ತು...”

ನಂಜಯ ಸಿಟ್ಟು-ತುಚ್ಛೀಕರಣಕ್ಕೆ ಇಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. “ಎಂಥ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕರಿಯರ್‌ಗಾಗಿ ನೀನು ಗರ್ಭ ಕೆಡವಿಸಿದೆ... ಎರಡು ಕವಡೆ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನ ಡಿಜೈನರ್ ಆಗಿ ನೀನೇನು ಗಳಿಸಬಲ್ಲೆ? ನಮೀ! ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದ್ದೆ...”

“ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವಿದೆ... ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ...”

ನಡುಗದ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವಳು ಫೋನ್ ಕೆಳಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಳು.

ಗರ್ಭ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ನಿನ್ನೆ ಅಲ್ಲ ಇಂದು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅವನ ಒದೆತದ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಬಚಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಿರಪೂ ದುಸಾಧ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ...”

ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಮುಖ ಅಡಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿ ಅವಳು ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ತಡೆ ತಡೆದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳೋ! ಫೋನ್ ಗಂಟೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ. ಅವಳು ಫೋನ್ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಎದ್ದಳು. ಬೇಸಿನ್ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ನಂತರ ಮೇಜಿನ ಡ್ರಾಯರ್‌ನಿಂದ ನಾಟಕದ ಪೋಸ್ಟರನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದಳು. ನಾಟಕ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ

೨೮

ಹರ್ಷಾ! ನಾನು ನಾಳೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ. ಇಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರದವನು, ನಾಳೆ ತನ್ನ ಕಾಲುದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಬಲ್ಲನೆಂದು ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ದಾರಿಗಾಗಿ ಅಲೆಯುವುದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಸದಾ ಅವರನ್ನು ನಾಳೆಗೆ ಒಯ್ದುಬಿಡುವುದೆಂದು. ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಇಂದೇ ಹೈದರಾಬಾದನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ...

ಬಬ್ಬ ಅರೆ ಮೂರ್ಖ ಹುಡುಗಿಯ ಕತೆಯನ್ನು ನೀನು ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದೆ, ನಾನು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಕೊನೆಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲಾರೆ. ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತ್ಯವು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಉದ್ದನೆಯ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾನು ಕೇವಲ ಒಳದನಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಬಲ್ಲೆ. ಮತ್ತು ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಕತ್ತಲ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲ ಯಾವುದೋ ಸಂದಿಯಿಂದ ಒಳನುಗ್ಗುವ ಬೆಳಕಿನ ಕ್ಷಿಣ ಕಿರಣವೆಂದು ಇಂಗಿತ ನೀಡುತ್ತಿದೆ-ಕವಾಟವನ್ನು ತೆರೆಯುವುದೊಂದೇ ತಡ, ಹೊರಗಡೆ ಬೆಳಕು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ!!

ಆಗಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತೋ, ಕೆಟ್ಟದಾಯಿತೋ ಅಂತೂ ಆಯಿತು. ಈಗ ನಾನು ಆ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಬಹುಶಃ ಅದರದೂ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇತ್ತು ಎಂದಷ್ಟೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಜಗತ್ತು ತನ್ನ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಅನುಭವವೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಅನುಭವದ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಪರಿಷ್ಕಾರ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇನು? ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅಥವಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ನಾವು ಒಪ್ಪಿತ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾಣ್ಯದ ಹಾಗೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಅನುಭವ ಜನ್ಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಮುದ್ರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ...

ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಹರ್ಷಾ! ನೀನು ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆಯೋ, ಎಂದೂ ಹೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ತರ್ಕದ ಚಾವಟಿಯನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಉಳಿದೆ. ನಾನು ಯೋಚಿಸಲಿ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಲಿ ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತ ಉಳಿದೆ. ನೀನೂ ಏನು ಕಡಿಮೆ ವಿಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದೇ ಇರುವವಳನ್ನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ. ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಗುದ್ದಲಿ ಬಳಸಿದ ಹೊರತು ಮಣ್ಣಿನ ತಳದ ಅಡಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿ ಹೇಗಿದೆ, ಏನಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ....

ಸಾದಿಯಾಳಿಂದ ನಾನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗುವ ಟಿಕೆಟ್ ತರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಾದಿಯಾ ಪೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಅವಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ತಂದೆ ವಿ.ಐ.ಪಿ. ಕೋಟಾದಿಂದ ಟಿಕೆಟ್ಟನ್ನು ರಿಜರ್ವ್ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಿ.ಎನ್.ಆರ್. ನಂಬರನ್ನು ಅವರು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೋಲ ನೇರವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವರು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ತನಕ ನಾನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲಾರೆ.

ರಕ್ತಸ್ರಾವ ಇನ್ನೂ ಬಂದ್ ಆಗಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಯಾಕೆ ಮನೆ

ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನೀಲಮ್ಮನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ನೀಲಮ್ಮ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ತಾಕತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನೀಲಮ್ಮನೇ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಬಿಡಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಬಿಡಬೇಕು. ಯಾವ ಮಮತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು-ಇದು ಅವಳಿಂದಲೇ ಕಲಿತದ್ದು. ಸಂಜಯ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ದೃಢತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಮೂಡಿಸಲು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುತ್ತಿಗೆ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆಂದರೆ ನಾನು ವಿಚಲಿತಳಾಗಿ ಮತ್ತೂ ಅಷ್ಟು ದಿನ ಉಳಿದು ಯೋಚಿಸೋಣ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವ ಇದೆ.

ಸಂಜಯರನ್ನು ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೆ, ಹರ್ಷಾ!

ನೀಲಮ್ಮ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗಾಗಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅವಳೂ ಆ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಿಲ್ಲವೆಂದು ತನಗೆ ಗೊತ್ತು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಎರಡು ನೂರಾ ನಲವತ್ತೊಂದು ನಂಬರಿನವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ಅವಳ ಪರಿವಾರದವರೊಂದಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿ, ಅವರ ಮನೆಯ ಕಸಮುಸುರೆ ಕೆಲಸ ಅವಳು ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಫಲ ಬೇಡದೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಗ್ಯಾರೇಜನ್ನು ಕೊಡಲು ದಣಿಗಳು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಡಿಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅವಳ ಮಾವ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ನೀಲಮ್ಮ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಳು. ಮಾವನಿಗೆ ನಾನು ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರು 'ನಾವು ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ' ಎಂದು ಕೂಡ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಸಂಜಯನಿಗೆ ಒಂದು ಖಾಲಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ... ಅವರ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ. ನೆನಪಿನ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ದೌರ್ಬಲ್ಯವು ನನ್ನನ್ನು 'ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ' ಸದಸ್ಯರ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಲು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಕಿಮ್ಮತ್ತನ್ನು ಅವರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಾವಿರ ಪಟ್ಟು ವಸೂಲು ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ನಾನು ಎಂದೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ! 'ಎಚ್ಚರಾಗಿರಿ' ಸದಸ್ಯೆಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಾಮಾಟಪುರದ ಸೋದರಿಯರು ನಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕೆಲಸದ ಫೀಸನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ!

ಖಾಲಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಂಜಯಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವುದರ ಅರ್ಥವೇನು ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಅದಕ್ಕೆ ಖಾಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಾರರೇನೋ. ನಾನು ಕೇವಲ ಇಷ್ಟೇ ಬರೆದು ಹಾಳೆಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ- 'ಆಡಿದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ನೀವು ವಿಶ್ವಾಸವಿಡದಿರುವಾಗ ಬರೆದದ್ದರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಬಲ್ಲರಾ?'

ಹೇಳು ಹರ್ಷಾ! ಇಂಥ ಸಹೃದಯ ಖರೀದಿದಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಹೇಳಲು

ನನ್ನ ಬಳಿ ಶಬ್ದಗಳಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಹಸಿದ-ಬೆತ್ತಲೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಏನು ಕೊಡಬಲ್ಲ?

ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ...

ಯಾವ ಮನೆಗೆ ಎಂದು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವಾ?

“ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಬದುಕಿ ಅವರು ಯೂನಿಯನ್ನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಚಲನೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರದವರಾಗಿದ್ದರು.” ಪವಾರನ ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಸಂಧಿಗ್ಧತೆಯಿದೆ. ಪವಾರನ ಮನೆ ನನ್ನ ಮನೆ ಆಗಲಾರದು ಹರ್ಷಾ! ನೀನು ಖಿನ್ನಳಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ.

ನನ್ನ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು...

‘ಭದ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಟರ್ಮಿನಸ್’ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಕಲ್ಯಾಣ ಅಥವಾ ಅಮರನಾಥ ಲೋಕಲ್ ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ಕಂಜೂರಮಾರ್ಗ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತಾಪನಗರದ ಶಿವಕುಮಾರಿದೇವಿ ಅವರ ಚಾಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ-ಕಿಶೋರಿಬಾಯಿ ಹತ್ತಿರ. ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ‘ಜಯಹಿಂದ್ ಆಯಿಲ್ ಮಿಲ್’ಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಪಕ್ಕದವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ಇಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಅವರ ಖೋಲಿಯ ಚಾವಿ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಹಾಂ, ಹರ್ಷಾ! ಅಲ್ಲಿಯೇ!

ಈಗ ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ನಿನಗೆ ಸಿಗುತ್ತೇನೆ.

~ ~ * ~ ~

‘ಆವಿಗಿ’ (ಆವಾಂ) ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು

- “ಈ ದಶಕದ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾದಂಬರಿ – ಆವಾಂ”
–ಹಿಂದಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶಕ ಪ್ರೊ|| ನಾಮವರ ಸಿಂಹ
(ದೂರದರ್ಶನದ ‘ಸುಬಹ ಸಬೆರೆ’ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿನ ಚರ್ಚೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ)

- ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಾದಂಬರಿ – ‘ಆವಾಂ.’
“ಹೊಸ ವಿಚಾರ, ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮಹಾನಗರಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಇದು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ದೊರೆಯದಷ್ಟು ಸಶಕ್ತವಾಗಿದೆ.”

–ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರೀಲಾಲ ಶುಕ್ಲ.

(ಲಖನೌದಲ್ಲಿ ‘ಆವಾಂ’ ಲೋಕಾರ್ಪಣ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ)

- ‘ಆವಾಂ’ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶೋಷಣೆ, ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಗಾಥೆ’ –ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಸಂಘಟನೆಯ ದುರುಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್‌ಗಳ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಬಡಿದಾಟದಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಭಾರೀ ಪೆಟ್ಟುಬಿದ್ದಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಂದೋಲನ ರಸಾತಳವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ದೇಶದುದ್ದಕ್ಕೂ ಆಡಳಿತವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ವರ್ತನೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಹೋರಾಟವನ್ನು ತುಳಿದಿವೆ. ಕೇವಲ ಸೋವಿಯತ್ ಸಂಘದ ಪತನದಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವಿರೋಧಾಭಾಸದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಂದೋಲನದ ಬಗೆಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಕಸಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

–ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕವಿ ಇಬ್ಬಾರ್ ರಬ್ಬಿ

(ನವಭಾರತ ಟೈಂಸ್, ದಿಲ್ಲಿ, 31 ನವೆಂಬರ್ ೯೯).

ಪ್ರಥಮ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇಂದುಶರ್ಮಾ ಕಥಾ ಸಮ್ಮಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ-

- ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳು ಪುರಸ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಸಮ್ಮಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ತಮ್ಮ ಓದುಗರನ್ನು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಓದುಗರೂ ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

‘ಆವಾಂ’ದಂತಹ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಮಾನಿಸಲು ನಾವು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದೇವಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ನಾವು ಎಲ್ಲೋ ಈ ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕಿಯ, ಅವರ ರಚನೆಯ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಪುರಸ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಾಲಜಯೀ ರಚನೆಯ ಸಮ್ಮಾನವಾಗುವಾಗ, ನಾವು ಅದರ ನೆನಪಿನ ಕ್ಷಣಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ ಆಗುತ್ತೇವೆ.

—ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪುರಸ್ಕೃತ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನಾಟಕಕಾರ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್.

೨೭ ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೦೦ದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನ ನೆಹರೂ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ

- ‘ಆವಾಂ’ ಚಿತ್ರ ಮುದ್ದಲ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಯಶಸ್ಸು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇದು ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಫಲತೆಯ ಕಾದಂಬರಿ ಕೂಡ ಹೌದು.

—ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಜಗದಂಬಾ ಪ್ರಸಾದ ದೀಕ್ಷಿತ್

(ನೆಹರೂ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ)

- ‘ಆವಾಂ’ ನಿಮ್ಮ ಸಫಲತೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಉಜ್ವಲ ಅನುಭವಗಳ ಉರಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಕಾದು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ, ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಕಾದಂಬರಿ. ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಲು ಕುರ್ತುಲ್ ಎನ್ ಹೈದರ್ ಸಾಹಿಬಾ ಇದ್ದಾರಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾ ಮುದ್ದಲ ಇದ್ದಾರೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು.

—ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಕಮಲೇಶ್ವರ

(ಪ್ರಥಮ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇಂದುಶರ್ಮಾ ಕಥಾ ಸಮ್ಮಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ)

- ‘ಆವಾಂ’ ಓದಿದೆ. ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ, ನಾನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಯ ಚರ್ಚೆಯಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಆಯಿತು ಹಾಗೂ ಅದರೊಳಗಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ‘ಆವಾಂ’ ನಿಜವಾಗಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯೆಂದೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದೆ.

—ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಗಾರ ಸೆ.ರಾ. ಯಾತ್ರಿ

- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಆವಾಂ’ ಓದಿದೆ. ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಕೃತಿ. ವಿಚಾರ, ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ರಚನಾಶಿಲ್ಪ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆಳವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದೊಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಾದಂಬರಿ. ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಜೀವನದ ಮಗ್ಗುಲುಗಳನ್ನು ನೀವು ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸಿದ್ದೀರಿ.

ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧಿಕಾರದ ಸಮರ್ಥಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ಅದೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಮಾನವೀಯ ಸಂವೇದನೆಯ ಜಟಿಲ

ಹೇಣಿಕೆಯನ್ನು ನೀವು ಹೇಣಿದಿದ್ದೀರಿ, ಅದೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಈ ಯುಗದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕಥಾಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಹಾರ್ಡಿಕ್ ಅಭಿನಂದನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ.

-ಹಿರಿಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಭಾಕರ

- ಯಾವುದೇ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೃಹತ್ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ 'ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್'ನಂತಹ ವಿಷಯವೂ ಲೇಖಕಿಯರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವುದರ ಆಶಯ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮಹಿಳೆಯ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಲ್ಲ, ಕೇವಲ ನನ್ನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಆಗಿದೆ.

-ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಮರ್ಶಕ ವೀರೇಂದ್ರ ಯಾದವ

- ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮನುಷ್ಯನ ಗರಿಮೆಯನ್ನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಇದು ಹಿಂದೀ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಲೇಖಕಿಯ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ.

-ಡಾ. ಶಾಂತಿಕುಮಾರ ಜೈನ

- 'ಆವಾಂ' ಉರಿಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನೂ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಬರುವ ಶತಮಾನ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. 'ಆವಾಂ' ಅದರದೇ ನಾಡಿ ಮಿಡಿತದ ಕತೆ. ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ. ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರವೂ ಅದರದೇ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಇದನ್ನು ಬರೆಯಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು?

-ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಮರ್ಶಕ ಬಚ್ಚನಸಿಂಹ

- 'ಆವಾಂ' ಬರೆದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಶ್ರಮ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ನೀವು. ದಿಲ್ಲಿಯ ಸತ್ತಾರೂಢ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಈ ನರಕ ಸದೃಶ ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಡವಾಳದ ಭಯಾನಕ ಆಟದ ಬಗೆಗೆ, ಮೌನವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

-ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಮರ್ಶಕ ಪ್ರಭಾಕರ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ

(ವ್ಯಾಸ್ ಸಮ್ಮಾನದ ನಂತರ)